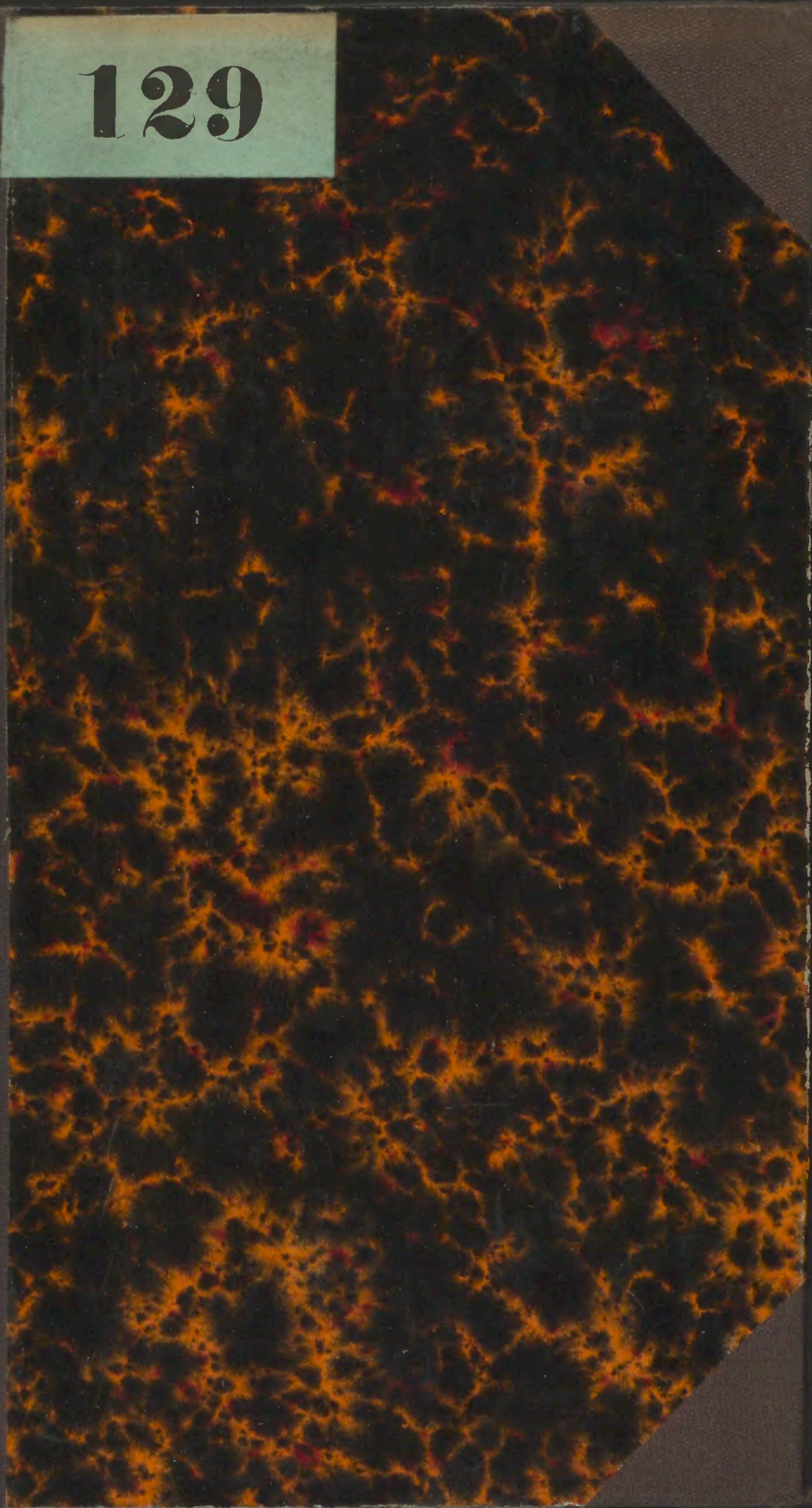

129

W. 129.

ՀԷՔԵԱՅԷՏԻ

ԻՔԻ ԳԱՔՈՒ ԵՕԼՏԱՇԼԱՐԸ

ԵԱԻՕՏ

ՀԱԳԳՈՒ ԱՏԱԼԻԹԻՆ ՋԱՀԻՐԻ

ԷՍԷՐԸ

ՅՈՂՍԷՓ Յ. ԳՈՒՐԳԱՆ

ՃԻԼՏԸ ԷՎՎԷԼ

«عارف نظارت جلیله سنک رخصتنامه صیبه طبع اولتمشدر»

ԱՍԻԹԱՆԷ

ՄԱԹՊԱՂՅԸ ՆՇԱՆ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

1885

ՀԷՔԵԱՅԷՅԻ

ԻՔԻ ԳԱՐՈՒ ԵՕԼՏԱՇԼԱՐԸ

1891-1892

ՀԷՔԵԱՅԷՑԻ

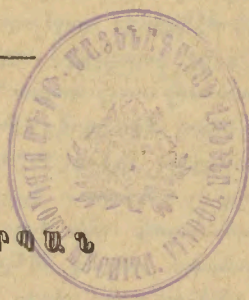
ԻՔԻ ԳԱՐՈՒ ԵՕԼՏԱՇԼԱՐԸ

ԵԱԽՕՏ

ՀԱԳԳՈՒ ԱՏԱԼԷԹԻՆ ԶԱՀԻՐԻ

ԷՍԷՐԸ

ՅՈՎԱԿԻՄ ԳՈՒՐԳԱՆ

Ա Ս Ի Թ Ա Ն Է
ՄԱԹՊԱՊԱՅԸ ՆՇԱՆ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

—
1885

185000000

185000000 185000000 185000000

185000000

185000000 185000000 185000000

185000000

185000000 185000000 185000000

185000000

185000000 185000000 185000000

185000000

Տ Ի Յ Պ Ա Ճ Է

Ասորը մէարիֆ հասրը ճէնսալը ճիհանսանիտէ հէր նէվի ու-
լումու ֆունուն եէվմէն ֆէ եէվմէն թարազդը վէ թէզայիւտ
պուլմազուա . վէ մէյտանը ինթիշարէ նէչէ նէչէ ասմարը պէր-
կիւզիտէ վէ հէքեայէյի նէֆիսէ վազ օլունմադտա Ելտուղու քէ-
մալի մէմնունիյէթլէ կէօրիւլիւշ իսէտէ , պունշար էքսէրիէն էլ-
պինէյի եհիէպիէտէն թէրճիսէ վէ մէմալիքը էվթօքատէ կիւզէ-
իան իտէն վազապէրտէն պահս իտէր գիթապլար օլտուլունտան
պիթթապի էվլատը վաթմանն գիւթիւպի մէզքիւրէտէն լայնզը-
յըլա իսթիֆատէ վէ քէսպը թէլէզզիւզ իտէմէյէճէյի տէքքեար
օլմաղըլա , պու տէֆա սայէյի մէարիֆ վայէյի հազրէթը չէհրի-
եարիտէ , միլքիմիզտէ վուզու պուլմուշ օլան պիր վազաանըն
հէքեայէյի դարիպէսինի մին զայրի լիյազաթին գալէմէ ալարազ
(իքի Գաբու . Եօլտաշլարը) նամըյըլա եէտի սէքիզ եիւզ սահիֆէ-
տէն իպարէթ իշպու ըիսայէնին տէրճինէ իճթիսար իթմիշիդ տիր :

Վազաա պիր էսպը լաղէրլէ մէյտանը գիթապէթէ պէօյլէ
սիւրսալ աթ սիւրմէք հայլըճա քիւսթաթլըզ իսէտէ , պու պապ-
տէ գէվաթը մէարիֆ սիմաթըն աֆֆընը թալէպ իթմէքլէ պէ-
րապէր . շունու տախի տիմէյէ ճէսարէթ իտէպիլիլիւզ քի . իշպու
հէքեայէմիզ պիր պէտալէթ օլմաղըլա , ասհապը գալէմ թարա-
ֆընտան նօզսանլէրինին մուսիսէգէսի իլէ իսթիֆատէ օլունուպ ,
վէ իլէրուտէ միւքէմմէլ (քօմանլը) թէէլիֆ իտէճէքլէրի կիսի ,
պիւնլէրճէ իսաթալիւ . նօզսանլէրի հալի հէքեայէյի աճիպանէմիզ
անլէրէ առէթա պիր . նումունէ կիսի օլաճազ . վէ պու իսէ մահ-
զա չէրէֆու իֆթիսարընզը միւճիս պիր մատտէ օլտուղու վար-
էսթէյի չէքքու իշթիպահտը :

Պալատէ իշար օլունտուղու կիսի , էրպապը մէարիֆին աֆ-
լէրինէ մալրուրէն , նէշրինէ իճթիսար իթտիլիմիզ (իքի Գաբու .
Եօլտաշլարը) եաթօտ (Հազպու . Ատալէքին Զառիքի) նամըյըլա
հէքեայէ . հէրլի պատապատ հաֆթատէ պիր տէֆա , վէ նայիլի

մուվաֆազաթ օլտուղտա , իբի տէֆա օլարազ ճիւղլէ ճիւղ
մէյտանը ինթիչարէ վաղ օլունաճաղը խասսէթէն իլան օլունուր

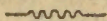
Հէքեայէյի աճիղանէմիղին թապու Նէչրինէ նագտէն մուա-
վէնէթտէ պուլունան զէվաթը սախավէթ սիմաթըն շու լութֆու
միւրիւվէթլէրի իլէյսէտ ալթուն հուրուֆաթիլէ սէօհֆէյի գալ-
պիմտէ մէսթուր օլաճաղը կիսլի , մանէվի սուրէթտէ եանի գա-
լու գալէմիլէ պիղէ մուափինլիք իտէն միլլէթիմիղ շուարասըն-
տան , Արապաճեան Միհրան Պիտար էֆէնտիլէ տախի արզը
թէչէքքիւր իտէրիմ :

Հէքեայէմիղին կէրէք տէֆաէն թապը՝ վէ կէրէք քիսանը ա-
խէրէ թէրճիմէսի հուղուղու միւլէլիֆինէ այըտ օլտուղը աէր-
քեար տըր :

1885 Յունիս

8. ԳՈՒՐՊԱՆԵԱՆ

ՄՈՒԳԱՏՏԷՄԷ

Պ Ի Բ Տ Է Ն Ի Ջ Վ Ա Գ Ե Ը Ս Ը

Թարիխը միևտրն 1870 սենեսի մայիս 23 իւնէ թէ սատիւֆ իտէն պիր ճումա իրթէսի ախշամը, Շիրքէթի Խայրիյէ վարորդարընտան Անատոլ սէվահիլինէ իշլէյէն Կէօքսուլու նամ վարօր, սա'աթ ծնպուչուք րատտէլէ րինտէ հէման քէօքրիւտէն հարաքէթ իթմէք իւզրէ օ. լուպ, հէր քէս պիր ազիմ չիթապլէ վարօրը մէզքիւրէ տօղրու գօշմագտա իտի :

Վարօր չիմալարընը ալըպ վէ իսկէլէյի չէքէրէք չարիւ. լարը տախի հարաքէթէ պաշլամըշ իքէն, գօլթուղունտա սախթիեանտէն մամուլ պիր չսնթա վէ էլինտէ տախի պիր տէմէթ կիւլ օլտուղու հալտէ, եիրմի պէշ եիրմի ալթը չաղարընտա տէլիգանլընըն պիրի վարօրա եէթիշէպիւ. մէք էմէլի իլէ ալէթ թաճիլ գօշարագ վէ հէման վարօ. րա աթլարգան նասըլսա մուվազէնէյի զայպ իտէրէք տէ. նիղէ տիւշմէսի իլէ զարգ ու նապէտիտ օլմասը պիր օլ. տու :

Պու վագա'այի էլէմպախշատէն կէրէք քէօքրիւտէ օ. լան իզտիհամ վէ կէրէք վարօրըն տէրունինտէ պուլունան եօլճուլար միւթէէսսիր օլարագ ազիմ պիր թէլաշէ տիւշ. տիւքլէրի կիպի, գապտան տախի պիթթապի վարօրըն

հարաքէթինին մէն ու թէէխիրինէ գօմանտա վերերէք , տէլիգանլընըն խէլաւընա տայիր լաղըմ կէլէն թէտապի-
րին սէրդան իճրաւընը թայիֆէլէրէ էմը իթմիշ իտի իսէ
տէ , նակեահան մաղրուգ տէլիգանլընա եաշտաշ ու ագ-
րուն , վէ սիմաւընտա պիր ասալէթը զաթիյէ վէ պիրնէ-
զաքէթը թապիյէ նիւմայան , պիր կէնճ իսլամ հէ-
հէման օթուրտուղու եէրտէն գըյամ , վէ ալէթթաճիլ
աղնիեալիւ քիւպէրայէ մախսուս օլան եան քամարասըն-
տան տըշարը ֆըրլայարագ , գարտանըն գօմանտասընա
տախի մէյտան վէրմէյերէք , պիւլէնտը ալաղ իլէ « աման
եա՛րապպի քնէ՞ միւտհիշ հալ տըր պու , Սլահ աշգընա
օյսուն , շու քիչարէնին իմտատընա եէթիլին , գուրթա-
րանա շու անտէ ելլի ատէտ լիրա վէրմէյի նամուսըմ իւ-
ղէրէ ահա իտէրիմ » տէյերէք կէօղլէրինաէն էշքը քէ-
տուրէթ ընվան , օլմագտա իտի :

Պու հալի եէս իշթիմալտէն մաղմոււմ վէ միւթէէսսիր
օլան խալդ , հայրան հայրան բույի տէրետայէ նիկէրսն
օլմագտան պաշղա պիր շէյէ միւգթէտիր օլամայաճագ-
լարընը կէնճ իսլամ ֆէհմ իտէրէք , ճան ու կէօնիւլտէն
սէվտիլի վէ սասըգ ահպապը զանն օլունան մաղրուգ
տէլիգանլըյը պիղզաթ գուրթարմաք էմէլի խայրիյէսի իլէ ,
թաղեիլի էվգաթ իթմէքսիզին , տէրագապ բալթօսընը
սըյըրըպ աթտը , վէ հէման տէնիղէ աթըլմաղա հաղըր-
լանմագտա իքէն , իւսթիւ պաշը ըէթմիւրտէ վէ բէրի-
շան , վէ գըրդ օլէշ եաշընտա թախմին օլունան մէճհու-
լիւլ տհվալ տիր շախս , միւշարիլէյհին գօլունտան թու-
թուլթուպ , « ամա՛ն Մուհիպ պէյ , նէ եարըյօրսունուզ ,
պէյհուտէ օնէֆսինիղի թէհիքէյէ իլգա իտիյօրսունուզ ,
զիքա սիզ եիւղմէք պիլմէտիլինիզ հալտէ մէրգոււմը գուր-
թարամատըգտան պաշղա , սիզին տախի պօղուլաճաղը-
նըղ շիւպէհսիղ տիր » տիմէսի իլէ , կէնճ իսլամ , (մէր-

դումբն օրատա հազար պուլունմասը քէնտինճէ մէմուլին
ղայրի պիր մատտէ օլմաղբլա) քէմալի թէհայեիւր վէ
մէրդումբ պաշտան այաղատաք պիր չէշմի հազարաթլէ
սիւղէրէք, « Պէտիք, պլվմիշ օլսաքնքի գապահաթընըն
աֆֆ օլունմասը, վէ էվէլքի կիպի հիւսնիւ թէվէճճիւ
հիմէ մաղհար օլմաղլըղքն անճաղ, ճանտէն աղիղ տօն
տում վահանը կիրիֆթար օլտուղու շու բէնչէյի մուխա
թարատէն խէլաս իթմէնլէ օլաճաղ տըր » տէյինճէ, Պէ-
տիք թէսմիյէ օլունան մէրդում մէճհուլիւ անվալ շախս,
հէման տէլիգանլընըն տէսթինի քէմալի հիւրմէթ վէ պիր
հալի միննէթտարի իլէ բուս իթմէրլէ, քէնտիսինի տէ-
նիգէ աթարաղ տէրան, միւթաղրաղք գաարը | մման,
վէ անը վահիտտէ կէօգտէն նիհան օլտու :

Նազուլ հէքեայէ իթտիլմիղ իշպու աճվալը զարիպէ
պիր միւտէթը գալիլէ զարֆընտա իճրա օլունմաւ իտի :

Պու արա մաղրուգ տէլիգանլընքն ֆէսի իլէ էլինտէ
պուլունան կիւլ տէմէթի բույի տէրեատէ զահիր օլարաղ,
չար թարաֆտան իմատտէ կէլմիշ օլան գայըգ վէ սան-
տալլէր մինանընտա չալղանմադտա օլուպ, հէր քէս թա-
պիյի նօգթայի մէգքիւրէյէ աթֆը նաղարը տըրգաթ իթ-
մէքլէ մաղրուգը մէրդումբն օրատան զահիրէ չքաճաղը-
նա ինթիղար էյլէմէքտէ իքէն, պիլ աքիս մահալի մէգ-
քիւրտէն սէքիղ օն դուլաճ մէսաֆէտէ պաիտ, պիր ա-
տէմին տիկէր պիր շախսը ճանսիբէրանլէ օղրաշարաղ,
վէ թէլաթիւմը էմվաճիլէ գահիրմանքեարի պիր սէպաթ-
լէ բէնչէլէչէրէք թէճէմիւ իտէն գայըզլարա տօղրու
սիւրիւլիւպ կէթիւրմէքտէ օլտուղու պէտիտ օլտու :

Իշպու հալի բիւր մէլալի քէմալի եհտու ֆիթուրլա
սէյրու թէմաշա իտէն հուզղար, թարիֆի նաղապիլ պիր
խէլէճանը գալպէ տիւշար օլարտոգ, շու ֆաճիայի միւլլէ-
մէնին ինթիհալը նէ օլաճաղընը թէֆէքքիւլ իթմէքլէ

պերճապէր , քէնտի հէմ ճընտընըն խէլասը իչիւն նէֆտինի
պէոյլէ պիր աղիմ թէհլիքէյէ վազ իտէն եիւզկէճի , պիր
սէտայի մէտէտ պախչա իլէ , « աման պիր մըգտար տա-
հա ղայրէթ իտինիզ , իշթէ գայըղլար իմտատընըզա կէ-
լիեօրլար » տէյու մէրդումը թէշվիդու թէշճի իթտիքէ-
րինտէն , մումաիլէյհ տախի եէնիտէն պիր գուվլէյի
վէֆգէլատէ քէսսլ իտէրէք , նասըլսա պիր համլէտէ գա-
յըղըն պիրլինին զավրաղընա սըգը նըգըեա սարըլմասըյ-
լա , գայըգտա պուլունանլար տախի , հէման պօղուլմագ
տէրէճէսինէ վասըլ օլմուշ օլան տէլիգանլընըն սաչլարըն-
տան գավրայըպ կիւճ հալ իլէ գայըղըն տէրունինէ ա-
լապիլտիլէր իսէտէ , հայֆա՛քի , մէրդումը պու գատար
ֆէտաքեարըրզլա սահիլի սէլամէթէ չըգարան օլ գահրի-
ման քիմէնին , թապու թուլսնը քէսիլիպ վէ էլլէրի կէվ-
շէյէրէք , պիւա իիթիյար գայըղըն գավրաղընը պըրադը
վէրմէսի իլէ , եէնիտէն գաարը տէրեայէ տալըպ կէօզէ
կէօրիւնմէզ օլտու :

Պու հալի սէյր իտէն գայըգճըլար պէյնինտէ աթի-
իւզ զիբը միւսահիպէթ-թաաթի օլունմագտա իտի :

— Հաճի՞ , քիմ օլտուղունու թանըտընա :

— Մաչալլահ , թանըտըմ եա , Պէտիք տէյի՞մի իտի :

— Թա քէնտիսի , պէնիմ էֆքեարըմճա տէֆաէն տէ-
նիզէ տիւշմէսի մախսուս տըր :

— Ատամ սէնտէ , զօրու նէ , հիշ պիր ատամ կէօզ
կէօրէ պօղուլմասընը իսթէ՞րմի :

— Էյ նէ՞ , սանքի եօրուլտուտա , տէնիզէ տալտը տէ-
յէճէքսին :

— Էօյլէ եա էլլէրի կէվշէտի :

— Նէ մինասիպէթ ճանըմ , միւթլադա պիր էֆքեա-
րա մէպնիտիր , էյէր պէնիմ պիլտիյիմ Պէտիք իսէ , էօյ-
լէ բէք գօլայ եօրուլմագ պիլմէզ :

— Նէմէ լազըմ առամ շէյթան ալսըն կիւնահընը :

Օլ անտէ մազրուգ տէլիգանլընըն խելասը իշուն սըլ շրէթը վէֆգէլատէտէ իպրաղը զայրէթ ու հիմմէթ իաէն իսլամ տէլիգանլըսը , մուճալէյհին տէնիգտէն իխրաճ իլէ գայըղըն տէրսանինէ ալընմասընը կէօրիւնճէ , գալէ պինտէ մէսէրրէթ վէ սիմաօընտա պիր էսէրը պէշաշէթ նիւմաեան օլլապ , հէման պիր սանտալէ աթլայարադ տէլիգանլընըն Նէրիլիպ եաթմըշ օլտուղու գայըղըն իւ գէրինէ վարմասընը սանտալճընա էմը իթտի :

Պու վագայի միւէլլէմէ սէպէպի իլէ վաբօր պիրթ թապի հարաքէթինի թէէխիի իթմիշ , վէ պիր չարեէք սա'աթ գատար բօսթաթընտան կէճ գալմըշ օլտուղու հասէպի իլէ , արթըգ տէնիգտէ գալան իքինճի շախսըն հալի նէրէլէրէ միւնթէճ օլաճաղընտ պէրլէմէքսիլին , հէման սիւրաթլէ հարաքէթէ պաշլայուպ եօլունա տէվամ իթտի :

Կէնճ իսլամըն սիւվար օլտուղու սանտալ քէմալի չի թապլէ տէլիգանլընըն պուլունտուղու գայըղա եանա շուպ վէ մէգքիւր գայըգլա պէրապէր Գալաթա սահիլինտէ Մօմխանէ իսկէլէսի թապիր օլունան մահալէ պիլ մուվասըլլէթ , կէրէք քէնտի սիւվար օլտուղու սանտալճընա վէ կէրէք սէվտիյի ահպապընը տէնիգտէն չըգաւրան գայըգճըլարա լազըմ կէլէն իւճրէթի պիր սուրէթը սախավէթքեարանէտէ թէտիյէ իթտիքտէն սօնրա , ա տէթա պիր էօլիւ հիյէթի քէսպ իթմիշ օլան ահպապընը պիր արապաեա իրքեապ , վէ պիր գըթա թէգքէրէ իլէ քէնտի աշինալէրինտէն մահիր վէ հազըգ պիր աօգթօրուն խանէսինէ կէօնտէրմէյէ չիթապ իթմէրլէ , մահալա քէնտի էմրի իւղրէ նէֆսինի ֆէտա իթմիշ օլան իքինճի շախսըն խելասընա , վէ շաեէտ պօղուլմուշ իսէ , ճէսէտինին թահարրիսի խուսուսընտա իսկէլէտէ պուլու

Նան զայրդ ճըլարա պախիչիչէր վառ իթտի իսէ տէ , չի
ֆայտէ քի իծրա օլունան ճահտ ու իգտամթէ նիսպէ-
թէն , մէրգումըն վիճուտինտէն ասլա պիր էսէր կէօ-
րիւլէմէյուկ , հէր հալտէ պիչարէ ատէմին մալրուգէն
վէֆաթ իթտիյինէ պէյնէլիալգ զանա'աթ հասըլ օլտու :

Մաղրուգ Պէտիյին , Մուհիպ պէյ թէսմիյէ իթտիյի
իսլամ տէլիգանլըսը , մէրգումըն հիչ օլմազսա նաչէսինի
օլտուն պուլմագլըգտան տախի գաթի իւմիտ օլարագ ,
քէնտի քէնտինէ « Եւրապպի , հիքմէթինտէն սուալ օ-
լունմալ սէնին , պէլքի շու սէֆիլ ատէմ պիր պաչգասը-
նըն խէյաւը նէֆսի իչիւն քէնտի էօմիլինի ֆէտա իթմէք-
լէ աֆֆը իրահիյէնէ մաղհար օլտու » տէտի . վէ տէրունի
տիլտէն պիր ահի սէրտ չէքէրէք քէմալի մէյուսիյէթլէ
մահալի մէղքիւրտէն միւֆարագէթ , վէ ճանտէն ազիդ
սէվտիյի ահպապընըն թէտալի օլունմագտա օլան խանէյէ
մուվասըլէթ իթտիյի հէնկեամաէ հէման սա'աթ եաղըմը
կէչմիշ վէ սուլար տախի գարարմայա պաշլամըշ իտի :

ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

Վ Է Ս Վ Է Ս Է

Հէքերայէսինի իթտիյիմիզ իշպու վագաայի միւտհի-
շէսին զուհուրինտէն իբի սաաթ սօնրա , պօղազ իշի գա-
րիյէլէրինտէն , անատու ճիհէթինտէ վագը Պէյգօզ տին-
մէքլէ մարուֆ սօն գարիյէսին վարօր իսկէլէսինտէ աթի-
իւզզիբը հալլէր կիւղէրան իթմէքտէ իտի :

Շէօյլէբի վագթը մուայէնտէ սօն վարօրուն կէլիւզ
չըգմամասը սիւքերանը գարիյէսին վէսվէսէսինէ մուճիւզ
օլուպ , պիր թագըմ զիւքիւրու նիսա գարիյէսին տահի-
լինտէ թէճէմմիւ իտէրէք , վէ հէր պիրի պիր կէննա զիւ-
յիւմէ զահիւպ օլարագ չարը չէշմիլէ վարօրըն վիթուտի-
նէ ինթիզար իթմէքտէ իտիլէր :

Պուսլարըն իշինտէ չօճուզլար բէտէրլէրինի , իհթիւտը-
լէր էվլատլարընը , կէնճ գաուրընլար ղէվճլէրինի , վէ թա-
ղէ գըզլար նըշանլըլարընը , վէ հախօտ մաշուզլէրինի
պէքլէմէքլէ , եէքտիկէրինէ , « ճանըմ վարօր նիշիւն պու
գաուտար կէն գալտը , տճէպ պիր գալա՞մք զուհր էթտիւ »

Պիր իհթիւտըն գաուրն տախի կէլինինէ խիթապէն , . ,

— Ա՛հ , սապահտան պերի սաղ կէօղիւմ օյնաեօրըտը ,
ալլահ ռազլասըն ամա մութլագա պիզէ պիր չէյ օլա-
ճագ տըր :

— Աման տուտու սէնտէ , հիշ խայըր սէօյլէմէլսին :

Կէնճ պիր գաուրն տախի ըէֆիգէսինէ խիթապէն Բ. :

— Տէմէսին պու սապահ պէնիմքի իլէ էրէյլ աթըշ-
տըգ , գա ճանըմ իբի տյտան պերի տիր պիր շապկա

պաղատաճագ . հա պու կինն հա եարնն տէյերէք պէ-
նի ավընտըրբեօր , կէլ պագքի եարննտա (Տարեդարձ)
տըր , էյ հիչ էօյլէ (ակում) կիւնտէ գըչլըգ շապկա կի-
յիլիւր մի :

— Էյ աման գըզ գարտաշ սէնտէ օլտուղու եէրինէ
պաղլա , պէլքի հէրիֆին վագթը եօգ տըր , նէ եաբսըն ,
պէնիմ ճանըմ եօգ մը :

— Գա սուս սէնտէ , էրքէքլէր պէօյլէ տիր , քէնտի
ղէվգլէրի իչին օլսա , նէ եաբար եաբմազ բարա պուլուր-
լար , նէ իսէ , սապահլայըն մարազա իթտիք , պէնտէ
հըրսլանտըմ , Ալլահ վիճուտինի գալտըրսըն տէտիմ , օտա
« ինշալլահ , հիչ օլմագսա էլինտէն գուրթուլմուշ օլուրում »
տէտի , շիմտի վաբօր հալա կէլմէտի , էյէր պիր գազա-
եա օղրամըշ օլուրսա , պիլմիշ օլ քի օ լադըրտը եիւրէ-
յիմէ պէօյիւք պիր տէրտ օլաճագ տըր . . . :

— Գա աման սէնտէ աղղընը խայրա աշ , ինշալլահ
պիր շէյ եօգ :

Իքի կէնճ գըղլար տախի շու կէօնա կէօրիւշմէքտէ
իտիլէր :

— Մատմաղէլ տիւն կիճէ սէճէրէլի պիր րիւյա կէօր-
տիւմ , կալիպա պէնիմքինտէն քէօթիւ պիր հապէր ալա-
ճաղըմ :

— Ահ գըզ գարտաշ պէնտէ վէսվէսէ իտէյօրում ,
պէնիմքինտէ պու ախլամ իլք վաբօրըլա կէլիպտէ ախ-
շամտան պիր իքի (թուր) իտէճէքտիք , եարքնտա պէնի
Հիւնքեար իսկէլէսինէ (Տարեդարձա) կէօթիւրմէյէ (բա-
րօլտէօնէր) իթմիշ իտի , իլք վաբօրտան չըդմատը , սօն
վաբօրտա պու վագըթտ գատար կէճիքտի , հասըլը նէ
տէյիմ գըզ գարտաշ այգըրք վէսվէսէ իտէյօրում :

— Շիմտի էվտէ օլայըտըմ պիզիմ . . . տուտույա
պիր քեահաստ աշտըրըրըտըմ :

— Հէ՛ . գա , նէ կիւզէլ չըգարըյօր :

Էրքէնճէ ավտէթ իթմիշ օլան իքի տէրիգանլըլար պէ-
րապէրլէրինտէ գըզլար վէ գատընլար օլտուզու հալտէ ,
սահիլին պօյունա քէշթ ու կիւզար իտէրէք , կեահ վա-
րօրուն կէճիքմէսինէ վէ կեահ տա միլլի մէսէլէլէր իւ-
զէրինէ կէօրիւշմէքտէ օլուպ , ըէֆագաթլարընտա պու-
լունան գատընլար տախի ատէթը գատիմէլէրինճէ իւք
պահար մէվսիմի մօտալէրինէ տայիբ միւպահասալէրէ
կիրիշմէքտէ իտիլէր :

Գաֆալարը ազ չօգ տիւմանլը պիր քաչ քիշիլէր տա-
խի պիրպիրլէրինէ ,

— Նա՞սըլ , Պօզոս աղայ , եարըն (Տարեդարձա) կի-
տէճէ՞ քմիսին :

Նէ՞ , (Տարեդարձ) մը , պէն էօյլէ շէյլէրտէն առլա
խօշլանմամ , տիւզ քրագըբա պագալըմ :

— Ճանըմ նէ օլուր սէնտէ ա՛ . քարտաշ , ըրագըմըզը
պէրապէր ալըպ կիտէր ճնտա չագարըզ , նէ տէրսին էյի
օլմա՞զ մը :

— Օլուր նէյէ օլմազ , հագըր (կեցցէ) ճիլէրիտէ սէյր
իտէրիզ :

Պունլար պու կիպի միւսահիպէթտէ իքէն , վաբօր
իսկէլէսինտէքի գազինօտա հագըր պուլունան լավութա
քէմէնչէ թագըմը իճրայի ահէնկէ պաշլայըպ ՝ մէգամը
սուզինագտէն պիր բիշըրէվ , վէ միւթէագըպէն մէրհում
Գէնան պէյին թէլէիֆքէրտէսի օլան (Ներտէ քալտըն
սէվտիյիմ) միւէսսիր շարգըսընը թէրէննիւմնազ օլուպ ,
թէճէմմիւ իտէն ահալինին պիր տէրէճէյէ քատար խէ-
լէճանլէրինի թէսկինէ մուվաֆֆագ օլապիլտիլէր :

Գազինօնըն բիշկեահինտէ , նիմ գարանլըգտա , վէ
միւթէֆէրրիգէն իքի կէօլկէ կէօրիւնմէքտէ իտի . պուն-
լարըն պիրի օրթա պօյուլ էթինէ տօլուճա վէ գըրգ Կա-

չընը միւթէն ճաւուղ պիր գատրն օլուպ , տիկէրի իսէ հէ-
նուլ օն եէտի եա ճնսէրիլ չաղլէրինէ գատեմ պասմըլ ,
պիր գըզընալ օլմագլա , պունլար պիրիպիրլէրի իլէ առ-
լա գօնուլ ճամագտա իտիլէր , վէ իքիսի տալիսի միւթ-
մատիլէն տէնիլէ տօղրու պագարագ , անճա կէնճ գըզ
կեաճ պէկեաճ տէրունինտէն պիր ահի ճանկիւտալ չէ-
քէրէք , քէնտի քէնտինէ « Եարապպի սէն հըֆլ էյլէ »
տէր տուրուր , վէ եինէ շինավէրի տէրեալի թէֆէքրիւր
օլուր իտի .

Դաղինօտա չալընան սաղլարըն վէ ալէլ խուսուս պա-
լատէ իշար իթ տիլիմիլ « Նէրտէ գալտըն սէվտիլիմ » շար-
գընըն միւլէսսիր ահէնկինտէն կէնճ գըզընալըն վիճու-
տինտէ պիր լէրլէ հասըլ օլարագ , պիրտէն պիրէ սիլ-
քինտի , վէ ըէֆագաթընտա պուլունան գատընա պիր
սէտալի էլէմպախչա իլէ « Ահ սէվկիլի թէյլէնէլիլիմ ,
զանն իտէրսին քի խանէնտէլէր պու շարգըյը մախսուսի
օլարագ պէնիմ իչիւն օդույօրլար » տէյուպ , սէլ կիպի
կէօզ եաչը տէօքսիլիւնի թէյլէսի կէօրլունճէ , պիր
թափըր մատէրանէ իլէ . . .

— Էյ Հըռիվիսիմէ գըզըմ : Էլ վէրլը արթըզ , պու գա-
տար ըզթըրապէ պու գատար մէյուսիլէթէ նէ սէպէպ
վար . . . նիչիւն պու գատար մուղթարըպ օլույօրտուն ,
եօխսա վահանըն սատագաթընտան շիւպհէմի իտէյօր-
սուն :

— Ահ եօգ եօգ , հաչա սիւմմէ հաչա , անըն սատա-
գաթընտան ղէրրէ գատար շիւպհէ իթմէք ստէթա պիր
ճինայէթ տիր :

— Էյ մատէմ քի էօյլէ տիր , նիչիւն պուգատար մէ-
յուս օլույօրտուն :

— Ահ թէյլէնէլիլիմ նա՞սըլ մէկուս օլմայըմ , նա՞սըլ
կէօզ եաչը տէօքմէյիմ . թամ օն պէչ կիւն օլույօր քի

Պէյ օղլունտան պուրայէ միսաֆիրէթէն կէմիչիմ, օն պէշ
կիւնտէն պէրի տիր, պիր տէֆա օլտուն պէնի կէօրմէյէ
կէթէմիշ, վէ անճագ պու ախչամ իչիւն կէմէյի սէօղ
վիրմիշ իքէն, թալիյի նասագըմտան շու վագըթ օլտու
վարօր կէմէտի, վէ պէլքիտէ պիր գազայէ օղրատը,
պունու իչիւն :

Կէնճ գըզըն թէյլէ թէսմիյէ իթտիյի գատըն մուխա-
թիպինին սէօզիւնի գաթ պիրլէ, վէ պիր նիկեհաճի խայըր.
խահի իլէ կէնճ գըզըն սիմասընա պագարագ :

— Եօգ, Հըռիրսիմէ գըզըմ, պու խուսուտա վահա-
նը իթհամ իթմէյէ ասլա հագգըն եօգ տըր զանն իտէ
րիմ, զիրա նասըլքի մալիւմ տիր մէրգում էմիր գուլու
օլուպ, հիշ շիւպհէ եօգ քի, մաղաղաճա օլան իշլէրին
քէսըթի սիզի սըգճա կէօրմէյէ միւսաատէ իթմէյօր օլ-
մալը, վարօրուն կէճիքմէսի տախի պաղը թապիյի սէ-
պէպլէրէ համլ օլունապիլիր իքէն, սիդին պէօյլէ ուղուր-
սուղ քէշֆիհաթլէրէ գալգըշմանըղ, վէ խայըրսըղ զիւ-
յիւմէրէ զահիպ օլմանըղ ճայիղ տէյիլ տիր :

— Ինչալլահ տէտիյինիղ կիպի օլուր :

— Ինչալլահ, լագին շուտա ագլէ եագըն պիր մատ-
տէ տիր :

— Հանկըսը թէյլէճիյիմ :

— Մէսէլա, մէշղուլիյէթինին իգթիզասընճա, վարօ-
րա եթթիշէմէյիպ, եա գայըզլա վէ եախօտ եարըն սա-
պահլէյին կէլիր :

— Ձօղլուղ գայըգտան խօշլանմաղ, հալպու քի . . . :

Դըղ պաշլատըղը մէգալէյի իթմամ իտէմէտի, չիւնքի
վարօր կէմէք իւզրէ օլուպ, խալգ իսէ աղիմ շամաթա
իլէ իսկէլէյէ գօշուշմագտա օլտուղունտան պունլար տա-
խի պիթ թապի գալապալըգ իլէ պէրապէր վարօրըն իս-
թիգապինէ գօշտուլար :

Նասըլսա վաբօր կելիւպ իսկելէյէ եանաշարագ միւշ-
թէրիլէրի չըգարմագտա վէ հէրքէս քէնտի պէքլէտիլինի
պուլուպ գավուշարագ , պէյհուտէ օ դատար մուղթա-
րըպ օլտուգլարընը անլատըլար իսէ տէ , Գէօրրիւտէ զու-
հուրա կէլէն վագա'այի միւելլէմէ շոյու պուլուպ վաբօ-
րըն կէճիքմէսինին սէպէպի աշիքեար , վէ հէր քէս ազ
չօգ հիւզնու էլլէմէ տիւշար օլտու , հէր նէ հալ իսէ :

Թէճէմմիւ իտէն խալգ խանէլէրինէ ազիմէթ իթմէք
իւզրէ իքէն , նակեահան իսկելէ պաշընտան ֆէրեատ ու
ֆիզան սէտալէրի իշիտիլմէքլէ , խալգ տէֆաթլէ օլ ճա-
նիպէ գօյմսեա մէճպուր օլուպ , պալատէ վասֆու իշար
իթտիլիմիզ կէնճ գըզճըազը թէյզէսինին աղուշինտէ պա-
եըլմըշ օլտուղունու կէօրտիւլէր , վէ պազը զէվաթը հա-
միյէթ սըֆաթըն սայու զայրէթի , վէ գարիլէնին տօգ-
թօրու պուլունան զաթըն մէհարէթի իլէ , մէրգումէնին ,
թէտավիսինէ հիմմէթ օլունուպ կիւճ հալ իլէ ազլը պա-
շընա կէլէրէք խանէսինէ նագլ իտիտիքտէն սօնրա հէր
քէս մումաիլէյհանըն շու հալինէ պիրէր կէօնա մանա
վէրէրէք խանէլէրինէ չէքիլտիլէր :

Գարիյունը քիրամ էլպէթտէ մէրսումէնին պայըլմասը
սէպէպինի անլամըշ իսէլէրտէ , եինէ պիր քաշ սէօզ իլէ
թէֆհիմ իթմէքլիլի զայիտ կէօրմէյիզ , չիւնքի գարիլէ
խալգը քէնտի պէքլէտիքլէրի զէվաթը կէօրիւպ գավուշ-
տուգտան սօնրա , քէնտիլէրինճէ ասլա իլիշիլի օլմայան
վագա'այի մալիւմէ թապիյաթըյլա էհէմմիլէթինի զայպ
իթմիշ իտի իսէտէ , անճագ զիքրի սէպգաթ իտէն գըզ-
ճա , մէզքիւր տէհշէթլի վագաանըն վէֆգէլատէ էհէմ-
միլէթի օլտուղու տէրքեար իտի , զիրա հէրքէս քէնտի
պէքլէտիլի ատէմէ գավուշմուշ , վէ եալընըզ մումաիլէյ-
հանըն չարը չէշմիլէ ինթիզար իթտիլի զաթ մէյտանէ
չըգմատըգտան մատէ , հաթտա իքի ատէմ տէնիզէ տիւ-

չիւպ , վէ պիրնին մաղրուգէն վէֆաթ իթտիյի խապերի
բիւրքետերի մերգումէնին տախի մէսմույի օլարագ , զա-
թէն միւվէսվիսէ օլմաղլա հէր հալտէ թէլէֆ օլան քիմսէ
քէնտի սէվտիյի վէ օն պէշ կիւնտէն պէրու կէօղլէտիյի
զաթ օլտուղունա էյիտէն իգնա օլուպ , օլ տէրէճէ տիւ-
շարը էնտիյէ օլմուշ իտի :

Մերգումէնին պու կիպի վէսվէսէլէրէ զահիպ օլմասը
քէնտինճէ պիր տէրէճէյէ գատար հագլը իտի , չիւնքի
հիյնի սէպավէթինտէ բէտէրինտէն էօքսիւզ գալմագլա
քէնտիսինի էզհէր ճիհէթ պէթպախտ պիր մախլուգ ատտ
իթմէքտէ օլուպ , վէ « էօքսիւզ նէրէտէ կիւլմիւշ տիր »
մէգալաթըն գալիինճէ , հէր հալտէ շու ճիհան տէնիլէն
միհնէթխանէտէ քէնտինին ապլա բէֆահը հալտէ պու-
լունմայաճաղընա , վէ էօմրիւնիւն տէրտու մէշագաթլա
կէչէճէյինի թէսլիմ իթմէքտէ իտի :

Հալպուքի մալիւմը ամմէ օլտուղու կիպի ճէնապը վա-
ճիպէլ վուճուտ հաղրէթլերի , քէնտի խալգ իթտիյի էն
ուֆագ հայվանաթը պիլէ գուարէթը սամէտանիյէսի իլէ
մուհաֆաղա պույուրտուղու թագտիրտէ , պէնիլի պէշէ-
րին վէ ալէլ խուսուս էօքսիւզ վէ պիգէսան քուլլարընըն
համիսի օլմագլըղը , շանը իլահիյէսինտէն օլմաղ իլէ զիքրի
սէպգաթ իտէն Մուհիպ պէյ կիպի պիր զաթը սախա-
վէթսիմաթըն վասէթասըյլա մերգումէյէ համիլիք իթ-
մէքտէ իտի :

ԻՔԻՆՃԻ ՖԱՍՈԼ

ՏԵՆԻՉՏԵ ՊԻՐ ՄՈՒՍԱՀԻՊԵԹ

Վագաայի մեղքերէնին զուհր օլտուղու կիւնին կի-
ճէսի հաժա զայէթ գարլը օլմաղըլա, հէր թարաֆը գո-
յու պիր գարանլըգ իսթիլա իթմիշ իտի, շէօյլէ քի բույի
ասիւմանտէ պիր թէք եըլտըզ տախի կէօրիւլէմէյիպ,
տէնիզ իսէ ատէթա միւրէքէպ բէնկինտէ սիյահ, վէ բու-
զիկեար տախի օլմատըղընտան տուրկուն պիր կէօլ հալի
քէսպ իթմիշ օլուպ, հէր հալտէ չիտտէթլիւ պիր պօրա
զուհուր իտէճէյի մէլհուզ իտի:

Կեահ պէ կեահ ուֆուգտան զուհուր իտէն պիր շիմ-
շէյին շուայի տէհշէթֆէրմասը բույի տէրեայը պիր
տէրէճէյէ դատար թէնվիր իթմէրտէ իտի. վէ իշպու
կէշիճի ըջըգ սայէսինտէ, Տէֆթէրտար պուրնը նամ մա-
հալի տօլաշարագ եօղարըյա տօղրու սիւրաթլէ կէլմէքս
տէ օլան իքի չիֆտէ պիր բիեատէ կէօրիւլտիւ:

Բիյատէյի մեղքերէնին տէրունինտէ իւսթի քիւրը
իլէ էօրթիւլիւ պիր ատէմ եաթմագտա, վէ գըշ իւս-
թիւնտէ տախի բալթօսունուն եագալարը իլէ գուլագ-
լարընը վէ պաշընըն նըսֆընը էօրթմիւշ օլտուղու հալտէ
պիր շախս օթուրմագտա իտի, շախսը մեղքիւր իլէ գա-
յըգճըլար պէյնինտէ հիշ պիր սէօզ թէաթի օլունմայըպ
հիւքմ իտէն տէհշէթլիւ սուսլուղը, եալընըզ գայըգճը-
լարըն պիր սուրէթը միւնթաղամատէ տէնիզէ տալտըրուպ
չըգարտըգլարը քիւրէքլէրին շամաթասը իխլալ իթմէրտէ
իտի:

Պիր մըդթար պէօյլէ սիւ.քիւթ իլէ կիթտիքտէն սօնշ
րա մուամիլէյհ բալթօստունուն եան ճէպիւնտէն ալթուն.
տան՝ մամուլ պիր գութու չըգարըպ իշինտէն պիր սիւլա.
րա ալարագ եագտը, վէ համլատա օթուրան գայըգ.
ճընա խիթապէն :

— Աման թօսունըմ, պիր աղ ղայրէթ իտինտէ, պիր
ան էվէլ եալընա վարալըմ, ղիրա պօրա իմարէլէրի կէօ.
րիւլիյօր տիմէսի իլէ, գայըգճը քէմալի իհթիրամլէ ճէ.
վապ վիրէրէք :

— Էլէմ իւղրէ օլմայընըղ պէյիմ, պօրա չըգմահաճագ
տըր, պէնտէնիլ եալընըղ եաղմուր եաղաճաղընը մէմուլ
խտէրիմ :

— Հէր նէ հալ իսէ, պիրան էվէլ մահալիմիղէ վար.
սագ տահա ալա օլմաղ մը :

— Հա'յ հա'յ, պիլ զաթէն էմըր ալինիլ միւճիւպին.
ճէ ղայրէթտէ գուսուր իթմէմէքտէյիլ, վէլէվ եաղմուր
տախի եաղսա, գայըգտա իքի ատէթ շէմսիյէ վարքի,
կէրէք զաթը ալինիլի վէ կէրէք տօստունուղու մուհա.
ֆաղայէ քեաֆի օլապիլիր զան խտէրիմ տէյերէք, սու.
վուրեատէ օթուրան արգատաչընա խաֆիյէն, « Օսման
հավեարճըլըք իսթէմէղ տահան պագալըմ տէմէսի իլէ,
գայըգ վէֆդէլատէ պիր սիւրաթլէ տէնիլի եարըպ եիւ.
րիւմէյէ պաչլատը :

Մէրգուլմ գայըգճը մէնսուպ օլտուղու էսնաֆըն ի.
շինտէ միւսթէսնա օլարագ, էրէյիճէ թէրպիյէլի պիր
ատէմ օլտուղու սէօզլէրինտէն անլաչըլտըղը կիպի, քէ.
մալի հիւրմէթ ու բայէթլէ պէյ, վէ էֆէնտի. թէսմիյէ
իթտիյի զաթըն կիրուհի աղնիեատէն, վէ քիպար պիր
ղաթ օլուպ էվէլտէն թանըր, վէ եախօտ մուգատտէմա
մուամիլէյհին խըրմէթինտէ պուլունտուղու զանն օլու.
նուր իտի :

Գայրդ Արնապուտ քէօյիւ բիշկեահինաէ ագընտը պուրնու նամ մահալէ վասըլ օլտուդտա , սահիլտէ վագը եալըլարըն չալար սա'աթլէրի բէյտէր բէյ կիճէնին պէշինի վուրմագտա իտիլէր, օլ անտէ հէման սուվուրեաճը պիւլէնտը ավազ իլէ եէտէքճիլէրի սէսլէ յինճէ , իւշ տէօրտ քիշի գօշարագ սահիլէ կէլտիլէր , վէ իչլէրինտէն էն իշկիւզարը գայըղըն տէրունինէ պիր գանկալ իր աթարագ պաղլատը վէ գըյըսըրա չէքմէյէ պաշլատը :

Հալպուքի հալատըն սատմէսինտէն գայըղըն տէրունինտէ եաթըպ տէրին պիր ույգուեա տալմըշ օլան զաթ , նակեահան օեանարագ կէօղլէրինի աչտը , վէ քէմալի խէվֆու տէհչէթլէ , « աման եարապպիմ'նէ օլույօրուզ , նէրէտէյիմ . . . տէնիզտէմիյիմ աճէպ » տէյու պաղըրմասըյլա , գըշ իւսթիւնտէ օթուրան ատէմ , տէրագապ մէրգումըն եանընա սօգուլարագ վէ էլլէրինի թութուպ « գօրգմա պիրատէր պիր շէյ եօգ , պէնիմէ պէրապէրսին , գայըղլա պիզիմ եալըեա կիտէյօրուզ » տիմէսի իլէ , եաւաշ եաւաշ մէրգումըն ագլը պաշընա կէլէրէք , վէ հէման մուխաթիպինին պօյնունա սարըլմագլա « ահ պէյիմ սիզմիսինիզ » տէտի :

— Է՞վէթ , պէնիմ սէվկիւլի Վահանըմ , պէն քի սէնի պիրատէրիմ մագամընտա սէվէրիմ , լաքին ըէճա իտէրիմ սէօյլէյին , նա'սըլ օլտունուզ , պիր եէրինիզտէ աղըր , վէ եախօտ պիհուզուրլուզ հըսս իտէյօրմուսունուզ :

— Ա՞հ վէլինիյմէթիմ , սէպէպի հայաթըմ , էֆէնտիմ , թէշէքքիւր իտէրիմ , հիշ պիր շէյիմ եօգ , սայէնիզտէ պիր տէհչէթլիւ էօլիւմտէն գուրթուլտուլմ , ա'հ , ճանըմը սիլին հիմմէթինիզլէ եէնիտէն գազանտըղըմ իչիւն , պունտան պէօյլէ պէնճէ բէք գըյմէթտար պիր նէոնէ սայըլսա սէզա տըր , ա'հ էֆէնտիմ , պու լութֆուն պու նիյմէթը ճիհան գըյմէթին պէտէլինի նէ իլէ իյֆա իտէ-

պիւնճէյիմ :

— Մուհապէթ վէ ուխուվէթիմիզին տէվամը իլէ :

— Օֆ Մուհիպ պէյ , վէլինիյմէթիմ , հագգը ալի-
նիզտէ մուհապէթիմ իլէլ էպէտ պէր տէվամ օլաճաղը
չէօյլէ տուրսուն , մահզա շու անտէ հիմմէթինիզլէ սի-
նէմտէ թաշըմագտա օլտուղում ճանը ազիզիմի , պիլ իֆ-
թիխար ուղըունուղա ֆէտայէ հագըր օլտուղումու , ճէ-
նապը վաճիպէլ վուճուտ հազրէթլէրինին նամը նամիյի
իլահիյէսինէ գասէմ իտէրիմ :

— Լաքին պիրատէր . . . նէղաքէթինիզ , պէնճէ թա-
պիյի օլան պիր վազիֆէյի սիզէ պու գատար միւպալա-
ղալը կէօթէրիյօր . . . :

— Ահ պէյիմ նէ տէյօրսունուզ , պէնտէնիզ ճէտ պէ
ճէտ խանէտանը ալինիզին միննէթտար պիր գուլույրմ ,
ազ չօգ հաստիմճէ թալիմ իթտիյիմ ուլում , վէ էլան պու-
լունտուղում մէվգը , մէկէր բէտէրինիզ պէյ էֆէնտի սա-
յէսինտէ տէյիլմիտիր , վէլ հասըլ շու տագըգատա թէ-
նէֆֆիւս իթտիյիմ հալա , մահզա սիզին սայէնիզտէ . . . :

— (Մէրգուլմըն սէօզիւնիւ գաթ իտէրէք) Պիրա՞տէր ,
իշթէ պու նօգթատա եանըլըյօրսունուզ չիւնքի , տէյիլ
պիրատէր մագամընտա սէվտիյիմ պիր զաթը , հաթտա
հիչ թանըմատըղըմ պիր ատէմին , միւմքիւն օլապիլտիյի
գատար էօմրիւնի թէհլիքէտէն գուրթարմագ պէնիյի
պէշէրէ , վէ ալէլ խուսուս պէնճէ պիր վազիֆէյէ մու-
գատտէսէ օլտուղու չէօյլէ տուրսուն , հաթտա մալիւ-
միւնիւզ օլան շու միւսիպէթէնկիզ վագաատէ , պէնտէ-
նիզ եալընըզ պիր վասէթա օլապիլտիմ :

— Աման էֆէնտիմ , քէրէմ պույուրուն , սէօզիւնիզի
իյզահ իտինիզ :

— Սիզին էօմրիւնիզի գուրթարանը թանըտըղընըզ , վէ
քէնտիսինտէն ասլա պէօյլէ պիր խայըրխահլըզ մէմուլ

իթմէտիյինիզ պիր ատէմ տիր քի , մահդա պէնիմ էմրիմ
իլէ քէնտի նէֆսինի ֆէտա իթմէքէ , սիզի բէնչէյի է-
ճէլտէն խէլաա իթմէյէ մուվաֆֆազ օլապիլտի :

— Աման պէյիմ նէ տէյօրսունուզ , քիմ տիր աճէպ . . :

— Պիզիմ մահուտ իւրսըզ Պէտիք :

— Խըրսըզ Պէտիքմի , իլահի եալապպիմ նէ հիքմէթ
տիր պու :

— Էվէթ , լաքին , զարիպ եէրի շուրաուր տըր քի , սա-
րիգը մէրգոււմ տիեարի ախէրէ ֆիրար իթմիչ զանն օ-
լունմագտա իքէն , նասըլ օլուպտա հիւքիւմէլմին թա-
հարրիսինտէն եադալը գուրթարարադ պիզլաթ եանը
պաշըմըդտա պուլունմուչ , տօղրուսու պու մատտէյէ թա-
ճիւպ իտէյօրում :

— Պէնտէնիզին էֆքեարըմճա , օ դատար թա'աճիւպ
օլունաճագ պիր հալ տէյիլ տիր , գիրա նասըլքի մալիւմը
ալիլէրի տիր , մէրգոււմ էլէ ավուճա սըզմուզ պիր հայլազ
օլմաղըլա հէր շէյ մէմուլ օլունապիլիր :

— Վադա'ա էօյլէ տիր , հաթտա տէնիզտէ զայպ օլ-
մուչ զանն իթտիյինիզ չանթա տախի մէրգումըն եէաինէ
կէչմիչ օլտուղու պէնճէ ագլէ եադըն պիր մատտէ աիր :

— Ահ պէյիմ էկէր տէտիյինիզ կիպի , չանթամ մէր-
գումըն եէտինէ կէչմիչտէ պէնտէնիպէ իատէ իթմէյէճէք-
սէ . պաշգա պիր շէյ եաքմըշ օլմաղ , իլա պէնի մատտէ-
թէն գուրթարմըշ վէ մանէն էօլտիւրմիչ օլուր :

— Տէմէք չանթատա պէօյիւճէք պիր մէպլաղ վար իտի :

— Հալըր , իւչ եիւզ լիրա դատար բարա վար իտիքի ,
չօրպաճըմըն էմրի իլէ բազար իրթէսի կիւն հէլ հալտէ
պիրինէ թէսիմ իտէճէքտիմ :

— Պիր շէյ տէյիլ , պէնտէնիզ մին զայրի հատաին
անըն իճապընա պադարըմ :

— Թէչէքքիւր իտէրիմ , լաքին եալընըզ բարա խու .

սուսը տէյիլ , պիր թագըմ գամեալէր , վէ ալէլ խուսուս սատագաթըմը իպրազ իտէր էվրագլէր վար խոիքի , հէր նէ դատար պունլարըն մերգումնա էհէմիլէթի եօգ իսէ տէ , նագտէն պունլանն իւչ եիւզ լիրանըն խաթըրը իչիւն անլէրի տախի մահվու թէլէֆ իտէճէյի տէրքեար արը :

— Լաքին զանն իտէրսէմ , հէր նէ տախի օլսա չօրպաճընըղըն սիզին սատագաթընըղտան շիւպհէ իթմէյէ հագըր եօգ արը . զիրա պուննա վագըթտան պէրու հիւ պիր կէօնա հիլլէ վէ իխթիլասաթընըղ վուգու պոզմաւ տըղընը բէտէրիմին տախի շէհատէթ իտէճէյի շիւպհէ սիզ տիր :

— Էօյլէ զանն իտէրիմ . . . ֆագաթ տիւնեա պու եա , օլաքի . . . :

Մումաիլէյ սէօզիւնի իթմում իտէմէտի , չիւնքի օ արա տէհչէթիւ պիր կէօք կիւրլէմէտի իլէ շիմչէքլէր չագմատա , վէ շիտէթի պիր եաղմուր տախի եաղմայա պաշլայըպ , գայըգ տախի Լսթէնեա գօյունը իմրար իթմիլ , վէ իսթէնեա իլէ Եէնիքէօյ մապէյսինտէ վագը պէօյիւճէք պիր եալընըն իսկէլէսինէ հանաշմըշ օլուպ , գայըգճը , մերգումանէ «պույուրուն էֆէնտիլէր» տէյու սէսլէմէսի իւզէրինէ , տէրագապ եալընըն դարուլարը աշըլտը , վէ իւչ տէօրտ խատէմէ էլլէրինտէ իւչ գօլլու իրի շէմիտանլէր օլտուղու հալտէ մումաիլէյհիւմայը պիլ իսթիգպալ , վէ քէմալի հիւրմէթու թա'ազիմ իլէ գօլթոգալայարագ իչէրիյէ իտիսալ իթտիլէր :

Գայըգճըլար տախի գայըղը լիմանէ չէքէրէք , քէնսիլէրիտէ եալըյա կիրուպ խատէմէկեանէ մախսուս օլան տայիքէյէ չէքիլէրէք , օլ կիճէյի կէչիրմէք իւզըն բտհէթլէրինէ պագաըլար :

Հէքեայէմիլզի օգուեանլար պու իքի զաթըն քիմլէր

օլտուղունու թանրորդլարնտան թէքէրրիւրէ հաճէթ կէօրմէյիպ , անճագ շու գատարընը եազմագլա իքթիֆա իտէրիզ , շէօյլէքի .

Մուհիպ պէյին եալըսը մալիւմ օլտուղու կիպի պօղազ իչինին բումէլի ճիհէթինտէ եանի Եէնիքէօյտէ պուլունմագտա իտի իսէ տէ , օլ կիճէյի Ձէնկէլ քէօյիւնտէ սաքին պիր ահպապընըն խանէսինտէ կէչիրմէք իչիւն կէօքսույու նամ վարօրտա պուլունմագտա իտի , վէ միրի մումաիլէյհին ահպապը Վահան տախի հէր նէ գատար Պէյօղլունտա սաքին օլուրուտու իսէ տէ , օլ կիճէ Պէյգօղտէ միւսաֆիրէթէն իգամէթ իթմէքտէ օլան մաշուքէսինի կէօրմէյէ կիթմէքտէ իքէն մալիւմ օլան գազայէ օղրամըշ , վէ Մուհիպ պէյ տախի թապիյի Ձէնկէլ քէօյիւնէ կիթմէյի թէէսիր իտէրէք , մէրգումը քէնտի եալըսընա կէօթիւրիւպ օլ կիճէյի օրատա իսթիրահէթ իթտիրմէք մագսէտի իլէ , հէման Մումխանէ իսկէլէսինտէն ահպապընըն պուլունտուղու մահալէ վարընճա , տօստը օլան տօգթօրուն թէտապիրի մահիրանէսի իլէ , խասթէյի հէր պիր թէհիքէտէն արի , վէ միւքէմմէլէն քէսպը իֆագաթ իթմիշ պիր հալտէ պուլմաղլա շայէթ մահզուղ օլուպ , տօգթօրը մումաիլէյհէ լազըմ կէլէն իւճրէթի թէտիյէ , վէ արզը թէշէքքիւր իթտիքտէն սօնրա , միւշահատէ իթտիյիմիղ բիյատէ իլէ եալըեա կէօթիւրմիւշ , վէ կիճէյի հէր հալտէ օրատա կէչիրմէսինի թէքիֆ վէ ատէթա իճպար իթմիշիտի իսէ տէ , մէրգում հիշ պիր վէչիլէ մումաիլէյհէ իթմէմիշ իտի :

Պու թէանիւտիւն սէպէպի նէ օլտուղունու Մուհիպ պէյ թարաֆընտան մէրգումա իսթիֆսար , վէ հէր հալտէ պու իշտէ խաֆի պիր էսրար օլմասընը միրի մումաիլէյհէ չաղարագ սուալինտէ իսրար իթմիշ իտի իսէ տէ , մէրգում պիր հալի թէրէտտիւտ իլէ , գաշամագ եօլու ճէ .

վապար, վէ ասըլըզ սէպէպէր իրայէ իթմէքտէ իտի,
չիւնքի « րազի աչգըն տիլտէ բիւնհան էյլէրէմ ճանըմ
կիպի, սինէյի քէնճինէտէ մահֆուզ տըր իմանըմ կիպի »
պէյթի պիրճէսթէյի մէհուրէնին մաղմուլննճա, քեա-
նունը սինէսինտէ իշթիալ իթմէքտէ օլան աթէչի աչգընը.
թա օլ անէ գատար էն սատըգ տօստու պուլունան միրի
մուամիլէյհտէն տախի սէթրու իխֆա իթմիշ իտի, ֆա-
գաթ օլ կիճէ արթըգ չարնաչար ըզհարը տէրտի աչգ
իթմէյէ մէհպուր օլարադ մաշուգէսինին նէզտինէ կիթ-
մէյէ ըուխսաթ ալապիլմիշ իտի:

ԻՒԶԻՒՆՃԻ ՖԱՍՈԼ

Թ Է Ս Ա Տ Ի Ի Ֆ

Կիճէնին նըսֆընտա նուղուլ իտէն պարան , հէվանըն քէսպը իթիտալ իտէճէյինէ նըշան օլմաղլա , ֆիլ վագը ինճէ պիր բուլկիկեար եավաշ եավաշ բուլի սէմայի գար-
լայան սիյահ պուլուլթլարը թէպեիտ , վէ մահիթապը ա-
լէմթապ տախի ուֆուգտան պէտիտ օլտրագ , պահրու
պէրըէ պիր լէթաֆէթը աճիպէ վէ պիր ֆէյղը ճէտիտ
պախշ էյլէմէքտէ իտի քի , բուլի տէրեա կիւմիւշտէն
մամուլ վէ միւճէլլա պիր այինէյի էնտամ ասա սաֆու
սէֆիտ օլուպ , տէրունինէ աքս էնտաղ օլան զիեալէր ,
էրպապը նազարէ պիր շուլէյի ճէվվալէ կիպի կէօրիւն-
մէքտէ , վէ խէյալ մէյալսէչիլէն սապահ երլտըղը , եա-
խօտ , (քէվրան գըրան) թապիր օլունան սէյեարէնին ,
շիթապլէ եիւրիւմէքտէ օլաուղու , վագթը շաֆագըն թէ-
գարըիւպինի իյմա իթմէքտէ իտի :

Սապահա եարըմ սաաթ գալարագ Պէյգօղ էրմէնի քի-
լիսասընըն գաբուլարը աշըլմըշ , վէ պիր թագըմ քիլիսա
խատէմէլէրի , ֆէրտասը կիւն իճրասը մուգարրէր օլան ,
պիր բուհանի զիյնէթ իչիւն քիլիսայը տօնաթմագտա ի-
տիլէր :

Քիլիսանըն իչ գաբուսունըն սաղ թարաֆընտա վագը
պիր քիւչիւք միհրապ տէրունինտէ ասըլմըշ օլան Մէր-
եէմանէ թասվիրինին բիյչկեահինտէ պաշը սիյահ շալ իլէ
էօրթիւլի պիր գատըն , ղայէթ տինտարանէ զանու զէ-

տէյի նկայզ . վէ կէօզլէրինտէն սէլ կիպի կէօզ եաշլէրի տէօքէրէք աթիւզ զիքր տուայը իթմէքտէ իաի :

« Եա ազիզ Պիքիւր , եա վալիտէյի միւշֆիզէ , ճարի . յէն կիպի պիր ֆագիրի բիւր թագսիրին կէօզ եաշլէրինէ մէրհամէթ էյլէ , սանա մալիւմ օլտուղու կիպի ելէնիւմ տէրտու միհնէթիւմ չօզ , վէ սէնտէն պաշգա մույինտ մէտէտքեարըմ եօզ , աթէչի մուհապէթլէ ճաղիտար օ . լան գալպիւմ , մահզա սէնին մէրհէմի շէֆգաթընլա իֆա . գաթ պուշաճաղընա էմինիւմ , պու մուհապէթիւմին նէ գատար քազ վէ նէ գատար սատրգ օլտուղու սանա մա . լիւմ օլմագլա , սըտգու սէպաթ վէ քէմալի սատագաթ իլէ սէվտիյիւմ զաթըն էօմրիւնի հըֆիլ իտուպ , պու ճարի . յէնի անըն միւլագաթընա նայիլ էյլէ » տիլէրէք սինէ . զէնի թաղարրույի նկայզ , վէ պիր գաշ տագըգա եիւզ իւթի գաթանըզ կէօզ եաշլէրի տէօքաիւքտէն սնրա գըյամ իտէրէք * քիլիսա գաբուսունտան տըշարը չըգուպ , սահիլէ տօղրու եիւրիւմէյէ պաշլատը :

Քիլիսա խատէմէյէրի քէնտի իշլէրի իլէ մէշղուլ օլ . տուգլարընտան մէրգուլմէնին քիլիսայէ տուխուլու խու . ըուճինի կէծրմէմիշլէր իաի :

Մուամիլէյիս սապահըն նիւմ գարանլըղընտա ահէսթէ ահէսթէ եիւրիւյէրէք ոահիլէ վասըլ օլտու , վէ հէման սույի քէրեայէ մէտոր թարը ինթիզար , վէ տէմպէտէմ տէրունի տիլտէն պիր ահի շէրէր պար չէքէրէք , աահիլի տէրեպտէ օթուրուպ պահրի թէֆէքըիւրէ տալտը , վէ քէմալի հիւզնու մէյուսիյէթինտէն նաշի կէօզլէրինի պիր խապը կիրան պիւրիւյիւպ հէման օրաճըգտա ույուեա գալտը :

Մահիթապըն սօն զիեալէրի ըույի տէրեպի պիր սոզ . րէթը միւրէմիլէտէ լոէնվիլ իթմիշ օլմաղ իլէ՜՜ սահիլին գարչը ճանիպինտէն եանի եէնիքէօյտէն , պիր իւշ չիֆտէ

բիյատէնին Պէյքօզա տօղրու սիւրաթլէ կէլմէքտէ օլտուղու կէօրիւտիւ , բիւտտէ վարա վարա կէլիւպ սահիլէ եւ նաչաք , վէ տէրունինտէն եալընքդ պիր աոտմ շիթապլէ գարայա աթլայուպ , համատա օթուրան ըէյիտէ խիթապէն « Պէյ էֆէնտիէ մախսուս սէլամէր իտէրէք սալիմէն Պէյքօզա վասըլ օլտուղումուղու իխպար իտիսիգ » տէյուպ գայըղը եօլա գօյտու :

Մէրգում գարահա չըգար չըգմազ պալատէ զիքրի սէպգաթ իտէն ույումուշ օլան գատընը կէօրիւնճէ , պիրտէն պիրէ սիւքինտի վէ կէօղէրինի սիլէրէք « Աման եւրապպիմ , աճէպ ըիւյա մը կէօրիւեօրում » տէյուպ էյիլտի վէ գատընըն եիւզիւնէ տըգգաթլէ պագտը վէ « էվէթ , թա քէնտիսի տիր , Հուփսիմէ տիր » տէյուպ մէզպուրէնին պօյնուճա սարըլմասըյլա մումաիլէհա տախի ույուտուղու եէրտէն սըչրայուպ , վէ քէնտիսի տէրաղուշ իտէն զաթը պիր պագըչլա թանըեարագ եալընը « Ահ սէն մի սին վահան , տիյէպիլտի , վէ պաչընը մաշուգընըն սինէսինէ սարգըտուպ պայըլա գալտը :

Տէլիգանկը ասլա չաչըրմահարագ հէման մէրգումէյի գուշ կիպի գուճագլատը , վէ սիւրաթլէ գօշարագ Զէշմէպաչը նամ մահալէ կէօթիւրիւպ եիւզիւնէ վէ կէօզիւնէ սու սէրէրէք այըլամաղա չալըշմագլա , Մուհիպ պէյին քէնտիսինէ իսթիմալ իչուն իհթիեաթէն վէրտիյի պիր շիշէ բուհու տախի մէրգումէյէ գօզլատարագ կիւճ հալ իլէ ագլընը պաչընա կէթիրէպիլտի :

Մէրգումանըն պիրիպիրինէ աչըդ ու մաշուգ օլտուգլարը պէտիհի օլուպ , օրաճըգտա միւքեալէմէ իթտիքլէրի մինասիպէթսիգ օլաճաղընտան , վէ օրթալըգ եալաշ եալաշ աղարմագլա , օրալարուտա աոտմ պուլունաճաղը մէլհուզ օլմաղլա , տէլիգանկընըն թէքլիֆի վէ կէնճ գըզըն հիւսնիւ ըիզասը իլէ , իքիսի պիրլիքտէ Հիւնքեար

իսկէլէսի նամ տիւրիւշա վէ միւֆէրրահ մէսիրիկեահէ կիթմէյի գարարըլաշուպ հէման օլ ճանիպէ տօղրու ըէ-
վան օլտուլար :

Տէրիգանլը մահպուպէսինի գօլթուղունա ալուպ Պէյ-
գօզտան Հիւնքեար իսկէլէսինէ կիտիլէճէք օլան տարա-
ճըգ եօլլարը ահէսթէ ահէսթէ իմրար , վէ էսնայի բահ-
տէ օլ կիւնքի պաշընա կէլէն տէհչէթէնկիզ գազայը վէ
օլ խուսուստա Մուհիպ պէյին իպրազ իթտիյի ալիճէ-
նապըղը ըէֆիգէսինէ պէյան ու ըզհար իթմէքլէ , վարա
վարա մահալի մագսուտէ վասըլ օլտուլար :

Մէրգումանտէն վահան թէսմիեթ իթտիյիմիզ տէլի-
գանլը թարիֆ օլունտուղու վէչհիյէ եիրմիպէշ եիրմի ալ-
թը չաղլարընտա զաիֆիւլպիւնեթ , էսմէր իւսթիւնէ , գաշ-
լարը կիպի ինճէ վէ սիյահ պըյըզլը , գաթէ կէօզլիւ վէ
շիրին սէօզլիւ ուզուն պօյլու հալիմ խույլու նազիք վէ
չար էպրու պիր տէլիգանլը օլուպ , միգտարը քիֆայէ
իլմ ու հիւնէր կէօրմիւշ , վէ պիրքաշ լիսանէ տպիսի ա-
շինա օլտուգտան պաշգա , հիւսնի ախլագը վէ մալիք
օլտուղու թէրպիյէյի զաթիյէսի սայէսինտէ , կէրէք ա-
հուպպասընըն վէ կէրէք խըամէթլէրինտէ պուլուպտուղը
էֆէնտիլէրինին հիւսնիւ թէվէճճիւհլէրինի գազանապիւ-
միշ իտի :

Մումաիլէյհին ըիֆագաթընտա պուլունան կէնճ դըզ
տախի մալիքէյի հիւսնիան վէ զայէթ եօսմա պիր նէվ-
ճիվան օլուպ , աշգըյըլա տիլտատէ օլտուղու տէլիգանլը
կիպի գատտու գամէթի մէվզուն , վէ ուզուն քիրքիքլէ-
րի ալթընտա եըլարզ կիպի բարլայան սիյահ կէօզլէրինտէ
բիւր նագշի ֆիսուն , քէման էպրուլէրի վէ ըհյահն ու
սիւնպիւլասա բիյչա բիյչ կէյսույի անպէր պուլէրի մումա-
իլէյհանըն հիւսն ու մէլահաթընա պաշղա պիր ըէֆնագ
վիրմէքտէ իտիլէր , շէօյլէ քի շիվէյի ըէֆթարի վէ հէր

պիր թարգ ու էթվարի ճանլէր եադար , վէ ահուվանը տիտէկեանը յլա տայիմա մախմուր պադար , վէ Նաորլ մերգումէ տուխթէրը զիւհրէ բէյքէր , մէլահաթ թահադը նըն սէրվէրի վէ հէր թէնասիւպի եէրինտէ պիր բէրի օլտուգտան մատէ , ագլ ու զէքեալէթի վէ հիւսնի ախլադ ու ըամէթի տախի մալիքէ օլտուղու կիւղէլլիյի տէրէճէտէ օլմաղլա , մերգումէյի թանրեանլար բագի տամէն պիր կիւլպէտէն տիր տէյերէք թալթիֆ ու թահրիմ իթմէքաֆ իտիլէր :

Էյեամը պահարըն լէթաֆէթի վէ վազթը սէհէրին թէրալէթի Պէյգօլ չայրըր եանի Հիւնքեար իսկէլէսի նամ մահալի , գալ ու գալէմլէ վասֆ օլտնմաղ կիւղէլ վէ լաթիֆ պիր հալէ գօյմուշ իտի . շէօյլէ քի սահրայի բէհնասը , նիւմունէ նիւմալի նադլի պուգալէմուն վէ էզհարը ճան ֆէզարը , բէնկեարէնկու կէօնալիւն օլտալ , պատի սէպայի հայաթ պախչա տախի ինճէտէն ինճէ բուեան , վէ պիւլպիւլանը նաղմէքէրտաղան , էճնասը միւրղանը խօշ էլհան իլէ հէմտէմ ու հէմաղաղ վէ աղահտան աղանէ բէրվաղ իթմէքլէ , ճէնապը խալլադը ճիհան հապրէթլէրինին իհսան պույուրտուղու շու լութֆու նիլմէթը ճէլիլէյի իրահիլէսի իչիւն տուա խան օլմադտա իտիլէր :

Կիճէ եաղան եաղմուրըն զիւլալ կիպի սաֆ վէ իրիճէ տանէլէրի էլան պաղը էզհար ու էշճարըն եաբրաղլաբընտան պիրէր պըրլանթա քիւբէլէր կիպի սարգըլմաքտա , վէ էրպապը նազարէ հուպուպ իտէն պառը սէհէրին թահրիդի իլէ նէվնիհալ չիլէքլէր եանի Կիւլ իրկաւան եասէմէն վէ զանպաղ , պիրիպիրինտէն բուսէչինի իշթիեադ օլուեօրլար կիպի կէօրիւնմէքտէ իտի :

Ճէրիւսան իտէն ինճէ պիր ճուլիպարըն քէնարընտա գամէթի ճանան կիպի ուղուն սէրվիլէր տախի սէրֆիրու իտէրէք պիրիպիրլէրինի սէլամլամադտա . վէլ հաթըլ ճէ .

միյի մէվճուտաթ շու հալի ֆէյզ իշթիմալտէն կեամ ալ-
մագտա իտիէր :

Հէր նէ գատար վադըթ էր.քէն , վէ հէնուզ սապահ
օլմուշ օլտուղունտան օրալարըն թէնհա օլաճաղը թապիի
իտի իսէտէ , օլ կիւն մայիս 24 վէ միլլի պիր զիյնէթին
օրատա իճրասը մուգարրէր օլմաղըլա , մահալի մէղքիւրի
տօնաթմագ իշիւն հայլիճէ քէսան պիրիքմիշ օլտուղու-
նու , մէրգուման իքի կէնճըլէր կէօրտիւքլէրինտէ , եօգա-
րըյա տօղրու ուզանարագ , սըգ աղաճըլէր իլէ ատէթա
օրման հալի քէսպ իթմիշ , վէ եանը պաշընտան տախի
կիւմիւշ կիպի բարըլագ , վէ պիր խօշ սէտա իլէ չաղլէ-
լէյուպ ճէրիեան իթմէքտէ օլան հավըրն քէնարինտէ ,
թէքու թէնհա վէ քէսիրիւլ աղա պիր գավագ աղաճը-
նըն ալթընա վարուպ , տէշիգանյը կէնճ գըղա խիթապէն ,
« Հըռքսիմէ ճիյէր բարէմ , կէրէք պէնտէնիզ վէ կէրէք
սիզ եօրղուն օլտուղումուզտան , արղու իտէրսէնիզ շու
աղաճըն կէօկէսինտէ աղըճըգ օթուրալըմ » տէյէրէք ,
իքիսի պիրտէն տամէն էֆշայի արամ , վէ էվէլա կէնճ
գըղ պիւնէ կիպի սաֆու պէրրահ օլան հավըր մէղքիւրըն
տէրունինէ աթֆը նաղարլէ սիմասընը կէօրէրէք շու վէշ-
հիլէ պէտտը քէլամէյլէտի :

— Ահ նէ գատար պօղուլմուշում :

— Պիլ աքիս տահա կիւզէլլէնմիշսինիզ , չիւնքի ույ-
գուսուզուդ , ահուվանը տիտէկեանընըղա պիր հալի
մախմուրի , վէ պիր կէօնա լէթաֆէթ վիրմիշ քի , ճիհան-
տէ էմալլինիզ եօգ տըր տիսէմ ասլա միւպալաղա իթմիշ
օլմամ , վէլ հասըլ սէվտիյիմ Հըռ-իքսիմէ սիզ պէնիմ իշիւն
կէօյտէն եէրէ ինմիշ պիր վէլէքէսինիզ :

— (Նիւմ թէպէսսիւմ իլէ) էկէր պու սէօղլէրի հագգը
ճարիյանէմտէ պիր պաշգասը իթմիշ օլայըտը , միւթլա-
գա իսթիհզա իտիյօր զանն իտէճէքտիմ , լաքին սիզիւն

գալալիների պիւլէրէք չարնաչար սէօղիւնիւղի թէսլիմէ մէճպուրմ:

— Թէչէքքիւր քտէրիմ սէվտիյիմ, զաթէն վէֆգէլատէ կիւղէլ պիւր նէվճիվան վէ սահիպէյի հիւսնիչան օլտու, զոննուղ չէօյլէ սուրսուն, եալընըզ հիւսնիւ ակազընըզ վէ բամէթը զաթիյէնիզ սիզի կէօյնիւմէ սահիպ իթմէյէ քեաֆի իտի, զիրա սէվտիյիմ Հըռիւսիմէ, պէն սիզին ըսմէթու իֆֆէթիկիզի, վէ մալիքէ օլտուղունուղ նէչէ նէչէ իսասայիսի մէմուհէնիզի, թա հէնիեամը սապավէ, թիմտէ եանի մէրթէպտէ օգուտուղունուղ զէմանտէն պէրի թանըմըզ վէ պիլմիյիմ, վէլ հասըլ սիզ հէր ճիհէթլէ շաեանը բէրէսթիչ պիւր մալուղսընըզ:

— Ահ սէվկիլի վահանըմ, նէ մէսուտ վէ նէ մութլու կիւնէր իտի օլ կիւնլէքքի, պիւրիպիւրիմիզի պիւր էնտիչէ վէ քէմալի սատագաթլա սէվէրիտիք:

— Նէ տիմէք, մէկէր շիմտի սատագաթլումտան, վէ մուհապէթիմին բագլըղընտան շիւպհէմի իտիօրսունուղ:

— Հաչա էֆէնտիմ շիւպհէ տէյիլ, լաքին պէօյլէ կիւնլէր իլէ սիզտէն միւֆարէզաթլմ, գալպիմտէ պիւր էնտիչէ բէյտա իտիքօր:

— Մազուր պույուրունուղ մէլէյիմ, հագգընըզտա օլան մուհապէթիմին, հէր կէօնա ըիյպու ըիեատէն արի վէ պէրի օլտուղունա, մէնպայի աչգու մուհապէթ օլան ճէնապը բապիւլ ալէմիյն շահիտի ատիլ տիր, վէ շու անտէ մուհապէթիմիզին ուղըունա քէմալի մահղուղիյէթլէ վէ պիլ իֆթիխար ճանըմը ֆէտայէ հագըր օլտուղունա, թէնէֆֆիւս իթգիյիմիզ շու հէվա, շու ճէրիեան իտէն ճույիպար շոն ազաճլար վէ գուչլար, վէլհասըլ պիւթիւն արգու սէմա շահիտ օլտունլար . . . :

Տէրիգանլընըն քէնտի աչգու մուհապէթի հագգընտա օլան պու շաիրանէ թասիր, վէ պու միւհտիւր քէլամլէր

կէնք գրողն գալպինէ տէրէճէյի նիհայէտէ թէյսիր ի-
տէրէք, վէ մահդա մահգուղիյէթ ալամէթի օլարադ ահու
կիպի կէօղլէրինտէն գաթըն գաթըն եաչլէր տէօքիւլիւպ,
տէլիգանլընըն էլինի թուլթուու, վէ պիր նիկեահը մին-
նէթտարի իլէ ալըգընըն եիւզիւնէ պադարադ « թէչէք-
քիւր իտէքիմ տօստում թէչէքքիւր իտէքիմ » տէտի :

Տէլիգանլընըն գալպի տախի ալթ իւսթ օլարադ կէօղ-
լէրի տօլուգլանտը, վէ աթէչ կիպի եանմագտա օլան
տուտագլարըյըլա, մաչուգէսինին էլլէրինի բուս իտէ-
րէք . . . :

— Ահ սէվտիյիմ ընճա իտէքիմ աղլամայընըդ, սիզէ
աղլամագ տիւշմէզ սիզ պիր նազիք կիւլպինիզ սիզէ տա-
յիմիւլ էվգաթ կիւլմէք եարաչըր :

— Նասըք աղլամայըմ, պէն սիզտէն պիր տադըգա պի-
լէ այրը գալմագ իսթէմէզիքէն . . . :

— (Հըռիբսիմէնին սէօղիւնի գաթ իտէրէք) ինչալլահ
միւտէթըդ պիլլէ գարֆընտա նիքեահըն մուգատտէս պադ
լարը իլէ պիրիպիրիմիզէ պաչլանարադ պիր տահա այ-
րըլմայըդ, համտ օլա նիքեահըմըդա մանի ցլահագ պիր
սէպէպիմիզ եօգ տըր, տահա կէչէն կիւն խանէնիզէ կիթ-
տիյիմտէ վալիտէն վէ հէմչիրէն, հա էյի (հաթըրմա կէչ-
տի հէմչիրէն վէ վալիտէն մախսուս սէլամ իթտիլէր) :

— Թէչէքքիւր իտէքիմ, հէմչիրէմին քէյֆսիզլիյի նա-
սըլ օլտու աճէպ . . . :

— Էյիճէ տիր, լաքին . . . Էնիշտէնիզտէն իշթիքեա
իթմէքտէ տիրլէր, զիրա մէրգում նտսըլքի մալիմինիզ
տիր էլան իչրէթ վէ գումարլէ օղրաչմագտա իմիշ, հէր
նասըլա Սլահ բսլահ էյլէյէ, կէլլիմ սէօղլմիւզէ,
վալիտէն « Իվլատըմ վահան նէ վադըթ Հըռիբսիմի մէ-
սուտ իտէճէքսին » տէմէքտէ իտի, հէլէ պէնիմ վալիտէ-
մէ կէլինճէ ճիւմլէտէն զիեատէ էվլէնմէմիզէ վէ մէսուտ

օլմամբղա խահիշկէր տիր , պունլարտան գաթի նազար պիղիմ Մուհիպ պէյ տախի մուհապէթիմիզի տույմոճշ օլմաղըլա , պիրանն էվէլ պու մատտէյի պաշա չըգարա- ճաղընա պէնտէնիզի թէէմին իթտի , հաթտա պու կիւն մալիւմիւնիւկ օլան շու զիյնէթտէ հազըր պուլունմագի- չիւն , պուրայը թէշրիֆ իտէճէյինտէն , սիզի խատտէթէն միրի մումաիլէյհէ թագտիմ իտէճէյիմի մալիւմիւնիւզ օլտուն :

— Բէք ալա , էմիրնիզէ միւնթագըրըմ :

— Հիշ շիւպհէմ եօգ քի ազլու տիրայէթիւնիզ վէ միւ- էսսիր քէլմիլէրինիզ իլէ մումաիլէյհին պիրատէրանէ մուհապէթիւնի վէ հիւսնիւ թէվէճճիւհիւնի ճէլպ իտէ- ճէքսինիզ , զիրա սէվտիյիմ Հըռիքսիմէ սիզին հէր պիր սէօզիւնիւզ ագիլանէ վէ հէր պիր միւթալաաթընըզ միւ- թապըզը մանթըզ օլմաղլա :

— Թէշէքքիւր իտէրիմքի , զէրրէ գատար լիյադլաթըմ օլմատըղը հալտէ , էֆէնտիմտէն պէօյլէ թանըլմագտայըմ , ըքքին իշթէ կիւնէշ տօղմագ իւզրէ տիր , էմիր իտինիզտէ եավաշ եավաշ խանէմիզէ վարըպ պիր ազ ըահաթ իտէ- լիմ , վէ պատէլ թաամ եինէ պուրայէ կէլիպ վուգու պուլաճագ օլան շու միլլի այինտէ հազըր պիւլունուրիւզ , հիշ շիւպհէմ եօգ քի , զէվալլը թէյղէճէյիմ կիճէտէն պէրի զայպուպէթիմտէն վէսվէսէ իտէրէք տիւչարը էնտի- շէ օլմուշ օլմալը տըր :

— Բէք ալա էֆէնտիմ պուլուրուն կիտէլիմ տէյէրէք , իքիսի պիրտէն գըյամ վէ սէրվիլէրէ թալիմի խիրամ ի- տէրճէսինէ եիւրիւյէրէք , մահալի մէգքիւրտէն մուֆա- ըէգաթ իթտիքլէրինտէ :

Յիլ վագը աֆիթապը ալէմարա , ճանիպը շարգտէն արզը տիտարը բիւր էնվար , վէ զիեայի հայաթֆէզասը իլէ միւնէվվէր սագը համունը քիւհսար օլուպ , ատէթա

պիր թէաթրօ բէրտէսի կիպի, թափսիփ օլունան վագթը
սէհէրին մէնզարէյի ածիպէսինի պիւսպիւթիւն թաղեի-
րու թէպտիւ, վէ պահրու պէրրին, նազար ըուպա լէ-
թափէթինի պաչգա պիր սուրէթէ պիթթահվիլ թէղեի-
տու թէքսիր իթմէքտէ իաի:

Մահալի մէղքիւրտէ թէհէմմիւ իտէն էսնափ վէ սա-
թըճը կիրուհը, միւթէատտիտ չատըրլար ըէքը իթմէքէ
մէչղուլ օլմագտա իտիլէր :

ՏԵՕՐՏԻՒՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՆՐՁԱՄՆԱՄԷՑԻ ՄԻԼԼԻՑԷՆԻՆ ՕՆՈՒՆՃՈՒ ՍԷՆԷՍԻ

ԵՆՎՄԸ ՄԱԽՍՈՒՍԻ 1870 ՄԱՅԸՍ 24

Պէյգօղ գարեխաններն քիլիսա ճատտէսի թապիր օլունտուղու մահալ, բէնկերաբէնկ պայրաղլար վէ տէֆնէ տալլէրինտէն մաամուլ միւթէատտիտ քէմէրլէր իլէ, սէր-թէսէր տօնանմըլ օլմաղըլա, ճատտէյի մէղքիւրէնին ի-քի պաշընտա տախի գըրմըղը թիւլլէր իլէ պաղլու վէ եինէ տէֆնէ տալլէրինտէն գաբը շէքլինտէ իքի պէօյիւք քէմէր եաբըլմըլ, վէ պիրինճի գաբընըն սաղու սօլունտա պիրէր քէպիր Օսմանլը պայրաղը թէմէվվիւճ իթմէքտէ օլուպ, օրթասընտա սուրէթը մէլէքսիյրէթը հիւմայուն վաղ օլունմուշ, վէ զիյրինտէ տախի եալարըլը վէ իրի հուրուֆաթ իլէ Խիւտավէնտիկեարը սապըգ Սուլթան Ապտիւլ Ազիզ Խան ֆիրտէվս աշիեան հաղրէթլէրի նամը նամիսի իլէ « Բատիշահըմ չօգ եաշա » իպարէյի միւպա-րէգէսի եաղըլմըլ իտի :

Նըզամնամէյի միլլիէնին թարաֆը էշրէֆը հաղրէթը Շէհինշահիտէն թաատիգ վէ իհսան պույրուլտուղու եէվ-մը մէսուտի եատու թիգքեար իչիւն հիւքիւմէթը սէնիյէ-նին էմրի իլէ հէր սէնէ մայիս 24 տէ, չիմտի եէտի Գու-լէտէ վէ օլ զէմանլէր Հիւնքեար իսկէլէսինտէ իճրա օլունա կէլէն միլլի զիյնէթ 1870 սէնէսինտէ տախի միւթանթան սուրէթտէ իճրա օլունմուշ իտի, շէօյլէքի :

Սապահըն սաաթ իքի ըատտէլէրինտէ միւթէատտիտ պայրաղլար իլէ միւզէյեին Շիրքէթը Խայրիյէ վաբօրլարը

բայի թախտը մը զորն հէր ճիհէթին տէն պինէր ճէ զիյարէթ-
ճիլէրի ալուպ Պէյգօզ իսկէլէսինէ կէթիրմիշ իտի, վա-
բօրլարտան մատէ միւթէատտիտ գայըզլար իլէ տախի
բէք չօգ ահալի բէյտէրբէյ մահալի մէզքիւրէն թօրլա-
նարագ, ճէսիմ պիր գալապալըզ Էանի եւտի չէքիզ պին
նուֆուսը միւթէճափուզ ահալի ֆէվճա ֆէվճ վէ էօնլէ-
րինտէն պանտա մուզիգալէր ահէնկէնտազ օլտուզլարը
հալտէ քիլիսայէ տօղրու կիթմէքտէ օլուպ, պալատէ
զիքր օլունան տէֆնէ տալլէրիքտէն մամուլ պէօյիւք գա-
բուեա վարըլըրգտա, գաբընըն իքի ճիհէթինտէ օն իքի
օն իւշ Էաշլարընտա սէրաբա պէյազ լիպալէր կիյինմիշ,
վէ պօյունլարընտան չաքրասթլամա ալ գօրտէլալէր իլէ
միւզէյեէն վէ պաշլարընտա տախի եինէ պէյազ բուգէթ-
տէն թաճլէր վազ օլունմուշ իքի տուխթէրի մէլէր բէյ-
քէր, ալէթտէվամ գաբըտան աուխուլ իտէն ահալինին
իւզէրինէ կիւլ Էաբըաֆլարը սէրմէքտէ իտիլէր:

Քիլիսա այնընըն խիթամընտան սօնրա, զիյնէթը մէզ-
քիւրէյի բուհանիյէյէ բէեասէթ իտէն սէրբիագօպոս էլ-
պիսէյի բուհանիյէյի լապիս օլարագ, էվէլտէն հազըր-
լանմըշ օլան պիր մէվզըյը մախսուսէ չըգուպ, պալիթ-
տէյի Շահանէ իհսան պույրուլաճ նըղաֆնամէսին, միւ-
լէթիմիզճէ նէ տէրէճէ էհէմիյէթի օլտուղլուսու մուխ-
թասար ֆագաթ միւլէսսիր սէօղլէր իլէ թարիֆու թէֆ-
հիմ իթաիքտէն սօնրա, տիւնեա տուրտուգճա թախտը
ֆէրիսունտէ պախտը Օսմանի սայէյի ալիյէսինտէ, միլլէ-
թիմիզին քէմալի ասայիշու բահէթլէ իմբարը էվգաթ իթ-
մէսինի հազգը ճէլիլիւլ ալա հազրէթլէրինտէն թէմէննի
վէ նիեազլէ պէրապէր, ֆուզունիյի էյամու Էզմիւլ իգ-
պալը ճէնապը Շէհրիեարի էտիյէյի խայրիյէսինի տախի
իթմամ, վէ ահալի տախի եէքտիլու եէք ալազ ամին
խան օլտուզլարը հալտէ զիյնէթը մէզքիւրէնին բուհանի

գըսմընա պէօյէճէ խիթամ վէրիլտի :

Պատէմա դալապալըգ էօնտէն երինէ պանտա մուզի-
գալէր չալընմագտա օլտուղու հալտէ ագըն ագըն Հին-
քեար իսկէլէսինէ կիթմէք իւզրէ եօլա չըգտըլար :

Զիյնէթը մէզքիւրէտէ կէօղէ չարբաճագ մուհիմ պիր
նօգթէ վար իտի , շէօյէքի հիւքիւմէթը էպէտ միւտէթը
Օսմանիյէնին միլլէթը աճիղանէմիղ հագգընտա իպրազ
պույուրտուղոս էմնիյէթը քեամիլէսինէ պիր տէլիլի գալի
օլմագ իւզրէ անճագ պէրայի հիւրմէթ տէօրտ պէշ նէ-
ֆէր զապթիյէ իրսալ գըլընմիշ իտի , վէ ֆիւլ հագըգա
պատիյի իֆթիխարըմըղ օլաճագ սուրէթտէ հիշ պիր կէօ-
նա ույղունսուզուգ զուհր իթմէյէրէք պիր սուրէթը
միւնթազամատէ մահալի մէզքիւրէ վաօըլ օլունուպ պիր
մըգտար արամ իտիլտիքտէն սօնրա , տալէթլիլէրէ մախ-
սուս հազըրլանմըշ օլան մէվգըտա ղայէթ վասի վէ քէ-
պիր պիր սօֆրա տօնատըրլըշ օլմաղըլա մէտվույին էքըլ
թա'ամէ օթուրտուլար , վէ սօֆրայէ բիեասէթ իտէն սէր-
բիսգօթօս թէքրար տուայէ աղազ էյլէյուպ , ղաթը հազ-
րէթը Շէհրիեարի վիւզէլայի ֆախխամ վէ մամուրիյնի
քիրամ հաղրաթընըն աչգընա իտարէյի ագտահ օլուն-
տուղու էննատէ , մուզիգալէր տախի միւթէմատիյէն չալ-
մագտա իտիլէր :

Հէնկեամը թա'ամ սա'աթ պէշ ըատտէլէրինտէ բէսի-
տէյի էնճամ օլմաղըլա սօֆրատան չըգանլար կիրուհ կի-
րուհ թօբլանարագ բագսա պաշլայըպ քէմալի կէրմի իլէ
տէվամ իթտիլէր :

Հինքեար իսկէլէսի չայըրընըն եօգարտան թա տէ-
նիղէ դատար իմթիտատ իտէն ուզուն վէ էնսիզ պիր
կէօլիւն քէնարընտա գարչըպէ գարչու բիյրու պէրնա վէ
զիւքիւրու նիսա գարմագարըչքգ օթուրմագտա օլուպ
քէմալի զէվգու շատի իլէ կէօրիւշիւպ դօնուլմատա , վէ

պաղքաւորը տախի խուսուսի օլարազ պիրէր աղաճ ալթը-
նա չէքիլիւպ քէպապլար չէվիրմէտէ , վէ էքսէրիսի տա-
խի պատէնուշ իթմէքլէ էյլէնմէքտէ իտիլէր :

Հէքեայէմիզին մուհիմ վէ պաշլըճա էշխասընտան վէ
չէնտ տէֆա վասֆը հալլէրի կիւզէրան իտէն Հուրսիմէ
իլէ Վահան գօլթուզ գօլթուզա մահալի մէզքիւրէ կէ-
լիպ պիր աղաճըն ալթընտա օթուրտուլար :

Մէրգումէնին զիյպու զիյնէթտէն արի վէ սատէ կիւ-
զէլի էսվապը հիւանի ճէմալինէ պիր գաթ տահա ընջլազ
պախշ օլուպ , օ վագթըն մօտասընա միւթապըզ լապիո
օլտուղու բէնպէ պարէզ ֆիսթան ինճէ միեանընը սըգա-
րազ թէնասիւպը աղասընը պէեան , վէ պաշընա կիյտիյի
պէյազ պիր թիւյ իլէ միւզէյեէն շապկասը սիւնալիւ կի-
պի խամպէխամ սաշլարընը բիւնհան իթմէքտէ իտի , մէր-
գումէ էթրաֆընա պիր աթֆը նազար իթմէքլէ սէվտի-
յինէ խիթապէն

— Պու սէնէ հէր երլտան զիյատէ գալապալըզ վար . . .
լաքին սիզտէ պիր աճիպ հալ կէօրիւյօրում , զալիպա մահ-
զունիյէթինիզ չանթանըն զայպընտան էօթիւրի օլմալը :

— Շիւպհէ եօգ ճիվանըմ , նասըլքի մալիւմինիզ տիր
չանթատաքի ագճէ պէնիմ բարամ օլմայուպ անճագ է-
մանէթէն եանըմտա պուլունմագտա իտի քի , եարըն սա-
պահ հէր հալտէ զաթըն պիրինէ թէսլիմ իտէճէքտիմ :

— Ահ . . . էսէֆ իտէրիմքի , հէր ան ուզըրունուզա
ֆէտա իթմէյէ հաղըր օլտուլում ճանքմտան պաշգա պիր
սէրվէթէ մալիքէ տէյիլիմ , եօխսա էկէր միւմքիւն օլա-
յըաը

— Թէչէքքիւր իտէրիմ :

— Լաքին չօրպաճընըզըն սիզի իթհամ իթմէյէ հագ-
զը եօգ տըր զան իտէրիմ , չիւնքի պու մէմուլին զայրի
պիր գազա տըր

— Ֆիլ վագր պուլուրտուղունուղ կիպի տիր, հալպու-
քի ազճէնին սահիպի նէ գատար զէնկին իսէ օ գատար-
տա խասիս պիր ատէմ օլմաղըլա, թապիյի պիղիմ էօզ-
ըիւմիւզէ էհէմիյէթ վիրմէյէրէք հէր հալտէ բարասընը
իսթէյէճէք տիր . . . լաքին իշթէ պիղիմ Մուհիպ պէյ
իլէ Օննիկ կէլիյօրլար . . . մէմուլ իտէրիմքի կէրէք մի-
րի մումաիլէյհին վէ կէրէք գաբու եօլտաշըմ Օննիյին
թէվասութլէրի իլէ շու պէլիյէտէն ազատէյի սէր իտէ-
պիլիւրիմ:

— Մուհիպ պէյ տէտիյինիզ զաթը պիլէմէմ, հալպու-
քի գաբը եօլտաշընը Օննիյի էյիտէն թանըր օլտուղում
իչիւն հէր նասըլսա հիսսի թապիմճէ մէրգումտան պու-
կիպի խայըրխահլըզ մէմուլ իթմէմէքտէյիմ:

— Հայրը ճիվանըմ պու խուսուստա եանըլլօրսու-
նուղ, պիզ Օննիկ իլէ սայքի պէրապէր պէօյիւմիւշիզ վէ
պունճա սէնէտէն պէրու պիր չօրպաճը եանընտա խըտ-
մէթ իթմիշ օլտուղումուղտան, ասլա պիրիպիրիմիղտէն
ինճինմէմիշ օլտուղումուղ շէօյլէ տուրսուն, հաթտա մէր-
գումըն ալէյհիմտէ պուլունմայա ասլա պիր սէպէպի եօզ-
տըր զաննը գավիսինտէյիմ:

— Իհթիմալքի եանըլմըշ օլտըմ:

— Եախօտ մէրգումըն ալէյհիմտէ պուլունտուղունումը
իշիթմիշսինիզ:

— Հայրը, լէյհինիզտէ վէ ալէյհինիզտէ պուլունտու-
ղունու պիլմէմ, անճագ հըսսիյաթըմա էհէմիյէթ վէրէ-
րէք սէօյլէյօրում:

— Հըսսիեաթընը պու խուսուստա սիզի ալտաթըրէօր:

— Էօյլէ օլմաղընը արղու իտէրիմ, լաքին իշթէ պիղի
կէօրաիլէր, արթըզ պու պահսը գաբայալըմտա իլէրու-
տէ եինէ կէօրիւշիւրիւղ:

Վագաա Օննիկ թէսմիյէ օլունան չախա Մուհիպ պէյ

իլէ կէօրիւշիւպ կիւլիւշերէք մէրգումանէ թէգարրուպ
իթտիքլէրինտէ , էվէլա վահան վէ արգաօրնտան Հրուիք-
սիմէ եերլէրինտէն գըյամ , վէ քէմալի թա'ազիմու իհ-
թիրամէ պիր գաշ աաւրմ' իլէ ըի վարարադ միսաֆիրլէրինի
իսթիգպալ իթտիլէր :

Մուհիպ պէյ վասֆ օլունտուղու կիպի եիրմի ալթը
եիրմի եէտի չաղարընտա ուզուն պոյլու գարա գաշլը է-
թինէ տօլունճա , աղ էսմէրճէ , սագալսըզ վէ գարէ պը-
յըդլը դայէթ շիրին պիր տէլիգանլը օլուպ , հէպհէյի
բագընտան վէ նասիյէյի հալինտէն ասալէթը զաթիյէսի
նիւմայան , վէ ազլու տիրայէթ սահիպի պիր զաթը սա-
խավէթ սիմաթ օլտուղու անլաշըլմագտա իտի , մումաի-
լէյհ սիյահ գազմիրտէն բանթալօն իլէ սէթրէ , վէ պէ-
յազ եէլէկ կիյմիշ վէ բարտէսիւսինի տախի գօլունըն իւ-
զէրինէ աւմըշ իտի :

Վահանըն գաբու եօլտաշը վէ Օննիկ թէսմիյէ իթտիյի
չախս եիրմի սէքիզ օթուզ չաղլէրինտէ օրթա պոյլու սա-
րըճա վէ մայի կէօզլիւ պիր ստէմ' օլուպ , տուտագլա-
րընտա տայիմա պիր իսթիհզաքեարի թէպէսսիւմ կէօրիւշ-
մէքտէ , վէ պագըշք տախի շիքեարընըն իւղէրինէ վահ-
շիեանէ հիւճմէ գօյուլան աթմանճա դուշու կիպի միւէս-
սիր իտի , մէրգումմ գիյպու գիյնէթէ վէ ալայիշի էլպիսէ-
յէ մէճպուր օլտուղունտան , սիւտ կիպի պէյաղ կէօմ-
լէյինին տիւյմէլէրինի ճէվահիրլէ թէղեին իթմիշ , վէ զա-
յէթ աշըգ պիր գումաշտէն կիյտիյի (գօսթիւմիւն) իւղէ-
րինտէն տախի քիւլ ըէնկինտէ գըսսա պիր չաքէթ կիյ-
միշ իտի , մէրգումմըն պոյնունտան ինճէ վէ սիյահ գայ-
թան իլէ ալթունտան մամուլ պիր թէք կէօզլիւք ասըլ-
մըշ օլուպ , կեահպէ կեահ կէօզիւնէ թագարագ , անըն-
լա կիւեա պագըշընըն թէյսիրինի կիզլէմէյէ չալըմագ-
տա , վէ պիր էլինտէ հէգարէն' պաուտօն օլտուղու կիպի ,

օպիր էլի իլէ տախի եւլէ յինին ճէպլէրինտէն չարասթ-
քեարի ասըլան ալթուն սա'աթընըն քէօստէքլէրի իլէ օյ-
նամագտա իտի :

Վէլհասըլ մէրգոււմըն կիրուհը աղնիւտէն օլուպ խա-
ֆիֆ մէշրէպ , վէ թայիֆէ յի նիսա կիպի տէրէճէյի ճի-
հայէտէ հէվաու հէվէսէ մայիլ վէ խօտ բէսէնտ պիր ճա-
հիլ օլտուղու թարգու եթվարընտան վէ ճիւնպիլի ըէֆ-
թարընտան անլաշըլմագտա իտի :

Մէրգոււմ հէր նէ գատար էրմէնի միլլէթինտէն իտի
իօէտէ ալաֆըրանկալըղընտան վէ տահաւ տօղրուսու ղէվ-
զէքլէյինտէն նաշի միւթլագա միլլէթը մէզքիւրէյէ մէն-
սուպիյէթինի քէնտինճէ աղիւմ պիր պէտպախտըղ աստ
իտուպ հիճապ իթմէքտէ օլտուղունտան , էն ասըլ իսմի
Յովհաննէս օլտուղու հալտէ իսմի մէզքիւրըն ֆըրանսըզ-
ճասընը իսթիմալ իտէրէք քէնտուսինի ժան թէսմիյէ իթ-
տիրտմէքլէ ատէթա ֆըրանսըզլանմըշ օլմաղլա , լիսանը
մատէրղատը օլան էրմէնիճէյի ամլա գուլլանմայըպ , էք-
սէրիան ֆըրանսըզճա վէ պազէն տախի պիզղարուր թիւրք-
ճէ սէօյլէմէտէ , վէ հաթտա պու լիսանը ֆէսահէթ պէ-
յանէ տախի պիր թագըմ ֆըրանսըզճա լուղէթլէր գա-
րըշտըրմագտա իտի :

Մուսաիլէյհին ֆըրանսըզլանմասը վէ եախօտ ֆըրէնկ-
լիք թասլամասը քէնտինճէ պիր տէրէճէյէ գատար հագ-
լը օլտուղունտան սէպէպլինի իլէրուտէ նագլու պէեան
իտէպիլէճէյիմիզի , հիքեայէմիզին գայիտէսի իգթիզա-
սընտան օլմաղըլա պու խուսուստա օղուեանլարըմըղըն
աֆիլընը թէմէննի իտէրիզ :

Խիւլասայի քէլամ , մէրգոււմ , ճիւլհաննէս իսմինի քէն-
տինէ պիր քիւֆրու հագարաթ աստ իթտիյինտէն , պիզ-
ղարուր ահուպպասը ժան տէյու թէսմիյէ իթտիքլէրի
կիպի պիզ տախի մէրգոււմանէ սալիք օլարագ պունտան

պէջլէ մումախլէյհի պու իսմիլէ եատ իտէճէյիլ :

Մէրգումանը պէրայի իսթիգպալ վահան իլէ Հըռիր-սիմէ պիր դաչ ատըմ իլէրույէ վարտըգլարընտա , Մուհիպ պէյ հէման պիր մուհապէթը խալիսէ իլէ վահանըն էլինի սըղտըգտան սօնրա , քէմալի իհթիրամլէ պաշըյը-լա կէնճ գըզը տախի սէլամլատը , վէ մումախլէյհա տա-խի վասֆ օլունմազ տէրէճէտէ պիր նէզաքէթ իլէ իա-տէյի սէլամ իտէրէք պաշընը էյտի :

Ժան շապկասը էլինտէ օլտուղու հալտէ Հըռիրսիմէյի Թէքլիֆսիզէս պէլամլայըպ վահանըն տախի էլինի սըղա-րազ :

— Կէչմիշ օլա պիրատէր . . . տօղրուսու չօգ էսէֆ իթտիմ :

— Թէչէքքիւր իտէրիմ էֆէնտիմ :

— Պէնտէնիզին ասլա խապէրիմ եօգտը , պու սապահ պէյ էֆէնտիտէն իշիտինճէ նէ օլտուղումու պիլմէտիմ , լաքին համտ օլա քէտէրսիզէս պիր գազա սափուշտուր-մուշաքնըզ , ինչալլահ վիճուտճա պիր պիհուրլուղունուզ եօգ տըր տէյիլ մի :

— Էլհամտիւլլահ հիշ պիր շէյիմ եօգ , լաքին նիչին ալագտա տուրույօրուզ պույուրուն օթուրալըմ , տէյէ-ընք մէրգումանէ իքի սանտալեէ Թագտիմ իթմէքլէ մա-հալի վէգքիւրտէ օթուրտուլար , վէ ըհամի խօշամէտիյի իճրատէն սօնրա Հըռիրսիմէյէ :

— Իշթէ էֆէնտիմ , չօգ տէֆալէր վասֆընը իթտիյիմ , վէ տիւնքի կիւն վէֆգէլատէ ֆէտաքեարլըզլա էօմրիւ-մի գուրթարան Մուհիպ պէյ էֆէնտիյի սիզէ Թագտիմ էթմէքլէ իֆթիլար իտէրիմ :

— (Հըռիրսիմէ հիճապլէ գըզարարազ վէ վահանէ իի-թապէն) Թէչէքքիւր իտէրիմ , տօղրուսու պէյ հազրէթ-լէրի կիպի ալիճէնապ պիր տօստունուզ պուլունտուղու

իչիւն նէ գատար իֆթիսար իթսէնիզ ազ տըր , զիրա պէյ հազրէթլէրինին իճրա պոթյօւրտուգլարը շու ինսա . նիյէթ վէ շու . . . :

Մուհիպ պէյ քէմալի նէզաքէթլէ մէրդումէնին սէօ . զիւնի գաթ իտէրէք շու վէճհիլէ ճէվապ վէրտի :

— Րէճա իտէրիմ մատմազէլ օ տէհչէթլիւ հալոէն պաճս իթմէյինիզ , զիրա խաթրըմա կէլտիքճէ թիւլէ . ըիմ իւրբէյր :

— Լաքին ֆէտաքերարլըղընըղըն . . . :

— Մալիքէ օլտուղունուզ նազիք տույղուլար սիզի եա . նըլաւյօրլար :

— Նէ կիպի էֆէնտիմ :

— Ֆէտաքերարլը պէլլէտիյինիզ մատտէնին , ատի պիր վազիֆէ օլտուղունու հըսսիյաթը նազիքեանէնիղտէն նա . չի ունուտույօրսունուզ :

— Սման պէյ էֆէնտի Րէճա իտէրիմ ինայէթ պույու . ըուն , պին քիչիտէն պիրինին անճադ եաքապիլէճէյի պիր ֆազիլէթէ , ճարիյէնիզ էօյլէ պիր ատի վազիֆէ նազարը . յըլա պագամամ , վէ ճիտտէն սէօյլէրիմ քի , նէ գատար մէն իթսէնիզ երինէ զաթը ալինիզին շու խալըրիսահլըղընը էօմրիւմ օլտուգճա , վէ հէր գանտէ օլսամ նագլու հէ . քեայէ իթմէյէ պօրճլույում , զիրա սիզ (պիր թաշ իլէ իքի գուշ վուրմագ) մէգալէսինի ֆիլիլէն իճրա իթաինիզ ,

— Նէ՞ կիպի էֆէնտիմ :

— (Գըզարագ) Րէճա իտէրիմ թավըր սերպէսթանէ . մի թալիպ իթմէյուպտա ճարիյէնիզի մագուր պույու . ըուն :

— Էսթաղֆիրուլլահ էֆէնտիմ . . . իթիրագէ նէ՞ հա . ճէթ վար :

— Զանն իտէրսէմ մալիւմը ալինիզ օլմալը տըր քի , նէֆսինի գուրթարտըղընըղ զաթըն էօմրիւ պիր պաշգա .

սընըն էօմրիւ իլէ պաղլը օլմագլա , մէրգումըն թէլէֆի , տիլէրինին տախի մահվընա պայիս օլաճաղը շիւպհէսիղ իտի :

Ժան իսթիհա.քեարի պիր թէպէսսիւմլէ սէօզէ գա. ըրչարագ Մուհիպ պէյէ խիթապէն ,

— Մատմագէլին քէնտի էօմրիւնէ շէրիք իթթիխազ իթտիյի պահտընար զաթ պիղիւմ միւսիւ վահան օլտու. ղու էլպէթ մալիւմը ալինիղ տիր :

— Էվէթ էֆէնտիւմ պէնտէնիղ տահա ախչամ իշիթտիւմ, հաթտա ալունճա վագըթտան պերու պէնտէնիղտէն սէթը իթտիյինէ տախի ճանրւմ սըգըլաը իսէ տէ , սօնրատան սատըգ պիր մուհապէթին թա ըէսմի նիքեահ իլէ թագ. պիս օլունճայա գատար սէթը ու իխվա օլունմասընըն էլզէմիյէթինի թագտիր իթմէքլէ , տոստումուղու պու. խուսուստա հագլը կէօրտիւմ :

Մուհիպ պէյին իշպու սէօզլէրինտէն Ժան պօղուլա. րագ քէմսլի հիտտէթինտէն նաչի գըղարտը , վէ շու հա. լինի օլապիլտիյի գատար կիզլէմէյէ չալըչարագ սէօզէ աղազ պիրլէ :

— Տէմէք քի գարարը վերիւմիշտիր :

— Էվէթ էֆէնտիւմ. հաթտա պու իզտիվաճէ պիր վասէթա օլմագլըղը քէնտիւմէ վազիֆէ ատտ իթտիյիւմ. տէն , անգարիպ իճրա իտէպիլէճէյիւմի տախի մէմուլ ի. տէրիւմ :

— (վահան պիր թավըը միննէթտարի իլէ) Թէշէք. քիւր իտէրիւմ :

— (Մուհիպ պէյ վահանա խիթապէն) Տօղրուսու պէնտէնիղ մատմագէլի թարիֆինիղտէն չօգ զրեատէ թէրպիյէլի վէ էգհէր ճիհէթ սիզէ մինասիպ կէօրտիլիւմ. տէն ատէթա իշպու թէգէվվիւճ իքինիղլին տախի սա'ա. տէթը հալինէ միւճիպ օլաճաղընա ասլա շիւպհէմ եօգ :

— Թէչէքքիւր իտէրիմ ինչալլահ հիմմէթինիզլէ մէ-
մուլ իթտիյինիզ կիպի օլուր . . . լաքին ուզագտան էյի-
ճէ ֆարգ իտէմէյօրիսէմտէ , շու կէլէնլէր պիզիմքի իլէ
ֆամիլեասը օլմալըսըր զանն իտէրիմ , տէյիլմի միւսիւ
ժան պագընըզ :

Վահանըն պու սէօլիւնտէն ճիւմլէսի կէօզլէրինի եօ-
լա տօղրու չէվիրէրէք , վէ ժան տախի պօյունըն գըսա-
լըղընտան ուզաղը պիր էյիճէ կէօրէմէտիյինտէն տըզ-
գաթլէ պագարագ , էվէթ անլէր տիր , պիզիմ միւսիւ
Տէրպանեան տըր , վէ ըէֆագաթընտա պուլունանլարըն
պիրի մատամասը վէ տիկէրի տէ քէրիմէսիր տիր տէյին-
ճէ , Վահան « էօյլէ իսէ պուրայա տավէթ իտէլիմ » տէ-
յէրէք ճիւմլէսի պիրտէն գըյամ իտուպ կէլէնլէրի գա-
պուլ իթմէյէ հաղըրլանտըլար :

Ժանըն տէրպանեան թէսմիյէ քիթտիյի զաթ ալթմըշ
եաշընը միւթէճավուզ , օրթա պօյլու խօշ չէհրէլի վէ քէն-
տի սինսինէ մինասիպ օլաճաղը սուրէթտէ թէսիզճէ կի-
յինմիշ պիր ատէմ իտի :

Մէրգումըն սաշլարը էբէյիճէ աղարմըշ իտի իսէտէ
հէնուզ պըյըզ վէ սագալընա ագ տիւշմէմիշ օլուպ , ա-
տէթա տէլիգանլը կիպի չէվիք վէ նէրիւլ հարաքէ պիր
զաթ օլմաշըլա , պալատէ իշար օլունտուղու կիպի , հէր
նէգատար ալթմըշ եաշընտա վար իտի իսէտէ իշպու հա-
րաքէթի սայէսինտէ անճագ գըրգ պէշ վէ եա էլլի չաղ-
լէրինտէ թախմին օլունուր իտի :

Մումաիլէյհ թիւճճարլըզլա իշթիղալ իտուպ հէր նէ
գատար քէնտի իշինտէ գուրնազ , վէ ախզուլթայէ տա-
յըր մէհարէթու մէլէքէսի վարիտի իսէտէ , տօղրուլու-
ղու վէ սատէտիլլիյինտէն նաշի , հէրքէսին սէօլիւնէ
թէտգիգու թէմեիզ իթմէտէն ինանըր , թէզ հիտէթլէ-
նիր վէ չաբըզ թէսգին օլուր իտի :

իշթէ Վահան իյէ ժաննն չօրպանքսը վէ միւսի Տէր-
պանեան թէսմիյէ գըյընան զաթ, պալատէ թափսիփու
թարիֆ գըյընտըզը միսիլու, ըիյպու ըխլատէն արի թիզ
մէշըէպ, եալանը իրթիքեապ իթմէզ. վէ հիյլէ պիրմէզ
տօղրու պիր տտէմ օլմաղըլա, պաղը էրպապը ֆիթնե
մուամալէյհին շու թապիյէթինտէն իսթիֆատէ իտէրէք
կէրէյի կիպի զարարու զիեանընա մուճիպ օլմուշլար իտի
իսէտէ, (տօղրուլարտա աճ վէ էյրիլէրտէ թօգ) օլմաղ,
տարպը մէսէլին վէհվասընճա մէրգում տօղրուլուզու աա-
յէսինտէ կիւնտէն կիւնէ սէրվէթինի արթըրմատա, վէ
քէնտույի ալտատըպտա բարասընը դարանլար իսէ աճու
պի իլաճ սիւրիւնմէքտէ իտիլէր:

Մուամալէյհին ըէֆագաթընտա պուլունան ղէվէնսի
գըրգպէշ եաշընտա օրթա պօյլու յիշման գումրալ սաղը
կիւզէլ, աղչօգ թէրպիյէլի, վէ տէրէճէյի նիհայէտէ
գուրնազ պիր գատըն օլմաղիլէ, էզ հէք ճիհէթ գօճա-
սընըն էմիլիյէթը քեամիլէսինի գազանմըշ իտի:

Մէրգումէ մէվսիմին մօտասը ուսուլինճէ կիյինմիշ
օլուպ, կէրտանընա պիր միւճէվհէր մէտալիտն ասմիշ,
վէ պիլէյինէ տախի ղայէթ կիւզէլ վէ ալթունտան միւ-
սէննա պիր թէք պիլէղիք թագմըշ օլմաղըլա, պաշընա
եիրմի պէշ օթուզ չաղլարընտա պուլունան կէնճ գատըն-
լարա մախսուս, վէ օլվագթըն մօտասը միւճիւպինճէ
(պըրիկան) տէնիլէն բէմպէ թիւլի պիր չարգա կիյմիշ
իտի:

Մէրգումէնին ֆիսունկէր կէօղլէրինտէն սաշըլան աշ-
գու սէվտա գըղըլճըմլարընա նազար օլունտուգտա, սիկ-
նու սալինէ նիսպէթէն էլան քեանունը սինէսինտէ բիւն-
հան, պիր մուհապէթ աթէշի եանմագտա օլտուղու նիւ-
մայան օլուր իտի:

Վէլ հաաըլ մուամալէյհա գուլուպը իֆթատէկէանը

Թէսիսիրու իսթիլա իտիճի, հիւսնի լէթաֆէթ վէ չիվէու
նէզաքէթ սիւհալարըյըլա միւսէյլահ օլտուղու հալտէ,
աշգու սէվտա մուհարէպէսի մէյտանընտա պիր սօն ֆի-
թուհաթ տահա գազանտըգտան սօնրա բիւճաթ իթմէք
էֆքեարընտա օլուպ, կիւզէլլիքտէ քէնտուսինէ ֆայըգէ
պուլունան կէնճ վէ թազէ քէրիմէսինէ, իճրայի մանօվ-
րայի մուհապէթէ մէյտան վիրմէմէքտէ, վէ հաթտա
քէնտի հիւսնիւ ճէմալինին պիթ թէտրիճ մահվ օլտու-
ղունու վէ քէրիմէսինին իսէ կիթտիքճէ թազէլէնիպ ղա-
զէլէնմէսինի կէօրէրէք էր եա կէճ մէյտանը միւսապէգա-
թը պիզ զարուր մէրգումէյէ թէրք իտէճէյինի տիւչիւն-
տիւքճէ, ատէթա գըզընա պիր ըագիպէ նազարըյըլա
պագմագտա, վէ օնա կէօրէ մուսամէյէ իթմէքտէ իտի:

Մէրգումէնին քէրիմէսի օն սէքիզ չաղլարընտա ուզուն
պօյլու, նազիք պէտէն, վէ պալատէ վասֆ օլունտուղու
կիպի հիւսնու լէթաֆէթտէ վէ չիվէու նէզաքէթտէ վալի-
աէսինէ ֆայըգէ պիր նէվճիվան իտի իսէտէ, միւթլագա
վալիտէսինին պիր էֆքեարը մախսուսէսինէ մէպնի ղա-
յէթ սաաէ սիւրէթտէ կիյինտիրիլմիշ օլմաղըլա, պիչարէ
գըզճըազըն կիւզէլլիի, մէրգումէնին չա՛չապը թէզէի-
նաթընըն եանընտա, ատէթա կիւնէչին իթթիսալինտէ
բարըլայան պիր եըլտըզ գատար հիւքմի գալմագտա իտի:

Հալպուքի մէրգումէ կէնճ գըզըն մայէյի ասլիյէսին-
տէ հիւսնի ախլագ վէ իֆֆէթու ըսմէթ մէվճուտ օլա-
րագ, վալիտէսինին ախլագը մէզմումէսինէ ասլա հիսսէ-
տար օլմայուպ, անճագ բէտէրի կիպի սաֆ թիյնէթ վէ
մալիքէյի հիւսնի լէթաֆէթ պիր մահպուպէյի նէվրէս-
տէ իտի:

Հէր նէ հալիսէ ժանըլա վահան մէրգումանը իհիթի-
րամաթը ֆայիգա իլէ գապուլ, վէ պիրէր սանտալէէ ի-
րայէ իտէրէք եանլարընտա օթուրտուլար, վէ ըէսմը

խօշամէտիյի իյֆատէն սօնրա , միւսի Տէրպանեան Վահանէ խիթապէն , « Կէշմիշ օլա էվլատըմ , նէգատար տէհշէթլիւ պիր դազա սավուշտուրմուշ օլտուղունու պու սապահ իշիթտիմ » տէյինճէ , Վահան մէրգումըն տէսթինի քէմալի թաազիմլէ էօբէրէք , « Թէշէքքիւր իտէրիմ » Տէյուպ աղլամայա պաշլատը :

Մէրգում պու հալտէն միւթէէսսիր օլարագ պիլ մուգապէլէ Վահանըն անլընտան բէտէրանէ պիր մուհապէթիլէ բուս իտէրէք « Եօգ Վահան էվլատըմ աղլամա , պէն իհթիեարըմ պու կիպի ճանխըրաշ հալլէրէ թահամմիւլ ի տէմէմ » տէյէրէք մէրգումը թէսէլլի իթմէքտէ իտի :

Պիթթապի մալիւմիմիդ օլան դազատէն պահս աշըլարագ օ խուսուստա միւքեպլէմէյէ պաշլանըլպ , պու կիպի գազալէրտէն պիր տէրէճէյէ գատար ազատէյի սէր իտէ պիլմէք իշիւն , (Ժըմընասթիք) վէ պախուսսւս եիւզմէք պիլմէնին նէ տէրէճէ միւֆիւտ օլաճաղընտան միւպահասա օլունտուգտա , Վահան , պու խուսուստա պէզլը մագտէրէթ իտուպ հէք հալտէ պիր տալլըճ գատար եիւզմէք էօյրէնէճէյինի պէյան իյլէյինճէ , էրքէքլէր մէրգումըն պու էֆքեարընը թագըրիու թահսին իթտիլէր իսէտէ , գատընլար , հէրնէ օլուրսա օլուն տէնիզ իլէ հիշ ուղրաշմամագ զիւյիւմինտէ պուլունտուլար :

Մէրգուման պիր մըգտար տահա դօնուշուպ կէօրիւշտիւքտէն սօնրա , գատընլար չայըրըն պօյսնա քէշթու կիւզար , վէ ճապէճա ըաքս իտէնլէրլէ . նուլթգ իրատ ի տէնլէրի կէօրմէք վէ տինլէմէք արզուսընտա օլտուգլաւընը ըզհար իթտիքլէրիտէ , ճիւմլէսի պիրտէն մահալի մէզքիւրտէն գալգարագ ահէսթէ ահէսթէ տօլաշմայա պաշլատըլար :

Էսնայի քէշթու կիւզարտէ Վահանըն աշինալէրինտէն բէք չօգլարը \ կիրիֆիթար օլտուղու գազատէն սալիմէն

գուրթուլողու իշխան, մերգումը թէպէրիզ վէ պէյանը մահազուղիյէթ իթմէքտէ իտիլէր, Վահան տախի քէմալի նէզաքէթլէ թէշէքքիւր իտէր իտի, վէ պունլարտան պազը քէքէք վէ գատընլար տախի մերգումանէ գաթըլարագ պիրլիքտէ կէզինիպ գօնույմագտա իտիլէր:

Գաարը տէրեատէ ղայպու թէլէֆ օլտուղունու եազտըղըմըզ չանթատա պուլունան մէպլաղըն թէսվիյէսիզ խուսուսընտա պիր գարարը գաթի վէրիլմէք իշխան, Մուհիպ պէյ. Վահան իլէ չօրպանըսը միւսիւ Տէրպանեանէ պիր կիզլի միւքեալէմէ թէքլիֆ իթմիշ զլտուղունտան, իւշիւ պիրլիքտէ ըէֆիգլէրինտէն ալըըլուպ խաֆիյէն կէօրիւշմէյէ պաշլատըլար:

Ժան մերգումանըն ուղնազլանտըզլարընը, վէ մատամ Տէրպանեանըն տախի ըէֆիգլէրի իլէ ուղուն միւպահա, տալէրէ տալտըղընը կէօրիւպ, պու հալտէն իսթիֆատէ իթմէք իսթէյուպ հէման պիր թէտպիր իլէ Հըռիբսիմէնին եանընա եանաշարագ մերգումէ իլէ կէօրիւշմէյէ պաշլայըպ, կէնճ գըզըն թէաճիւպիւնի միւճիպ օլաճագ սուրէթտէ մապէյնլէրինտէ աթիիւզղիքը քէլամլէր թէաթի օլունտու, չէօյլէքի էվէլա Ժան սէօզէ միւպալըրէթ խոուպ Հըռիբսիմէյէ խիթապէն.

— Հըռիբսիմէ, սիզի նէ գատար սէվէր, վէ հալինիզի նէ տէրէճէ աճըր օլտուղումու աճէպ պիլիրմիսինիզ:

— Կէնճ գըզ քէմալի թէաճիւպ վէ հիտտէթլէ ճէվապ վէրէրէք տէտի.

— Պիրատէրանէ մուհապէթինիզի մէմունիյէթլէ գապուլ վէ թէշէքքիւր իտէրիմ, հալպուքի, հանկը հալիմի աճըր օլտուղունու տախի պիլմէք վէրագընտայըմ:

— Հիտտէթինիզի կէօրէրէք սէօյլէմէյէ իճթիրազ իտիյօր իսէմտէ, հագգընըզտա տույտուղում մուհապէթը խալիսանէմտէն նաշի, հէր պիր սէրզէնիշինիզէ գաթլա-

նաթաղ եինն սէօյլէյէճէյիմ:

— Բէճա իտէրիմ միւսի Ալլահ աշգընա չարըզ սէօյլէյինիզ, վէ սէօյլէյէճէյինիզ հէր նէ իսէ. օլապիլտիյի դատար դըսսա օլմասընը թալէպ իտէրիմ, զիրա պէնտէնիզ իզլէ պէօյլէ խաֆիյէն կէօրիւլմէնիզլէ, հալգըն հագգըմոտ սուլիզաննէ զահիպ օլմասընը հիչ պիւր վէչճիլէ իսթէմէմ:

— Պու խուսուստա հագգընըզ վար տըք, պէնտէնիզ տէ իսթէմէմ. . . իզտիվաճընըզ խուսուպընտա պազը խալիսանէ իթիրազլարըմ վար իտի :

— Նէ կիպի, անլայամայօրում:

— Էվլէնմէյէ բէք աճէլէ իտիյօրսունուզ, զան իտէրիմ սիզին տահա :

— (Հիտտէթլէ մէրզումըն սէօզիւնիւ գաթ իտէրէք) Նէ տէյօրսունուզ միւսիւ . . . տօզրուսու պու սէօզլէրինիզտէն հիչ պիւր շէյ անլայամայօրում. . . պիլմէմ քէյֆտէմիսինիզ :

— (Հիտտէթլէ) Հայըր մատմազէլ հայըր, քէյֆ օլմաթըգտան պաչգա, հաթտա պու սիթէմու հագարաթընըզա տախի շայէսթէ տէյիլիմ զանն իտէրիմ:

— Նիհայէթ միւսի նէ՞ տէմէք իսթէյօրսունուզ:

— Քէնտիսիգէ գէվճ ինթիսապ իթտիյինիզ գաթ, մուհապէթինիզէ հիչ պիւր վէչճիլէ շտեան օլմատըղընը չէնտ տէֆա սիզէ րումուզլա անլաթմազ իսթէտիմ իսէտէ, եա անլամատընըզ վէ եախօտ անլամազ իսթէմէտինիզ, հէր նասըլ իսէ պու կիւն մէճպուր օլտում աշըզ սուրէթտէ պէյան իթմէյէ, վէ եինն սէօզիւմիւ թէքէրրիւր իտէրէք տէրիմ քի, հագըգաթը հալտէ գէվճինիզ օլաճազ զաթ օիզէ շայան տէյիլ տիր:

Մէրզումէ ժանըն պու սէօզլէրինի իշիտինճէ նէ օլտուղունու պիլմէտի, վէ խէլէճանը գալպինտէն եիւզլէ.

րի աթէշ կրպի գըզարարագ, վէ երւրէյի պայըլտըրճա-
սընա չարբարաք թիթրէք պիր սէտա իլէ մուխաթիպի-
նին երւզիւնէ հայրան հայրան պագարգտան սօնրա շու
վէշհիլէ քէլամէ աղագ էյլէտի :

— Նէ տէյօրսունուզ միւսիւ, վահանը նէ սուշ իլէ
իթհամ իտիյօրսունուզ :

— Պէ՞ն մի, հաշա սիւմմէ հաշա . . . նիչիւն սէօղիւ-
մէ եանլըշ մանա վէրիյօրսունուզ, պէնտէնիզ վահանը
իթհամ իթմէյօրում, մէրգում պէնիմ հէմ պունճա երը-
լըդ գաբու եօլտաշըմ վէ հէմտէ էն ճանտան տէվաիյիմ
պիր զաթ աըր :

— Մատէմ քի էօյլէ տիր նիչիւն պանա լայբգ կէօր-
մէյօրսունուզ :

— Ձիւնքի վահան ֆիրումայէտէն կէլմէ ֆագըր պիր
վանլը պվազըն էվլատը օլտուգտան պաշգա, ֆըգարա
օլմասը հասէպի իլէ, քէնտի կիպի սիզի տախի բէնչէյի
ֆագրու զարուրէթէ կիրիֆթար իտէճէյի շիւպհէսիզ
տիր, հալպուքի սիզ :

— (Ժանըն սէօղիւնի հիտտէթլէ գաթ իտէրէք) Հա՛,
անլատըմ պու խուսուսըմը անլաթմագ իսթէյօրսունուզ,
լաքին պէն :

— (Մէրգումէնին սէօղիւնի գաթպիրլէ քէլամընա
թագվիլէթ վէրէրէք) Բէրէմպույուրուն, սէօղիւմիւ գաթ
իթմէյին, պէնտէնիզ պիթիրէյիմտէ, սօնրատա սիզ
սէօյլէրսինիզ, սիզ պու գատար կիւղէլիյինիզլէ ղէնկին
ֆամիլեալարբն պիրինէ մէնսուպիյէթի օլան պիր տէի-
գանլըյըլա էվլէնէրէք սա՛տտէթը հալտէ վէ ատէթա
գօնթէս կիպի եաշայապիլիր իքէն :

— Լաքին միւսիւ, էկէր վահան ֆիրումայէտէն կէլմէ
իսէ պէն տախի պիր օրթա հալը էսնաֆ պիր ստէմին
գըզըյըմ, էկէր վահան ֆագըր իսէ պէն անտէն զիեա-

տէ ֆուգարայրմ:

— Հալպուքի սիզ կիւզէլինիզ, վէ պու կիւզէլլինիզ սիզի բէք դօլայ սուրէթտէ զէնկին իտէպիլի, վէհասըլ իղտիվաճ մատտէսի զայէթ նազիք, վէ ատէթա հայաթու մէմաթ մէսէլէսի օլմաղըլա, պու խուսուստա էօյլէ ֆէյլէսօֆանէ տիւշիւնմէք քեարը ադիլ օլմայուպ, իլլա արիզու ամիգ միւթապլա վէ միւլահազաւտէն սօնրա գարար վէրիվէլի տիր:

— Եաղըգ միւսիւ եաղըգ, պէն սիզի գարու եօլտա շընըզըն էն սատըգ վէ էն սէվկիլի տօստու զանն իտէրիտիմ:

— Զաննընըզտա առլա եանըլմամըշընըզ տըր, Վահան պէնիմէն զիյատէ սէվտիյիմ ահպապլարըմտան պիրի տիր հաթտա անը թէրք իթմէնիզէ տայըր սիզէ իթտիյիմ նասիհաթ տօղըուստան տօղըույա մէրգումըն մէնֆա'աթը իչիւն տիր:

— Տէմէքքի սիզին զաննընըզճա մէրգումըն պէնիմէն թէզէվվիւճի. մէնաֆիյի շախսիյէսինէ խալէլ կէթիրէճէքտիր:

— Շիւպհէսիզ, զիրա նասըլքի սիզէ տէտիմ, սիզ հիւսնիւ ճէմալինիզ սայէսինտէ զէնկին պիր տէլիգանըլըլա էվլէնիւպ բէֆահը հալտէ էօմիւր կէչիրէպիլէճէյինիզ կիպի, Վահան տախի քէնտի իլմու հիւնէրի վէ քեար կիւզարըզը սէպէպի իլէ զէնկինճէ պիր ֆամիլէատան գըզ ալարագ, սահիպ սէրվէթ վէ մէսըուր օլաճաղը շիւպհէսիզ օլմաղըլա, էկէր սիզ Վահանը սահիհէն սէվէր վէ մէրգումըն էյլլինի իսթէրիսէնիզ, ատէթա պիր զէնկին գըզը իլէ էվլէնմէսինի քէնտինէ նասիհաթ իթմէքլէ, առա պէօյլէճէք պիր տօստըլգ իթմիշ օլուրսուհնուզ, իմտի պէնտէնիզին Վահանըն տիւշմանը օլմայուպ պիլ աքիս էն սատըգ տօստու օլտուլումա թէսլիմ իտէրսինիզ զանն իտէրիմ:

Հռուբսիմէ ժանրն պու ժեզվիթքեարի սեօզլերինի
իքրահ իտէրէք տիյնէտիքտէն սօնրա, վէֆգէլատէ հիտ-
տէթլէնիպ, վէ չէլմի հագարէթլէ պիր մրգտար մէր-
զումն եիւզիւնէ պագարագ

— Է՛հ միւսիւ ելվէրիր արթըգ տէֆ օլ եանրմ-
տան, արթըգ սիզի տինլէմէյէ իգթիտարլմ գնալմատը,
պու տէտիյինիզ նէֆրէթամիզ սեօզլերի քեամիլէն վա-
հանէ սէօյլէյէճէյիմ, վէ պունտան սօնրա . . .

Ժա՞ն հըսա իթալյի հիտտէթի կիզլէյէրէք վէ պիր իս-
թիհզաքեարի թէպէսսիւմլէ ճէվապ վէրիպ .

— Սիւտէն էօյլէ պիր ագըլսըզլըգ մէմուլ իթմէմ,
չիւնքի սէօյլէտիյիմ սէօզլեր մէրզումն մէնաֆիյի չախ-
սիյէսի հադգընքա օլտուգումն պալզա, պէնիմէ պօ-
զուլմասը հէր հալտէ մէնֆա'աթընա տօգունաճադընը
պիլտիյինտէն պիթթապի սիզին սէօզլերինիզէ էհէմմիյէթ
վիրմէյէճէյի տէրքեար տըր, վէլէվ էօյլէ օլմասա տախի,
նէ դամ, պէնիմ վահանտան բէրվա իտէճէք հիլ պիր
քէօլէմ եօգտուր, լաքին պունույըլա պէրապէր եինէ
սիզ պիլիւսինիզ, նասըլ իսթէրսէնիզ էօյլէ եարմապա մէ-
զուն վէ մուլթարսընըզ :

Ժան իլէ Հռուբսիմէնին պէօյլէ ուզունճա միւքեալէ-
մէսի մատամ Տէրպանեանըն նազարը տիգգաթընը ճէլպ
իթմէքլէ, հէմ քէնտի ըէֆիգէլէրի իլէ կէօրիւչիւր, վէ
հէմտէ ուզագումն մէրզումնն թավրու հարաքէթլերինի
թէճէսսիւս իտէրէք, պուգատար իմթիտատ իաէն միւ-
քեալէմէնին էսասընը վէ նէ մատտէ իւզէրինի օլտուգու-
նու անլամայա չալըչըր վէ ասէթա ժանը Հռուբսիմէտէն
գըսգանըր իտի :

Մէրզումէնին նիհայէթ պու հալի կէօրմէյէ թէհամ-
միւլիւ գալմայըպ, եարը աչըգանէ վէ եարըսը տալիս
սիթէմասիզ պիր նազարիլէ ժանըն եիւզիւնէ պալզարագ

« Էյ միւսի ժան էկէր միւքեալէմէնիզ խիթամ պուլտու իսէ , միւսաատէ պուլտուրունտա սէրին պիր մահալտէ ազըճըզ րահաթ իտէլիմ զիրա վէֆգէլատէ Ժօրուլտում » տէյինճէ , ժան գըզարըպ պօզարագ հէման մէրգումէնին եանընա վարուպ » Բարտօն մատամ (Ժուլըբըրի)աֆ . ֆընըզը իսթիրհամ իտէրիմ տէյերէք , մատամ Տէրպան վէ ըիֆէգէլէրի իլէ եարըսը թիւրքճէ վէ եարըսը ֆըրանսըզա օլարագ կէօրիւշմէյէ պաշլատը :

Կիւզէրան իտէն պու հալլէր զէվալլը Հըռիբսիմէնին օլ տէրէճէ խեւէճանը գալպինէ պայիս օլմուշ իտի քի , տուրտուղու եէրտէ ատէթա պիր սանէմ կիպի տօնմուշ գալմըշ իտի , վէ նըշանըսը հագգընտա ժանտան իշիթտիյի սէօզլէրի մումաիլէյհէ խապէր վէրիպ վէրմէմէյի տիւշիւնմէքտէ վէ քէնտի քէնտինէ հիշ պիր գարար վիրէմէմէքտէ իքէն , Վահան , չօրպաճըսը վէ Մուհիպ պէյ իլէ եանընա կէլէրէք , մէրգումէնին միւթաալասընա խիթամ վէրտիլէր :

Պատէմա հիւմէսի պիրլիքտէ սէրին պիր մահալտէ օթուրուպ կեան Էթրաֆը սէյրու թէմաշա վէ կեան պիրի պիրլէրի իլէ միւսահիպէթ իտէրլէր իտի , անճագ միսիւ Տէրպանեանն զէվճի մատամ Տէրպան տիկէրլէրի ճանիպինտէն քէնտույէ խիթապ օլունան սէօզլէրէ գըսսա գըսսա ճէվապլար վէրէրէք վէ կէօնակէօն աշըգպաղըզլար իլէ միւթէմատիլէն վէ զայէթ մահրէմանէ ժանըլա կէօրիւշմէքտէ իտի :

Օլ կիւնքի միլլի զիյնէթի թէմաշա իշիւն հիւնքեար իս . կէլէսի չայըրընտա թէճէմմիւ իտէն խալզ , կիւնտիւղիւն սըճաղընտա եանի սաաթ ալթը պուշուգ եէտի սուլա . ըրնտա կիւնէշին վէֆգէլատէ հէրարէթինէ ասլա էհէմ . միյէթ վիրմէյերէք քէմալի կէրմի իլէ պիր եանտան նու . թըզլարա վէ պիր եանտան տախի րագսա տէվամ իթ .

մէքտէ , վէ հէրքէս պիրէր կէօնա էյլէնճէ իլէ մէզադը
մէշրէպլէրինի իճրա էյլէմէքտէ իքէն , նակէհան զայէթ
հէւզնէնկիզ պիր թօք սէտասը իշիտլտի , վէ արդասըն-
տան աճը աճը ալթը թօք աահա էնտախթ օլունուպ հէր
հալտէ եանղըն իշարէթի օլտուղու անլաշըլար :

Պու հալտէն հէրքէս թապիյի պիր ազիմ թէլաշա տիւ-
շիւպ եանղընըն նէրէտէ օլտուղունու պիրպիրլէրինտէն
սուալ իթմէքտէ իտիլէր :

Ֆիլ վադը եարըմ սա'աթ սօնրա տէնիզ գըլըսընտան
բայիթախտըն իւթիւնէ սօղրու կէօք եիւզիւնտէ գարա
պիր տիւման կէօրիւլիւպ , վէ օլ հէնկեամտէ հէնուզ բու-
յան իթմէյէ պաշամըշ օլան բօյրազ բիւզիկեարընըն եար-
տըմըլըա եանղընըն տէհէթլի սուրէթտէ եանմագտա
օլտուղու անլաշըլուպ , հէրքէս տիւշարը էնտիշէ օլարագ ,
թապիյաթըլըա հէր կէօնա զէվդու էյլէնճէյէ խիթամ
վէրիտի :

Խիւլասայի քէլամ եարըմ սաաթա գատար եանղընըն
Պէյ օղու ճիվարընտա օլուպ վէ տէհէթլիւ սուրէթտէ
եանմագտա օլտուղու խապէրի բիւր քէտէրի վիլուտ իթ-
տիքտէ , գալապալըղըն էքսէրիսի կէնճ իճթիեար վէ չօ-
լուգ չօճուգ գարմագարըլըգ , իսկէլէյէ սօղրու գօշա-
րագ քիմիսի վաբօր վէ քիմիսի գալըգլար իլէ հարիգ մա-
հալինէ միւթէվէճճիւհէն եօլա չըգտըլար :

ՊԵՇԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՊԵՅՕՂԼՈՒ ՀԱՐԻԳԸ ՔԵՊԻՐԻ

Նազլու հէքեայէ իթտիյիմիզ, Հիւնքեար իսկէլէսի միլի զիյնէթինին քէմալի կէրմի իլէ տէվլամ օլունտուղու էսնատէ, Պէյօղլունտա տախի էմնալի նամէսպուզ պիւր զուլում զուհուրա կէլտիյի, բայիթաստըմըղտա սաքին օլան հէր սընրֆ ահալինին մալիւմի օլտուղունտան, վագաայի միւտհիշէյի մէզքիւրէնին վասֆու հէքեայէսինի պուրատէ զիւր իթմէք զաիտ պիւր շէյ իտի իսէ տէ, եալընը իքի սէպէպ իլէ պիզզարուր թարիֆինէ լուղում կէօրիւլմիւշ տիր:

Պիրինճի սէպէպի վագաայի միւէլլէմէնին հէր հալտէ հէքեայէմիզ իլէ մինասիպէթի օլտուղու, վէ իքինճիսի տախի օլ հէնկեամտէ հալի սապավէթտէ պուլուննաւարա վէ պիզտէն սօնրա կէլէնլէրէ տախի օլապիլտիյի գատար մալիւմաթ վիրմէքտէն իպարէթ տիր:

Պէյօղլունտա Ֆէրիտիյէ սօղաղընտա վագը սու թէրազիսինին թա գարչուսընտա ախշապ պիւր խանէտէ սաքին օլան ֆամիւրա, կիւնիւն բազար օլմասը մինասիպէթի իլէ պէրայի թէնէզղիւհ խանէյի մէզքիւրէյի սա'աթ տէօրտ րատտէլէրինտէ թէրք իտուպ եա Հիւնքեար իսկէլէսի զիյնէթինէ վէ եախօտ տիկէր պիւր մէսիրիկեահէ կիթմիշէր իտի, անճագ մէզքիւր ֆամիլեայէ մէնսուպիյթի օլան օնսէքիզ եիրմի չաղլարընտա պիւր փէլիգփնլը մէրգումանէ րէֆագաթ իթմէյուպ, թէքու թէնհա էվտէ գաւընշ իտի:

Մէրդում տէրիգանը խանէ տէրունինտէ աշաղա եօ-
գարը պիր մըդտար կէզինտիքտէն սօնրա կէլիպ օրթա
գաթտաքի պալգօնտա օթուրարագ սիմասընտա պիր ա-
սարը խէլէճան օլտուղու հալտէ, կեահ սօգագտան կէ-
չիպ տէօնէնլէրի բէյը իտէր, վէ կեահտա տէրին տէրին
տիւշիւնիւր իտի:

Մուամիլէյի պէօլէճէ տէրեայի թէֆէքքիւրէ տալ-
մըշ իքէն էզին իւսթ գաթընտաքի բէնչէրէլէրտէն ինճէ
ինճէ պիր տիւման չըգմայա պաշլայըպ, վէ նիհայէթ սոսաթ
պլթըյը կէչէրէք, խանէնին իւսթ գաթընտան թուլթուշմուշ
օլտուղու մահալլէլի անլայարագ ազիմ պիր թէլաշ իլէ է-
վին գաբուսընը չալմալարըյը, տէլիգանը, կէչէն հալ-
լէրտէն խապէրի եօգ կիպի, ասլա ֆուլթուր իթմէյէրէք
օթուրտուղու եէրտէն գալգըպ գարըյը աշտը, վէ գա-
լապալըգ խաֆէնին տէրունինէ երղըլտըգճա քէնտիսիտէ
ուսուլ իլէ գաբըտան տըշարը չըգըպ սափուշտու կիթտի,
իշթէ զիհինլէրէ հայրէթ, վէ գալպլէրէ տէհչէթ վիրէ-
ճէք, վէ պուճա մալուճ ճանրն զաեաթընը մուճիպ օլա-
ճագ օլան, շու գաղայի տէհչէթ ֆէրմա պու սուրէթլէ
պաշլատը:

Իշպու աֆէթ հագգընտա պէյնէլ խտղ տէվէրան ի-
տէն շախայի կէօնա կէօնայէ նագարէն, կիւյա մէրդում
տէրիգանը, նէ եարտըղընը պիլմէղ տէրէճէտէ ալըգ պիր
չէյ օլմաղըլա, հիչ պիր կէօնա զարագու նէֆասնիյէթէ
Պէպնի օլմայարագ, իւսթ գաթա չըգուպ աթէշ իլէ տօ-
լու օլան մանկալը օտանըն թա օրթասընտա տէվիրտիք-
տէն սօնրա, քէնտիսի տալսի պիլա ֆիլթուր պալգօնա կէ-
լիպ օթուրմուշ, վէ ըիվայէթը ախէրէ պաղընճա մէր-
դում տիվանէ օլմայըպ, իլլա ֆամիլեասը իլէ պիր միրաս
մէպէլէսիտէն տօլայը պօղուշարագ, էն գաստէն պու
հինայէթը միւտհիշէյի իրթիքեապ իթմէքլէ ախըր ինթի-

գամէ գալգըշմըշ, վէ պիր բիւայէթէ կէօրէ տախի պուռ-
լարըն հիշ պիրի օլմայուպ գազաէն վուգու պուլմուշ օլ-
տուղու սէօյլէնմիշ իսէ տէ, պիզճէ պուռլարըն հանկըսը
տօղրու օլտուղու մէճհուլ օլմաղըլա, տէյէպիլիւրիւզքի,
պու մուամմա էլան հալլ օլունամայարուգ, էօյլէճէ պիր
պիր բէրտէյի էսրար իլէ մէսթուր գալմըշ տըր:

Հէր նէ հալ իսէ եանկըն պալատէ քշար իթտիյիմիզ
կիպի սաաթ ալթըյը կէշմիշ օլտուղու հալտէ քնճէ պիր
բօյրազ բիւզիկեարը իլէ մահալի մէզքիւրաէն պաշ մէճօս-
թէրմիշ իքէն, տէրագապ էթրափա սիրայէթ իթտիյինաէ
նափեահան բուզիկեար տէյիշիպ շիտտէթի պիր կիւն տօզ-
րուսու էսէրէք եանկըն եայըլտըգճա եայըլմըշ, վէ կէօզ
եուսուպ աչքնճայա գատար պէշ օն խանէյի պիրտէն
սարարազ, ճէհէննէմքեարի պիր շիտտէթիէ եանմայա
պաշլամըշ իտի, հէր նէ գատար բուզիկեարըն մուափէնէ-
թի իլէ պիր ուճու Չօպան փըրընը մահալլէսինտէ պա-
սլմըշ իսէ տէ, օ պիր ուճու եէտի սէքիզ գըպմա թագ-
սիմ օլարազ, հէման էմալի կէօրիւլմէմիշ պիր սիւրաթիէ
հէր թարափա սիրայէթ իթմիշ իտի:

Շէօյլէքի պու էթտէրի աթէշքէյքէր ատէթա ճան
ալմըշ ճանվէր կիպի գօշարազ, թարփէթիւլայնիտէ մա-
ճաի ճիվպընա աթըլայըպ վէ օրասընը քիւլ իթտիքտէն
աօնրա շիշի ճատտէսինէ, վէ անտէն եէտի գույու մա-
հալլէսինի սիլիպ սիւբիւրէրէք, վէ հալէպլի սօգաղընտան
տօլաշարազ գըրնավուլանըն իւսթիւնտէն գալիեօն գուլ-
լուղունա տօղրու խաթիվէ էնտազը տէհշէթ օլմագտա խտի:

Եանկըն կիտէրէք մէյտան ալտըգճա, բուզիկեար տա-
խի օ նիւպէթիէ թէշէտտիւտ իտէրէք թարիֆի նագապիլ
իլէր քէսմէքտէ իտի, շէօյլէքի կիւյա աթէշին վէփգէ-
լատէ սիւրաթիէ հարաքէթի էլ վիրմէյօր կիպի, հէր թա-
րափա գուլմու տէհշէթ սաշարազ, կէօք եիւզիւնէ ուշան

գրգըլճըմարը , վէ հավալանտըգճա ալէվլէնմիչ օլան իրի-
ճէ բէտըրվա բարչալարբնը , տահա պիր իքի սաաթ սօն-
րա անճագ եանապիլէճէյի միւհթէմիլ օլան մահալլէլէ-
րին ախշապ պինալարբնըն սաչաղլարբնա պիրէր պիրէր
եարըչնըրըպ թուլթուշտուրմագտա , վէ պու սուրէթլէ
այըր այըր եանկըն չիւպէլէրի բէյտա իտէրէք , միւտէթը
գալիլէ զարփընտա ասըլ եանղընըն մէրքէզինէ գալուշ-
տուրմագտա իտի :

Սա'աթ օնպուշուգ սուլարբնտա պիր գօլու Դալիեօն
գուլլուղունտան Աղաճամի ճատտէսինի սարտը , վէ օ պիր
գօլլարը տախի Պիւլպիւլ տէրէսի , թարլապաչը , վէ Դա-
րաճէհէննէմ սօգաղընը սահիհէն պիր ճէհէննէմ հալինէ
վաղ իթտիքտէն սօնրա , վալիտէ չէշմէսինտէն Համալ պա-
շը սօգաղընը գասըպ գալուրմայա պաշլատը :

Ճայի թաաճիւպ շտւրաը իտի քի , Արսլան սօգաղը վէ
թօքճու օտալարը ահալիսի քէնտիլէրինի էմին պիր հալտէ
զանն իտէրէք , պիլա ֆուլթուր եանկընը սէյրու թէմաչա
վէ պագըլարը տախի , Ձէնճիրլի գույու վէ Մասաղ ճիվա-
րընա կէզմէյէ կիթմէքտէ իքէն , աղ միւտէթ զարփընտա
էվլէրինտէն վէ էչեպէրինտէն հիչ պիր էսէր գալմատը-
ղընը քէմալի եէսու ֆիթուրլէ կէօրտիւլէր :

Ձաթը մէրհամէթսիմաթը հաղրէթը Շէհրիեարինին
քէնտի սատըգ թէպաասընըն պէօյլէճէ աթէչլէր իչինտէ
եանըպ գալուրուլտուղու խապէրի բիւր քէտէրի մէսմույի
Շէհինչահիլէրի օլտուգտա , հէման Պէյօղլունտա վաղը
Թէքքէյի թէչրիֆ իթմէքլէ , եանկընըն սէրիան պասչ
տըրըլմասընա տայիր իքատէյի մէրհամէթ ատէյի թէ-
պա'ա բէրվէրիլէրի սուտուր իթմիչ իտի իսէ տէ , հիւք-
մի գատէրին թէպտիլու թաղեիրի միւմքիւն օլմատըղը է-
ճիլտէն , չիֆայիտէքի , իրատէյի Շահանէ միւճիւպինճէ ,
հիւքիւմէթը Կէնիյէնին , աղլու ֆիղըրին մալէֆիղընտէ օ-

լարագ սարֆ իթտիյի պունճա ճահտու իգտամաթ , վէ
ահալինին տերէճէյի նիհայէտէ ֆէտաքեարըղը պի հիք-
մէթուլահը թա՛ալա պիւսպիւթիւն պէյհուտէյէ կիտուպ ,
եանկըն կիթտիքճէ մէյտան ալարագ , ումուժի պիր հալ
քէսպ իթմէքլէ , ատէթա ալէվլէր իլէ միւթէմէվլիւճ
պիր աթէշտէն տերեա շէքլինտէ կէօրիւնիւպ , էրպապը
նազարէ հայրէթ վիրմէքտէ իտի :

Սուլար գարարտըգճա , ըույի ասիւմանը գարլայան
գարէ տիւման եաւաշ եաւաշ դըզարարագ , կէօյտէն
տախի աթէշ եաղմայա պաշլամիշ կիպի զանն օլունմագտա
վէ միւթլագա պու աֆէթ էքսէր տէֆալէր զուհուրա
կէլմիշ օլան ատէթա եանկընլարտան օլմայըպ , իլլա զէմանը
մազիտէ Սօդօմ վէ Գօմօր մէմլէքէթլէրինտէ միւթէմէքքիւն
լութ գաւմինի եադըպ քիւլ իտէն , զազապը իլահի օլտու-
ղունու հէրքէս թէսլիմ իտէրէք , զաթէն թապու թու-
վանտէն տիւշմիւշ վէ ագըլլարընա հայրէթ կէլմիշ օլան
խալը , եանկընը պիւսպիւթիւն քէնտի հալինէ թէրք իթ-
մէքլէ , հէրչի պատապառ պիրէր էմին մահալէ ճան ա-
թարագ , նէֆալէրինի գուրթարմայա սաւաշտըլար :

Կիճէնին գարանըղընտա , եանկընըն տէհշէթլիւ շու-
լէլէրի սայէսինտէ , Պէյօղլունուն հէր ճիվարընտա վէ
ալէլ խուսուս եանկըն մահալինտէ եիւրէքլէր բարալայըճը
մէնզարէլէր կէօրիւնմէքտէ , վէ ինսանըն գալպի թաշ-
տան տախի օլա թահամմիւլ իտէմէյէճէյի ֆէրեատու
ֆիղանլէր իշիտիլմէքտէ իտի , շէօյլէքի պիր եանտան ա-
թէշ քէսիլմիշ տիրէքլէրին պիրի պիրինէ չարբամասընտան
զուհուրա կէլէն սէտալէր , պիր եանտան եանան խանէ-
լէրին արգա արգայա եըքըլմալարընըն տէհշէթլիւ կիւ-
րիւթիւլէրի , վէ պիր եանտան տախի հէնուզ աթէշ ա-
լըպ եանմագտա օլան պինալարըն չաթըրտըսը , վէ ըու-
ղիկեարըն գըյամէթլէր գօբարճասընա ուլայարագ վէ ին-

լէյերէք էսմէսինտէն բէյտա օլան սէսլեր, աթէշլէր ի-
չինտէ գավրուլուպ եանան հէմ ճընսլարըմըզըն ճանլար
եագըճը սըզլանմալարը, վէ եիւրէքլէր բարէլէյիճի ֆէր.
եատու ֆիղանլէրի իլէ գարըշմըշ օլմաղըլա, շու հալի եէս
իշթիմալի սէյր իտէն ապէմ, հէր հալտէ քէնսիսինի
մահշէր հավիտինտէ զանն իաէր իտի :

Աթէշլէրին իչինտէն կիւճպէլա, պիյմու խէլէճան վէ
նիմճան իլէ ֆիրար, վէ սէմթի սահէյի սէլամէթէ չըգա-
յօրուղ զաննու կիւմանըլըլա, ալապիլտիյինէ ըլըար իլէ,
շարըրտըղլարընտան տէօնիւպ տօլաշարադ հէր թարաֆ-
տան թթէշէ թէսատիւֆ իտէն պիշարէկեանըն, պարանը
պէլա կիպի սաշըլան գըղըլճըմլարտան սէրու բալէրի սու-
զան, վէ սէտայի էլամանլէրի ըսիտէյի նիւհթաղըր ա,
սիւման օլմագտա իտի :

Պու հէնկեամը մուսիպէթ էնճամտէ եանկըն մահալի-
նին հէր ճիհէթինտէ, վէ ալէլ խուսուս Գալիեօն գուլ-
լուղու իլէ Աղաճամի ճատտէսինտէ, սօգազլարտա քիւլ-
լիպէթլի էշեայը նէֆիսէ վէ եէր պէ եէր լիւրալար սէր-
բիլմիշ օլուպ, անլէրի էլտէ իտէպիլմէք հալէսի իլէ էր-
պապը թամանըն նագտինէյի ճան ֆէտա իթմիշ օլտուգ-
լարընը խալգ կէօրիւնճէ մէզքիւր զիյգըլմէթ շէյլէրէ
էհէմմիյէթ վիրմէյերէք, անճա հալլի ճան իլէ գաշըպ
գուրթուլմիյա չալըմագտա իտիլէր :

Սագըզ աղաճը տէնիլէն մահալէնին եանտըզը էսնա-
տէ, պիը եանտան պէնկի պէշլէրին թգընա հայրէթ,
վէ պիը եանտան տալի, գալպէ ֆէրահ պախշ օլան զա-
յէթ միւէսիւր պիը հալ կիւզէրպն իթմէքաէ իտի . Ջէօյը
լէրի, մահալի մէզքիւրտէ հէր թարաֆտան աթէշ իլէ
միւնհասըր պիը ախշապ խանէնին օրթա գաթընտա գա-
ֆէս շէքլինտէ վէ տէմիրտէն մամուլ պիը շահնիյինին տէ-
րունինտէ, պիրի օն իքի վէ տիկէրի օն եաշընտա, իքի

չօճուգլար , ազատէյի ճան իշին քէնտիւքինի սօգաղա
աթմայա չապալամագտա իտի իսէլէրտէ , պալգօնըն աթ-
միրլէրի պօւ թէչէպպիւսաթէ մանի օլարադ , հէման օ-
րաճըգտա , գաֆէսէ պէնտ օլմուշ գանարեա գուչարը
կիպի պիր բէնչէրէտէն օ պիր բէնչէրէյէ գօշուշուպ չը-
բլնմագտա իտիլէր :

Մէզքիւք չօճուգլարըն պէօյիւիւ գըզ վէ քիւշիւյի էր-
քէք օլուպ կիւզէլլիքտէ պիրպիրլէրինէ ֆայըգ իտիլէր ,
պու չօճուգլարըն սաքին օլտուգլարը մահալ , Ֆէրիտիյէ
սօգաղընըն արգա ճիհէթինտէ օլմաղ իլէ եանկընըն զու-
հուրինտէ ֆամիլեալարը թարաֆընտան , օրատէն գաչը-
րըլուպ վէ կիւյա հարիգ մահալինտէն հայլըճա ուզագ
օլմասը մինասիպէթի իլէ , էմնիյէթէ շաեան զանն իթ-
տիքլէրի , պալատէ իշար իթթիլիմիգ Սագըզ աղաճընտա
խանէյի մէզքիւքէնին օրթա գաթընտա եանի չօճուգլա-
րըն պուլունտուղու մահալտէ սաքինէ , թանրտըգլարը պիր
իհիթիյարէ գատընա թէսլիմ իթմէքլէ , քէնտիւքի տախի
էշեալէրինին մուհաֆազասը թէլաշընա տիւշմիւշլէր իտի :

Մահալի մէզքիւքտէ թէճէմմիւ իտէն իզտիհամ , պի-
շարէ չօճուգլարըն պէօյլէ տիրի տիրի աթէչին իշինտէ
քէպապ օլաճագլարընք քէմալի խէվֆու հիքապլէ սէյր
իթմէքլէ , պիրպիրլէրինէ :

— Էվտէ պաշգա քիմսէ եօգ մը աճէպ :

— Նասըլ եօգ , օրթա գաթտա պիր գօճա գարը
սաքին օլուրքի , մէրգումէնին վահան նամընտա ագլը
պաշընտա վէ քեամիլ պիր օղլու տախի վար տըր :

— Վարիսէ օղլու կէզմէյէ կիթմիշ օլմաղ իլէ պիշարէ
վալիտէսինին նէ հալտէ օլտուղունտան խապէրի եօգ տըր :

— Էվէթ , հաթտա Ֆէրիտիյէտէն պուրայա թէթկէրէ
իլէ հասթա կէնճ պիր գատըն կէթիրտիլէր , զաննըմմէր-
գումէ պու չօճուգլարըն վալիտէսի օլմալը տըր :

— Էյի ամմա՛, օնլարտան պիր էսէր կէօրիւմէյօր ,
աճէպ նէ օլտուլար :

Մէրգուման պու կիպի սէօղլէր իլէ թաղեիյի էվգաթ
իտէրէք պիչարէ չօճուգլարըն խէլապընա տայիր հիչ պիր
կէօնա թէչէպպիւսաթէ սայ իթմէյուպ քէնտի սէօղ-
լէրինէ տէվամ իթմէքտէ իքէն . իւսթիւ պաշը բէժմիւր-
տէ , էլի տէյնէքլի ղայէթ իհթիյար իսլամըն պիրի ,
պէնպէյազ սագալընտան նօհուտ տանէոի կիպի կէօղ
եաշլարը տէօքիւլէրէք , հէման պիւլէնտը ավտղ իլէ
« Սիւպհան Սլլահ , մէրհամէթ սահիպի գալմա՛տըմը , ին-
սանիյէթ նամընա վէ Սլլահ աչգընա շու պիչարէ չօ-
ճուգլարը գուրթարան էհլի սէվապ պիր ատէմ եօ՞գ մը ,
ա՛հ էկէր կէնճ վէ տինճ օլայըտըմ »

Իհթիյար իսլամ սէօղիւնի տէվամ իտէմէտի , չիւնքի օ
արա ասաքիրի Շահանէտէն գօլունտա պաշ չալուշուգ-
ալամէթի օլուպ , վէ սիւվարի ալայընա մէնսուպ օլտու-
ղու տիգլինէ գատար կիյտիյի մահմիդլի չիզմէլէրինտէն
անլաշըլան՝ եիրմի սէքիզ օթուգ չաղլարընտա , վէ պին գա-
րըտան անճագ պիրինին էօյլէ պիր պապաիյիտ տօղու-
րապիլէճէյի ուզուն պօյլու գարա վէ չօգ պըյըգլը կիւ-
գէլ վէ կէնճ պիր ատէմ , ղէմանը մաղիտէ ըիվայէթ օ-
լունան Եունանիսթան գահրիմալարընտան (աշիլ) վէ (հէր-
քիւլ) վէ տահա էմաալլէրի միսիլլու պիր էթվար իլէ իհ-
թիյար իսլամէ եանաշըպ , էվվէլա ֆէսլնի , վէ սօնրա
պէլինտէն ասըլմըշ օլան ուզուն գըլըճընըն գայըշընը սէօ-
քէրէք իհթիեարա թէսլիմ իթմէքլէ , « Պա՛պա , ճէնա-
պը Հագգըն սայէսինտէ , վէ Շէվգէթիլիւ Բատիչահրմըն
աչգընա պու սէֆիլ չօճուգլարը պիաֆսուլլահը Թա՛ալա
գուրթարմագ իչիւն նէֆսիմի աթէչէ սալաճաղըմ , էկէր
գատէրիմ պու եիւզտէն թէլէֆ օլմագ իսէ , բէճա իտէ-
րիմ սանա , էօլտիւլիւմտէն սօնրա ալամէթը ասկէրիյէմ

օլան ֆէսիմի , վէ գըլըճըմը քիմնէյէ վիրմէյուպ , իլլա
տօղրու գըլլայա կէօթիւրէրէք զապիթիմէ թէսլիմ իտէ-
սին տէտի » վէ հէման աթէչէ սալմագ իւզրէ իքէն , իհ-
թիյար քէմալի թէհայիւրինաէն նաչի մէրգումըն գօլուն-
տան թուլթուու վէ թիթրէք պիր սէտա իլէ « Աման էվ-
լատըմ Ալլահ պիլէնճէ օլտուն , լաքին րէհա իտէրիմ քէն-
տինի սագըն » տէյինճէ , միւշարիլէյհ , ահ բէտէր պէն
մուհարէպէ մէյտանլարընտա , սայէյի Շահանէտէ պուն-
տան տէհչէթիւլ աթէչլէրէ կիրմիշ վէ սաղ սէլիմ չըգմը-
շըմ , անճա օնլար միլքու միլլէթիմիզի տիւշմէնին թա-
սալլուլթընտան մուհաֆազա իթմէք իչիւն օլուպ , ֆագաթ
պու իսէ վաթանըմըն իքի նէֆէր էվլատընըն ճանլարընը
գուրթարմագ իչիւն օլմաղըլա , պու ուղուրտա էօլմէյի
ճանէ միննէթ ատ իտէրիմ » տէյէրէք իհթիեարըն էլին-
տէն եագայը սըյըրըպ , բէրվանէ կիպի աթէչէ սալմասը
պիր օլտու :

Մումաիլէյհին պու գահրիմանքեարի թէչէպպիւսաթը
վէ պու էմնալի նամէսպսուգ ֆէտաքեարըլընը օրատա
թէճէմմիւ իտէն խալգ քէմալի իսթիղրապ իլէ թէմաշա
իտէրէք , շու հալի տէհչէթ իշթիմալին սօնու նէ օլաճա-
ղընը տիւշիւնիւպ եիւրէքլէրինին օյնամասընտան ատէթա
նէֆէս ալամաղ օլմուշար իտի :

Թարիֆիմիզ գատար վագըթ մուրուր իթմէմիշ իքէն ,
գահրիմանը մէրգում , չօճուգլար գօլթուղունտա , վէ
իւթիւ պաշը եանմագտա օլտուղու հալտէ հէման եը-
դըմագ տէրէճէլէրինէ կէլէն խանէնին եարը եանմիշ
գաըսընտան Թըշարը ֆըրլայըպ , չօճուգլարը եագընըն-
տա պուլունան ատէմին պիրինէ թէսլիմ իթտի , վէ քէն-
տիսի տէֆաէն աթէչին իչինէ սալտը :

Պիչարէ չօճուգլարըն խէլասընը մէսրուրիյէթը ազիմէ
իլէ թէմաշա իտէն խալգ , մէրգում գահրիման ատէմին

տէֆայի սանկլէտէ օլարագ աթէշէ սալտըրմասընըն մանասընը անլայամայըպ հէր հալտէ մէրգումըն ագլընա խիֆֆէթ կէլմիշ տիր զաննըլըլա եէնիտէն տիւշարը հիւշնու քէտէր օլմուշլար իքէն , միւշարիլէյհ ումուզունտա սաշլարը տարմատաղըն վէ կիյտիյի էլպիսէսի եանմագտա , վէ օթուզ եաշընտա թախմին օլունան ղայէթ կիւզէլ պիր գատըն օլտուզու հալտէ էվտէն տըշարը չըգար չըգմազ , խանէ տիր հէման տէհշէթլիւ պիր շամաթա իւլէ երգըլը վէրտի , վէ էթրաֆը գոյու պիր թօզու տիւման պիւրիւյիւպ կէօզ կէօզիւ կէօրմէզ օլտու :

Մէրգում գահրիման ասկէր , եիւզիւ կէօզիւ սիմնի եահ էլլէրի այագլարը եանմըշ վէ էլպիսէսի բարա բարչա օլտուզու հալտէ ումուզունտաքի պայըլմըշ կէնճ գատընը , « Ս'հ սէվկիլի հէմշիրէճիլիմ » տէյու ֆէրեատու ֆիղանըլա խալզըն ճիյէրլէրինի բարալայան , ղայէթ կիւզէլ վէ թապէ պիր գըզճըազըն գուճազընա աթտըգտան սօնրա , տօղրու իհթիեարըն եանընա վարտը , վէ պիրազ էվէլ թէսլիմ իթտիյի գըլըճըլըլա ֆէսինի թալէպ իթտի :

Իհթիյար պու տէֆա մէսրուրիյէթ ասարը օլարագ սէլ կիպի կէօզ եաշը տէօքէրէք մէրգումըն անընտսն բուս իթմէքլէ , հէման քէսէսինի չըգարըպ , իչինտէ եալընըզ պիր ատէթ . շիմտի եիւզ բարայա վէ օլ վագըթ պէշ ղուրուշ գըյմէթի օլան պիր Սուլթան Մահմուտ պէշլէյինի գահրիման ասքէրին էլինէ սըգըշտըրըպ , « Էմէյինի հէլալ էթ էվլատըմ » տիմէսի իլէ , մէրգում պիր հիւզնի քէտէրլէ աճը աճը կիւլիւմսիւյէրէք , վէ իհթիեար խալամըն սիննինէ հիւրմէթէն , հըսս իթտիյի հիտտէթի կիզլէմէյէ չալըշարագ , « Նէ՞ եարըյօրսուն պապա , պէնի նիչիւն թահգիր իտէյօրսուն , նէֆէինի եալընըզ բարա իչիւն թէհիքէյէ իլգա իտէն ալչագլարտա՞ն մը սանտըն պէնի , հաշա՛ պէնիմ սայէյի Շահանէտէ բարա :

յա ինթիսաճըմ եօզ , պու մատտէ հագգընտա վէրտի-
յին , տէյիլ պէշ զուրուշ վէլէվ պէշ պին լիրա օլսա եինէ
գապուլ իթմէմ » տիմէքլէ , ինթիյարը թարիֆ օլունմազ
պիր հայրէթէ քօյարագ , գըլըճընը պէլինէ պաղլատը ,
վէ ֆէսինի տախի կիյէրէք , վէ խալգըն սիթայիշու ա-
ֆէրինին տախի գուլագ ասմայարագ հէման ալըպ եիւ-
րիւյի վէրէճէյի էսնատէ , միւշարիլէյհէ ագըան կէնճ
պիր ատէմ , մէրգումը քէմալի նէղաքէթլէ եօլունտան ալը
քօյարագ , « Եօ'գ եօ'գ արալանըմ , սիլքի ասկէրիյէյի
Օսմանիյէյէ շէրէֆ կէթիրէն սէսին կիպի պիր գահրի-
ման ատէմին , պիլա միւքեաֆաթ գալմասընա հիշ պիր
վիճտան ճէվազ վիրմէզ » տէյուպ , մէրգումը գօլթու-
շունա ալարագ , իքիսի պիրլիքտէ մահալի մէզքիւրտէն
մուֆարէգաթ իթսիլէր (*) :

Մուամալէյի թանրադըմը Մուհիպ պէյ քէնտիսի օ-
լուպ վէ « Վահ սէվկիլի գըզ գարընտաշըմ » տէյու ֆէր-
եատու ֆիզան իտէն գըզճըազ տախի պէտպախտ Հը-
ռիբսիմէ իտի :

Հէքեայէյի աճիզանէմիզտէ վասֆ օլունան իշպու միւ-
էսսիր ահվալ խուսուսընտա աճիզանէ պիր քաշ սէօզ
սէօյլէյէճէյիմիզտէն , օգուեան զէվաթը համիյէթսիմա-
թըն աֆֆընը իսթիրհամ իտէրիզ :

Պէնիյի պէշէրին քէնտի հէմ ճընսլարը հագգընտա օ-
լան էֆքեարու միւթալաաթը պիզէ բէք զարիպ կէօրիւն-
մէքտէ տիր , մէսէլա վասֆընը իթտիյիմիզ գահրիման

(*) Պալատէ վասֆ իթտիյիմիզ վուգուաթ մասալ նէվինաէն
օլմայուպ , իլլա ճիտտէն վուգու պուլմուշ պիր մատտէ օլտու-
զունու , բայէլայն կէօրէնլէրին էքսէքիսի էլէէվմ պէրհայաթ օլ-
տուգլարը , հէքեայէմիզի օգուեան զաթլէրէ խասսէթէն սէյան
իտէրիզ :

ասկերին (Ուլլահ իթմէսին) զարուրէթինտէն նաչի , շայէա
խանէյի մէզքիւրէտէն պէշ զուրուշ գըյմէթինտէ պիր
թէնճէրէ ալարադ տըշարը չըգտըղը կէօրիւտիւքտէ ,
մէրգումըն սարիգ մագամըյըլա միւթլագա թէճէզզի գը-
լընմասը ատալէթին իգթիզասընտան ատտ իթտիյիմիզ
հալտէ , էօմրիւնի պէօյլէ պիր ազիմ թէհլիդէյէ իզա
իտէրէք զահրիմանքեարի պիր մէրտիք իլէ , ճէնապը
Հագգըն հարաթտըղը իւշ ճանը պիրտէն գուրթարաք-
ղընտա անա կէօրէ շաեանը միւքեաֆաթ օլունմասը , մէ-
կէր ատալէթու հագգանիյէթին իգթիզասընտան տէյիլ
մի տիր :

Վագաա , պունուն պէօյլէ օլմասընը խալգ ումուճէն
թէսլիմ իթմէքտէ իքէն , էսէֆ օլունուր քի , պու կիպի
վագաալէրտէ մէրտիքիւր իպրազ իտէն գահրիման ատէմ-
լէրէ պօլ պօլ աֆէրինլէր իթա իթմէքլէ իքթիֆա օլունուր :

Հէր նէ հալ իսէ , եանկըն կիճէնին սա'աթ պէշինէ
գատար տէվամ իտուպ , նիհայէթ պիր ուճու Բաբազ
քէօրիւսիւնտէ պասըլմագ իւզրէ իքէն , նակեահան ա-
զիմ պիր վէլվէլէ զուհուր իտէրէք , ինկիլիզ սէֆարէթ
խանէսինին թուլթուշուպ եանմագտա օլտուզու խապէրի
եէնի պաշտան խալգըն խէլէճանընը մուճիպ օլարագ ,
հէրքէս նէ եաբաճաղընը շաչըրտը , մէզքիւր միւքէլլէֆ
պինանըն եանաճաղը քիմնէնին խաթրու խէյալինտէն կէչ-
մէզ իքէն , պիր իքի սա'աթըն իչլինտէ եանըպ քիւլ օլմա-
սը մէմուլին շայրի պիր հալ իտի , էլ հասըլ ինկիլիզ ոա-
րայընըն եանմասը զան իտէրսին իշպու աֆէթին սօն տար-
պէսի օլտու :

Նիհայէթ եանկըն սապահա եարըմ սա'աթ գալընճա-
յա գատար հէր պիր ճահսու իգտամաթը վէ հէր կէճա միւ-
մանաաթը հիչէ սայարագ , քեարկիր ախշապ , տիվար ,
տիմէյէրէք , եագարագ երգարագ եօլունա տէվամ իթ-

մէքլէ , Աղաճամիսի ճիւղարընք վէ տօղրու եօլտա պու-
լունան , Նաուամ թէաթրօսունու , Պօմարչէյի , Շավէնի ,
Գրըօնը , Բումէլի պալօսունու վէ տահա պունլարա մէ-
մասիլ պինլէրճէ քէպիր վէ միւքէլլէֆ պինլարը սիլիպ
սիւրիւրիւպ , Գալաթա սարայընա տայանտը , վէ օրա-
ճըգտա կիւճ հալիլէ պի ամլուլլահը թա'ալա պասըլտը :

Հարիգը մէգըիւրըն պու տէրէճէ մէյտան ալմասը հէր
նէ գատար սույըն գըլլէթի վէ բուզիկեարըն շիտէթինէ
համլ օլունուրսատա , շուտա սահիհ տիր քի , սայէյի մու-
վաֆադաթ վայէյի հազրէթը Բատիշահիտէ , շիմտիքի
մալիք օլտուղումուզ , միւքէմմէլ պէյլիկ թուլումպալարը
վէ կէօնա կէօնէ էտէվաթ , վէ խասսէթէն ըթֆայիյէ նա-
մըյըլա թէշքիլ օլունան ալայլար , էկէր օլ զէմանլէրտէ
օլայըտը , հիչ շիւպհէ եօգ իտի քի օ գատար խասարա-
թէ միւճիպ օլմայաճադտը , շիմտի համտ օլա սայէյի շա-
հանէտէ հէմ սույումուզ պօլ , վէ հէմտէ պունճա ալա-
թու էտէվաթը միւքէմմէլէյէ մալիք օլտուղումուզտան ,
բայիթահտըմըզըն իլէլ էպէտ պէօյլէ պիր զուլում տահա
կէօրմէյէճէյի տէրքեար տըր :

Վազթը շաֆազ , կիճէնին գարանլըգ բէրտէսինի ըէ-
ֆու չազ իտինճէ , գալս գալէմ իլէ վասֆը նազապիլ
օլան պիր սէֆալէթ մէնզարէսի աչըլտը , չէօյլէքի իւք
կիւնտէն էֆլապէ սէր չէքէն օլ միւքէլլէֆ պինալէր պի-
րէր քիւլ երզընթըսընա թահվիլ օլմուշ , վէ էլան եան-
մադտա օլան պինլէրճէ օճազլար , կիւյա իչպու զուլմէ
պիրէր նըշան թաշլարը կիպի տիքիլմիշ գալմըշ իտի ,
եէր եէր քէօմիւր քէսիլմիշ ինսան ճէսէտլէրի , եարը եան-
մըշ վէ եա տիւմանտան պօղուլմուշ , վէ եախօտ երգըն-
թըլար ալթընտա էզիլմիշ օլան ինսան վէ հայվանաթ նա-
չէլէրինին տէհչէթլիւ մէնզարէսի , վէ սապահլէյին էր-
քէնտէն սօգազլարա տիւշմիւշ օլան աճ սուսուզ վէ սէ-

ֆիւ սերկէբտան Կարբ էրքէք վէ չօլուգ չօճուգ դար-
ժագարըլըգ , քիմի պապամ , քիմի դարընտաշըմ քիմի
էվլատըմ վէ զայրը հիւմ տէյուպ , եիւրէքէր տանան ,
մազ վէ ճանդեր թահամմիւլ իթմէզ սուրէթտէ աճը աճը
ֆէրեատըւ ֆիղանէրի , իյիտէնլէրին կէօզ եաշլէրինի թահ-
ըրիգ վէ ճիյէրլէրինի տօղրամադտա խալէր :

Պիր եանտան եանմըշ տիւլարլար , պիրիքմիշ օլան ա-
հայինին իւզէրինէ երգըլուպ եէնիտէն եէնիյէ ճանլէր
զաեաթընա միւհիպ օլտուգտա , ճանիպը հիւքիւմէթտէն
եանկըն եէրլէրինի տօլաշմազ շէտիտէն մէն օլունուպ , վէ
եանկըն մահայինին հէր պիր ճիհէթի գօրտօն ալթրնա
ալընարազ , իշպու մէնզարէյի թադտի ֆէրսանըն թէ-
մաշասընա ֆիթամ վէրիլիւպ , էօլիւլէրին աախի իւջի պէ-
շի պիր թասլուլթա գօնուլարազ , վէ էօնլէրինտէ պիրէր
բարազ օլտուղու հալտէ մէնսուպ օլտուգլարը միլլէթին
մէզարլըզլարընա կէճնտէրիլմէքտէ իտի :

Իշպու հարիգը քէպիրտէ զարայիպ վէ ատէթա միւ-
հիւզէ նէվինտէն հալլէր զուհուրա կէլմէքտէ օլուպ , մէ-
սէլա կէնճ պիր գըզըն , մախքէնին պիրինտէն եանկըն-
տան պէշ ալթը կիւն սօնրա սազ սէքիմ չըգարըլմասը ,
վէ տահա պուհա մէմասըլ նէշէ վագա'ալէրին թէֆէրրու-
ալթընը , վէ եանան փանէ վէ տիւքքիանլէրին մրգտա-
րընը , վէ թէլէֆ օլան ինսանլարըն ատէթի գաշա պալիլ
օլտուղունու , պու տէհէթլիւ հարիգին թարիխինի գա-
լէմէ ալան միւվէրրիլէրէ իհալէ խտէրէք , չուգատարը-
նը տէյէպիլիլիլիլ քի , հայլիճէ մալ վէ ճան զաեաթը
վուգու պուլմուշ օլտուղու կազէթալէրին իլանլարընտան
անլաշըլմըշ տըր :

Հիւքիւմէթը սէնիյէ ճանիպինտէն հարիգ զէտէկեանըն
օլապիլտիյի գատար միւվագգալթէն իսքեանլէրի իյիւն
քիւլիւյէթլի շտտըրլար կէճնտէրիլիպ , վէ պիր չօգ խա-

նէլէր քերականորդը կիպի, միւհթաճիյնէ տախի եաղ բի-
րինչ էքմէք վէ նագտէն իանէլէր թէվզի օլունտուգտան
պաշգա, պէյնէլ աղնիքա պիրտէ իանէ տէֆթէրի քիւ-
շատ օլունմագլա հէրքէս գուտրէթինէ կէօրէ պիրէր մէպ-
լաղ իթա իթմէյի իմզալամը, վէ ճիւմէյէ պիր հիւսնի
իպրէթ օլմագ իչիւն զաթը հաղրէթը Բատիշահի օն պին
ատէթ յիրայի օսմանի իհսան իթմիշ իտի:

Սէլաթինի մուքաղլաճայի օսմանիյէյէ, էթթէտէն պէ-
րու միւրիւվէթու մէրհամէթ թապիյի պիր հալ օլմաղըլա,
պու տէֆա տախի, պիշարէկեանը, լութֆու միւրիւվէ-
թը շէհինշահիլէթի իլէ միւսթաղըազը տէրեայի սուրու-
րու հուպուր իթմէքէ թէսէլի պույուրմուշ օլտուգլա-
րընտան, ճիւմէսի եէք ալաղ, տէվլէթը էպէտ միւտէ-
թը օսմանիլէնին, տիւնեա տուրտուգճա պէր գարար
պույուրմասընը ճէնապը վաճիպէլ վուճուտ հաղրէթի-
րինտէն սըտգու խալիսէթ իլէ թէմէննի վէ նիյապ իթմէք-
տէ իտիլէր:

Բանկալթիտէ վագը Էրմէնի մէզարըղընտա պաշտան
պաշա վէ իքի կէշէլէտի չատըրըլար քէքղ օլունուպ, առէ-
թա պիր մահալլէ շէքլինէ կիրմիշ վէ հարիքգէճէկեանըն
էքսէրիսինի օրատէ իաքեան իթտիրիլմիշ օլմաղ իլէ, հէ-
քեայէմիզտէ վասֆ օլունան էչխաստէն պսղըլարընը մա-
հալի մէզքիւրտէ պուլաճագըմըզտան, օգույանլարըմըզըն
պիցիմլէ պէրապէր, մէզքիւր գապրիսթանը կէօղտէն կէ-
շիւմէլէրինի թէմէննի իտէրիլ:

ԱԼԹԸՆՃԸ ՖԱՍՈԼ

Ե Ա Ս Ո Ւ Մ Ա Թ Ե Մ

Պունտան էվելքի ֆասըլտա զիքրու պէյան օլունտու. զու վէչհիլէ Բանկալթիտէքի Էյմէնի մէզարըզը հարիք. զէտէկեան իլէ տօլմուշ օլուպ հէր ֆամիլեայէ պիր չատըր վէրիլմիշ օլմաղըլա, մահալի մէզքիւր ատէթա պիր օրտու մէրքէզիլնէ պէնդէմէքտէ իտի, հէր եանան մահալլէնին խալզը այրը այրը եհրլէր թուլթարագ էվելքի կիպի եինէ պիրիպիրլէրինէ գօնշու օլուպ կէօրիւշիւր վէ կիճէ կիւնտիւզ պաշլարընա կէլէն շու պէլիյէյի ազիմէ հագգընտա սէօյլէշիրլէր իտի, եանկընըն իրթէսի կիւնի հէրքէս եարը եանմըշ բըրթըսընը չատըրլարընա թաշըմագըլա մէշղուլ օլտուլար:

Դապրիսթանը մէզքիւրտէ վագը քիլիսանըն ըուհանի խըսմէթինտէ միւսթախտէմ, Տ. Մ. . . . նամըյըլա անատօլունուն Մուշ գաղասընտան կէլմէ պիր զարիպ բաբաղ վար իտի, պու ատէմ հէր նէ գատար մէքթէպ կէօր. մէմիշ վէ ուլումու ֆունունտան պիպէհրէ իտի իսէտէ, պու ճիւմիէ խըլգաթընտա պիր խայըրխահըզ վէ թապիյի պիր զէքեավէթէ մալիք սատէ տիլ վէ գալպի սաֆ պիր ատէմ իտի, մէրգում ապա միլլէթու մէզհէպ ֆարգ իթմէյէրէք, վէ « հէր ատէմ պէնիւմ գարընտաշըմ սայըլըր » տիմէքլէ, մէզարըզտա պուլունան հէր սընըֆ պիշարէկեանըն ըահէթլէրի իշիւն էլինտէն կէլտիյի գատար օղրաշմագտա, վէ հէր պիր ֆամիլեայը այրը այրը զիեարէթ իտէրէք, պաղըլարընը միւէսսիր նասիհաթլէր իլէ, վէ պաղըլարընը տախի ըու.

հանի սէօղլէր իլէ թէսէլլի իթմէքտէ , վէ էքսէր տէֆա
անլէր իլէ կէօղ էաշը տէօքմէքտէ իտի :

Մէրգոււմ Բաթրիգխանէ թարափընտան րէսմէն ինթի-
խապ օլունմայըպ , իլլա « Բաբաղլըղըն վազիֆէսի պու
տըր » տիյէրէք , քէնտի քէնտինէ պու մամուրիյէթի տէր-
իւհտէ իթմէքլէ հիւսնի սուրէթտէ իյֆա իթմէքտէ իտի ,
չէօյլէքի , չատըրլարտա պուլունան հաստալարը կեահ օ-
գուեարադ , վէ կեահտա պիլտիյի անատօլ իլաճլարըյը-
լա թէտավի իտէր , վէ գալպինին սաֆլըղը սայէսինտէ
չօգ տէֆատա պագտըղը հաստալար շիֆաեապ օլուր ,
վէ պաղէն տախի հիւսնի ախլազըն տայիրէսինտէ օլա-
րադ թօհաֆ թօհաֆ հիքեայէլէր սէօյլէյէրէք պիր տէ-
րէճէյէ գատար տինլէյէնլէր տէրալէրինի ունուտարադ
միւթէսէլլի օլուրլար իտի :

Վէլ հասըլ մէրգոււմ ըիյա վէ թէասսիւպտէն արի , սաֆ
վէ գալպի թէմիզ պիր խըրիսթիյան ատէմ օլմաղըլա ,
հէրքէս քէնտիսինի բէտէրանէ պիր մուհապէթ իլէ սէվէր
վէ հիւրմէթ իտէրլէր իտի :

Պէյօղլու ճիվարընըն գըսմը աղամընը խարապու վիրան
վէ նէչէ նէչէ պիչարէկեանըն ճիյէրլէրինի սուղան իտէն ,
հարիգը քէպիրին իւչիւնճի կիւնի , պալատէ վասֆու ի-
շար իթտիյիմիզ , զարիպ բաբաղ աղըրճա պիր խասթէյի
օգումագ իչիւն չատըրըն պիրինէ տավէթ օլունմուշ օլ-
մաղըլա , պիզ տախի մէրգոււմ ըիֆագաթ իտէրէք մա-
հալի մէզքիւրէ կիտէլիմ :

Չատըրը մէզքիւրըն տէրունինի տէրէճէյի նիհայէտէ
ֆագուու սէֆալէթ իսթիլա իթմիշ օլուպ , սաղ թարափընտա
եունլարը տըշարը տէօքիւլմիւշ վէ եօրղանըն տախի կէօպէյի
եանմըշ պիր եաթաղըն իւզէրինտէ զիքրի սէպգաթ իտէն
գահրիման սուվարի չավուշունուն , աթէշին բէնչէսինտէն
կիւն հալ իլէ գուրթարտըղը կէնճ գատըն եաթմագտա ,

վէ Բաբազ տախի այադատ տուրմուշ օլարազ պիր տուա գիթապը օգուտագտա խտի , մէրգումին պաշը ուճունթա պիր գօճագարը էսկի պիւսկի պիր մինտէքին իւզէրինէ օթուրմուշ օլուպ , միւթէմպտիլէն պաշըն սալլաեարազ Բաբազըն զգուտուղու տուայը , պիր սուրէթը տինտարա . նէտէ տիյնէմէքտէ օլտուպու կիպի , եաթաղըն եանընտա տախի կիւզէլ պիր գըզճըազ էլլէրինի պիրիպիրինէ գա . վուչտուրմուշ , վէ տիզ չէօքմիւշ օլտուղու հալտէ , պիր գտիւզի եաթագտա եաթմըշ օլան խասթայէ պաքար վէ հիւզնու էլէմ իլէ էօքիւր էօքիւր աղլար խտի , չատըըն տէրունինտէ հիւքմ իտէն էսէֆէնկիզ սուալուղու , կեպհ խասթանըն ինիլթիսի , վէ կեահտա գօճա գաբընըն ահ . լէրի իխլալ իթմէքտէ խտի :

Բաբազ տուասընը պիթիրտիքտէն սօնրա գիթապը գա . բատը , վէ սըտգու խալիսէթ իլէ էվէլա քէնտիսի էօք . տիւ , վէ պապէհու խասթանըն կէօյսիւնէ վէ տուտագ . լարընա տօգունտուրարազ « ձէնապը հագ շիֆալէք վէր . սին » տէյինճէ , կէնճ գըզ իլէ գօճագարը տէրունի տիլ . տէն ամին տէյու ճէվապ վէրտիլէր , պատէհու Բաբազ քէ . լամէ աղազ իտէրէք կէնճ գըզա խիթապէն :

— Հալա նէօվպէթ տէվամ իտէյօրմու :

— Էվէթ էֆէնտիմ , պիր տիւզիւյէ սայրզլայօր , քէն , տիսինի էլան եանկընըն իչինտէ զանն իթմէքտէ տիր :

— Տօգթօր պու սապահ կէլտիմի :

— Էվէթ էֆէնտիմ կէլտի , վէ թէրթիպ իթալիք իւ . յաճաքը տախի սապահտան պէրի իսթիմալ իթմէյէ պաշլատըզ :

— Չօճուզլարտան պիր հապէր վա՞ր մը տըր :

— Ահ հիւրմէթիւ բէտէր , նա՞սըլ թարիֆ իպէյիմ սիդէ , իշթէ ասըլ պու մատտէ պէլիմիզի պիւքէյօր :

— Պապալարը էլան մէյտանէ չըգմատըմը :

Բաբայրն պու սուալինտէն գօծա գարը պաշընը սալ-
լաեարագ սէօզէ գարըշտը , վէ հիտտէթ իլէ :

— Պապալար չրգարսըն , Ալլահ պէլասընը վէրսին ,
էվաւորմըն ճէլլատը օլտու . . . սէպէպ օլան տիյնէնմէ-
սին , եանկըն ախշամբսընտան պէրի , նէ գարըսընը վէ նէ
տէ չօծուգլարընը արայուպ սօրտու :

— (Բաբայր գօծա գարըյա խիթապէն) Գէօթիւ սէօյ-
լէմէ վալիտէ , Ալլահ քէրիմտիր , ինշալլահ պէօյլէ գաւ-
մազտա ըսլահ օլուր , նէ եաբալըմ պուշլար չիլլէ տիր քի
էլպէթ տօլաճագ , (տէտի վէ գլգա խիթապէն) .

— Պարի իւմիւտ իթտիլինիզ մահալլէրիտէ արաւոր .
նըզ մը :

— Էվէթ , վէ պիրինի տախի եանի օղլանը պուլտուգ ,
լաքին գըզ հալա մէյտանէ չրգմատը , տօպթարըմըզտան
պիրի խասսէթէն արամագ իւզրէ իւշ կիւնտէն պէրի Ըս-
տամպօլըն հէր ճիհէթինի տօլաշմագտա տըր , էկէր իւշ
տէօրտ կիւնէ գատար պուլունմազսա , հէր հալտէ սէվ-
կիլի հէմիլրէճիլիմ էօլէճէք տիր , զիրա ագլը պաշընա
կէլտիլի կիպի էվաւալարընըն նէ օլտուգլարընը անլամագ
խիթէյէճէք տիր :

Մէրգումէ եինէ սէլ կիպի կէօզ եաշը տէօքմէյէ պէտտ
իլէ , գօծա գարը տախի անտէն իպրէթ ալարագ , պաշ-
լատը հընչքըրա հընչքըրա վէ ահու էնինլէ աղլամայա ,
զաթէն եիւրէյի աճըգլը , վէ տէրէճէյի նիհայէտէ մէր-
համէթլի օլան բաբաղ , պու մէնզարէյի թագաթ ֆէր-
սատէն միւթէհօսիր օլարագ , գալպի ալթիւսթ օլուպ վէ
մէօղլէրիւ տօլուգլանտը , վէ շու հալինի մէրգումանէ պէլ-
լի իթմէմէք իչիւն հէր նէ գատար , Մայի մէնտիլի իլէ
եիւզիւնի կիպլետի խէտէ , նիհայէթ կէօզ եաշլարընը
սէթրու իթվայէ միւզթէտիր օլամայարագ , հէման մէր-
գումէլէրտէն զիյատէ աղլայըպ սըզլամայա պաշլատը :

Չատըրըն տէրունինտէ կիւղէրան իտէն եիւրէքլէր բա-
րալայըճը պու հալ պիր գաշ տագըգա տէվամ իթտիք-
տէն սօնրա , բաբաղ կէօղլէրինի սիլէրէք , վէ պիր թիթ-
րէք սէտա իլէ « Ալլահ պէօյիւք տիր , ինշալլահ չօճուգ-
պուլունուր վէ հասթամըղ տախի շիֆաեապ օլուր » տի-
մէսի իլէ , կէնճ գըղ կէօղլէրինտէն իրի իրի կէօղ եաշը
տանէլէրի տէօքէրէք , վէ խէլէճանընտան նաշի սէսի քէ-
սիլէրէք բաբաղա ճէվապ վէրիպ :

— Ինշալլահ , տուանըղլա , լաքին ազիղ բէտէր , պիղ
ճէնապը հազգա գարշու նէ պէօյիւք կիւնահ իշլէմիշիղ
քի , պիղի թահամմիլիւմիղին մավէֆգընտա օլան պու
գատար տէրտու մէշաքթաթա տիւշար իտիյօր , հիշ պիր
քիմնէնին ագընտա գարասընտա օլմատըղըմըղ հալտէ
պիղիմ կիպի սէֆիլլէրի , թա պու տէրէճէ մուղթարըպ .
վէ պու գատար թաղեիք իթմէք , քէնտի մէրհամէթը ի-
լահիյէսինին շանընտա՞նմըտըր , աճէպ պիղիմ կիպի . . . :

Թագէ գըղճըազըն հիտտէթ վէ խէլէճան իլէ կյրատ
իթտիյի պու սէօղլէր , բաբաղըն աշուրի տէրէճէ էսէ-
ֆինի մուճիպ օլարագ , կէօղլէրի աթէշ կիպի բարւատը ,
վէ եիւղլէրի գըղարըպ , պիր բէտէրին քէնտի էվլատընը
թաղիւրու թէքտիր իտէրճէսինէ պիր թափը իլէ , մէրգու-
մէսին սէօղլիւնիւ գաթ իտէրէք :

— Եօ'գ գըղըմ' Խօ'գ , ճէնապը ըապպիւլ ալէմիյնէ
գարշու պու իթալէյի լիսանընըղ պէնի սօն տէրէճէ կիւ-
ճէնտիքտի , հիշ պիր ֆէրտը վահլաթին Ալլահ ազիմիւշշան
հաղըթթլէրինէ հալինտէն շիքեայէթ իթմէյէ հազգու սէ-
լահիյէթի օլամաղ . . . խըրիսպիեանըղ իսմի շէրիֆի իլէ
միւշէրրէֆ վէ միւֆթէխիր օլան ատէմ՝ ճէմիյի վագըթ-
տա , ճէնապը հազգըն քէնտույէ կէօնտէրտիյի հէր նէվի
տէրտու պէլայէ սէրֆիրու իտէրէք մէմնունիյէթ իլէ թա-
համիւլ իթմէլի , ա'հ սէվկիլի գըղըմ' , հազ թա'ալա հազ-

րէթլէրի մահա քէնտի էն զիւտտէ սէվտիյի գուլլարընը մուզթարբայ վէ թագեւիք իթմէքէ անլէրին թահամմիւլիւնի թէճըրիւպէ իտէր օլտուղոնու պիլմէզմիսինիզ, հազրէթի էյուպըն սէրկիւզէշթինի օգոււմատընը՞զ մը, վէ անտէն դաթի նազար, իսիյու Մէսիհ էֆէնտիմիզ հազրէթլէրինին պիր ախըր տէրունինտէ տօղտուղունու, վէ պիզիմ կիպի ֆագրու զարուրէթ վէ էնվայի տէրտու մէշագգաթ չէքտիյինի, վէ հէվարիյուն ճէնապլէրինին կէօնա կէօն էլիյէթլէր իլէ իթլաֆ իտիլտիքլէրինի, նիչին խաթրընըզա կէթիրիպտէ միւթէսէլլի օլմայօրսունուզ, վէլ հասըլ սէվկիլի գըզըմ, ճէհալէթինիզտէն նաչը, սէօյլէտիյինիզ սէօլլէր սիզի, իլգայի չահի իսեան իթմիշ օլմաղըլա, թէօվպէ վէ իսթիլֆար իլէ պիր տահա պուկիպի

Պու ալա պիրտէն պիրէ չատըրըն գաբունը աչըլըպ իւսթիւ պաչը թօզ թօբրագ, զայէթ եօրղուն վէ անլընտան թէրլէր ագարագ, վէ էլինտէ պէօյիւճէք պիր մէնտիլ իլէ եէյէճէք օլտուղու հալտէ Վահան իչերի կիրինճէ, պիթթապի բաբազ իթմամը քէլամ իտէմէյէրէք սիւքիւթ իթտի, վէ եէնի կէլէն ատէմի սիգգաթլէ սիւզմէյի պաչլատը :

Մէրգոււմ էլինտէքի մէնտիլի էսկի պիր սանտըղըն իւզէրինէ վազ իթտիքտէն սօնրա, թա՛ղիմու իհթիրամ իլէ բաբաղըն էլինի բուս իթտի, վէ էթրաֆընը կէօղիւ իլէ արաշտըրարագ նիհայէթ պիր գըրըգ իսկէմլէ պուլուպ իւսթիւնէ օթուրտու . վէ անլընտան ագան թէրի սիլէրէք « Ահ նէ գատար սըճագ վար, սու իչինտէ գալտըմ » տէտի, վէ կէնճ գըղըն սուալ ալամէթի օլան պիր իշարէթինի անլայըպ ճէվապ վիրէրէք, « Հասըլը պօշ . . . իւչ կիւնտէն պէրի պու գատար էմէք, պու գատար եօրուլմագ պէյհուտէյէ կիթտի, պիչարէ գըզճըաղտան

հիշ պիր հսեր ենգ 》 տէտթ :

Պալատէ վասֆ օլունան հարլերին կիւզերան իծտիլի չապրտա կէօրտիւլիւմիւզ կէնճ գըզ Հըռիրսիմէ օլնւլ , վէ տիկէրլէրին , եանի եաթագտա եաթան խասթա գա . տըն մէրդումէնին հէմշիրէսի , վէ գօճա գարը տաթի վալիտէլէրի օլտուղու րէվիշի հալտէն աղջօգ տնլաշլըձ միշ իսէտէ 》 եանկընըն պիտայէթի էանասընտան թա վա . հանըն օրայա կէլմէսինէ գատար , եալընըզ ֆամիլէայի մէղքիւրէ իլէ մինասիպէթի օլան վադուսլէրի օգույան . լարըմըզա լաղըգըրըա անլաթա պիլմէք իլիւն , զորուրի հէքեայէմիզին պիր աղ իլէրուսինէ միւրաճաաթ իթմէ . միզ լաղըմ կէլիր :

Շէօյլէքի եանկընըն Պէյ օղլունտա օլտուղու խապէրի Հիւնքեար իսկէլէսինէ վասըլ օլտուգտա , էվէլա Հըռիր . սիմէ իլէ Վահան , պիր գայըզա րագիպէն Պէյ օղլունա ապիմէթ իթմէք իւզրէ եօլա չըգմըշար իտի , պիր սաաթ սօնրա Մուհիպ պէյ տախի եանկընըն կիթտիքճէ քէս . պը չիտտէթ իթտիլինի կէօրմէքլէ , հէման տօսալորըյը . լա էլվէտա իտէրէք եանկընա կիթմիշ օլուպ , անճագ կէրէք ժան վէ կէրէք միւսի Տէրպանեան գըշ մէվսի . մինտէ ըոտամպօլտա եէնի գարը ճիվարընտա սաքին , վէ եազըն տախի Պէյիւք տէրէյէ եազըզա կիթմէք ատէթ . լէրի օլմաղըլա , եանկընըն քէնտիլէրինճէ պիր մազարաթը օլմապըղքնտան օրատա գալմըշար իտի :

Հէր նէ հալ իսէ Հըռիրսիմէ իլէ Վահան եանկըն եէ . րինէ վասըլ օլտուգլարքնտա , էվէլա Ֆէրիտիլէ սօգարը . նըն արգա ճիհէթինտէ օլան Հըռիրսիմէսին թգւմէթ իթ . մէքտէ օլտուղու խանէսի ճիվարընա կէլտիլէր ինէտէ , օրալարըն իքի սաաթ էվէլ եանմըշ պիթմիշ օլտուղունու քէմալի մէյուսիլէթ իլէ կէօրտիւլէր , հալպուքի գօնչու . լարտան քէսպի մալիւմաթ իտէրէք , էշեալարընտան

քէօհնէ պիր եաթագ թագրմը , վէ իչի պագրը իլէ պաղը
լուզօւմնուղ շէյլէքլէ տօլու էսկի պիր սանտըդտան պաշ-
գա հիշ պիր շէյ գուրթուլմայարագ քեամիլէն եանմըշ ,
վէ կալընըզ հաստա հէմլիրէսի իլէ իքի նէֆէր չօծուգ-
լարընը (յիւնքի եանկընըն ալէվինի պիրտէն պիրէ կէօր-
վէքլէ մէրգուլմէնին վալիտէսինին ագլընա իըֆֆէթ կէ-
լէրէք եանկըն պաշլար պաշլամագ ֆէնա հալտէ հաստա
օլտուղուքէրիմէսինի չօծուգլարըլըլա պէրապէր էվտէ
պրրաղարագ զայպ օլմուշ վէ եանկըն պասըլտըդտան
սօնրա պուլունմուշ իտի) Սագըզ աղաճընտա վահանըն
վալիտէսինին սաքինէ օլտուղու խանէյէ նագլ իտիլտիք-
լէրինի անլայարագ հիւզնու քէտէրինտէն նաչի պայըլա
պայըլա , վէ կիւճպէլա կիւճ մահալի մէզքիւրէ կիտէ-
պիլմիշլէր իտի իսէտէ , եանկըն օրալարընը տախի սար-
մըշ , վէ մալիւմիմիզ օլտուղու վէշիլէ մէրգուլմէն խանէ-
սի տախի եանմայա պաշլամըշ իտի :

Վահան օրալարտա խանէլէրի եանան դօնշուլարընըն
իչինտէ վալիտէսինի կէօրէմէյէրէք , հէր նէ գատար էօ-
թէ պէրի սօրուպ սուալ իթտի իսէտէ , լայըգըլըլա պիր
մալիւմաթ ալամայըպ , էվլատըզ մօհհապէթի իլէ գալպի
սուզան օլարագ հէր հալտէ , մէրգուլմէնին նէ օլտուղու-
նու անլամագ իչիւն պիզ զարուր Հըռիբսիմէյի պիլտիք
պիր ֆամիլէայէ թէսլիմ իթմէքլէ , քէնքիաի իճթիեար
վէ մաշուշ հալտէ օրսն վալիտէսինի արամայա կիթմիշ իտի :

Մէրգուլմէն վալիտէսի զաթէն մաշուշ վէ պոհնալմըշ
պիր իճթիեար օլմաղիլէ , եանկընըն եագլաշտըղընը կէօ-
րիւնճէ պիւսպիւթիւն ագլը եէրինտէն օյնայարագ , պի-
այնի Հըռիբսիմէնին վալիտէսի կիպի , էվինէ կիթիւրիլէն
հասթա գատըն իլէ չօծուգլարը օրատա պրրաղարագ
քէնտիսի ալըպ եիւրիւյի վէրմիշ իտի :

Բէք չօգլարը կիպի պիշարէ վահանըն տախի էշհալէ :

րինտէն պիր չէօք տախի գուրթուլմայարագ քեամիլէն եանմըչ, վէ հաթտա պիր սանտըգճա տէրունինտէ պուն. ճա վագըրթտան պերու չալըչըպ չապալայարագ, վէ իտա. րէ իլէ պիրիքտիրտի շաքէսի տախի ղայպ օլուպ կիթ. միշ իտի վէլ հասըլ մէրգում ֆիւլիւսէ միւհթաճ օլմուշ իտի իսէտէ, կէօզիւնէ հիշ պիր չէյ կէօրիւնմէյերէք, անճագ վալիտէսինի տիւշիւնմէքտէ իտի:

Հէր նէ հալ իսէ մէրգումէ պունալմըչ գատըն նէրէյէ կիտէճէյինի պիլմէյերէք, հայլի վագըրթ սօգադ սօգադ տօլաչըպ տուրուրգան, նասըլսա խայրըխահ ղաթըն պիրի, մէրգումէնին հալինի աճընարագ, գօլունտան թութուպ, թագսիմտէ վագըր էրմէնիլէրին Սուրբ Յարութիւն քիլի. սասընա թէսիմ իթմիշ օլտուղունու, եանկընըն իրթէսի սապահը վահան խապէր ալարագ, Տօլապ տէրէսի ճի. վարընտա պիր օտաճըգ քիրալայըպ մէրգումէյի օրատէ իսքեան իթտիրտիքտէն սօնրա, կէրէք քէնտիսինէ վէ կէ. րէք վալիտէսինէ էն մուհիմ վէ էն էլլէմ օլան պաղը էշ. եայը օլապիլտիյի գատար թէտարիք իտուպ, աղչօգ կէօյնիւ րահաթ օլտուգտա, հէման վագըրթ ղայպ իթ. մէքսիզին մէզարըղա գօշարագ մաշուքէսինի ֆամիլեասը իլէ պէրապէր պուլտու, վէ չօճուգլարտան պիրինին ղայ. պու նապէտիտ օլտուղունու իշիթմէքլէ անը պուլուպ ֆամիլեասընա թէսիմ իթմէք թէլաչընա տիւշմիւշ, վէ հէր նէ գատար օ ղայլէ իլէ կիճէ կիւնտիւգ արամըչ իսէ. տէ, նիհայէթ պուլամայարագ իւմիւտսիզլիք իլէ, Հը. ուրսիմէնին իգամէթ իթմէքտէ օլտուղու չատըրա կէլ. տիյինի կէօրտիւք:

Մուհիպ պէյէ կէլինճէ, մուամիլէյհ տախի վահան իլէ Հըուրսիմէնին ազիմէթինտէն պիր սա'աթ քօնրա ան. ճագ եանկըն եէրինէ մուվասըլէթ իտէպիլմիշ օլուպ, մէր. գումանը էօթէ պէրի բէք չօգ արամըչ, վէ նիհայէթ ղիք.

րի սէպգաթ իտէն մէրտ սուվարի չավուշունըն վագա-
սընտա , թէսատտիւֆէն րասթ կէլմիշ օլմաղըլա , գահրի-
մանը մէրգուլմըն իճրա իյլէտիյի ինսանիյէթտէն միւթէ-
էսսիր օլարագ , մէրգուլմը ալըպ պիր գազինօյա կէօ-
թիւրմիւշ , վէ էվէլա ըզհարը թէշէքքիւր իթտիքտէն
սօնրա , գանղը ալայըն գանղը թապուրունուն գաչընճը
պէօլիւյիւնէ մէնսուպ օլտուղունու անլայարագ , իպրազ
իթտիյի օլ գահրիմանքեարի ինսանիյէթինի հէր հալտէ
սէրասքէր Բաշա հազրէթլէրինէ պիւտիրէճէյինի , վէ
միւթլագա նայիլի միւքեաֆաթ օլաճաղընա թէէմին ի-
տէրէք եօլա գօյտուգտան սօնրա , կէլիպ Հըռիբսիմէ իլէ
հէմիրէսինի պուլմուշ , վէ մէրգուլմէլէրի մէզարըլզա նա-
գլ իթտիրմէքլէ , միւվագգաթէն օրաճըգտա իսքեան
իթտիրմիշ իտի :

Մուհիպ պէյին թալթիֆու թէքքիմինէ շաեան օլան
մէրտ ասքէր չավուշունուն գուրթարտըղը չօճուգլար ,
մէզարըլզտաքի չատըրտա կէօրտիւյիւմիւզ , հաստա գա-
տընըն էվլատլարը , վէ Հըռիբսիմէնին տախի եէյէնլէրի
օլտուղու անլաշըլաը իսէ տէ , հալպու քի չօճուգլարըն
անճագ պիր տանէսի , եանի էրքէյի ֆամիլեասընա թէս-
լիմ օլունուպ , պէօլիւյի օլան գրղ չօճուգ գայըպտա օլ-
մաղ իլէ , պիչարէ չօճուղուն նէ սուքէթտէ աշըրըլտըղը ,
վէ քիմլէրին էլինէ կէլմիշ օլտուղունու պիր գաչ սէօզ
իլէ պէյան իտէլիմ :

Նասըլքի մալիւմ տիր , (Գուրտ տիւմանլը հավա արար)
տարպը մէսէլին մէնթուգընճա , պիր թագըմ էրազիլին
պու կիպի գազաղէտէ օլան մահալլէրտէ , շիքեարլէրինին
իւսթիւնէ գօյուլան լէշ եէյիճի գարկա պէօլիւքլէրի կի-
պի եանկըն եէրինտէ պիրիքէրէք իճրայի խապաղաթ իթ-
տիքլէրի բէք չօգ տէֆալէր կէօրիւլտիւյի կիպի , իշպու
հարիգը քէպիր էսնասընտա տախի , եալընըղ խալքըն

միւսիպէթու սէֆալէթինտէն իսթիֆատէյէ գալղըշան
պիր կիրուհ արաղիլ, թանքտըղըմըզ մահուտ խըրսըզ
Պէտիյին թահտը բիեասէթինտէ օլթուրագ, զասպու եաղ-
մայէ աղաչամըշար իտի, պունլարըն պիր թագըմը իճ-
րայի խապասսթ իթտիքլէրի հէնկիւամտէ ճանիպը Հիւ-
քիւմէթը Մէնիյէտէն տէրտէսթ օլունմուշ, վէ պիր թա-
գըմը տախի, թաամէյի նարը աթէշքէյքեար օլմուշար
իտի իսէ տէ, չիֆայտէքի, էլէ կէլիրլէրի մէրգում Պէ-
տիք իլէ պէրապէր, հէր նասըլ իսէ գուրթուլուպ, է-
ֆալը մէզմումէլէրինէ տէվամ իթմէքտէ օլտուզլարընտան
մէրգում խըրսըզ Պէտիք (*), պիր իքի բէֆիգի իլէ պէ-
րապէր Սագըզ աղաճը ճիվարինէ եաղմայէ կէլմիշ օլմաղ
իլէ, մուգատտէմա թարիֆ իթտիյիմիզ մէրտ չափուշուն
էլինտէն գըզ չօճուղու, մէրգում Պէտիք պիր թագըրիպ
գաբմաղլա, հէր տիւրլիւ բէգալէթու չինաաթտէ քէն-
տուսինէ էմաալու ագրոն, վէ պէլքիտէ ֆայըզ օլան,
մէրգումէ գըզ չօճուղուն էօզպէ էօզ պապասը օլուպ,
սարհօշ Դասպար նամըյըլա սէֆիհ, վէ ալշաղ պիր ատէ-
մէ թէսլիմ իթմիշ իտի :

Մէրգում տախի իլէրուտէ անլայապիլէճէյիմիզ պիր
էֆքեարը մէզմումէյէ մէպնի, քէնտիսինի ասլա չօճուղա
կէօսթէրմէյէրէք, բէֆիգլէրի պուլունան արաղիլին մա-
րիֆէթի իլէ, էլէ կէշմէզ պիր մահալտէ կիղլէմիշ իտի :

Իթա օլունան պու գատար մալիւմաթը մուհիմմէյի
չիմտիքի հալ քեաֆի ատտ իտէրէք, ասըլ հիքեայէմի-
զին բիշթէսինի էլէ ալարագ սէօզիւմիւզէ տէվամ իտէլիմ :

(*) Մէրգում խըրսըզ Պէտիյին տէնիգտէն նէ սուրէթլէ չը-
գըպ գուրթուլուղունու վէ նէ իշ իլէ մէշըլ օլտուղունու իլէ-
րուտէ վասֆու պէյան իտիլէճէքտիր :

Վահանքն գլղ չօճուղու պուլամայրա վէ պուլապիւ-
մէյէ տախի իւմիտի օլմատըղընը Հըռիբսիմէ իլէ վալի-
տէսի տուլունճա սսն տէրէճէ մուղթարըպ օլարագ աղլա-
մաեա պաշլատըլար , մէրգումէլէրին պու տէրէճէ հիւզ-
նու քէտէրլէրի հէր նէ գատար չօճուղու սէվիպ աճը-
տըլարընտան իտի իսէ տէ պաշըճա վալիտէսինին ագլը
պաշընա կէլինճէ նէ ճէվապ վէրէճէքլէրինի վէ նէ կէօնա
թէսէլլի իաէպիլէճէքլէրինի տիւշիւնիւպ մէյուս օլմագտա
իտիլէր , վէ նիհայէթ Հըռիբսիմէ սէօզէ իպթիտար իտէ-
րէք , « Շիմտի ույանտըղընտա նէ եաբաճաըզ , նէ ճէ-
վապ վէրէճէյիլ » տէտի :

Վտհան միւքէտտէրանէ պիր հալ իլէ մէրգումէյէ ճէ-
վապ վիրէրէք « Տօղրուսու պէնտէ պիլմէմ , էլիմիզտէն կէ-
լէն հէր պիր թէտպիրի եաբաըզ , հիւ պիր շէյի տիրիլ
իթմէտիք , լաքին էսէֆ օլունուրքի հիւ պիր շէյէտէ միւ-
ֆիտ օլմատը : »

— Ահ պիլլարէ վէրթին , աճէպ հայաթտամը տըր ,
եօխսա թէլէֆմի օլտու , նէ գատար սէվէրիտիմ . . . :

— Աթէշին իշինտէն գուրթարըլտըղը աշիքեար օլուպ ,
օլ խուսուստա պէնիմ ապլա շիւպհէմ եօզ տըր :

— Էվէթ պէնտէնիզտէ էօյլէ շէհատէթ իտէր իսէմտէ ,
հալպուքի օրատան գուրթուլուպտէ , պաշգա պիր մա-
հալտէ թէլէֆ օլունմասը տախի մէհուլ տըր :

— (Բաբազ սէօզէ գարըշարագ) Պէն էօյլէ մէմուլ իթ-
մէմ , պիր իքի կիւնէ գատար հէր հալտէ մէյտանէ չը-
գաճաղը իւմիւտինտէյիմ տէտի :

— Մատէմքի պէր հայաթ տըր (վէ Սլլահ վէրէտէ
էօյլէ օլպըտը) պունճա ճահտու իգտամաթլէ արանըլ-
տըղընա նիսպէթէն էլան պուլունմատըղընա նէ մանէ վէ-
րիլէպիլիր , զիրա պու կիւն իլէ թամամ իւշ կիւն տիրքի ,
արանըլմագտա տըր , վագաա պէօյլէ պէօյիւճէք աֆէթ-

լէր էսնասընտա պու կիպի շէյլէր օլապիլիւր , վէ հաթաա բէք չօդ ֆամիլեալէրին չօճուգլարը զայպ օլմուշ իտի իսէ տէ , պաղըսը եանկընըն իրթէ կիւնիւ , վէ պաղըսը տա- խի իքի կիւն սօնրա պուլունուպ ֆամիլեալէրինէ թէսլիմ օլունտուլար :

— Ինչալլահ պու էօնիւմիւզտէքի բազար կիւնի , կէ- րէք պոբրատա , վէ կերէք տիկէր քիլիսալէրտէ իլան ի- տէրիմ , հէրքիմին էլինէ կէշմիշ իսէ ալըպ կէթիրիրլէր :

— Էյի ամմա բազար կիւնիւնէ գատար նէ եաբմալը :

— (Վահան) նէ չարէ , իսթէր իսթէմէզ պիր իքի եա- լան ույտուրարագ պիր քաշ կիւն տահա ալընտըրմալը- յըզ , պագալըմ Ալլահ նէ կէօսթէրիր :

Պու արա մէզարլըզ քիլիսասընա պիր ճէնագէ կէթիր- միշ օլտուգլարընտան , բարազլարըն օգումասը սէսլէրի թա չատըրա գատար աքսէնտազ օլարագ , թապիյի պիր էլէմ բէյտա իթմիշ իքէն , պիրտէն պիրէ զայպ օլան գըզ- ճըազըն քիւչիւք պիրատէրի , եիւքսէք պիր սէտա իլէ ազ- լայուպ սըզլայարագ չատըրտան իչէրի կիրտի , վէ պէօ- յիւք վալիտէսինին գուճազընա աթըլարագ , « Ահ նինէ- ճիլիմ , գըզ գարնտալըմ Վիրթինէ էօլմիւշ , իշթէ քիլի- սայէ կէթիրտիլէր » տէյինճէ , ինթիյար գատըն տախի աղլայուպ պաղըրմայա պաշլատը :

Վագաա քիլիսայէ կէթիրիլէն ճէնագէ զայպ օլան գըզ- ճըագէ ագըրան վէ ազ չօդ մէրգումէյէ պէնգէր օլտու- ղունտան , պիչարէ չօճուգ ճէնագէյի հէմչիրէսինի զանն իտէրէք օ գատար վէլվէլէ գօբարմըշ իտի , չօճուղուն վէրտիյի պու տէհշէթամիզ հավատիս իւզրէ չատըրտա պուլունանլար վէֆգէլատէ պիր թէլաչա տիւչէրէք վէ պիր ազիմ խէլէճան իլէ պյաղա գալգարագ քիլիսայէ տօղրու գօշմագտա , վէ Վահան ճիւմէսինի թէգատտիւմ իտէրէք չատըրտան տըշարը ֆըրլայուպ կիթտի :

Զաթէն չօճուգլարննն հազգընտա ֆէնա ֆէնա ըիւ-
յալէր կէօրմէքտէ օլան խասթէ գատրն , պու շամաթա-
լէրաէն օյանուպ պիրտէն պիրէ սըչրայարագ եաթաղըն
իչինտէ օթուրտու , վէ չօճուղուն տախի , « Աման նինէ-
ճիյիմ գըզգարընտաչըմ վիրժինէ էօլմիւշ » տէյու պա-
ղըրմասընը իչիտուպ , տէրէճէյի նիհայէտէ միւթէէսսիր
օլմաղըլա , քէսիք պիր սէտա իլէ « Ահ վիրժինէմ էօլ-
միւշ . . . » տէյուպ , պաչը եաստըղըն իւզէրինէ տիւ-
շէրէզ պայըլա գալոր :

Հըռիքսիմէ իլէ Բաբագ , վէ գօնշուլարը պուլունան
չատըրլարտան տախի իմտատէ կէլէն պաղը համիլէթիւ
գատընլարըն մուալէնէթի իլէ մէրգումէյի այըլտմաղա
չապալամագտա իքէն , վահան տախի եէթիչիւպ , վագա'ա
ճէնաղէ , ղայպ օլան պիչարէ չօճուղա ագըան պիր պէտ-
պահտ գըզըրագ օլարագ եանկընտան գօրգմուշ , վէ իւշ
կիւն սօնրա միւթէէսսիրէն վէֆաթ իթմիշ օլտուղու հա-
պէրինի կէթիրէրէք , ճէնաղէնին վիրժինէ օլմատըղընը
պիր չօգ եէմինլէր իլէ կիւճպէլա կիւճ թէէմին իտէպիլտի :

Հէրնէ հալ իսէ , պիր թագըմ միւթէսսիր րուհլար վէ
էճզալարլա մէրգումէ խասթէ գատըննն ազիմ միւշքիւ-
լաթ իլէ պիր աղ ագլը պաչընա կէլինճէ հէման էվլատ-
լարընը իսթէյիպ , վէ եալընըզ էրքէք էվլատընը օրատա
հաղըր կէօրէրէք , գըզըննն հէր հալտէ էօլմիւշ օլտուղու
ղանըյըլա եէնիտէն պայըլմագ իւզրէ իքէն , չատըրտա
պուլունանլարըն ճիւմլէսի պիր աղըզ եէմինլէր իտէրէք ,
էօլէն գըզըրագլըն քէնտի քէրիմէսի վէրժին օլմատըղը-
նա մէրգումէյի թէէմին իթմէյէ չալըչտըլար իսէ տէ ,
մուամալիլէյահ հիչ պիր վէչհիլէ գանի օլմայարագ . . . վէ
եալընըզ ճէմի թայիֆէյի նիսայէ այիտ վէ թապիլի օլան
օլ մուհապէթը մատէրանէնին թէէսիրի վէֆգէլատէսի ի-
լէ , կիրիֆթար օլտուղու ղաաֆէթու նաթիւվանլըղընա

նիսպէթէն , ազլու հէսապըն մալէֆիզինտէ պիր գուվ-
վէթ քէսպ իտէրէք սէօզէ պաշլայուպ :

— Մատեմքի պէրհայաթ տըր տէ յօրսունուզ , եա նի-
չիւն քէնտուծինի պուրատէ կէօրմէ յօրում տէտի :

Պու սուալին ճէվապընա , չատըրտա պուլունանլարըն
հիչ պիրի միւգթէտիր օլամայարադ , ճիւմլէսի պիր հա-
լի թէրէտտիւտ իլէ տիւչիւնիւպ օիւքիւթ իթմէքտէ ի-
քէն , Հըւիբսիմէ ճէվապ վէրէրէք :

— Սէվկիլի Գայիանէմ , պէյհուտէ եիւրէք թիւքէտի-
յօրսունուզ , էվլատընըզ պէրհայաթ տըր , պու խնուսու-
տա սիզի :

— (Հըսիբսիմէնին սէօզիւնի քէսէրէք) Օֆ . . . սիզ
պէնի վարըսա տիվանէ եէրինէ գօյմուչսունուզ , էկէր
վիրթինէմ էլան պէր հայաթ իսէ , նէ՝ իչիւն անը-
տա օ պիրի կիպի պուրատէ կէօրմէ յօրում տէտիմ սի-
զէ , սիզ իսէ պու սուալիմէ գարչու պիւթիւն պիւթիւնէ
մանասըզ վէ մինասիպէթսիզ ճէվապլար վիլմէքտէսինիզ :

— Հայըր սէվկիլի հէմչիրէճիլիմ եանըլլըյօրսունուզ ,
վիրքինէ միսաֆիրէթէն ահուպպամըզտան պիրինին խա-
նէսինտէ պիւլունմագտատըր քի . պիր իքի կիւնտէն հէր
հալտէ կէլէճէք տիր :

— (Վահան) էվէթ պէնտէնիզտէ միսաֆիր տիր , մէ-
կէր պանա էմնիյէթինիզ եօզ մըտըր :

— (Աճը աճը կիւլիւմնիյէրէք) պունտան պէօյլէ պի-
զիմ խանէմիզ եօգտըր , ճիւմլէմիզին եանըպ քիւլ օլտու-
ղունու ունուլթտունուզ մը :

— (Վահան) նիչիւն պանա իթիմատ իթմէ յօրսունուզ ,
պէնտէնիզտէ միսաֆիր տիր տէ յօրում սիզէ :

— Վէլէվ էօյլէ օլսա տախի նէ՝ մինասիպէթի վար ,
աւ միւսիւ սիզ էյի պիլիրսինիզ քի , պէն անլէրի պիր
սա՛ւթ կէօրմէզսէմ օլմազ , պէն մահզա անլէրին մուհա-

պէթի իշին իսի քի, պունճա երլտան պէրու օ զալիմ
վէ խայրն գօճամըն տէրտու մէշագգաթընը չէքէրէք,
պու իլլէթը մուհլիգէյէ կիրիֆթար օլտում. ահ . . .
մազուր թութունուզ պէնի, սիզ տունեատէ նէ գատար
ալիմ, նէ գատար պիլիիճ օլտանըզ, եինէ, պիր վալիտէ-
նին, էվլատը հագգընտա հիսս իթտիյի մուհապէթին նէ
օլտուզունու պիլէմէգսինիզ :

— Մատէմ քի էօյլէ իսթէյօրսունուզ, հէյէճանը
գալպինիզի թէսկին իտուպ միւսաատէ պույուրունտա,
կիտէյիմ կէթիրէյիմ . . . :

— Էվէթ միւզիւ . . . շիմտի կէթիրին . . . չարըզ
կէթիրին. շու անտէ կէօրմէք իսթէրիմ, եօխսա
էօլէճէյիմ . . . աման եարապպիմ նէ օլույօրում . . .
նէֆէսիմ թիւքէնիյօր . . . ահ բէք ֆէնա պիր :

Վագա՛ա պիշարէ գատընճըազ սէօզիւնի տէվամ իտէ-
մէտի, զավալլըյը օլ անտէ պիր տէհէթլիւ նէօվպէթ
իսթիլա իտուպ հէման էօլիւմ հալինէ վազ իթմիշ խտի,
գօնշուլարտան պազըլարը գօշարագ մէրգումէյի թէտա-
վի իտէն տօքթօրու կէթիրտիլէր, մէրգում խասթէնին
նապզընը մուպէնէտէն սօնրա, պաշընը սալլաեարագ,
խասթէնին սօն տէրէճէ թէհլիքէլի պիր հալտէ օլտու-
ղունու պէյան իթմէքլէ, պիր ըհէթա եազըպ կիթտի,
պէշ տագըգայէ գատար իլաճլար կէլինճէ, Հըռիբսիմէ
պիր գատէհէ տօլտուրարագ խասթէնին եանընա եանաշ-
տը, վէ պիր սէտայի էլլէմ պախշա իլէ « Գայի՛անէ սէվ-
կիլի հէմշիրէճիյիմ, իլաճընըզ կէլտի, ա՛լմազմըսընըզ . »

Մէրգումէ կէօզլէրինի աշարագ, էվէլա գըզ գարըն-
տաշընըն եիւզիւնէ, վէ սօնրատա էթրաֆընա աթֆը նա-
ղար իտէրէք . . . ահ Վիրթինէմ, Վիրթինէմ նէ՛րտէ,
շիմտի կէօրմէք իսթէրիմ . . . ահ էօլիւյօրում . . . :

— Վիրթինէսիզ շիմտի կէլէճէք . . . լաքին ըհճա ի-

տէրիմ սիւղ չու իլաճը իչինիզ :

— Ահ Հըռ-իբսիմէճիյիմ, սէվկիւլիւ գըղ գարընտա-
չըմ, պէնիմ պունտան սօնրա օ կիպի շէյլէրէ իհիթիեա-
ճըմ եօզ տըր, պէն արթըղ ճանըմըն հէքիմինէ միւրա-
ճաաթ իթմէք իսթէրիմ, վէ օ տախի պահտըմտան իշթէ
պուրատա հաղըր տըր, (բաբազա խիթապէն) կէլ հիւր-
մէթլիւ բէտէր, եանըմա կէլ, պունտան սօնրա արթըղ
սիզտէն պաշգա պիր քիմէյէ իհիթիյաճըմ գալմամըշ տըր,
Ալլահ աշգընա օլտուն վազիֆէնիզի իճրա էյլէյինիզ տէ-
յինճէ . . :

Բաբազ կէօզլէրի տօլարագ մէրգուճնին եանընա վար-
տը, վէ կիւնահլարընը իյթիրաֆ իթտիրաիքտէն սօնրա,
վազիֆէյի բուհանիյէսինի պիր սուրէթը տինտարանէտէ
էյֆա իթմէյէ պաշլատըղընտա, հաղըրուն տախի քէմա-
լի մահզունիյէթ իլէ աճը աճը վէ սուս բուս կէօզ եաշ-
լարը տէօքմէքտէ իտիլէր :

Մահալի մէզքիւրտէ կէօրիւլէն պու մէնզարէյի էլէմ
պախչայէ, բաբազըն էլպիսէյի բուհանիյէ իլէ բէստէն վէ
հիւզնէնկիզ պիր մէգամ իլէ օգուճասը, վէ կիւնտիւզը ը-
չըղընտա եանան իքի ատէթ միւմլարըն հիւզնէֆզա զի-
յալէրի իլէ քիւնլիւք գօգուսու տախի իլավէ օլարագ,
էօյլէ պիր քէտէրնագ հալ քէսպ իթմիշ իտի քի, սէյր
իտէնլէր, գալպլէրինի պիր աղըր մէնկէնէ ալթընտա էզի-
լիյօր զանն իտէրլէր իտի, Բաբազ վազիֆէսինի խիթամ
իթտիրաքտէն սօնրա, մէրգումէյէ խիթապէն, « Գըղըմ,
ճէնապը զաֆուրը քէրիմ հազրէթլէրինին էմրի շէրիֆի
իլէ պիւթիւն կիւնահլարընըղ (էկէր վար իսէ) քեամիլէն
աֆի օլունտու, արթըղ գալպինիզի Ալլահա վէրինիզ »
տէտի :

— Թէյէքքիւր իտէրիմ ազիզ բէտէր, ճանըմըն խէ-
լասը իչիւն տուա իտինիզ, (Հըռ-իբսիմէյէ խիթապէն) Հը-

ռիբսիմէ, սէվկիլի հէմէրէճիյիմ, իհթիեար վէ պէտ-
պահտ վալիտէմիզի, վէ օղլումու սանա իհալէ իտէ-
րիմ :

— (Հրուբսիմէ աղլաեարագ) Ահ Գայիանէ :

— Եօգ աղլամանըզը իսթէմէմ . . . հաթտա պիլ աքիս
սէվկնմէլիսինիզ քի : չէքտիյիմ չունճա մէշագգաթտան
գուրթուլարագ էպէտի պիր ըահէթլիյէ նայիլ օլաճաղըմ
. . . զան իտէրսինքի պիւսպիւթիւն էյիլէշտիմ, հիշ պիր
կէօնա աղըր վէ սըզը հիսս իթմէյօրում (վալիտէսինէ)
վալիտէճիյիմ արթըգ աղլամանը իսթէմէմ, եալընըզ ճա-
նըմ իչիւն տուա՞ էյլէ :

Զաթէն իհտիեարէ գատըն պիր միւտէթտէն պէրի
հընչգըրա հընչգըրա աղլամագտա օլուպ, պիւսպիւ-
թիւն սէսի գըսըլմըզ վէ ատէթա մաշուշ պիր հալտէ օլա-
րագ միւթէմատիյէն խասթէնին եիւզիւնէ պագմագտա
իտի :

Խասթա պիրտէն պիրէ թապու թիւվանտէն տիւշէրէք,
պիր մըգտար սիւքիւթ իլէ եաթտըզտան սօնրա, պիր ի-
շարէթը մախսուսէ իլէ օթուրմագ իսթէտիյինի անլատըն-
ճա, Հրուբսիմէսին մուտվէնէթի իլէ սըրթընը եաստըղա
տայատարագ եինէ քէլամէ պաշլատը, վէ վահանա խի-
թապէն :

— Միւսիւ վահան, սօն տէֆա օլարագ սիզէ պիր քաշ
սէօզ սէօյլէմէք իսթէրիտիմ, միւսաատէ իտէրմիսինիզ :

— Պույուրուն էֆէնտիմ էմր իտինիզ :

— Պու ֆամիլեայը, եանի հէմէրէմի, վալիտէմի վէ
օղլումու սիզէ թէսլիմ իտէրիմ, էկէր վիրթինէմ ոաղ իսէ
անը տախի հէր ճիհէթլէ հիմայէթինիզէ հէվալէ իթմէք-
լէ, եօգ էկէր էօլմիւշ իսէ, պէնի տախի հէր հալտէ ա-
նըն եանընա կէօմմէնիզի արզու իտէրիմ :

— (Վահան աղլայարագ) Պօշ չէյլէր սէօյլէյէրէք, պէյ-

հուտէ եւրոտէ երւրէյինիզի օյնատըյօրսունուզ , սիզին հիչ պիր չէյինիզ եօզ , հաթտա պու կինն հէր կինտէն զիեատէ էյի պիր հալտէսինիզ :

— (Աճը աճը թէպէսսիւմ իտէրէք) Ե'օզ Ե'օզ , պէյ-հուտէ քէնտիմիզի ալտաթմսեալըմ , էճէլին սօուզ էլլէ-րի վիճուտիմի գուճագլատըղընը հըսս իտէյօրում , էվէթ էօլէճէյիմ . . . լաքին պիր արզում վար իտի . . . ա-ճէպ միւմքիւն օլապիլիւրմի . . . :

— (Հըուիփսիմէ) Նէ արզունըզ վար իտէ սէօյլէյինիզ :

— Գօճամը կէօրիւպտէ հէլալըզ արմագ իսթէրիտիւմ , հէր նէ դատար , մէրգում պէնի սօն տէրէճէ խըյանէթ-լիք իլէ թագլիք իթմիլ իսէ տէ , պու ճիւմլէ էքմէյինի եէմիլ օլտուղումսան . . . :

Մէրգումէ սէօզիւնի գաթ իտէրէք աղամայա պաշ-լայըպ էպէտի սուրէթտէ գարանաճագ օլան ահու կիպի կիւղէլ կէօզլէրինտէն սօն տէֆա օլարագ նուհուտ տա-նէսի կիպի կէօզ եալարը տէօքիւլտիւ , վէ պիր մրգտար սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա . . . ահ պէն քէնտիսինի բէք չօք սէվէրիտիւմ . . . սատագաթլէ սէվէրիտիւմ , վէ էլան եինէ սէվմէքտէյիմ . . . ամմա չի ֆայտէ օ զալիւմ պէ-նի Ա'հ Ալլահ աչգընա օլսուն սէօյլէյին քէնտի-սինէ պիր վագըթ մուհապէթիլէ սէվտիյի գարը-սընըն չու սօն նասիհաթլարընը թէպիլիլ իտին քէնտիտինէ , էկէր պէնի աճըմատըյըսա , վէ էկէր նէֆսինի տալի ա-ճըմայօր իսէ , պարի էվլատլարընը աճըսըն վէ հիչ օլ-մաղսա անլէրին նամուսը խաթըր իչիւն օլսուն , պունտան պէօյլէ բսլահը նէֆս իթսուն . . . պէն քէնտիսինէ հէ-լալ իթտիւմ . . . ա'հ քեաչքի պուրատա օլայըտըտա . . . :

Պիչարէ գատընճըազ սէօզիւնի տէվամ իտէմէզ օլտու զիրա հըսս իթտիյի օլ մուվագգաթ գուվմէթու իսթիրա-հէթ պիրտէն պիրէ մահվ օլուպ , զալիւմ էճէլին տէհ-

չէթիւ բէնչէսինէ կիրիֆթար օլմուշ իտի , շէօյլէքի , « Ա. ման նէֆէսիմ քէսիլլօր . . . » տէյէրէք , սըրթ իւսթիւ եաթաղըն իչինէ տիւշիւ վէրտի . վէ « Հըռիբսիմէ . . . Վէրթիւն . . . վալիտէ . . . » քէլիմէլէրինի թէքէրրիւր իտէրէք միւէպպէտէն կէօզլէրինի գաբատը :

Հազըրուռն , մուսաիլէյհայը , եինէ էվէլէքի տէֆալէր կիպի պայըլմըշ տըր զաննըյըլա , տէրագապ սօզթօրը ճէլպ իթտիլէր , մուսաիլէյհ տախի սէնաթը իգթիզասըն-ճա պու կիպի մէնզարէլէրի կէօրմէյէ ալըշըգ օլտուղուն-տան , կէլիպ տիգգաթը թամմէ իլէ մուայէնէ իթտիքտէն սօնրա ասլա միւթէհասիր օլմայարագ , վէ պիլա ֆու-թուր , վէֆաթ իթմիշ օլտուղունու սէօյլէյիւպ կիթտի :

Պիշարէ գատընճըաղըն վէֆաթընտան սօնրա , մահալի մէգքիւրտէ զուհուրա կէլէն էսէֆէնկիզ մէնզարէյի , վէ եիւրէքլէր բարալայըճը քէտէրնագ հալլէրի , վասֆու հէք-եայէ իթմէք , պիզիմ գալու գալէմիմիզին մավէֆգընտա պիր մատտէ օլտուղու հասէպի իլէ անճագ , օգույանլա-րըմըզըն միւթալաասընա իհալէ իթմէքլէ իթթիֆա իտէրիզ :

ԵՒՏԻՆՃԻ ՖԱՍՈԼ

ՊԻՐ ԽԱՅԸՆ ԲԷՏԷՐ

Վասֆ իթտիյիմիզ պիշարէ գատընըն էօլտիւյիւ էս-
նատէ « Պէն անը ճանտան սէվէրիտիմ, վէ էլանտա սէվ-
մէքտէյիմ » տէտիյի շախս, միւթէվէֆիյէնին գօճասը՝
պունտան ագտէմ զիքրի սէպգաթ իտէն սարխօշ Գաս-
պար նամըյըլա մարուֆ օլան սէֆիհ վէ ալչագ ատէմ իտի-

Մէրգում, սէֆիհ, սարխօշ, գումարպազ, վէ տէրէճէ-
յի նիհայէտէ ալչագ, վէ հէր նէվի նէզաքէթու թէրպի-
յէտէն պի պէհրէ, վէ ղայէթ պէտ չէհրէ պիր շախս
օլտուգտան պաչգա, կիճէ կիւնտիւզ միւթէմատիյէն իս-
թիմալ իթտիյի մէսքիւրաթըն թէհսիրինտէն ատէթա ա-
լըգ կիպի իշսիզ կիւճսիւզ հէր կիւն Պէյ օղլու ճիվարը-
նըն նամուսուզ մահալլէրինի սէրսէմ սէրսէմ տօլալըր
տուրուր իտի :

Սէֆիհի մէրգումըն քէնտիսինտէն պիր քաչ եաչ պէօ-
յիւք Մէգօն նամընտա վէ վար եէմէզ մախլասըյըլա պիր
գարընտալը օլուպ, թէրպիյէսիզլիքտէ վէ ալչագլըգտա
պիրատէրինէ ագրան օլտուգտան մատէ, պիրտէ իւավէ
օլարագ տէրէճէյի նիհայէտէ խաօիս վէ թամաքեարլըլը
վար իտի, մէրգում պապասընտան մէվրուս հիսսէսինէ
խապէթ իտէն բարայը թամաքեարլըլը սայէսինտէ չօ-
ղալտարագ էրէյիճէ պիր սէրվէթէ մալիք իտի իսէտէ,
պալատէ իշար օլունտուղու կիպի թօրլատըլը սէրվէթին
նէ պաչգալարընա վէ նէտէ քէնտիսինէ պիր ֆայիտէսի
եօղուտու, չիւնքի մէրգում պէքեար օլմաղըլա ագճէսի-

նին ներէտէ սագլամըջ օրտուղունու քիմնէ պիւմէզ իտի :

Վէլ հասըլ մէրգում բարա պիրիքտիրմէտէն պաշգա հիշ պիր շէյ տիւշիւնմէզ , վէ գարընտաշը կիպի սերօճմ վէ ալըգ օլմայուպ , հաթտա զայէթ գուրնազ օլմաղըլա , կեահ գումարխանէլէրտէ ճէզաքեարղըգ իտէր , կեահ գումարպաղլար իլէ բարասընը թէհլիգէյէ գօյմայարադ օրթագլաշը իսկէնաւերիյէյէ կիտէր , վէ կեահտէ նէֆսի Լստամպօլտա պապասընըն սէնաթընա սիւլիւք իտէրէք թէֆէհիլիքլէ իշթիղալ իտէր իտի , միւշթերիլէրի էքսերիէն պիր թագըմ սէֆիլէ վէ ֆըզարա ֆահիշէկեան տէն օլմաղըլա , չօգ տէֆա անլէրին քէնտուսինէ իթիւրազ եօլլու « Պէ ատամ , սէնտէ հիշ ինսաֆ եօգ մը » . գալպինտէ մէրհամէթ թաշըմնազմըսըն » սէօզլէրինէ ճէվապէն « Խալգըն ինսաֆ վէ մէրհամէթ տէտիքլէրի շէյլէր պաշգա պիր շէյ օլմայուպ ատէթա սընըր զա'աֆէթի տիր » տէր իտի :

Մէրգուման սարխօշ Գասպար իլէ , վարեհմէզ Մէլգօնըն սույի ախլազ , վէ հէր պիր րէզալէթու շինաաթտէ գարընտաշլարընըն մալէֆգինտէ ֆիթնէու ֆուճուրլուգտա եէքտա , վէ հէր կէօնա խապասաթտէ պիհէմթա , քէհտուլէրինտէն պէօյիւճէք (նունուֆար) նամըյըլա պիր գըզգարընտաշլարը վար իտի , գօգլայանըն պուրնունու տիւշիւրիւր սօյու օլան պու նամտար վէ նատիտէ չիշէք , գըզլըղընտա նէշէ նէշէ աշիֆթէլիքլէր , վէ կէօնա կէօն աշըգպաղըղլար իլէ պիր չօգ ճահիլ տէլիգանըլթըք պաշտան չըգարմըշ , վէ նիհայէթ պիրինի թօրունա տիւշիւրէրէք պաշընը աթէշէ եագարադ էվլէնմիշ , վէ սօնրա գօճասընը սերսէֆիլ հալտէ թէրք իտէրէք , կէնճիլի վէ շիվէքեարլըղը սայէսինտէ տօստլար բէյտա իտէրէք տիւրիւպէ տիւրիւ շինտէթու րէզալէթ իլէ վագթընը կէշիրմիշ օլուպ , նիհայէթ գօճատըղընտա , օ թարիգէ սիւլիւք

իտէն աշխփթելէրին հրսէրիցն ատէթի գատիմէլէրի օլ-տուղու կիպի խմիւքէմմէլ պիր ֆահիշէխանէ քիւշատ իթ-մէքլէ , պապալարընըն ֆագրու զարուրէթինտէն , կիւ-ղէէ վէ ճահիւ գրղլարը , վէ գօճալարընըն ֆուլթուրսուղ-լուղունտան իսթիֆատէ իտէրէք կէնճ վէ թաղէ գատըն-լարը , կէօնա կէօն հիյլէղ տէսիսէլէր , վէ բարլագ բար-լագ վատլէր իլէ իղֆալ վէ պաշտան չըգարարագ քիւ-շատ իթտիյի մինասիպէթսիզ խանէյէ ալըպ սէրմայէ իթ-մէքլէ բարա գազանմատա վէ (քէնտի թապիրինճէ) եիւ-քիւնի թուլթմագտա իտի :

Մէրգուլմէ , վէ մէրգուլման իքի գարընտաշլար , (էյի էվլատ պապասընա չըգար) մէգալէնին հարֆը հարֆըն-ճա , հէր պիր ահվալը մէզմուլմէլէրի իլէ պապալարընըն պէ հագգէն խէլէֆլէրի իտիլէր , զիրա պապալարը տախի թէֆէճի Պաղտասարը նամըլըլա , զայէթ մէրհամէթսիզ , համիյէթսիզ , սօն տէրէճէ թամաքետըր վէ միւրթէքիպ , եալընըզ մէնաֆիյի շախսիյէսինի տիւշիւնիւր վէ օլ խու-գուստա հէր նէվի հըսսիւտթըր ինսանիյէյի ֆէտա իտէր ֆէնա պիր ատէմ օլմաղըլա , նէչէ նէչէ պիշարէկետնը տարա պօզարագ ճանլարընը եագմըլ , վէ պու մէզմուլթարիզ իլէ հայլըճա բարա գազանմըլ , վէ սօն տէրէճէ իտարէ իլէ կէշինէրէք էվլատլարընա էրէյիճէ պիր սէր-վէթ պըրագմըլ իտի :

Մէրգուլմէ թէֆէճի Պաղտասարըն վէֆաթընտան սօնրա էվլատլարը ույուշամայարագ պիր չօգ տալա վէ մարագա-լէր իլէ օղրաշըպ նիհայէթ կիւճպէլա կիւճ մէրասլարը-նը բայըաշտըլար իսէ տէ , պիր տիւրլիւ պիրպիրլէրի իլէ հիւսնի իսթիզաճ իտէմէյէրէք , հէր պիրի պիրէր մա-հալտէ պիրը պրը եաշամայա պաշլամըլլար իտի :

Մէրգուլմանտէն վասֆընը իթտիյիսիզ սարխօշ Գասպար հիւսէսինէ իսապէթ իթմիշ օլան բարայը էլէ կէշիրի կէ-

չիրմեզ , հէր նէվի թէսէյիւպէ իպթիտար , վէ պիր գաշ տալգաւուգլար բէշինտէ օլտուղու հալտէ խօվարտալը- լա էվգաթ կիւզար օլմագտա իքէն , ահուպպասընտան պազըլարընըն նասիհտթը իլէ էվէնմէյէ գալգըշըպ , գը- լաղուզ նամըյըլա զայէթ հիյլէքեար վէ ֆէնտպազ պիր գուրնազ գօճա գարընըն վասէթասըյըլա , էօթէ պէրի տիւշէրէք եանա եանա գըզ արամայա պաշլատը ,

Պու հէնկեամտէ եօգարըտա զիքրի սէպգաթ իտէն Գայիանէ նամըյըլա Հըռիբսիմէնին գըզ գարընտաշը օլան մէրհումէ գատըն , հէնուզ օն ալթը օն եէտի չաղլարը- նա գատէմ պասմըշ , զայէթ նամուսը , քեամիլ , կիւզէլ վէ տիլ նիւվազ պիր գըզճըազ օլմաղըլա , թարաֆէյն բէտէրու մատէրլէրինին հիւսնիւ ըիզալէրիլէ , գօնշու- լարը պուլունան քէնտիլէրի կիպի էսնաֆ կիրուհընտան վէ օրթա հալլը շիրին վէ նամուսը պիր տէլիգանլըեա նըշանլը իտի իսէտէ , պալատէ իշար իթտիյիմիզ գըլա- ղուզ նամըյըլա ճէհէնէմ քիւթիւյի գօճա գարընըն կէ- լիւպ կէօնա կէօն հիյլէ վէ տէսիսէլէր իլէ մէրգուլմէնին պապասընը գանտըրմայա պաշլատը , վէ սարխօշ Գաս- պարը օլ տէրէճէ մէտհու սէնալէր իլէ պալանտըրտըքի , նիհայէթ զավալլը հէրիֆին զիհնիսի չէլէրէք , մէրամու մագսատընըն իճրասընա մուվաֆիագ օլապիլտի :

Գայիանէնին պապասը հէր նէ գատար գալպի թէմիզ վէ էյի պիր ատէմճըազ իտի իսէտէ , իլմու թէրպիյետէն պի պէհրէ , վէ ճահիլ օլմաղըլա , գըլաղուզ տէնիլէն մէրգուլմէ զէնը ճատու ֆէնին սէօղլէրինէ գաբըլարագ գըզընըն նըշանընը կէրի իթմէյէ գալգըշտը :

Հալպուքի մէրգուլմէն զէվճէսի , եանի Հըռիբսիմէ իլէ Գայիանէնին վալիտէսի պիր տիւրլի ըազը օլմատըղընտան , գարը գօճա մապէյնինտէ պիր ազիվ գըյլու գալ հիւ- վէյտա , վէ նիհայէթ պէօյիւք միւնաղաալէր բէյտա օ-

լուպ, մերգումէ գատուն չօգ տէֆա գօճասընա, գըզլա-
րընըն նըշանլըսը վէ պունճա վագըթտան պէրի հէր պիր
ահվալինի վէ նէ ախլագտա օլտուղունու թանըյըպ պիլ-
տիքլէրի տէրիգանլունըն նէ գապահաթը օլտուղունու
սիւալ իթտիքտէ, մէրգում, հէր տէֆասընտա ֆըգարա-
լըղընտան պաշգա հիչ պիր սուչու օլմատըղընը իյթիրաֆ
իտէրէք, գարըսընա « Պէ գարը սէնին ագլըն իրմէզ,
պէն սէնին գատար էվլատըմը սէվմէզմիյիմ զանն իտէյօր-
սուն, պէնիմ եարտըղըմ շէյ իլէրուտէ գըզլըղըն ըա-
հաթ իթմէսի իչիւն տիր, տիւնետտէ բարասըղ իշ պիթ-
մէզ, (չըգ չըգ իտէն նալլա տըր իշ պիթիրէն ագճէ տիր)
տէրլէր, բարասը օլմայան պիր ատէմնէ գատար ագըլ-
լը նէ գատար նամուսլու վէ նէ գատար ասըլզատէ օլսա
պիլէ, եինէ հիչ պիր շէյէ եարամազ օլտուղունու պիլմէ-
յօրմեսըն, հիչ օլմազսա պէնտէն իպրէթ ալ, մէսէլա
պէն չիմտի գէնիլին օլսամ իտի սէն պու հալտէմի եաշա-
րըտըն, նիհայէթ պազը (գարըլարըն սաչը ուզուն վէ
ագլը գըսսա) օլմաղիլէ իսթէմէմքի պէնիմ իշիմէ գարը-
շասըն » տէր, տուրուր, վէ կիւյա ագիլանէ պիր շէյ
եարըյօր կիպի շատու մէսըուր օլուր իտի :

Հէր նէ գատար գարըսը իտտասընա տէվամ իթ-
մէքլէ սարխօշ Դասպարըն քէօթիւ թապիաթլարընտան,
վէ մէզմում հալլէրինտէն պահս իտէր իտի իսէ տէ, գօ-
ճասը, « Մնլար պիր շէյ տէյիլ տիր. էվլէնիրսէ ագլը
պաշընա կէլիր, գարը տըր գօճասընըն էվինի եարան
տէտիքլէրի կիպի, պիզիմ գըզըմըզ տախի քեամիլ ուսլու
վէ ագըլլը օլտուղունտան, հէր հալտէ անը իսլահ իտէ-
ճէք տիր տէր, վէ սէօղիւնէ իսրար իտէր իտի :

Պիչարէ գատուն գօճասընա սէօզ կէշիրէմէյէճէյինի
էյիտէն անլայարագ, էնճամը քեար, մէրգումըն ըէյինէ
մուվաֆագաթ իթմէյէ շարնաշար մէճպուր օլտու :

Հայպուրի Գայիանէնին նըշանըսը օլան տէրիգանը մէրգումէ իլէ պէրապէր պիր մահալլէտէ պէօյիւմիւշ, վէ հիյնի սապավէթինտէն պէրի սէվմիշ վէ կիթտիքճէ մէրգումէյէ տէրէճէյի նիհայէտէ մուհապէթ վէրմիշ օլմաշըլա, պու հավատիսի իշիտինճէ, հիշ պիր վագըթ վէ հէր նէ օլուրսա օլսուն, նըշանըսընըն պիր թէլինտէն պիլէ վազ կէշմէյէճէյինի, վէ շայէտ սէօղիւնէ էհէմմիյէթ վէրիլմէյիպտէ, մէրգումէյի պիր պաշգասը իլէ էվլէնտիրէճէք օլուրլար իսէ, հէր հալտէ, էվլէլա բագիպինի վէ սօնրատան քէնտի քէնտիսինի վուրուպ հէլագ իտէճէյինի թէհտիտ վէ եէմինլէր իլէ պէյան էյլէտի իսէ տէ, մէրգումըն պու թէհտիտամիզ սէօղիւնէ ասլա էհէմմիլլէթ վէրիլմէյիէք, վէ բէք չօգ տավա վէ նիզատէն սօնրա, նիհայէթ Բաթրիգիսանէ մէճիսինին էմրի իլէ, գըզըն ըէյինէ միւրաճա'աթ օլունմասընա գարարը գաթի վէրիլտի :

Հէրնէ գատար Գայիանէ նըշանըսընը պիր տէրէճէյէ գատար սէվէր վէ հալինի աճըր օլտուղունտան այըրմագ իսթէմէզ իտի իսէ տէ ազըպէթ պապասընըն գօրգուսընտան, վէ տահա տօղըուսու պիր թագըմ գարըլարըն սէօղլէրինէ գարըլարագ, իքինճի նըշանըսընըն զէնկինլիյի սայէսինտէ միւսթագպէլինին ղայէթ բարլագ օլաճաղընք կէօրէրէք, Բաթրիգիսանէ ճանիպինտէն ըէյինի իսթիհսալ իշիւն սուրէթը ըէսմիլլէտէ կէլմիշ օլան բաբաղա, « Պապամըն սէօղիւնտէն չըգամամ, անըն հէր պիր էմրինէ իթա'աթէ պօրճու օլտուղում հասէպի իլէ, մէրգում նասըլ իսթէրսէ պէնտէ էօյլէ իսթէրիմ տէյուպ, սարթօշ Գասպար իլէ էվլէնմէյէ գարար վէրտի, վէ միւճիւպիւնճէ նըշանը կէրի օլարագ, եէնիտէն մէրգում Գասպարա նըշանըպուպ, վէ վագըթ ղայպ իթմէքսիզին հէման քէսէպիշէ վէ օ հաֆթա տիւյիւնի եաբըր պի-

Թիրմէյէ գարաղլաշտըլար :

Մէրգում Գասպար նիքեա՛հ օլաճաղը կիւնիւն իլք ախ-
շամը եանի ճուճա իրթէսի կիճէսի Գալիանէնին իլք նը-
շանլըռնըն քէնտի ալէյհինտէ իթտիյի թէհտիտի տույուն :
ճա, աղիմ պիր էնտիչէյէ տիւշար օլուպ նէ եաբաճաղընը
շաշըրտը, վէ ահուպպասընտան խայըն պիր ատէմին վէր-
տիյի թալիմաթը միւճիւպիւնճէ, հիւքիւմէթէ միւրա-
ճա՛աթ իտէրէք մէրգումը թէվգըֆ իթտիրտի, զէվալլը
տէլիգանլը չըտըրասըյա սէվմիշ օլտուղու նըշանլըռնըն,
քէնտի էօղ լազիպի իլէ թէզէվիւճ ճէմիյէթինին, եանի
տիւյիւնին ճուճա իրթէսի կիճէսի, մահպուօխանէտէ
սապահլարա գատար աղլայա աղլայա ճիյերլինի տաղլամըշ
խտի, վէ նիհայէթ սապահլէյին էրքէն մէրգում տէլիգան-
լընըն իհթիեար վէ ֆուգարա ֆազաթ նամուսլու բէ-
տէրի, էվլատընըն մահբուս օլտուղունու տույունճա,
տէրազապ Գալաթա սէրայընա գօշարագ, միւթաստըրըֆ
հազըթթէրինէ պիր գըթա արղուհալ թադտիմ իթմէքլէ
էվլատընըն հիշ պիր վաղըթ պու կիպի հարաքէթլէրտէ
պուլընմայաճաղընա, վէ շայէտ էօյլէ պիր ճինայէթէ ճիւ-
րաթ իթտիյի թադտիրտէ քէնտի մէսուլ օլաճաղընա իմ-
զա վէրէրէք, վէ քէնտի քէֆալէթի թահտընտա օլարագ
մէրգումը մահբուստան չըգարուպ, օլ կիճէյի պաշգա
պիր մահալտէ կէչիրմէօլինի էվլատընա բէճա իտէրէք,
մէրգումը Գումգարու ճիվարինտէ սաքին ագրապասըն-
տան պիրինին խանէսինէ կէօնտէրտի :

Մէրգում տէլիգանլը հէր նէ գատար սուրէթը զահի-
րէտէ պապասընըն բէյինէ մուվաֆազաթ իտէրէք Գում-
գաբըյա տօղրու կիթմէք իւզրէ եօլա չըգմըշ իտի իտէ տէ,
գալպի պիր տիւրլի լահաթ իտէմէյէրէք, գուրտուգճա
դուրտու, վէ նիհայէթ եաբա եալընըղ Գալաթա ճիվա-
րընա էնտի, վէ պիր մըգտար տալիլըն տալիլըն էօթէ պէ-

րի տօլաշտրգտան սօնրա , հէման մէյխանէնին պիրինէ կիրէրէք , օգգալըգ պիր շիշէ ըրագը ըսմարլատը , վէ (ճամը լէպրիդի մուհապէթ տիր տիրի բիւր խունիմիդ , խունի տիլ տիր պէզմը հասրէթտէ մէյի կիւկիւնիմիդ) պէյթի մէշհուրէնին մագմունընճա , մաշուգէսինին պի վէ . ֆալըղընը տիւշիւնիւպ , ճանու ճիյէրինի տաղլայարագ աղլար , վէ հասրէթ պատէսինէ սու եէրինէ կէօզ եաշլարընը դաթարագ չագար , վէ չագտըգճա կէօյնիւ իֆթիրագը եար վէ թէնէֆֆիւրի աղեար իլէ ճուլէր միսալի չաղլար իտի :

Խիւլասայի քէլամ պիշարէ տէլիգանյը կիճէնին սաւթ պէշինէ դատար , իշրէթէ տէվամ իթտիքտէն սօնրա , սէրմէսթու խարապ մէյխանէտէն տըշարը չըգուպ , տիւշէ գալգա Գուլէ գարուսու եօգուշունտան եօգարը չըգարագ , տօղրու քէնտի մահալլէսինտէ , մաշուգէսինին տիւյիւնի իճրա օլունա կէլէն խանէնին էօնիւնէ վարուպ գարանյըգտա տուրտու , վէ քէմալի սիւքիւնէթ իլէ եիւքսէք սէտալէր իլէ օգունան նիքեհա տուալէրինի տինլէմէյէ պաշլատը . վէ պիր մըգտար տիւշիւնտիւգտէն սօնրա քէնտի քէնտինէ սէօյլէյէրէք « Մատէմքի նըշանլըմը էլիմտէն ալան խապիսի էօլտիւրտիւյիւմտէ » վէլինիյմէթիմ օլան իհթիյար բէտէրիմի էօլտիւրմիւշ օլաճաղըմ , վէ մատէմքի պու ճինայէթի հիշ պիր վագըլթ իրթիքեապ իտէմէյէճէյիմ , իմտի տէմէք օլուրքի , պէն եալընըգ էօլմէլիյիմ : »

Տէլիգանյը պու սէօղլէրի սէօյլէյիւպ պիրագ սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա , եինէ խօտ պէ խօտ սէօյլէչէրէք « էվէթ պէն էօլմէլիյիմ հէր հալտէ էօլմէլիյիմ . . . եօգ եօգ հիշ պիր վագըլթ պու հագարէթէ թահամիւլ իտէմէմ , պէն սէվտիյիմի , ճան բարէմի , պի վէֆա Գալիանէմի , ըագիպիմին , աղուշինտէ կէօրիւպտէ տլչագ .

ճասընա էօլիւմօէն գօրգարադ . . . » մէրգում սէօզիւ-
նէ տէվամ իտէմէյուպ սէլ կիպի կէօզ քաշը տէօքմէյէ
պաշլատը , վէ պիր մըգտար սուս բուս աղլատըգտան
սօնրա եինէ քէլամէ աղաղ իտէրէք « Ահ պի վէֆա Գա-
յիանէ , կիյինմիշ օլտուղուն ալը բուլլու լիպասընըն բէն-
կինտէ օլան գանըմլա կէլին օլտուղուն խանէնին գաբու-
սը գըրմըզըյա պօյանսըն քի , սէնի նէ գատար սէվէր
օլտուղումա պարի ինանասըն » տէյուպ , էվէլա քէնտի
սաքին օլտուղու խանէնին բէնչէրէլէրինէ աթֆը նազար
իտէրէք « էլ վէտա էյ սէֆիլ վալիտէճիյիմ , էլ վէտա էյ
իհթիեար բէտէրիմ , հագգընըզը հէլալ իտին » տէտի ,
վէ սօնրա տիւյիւն էվինէ տօղրու մէլիլ մէլիլ պագարադ ,
վէ քէսիք պիր սէտա իլէ « էլ վէտա էյ պի վէֆա Գա-
յիանէմ , արթըգ հասրէթ գըյամէթէ գալսըն » տէյէ-
րէք , խանէյի մէզքիւրըն թա էօնիւնէ վարտը վէ էլի-
յինէ պասարադ տուրտու , վէ պէլինտէն պիր սալտըր-
մա չըգարըպ անը վահիտտէ եարըսընա գատաղ ուղ
պէօվրինէ սաբլայարադ . . . աճը աճը վէ եիւքսէք պիր
սէտա իլէ . . . « Ահ Ալլահտան պուլասըն » տէյու պա-
ղըրտը , վէ ագապինտէ շիմչէքտէն վուրուլմուշ կիպի
սըրթ իսթիւ եէրէ սէրիլտի :

Պու սէտայի տէհչէթ ֆէզատէն , մահալլէ իուլգը սօ-
գաղա տէօքիւլէրէք , իճրա օլունան իշպու ֆաճիայի միւ-
էլլէմէնին նէ օլտուղունու վէ նէ սէպէպ իլէ վուգու
պուլտուղունու անլատըլար :

Մէճրուհը մէրգումըն պապասը վէ վալիտէսի , թա-
րիֆի զայրի գապիլ ֆէրեատու ֆիղանլէր իլէ կէօզ եաշ-
լարը տէօքէրէք պիր տանէճիք եավրուլարընը գըզըլ գա-
նէ պօյանմըշ օլտուղու հալտէ գուճագլայուպ էվէ կէօ-
թիւրտիւլէր , վէ տէրագապ թապիպլէր ճէլպ իտիլիւպ
թէտավիսինէ թէչէպպիւս իլէ մէրգումըն եարասընը օլա-

պիտիյի գատար սարտըլար իսէտէ , խանչերին ուճու թա
ճիւերինէ իշէմիշ , վէ կերէյի կիպի զէտէլէմիշ , վէ բէք
չօգ գան թէլէֆ օլմուշ օլտուղունտան , սապահա գա-
տար անճագ եաշայապիլի օլտուղունու խապէր վէրէ-
րէք կիթտիլէր :

Տիւյիւնճիլէր հէր նէ գալար պու հիւզնէնկիզ վա-
գատէն մահզուն վէ միւքէտտէր օլմուշլար իտի իսէտէ ,
իշրէթին զօրու իլէ եաւլաշ եաւլաշ վուգու պուլան ֆա-
ճիայի ելէմ պախշայի ունութարագ զէվզէրինէ տէվամ
իթտիլէր , չէօյլէքի մէճրուհ տէլիգանլը սապահա գա-
տար ինիլ ինիլ ինիլմէքլէ , տիւյիւն էվինտէ չալընան
սազլէրէ տէմնազ օլմագտա իտի :

Վէլ հասըլ պիշարէ տէլիգանլը սապահա եարըմ սա-
աթ գալարագ շիտտէթլիւ պիր նէօվպէթէ թութուլտու ,
վէ տէհչէթամիզ աճըլար չէքէրէք վէ սէպէպ օլանլարա
լանէթլէր օգույարագ , թէսլիմի բուհ իթտի , վագա'ա
մէրգում , սէվտիյի պի վէֆա մաշուգէսինին խանէսի գա-
բուսընը տէտիյի կիպի գըզըլ գանըյըլա գըրմըզըյա պօ-
յամըշ օլմաղիլէ , սէօզիւնտէ խէլֆ իթմէմիշ իտի , մէր-
գում պիշարէ տէլիգանլը , սօն սա'աթընա գատար ուղ-
րունա ֆէտայի ճան իթտիյի նըշանլըսընըն իսմինի եա-
տու զիքր իթմէքլէ վէֆաթ իթտի , հասըլը մաշուգէ-
սինին կէլին կիրտիյի կիճէ , քէնտիսի զաթէն մէզարա
կիրմիշ իտի :

Վասֆ իթտիյիմիզ իշպու գանլը թէզէվվիւճին սէմէ-
րէյի միւտհիշէսի , ազ վագըթ զարֆընտա կէօրիւլմէյէ
պաշլատը , չէօյլէքի մէրգում Դասպար , պէշ ալթը այ-
լըգ էվլի օլտուղու հալտէ , ասլա իշէ կիւճէ տէվամ իթ-
մէյուպ , վէ պէքեարլըգ հալինտէն տահա զիեատէ վէ
թարագգըլը օլարագ , հէր կիւն իյշու իշրէթ , վէ գու-
մար օյնամաղա պաշլայըպ բարալարընը չիւրիւթմէտէ ,

վէ կէօնա կէօն խօվարտալըգլար իթմէտէ օլուպ , զէվ-
ճէսինին համիլէլիյինէ տախի էհէմմիյէթ վիրմէյէրէք ,
հէր կիճէ պուրնուռնուն ուճունու կէօրմէզ տէրէճէտէ
քէօր սէրխօշ էվէ կէլէրէք , էսասըզ վէ էհէմմիյէթսիզ
շէյլէրտէն զավղա վէ միւնազաալէր չըգարարադ արպէ-
տալար գօբարըր , վէ գայըն բէտէրի պու հալինտէն չի-
քեայէթ իթտիքտէ , անէ տախի սէօյիւպ սայար , վէ
հաթտա գէվալլը հէրիֆի տէօյմէյէ պիլէ գալըչըր իտի :

Մէրգոււմ կիւվէյիսինին շու ահվալի մէզմուճէսինի ,
վէ գըզընըն չէքտիյի սէրէնճամը կէօրիւնճէ , էվլատընը
պու կիպի ալչադ վէ նամուսուզ պիր ատէմէ վիրմէք
իչիւն , նէ տիւրլի իշքէնճէլէր չէքտիյինի , վէ հաթտա
պիր պաշգասընըն մէֆիթինէ տախի քէնտի սէպէպ օլտու-
ղունու տիւշիւնիւպ , եաբտըզը իշէ պին քէրրէ բէշիման
օլմուշ իտի իսէտէ , չիֆայիտէքի հէր իշ օլմուշ պիթմիշ
իտի , վէլ հասըլ մէրգոււմ կէրէք գըզընըն աշգու մուհա-
պէթի ուղրունա ֆէտայի ճան իտէն պէտ պախտ տէլի-
գանըյը աճըտըղընտան , վէ կէրէք կիւվէյիսի օլան չաբ-
կըն հէրիֆին ատէպսիզլիյինտէն միւթէէսսիր օլարագ ,
ֆէնա հալտէ խասթալանուպ եաթաղա տիւշտի : վէ
միւտէթը գալիլէ զարֆընտա , եանի թօրնունուն տօղ-
տուղու արշամըսը , քէնտիտէ , ագըլսըզլըզը վէ ճէհա-
լէթի սէպէպի իլէ , եաբտըզը իշէ նատիմ վէ բէշիման ,
վէ սէպէպ օլանլարա տախի աճը աճը լանէթլէր օգու-
յարագ վէ ինքիսարլէր իտէրէք ազմիտարի պէգա էյլէտի :

Մէրգոււմ սարխօշ Գասպար գայըն բէտէրինին վէֆա-
թընը այնի իսապէթ ատտ իտուպ , էտէպսիզլիքտէ պիւս-
պիւթին մէյտան ալարագ , վէ զէվճէսինին քէնտուսինէ
թաթլը թաթլը նասիհաթլէր վէրմէսինէ թահամմիւլ կէ-
թիւմէյէրէք , մէրգոււմէյի հէր կիճէ տէօյիւպ թէբէլէ-
մէյէ պաշլամըշ իտի , զէվալլը գատընճըազ մէրգոււմըն

շու վահչիեանէ հարագէթլերինէ , խըրիսթիեան քեարի պիր թահամմիւլ իլէ սապր իտէրէք « Նէ եաբայքմ ան- նըմըն եաղըսըտըր էլպէթ չէքմէլիյիմ , պէն էլիմէ էվիմի եըդտըմ , քիմտէն քիմէ չիքեայէթէ հագգըմ օլապիլիր , դատրու գըյմէթիւնի պիլէմէտիյիմ սէֆիլ նըշանլըմըն ահը տըր քի , պէնի պու չէքիլմէզ վէ թահամմիւլ օլունմազ տէրտէ կիրիֆթար իթտի » տէր իտի , վէլ հասըլ , մէր- գումէ գօճասընըն պիր բարասըզ գալտըղընը կէօրիւնճէ , կիճէյի կիւնտիւղէ գաթարագ չալըշմագլա էվիւնի պէս- լէմէյէ պաշլասը , վէ հաթտա չօգ տէֆա գօճասընա տախի հարճըգ վէրիր իտի , զիրա մէրգումէ էօլտիւյի հէնկեամտէ իգըար իթտիյի կիպի սահիհէն վէ ճիտտի օլարագ գօճասընը ճանու կէօնիւլտէն սէվիպ վէ հալինի աճըտըղընտան , մէրգում խայըրսըզ հէրիֆի էվտէն գօվ- մագ աէյիլ , հաթտա գալպիւնի ինճիտիր վէ խաթըրնա տօգունուր պիր սէօզ տախի սէօյլէմէզ իտի , (*) հալ պու- քի մէրգում համիյէթսիզ հէրիֆ , պունուն պէօյլէ օլա- ճաղընա , եանի հէր գարընըն վազիֆէսի , գօճասընտան գէրէ գատար ինսանիյէթ կէօրմէտիյի հալտէ , քէնտիսի հէր նէվի ֆէտաքեարլըք իթմէյէ պօրճու օլտուղունա էյիտէն գանմըշ իտի :

Նիհայէթ մէրգում սարխօշ Դասպար , քիւլլի այպըն- տան գաթինազար , խըրսըզլըղա տախի պաշլայիւպ , օ

(*) Տիւնեանըն հալի բէք աճայիպ տիր , պաղը Դայիանէ կի- պի համիյէթլիւ վէ տույլուլու գատընլարըն գարչուսընա պու կիպի մինասիպէթսիզ հէրիֆլէր չըգտըղը հալտէ , քէնտիսինի պիլիր վէ նամուսընը թանըր առէմէր տախի մինասիպէթսիզ վէ ույղունուզ գարըլարա տիւշէրէք էօվիւրլէրի պէրհէվա օլուր , պու հալէրէ ֆէլէյին ճիլվէսի տիր տէնմէքտէն պաշգա պիր չէյ տէ- նիլէմէզ :

Թարիգէ սալիգ օլան կիրուհը հրազիլտէն պիր չօգ ըէ-
ֆիգլէր բէյտա իտէրէք կիճէ կիւնտիւզ անլէր իլէ տիւ-
շէր գալգար իտի, հաթտա պիր գաշ տէֆա տախի թու-
թուլուպ մահպէսէ կիրտիյինի գարըսը տուլունճա, պէօյ-
լէ պիր խայըն վէ նամուսսուզ բէտէրին նամու շանընը
թաշընաճագ օլան, իքի նէֆէր էվլաթլարընըն միւսթագ-
պէլլէրինին նէ օլաճաղընը տիւշիւնէ տիւշիւնէ նիհայէթ
խասթալանոր, վէ ագըպէթ միւպթէլա օլտուղու իլլէթը
մուհիքէտէն ազատէյի կիրիպան իտէմէյէրէք, վասֆ
օլունտուղու կիպի էօլտիւ, վէ խայըն գօճասընըն էլին-
տէն գուրթուլտու:

Էֆքեարը աճիզանէմիզճէ պիր հէքեայէնին միւթաա-
լասընտան մագսէտ մահպա կրսսէտէն հիսսէ գարմագլըգ
օլուպ, մէզքիւր հէքեայէտէ ճէհալլէթ վէ գապալըգ սէ-
պէպի իլէ զուհուրա կէլէն, նիլէ նիլէ մուսիպէթէնկիզ
հալլէր թահարը թէֆէքքիւրէ ալլնարագ, էյի վէ քէօ-
թիւ նօգթէլէրինին թէմեիզու թէտգըգը իլէ անլէրտէն
իսթիֆատէ իտէպիլէրէք բսլահը հալ էյլէմէք օլտուղու
տէրքեարը օլմաղըլա, իշթէ պալատէ իշար օլունան հիսապ-
սըզ, մինասիպէթսիզ, վէ չարըզք թարիգլէր իլէ էվլէն-
մէքլէրտէն թէվէլլիւտ իտէն, սէֆալէթու բէրիշանիյէթ
վէ կէօնա կէօն ուլղունսուզլուգլար, վէ հաթտա էօլիւմ-
լէր տախի վուգու պուլտուղու ճիւմէյէ մալիւմ օլտուգ-
տա, պու խուսուստա մինղայրի հատտին, քէմալի իհ-
թիրազ իլէ, վէ եալընըզ միլլէթիմիզէ հասը օլարագ պիր
քաշ սէօզ սէօյլէտիքտէն սօնրա երինէ հէքեայէմիզէ տէ-
վամ իտէլիւմ:

Միլլէթիմիզտէ վուգու պուլան իզտիվաճըն, տէմէյէ-
լիւմ եիւլտէ սէքսէնի, իլլա եարըպէ եարը օլարագ, ա-
տէթա պիր ախզուլթա իտէրճէսինէ իճրա օլունա կէլ-
սիյի շէօյլէ տուրսուն, թէզէվվիւճ տէնիլէն մատտէնին,

նէ գատար նազիք վէ նէ տէրէճէտէ մուհիմմ պիր մատ-
տէ օլտուղու տէրքեար օլուպ , էվլէնէճէք օլանլար հէր
հալտէ , վէ թարաֆէյն օլարագ նօգթէյի մէզքիւրէյի
ինճէտէն ինճէ տիւշիւնիւպ թէտգըգու թէմեիզ իթտիք-
տէն սօնրա , գարը վէ եա գօճա ինթիխապ օլունաճագ
զաթըն տէյիլ սէրվէթի վէ եա կիւզէլիյի , իլլա անըն ախ-
լագք , վէ հիյնի սապավէթինտէն էվլէնէճէյի եանի նի-
քեահ օլաճաղը կիւնիւնէ գատար կէչիրմիշ օլտուղու էօմ-
րիւ թահթը իթինայէ ալընրպտա ծնա կէօրէ գարար վէ-
րիլմէսի էլզէմ վէ էհէմմ իքէն , պիլաքիս պու հալլէրէ
ասլա էհէմմիյէթ վէրիլմէյիպ , անճագ բարա վէ կիւզէլ-
լիյէ պագըլմագտա տըր :

Միլլէթիմիզին իզտիվաճ խուսուսընտա իթիխազ իթ-
տիյի մէսլէքին պաղը մուզիրը հալլէրինի լայըզըյլա ան-
լաթապիլմէք իչիւն , քէմալի էսէֆի տէրուն իլէ , զայէթ
գապա վէ ատի պիր թէմսիլէ միւրաճաաթ իտէճէյիզ ,
շէյլէքի պիր ատէմ բազար վէ եա չարսուտան , ալթմըշ
բարալըգ պիր օգգա էլմա սաթըն ալտըղը հալտէ , թաթ-
լը մը էքչիմի տէյու հիշ օլմազսա պիր բարչա քէստիրիպ
եէր , վէ ծնա կէօրէ սաթըն ալըր իքէն , պիզ իսէ էօլ-
տիւյիլմիզ տագըգայա գատար պէրապէր եաշամայա մէճ-
պուր օլտուղումուզ գարը վէ եախօտ գօճամըզա , օգ-
դասը ալթմըշ բարալըգ էլմա գատարտա էհէմմիյէթ վիր-
մէմէքտէյիզ :

Իպրազ իթտիյիմիզ միսալին գապալըղընա պագըլմա-
յուպ , ասըլ մանաորնա էհէմմիյէթ վէրիլտիյի հալտէ էֆ-
քեարը աճիզանէմիզին նէ օլտուղու բէք գօլայ սուրէթ-
տէ անլաշըլաճաղը պէտիհի տիր , եանի տէմէք իսթէ-
րիզքի , պիր ատէմ , ալաճաղը գարը վէ եախօտ գօճա-
պընըն ախլագընը , վէ կէչիրմիշ օլտուղու էօմրի պիլմէտիյի
թագտիրտէ , վէ եախօտ թէպապէթ նօգթէյի մուհիմ-

մէսինճէ քէնտիսինէ ույար եա ույմազ օլտուղունու ան-
լամատըղը հալտէ , նա՞սըլ վէ նէ՞ հէսապ իլէ գալգարտա
ալապիլտիյինէ , վէ եալլենը սէրվէթու սամանընա թամա
խտէրէք էվլէնմէյէ չըգըշրր :

Իգտիվաճ մէսէլէսի հազգընտա ինճէտէն ինճէ վէ
միւտէգգիգանէ տիւշիւնմէքլիյէ էն պէօյիւք վէ էն պաշ-
լըճա պիր սէպէպ տահա վարքի , պունա նէ գատար է-
հէմմիյէթ վէրիլսէ սէզա տըր , պունու տախի զիյրտէ պէ-
եան իթմէքլէ սէօզիւմիւզէ խիթամ վիրէլիւմ :

Միլէլը իսէվիյէ միեանէսինտէ , ճիւմլէնին զապթէ
իթմէքտէ օլան միւսթագիլ վէ սէրպէսթ քիլիսամըղըն
կիւնէշ կիպի բարլագ ագայիտի մուգատտէսէսինին զիեա-
լէրինի , (թէվարիխի միլլիյէմիզտէն միւսթէպան օլտուղու-
նա կէօրէ) միլէլը սայիրէնին թէյսիրի իլէ իտիսալ դը-
լընմըշ օլան պիր նըզամ(*) մէզքիւր մուգատտէս զիեա-
լէրի գարարթմագտա օլտուղունու , հէր ագլը պաշընտա
ատէմին թէսլիւմ իտէճէյի մալիւմ օլմաղըլա , պիղ տախի
մինզայրի հատտին նըզամը մէզքիւրըն ինթիզամնըղըղը
հազգընա պիր քաշ սէօզ սէօյլէմէյի մինաուպ ատտ ի-
տէրիզ :

Միլլէթիմիզտէ էլան ճարի օլան թէզէվվիւճ մատտէ-
սինին աղըր պիր զէնճիր օլտուղու վէ պու զէնճիրէ չէ-
քիլէն պիշարէկեանն էսարէթի թա մէզարա կիրտիյի կիւ-
նէ գատար տէվամ իթմէքտէ օլտուղու մալիւմ տըր , է-
վէթ պու տէհչէթլիւ էսարէթ պիր վագըրթ միւճթէմայի

(*) Պիր քաշ միւվէրրիսլէրիմիզին գալլինճէ տօգուզունճու
վէ օնունճու ասըլլարտա , վէ տահա սօնրալարտա , եանի թա
էհլի սալիպին (Յաշաիրութիւն) պիրինճի գըյամը զէմանլէրինէ
գատար , պապը էսպապը մուհիւմիէ իլէ զէվճու զէվճէ պօշումագ
քիլիսէմիզ գալտէսինտէն օլտուղու անլաշըլմըշ տըր :

ամերիգատա օլան էսիրլէրին հալինէ միւշապին վէ պէլ-
քիտէ անլէրէ ֆայըգ օլմաղըլա , ֆասըլ էվէլտէ իշար իթ-
տիյիմիդ պիշարէ գատըն կիպի , աճէպ նէչէ նէչէ երբէք-
լէր վէ գատընլար , պու չէքիլմէզ տէմիրտէն եայը պիզ-
զարուր էօլտիւքլէրի կիւնէ գատար չէքէրէք միւճիտինէ
լանէթլէր օգուլմագտա տըրլար (*), հէր նասըլ իսէ , պիզ
երինէ հիքեայէմիզէ տէվամ իտէլիմ :

Մէրհումէ պէտ պահտ Գաիեանէնին գօճասը սարխօշ
Գասպար , զէվճէսինին վէֆաթը խապէրինի ալըր ալմազ
վէֆգէլատէ մէսրուր օլտու , չիւնքի մալիւմիւմիւզ օլ-
տուղու վէչնիւ , խըրսըզ Պէտիյին մարիֆէթի իլէ ալըր-
տըպ էլինէ կէչիրմիշ վէ կիզլի պիր մահալտէ սագլամըշ
օլտուղու գըզընըն հագգընտա գուրտուղու էֆքեարը
մէզմումէսինին իճրասը խուսուսընտա , հէր նէ գատար
զէվճէսի պիքէս վէ խասթէ իտի իսէտէտէ , պու ճիւմլէ
մերգումէյի քէնտի իշինէ մանի օլուր զաննը գավիսինտէ
օլմաղըլա , միւթէվէֆիյէնին վիճուտի օրթատան գալգ-
տըղընտա , արթըգ քէնտիսինի էզ հէր ճիհէթ սէրպէսթ
ատտ իտէր իտի :

Մէրգում խայըն հէրիֆ գաղըսընըն վէֆաթընտան հըս
իթտիյի մէսրուրիյէթի կիզլէյուպ , կիւյա սօն տէ-
րէճէ էսէֆ իտիյօր կիպի կէօրիւնմէքլէ , պիր քաչ քէնտի
այարընտա ըէֆիգլէրի իլէ ըօր սարհօշ ճէնագէ ալայը-
նա կէլտի , վէ ճէնագէնին գալգտըղը էսնատէ , մէրհու-
մէնին վալիտէ վէ հէմշէրիսինէ տախի աղլամայա մէյ-

(*) Պալատէ իշար օլունան մատտէ հագընտա բէք չօգ չէյ-
լէր եագապիլիր իտի էսէքտէ պազը ինթիրագաթըմըզա մէպնի ,
սիւքիւթ իտէրէք , անճագ սէրի քեարտէ պուլունան միլլէթիմիզ
կէրէք բուհանի վէ կէրէք ճիսմանի զէվաթը միւթէպէրանըն նա-
գարը տիգգաթընա իհպէ իտէրիզ :

տան վերմէյերէք , ճիւմէտէն զիեատէ վէ գըյամէթլէր
գօբարըրճասընա ֆէրեատու ֆիղան վէ կիրեան կիրեան
պաղըրարագ , « Ահ սէվկիլի Գայիանէմ պէնի քիմէրէ
պըրագուպտա կիտէյօրսուն , սէնսիզ պանա պու ճիհան
ղայրի հարամ օլսուն » եօլլու սէօզլէր իլէ խալզըն մէր-
համէթինի տավէթ իտէր , վէ մէրգոււմըն հալինի էյիճէ
պիլէնլէր տախի ալտանարագ , զահիր իթտիքլէրինէ բէ-
շիման օլմուշ տէրլէր վէ հալինի աճըրլար իտի , վէ պա-
ղըրարը տախի , « Վահ զավալլը հէր նէ գատար ախլա-
գը պօզուք վէ սէֆիհ պիր ատէմ իսէտէ , զէվճէսինի
մէկէր բէք զիեատէ սէվէր իմիշ տէրլէր իտի , վէլ հասըլ
մէրգոււմ մէզարլըգտա տախի բէք չօգ աղլէյիւպ սըզլա-
յարագ , վէ զայէթ ուստալըգլը տավրանարագ ճիւմէյի
ալտաթտըգտան սօնրա , չատըրա կէլիւպ վէ կիւյա հիշ
պիր շէյտէն խապէրի եօգ կիպի , գըզընըն նէրէտէ օլ-
տուղունու սուալ իտինճէ , գայըն վալիտէսի վէ պալտը-
զը , եանի Հըռիբսիմէ , զաթէն եիւրէքլէրի գան իչինտէ
օլտուղու հալտէ , մէրգոււմ խայըն հէրիֆէ ճէվապ վիր-
մէք մէճպուրիյէթինտէ պուլունտուլար , վէ պիր հալի
թէրէտտիւտ իլէ , իւշ պէշ կիւնտէն պէրի էմնիյէթլի պիր
մահալտէ միսաֆիր օլտուղունու սէօյլէտիլէր իսէտէ ,
մէրգոււմ պու սէօզէ ապլա գանաաթ կէթիրմէյերէք
բաթըրտըյը գօբարտը , վէ « գըզըմը իսթէրիմ , շիմտի
կէթիրմէլիսինիզ տէյու պաղըրըպ չըղըրարագ սէօզիւնէ
ըսրար իտինճէ , նիհայէթ Հըռիբսիմէ չարնաչար , « Եան-
կըն ագչամընտան պէրու գըզընըն զայպ օլուպ նէրէտէ
օլտուղունտան քիմնէնին մալիւմաթը օլմատըղընը խապէր
վիրտիքտէ , մէրգոււմ կիւյա աշըրը տէրէճէ հիտէթլէնէ-
րէք , գըզընըն զայպուպէթինէ հէր հալտէ մէրգոււմէլէ-
րի մէսուլ թուլթուպ , էկէր օլ անտէ քէրիմէսի մէյտանէ
չըգմազ իսէ , միւթլագա հիւքիւմէթէ միւրաճաաթ ի-

տուպ մերգումէլէրի իթհամ իտէրէք տապա իտէճէք օլ-
տուղունու քէմալի թէհտիտու զազէպ իլէ պէյան իթ-
տի , վէ իլավէթէն , « Պունտան պէօյլէ միւթէվէֆիյէ
զէվճէսինին հասրէթինի էվլատլարընտան , վէ պինաէն
ալէյհ պիր տանէճիք քէրիմէսինտէն ալապիլէճէք օլուպ ,
էկէր շու տագըդատա գըզըմը մէյտանէ չըգարմաղսանըզ
չատըրը ալթիւսթ իտէրիմ » տէյուպ թէհտիտէ գալգըշ-
մասընը Հըռիբսիմէ կէօրիւնճէ , միւքէտտէր պիր հալ իլէ
վէ զայէթ թաթլըլըգլա մէրգումա ճէվապ վէրէրէք . . .

— Ելլահ ազընա օլսուն էնիշտէ , զաթէն պիզիմ եիւ-
րէյիմիզ եարէլի օլմաղըլա պիր գաթտա սէն տէրտիմիզի
թազէլէմէ :

— Պէն էօյլէ սէօզլէրէ գանաաթ կէթիիէն աոտէմլէր-
տէն տէյիլիմ , հէր հալտէ էվլատըմը իսթէրիմ :

— (Հըռիբսիմէ հիտտէթ իլէ) Պիզ իւշ տէօրտ կիւն-
տէն պէրու հէրպիր տէրտիմիզի ունուտուպ կիճէ կիւն-
տիւզ մէրգումէյի արամագտայըզ , սէն իսէ քէյֆինտէ
կէզէրէք հիշ պիր կիւն զէվճէսին վէ էվլատլարընըն նէ
օլտուգլարընը «օրուպ արամատըն , պապա օլայրտընտա ,
պաշլարը ուճունտա պուլունուպ ֆամիլեանը մուհաֆազա
իտէյիտին , տէտի :

Մէրգում Հըռիբսիմէսին տէտիքլէրի սէօզլէրին հէր
պիր վէչհիլէ հագլը օլտուղունա գանի օլմուշ իտի իսէտէ ,
ֆիքըրինի աշիքեար իթմէք իսթէմէյուպ իպրազը հիտ-
տէթ , վէ կիւյա աղլայօր կիպի էլլէրի իլէ կէօզլէրինի
սիլէրէք , վէ թէհտիտամըզ պիր պագըշլա Հըռիբսիմէսին
եիւզիւնէ պագարագ

— Վա՛յ էօյլէմի , մատէմքի ֆամիլեամըն մուհաֆազա-
սը պանա ալիտ իմիշ , պէն տախի շիմտիտէն թէզի եօգ
օղլումու ալըր կիտէրիմ , վէ սօնրատա հիւքիւմէթ մա-
րիֆէթի իլէ գըզըմը սիզտէն թալէպ իտէրիմ :

— Նասըլ իսթէրսէն էօյլէ եարմաղա մուսթարսըն :

— Էօյլէ իսէ բըրթըլարըմը վէրին :

Գօճա գարը կի: վէ յիսինին պու սէօզլէրինի իշիթտիքտէ , հիտէթինտէն տուտագլարը թիթրէմէյէ պաշատը , վէ նէֆրէթ իլէ սէօզէ գարըշըպ :

— Էշեալարըմըզըն քեամիլէն եանկընտա եանմըշ օլտուղունու պիլմէյօրմուսուն , վագաա շունտա պիր քաշ բարշա պագըը վար իսէ տէ , օ տախի սէնին հագգըն տէյիլ տիր , էկէր մէգքիւր պագըըլարտան մէրհուլմէնին հիսսէսի վար իսէտէ , օտա էօքսիւզլէրիմին հագգը տըր :

— Մատէմքի զէվճէմ էօլմիւշ տիր , տէմէք օլուրքի շէրան էվատլարըմըն պէնտէն ղայրի համիսի օլամաղ , վէ մատէմքի շիմտի էվատլարըմը ալըպ կիտէճէյիմ , հագլարընը տախի վէրմէլիսինիզ , ամմա վէրմէմիշսինիզ , պէն օնլարը սիզտէն ալմանըն եօլունու բէք ալա պիլիրիմ :

— (Գօճա գարը աղլաեարագ) Նէ՞ , էվատընը ալըպ կիտէճէքմիւսին :

— Էվէթ , էվատըմ տէյիլ մի , քի՞մ պանա մանի օլապիլէճէք :

— Պէն մանի օլաճաղըմ , պէնքի էօլէն գըզըմըն , պէտպահտ Գայիանէմին հասրէթինի անճագ անլէրի կէօրէրէք ալապիլիրիմ , հայըր հայըր , պու անէ գատար եարտըզըն հէր պիր քէօթիւլիւյէ , եալընըզ էվատըմըն խաթրը իշին թահամմիւլ իտէպիլմիշ իսէմտէ , արթըգ պու զուլմա թագաթ կէթիրէմէմ :

— Նէ տէմէք իսթէյօրսուն , անլայամայօրում :

— Թօրունլարըմ պէնիմ եանըմտա գալմալը տըլլար , նասըլքի տէտիմ , պէն անլէրին պիր գըլընտան պիլէ վազ կէշմէմ :

— Էյի ամմա , պէնիմ շիմտէն կէրի սիզէ էմնիյէթիմ եօգ , գըզըմը քիմ պիլիր նէ եարտընըզ . . . :

— (Հրուբսրմէ) . պիղ զգընա պիր շէյ եաքմատըգ , մերգումէյի սէնտէն չօգ զիեատէ սէվէր վէ աճըր օլտու . ղումուզու էյիտէն պիլիրսին . սանա եանկըն ագչամըսըն . տան պէրի ղայպ օլտու , կիճէ կիւնտիւզ արտմագտայըզ տէյօրում :

— Օղումուն տախի ղայպ օլմայաճաղը նէ՛ մալիւմ :

— Սճայիպ , էվլատլարըն շիմտի պուգատար թաթլըմը օլտուլար , կիւնէր իլէ հաֆթալար իլէ եիւզլէրինի կէօրմէտիյինի ունուտույօրումուսըն :

— Լաքին շիմտի անլէր էօքսիւզ տիրլէր , պէն հատում օլմայարագ պապալըգ վազիֆէսինին նէ օլտուղունու քիմնէյէ սօրմամ , սիզ պէնի . . . :

— (Հրուբսիմէ իսթիհզաֆիլէ կիւլէրէք մերգումըն սէօզիւնի քէստի) վէ . օ՛ հօ՛ շունա պագընըգ , պապալըգ վազիֆէսինի պիլիրիմիլ , սէնին կիպի պապա էքսիք օլալըտը . . . :

— Մէրգում պալտըզընըն պու սիթէմամիլ սէօզլէրինէ սօն տէրէճէ հիտտէթլէնէրէք քիւֆրու հագարէթէ պաշլատը , վէ օնա տախի գանա՛աթ իթմէյէրէք , Հրուբսիմէնին իւզլէրինէ տայաղա գօշունճա , գօճա գարընըն մումալէյհա իլէ եէքալազ աճը աճը պաղըրուպ աղլամալարընտան գօնշուլար եէթիշիպ , մերգումէյի կիւճ հալ իլէ ճանվէրը մերգումըն էլինտէն գուրթարտըլար :

Չատըրըն տէրունինտէ պու գարկաշալըգ տէվամ իթմէքտէ իքէն , վահան զիքրի սէպգաթ իտէն ղարիպ բաբազ իլէ պէրապէր , ճէնազէնին տէֆնինտէն սօնրա չատըրա կէլիւպ Գասպարը օրատա կէօրտիւյիւնտէ զիեատէսի իլէ թա՛աճիւպ իթտի , վէ Հրուբսիմէ իլէ գօնշուլար միեանէսինտէ միւպատէլէ օլունան պիր իշարէթը մախսուսէտէն վուգույի հալին նէ օլտուղունու անլատը :

Գասպար վահանըն կէլմէսինի կէօրիւնճէ պիւսպիւ-

Թիւն հիտէթլէնէրէք, մերգումը պաշտան պաղա գա-
տար պիր, չէշմի հագարաթ իլէ սիւզտիւքտէն սօնրա,
եխնէ իտտաաարնա տէվամ, վէ հէր նէ օլուրսա օլսուն
միւթլագա օղլունու ալըպ կէօթիւրէճէյինի միւքէրրէ-
րէն պէեան իթտի :

Խըղգաթլարը քէօթիւ վէ ալչապ օլանլար, էքսէրիէն
ալի ճէնապ վէ գալպի սաֆի ատէմլէրտէն նէֆրէթ իթ-
տիքլէրի կիպի, մերգում Գասպար տախի օլտուղու կիւն-
տէն պէրի վահանտան ապա խօշլանմազ վէ հազզ, իթ-
մէզիտի, վահան մերգումըն քէնտիսինտէն նէֆրէթ իթ-
տիյինի էյիտէն պիլիրիտի իսէտէ, կէրէք Հըռիբսիմէնին
վէ կէրէք մերհումէ Գաիեանէնին խաթըրլարը իւչիւն,
ապա էհէմմիյէթ վէրմէզ վէ ալտըրմազ օլտուղունտան,
չարնաչար մերգում խապիս իլէ կէօրիւշիւր, վէ հաթտա
պիր տէրէճէյէ գատար թալթիֆ տախի իտէր իտի, հալ-
պուքի Գայիանէնին էօլմէսի իլէ արթըգ քէնտինճէ մեր-
գում իլէ իւլֆէթ իթմէյէ հաճէթ գալմատըրնտան,
պիւսպիւթիւն գաթի ալագա իտուպ, էօյլէ նամուսսուզ
վէ Ալլահըն տէրկեահընտան պիր քաչ տէֆա գօվուլմուշ
պիր չարգըն հէրիֆ իլէ պէրապէր իլէլ էպէտ գօնուշ-
մամայա գարար վէրմիշ իքէն, Հըռիբսիմէ իլէ գօճա գա-
րընըն, հէր հալտէ մերհումէ Գայիանէտէն էօքսիւզ գա-
լան չօճուզլարտան պրըլամայաճազլարընը, վէ անլէրին
մուհապէթի իչիւն, մերգում ատէպսիզ հէրիֆ իլէ իսթէր
խաթմէզ պարընմայա մէճպուրէ օլտուզլարընը անլաեա-
րազ, պիզլարուր Գասպարա միւտահանէ վէ թալթիֆէ
պաշլայուպ, թաթլը վէ ղայէթ հալիմ սէօզլէր իլէ, իլէ-
րուտէ պաճանաղը օլաճազ մերգում նամուսսուզ հէրի-
ֆին խաթըրնը թաթեիպ իթմէքլէ հիտտէթիինի թէսքին
իթմէյէ չալըշոր :

Նիհայէթ վահանըն ըէճալէրի վէ բաբազըն թէվաս-

սուլթըյըլա կիւյա մերգումըն հիտտէթի թէսքին օլուպ ,
երնէ էվէլքի կիպի պալտըզը վէ գայըն վալիտէսի իլէ
պիրիքտէ օթուրմայա ըազը օլարագ , վահան իլէ պէ-
րապէր զայպու նապէտիտ օլան գըզճըազը , եհնիտէն ա-
րամայա գարար վէրիլտիքտէն սօնրա , մերգում իշին պու
գալըպա տէօքիւլմէսինէ գալպինտէն սէվինէրէք տէֆ օ-
լուպ կիթտի :

Հէքեայէմիզի օգույան զաթլարա մալիւմ օլտուզու կի-
պի , մերգում սարխօշ Գասպար , պիր նիյէթը մէզմումէյէ
մէսնի , գըզընը աշըրումըլ վէ կիզլի պիր մահալտէ սադ-
լամըլ իտի , մերգում վահշի հերիֆին էֆքեարը , օն իւշ
եա օն տէօրտ եաշընա գատէմ պասմըլ , վէ տիւնեանըն
հէր պիր աշվալինտէն հէնուզ պի խապէր օլան քէրիմէ-
սինին կիւզէլլիյինտէն իսթիֆատէ իթմէք օլուպ , պիշարէ
գըզճըազը , ֆասըլ էվէտէ զիքրի սէպգաթ իտէն , ըէ-
զալէթու շինաէթին վէ հէր պիր կէօնա ըիւսվալըզըն սօն
տէրէճէլէրինէ վասըլ օլմուշ օլան , գըզգարընտաշը նօ-
նուֆարըն քիւշաու իթտիյի ճէհէննէմ օճաղընա աշըրմըլ
իտի , մերգումըն պու տէհշէթիւ նիյէթինտէն , ըէֆիզ-
լէրինին , վէ պաշըճա իշպու ճինայէթին իճրասընտա
անճագ քէօր քէօրունա ալաթ օլմուշ օլան խըրսըզ Պէ-
տիյին պիլէ մալիւմաթը օլմայուպ , անճագ Գասպարըն
գըզը գաշըրմասը , վալիտէսինտէն պիրազ բարա թութ-
մագ էֆքեարընա համլ իտէրէք , քէնտիսինին տախի ա-
լընճագ բարատան ազ չօք միւսթէֆիտ օլաճազը իւմիւ-
տի իլէ , իշին նիհայէթինի պէքլէմէքտէ իտի , հէր նէ
հալ իսէ , մերգում Գասպարըն գըզգարընտաշը ըէզիլէ
գարը , գարընտաշընըն նիյէթինի պիլմէզ իտի իսէտէ , հէր
հալտէ գըզընը քէնտի էվինէ կիթիրմէսի տախի խայըրը
պիր էֆքեարէ մէսնի օլմատըզընա տախի գալպի շէհա-
հատէթ իտէրէք , իլէրուտէ միւթլագա պու իշտէն քէն-

տիսինէ տախի հայրի մէնֆա'աթ օլաճաղընը հիսապ իթ-
մէքլէ, մաէլ մէմնունիյէ մուճախլէյհայը խանէսինտէ գա-
պուլ իթմիշ խտի :

Վէլ հասըլ Գասպար զէվճէսինին վէֆաթընտան պիր
հաֆթա սօնրա արթըգ քէնտուսինի հէր ճէհէթլէ սէր-
պէսթ, վէ հէր շէյի եաբմաղա միւգթէտիր զանն խտէ-
րէք, անճագ շիմտիքի հալ պէշ օն լիրա էլտէ խտէպիլ-
մէք, վէ իլէրուտէ գըզընըն սայէսինտէ աղ չօգ պիր կէ-
շինմէ չըգարմաղ իւմիւտի իլէ, մէրգուճէնին հադգըն-
տալ թասափուր իթտիյի ճինայէթը միւտհիշէնին վադ-
թը կէլմիշտիր զանըյըլա, հէման իշէ պաշլամայա գա-
րար վէրմէքլէ, հէմիլիքէսինին խանէսինէ կիտէրէք իլք տէ-
ֆա օլարադ գըզընա կէօրիւնիւպ գօնուշմագ իշիւն խա-
նէյի մէզքիւրէյէ կիթմիշ խտի :

ՍԷՔԻԶԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՊԱՊԱ ԻԼԻ ԳԸԶ

Մէրսումէ ճէհէննէմ քիւթիւյի գարընըն խանէսի Գաւիեօն գուլուղու ճիվարընտա օլուպ, հէր նէ գատար եանկընտա եանմըշ խոի խսէտէ, զէնկլինկիյի սայէսինտէ, տէրագապ Զիլէքճի սօգաղընտա պէօյիւճէք պիր խանէ խթիճար խտէրէք, քեամիլէն գուրթարմըշ օլտուղու էշ եասքնը օրայա նագլ իթմէքլէ հէման իճրայի սէնաթէ պաշլամըշ խոի, վէ իշթէ սարհօշ Գասպարըն քէրիմէսի, Վիրգիլնէ նամըյըլա գըզճըազ եանկըն կիճէսինտէն պէրու խանէյի մէզքիւրէտէ պուլունմագտա խոի:

Մէրգուլմէ գըզճըազ օն իւշ եաշընը պիթիրմիշ, օն տէօրտէ հէնուզ դատէմ պասմըշ զաիֆիւլ պիւննէ ֆիտան պօյլու, գումրալ սաշլը, սամուր գաշլը, ալա կէօզլիւ վէ պայկըն պագըշլը զայէթ հիւսնէտար վէ շիրին պիր չօճուզ օլուպ, եարը պէլինէ գատար տէօքիւլմիւշ օլան գումրալ վէ ուճլարը իրէք կիպի եուամուշագլըղընտան գըվիւլմըշ քեաքիւլլէրի, հիւսնիւ անընա պշագա պիր լէթաֆէթ վիրմէքլէ, պիր իքի եըլտան մէրգուլմէ ճանլար եագաճագ վէ կէօնիւլլէր զաթթ խտէճէք պիր աֆէթի տէվրան օլաճաղը կիւֆթարը չէքէրպարընտան, վէ սէրվի կիպի ըէֆթարընտան անշաշըլմագտա խոի, մուճաիլէյհանըն եալընըզ, սամուր ըէնկինտէ օլան գալէմ գաշլարը, շարգ կիւզէլլիլինէ այըտ օլուպ, գուսուր հէր պիր թարաֆը պիւթիւն պիւթիւնէ զարպ տիլպէրլէրինէ մախսուս օլմաղըլա, մէրգուլմէյի կէօրէնլէր հէր հալտէ

էվրօբա գըթասքնտա տօղմուշ եա Ալէման վէ եախօտ
ինկիլիզ գըզը տըր տէյէճէքլէրի շիւպհէսիզ իտի . մէր-
գումէ սիննինէ նիսպէթլէ , լիսանը մատերզատը օլան էր-
մէնիճէնին քիթապէթինի լայըզըյըլա թահսիլ իթտիք-
տէն սօնրա , ֆըրանսըզ րահիպէլէրին մէքթէպինէ տէ-
վամ իթմէքլէ լիսանը ֆըրանսէվիյի տախի ազ չօդ էօյ-
րէնիպ , հաթտա լիսանը մէզքիւր իլէ սէրպէսթճէ կէօ-
րիւշէպիլիր օլտուղու կիպի , Վահանըն մարիֆէթի իլէ
ինկիլիզճէեէ տախի պաշլամըշ վէ հատթա էրէյիճէ տէ
թէգատտիւմ իտէպիլմիշ իտի . վէհասըլ մէրգումէ թա-
պիյի պիր ագլու զէքեավէթէ մալիքէ , ղայէթ հիւսնէ-
տար , բաքի տամէն պիր մէլէքէ իտի :

Մէրգումէ պէտպախթ գըզճըազ աթէշլէրին իյինտէն
պիր առէմին մուավէնէթի իլէ գուրթուլապիլտիյինի խէ-
յալ մէյալ վէ առէթա րիւյա կիպի տէրխաթըր իթմէք-
տէ իտի խսէ տէ , նասըլ օլուպ տա հալասընըն էվինէ
կէթիլիլտիյինտէն ասլա մալիւմաթը եօզ իտի , հէր նա-
սըլ խսէ , եանկընըն իրթէսի սապահը մէրգում հալասը
իլէ կէօրիւշմէք իսթէտիյինի պիր դարըյա սէօլէյիպ ,
վէ օլ տախի մէրգումէյէ խապէր վիրմիշ օլմաղիլէ , րէ-
զիլէյի մէզպուրէ կիւլիւմսիյէրէք չօճուղուն պուլունտու-
ղու օտա գաբըսընտան իչէրի կիրտի վէ «Սապահլար հայր
օլսուն սէվիլիլ գըզըմ , նասըլսըն ինշալլահ էյիսին տէ-
յիլմի » տէտի , չօճուգ « շիւքիւրլէր օլսուն պիր չէյիմ
եօգ , անճագ վալիտէմի կէօրմէք իսթէրիմ » տէյինճէ ,
մէրգումէ , չօճուղուն եիւզիւնէ պիր մատէրանէ նիկեահլէ
պագարագ . . . :

— Նիչիւն գըզըմ , պու էվտէն խօշլանմատընմը :

— Աման հալա հանըմ , նէ սէպէպէ մէպին օլտուղու-
նու պիլմէմ , հալպուքի հէր նասըլ խսէ պէն պու էվտէն
գօրգըյօրում :

— Աճայիպ, գորգաճագ նէ վար գըզըմ, պէն պու-
րատա տէյիլիյիմ:

— Աճ ըէճա իտէրիւմ, Ալլահ աշգընա օլսուն պէնի
վալիտէմէ կէօնտէրին:

— Էյի ամմա գըզըմ վալիտէնին նէ օլտուղունու քիմ-
սէ պիլմէյօր . . . :

— Աճ նէ տէյօրսունուզ . . .

— Էվէթ, պիր Էյի պիլմէմ ամմա, իհթիմալ քի թէ-
լէֆ օլմուշ օլսուն:

— (Աղլայարագ) Աճ . . . ամման եարապպիմ աճէպ . . .

— Հաթտա պապան տախի էլան կէօրիւնմէտի . քիմ
պիլիր . . . Ալլահ իթմէսին ամմա օլապիլիր քի օ տախի
չօզլարը կիպի . . . Լաքին նէ իլազըմ պու կիպի խայրըսըզ
սէօզլէր իլէ գալպինի խըրաշ իթմէք . Էկէր սաղ իսէլէր
էլպէթ իւշ տէօրու կիւնէ գատար կէլիւպ սէնի պուլա-
ճագտըրլար, եօգ Էկէր մաղալլահ թէլէֆ օլմուշլար իսէ,
պիլմիշ օլասըն քի տիւնեատէ պէնտէն եազըն պիր ագ-
րապան օլամազ, պէն սէնին էօզ պէ էօզ հալան օլտու-
ղունմտան պունտան պէօյլէ պէնիմ եանըմտա վէ կէօզիւ-
միւն էօնիւնտէ պուլունմալըսըն . պագալըմ իլէրուտէ Ալ-
լահ նէ կէօսթէրիր . վէլ հասըլ սէվկիլի վիրգինէմ, սէն
պանա հէր հալտէ վալիտէ նազարըբըլա պագմալըսըն,
նասըլքի պէն սէնի էվլատըմ մագամընտա վէ պէլքի տահա
զիեատէ սէվմէքտէյիմ տէտի, վէ մէրգուլմէյի եալընըզ
պըրագուպ կիթտի:

Պիշարէ գըզճըագ հալասընըն պու սէօզլէրինի թահալը
միւթաալայէ ալարագ հէր կիւն տիւշիւնիւր վէ պիր տէ-
րէճէյէ գատար տախի հագ վէրիրտի . չիւնքի պալատէ
իշար օլունտուղու կիպի քէնտիսինի աթէշլէր իչինտէն
պիր աուէմին գուրթարմըշ օլտուղունու ըրոյա կիպի խաթ-
րընա կէլիր իտի իսէ տէ, անճագ քէյֆսիզ վալիտէսինին

վէ ինթիպար նինէսինին եանկընտա եանմըչ օլտուգլարը միւհթէմիլ, վէ ագլէ եագըն օլտուղունա պիր տէրէճէ-յէ գատար գանի օլմուշ իտի . վէ պունտան պաչգա հէր կիւն էվին իչինտէ պիրէր տէհչէթլիւ հալաաիս շույու պուլմագլա, մէսէլա, պու կիւն ֆիլան մահալտէն, եա-րըն ֆալան մահգէնտէն, օ պիր կիւն տիվար ալթընտան, եանմըչ պօղուլմուշ վէ էգիլմիշ ինտան նաչէլէրի չըգարըլ-տըղընը իչիթսիքճէ, հէր հալտէ քէնտի ֆամիլեասը տախի քեամիլէն եանմըչ վէ տիւնեատէ քէնտիսի եալը-նըզ պիքէս վէ էօքսիւզ գալմըչ օլտուղունա գանաաթ կէթլիրիպ, կիւնտիւզ ագչամա գատար վէ կիճէլէրի տա-խի սապահլարա գատար աղլար տուրուր իտի . վազա'ա հալասը տիւզիյէ պիչարէ գըզճըազա պիր շէֆգաթը մա-տէրանէ վէ մուհապէթը թամմէ իլէ մուամէլէ իթմէքտէ օլուպ, մէրգուլմէյի այրը պիր օտատէ սագլար, վէ քէն-տիսինտէն մատէ քիմնէ իլէ կէօրիւշտիւրտմէզ իտի . պու սէպէպլէ գըզ տախի պուլունտուղու էվին նէ կիպի պիր մահալ օլտուղունա ասլա մալիւմաթը եօղ իտի իսէ տէ, անճագ պաղէն տիկէր օտալարտան տէհչէթլիւ շամաթա-լար, ճամ վէ գատէհ գըրմաք սէսլէրի վէ սէրիսօշ նաղա-րալարը իչիտուպ սօն տէրէճէ գօրգար, վէ հալասընա « Աման հալա հանըմ գօրգույօրում » տէտիքճէ, մէրգու-մէ տախի պուրնունուն ալթընտան կիւլիւմնիյէրէք « Գօրգ-մա գըզըմ պաղէն պապան կիպի սէրիսօշ միսաֆիրէր կէլիր տէ պէօյլէ շամաթալէր իտէրլէր, լաքին անլէրին սանա հիչ պիր քէտէրի օլամազ » տէր իտի :

Պու հալ իլէ սէքիզ օն կիւն մուրուր իթտիքտէն սօն-րա, նիհայէթ պիր կիւն, պիչարէ գըզըն ճանընա թահտ իտէրէք, հէր նէ օլուրսա օլուն խանէյի մէզքիւրէտէն չըգուպ կիտէճէյինի հալասընա մուսիրրանէ պէյան իթ-տիքտէ, մէրգուլմէ ճատը գարը, աղըր պիր հալ քէսպ

իտէրէք վէ պիր ազիւմ վազարլէ գըղա ճէվապէն...

— Վիրգիւնէ գըղըմ պազ սանա պիր շէյ սէօյլէյիւմ.
նասըլ քի կէօրիպօրսուն պէն ղայէթ զէնկին պիր գարըյըմ,
վէ տիւնեատէ սէնտէն պաշգա պիր վարիսիւմ օլմատըղը-
նըտա պիլիրսին. իմտի էկէր պէն էօլիւրսէմ քեամիլէն վա-
րիտաթըմ սանա գալաճագտըր, պէն սէնի քէնտիմէ էվ-
լատ իթմէք իսթէրիւմ, ֆագաթ էկէր սէն հագգընտա
օլան պու նիյմէթին գատրու գըյմէթինի ճէհալէթինտէն
նաչի պիլմէզսէն, վէ այաղընա տօլաշմըշ օլան շու գըս-
մէթի թէբէրէք գապուլ իթմէզսէն, օ վագըթ պաշգա
պիր էօքսիւզ չօճուգ ալըպ, ախը քէնտիմէ ճան էվատը
իտէր վէ վարիտաթըմը տախի քեամիլէն անէ վասիյէթ
իթմէյէ մէճպուր օլաճաղըմ շիւպհէսիզ տիր. հալ պու քի
սէնին էօզ պէ էօզ հալան օլտուգճա, վէ սէնինտէ շէ-
րա՛ն տիւնեատէ պէնտէն ղայրի եագըն ագըրապան վէ
համին պուլունմատըգճա, նէ լուզըմ վար քի պէնիւմ
պունճա վագըթտան պէրու չալըշըպ վէ ապա հարամ
գաթմայարագ պիրիքտիրտիլիւմ վարիտաթ, եապանճը էլ-
լէրէ կէշսին. իշթէ սէվկիլի Վիրգիւնէմ պուրալարընը է-
յիճէ տիւշիւն թաշընտա, սօն տէֆա օլարագ պանա գա-
թիլէն պիր ճէվապ վէր քի պէնտէ օնա կէօրէ իշիմէ պա-
գայըմ:

— Պէն ղաթէն ֆըգարալըգ վէ ղարուրէթ իլէ պէօ-
յիւմիւշ օլտուղումտան ապա զէնկինլիյէ կէօղիւմ եօզ
տըր:

— Եանի նէ՞ տէմէք իսթէրսին:

— Տէմէք իսթէրիւմ քի պէնիւմ տիւնեա մալինէ հավէ-
սիւմ եօզ, անճագ գօրգուսուզ բէրվասըլ ըահէթի գալպ
իլէ եաշամագ իսթէրիւմ:

— Պուրատա ըահաթ տէյիլմիսին. հէր նէ թաճիլլի-
յին վէ նէյէ իհթիեաճըն վար իսէ սէօյլէ օնունտա չա-

րէսինէ պաղարբղ :

— Վագա՛ա հիշ պիր կէօնա թաճիզլիյիմ վէ հիշ պիր շէյէ իհթիեաճըմ եօգ , համա օլա եէմէք իշմէք կիյինմէք գուշանմագ , վէլ հասըլ պու էվտէ սայէնիզտէ հէր շէյ ամատէ տիր , վէ պունլարտան պաշգա հագգըմտա իպրազ իթտիյինիզ մատէրանէ մուհապէթ իչուն տախի խասսէթէն թէշէքքիւրէ պօրճույում , լաքին . . . նասըլ սէօյլէյիմ . . .

— Սէօյլէ , սէօյլէ գօրգմա :

— Պու էվտէ գալմագ իսթէմէմ :

— Սէպէպինի անլայապիլիրմիյիմ :

— Սէպէպի շու տըր քի , սըգըլըյօրում , զանն իտէրսին քի եիւրէ յիմի պիր աղըր մէնկէնէ ալթընա գօյմուշլարտա էզէյօրլար :

— Աճայիպ , սէնին կիպի օն իւշ օն տէօրտ եաշընտա պիր չօճուղուն , սըգըլըյօրում , էյլէնէմէյօրում տէմէսի տօղրուսու բէք զարիպ տիր . հէր նէ հալ իսէ , շիմտի պուրատան կիթմէք մի իսթէյօրսուն :

— Էվէթ , սէվկիլի հալաճըրմ , պուրատա գալմագ իսթէմէմ :

— Բէք ալա կիթ , պէն սէնի ճէպրէն պուրատա ալը գօյամամ , կիթմէք վէ օթուրմագ սէնին էլինսէ տիր պու խուսուստա քեամիլէն մէնզուն սըն , հալ պու քի էյիճէ տիւշիւն , սօնրա բէշիման օլմայասըն :

— Էյի տիւշիւնմիւշ վէ սօն գարաըընը տախի վէրմիշիմ :

— Տէմէք քի միւթլագա կիտէճէքսին :

— Էվէթ հալաճըղմ , հէր հալտէ կիտէճէյիմ :

— Լաքին սէն , էքսիք էթէք պիր չօճուգ օլտուղուն հալտէ նէրէյէ կիտէճէքսին , վէ քիմին խասնէսինէ իլթիճա իտէճէքսին :

— Պու խոստուտա սիզին մուսվէնէթինիզի թալէպ իտէճէքսիմ :

— Նէ՞ կիպի :

— Մատէմ քի պու կիւնէ գատար բէտէր ու մատէ-
րիմոէն արանըլմամագտայըմ, պույուրտուղունուզ կիպի ,
հէր հալտէ թէլէֆ օլմուշ օլտուզլարնա էյիտէն իգնա
օլմուշում . իմոի օգուճագտա օլտուղում ֆըրանսըզ բա-
հիպէլէրինին մէքթէպինէ կիրուպ իքմալը ուլում ու ֆու-
նուն իթտիքտէն սօնրա , պէն տախի անէր կիպի բահի-
պէ օլմագ արզուսընտայըմ , վէ պու արզույէ մուվաֆ-
ֆագ օլմագլըղըմ իսէ , մահզա զաթընըզըն մուսվէնէթի
իլէ օլաճաղը շիւպհէսիզ տիր :

— Հանկը մէքթէպտէ օգուրտուն :

— Բանկալթիտէքի (մասէօրլէրին) քիւշատ իթտիքլէ-
րի մէքթէպտէ , իմոի պէնի եա պիր սատըզ քիմսէնին
րէֆագաթըլըլա , վէ եախօտ պիզզաթ քէնտինիզ ալուպ
կէթիւրմէնիզլէ րէճա իտէրիմ :

— Էյի ամմա գըզըմ , պէն քէնտի քէնտիմէ պիր շէյ
եաբամամ :

— Պիրինէ մի տանըշաճագսընըզ :

— Հայըր տանըշմայա հաճէթ եօզ , անճագ խօտ պէ
խօտ իւզէրիմէ մէսուլիյէթ ալմագ իսթէմէմ :

— Սիզ մէսուլ օլմազսընըզ , պէն չօճուզ տէյիլիմ ,
քէնտի իսթէյիմ իլէ . . .

— Անլատըմ սէվկիլի գըզըմ անլատըմ , լաքին պիր մէ-
սէլէ վար քի . . .

— Նէ մէսէլէ վար :

— Մէսէլա , եանկընտան պու կիւնէ գատար ֆամիլ-
եանտան հիշ պիր էսէր կէօրիւլմէտիյինտէն , հէր հալտէ
թէլէֆ օլմուշ օլտուզլարը ագլէ եագըն պիր մատտէ ի-
սէտէ , պունուլըլա պէրապէր օլա քի պիր վագըլթտան

սօճնրա պիրի մէյտանէ չըգուպ սէնին հագգընտա պէն-
տէն մալիւմաթ իսթէյէճէք օլուրսա նէ՞ ճէվապ վէրէ-
յիմ:

— Աճայիպ, պուլունտուղում մահալի կէօսթէրի վէ-
րինիզ, պէնտէնիզի կէօթիւրէճէյինիզ մահալ հէր ճի-
հէթլէ նամուսլու վէ էմնիյէթլի պիր եէր տիր զանն ի-
տէրիմ տէյիլմի:

— Էվէթ, վազա՛ա էօյլէ տիր, հալ պու քի...

— Բէճա իտէրիմ, նիչին թէրէտաիւտ իտիյօրսունուզ:

— Հէր նասըլ իսէ, բէք ալա տէտիյին կիպի օլսուն,
ֆագաթ պիր քաչ կիւն տահա սապր իթմէքիյին լազըմ
կէլիր, չիւնքի ֆամիլեանըն հագգընտա սօն տէֆա օլա-
րագ պիր մալիւմաթ ալմագ իսթէրիմ, վէ էկէր իւչ պէշ
կիւնէ գատար քիմնէ մէյտանա չըգմազ իսէ, օ վագըթ
պէն քէնտիմ պիզզաթ սէնի ալըպ կէօթիւրիւրիւմ:

— Բէճա իտէրիմ թէէիսիիր իթմէյինիզ... չիւնքի...

— Պու աբա գաբըյը տըշարտան վուրտուգլարընտա
գըզ թապկիյի սիւքիւթ իթտի, վէ մէրգումէ ճատը գա-
բույու աշարագ, վուրան քիմնէ իլէ պիր գաչ սէօզ թէ-
աթի իթտիքտէն սօնրա, «Շիմտի կէլիրիմ» տէյուպ
կիթտի:

Պիչարէ գըզճըպզ օտատէ եայընըզ գայընճա, իւչ պէշ
կիւն տահա մահբուսիյէթինի նասըլ կէչիրէպիլէճէյինի
տիւչիւնիւպ տիւչարը հիւզնու քէտէր օլմագտա իտի,
վէ նիհայէթ եարըմ սաաթ սօնրա օտանըն գաբըսը աչը-
լըպ, մէրգումէ ճատը կիւլէրէք իչէրի կիրտի վէ գըզ-
ճըպզէ խիթապէն...

— Շիմտի կէօրտի՞ւնմի, սէվկիլի վիրգինէմ, պուրա-
տան կիթմէքիյին հագգընտա իթիրագ իթմէյէ նէ գա-
տար հագգըմ վար իմիշ:

— Նէ՞ կիպի, անլայամայօրում... նէ վար, նէ օլտու:

— Նե՞ օլաճագ, իշթէ պապան կէլմիշ, սէնի կէօրմէք իսթէյօր :

Կէնճ գըզ պու սէօզիւ իշիտիր իշիթմէզ, հէման ալաղէ գալգարագ սէվինճինտէն հալասընըն պօյնունա սարըլտը, վէ կիւլ շօնչէսի կիպի նազիք վէ լաթիֆ տուտագլարըլա մէրգումէ ճատընըն ատէթա քէօսէլէ կիպի օլան երգչերինի էօբէրէք, « Ա՛հ հալաճըզըմ նէ տէյօրսունուզ . . . պապամ . . . ա՛հ շիմտի կէօրմէք իսթէրիմ . . . նիշիւն պուրայէ կէլմէտի :

— Երկէյինի օյնաթմա գըզըմ, շիմտի պուրայէ կէլճէք :

— Ահ թէչէքքիւր իտէրիմ :

— Շիմտի կէօրտիւնմի գըզըմ, պէն սանա տէմէտիմ միքի . . . Գասպարըն իչէրույէ կիրմէսի իլէ մէրգումէ սէօզիւնի գաթ իթտի :

Սարիսօշ Գասպարըն, գըզըլըլա կէօրիւշմէսինտէն թէվէլիւտ իտէճէյի հալլէրին քէնտինճէ զիւատէսի իլէ էհէմմիլէթի օլտուղու տէրքեար օլուպ, գըզընա սէօլլէյէճէյի սէօզլէրին միւլէսսիր օլմասը իշիւն, պիր քաչ թանէ չագմըշ, վէ չագըր քէյֆ օլմուշ իտի, մէրգում քէնտինի չէքմիշ չէվիրմիշ վէ տիպլօմաթքեարի պիր հալքէսպ իտէրէք օտա գարուսընտան իչէրի կիրտիլինի գըզ կէօրիւնճէ, հէման սըչրայուպ պապասընըն պօյնունա սարըլարագ, « Ա՛հ սէվիլի պապաճըմ քաչ կիւնտէն պէրիտիրքի հասրէթինիզի չէքմէքտիլիմ . . . նէրէտէ իտինիլ . . . նիշիւն պէնի կէօրմէյէ կէլմէտինիզ ահ պէն սիզի բէք չօք սէվէրիմ » տէյէրէք սէլ կիպի կէօզ եաշը տէօքմէյէ պաշլատը :

Զէվալը գըզճըազ պապասընը ճիտտի օլարագ սէվէր վէ հիւրմէթ իտէր իտի, հաթտա չօգ տէֆա վալիտէսին տէօյիւպ թէրէլէտիլինտէ, մէրգումէնին պէտտուայէ

պաշատեղընը կէօրիւնճէ , վալիտէսինին պօյնունա սարը-
լուպ , « Աման վալիտէճիյիմ բէճա իտէրիմ բէտէրիմէ
քէօթիւ սէօյլէմէ » տէր իտի , հալպուքի մէրգուճ խա-
յըն հէրիֆին գալպինտէ պէնիյի պէշէրէ թապիյի օլան
բէտէրանէ տույղու վէ մուհապէթին էսէրի պիլէ գալ-
մատըղընտան , պու կիպի հալլէրէ ասլա էհէմմիյէթ վի-
մէզ իտի , հէր նէ հալ իսէ մէրգուճ սօղուգ պիր թապի-
իլէ պիլ մուգապէլէ էվլատընը գուճագլատը , վէ ատէ-
թա պիր թէաթրօ օյունճուսը պիֆիթուրլուղույըլա չօ-
ճուղու պիր իքի քէրրէ բուս իթտիքտէն սօնրա , գըզ
գարընտաշընա , քէնտիլէրինի եալընըզ պըրագմասընը իյ-
մա իտէր պիր իշարէթը մախսուսէ իլէ անլաթտըրընճա ,
մէրգումէ ճատը տախի տէրագապ իշի չագտը , վէ կիւ-
լիւմիյէրէք զայէթ թաթլու պիր սէտա իլէ « Արթըգ սիզ
պապա իլէ գըզ իսթէտիյինիզ կիպի կէօրիւչիւնիւզ » տէ-
տի , վէ գարընտաշընըն եիւզիւնէ էհէմմիյէթլի պիր պա-
գըշ իլէ պագարագ , մէրգումանը եալընըզ պըրագուպ
կիթտի :

Մէրգում գըզըյըլա եալընըզ գալընճա , կիյտիյի քէօհ-
նէ վէ քիրլի չաքէթինին ճէպլինտէն քեաղըտա սարըլմըշ
պիր բարչա շէքէր վէ պիրագտա մէյվէ չըգարուպ գը-
զընա թագտիմ իթտի , գըզ « Թէշէքքիւր իտէրիմ » տէ-
յուպ հէտիյէլէրի գապուլ իթտիքտէն ոօնրա , « Սէվ-
կիլի պապաճըրմ պէնի վալիտէմին եանընա կէօթիւրմէք
իշիւն կէլտին տէյիլմի » տէյինճէ , մէրգում գըզգարըն-
տաշընըն թալիմաթը իւզրէ , մահզուն վէ քէտէրլի պիր
հալ քէսպ իթտի , վէ կիւյա աղլայօր կիպի մէնտիլի իլէ
եիւզիւնի գաբատըղընը գըզ կէօրիւնճէ պօղուլտու , վէ
բէտէրինին պօյնունա սարըլարագ :

— Ահ պապա , նիշիւն աղլայօրսուն , եօգսա պիր քէ-
տէր մի վագը օլտու տէյինճէ . . . մէրգում կէօղլէրի-

նի սիւրբէք վէ մահգունանէ պիր հալ իլէ գըզընա ճէ-
վապէն . . .

— Ահ սէվկիլի Վիրգինէմ, պէն աղլամայըմ տա քիմ
աղլասըն, աճէպ տիւնեատէ պէնիմ կիպի պէտպահտ
պիր առէմ տահա վա՞ր մը տըր :

— Աման պապա Ալլահ աչգընա օլսուն սէօյլէ, նէ
օլտու :

— Ահ պէտպահտ գըզընազըմ, տահա նէ՞ օլաճագ,
ֆամիլեամըզ քեամիլէն մահվ օլուպ պիթտի . . . վալիտէն
էօլտի :

Պէտպահտ գըզընազ պապասընըն վերտիյի պու տէհ-
չէթիւ հէվատիսին թէհսիրինտէն զայ ագըլ օլուպ պա-
յըլա գալտը, վէ նիհայէթ կիւճ հալ իլէ ագըլ պաշընա
կէլէրէք հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամայա պաշլատը, վէ պիր
մըգտար պէօյլէճէ կէօզ եաշը տէօքտիւքտէն սօնրա,
« Ահ պապաճըրմ, սէվկիլի վէ պէտպահտ աննէմի սօն
տէֆա օլարագ պիր տահա կէօրմէք իսթէրիտիմ . . . տհ
նիլին պէնի պունտան ալըպ կէօթիւրմէտին » տէյին-
ճէ, մէրգուլմ կէօզլէրինի սիլտի վէ տէրունի տիլտէն պիր
ահ չէքէրէք գըզընա ճէվապէն . . .

— Նասըլ կէօթիւրէյիտիմ սէնի . . . պուրատա օլտու-
ղունու տահա պու կիւն տույտում վէ հէման գօշարագ
կէլտիմ, ահ սէվկիլի Վիրգինէմ պէն սէնի տախի անլէք
կիպի թէլէֆ օլուլզ զանն իտէր իտիմ :

— Անլէր քիմ տիր, տէմէք քի տահա . . .

— Ահ սէվկիլի գըղըմ, պիզէ օլան զուլում հիչ քիմ-
սէյէ օլմամըշ տըր . եվվէլա սանա շունու սէօյլէյիմ քի
թէյզէն օլաճագ մէլունէ, պիշարէ վալիպէնի խասթա
օլտուղու հալտէ եիւզ իւսթիւ պըրաղուպ սէվկիլիսի իլէ
գաշտը կիթտի :

— Հըուրսիմէ իչիւն մի տէյօրսուն . . . աման եարապ-

պիմ. . . հայրը հայրը պապա, եանլըջ օլմալը . . . պէն օն .
տան պու կիպի ալչազլըզ մէմուլ իթմէմ :

— Էվէթ սէվկիլի Վիրգինէմ, եանլըջ տէյիլ տիր . . .
վէ պիր տէրէճէյէ գատար մէրգումէնին պու թարիգէ
սիւլիւք իթմէյէ հագգը վար իտի , չիւնքի հէմշիրէսինին
եանի պէտպահտ վալիտէնին էօլէճէք օլտուղու շիւղհէ .
սիզ իտի , վէ քէնտի վալիտէսինին տալի էօլտիյիւնի . . .

— (Խէլէճան իլէ պապասընըն սէօզիւնիւ քէսէրէք)
Ահ պապա նէ տէյօրսուն , նինէմ տէ մի էօլտիլ :

— Ահ սէվկիլի Վիրգինէմ, ռէճա իտէրիմ տէրտիմի
թագէլէմէ , զավալը իհթիեար նինէն , գարընտաշըն իլէ
պէրապէր եանկընտա եանտրլար . . .

Ձէվալը գըզճըազ , արթըզ պու սօն տարպէյէ թա .
համմիւլ խտէմէյէրէք , եէնիտէն պայըլուպ եիւզիւն գօ .
յու եէրէ գաբանտը , վէ վիճուտինի տէհչէթլիւ պիր
ըսբազմօ իսթիլա իտէրէք թիրիլ թիրիլ թիթրէմէյէ պաշ .
լատը . մէրգում խայըն բէտէր , գասապլար քէստիքլէրի
գօյունլարըն չապալամալարընա նէ թավը իլէ պագար .
լարսա , թըպգը թըպգըեա օ փութուրսուզլըզ իլէ պիր
մըգտար էվլատընըն հալինէ պագտըգտան սօնրա քէն .
տի քէնտինէ « Մալուշուր պիր շէյ եօգ » տէյէրէք գա .
բըյը աշտը , վէ հէմշիրէսինի չաղըրուպ իքիսի պիրլիքտէ
պիչարէ չօճուղուն ագլընը պաշընա կէթիրմէյէ չալըշ .
տըլար , նիհայէթ կէնճ գըզ կէօզլէրինի աշտը , վէ տէհ .
շէթլիւ պիր ըիւյա կէօրիւպ տէ գօրգու իլէ ույանան ա .
տէմէր կիպի տէօրտ եանընա պագտը վէ « Ահ պէնտէ
էօլմէք իսթէրիմ . . . պէնտէ անլէրին եանընա կիտէճէյիմ »
տէյէրէք կէօզլէրինի գաբատը :

Մէրգում Գասապար իլէ հէմշիրէսի , զէվալը գըզճըա .
զըն ալէյհինտէ թէրթիպ իթմիշ օլտուգլարը տուզաղըն
պաշա չըգանաղընա իւմիւտ իթմէքտէ իտիլէր . հալ պու

քի օ խոստուտա իշին բէք իւերուսինէ վարմըջ օլտուգ-
լարընը , եանի չօճուգ տիւշար օլտուղու մէյուսիյէթին
թէէսսիրի իլէ խաւթէլէնիւ , վէ պու հալաէն քէնտու մէ-
նաֆիյի շախսիյէլէրինէ տօպուսուր սուրէթտէ , ֆէնանէ-
թիճէլէր զուհուրէ կէլէպիլիւր օլտուղունու ֆարգ իթմէք-
լէ , մագսատը բիւր ֆէսատլէրինին ֆիլիլէն իճրասը անճա
չօճուղուն , միւտէթը գալիլէ զարֆընտա քէսպը սըհհէթ
ու աֆիյէթի իլէ օլաճաղը , վէ պու իսէ քէնտուլէրինճէ
բէք մուհիւմ պիւր մատտէ օլմաղլա , տէրապապ պիւր հէ-
քիւմ ճէլպ իթտիրուպ , մէրգուլմէնին թէտալիսինէ էզ-
ճանուտիլ ուղրաշարագ , նիհայէթ մուվաֆֆագ օլապիլ-
տիլէր :

Մէրգուլմ խայըն բէտէր , հէմշիրէսի օլաճագ ճանվէ-
րին թալիմաթը իլէ , պիշարէ չօճուղու պիւր թագըմ է-
սէֆէնկիզ վէ եալան տօլան հէվատիպլէր իլէ մուղթարքպ
իթմէսինին սէպէպի պաշգա պիւր շէյ օլմայուպ , իկա
մէրգուլմէյի ֆամիլեասընտան պիւսպիլթիւն գաթի ա-
լագա իթտիրուպ , քեամիլէն քէնտու զապթլէրինէ կէ-
չիրմէքլէ , նիլէթը մէզմուլմէլէրինին իճրասընա գօլայճա
մուվաֆֆագ օլմագ էֆքեարընտան իպարէթ իտի :

Հէր նասըլ իսէ չօճուգ տօքթօրուն մէհարէթի սայէ-
սինէտ ազըճըք քէնտինի պուլուպ կէօզլէրինի աչընճա ,
պապասընըն պաշը ուճունտա օթուրտուղունու կէօրտիւ
... Գասպար հէման մէրգուլմէնին կէօզլէրինի աշտըղընը
կէօրլունճէ եաթմագտա օլտուղու գարեօլայէ եագլաշա-
րագ , գըզընըն էլլէրինի թուլթուս , վէ պիւր աճըգըր սէ-
տա իլէ ...

— Նա՞սըլ օլտուն , սէվկիլի Վիրգինէճիյիւմ , ինչալլահ
պիւր աղ էյիսին , տէյիլ մի , տէտի :

— Էվէթ , քէմալի էսէֆի տէրուն իլէ սէօյլէրիւմ քի ,
պէտպահտըղըմտան ... Էօլմէտիւմ , վէ հաթտա չիմտի է-

յի պիր հալտէյիմ, ա՛հ նէ դատար արզու իտէրիտիմ
վալիտէմին եանընա կիթմէյէ, չիւնքի պէն . . .

— (Մէրգումէնին սէօղիւնի քէսէրէք) Ա՛հ գըզըմ ըէ-
ճա իտէրիմ, պիր տահա պու կիպի սէօղլէր սէօյլէմէ,
զիրա սէն պու քէլամլէր իլէ զալիմ ֆէլէյին եիւրէյիմոտ
աշտըզը դանլը եարէլէրէ պիպէր էքէյօրսոււն, պիլմէզ-
միսինքի պէնիմ տիւնեատէ պոււնտան պէօյլէ սէնտէն
պաշդա պիր քիմնէմ եօգ, պէնիմ հէր իւմիտիմ սէնսին,
պաշքմա կէլէն շու տէհշէթլիւ պէլալէր պէնի սօն տէրէ-
ճէ մուզթարըպ իթմէքլէ անճագ սէնինլէ թէսէլլի պու-
լապիյիրիմ, վէլ հասըլ սէվկիլի Վիրգիւնէմ, պիշարէ վէ
սէֆիլ բէտէրինին հայաթը անճագ սէնին սաղլըզընաւ մէր-
պութ օլմազ իլէ ճէնապը հագ հալիմի աճըյուպ սէնի
պանա պախշ իթտի :

— (Ալլայարագ) Տէմէք քի պէնիմ շիմոն կէրու
տիւնեատէ ֆամիլեամ եօգ տըր :

— Էվլէթ սէվկիլի գըզըմ, պէնտէն պաշդա պիր քիմ-
սէն եօգտըր, ճէնապը հագգըն էմրի շէրիֆի միւպարէգ-
օլա, նէ չարէ դատէր պէօյլէ իմիշ . . .

Պիշարէ գըզճըազըն եինէ աճը աճը կէօզ եաշք տէօք-
մէյէ պաշլատըզընը Գասպար կէօրիւնճէ, քէնտի տախի
մէնտիլ իլէ եիւզիւնիւ էօրթտիւ վէ պիր տիւզիպէ իշի-
նի չէքէրէք . . . « Ահ պէն բէք սէֆիլ վէ պէտպահա տ-
տէմ իմիշիմ » տէյէրէք կիւյա աղլէր իտի, վէ պիր մըդ-
տար պու թագլիտէ տէվամ իթտիքտէն սօնրա պոււն-
տան պէօյլէ նէ եաբաճագլարընը վէ նասըլ կէչինէճէք-
լէրինտէն պահս աշարագ եափաշ եափաշ էֆքեարը ֆա-
սիտէսինէ կէօնա կէօն ըէնկլէր վիրէրէք, վէ օլապիլտիյի
դատար սէօղլէրինի եալտըզլայարագ, պիշարէյէ ըզհար
իթմէյէ պաշլատը . . .

ՏՕԳՈՒԶՈՒՆՃԸ ՖԱՍԸԼ

ՎԱՐԵՏԻՔ ՄԵԼԳՈՆ

Վարեճմէզ Մեղգոնն եանի սարհօշ Գասպարն գա-
րնտաշննն թէֆէճիլիք սէնաթըրլա իշթիղալ իթմէքտէ
օլտուղունու եազմը իտիք, մէրգում պէրայի ախղու-
թա, գըղգարնտաշը Նունուֆար տէնիլէն ըէզլիլէնին քիւ-
շատ իթտիլի ճէհէնէմիլիքտէ, սաքինէ օլան սէֆիլէլէ-
րին էքսէրիսինտէն մաթլիւպաթը օլմաղըլա հաֆթալըգ
թօրլամագ մինասիպէթի իլէ էքսէր տէֆա խանէյի մէզ-
քիւրէեէ կիտուպ կէլմէքտէ իտի. մէրգում իլք տէֆա
օլարագ գարնտաշննն գըզը Վիրգինէի, եանի քէնտի
եէկէնինի օրատա թէսատտիւֆէն կէօրիւպ, ղիյատէսի
իլէ թաաճիւպ իթտի վէ մէրգումէնին օրատա պուլուն-
մասննն սէպէպինի, գըզ գարնտաշննտան կիզլի օլա-
րագ խանէի մէզքիւրէտէ սաքինէ օլան ֆահիշէկեանտէն
սօրուպ սօրուշտուրտու իսէ տէ, հիշ պիր վէչհիլէ լա-
յըվը պիր մալիւմաթ ալամամըլ իտի, վէ պու մատտէ
աշըրը տէրէճէ մէրագընը մուճիպ օլարագ, հէր հալտէ
իշին նէ օլտուղունու անլամագ իսթէյիպ, պիչիմ պիչիմ
ուսթալըգլար, վէ կէօնա կէօն ըումուղաթիլէ, գըղգա-
րնտաշը Նունուֆարն աղընը արաշտըրտը իսէտէ, եինէ
մուվաֆիագ օլամատը հալպուքի մէրգում ղայէթ գուր-
նաղ օլուպ, քէնտիսինտէն կիզլէտիքլէրի պու էսրարը
խաֆիեէյի գուվիլէյի ագլիյէսի իլէ անլամայա գարար
վէրէրէք, տիւշիւնմէյէ պաշլատը:

Նիհայէթ մէրգում գարնտաշննն նէ տէրէճէ ալչագ,

վէ նէ գատար ախլազը պողոզ պիր հէրիֆ օլտուղուն
նու , վէ գըզգարընտաշընըն տախի , հատտէն էֆղուն խա-
պխէ , վէ պիր ճէհէննէմ քիւթիւյի ճատը օլմասընը բէք
ալա պիւտիյինտէն կէրէք մէրգուլէնին վէ կէրէք գարըն-
տաշընըն միւթլագա պու մաստէտէ պիր մէնաֆիյի շախ-
սիյէլէրի օլաճաղընը , վէ պու մէնֆա'աթ իսէ հէր հալ-
տէ , վէ տօղրուտան տօղրույա պիշարէ գըզճըաղըն սէ-
ֆալէթի պահասը իլէ , եանի նամուսուհունը բայիմալ օլ-
մաըյըլա հասըլ օլապիլէճէյինի , քէնտի քէնտինէ հի-
սապլար իտէրէք անլամըշ , վէ հիսապընտա ապա եանըլ-
մամըշ օլտուղունու տախի հէքեայէմիզի օգուլան զաթ-
լէրէ մալիւմ տիր :

Վէլ հասըլ մէրգում , գարընտաշը իլէ գըզգարընտա-
շընըն , նիյէթը ֆասիտէլէրինին նէ օլտուղունու էյիտէն
էյի անլայընճա , անլէրի թէգատտէւմ իթմէյէ գալգըշ-
տը , վէ մէրգումանէ իճրայի խապասաթէ մէյտան վիր-
մէյէրէք , էլլէրինտէն չիքեարլէրինի դարմազլա , անլէ-
րին . պիշարէ գըզճըաղըն ալէյհինտէ իճրա իտէճէլլէրի
վահշիլլի պիղլաթ քէնտիսի եաբըպտա , եալընըզճա միւս-
թէֆիտ օլմայը տիւշիւնէրէք , Օնալկէօրէ բըլանլար թա-
սավվուր իթմէյէ , վէ տուղազլար գուրմայա գարար վէ-
րիպ , վէ հէման վազըթ զայպ իթմէյէրէք , իյճապը իճ-
րասընա թէշէպպիւս իթտի :

Նասըլքի տէմիշիլ մէրգում վարեճմէլ Մէլգոն , եալը-
նըլ թէֆէճիլիլէ իգթիֆա իթմէյուպ . պաղէն պէրայի
թիճարէթ թաշրալէրի կէզէր , վէ էքսէրիէն սէրպէսթճէ
գումար օյնանմագտա օլան մէմլէքէթլէրին գումար խա-
նէլէրինտէ կեահ ճէզաքեարլըղ (*) իտէր , վէ կեահտա

(*) Գումար եէրլէրինտէ բարալարը գալմահան օյունճուլա-

ադէսինն թէհլիքէյէ կիրմէյէճէյինէ . եանի հէր հալտէ
գազանաճաղարընը պիլտիյի ուստա վէ ֆէնտպաղ դու-
մարպաղարէ սէրմայէ վերիւր , վէ թիճարէթին եարըսընը
չէքէր ալըր խտի , հալգուքի վուգու պուլան հարիգը քէ-
պիրտէ , Պէյօղլու դումարխանէլէրինն եքսէրիսի եանմը
վէ օյունճուլար տախի էօթէ պէրի տաղըլմը օլմաղըլա ,
մէրգում իսթէտիյի կիպի աթընը օյնաթամատըլընտան ,
օ կիւնլէրտէ իսկէնտէրէ ճանիպինէ կիթմէք էֆքեարըյը-
լա , եօլ հաղըրըլը կէօրմէյէ պաշլամըլ խտի , վէ պու իսէ
պէտպահտ Վիրգինէնին ալէյհինտէ թասալվուր իթտիյի
ըլլանա մուվաֆֆըր , վէ այնի իսապէթ օլմաղըլա , իւչ
տէօրտ կիւնէ դասար իսկէնտէրէ ճանիպինէ եօլճուլուդ
խտէճէյինի հէմլիքէսինէ պիլտիրտի , վէ մաթլուպաթընըն
թահսիլի պէհանէսի իյէ կիւնտէ պիր քաշ տէֆա խանէյի
մէղքիւրէյէ կիտիպ կէլէրէք , Վիրգինէ իյէ թէնհաճէ կէօ-
րիւշմէյէ պիր ֆըրսաթ արտը խտի իսէտէ , հիչ պիր տէֆա-
սընտա տախի մէրգումէյի եալընը պուլուպտա կէօրի-
չէմէտի , զիրա կեահ բէտէրի վէ կեահտէ հալաուր նէօվ-
պէթ իյէ մէրգումէյի կէօղ հապսընա վաղ իաէրէք , հէմ
եալընը պըրադմաղլար վէ հէմտէ քէնտիլէրինալէն պաշ-
գա հիչ պիր քիմաէ իյէ կէօրիւշտիւրմէղլէր խտի , լաքին
Մէլգոն էվտէրի դըլլարա մէրգումէնին հաստալըղընըն
սէպէպինի սօրտուգտա , գըղլար « Զավալը գըղճըաղ
ֆամիլեասընըն եանիլընտա քեամիլէն մահվու թէլէֆ օլ-
տուղուհու պապասընտան տույմաղըլա աճըսընտան քէյ-
ֆինի պօղտու » տէմէլէրինտէն , Մէլգոն , Վիրգինէնին ֆա-
միլեասընտան եալընը վալիտէսի քէնտի էճէլի իյէ վէ-

րա , պիրինէ իւչ տէյերի բէհին ալմագ շարթը իյէ , վէ ֆահիշ
ֆալըլա աքճէ իգրաղ խտէլէրէ ճէղաքեար տէնիւր օլտուղու ,
պիլմէյէնլէրէ մալիւմ օլմագ իչիւն շէրհինէ լուզում կէօրիւշտի :

Ֆաթ իտուպ. դուստուր դաւանլար սաղսէլիմ վէ էլան Պէյ-
օղլունտա օլտուղլարընը պիլտիյի կիպի, դարընտաշընըն
Վիրգինէյէ, վալիտէն վէֆաթ իթտի, տիկէրլէրիտէ հան-
տըլար վէ թէյզէն տախի պարագըպ ոավուշը վէրտի,
տէմէսինին մանասընը կէրէյի կիպի անլայարագ, ծնա
կէօրէ պիր բըլան թէրթիպ իթմիշ վէ հէմանտա մէվգըյը
իճրայէ վաղ իթմիշիտի, շէօյլէքի Գասպար իլէ նօնուֆա-
ըն Վիրգինէյի քիմնէյէ կէօսթէրիւպ գօնուշտուրտմա-
մագ խուսուսընտա իթտիքլէրի տըղգաթա նիսպէթէն,
Մէլզոն, նէ եարտը հարմատը, նիհայէթ կիւնիւն պի-
րինտէ ֆըրսաթընա տիւշիւրիւպ, հէր նասըլիտէ պիր
թագրիպ մանատար պիր իշարէթ իլէ մէրգումէնին էլինէ
կիզլիճէ պիր քերաղըտ սըգըշտըրտը վէ աճէլէթէն ալըպ
եիւրիւյի վէրտի:

Մէրգումէ ամուճասընըն խաֆիյէն քէնտի էլինէ սը-
գըշաըրտըղը քերաղտըն պիր մէքթուպ օլտուղունու ան-
լատը, վէ հէր հալտէ իշտու մէքթուպըն միւհթէվիեա-
թը քէնտինէ տյըտ օլտուղունու չագարաք, կէրէք մու-
մաիլէյհ Մէլզոնըն մանատար պագըշընտան. վէ կէրէք
եավաշ եավաշ էմիիյէթի սէլպ օլմուշ օլան բէտէրու հա-
լասընտան, մէզքիւր մէքթուպը կիզլէմէք քէնտի հագ-
դընա խայըրը օլաճաղընը ֆէհմ իթմէքլէ, սըգը սըգըյա
գօրսէսինին իչինտէ սաղլատը. վէ պիր ան էվէլ օղուլուպ
մաալինի անլամագ իչիւն սապըրսըղլըղլա կիճէյի պէ.բ-
լէմէքտէ իտի:

Մէրգումէ էվէլլէրի հալասըյըլա պիր օտատա եաթար
իտի իսէտէ, բէտէրի կէլէլտէն պէրու, թապիաթըյըլա
պապա իլէ գըզ գիր գարիօլատա եաթմագտա իտիլէր,
սա'աթ կիճէնին տէօրտ պէշ բատտէլէրինտէ, էվին իչին-
տէ օլանլարըն ճիմլէսիտէ տէրին պիր ույգուեա տալմըշ-
լար իտի, Գասպար իսէ զաթէն հէր ագչամքի միւթատը

իւղրէ , պուրնուռնուն ուճուռնը կէօրէմէղ տէրէճէտէ քէօր սարխօշ օլուպ , էօլիւ կիպի եաթմըշ , վէ հէքսինտէն էվէլ խրրըլ խրրըլ խրըլամայա պաշլամըշ իտի :

Պիչարէ գըղճըաղ պապասընըն էօլիւ կիպի ույումուշ օլտուղունու էյիճէ թաստիք իթտիքտէն սօնրա , ուսուլ իլէ գարեօլտտան աշաղա էնիպ բշըղը եադտը , վէ եիւրէյի շիտաէթլի սուրէթտէ չարքտըղընտան , հէման նէֆէսի քէսիլյօր կիպի օլուպ , կիւյա չարընթըսընը մէն իթմէք իչիւն էլինի կէօյսիւնիւն իւղէրինէ վաղ իթտի , վէ պիր իքի եոլտում սու իչտիքտէն սօնրա էլլէրի թիթրէյէրէք , մէքթուպըն միւհրիւնի սէօքտիւ , վէ քէմալի թէաճիւպ իլէ աթիիւղղիքը սէօղլէրի օգուտու :

Ճանտէն աղիղ սէվկիլի Վիրգիւնէմ ,

« Եէտի սէքիղ կիւնտէն պէրու չէքտիլիմ տէրտու մէչադգաթը սանա դալու գալէմ իլէ թարիֆ իտէմէմ , հէքէ համտ օլտուն , սաղսէլիմ օլուպ վէ նէրէտէ պուլունտուղունու տիւնքի կիւն ամուճանտան խապէր ալտըմ , էլպէթտէ մալիքէ օլտուղուն զէքեալէթ սայէսինտէ , պուլունտուղուն մահալին նէ տէրէճէ նամուսուղ պիր եէր օլտուղունու անլայապիլմիչսին տիր , ահ պէտպահտ Վիրգիւնէ . . . սէն հէր նէ գատար զաիֆ վէ պիքէս պիր չօճուգ իսէն , տիւշմէնլէրին տալի օ նիսպէթտէ զալիմ վէ զատտար տըրլար . . . »

Չավալլը չօճուգ օգուտուղու սէօղլէրտէն զիեատէսի իլէ իւրքէրէք վէ տիւչարը խէլէճան օլուպ , քէնտիւնին հիչ պիր քիմսէյէ զէրրէ մըգտարը զարարու զիեանը օլմատըղը հալտէ նէ մինասիպէթ իլէ պու գատար տէհչէթլիւ տիւշմէնլէր բէյտա իթմիշ օլտուղունու քէմալի թէաճիւպլէ տիւչիւնիւր վէ պիր տիւրլի ագլը ալմաղըտը , նիհայէթ պիր մըգտար տէրեայի թէֆէքքիւրէ տալտըգտան սօնրա մէքթուպըն գուսուր գալան բարչասընը տա-

խի օգուժայա դարար վիրերէք, խեֆֆու հիրառ իլէ տէ-
վամ իթտի . . .

« Պու տէհչէթլիլ տիւշմէնլէրսէն նէ գատար գօրգ-
սան, նէ գատար թիթրէսէն եէրիտիւր, զիրա պունլարըն
պիրի, օն օն իքի կիւնտէն պէրու, միսաֆիրէթէն խանէ-
սինտէ պուլունտուղուն օլ ճէհէննէմ քիւթիւյի գարը-
տըրքի, սէնին վէ պիզիմ պէտպահտըղըմըզտան, մէր-
գումէ էօզպէ էօզ հալան պուլունմագտատըր, վէ տիկէ-
րի իսէ . . . ահ նաօրլ սէօյլէյիմ . . . դալէմիմ իլէ-
րույէ վարմայօր . . . հասըլը սէվկիւլի վիրգինէմ տիւշ-
մէնին իքինճիսի վէ էն զալիմի բէտէրին տիր . . . »

Գրդ պու սէօզլէրի օգուտուղունտա նէ օլտուղունու
պիւմէտի, վէ պայըմագ տէրէճէլէրինէ կէլէրէք մէքթուպ
էլինտէն տիւշտի, վէ եիւզի գօյու եէրէ գարանաճագ-
իքէն քէնտիսինի թութու, վէ պիր մըգտար սու իչտիք-
տէն սօնրա, եիւզիւնի կէօզիւնի ըսլաթուր, վէ պօղուլ-
մամագ իչիւն բէնչէրէնին պիրինի աչարագ թէնէֆֆիւս
իթմէյէ պաշլատը, վէ քէնտի քէնտինէ սէօյլէչէրէք,
« Աման եարապալիմ աճէպ բիւյամը կէօրիւյօրում . . .
լագին պու օլուր իշ տէյիլ, հիչ պիր բէտէր քէնտի էօզ-
պէ էօզ էվլատընըն տիւշմանը օլուրմու » տէյէրէք, մէք-
թուպը եօգարըտան պաշլայարագ պիր տահա օգուտու,
վէ օլ տէհչէթլիլ իպարէյէ, եանի պապատընըն քէնտի
էն զալիմ տիւշմէնի օլտուղու նօգթէսինէ կէլինճէ այաղա
գալգտը, վէ բէտէրինին նակեահան այաղընըն շամաթա-
սընտան օյանապիլիւր օլտուղունու տախի վագիֆէ իթմէ-
յէրէք, օտանըն իչինի տօլաշըպ տիւշիւնմէյէ պաշլատը,
վէ պիր մըգտար պու հալէ տէվամ իթտիքտէն սօնրա,
քէնտի քէնտինէ, « Հէլէ օգուլուպ պիթիրէլիմ » տէյէ-
րէք մէքթուպըն պագըրընը տախի շու վէհիլէ օգումա-
յա պաշլատը . . . »

« Եվէթ սեվկիլի Վիրգինէճիյիմ, հիշ պիր վէչհիլէ օլ մուգատէս իսմի եանի բէտէր տէնմէյէ շաեան օլմայան օ մէլուն վէ վահճի հերիֆ, հալան օլաճազ բէգիլ վէ նա մուսըզ գարը իլէ պիր օլուպ, մահզա քէնտի մէնաֆիլէրի իշին, սէնին ճէվահիր կիպի բազ վէ թէմիզ օլան նամուսընը լէ.քէտար, վէ շիշէյի բամէթինի շիքէսթ իթ մէք նիյէթը մէզմուճէսի իլէ, սէնի խանէյի մէզքիւրէտէ, ալը գօյմուշլար տըր, վազաա պիզ հէրնէգատար, հիւ.քիւմէթը սէնիյէ մարիֆէթի իլէ սէնի մէրգուման ճանա վարէրին բէնչէսինտէն բէք գօլայ սուրէթտէ գուրթարա պիլիր վէ անլէրին ճէզայի սէզալէրինի թէրթիպ իթտիրէ պիլիր իտի իսէքտէ, պազը մուհիմ սէպէպլէրէ մէպնի (շիւնքի սէնին կիպի նամուսլու վէ բազը տամէն պիր գըզճըրազըն էօյլէպիր մինասիպէթսիզ մահալտէ շունճա կիւն վադըթ կէշիրմիշ օլտուղունու հէրքէս անլայըպ կէօ. նա կէօն մանալէր վէրէճէքլէր, վէ պու հալլէրին նէթիօ ճէսի իսէ, սէնին կիպի նամուսու իֆֆէթինտէն պաշգա պիր ճիհէգի օլմայան բազիզէգըղըն միւսթազպիր պէլինի մահվ ու զայիլ իտէճէյի տէրքեար տըր) նիյէթը մէզքիւրէտէն պիզզարուր վազ կէշէրէք պաշգա պիր թէտ պիր տիւշիւնտիւք, չէօյլէքի, մէքթուպըմը եէտինէ թէսլիմ իտէն ատէմ, եանի ամուճան Մէլգոն աղանըն, պու.լունտուղուն խանէ իլէ մինասիպէթի օլմաղըլա կիրուպ չըգմաղա մէզուն օլտուղու սէնին տախի մալիւմին օլմա.լը տըր, իմտի մէրգում սէնի պիր թէտպիր իլէ օ ճէ.հէննէմտէն գաշըրուպ պէնիմ պուլունտուղում մահալէ կէթիրէճէք տիր . . . աման սեվկիլի Վիրգինէմ սէնի կէօրէյիմ քիմսէյէ պիր չէյ չագտըրմայասըն, սօնրա ի.շին նէթիճէսի ֆէնա օլուր, օլապիլտիլի գատար իհթի.րաղ իլէ տավրանմալըսըն, շիւնքի էկէր մէրգուման ճա.նավարլար նիյէթիմիզի անլայաճազ օլուրլար իսէ, մաա.

ղալահ էօմրիւն տախի թէհլիքէյէ կիրմիշ օլուր , զիրա նասըլքի տէտիմ , սէնին տիւշմէնլէրին հէմ խայըն վէ հէմոէ տէհշէթլի տիրլէր

Նիհայէթ սէյկիլի վիրգինէճիյիմ , ամուճան Մէլգոն աղանըն հագդընտա պիղիմ էմնիյէթը քեամիլէմիզ տէր . քեար օլմաղըլա , սէն տախի մերգուճա էմնիյէթ իտէրէք , սանա իրայէ իտէճէյի թարիգէ սալիք օլմալըսըն , վէլ-հասըլ մերգուճըն հէր պիր սէօղիւնէ միւթապաաթ էթ . մէնի խասսէթէն թէմէննի իտէրիմ :

ՀԸՌԻՖՍԻՄԷ

Զէվալը չօճուգ մէգըիւր տէհշէթլիւ մէթուպը իւշ տէօրտ տէֆա օգուտու , վէ օգուտուգճա տիւշարը հայ-րէթ օլարագ , նէ եաբաճաղընը վէ նէ թարիգէ սալիք օլաճաղընը տիւշիւնիւր տուրուր , վէ պիր գարարը գա-թի վիրէմէյէրէք շաշըմըշ գալմըշ իտի իսէ տէ , պու ճիւմլէ եինէ , մերգուճըն պու տէրէճէ ալչագճասընա եանի էվլատընըն ալէյհինտէ պուլունաճաղընը մէմուլ իթմէզ իտի , զիրա գալպլէրի թէմիզ , վէ հիյլէու տէսի-սէտէն արի օլան զաթլէր , գարշուլարընտա պուլունան ատէմլէրի քէնտիլէրի կիպի պէլլէտիլլէրինտէն բէք գօ-լայ ալտանապիլի օլտուգլարը թապիի օլմաղըլա , մեր-գուճէ տախի գալպլինին բագլըղընտան , պապասընը պու տէրէճէ տէհշէթլիւ պիր ճինայէթ իլէ իթհամ իթմէքտէ օլան մէթուպըն մաալինէ օ գատար էհէմնիյէթ վիրմէ-մէքտէ իտի , հէր նասըլ խէ մերգուճէ պու հալի թէ-րէտտիւտ իլէ տիւշիւնիւպ տուրուր իքէն , նակեահան Գասպար , մանասը անլաշըլըր սուրէթտէ սայըգլամայտ պաշլատը :

Մէրգուճէ , պապասընըն սայըգլամաղըլա պիր եանտէն օ պիր եանէ տէօնմէսինի , վէ հէր կիճէ օյանուպ սու

իչմէք ատէթի օլտուղունու ֆիքր խտերէք, իշէ րէնկ վիրմէմէք իչիւն, հէման քըղը սէօնտիւրիւպ գարեօլայա կիրտի եաթտը, վէ կէօղլէրինի գարայարագ ույուեօր կիպի աղըր աղըր թէնէֆիֆիւս իթմէյէ պաշլատը, վա- գաա Գասպար օյանուպ գալգաը, վէ էօթէ պէրի եայ- լանարագ, կիւճ հալ իշէ քըղը պուլապիլիպ եագտը, մերգումըն, ֆիեաթընըն ուճուղլուղունա թամա իտուպտէ իսթիմալ իթտիլի չիրքեապ ըագըլարտա պուլունան իս- պիրթօնըն քէսրէթինտէն, ճիլէրի աթէշլէր իչինտէ գալ- ըուլմագտա, վէ աղըր տախի թուլթիւլ թավասընա տէօն- միւշ օլմաղըլա, աղըր էյրի կէօղիւ շաշը, վէ եուվար- լանա եուվարլանա հէման սու շիշէսինէ եաբըշտը, վէ քիրէճ սէօնտիւրիւրճէսինէ սօն տամլայա գատար իչիւպ պիթիրտիքտէն սօնրա, գարեօլառա օթուրտու, վէ պիր սիկարա պիւքիւպ էսնէյէրէք վէ էօքսիւրէրէք թիւթ- տիւրմէյէ պաշլատը, մերգում կէահպէկեահ ույումուշ զանն իթտիլի գըղընըն հիւսնիւ ճէմալինի սիւզէրէք քէն- տի քէնտինէ « Նէ գատարտա կիւզէլ տիր . . . » տէր խտի, նիհայէթ սիկարասընը իչուպ պիթիրտիքտէն սօն- ըա, հէման քըղը սէօնտիւրէրէք եաթտը, վէ եաթար եաթմաղ խըրլամայա պաշլատը :

Զէվալը գըղճըրագ գալպինին խէլէճանընտան նաչի պիւսպիւթիւն ույգուսու գաշարագ, գարեօլանըն իչինտէ պիր էօթէյէ պիր պէրիյէ տէօնիւպ տուրուրգան, պա- պասընըն ույգուսընտա սայըղլամագլա տէտիլի սէօղլէրէ գուլագ վէրիպ, աթիւիւղղիքը քէլամլէրի քէմալի խէվֆու հիրասլէ տիյնէմէքտէ խտի :

« Վիրգինէ . . . բէք կիւզէլ տիր . . . Նօնուֆարա բայ վէրմէմ . . . էվլատ պէնիմ տիր . . . անըն Նէ հադդը վար . . . էլպէթ պու կիւզէլլիլինտէն իսթիֆատէ իթմէլիլիմ Նէ գատար քէօթիւ գալը տըր »

Մէրդում ույգուսունըն իշինտէ սէօյլէշէրէք , պուներ-
ղամարդ , վէ գարըշդ սէօզլէրէ քիւֆիւրլէր տախի իլալէ
իթմէքտէ իտի :

Պիշարէ չօծուգ , պապասընըն պիշա իխթիեար սայրգ-
լատըղը պու սէօզլէրի իշիթմէքլէ , պիրան էվլէ օգու-
տուղու մէքթուպըն մաալինէ միւթապըղ օլտուղունու
ֆիքր իտէրէք , նամուսընըն նէ աղիմ թէհլիքէտէ օլտու-
ղունու անլատը , վէ քէմալի էնտիշէսինտէն հէրպիր քիր-
բէյի պիրէր աթէշտէն չիվի կիպի օլարագ , թա սապահա
գատար կէօզլէրինի գաբահամատը , վէ պապասընըն եիւ-
զիւնէ պագտըգճա վէֆգէլատէ պիր նէֆրէթ հիսս իթ-
մէյէ սլաշլատը :

Ջէվալը չօծուքճըաղ զաթէն քէյֆսիղ օլուպ , վէ սա-
պահլարա գատար ույգուսուգ գալմասընտան պիւսպիւ-
թիւն թապու թուվանտէն տիւշմիւշ , վէ ատէթա ալթը
այ պիր տիւզի խասթա եաթմըշ կիսի զայրֆլանմըշ իտի ,
մէրգումմէնին կէօզլէրի գըզարմըշ վէ եիւզլէրինին սարար-
մըշ օլտուղունուն սէպէպինի պապասը սօրունճա « Պու
կիւն եինէ զիեատէսի իլէ քէյֆսիղիմ » տէյու ճէվապ
վէրտիյինտէ , պապասը պիֆութուրանէ պիր հալ իլէ « Պիր
շէյ եօգ էլպէթ սալուշուր » տէյուպ ումուղլարընը սիւ-
քէրէք ալտը եիւրիւյի վէրտի , վէլհասըլ պէտպահա գըղ-
ճըաղ աղշամա գատար ալէյհինտէ գուրուլմիւշ օլան շու
ճէհէննէմքեարի տուզագտան նէ սուրէթլէ եագայը օը-
յըրապիլէճէյինի , տալղըն տալղըն տիւշիւնիր , վէ տե-
րունի տիրտէն աշլէր չէքէր տուրուր իտի :

Ագշամ իւսթիւ Մէլգօն կէլիպ գըղը հալասընըն հա-
նընտա , զայէթ պիմէճալ հալտէ օթուրտուղունու կէօը-
մէքլէ , մէքթուպուն հուսուլէ կէթիրտիյի թէհսիրի ան-
լատը , վէ գըզա իիթապէն « Եինէ պու կիւն քէյֆսիղ
օլմալըսըն զիրա եիւզլէրին սարարմըշ , վէ կէօզլէրին գը-

զարմը » տէյինճէ , գըզ մանատար պիր պագըշ իլէ մէր-
գումըն երեզիւնէ պագարագ , « էվէթ քէյֆսիզիմ զիրա
կիճէ հիչ ույուեամատըմ » տէտի :

— Նէրէնտէն պիհուղուրուգ հըսս իտէյօրսուն :

— Տայիմա երերէյիմ չարբար , վէ աիզլէրիմ քէսիլիր ,
հիչ տէրմանըմ եօգ , վէլ հասըլ ֆէնա հալտէ քէյֆսի-
զիմ . . . :

— Պէնիմ ահպապլարբմոան , զայէթ մահիր վէ հազըգ
պիր տօզթօր վար , տիւն քէյֆսիզլիյինի մէրգում տօգ-
թօրա ն ~~էլ~~ իթտիյիմտէ , երերէք չարբմասընա մէլիսա
րուհընըն ֆայիտէ իտէճէյինի սէօյլէտի , պէն տախի պիր
չիչէ ալտըմ կէթիրտիմ , իսթէրսէն գուլլանապիլիրսին ,
չիւնքի զարարըզ պիր շէյ տիր :

— Թէշէքքիւր իտէրիմ :

Մէրգում ճէպինտէն քեաղըտա սարըլմըշ ինճէ վէ ու-
ղուն պիր շիչէ չըգարըպ , մէրգումէյէ թագտիմ իթտի ,
վէ եալընըզ վէրգինէնին անլայապիլէճէյի պիր իշարէթը
մախսուսէ իլէ , բարմաղընը շիչէնին իւզէրինէ վազ իտէ-
րէք , « Սէքիլ օն տամլա պիր դատէհին իչինէ գօյարագ
իսթիմալ իտէպիլիրսին » տէտի , պատէհու հէմշիրէսի իլէ
մաթլուպաթընըն թահսիլի հագգընտա միւպահասայէ
կիրիշուպ , վէ պիր ազ տահա կէօրիւշտիւքտէն սօնրա
պըրաղըպ կիթտի , վիրգինէ հալասընըն եանընտա շիչէ-
նին զարաղընը աչըպ գօղլատը , վէ մէլիսա րուհու օլ-
տուղունու , հալասը տախի անլայուպ զարարըզ շէյտիր
գուլլանապիլիրսին տէտի :

Նիհայէթ կիճէ օլտուգտա Գասպար միւթատը իւզրէ
քէօր սարիսօշ կէլիպ , վէ գըզըլըլա պէրապէր թաամ իթ-
տիքտէն սօնրա եաթտըլար , վէ մէրգում հէման խըրլա-
մայա պաշլատը , գըզ հէրնէ գատար ույումնաղա չարըշ-
տի իսէտէ , իւք կիճէտէն ույգուսուզ , վէ կիւնտիւզ ագ-

շամա դատար զիհնի կէօնա կէօն ' թէֆէքքիւրաթլէ իշ-
ղալ օլուպ սօն տէրէճէ եօրումուշ վէ կէնճիք հալի իլէ
տայանաճագ թագաթը դալմայըպ թապիաթտան մաղ-
լուպ օլտու վէ հէման ույուեա գալտը , լագին կէօրտիւյի
տէհչէթլիւ պիր բիւյանն թէէսիրի իլէ նակէհան ույանտը
վէ , իւք կիճէքի մէնվալ իւզրէ պապասընըն ույումուշ
օլտուղունու թաստիք իթտիքտէն սօնրա , ուսուլ իլէ
գարեօլատան ինէրէք ըջըը եագտը , վէ ամուճասընըն
քէնտինէ վերտիյի մէլիսա բուհընըն չիշէսինտէ , միւթլա-
դա պիր մանա , վէ քէնտինէ այըտ պիր էսրար օլտու-
ղունու հըսս իտէրէք , չիշէյի էօթէ պէրի չէվիրիպ , պիր
շէյ պուլամատը , վէ նիհայէթ իւզէրինէ սարըլմըշ օլան
պէյազ քեաղըտը եըրթարագ ալթընտան իւսթիւ եազը-
լար իլէ տօլու , պիր քեահատ տահա սարըլմըշ օլտուղու-
նու կէօրիւնճէ , օլ վագըթ իշի լայըգըյըլա անլատը , վէ
եավաշ եավաշ մէղքիւր քեահատը տալի չըգարարագ
քէմալի թէաճիւպ իլէ աթիւլղիքը քէլամլէրի օգուտու :

« Պուլունտուղուն ճէհէնէմտէն , հէման պու կիճէ
դուրթուլմագ իսթէրսէն էկէր ասլա գօրգմայարագ , սէյ-
լէտիյիմ սէօզլէրի հարֆը հարֆինճէ իճրա իթմէլիսին չէյ-
լէքի , սա'աթ ալթը ըատտէլէրինտէ եաթտըղըն օտանըն
գարուսը ուսուլ իլէ վուրուլտուղունտա , ասլա շամաթա
իթմէյէրէք , վէ հիշ գօրգմայարագ գարույը աշ , օնտան
սօնրասընը արթըգ պիղէ պըրագ , չիմտիքի հալ հէր չէյ
սըրասընտա տըր , էկէր պու կիճէ քի ֆուրսաթը գաշը-
րաճագ օլուրսան , պիլմիշ օլասըն քի արթըգ դուրթու-
լուշուն օլամագ . . . իշթէ տիւշիւն թաշլնտա անէ կէօ-
րէ , եաբաճաղընա գարար վէր :

Զօճուկ էլինատէքի քեաղըտը պիր դաչ տէֆա օգու-
յուպ , քէնտիսինէ կէօսթէրիլէն թարիգէ սալիգ օլուպ
օլմամսընը , վէ նէ եաբմասը լաղըմ կէլիր օլտուղունու
տիւչիւնիւր վէ հիչ պիր եէրէ գարար վէրէմէզ իտի ,
հալպուքի պուլունտուղու մահալին ույղունսուղլուղու ,
վէ պապասընըն ույգուսընտա քէնտի ալէյհինտէ սէօյ-
լէտիլի սէօղլէրի , տէրլսաթըր իթտիքճէ , պիրիննճի մէք-
թուպ իլէ քէնտիսինէ իսթար օլունան տէհչէթլի սէօղ-
լէրին տօղրու , վէ պուլունտուղու մէվգընըն հալինէ հէր
վէչհիլէ մլթապըգ օլտուղունա գանաաթ կէթիրէրէք , օ
էվտէ գալտըգճա , պիր կիւն տէյիլ իսէ պիր կիւն հէր
հալտէ պաշընա պէօյիւճէք պիր պէլա կէլէճէյինէ ի-
նանմայա պաշլատը :

Վագաա կիճէնին նըսփընտա սօգաղա տիւշմէք , պիր
կէնճ գըզ իչիւն էբէյիճէ թէհլիքէլի պիր հալ իտի իսէ
տէ , պունույըլա պէրապէր եինէ էն էհվէնճէսի պու թա-
րիգ օլտուղունու , վէ անճա պու թարիգ իլէ սահիլի սէ-
լամէթէ չըգապիլէճէյինէ գանի օլարագ , արթըզ հէրնէ
օլուրսա օլսուն ամուճասը , վարեէմէզ Մէլգոնըն էմրինէ
մլթապաաթ իթմէյէ գարարը գաթի վիրէրէք , քէն-
տինի պիւթիւն պիւթիւնէ Սլահա իհալէ իտէրէք , ու-
սուլ իլէ կիլինիպ պուլունտուղու մահալտէն փիրար էթ-
մէյէ հաղըրլանտը :

Հալպուքի չիչէնին իւզէրինտէն չըգան քեաղըտտա
սաաթ ալթըտա տէնմիչ իտի , քէնտի իսէ հէնուղ ույ-
գուտան օեանարագ սաաթըն դաչ օլտուղունտան խա-
պէրի օլմամաղլա , աճէպ վագթը մուայէնտէ գաբը վու-
րուլմուշտա , քէնտիսի ույգուտա օլմասը սէպէպի իլէ
տույամամիչ մը , եօխսա տահա պէքլէմէսիմի լաղըմ կէ-
լէճէք օլտուղունու տիւչիւնիւր վէ տիւչարը էնտիչէ օլուր
իտի , պիչարէ դըզճըազ պու տէրեայի ըզթըրապ իչինտէ

չալգանքայ տուրուր իքէն , նակեահանն եավաշճաճըգ գա-
բունըն վուրուլտուղունու տուեունճա, եիւրէյի սօն տէրէ-
ճէ չարմայա պաշլաւը վէ հէման պայըլաճադ օլտուղունու
անլահարադ տէրադապ մէլիսա լուհունտան պիր գաշ
տամլա գատէհէ գօյտու վէ սու իլէ տօլտուրուպ պիր
եուտումտա իշտի , պու արա իքինճի տէֆա վէ էվէլքին-
տէն շիտէթլի օլարադ դաբը պիր տահա վուրուլունճա
հէման գօշարադ գաբույը աշտըղնտա , գարշուօընտա
եիւղի մասքէլի պիր ատէմ տիքիլի վէրտի , գըզ պու
մասքէլի ատէմի կէօրիւնճէ պիր գաշ ատըմ կէրի կէրի
կիտէրէք , վէ գօրգուլու պիր սէտա իլէ . . . « քիմսին
սէն » տէտի . . . :

Մէրգում պու սիւալէ ճէվապէն , սիւքիւթ նըշանէսի
օլարադ , բարմաղընը տուտագլարընըն իւթիւնէ գօյ-
տու , վէ գօլթուղունտան սիյահ վէ պէօյիւճէք պիր շալ
չըգարըպ հէման մէրգումէնին պաշընա տօլաւը , վէ գուշ
կիպի գուճագլաեարադ նէրտիւպանտէն աշաղը էնմէյէ
պաշլաւը , զէվալլը դըզճըադ գօրգուսընտան նաշի , աս-
լա սէս չըգարամաւը , նիհայէթ եիւղի մասքէլի ատէմ
եավաշճաճըգ դաբույու աշտը , վէ մէրգումէյի դաբընըն
էշիյինտէ պէքլէմէքտէ օլան պիր ատէմէ թէսլիմ իթտի ,
վէ օլ տախի « Աֆէրին Նիգօլի » եարըն սապահ միւթ-
լադ պէնի կէօր տէտի , վէ իքիսի պիրտէն սօգաղը տօ-
լաշարադ նապէտիտ օլտուլար :

ՕՆՈՒՆՃՈՒ ՖԱՍՏԸ

ԱՄՈՒՋՍ. ՏԵՄԷՔ ԲԵՏԷՐ ՏԷՄԷՔ ՏԻՐ

Վարեճեմէզ Մելգոնըն մէտհու սիթայիշինէ սեղավար
օլան, ծանի « Աֆէրին Նիգօլի, եարըն տապան պէնի
կէօր » տէտիյի տտէմ, Նիգօլի նամըյըլա զայէթ ճէսուր
վէ կէօղինիւ պուտագտան սագընմազ եիրմի պէշ եիր-
մի ալթը չաղարընտա երէյիճէ շիրին պիր տէլիգանը
իտի. ձէրգումըն անասը պապասը պէլիսիզ օլմաղըլա,
սայքի գունտաղը գալտըրըմտա չէօղիւմիւշ, վէ սօգադ-
լարտա պէյիւմիւշ օլուպ, ծն եաշընտա օլտուղու հալ-
տէ ուֆաք թէֆէք խըրսըղըղա պաշամըշ, վէ վարա վա-
րա թէգաքտիւմ իտէրէք, պիր տէրէճէ քէսպը մէլէքէ
իթմիշ իտի քի, էն չըգըլմազ տիվարլարա քէրթէնքէթ
կիպի չըգար, վէ սէնաթտաշարընտան կիրիլմէսի միւմ-
քիւնսիւզ կէօրիւնէն խանէլէրէ քէնտի էվի կիպի գօլայ-
ճա կիրէր վէ իսթէտիյի խապամաթը թճրա իտէր իտի:

Մէրգում Նիգօլի պէլքի եիրմի քէրրէ մահրուսա կիր-
միշ չըգմըշ օլուպ, « պիզիմ թարիգէ սալիգ օլանլարա
արաանա պիր հապս օլմագ թապիի պիր չէյ տիր » տէ-
մէքէ, ասլա ֆիթուր իթմէզ իտի. հասըլը սարիգը մէր-
գում, չարգըն լուղէթինին մանայի ասիյէսի իլէ, թու-
թուլմազ գաբըլմազ վէ էլէ ավուճա սըղմազ պիր չաք-
գըն օլմաղ իլէ, կիճէլէրի խըրսըղըղա չըգար, վէ կիւն-
տիւղլէրի տաթի ագշամա գատար գումաք եէրլէրինի
տօլաշուպ, գումար օյնատան պանգա սահիպլէրինտէն
ճէպրի օլարագ քայ իսթէր, վէ անլէր տաթի « չէրինէ

լանէթ » տէյերէք, մէրգումը պօշ պրագմաղլար իտի . վէ Մելզոն տախի մէրգումը պու մինասիպէթլէ թանը . մըշ վէ մուարէֆէ բէյտա իթմիշ օլմաղլա , պետպահտ Վիրգինէնին քաշըրըմասընը մէրգումա իհալէ իթմիշ իտի քի , նէ սուրէթ իլէ պաշա չըգարմըշ օլտուղումալիւմիւմիզ տիր :

Պու սընըֆտա օլան հաշարիլէրին էքսէրիէն միւթատ . լէրի օլտուղու կիպի մէրգում Նիգօլի տախի կիրուհը երազիլէտէն , վէ կէչէն ֆտսըլտա զիքրի սէպգաթ իտէն Նունուֆար նամ ճէհէնէմիլիք ըէզիլու խապիսէնին քիւ . շատ իթտիլի խանէսինտէ սաքինէ Մարիզօ նամըյըքա կէնճ վէ կիւզէլճէ պիր գատընըն աշգընա տիլտատէ օլուպ , էլինէ կէչէն բարալարը քեամիլէն մէրգումէնին ուղուրունա սարֆ իտէր , վէ քէնտիսի հէր կիւն պիր բա . ըսըզ թըղթէպէր կէզէր իտի . սարիգը մէրգում քէնտի այարընտա օլան հաշարիլէրին կիյինտիքլէրի էսվապը , եանի ֆըրանսըզ պիչիմի էնլի բանթէլօն , վէ գըրմըզը գուշագ , վէ ուղուն բիւսկիւլլիւ ֆէս կիյմէյուպ , չէվիք օլմագ վէ անլէրէ պէնգէմէմէք իշիւն եաղ գըշ պիր տա . ըսճըզ բանթէլօն վէ իւզէրինտէն տախի պիր քըսա չա . քէթ վէ պաշընա տախի (գասգէթա) թապիր օլունան պիր նէվի շապկա կիյէր իտի :

Մէրգում պու կիպի իշլէրտէ բէք չօգ պուլունմուշ , վէ ատէթա պու թարիգի քէնտինէ սէնա'թ իթմիշ օլտուղունտան , պու կիպի խապասաթըն իճրասընը սըբա . ըըշ իտէն միւշթէրիլէրինին էֆքեարընը անլամայա վէ մէնֆաաթլէրինին նէտէն իպարէթ օլտուղունու պիլմէյէ ասլա մէրագ իթմէյուպ , անճագ իւճրէթինի ալըպ տա քէյֆինէ պագար , վէլ հասըլ սարիգը մէրգումըն , իւս . թիւնէ էլզէմ օլմայան շէյլէրի սօրուպ արաշսըրմագ ա . տէթի օլմատըղընտան պաշգա , սէր վէրիպտէ սըր վիր .

մէջ թագըմընտան օլտուղու հասէպի իլէ , քէնտինէ միւ-
րաճաթ իտէնլէր էզհէր ճիհէթ խօշնուտ օլուրլար իտի ,
վէ պու թապիեաթը ինտէլ հաշարաթ թահսին օլունուպ
պէյնլէրինտէ էրէյիճէ միւթէպէր թանըմըլ իտի :

Մէրգում Նիգօլինին հալ ու թավընըն վասֆ ու թա-
րիֆի թաֆսիլաթընա կիրիշմէմիզտէն մագսէտ , հէքեա-
յէմիզին իլէրուսինտէ եինէ րասթ կէլէճէյիմիզտէն , օգու-
յանլարըմըզա լայըզըլըլա մալիւմաթ վիրմէքտէն իպա-
րէթ տիր :

Հէր նէ հալ իսէ , Մելզոն Նիգօլինին քիմսէյէ պիր
շէյ սէյլէմէյէճէյինէ էյիտէն իգնա օլմաղըլա , րահէ-
թը գալպ իլէ Վիրգինէյի մէրգումըն էլինտէն ալարազ
Գալաթա ճիհէթինէ տօղրու կէթիւրմէյէ պաշլատը ի-
սէ տէ , մէրգումէնին ագշամտան պէրի չէքտիյի ըզթը-
րապտէն եիւրիւմէյէ մէճալի գալմամըլ օլտուղունու կէօ-
րէրէք , չարնաչար պիր արապայա գօյտու , վէ էվէլին-
տէն թէրթիպ իթմիշ օլտուղու Գալաթա ճիվարընըն նա-
մուսլու պիր մահալինտէ վագը պիր լօգանթայա կէօ-
թիւրիւպ րահէթ իթտիրտիքտէն սօնրա , քէնտիսի սա-
պահլէյին էրքէն Նիգօլիյի պուլուպ բազարըզը միւճի-
պինճէ լազըմ կէլէն իւճրէթի թէտիյէ վէ խաթըրընը խօշ
իթտիքտէն սօնրա , վագըթ զայպ իթմէքսիզին գըզգա-
ընտաշընըն խանէսինէ կիտէրէք , հէման օլ ագշամ եօ-
լա չըգաճազընը մէրսումէյէ պիլտիրմէքլէ , րէսմը վէտայը
իճրա իթտի :

Մէրգում Մելզոնըն ասըլ էֆքեարը , խանէ տէ-
րունինտէ Վիրգինէնին զայպու պէթինտէն հասըլ օլան
թէէսսիրին տէրէճէսինի անլամազ օլտուգտան պաշգա ,
քէնտի հագգընտա հիշ պիր կէօնա շիւպհէյէ եէր վիր-
մէմէքտէն իպարէթ օլմաղըլա , հիշ պիր շէյտէն խապէ-
րի եօգ կիպի պիր թավը իլէ , խանէ խալզընըն պու տէ-

րէճէ թելաշէրիներն սէպէպի նէ օլտուղունու առաւ ի-
տողւ պ անլայքնճա , քէնտիսի տախի քէէննի անլէր կիպի
տիւշարը հայրէթ օլարագ , վէ պէլքիտէ ճիւմէտէն զի-
ետէ քէնտիսի թելաշ իտէրէք , գըղգարընտաչքնա խի-
թապէն , « Աճայիպ նէ ղարիպ հալ տըր պու , գըղ քէն-
տի քէնտինէ պիր շէյ եաբամայուպ , հէր հալտէ պիրի-
նին մուավէնէթի իլէ ֆիրար իթմիշ , վէ պու մուավէնէ-
թի տախի մէրգումէ հէր հալտէ խանէ խալգընըն պի-
րինտէն պուլապիլմիշ տիր տէյէրէք պէետնը էֆ.քետր
իթտի :

Մելգոնըն պու էֆ.քետրը գըղգարընտաչքնա տախի
ագլէ եագքն կէօրինիւպ , գարընտաչքնըն սէօղիւնիւ
թաստիգ իթմէքլէ . . .

— Պէնիմոնէ էֆ.քետրըմ էօյլէ տիր , հալ պու քի քիմ-
տէն շիւպհէ օլունապիլիր , վէ քիմին եագապընը թու-
թապիլիրիդ :

— Օրասը սիզին պիլէճէյինիդ մատտէ տիր :

— Սիդ քիմտէն մէմուլ իտէրսին :

— Պէն քիմսէտէն պիր շէյ մէմուլ իթմէմ , վէ հիշ պիր
քիմսէյի տէ իթհամ իտէմէմ :

— (Գասպար սէօղէ գարըշարագ) սէնին էֆ.քետրըն-
ճա նէ՞ եաբամըլ լաղըմ կէլիր :

— Էկէր պանա գալըրսա , առլա վագըթ ղայպ իթմէ-
յէրէք , վէ հէման պու տագըղատա հիւ.քիւմէթէ միւ-
րաճա'աթ օլունմալը տըր :

— Հիւ.քիւմէթէ՞ մի . . .

— Էվէթ , զիրա պիզլըմ պիլէմէտիյիմիդ էարարը հիւ-
քիւմէթ բէք գօլայ սուրէթտէ մէյտանէ չըգարապիլիր ,
(մէրգում գըղգարընտաչքնա գարընտաչքնըն հիշ պիր
վագըթ հիւ.քիւմէթէ միւրաճա'աթ իթմէք իշէրինէ կէլ-
մէզ օլտուղունու էյիտէն պիլիր իտի իսէ տէ , հիշ օրա-

լարտա օլմայարադ սէօղիւնէ տէվամ իթտի վէ) էկէր իսթէրսէնիդ պէն շիմտի Գալաթա սարայընա կիտէր վուգույի հալի պիլտիրիրիմ, տէտի, վէ պու սէօղիւնիւն ի տէճէք թէէսսիրինի անլամադ իչիւն, տիգգաթ իլէ մերգումանըն եիւզիւնէ պագտը :

— Մելգոնըն պու սէօղիւնի, Գասպար իլէ գըղգարընտաչը իշիտինճէ, ազիմ պիր էնտիշէյէ տիւչար օլաբադ պիրպիրլէրինին եիւզիւնէ պագտըլար, վէ նունուֆարըն պէլլի պէլլիսիդ պիր իշարէթինին նէ տէճէք օլտուդունու Գասպար անլայարադ, գարընտաչընա ճէվապէն « Հէլէ պու կիւնլիւք տուրսուն տա, էկէր ազաճմա գատար պուլամադտադ, օ վադըթ իճապը իճրասընա պագարըլ » տէյէրէք, պու մէսէլէյի միւտհիշէյի գաբամադ իսթէտի :

Մելգոն պու գատարընը քեաֆի առտ իսէրէք, տահա իլէրույէ վարմադ իսթէմէյուպ հէման պաղա գալգտը վէ գարընտաչը Վիլէ գըղգարընտաչընա խիթապէն, իշին նիհայէթի նէ օլուր իսէ մէքթուպ իլէ քէնտիսինէ պիլտիրմէլէրինի ըէճա իթտի, վէ մերգուման իլէ սուրէթը զահիրէտէ պիր մուհապէթը խալիսանէ իլէ վէտալաչարադ պըրագըպ կիթտի :

Մերգուման սարհօչ Գասպար իլէ խապիսէ գըղգարընտաչը պիշարէ Վիրգինէնին ալէյհինտէ գուրտուգլարը տուգադըն, մէմուլին զալրի պիր հալ իլէ պէօլլէճէ պօշաչըգմասը վէ անտէն թէվէլլիտ իտէճէյի մէլհուղ օլան մէնֆաաթլարընըն պիւսպիւթիւն մահվ օլուպ պիթմէսինտէն, սօն տէրէճէ մէյուս վէ միւքէտտէր օյմուչար իտի, վէ պաշլըճա Գասպար էվլատընըն ալէյհինտէ պու տէրէճէ պիր ճինայէթի իրթիքեապ իթմիշ օլտուդու հալտէ, պարի պիր սէմէրէսինի տախի կէօրէմէտիյի վէ կէօրմէյէ տէ իւմիւտի օլմատըղընը տիւշիւնտիւքճէ, ազլընա

խրֆֆէթ կէլմէքտէ իտի :

Վար եէմէզ Մէլգոն , Դասպար իլէ Նունուֆարը տէր-
եայի մէյուսիյէթատ պըրաղուպ , վէ գալպինտէն կիւլէ-
րէք տողրու Վիրգինէնին պուլունտուղու լօքանթայա
կիթմէք իւզրէ մէրգումանտէն միւֆարէգաթ իթտիյինտէ
սա'աթ սապահըն իքիսինի վուրմագտա իտի . պալատէ
վասֆ օլունտուղու կիպի , մէզքիւր լօգանթա տէնիզէ
եագընճա , վէ Գալթա ճիհէթինին նամուսլու պիր մա-
հալինտէ Ֆէլիքս նամըլըլա քեարկիւզար պիր ատէմին
թահտը թասարրուֆընտա իտի . Մելգոն խալգըն նազա-
րը տըզգաթընը իւզէրինէ տավէթ իթմէմէք իչուն մէզ-
քիւր օթէլին թա իւսթ գաթընտա իքի գարեօլալը պիր
օտաճըզ իսթիճար իտէրէք մուվագգաթէն , եանի վա-
բօրա պինէճէքլէրի կիւնէ գաւտար Վիրգինէյի օրատա իս-
քեան իթտիրմիշ իտի :

Կէնճ գըզ իքի իւշ կիւնտէն պէրի պաչընա կէլէն հալ-
լէրին թէէսսիրինտէն , վէ ալէլ խուսուս կիճէ եարըսըն-
տա , միւտէթի էօմրիւնտէ կէօրմէտիյի վէ թանըմատըլը
պիր ատէմին քէնտիսինի գուճագլայուպ գաչըրմասըն-
տան զիյատէսի իլէ գօրգուպ եիւրէք օյնաթմըշ օլմաղը-
լա , հէման օթէլէ վարըր վարմաղ եաթըպ ույուեա գալ-
մըշ իտի . սապահըն սա'աթ պիր ըատտէլէրինտէ մէրգու-
մէ օյանուպ կէօղլէրինի աչտը , վէ նէրէտէ պուլունտու-
ղունու անլամագ իչիւն էթրաֆա նազար իթտիքտէն սօն-
րա , գարեօլատան էնիպ բէնչէրէյի աչարագ սօգաղը
թէճէսսիւս իթմէյէ պաչլատը իսէ տէ , պուլունտուղու
մահալին նէրէսի օլտուղունու պիր տիւրլի անլայամատը .
պիր մըգտար պու հալ իլէ տիւչիւնտիւքտէն սօնրա բէն-
չէրէյի գաբատը վէ օտա գաբուսունը աչարագ տըշա-
րըլը տախի կէօղտէն կէչիրմէք իսթէտի իսէ տէ , օտա
գաբուսընըն սըգը սըգըյա տըշարտան քիլիթլէնմիշ օլ-

տուղունու կէօրէրէք, էվէլա թէաճիւպ իթաի, վէ սօն-
րատա վարա վարա գալալինոտ աղիւմ պիր վէսվէսէ վէ պիր
գօրգու բէյտա օլտու :

Մէրգումէ քէնտի քէնտինէ « Աճէպ պիր տուղագ-
տան գուրթուղուպ, պաչգա վէ պէլքի տաճա տէհէթ-
լիւ պիր տուղաղամը տիւշտիւմ » տէր իտի . վէ ֆիւ վա-
դը պիչարէ չօճուղուն պու կիպի վէսվէսէլէրէ զահիպէ
օլմայա հադգը վար իտի, չիւնքի անճագ թէյղէսինին,
էյանի Հօիփսիմէնին եանընա վարմագ արղու վէ իւմիւ-
տի իլէ, ամուճասընըն էմրինէ միւթապա'աթ իթմիշ ի-
տի . հաջ պու քի մէրգումէնին էսէրինի պիլէ կէօրէմէ-
տիքտէն պաչգա, հաթուտ սապահլէյիւն օյանտըղընտա
ամուճասընը տախի եանընտա պուլամայարագ, քէնտու-
սինի իւղէրինտէն քիթլի, եաբա եալընըզ պիր օտանըն
տէրունինտէ հապս օլմուշ պուլտու, մէրգումէ պու հալ-
լէրին նէթիճէտի նէրէլէրէ դարար վէրէճէյինի քէմալի
էնտիշէ իլէ տիւշիւնիւպ տուրուր իքէն, նակեահան գա-
բըյա պիր անահտար սօգուղուպ աչըլտը, վէ ամուճա-
սը վարեէմէզ Մեւգոն կիւլէր եիւզ իլէ, էլինտէ սապահ
գահվալթըսը իչիւն պիր պարտագ սիւտ վէ պիր միգտար
խաս էքմէք օլտուղու հալտէ իչէրույէ կիւրէրէք մէրգու-
մէյէ . . .

— Սապահլար հայր օլտուն, սէվկիլի վիւրդինէմ, չօգ-
տա'ն մը ույանմըշսըն :

Պիր սա'աթ գատալը վար :

— Էյ ֆիչիւն ույումատըն եա, համտ օլա արթըզ հէր
պիր ճիհէթլէ էմին պիր մահալտէ պուլունմագտասըն,
քէմալի իսթիրահէթլէ ույույապիլիր իտին :

— Պուլունտուղում մահալին էմնիյէթլի օլտուղունա
չիւպհէ իտէյօրում :

— Աճայի'պ, նէ՞ շէյտէն շիւպհէ իտիյօրսուն :

— Շիւղհէ իթմէյէ հագգըմ վար, զիրաւ եկեր պու-
րասը տէտիյնիզ կիպի էմիյէթլի պիր եհր օլապըսը,
պէօյլէ սըգը սըգընա օտա գարուսընը իւզէրիմոնէն քիթ-
լէյիպ տէ . . .

— (Կիւլէրէք) Ա՛ պուշու իչիւն մի չիւպհէ իտի՛նը-
սուն, ա՛հ զաւալը գըզըմ, սէնի թայիպ իթմէմ, չիւնքի
տահա չօճուզ օլտուղունտան տիւնեանըն հալլէքինտէն
խապէրտաք տէյիսին . . . չիմտի սանա սէօյլէյիմ տէ տիյ-
նէ. վագաա պուրասը հէր ճիհէթլէ նամուսը վէ էմի-
յէթլի պիր մահալ իսէ տէ, հալ պու քի պէնիմ իհթի-
եաթէն էօյլէ եաբմագըզըմ լազըմ կէլիր, չիւնքի սէն
եալընըզ պիր գաչ կիւն իչիւն էմանէթէն եմըմոտա գա-
լաճագսըն, վէ (էմանէթէ խըյանէթ օլմաղ) տարալ մէ-
սէլինճէ, ձէնի Հուփսիմէնին ետինէն թէսլիմ իտէճէյիմ
կիւնէ գատար, ճանըմ կիպի էսիրկէմէք, պէնճէ պիր վա-
պիֆէյի մուգատտէսէ օլմաղըլա, պու խուսուստա պէնի
թայիպ իթմէմէլիսին :

— Տէմէք օլուր քի թէյլէմի պու կիւն կէօրէմէյէ.
ճէյիմ :

— Միւմքիւնսիզ տիր :

— Նի՛ չիւն :

— Չիւնքի մէրգուլմէ պուրաստա տէյիլտիր :

— Աճայիպ, մէքթուպունտա սէնի պէքլէյօրում
եազմըլ իտի . . . չիմտի նասըլ օլուպ տա . . .

— Էլէթ, սէնի պէքլէյօր, վէ պէնտէ սէնի մէրգուլմէ-
նին պուլունտուղու մահալէ կէօթիւրմէք իչիւն պիր չօգ
մէշագաթլէր չէքէրէք, վէ հաթտա էօմիւլմիւն թէհլի-
քէսինի տախի կէօզէ ալարագ, սէնի օլ ճէհէնէմոնէն
պի ապիւլլահը թաալա իսէլուս իթմէյէ մուվաֆֆադ օ-
լապիլտիմ :

— Թէշէքքիւր իտէրիմ, լաքին պէն . . .

— Պագաւթ պիւմիշ օլասըն քի իթտիյիմ պու գատար մէսարիֆ, վէ պունճա ըինճո՛ւ մէշագագաթը իթթիեար իթմէքլիյիմ, Հոիիսիմէսին վէ եախօտ Վահանըն խթթը իշիւն տէյիլ տիր. հայըր գըզըմ հայըր, անճագ սէնին խաթըրն իշիւն տիր, վէ տահա տօղրուսու ֆամիլեամըն նամոճպը շէօհրէթիսին քիթլէնմէմէսի իշիւն տիր:

— Սէօղիւնիւզտէն պիր շէ, անլայամայօրում:

— Բէք գօլայ անլաշըլըր:

— Բէճա իտէրիմ իյզահ իտինիզ:

— Սէօլէյէճէյիմ սէօղլէրի տիգգաթը թամմէ իլէ տիլնէ, պապաճ քէնտի մէնֆաթը իշիւն, հալան օլահագ մէլունէ իլէ պիրլէշէրէք, նամուսընը բայիմալ իթմէյէ չալըշտըզլարընը պէնտէն էյի պիլիբսին, վէ մաազալլահ էիէք օնլար մէրամլարընա մուվաֆֆագ օլապիլսէլէր իտի, սէն տախի թապիյաթըյըլա բէք չօզլարը կիպի նամուսուզ, վէ ընզիլէ պիր գըզ օլաճաղըն շիւպհէսիզ իտի քի, պու իսէ տօղրուտան տօղրույա ֆամիլեամընը նամուսընա ինթիզալ իտէր պիր մատտէ տիր, շիւնքի սէն, էվլէնտիլին կիւնէ գատար բէտէրիմիզին նամընը թաշմադտաաքն, վէ ֆիլ վագը պապան օլաճագ մէլուն հէրիֆ պու կիպի նօթթալէրէ էհէմմիյէթ վէրմէզ, վէ նամուսու համիյէթին նէ օլտուղունու պիլմէզ վէ թանըմաղ իսէ տէ, պէն մինղայրի հատտին անըն կիպի ալշագ վէ չաբկըն օլմատըղըմտան, նամուս տէնիլէն մատտէյէ հէր շէյտէն զիեատէ էհէմմիյէթ վէրտիյիմ կիպի, սէնին սէպէպին իլէ ֆամիլեամըն նամուսունըն լէքէտար օլմասընա հիշ պիր վէհիլէ բազը օլամամ, իշթէ սէվիլիլ Վիրէլէճէյիմ, էֆքեարըմըն նէ օլտուղունու շիմտի անլատըն պանն իտէրիմ:

Գըզ աոմուճասընըն պու սէօղլէրինի տըզգաթը թամմէ, վէ սօն տէրէճէ իսթիղրապ իլէ տիլնէտիքտէն սօնրա,

մերգումն ճէվապէն :

— Հագդընըզ վար, տէտիյինիզ սեօղլէրին մանասընը անլայօրում, լաքին թէյզմ Հըռիբսիմէ, ներէյէ կիթմիշ, վէ մերգումէյի ներէտէ պուլաճաբը :

— Հըռիբսիմէ, նըշանլըսը միւսիւ վահան իլէ պերապէր, Մըսըր ճանիպինէ կիթմէք իւզրէ, պունտան իքի կիւն ագտէմ եօլա չըգտըլար :

— (Թաաճիւպ իտէրէք) Նէ՞ տէյօրսունուղ . . . Հըռիբսիմէ Մըսըրամը կիտէճէք :

— Էվէթ, Նէ՞յէ պու դատար թաաճիւպ իտէյօրսուն :

— Ձիւնքի պու տէտիյինիզ մէմուլին զայրի պիր հալ տըր :

— Հիշ մէմուլին զայրի տէյիլ, հաթտա բէք թապլիյի տիր, չիւնքի մերգումէ պաչգա տիւրլի եաբամազըտը, զիրա նասըքի պիլիբսին, մատէմքի մերգումէնին պուրատա սէնտէն պաչգա քիմնէսի գալմամըշ, վէ նըշանլըսը տախի, չօրպաճըլարընըն էմրի իլէ պերայի մասլահաթ Մըսըր ճանիպինէ կիթմէյէ մէճպուր օլմաղըլա, մերգումէյի տախի պերապէր կէօթիւրմիւշ տիր, հալըլուքի հէր հալտէ իզմիրտէ պիզի պէքլէյէճէքլէր տիր . . . :

— Տէմէքքի պիզտէ եօլճուլուգ իտէճէյիլ, էօյլէմի :

— Էկէր մերգումէնին եանընա կիթմէյէ արզուն վար իսէ, եարըն ախշամ իւսթիւ վաբօրա պինէրէք կիտէճէյիլ, եօգ էկէր կիթմէք իսթէմէզսէն, չիմտիտէն թէզի եօգ պէյէնտիյին մահալէ կիթմէյէ մէզունսըն :

— Սիզ պուրատամը գալաճագսընըզ :

— Հայըր, նասըքի պիլիբսին պէնիմ զաթէն իսկէն տէրիյէտէ իչիմ օլմաղըլա հէր հալտէ կիթմէյէ մէճպուրըմ :

— Հէրնէ գատար, տէնիզտէն վէֆգէլատէ գօրդար իսէմտէ, չիֆայիտէ, մատէմքի պուրատա սատըգ ագրապամ գալմամըշ տըր, հէր նէ օլուրսա օլտուն պէնի

տախի պերապերինիզտէ կէօթիւրիւպ , թէյզմէ թէսլիմ
իթմէնիզի ընծա իտէրիմ :

— Պաշ իւսթիւնէ գըզըմ , դաթէն կէրէք պէնիմ , վէ
կէրէք թէյզմէնիզ Հըռիբսիմէնին , արզումուզ պու օլտու-
ղունու պիլիբսին , վէ մատէմքի պապան օլաճագ խայըն
հէրիֆին նէ տէրէճէ ալչագ , վէ նէ գատար խապիս պիր
մախլուզ օլտուղունու էյիտէն էյի անլատըն , իմտի
պունտան պէօյլէ էկէր գապուլ իտէրսէն , պէն սէնին բէ-
տէրին օլաճաղըմ , վէ սէնի թէյզմէնէ թէսլիմ իտէնէ
գատար էվլատ նազարըյըլա մուհաֆազա իտէնէյիմ , վէ
զաթէն սէվկիլի էվլատըմ , տիւնեատէ ամուճա տիմէքտէ
պապա տիմէք տիր :

Պիշարէ գըզըմազ պու ըրգգաթամիզ սէօզլէրտէն տէ-
րէնէյի նիհայէտէ , միւթէէսսիր օլուպ , էօքիւր էօքիւր
աղլամագլա ամուճասընըն , եանի ճէլլատընըն պօյնունա
սարըլտը , վէ « թէշէքքիւր իտէրիմ սէվկիլի ամուճամ ,
արթըզ պէնիմ բէտէրիմ սէնսին պէնի էվլատ տէյու գա-
պուլ իթմէնիզի ընծա իտէրիմ , պունտան պէօյլէ հէրնէ
օլուրսա օլտուն , պու մէմլէքէթտէ գալմագ իսթէմէմ ,
հէր հալտէ եարըն ագչամ պէրապէր վարօրա պինիպ կի-
տէրիզ » տէտի :

Մէրգում խայըն հէրիֆ , շիմտիքի հալ իշին պու գա-
լըպա տէօքիւլմէսինտէն վէֆգէլատէ մէմնուն վէ մէսրուր
օլարագ , իլէրուտէ տախի ըէվիշի հալէ կէօրէ եարաճագ
մանօվրասընըն պէօյլէճէ սուհուլէթ իլէ պաշա չըգաճա-
ղընա թէէմինէն , չօճուղու պիլ մուգապէլէ պիր իքի
տէֆա քէէննի բուս իթտիքտէն սօնրա , « էօյլէ իսէ սէվ-
կիլի վիրգինէճիլիմ միւսաատէ իթտէ , կիտէյիմ եօլճու-
լուղումուզ իշին լազըմ կէլէն շէյլէրի թէտարիք իտէ-
յիմ , սէն պուրատէ օթուրտա պէն շիմտի կիտիպ կէլի-
րիմ » տէտի , վէ պիշարէ չօճուղու եինէ օրաճըլտա

Թէքու Թէնհա պըրագըս, վէ գաբույու տախի տըշար-
տան քիթլէյերէք տէֆ օլուպ կիթտի :

Մէրգումէ եալընըզ գալընճա, հէման տիւշիւնմէյէ
պաշատը, վէ պունճա վագըլթտան պէրի ամուճասը
հաքգընտա սույիզաննէ զահիպ օլմասը իշիւն, քէնտի
քէնտիսինի թայիպ իտէրէք, մէրգումըն նամուսլու վէ
համիյէթլի պիր ատէմ օլուպ, վէ քէնտիսինի տախի էվ-
լատ մագամընտա պէվէր օլտուղունա դանաաթ կէթիրէ-
րէք. քէմալի էմնիյէթ իլէ վիրուտինէ միւնթագըրը օլտու :

ՕՆՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍՈԼ

ԵՕԼՃՈՒԼՈՒՔ

Վիրգինենին, ամուսնացած Մեղգոն իլէ թէյդէօինի պուլ-
մագ մագսատըքլա եօլնուլուղա գարաքը գաթի վերտի-
յի կիւնիւն էրթէսի բէնճչէմպիհ կիւնի ախլամ իւթիւ
(Լօյտ) գումբանեասընըն թօրխանէ աչըղընտա լէնկէ-
ընտաղ օլան Ավաթրիա նամ վաբօրունուն օրթա տիրէ-
լինտէ հարաքէթ նըչանէսի օլարագ քիւչատ օլունան
պայքագ թէմէվիւն իթմէքտէ իտի, վաբօրու մէղքիւրէ
միւթէատտիտ սանտալար եօլնու թաչըմագտա, վէ պիր
եանտան նոախի մափունալէր մալ եիւքլէթմէքտէ օլուպ,
գօլնու գայըգլարը տաթի անլէրէ նէղարէթ իթմէքտէ
խտիւր. վաբօրըն գալգմասընա պիր ոա'աթ գալարագ,
Վիրգինէ պաչը պիր սիյահ շալ իլէ էօրթիւլիւ օլտուղու
հալտէ Մեղգոն իլէ պերապէր իսկէլէյէ էնէրէք, փաքօ-
րա կիթմէք իւզրէ պիր սանտալա պինմէքտէ իքէն, նա-
կեահան գարընտաչը սարհօչ Գասպար իլէ Վահանըն պիր
գայըգլա իսկէլէյէ տօղրու կէրմէքտէ օլտուգլարընը
կէօրմէքէ նէ օլտուղունու պիլմէտի, վէ հէման քէնտիւ-
սինի թօրլայարագ, « Աման գըզըմ, պապան գայըգլա
պուրպա կէլիօր... պիղի կէօրէճէք օլուրսա իլիմիզ
բէք ֆէնայա սարար » տիմէսի իլէ հէման բըրթըլարընը
իսկէլէ պաչընտա պըրաղարագ, մէրգումէնին գօլուն-
տան թութտու, վէ առէթա սիւրիւքէյէրէք, տէնիզ գը-
յըսընտա վագը գահվէխանէլէրին պիրինէ կիրէրէք, իւթ
գաթընա չըգուպ, Գասպար իլէ Վահանըն կէլիւպ կիրթ-

մէլերինէ սապըրսըզըզլա միւնթաղըր օլտու . վազա'ա
վիրդինէ պապասընը կէօրմիւշ խտի խէ տէ , վահանըն
եիւզիւ պապասընտան թարաֆա , վէ արդասը տախի իս-
կէլէյէ տօղրու չէվրիմիշ օլմաղըլա մէրդումըն քիմ օլ-
տուղունու թանըեամատը :

Մեղզոն , մէրգումանըն պիր ան էվէլ կէչիւպ կիթմէ-
լերինի պէքլէմէքտէ իքէն , անլէր խէ տօստօղրու մէզ-
գիւր գահվէխանէտէն իչէրու կիրիւպ օթուրտուլար , վէ
հաթտա Գասպարըն թապիյի չաղըրուպ տէ թէմպէքի
վէրէրէք նարկիլէ տօլտուրմասընը էմր էթտիյինի Մեղզոն
ուսուլ իլէ նէրտիպանըն պաշընտան սէյր իտուպ , օրա-
տա պիր միւտէթ էյլէնէճէքլէրինի անլայընճա , սօն տէ-
րէճէ հիտէթլէնմիշ վէ պահտընըն նաղըսըզընտան չի-
քեայէթ իտէրէք , քիւֆիւր կիւնահ իթմէյէ պաշլամըշ
իտի :

Մէրգումա , պէօյլէ պիր ագլ ու հիսապըն խարիճին-
տէ վէ մէմուլին ղայրի պիր մանիյէ թէսատիւֆ իտէճէ-
յինի ղէրրէ գատար խաթը ու խէյալինտէն կէչիւմէզ
իտի . վէլ հասըլ բըրթըլարըն իսկէլէ պաշընտա սահիպ-
սիզ գալարագ չալընմասը տէրտի պիր եանտան , վէ հէ-
ման վազըթ կէլիւպ չաթարագ վաբօրուն գալգուպ կիթ-
մէսի տիւչիւնճէսի տիկէր թարաֆտան , մէրգումը պիր
տէրէճէ չաղըրթմըշլար իտի քի , միւտէթը էօմրիւնտէ
հիշ պէօյլէ նաղըսըզա թէսատիւֆ իթմէմիշ օլտուղու-
նու տիւչիւնտիւքճէ , ագլընա խիֆֆէթ կէլմէքտէ իտի :

Գասպար իլէ վահան ուղունճա պիր միւքեալէմէյէ
տալըպ կէօրիւշմէքտէ օլտուգլարընը , վէ պու հալ իլէ
տահա չօգ օթուրաճագլարընը Մեղզոն քէմալի եէս ու
ֆուլթուր իլէ անլատը , վէ գահվէնին իւսթ գաթընտա
տէնիզէ նաղըր օլան բէնչէրէտէն վաբօրուն հէման տէ-
միր ալմագտա օլտուղունու կէօրէրէք , պիւթիւն պիւ-

Թիւնէ չաշըրտը վէ ատէթա տողաղա թութուլմուշ բէ-
լէնկ կիպի օտանըն տէրունինի պիր տիւղիւյէ տօլաշըպ
տուրուր իտի . էքսէրիյէն տէնիզ գըյըլարընը աղչամլա-
րա գատար սէրսէրի տօլաշմագտա , վէ եալը չարգընը
թապիր օլունան . քիււհան պէյլէրինտէն օն օնպէշ եա-
շընտա հայլաղըն պիրի Մելգոնըն բըրթըլարընը օրաճըգ-
տա էօյլէ սահիպսիզ կէօրմէ.քլէ , պիր շէյ աշըրմագ մագ-
սատըյըլա գարըշտըրմագտա օլտուղունու , թամաքեար-
լըղընտան գըրգ բարա իշիւն ճանընը աթէշլէրէ սալան
վարեհմէզ Մելգոն բէնշէրէտէն պու հալի կէօրիւր , վէ
հիշ պիր շէյ տէյէմէզ պիր հալտէ օլմաղըլա եիւրէյի-
նին եաղլարը էրիր , վէ տիւղիւյէ քէնտի քէնտինէ սէօյ-
լէշէրէք « Ահ պու նէ տէրտ իտի պաշըմա կէլտի , նէ
պէլայէ օղրատըմ » տէր , վէ իքի էլլէրի իլէ պաշըյըլա
տիզլէրինի տէօյէր իտի :

Վիրգինէ ամուճասընըն պէօյլէ գարը կիպի տէօյիւն .
տիւլինտէն հէմ գօրգար վէ հէմ տէ կիւլմէսինի զարթ
իտէմէզ իտի . նիհայէթ մերգումըն հիտէթինտէն զարի
զարի աղլայուպ սըզլանմայա պաշլատըղընը կէօրիւնճէ ,
հալինի աճըր վէ թէսէլլի իթմէք էֆքեարը իլէ քէլամէ
աղազ իտէրէք . . .

— Էսէֆ իթմէյինիզ սէվկիլի ամուճամ , ալլահ քէ-
րիմ տիր :

— Ահ գըզըմ նէ տէյօրսուն , էկէր պապան սէնի պէ-
նիմ լէ կէօրիւրսէ . . .

— Էյ նէ օլուր ա ճանըմ , վարսըն կէօրսիւն , նէ եա-
բապիլիր , էլ վէրիր քի պէն քէնտի հիւսնի ըիզամ իլէ
սէնինլէ պերապէր կիտիյօրում :

— Սէնին ագըն էրմէզ գըզըմ , սէն պապանըն նէ տէ-
րէճէլէրտէ ալչագ վէ խայըն հերիֆ օլտուղունու տահա
պիլմէզսին :

— Վահ, պիչարէ ամուճաճըրմ, պէնիմ սէպէպիմ իլէ պու գատար տէրտ ու մէշագաթիքի չէքէ յօրսուն, ան անապ նէ՞ ետրայրարմ. . .

— Դըզըմ, սէնին ետրաճաղըն շէյ ասլա սէս չըգարմանագ արբ :

— Վէլ հասըլ մէրգում, պէօյլէ պիր չար մէվէն յի ըզթըրապ իչկնտէ չալգանրպ տուրուրգան, աչաղըտն պիր բաթըրաթ իչիթտի, վէ ուսուլ իլէ նէրտիւպանտէն պագարագ, խըրաղ Պէտիյի գօլլարը պաղլը վէ ըէֆագաթընտա իքի նէֆէր զապթիյէ օլտուղու հալտէ, գարընտաչը Դասպար իլէ կէօրիւ շտիւյիւնի քէմալի իսթիղրապ իլէ կէօրիւնճէ, պիւսպիւթիւն գօրգուպ թիթրէմէ յէ պաչլատը, վէ իչին նէ օլտուղունու անլամայա մէյտան գալմանարագ, հէման զարթիյէլէր գաղընմաչընը տէրտէսթ իտէրէք, խըրաղ Պէտիկ իլէ պէրապէր ալըպ կէօթիւքսիւքիւքի, վէ Վահանըն տաթի մէրգումանըն արգալարընտան կիթտիյինի կէօրիւնճէ, եէնիտէն տիւն եայէ կիլմիչ կիպի նէֆէս ալմայա պաչլատը, վէ տէրագագ վագըթ զայպ իթմէքսիզին աչաղը էնէրէք իսկէլէյէ տօղրու գօլտու, վէ ասնտալճըլարա « Աման սիլէ հէլալ մինալլահ եիրմի զուրուչ վար, չարուգ պիլի Վուփաթօրա կէօթիւրիւն » տէտի, վէ բազարթըղա տաթի պագմայարագ, հէման Վիրգինէի գուճագլայուպ անտալըն պիքինէ աթլաթը, վէ տանտալճընա « Հայտէ թօսունում, սէնի կէօրէյիմ, պիլի վարօրա եթիլտիթմէլի » տէլիւնճէ, սանտալճը տէրագապ պիր արգատաչ տահա ապըր, վէ իքի չիֆիթէ օլտուղու հալտէ վար գուվէթի բազույէ վիրէրէք ազիմ սիւրաթիլէ քիւրէք չէքմէյէ պաչլատըլար . էսնայի բահտէ սանտալճը « Պանա պագսանա, չօրպաճը, գըրգ զուրուչ վիրէնէքսին հասօնրա լագըրտը օլմասըն, զիրա նազըլ քի կէօրիւյօր-

սուն , իբի քիչի օլտուգ » տիմէսի իլէ , Մէլզոն տախի
« սիզ պիզի վաբօրա եէթիշտիրինտէ պէն խաթրընըզը
խօշ էտէրիմ » տէմէքտէ իտի :

Նիհայէթ սանտալճըլարըն վէֆգէլատէ ճահտու իգ ,
տամաթլարը իլէ , վաբօրուն իւզէրինէ վարապիլտիլէր ի-
սէտէ , վաբօր աղլըր աղըր հարագէթէ պաշլամը օլուպ
վէ սուլար տախի միւսախա օլմատըղընտան , պիր միւմ-
քիւն սանտալ , վաբօրըն եանընտան ասըլմը օլան նէր-
տիւպանէ եանաշամագ իտի , Մէլզոն նէրտիւպանըն պա-
շընտա պուլունան թայիֆէլէրէ « Աման էվլատլարըմ Ալ-
լահ աշգընա օլտուն պիզէ մուավէնէթ էյլէյին » տէյու
եալվար օլմագտա իտի , նիհայէթ թայիֆէլէր մէրգուլմըն
եալվարընտան զիեաուէ , գօրգուսընտան պէնզի պէթի
քիւլ քէսիլմիշ , վէ հէման պաշլամագ տէրէճէլէրինէ վա-
սըլ օլմուշ օլան կէնճ գըզըն հալինէ մէրհամէթ իտէրէք ,
նէրտիւպանտէն աշաղը էնտիլէր , վէ սանտալա պիր չի-
մա աթարագ , նէրտիւպանէ տօղրու չէքմէյէ պաշլատը-
լար :

Հէր նէ հալ իսէ պու մուավէնէթին սայէսինտէ սան-
տալ պիր թագրիպ վաբօրա եանաշապիլտի , վէ հէման
գանտալճըլարըն պիրի , վէֆգէլատէ պիր ճէսարէթ իլէ
օթուրտուղու եէրտէն սըչրայուպ նէրտիւպանը եագա-
լատը , վէ թայիֆէլէրին եարտըմըյըլա , էնվայի միւշկիւ-
լաթ իլէ , էվէլա կէճ գըզ , վէ արգասընտան Մէլզոն ,
սաղսէլիմ վաբօրա չըգապիլտիլէր , Մէլզոն հէման սան-
տալըն իչինէ իբի աուէթ մէճիտիյէ աթլընճա , անլէր տա-
խի տէնիզ տաղիալարընտան ըսլանըպ սու քէսիլմիշ օլան
բըրթըյա պիր իբ պաղլայարագ , թայիֆէլէրէ աթտը-
լար , վէ պէօյլէճէ բըրթը տախի վաբօրա ալընա պիլտի :

Մէլզոն վաբօրա չըգար չըգմագ , կիւլէրթէ իւզէրին-
տէ մագդուլթ պիր մահալ թէտարիք իտէրէք Վերգինէյի

օրածրդտա եաթըրտը , վէ քէնտիսի տախի եանը պաշըն-
տա օթուրարագ , պունճա սերէնճամէրտէն գուրթու-
լուպ , ազըպէթ մէրամընա մուվաֆֆագ օլապիլտիյի ի-
չիւն սէվինիր տուրուր իտի :

Վարօր սա'աթ օն իքիյի կէչէրէք , վարա վարա Գում
գարու աչըզընա վարմը իտի , սուլար գարարտըգճա ,
ուզագտան Լստամպօլ խանէլէրինին պինլէրճէ ըչըզլարը ,
(բանօրամա) կիպի կէօրինիւպ , էրպապը նազարէ , պիր
խօշ մէնզարէ պախշ իթմէքտէ իտիլէր : Նիհայէթ վարօր
կիճէնին պիր պուչուղունտա եօլ վէրիպ սիւրաթլէ տէ-
նիղլէրի եարարագ հարագէթէ պաշլատը :

Մէլգոն բըրթըսընըն իչինտէն պիր մըգտար եէյէճէք
չըգարուպ , եալընըզճա եէյէրէք գարնընը տօյուրտուգ-
տան սօնրա , գասալէթ ույգուսու իլէ : Գէնտինտէն պի
խապէր ույումագտա օլան Վիրգինէնին եանընա տօղրու
ուզանըպ , տիւչինմէյէ պաշլատը , մէրգում հէր նասըլ
խսէ կէրէք քէնտի , վէ կէրէք Վիրգինէ իչին նըզամընտա
պիր թէզկէրէ էլտէ իթմէյէ մուվաֆֆագ օլմուշ օլուպ
օ ճիհէթտէն , եանի հիւքիւմէթ թարաֆընտան ասլա
գօրգուսու օլմայուպ , անճագ թէքմիլ զիհնինին գուվ-
վէթինի պէտպահտ չօճուղուն ալէյհինտէ գուլլանճաղը
մանօվրալարա , վէ ֆիքրինին իչինտէ չըզտըղը բըլանլա-
րա հասը իթմէքլէ , պիր ան ագտէմ'նայիլի մէրամ օլմագ
արզուսը իլէ սուզան օլմագտա իտի :

Մէրգում վարեմէզ Մէլգոն , պիր գաչ տէֆալէր Մը-
սըրա կիտիպ կէլմիշ օլմաղիլէ , կէրէք իսկէնտէրէտէ վէ
կէրէք Գահիրէտէ , ատէպսիզ կիրուհընտան բէք չօգ
ատէմլէր թանըմագտա օլուպ , անլէրին վասէթասըյըլա
պիր թագըմ գէնկին ֆագաթ միւսէյէպ ատէմլէրին
տախի իսիմլէրինի , վէ թէրճիմէյի հալլէրինի իշիթմիշ ,
վէ նէ ախլագտա օլտուգլարընա լայըզըյըլա վագըֆ օլ-

մուշ խաի , պուռնլարըն իշինտէն պիր գաշ թանէսինի քէն-
տի քէնտինէ միմէտի , վէ պաշլըճա զայէթ զէնկին , վէ
սօն տէրէճէ խօվարտա , եանի զէվգու սէփայա իյշու իշ-
րէթէ , վէ շէհվէթը նէփսանիյէսինէ էսիր օլմուշ օլան ,
ախլագը պօղուգ վէ ինսանիյէթտէն պի պէհրէ պիր ա-
տէմի կէօղիւնէ քէստիրէրէք , դարքնտաշընըն գըզը պի-
շարէ Վիրգիւնէյի , մերգում վահշի հէրիֆին շէհվէթի
բէնշէսինէ տիւշիւրտիւքտէն սօնրա , պուրնուռտան թութ-
մագ , վէ իսթէտիյի կիպի սօյմագ էֆքեարընտա իտի :

Վէլ հասըլ ինսան տէմէյէ շաեան օլմաեան պու մէ-
լուն հէրիֆ , պիշարէ գըզճըագըն նամուսընը քէնտինէ
ալաթ իտէրէք անըն սայէսինտէ , եօգսուլլուղա թէօվպէ
խտէրճէսինէ զէնկին օլմագ իսթէր իտի , վէ ֆիվագը
մէրգումէ օգատար կիւզէլ , վէ օգատար շիրին պիր գըզ
իտիքի , մէրգումէյի պիր տէֆա կէօրէնլէր հիւսնիւնէ
հայրան , վէ զիւլֆի կիպի բէրիշան օլմագտա իտիլէր ,
վէ պու հալ իսէ , Մէլգոնըն թասավլուր իթտիյի բըլա-
նա զիեատէսի իլէ եարար օլմաղըլա , հէր հալտէ նայիլի
մէրամ օլաճաղընա էմին , վէ հէման օլ անտէ քէնտիսինի
զէնկին զանն իթմէքլէ , բահէթի գալպիլէ մէրգումէ չօ-
ճուղուն եանընա տօղրու ուզանըպ եաթտը , վէ սապա-
հա գատար ույոլտու :

Վագթը շէֆագըն թէգարրիւպի , արզու սէմայէ վէ
պէրրու պահրէ օլ տէրէճէ պիր լէթաֆէթը աճիպէ , պախշ
իթմիշ իտիքի , գալու գալէմլէ վասֆու թապիրի միւմքիւն
օլամայուպ , անճագ կէօղ իլէ կէօրմէյէ մախսուս իտի ,
շէօյլէքի , կէօք եիւզիւնին պաղը ճիհէթլէրինտէ գալէմի
գուտրէթլէ մինէեթուր իշլէնմիշ կիպի , կեահ թօղ բէն-
պէսի վէ կեահ աթէշ կիպի գըպ գըրմըզը , պիր բէնկ
քէսպ իտէրէք , էրպապը թէմաշանըն կէօղլէրի գամաշրր ,
վէ զիհինլէրի գարըշըր իտի . հէլէ տէնիզ ատէթա պիր

պէ՛յազ չարսաֆ կիպի կէօրիւնիւպ ասլա գըմըլտամա-
մագտա օլմաղըլա, վաբօրուն չէվրէսինտէ ծնու ծնպէշի ար-
գա արգայա աթլայուպ օյնամագտա օլան եօնուս պա-
լըզլարնըն կեահ պաթմասը, վէ կեահ քէնտի իւզէրլէ-
րինէ ֆըրըլտագ կիպի տէօնէրէք տօլաշարագ եիւզմէլէ-
րի, վէ մարթի գուշլարնըն, սիւրիւ սիւրիւ թա եիւք-
սէ.բլէրտէն ուշարագ տէնիզէ տալըպ պալըզ ափամալա-
րնըն, թաաճիւպէ շահան թէմաշասը ինսանըն հայրէ-
թինի մուճիպ օլմաղըլա, հիշ պիր չէյէ ինսանագ վէ էն
զիյատէ տինսիզ վէ իմանսըզ օլան պիր առէմ տախի,
ճէնապը խալիզը քէվլու մէքեան հազրէթլէրինին ագըլ-
տան ֆիքիրտէն միւնէզզէհ օլան շու գուտրէթը իլահի-
յէսինի քէմալի թէհայիւր իլէ կէօրիւպ, հէր հալտէ պի-
նիյի պէշէրին ագլու ֆիքրինին մավէֆզընտա պիր եա-
րաաընը օլտուղունա իման կէթիրիւր իտի:

Շաֆագ աթմար աթմագ վաբօրն իչինտէ պուլունան
եօլճուլարըն ճիւմլէսիտէ օյանուպ, քիմիսի չայ վէ քիսի
գահվէսինի իչէրէք, եալը պօյունուն կիւզէլլիյինի սէյրու
թէմաշա իթտիքլէրի կիպի, պիշաթէ վիրգֆինէ թաթի օ-
յանաըագ պիրապ դահվաթը իթտիքտէն սօնրա, մահ-
զուն մահզուն բույի տէրեայէ պագար, վէ տէրոճի
տիլտէն եանըզ եանըզ ահլէր չէքէրէք աղլար իտի:

Մէլլէն վիրգֆինէնին պէօղէճէ միւքէտտէր վէ մահ-
զուն հալիլէ զարի զարի աղլատըղըն կէօրիւնէն, պիր
թաթըլը սէտա իլէ մէրգուլմէնին եիւզիւնի Խօխայարագ . . .

— Յէ, սէվկիլի էվլատըմ . . . նէվար նէյէ աղլա-
յօրսուն . . .

— Ահ նա'սըլ աղլամայըմ, նա'սըլ մահզուն օլմայըմ
պաւ կիճէ ըիւյամտա վալիտէմի վէ սէվկիլի պիրատէրիմ
Տըրդատըր կէօրտիւմ քի, իքիսի պիրլիքտէ պէսիմ իլին
աղլայօրրար իտի:

— Չօճուղուղու պօշլա սեվկիլի գըզըմ, սէն ազ չօգ մէքթէպ կէօրմիւշ, վէ մըգտարը քիֆայէ թէրպիլէ ալմըշ ագըլ պաշընտա պիր գըզ սըն, պու կիպի պէյհուտէ չէյլէրէ էհէմմիլէթ վէրիպտէ, հէմ քէնտիքնի, վէ հէմտէ պէնիմ կիպի պիշարէ պիր իհթիեարը միւքէտտէր իթմէմէլիսին :

— Ահ նաարլ իտէյիմ ամուճա, էլիմտէ տէյիլ . . . սէֆիլէ վալիտէմ, վէ պէտպահտ գպընտաշըմ խաթըրմա կէլտիքճէ, ճիհան պաշըմա ղընտան կիպի օլույօր :

— Նէ եաբալըմ սէվկիլի գըզըմ, թէհամմիւլ իթմէլիսին, ճէնապը հազգըն էմրի պու իմիշ, տիւնեատէ եալընը սէն տէյիլսին ա, նէչէլէր պէօյլէ վալիտէսիզ գալարագ, սէնին կիպի էօքիւզ օլտուղլարը հալտէ պէօյիւմիւշէր տիր :

— Բէճա իտէրիմ, պէնի պու խուսուստա թայիպ իթմէ, վագա'ա պէնիմ կիպի բէք չօղլարը էօքսիւզ վէ պիքէս գալմըշլար տըր ամմա, հիշ պիրի պէնիմ գատար տէրտու մէշագգաթ չէքմէմիշ, հիշ պիրինին գալպի պէնիմ գատար եարալը տէյիլ տիր, մէկէր տիւնեատէ, ինսանլարըն էն սէֆիլի, էն պէտպահտը պէն իմիշիմքի, շութըֆըլ չաղըմտա ֆամիլեասըզ գալտըգտան պաշգա, հաթտա տօղտուղում վէ եաշատըղըմ սէվկիլի վաթանըմը տախի պէօյլէճէ թէրք իտուպ, պիլմէտիլիմ թանըմատըղըմ, վէ ապու հէվասընա ալըշմատըղըմ եէրլէրէ կիթմէյէ մէճպսըր օլմուշում տըր, վէ պու տախի պաշգա պիր սէպէպ իշիւն օլմայըպ, իլլա մէրհամէթսիզ վէ զալիմ պիր բէտէրին զուլինտէն, պէօյլէ խըրսըզ վէ ճանիլէր կիպի ֆիրար իտիյօրում . . . :

Վէ պիշարէ գըզճըագ էինէ աճը աճը կէօղ եաշը տէօքմէյէ պաշլատը :

Մէլգոն մէրգումէնին պու հալինտէն կիւյա միւթէէս-

սիր օլարագ , էլլերի իլէ կէօզլէրինի դաբատը , վէ քէ-
էննի աղլատըղընը սէթը իտէյօր կիպի թիթրէք պիր սէ-
տա իլէ . . . :

— Վիրգի'նէ , սէվկիլի էվլատըմ , ֆիլ վագը տէտիյին
սէօզլէր հագլը տըր , լագին չիֆայիտէ , սապրու թա-
համիւլ իթմէտէն պաշգա նէ եարըլապիլիր . . . սէն
քիմսէմ հօգտըր , վէ տիւնեատէ պիքէսիմ տէյօրսուն ,
ֆագաթ պիլմիշ օլասըն քի , էօքսիւզլէրին վէ պիքէսլէ-
րին համիսի , ճէնապը Հագ քէնտիսի տիր :

— Ահ գուրպան օլայըմ , պիլիրիմ քի սահիպսիզլէրին
վէ էօքսիւզլէրին բէտէրի , Ալլահ տըր , էվէթ ճէնապը
վաճիպէլ վուճուտ հագրէթլէրի , քէնտի գուտրէթը իլա-
հիյէսի իլէ , եարաթմըշ օլտուղու էն ատի վէ էն էհէմ-
միյէթսիզ պիր մաիլուգը պիլէ հէր պիր ճիհէթլէ բէր-
վէրտէ վէ մուհաֆագա իթտիյի հալտէ , գանտէ գալտը
քի , պէնիմ կիպի , քէնտի սուրէթը իլահիյէսի իլէ միւ-
շէրրէֆ գըլտըղը պիր . . . :

Վիրգի'նէ սէօզիւնի իթմամ իտէմէտի , չիւնքի վաքօր
պիրտէն պիրէ հարաքէթի'նի մէն իտուպ , տուրտու , վէ
աղիմ պիր կիւրիւլթի իլէ իսիմ գօյ վէրմիշ օլտուղունու
եօլճուլար կէրիւնճէ , օրատա պիր մըգտար իգամէթ իտէ-
ճէյի անլաշըլարագ , իսկէլէտէն մալ ալըպ վիրմէք թէ-
լաշընա տիւշմիւշէր իտի :

Աֆիթապը ճիհան թապ ուֆուգտան պաշ կէօսթէ-
րիւպ պէրրու պահըր նուր իլէ միւնէվվէր իթտիքտէ ,
վաքօր տախի հէման Կէլիպօլու բիշկեհաճընա վասըլ օլ-
մուշ իտի , մահալի մէղքիւրտէն , եօլճու վէ մալ ալըպ
վիրմէք իչիւն , պիր իքի սաաթ արամ , վէ աճէնթօսը իլէ
լաղըմ կէլէն մուամէլէսի'նի խիթամ իթտիքտէն սօնրա ,
եի'նէ հօլունա տէվամ իթմէքլէ , Չանագ գա'լա պօղա-
ղընը ահէսթէ ահէսթէ իմրար իթմէյէ պաշլատը :

(Տարտանէլ) եանի Չանագ գալէսի թէսմիյէ օլունան պօղազ պօլլունտուղու մէվգըյը մուհիմմէ սէպէպի իլէ , մին էլ գատիմ քէսպը շէօհրէթ իթմիշ իտի իսէտէ , մէրհում վէ մաղֆուր սէլաթինի մուազզամայի Օսմանիյէտէն , պազըլարը մահալը մէզքիւրըն էհէմմիյէթինի նազարը տըգգաթէ ալարագ , Գում պուրնու վէ Սուլթանիյէ նամըյըլա գուլէլէր , վէ պաշըճա Սէտտիւլ պահր , վէ Բիւլիտիւլ պահր թէսմիյէ գըլընան գարշուպէ գարշու իմալ , վէ իհեա պօլլուրտուգըլարը , մէթին վէ միւքէմմէլ գալալէր մէվագըյը մէզքիւրէնին էհէմմիյէթինի , պիր գաթ տահա թէգեիտ իթտիքտէն պաշգա , էլ էէվմ վէլինիյմէթը պի միննէթիմիզ , Բատիշահը Ալէմակեահ էֆէնտիմիզ հազընէթլէրինին , սայէյի գուտրէթ վայէյի շէհինշահիլէրինտէ , պօղազը մէզքիւր պիր չօգ էսլիհայի ճէտիտէ իլէ եանի , միւքէմմէլ վէ պաթթալ գըրիւպ թօրլարը , վէ միւճէտտէտէն ինշա օլունան միւթէատտիտ թապեալէր վէ մէթէրիզլէր , վէ տէնիզին իչինտէ վազ օլունմուշ օլան աթէշֆէշան թօրբիլէր իլէ պիր տէրէճէ թէճհիզ օլունմուշտըր քի , սէտտը իսկէնտէր տէնիլէն գալա տախի , պու գալալէրէ նիսպէթէն , ատէթա չօճուգ օյունճաղը նէվինտէն պիր շէյ ատտ օլունսա ճայիզ տիր :

Պօղազը մէվքիւրըն սէյրու թամաշասը իչիւն , գամարատա իգամէթ իթմէքտէ օլան եօլճուլարըն էքսէրիսի կիւվէրթէյէ չըգմըշլար իտի . ֆիլ վագը կիւնէյին բարլազ զիւսալէրի , գալա՝ վէ թապիալարտա վազ օլունմուշ օլան բիրինճտէն մամուլ վէ միւճէլլա մէթրայլօզ , վէ գըրիւպ թէսմիյէ գըլընան պաթթալ թօրլարա աքսէն . տազ օլտուգճա , հէր պիրի ալթուն կիպի բարլամագտա՝ վէ էրպապը նազարըն կէօզլէրինի գամաշտըրմագտա իտիրէր :

Կիւվէրթէ իւզէրինտէ պիրիքմիշ օլան եօլճուլարըն ի .

չնտէ էվրօքարըլար տախի պուլունուպ , պունլար քէմա-
լի հայրէթ իլէ , շահանը թամաշա օլան իշպու մէնդարէ.
յի նազարըուպայը տիւրպինլէր իլէ սէյր իտէրլէր իտի :

ՕՆԻՔԻՆՃԻ ՖԱՍՈԼ

ՂԱՐԻՊ ՊԻՐ ՊԵՆՁԵՅԻՇ

Պալատէ վասֆ ու իշար օրունտուղու կիպի, վաբօրըն կիւվէրթէսինտէ թէճէմմիւ իտէն էճնէպիլէրին իշինտէ պիրինճի գամարատա իգամէթ իթմէքտէ օլան զայէթ զէնկին վէ քիպար պիր ինկիլիզ ֆամիլեասը վար իտի. պու ֆամիլեա պէշ քիշիտէն, եանի գըրգ պէշ եաշընդ կէշկինճէ մայի կէօզլու, սարը վէ չէնէսի թըրաշլը օլտուղու հալտէ իքի եանտան (ֆավուրիթ) սագալլը պըյըգ սըզ պիր աոտմ, վէ օթուզ պէշ եաշընտա թախմին օլու. նան էրէյիճէ կիւզէլ, օրթա պօյլու, սարը սաշլը վէ է. թինէ տօլուճա պիր գատըն իլէ, եիրմի չաղլարընտա ու. զուն պօյլու կիւզէլ պիր տէլիգանլը, վէ տէօրտ պէշ եա. շընտա զայէթ չիրին վէ թօբարլագ պիր դըզ չօճուղուն էլինտէն թութուպ էօթէ պէրի կէզտիրմէքտէ օլան իհ. թիյարճա պիր գատընտան իպարէթ իտի. մէրգուման խըտմէթ քեարլէրինի գամարատա պըրաղարագ, եալընըզ քէնտիլէրի եօգարը չըգմըշլար իտի. կէնճ գատըն իլէ դըզ չօճուգ վէ գօճա գարընըն պաշտան պյաղա գատար սիմնիյաճ էլպիսէլէր կիյտիքլէրինտէն եասլը օլտուգլարը անշալըրմագտա իտի. մէզքիւր սարը սագալլը աոտմ կէնճ գատընըն գօճասը, վէ տէլիգանլը իլէ ուֆագ դըզ չօ. ճուղուն բէտէրի օլուպ, գօճա գարը տախի մուճաիլէյ. հին գայըն վալիտէսի իտի. մուճաիլէյ (ֆավուրիթ) սագալլը ինկիլիզին վէ մախտումը տէլիգանլընըն կիյտիք. լէրի շապկալարընտա մաթէմ ալամէթի կէօրիւլմէքտէ իտի:

Փամիլեանքն պէօյիւյի սայլլան , եանի գըզ չօճուգ իլէ տէրիգանընքն բէտէրի մէրգուժ սագալլը ատէմին ինկիլիզ միլլէթինէ մախսուս վէ թապիյի օլան սօղուգ գանլլըլըգ , գալպինին քէօշէսինտէ կիզլէտիյի հիւզնու քէտէրին թէէսսիրի իլէ պիրլէշէրէք լէհճէսինտէ նագչ օլունմուշ իտի , շէօյլէ քի մուժաիլլէյհին եիւզիւ ասլա կիւլմէզ , գաշլարը չաթըզ , վէ անլը պուրուշմուշ օլմաղըլա , սիմասընա պագանլար մէրգումը սէրթ վէ ղայէթ աքսի պիր ատէմ զանն իտէրլէր իտի իսէ տէ , հալ պու քի էօյլէ օլմայուպ միւշարիլէյհ զէնկինիյի մըգտարընճա մէրհամէթլի , ալիմլիյի տէրէճէտէ մահճուպ , վէ ասալէթի գատար խաթըրլինաս , հալիմ վէ սօն տէրէճէ թէրպիյէլի պիր ղաթը սախավէթսիմաթ իտի . մուժաիլլէյհին կէրէք մատամասը վէ կէրէք գայըն վալիտէսի տախի հէր պիր հալ իլէ քէնտիսինէ պէնզէմէքտէ իտիլէր :

Վէլ հասըլ պունլար պէօյիւքտէն քիւչիւյէ գատար , հիւսնիւ ախլագ սահիպի , մէրհամէթլի վէ ֆըգարաբէրվէր պիր ֆամիլեա իտիլէր իսէ տէ , չի ֆայիտէ քի պու եօլտա տուլլուլ , ալիմ վէ կիւզէլ թապիյաթըլը օլան ատէմլէրի , ղալիմ ֆէլէյին մէշրէպի նասաղը իգթիզասընճա գօվալատըղը կիպի , պու պէտպահտ ֆամիլեայը տախի սօն տէրէճէ գօվալայարագ , նիհայէթ խանչէրի զուլմու իլէ տէվասը միւմքիւնսիզ վէ թէսէլլի գապուլ իթմէզ պիր եարէ աշուպ , գալպլէրինի գան իլէ միւլէմմա իթմիշ իտի :

Յիլ վագը մէզքիւր ֆամիլեա եիրմի միլիօն լիրատան զիեատէ պիր սէրվէթէ մալիք իտի իսէ տէ , էճէլ կէնճու իհթիեարը , վէ զէնկին ու ֆըգարայը ասլա թէֆրիգ իթմէյէրէք , ճէմիյի ինսանլէրէ միւսավաթէն պագար վէ պիր կէօնա մուամէլէ իտէր օլտսւղու կիպի , ֆամիլեայի մէզքիւրէնին տախի ճան ու տիլտէն սէվտիյի պիր նէվ-

ճիվանըն պաղի էօմփիւնի, տէհչէթիւ թըրբանըյըլա պուտամըշ իտի քի, հէքեայէմիզին շիրազէսի իգթիզա-
քընճա մուխթանարէն նագլ ու պէեան իթմէքլիյիմիզ
էլզէմ տիր :

Պալատէ զիքրի սէպգաթ իտէն ֆամիլեանըն պէօյիւ-
յիւ սայըլան սարը վէ (ֆավուրիթ) սագալը ինկիլիզին
իամի սըր ճօն Ուիլեմօ օլուպ, ինկիլթէրա տէվլէթի մէ-
մայիքինտէն Ըսքօչիա ատասընըն էն զէնկին վէ էն խա-
նէտան ֆամիլեալէրին պիրինէ մէնսուպ օլարադ, բէտէ-
րինին վէֆաթընտան սօնրա պէրայի սէյահաթ Լօնտրա-
յա կէլմիշ, վէ էն սարը Լօնտրա միւթէմէքիւնէրինտէն
քէնտի կիպի զէնկին վէ զայէթ միւթէպէր պիր ֆամիլ-
եանըն պիր թանէճիք գըզլարը օլան (միս) եանի մատ-
մագէլ Մէրի նամըյըլա պիր պագիրէնին սէվտայի զիւլ-
ֆիւնէ տիպէնտ օլարադ, նիհայէթ բաքիզէյի մէրգու-
մէ իլէ էվլէնմիշ, վէ զէվճէսինին թէքլիֆի իլէ, վաթա-
նը օլան Ըսքօչիա ճէզիրէսինի թէրք իտէրէք Լօնտրայա
նագլը մէքեան իթմիշ իտի :

Մէրգում պապասը կիպի պահրիյէ զապիթանը սիւ-
քինէ տախիլ օլուպ, քէնտի մէհարէթ ու էհլիյէթի սա-
յէսինտէ, միւտէթը գալիլէ զարֆընտա թէրֆիյի բուլթ-
պէ իտէրէք, վարա վարա ամիրալըգ բուլթպէսինէ գա-
տար նայիլ օլմուշ իտի իսէ տէ, ֆամիլեաճա օլան պա-
ղը սէպէպլէրտէն տօլայը, վէ ալէլ խուսուս քէնտի նա-
միզաճըղընա մէպնի, մէմուրիյէթինտէն իսթիֆա իթմիշ
վէ հաթտա տէվլէթի թարաֆընտան նըզամէն թախսիս
օլունան թէգաիւտ մաաշընը տախի գապուլ իթմէյէրէք,
քիւշէյի ինզըվայէ չէքիլիւպ, թահսիլի իլմ ու հիւնէր
իլէ իշթիզալ իթմէքտէ իտի :

Մումաիլէյհին իւշ էվլատը օլուպ, պիրինճիսի, եանի
իւք էվլատը, Հանրի Ուիլեմօ նամըյըլա ըէֆագաթընտա

կէօրախիյն միւլ ուղուն պոյլու կիւղէլ, վէ հէնուզ օն սէքիզ եիրմի եաշընա դատէմ պասմըշ օլան տէլիգանյը իտի, մէրգում, պիր ատէմին վէ ալէլ խուսուս կէնճ վէ տէլիգանյը օլան քիմնէլէրին (նէ դատար զէնկին օլաւար տախի) պօշտա դալմալարընտան թէվէլլուտ իթմէ. քտէ օլան կէօնա կէօն ույղունսուղլուգլարը, վէ մէզ մոռմ հալէրի, մաւմախլէյհ ազըլլը բէտէր նազարը արգ. գաթա ալմըշ, վէ պաշընա պու նօգթէյէ զիեատէսի իլէ էհէմմիլէթ վիրմէ. քտէ օլուղունտան, էվլատընը եէ. տի եաշընտան, օն սէքիզ եաշընա դատար կիճէլի կիւն. աթուղի պիր մէքթէպէ գօյարադ, պիր տէլիգանյըյա, ա. տէթա էքմէք կիպի լազըմ օլան ուլում ու թէրպիյէյի վէրտիրտի. քտէն սօնրա, խասսէթէն պիր իքի միլիեոն լի. րա սէրմայէ իլէ քեարկիւզար վէ իշէ եարար, քեամիլ, կէօրմիւշ կէշիրմիշ, վէ տէվլէթ տիւշկիւնի, պապա ծօրծ նամըյըլա իհթէյար պիր էսկի թիւճճար իլէ մախտուսմի. նը օրթադ իտէրէք, մէրգում իհթէյարըն պիր բարա սէրմայէսի օլմատըղը հալտէ, հապըլ օլան թիճարէթէ նըարֆ նըսրֆա շէրիք իթտիքտէն մատէ, հաթտա էզ հէր ճիհէթ մումախլէյհ, քեամիլ վէ ազըլ պաշընտա իհթէյարըն հէր պիր էմրինէ, տէյիլ օրթաղը, իլա խըտ. մէթ. քեարը մագամընտա հարֆը հարֆընճա վէ պիլա ի. թիւրադ իթա'աթ իթմէյէ պօրճըլ օլուղունու մախտու. մինէ սըզը սըզըյա թէնպիհ իթմէքէ, էկէր բիրի մու. մախլէյհէ րայէթաէ գուսուր իտուպ կիւճէնտիրէճէք օ. լուրտա, վէ էն ուֆադ պիր էմրինտէն տըշարը չըգարսա, ֆէնա հալտէ տարըլաճաղընը իթթար իթմիշ իտի:

Պիլ հազըգա տէլիգանյը տախի մէրգում իհթէյարը բէտէրի մագամընտա սէվէր, վէ վէֆգէյատէ հիւրմէթ իտէր իտի:

Մուսախլէյհ սըր ձօն Ուլիբըմըն օղլու վէ օրթաղը

նամխարնա քիւշատ իթմիշ օլտուղու Հանրի ժօրթ գոււ-
բանեսաւննն, էվրօթա գըթասըննն մէշուր մէմէքէթ
լէրինտէ շիւպէլէրի վէ աճէնցիալարը օլտուգտան մատէ
պաշըրճա Ամէրիգա իլէ բամպուգ, վէ Հինտիսթան իլէ
տախի իրէք վէ էմթաայի սայիրէ ախգուլթասըյըա իշ-
թիդալ իթմէքտէ օլուպ, մահզա իհթիեար պապա ժօր-
թըն հիւանի իտարէսի, վէ թէտապիրի ագիլանէսի սայէ-
սինտէ կիթուիքճէ թէգատտիւմ վէ մուվաֆֆազըյէթ
պուլմագտա իտի:

Սըր Ճօն Ուիլեմմըն Ըստանպօլա եօքնուրուղու էսնա-
սընտա, մախտումի Հանրի Ուիլեմմ (իլէրուտէ նագլ օ-
լունաճաղը կիպի) Ըստամպօլտա պուլունան գըղգարըն-
տաշընը կէօրմէք արգուսընտա օլուպ, բէտէրինէ քէնտի-
սինի տախի պէրապէր կէօթիւրմէսինի ըէճա իթմիշ, վէ
բէտէրի տախի օրթաղը պապա ժօրթտան իզին ալարագ,
մէրգումը պէրապէք Ըստամպօլա կէթիւրմիշ, վէ ալաթէթ-
լէրինտէ գոււմբանեսանն մէնֆաաթընա մախսուս պիր իշ
զըմըյըլա, Մըսըր ճանիպինէ տախի օղրամագ լազըմ
կէլմիշ իտի:

Սըր Ճօն Ուիլեմմըն էվլատըրընտան էնքիւշիւյի, պա-
լատէ իշար օլունտուղու կիպի, գայընվաղիտէսինին է-
լինտէն թուլթուպ տա կէզուիրտիյի տէօրտ պէշ եաշընտա
օլան գըղ չօճուգ օլուպ, անճաղ օրթանճալ եանի քիւշ-
չիւք գըղ իլէ, իլք էվլատը Հանրի Ուիլեմմըն արա եէ-
րինտէ օլան էվլատը, ղայէթ կիւզէլ թէրպիյէլի նազիք
վէ ալիւմ պիր գըղ իտի. մէրգումէ գըղճըաղ օն եէտի
եաշընտա օլտուղու հարտէ, ինկիլթէրրա տէվլէթի բօլի-
թիգա մամուլէրինտէն, վէ խարիճիյէ գալէմինտէ միւս-
թախտէմ, նամուպու վէ ասըլգատէ, ֆագաթ քէնտի
պապաար գատար զէնկին օլմայան պիր կիւզէլ վէ ագըլ-
լը տէրիգանընն աթէչի աշգըյըլա պիր եըլ գատար ճա-

նու թէնի գաւորւմագտա , վէ շու հալինի ութանտը-
ղնտան ֆամիլեասընտան կիզլէմիշ օլտուղունու բէտէրի-
նին մալիւմի օլտուղտա , զէվճէսի իլէ պիլ միւզաքէրէ ,
« Տիւնեատէ գըզ օլսուն էրքէք օլսուն անճա քէնտի ճանը-
նըն սէվտիյի ատէմիլէ էվլէնտիյինաէ մէսուտ օլապիլիր »
տէյէրէք , մէրգումէնին պու արգուսընա ասլա միւմա-
նաաթ կէօսթէրմէյուպ , վէ հէման վազըթ զայ իթմէք-
սիզին , մումաիլէյհայը ճանընա միննէթ օլան սէվտիյի
տէիգանըյըլա էվլէնտիւրմիշ իտի :

Հալ պու քի պիչարէ գըզճըաղըն պիր երլտան պէրու
չէքմիշ օլտուղու սէվտայի հասրէթ , պինայի վիճուտինի
խարապ իթմիշ օլմաղըլա , էվլէնտիքտէն սօնրա հիչ կէօզ
աչամայուպ , հէր կիւն խասթա իտի . մէրգումէնին պու
հալի , կէրէք ֆամիլեասընա վէ կէրէք զէվճինէ զիեա-
տէսի իլէ մէրադ օլտուղունտան , տիւզիլէյ գօճասը ,
« Սէվկիլի Ատէլիմ , (մումաիլէյհին իսմի Ատէլայիտ իտի)
տէրտին նէ՞ տիր , նիչիւն պէօյլէ զաիֆլանըյօրսուն » տէ-
յու սուա՛լ իթտիքճէ , մէրգումէ տայիմա պիր էլէմպախշ
սէտա իլէ « Հիչ պիր կէօնա թաճիլիյիմ եօզ , լաքին
խասթայըմ , վէ զանն իտէրիմ քի հէր հալտէ էօլէճէյիմ
տիմէքտէ իտի :

Պու արա մէրգումէնին զէվճի իւհտէսինէ , Գըրալիչա
հազրէթլէրինին խասսէթէն պիր էմրի միւճիպինճէ , Ըս-
տամպօլ ինկիլթէրա սէֆարէթինէ այիտ էհէմմիյէթլի
պիր մամուրիյէթ իհալէ օլունտուղտա , մէրգում պունու
այնի իսապէթ աուտ իտէրէք , պիլա իթիրազ վէ քէմալի
մէմնունիյէթ իլէ իշպու մամուրիյէթի գապուլ իթտի :

Մումաիլէյհ պու ֆըրսաթտան իսթիֆատէ իթմէք
իսթէյուպ , թէպտիլի ապու հալա զըմնընտա , զէվճէ-
սինի տախի պէրապէր Ըստամպօլա կէօթիւրմէքլէ տէր-
տինէ պիր տէվա պուլմագ էֆքեարընտա օլմաղըլա , իշ-

պու արզուսընը գայրն բէտէրինէ արզ իթտիքտէ , մէր-
գում տախի , ճանընտան զիեատէ սէվտիյի քէրիմէսինին
սըհհէթի խաթրը իշին չարնաչար բազը օլարագ , գըզը-
նը գօճասըյըլա պէրապէր Լսթանպօլա իզամ իթմիշ իտի :

Ըստամպօլա կէլինտիյինտէն իքի այ գատար սօնրա ,
մէրգումէսին խասթալըղը թէշէտտիւտ իտէրէք , ագըպէթ
զավալըյը եաթաղա տիւշիւրմիւշ իտի . կէրէք սէֆա-
րէթխանէսին տօգթօրը մախսուսը , վէ կէրէք տիկէր մա-
հիր տօգթօրլար մումաիլէյհին էն չօղու պիր այ գատար
անճագ եաշայապիլիր օլտուղունու գօճասընա խապէր
վիրտիքլէրինտէ , տէրէճէյի նիհայէտէ մէյուս վէ մահ-
զուն օլուպ , պու հալի բիւրմէլալի պա թէլէկրաֆ գա-
յըն բէտէրինէ պիլտիրուպ , նէ եաբաճաղընա տայիր
թալիմաթ խտէմիշ իտի , վէ գայրն բէտէրի սըր ձօն
Ուիլեմ տախի պու գարա խապէրի ալտըգտա , հէման
ֆամիլեասը իլէ պէրապէր Ըստամպօլա կէլմէք իւզրէ եօ-
լա չըգմըշ օլտուղունու եինէ թէլէկրաֆ իլէ կիւվէյիսի-
նէ պիլտիրմիւշ , վէ ֆիլ հագըգա թէլէկրաֆըն վիրուտին-
տէն օն իւշ կիւն սօնրա ֆամիլեասը իլէ պիրլիքտէ բա-
յիթահտըմըզա վասըլ օլուպ , կիւվէյիսինէ , եանի թա-
րապեատա վագը ինկիլթէրա սէֆարէթխանէսինտէ մի-
սաֆիր օլմուշ իտի :

Հէքիմէրին քէշֆ իթտիքլէրի կիպի , մումաիլէյհ սըր
ձօն Ուիլեմըն ֆամիլեասը իլէ պէրապէր Ըստամպօլա
կէլտիյինտէն եիրմի կիւն սօնրա , պիշարէ գատընճրազ
նէվճիվան չաղընտա վէֆաթ իտուպ , ֆամիլեասընըն , վէ
ալէլ խուսուս բէտէրի իլէ զէվճինի տէրեայի եաս ու
մաթէմէ զարգ իթմիշ իտի . պապասը մէրհումէսին ճէ-
նագէսինի պահարլատուպ Լօնտրայա կէօնտէրմիւշ , վէ
քէնտիսի տախի ալայընտա հաղըր պուլունմագ արզուսի
իլէ , հէման բայիթահտըմըզը թէրք իտէրէք , էվէլա Մը-

սրբա , վէ անտէն սօնրա ինկիլթերայա կիթմէք իւզրէ ,
ֆաթիլէասըյըլա , վասֆընը իթտիյիմիզ Լոյտ գոււմբան .
եաւընըն Ըվրսթրիա նամ վաքօրունա րազիպ օլմուշ իտի :

Պէյ օղլու հարիզը քէպիրի , մերգոււմ ինկիլիզին Ըս .
տամպօլտա պուլունտուղու էոնատէ վուգու պուլուպ ,
ղուհուքա կէլէն տէհշէթլիւ հալլէր , վէ պու հարիզը
քէպիր սէպէպինտէն թէփէլլիւա իտէն նիչէ նիչէ սէֆա .
լէթլէրի մերգոււմ րայէլայն կէօրմիւշ օլտուղունտան ,
գալպի պիր գաթ տահա մահզուն վէ միւքէտտէր օլմա .
ղըլա , միւհթածիյն իչիւն քիւշաու օլունան իա'նէ սան .
աղղընա պէօյիւճէք պիր մէպլաղ իթա իթտիքաէն մա' .
ատա , կէօրտիւյի վէ րաաթ կէլտիյի պիշարէկեանէ տախի
բէք չօգ սատագա վէրմիշ իտի :

Հէք նէ հալ իսէ , մերգոււման կիւվէրթէյէ չըգաղդ -
լարընտա , սըր ճօն Ուիլբըմ ճէպինտէն ալթունտան մա .
մուկ կիւզէլ վէ պահատար պիր տիւրպիւն չըգարուպ ,
էթրաֆը տըգգաթը թամմէ իլէ սէյրու թէմաշա իթ .
մէքտէ իքէն , մումաիլէյհին մատամասը օրաղարտա մահ .
զուն մահզուն աղլամագտա օլան Վիրգինէյի կէօրիւնճէ ,
ֆէնա հալտէ պօղուլուպ նէ օլտուղունու պիլմէտի , վէ
հէման զէփճիկին եանընա գօշարագ գօլունտան թութ .
տու վէ բարմաղըյըլա Վիրգինէյի կէօթէրէրէք , « Ահ
Ուիլբըմ չու աղլամագտա օլան գըզճըաղըն եիւզիւնէ
պագ » տէյինճէ , մումաիլէյի տախի պաշընը օլ ճանի .
պէ չէվիրտի վէ Վիրգինէյի կէօրիւր կէօրմէզ , տիւր .
պիւն էլինտէն տիւշտի վէ հէման պայըլըր մէքէզինէ
կէլիպ եէրէ գարանմամագ իչիւն մատամասընըն օմու .
զընա տաեանտը , վէ պիր էլէմլի սէտա իլէ . « Ահ ա .
ման եարապղիւմ թըպզը քէնտիսի տիր » , վէ տէֆաթլէ
պաղըլըր իքէն , հէման օղլու տախի եէթիշիպ վալիտէ .
սինին մուավէնէթի իլէ կիւճպէլապիւճ մէրգոււմըն ագ .

լընը պաշընա կէթիրէպիլտիլէր , պու վագաանըն սէպէ-
պինի մախտումի իլէ գայըն վալիտէսի անլայընճա , օնլար
տախի վիրգինէյի կէօրէրէք , տէլիգանլը քէտէրլի պիր
սէս իլէ « Ահ գըզգարընտաշըմ ատէլայիտ տիր » տէտի ,
վէ գօճա գարը տախի « Թօրնուժ տրը , պէնիմ սէվկիլի
ատէլիմ տիր » տէմէքտէ իտի :

Պիշարէ վիրգինէ , քէնտի սէպէպի իլէ կիւզէրան ի-
տէն պու հալլէրտէն առլա խապէրտար օլմայուպ , պիր
տիւզիւյէ քէնտի տէրտինի տիւշիւնիւր աղլար իտի , Մէլ-
գոն իսէ պու հէնկեամտէ , մէրգուժէյի եալընը պըրա-
գարագ , գուժար օյնամագտա օլան եօլճուլարըն եանընա
վարըպ , կիւնտէլիյինի տօղրուլթմայա չալըճմագտա իտի :

Ֆիլհագըգա , ճէնապը Հագգըն պիր ճիլվէյի իլահի-
յէսի իլէ , վիրգինէ թըպգը թըպգըյա , վէ հէր պիր ճի-
հէթլէ , մէրգուժ ինկիլիզ ֆամիլեասընքն , եասու մաթէ-
մինի չէքմէքտէ օլոռուգլարը , ատէլայիտ նամըյըլա մէր-
հուժն գըզլարընա պէնգէմէքտէ իտի , վէ նասըլքի պուճն-
տան էվէլքի ֆասըլլարտա սէօյլէմիշիլ , վիրգինէ սարը
սաշը , վէ մայի կէօզլիւ զաիֆ պիր գըզ օլմաղըլա , ին-
կիլիզ գըզլարընըն սիմալէրինի անտըրըր իտի :

Մէրգուժան ինկիլիզլէր , թապիյի օլարագ վիրգինէ
իլէ մուարէֆէ վէ աշինալըգ բէյտա իթմէքլիյէ ճան աթ-
մագտա օլտուգլարը կիպի , կէրէք պէօյլէ պիր տիւզիւյէ
աղլաաղընըն , վէ կէրէք կիլտիյի սիյահ մաթէմ էլպիմէսի-
նին սէպէպինի տախի պիլմէյէ աշըրը տէրէճէ մէրագ
իթա քիւրինտէն , վէ պաշըճա Սըր ճօն Ուիլեւմ , հէր
հալտէ մէրգուժն իլէ կէօրիւշմէք արգուսի իլէ սուզան
օլարագ գարընընա խիթապէն :

— Սիւպհան Ալլահ նէ գատարտա պէնգէյօր . . . :

— Էվէթ , սէվկիլի գօճաճըմ , զան իտէրսիքի պի-
զիմ մէրհուժն առէլ իլէ հքիզ տօղմուշլար տըր , տէտի ,

վէ սէլ կիպի կէօզ եաշը տէօքմէյէ պաշլատը :

— (Աղլայարագ) Ա՛հ Մէրի նասըլ եարսագ աճէպա , պէն պու գըզճըազ իլէ հէր հալտէ կէօրիւշմէք իսթէրիմ :

— Պէնտէ օ արզուտէյիմ :

Տէլիգանլը բէտէրու վալիտէսինին աղլատըզլարընը , վէ իհթիեար նինէսինին տախի իչինի չէքէրէք սէմայէ պագըպ տուա իթմէսինի կէօրմէքլէ , քէնտիսի տախի աղլամայա պաշլատը , վէ կէօզլէրինի սիլէրէք բէտէրինէ խիթապէն . . :

— Սէվկիլի պապաճըըմ էկէր էմրինիզ օլուրսա թարա . ֆընըզտան պիլ վէքեալէ կիտիպ մէրգումէյի պուրայա տավէթ իտէյիմ :

— Էյի ամմա էվլատըմ , նասըլ կէօրիւշէպիլէճէյիզ , նէ պիզ անըն լիսանընը անլարըզ , վէ նէտէ թերգումէ պիզիմ . . :

— Ա՛ պապաճըըմ պունտանտա գօլայ նէ վար , մէկէր թէրճէման վասէթասըյըլա , կէօրիւշէմէզմիյիզ , վէ պունտան գաթի նազար , պէլքիտէ ինկիլիզճէ պիլի . իսթէրսէնիզ պիր թէճըրիւպէ իտէլիմ , (վալիտէսինէ) տէյիլմի վալիտէճիյիմ :

— Ինկիլիզճէ պիլմէսի մէմուլ օլունտամազ ամմա , պէլքի Ֆըրանսըզճա պիլէպիլսին . . :

— Նէ պէյիս վար Ֆըրանսըզճա կէօրիւշիւրիւզ :

Տէլիգանլը ճիւմլէտէն զիեատէ Վիրգինէ իլէ կէօրիւշմէքլիյէ պիր խահիշ կէօսթէրմէքտէ իտի , վագա՛ա մէրգումէ գըզճըազ պիլա ֆարգ գըզգարընտաշը Ատէլայիտէ պէնզէմէքլէ , մումաիլէյհին պու խահիշի վէ պու արուզուսը , մէրհումէնին հագգընտա տույտուզու մուհապէթի իչին օլտուղունա համլ օլունուր իտի իսէ տէ , եալընըզ հէմիթէսինին մուհապէթի իչիւն օլմայուպ , իշ պիլսպիլսթիւն պաշգա սիւրլի իտի , զիրա մէրգում Վիրգինէյի

կէօրիւր կէօրմէզ գալպինտէ պիր ալթ իւսթիւք բէյտա
օլուպ վէ թա օ տագըգայէ գատար հիսս իթմէտիյի պիր
ղարիպ տուլղու տուլմագլա , ելւրէյի չարբմայա պաշ-
լամըշ իտի , էվէթ մերգուլմ տէլիգանլը Վիրգինէյի իւք
կէօրիւշիւնտէ , մերգուլմէնին կէօնիւլէր գաբըճը հիւս-
նիւնէ տիլտատէ , վէ սէվտայի զիւլֆիւնէ իֆթատէ օլ-
մուշ իտի :

Պու հալէ աալա վէ զէրրէ գատար թա'աճիւպ օլուն-
մամալը տըր , զիրա մուհապէթ տէտիքլէրի մատտէ ,
պէօյլէ նալեհահանի պագըշլար իլէ պաշլար , վէ ատէթա
էլէթլէրիք զիեալէրի կիպի աշըգու մաշուգէնին գալպ-
լէրինտէ , ճէնապը վաճիպէլ վուճուտ հազրէթլէրինին
գօյտուղու աշգ տէնիլէն , օլ մուգատտէս վէ Ալլահանի
աթէշի անի վահիտտէ ալէվլէնտիրի :

Ղարիպ եէրի շուրասը տըրքի , Վիրգինէ տախի օլ ա-
նէ գատար , մերգուլման ինկիլիղլէրէ տըգգաթ իթմէմիշ ,
վէ էհէմմիյէթ տախի վիրմէմիշ իքէն պիրտէն պիրէ պիր
հիսսի թապի իլէ ուղագտան մերգուլմ տէլիգանլըյա
պագմըշ , վէ (աշգ օտու էվէլ տիւշէր մաշուգա անտէն
աշըգա , չիմի կէօր քիմ եանմատան եանտըրմատը բէր-
վանէյի) Մըսրայի հիքմէթ ֆէզանըն վէհվասընճա , պէլ-
քի տէլիգանլըտան ագտէմ գալպինտէ օլ անէ գատար
պիլմէտիյի վէ թանըմատըղը պիր աճիպ հալ հիսս իթմէ-
յէ պաշլամըշ իտի , ֆիլ վագք Վիրգինէ աշգու սէվտա
տէտիքլէրի աֆէթին նէ օլտուղունու պիլմէզ իտի , չիւն-
քի մերգուլմէ հէնուզ օն իւշ իլէ օն տէօրտ եաշըն արա-
սընտա իտի , հալպու քի խօճայի աշգ , մուհապէթ տէր-
սինի պու սինտէ օլանլարա տախի մէշք իտէպիլիւր , վէլ
հասըլ Վիրգինէ տէլիգանլընըն եիւզիւնէ պագմայըլա պիր
մահզուզիյէթը աճիպէ հիսս իթմէյէ պաշլամըշ իտի :

Հէր նէ հալ խնէ տէլիգանլը պապասընա « Կիտէյիմ

մերգումէյի տավէթ իտէյիմտէ , էկէր աշինա իսէ , Պը-
րանսըզ լիսանը իլէ կէօրիւշէպիլիրիզ » տէմիշ իտի , վէ
բէտէրի տախի « Բէք ալա կիթ սէօյլէ կէլաին կէօրիւշէ-
լիմ » տէյինճէ , մէրգում պիր մէմնունիյէթը ազիմէ իլէ ,
Վիրգինէյէ տօղրու կիթմէքտէ իտի իսէ տէ , Կազաշ-
տըգճա տիզլէրի քէսիլիւպ , նէֆէսի գըսըլըր , վէ գալ-
պինին չարմասընտան մէրգումէ իլէ իսթէտիյէ կիպի
կէօրիւշէմէյէճէյինի անլատը :

Վիրգինէ տէյիգանլընըն քէնտինէ տօղրու կէլտիյինի
կէօրիւնճէ , էվէլա եիւզլէրի սարարտը , վէ սօնրա աթէշ
կիպի գըզարարագ , հէման այաղա գալգաը , վէ տէլի-
գանլընըն եիւզիւնտէն Կօգարը հայրան հայրան պագ .
մագտա իտի , տէլիգանլը տախի այնի Վիրգինէ կիպի
գըզարըպ պօղարարագ , Վիրգինէյէ Կազաշտը , վէ քէ-
մալի նէղաքէթ իլէ շապկասընը էլինէ ալմըշ օլտոզլու
հալտէ մէրգումէյի սէլամլատը , վէ Պըրանսըզ լիսանը
իլէ . . :

— Աֆֆ իտէրսինիզ մատմազէլ սիզի թաճիզ իթտիմ :

— (Վիրգինէ հայրէթինտէն պիր մըգտաը սիւքիւթ
իլէ տուրտուգտան սօնրա) Էսթաղֆիրուլլահ աֆ իտէճէք
պիր շէյ Կօգ . . :

— (Կիւլէրէք) Ա՛ Պըրանսըզճա պիլիյօրումուշստօնուզ ,
էօյլէմի :

— Էսէֆ իտէրիմ քի բէք ազ պիլմէքտէյիմ :

— Հայրը հայրը , բէք ալա վէ ատէթա Պըրպնսըզ
կիպի թէքէլլիմ իտէյօրսունուզ , բէտէրիմ գիեատէպի
իլէ մէմնուն օլաճագ տըր :

— (Մէրգումըն պու սէօզիւնտէն պիր շէյ անլայա-
մայըպ թէաճիւպ իլէ տէլիգանլընըն եիւզիւնէ պագարապ)
Բէտէրինիզ մէմնուն մը օլաճագ . . :

— Էվէթ մատմազէլ , բէտէրիմ պիզինլէ կէօրիւշմէք

արգուահնատէ տիր , վէ խաստէթէն պէնտէնիզի խաքիրայ-
լէրինէ կէօնտէրտի քի , էկէր դապուլ պույուրուրսանըղ
սիզի ալըպ եանընա կէօթիւրէյիմ :

— Ճարիյէնիզիմի :

— Էվէթ , էֆէնտիմ սիզի :

— Էյի ամմա . . . նասըլ օլուր . . . պէն . . . :

— Նիշիւն թէրէտուիւտ իտիյօրսունտղ , (կիւլէրէք)
սիզի ուղազ պիր մահալէ կէօթիւրէճէք տէյիլիմ , իշթէ
չուրաճըգտա պիզէ միւնթաղըրարըլար) (տէյէրէք բար-
մաղը իլէ մէրգումանը կէօթիւրտի) :

— Բէք ալա , պույուրուն կիտէլիմ (տէյէրէք) . . .
տէլիգանըլը իլէ պէրապէր պէշ ծն տարմ էօթէտէ վիրուտ-
լէրինէ միւնթաղըր օլան ինկիլիզ ֆամիլեասընա եաղչա-
չընճա , տէլիգանըլըն վալիտէսի , մատամ , քէնտի քէն-
տիսինի զապթ իտէմէյուպ հէման Վիրգինէնին պօյնուճա
սարըլարազ , պիր մահապէթը մատերանէ իլէ բուս իթ-
տիքտէն սօնրա , գօճասընա խիթապէն « Ահ ճօն հիշ
ֆարգը եօգ , թըպգը թըպգըյա տըր , զանն իտէրսինքի
մէրհումէ Ատէլայիտ տիրիլիշ տիր » տէտի :

Վիրգինէ պու հալլէրտէն հիշ պիր չէյ անըպամայա-
բազ քէմալի թէհաճիւպ իլէ մէրգումանըն եիւզիւնէ պազ-
մագտա իքէն . մէրգումէ մատամ Մէրինին վալիտէսի ,
գօճա գարը տալի Վիրգինէյէ եանաչուպ , քէրիմէսի
կիպի օլ տալի « Ահ Արգէլիմ ճան ալըպ տիրիլիշ » տէ-
յէրէք մէրգումէյի պիր քաշ տէֆա բուս իտինճէ , պի-
չարէ Վիրգինէ պիւթիւն պիւթիւնէ տէրեայի թէհաճիւպէ
տալարազ , հայրան հայրան մէրգումանըն եիւզիւնէ պա-
գար , վէ միւթըագա պուճար քէնտիսի իլէ էյլէնիյօր-
լար զանընտա պուլունմագտա իտի :

Սըր Ուկելըմ , եանի տէլիգանըլըն բէտէրի , վէ մա-
տամ Մէրինին զէվճի օլան սարը սաղալը ինկիլիզ , Վիր-

գինէնին պու հալլերտէն թաածիւպ իթտիյինի անլայա-
րագ , հէման մերդումէյէ հանաշըպ քիմալի խալիսէթ ի-
լէ էլինի թուլթուու վէ սօն տէրէճէ պիր նէղաքէթ իլէ ,
Պըրանսըզճա , Փաղաթ ինկիլիզէրէ մախսուս օլան ըս-
թըլլաճ իլէ . . :

— Մատմազէլ , էսասընը պիլէմէտիյինիզ կիւզարան ի-
տէն պու հալլերէ , նէ գատար թաածիւպ իթսէնիզ ,
եէրի տիր , վէ պու խուսուստա մազուրսընը , անճագ
սիզի պու իսթիզրապտան դուրթարմադ իչիւն , պիր քաչ
սէօզ իլէ պու հալին սէպէպինի անլաթմագ իսթէրիմ ,
միւսաատէ իտէրմի՞սինիզ :

— (Թիթրէք պիր սէտա իլէ) էսթաֆիրուլլաճ պու-
յուրուն :

— Զաթընըզ ճէնապը հագգըն պիր չիվէյի մախսու-
սէսի իլէ , պունտան եիրմի կիւն գատար ագտէմ , պիւ-
թիւն ֆամիլեամըն , վէ ալէլ խուսուս պէնտէնիզին , գալ-
պիմիզի գան իչինէ միւլէմմա իտէրէք վէֆաթ իթմիչ օ-
լան , Ատէլայիա նամըյըլա պիր ճանըարէմիզէ , օլ տէ-
րէճէ պէնզէմէքտէսինիզքի , էկէր մէրհումէ սաղ օլայըտը
հիչ շիւպհէմ եօգ քի քէնտի պիլէ պու պէնդէյիչէ շաշա-
ճագտը , իչթէ պունուն պէօյլէ օլտուզու մինասիպէթի
իլէ պիզի թէսէլլի իթմէնիզի ֆամիլեամ իլէ պէրապէր
րէճա իտէրիմ :

— Գէրէմ պույուրուն էֆէնտիմ , պէնիմ կիպի աճիզէ
վէ ֆագըր պիր գըզ , զաթը ալինիզ կիպի ալիմ վէ քի-
պար պիր զաթը նէ կէճնա թէսէլլի իտէպիլիր . . . չիւն-
քի ճարիյէնիզ շու անէ գատար . . . :

— (Ուիլերմ Վիրգինէնին սէօզիւնի քէսէրէք գարըսը-
նա խիթապէն) Ա՛հ մատամ սէսի պիլէ թըպզը թըպզը-
յա անա պէնզէյօր , (Վիրգինէյէ պիր սանտալիեէ իրայէ
իթէրէք) րէճա իտէրիմ օթուրունտա էօյլէ կէօրիւշէլիմ :

— (Վիրգինէն օթուրուպ սէօղիւնէ աէվամ իտերէք) ճարիյէնիզ, սիզի իլէ հէմ տէրտ օլմագ, վէ մէրհումէնին ճանընա րահմէթ օգումագտան պաշգա պիր չէյ եաբամամ:

Պու արա վասֆընը իթտիյիմիզ քիւշիւք գըզ չօճուգ Վիրգինէնին գուճաղընա չըգուպ օթուրարագ, մէրգումէնին կեահ եիւզիւնի էօրէր, վէ կեահտա իրէք կիպի չօգ, վէ ալթուն սարըսը րէնկինտէ օլան քեաքիւլէրինի եօխշար իտի:

Մատամ Մարի, քերիմէսինին պու հալինի կէօրէրէք, աղլամայա պաշլատը, վէ Վիրգինէյէ խիթապէն: —

— Պագսանըզա մատմաղէլ, չօճուգ պիլէ սիզի գըզգարընտաշընը զանն իտէյօր:

— (Վիրգինէն քէմալի մուհապէթ իլէ չօճուղու էօրիւպ սէվէրէք, վէ պիր ճաղիպէլի սէտա իլէ կէնճ գատընա խիթապէն) Ահ մատամ, զաթը ասիլանէլէրի կիպի նազիք վէ ալիմ պիր գատընըն քերիմէյի միւհթէրէմէսինէ, ասալէթ վէ թէրպիյէ ճիհէթի իլէ տէյիլ իտէ տէ, հիչ օլմագսա սըֆաթճա պէնզէտիյիմ իչիւն իֆթիխար իտէրիմ, վէ միւսիւնիւն տէտիյի կիպի (Ուիլըմ կէօսթէրէրէք) ճէնապը խալլագը ճիհան հաղրէթլէրինին, շու հէքմէթամիզ չիվէյի իլահիյէսի սէպէպի իլէ անճագ սիզին կիպի հէր ճիհէթլէ միւթէպէր, վէ ասալէթլիւ պիր ֆամիլեանըն միւլագաթու իթիֆաթընա նայիլ օլապիլտիյիմ իչիւն նէ գատար թէչէքքիձը իթսէմ եինէ ազ տըր:

Սըր ճօն Ուիլըմ մէրգումէնին շու ֆուգարա հալինտէ մալիքէ օլտուղու, զէքեալէթու թէրպիյէյէ, վէ լիսանը մատէրգատը կիպի թէքէլլիւմ իթտիյի ֆըրանսուզճանըն ֆէսահաթու ըսթըլլահընա, վէ հաթտա ինկիլիզճէ տախաղ չօգ օգար եսղար, վէ պիրաղտա թէքէլլիւմ իտէպիլիլ օլտուղունու անլայընճա, զիեատէսի իլէ թաա-

ճիւղ իթտի, վէ մէրգումէնին հագգընտա գալլպինտէն
վէֆգէլատէ պիր մուհապէթ, վէ բէտէրանէ պիր թէ-
վէճճիւհաթ հըսս իթտիյինտէն, մուամիլէ յհին թէրճի-
մէյի հալինի, վէ մաթէմ էլպիսէլէրի կիյտիյինին սէպէ-
պինի պիլմէք իսթէյուպ, հէման Վիրգիւնէնին Լաւընա
Եանաչտը, վէ էլինի թութարագ . . . :

— Մատմազէլ, սիզէ պիր իքի շէյ սուալ իթմէք իս-
թէրիմ, էկէր մինասիպէթի վար իսէ ճէվապընա հիմմէթ
իտինիզ, տէտի :

— Պույուրուն, միւսիւ . . . :

— Սիյահալար կիյտիյինիզտէն անչաչլընԵօրքի, սիզին
տախի գալլպինիզ պիզիմքի կիպի Եարէլի օլմալը տըր :

— (Տէրունի տիլտէն պիր ահ շէքէրէք) Ահ միւսիւ պէ-
նիմ գալլպիմ օնուլմազ վէ տէվասը միւմքիւնսիզ Եարէլէր
իլէ զախմըտար տըր :

Վիրգինէ սէլ կիպի կէօզ Եաչը սէօքէրէք պաչընա կէ-
լէն տէհշէթլի հալլէրի. Եանի, ՓամիլԵասընըն հարիքը
քէպիրտէ Եանտըղընը, պապասընըն խըյանէթինի, սօն
տէրէճէ Փագըու զարուրէթինի, վէ շիմոփտէ թէյզէպինի
Վահան նամըյըլա նըշանլըսը իլէ պէրապէր իզմիրտէ պու-
լուպտա, անլէր իլէ իմրարը էվգաթ իտէճէյինի, վէ բէ-
ֆագաթընտա պուլսունան իհթիԵարճա ատէմին տախի
ամուճասը օլուպ, շիմոփքի հալ տինԵատէ մէրգումտան
պաչգա պիր քիմսէսի օլմատըղընը, ԵէկԵան ԵէկԵան վէ
կիրԵան կիրԵան նազլու հէքԵայէ իթմէքլէ, մէրգու-
մանըն զաթէն զախմըտար օլան գալլպէրինէ թապէտէն
թազէյէ Եարէլէր աչտը :

Պալատէ իշար գըլընտըղը կիպի, Սըր ճօն ՈւիլԵմ
Պէյօղլու հարիքը քէպիր Էանասընտա պիզզաթ Ըստամ-
պօլտա պուլունուպ վուգու պուլան Եիւրէքլէր բաքէլէ-
յիճի սէֆալէթլէրի ըայէլայն կէօրմիւշ օլմաղըլա, Վիր-

դինէնին տախի հէր հալտէ օլ վադասցի միւսլէմէնին
պիր գուրպանը օլտուղունա ինանտը, վէ սօն տէրէճէ
հալինի աճըմագլա, « Ալահ քէրիմ տիր սէվկիլի գըզըմ,
էլէմ իւզըն օլմայընըզ » տէյէրէք մէրգուլմէյի թէսէլլի
իլլէտի :

Վարեհմէզ Մէյգոնըն գումարպազլարըն եանընա վա-
րուպտա կիւնտէլիք տօղրուլթմաղա չալըշտըղընը տէմիշ
իտիք . հալպուքի պու տէֆա, աքսի պուեա մէրգուլմ
կիւնտէլիլինի չըգարամատըգտան պաշգա, հաթտա իւս-
թէ տախի վէրմիշ իտի, պու սէպէպտէն հիտէթլէնիւպ
աթէշ քէսիլմիշ վէ կիւվէրթէյէ կէլէրէք սըգը սըգըյա
Վիրգինէյի արամագտա իտի :

Վիրգինէ ամուճասընըն քէնտինի արամագտա օլտու-
ղունու կէօրմէքլէ, հէման չօճուղու ուսուլ իլէ տիզինին
իւսթիւնտէն աշաղը ալարագ վալիտէսինէ թէսպիմ իտուպ
կիթմէյէ հազըրլանտըղընը Սըր ճօն վէ մատամասը կէօ-
րիւնճէ, պէրապէր գահվալթը իթտիքտէն սօնրա կիթ-
մէսինի մէրգուլմա թէքլիֆ իթտիլէր, վէ տէլիգանլը տա-
խի պտէթա նիւազ եօլլու, բէտէրու վալիտէսինին թէք-
լիֆինի թէքրարլատը իսէ տէ, Վիրգինէ ամուճասընըն
քէնտինի արամագտա օլտուղունու սէպէպ կէօսթէրէրէք
գապուլ իթմէտի, հալպուքի գըզ չօճուգ պիր միւմքիւն
մումաիլէյհատէն այրըլմագ իսթէմէյէրէք, ալաղը օլ-
տուգճա պազըրուպ աղլամայա պաշլատը, գիրա չօճուգ
Վիրգինէյէ սօն տէրէճէ պիր մուհապէթ պաղլայարագ
ճանու կէօնիւլտէն սէվմէքտէ իտի :

Մատամ, չօճուղուն պու հալինտէն վէֆգէլատէ, միւս
թէէսսիրէ օլարագ Վիրգինէյէ իսթապէն « Մատուաղէլ
րէճա իտէրիմ հիշ օլմագսա, չօճուղուն շու հալինի աճը-
յընըզտա պարի պիչարէ մասուլմընազ մահզուն օլմասըն »
տէյինճէ, Վիրգինէ ամուճասընըն, րէյինի իսթիհալ, վէ

անուէն իսթիզան իթտիքտէն սօնրա եինէ տէօնիւպ կէ-
լէճէյինի մէրգոււմանէ սէօզ վէրիպ կիթտի , վէ ամուճա-
սընըն եանընա եազլաշարադ , թաթլը պիր սէտա իլէ
մէրգոււմա :

— Ամուճա , շուրատա ղայէթ քիպար պիր ինկիլիզ
ֆամիլեասը վար քի , թէրճիմանլըգ իթմէք սէպէպի իլէ
մէրգոււման իլէ էրէյիճէ կէօրիւշտիւմ , շիմտի պէնի պէ-
րայի թէշէքքիւր գահվալթըյա տավէթ իտէյօրլար , միւ-
սաատէ իտէրմիսինիզ կիտէյիմմի :

— Կիթ ամմա , իզմիրէ կիտէյօրուզ , օնտա ատամ
պուլաճարզ ֆիլան տէյի պօշ պօղազլըգ իթմէյէսին :

— Հայըր ճանրմ , նէ պօշպօղազլըգ իտէճէյիմ :

— Պանա պազ վիրգիւնէ , ինկիլիլէրտէ բարա չօգ օ-
լուր , անլատըն մը . . . էօքսիւզիմտէ , ֆըգարայըմտէ ,
աղլա սըզլա , հասըլը նէ եաբարսան եաբ , պազքի շուն-
լարտան պիր օզ բարա գօբարասըն , նէ ալըրսազ քեար-
տըր , հիշ օլմազսա մէսարիֆիմիզ չըգար , հայտէ սէնի
կէօրէյիմ պօշ կէրի տէօնմէյէսին :

Վիրգիւնէ մէրգոււմըն շու պաեաղը սէօզլէրինէ ճէվապ
պիլէ վիրմէյէրէք , տօղրու ինկիլիզ ֆամիլեասընըն եա-
նընա կիթտի , վէ ճիւմլէսի պէրապէր գահվալթը իթմէք
իչին գամարայա էնտիլէր , օլ կիւն ագչամա գատար
Վիրգիւնէ մէքքիւր ֆամիլեա իլէ կէօրիւշիպ գօնուշտու ,
վէ ագչամ թաամընը տախի անլէր իլէ պէրապէր իտէ-
րէք , չօճուղուտա տիզինտէ ույուլթուուգտան սօնրա ,
սապահլէյին հէր հալտէ գամարայա կէլէճէյինի սէօզ
վիրմէքլէ , կիւճպէլա կիւճ եազասընը գուրթարապիլտի ,
վէ կէլիպ ամուճասընը պուլտու :

Մէլգոն մէրգոււմէյի կէօրիւր կէօրմէզ « էյ նասըլ
Վիրգիւնէ պիր շէյ գօբարապիլտի՞նմի » տէյինճէ , վիր-
գիւնէ մէրգոււմըն եիւզիւնէ պազտարադ . . . :

— Նէ տէ յօրսուն , ամուճա հիչ էօյլէ շէյ օլապիլիւրմի :

— Նիչին օլմայօրումուչ , մատէմքի պէնի բէք սէվէ-
յօրլար տէ յօրսուն էլպէթտէ անլէրին պու մուհապպէ-
թինտէն իսթիֆատէ իթմէլիսին :

— Պէն օ տէտիյինի աճլըգտան էօլսէմ տախի եինէ
եաբամամ , շիւնքի տէտիյին շէյ ատէթա պիր նէվի տի-
լէնճիլիք տիր :

— Նիչին տիլէնճիլիք օլաճագ , կիւնտիւզ ագչամա
գատար էյլէնտիրիյօրսուն :

— Վաղ կէչ ամուճա , բէք այըպ շէյ օլուր . . . հէմ
պէն . . . :

— (Վիրգինէնին սէօզիւնի քէսէրէք) էյի ամմա գը-
ղըմ , պէնիմտէ իշիմ աքսի կիտիեօր , բարամըզ գալմա-
տը . . . հէմ օ սէնին տիւշիւնտիւյիւն շէյլէր բէք վա-
հի տիր , տիւնեատէ պիր ատամ բարա գաղանմագ իշին
ասլա ութանմամալը տըր :

Վիրգինէ , ամուճապը վարեմէզ Մէլգոնն , տէրէճէյի
նիհայէտէ խասիս , վէ թամաքեար օլտուղունու պիլիր
խտի խէ տէ , բարա գաբմագ խուսուսընտա պու տէրէ-
ճէ եիւզսիզլիք , վէ թա պու րատտէյէ գատար սըյըզ-
լըզ պէթլէմէզ խտի , վէ նիհայէթ սէօզ գըսա օլսուն տէ-
յու « Հէլէ եարըն պագալըմ էլպէթ պիր շէյ եարարըզ »
տէյէրէք ամուճասընա իւմիտլէր վէրտի , վէ պէօյլէճէ
լագըրտըյը գաբայարագ եաթըպ ույուտուլար :

Վարօր ատէթի գատիմէսի իւզրէ Չանագ գալատէ
տէմիր աթարագ , սանտալ իլէ կէլէն գարանթինա մա-
մուրընը գապուլ իթտի , վէ գանունէն լագըմ կէլէն մու-
ամէլէսինի , եանի բըրաթիգասընը թէաթի իթտիքտէն
սօնրա , իքի իւչ սաաթ գատար տախի մալ այըպ վէրմէք
իշին մահալի մէզքիւրտէ էյլէնտի , վէ պատէհու հա-
լաքէթէ պաշտոյուպ եօլունա տէվամ իթմէքլէ , (Թէնէ-

տօս) եանի Պօղչա ատապընա օղրայարազ , վէ կիճէ տախի Միտիլի ճէզիրէսի բիյշկեահինտէ պիր մրգտար էյլէն . տիքթիէն սօնրա եօլ վէրիպ , իրթէ կիւնի , եանի ճումա իրթէսի կիւնի սապահլէ յին էրքէն իզմիր լիմանընա վա . սըլ օլուպ տէմիրէտի :

Վաբօրուն տէմիր աթմասը կիւրիւթիւսինտէն , եօլ . ճուլաընն ճիւմէսիտէ օեանարազ , թիւճճարլըզլա քէս . պը շէօհրէթ իթմիշ օլան , վէ մէմալիքը մահրուաէ յի Շա . հանէնին անատօլ գըլթասընըն պիրինճի իսկէլէսի սայըլան մէշհուր իզմիր շէհրինի սէյրու թէմաշա իթմէլլէ մէշ . զուլ օլտուլտր , վաբօր պիր իքի կիւն իզմիր լիմանընտա էյլէնմէյէ մէճպուր օլտուզու անլաշըլընճա , եօլճուլա . բըն տէօրտտէ իւշ բայը տըշարը չըգըպ շէհրի հէզմէք արգուսընտա օլմաղըլա , աղիմ պիր թէլաշէ տիւշէրէք , վաբօրուն տէօրտ եանընը իհաթա իթմիշ օլան միւթէատ . տիտ գայըզ վէ սանտալլարա պինմէքտէ օլտուզլարը կի . պի , Մէյգ . ոն տախի օյանուպ գալգտը , վէ Վիրգինէյէ խիթապէն . . :

— Հայտէ գըզըմ սէն ինկիլիղլէրին եանընա կիթտէ) պէն տըշարը չըգըպ կիտէյիմ Հըռիբսիմէ իլէ Վահանըն սաքին օլտուզլարը մահալի արայըպ պուլայըմ , սօմրա կէլիը սէնի ալըր կէօթիւրիւրիմ տէսի :

Վիրգինէ մէրգումին պու սէօղիւնէ թաաճիւպ իտէրէք , եիւզիւնէ պապտը , վէ ճէվապ վէրէրէք . . :

— Պէրապէր տըշարը չըգսաք օլմաղմը :

— Նասըլ օլապիլիր , պէն մէրգումանը արամաք ի . չիւն , էօթէ պէրի , խանլարա օթէլէրէ , վէ լօգանթալա . րա կիրիպ չըգաճարմ , սէնինտէ պէնիմ իլէ պու կիպի մահալլէրի կէզմէն մինասիպէթ ալմաղ զանն իտէրիմ , աէյլիլի գըզըմ :

— Հանկը խանտա , վէ հանկը լօգանթատա իգամէթ

ի թմեքստ օլտուգլարընը սիզէ պելտիրմէմիլը՝ րմիյտի :

— Հայըր , մէքթուպլարնտա , եալընըզ իզմիրտէ սի-
զի պէքլէմէքտէյիզ տէյու իշար իթմիշ օլտուգլարըն-
տան , հէր հալտէ էօթէ պէրի աքամագլըղա մէնպուրըզ :

— Էօյլէ իսէ ըհճա իտէրիմ կիտինտէ , նէ գատար չու-
բուք օլապիլիրսէ պանա պիլը խապէր կէթիրին :

— Իքի սաաթա գալմազ կէշիրիմ . . :

Տէյէքէք պիր գայըղա րազիպ օլարագ , հէման իզ-
միրին Սաման իսկէլէսի տէնիլէն մահալինէ վարուպ , պիր
թագըմ մէհհուկիւլ ահվալ էշխասըն էյլէնմէքտէ օլտուգ-
լարը ատի պիր գահվէխանէյէ կիրէրէք , էշխասը մէզ-
քիւրէտէն պազը աշինալէրինի տրամայա պաշլատը :

— Մէլգոն վաքօրտան չըգար չըգմազ , Վիրգինէ վէր-
տիյի սէօզիւ միւհիւպիւնճէ մուարէֆէ բէյտա իթմիշ օլ-
տուղու ինկիլիզ ֆամիլէասընը կէօրմէք իշին գամարանա
էնմէքտէ իքէն , ինկիլիզլէր տախի մէրգումէյի պրւմազ
հմէլի իլէ , եօգարդյա տօղրու . եանի կիւվէրթէյէ կէլ-
մէքտէ իտիլէր , վէ նէրտիւպանըն պաշընտա պիրիպիր-
լէրինի գարչըլամագլա , էվէլա Հանրի Ուիլերմ իւշ տէօրտ
գատէմէյի պիրտէն աթըպարագ , Վիրգինէյի թա գար-
չուսընտա կէօրիւր կէօրմէզ , գալպի ալթիւսթ օլուպ
թիթրէք պիր սէտա իլէ մէրգումէնին էլինի թութտու ,
վէ « Սապահլար հայր օլտուն մատմազէլ » տէտի :

Պիշարէ գըղճրազ տէտիյիմիզ կիպի աշգու մուհապէթ
տէնիլէն շէյին իսմինի եալընըզ րօմանլարտա բէք չօգ
տէֆա օգլմուշ իտի իսէ տէ , էլան նէ օլտուղունու
պիլմէզ իտի , վէ տէլիգանլընըն հագըրնտա տույտուղու
պու աճիպ հըսսիյաթէ նէ մանա վէրէճէյինէ շաչըմիշ
գալմը օլուպ , գալպինին իւլէճանընտան տիղլէրի քէ-
սիլէրէք , նէֆէպի գըզըլար , վէ եիւղլէրի աթէշ կիպի
գըջարաքազ , վէ եալընըզ մէրգում տէլիգանլընըն իշի-

տէպիլէճէյի սուրէթտէ , ղայէթ բէստէն օլարազ , իս-
տէյի սէլամ իտուպ , « Սապահլար հայր օլսուն միւսիւ »
տէտի :

Սըր ճօն Ուիլեմ տախի Վիրգինէյի կէօրիւր կէօրմէզ,
խօշ պիր չէհրէ իլէ վէ կիւլէրէք սէլամլայըպ էլինի սըզ-
տը , վէ քէլամէ աղազ իտէրէք . . :

— Մատմաղէլ , պիղի էբէյիճէ պէքլէթտինիզ , հանը
պու սապահ էրքէնճէ թէշրիֆ իտուպտէ , չայըմըզը պէ-
րապէր իշէճէքտիք :

— Աֆֆ իտէրսինիզ էֆէնտիմ , նասըլքի կէօրիւյօր-
սունուզ ճարիյէնիզտէ հէման սիզի թաճիզ իթմէյէ կէ-
լիյօրուտում , լաքին պունույուլա պէրապէր զաթը ալի-
նիզի պէքլէթտիյիմ տախի իսթիեարի տէյիլ իտի :

— Պէյիս եօզ էֆէնտիմ , մէրամ լաթիֆէ , լաքին չօ-
ճուզ ճիւմլէմիզտէն զիեատէ արզունուզու չէքմէքտէ
տիր , հաթտա էրքէն օյանմազ ատէթի օլմատըզը հալ-
տէ , պու սապահ ճիւմլէմիզտէն էրքէն օյանարազ սիզի
արամայա պաշլատը :

— (Զօճուզու գուճագլայուպ քէմալի մուհապէթ իլէ
բուս իտէրէք) թէշէքքիւր իտէրիմ . . :

ՄատամՄարի Վիրգինէնին , էվլատը հազգընտա կէօս,
թէրտիյի գըզգ արընտաշքեարի մուհապէթտէն վէֆգէլա-
տէ մահզուզ վէ մէմնուն օլարազ , մէրզումէյի պիր գաթ
տահա սէվմէյէ պաշլամըշ օլուպ , հէման Վիրգինէնին
պօյնունա սարըլուպ բուս իտէրէք . . :

— Ահ մատմաղէլ , վագաա սիզի բէք ազ միւտէթտէն
պէրու թանըտըմ , լաքին խիւտա ալիմ , բէք չօզ սէվմէ-
յէ պաշլատըմ , պունու իչին բէճա իտէրիմ արթըզ
պունտան պէօյլէ պիզի պէքլէթմէյին :

— Մատամ , ճարիյէնիզի մազուր պույոնըուն (Սըր ճօ-
նը իյմա իտէրէք) նասըլքի էֆէնտի հազրէթլէրինէ տէ-

տիմ, զաթը ասիւանէլէրինի պէքլէթտիյիմ իսթիեարի տէյիլ իտի, զիրա նասըլքի մալիւմը ալինիզ տիր, պու շէհիրտէ ճարիյէնիզին վիրուտինէ միւնթազըր օլանլարըն, նէրէտէ իգաւէթ իթմէքտէ օլտուգլարընը անլամագ, վէ մէրգոււմանը կիտուպ պիր ան էվէլ պուլմագ իշիւն, ամուճամ պէնտէլէրինի շէհիրէ կէօնտէրտիմ վէ մէրգոււմը եօլա գօյունճա հէման պէնտէնիզտէ սիպէ կէլմէք էմէլի իլէ գամարայա էնմէք իւզըրէ իքէն . . :

— Տէմէքքի, տըշարը չըգմայաճագսընը :

— Նասըլ չըգմայաճարմ, ամուճամ կէլիպ պէնի ալա-
րագ, վիրուտիմիզէ միւնթազըր օլան զաթլարըն եանընա
կէօթիւրէճէք տիր :

— Տէմէք օլուրքի պիզտէն մուֆարագաթ իտէճէք-
սինիզ :

— Տօղրուսու մատամ օրասընը պիլմէմ, լաքին հէրնէ-
րէտէ օլսամ, վէ հանկը տիյարտէ պուլունսամ, կէօյնիւ-
միւն սիզի իլէ պէրապէր գալաճաղընա, մէրհում վալի-
տէմին ըուհը բագը իւզէրինէ եէմին իտէրիմ, զիրա թա-
րաֆը ասիւանէլէրինտէն, հագգը ճարիեանէմտէ իպրազ
պույրուլան շու իլթաֆու քէրէմ, թա մէզարա կիրտիյիմ
կիւնէ գատար, միւճէվհէր եազըլար իլէ քիւշէյի գալ-
պիմտէ մահքիւք վէ մէսթուր գալաճաղընա զէրրէ գա-
տար շիւպհէնիզ օլմասըն :

— Էսթաֆիրուլլահ գըղըմ, հագգընըզտա հիշ պիր
կէօնա խայըրիւհանլըգտա պուլունմամըշըղ տըր, անճագ
սիզէ օլան մուհապէթիմիզին քէսրէթի տիրքի, մուֆարէ-
գաթընը պու տէրէճէ գալպիմիզէ կիրան կէլիօր . . :

— Թէշէքքիւր իտէրիմ, լաքին պիր հալ տահա վար
քի, անըտա զաթը ալինիզէ արզ իթմէք իսթէրիմ, զիրա,
իշիթտիյիմէ նէզարէն, թէյգէմ նըշանլըսըյըլա պէրապէր
պէրայի մաուլահաթ իսկէնտէրէյէ կիտէճէքլէր իմիշ, է-

կէր սահի՛հ իսէ թապիյի ճարիյէնիզ տախի անլէր իլէ պէ-
րապէր օլաճարմ, վէ սիզ տախի հէր հալտէ Մըսքրա կի-
տէճէք օլտուղունուղտան, գապուլ պույրուլտուղում հալ-
տէ, թա օրայա կիտէնէ գատար ըէփագաթընըզտա պու-
լունմագլըղը քէնտիմճէ ազիմ պիր, պահտընարըզ ատտ
իտէրիմ, տէտի :

Մէրգումէնին պու սէօզիւնտէն, էր եա կէճ մուփարէ-
գաթ իտէճէյինի տէլիգանլը ֆէհմ իտուպ, ֆէնա հալտէ
պօզուլտու, վէ շաեէտ Վիրգինէ թէյզէսի իլէ պէրապէր
իզմիրտէ գալաճագ օլուրսա, քէնտինին հալի նէ օլա-
ճաղընը տիւշիւնիւր իտի. զիրա նասըլքի տէտիք պիշարէ
տէլիգանլը խանչէրի մուհապէթ իլէ թա ճիյէրինտէն եա-
րէլէնմիշ իտի :

Հէրնէհալ իսէ, Սըր ճօն Ուիլեյմըն թէքլիֆի իլէ,
գաբտանըն պուլունտուղու մէվգըսընա չըգուպ չայլարընը
օրատա իլմէք իշիւն օթուրտուլար, մահալի մէզքիւրըն
մէվգըսը եիւքսէք օլմաղըլա, կհահ տիւրպիւնլէր իլէ իզ-
միր շէհրինի սէյրու թամաշա վէ կեահտա պիրիպիրլէրի
իլէ միւսահիպէթ իտէրլէր իտի :

ՕՆԻԻԶԻԻՆՃԻ ՖԱՍՈԼ

ՄԵԼԳՈՆԸՆ ՃԵՋԱՅԻ ՍԷՋԱՍԸ

Պալատէ իշար օլունտուղու կիպի կիւվէրթէ իւզէրին-
տէ չայլար իշիտիքտէն սօնրա , մատամ Մարինին , եանի
սըր Ճօն Ուիլեմըն զէվճէսինն արգուսը իւզրէ կիւնտիւզ
թաամընտան սօնրա , իզմիրին պաղը մահալլէրինի , եանի
Գարաթաշ , Պըրնօվա , վէ գարչը եագա , վէ պաշլընա
Գատիֆէ գալէսի տէնիլէն էսկի պիր խարապէզադը սէյ-
րու թէմաշա իթմէք իշին , վէ էկէր միւմթիւն օլապի-
լիրսէ Վիրգինէյի տախի պէրապէր ալարագ տըաշըը չըգ-
մագլըզա գարար վէրիլտի :

Պու արա Մէլգոն վաքօրա տէօնիւպ , էօթէ պէրի Վիր-
գինէյի արամագտա իքէն , մէրգումէնին իսկիլիզ ֆամիլ-
եասը իլէ պէրապէր օթուրուպ կէօրիւշտիլինի կէօ-
րինճէ , տօղրու մէրգումանըն եանընա կէլտի , վէ ճիւմ-
լէսինի պիր պիր պաշտան այաղա գատար , ատապու
թէրպիլէնին խարիճինտէ օլարագ տիգգաթլընա սիւզ-
տիւքտէն սօնրա , զայէթ գապա պիր հալ իլէ պաշլըլա
սէլամլատը , վէ հիշ պիր սէօզ սէօյլէմէյերէք , ճէպինտէն
պիր մէքթուպ չըգարըպ Վիրգինէյէ թէսլիմ իթտի :

Վիրգինէ պու հալտէն հիշ պիր շէյ անլամեարագ
թէնաճիւպ իլէ ամուճասընըն եիւզիւնէ պագտըզտան
սօնրա , մէքթուպը ալտը , վէ նէզաքէթիլէ մէրգուման-
տէն մագլուր տիլէյերէք մէքթուպը աչըպ օգուտու , վէ
օգուտուդճա , քէմալի իսթիղրապընտան նաշի եիւզէրի
գըզարմայա վէ էլլէրի թիթրէմէյէ պաշլատը , մէքթու-

պը մեզքիւրըն միւհթէվիեաթը աթի իւզգիքը քէլամէր-
տէն իպարէթ իտի :

Սէվկիլի Վիրգինէմ

« Հէր նէգատար իզմիր շէհրինտէ պիրպիրիմիզի պու-
մագլըղա գարար վէրտիյիմիզի սանա պիւտիրմիշ իտի իսէմ-
տէ , շիմտի իշ պաշգա տիւրլիւ օլտու , չիւնքի միւսիւ Վա-
հանըն իսկէնտէրիյէտէքի օլան իշի բէք միւսթաճէլ օլուպ,
վէ սէրիան եօլա չրգմասը իչիւն տախի չօրպաճըսընտան թէ-
լէկրաֆ ալմըշ օլմաղիլէ , թապիյի սիզի պուրատա պէք-
լէմէյէ միւսաատէմիզ գալմամըշ իտի , իմտի իշ պէօյլէ
օլտուզու հալտէ , հօնիւմիւզտէքի բօսթա իլէ ամուճան-
լա պէրապէր , իսկէնտէրէյէ կէլիպ պիզի , (Մէնշիյէտէ-
քի) օլան օթէլ իթալեանտա պուլմանըզը , կէրէք պէն
վէ կէրէք միւսիւ Վահան թէմէննի իտէրիզ , սիզէ բէք
չօգ շէյլէր եազմագ իսթէրիտի իսէմտէ , չիֆայտէքի
միւսաատէմ եօգ , զիրա վաբօր հէման հարաքէթ իթմէք
իւզրէ տիր , ինշալլահ գօնուշտուղումուզտա , գալէմ իլէ
եազաճագ օլտուզում սէօզլէրի չիֆա'էն սէօյլէմէյէ մու-
վաֆֆագ օլուրում : »

ԹԵՅՁԵՆԻՁ ՀՐՈՒԲՍԻՄԷ

Մէքթուպը օգուտուգճա Վիրգինէնին եիւզլէրի բէնկ-
տէն բէնկէ թահվիլ օլտուղունու , մէրգուման ինկիլիզլէր
կէօրմէքլէ , զէվալը գըզճըազըն ֆէնա պիր խապէր ալ-
միշ օլտուղունու ֆարգ իթտիլէր , վէ սըր ճօն Ուիլբըմ
քէմալի իհթիրազիլէ , Վիրգինէյէ խիթապէն . . . :

— Աֆֆ իտէրսինիզ մատմաղէլ , թէրպիյէսիզիլք իսէ-
տէ , սիզի պու տէրէճէ խէլէճանէ տիւշար իտէն , օգու-
տուղունուզ շու մէքթուպըն մա'ալինին նէտէն իպարէթ
օլտուղունու սօրապիլիւրմիյիմ , հկէր սէօյլէնմէզ պիր շէյ

խէ՛ ճէ՛վապ վիրմէյինիզ, վէ՛ պէնտէնիզտէ հիշ սօրմամբշ
կիպի օլուրում. վազա՛ տէտիյիմ կիպի պու պիր մինա,
սիպէթսիզ, վէ՛ ատէթա թէրպիյէյէ մուղայիր պիր սօ-
րուշ իսէտէ, նէ՛ չարէ սիզի սէվտիյիմտէն . . . :

— Էսթազֆիրուլլահ էֆէնտիմ նիչիւն թէրպիյէսիզիք
օլտուն, հաթտա հազգը ճարիեանէմտէ պու տէրէճէ
եիւրէք թիւքէթտիյինիզ իչիւն տախի խասսէթէն թէ-
շէքքիւր իտէրիմ, անճազ ալտըղըմ խապէր վազաա օ-
գատար քէտէրլի տէյիլ իսէտէ, բէքտէ խօշնուտ օլա-
ճազ մէրթէպէտէ տէյիլ տիր, շէօյլէքի, պուրատա պէն-
տէնիզի պէքլէմէքտէ տիրլէր տէյու զանն իթտիյիմ քիմ-
սէլէր, հէր նասըլըսա պէքլէյէմէյուպ Մըսըրա կիթմէ-
յէ մէճպուր օլարազ իւք բօսթա իլէ եօլա չըգմըշլար . . .
վէ՛ պու իսէ պէնճէ . . . :

— (Օրը ծօն կիւլէրէք) ա՛ մատմազէլ տէսէնէ պու վա-
զաա պիզիմ հազգըմըզա այնի խսապէթ օլմուշ, չիւնքի
պէրապէր Մըսըրա կիտէճէյիզ, վէ՛ պու մինասիպէթլէ
տէօրտ պէշ կիւն տահա միւլազաթընըզլա մահզուզ օ-
լաճաըզ :

— Թէշէքքիւր իտէրիմ . . . :

Հանրի Ուիլեմ, եանի սըր ծօնըն տէլիգանլը մախ-
տումի պու հէվատիստէն վէֆգէլատէ մահզուզ օլտու-
ղունու սէթը իտէմէյուպ վալիտէսինէ խիթապէն, « Ահ
վալիտէճիյիմ, նէ՛ պէօյիւք պահտընարլըգ տըր պու, տէ-
մէքքի մատմազէլ տէօրտ պէշ կիւն տահա պէրապէրի-
միզտէ պուլունահազ, վէ՛ մէրհումէ գըզգարընտաշըմ
Ատէլայիտ իլէ պիրլիքտէյիզ կիպի մահզուզ օլաճաըզ »
տէտի :

Մէլգօն, վիրգինէնին իզմիրտէ գալմայուպտա Մըսը-
րա կիտէճէք օլտուղու հավատիստէն ինկիլիզլէրին տույ-
տուղու մահզուզիյէթի սէօզլէրինտէն վէ՛ սիմալէրինտէն

չափարագ պու հալածէն իսթիֆատէ իթմէք իսթէյիպ , Վիրգինէյէ խիթապէն , « Նաարլ պիր շէյ գօրարապիլ-տի՛նմի » տէյու սուա՛լ , վէ Վիրգինէ տախի , քէնտիսի-նին գաթան էօյլէ պիր շէյ եաբամայաճաղընը պէյան իթտիքտէ , մէրգում , քէնտի իշինի քէնտի պէճէրմէք իսթէյիպ , մէրգումաննն անլայամայաճաղը թիւրքճէ լի-սան իլէ , վէ եիւզլէրինէ պազարագ « էֆէնտիմ պու չօճուգ էօքսիւզ տիր , բարասը եօգտըր , վէ պէն իսէ կէչինմէմտէն աճիզ ֆըզարա պիր ատամըմ , պօղաղընը պազամայօրում , լուծֆէն պիր քաչ լիրա հիմմէթ պու-յուրուն » եօլլու սէօզլէր սէօյլէմէքտէ իտի :

Մէրգումանն ապա թիւրքճէ պիլմէտիքլէրինտէն , թա-պիլի Մէլզօննն սէօյլէտիքլէրինտէն հիչ պիր շէյ անլա-յամատըլար իսէտէ , Վիրգինէյէ , Մէրգումնն նէ տէմէք իսթէտիյինի քէնտիլէրինէ թէրճիմէ իթմէսինի ռէճա իթ-տիլէր , Վիրգինէ ամուճասըննն պու ատէպսիզլիյինէ , ֆէ-նա սուրէթտէ հիտտէթլէնէրէք , գըզարտը իսէտէ , հիչ պօղմայարագ մէրգումանէ , « էֆէնտիմ հագգը ճարիեա-նէմտէ իպրագ պույուրտուղունուզ իլթիֆաթտան սօլայը պէյանը թէշէքքիւր իտիյօր » տէտիքտէն սօնրա , Մէլ-գոնա խիթապէն , ա՛մուճա պունլար զանն իթափին ա-տէմլէրտէն տէյիլտիրլէր , պունլարըլա օ կիպի մուամէ-լէլէրտէ պուլունմագ հէմ այըպտըր վէ հէմտէ մինասի , պէթ ալմագ :

— Էյ ֆատէմքի բարա վէրիր թագըմլարտան տէյիլ-լէր իսէ , նիչիւն ախշամա գատար բէշլէրինտէն այըրլմա-յօրսուն :

— Ճանրմ էյի եա , նէ հագգըմըզ վար բարա իսթէ-մէյէ , նէ խըտմէթ իթտիքքի , պէտէլինի իսթէմէյէ հագգըմըզ զլսուն :

— Էօյլէ իսէ պըրագ եագալարընը :

— Պէնիմ անէր իլէ կէօրիւշտիւյիմտէն , սիղէ պիր զարար օլմազ զանն իտէրիմ :

— Զարարը եօգ ամմա , ֆայիտէսիտէ հիչ եօգ , տէ-տի , (վէ բէքտէ իչին իլէրիսինէ վարմազ իսթէմէյիպ , թաթլըյա պաղլայարազ) սէն պագտա գըզըմ էկէր պիր սըրասընա տիւշիւրիւր իսէն , պիրազ բարա գօթար , տէ-յուպ , տէֆ օլտու կիթտի :

Հէր նէ գատար մէրգուլման ինկիլիզլէր Մէլզոնըն սէօզ-լէրինտէն պիր շէյ անլայամատըլար իսէտէ , Վիրգինէնին մէրգուլմ իլէ հիտէթլիճէ կէօրիւշտիւյիւնտէն , մէրգուլմէ-նին թէրճիմէսի եանլըշ օլտուպ , պու ատէմին զայէթ միւր-թէքիպ , վէ բէքտէ էյի պիր ատէմ օլմատըլընը թար-զու թավըրնտան վէ նասիյէյի հալինտէն անլայարազ , ֆագաթ Վիրգինէյէ հիչ պիր շէյ չագտըրմայուպ , ան-ճագ , « Ամուճանըզ թօհաֆ պիր ատէմէ պէնզէյօր » տի-մէքլէ իքթիֆա իթտիլէր :

Եօգարըտա պէյան իթտիլիմիզ կիպի , մէրգուլման Վիր-գինէնին իզմիրտէ գալմայուպտա , քէնտիլլէրի իլէ պէրա-պէր , իսկէնտէրէյէ կիտէճէյինի տույտուգլարընտա , տէ-րէճէյի նիհայէտէ մահզուզ օլտուլար , վէ ալէլ խուսուս հանրի Ուիլըմ ճիւմլէտէն զիեատէ մէմնուն վէ մէծըուր օլմուշ իտի , կիւնտիւզ թաամընտան սօնրա , Վիրգինէ ամուճասընըն ըէյինի իսթիհսալ իթմէքլէ , մէրգուլման ինկիլիզլէրլէ պէրապէր , պէօյիւճէք , վէ միւքէմմէլ տէօրտ չիֆտէ պիր սանտալ իլէ , իզմիր շէհրինէ չըգուպ , չըմէն-տըֆէր իլէ Պըրնօվա տէնիլէն գարիյէյէ կիթտիլէր , վէ օրալարընը կէզիպ տօլաշտըգտան սօնրա , Գատիֆէ գա-լէսի թէսմիյէ գըլլնան էսկի խաւապէլէրի , վէ սայըր մա-հալլէրի թէմաշա , վէ Պատէմա եինէ սանտալը մէզքիւր իլէ ագչամէ գաթիպ վաթօրա տէօնտիւլէր , Վիրգինէ , անճագ ագչամ թաամընտան սօնրա մէրգուլմանտէն այ-

բըլլպ ամուճասընըն եանընա կէլէպիլտի . վէ ինկիլիզէ-
րին քէնտի հաղգընտա իպրաղ իթտիքլէրի նէղաքէթու
ինսանիյէթի , պիր չօգ սէնալէր իլէ ամուճասընա նազլ
իթտի :

Վարեէմէզ Մէլգոն , Վիրգինէսին , մերգում ինկիլիզ
ֆամիլեասը իլէ , պու տէրէճէ սըգճա գօնուչմասընտան ,
բէքտէ մէմնուն օլմամագտա իտի , վագա'ա մէսարիֆ
ճիհէթինէ կէլինճէ պունուն պէօլէ օլմասը քէնտիսինէ
աղ չօգ մէնֆա'աթլը իտի , չիւնքի Վիրգինէ , կիճէ կիւն .
տիւզ ինկիլիզլէր իլէ թաամ իթմէտէ օլտուղունտան ,
Մէլգոն մերգումէսին ազվաթը եէվմիյէսի իչիւն պիր բա-
րա մէսարիֆ իթմէմէքտէ իտի , հալպուքի , պու մէն-
ֆա'աթ ճիւզի նէվինտէն պիր շէյ օլմաղըլա , իլէրուտէ
Վիրգինէսին ալէյհինտէ թասավուր իթտիյի բըլանըն
սայէսինտէ , պէօլիւճէք պիր մէպլաղ էլէ կէչիրէպիլէճէ-
յինէ էյիտէն էյի գանի օլուպ , անճագ պու մատտէյի
սուհուլէթ իլէ պաշա չըգարմագ իչիւն , մերգումէյի քիմ-
սէ իլէ կէօրուշտիւրտմէմէյէ գարարը գաթի վէրէրէք ,
վէ էն էվվէլ մերգուման ինկիլիզ ֆամիլեասընտան պաշ-
լայուպ , անլէր իլէ գաթի իւլֆէթ իթտիրմէսին թարի-
րիզինի տիւչիւնմէյէ պաշլատը , հալպուքի պունուն իճ-
րասը ատէթա միւմքիւնսիզ կիպի իտի , զիրա նասըլքի
մալիւմտիր , Վիրգինէսին մերգուման ինկիլիզ ֆամիլեասը
իլէ իւլֆէթու մուարէֆէսի , տօստլսւք վէ ահպապլըգ-
տան նէշաթ իտէն մուհապէթին հուտուտունը թէճավիւզ
իտէրէք , աչգու սէվտա տայիրէսինէ կիրմիշ իտի , վէ
պունտան գաթինազար ֆամիլեայի մերգումէ , Վիրգինէ-
սին նէղաքէթու թէրպիյէ , վէ ախլագը համիտէսինտէն
տէրէճէյի նիհայէտէ խօշնուտ վէ միւթէլէզղիզ օլարապ ,
մերգումէ իլէ կիթտիքճէ իւլֆէթու մուհապէթի սըգըշ-
տըրմագտա , վէ ճանու կէօնիւլտէն սէվմէքտէ իտիլէր ,

շէպլէքի պէօյիւքտէն թա քիւչիւյէ , եանի վասփընը իթ-
տիյիմիզ պէշ եաշընտա օլան չօճուղա գատար , վէհա-
սըլ ճիւմլէսիտէ պիր տագըգա պիլէ մուճաիլէյատէն այ-
րըլմագ իսթէմէզլէր իտի , վէ հաթտա պու տէրէճէ սէվ-
տիքլէրինէ պիր սէլիլի գավի օլմագ իւզրէ , մէրհումէ
քէրիմէլէքի Ատէլին (ֆօթողրափընը) հավի , օթուզ գըրգ-
լիրա գըյմէթինտէ ղայէթ միւսէննա պիր ատէթ (մէ-
տալիեօն) հէտիյէ իթմիչլէր իտի քի , Մէլգոն պունու
կէօրիւր կէօրմէզ աղգը սուլանտը , վէ պու կիպի հէտի-
յէլէրին կէրիսի գանիճէ օլաճաղընը մէմուլ իթմէքտէ
իտի իսէտէ , վագթըն միւսաատէսի օլմատըղընտան (չիւն-
քի քէնտի էֆքեարընճա իսկէնտէրէյէ վասըլ օլուր օլ-
մագ հէր հալտէ Վիրգինէյի մէրգումանտէն այրըաճագ-
տը) եալընըզ օնատա գանաաթ իտէրէք , էլպէթտէ պիր
կէօնա իղֆալաթ իլէ մէզքիւր (մէտալիեօնը) մէրգումէ-
նին էլինտէն գաբապիլէճէյի իւմիւտի գավիսի իլէ բէր-
վէրտէ օլմագտա իտի :

Վաբօր իզմիր լիմանընտա եիրմի տէօրտ սաաթ գա-
տար էյլէնտիքտէն սօնա տէմիր ալարագ եօլա չըգտը ,
վէ Սագըզ ճէզիրէսինէ միւթէվէճճիւհէն սիւրաթլէ հա-
րաքէթէ պաշլատը , էմնայի րահտէ , վէ կիճէնին սաաթ
իւչիւ սուլարընտա , եօլճուլարըն պազըլարը , (թէնէտէօ)
եանի Պօղճա ատասընտան միւպաեա իթմիշ օլտղւգլարը
(պուրուչգօ) տէնիլէն սիյահ վէ թաթլը շարապը աթըպ
սէրմէսթու խարապ ուլյումագտա , վէ պազըլարը տալի ,
հատտու բայանը օլմայան ուլու պիր տէնիզլին իչինտէ ,
գօսգօճա վաբօրըն զէրրէ մըգտարի էհէմմիյէթի գալ-
մայուպտա , ատէթա պիր ֆընտըգ գապուղը կիպի չալ-
գալանուպ կիթտիլինի , վէ քէնտի էօմիւրլէրինի , ինսան
էլի իլէ պիր թագըմ թահտա բարչալարընտան եաբըլան ,
վէ մաաղալլահու թաալա էն ուֆագ պիր գաղա իլէ ,

անը վահիստէ գայնացուպ մահվ օլապիլէն պիր կէմիյէ
էմնիյէթ իթմիշ օլաուգլարընը տիւշիւնիւրէր , վէ էքսէ-
րիսի տախի կիտէճէքլէրի մահալլէրտէ , կէօրիւշէճէքլէրի
ահպապու ագրապալէրինի , վէ կէօրէճէքլէրի իշլէրտէն
հասըլ օլաճագ օլան թիճարէթու մէնփաաթլէրինին թէ-
ֆէքքիւրաթըյըլա խաթըրլարընը խօշ իթմէքաէ իտիլէր :

Վարեհմէզ Մէլզոն տախի պու գապիլտէն օլարագ ,
վաբօրըն տէմիր աթաճագ մահալինտէ , (պէնի) թէսմիյէ
գըլընան պիր նէվի տէմիր ալաթընա մէրպուլ օլան զէն-
ճիրէ եասլանարագ , Վիրգինէնին ալէյհինտէ թասաւ-
վուր իթտիյի բըլանըն , նէ սուրէթլէ վէ նէ թէտպիրլէր
իլէ պաշա չըգարապիլէճէյինի տէրին տէրին տիւշիւն-
մէքտէ իտի , օլ կիւն եինէ , Վիրգինէ միւթաաը իւզրէ
ինկիլիզ ֆամիլեասը իլէ պէրապէր ագչամ թաամընը իթ-
միշ , վէ Սըր ձօն Ուիլերմըն թէքրիֆի իւզրէ , (մալակա) տէ-
նիլէն նէֆիա չէրապտան պիր քաշ գատէհ չաղմըշ օլմա-
ղըլա պաշը տէօնէրէք էրքէնճէ եաթըպ ույումուշ իտի :

Մէրգուման ինկիլիզլէր , Մէլզոնըն սօն տէրէճէ թա-
մաքեար պիր ատէմ օլուպ , Վիրգինէնին քէնտիլէրին իլէ
օլան իւլֆէթու մուարէֆէյի , Մէլզոնըն մէն իտէպիլիթ
օլտուղունու պիլէրէք , խաթըրնը թաթեիպ իթմէք էֆ-
քեարը իլէ , Վիրգինէնին վասէթասըյըլա , հէտիյէ մա-
գամընտա օլարագ , օն ատէթ ինկիլիզ լիրաը կէօնտէր-
միշլէր իտի , Մէլզոն մէպլաղը մէզպուրի , մէմնունիյէթը
աղիմէ իլէ գապուլ իթմիշ իտի իսէտէ , հալպուքի մէր-
գումըն բարա գազանմագ վէ ալթուն պիրիքտիրմէք
խուսուսունտա օլան վէֆգէլատէ հըրսու թամաը , պէօյ-
լէ օն , եիրմի , գըրգ լիրալար իլէ գանի օլմազ , վէ էօյլէ
գօլալըրզլա կէօղի տօյմազ , խասիս վէ թամաքեար պիր
ատէմ օլտուղու օգուեանըարըմըզա մալիւմ տիր :

Հէրնէհալ իսէ , Մէլզոն , պալատէ վասֆ օլսնան (պի-

նի) տէտիքերի, եանի տէմիրի տէնիզէ Գերլաթմագ Ի-
չիւն, խաստէթէն թիմուրտէն մամուլ պիր եայըն եանըն-
տա պոյուլ պոյունա եասլանըպ քէնտի քէնտինէ շաւ լաֆ-
լարր սէյլէնմէքտէ իտի. « Պու շաշգըն Ինկիլիզլէր, օն
պէշ եիրմի լիրայրլա պէնիմ կէօզիւմի պոյամագ Խաթէյօր-
լար, հալպուքի պէն. էօյլէ տօլմա եուտան թափըմլար-
տան տէյիլիմ, պէն քէնտի եաբաճաղըմը քիմնէյէ սօր-
մամ, լաքին հաթըմա պաշգա պիր շէյ տահա կէլտի »
տէյէրէք, եինէ տէրին տէրին տիւշիւնմէյէ պաշլատը :

Մէլգոնըն, խաթըմա պիր շէյ կէլտի տէտիլի մատ-
տէ, շուստան իպարէթ իտի, եանի Վիրգինէյի պիր
թէրթիպ իլէ մերգուման զէնկին Մեկիլիզլէրէ Իքի Իւշ
եիւզ լիւա գատար պիր բարա իլէ սաթըպ իշին թլինաէն
չըգմագ, վէ հէր նէ գատար պու թարիգ քէնտինճէ էն
հայրըր, վէ մէշաղգաթսըզ բարա գազանմագ իտի իսէ
տէ, հալպուքի մերգուման Ինկիլիզլէր նազիք, վէ թէր-
պէյէթի զաթլէր օլտուգլարընտան, պու կիպի ձլիր թէք-
լիֆի գապուլ իթմէյէճէքլէրիտէ մէլհազ իտի, նիհայէթ
Մէլգոն, Ինկիլիզլէրին Վիրգինէյի տէրէճէսիզ սէվտիք-
լէրինտէն, քէնտի քէնտինէ հէսապ չըգարարագ, պու
եօլտա պիր թէքլիֆի մահգա մումաիլէյհիւմտէն պէքլէ-
յուպ, շայէտ քէնտինէ պէօյլէ պիր շէյ աչարլարաւ նէ
ալա, եօլսա քէնտինին իքթ թասափլուրընըն իճրատընա,
եանի պիշարէ գըզճըրաղըն շախսը օլմազսա, նամուսունը
սաթմալա գարար վէրտի :

Մէրգումա խապիս հէրիֆ քէնտի մէնաֆիլի շախսիլէ-
սի իշիւն, էվլասը մագամընտա օլան էօզպէ էօզ գաղըն-
տաշընըն գըղը, պիշարէ Վիրգինէնին ալէյհիտէ գու-
րաճաղը ճէհէննէմքեարի տուգաղըն նէ կէօնա իճրա Ի-
տէպիլէճէյինի տիւշիւնմէքլէ, օ տէրէճէ սալմըշ իտիքի,
վաբօր հէման Սաղըզ ճէգիրէօի բիշկեաճինէ վասըլ օլ-

մուշ, վէ թայիֆէլէր տէմիր աթմաղա հազըրլանարադ, միւքէրէրէն, « Սափուշ քիմնէ օլմասըն » տէյու նիտա իթտիքլէրինի տախի իշիտէմէմիշ իտի, վէ զաթէն օլ կիւ-
ճէ Գափա դայէթ պուլանըդ օլմաղըլա, բուլի ասիւմանտէ պիր թէք երլտըզ տախի կէօրիւնմէմէքտէ, վէ պէհրու պահրը էօյլէ պիր գօյու գարանըդ իսթիլա իթմիշ խտիքի, ատէթա կէօղ կէօղի կէօրմէք գապիլ օլմայաճաղընտան, թապիլի թայիֆէլէր տէմիր աթաճադ ալաթըն եանընա գանկալ գանկալ տուրան զէնճիրին իւզէրինտէ, Մէլգոնըն եապանուպ եաթմագտա օլտուղունու կէօրէմէյէրէք, պիրտէն պիրէ տէմիրին եայընը չէքէր չէքմէզ, պէ հէր հալգասը, ալթը եէտի օգգա աղըրլըղընտա օլան զէնճիր, ազիմ պիր շամաթա իլէ պէնա օլտուղու (պինի) տէնիլէն եայտան պօշանմագլա, տէհշէթլիւ պիր տարպէ իլէ Մէլգոնըն տիգլէրինէ վէ սաղ քօլունա չարքարագ խիւրտի խաշը իթմիշ իտի :

Մէլգոն, գուլագլարա տէհշէթ վէրիճի պիր սէտա իւլէ, եալընըզ պիր աման տէյէպիլիպ հէման պայըլա գալտը :

Մէրգումըն պու ֆէրեատընտան, վաքօրուն տէրու նինտէ պիր բաթըրտը գօրարագ, ույգուտա օլան եօլ-
ճուլարըն ճիւմլէսի օյանուպ, տէհշէթլիւ պիր գազա վու-
գու պուլմուշ օլտուղունու անլատըլար, վէ եօլճուլարըն իշինտէ թէպապէթու ճէրահիյէ սէնաթընա աշինա պիր զաթ պուլունմագլա, Մէլգոնըն եարասընը մուայէնէ իւտէրէք, իքի սաաթ գատար անճագ եաշայապիլիր օլտուղունու խապէր վէրտի իսէտէ, պու ճիւմլէ էլինտէն կէլտիլի գատար մէրգումըն եարալտընը սարըպ ագլընը պաշընա կէթիրէպիլտի, զաթէն Վիրգինէ ճիւմլէտէն էվ-
վէլ օյանարագ, ամուճասընըն պաշընա կէլէն մէմուլին զայրի վէ տէհշէթլի գազայը կէօրմէքլէ նէ եաբաճաղընը

չաչրտը , վէ մերգումըն պաշը ուճունտա օթուրուպ կէօզ
եաշը տէօքմէքտէ իտի :

Նիհայէթ Մէլզոն կէօզլէրինի աշըպ Վիրգինէնին պա-
շը ուճունտա օթուրուպ աղլամագտա օլտուղունու կէօ-
րինճէ , մերգումէնին եիւզիւնտէն եօգարը մէլիլ մէլիլ
պագարադ , « Ահ Վիրգինէ էօլիւյօրում » տէտի :

— (Ամուճասընըն էլինտէն թութարագ) Գօրգմա սէվ-
կիլի ամուճաճըղըմպիր չէյ եօգ ինչալլահ էյի օլաճագսըն :

— Ահ եօգ եօգ էօլէճէյիմի էյի պիլիյօրում , ճիյե-
րիմ բարալանըյօր . նէֆէսիմ քէսիլմէք իւզըէ տիր . . .
աման Ալլահ աշգընա օլտուն պանա պիր չարէ պուլուն . . .
ահ Վիրգինէ գըզըմ պանա պիր չարէ . . :

— Աման եարապպիմ աճէպ նէ եարայըմ . . . :

— Ահ Վիրգինէճիլիմ , վալիտէնին ըուհը բագը աշ-
գընա օլտուն . . . :

— Սէվկիլի ամուճամ , նէ եարայըմ էլիմտէն նէ կէ-
լիլ . . . :

Վէ պիչարէ գըզճըազ իքի էլլերի իլէ տիզլէրինի տէօ-
յէրէք աղլար , վէ կէօրէնլէրին ճիյէրլէրինի բարալար
իտի , պու արա , սըր ճօն Ուիլեըմ տախի մատամասը վէ
մախտումի Հանրի իլէ պէրապէր չամաթանըն նէ օլտու-
ղունու անլամագ իլիւն , կիւվէրթէյէ չըգուպ վուգույի
հալի անլատըլար , վէ Վիրգինէնին պու տէրէճէ մէեու-
սանէ ահու ֆէրեատլէրինէ եիւրէքլէրի աճըյուպ մեր-
գումէյի թէսէլլի էյլէմէքտէ իտիլէր , գարտանըն էմրի
իլէ Մէլզոնը գալտըրարագ գամարայէ կէօթիւրտիւլէր ,
վէ պիր եաթաղա եաթըրուպ , վարօրուն մախսուսի հէ-
քիմի տախի , պալատէ վասֆ օլունան եօլճու ճէրրահ
իլէ պիրլիքտէ մէճրուհը մերգումը թէտավի իթտիլէր
իսէտէ , ասլա ֆախտէ իթմէյուպ մերգուման պէան բէն .
չէյի էճէլէ տիւշմէք իւզըէ իտի :

Արդ աւագայ կէլէն շիտէթլի նէօվպէթլէրին թէէս սիրի իլէ Մէլզոն զայ ագըլ օլուպ սայըգլամագլա գալպինտէ միւխթէֆի օլան էսրարընը պէյան, վէ պաշլընա Վիրգինէնին ալէյհինտէ թասավվուր իթտիյի տէհչէթլիւ շէյլէրի սէօյլէմէյէ պաշլատը, պիչարէ Վիրգինէ պուն, լարը իշիտինճէ, ամուճասընըն նէ տէրէճէ քէօթիւ վէ ալչագ պիր ատէմ օլտուղունու, վէ էկէր պի հիքմէթուլլա հը թաալա ամուճասը շու պէլայա օղրամագսա, մէրգուսըն էլինտէն նէլէր չէքէճէյինի, վէ պապասընըն բէնչէսինտէն գուրթուլուպտա, անտէն պէշպէթթէր խայըն, վէ անտէն զիեատէ ինսաֆսըղ վէ տէհչէթլիւ պիր տիւշմէն էլինէ տիւշմիւշ օլտուղունու տիւշիւնտիւքճէ ագլընա խըֆֆէթ կէլմէտէ, վէ պու կիպի զալիմլէրէ մէնսուպիյէթի օլտուղու իշիւն պահտընա լանէթլէր օգուճագտա իտի:

Մէլզոնըն եաթտըղը եաթաղընըն եանընտա Վիրգինէ իլէ Սըր ճօնտան մատտէ քիմնէ գալմամըշ իտի, Սըր ճօն մէճրուհա պիր շիշէ րուհ գօգլատարագ մուվագգաթէն սալընը պաշընա կէթիրէպիլմիշ օլմաղըլա, նակեահան կէօզլէրինի աչտը, վէ Վիրգինէնին եիւզիւնէ պագարագ, արթըգ էօլէճէյիմի անլատըմ . . . լաքին պիլմիշ օլասըն քի, պէն չօգ կիւնահըեար պիր ատէմին, պէն սէնին ալէյհինտէ պուլունմագտա իտիմ, լաքին նէյէ աղլայօրսուն, հիշ պիր ատամ քէնտի ճէլլատը իշիւն աղլա՞ր մը, պիլաքիս պէնիմ կիպի խայըն պիր ատէմին բէնչէսինտէն գուրթուլտուղուն իշիւն սէվինմէլի վէ ճէնապը Հագգա թէշէքքիւր իթմէլիսին . . .

Մէրգում չէքտիյի տէհչէթլի աճըլարտան սէօզիւնէ քէվամ իտէմէյուպ նութգու թութուլտու . . . վէ պիր մրգտար սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա, եինէ սէօզէ պաշլայուպ . . . « Էփէթ, հիշ շիւպհէմ եօգ քի, ճէնապը Հագ սէնի մահզա պէնիմ կիպի պիր խայընըն էլինտէն

գուրթարմագ իշխն պաշրմա պու պէլայը կէթիրտի . . .
ան պու պէնիմ ճէղայի ամէլիմտիր . . . պէն չոգ խա-
յըն վէ կիւնանքեար պիր ատէմիմ . . . պէնիմ պու եօլ-
տա էգիյէթլէր իլէ էօլիւշիւմ ճէնապը հագգըն ատալէ-
թի իգթիզասընտան տրր . . . աման եարապպիմ սէն իմ-
տատ էյլէ . . . Վիրգի'նէ, հագգընը հէլալ էյլէ սէնի
մէնֆաաթըմ իշխն ֆէտա իթմէք իսթէտիմ . . . աֆ էյ-
լէ պանա քի . . . ճէնապը Ալլահտա աֆֆ իթսիւն» տէտի :

Մէլգոն վարա վարա հալէթի մէվթէ էրիշուպ, կիւճ
հալ իլէ նէֆէս ալըպ վիրմէքտէ իտի, վէ հէր նէ գա-
տար կէրէք գարտաշընըն վէ կէրէք նինէսինին, եանմա-
յըպ էլ եէվմ պէր հայաթ օլտուգլարընը, վէ Հրոքըսի-
մէնին Վահան իլէ ֆիրար իթմիշ օլտուզունուն տախի ապ-
լու էսասը օլմայուպ սըրֆ եալանտէն իպարէթ օլտու-
զունու, Վիրգի'նէյէ անլաթմաք իսթէտի իտէտէ, վիճու-
տի աթէշլէր իշինտէ եանմագտա վէ հէրարէթտէն տի-
լու տամաղը գուրումնուշ օլմաղըլա լագըրտը իտէմէզ օլ-
տու, վէ մահզուն մահզուն Վիրգի'նէնին եիւզիւնէ պա-
գարագ սու իսթէտիյինի բարմաղըյըլա իշարէթ իտէնճէ,
Վիրգի'նէ հէման պիր պարտագ սու ալըպ վէ ուֆագ պիր
գաշըգլա քիւլհանլար կիպի եանըպ թուլթուշմագտա օլան
աղգընը ըսլաթտը . . . :

Մէլգոն ճան վիրմէք իւզրէ օլտուզունտան տիյի տէօն-
միւշ, վէ իթտիյի սէօզլէր կիւճ հալ իլէ անլաշըլմագտա
օլուպ, աթէշլէր իշինտէ գավրուլմագտա օլտուզու տիյի-
նի պիր մըգտար սու իլէ ըսլաթտըգտան սօնքա, Վիրգի-
նէնին սիմաղընա պագարագ վէ անլաշըլըր անլաշըլմագ
պիր սէտա իլէ, «Ահ թէշէքիւր իտէրիմ» տէտի : Վէ
կէօզլէրինի գարաշարագ խըրլամայա պաշլտըր, Վիրգի'նէ
մէրգումըն պաշը ուճունտա տիզ չէօքիւպ հէմ աղտը վէ
հէմտէ ճանընըն խէլասը իշխն ճէնապը զաֆուրի քէրիմ

հազրէթլէրինէ ճանու կէօնիւտէն տուա իտէրիտի, պու հալ պիր մըգտար տէվամ իթտիքտէն սօնրա, Մէլգոն կէօզլէրինի աչտը, վէ պիր իշարէթ իլէ Վիրգինէյի եա. նընա չաղըրուպ էլինի թուլտու, վէ քէսիք քէսիք պիր սէտա իլէ սէօզէ պաշայուպ, « Ահ Վիրգինէմ, պէն չօգ ֆէնա պիր ատամըմ, իշթէ Ալլահ ամէլիմէ կէօրէ ճէզա. մը վէրտի . . . պէն էօլտիւքտէն սօնրա պագ.քի պու ինկիլիզլէրտէն այրըմայասըն, պունլար էյի պիր Ֆամիլ. եայէ պէնզէ յօրլար » տէտի, վէ եինէ քէնտինի ղայպ ի. տէրէ.ք պիրիպիրինէ մուխալիֆ վէ մանասըզ սէօզլէր ի. րատ իթմէյէ պաշլատը :

Մէրգում էճէլ թէրի տէօքմէքտէ օլուպ, պիր տիւ. զիւյէ « Բարալարըմ . . . ալթունլարըմ . . . պէնիմ Ըս. տամպօլտա չօգ բարամ վար իտի . . . աման զօրգըյօ. րում, սիյահ սիյահ եքլանլար . . . կէօրիւյօրում . . . ահ տէհչէթլիւ էթտէհալէր վիճուտիմի սարըյօրլար . . . ահ Վիրգինէ գուրթար պէնի պօղուլույօրում . . . սանա չօգ շէյլէր սէօյլէմէք իսթէրիտիմ . . . լաքին էյվահ սէօյ. լէյէմէյօրում . . . » տէմէքտէ իտի, վագաա մէրգում պալատէ իշար օլունտուղու կիպի Վիրգինէյի իղֆալ ի. տուպտէ Մըսըրա կէօթիւրմէքտէ օլտուղունու մէրգումա խապէր վիրմէք իսթէտի իսէտէ պիր տիւրլի մուվաֆֆագ օլամատը, զիրա արթըգ հալէթի մէֆթէ էրիշմիշ օլմաղըլա սէօզլէրի ասլա անլաշըլմամագտա վէ քիմնէյի թանըմա. մագտա իտի :

Խիւլասայի քէլամ մէրգում կեահպէկեահ բարալարըմ, ալթունլարըմ տէյէրէք սապահա պիր սաաթ գալըն. ճայա գատար վասֆ օլունմազ տէրէճէ իշքէնճէլէր, վէ թահամիւլի միւմքիւնսիզ էգիյէթլէր իլէ, վէ ատէթա քէլպ կիպի ուլաեարագ ճանընը թէսլիմ իթտի, վէ նիչէ նիչէ ճանլար եաղըպտա պիրիքտիրմիշ, վէ քէնտույի եարա.

տան Ալլահընտան չօք զիեատէ սէվմիշ օլտուղու ալթուն-
լարընը տինեատէ պըրաղարագ , տիյարը ատէմէ կիթտի,
վէ իյթէ պու սուրէթլէ վիճուտի խապասաթ ալուտի
տինեա եիւզիւնտէն ըէֆ օլուպ , ճանրտա թամաքեար-
լու , վէ նիչէ նէչէ հադ-սըյլըդլար իլէ թօրլատըղը ալ-
թունլարը կիպի մահվ օլուպ պիթտի :

ՕՆՏԵՕՐՏԻԻՆՃԻ ՖԱՍՈԼ

ԷՕՔՍԻԶԻԻՆ ՀԱՄԻՍԻ ՃԵՆԱՊԸ ԱԼԼԱՋ ՏԸՐ

Վերգինէ ամուճասընըն նէ տէրէճէտէ խայընլըզլա
քէնտի ալէյհինտէ կեզտիլինի, պիզզաթ մէրգումտան
իշիթսիշ, վէ էյիտէն էյի գանմըշ օլտուղու հալտէ,
եինէ պու սուրէթլէ թէլէֆ օլտուղունա եիւրէյի աճը.
յարագ հընչգըրա հընչգըրա աղլար իտի, վագա'ա Մէլ-
գոնըն տէտիլի կիպի, մէրգումէ ճէլլատընըն հալինէ թէ-
էսսիւֆ իթմէքտէ իտի, ֆիլ վագը տէտիլիմիզ կիպի,
վարեճմէզ Մէլգոն թաշըմագտա օլտուղու մախլասընըն
հարֆը հարֆընճա, կէօնա կէօն գըյագլըզլար իլէ գա-
զանմըշ, վէ աալա ղէվգինի սիւրէմէմիշ օլտուղու վարի-
տաթընը տիւնեատէ պըրաղըպ վէ քէնտիսի կիպի բարա-
սը տախի քիմսէյէ եարամայարագ էօլմիւշ, վէ սայքի
եարը կիւնահընը պէրապէր կէօթիւրմիշ իտի:

Հէր նէ հալ իսէ, վաբօր սապհալէյին էրքէն Սագըզ
ճէզիրէսինէ եանաշըր եանաշմազ, էվէլա Մէլգոնըն նա-
շէսինի տըշարը չըգարուպ, հիւքիւմէթը մահալիյէնին
մարիֆէթի իլէ, նըզամէն լազըմ կէլէն քէշֆիեաթըն իճ-
րասընտան սօնրա, մահալի մէզքիւրտէ վագըր րում մէ-
զարլըղընա գարին պիր քիւշէտէ տէֆն օլունուպ, իսմու
ճիսմի տիւնեա վէահրէթ տէֆտէրինտէն սիլինտի:

Վերգինէ ամուճասընըն ճէնագէսի կէօմիւլտիւյիւնտէ,
քէնտի տախի հագըր պուլունմագ իսթէմիշ օլմաղըլա,
սըր ճօն Ուիլեւմ, վէ օղլու Հանրի Ուիլեւմ, մէրգումէ
իլէ պէրապէր Սագըզ ճէզիրէսինէ չըգարըլար, վէ գապ-
տան տախի խասսէթէն մէրգուման քիպար ինկիլիզլէրին

խաթըրըլարընա ըայէթէն վարօրըն հարաքէթինի, պիր իքի սաաթ գատար թէէխիր իթմիշ իտի, Սագըզ ճէզիրէսին տէ էրմէնի քիլիսասը վէ բարազը պուլունմատըղընտան, Մէլզոնըն ճէնազէսի կէօմիւլտիւքտէն սօնրա, Վիրզինէ պու խըտմէթը ըուհանիէյի պիզզաթ քէնտիսի իճրա իթմէք իսթէյուպ մէզարըն պաշը ուճունտա տիզ չէօքէրէք, վէ սըտգըլա կէօզ եաշը տէօքմէքլէ, մէրգումըն կիւնահլարընըն աֆֆը, վէ ճանընըն խէլասը իչին չագթաւա հազրէթլէրինէ նիյազ էյլէտի, Սըր ճօն իլէ մախտումի չանրի մէրգումէնին պս հալի տինտարանէսինի թէաճիւպ իլէ սէյր իթմէքտէ իտիլէր, Վիրզինէ տուասընը պիթիրտիքտէն սօնրա, կէօզլէրինի ըույի սէմայէ չէվիրիւպ, պունդան պէօյլէ եանի (քէնտի ագլընճա) իսկէնտէրէտէ թէյզէսիլինի պուլունճայա գատար, նէ թարիգէ սալիք օլաճաղընը, վէ հագգընտա գանդի թարիգին խայըրը օլաճաղընը քէնտույէ իրայէ վէ իլհամ օլունմասընը ճէնապը հագտան թէմէննի վէ նիյազ էյլէտի, վէ քէնտինի հէր պիր վէչհիլէ Ալլահա թէվտի իթտիքտէն սօնրա այաղա դալգուպ, Սըր ճօն Ուիլեմա խիթապէն . . .

— Աֆֆ իտէրսինիզ էֆէնտիմ, փէնիմ իչին պու գատար եօրուլտունուզ . . .

— Էսթաղֆիրուլլահ, աֆֆ իտէճէք պիր չէյ եօգ, հաթտա իճրա իթտիլինիզ շու ֆազիլէթէ քէնտի ըէյիմիզ իլէ իլթիրազ իթտիք, վէ պու իսէ սիզին վասէթանըզլա օլտուղու իչին խասսէթէն թէչէքքիւր իտէրիզ:

— Էսթաղֆիրուլլահ նէզաքէթինիզի իճրա իթտինիզ:

— Արթըզ պուրատա պիր իչիմիզ գալմատը զանն իտէրիմ, տէյիլի:

— Հայըր էֆէնտիմ:

— Էօյլէ իսէ պույուրուն կիտէլիմ, զիրա վարօրըն հարաքէթի վագթը եազլաշտը, վէ մատամ Մարի տալի

գահվալթը իթմէք իչիւն պիզէ միւնթաղը տըր . . :

— Պոլսուրուն էֆէնտիմ, նասըլ իսթէք իտէրսէնիզ, նիհայէթ իւչիւ պիրլիքտէ կէլմիշ օլտուգլարը սանտաւա ըադէպէն վաքօրա տէօնտիւէր, վէ ճօն Ուիլերմըն տէտիյի կիպի մատամ Մարինին քէնտիլէրինէ միւնթաղը օլտուղունու կէօրտիւէր, մատամ Մարի նէրտիւպանըն պաշընտա մէրգումանը իսթիգպալ իտուպ գամարայա էն. տիլէր, վէ շու վագաայի միւնլէմէ հագգընտա ճիւմլէսի այրը այրը Վիրգինէյէ պէեանը թէէսսիւֆ իթմէքլէ մէր. գումէյի թէսէլլի էյլէմէքտէ իտիլէր :

Էօյլէն թաամընտան սօնրա Վիրգինէնին թէքլիֆի իւզ. ըէ Սըր ճօն Ուիլերմ գապտանըն ըէյինի իսթիհասալ իտէ. ըէք, պէհագգէն քէնտիլէն մէվրուս օլան ամուճասընըն բըրթըլարընը մուայէնէ իթմէքլէ, եալընըզ մէրգոնէմէյէ այիտ պաղը շէյլէրի ալը գօյարագ գալան ուֆագ թէ. ֆէք էչեայը վաքօրտա պուլունան միւհթաճիյնէ թէվլի էյլէյուպ, անճագ բըրթըլարըն իչինտէ սաղլամըշ օլ. տուղու, իլք ագչամտան Սըր ճօն Ուիլերմըն, Վիրգինէ. նին վասէթասըյըլա կէօնտէրտիյի օն ատէտ ինկիլիզ, վէ օթուզ ատէթ գատար օսմանլը լիրասը, վէ պաղը մէս. քիւքեաթը մահուտէնին նըսֆընը թայիֆէլէրէ, վէ նըսֆը տիկէրինի տախի, իսկէնպէրէյէ վարըլտըգտա Մէլգոնըն ճանընըն խէլասը իչիւն օրատա պուլունան էրմէնի քիլի. սասընա վէ էրպապը միւհթաճիյնէ վիրմէքլիյէ գարար վիրտիլէր :

Մէլգոնըն վէֆաթընտան սօնրա, Վիրգինէ թապիյի եալընըզ գալմըշ, վէ էօյլէ կէնճ պիր պագիրէնին կիւվէր. թէ իւզէրինտէ թէքու թէնհա եաթմասը մինասիպէթսիզ օլաճաղը տէրքեար օլմաղըլա, ճօն Ուիլերմ Վիրգինէյի քէնտի գամարասընա ալըպ, արթըզ պիւսպիւթիւն ֆա. միլեասը իլէ պիրլէշտիրմէյէ մէճպուր օլմուշ իտի, պու

հալ թեքմիւ ֆամիլեանն Վէ ալէլ խոստու Հանրի Ուիլ-
եւմն Վեֆգէլատէ պատիյի մահգուղիյէթի օլմուշ իտի ,
չէօյլէքի , տելիգանլը արթըդ պիր տագըդա պիլէ մէր-
գումէնին եանընտան այրըմաղ իտի , Վէ կիճէ կիւնտիւզ
պերապեր գօնուշուպ կէօրիւշիւր , Վէ ինկիլիզճէ տէրսէ
տախի պաշլայուպ , լիսանը մէզքիւրի , մէրգումէյէ իք-
մալ իթտիրմէյէ օղրաշըր իտի , Վիրգինէնին տախի մու-
հապէթի մէրգումն հագգընտա կիւնտէն կիւնէ թէզա-
եիւտ պուլմաղըլա , օլ տախի հիչ պիր Վէչհիլէ Հանրիտէն
այրըմաղ իսթէմէզ իտի :

Էսնայի րահտէ Վիրգինէ ֆամիլեայի մէզքիւրէ իլէ
պերայի թէնէֆֆիւս կիւվէրթէյէ , Վէ պազէն տախի
գապտանն պուլոււնտուղու մէվգըյա չըգարագ , հատտու
բայանը օլմանտան տէրեայը սէյրու թէմաշա իտէրլէր իտի ,
հէր նէ գատար Վիրգինէ մէզքիւր ինկիլիզ ֆամիլեասը-
նն նէզտը միսաֆիր բէրվէրիլէրինտէ հէր պիր ճիհէթլէ
իսթիրահէթ , Վէ պաշլըճա սէվտիյի զաթ իլէ , եանի Հան-
րի Ուիլեւմ իլէ կիճէ կիւնտիւզ պերապեր պուլոււնմա-
սընտան քէսպը մահգուղիյէթ իթմէքտէ իտի իսէտէ , եի-
նէ կեահապէ կեահ տէրունի տիլտէն ահլէր չէքէրէք աղ-
լար , Վէ նարի էլէմ իլէ տիլու ճանընը տաղլար իտի ,
Վիրգինէնին պու թէսէլլի գապուլ իթմէզ մահգունիյէ-
թինի Սըր ճօն Ուիլեւմ կէօրիւնճէ , ամուճասընն Վէֆա-
թընտան հըսս իթտիյի քէտէրէ համլ իտուպ , մումաի-
լէյայը թէսէլլի իթմէք էֆքեարըյըլա բէտէրանէ պիր
մուհապէթ իլէ էլինտէն թութուպ :

— Մատմազէ'լ վադաա էն եագըն ագրապանըզ , Վէ
ատէթա բէտէրինիզ մագամընտա օլան ամըճանըզն շու
տէհչէթամիլ Վէֆաթը իչիւն նէ գատար աղլասանըզ , նէ
գատար մահգուն օլսանըզ հագգընըզ օլուպ , հիչ պիր չէյ
տէնէմէզ իսէտէ , հալպուքի ահու էֆղան , Վէ ֆէրեատու

նալէլէր իլէ մէրգումըն տիրիլէճէյի միւմքիւնսիզ օլմա-
ղըլա, արթըզ պու հալի թէրք իթմէնիզի խասսէթէն
քէճա խտէրիմ, չիւնքի սիզին պու մահզուն մահզուն աղ-
լայըչընըզ զաթէն աթէչի ֆիրգաթ իլէ տաղիտար օլան
գալպիմիզէ եէնիտէն եէնիյէ եարէլէր աչըեօր . . :

— Ա՛հ վէլինիյմէթիմ, էֆէնտիմ . . . մահզունիյէ-
թիմի ամուճամըն վէֆաթընա համլ իթտիյինիզէ եանը-
լըյօրսուճուզ, վագա՛ա մէրգումըն պու կիպի տէհչէթ-
լիւ պիր էօլիւմ իլէ թէլէֆ օլմասընա աճը տույմագտա-
յըմ, հալպուքի ամուճամ օլտուղու իչիւն օլմայուպ իլ-
լա, հէմ ճընսլարըմտան հէր քիմ օլուրսա օլսուն պու կի-
պի պիր պէլայէ օղրատըղընտա, եինէ օ գատար աճը վէ
քէտէր հըսս խտէճէքտիմ, անճագ ճարիյէնիզին մահզու-
նիյէթիմին սէպէպի, մէրգումըն ճան վիրտիյի էսնատէ,
ալէյհիմտէ թասսավվուր իթտիյի տէհչէթլիւ վէ ազլու
ֆիքրիմին խարիճինտէ օլան պիր ճինայէթին թէֆէրրուա-
թըյըլա եէկեան եէկեան ըղճարու իյթիրաֆ իթմէսիտիր
քի, զաթէն էֆէնտիմէ թարիֆ իթմիչ օլտուղում կիպի,
մէրգումըն գարընտաչը, եանի պապամ օլաճագ խայըն
տախի, պունտան աչաղա գալմամագլա, պու կիպի վահ-
չի ատէմլէրէ մէնսուպիյէթիմ օլտուղու իչիւն, նէ տէրէճէ-
լէրտէ պէտպահտ պիր մալպիւք օլտուղումա քէտէր իթ-
մէքտէյիմ, տէտի, վէ եինէ աղլամայա պաչլատը : (*)

— Վագա՛ա պու խուսուստա քէտէրլէնմէյէ հագգը-

(*) Սըր Ճօն Ուիլեմ Մէլգոնըն ճան վերտիյի էսնատէ հէր
նէ գատար եանը պաչընտա պուլունմագտա խտի խէտէ, մէր-
գումըն Վիրգինէյէ իյթիրաֆ իթտիյի չէլէրի անլայամամըլ խտի,
չիւնքի Մէլգոն Վիրգինէնին ալէյհիմտէ եաբաճաղը տէհչէթլիւ
զալիմիքլէրի թիւրքճէ լիսան իլէ պէյան իթմիչ, վէ Վիրգինէ
տախի ութանտըղընտան Սըր Ճօնա սիր չէյ սէօյլէմէմիչ խտի :

նըզ վար, հալպուքի միւսա՛տէնիզլէ պու մատտէ հագ-
գընտա պիր քաչ սէօզ սէօյլէմէք իսթէրիմ:

— Պուլուրուն էֆէնտիմ:

— Պէնտէնիզ զաթէն մէրհում ամուճանըզը իւք կէօ-
րիւշիւմտէ, նէ մէշրէպտէ պիր ատէմ օլտուղունու, մին-
ղայրը հատտին անլատրմ իսէտէ, գալպինիզէ կիւճ կիթ-
մէսին իչիւն սիզէ պիր շէյ տիմէք իսթէմէտիմ, հաթտա
պու սէօղիւմի, կէրէք զէվճիմ մատամ Մարի, վէ կէրէք
Հանրի տախի թաստիգ իտէրլէր . . . զիրա . . . :

— (Մէրգումըն սէօղիւնի քէսէրէք) Էսէֆ իտէրիմքի,
սիզ մէրգումը իւք կէօրիւշիւնիզտէ անլայապիւմիշ օլտու-
ղունուզ հալտէ, ճարիյէնիզ շունճա միւտէթ իչինտէ ան-
լայամամըշըմ:

— Հէրնէ հալ իսէ, շիմտի պահսըմըզ ճնտա տէյիւ,
անճագ . . . մատէմքի սիզին մէրգումա զէրրէ գատար
զարարու զիեանընըզ օլմատըզը հալտէ, թա պու տէ-
րէճէլէրէ գատար ալէյհինիզտէ պուլունմագտա իմիշ,
տէմէք օլուրքի պաշընա կէլէն շու տէհշէթլիւ գազայէ,
միւթթասըլ ճէնապը Հագգըն պիր ատալէթի նազարը-
յըլա պագուպտա միւթէսէլլի օլմագլըղընըզ լաղըմ կէլիր-
լաքին ըէճա իտէրիմ սէօղիւմիւն մանասը եանըշ անլա-
շըլմասըն, ամուճանըզըն շու եօլտա թէլէֆ օլմասընա
մահգուզ օլուն տէմէք իսթէմէմ, հաշա՛, մէրգումը աճը-
յըն, հաթտա պէնտէնիզ տախի, շու տէրէճէ ախլագը
մէզմուլէ իլէ մութթասըֆ պիր ատէմ օլտուղու իչիւն,
պէլքի սիզտէն զիեատտէ աճըր օլտուղումա, ճէնապը Սլ-
լահ շահիտի ատիլ տիր:

— Էվէթ էֆէնտիմ պունուն պէօյլէ օլտուղունու ճա-
րիյէնիզ տախի թաստիգ իտէրիմ . . . :

— Հէրնասըլ իսէ, իմտի, պունտան պէօյլէ քէնտինի-
զի էզհէր ճիհէթ հագգը ճէլիլիւլ ալա հազրէթլէրինին

հիմայէյի իլահիյէսինէ թէսլիմ իտէրէք միւսթագպէլի-
նիզէ միւնթագըր օլա կէօրիւնիւզ :

— Թէչէքքիւր իտէրիմքի , տայիմա միւէսսիրու ալա
սէօղլէրինիզլէ ճարիյէսիզի միւթէսէլլի իթմէքտէսինիզ :

— Էվէթ սէվկիլի գըզըմ , մազլումէրին ահը եհրտէ
գալմայուպ , պիր կիւն տէյիլսէ պիր կիւն էլպէթ զա-
լիմէրի բէրիշան իտէճէք տիր , վէ քիւթիւպը մուգատ-
տէսէտէ իշար օլունտուղու կիպի , ճէմիյի վագըթտա ին-
սանլարըն , կէրէք խայր վէ կէրէք շէրր իթտիքլէրինի
պուլմագ Հագթաալա հազրէթլէրինին ատալէթը իլահի-
յէսի շանընտան օլտուղու շիւպհէտէն միւսթաղնի տիր :

Սըր ճօն Ուիլեմ բէտէրանէ պիր չէվգաթ իլէ , պու
կիպի միւէսսիր քէլամլար իլէ մուսաիլէյհի թէսէլլի իթ-
մէքտէ իտի :

Վաբօր միւթէմատիյէն եօլունա տէվլամ , վէ պազը իս-
կէլէլէրէ տախի օղրայարագ , վարա վարա իսկէնտէրէ լի-
մանընա եագլաշմագտա իտի , լիմանը մէգքիւրէ տուխուլ
օլունաճաղը կիճէ , հավա զայէթ լաթիֆ օլուպ , վէ մա-
հիթապ տախի արշի ալատէն միւնսաղիպ , վէ զիյաբաշ
պիր մուագզամ ավիզէ կիպի պէրրու պահըրը նուր իլէ
միւնէվվէր իթմիշ օլմաղըլա , եօլճուլարըն էքսէրիսի ու-
յումայուպ , իշպու մէնղարէյի լաթիֆէյի սէյրու թէմա-
շա իթմէքլէ միւթէլէզզիզ օլմագտա իտիլէր , օլ կիճէ մա-
տամ Մարի , ազըճըզ միզաճսըզ օլմաղըլա էրքէնճէ եաթ-
մըշ , վէ զէվճի տախի մէրգումէսին եանը պաշընտա օ-
թուրուպ պիր քիթապ միւթաալա իթմէքտէ իտի , Հան-
րի Վիրգինէ իլէ պէրապէր կիւվէրթէյէ չըգմագ իչիւն
բէտէրինտէն իսթիզան իթմիշ , վէ բէտէրի տախի « Սիզ
կիտինտէ պէնտէ կէլիյօրում » տիմէքլէ ռուխսաթ վիրմիշ
օլմաղըլա , մուսաիլէյհի , Վիրգինէ իլէ պէրապէր գապ-
տանըն պուլունտուղու եիւքսէք մէվգըլա չըգուպ , պիր

մըդտար սիւքիւթ իլէ բիյչի նաղարլէրինտէ օլան տէր-
եայի պի ինթիհայբ քէմալի հայրէթ իլէ սէյրու թէմա-
շատէն սօնրա , Հանրի Ուիլեմ գալպինին խէլէճանընտան ,
թիթրէք պիր սէտա իլէ քէլամէ աղազ իտուպ . . :

— Վիրգինէ , եարըն սապահ էրքէն իսկէնտէրէ լի-
մանընտա պուլունաճաղըմըզը էլպէթ պիլիրսին :

— Էվէթ , զաթէն բէտէրինիզ սէօյլէտի իտի :

— Վերուտինիզէ միւնթաղըր օլան զաթլարը պուլուպ ,
պիզի թէրք իտէճէքսինիզ , տէյիլմի :

— (Պօզուլարագ) Հալպուքի կէօյնիւմ հէր զէման սիզի
իլէ պէրապէր օլաճագ տըր , վէ նասըլքի վալիտէնիզ մա-
տամ ճէնապլէրինէ սէօյլէտիւմ , սիզէ տախի միւքէրրէրէն
թագրիր իտէրիմքի , էօմրիւմ օլտուգճա ֆամիլեայի ա-
լիյէնիզին , զիքրի ճէմիլինի ասլա ունութմայաճաւմ :

— Ահ Վիրգինէ , եալան սէօյլէյօրսունուզ :

Կէնճ գըզ տէլիգանլընըն պու սէօզիւնէ պաշգա տիւր-
լի մանա վիրմէքլէ , մումաիլէյհ քէնտինի թահգիր իթ-
մէք իսթէյօր զանն իթտիյինտէն եիւզլէրի գըզարտը , վէ
հիս իթտիյի հիտտէթի սէթր իտէմէյէրէք , Հանրինին եիւ-
զիւնէ պագտը , վէ սէսինի եիւքսէլտէրէք շու վէչհիլէ
ճէվապ վէրտի :

— Պէ՞նմի . . . հաշա՛ միւսիւ ճարիյէնիզ հիչ պիր վա-
գըթ խիլաֆը իրթիքեապ իթմէմ :

— Ա՛ճայիպ , նասըլ կէօյնիւնիւզ պիզիւմ իլէ պէրապէր
օլապիլիրքի , էր եա կէճ պիր պաշգասընա վիրմէյէ մէճ-
պուրէ օլաճագսընըզ :

— (Մէրգուլմըն սէօզիւնտէն պիր շէյ անլայամայա-
րագ թաաճիւպ իլէ) Տօղրուսու միւսիւ նէ տէմէք իսթէ-
տիյինիզի անլաեամայօրում :

— Անլամագ իսթէմէյօրսունուզ :

— Բէճա իտէրիւմ , իյզահ իտինիզ :

— Պիղտէն մոռարեգաթ իթտիյինիդտէ , պիր տահա պիրիպիրիմիդի կէօրմէյէճէյիմիդ թապիյի տիր , զիրա մալիւմինիւզ ծլտուղու կիպի , պիզ Լօնտրայա կիտէճէյիդ , վէ սիզ իսէ ազրապանըզ իլէ պէրապէր Մըսրրտա գալաճագ , վէ եախժտ եինէ Ըստամպօլա տէօնէճէքսինիդ , տէյիլմի :

— Էօյլէ զանն իտէրիմ :

— Ահ Վիրգինէ գալպինիդտէ ապա մէրհամէթին է . սէրի եօգմըշ , հիշ պէնի աճըմայօրսունուզ , վէ տահա տօղրուսու սիզ պէնի հիշ սէվմէյօրսունուզ , վէ պէն իսէ սիզլին մոռհապէթինիդ իչիւն . . .

Տէլիգանլընըն գալպի ալթիւսթ օլարագ սէօզիւնի իթմամ իտէմէյուպ , հէման չօճուք կիպի աղլամայա պաշլատըղընը Վիրգինէ կէօրիւնճէ , քէնտի տախի ֆէնա հալտէ պօզուլարագ կէօզլէրի տօլտու , վէ ըրգգաթամիզ պիր սէտա իլէ մէրգուլմա խիթապէն . . .

— Ահ Հանրի , նէ գատար եանլըշ պէլլէմիշսինիդ պէնի , պէն կէրէք պիւթիւն ֆամիլեանըզը , վէ կէրէք սիզի ճանըմտան զիեատէ սէվէրիմ :

— Լաքին պէնտէնիզի անլէրտէն զիեատէ սէվմէյէ պօրճլուսունուզ :

Պիչարէ Վիրգինէ , տէլիգանլընըն (պէնի անլէրտէն զիեատէ սէվմէյէ պօրճլուսուն) տէտիյի սէօզտէն պիր շէյ անլամայարագ , հայրան հայրան վէ կիրեան կիրեան մէրգուլմին եիւզիւնէ պագտը , վէ նասըլքի տէմիշիդ , զէվալլը գըզճըագ , էլան կէօյնիւնի իսթիլա իտէն դարիպ պիր հըսսիյաթըն աչգու մոռհապէթ օլտուղունու պիլմէզ իտի իսէտէ , պու ճիւլմէ , մոլմաիլէյհին պու սէօզլէրի , գալպինէ սօն տէրէճէ թէէսիր իթմիշ օլմաղըլա , պիւթիւն վիճուտինտէ պիր լէրգէ Գասըլ օլարագ , նէ ճէվապ վէրէճէյինի շաչըրտը , վէ նէֆէս ալմագ իչիւն պիր մըգ-

տար սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա պօղունուդ պիր սէտա
իլէ . . .

— Պէն ճիւմլենիզիտէ սէվէրիմ, վէ սիզի տախի եան-
կընտա եանմըշ օլան պիշարէ գարընտաշըմ կիպի . . .

— (Թէրգումէնին սէօզիւնի քէսէրէք) Լաքին պէն սի-
զի մէրհումէ գըզգարընտաշըմ Ատէլայիտտէն զիեատէ
սէվմէքտէյիմ, վէ շու անտէ մէրհումէնին րուհը բազը աշ-
գընա սիզէ անտ իտէրիմքի, հէր նէրէյէ կիթսէնիզ,
պէնտէ արգանըզտան կէլէճէյիմ, վէ հէր գանտէ օլսա-
նըզ, պէն տախի օրատա օլաճաղըմ, վէլճասը սէվկիլի
Վիրգինէմ, էօմրիւմ օլտուգճա սէնտէն պիր տագըզա
պիլէ մուֆարէգաթ իթմէյէճէյիմ . . . ահ նէ եաբտը-
նըզ պանա, սիզի կէօրտիւյիւմտէ, նութգում թութու-
լուպ նէֆէսիմ քէսիլիյօր, քէնտիմի զայպ իտէյօրում, (վէ
պիշարէ տէլիգանլը շիտէթի աշգընտան պաշտան այաղա
գատարըսըթմայա թութուլմուշ կիպի թիթրէյէրէք Վիր-
գինէնին էլինի թութում) վէ . . . ահ Վիրգինէ Ալլահ
աշգընա սէօյլէ, սէօյլէ . . . նէ եաբտըն սէն պանա,
պէն նիչիւն պէօյլէ . . .

Պիշարէ Հանրի սէօզիւնի իթմամ իտէմէյէրէք աղլա-
մայա պաշատը . . . Վիրգինէ տախի տէլիգանլընըն շու
միւքէտտէր հալինտէն տէրէճէյի նիհայէտէ միւթէէսի-
րէ օլմագլա, նէ եաբաճաղընը, վէ նէ սէօյլէյէճէյինի
պիւսպիւթին շաշըրտը, վէ քէնտի տախի աճը աճը կէօզ
եաշարը տէօքիւպ, մումաիլէյհին եիւզիւնէ պագարագ
վէ բէբէլէյէրէք :

— Պէն սանա պիր շէյ եաբմատըմ . . . ահ Հանրի
սէվկիլի պիրատէրիմ, Ալլահ շահիտ օլտունքի պէնիմ պիր
սուշում եօգ . . . պէն սիզէ պիր շէյ եաբմատըմ . . .

— Ահ զալիմ, տահա նէ եաբաճարտընըզ, պէն սիզի
կէօրէլտէն պէրի ճանու կէօյնիւմտէն սէվտիյիմ բէտէրի-

մի, վալիտէմի, գըզգարընտաշլարըմը, ինթիյար նինէճի-
յիմի, վէլհասըլ քէնտիմի պիլէ ունու թտում, ազլըմպա-
շըմտա եօգ, նէ եաբաճաղըմը վէ նէ սէօյլէյէճէյիմի
պիլմէմ, ահ Վիրգինէ, սէն պէնի պու հալէ գօյտուգ-
տան սօնրա, նասըլ թէրք իտէճէքսին, նէ իլէ վիճ-
տանըն ըահէթ իտէճէք, վէ պէն սէնսիզ նա՞սըլ եաշա-
յապիլէճէյիմ . . .

Վէ տէլիգանլը, տէտիյի կիպի աշգու մուհապէթինին
շիտէթինտէն, նէրէտէ պուլոնտուղունու, վէ քէնտիլէ-
րինի նիչէ նիչէ կէօղլէր կէօրէպիլիր օլտուղունու ունու
տարազ, Վիրգինէնին էօնիւնէ տիզ չէօքիւպ էլլէրինի
թութտու, վէ « Ահ . . . ինսաֆ . . . ինսաֆ . . . մէր-
համէթ իտինիզ » տէյէրէք, աթէշ կիպի եանմագտա օ-
լան տուտագլարըլըլա մումաիլէյհանըն էլլէրինի բուս
էթտի :

Վիրգինէ, տէլիգանլընըն շու հալինին թէէսսիրի իլէ
պիւթիւն պիւթիւնէ քէնտիսինի ղայպ իտէրէք, այագ
իւսթիւ տուրմայա մէճալի գալմատը, վէ տիզլէրինին պա-
ղը քէսիլէրէք, հէման տէլիգանլը կիպի օլ տախի մէճ-
պուրի տիզ չէօքիւպ, պաշը մէրգումըն օմուղունա տօղ-
րու սարգըլա գալտը, վէ սըրմա կիպի սարը քեաքիւլ-
լէրի, տէլիգանլընըն սիմասընը նիգապ կիպի էօրթտի,
վէ աղլայարագ . . . « Ահ Հանրի թիւտա ալիմ պէն սէ-
նի չօգ սէվէրիմ, լաքին հայրֆլար օլսունքի, սէն պանա
պէյհուտէ սիթէմլէր իտէրէք գալպիմի ինճիտլիօրսուն »
տէտի :

Նէ (Միշէլ Սնճէլօ) վէ նէտէ (Ռաֆայէլ) վէլհասըլ հիչ
պիր սանէմթըրաշ, վէ հիչ պիր ըէսսամ, մէրգուման իքի
կէնճլէրին պու վազիլէթինի, թէրսիմու թասնի իթմէյէ
միւգթէտիր օլամայաճագլարը պէտիհի օլմաղըլա, պու
կիպի մէնզարէլէրի լայըգըլըլա անլամագ իչիւն, անճագ

կէօղ իլէ կէօրմէյէ մախսուս օլտուղու կիպի , պիղ տա-
խի գալէմի աճիղանէմիղ իլէ թարիֆու թավսիֆ իտէմէ-
յէճէյիմիղի իյթիրաֆ իտէրիղ :

Հէրնէհալ իսէ , տէլիգանլը Վիրգինէնին էնֆասը ճան
ֆէզասը ըայիհասընտան վէ պօյնունա այնի զէնճիր շէք-
լինտէ տօլանան հալգա հալգա , վէ սիւնպիւլ կիպի քեա-
քիւլլէրինին գօգուսը թէէսիրինտէն , սէրմէսթը պատէյի
աշգու մուհապէթ օլուպ , վէ հէման տամղայի մուհապէթ
օլմագ իչիւն տուտագլարընը , մէրգումէնին խէլէճանը
գալպինին էսէրի օլարագ , ինճու տանէլէրի կիպի թէր-
լէմիշ օլան պէյաղ վէ կիւզէլ անլընա վաղ իթմէքէ , պիր
բուսէճիք նաղշ իթտի :

Տէլիգանլընըն պու բուսէսի , խանչէրի մուհապէթ իլէ
զախմըտար օլան պիշարէ Վիրգինէնին թա ճան էվինէ թէ-
էսիր իթմիշ օլմաղըլա , տէֆաէն արագըրիղի հիճապ օլուպ
կիւլլէր միսալի գըզարտը , վէ հէման այաղա գալգարագ
. . . պիւլէնտը ավաղ իլէ « Ահ վալիտէճիյիմ գուրթար
պէնի » տէյէրէք , վէ կիւյա աշգու սէվտա բէնչէսինտէն
աղատէյի կիրիպան իթմէք մագսատըյըլա , նէրտիւպանէ
տօղրու գօյմագտա իքէն , նակեահան Սըր ճօն Ուիլեմը
գարչուսընտա կէօրիննճէ , նէ օլտուղունու շաչըրտը , վէ
եալընըզ , ահ միւսիւ սիզմիսինիղ տէյէպիլտի :

Մումաիլէյի Վիրգինէնին պու հալինի կէօրիւպ թաա-
ճիւպլէ , « էվէթ պէնիմ սէվկիլի գըզըմ . . . լաքին նէ°
վար նէ° օլտունուզ , քէյֆինիղիմի° պօզտունուզ , Հանրի
նէրէտէ տիր » տէյիննէ , տէլիգանլը տախի հէր նէ գա-
տար քէնտինտէն կէշմիշ պիր հալտէ իտի իսէտէ , իշէ
րէնկ վիրմէմէք իչիւն օլապիլտիյի գատար քէնտինի թօր-
լայարագ Վիրգինէնին իմտատընա եէթիշտի , վէ մէր-
գումէյէ բէտէրինին սուալինէ ճէվապ վիրմէյէ մէյտան
պըրագմայարագ , սէօզէ պաշլայուպ , « Ահ բէտէր պիր

սաաթտան պերի տիր քի իքիմիղտէ բէք մաղմում, վէ
բէք միւքէտտէր պիր հալտէ իտիք » տէտի :

— Նիչիւն էվլատում մաղմում օլաճագ նէ՞ սէպէպ վար
իտի :

— Վիրգինէ մէրհումէ վալիտէսի, վէ պէնտէնիզ տա-
խի միւթէվէֆիյէ գըզգարընտաչում իչիւն աղլամագտա
իտիք :

Սըր ծօն Ուիլեմմ պու սէօզէ գանաաթ կէթիրմէյուպ,
միւթլագ պաչգա պիր հալ զուհուր իթմիշ օլտուղունու
Ֆարգ իթտի, վէ հէր նէ իսէ իլէրուտէ հէր հալտէ ան-
լայապիլէճէյի իւմիւտի իլէ, կիւյա պիլմէմէզիբտէն կէ-
լէրէք, « Վագա'ա նէ գատար մաղմում վէ միւքէտտէր
օլսանըզ եէրի տիր, հալպուքի չիֆայիտէ էլիմիզտէն,
ճէնապը Հագգըն էմրի շէրիֆի միւպարէք օլսուն տէ-
մէքտէն, վէ ճանլարընա բահմէթ օգումամագտան պաչգա
պիր շէյ կէլմէզ, լաքին սէվկիլի էվլատլարում, վագըթ
հայլըճա կէչմիշ տիր, իսթէրսէնիզ եաթալում ղայրի, զի-
րա մալիւմա, եարըն սապահ իսկէնտէրէ լիմանընա տու-
խուլ իտէճէյիմիզտէն, երքէնճէ օյանմամըզ լաղում կէ-
լիր » տէտի, վէ Հանրի իլէ Վիրգինէյի գուղու կիպի
էօնիւնէ գաթարագ, նէրտիւպանտէն աշաղա ինէրքէն,
գապտան եալընըզ ծօն Ուիլեմմըն անլայաճաղը սուրէթ-
տէ պիր իշարէթ իտուպ, քէնտիսի իլէ, մախսուսի օլա-
րագ խաֆիյէն կէօրիւշմէք իսթէտիյինի անլաթտը :

Սըր ծօն գապտանըն պու իշարէթը մախսուսէսինէ
թաաճիւպ իտէրէք, վէ մէրգումըն տէյէճէյի սէօզլէր
հէր հալտէ օղլու Հանրի իլէ Վիրգինէնին հագգընտա օ-
լաճաղընը հըսսը թապի իյէ Ֆարգ իթմէքլէ, իշին նէ օլ-
տուղունու անլամայա զիեատէսի իլէ մէրագ իթմիշ օլմա-
ղըլա, հէման օլ կիճէ պիր ֆըրսաթընա տիւշիւրիւպ, հէր
հալտէ գապտանը մէրգում իլէ կէօրիւշմէյէ գարար վէր-

տի, վէ օղլու իլէ Վիրգինէյէ պիր շէյ չադտըրմամագ իչինն անլէր իլէ պերապէր գամարայա էնտի, վէ միեա- նէլէրինտէ հիչ պիր սէօղ թէաթի օլունմագսըզըն, իւ- չիւտէ եաթտըլար :

Հալպուքի իւչիւտէ կէօնա կէօն միւլահազալէր իլէ ույուեամատըլար, եանի Հանրի Ուիլեքմ մուհապէթինին չիտէթինտէն, Վիիգինէ հըսս իթտիյի զարիպ պիր տուչ- ղունըն թէէսսիրինտէն, վէ Սըր ճօն Ուիլեքմ տախի մախ- տումը Հանրի իլէ Վիրգինէնին օլ կիճէքի թավրու հա- լինտէն, վէ գապտանըն քէնտինէ իթտիյի իշարէթի սէ- պէպինի անլամագ մէրադընտան սապահա գատար կէօզ- լէրինի գարայամատը :

Օգուեանլարըմըզա մալիւմ օլտուղու վէչիլէ գապտանը մուհալէյի Վիրգինէ իլէ Հանրինին, հէր պիր հալլէրինի սէզմիչ, վէ մապէյնլէրինտէ թէաթի օլունան միւքեալէ- մէյի աչըգանէնին պիր հարֆընը տախի զայպ իթմէքսի- ղին տինլէմիչ իտի, (զիրա մէրգուլման « Աչըգ քէնտին քէօր վէ տէօրտ եանընը տիվար սանըր » մէգալէսի վէհ- վասընճա, քէնտիլէրինի կէօրիւպ տինլէյէնլէր օլտուղու- նու առա խաթըրլարընտան պիլէ կէչիւմէյէրէք սէր- պէսթ սէրպէսթ վէ պիլա ֆութուր կէօրիւշտիւքլէրի մա- լիւմիմիզ տիր) վէ զաթէն Սըր ճօն իլէ մոհարէֆէյի գա- տիմէսի, վէ մուհալէյինն ահուպպասընտան օլմադըլա, պու թէաշչիւք մատտէսինի մէրգուլմա պիլտիրմէքլիյի մինասիպ, վէ ահպապըգ վազիֆէսի առտ իտէրէք, հէր հալտէ խաֆիյէն կէօրիւլմէք խաթէտիյինի իյմա իտէր պիր իշարէթ իթմիչ իտի :

Սըր ճօն Ուիլեքմ, պալատէ իշար օլունտուղու կիպի օլ կիճէ սապահա գատար ույուեամըչ իտի, անճագ սա- պահա եագըն, հալթի շէպապէթ մինասիպէթի իլէ Վիր- գինէ իլէ Հանրինին նիհայէթ տաեանամայուպ ույգուեա

տալտըղլարընը անլայընճա, հէման վազըթ զայ իթմէք. սիզին, ուսուլ իլէ գալգուպ, վէ քիմնէյի ույանտըրմա. մաղա տըգգաթ իտէրէք գապտանըն եանընա վարտը, վէ զաթէն գապտանը մէրգումըն նէօվպէթի կէչմիշ օլ մաղըլա, մումաիլէյհին վիրուտինէ պէքլէմէքտէ իտի, հէր նէ հալ իսէ գապտան, Սըր ձօնը գամարասընա տա. վէթ իտուպ վուգույի հալի եէկեան վէ թէֆէրրուաթը. յըլա նազլ իթտի, Սըր ձօն մումաիլէյհին հէքեայէսինի, միլլէթինէ մախսուս օլան սօուգ գանլըլըգ, վէ պիր հալի պի ֆութուրանէ իլէ տիյնէտիքտէն սօնրա, պու վագա. ատէն հըսս իթտիյի էնտիշէյի մէրգումա պէեան իթմէք. սիզին » պու տօստըղուլունուզտան զիեատէսի իլէ թէչէք. քիւր իտէրիմ տէտի, վէ մումաիլէյհի վէտա իտէրէք ալըպ եիւրիւյի վէրտի :

Սըր ձօն Ուիլեմ հէր նէ գատար իքի իւշ կիւնտէն պէրի. մախսուլմի Հանրի իլէ Վիրգինէսին թարզու էթ. վարընտան, վէ ալէլ խուսուս օղըունուն կիզլի կիզլի ահ. լէրինտէն, պու կիպի պիր թէաշչիւք սէզմէքտէ իտի ի. սէտէ, Փագաթ պու աշըգանէ մուհապէթին թա պու տէրէճէլէրէ գատար իլէրու վարտըղընըտա ասլա մէմուլ իթմէզ իտի, վէ զաթէն մալիւմիմիզ օլտուղու վէչհիլէ, մումաիլէյհ աշգու մուհապէթ տէնիլէն, աֆէթին ուղ. րունա հէնուզ պիր գուրպան վէրմիշ օլմաղըլա, պու հալի տույար տույմազ, տիւչարը էնտիշէ օլուպ, նէ եաբաճա. ղընը վէ նէ թէտպիր իթիխազ իտէճէյինի տիւչիւնէրէք շաշըմըշ գալմըշ, վէ նիհայէթ պու հալի ճէնապը վա. ճիպէլ վուճուտ հաղրէթլէրինին ըէյի իլահիսինէ իհալէ իթմիշ իտի :

Վարօր իսկէնտէրէ բիյչկեահինէ վասըլ օլարագ, լի. մանէ տուխուլ իթմէք իչիւն սապահա միւնթագըր օլմա. ղըլա չալգանըպ տուրմագտա իտի, վէ շաֆագ աթար

աթմազ ատէթը գատիմէ իւզրէ , շէհիրտէն կէլէն պիր
պահրիյէ գըլաղուզըն մարիֆէթի իլէ լիմանէ տուխուլ
իտէրէք տէմիրլէյիպ եօլճուլարընը չըգարմայա պաշլա-
տը , Սըր ճօն Ուիլեբմ տախի ֆամիլեասը իլէ պէրապէր
շէհիրէ չըգուլ , Մահմուտիյէ տինմէքլէ քէսպը շէօհրէթ
իթմիշ օլան զայէթ միւնթազամ վէ միւքէլլէֆ օթէլին
վասի պիր սալօնուլնը իսթիճար իթմէքլէ , Գահիրէյէ չը-
գաճագլարը կիւնէ գատար մահալի մէզքիւրտէ իգամէթ
իթմէքլիյէ գարար վէրտի :

Օթէլը մէզքիւրտէ պիր իքի սասթ գատար արամու
իսթիրահէթ իտիլիւպ , վէ կիւնտիւզ թաամընը տախի իթ-
տիքտէն սօնրա , լօգանթանըն խըտմէթինտէ միւսթախ-
տէմ , վէ պիր քաշ լիսանէ աշինա օլան իշկիւզար պիր ու-
շաղըն վասէթասը իլէ , Վիրգինէնին վիրուտինէ միւնթա-
զըր օլան զաթլարը , եանի մէրգումէնին թէյզէսի իլէ
Վահան նամընտա նըշանլըսընը արամայա պաշլատը , վէ
ազշամա գատար իսկէնտէրիյէ շէհրինին հէր պիր մա-
հալինի տէօնիւպ տօլաշտըգտան սօնրա , արատըղը քիմ-
սէլէրտէն հիշ պիր էսէր պուլամայուլ , ազշամ իւսթիւ
օթէլէ կէլէրէք վուգույի հալի Վիրգինէյէ պէյան իթտի :

Փէրտասը կիւն սապահլէյին , եինէ Սըր ճօն Ուիլեբմ
Վիրգինէյի տախի պէրապէր ալարագ , էվէլա հիւքիւ-
մէթ գօնաղընա , վէ անտէն սօնրա էրմէնի քիլիսասընա
միւրաճաաթ իթտիլէր , հալպուքի կէրէք հիւքիւմէթին
Ժուրնալլէրինտէ , վէ կէրէք քիլիսանըն տէֆթէրինտէ ,
Վահան վէ Հըուիբսիմէ նամըլըլա քիմսէլէրին գայտը օլ-
մատըղընը , վէ էկէր օ իսիմլէր իլէ քիմսէ կէլմիշ օլսա ,
հէր հալտէ տէֆթէրլէրինտէ մուգայեհտ օլմասը լազըմ
կէլէճէյինի ըսմէն խապէր վիրտիլէր :

Սըր ճօն Ուիլեբմ , իսկէնտէրէ շէհրինէ , Վահան իլէ
Հըուիբսիմէ նամըլըլա հիշ պիր քիմսէնին կէլմէտիլի-

նէ, կէրէք տայիրէ. յի հիւքիւմէթին, վէ կէրէք էրմէնի միլլէթի քիլիսա ճէմիյէթինին ըէսմի իխպարաթընտան, հէր նէ գատար էյիտէն էյի գանմըշ իտի իսէ տէ, Վիր-գինէյի մէնուս իթմէմէք էֆքեարըյըլա, « Պէլքի Մըսըրա չըգտըղըմըղտա պուլուրուզ » տիմէքլէ մէրգումէյէ իւմիւտ վէրիպ, վէ քէնտիսի եէնիտէն հիւքիւմէթ գօնաղընա միւրաճա'աթ իտէրէք, Վահան իլէ Հըռիբսիմէնին էշքեալընը գայտ իթտիրուպ, շայէտ պու նամու էշքեալ իլէ քիմնէ կէլտիյինտէ, հէր հալտէ Մըսըրա իւզամ իթմէլէրինի հիւքիւմէթ մէմուրլէրինէ ըէճա, վէ նագտէն պախշիշլէր տախի իթա իտուպ մէրգումանըն խաթըրըլարընը խօշ իթտիքտէն սօնրա օթէլէ տէօնտիւ :

Էրթէսի կիւն Մըր ճօն Ուիլքըմ, մախտումի Հանրի իւլէ Վիրգինէյի պէրապէր ալարագ ինկիլիզ գօնսիւլաթօ խանէսինէ վիզիթա վէրտիքտէն սօնրա, Փամիլեասը իլէ պէրապէր չըմէնտըֆէրին պիրինճի մէվզըսընա ըագիպէն Մըսըրա վասըլ օլուպ, շէհըր մէղքիւրըն պիրինճի տէրէ. ճէտէ օլան օթէլլէրին պիրինտէ իգամէթ ֆիթտի, վէ օլ կիճէ իօթիրահէթ իթտիքտէն սօնրա, սապահլէյին էրքէն եինէ Վիրգինէյի պէրապէր ալարագ, հիւքիւմէթ վէ էրմէնի միլլէթի մէրխասալըղը մագամընա միւրաճա. ա'թ իտուպ, Հըռիբսիմէ իլէ Վահանը սօրուպ արաշտըրտը իսէ տէ, անլէր տախի իսկէնտէրիյէ հիւքիւմէթինին, վէրտիյի մալիւմաթ կիպի, եանի օ իսմու էշքեալ իլէ հիշ պիր ֆէրտը վահիտին Մըսըր շէհրինէ կէլմէմիշ օլտուղու. նու սուրէթը ըէսմիյէտէ խապէր վէրտիլէր, Փագաթ մումաիլէյհ պունատա գանաաթ իթմէյուպ, իսկէնտէ. ըիյէտէ իթտիյի կիպի, Գահիրէտէ տախի պաղը թէր. ճիմանլէր, վէ իշկիւզար պտէմլէրին տէլալէթու վէսա. թաթլարը իլէ շէհըր մէղքիւրին հէր պիր թարաֆընը ին. ճէտէն ինճէյէ թահարրի իթտիրուպ, պիր միւմքիւն Վա-

հան իլէ Հըռիրսիմէյի պուլամատըյար :

Վիրդինէ , թէյգէսի իլէ Վահանըն առա Մըսըրա կել-
մէմիշ օլտուգլարընա , վէ ամուճասը վարեմէզ Մէլգո-
նըն , հէր հալտէ պիր նիյէթը փասիտիյէ միւլթէնիտէն
քէնտիսինի ալտաթմըշ օլտուղունա պիւսպիւթիւն գան-
մըշ իտի , վէ նասըլքի պիլիրիզ մերգում էօլտիւյի էսնա-
տէ Վիրդինէյէ , « Սանա չօդ շէյ սէօյլէմէք իսթէրիմ »
տէմիշ օլմաղըլա , միւթլագա Հըռիրսիմէնին Մըսըրա
կիթմիշ օլտուղու հէվատիսին սըրֆ եալանտան իգարէթ
իտուկինի մերգումէյէ պիլտիրմէք արղուսընտա իգի իսէ
տէ , անճագ էճէլ միւսա'ատէ իթմէյուպ հիշ պիր ճէյ
սէօյլէմէյէ միւգթէտիր օլամանարագ էօլմիւշ իգի լա-
քին , Վիրդինէ քէնտու քէնտույէ հէսապ էտէրէք մեր-
գումըն սէօյլէմէք իսթէյիպտէ ֆագաթ սէօյլէմէյէ մու-
վաֆֆագ օլամատըղը սէօղիւն նէտէն իպարէթ օլտուղու-
նու անլամըշ իտի :

Վէլ հասըլ Վիրդինէ , իւմիւտիւնին պու սուրէթլէ
պիւսպիւթիւն պօշա չըգտըղընը անլայընճա , պիր եան-
տան մահզուլն , վէ պիր թարաֆտան տախի մէմնուն օլուր
իտի , զիրա նասըլքի մալիւմիմիզ տիր , իշ պէօյլէ օլտու-
ղու հալտէ , Սըր ծօն , թապիյի քէնտիսինի եալընըզ պը-
րագմայաճաղընտան հէր կիւն սէվտիյի զաթ իլէ պէրա
պեր վագթընը կէշիրէճէյինի տիւշիւնտիւքճէ գալպին-
տէն մահզուլ օլուր իտի իսէ տէ , պաղէն տախի գալպի-
նին ասայիշու ըահէթինի սէլպ իտէն շու հալտէն գուր-
թուլմագ էմէլի իլէ , թէյգէսինի պուլամատըղընա տէրէ-
ճէյի նիհայէտէ միւքէտտէր օլարագ մահզուլն մահզուլն
աղլար իտի , ինիւլասայի քէլամ մումաիլէյհա պու կիրեէ
ու ինէտէ արասընտա գալարագ ատէթա ալըղընմըշ վէ
պիւսպիւթիւն պաղգա պիր հալէ կիրմիշ իտի :

Սըր ծօն Ուիլեմ Վիրդինէնին պէօյլէ մէտուսանէ

լատըղընը կէօրինճէ հէման պիր բէտէրը միւշֆիգ կիպի հալինի անըյուպ, մէրգուլմէնին էլինի թուլթուու, վէ պիր աղըր վագար իլէ . . :

— Վիրգինէ գըզըմ, սանա ղայէթ մուհիմ պիր մատ. տէտէն տուլըր պահս իթմէք իսթէրիմ միւսաատէնիզ օլուրմու :

— (Թաաճիւպ իտէրէք) էսթաղֆիրուլլահ պույուրուն :

— Սէօյլէյէճէյիմ սէօզլէրին, սիզճէ վէֆգէլատէ է. հէմիյէթի օլտուղունտան, աղլամանըզը մէքս իտուպ, տիգգաթը թամմէ իլէ տիյնէմէնիզի արզու վէ բէճա ի. տէրիմ :

— (Կէօզլէրինի սիլուպ մէրգումը տինլէմէյէ հազըր. լանարագ) հէրնէ իսէ պույուրուն տինլէմէյէ ամատէյիմ :

— Կէրէք պէնիմ, վէ կէրէք պիւթիւն ֆամիլեամըն հագգընըզտա օլան մուհապէթինի, վէ սիզի նէ տէրէճէ. տէ սէվտիքլէրինի պիլիրսին :

— Պույուրտուղունուզ կիպի օլտուղունա զէրրէ գա. տար չիւպհէմ օլմատըգտան պաշգա, հաթտա հէր տա. գըգա թէշէքքիւր իտէրիմ :

— Իմտի տինլէյինիզ պէնի, չօգտան պէրի սիզէ պիր շէյ թէքլիֆ իթմէք իսթէրիտիմ, հալպուքի բէվիշի հա. լէ նազարէն, թարաֆընըզտան բէքսէ գապու լօլունաճա. զընա, չօգլուք իւմիւտ իթմէմէքտէ իտիմ, ֆագաթ չիմտի պիզճէ սօն տէրէճէ խայըրլը օլան պազը թէսատիւֆաթը հասէնէնին վուգուր սէպէպի իլէ, պիր միւտէթտէն պէ. րու զիհնիմտէ թասավվուր իթտիլիմ շէյի, սիզէ արզ իթմէնին վագթը կէլմիշտիր զաննըյըլա, հէման պու ան. տէ սէօյլէյիւպ, վէ պիլա թէրէտտիւտ գապուլ իթմէ. նիզի թէմէննի վէ նիյազ իտէրիմ :

— Էսթաղֆիրուլլահ էֆէնտիմ, տէյիլ նիեազ, իլլա էմը իտինիզ, վէ մալիւմը ալինիզ օլսուն քի, պիլա իթի.

րազ հէր պիր էմրինիզէ հարֆը հարֆընճա միւթապա'աթ
իտէճէյիմ :

— Թէշէքքիւր իտէրիմ, իմտի պահսըմըզա տէվամ ի-
տէիմ, նասըլքի մալիւմինիզ տիր, պուրատա սիզի պէք-
լէմէքտէ տիրլէր տէյու զանն իթտիյինիզ զաթլարը ,
պունճա ճահտու իգտամաթլէ արամամըզա նիսպէթէն
էլան էսէրլէրինի պիլէ պուլամատըզ , կէօրինիւրքի մէր-
գումանըն պուրատա պուլունմալարընըն գաթան ասլու
էսասը օլմայուպ , միւթէվէֆա ամուճանըզ , հէր նէ սէ-
պէպէ մէպնի իսէ խասսէթէն պէօյլէ պիր եալան ույտուր-
մուշ օլտուղու անլաշըլտը :

— Ճարիյէնիզտէ էօյլէ զանն իթմէքտէյիմ :

— Վէ զաննընըզ բէք տօղրու տըր , հէր նասըլ իսէ ,
մատէմքի վալիտէնիզ եօգ , վէ բէտէրինիզին հալի տախի
մալիւմ , վէ պուրատա պուլմագ զաննընտա օլտուղունուզ
ագրապանըզը , Հստամպօլտա տախի պուլաճաղընըզ պէն-
ճէ մէճհուլ վէ մէշքիւք օլմաղըլա , արթըզ պունտան
պէօյլէ , հագգընըզտա պուլ տէրէճէ ֆութուրսուզըլուզ ,
վէ տահա տօղրուսու պուլ գատար զատտարըլզ իտէն
ագրապանըզը թէրք , վէ գաթի ալագա իտէրէք , սիզի
անլէրտէն բէք չօգ զիեատէ սէվէն , վէ հէր խուսուստա
խաթընըզա րալէթ իտէն ֆամիլեանըն նէզտինտէ գալ-
մանըզը արզու իտէրիմ տէտի :

Վիրգինէ , մէրգուման ինկիլիզլէրին պիլ մինասիպէ
քէնտի հագգընտա օլան մուհապէթու թէվէճճիւհաթըն
քէսըթինի ըանա պիլմէքլէ , էր եա կէճ հէր հալտէ
մէրգումանտէն պէօյլէ պիր թէքլիֆ պէքլէր իտի իսէ տէ ,
եինէ պու ճիւմէ Սըր ճօն Ուիլեմըն պուլ թէքլիֆինի
իլիթտիքտէ մէսըուրիյէթինտէն նէ տէյէճէյինի շաշըր-
տը , վէ հէման աղլայարագ մէրգումըն ալաղընա գա-
րանըպ , « Ահ . . . Թէշէքքիւր իտէրիմ նէ պէօյիւք նիյ-

մէթ աիբ պու տէյէպիլտի . . . »

Սըր ճօն, մէրգումէյի գուճադլայուպ գալտըրար, վէ բէտէրանէ պիբ մուհապէթ իրէ ահլընտան պիր քաչ տէֆա բուս իթտիքտէն սօնրա, շու վէչիլէ սէօզիլէնէ տէվլամ իթտի :

— Եվէթ սէվկիլի գըզըմ, ֆամիլեամըն սիլքինէ տա-
խիլ օրտուզուն հալտէ, հադգընըգտա, մուհապէթը քեա-
միլէլէրի տէրքեար օլան բէտէր, վախտէ, գաբընտաչ,
վէ գըզգաբընտաչ մագամընտա զաթլէր պուլաճադսընրզ
քի, պունչար ուպիմիւլ էվդաթ սիզի ճանուղ կէօնիւ-
տէն սէվէճէլէր տիր, վէ զաթէն կէրէք մէրհումէ ա-
տէլայիտիմիլէ պու տէրէճէ միւշապէհէթինիլ, վէ կէրէք
մալիքէ օրտուզունուզ հիւանի ախլադ, վէ նէզաքէթու
թէրպիլէնիլ, վէ հապը հէր թարզու թափընըդ սիզի
էզճէր ճիհէթ, պու մուհապէթէ շաեան իթմիլ զըմադը-
լա, էկէր ֆապուլ իտէրսէնիլ, պու սաթման պէտտ
իլէ էվլատըմըզըն . . . :

— Ահ միւսիւ պէն . . . :

— (Մէրգումէնին սէօզիլէնի քէսէրէք) Եօդ սէվկիլի
գըզըմ, պունտան ցօնրա պէնի բէտէր վէ մատամը տա-
խի վալտէ թէսիլէ իթմէնիլի արպու իտէրիմ :

— Ահ բէտէրը ազիզիմ, ճարիլէնիլ ֆափիլէայի ասի-
լանէնիլ սիլքինէ տէյիլ էվլատ մագամիյըլա, իլլա էն
ատի պիր խըտմէթ քեար կիպի գապուլ պույրուլառըզում
թագալիքտէ տախի, քէնտիմի տիւնեատէ պուլընան ա-
տէմիլէրին էն պահաբեարընր ատա իթտիլիմ կիպի, թա-
րաֆը ապիլանէլէրիտէն հադգը նամիւլթահադգը ճարի-
եանէմտէ մէպուլ պույրուլա կէլէն, շունճա լուսթիու
նիլմէթի, թէքմիլ ճիհանին վարըզընա թէրճիլ իթմէզ օլ-
տուղումա, հադթաալա հադթէթլէրի շահիտի ատիլ տիր :

— Թէչէքքիլէր իտէրիմ գըզըմ, մատէմըն թէքիլիմի

դասույժ խորհրդասանուզ, էջլէ իսէ պուլուրուն կիտէլիմ, վէ մատամ Մարիյի, եանի վարիտէնիզի տախի պու խա պէրի մէսէրրէթ էսէր իլէ թէպլիք իտէլիմ տէտի :

Վէ հէման Վիրգինէյի գօլթուլունա ազարագ, քէմա լի մէսէրրէթու շատիմանի իլէ, զէվճէսի մատամ Մարի, վէ գայըն վարիտէսինին պուլունտուղլարը տայիրէյէ կէօ թիւրտիւ :

Սըր ճօն Ուիլերմ, զաթէն Վիրգինէ իլէ օղլու Հանս ինին հագգընտա, ահպապը օլան գաբուտանտէն իլիթ տիլի սէօղլէրի զէվճէսինէ պիտիրմիշ օլմաղլըլա, մուճաի լէյհա իլէ պիլ իսթիշարէ, շիմտիքի հալ պու թարիդի իթիխազ իթմէյէ գարարլաշմըշլար իտի, հէրնէ հալ իսէ, ճօն Ուիլերմ Վիրգինէ իլէ պէրապէր, զէվճէսի մատամ Մարինին պուլունտուլու օտայա կիլմէքլէ, « Մատամ, պունտան պէօյլէ օլթըգ միւթէվէֆիյէ Ատէլայիտիմիզ իշին աղլամայաճաքզ, իշթէ ճէնաճը Հագ պիզէ կէրէք պըֆաթճա, վէ կէրէք հէր պիր հալ իլէ մէրհումէյի ան տըրըր պիր գըզըրագ պախլ իթտի . . . վէ պու սաաթա տան իթիպարէն, սիզ Վիրգինէնին վարիտէսի, վէ պէնտէ բէտէրի օլաճաքմ » տիմէքլէ մուճաիլէյհայը մատամասը նա թագտիմ իթտի :

Մատամ Մարի քիւչիւք գըզը վէ վալիտէսի իհթիեա րէ գատըն իլէ Վիրգինէնին պօյնունա սարըլուզ, քէմա լի մուհապէթ իլէ բոլս իթմէքտէ իքէն, նակեահան օտա գաբուսը աշըլուզ Հանրի իշէրույէ կիրտի, վէ շու մէն զարէյի կէօրիւնճէ շաշըրաքագ, պիր մէրգուճանէ վէ պիրտէ բէտէրինին եիւզիւնէ հայրան հայրան պագալ տուրուր իտի, չիւնքի մէրգուճ իշին պու գաղըպա տէօ րիւլմէօրիտէն խապէրտար տէյիլ իտի :

Սըր ճօն Հանրինին պու հալինի կէօրիւզ, էլինտէն թուլթուու, վէ մանատար պիր սէօղլէյիշ իլէ, « իշթէ

Հանրի էվլատըմ, պունտան պէօյլէ Վիրգինէյէ միւթէ-
վէֆիյէ գըզ գարընտաշըն Ատէլայիտ կիպի նազար իտէ-
ճէքսին, զիրա պու կիւնտէն իթիպարէն արթըզ մէր-
գումէ եապանճը օլմայուպ, իլլա ֆամիլեամըզ ազասըն-
տան տըր » տիմէքլէ, մէրգումըն եիւզիւնէ պագտը :

Հանրի պու սէօզիւն վէ պու պագըշըն մանասընը է-
յիտէն էյի անլայուպ գըզարտը, վէ աղլայարագ բէտէ-
րինին տէսթինի բուս իթմէքլէ, « Ահ սէվկիլի բէտէրիմ
պէն զաթէն Վիրգինէյի բէք չօգ սէվէրիմ » տէտի :

Սըր ձօն էվլատընըն նէ տէմէք իսթէտիյինի զաթէն
պիլիր օլտուղունտան, մէրգումը պիլ մուգապէլէ անլըն-
տան էօբտիւ, վէ եինէ Հանրինին եիւզիւնէ պիր մանա-
տար պագըշ իլէ պագարագ, « Պիլիրիմ սէվտիյինի, վէ
մէֆնուն տախի օլուրում, լաքին . . : »

Մումաիլէյհ սէօզիւնի իթմամ իտէմէտի, չիւնքի մա-
տամ Մարի զէվճինէ խիթապէն « Ահ ձօն պու կիւն մութ-
լու պիր կիւն տիր, սէվինճիմտէն իշթահըմ աշըլտը, էմր
իտինիգտէ մէսրուրիյէթլէ ճիւմլէմիզ պիրլիքտէ թաամ
իտէլիմ » տէտի :

Վագաա մէզքիւր ֆամիլեա մէրհումէ գըզլարընըն
տիւյիւնիւնտէն պէրի հիշ պիր կիւն պէօյլէ մահզուզ վէ
մէսրուր օլմամըշար իտի, վէ մատամ Մարինին արզուսը
միւճիւպինճէ ճիւմլէսի պիրլիքտէ պէշաշէթը գալպ իլէ
թաամ իթտիքտէն սօնրա, մատամ Մարի զայէթ մահիրէ
պիր մօտիսթրա ճէլպ իտէրէք Վիրգինէ իչին, մէրհումէ
Ատէլայիտին (կիւսթօսը) իւզրէ, սատէ ֆագաթ կիւզէլ
վէ պահատար գումաշտան օլմագ չարթըյըլա, պիր գաթ
էսվապ ըամարլայուպ, օլապիլտիյի դատար չաբուզ եա-
բըլմասընը էմր իթտի, վէ պատէհու տիւնեանըն էն շէօհ-
րէթշըար պէլտէսի օլան Մըսըր շէհրինին պազը շաեանը
թէմաշա մահալլէրինի, եանի ֆըրաօն թէրէլէրի թէսմիյէ

օլունան բիյրամիտլերի , վէ անթիգա խանէլէրի , վէ տա-
հա սայրը եհրլէրի կէզմէք էմէլի իլէ զայէթ միւզէյեհն
ֆայթօնլէր իլէ օթէլտէն չըգուպ կէզմէյէ կիթտիլէր , վէ
կիծէ տախի օբէրա թէաթրօսունա կիտիլիւպ , պիր գաչ
սաաթ էյլէնտիքտէն սօնրա օթէլէ տէօնէրէք , պիր գաչ
այտան պէրու իլք տէֆա օլարագ օլ կիծէ քէմալի բա-
հէթի գալպ իլէ եաթըպ ույուտուլար :

Իրթէսի կիւն սապահլէյին , Սըր ձօն Ուլիւբըմ մախ-
տումի իլէ պէրապէր , Լօնտրատա քիւշատ իթմիշ օլտուգ-
լարը (Հանրի Ժօրթ) չիրքէթինին Մըսըրտա պուլունան
աճէնցիասը տիրէքթօրը իլէ կէօրիւշիւպ , գումբանեանըն
մէնֆաաթընա տայրը օլան իշլէրի թէսվիյէ իթտիքտէն
սօնրա օթէլէ տէօնտիլէր , վէ պատէլ Թաամ Սըր ձօն
եինէ , մախտումը Հանրի իլէ Վիրգինէյի պէրապէր ալըպ ,
պիր ֆայթօնա բագիպէն տօղրու էօզպէքիյէ նամ միւն-
թագամ վէ Տիւքիւշա պահճէյի կէզմէյէ կիթտիլէր , ան-
ճագ մատամ Մարի ազըճըք քէյֆսիզ օլմաղըլա , մէր-
գումանէն բէֆագաթ իտէմէյուպ , վալիտէսի վէ չօճուղու-
յըլա օթէլտէ գալմըշ իտի :

Էօզպէքիյէ պահճէսինէ վարըլտըգտա , Սըր ձօն օղ-
լու Հանրիյէ Վիրգինէյի գօլթուղունա ալմասընը էմը ի-
տինճէ , Վիրգինէ իլէ Հանրի պու մէմուլին զայրի բուխ-
սաթտէն մէմուլն օլարագ գօլթուգ գօլթուղա պաղչէնին
տէրունինի քէքլիք գուշու կիպի սէքէրէք տօլաշմայա
պաշատըլար , վէ պիր մըգտար պէյլէճէ խիրամի նազ
իլէ քէշթու կիւզար իթտիքտէն սօնրա , զայէթ կիւզէլ
պիր շատրէվանըն քէնարինտէ օթուրուպ , Սըր ձօն Ու-
լիւբըմ մէրգումանէ խիթապէն , շու վէչհիլէ քէլամէ ա-
ղազ էյլէտի :

Սէվկիլի էվլատլարըմ , սիզի պու պահճէյէ կէթիրմէք-
տէն մագսէտիմ , թէնէզզիւհ իթմէք օլմայուպ , անճագ

ի քրինիզ իշիւն հայաթու մէմաթ մէսէլէսի օլան պիր մատ-
տէ հազգընտա խաֆիյէն կէօրիւշէպիլմէք իշիւն տիր տէտի

Հանրի բէտէրինին պու սէօզիւնտէն վէսվէսէյէ տիւ-
շար օլարագ, Վիրգինէնին եիւզիւնէ պագտը վէ խէլէ-
ճանլը պիր սէտա իլէ, պապասընա . . . :

— Պույուրուն սէվկիլի բէտէրիմ, հէր նէ էմրինիզ վար
իսէ սէօյլէյին, տէտի :

— Նասըլքի տէտիմ, սէօյլէյէճէյիմ սէօզ, հայաթու
մէմաթ մէսէլէսի օլտուղունտան տիգգաթը թամմէ իլէ
տիյնէմէնիզ լազըմ կէլիր :

— Պույուրուն էմրինիզէ միւնթազըրըզ :

— Իսկէնտէրիյէ լիմանընա կիրտիյիմիզ կիւնին իւք կի-
ճէսի, վաքօրսա սիզին ասլա խապէրինիզ օլմատըզը հալ-
տէ, կիւյա խաֆի օլարագ իթտիյինիզ միւպահասատէն
պիր հարֆ պիլէ դաշըրմայուպ տինլէմիշ օլան դապսան,
բէք զիեատէ տօտուում օլմադըլա, պու աշըգանէ միւ-
պահասայը թէֆէրրուաթըյըլա պանա նագլ իթմիշ իտի :

Վիրգինէ իլէ Հանրի, մէրգումըն պու սէօզիւնի իշիթ.
մէքլէ սօն տէրէճէ մուզթարըպ օլտուլար, վէ Հանրի նէ
տէյէճէյինի շաշըրուպ, բէբէլէյէրէք . . . հայըր էօյլէ
պիր շէյ եօգ, եանլըշ օլմալը . . . տէյէրէք տամէնի
ինքեարէ սարըլտը :

— (Սըր ճօն կիւլիւմսիյէրէք) Պունուն ինքեարը գա-
պիլ տէյիլ տիր, հաթտա պէլքի իգրար իթմէնիզլէ մապ-
սէտինիզէ նայիլ օլապիլէճէյինիզ շիւպհէսիզ տիր :

Մէրգումըն պու սէօզիւնտէն Հանրի հէման տիգ չէօ-
քէրէք պապասընըն այագլարընա գաբանտը, վէ Վիր-
գինէ տախի մէրգումտան իպրէթ ալարագ Սըր ճօնըն էլ-
լէրինէ սարըլուպ աղլայարագ էօբտի, վէ իբիսի պիրլիբ-
տէ « Սհ բէտէլ սուշումուղու աֆֆի էյլէ » տիմէրտէ ի-
տիլէր :

Սըր ճօն մէրգումանքն պու հալլերինտէն միւթէէսսիր
օլարագ կէօզլէրի տօլտու , վէ իքիսինի տախի գուճագ-
լայուպ ըրգ-գաթամիզ պիր սէտա իլէ , « Եօգ եօ'գ էվ-
լատլարըմ , պէն էօյլէ վահշի բէտէրլէրտէն տէյիլիմ , պէն
մէնպայի աշգու մուհապէթ օլան հագգը ճէլիլիւլ ալա
հագրէթլէրինին էմրի շէրիֆի իլէ մահզա բագիպազլըզլա
օլան մուհապէթէ իսնատը թէօհմէթ իթմէտիքտէն մա-
ա'տա , հաթտա թագտիրու թահսին տախի իտէրիմ , վէ
իլթէ պու կիւնտէն իթիպարէն , թաաշուգընըզը նիքեահ
վասէթասըյըլա թագտիս իթտիրմէյի նամուարմ իւզէրի-
նէ սէօզ վէրիր իսէմտէ , անճագ պիր երլ գատար , եա-
նի իգտիվաճընըզ կիւնիւնէ տէկին , (քի օլ վագթէ գա-
տար մէրհումէ Ատէլայիտին տախի միւսէթը մաթէմի
խիթամ պուլուր) բագի տամէնլիքլէ էվգաթ կիւզար
օլմանըզը թէնպիհ իտէրիմ , տէտի , (վէ Հանրիյէ խիթա-
պէն) վէ պու թէնպիհիմ պաշլըճա սանա այըտ օլտուղու
մալիւմին օլտուն տէյիննէ . . :

Հանրի տէֆան տիզ չէօքիւպ բէտէրինին տէստինի
բուս իթտիքտէն սօնրա « Պէն տախի հարֆը հարֆընճա
էմրինիլէ միւթապասթ իտէճէյիմի , մէրհումէ գըզգա-
րլնտաշըմըն բուհը բագը աշգընա անտ իթմէքլէ , մինա-
սիպ կէօրտիւյիւնիւզ վագթէ գատար , Վիրգիւնէյի գըզ
գարլնտաշըմ մէգամընտա սէվէճէյիմի , վէ անէ կէօրէ
հիւրմէթ իտէճէյիմի սէօզ վէրիրիմ » տէտի :

Վիրգիւնէ կիւզէրան իտէն պու հալու գալլէրտէն ու-
թանարագ , մէնտիլի իլէ եիւզիւնիւ կիլլէյուպ տիւզիւյէ
աղլամադտա իտի :

Սըր ճօն մէրգումանքն խաթըրղարընը թաթեիպ իտի-
ճի վէ իւմիւտապաշ սիօզլէր իլէ թէսէլի իթտիքտէն
սօնրա , պահճէտէն չըգուպ եինէ օթէլէ տէօնտիւլէր , վէ
իրթէսի կիւն ալէսսապահ , մախտումի Հանրի իլէ Վիր-

գինէյի պերապէր ալըպ ինկիլիզ գօնսօլաթօսընա կիթտի, վէ Վիրգիւնէյի քէնտի կելինի սըֆաթըյըլա կերէք գօնսօլօզ ճէնապլէրինէ վէ կերէք մատամսընա թագտիմ իթտիքտէն սօնրա բէսմը վէտայը տախի իճրա իտէրէք, տօղրու էրմէնի քիլիսասընա կիթտի, վէ միւրտ օլան Մէլգոնտան մէվրուս ապճէնին պագըսընըն պիր նըսֆընը Վիրգիւնէնին արզուսը միւճիւպիւնճէ ամուճասընըն ճանը իչիւն տուա իտէն զարիպ վէ ֆագըր բաբազա, վէ նըսֆր տիկէրինի տախի միւճթաճիյնէ թէվզի իթտիքտէն սօնրա օթէլէ կելիպ էօյլէն թաամընը իթտիլէր, վէ պատէլ թաամ չըմէնտըֆէրէ բագիպ օլարագ իսկէնտէրէյէ էնտիլէր, վէ մահալի մէգքիւրտէ պիր իքի կիւն տահա իգամէթ իթտիքտէն սօնրա, Վիրգիւնէ տախի պերապէրէրինտէ օլտուղու հալտէ, Լօնտրայա միւթէվէճճիւհէն պիր վաբօրա պինէրէք եօլա չըգտըլար:

Իշթէ պու սուրէթլէ Վիրգիւնէ, մանէվի պիր էօլիւմտէն, եանի էպէտի պիր նամուսսուղլուգտան գուրթուլուպ, եիրմի միւնօն լիրա սէրվէթի, վէ ճէտ պէճէտ աւալէթի օլան միւթէպէր, վէ նամուսլու պիր ֆամիւեա իլէ մինասիպէթ բէյտա իտէրէք, պօյլէ մէմուլին զայրի պիր սաաւտէթէ նայիլ օլմուշ իտի:

Պու կիպի հալլէր բէք չօգ վուգու պուլմագտատըր, վէ պիզ տախի պուշլարա թէսատիւֆ նէվինտէն հալլէր տիր տէյէրէք էհէմմիյէթ վիրմէմէքտէյիզ, հալպուքի էֆըրաըր աճիզանէմիզճէ պու կիպի վագա'ալէր, էօյլէրասթ կէլէ վէ եախօտ թէսատիւֆաթ նէվինտէն չէյէր օլմայուպ, իլլա ագլու ֆիքրիմիզին մավէֆգընտա օլան ճէնապը Խալլագը ճիհան հազրէթլէրինին պիր էսըրըր իլահիյէսի օլտուղուհա հէր վէչհիլէ թէսիմ իթմէմիզլաղըմ կէլիր:

Ձիրա էկէր սարխօշ Գուսպար իլէ վարիւհմէզ Մէլգոն

Վիրգինէնին ալէյհնտէ կեղմէսէլէր , վէ պաշլընա Մէլ-
գոն մերգումէյիքէնտի մէնաֆիյի շախսիյէսինէ ֆէտա
իթմէք նիյէթը մեղմումէսի իլէ Մըսըրա կէթիւրմէք
իւզրէ մալիւմիւիզ օլան վարօրտա պուլունմազսա վէ
Մէլգոնըն հէման վարօրա պինէճէյի էսնատէ , սարխօշ
Դասպար իլէ Վահանըն օրատա հազըր պուլունուպտա
թէշէպպիւսաթընա մանի օլմալէրի , վէ էկէր պու միւ-
մանաաթ պիր չարեէք դատար տահա տէվամ իթսէ ,
եանի խըրսըզ Պէտիք սարխօշ Դասպարը պիր ազ սօնրա
թութտուրմուշ օլտա , հէր հալտէ վարօր գալգաճագ ,
վէ Վիրգինէ տախի մերգուման ինկիլիզէրէ թէսատիւֆ
իտէմէյուպ պէօյլէ պիր նիյմէթէ նայիլ օլամայաճաղը
թապիյի իտի :

Իշթէ պալատէ տէտիյիմիզ կիպի պու հալլէր եալը-
նըզ թէսատիւֆ նէվինտէն շէյլէր օլմայուպ , էօյլէ ղա-
րիպ սըրլար տըր քի , տինեատէ պիր ատէմ պիրինճի
տէրէճէտէ ալիմ օլուպ , հաթտա պէշ եիւզ սէնէ էօմրի
տախի օլտա , վէ պիլտիյի ուլումու ֆունունըն պիր միւ-
եօն գաթընըտահա պիլսէ , եինէ պու էսրարը իւահիյէ-
նին քէշֆու թէմեիզի խուսուսընտա , միւտէթը էօմրինին
հէր պիր տագըգասընտա , հիշ պիր շէյ պիլմէտիյինի իգ-
րար , վէ էզհէր ճիհէթ ճէհալէթինի իյթիւրաֆ իթմէսի
լաղըմ կէլիր :

Եվէթ պիլա խէվֆու իհթիւրազ , տէյէպիլիւրիզ քի ,
պէնիյի պէշէրի իհաթա իտէն միլեօնլար իլէ սըրլարըն ,
պու անէ գատար անճագ պինտէ պիրի քէշֆ օլունապիւ-
միշտիր , վէ իշթէ Վիրգինէնին պէօյլէ պիր սա'ատէթէ
նայիլ օլմասը տախի հէր հալտէ պիր սըրըր իւահի գա-
պիլինտէն օլտուղու էֆքեարը աճիզանէմիզճէ չիւպհէսիզ
օլմաղըլա , ազլու ֆիքիրտէն միւնէզզէհ , վէ հիքմէթին-
տէն սուալ օլունմազ պու հալլէրէ , մէրհում վէ մաղֆուր

Զինա Բաշա հագրէթէրինն զիյրտէ մուհարրէր հու պէյ.
թի, վիրտի զէպան իթմէքէ խաթմէքէ քէլամ էյլէրիկ.

« Իտրագը մուալլա պու քիւչիւք ագլէ կէրէքմէզ
« Զիրա պու թէրազի օ գատարը սըղէթի չէքմէզ » :

ԽԻԹԱՄԸ ՃԻԼՏԸ ԷՎԷԼ

امام محمد باقر اعلى

	Ֆապըլ	Սադի.
Մուգատտէմէ		7
Վէսվէսէ	1	13
Տէնիզտէ պիր միւսահիպէթ	2	30
Թէսատիւֆ	3	28
Նըզամնամէյի միւլիէ 1870	4	38
Պէյօղլու հարիգը քէպիրի	5	59
Եասու մաթէմ	6	74
Պիր խայըն բէտէր	7	94
Պապա իլէ գըզ	8	117
Վարեհմէզ Մէլգոն	9	131
Ամուճա տիմէք բէտէր տէմէք տիր	10	145
Եօճուլուգ	11	157
Ղարիպ պիր պէնզէյիչ	12	169
Մէլգոնըն ճէզայի սէզասը	13	193
Էօքսիւզիւն համիսի ճէնապը Ալլահ տըր	14	208

Young		Young	
7			
17	1		
20	2		
28	3		
28	4		
30	5		
31	6		
40	7		
41	8		
41	9		
43	10		
47	11		
49	12		
49	13		
50	14		

Սահի.	Սաթըր	Խաթա	Սեվապ
8	28	պէյհուտէ օ նէֆսինիզի	պէյհուտէյէ նէֆսինիզի
10	9	զօզուլմագ	պօզուլմագ
10	15	դայըղըն	գայըղըն
14	24	պէնիմքիտէ	պէնիմքիտէ
18	5	մուղթարըպ	մուղթարըպ
24	16	հայլաղ	հայլաղ
30	14	մուամաիլէհա	մուամաիլէյհա
31	25	դըզ	գըզ
46	25	գըզարաագ	գըզարաագ
54	7	սէօղիւմէ	սէօղիւմէ
56	26	իւզէրինի	իւզէրինէ
117	16	պաշգա	պաշգա
129	21	սայէսինէտ	սայէսինտէ
154	28	գիր	պիր
154	30	ճիւլէսիտէ	ճիւլէսիտէ
137	18	միւսթագպիր պէլինի	միւսթագպէլինի
142	1	իչղալ	իչղալ
154	14	պաշգա	պաշգա
161	24	կէճ գըզ	կէնճ գըզ
166	21	կէրիւնճէ	կէօրիւնճէ
179	20	չիմմի	չէմմի
195	8	տըշարը	տըշարը
197	29	պատէմա	պատէհու
204	21	պիր ատէմին	պիր ատէմիմ
207	14	սապհալէյին	սապահլէյին
214	15	մուամաիլէյհի	մուամաիլէյհայը
222	7	եէկեան	եէկեան եէկեան

ԳԻՅ 8 ՂՈՒՐՈՒՇ

Հէր քիբապճը տիւրքեանլարընտա պուլունուր

ՀԷՔԵԱՅԷՅԻ

ԻՔԻ ԳԱՐՈՒ ԵՕԼՏԱՇԼԱՐԸ

ԵԱԻՕՏ

ՀԱԳԴՈՒ ԱՏԱԼԷԹԻՆ ՋԱՀԻՐԻ

ԷՍԷՐԸ

ՅՈՂԱՔԳ Յ. ԳՈՐԻՐԱՆ

ՃԻԼՏԸ ՍԱՆԻ

عارف نظارت جلیله سنتک رخصتنامه صلیه طبع اولتشد

Ա. Ս. Ի. Թ. Ա. Ն. Է
ՄԱԹՊԱՄԱՅԸ ՆՇԱՆ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

ԷՏՏՏ

ՀԵՔԵԱՅԵՅԻ

ԻՔԻ ԳԱՐՈՒ ԵՕԼՏԱՇԼԱՐԸ

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

ՀԷՔԵԱՅԵՏԻ

ԻՔԻ ԳԱՐՈՒ ԵՕԼՏԱՇԼԱՐԸ

ԵԱԻՕՏ

ՀԱԳԴՈՒ ԱՏԱԼԵԹԻՆ ԶԱՀԻՐԻ

ԵՍԷՐԸ

ՅՈՂՍԷՓ Յ. ԳՈՒՐԳԱՆ

ՃԻԼՏԸ ՍԱՆԻ

ԱՍԻԹԱՆԷ
ՄԱԹՊԱՂԱՅԸ ՆՇԱՆ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

—
1885

1880

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

500 N. 5TH ST. NEW YORK, N. Y.

1880

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

1880

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

ՕՆՊԵՇԻՆՃԻ ՖԱՍՈԼ

Մ Ի Ի Շ Ա Վ Ե Ր Է

Վերդինէնին Սըր ծօն Ուելերմ վէ ֆամիլեասը իլէ պե-
րապէր Լօնտրայա աղիմէթինտէն իքի պուչուգ այ գա-
տար սօնրա , Տէրիսաատէթտէ Ասմա ալթը ճիվարընտա ,
Սալէպճիլէր տինմէքլէ մաարուֆ օլան մահալտէ վադը
պիր թիւճճար մաղազասընտա , կէչէն ֆասըլլարտա իսմու
րէսմինի թավսիֆու պէեան իթտիյիմիզ ժան իլէ Վահա-
նըն չօրպաճըսը միւսիւ Տէրպանեան նամ զաթ , միւսէննա
վէ քէպիր պիր եազըլխանէնին պաշընտա օթուրուպ պէօ-
յիւճէք պիր տէֆթէրի ինճէտէն ինճէյէ կէօզտէն կէ-
չիրմէքտէ իտի :

Մաղազայի մէզքիւրէտէն իչէրիյէ կիրիլտիքտէ , սազ
թարաֆընտա տամասգօ տէնիլէն գումաշտան մէֆրուշ ,
վէ ճէվիզ աղաճընտան մամուլ միւճէլլա վէ ճէտիտ պիր
եայլը գանաբէ կէօրիւլմէքտէ , վէ եանընտա իւսթի եէ-
չիլ չուհա գաբլը պէօյիւճէք պիր մասանըն իւզէրինտէ
իքի ատէթ գօրեա մաքինասը վէ գօր'ա միւսէվէտէսինէ
տայիր իքի թանէ պէօյիւճէք տէֆթէր պուլունմագտա
օլուպ , սազ թարաֆտա տախի եալըմ տուզինա եանի
ալթը ատէթ (սուսթալը) սանտալիեէլէրին իթթիսալինտէ
աթէչէ տայանըր զայէթ պաթթալ վէ իւսթիւ իրի չիվի-
լէր մըխը պիր տէմիր սանտուգ , վէ իւզէրինտէ տախի
մախսուսի պիր ալաթ իլէ եիւքսէքտէն միւնսալիպ , վէ
խասսէթէն ալթուլն թարթմագ իչիւն իսթիմալ օլուհա կէ-
լէն պիր վէզնէ վար իտի :

Մաղաղայի մէջքիւրէնին թա իչ թարաֆը ճէպհէսինտէ տըշարըտան իչէրիսի կէօրիւմէմէք իչիւն տէօրտ եանը չիւնէքլի ճամլարտան մամուլ խուսուսի պիր իչ օտասը օլմաղըլա , օտայի մէջքիւրէնին սաղընտա եինէ պէօյիւճէք վէ եանկընտու եանմաղ գոււմու պիր դասա , վէ սօլունտա տախի տիվարտէն ասըլը միւսէննա պէօյիւճէք պիր խարթա , վէ պաղը թիւճճարլըղա այիտ ալամէթլէր , վէ օրթասընտա սիյաճ ապանուս աղաճընտան պիր եաղըխանէ օլուպ , իւղէրինտէ տախի մաղաղա ուշադլարընը սէսլէմէյէ մախսուս օլան պիր չընղըրադ վաղ օլունմուշ իտիքի , պալատէ իշար գըլընտըղը կիպի միւսի Տէրպան եան մէջքիւր եաղըխանէնին պաշընտա պէօյիւճէք պիր գօլթուգ սանտալէէսինտէ օթուրուպ գոււմբանեանըն աւաթի գատիմէսի միւճիւպինճէ , իւշ այլըդ պիւտճէսինի արիղու ամիգ միւթաալա իթմէքտէ իտի :

Նազըլու պէյան իթտիյիմիզ մաղաղանըն իթթիսալինտէ իքի պապ քէպիր վէ ղայէթ վասի մաղաղալէր տահա վար իտիքի , պու մաղաղալէր պալեալար իլէ բամուգ վէ էմթաայի սայիրէ իլէ լէպալէպ տօլու օլմաղըլա Տէրպանեան գոււմբանեասընա այիտ օլուպ ատէթա անպար մաղամընտա գուլլանըլմաղտա իտի :

Մահալի մէջքիւր պունտան օն պէշ եիրմի սէնէ ագտէմ , չիմտիքի պիլտիյիմիզ մէթրուգ հալտէ օլմայուպ ատէթա թիւճճար բիաջասը իտի , վէ նասըլքի մալիւմ տիր բայիթահտըմըղըն թիւճճարլըղը վարա վարա Պահճէ գաբուսը վէ Դալաթա սէվահիլինէ նազըլ օլունտուղունտան պէրի , թապիաթըյըլա չիմտի օրալար պիր տէրէճէյէ գատար էվէլքի իթիպարու էհէմմիյէթինի ղայպ իթմիշ տիր :

Միւսի Տէրպանեանըն հէրնէ գատար գարշը ճիհէթինտէ , եանի Դալաթա պէտէսթանը արգասընտա տէնիզէ

եազըն պիր մաղազասը տահա վար իտի իսէտէ , ասըլ իշինին մէրքէզի պալատէ իշար գըլընան Զընտան գարուսը իլէ Սալէպճիլէր տէնիլէն մահալին արա եէրինտէ օլլան մահալտէ վազը մաղազատէ օլլուպ , հաֆթատէ իքի տէֆա անճագ Գալաթա շիւպէսինէ կիտէպիլմէյէ վազըթ պուլապիլիր իտի , չիւնքի իքի այտան պէրի մաղազայի մէզքիւրէյի , եանի Գալաթա շիւպէսինի , գումբանեանըն պաշ եազըճըսը օլան ժանըն թահտը իտարէսինէ վազ իթմիշ օլմաղըլա , Ըստամպօլ ճիհէթինտէքի մաղազատէ ժանըն միւնհալ գալան մէմուրիյէթինի տախի Վահանա թէսլիմ իթմէքլէ մաաշընը զամմ , վէ եանկընտա զիեատէսի իլէ զարարտիտէ օլտուղունտան , մումաիլէյհի պու սուրէթլէ պէկեամ իթմէյի միւրատ իթմիշ իտի :

Հալպուքի պու թէպէտիւլաթ եալընըզ քէնտի ըէյի իլէ օլմաղուպ , անճագ եիւզտէ սէքսէն գարըսընըն թէէսսիւրի իլէ իճրա օլունմուշ իտի , զիրա նասըլքի հէքեայէմիզին տէօրտիւնճի ֆասընտա պէյան օլունմուշ տըր , մումաիլէյհանըն ժանըն հագգընտա պիր մուհապէթը մախսուսէսի օլլուպ , մէրգումը պու սուրէթլէ այրըճա վէ միւսթագիլ պիր իշ սահապը իթմէք արզուսընտա օլտուղու չէօյլէ տուրսուն , հաթտա քէնտիսի կեահ պէ կեահ Պէյօղլունտան ուֆագ թէֆէք միւպաեա իթմէք պէհանէսի իլէ հէր գարըլլա կէշիշինտէ մաղազայի մէզքիւրէյէ օղրայուպ սաաթլար իլէ թէքու թէնհա ժանըլա կէօրիւշէպիլմէյէ կիւզէլ պիր ֆըրսաթ պուլմագտան իպարէթ իտի :

Հէր նէ գատար պու թէպէտիւլաթ ժանըն հագգընա ճիհէթ պէ ճիհէթ խայրըլը իտի իսէ տէ , պու ճիւմէ մէրգում , պունճա վագըթտան պէրու իշթիղալ իթմէքտէ օլտուղու մէմուրիյէթինին պիր պաշգասընըն եէտինէ , վէ պախուսուս էզհէր ճիհէթ քէնտինէ ըագիպ զանն իթտի-

յի Վահանըն եէտը իտարէսինէ կէլմէսի , վէ հաթտա պու
մինասիպէթլէ մումաիլէ յհին մաաշընըն զամմը խոսուսը ,
հասէտ վէ պետիւահլըգ իլէ մալամալ օլան գալպինէ պիր
տաղի տէրուն օլմուշ իտի , զիրա մալիւմիւմիզ օլտուղու
կիպի , ժան հէր խոսուստա Վահանը չէքէմէզ , վէ ճիհէթ
պէ ճիհէթ մումաիլէ յհին թէտէննիսինի արզու իտէր իտի ,
վէ պունտան գաթինազար , էկէր Վահան քէնտի պըրագ-
տըղը մէմուրիյէթտէ օն պէշ կիւն գատար տէվամ իթսէ ,
գուվվէյի ագլիյէսի սայէսինտէ միւթլագա էսրարը խա-
ֆիյէսինէ վագըֆ օլաճազը , եանի չէվիրմիշ օլտուղու
(ափանթալարը) անլայաճաղը տախի շիւպհէսիզ օլմաղըլա ,
մասլահաթ պու բէրէսէյէ կէլմէտէն , պիր ան էվվէլ մէր-
գումըն այաղը ալթընա գարբուզ գապուղը գօյմագ ,
եանի պիւսպիւթիւն մաղաղատէն գօվտուրմագ նիյէթը
ֆասիտէսի իլէ կիճէ կիւնտիւզ սուզան օլմագտա իտի իսէ
տէ , հալպուքի պու իշին սուհուլէթ իլէ պաշա չըգարըլ-
մասը միւմքիւնսիւզ տէյիլ իսէ տէ , պունույուլա պէրա-
պէր սօն տէրէճէտէ միւշկիւլ իտի , զիրա մալիւմիւմիզ
օլտուղու վէշհիլէ կէրէք միւսի Տէրպանեան , վէ կէրէք
չէրիքի Սէրմէտ պէյ , եանի Մուհիպ պէյին բէտէրի ,
մինէլ գատիմ Վահանըն հագգընտա էմնիյէթը քեամի-
լէլէրի տէրքեար օլմաղըլա , մէրգումանըն մումաիլէ յհին
հագգընտա օլան իշպու հիւսնի զաննը , հէր հալտէ սույի
զաննէ թահվիլ թէ թէպտիլ իթտիրմէնին թարիքինի կի-
ճէ կիւնտիւզ միւթէմատիյէն տիւշիւնմէյէ պաշլամըշ իտի :

Ժանըն թահտը իտարէսինէ վագ օլունմուշ օլան մա-
ղաղայա , հէր նէ գատար Մուհիպ պէյ , բէտէրի եանի
Սէրմէտ պէյին վէ միւսիւ Տէրպանեանըն թարաֆընտան
պիլ վէքեալէ նէզարէթ իտէճէք իտի իսէ տէ , պունու-
յուլա պէրապէր եինէ Սէրմէտ պէյ պու իշէ հայլըճա
գարըլ կէլմիշ , վէ պու մինասիպէթլէ հաթտա պէյնէլ

շխրեքեա երէյիճէ գըյլու գալ զուհուրա կէլմիշ իտի ,
միւսիւ Տէրպանեան հէր նասըլ իսէ պիւսպիւթիւն ղէվ-
ճէսինին թէէսիրի ալթընտա գալմըշ օլմաղըլա , մահզա
դարըսընըն թալիմաթըյըլա Սէրմէտ պէյին մուգավէմէ-
թինէ տախի զէրրէ գատար էհէմմիյէթ վիրմէյուպ , էն-
ճամը քեար նէ եարտը եարմատը միրի մումաիլէյհի չար-
նաչար գանտըրտը իսէ տէ , պու ճիւմլէ մապէյնլէրինտէ
պիր սուգըլուք բէյտա օլուպ , վէ պու պէրուտէթ իսէ
կիւնտէն կիւնէ թէղայիւտ պուլմագտա իտի , հէր նէ հալ
իսէ իշ պու մէրքէզտէ օլտուղու հալտէ պալատէ իշար
գըլընտըղը կիպի , միւսիւ Տէրպանեան մաղազասընտա
օթուրուպ պէօյիւճէք պիր տէֆթէրին միւթաալասըյըլա
իշթիղալ իթմէքտէ իքէն , նակեահան շէրիքի , եանի
Մուհիպ պէյին բէտէրի Սէրմէտ պէյ մաղազա գաբը-
սընտան իշէրույէ կիրտի :

Սէրմէտ պէյ էֆէնտի տէտիյիմիզ գաթ , եէթմիշ եա-
շընը միւթէճավուզ ագ սագալլը ուզուն պօյլու վէ սին-
նինէ նիսպէթէն տէլիգանլը կիպի սէրիիւ հարաքէ , չէ-
վիք , սաֆ թէյնէթ վէ էհլի սախավէթ պիր բիրի բուշէն
սէմիր իտի , միրի միւշարիլէյհին ճէպհէյի բագընտա կէօ-
րիւէն գաթ պէ գաթ պուրուշուգըլար , զանն իտէրսին քի
կիւզէրան իտէն տաղտաղալը էօմիրիւնիւն թէֆէրրուա-
թընը միւհթէվի պիրէր ճիւտ քիթապ իտի , վէլհասըլ միրի
մումաիլէյ միւճէրրէպիւլ ահվալը ճիհան , ալիմ վէ իւր-
ֆան , պիլա թէասսիւպ տինտար , վէ հէր պիր խուսուս-
տա նատիր իւլ էթվար պիր գաթը մէարիֆ սիմաթ օլ-
մաղըլա , շէրիքի պուլունան միւսիւ Տէրպանեանը տախի
քէնտինէ հէմ մէշրէպ պուլարագ մէրգումէ իլէ եիրմի
սէնէյի միւթէճավուզ օրթագըլըք իթմէքտէ իտի , չէօյ-
լէքի Սէրմէտ պէյ հէր նէ գատար սինճէ Տէրպանեան-
տէն օն օն պէշ եաշ պէօյիւք իտի իսէ տէ , հէր նասըլսա

Թա հիյնի սեպալէթինտէն պերի պիլ մինասիպէ մուսա-
իլէյհին պապաւննն էլինտէ պէօյիւմիւշ օլտուղու հասէ-
պի իլէ, կերէք մերգումն հազգընտա հըսս իթտիյի մու-
հապէթը տիրինէսինտէն, վէ կերէք միւթէվէֆա բէտէ-
րինին խաթրընա րայէթէն, Տերպանեանն պիր բարա սեր-
մայէսի օլմատըղը հալտէ, պէօյիւճէք պիր մէպլաղ սեր-
մայէ գօյարագ, բամուգ վէ մանիֆաթուրա, վէ էմթա-
այի սայիրէ ախուլիթասընա պաշլայըպ, մերգումն հու-
սուլէ կէլէն թիճարէթէ նըսըֆ նըսըֆա օրթագ իթմիշ,
վէ Ամերիգա մուհարէպէսի տախի իւսթէ կէլմէքլէ, էք-
սէրիսի կիպի պունլար տախի քիւլլիյէթլի բարա գազան-
մըշլար, վէ կիթտիքճէ թէգատտիւմ իտէրէք, աոէթա
բայիթախտըմըղն շանու շէրէֆլէրի սայըլան թիւճճարա-
նը միւթէպէրան սիւքինէ տախիլ օլմուշլար իտի :

Հալպուքի միւսիւ Տերպանեան պու սօն սէնէլէրտէ,
էվէլքի շաեանը թագտիրու թահսին օլան մէսլէքինտէն
ուտուլ իթմէքլէ, եօգարըտա զիքը իթտիյիմիզ կիպի
պիւսպիւթին գարըսընն թէէսիրի ալթընա տիւշէրէք,
մերգումնին հէր պիր էմրինէ միւթապաաթ, վէ հէր
նէվի խահիշու արզուսընա մուվաֆագաթ իտուպ, թա-
պիյի պիր թէսէյյիւպէ տիւշմիւշ, վէ պու եօլուն նիհա-
յէթի չըգմազ օլտուղունու հէր նէ գատար Սէրմէտ պէյ
քէնտուսինէ քէմալի խալիսէթ իւզրէ թէֆհիմ իթտիրմիշ
իտի իսէ տէ, հիշ պիր շէյէ միւֆիտ վէ ապա միւթէ-
նէպպիհ օլմայուպ, վէ հաթուա ճիհանն քեաֆֆէյի ահ-
վալինէ աշինա վէ միւճէրրէպ օլան էօյլէ պիր զաթը ալի
գատըն տախի հաթընա րայէթ իթմէյէրէք, մահզա
զէվճէսի օլաճագ օլ զէնը ճատու ֆէնին սէօզլէրինէ ի-
թիմատէն Ժան իչիւն այրըճա մաղազա տախի քիւշատ
իթմիշ իտի :

Սէրմէտ պէյ մերգումն շու հալինէ զիեատէսի իլէ

Թէաճիւպ իտէրէք, քէնտու քէնտույէ, « Աճայիպ մէկէր պիր ատէմին մէշրէպի էլլի պէշ ալթմըշ եաշընտան սօն-րա պու տէրէճէյէ գատար Թէպտիլու Թաղեիր օլուր-մույումուշ » տէր իտի, վէ զիհնինճէ պիր միւտէթ Թա-յին իտէրէք, էկէր միւտէթը մէգքիւրէ զարփընտա մու-մաիլէյհ Թէպտիլի ախլագ իթմէքլէ ըսլահը ահվալ ի-տէրսէ նէ ալա, եօգ էկէր գարըսը օլաճագ մէքքեարէնին սէօգիւնէ ույմաղա տէվամ իտէճէք օլուրսա, հէրչի պա-տապատ քէնտիսի գումքանեատէն այրըլուպ պիր Թա-րաֆա չէքիլմէյէ գարարը գաթի վէրմիշ իտի :

Հէր նէ հալ իսէ Սէրմէտ պէյ էֆէնտի մաղաղա գա-րուընտան իչէրույէ կիրիպ Տէրպանեանը սէլամլատը, վէ մէրգում տախի միրի մումաիլէյհի կէօրիւնճէ, էլլինտէքի օլան տէֆտերի գաբայարագ քէմալի Թաաղիմու իհթի-րամլէ այաղա գալգըպ իատէյի սէլամ իթմէքլէ « Պու-յուրսունլար » տէտի, (մէրգուման հէր նէ գատար եիր-մի սէնէլիք օրթագ իտի իտէլէրտէ, եինէ էսկիտէն ճարի օլան ատէթը գատիմէ միւճիւպիւնճէ մապէյնլէրինտէ էլան Թէքլիֆու Թէքէլլիլֆ պագը գալմըշ իտի) Սէրմէտ պէյ « էսթաղֆիրուլլահ քէրէմ պույուրուն » տէյերէք օթուրտու, վէ Թարաֆէյն իսթիֆսարը հալու խաթըր-տան սօնրա, Թապիյի ախզուիթա իւղէրինէ միւքեալէ-մէյէ կիրիշիլիւպ, էվէլա Սէրմէտ պէյ միւսիւ Տէրպան-եանէ խիթապէն . . :

— Աճէպ գամեալէլէր էօտէնտիմի :

— Էվէթ էֆէնտիմ պիր տանէսինի էօտէտիմ :

— Դանղըսընը :

— Լօնտրատաքի Հանրի ԺօրԺ գումքանեասընա կէօն-տէրտիլիմիզի :

— Էվէթ էֆէնտիմ, կէրէք տիկէր գամեալը, վէ կէ-րէք վատէլէրի հուլուլ իթմիշ օլան պօնօլարը Թէտիլէ

իթմէք իչին զիմէմէ կէօնտէրտիմ իտի :

— Բէք ալա , Լօնտրայա մալ սըբարըշ իթտինի՞զմի :

— Էվէթ էֆէնտիմ , լաքին էսէֆ իտէրիմ քի կիւզէլ
պիր ֆըրսաթ գաչըրմըշ օլտուգ :

— Նէ կիպի էֆէնտիմ :

— Նասըլքի սիզէ տէտիմ իտի , պունտան իքի պու-
շուգ այ գատար ագտէմ , Հանրի ժօրժ գումբանեաւընըն
միւէսսիսի օլան Սըր ճօն Ուիլբըմ թէսմիյէ գըլընան զաթ ,
պէրայի սէյեահաթ ֆամիլեասըյըլա Լստամպօլա կէլիւպ
Թարապետաքի ինկիլիզ սէֆարէթխանէսինտէ միսաֆիր
օլտուղունու իշիթտիմ , մումաիլէյհէ պիր վիզիթա վի-
րուպտէ քէնտիմիզի շախսէն թանթթմագ , վէ չիֆահէն
մալ սըբարըշ իթմէք էֆքեարըյըլա սէֆարէթխանէյէ
կիթտիմ իսէ տէ , չիֆայիտէքի մէրգուման իքի կիւն ագ-
տէմ Լօնտրայա միւթէվէճճիւհէն եօլա չըգտըգլարընըն
խապէրինի ալտըմ :

— Պիզզաթ կէօրիւշմէքլիյիմիզտէն հայլըճա մուհասէ-
նաթ մէմուլ օլունուր իտի իսէ տէ չիֆայիտէ գըսմէթ
տէյիլ իմիշ :

— Էվէթ էֆէնտիմ , պէնտէնիզտէ էսէֆ իթտիմ , հէր
նասըլ իսէ , իմտի պու հաֆթանըն բօսթասըյըլա թահ-
րիրէն պիր ազ մալ սըբարըշ իթտիմ իտի :

— Էյի ամմա , չիմտիքի հալ մալ սըբարըշ իթմէյէ
հաճէթ եօգ տը , զիրա մալիւմա էլիմիզտէ հայլըճա մա-
լիմիզ վար տըր զանն իտէրիմ . տէյիլմի :

— Էվէթ էֆէնտիմ , պույուրտուղունուլ կիպի , չիմ-
տիքի հալ պիզիմ մալէ իհթիեաճըմըզ եօզ իսէտէ , հալ
պուքի օ պիր մազազա իչին հէր հալտէ լազըմ իտի :

— Օրատէն սաթըշ ալընըյօրմո՞ւ :

— Ժան հաֆթա պէհաֆթա թէրաքքիւմ իտէն ու-
թըշը պիզզաթ քէնտի կէթիրիպ գասայա թէսլիմ իտէր

իսէ տէ , կէչէն հաֆթանըն սաթըշընը հէր նասըլ իսէ կէ-
թիրմէտի . լաքին զանն իտէրսէմ , պիլ մինասիպէ մէպ-
լաղը մէզպուր մախտուլմինիզ Մուհիպ պէ յին զիմմէթինէ
կէշմիշ օլմալը տըր :

— Էպէթ մալիւմաթըմ վար , իքի եիւզ էլլի լիրա գա-
տար պիր բարա տըր քի , մահզա պէնիմ էմրիմ իլէ ա-
լընմըշ օլմաղըլա պու կիւն եարըն կէօնտէրէճէ յիմ :

— Հէր նէ հալ իսէ , պէնտէնիզտէ պու հաֆթանըն
սաթըշընը կէօնտէրէճէ յինիզ մէպլաղ իլէ պէրապէր , գար-
շքսը իչիւն սըբարըշ իթմիշ օլտուղումուզ մալին էսմանը-
նըն թէսվիյէսինէ թախսիս իտէրիմ :

— Բէք ալա , ֆագաթ պէնճէ տիկէր պիր մաղազա
քիւշաւտ իթմէնին շիմտիքի հալ լուղումը եօգտը , զիրա
նասըլքի մալիւմտիր , ախզուիթամըզ տուրկուն օլմաղըլա ,
պիր թարաֆտան տախի մէսարիֆ գաբուսը աչմանըն
քեաթը ագիլ օլմատըղընը , էլպէթ սիզ տախի թէսլիմ
իտէրսինիզ . . . լաքին մատէմքի իշ օլմուշ պիթմիշ տիր ,
պարի հիշ օլմագսա պու իշտէն զարարտիտէ օլմամագ ի-
չիւն հիւսնի իտարէսինէ իհթիմամ իթմէմիզ լաղըմ կէլիր :

— Էֆէնտիմ պէնտէնիզ տախի օ նօգթէյի նազարը
տըղգաթէ ալտըղըմտան մախտուլմինիզ Մուհիպ պէյի
խասսէթէն օրայա նաղըր , վէ . . . :

— (Սէօզիւնի քէսէրէք) Մաազուր պույուրուն էֆէն-
տիմ , օղլում Մուհիպ պէյ թա հէնկեամը սապալէթին-
տէն պու անէ գատար , քիթապէթլէ մէշղուլ օլտուղու-
սէպէպի իլէ պիթթապի թիւճճարլըզ գայիտէսլին պիլէ-
մէզ , վէ պէն իսէ իհտիյարլըղըմտան նաչի օրասընա նէ-
զարէթ իտէմէյէճէ յիմ աչիքեար տըր , զիրա նասըլքի
մալիւմիւնիւզ տիր , պուրայա պիլէ անճագ հաֆթատա
պիր քէրրէ կէլէպիլիյօրում , իմտի էկէր պանա գալըրտա
պաշգա պիր թէսպիլը տիւշիւնմէլիյիզ :

— Նէ՞ թէտպիր օլապիլիր :

— Մէսէլա Վահան պուրանըն կէօմրիւք վէ եազըճա իշէրենի թէսվիյէ իթտիքտէն սօնրա , հաֆթատա պիր իքի տէֆա կիտուպ օրանըն հիսապլարընա պագմալը :

— Էյի ամմա պուրանըն թահսիլինի քի՞մ եաբաճագ :

— Զաթէն ժանըն եէրինէ , հէր հալտէ պիր եազըճը . յա լուզումումուզ վար , անըն իշիւն միւսթաիտ պիր ա . տէմ պուլունճայա տէկին հէր նէ գատար միւշկիւլ իսէ տէ , Վահան իքի մաղաղանըն տախի կէրէք թահսիլինի վէ կէրէք հիսապլարընը եաբմալը , վէ անէ կէօրէ քէն . տիսինէ միւքեաֆաթ օլունմալը տըր :

— Զաթէն նասըլքի մալիւմիւնիզտիր , մէրգումըն մա . աշը զամմ օլունմուշ տըր , վէ պունտան գաթի նազար , կէչէնտէ գազաէն տէնիզտէ ղայպ իթմիշ օլտուղու բա . րանընտա եարընընը , եանի եիւզ էլլի լիրասընը քէնտի . սինէ պախշ իթմիշիզ տիրքի , պուտա ազ պիր միւքեա . ֆաթ տէյիւ տիր զանն իտէրիմ :

— Հէր նասըլ իսէ շիմտի Վահան կէլտիյինտէ , պու . եէնի մամուրիյէթինի քէնտիսինէ պիլտիրմէլի , վէ հէման բազար իրթէսի կիւնտէն պէտ իլէ օ պիր մաղաղանըն հի . սապլարընը ալմալըքի , պիզտէ անէ կէօրէ նէ եաբաճա . ղըմըզը պիլէլիմ :

— Լաքին պու մատտէ ժանըն կէօյնիւնէ աղըր կէլ . մէ՞զմի :

— Նիշիւն աղըր կէլսիւն :

— Զիրա մէրգումըն եիւրէյի ղայէթ պէօյիւք օլմաղը . լա , քէնտիսինտէն շիւպհէ իտէյօրուզ զանն իտէճէք , վէ իշթէ պունու իշիւն . . . :

— (Հիտէթլէ մէրգումըն սէօղիւնի քէսէրէք) Պէնճէ պու կիպի միւլահաղալէրին ղէրրէ գատար էհէմմիյէթի . եօղ տըր , չիւնքի իշինի վէ իտարէսինի պիլէն ատէմ հէր

պիր հալի ինճէտէն ինճէյէ տիւշիւնմէքլէ հիսապ թահ-
տընա ալմալը , վէ օնա կէօրէ մուամէլէտէ պուլունմալը
տըր , շիւպհէլէնմէք պահսընա կէլինճէ , շու գատարընը
տէյէպիլիրիմքի , եաշատըղըմքլ ասընը րէվիշի հալինէ
նազարէն պիր ատէմ տէյիլ եապանճըլարտան , իլլա պիզ-
զաթ քէնտի քէնտինտէն տախի շիւպհէ իթսէ ճայիզ տիր ,
զիրա նասըլքի տէտիմ շիմտի տիւնեա պիւթիւն պիւթիւ-
նէ թաղերիրու թէպտիլ օլմաղըլա , հէր ադըլը պաշընտա
ատէմ . . :

Պու արա վահան էլինտէ պէօյիւճէք պիր չանթա իլէ
մաղազա գաբուսընտան իլէրույէ կիրինճէ , թապլիյ Սէր-
մէտ պէյ սէօղիւնի գաթ իթտի , մէրգուլմ գիմէմ թօբ-
լամաղա չըգմըշ օլուպ հայլիճէ բարա թահսիլ իտէպիլմիշ
իտի , վէ շու տախի մալիւմ օլաքի , տէնիզտէ ղայպ օլան
չանթանըն տէրունինտէքի իւշ եիւզ լիրա գատար էմա-
նէթ բարանըն եարքսընը , միւսիւ Տէրպանեանըն տէտիյի ,
վէ պալատէ իշար գըլընտըղը կիպի , Մուհիպ պէյին թէ-
վասսուլթըլըլա , վէ վահանըն շունճա միւտէթտէն պերի
իպրազ իթտիյի սատագաթէ հիւրմէթէն պախշ օլունուպ ,
անճադ մէպլաղը մէզպուրըն նըսֆը օլան եիւզ էլլի ատէթ
լիրայը հէր նէ գատար վահան թէտիյէ իթմէյի կէօղիւնէ
ալմըշ իտի իսէ տէ , մալիւմիւմիզ օլտուղու վէչիլէ զէ-
վալը տէլիգանլընըն միւտէթը մէտիտէտէն պերի չալըշըպ
չապալայարագ , վէ տիշինտէն թըրնաղընտան քէսիպտէ
արթըրմըշ օլտուղու օլանճա սէրվէթի հարիքը քէպիր
հէնկեամընտա քեամիլէն մահվ օլուպ պիթմիշ իտի , պու
մինասիպէթլէ մէպլաղը մէզպուրը Մուհիպ պէյ վահանա
իգըրազ իտէրէք թէսվիյէ օլունապիլմիշ , վէ վահան տա-
խի մահպէ մահ մաաշընըն պիր մըգտարընը պօրճունա
մահուպէն միրի մումաիլէյհէ թէսլիմ իթմէքտէ իտի ,
վէ Մուհիպ պէյ իսէ պու ագճէյի մահզա վահանըն

կէօյնիւնէ կիրան կէլմէմէք վէ ճէնապընա տօգուլնմամադ
իչիւն խահնախահ գապուլ իթմիշ խտի :

Ֆիլ վագը կերէք Սէրմէտ պէյ , վէ կերէք միւսիւ
Տէրպանեան միւրիւվէթքեար վէ հէլի սախավէթ քիմնէ-
լէր օլմաղըլա , գազաէն ղայպ օլմուշ օլան մէպլաղըն թէք-
միլինի տախի վահանա պախշ իտուպ , իչպու ճէրիմէյի
քէնտիլէրի թաղմին իթմէք քիպարըլըն վէ ինսանիյէթին
վաղիֆէսինտէն օլտուղուլնու ըանա պիլիրլէր խտի իսէ տէ ,
մահգա ժանըն վէ Տէրպանեանըն զէվճէսի պուլունան օլ
աշիւֆթէյի մահուտէնին , պիշարէ վահանըն հագգընտա
օլան խուսուսի պիր խուսուլմէթլէրինտէն տօլայը ղայէթ
ուսթալըգըլ թէտպիրլէր իլէ իչի պու գալըպա տէօքմէյէ
մուվաֆֆագ օլապիլմիշլէր խտի , հալպուքի վահան իլէ
Մուհիպ պէյին պու խուսուլմէթտէն զէրրէ գատար մա-
լիւմաթլարը օլմատըղը իչիւն , քէնտի քէնտիլէրինէ իչին
պու եօլա կիրմէսինէ թաաճիւպ իտէրլէր խտի :

Հէր նէ հալ իսէ , վահան մաղազա գաբուսընտան ի-
չէրույէ կիրիւպ , կերէք Սէրմէտ պէյի վէ կերէք միւսիւ
Տէրպանեանը քէմալի թաազիմ իլէ սէլամատըգտան
սօնրա , թահսիլ իթտիյի ագճէյի պիւրօնըն իւզէրինէ վազ
իթմէքլէ , միւսիւ Տէրպանեանէ խիթապէն , « էկէր էմ-
րինիզ օլուրսա կէօմրիյէ կիտիպ կէլէյիմ » տէյէրէք
չօրպաճըսընըն ճէվապընա միւնթագըր օլտու :

Միւսիւ Տէրպանեան վահանըն կէթիրմիշ օլտուղու ագ-
ճէյի սայարագ գասայէ վաղ իթտիքտէն սօնրա , մէր-
գուլմըն սուալինէ ճէվապէն . . :

— Կէօմրիյէ գաշ լիրա պօրճուլմուզ վար իսէ բուսու-
լասընը եար :

Վահան տէֆթէր քիսէսինին իչինտէն պիր բուսուլա
չըգարուպ չօրպաճըսընա թագտիմ իթմէքլէ . . :

— Պուլուրուն ղաթէն պէնտէնիզ հիսապընը եարմըլմ :

Սէրմէտ պէյ քէլամէ աղազ փտէրէք Տէրպանեանէ խիթապէն , « Կէօմրիւք իշինի պիր Իքի սաաթ թէէխիր իթսէք օյմաղ մի » տէտի :

— Իվէթ էֆէնտիմ , օլուր , հաթտա եարընա տախի գալսա օլապիլիր :

— Մատեմքի էօյլէ իսէ , պէնտէնիզ պուրատէ իքէն պիր ազ էվէլ գարար վէրտիլիմիզ մատտէյի միւսիւ վահանա պիլտիքիլիմ , (վահանա խիթապ փտէրէք) միւսիւ վահան . . :

— (Վահան քէմալի թաաճիւպ իլէ Սէրմէտ պէյին եիւզիւնէ պագարազ) Պույուրուն էֆէնտիմ :

— Վագաա պիր միւտէթտէն պէրի տիրքի մէշղուլիյէթինիզ չօղալմըլ օլմաղըլա զիեատէսի իլէ եօրուլույօրսունուլ :

— Էթթազֆիրուլլահ էֆէնտիմ եօրղունլուգ տէյիլ իլլա վազիֆէմի իճրա փտէյօրում :

— Հայըր , էօյլէսի տէյիլ , սիզի մինէլ գատիմ մուգարէր օլունակէլէն , վազիֆէնիզին , եանի մամուրիյէթինիզին խարիճինտէ ֆշլէրտէ գուլլանըյօրուզ , մէսէլա , սիզին վազիֆէնիզ եազըճըլըգ օլմայուպ եալընըգ թահմիլտարըգ իլէ կէօմրիւքճէ օլան իշլէրի թէսպիլէ իթմէք տիր (Տէրպանեանէ խիթապէն) էօյլէ տէյիլմի միւսիւ Տէրպանեան :

— Իվէթ էֆէնտիմ էօյլէ իսէտէ , նէ չարէ պույուրսունուլ կիպի եարմաղա մէճպուրիյէթ հասըլ օլույօր :

— (վահանա խիթապէն) Տէմէք օլուրքի , էրէյիճէ եօրուլույօրսունուլ :

վահան պիր հալի միննէթտարի իլէ պաշընը էյէրէք չօրպաճըլարընըն եիւզիւնէ պագարազ շու վէշհիլէ ճէվապ վէրտի :

— Քէրէմ պույուրուն էֆէնտիմ , վէլէվ պույուրտու .

ղունուղ կիպի եօրղունըղում արթմը տախի օլսա , մէ-
կէր պունա մուգապիլ շահանը միւքեաֆաթ օլունմագտա
տէյիլմիյիմ , վէ հաթտա մինէլ գատիմ զաթը ալինիզ-
տէն կէօրտիւյիւմ պունճա նիյմէթ շէօյլէ տուրսուն , էլան
մաաչը աճիզանէմին զամմը խուսուսընտա խաքիբայլէրի-
նէ խասսէթէն էտայի թէշէքքիւրէ պիր ֆըրսաթ կէօզէ-
տիր իքէն . . :

— (Նէզաքէթինտէն նաչը մէրգումըն սէօզիւնի քէսէ-
րէք) Թէշէքքիւրէ պէյիս եօգ հէրքէսին տինեատէ իճ-
րա իթտիյի խըտմէթէ կէօրէ միւքեաֆաթ կէօրմէյէ
հազգը վար տըր :

— Միւթթասըֆ օլտուղունուղ սախավէթու Նէզաքէթ-
սիզի պու մէրթէպէ . . :

— (Նինէ սէօզիւնի գաթ իտէրէք) Հէր նասըլ իսէ շիմ-
տի պահսըմըղ օրատա տէյիլ տիր , անճագ պիր ան է-
վէլ տէտիյիմ կիպի , սիզէ վազիֆէնիզի խարիճինտէն օլան
պիր խըտմէթ տահա իհալէ իտէճէյիզ :

— Պույուրուն էֆէնտիմ էմը իտինիզ :

— Բազար իրթէսի կլանտէն պէտ իլէ , միւսաատէնիզ
օլտուգճա , օ պիր մազազայէ տախի Նէզարէթ իտէճէք-
սինիզ , եանի միւսիւ ժանըն հիսապլարընը տախի ըույէթ
իտէճէքսինիզ :

— (Շաչըրարագ) Աման էֆէնտիմ , քէրէմ պույուրուն ,
նա՞սըլ օլապիլիր . . :

— Նիչի՞ն թէրէտտիւտ իտէյօրսունուղ :

— Պու խուսուստա գուլունուղու մագուր պույուրմա-
նըզը բէճա իտէրիմ , զիրա մալիւմը ալինիզ տիր քի պու
մատտէ տօղրուտան տօղրույա միւսիւ ժանըն ճէնապընա
տօգունուր օլմաղըլա , պէնտէնիզ հիչ պիր վազըթ իս-
թէմէմքի . . :

— Վազա՛ա սիզճէ պու պիր նազիք տույղու տըր , վէ

պէն տախի պու կիպի նեղաքէթլէրի թահսին իտէր իսէմտէ , հալպուքի պունուն պէօյլէ օլաճաղըտա միւճէրլէտ օլմաղըլա , պու պապտէ հէր նէ կէօնա էօզը պէյան իթսէնիզ պէյհուտէ տիր :

Վահան , միրի մումաիլէյհին նէ տէմէք իսթէտիյինի էյիտէն էյի անլայուպ սէօզլինիւ թէքրարէ մէյտան վիրմէյէրէք պաշընը էյտի , վէ միւսիւ Տէրպանեանէ պաղարազ , « Մատէմքի պէօյլէ իսթէյօրտունուզ պէնտէնիզ տախի պիլա իթիրազ էմրինիզէ միւթապաաթ իթմէյէ սէօզ վէրիրիմ » տէտի :

Տէրպանեան Վահան իլէ Սէրմէտ պէյին մապէյնլէրինտէ թէաթի օլունան սէօզլէրտէն պիր տէրէճէյէ գատար միւթէէսսիր օլուպ , ֆազաթ հըսս իթտիյի հիտէթի կիզլէմէյէ չալըչարազ Վահանէ խիթապէն , շու վէչհիլէքէլամէ աղազ էյլէտի :

— Իթիխազ օլունան պու մէսլէքիմիզտէն , միւսիւ ժանն հագգընտա պիր կէօնա շիւպհէյէ , վէ եախօտ պիր սույի զաննէ զահիպ օլմուշուզ կիպի անլաչըմասըն , հաշա , պիզիմ մումաիլէյհին հագգընտա էմնիյէթիմիզ պէրքէմալ իսէ տէ , անճագ իճապը մասլահաթ պէօյլէ եաբմամըզա լուզում կէօրիւմիւշ տիր , (Սէրմէտ պէյէ խիթապէն) էօյլէ տէյիլմի պէյ էֆէնտի :

— Շիւպհէ եօզ , (Վահանա) իմտի պու կիւն ճումա իրթէսի օլմաղըլա , էօնիւմիւզտէքի բազար իրթէսի կիւնիւնտէն իթիպարէն մէմուրիյէթինիզէ տէվամ իթմէնիզի թէմէննի իտէրիմ :

— Պաշ իւսթիւնէ էֆէնտիմ , լաքին պու պապտէ էվէլտէն միւսիւ ժանն մալիւմաթ վէրիլմէք լաղըմ կէլիր զանն իտէրիմ :

— (Սէրմէտ պէյ Տէրպանեանէ խիթապէն) արթըզ զաթընըզ նէ գատար զահմէթ իսէ տէ պու ախշամ մէր-

գումը կէօրիւպ իշի անլաթըրսընըզ, տէյի՛ւմի :

— Էվէթ Էֆէնտիմ, հէր հալտէ :

Սէրմէտ պէյ սաաթա պագարագ այաղէ գալգար, վէ միւսիւ Տէրպանեանէ « Վաթօրումուզուն վագթը եագլաչմիշ, Էկէր արգու իտէրսէնիզ պույուրուն պէրապէր կիտէլիմ » տէտի, վէ մէրդում տախի « Բէք ալա կիտէրիզ » տէյէթէք, Իքիսի պիրլիքտէ մաղազատէն չըգուպ կիթտիլէր :

Նասըլքի մալիւմիւմիւզ տիր, Մուհիպ պէյին բէտէրի, եանի Սէրմէտ պէյին սահիլ խանէսի Եէնի քէօյ իլէ իսթէնեա արասընտա, վէ միւսիւ Տէրպանեան տախի իլք եազտան պէրի Մէսար պուրնունտա եազլըգտա օլտուղունտան, միւթթէֆիգէն Բումէլի ճանիպինէ իշլէյէն Շիրքէթի Խայրիյէ վաթօրլարընըն պիրինէ ըագիպէն գամարայա կիրտիլէր, վէ Եէնի քէօյ իսկէլէսինէ վարընճայա գատար խաֆիյէն իշ հագգընտա գօնուշուպ կէօրիւշտիւլէր :

Վահան մաղազատա եալընըզ գալընճա օթուրուպ տէրին տէրին տիւշիւնմէյէ պաշատը, մումաթիլէյին իւհտէտինէ իհալէ գըլընան պու մամուրիյէթը ճէտիտէտէն ապա խօշնուտ օլմատըղընը պիլիրիզ, ֆիլ վագը Վահան զայէթ նագիք տույղուլար սահիպի պիր տէլիգանլը օլմաղըլա, պու մատտէնին հէր հալտէ գաբու եօլաաչընըն եանի ժանըն գալպինէ աղըր կէլէճէյինի տիւշիւնտիւքճէ, սօն տէրէճէ պի հուզուրլուգ տույմագտա իտի :

Ձիրա մումաթիլէյհ հէր պիր խուսուստա քէնտինէ Բատըգ տօստ, վէ սըրըրնա սըրտաշ պիր ահպապ զանն իթտիյի, վէ շունճա եըլտան պէրու պէրապէր պիր չօրպաճը մայէթինտէ գաբու եօլտաշլըղը իթտիյի ժանըն գալպինէ (իսթիեարի օլմատըղը հալտէ տախի) եինէ տօգունմագ վէ ինճիթմէք իսթէմէզ իտի, հալպուքի քէն

տիսի էմիր գուլու օլտուղու հասէպի իլէ , հէր հալտէ
Հօրպաճըլարընըն էմիրլէրինէ միւթապաթ իթմէք մէճ-
պուրիյէթինտէ պուլունմաղըլա , իշպու մամուրիյէթը միւշ-
կիւլէյի չարնաչար գապուլ իթմիշ իտի , խիւլասայի քէ-
լամ մումաիլէյհ ժտն իլէ պիւր սուրէթը մախսուսէտէ
կէօրիւշիւպ թէպրիյէյի զիմմէթ իթմէյէ գարարը գաթի
վիրմէքլէ , հէման այադէ գալգտը , վէ մաղաղաճա օլան
իշէքինի թէսվիյէ իթտիքտէն սօնրա , պէքճիլէրէ պազը
էմիրլէր վիրէրէք , սաաթ օն պուշուգ ըատտէլէրինտէ
մաղաղատէն չըգուպ ալէթթաճիլ եօլա ըէվան օլտու :

ՕՆԱԼԹԸՆՃԸ ՖԱՍԸԼ

Թ Է Պ Ր Ի Յ Ե Յ Ի Զ Ի Մ Մ Ե Թ

Վահան մաղաղատէն չըգար չըգմաղ տօղրու գարչըյա կէչիպ Դալաթա Բէրչէմպէ բաղարընտա վագք պէտէս-
թէնին արգասընտա քիւշատ օլունան ժանըն մաղաղասը-
նա կիթտի, նասըլքի մալիւմիմիզ տիր, մումաիլէյհին
էֆքեարը մէմուհէսի պաշգա պիր չէյ օլմայուպ իլլա
չօրպաճըլարընը թէգատտիւմ իտուպտէ վուգույի հալի
ժանա պիլտիրմէք, վէ քէնտինին պու մատտէտէ ապա
մէտխալի օլմայուպ, մահզա էֆէնտիլէրինին էմրի, վէ
ալէլ խուսուս Սէրմէտ պէյին միւքէրրէրէն թէնպիհի միւ-
ճիւպիւնճէ խահնախահ իշպու մէմուրիյէթը ճէտիտէյի
գապուլ իթտիլինի ժանա արզու պէյան իտէրէք թէպ-
րիյէյի զիմմէթ իթմէք, վէ պու խուսուստա մէրգում
թարաֆընտան քէնտինին հէր պիր ճիհէթլէ մաղուր թու-
թուլմասընը րէճա իթմէքտէն իպարէթ իտի:

Վահան մաղաղա գաբանմատան ժանը օրատա պուլ-
մագ արզուսի իլէ ալէթթաճիլ եէօրիւմէքտէ, վէ հէման
պէտէսթէնին բիյչկեահինէ վասըլ օլարագ սօգաղը տէօն-
մէք իւզրէ իքէն, վագըթ ագչամ վէ սօն վաբօրուն տա-
խի գալգմասը եագըն օլտուղունտան, ժան տախի մա-
ղազասընը գաբամըչ, վէ Մուհիպ պէյ իլէ գօնուշուպ
կէօրիւշէրէք իքիսի պիլլիքտէ քէօրրիւյէ տօղրու կէլ-
մէքտէ իտիլէր, Մուհիպ պէյ Վահանը կէօրէրէք տուր-
տու վէ կիւլիւմսիւյէրէք մէրգումըն էլինտէն թութուպ:

— Ախշամլար հայր օլուն միւսիւ, պիզէ կէլիյօրու-

տունուղ զան խտերիմ, տէյիլմի :

— Էվէթ պէ յիմ, մաղաղայէ կէյիպտէ միւսիւ ժան իլէ կէօրիւշէճէքտիմ, լաքին էսէֆ իտէրիմքի կէճ գալտըմ :

Խըլգաթլէրի քէօթիւ օլան ատէմլէրին տայիմա գալպլէրի վէսվէսէ իչինտէ օլուպ, վէ շէքքու շիւպհէտէն վաւրէսթէ օլմատըգլարը կիպի, ժան տախի վահանըն (միւսիւ ժան իլէ կէօրիւշէճէքտիմ) սէօղիւնտէն վէսվէսէյէ տիւշար օլարագ ընկի աթտը, վէ հքսս իթտիյի խէլէճանընը սէթր իտէմէյուպ վահանըն եիւղիւնէ տըգգաթ իլէ պագարագ, կիւյա մէրգումըն նէ տէյէճէյինի սիմասընտան անլայապիյի եֆքեաընտա իտի իսէ տէ, մումաիլէյհին հալինտէն հիշ պիր շէյ ֆարգ իտէմէյէրէք, հէման քէնտինի թօբլայուպ, վէ պիֆիթուր պիր հալ քէսպ իտէրէք շու վէշհիլէ քէլամէ աղագ էյլէտի :

— Պէնտէնիզ իլէմի՞ կէօրիւշէճէքտինիզ :

— Էվէթ էֆէնտիմ :

— Ինչալլահ հայըր տըր :

— Շիւպհէ եօգ . . . հալպուքի . . . :

Մուհիպ պէյ վահանըն թէրէտտիւտինի կէօրէրէք, միւթլագա էհէմիլէթլի պիր հալ վուգու պուլմուշ օլտուղունու ֆէհմ իթմէքլէ, թէրպիլէյէ ըայէթէն մէրգումանտէն այրըմագ իսթէյօր կիպի հէր հալ կէօսթէրիւպ, վէ վահանա խիթապէն . . . :

— Միւսիւ ժան իլէ կէօրիւշէճէյինիզ մատտէ, հէմ միւսթաճէլ վէ հէմտէ էհէմիլէթլի օլմալը տըրքի պուգատար շիթապ իտէյօրսունուղ :

— (վահան մումաիլէյհին իհթիրաղընը կէօրէրէք) Հէր նէ տախի օլսա, միւթլագա զաթը մուհիպպանէլէրինտէն կիլլի օլամաղ, ֆագաթ վագթըմըզ միւսաատէ իթմէյէճէք զանն իտէրիմ, տէյիլմի միւսի ժան :

— (Սաաթա պագարագ) Էվէթ էֆէնտիմ, միւսաա . . .

տէմիզ եօգ, վարօրըն գալգմասընա անճա սէքիզ օն տաք
գըգա վար տըր . . . էկէր արզու խտէրսէնիզ, եարըն
բազար տըր Պէօյիւք տէրէյէ թէշրիֆ իտիւտէ, պէնտէ-
խանէտէ ուզուն ուզատըյա կէօրիւշիւմ:

— (Մուհիպ պէյ մէրգումըն սէօզիւնի գաթ իտէրէք
վահանէ խիթապէն) եարընա թէէխիսիր իթմէյէ հաճէթ
եօգ, պու ադշամ պիրլիքտէ վարօրա պինիպ պիղիմ եա-
լըեա կիտէրիզ վէ Եէնի քէօյէ վարընճայա գատար միւ-
սիւ ժան իլէ ահէսթէ ահէսթէ կէօրիւշիւպ սօնրատա,
պէնտէխանէտէ միսաֆիր գալըրսընըզ, զիրա մալիւմա ի-
քի այտան զիեատէ օլույօր, եանի օ վագաայի միւէլ-
լէմէնին զուհուրի կիճէսինտէն պէրի տիրքի եալըյա կէլ-
տիյինիզ եօգ:

— Թէշէքքիւր իտէրիմ ֆագաթ պու կիճէ կէլէմէմ:

— (Կիւլէրէք) հա անլատըմ անլատըմ . . . եօլունու-
զու կէօզլէր պիր զաթ օլտուղունու ունութմուշաւտում,
(Մուհիպ պէյ պու սէօզ իլէ Հըռիբսիմէյի իյմա իթմէք-
տէ օլտուղու մալիւմ տիր):

— Հայըր էֆէնտիմ, օ տէյիլ լաքին . . . :

— Մատէմքի օ կիպի պիր էօզրիւնիւզ եօգ, տէմէք
օլուրքի թէքլիֆիմի պիլա իթիրազ գապուլ իտէպիլիր-
սինիզ:

— (Ժան նիմ թէպէսսիւմ իլէ) էօյլէ օլտուղու հալտէ
պէնտէնիզտէ իշի անլայուպ մէրագտան գուրթուլումուշ օ-
լուրում:

վահան Մուհիպ պէյին արզուսինէ մուվաֆագաթ
իթմէյէ մէնպուր օլմաղըլա « Պաշ իւսթիւնէ էֆէնտիմ
պուլուրտուղունուզ կիպի օլսուն » տէտի, վէ տէրագապ
պիր բուսուլա եազարագ, մաղազա համալլարընըն պիրի
իլէ, վէֆգէլատէ պիր իշ զուհուր իթմիշ օլտուղունտան
օ կիճէ Պէյօղլունա կիտէմէյէճէ ինի Հըռիբսիմէյէ պիլ-

տիրտի, չիւնքի օջ կիւն ճուսմա էրթէսի օլտուղունտան, վահան չըռիբսիմէյի իլք ախշամտան կէզտիրմէյէ սէօզ վէրմիշ իտի իսէ տէ, քէնտիրնճէ իճրա իտէճէյի շէյ, եանի թէպրիյէյի զիմմէթ մատտէսի անտէն զիճատէ է- հէմիյէթլի օլտուղունտան, չարնաչար ժան իլէ Մուհիպ պէյին թէքլէֆլէրինի գապուլ իթմիշ իտի:

Հէր նէ հալ իսէ վահան թէգքիրէյի եազըպ չըռիբ- սիմէյէ կէօնտէրտիքտէն ոօնրա, մէրգուսան իլէ պէրա, պէր ալէթթէաճիլ եիւրիւյէրէք վաբօրա եէթիշէպիլտի- լէր, վէ հէման իւշի պիրլիքտէ եան գամարասընա կիրէր կիրմէզ վաբօր տախի հարաքէթէ պաշլայուպ քէօրիւ- տէն աչըլտը, էսնայի բահտէ վահան քէմալի իճթիրազ իլէ վէ սէօզլէրինէ պիր հիլմիյէթ վիրէրէք, Ըոտամպօլ- տաքի մաղազատէ կիւզէրան իտէն վազաանըն, եանի Սէրմէտ պէյ իլէ միւսիւ Տէրպանեանըն քէնտիրնէ իթ- տիքլէրի թէքլիֆի շու վէչհիլէ պէեան էյլէտի:

— (Ժանա խիթապէն) Սիզինլէ կէօրիւշմէք իսթէտիյիմ մատտէ, Մուհիպ պէյ էֆէնտիտէն կիզլի օլմատըղըն- տան, էկէր միւսաատէ իտէրսէնիլ սէօյլէյիմ:

— Պույուրուն:

— Պունտան իքի սաաթ գատար ագտէմ Սէրմէտ պէյ էֆէնտի իլէ միւսիւ Տէրպանեան պէնտէնիզէ պիր թէք- լիֆ իթտիլէր, վէ տահա տօղրուսու պիր էմր պույուր- տուլար քի, պէնճէ իճրասը բէք կիւճ իսէտէ, չիֆայի- տէքի իսթէր իսթէմէզ վէ զարուրի օլարադ գապուլ իթ- տիմ:

— (Ժան պօղուլարադ վէ թիթրէք պիր սէտա իլէ) Արղ օլունան թէքլիֆ պէնտէնիզէ այըտ պիր շէյ մի տիր:

— Էվէթ էֆէնտիմ, զաթընըղըն մաղազաճա օլան հէ- տապլէրինի բույէթ իթմէք իչիւն պէնտէնիզէ էմր պու- յուրտուլար:

— Շիմտիքի մաղազանքն հիսապլարնրմբ , եօխսա
Ըստամպօլտաքի . . :

— Հայրը , շիմտիքի եանի եէնի քիւշատ օլունան մա-
ղազանքն , վագա'ա պու մատտէյի միւսիւ Տէրպանեան
սիզէ պու ագշամ սուրէթը րէսմիյէտէ օլարագ պիլտիրէ-
ճէք խէտէ պէնտէնիզ մահղա թէպրիյէյի զիմմէթ իթ-
մէք , վէ պախուսուս իշպու վագաատէ գուլունուղուն
թարաֆը մուհիպպանէլէրինտէն մազուր թուլումագլը-
ղըմ իշիւն , մէրգումը թէգատտիւմ իտուպ անտէն էվէլ
վուգույի հալի սիզէ պիլտիրմէք իսթէտիմ իտի , վէ շու-
նու տախի միւքէրրէրէն պէյան իտէրիմ քի , պէնտէնիզ
ճիհէթպէ ճիհէթ գալպիմէ սօն տէրէճէ կիրան կէլմէքտէ
օլան , իշպու մամուրիյէթը նահէմվարէնին գապուլի խու-
սուսունտա րէք չօգ մուգավէմէթ իթտիմ իսէ տէ , նի-
հայէթ նասըլքի մալիւմը պիրատէրանէնիզ տիր , էմիր
գուլու օլտուղումուզ հասէպի իլէ խահնախահ գապուլ
իթմէյէ մէճպուր օլտում :

Ժան Վահանքն պու մէմուլին զայրի հէվատիսինտէն
վէֆգէլատէ պօզուլարագ եիւզլէրի աթէշ կիպի գըզար-
տը , վէ հըսս էթտիյի հիտտէթի սէթր իտէմէյէրէք պօ-
զուք պիր սէտա իլէ , Վահանքն եիւզիւնտէն եօգարը պիր
խասիմանէ նիկեահ իլէ պագարաք շու վէչհիլէ ճէվապ
վէրտի :

— Տէմէքքի հագգըմտա սույի զաննէ զահիպ օլմագ-
տա տըրլար :

— Հաշա էֆէնտիմ եանըլըյօրսունուզ , կէրէք միւսիւ
Տէրպանեան , վէ կէրէք Սէրմէտ պէյ հագգընըղտա էմ-
նիյէթլէրինին պէրքէմալ օլտուղունու չէնտ տէֆա իդ-
րար իթտիլէր , վէ հաթտա պէնտէնիզ . . :

— (Հիտտէթլէ մէրգումըն սէօզիւնի քէսէրէք) Հայրը
հայրը միւսիւ , մատէմքի պու անէ գատար պէօյլէ պիր

չէյ վուգու պուլաուղու եօղուտու, տէմէք օլսուքի տիւշ-
մէնլէրիմտէն պիրի, այրը պիր մաղաղատէ, եանի միւս-
թագիլ պիր իշ սահիպի օլտուղումա հասէտ իտուպ ա-
լէյհիմտէ կէզէրէք մէրգումանէ պէնի կէշմիշ օլմալը տըր
տէտի :

Ժան պու սէօղլէր իլէ Վահանը իյմա իթմէք իսթէր
իտի, ֆագաթ նասըլքի մալիւմիւմիւղ տիր, Վահանըն
պու իշտէ զէրրէ գատար պիր սուշու եօղիտի, հալպու-
քի (ալէմի նասըլ պիլիրսին գալպին կիպի) սէօղլէն վէհ-
վասընճա, մէրգում Վահանը տախի քէնտի կիպի ալչագ
վէ էհլի հասէտ պէլլէմէքլէ, հէր հալտէ քէնտի ալէյ-
հինտէ պուլունույօր զաննը գավիսինտէ օլմաղըլա մումա-
իլէյհին հագգընտա հըսս իթտիյի ատավէթ կիւնտէն
կիւնէ թէզաեիւտ պուլմագտա օլուպ, վէ պու վագաա-
նըն զուհուրի իսէ եանի քէնտինի պաշլը պաշընա վէ միւս-
թագիլ պիր իշ սահիպի զանն իթմէքտէ իքէն պէօյլէ
պիրտէն պիրէ, վէ տօլայըտան Վահանըն հիւքմի ալթը-
նա կիրմիշ օլտուղունու սիւլահագա իթտիքճէ, արթըգ
պիւսպիւթիւն մումաիլէյհէ քէնտինին էն պաշ տիւշմանը
նազարըյըլա պագմագտա իտի :

Մուհիպ պէյ ժանըն պու հէվատիստէն պօզուլտու-
ղունու տէրք իտէրէք, մանատար պիր պագըլլա Վահա-
նըն եիւզիւնէ պագտը, վէ սէօղլէ միւտախէլէ իտէրէք,
ժանա խիթապէն . . . :

— Միւսիւ ժան քէրէմպույուրուն, հիտէթինիզ պէյ-
հուտէ տիր, պէնտէնիզ տախի միւսիւ Վահանըն տէտիյի
կիպի, կէրէք բէտէրիմին, վէ կէրէք միւսիւ Տէրպան-
եանըն հագգընըլտա էմնիյէթը գատիմէլէրինին պիր քէ-
մալ օլտուղունու վէ սիզի պիզգաթ էվլաուլարը կիպի սէվ-
մէքտէ օլտուգլարընը թատաիք իտէրիմ :

— (Ժան եինէ հիտտէթ իլէ) Հայըր պէյիմ հայըր,

Թէէասիւֆ խաւարի սիւղտէ եանրը յօրսունուզ, պու վա-
գաանքն հէր հալտէ պիր տիւշմէն իշի օլտուղու կիւնէշ
կիպի գոհիր աիր, հալթաա պէնտէնիզ զաթը ալինիզին
պու մատտէ հադգընտա պէօյլէ պիֆիթուր տուրուշու-
նուզա տախի, զիյատէսի իլէ թաաճիւպ խոէ յօրում:

— Պէնտէնի գինմի:

— Էվէթ էֆէնտիմ, զաթը ալինիզին շու պիֆութուր
հալի, պէնտէնիզէ բէք զարիպ կէօբիւնմէքտէ աիր:

— Բէճա խոէքիմ, օլապիլտիյի գաաար աչքգ սէօյլէ-
յինիզ, զիրա պէնտէնիզ պու սէօյլէրտէն հիշ պիր շէյ
անլայամայօրում:

— Միւսիւ վահանըն պիզիմ մազազայէ կէրիւպտէ,
հիսապըմըզա պազմասը, կէրէք պէնտէնիզէ, վէ կէրէք
զաթը ալինիզէ, նէ տէրէճէ ազիմ պիր հադարաթ օլ-
տոզու շիւպհէտէն վարէսթէ օլտուղու հալտէ, սիզ իսէ
պու հադարաթէ եա էհէմիլլէթ վիրմէք իսթէմէյօրաու-
նուզ, վէ եախօտ պիլմէմ հէր նէ սէպէպէ մէպնի իսէ
պու հադարաթը պիլա իթիրապ հազմ իթմէք իսթէյօր-
աունուզ, հալպուքի պէնտէնիզ հիշ պիր վազըթ պունու
գապուլ խոէմէմ, զիրա պու մէսէլէ տօղրուտան տօղրու-
յա նամուսըմա ինթիգալ իթտիյի շէօյլէ տուրսուն հաթ-
տա . . . :

— (Մուհիպ պէյ ժանըն պու սէօզիւնտէն կիւճէնիւպ
մէրգումըն քէլամընը գաթ իթմէքլէ) Աման պիրատէր՝
բէք աճայիպ շէյլէր սէօյլէյօրսունուզ, վէ թէէասիւֆ ի-
տէքիմքի պէնտէնիզ էլան նէ տէմէք իսթէտիլինիզի ան-
լայամայօրում:

— Պունտանտա գօլայ անլայըլըր պիր շէյ եօգտըր
զանն խոէրիմ, մէսէլա չօրպաճըլարըմըզըն պիզիմ իշիւն
քիւշաա իթտիքլէրի մազազա, պիր պուչուգ իքի այտան
պէրի պէնիմ իտարէմտէ, վէ սիզին թահաը նէզարէթի-

նիզտէ օլտուղու հալտէ իտարէ օլունմագտա իքէն, հիսապլարըմըզա պիր պաշգասընըն միւտախէլէսի կէրէք Եիզէ վէ կէրէք պէնտէնիզէ պիր ազիմ հագարաթ տէյիլմիսիր :

Ժանըն պիրիծիք մագսատը, պու ֆէսատամիզ Եօզէլէր իլէ, Վահանլա Մուհիպ պէյի պիրպիրլէրի իլէ պօզուչտուրուպ այբըմագտան իպարէթ իտի, զիրա մէրգում Վահանըն միրի մօլմախլէյհ կիպի ալիճէնապ վէ հէր խօստուստա սատըգ պիր ահպապը օլտուգճա, էօյլէ գօլայ սուրէթտէ տուզաղա տիւշիւրէմէյէճէյիճի ֆարգ իթմիշ օլմաղըլա, մէրգուճանըն մապէյնիտէ նէշըր թօխմի էֆտաւ, վէ ուխուվվէթու մուհապէթը տիրինէլէրինի պէրպատ իթմէյէ պիր ֆըրսաթ կէօզէտիր իքէն, զիւյիւմիւնճէ իշ քէնտի այաղըյըլա կէլմիշ օլմաղըլա, իմտի պու վագաատէն հէր հալտէ իպթիֆատէ իթմէք իսթէյուպ սէօզիւնիւ թէքըարլայարագ միրի մուճախլէյհէ խիթապէն, « Նասըլ պէյիմ տէտիյիմ կիպի տէյիլմի, պու հալ սիզէ տաթի ազիմ պիր հագարաթ «այըլմագմը, նամուսունըզա խալէլ կէլմէզմի » տէտի :

Վագա'ա Մուհիպ պէյ տաթի պիր տէրէճէյէ գաւտար Ժանըն էֆքեարընը հագըլը պուլմագտա ֆտի իսէ տէ, հալպուքի մումախլէյհ կիպի տիւշիւնմէյիպ, զէրրէ գատար Վահանըն սատագթթընտան չիւպհէ իթմէզ վէ անճագ պաշգա պիր հալ վուգու պուլմուշ օլտուղունու, վէ հէր նէ տաթի օլսա իլէրուտէ անլաշըրաճաղը իմիւտի իլէ մէրգումըն սուալինէ շու վէչհիլէ ճէվապ վէրտի :

— Յիլ հագըգա պու մատտէ բէքտէ խօշտուճ օլուճաճագ պիր հալ տէյիլ իսէ տէ սիզին հիտապլընըզ գատարտա աղըր տէյիլ տիր, վէ ալէլ խուսուս պու իշտէ միւսիւ Վահանըն զէրրէ գաւտար պիր սուչու օլմաարգտան պաշգա, վուգույի հալի պէօյլէճէ վագըթ ֆէքիւ-

մէքսիզին , վէ խալիսանէ սուրէթտէ իխպար իթմէսի իլէ պիզէ պիր խըտմէթ տախի իթմիշտիրքի , հիշ պիր վէշ-հիլէ ինքեար օլունամազ , քէնտինէ իհալէ օլունան մէ-մուրիյէթի գապուլ իտուպ իթմէմէք պահսընա կէլինճէ պու տախի կիւն կիպի աշիքեար տըրքի , տօստումուզ միւսիւ վահանըն եէրինտէ հէր քիմ օլուքսա իտի , մա-տէմքի պիր էֆէնտի էմրի թահտընտա պուլունմագտա տըր իսթէր իսթէմէզ գապուլ իտէճէյի տէրքեար օլ-մաղըլա , էֆքեարը աճիզանէմճէ պու խուսաստա տախի մաղուր տըր , տէտի :

Ժան , Մուհիպ պէյին վահանը թա պու տէրէճէյէ գատար թասահուպ իթմէքտէ օլտուղունու կէօրինճէ , նիյէթը ֆասիտէսինին իճրասընը , եանի մէրգումանը պիրիպիրլէրի իլէ պօզուշտուրմայը շիմտիքի հալ թէէխ-խիր իտուպտա , պու մատտէ հազգընտա իլէ բուտէ պաշ-գա պիր թէտպիր տիւչիւնէճէյինէ գարար վէրտի , վէ վահանըն հազգընտա գալպինտէ մահֆուզ օլան աղրազը նէֆսանիյէսինի Մուհիպ պէյէ չազտըրմամագ իշիւն իշին իլէրուսինէ վարմատըգտան պաշգա , հաթտա կիւյա մի-րի մումաիլէյհ սէօզիւնիւ անլայամայուպտա պաշգա մա-նա վէրմիշ օլտուղունտան , կիւճէնմիշ կիպի պիր հալ կէօսթէրէքէք , վէ եիւզիւնի էքչիտիպ . . :

— Թէէսիւֆ իտէրիմքի , պէտպահտըղըմ սէպէպի ի-լէ , սէօզլէրիմ անլաշըլամայուպտա պաշգա տիւրլիւ մա-նալէր վէրիլմէքտէ տիր :

— Նէ կիպի :

— Պէնտէնիզ , տօստումուզ վէ էն սատըգ ահպապը-մըզ միւսիւ վահանըն սուշու վար վէ եախօտ սէպէպիյէթ վիրմիշ տիր տէմէյօրում , հաշա , հաթտա պուլուրտու-ղունուզ կիպի , տօստումուզուն եէրինտէ հէր քիմ օլսա խահնախահ պու մուամէլէտէ պուլունաճաղընը գապուլ

իթմէքլէ պերապէր , պու խոսոսուտա պիղէ իթտիյի խըտ-
մէթին տախի գըյմէթինի էյիտէն թանըր վէ թագտիր
իթտիյիմիչիւն , քէնտիլէրինէ խասսէթէն թէչէքքիւր տա-
խի իտէրիմ , տէտի :

Վահան գալպինին բագլըղը հասէպի իլէ մումաիլէյ-
հին սէօղէրինի տօղըու զան իտուպ ինանտը , վէ գալ-
պինտէն մէմնուն օլարագ , թէպէսսիւմ իլէ ժանըն եիւ-
զիւնէ պագտը , վէ քէմալի խալիսիւպալ իլէ մերգումա
ճէվապէն . . . :

— Էսթագֆիրուլլահ , թէչէքքիւրէ հաճէթ եօգ , պէն-
տէնիզ անճագ գարուեօլտաչըգ վէ տահա տօղըուսու պի-
րատէրլիք վազիֆէսինի իճրա իթտիմզանն իտէրիմ , տէտի :
Ժան մերգումանըն անլայամայաճաղը սուրէթտէ միւս-
թէհզիւնանէ պիր թէպէսսիւմ իտէրէք . . . :

— Շիւպհէ եօգ , վէ պէնտէնիզ տախի իթթիխազ իթ-
տիյինիզ պու մէպէքի թագտիր վէ թահսին իթմէքլէ ,
չայէտ պէտէլինի իճրա իթմէյէ պիր ֆըրսաթ պուլուպտա
մուվաֆֆագ օլապիլիրսէմ , իլէլ էպէտ քէնտիմի պահտը-
եար ատտ իտէճէք օլտուղում շիւպհէսիզ տիր , տէտի :

Ժանըն , սէօյլէտիյի պու իսթիհզա եօլլու սէօղէրին
մանասընը , Մուհիպ պէյ իլէ վահանտան զիեատէ , օ-
գուեանլարըմըզըն անլամըչ օլտուղու շիւպհէսիզ օլմաղըլա
ալթըգ պու խոսոսուտա թարաֆըմըզտան իլավէյի մէ-
գալէ հաճէթ կէօրմէյիզ :

Պու արա վաբօր Լսթէնեա գօյունու իմրար իթմէքլէ
եէնիքէօյէ եագլաշմագտա օլտուղունու Մուհիպ պէյ
կէօրիւպ այաղա գալգտը , վէ ժանա խիթապէն , պու
կիճէ հավա պուլանըգ օլմասա իտի , պատէլ թաամ միւ-
սիւ վահան իլէ գայըգլա Պէօյիւքտէրէյէ կէլիպ կէօ-
րիւչիւր իտիք , տէտի :

— (Ժան կիւլիւմսիյէրէք) Բէք մէմնուն օլուր իտիմ :

— Կաթին հաժանըն աչըրաճաղըտա չիւղհէլի տիր,
հէրնէ հալ իսէ պու կիճէ պէնտէնիղ միւսաիտ պիր վա-
գըթ պուլտուղում հալտէ, բէտէրիմտէն իշին նէ օլտու-
ղունու անլամագլըղա ճահտ իտէրիմ, տէտի:

Վագաա սոն պահար մէվսիմինտէ էքսէրիէն վուգու
պուլտուղու կիպի ինճէ պիր եաղմուր եաղմայա պաշա-
մը, վէ վարօր տախի իսկէլէյէ եանաշմըջ օլմաղըլա Վա-
հան իլէ Մուհիպ պէյ ժանըլա վէտալաշուպ Եէնիքէյէ
չըդտըլար, վէ ժան տախի վարօրտա գալարագ Պէօլիւք-
տէրէյէ կիթտի:

Մուհիպ պէյ Վահան իլէ եալըյա վարուպ, պիր մըգ-
տար արամու իսթիրահէթտէն սօնրա թաամ իթտիլէր,
վէ պատէլ թաամ միրի մումաիլէյհ միսաֆիրինտէն միւ-
սաատէ տիլէյէրէք բէտէրինին օտասընա վարտը, վէ
սէօղլէրինէ պաշգա պիր բէնկ վիրէրէք մէրագընը մու-
ճիպ օլան մատտէյի անլամագ էֆքեարը իլէ, միքի մու-
մաիլէյհին աղգընը արաշտըրմաղա պաշատը իսէ տէ,
բէտէրէ Սէրմէտ պէյ էօյլէ բէք գօլպ թուֆուլուր ա-
տէմլէրտէն օլմայուպ, տէրագապ մախտումինին մագ-
տառընըն նէ օլտուղունու ֆէհմ իթմէքլէ, մէրգումըն
սուաղլէրինէ իւպթիւնքէօյիւ ճէվապլար վիրմէքտէ քտի,
վէ նիհայէթ Մուհիպ պէյին պաշգա չարէսի գալմայա-
րագ, տօղրուտան տօղրույա իսթիլգահը մատտէյէ կի-
րիշուպ, « Էֆէնտի բէտէր, տիմէսին միւսիւ Վահան
պու կիճէ պիղտէ միսաֆիր տիր » տէտի:

— Էօյլէ մի, բէք ալա:

— Էվէթ էֆէնտիմ իւհտէսինէ իհալէ իթտիլինիղ մէ-
մուրիլէթին . . .:

— (Օղլունուն սէօղիւնիւ գաթ իտէրէք) անլաշըլտը
անլաշըլտը . . . տէյէրէք եաղըխանէնին իւղէրինտէ պու-
լունան չընղըրագը չալմագլա իլըտմէտքեարլարտան պիրի

ալէթ թաճիլ օտա գարուսընտան խչերոյէ կերենճէ ,
« Միւսիւ Վահանը պուրայա չըղըր » տէյու մերգումա
էմր իթտի , վէ պիրազ սօնրա Վահան իչերու կերէրէք
միրի մուճաիլէյհի քէմայի թագիմ իլէ սէլամյատը :

Սէրմէտ պէյ Վահանը կէօրիւնճէ կիւլիւֆնիյէրէք , օ
կիճէ քէնտիլէրինտէ միսաֆիր օլմասընտան պէյանը մէմ-
նունիյէթ իթտիքտէն սօնրա , Մուհիպ պէյէ խիթապէն ,
« Միւսիւ Վահանըն պուրատա հաղըր պուլունմասը բէք
մինասիպ օլտու , զիրա մէրագընը մուճիպ օլան մատտէ-
նին իյզահը հագգընտա տէյէճէյիմ սէօզիւնի , անըն աա-
լի տինլէմէսինի արզու իտէր իտիմ , հէր նէ գատար իճ-
րասընա , գարար վէրտիյիմ մուամէլլաթէ տայըր սիզէ իյ-
զահաթ , վէ եախօտ հիսապ վիրմէյէ մէճպուր տէյիլ ի-
սէմտէ , անճադ պունտան իքի իւշ սաաթ գատար էվ-
վէլ , մաղաղատա միւսիւ Տէրպանեանըն սէօզիւնի թէք-
րար իտէրէք տէրիմքի , միւսիւ ժանըն հագգընտա կէրէք
պէնիմ վէ կէրէք միւսիւ Տէրպանեանըն էմնիյէթիմիզ պէր
քէմալ տըր , վէ միւսիւ Վահանէ իհէպէ գըլընան մէմու-
րիյէթ տախի պաշգա պիր շէյ իչիւն օլմայուպ իլլա գում-
բանեամըզըն մէնաֆիյի իգթիզասընտան տըր :

— Տէմէք օլուրքի շիմտիյէ գատար գումբանեանըն
մէնֆաաթընա խալէլ կէլմէքտէ իտի քի , պու թէշէպ-
պիւսաթէ . . .

— (Հիտէթլէ մախտումընըն սէօզիւնիւ քէսէրէք) Ար-
թըգ պու գատար իյզահաթ իլէ իքթիֆա իթմէնիզի թա-
լէպ իտէրիմ :

Մուհիպ պէյ բէտէրինին ճանը սըգըլտըզընը անլայըպ ,
իչին իլէրիսինէ վարմագըղա ճէսարէթ իտէմէտի , վէ
Վահանա կիզլի պիր իշարէթ իթմէքլէ , իքիսի պիրլիք-
տէ միրի մուճաիլէյհի սէլամյայըպ օտա գարուսընտան
աըշարը չըգտըլար :

Եաղմուր սինէ սինէ եաղարագ սապահա գատար տէ-
վամ իթմիշ օլմաղըլա , թապիյի Մուհիպ պէյ սէօղիւնտէ
պուլունամատը , Եանի օ կիճէ գայըզլա Պէօյիւքտէրէյէ
կիտիւկտէ ժան իլէ կէօրիւշէմէտիյի իչիւն ճանը սըզըլ-
մագտա օլտուղունու Վահան կէօրիւնճէ , մումաիլէյհին
պու հալինէ թաաճիւպ իթմէքտէ իտի , ֆիլ վագը Մու-
հիպ պէյին թարզու թապընտա պիր թէպէտիւլաթը ղա-
րիպէ , վէ պիր աճիպ հալ միւշահատէ օլունմագտա իտի ,
շէօյլէքի միրի մումաիլէյհ իքի իւշ այ գատար ագտէմ
շէնմէշրէպ վէ կիւլէր եիւզ պիր տէլիգանլը իքէն , օն պէշ
կիւնտէն պէրի , թապիաթընտա պիր թիթիզլիք , վէ սի-
մասընտա տախի կեահպէ կեահ պիր ասարը մահզունիյէթ
կէօրիւմէքտէ , վէ էն սէվտիյի ահպապընտան , Եանի
Վահանըն սէօզլէրինտէն տախի սըզլէթ տույմագտա , վէ
քէնտիսինէ խըթապ օլունան սուալլէրէ զարուրի ճէվապ
վիրմէքտէ , վէ վագըթ վագըթ տէրունի տիլտէն կիզլի
կիզլի ահլէր չէքմէքտէ օլտուղունու , Վահան ֆարգ իթ-
միշ օլմաղըլա , մումաիլէյհին պու մէմուլին ղայրի հալինէ
զիեատէսի իլէ մէրագ իթտիյինտէն , օլ կիճէ պիր ֆըր-
սաթընա տիւշիւրիւպտէ միւթլագա պու թէպէտիւլաթը
վէֆգէլատէնին էսպապընըն նէտէն իպարէթ օլտուղունու
անլամայա գարար վէրմիշ իտի :

Մուհիպ պէյ բէտէրինին հուզուրունտան չըգտըգտան
սօնրա , Վահան իլէ պէրապէր տէնիզէ նագըր պիր օտա-
նըն բէնչէրէսինի աչըպ օթուրտուլար , վէ պիր մըգտար
սիւքիւթտէն սօնրա միրի մումաիլէյհ քէլամէ իպթիտար
իթմէքլէ , « Տօղրուսու պու կիճէքի եաղմուր զիյատէսի
իլէ մէրագըմա տօգունըյօր , զանն իտէրսինքի աղըր պիր
մէնկէնէ իլէ իչիմի սըզըյօրլար » տէտի :

Վահան Մուհիպ պէյին պու սէօղիւնիւ այնի ֆըրսաթ
ատտ իտուպ , մումաիլէյհին հալինտէ կէօրիւլէն թէպէ-

տիւլաթը անլամանն վագթը կէմիշ տիր զաննըյըլա հէման քէլամէ տղազ իտէրէք . . .

— Ջաթէն պիր միւտէթտէն պէրի տիր քի , սիզտէ պիր թավըր աճիպ , վէ գալպինիզտէ պիր սըգլէթ կէօրիւլմէքտէ տիր :

— Պէնտէնիզինմի :

— Էվէթ , զաթը ալինիզին , վէ պու թէպէտիւլաթնն նէտէն նէշաթ իթմիշ օլտուղունու պէնտէնիզ կիպի հէր պիր ճիհէթլէ սատըգ , վէ մուհապէթինիզին ուղըրունա հէր ան ճաննըր ֆէտայէ հազըր օլան ահպալընըզտան կիզլէտիյինիզ , տօղըրունու պանա պիր տաղի տէրուն օլմուշ իտի :

— Թէշէքքիւր իտէրիմ , ֆագաթ սիզտէն կիզլէյէճէք պիր շէյ եօգ :

— Ինքեարըր գապիլ տէյիլ տիր :

— (Տիւշիւնէրէք) Վագաա պիրատէր հագգընըզ վար , պիր միւտէթտէն պէրի տիր քի սիզտէն մատէ հէր ահպալըմտան , օգույուպ եաղմատան , մուսիքիտէն , կէօրիւլմէքտէն , կէզմէքտէն , վէլհասըլ հէր պիր շէյտէն իսթիսգալ իթմէքտէյիմ :

— Սէպէպինի սուալ իտէպիլիրմիյիմ :

— Սէպէպինի . . . պէնտէ պիլմէմ , ֆագաթ զանն իտէրսէմ խասթա օլմալըյըմ :

— (Կիւլէրէք) Աման պիրատէր , օլմայաքի աչգ խասթալըղնա կիրիֆթար օլմուշ օլասընըզ , էկէր տէտիյիմ կիպի իլլէթի աչգ կէօյիւնիւզի իսթիլա իթմիշ իսէ ճիւմլէտէն էվէլ պէնտէնիզէ ըզհար իթմէլիսինիզ , զիրա մալիմը ալինիզտիրքի պէնտէնիզ պու խուսուստա էրէյիճէ միւճէրրէպիմ :

Մուհիպ պէյ մումաիլէյհին պու սէօգիւնտէն քէսպը հիտտէթ իտէրէք եիւզլէրի գըզարտը , ֆագաթ պէլլի

կթմեմէքլէ մերդումն երւզինէ պաղքայ կիւլտի ք վէ
« Թապիպէ իհթիյաճըմ եօզ տըր » տէտի :

Վէլհասըլ Վահան օ կիճէ հէր նէ եաքտը , վէ նէ կէօ-
նա թէտպիր իթիսազ իթտի իսէտէ , պիր միւմքին Մու-
հիպ պէյին աղղընտան պիր շէյ գաբըրտա էսրարընա ա-
կեաճ օլամատը , վէ քէնտիսի լաֆը ուղաթտըգճա , մու-
մաիլէյհ տախի օ նիսպէթտէ գըստա գըսսա ճէվապլար
վէրիր իտի , վէ նիհայէթ Վահան մերդումն զիեատէօի
իլէ սրգլէթ վէ ատէթա հիտտէթ տույտուղունու հըսս
իտէրէք , պու հալին նէ օլտուղունու իլէրուտէ անլամադ-
իւմիւտի իլէ պիզզարուր միւպահասայը գարայուպ մու-
մաիլէյհէ , « Իսթէրսէնիզ եաթալըմ զայրի » տէտի :

Պո « Եաթալըմ » սէօզիւ Մուհիպ պէյին ճանընա
միննէթ տիւշմէքլէ , սաաթընա պազտը , վէ հէման պյա-
ղա գալգարազ « Էվէթ եաթալըմ զիրա վազըթ կէշմիշ
տիր , կիճէլէր հայր օլտուն » տէյուպ օտաւընա չէքիլտի :

Վահան սապահլէյին էրքէնճէ գալգուպ վէ Մուհիպ
պէյին գյանմապընա տախի պէքլէմէքսիզին իլք վաքօրա
բաքիպէն Ըստամպօլա վէ անտէն տօղրու Պէթօղլունա չը-
գուպ Հըուրսիմէյի պուլտու , անճադ ույգուտան գալգ-
տըղընտա Մուհիպ պէյի վէրիմէք իչին օտա ուջադլա-
ընըն պիրինէ պիր թէզկիրէ պըրագտը , մումաիլէյհ
թէզկիրէյի մէղքիւրէ իլէ մանիյի շէրիսի օլուպ էրքէնճէ
կիթմէյէ մէճպուր օլտուղունա Մուհիպ պէյտէն էօզը
տիլէմէքտէ իտի :

ՕՆԵԵՏԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ԺԱՆՔՆ ԳԱՄԻԼԵԱՃԱՍՈՒՆ ԱՍԱԼԵԹԻ

Վապփու իշապ գըրնտըզը կիպի Մուհիպ պէյ իլէ Վա-
հան, միւթթէֆիլզէն Եէնի քէօյ իսկէլէսինէ չըգտըզլա-
րընտա, Ժան գամարատա թապիյի եալընըզ գալմագլա
միւթաղրադը տէրեայի թէֆէքքիւր օլուպ, Վահանըն
ալէյհինտէ գուլանաճաղը թէտապիւրի ինճէտէն ինճէյէ
տիւշիւնմէքլէ օլ տէրէճէ տալմըշ իտի քի. վարօրըն Պէօ-
յիւքտէրէ իսկէլէսինէ եանաչմըշ օլտուղունու էկէր գա-
մարթ խապէր վիրմէմիշ օլսա, մէրգաւմըն թա Գալաղա
գատար կիտէճէյի չիպհէսիզ իտի:

Հէր նասըլ իսէ մէրգոււմ տէրագապ իսկէլէյէ աթլա-
յուպ, հիշ պիր եէրէ օղրամագսըզըն տօստօղրու խանէ-
սինէ վարարադ, հէման քէնտույէ մախսուս օլան եա-
թագ օտաորնա կիրուպ գաբույը տախի իշէրուտէն սիւր-
մէլէտի:

Փալնըն իսթիճար իթտիյի սէյֆիյէ Պէօյիւքտէրէ իլէ
Մէսար պուրնու բիաղասը արասըքտա վագը Գիրիգօ
թէսմիյէ գըլընան սօգաղըն սաղ ճիհէթինտէ իւշ տէօրտ
ստայը հալի ախշապ պիր խանէ օլուպ, խանէյի մէզ-
քիւրէտէ սաքին օլանլար իսէ անճագ տէօրտ նու-
ֆուզաան իպարէթ իտիլէր, շէօյլէքի. մալթպախ քէտի-
սի կիպի իսթիւ պաշը եաղլը վէ տիւմանտան եիւզի
կէօզիւ գարարմըշ, վէ պաշընըն սաչլարը իքի իւշ ըհնկէ
թահվիլ օլուպ, ատէթա լիֆ կիպի պիրի պիրինէ գա-
րըշմըշ ալթմըշ եաշընտա գարա գայըշ կիպի պիր աշը

գարը , մաթպախըն իշինտէ հօթէ պէրի կէզինմէտէ , վէ
 Երմի սէքիզ օթուզ չաղլարընտա էսմէր իւսթիւնէ շիշ-
 մանճա , կէօզլէրի աչգու մուհապէթ գըղըրճըմլարը սա-
 չար վէ հէր պիր թարզու էթվարը , վէ ճիւնպիւշի րէֆ-
 թարը , հուզուզաթը նէֆսանիյէլէրինէ էսիր օլան կիրու-
 հը զէնբէրէսթանըն գալպլէրինէ շէհվէթ հարէլէրի աչար
 զայէթ շիրին տիլ շիքեար վէ շիվէքեար էնգարէլի պիր
 պէսլէմէ գըզ իլէ , իւսթգաթտա պաղլէյէ նազըր պիր
 օտանըն քէօշէսինտէ օթուրուպ տուա գիթապը միւթաա-
 լա իթմէքտէ օլան պիր իհթիյար ատէմ վար իտի :

Իհթիյարը մէրգում Մարգար աղա նամըյըլա Եթթ-
 միշ Եաշընը կէշիինճէ էլտէն այագտան տիւշմիւշ , ֆա-
 գաթ գուվվէյի ազլիյէսի Եէրինտէ պիր ատէմ իտի ,
 պու իհթիեարէ ժան բէտէր տիմէքտէ օլուպ , միւտէթը
 մէտիտէտէն պէրու (գըրօնիլ) Եանի իլիկ խասթալըղը
 տէնիլէն պիր նէվի տէհշէթիւ սըզըյա միւպլէլա օլա-
 րագ նիհայէթ քէօթըիւմ օլմուշ իտի , մէրգում կէնճի-
 յինտէ Եքէյիճէ սէրվէթ սահիպի պիր սարրաֆ իտի իսէ
 տէ , օղլու Եանի ժան կիպի քէնտիսի տախի շէհվէթը
 նէֆսանիյէսինէ էսիր օլարագ , Եարմատըղը սէֆահաթ ,
 վէ իճրա իթմէտիյի թէսէյյուպ գալմամը օլմաղըլա ,
 պիւսպիւթիւն վիճուտինի շիւրիւթմիւշ , շէօյլէրի խօւար-
 տալըղը սէպէպի իլէ կիրիֆթար օլտուղու մէքրուհ իլ-
 լէթլէրին տէֆի զըմընտա , զարուրի իսթիմալ իտէկէլ-
 տիյի պիր թագըմ զէհիրլի վէ ճիւվալը մուգիր մուալիճէ-
 լէր իլիքէրինէ իշէմիշ օլուպ մէրգումը շու տէհշէթիւ
 հալէ գօյմուշար իտի , վէլ հասըլ Մարգար աղա Երմի
 պէշ Եաշընտան գըրգ գըրգ իքի Եաշընա գատար Եար-
 տըղը Էօլլիւսիւզ սէֆահաթըն , վէ նապէճա հարաքէթի-
 նին ճէզասընը ճիհէթ պէ ճիհէթ Եանի թա Եէթմիշ Եա-
 շընը կէշիինճէյէ գատար գաթ պէ գաթ վէ ֆայըզը իլէ

չիտէթլի սուրէթտէ չէքմէքտէ (*) վէ կիճէ կիւնտիւզ ահ
իթմէքտէ իտի :

Մուամաիլէյհին վիճուտի կիպի սերվէթի տախի չիւ-
րիւյիւպ պիթմիշ օլտուղունտան ատէթա օղլունուն էք-
մէյինէ միւհթաճ օլմուշ իտի քի . մուամաիլէյհ տախի
մուհաննէթլիյինտէն տայիմա իմթինան իտէր , վէ եէտիր-
տիյի էքմէյի պապասընըն եիւզիւնէ վուրուր , վէ հէր
ճիհէթլէ սէֆիլ իհթիեարը խօրլար իտի :

Պալատէ իշար գըլընտըղը կիպի իհթիյարը մէրգսւմ
տէլիգանլըրընտա խովարտալըգ վէ սէֆահաթ տէրեա-
սընտա նէչէ նէչէ սէնէլէր չալգանտըգտան սօնրա . էք-
սէրիյէն էրքէքլէրին ատէթլէրի միւճիւպինճէ , իզտիվաճ
իթմէյի սահիլի սէլամէթ ատտ իտուպ հէման էվլէնմէյէ
գարարը գաթի վիրմիշ , վէ հալու գալինէ մինասիպ քէն-
տի միլլէթինտէն պէլլի պաշլը , էհլի ըրգ վէ նամուսլու
պիր գըղճըաղ՝ ալմագ վաճիպ իքէն , գըղգարընտաշընըն
խանէսինտէ պէսլէմէլիք իթմէքտէ օլան , նէ միլլէթ օլ-
տուղու մէճհուլ , վէ ասլու նէսի պէլլիսիզ էլիգա նամը-
յըլա պիր գըղըն աթէշի աշգընա իֆքէնտէ , վէ վարա
վարա սէվտայի զիւլֆիւնէ պէնտէ օլուպ , մուամաիլէյհա-
նըն սինճէ քէնտուսինտէն չօք քիւչիւք օլտուղունու , վէ
պու հալտէն նէ տէրէճէ ույղունսուզ նէթիճէլէր զու-
հուրէ կէլէպիլիր իտուկինի տախի նազարը տըգգաթա
ալմայարագ , նիհայէթ մէրգումէ էլիգա իլէ էվլէնմէյէ
գարար վէրմիշ իտի :

Վագաա Մարգար աղա մուամաիլէյհա իլէ էվլէնմէք

(*) Կէրէք պալատէ իշար գըլընտէն վէ կէրէք իլէրուտէ հէ-
քեայէ իտիլէճէք օլան Մարգար աղանըն չու հալի , ասըմըղըն
տէլիգանլըլարընա պիր հիւսնիւ իպրէթ ույըլսա ճայիզ տիր :

մագսատը, յըլա թէաշիւգէ պաշլամայըպ, իրա բէք չօգ-
լարընա եարտըը կիպի անընլա տախի պիր միւտէթ էյ-
լէնիւպ վագըթ կէշիրտիքտէն սօնրա եագասընը պըրագ-
մաք իսթէր իտի իսէ տէ, չիֆայէտէքի (էվտէքի բազար
չարսույա ույամատը) Զիրա մէրգումէ սիննինէ նիսպէթէն
տէրէճէյի նիհայէտէ գուրնազ օլմաղըլա « Պէն էօյլէ
թուլթուլըր գաբըլըր հէրիֆլէրտէն տէյիլիմ, ագբըլը-
յըմ շէօյլէյիմ պէօյլէյիմ » տէյու հէր զէման էօթէ պէրի
աթըպ թուլթմագտա վէ էօյիւնմէքտէ օլան պիղիմ Մար-
գար աղայը, նէ եաբըպ եարմայըպ նիհայէթ շաշըն
էօրտէք միսալի թօրունա տիւշիւրմէքլէ, իշի պու գա-
լըպա տէօքմէյէ մուվաֆիֆագ օլապիլմիշ իտի :

Մարգար հէր նէ գատար մէրգումէ պէսլէմէ գըզ իլէ
էվլէնմէքիլէ գարարը գաթի վիւրմէյէ մէճպուր օլմուշ
իտի իսէ տէ, հալպուքի կէրէք գըզգարընտաշը վէ կէ-
րէք էնիշթէսի նամուսու վէ իթիպարը քիմնէլէր օլ-
տուգլարընտան, պու իշին տօլայըտան նամուսլարընա
տօգուճաճաղընըն միւլահազասըյըլա գաթան րույի րիզա
կէօսթէրմէյուպ, վէ պախուսու էնիշթէսի գայնընըն
պէօյլէ պիր մինասիպէթսիզ իշէ գալգըշտըղընը տույար
տույմազ հէման էլիզայը խանէսինտէն տէֆ իթմէք նիլէ-
թինտէ իքէն, գըզ իշի շագըպ վուգույի հալի, եանի
քէնտի սէպէպի իլէ էքմէյինտէն օլաճաղընը Մարգար
աղայա պիլաիրտի, վէ մէրգում տախի մաշուգէսինին
թէքիլիֆի միւճիւպիւնճէ, կիւյա պուլունմաղ պիր շիքեար
գաբատըյօր կիպի, հէման կիճէլէյին մուճաիլէյայը
գըզգարընտաշընըն խանէսինտէն գաշըրտը, վէ ալէսա-
պահ իքիսի պիրլիքտէ, եանի աշըգ իլէ մաշուգէ վա-
բօրա րագիպ օլարադ Մօլտօ վալադիտա թօրաղընա
միւթէվէճճիւհէն եօլա չըգտըլար :

Մէրգումէ էլիզա, մէմլէքէթէյն եանի Ուլահ Պուլ-

տան հիւքիւմէթինին բայի թահտը սայըլան Պիւքրէշ պէլ-
տէսինտէ ագրապամ վար տէմէքտէ օլտուղու իշիւն ,
Մարգար աղա տախի մաշուգէսինի օլ ճանիպէ կէօթիւր .
մէյէ մէճպուր օլմուշ իտի , վէ ֆիլվադը պէլտէյի մէզ-
քիւրէյէ վարըր վարմազ , մէրգումէսին կէօզ աշինազը
օլան պօզուգճա պիր ֆամիլեանըն իգամէթ իթտիքլէրի
օթէլաէն իքի օտա իսթիճար իթմէքլէ օրաճըգտա սաքին
օլտուլար , վէ արասը պիր այ դատար կէչինճէ , մէրգու-
մէ պիր կիւն խօշ պիր չէհրէ իլէ կիւլիւմսիւյէրէք գօ-
ճասընա վէ եախօտ աշըգընա (զիրա Մարգար աղա հէր
նէ գատար նիքեահ օլտուգ տիմէքտէ իտի իսէ տէ պիզ-
ճէ պու մատտէ էլան շիւպհէ թահտընտա տըր) Համիլէ
օլտուղունու պիլտիրմէքլէ կիւյա . քէնտի ագլընճա մէր-
գումը միւթտէլէմիշ իտի .

Մարգար աղա պու միւթտէտէն մէսրուր վէ մէմուռն
օլաճազ եէրտէ , պիլաքիւ գիեատէսի իլէ միւքէտտէր օ-
լուպ քէմալի էնտիշէ իլէ տիւշիւնմէյէ պաշլատը , զիրա
պու մէմուլին զայրի հէվատիւ զէվալլըյը պիւսպիւթիւն
շաշըրթտը , ֆիլ հագըգա Մարգարըն մահգունիյէթի վէ
ըղթըրապը պէյհուտէ տէյիլ իտի , չիւնքի մէրգում ,
քէնտիսինտէն էջլէ պիր չէյ զուհուր իթմէյէճէյինէ
իյիտէն գանմըշ , վէ պու խուսուստա պիր չօգ հէքիմ-
լէրէ միւրաճաաթ իթմիշ օլմաղըլա , հէքիմլէր , եէտիյի
քիմեէվի մալիճէլէրին թէէսսիրի իլէ քէնտիսինտէն էվատ
օլամայաճաղընը սուրէթը լէսմիյէտէ պիլտիրմիշլէր իտի
իսէ տէ , հալպուքի մէրգում պիր էյեամ պու խուսուս-
տա չէքքու շիւպհէ տէրեաւընտա չալգանտըգտան սօն-
րա . « Ատամ սէնտէ պու հէքիմլէր Ալլահ տէյիլտիրլէր
ա , պէլքի եանըլմըշլար տըր » տիմէքլէ , միւթէսէլլի օլ-
մագտա իտի , վէ ալէլ խուսուս զէվճէսինի սօն տէրէճէ
պիր մուհապէթ իլէ սէվտիյինտէն , մէրգումէսին պէյլէ

պիր խըյանէթի իրթիքեապ իտէճէյինէ մէմուլ իթմէ-
մէքտէ իտի :

Հէրնէ հալ իսէ Մարգար աղա պիր ախշամ խանէսինէ
ավտէթ իթտիքտէ զէվճէսինին պիր էրքէք էվլատ տօ-
ղուրմուշ օլտուղունու կէօրիւնճէ եէնիտէն պիր ըզթըրա-
պէ տիւչար օլտու , չիւնքի քէնտիսի էլիզա իլէ մուհա-
պէթէ պաշլայալը անճագ սէքիզ այ օլմուշ , վէ հէնուզ
չօչուղուն տօղաճաղընա էն ագալլի պիր այ գատար վէ
պէլքի տահա զինատէ միւտէթ լաղըմ իքէն սէքիզինճի
այտա տօղտուղու , հիսապընըն խարիճինտէ օլմաղըլա ,
զէվալը Մարգար աղանըն էսկի չիւպհէլէրի , տէհէթիւ
սուրէթտէ թագէլէնիւպ , հէր հալտէ տօղան չօճուգ
քէնտի սուլպինտէն հասըլ օլմն էվլատը օլմայըպ , իլլա
պիր վէլէտիզինա եանի պիր բիչ օլտուղունա ճիհէթպէ
ճիհէթ իգնա օլմայա պաշլամըչ իտի , հալպուքի քէն-
տի քէնտինտէն ութանարագ մէզքիւր հարամգատէ չօ-
ճուղու սուրէթը զահիրէտէ էօզպէ էօզ էվլատը մագա-
մընտա գապսւլ իթմիչ իտի իսէտէ , ասլա սէվմէյիւպ՝
վէ հաթտա եիւզիւնի տախի կէօրմէյէ իգրահ իտէրէք՝
մասումը մէրգումը պիւթիւն պիւթիւնէ վալիտէսինին
թահտը հիմայէթինէ իհալէ իթմիչ իտի , վէ մէրգումէ
տախի Մարգար աղանըն բէտէրինին իսմի Օհաննէս օլ-
տուղունու պիւտիլինտէն , բիյաքեարլըգ վէ մէրգումըն
կէօյնիւնի էլէ ալմագ նիյէթի իլէ , մէզքիւր իսմին ֆը-
րանսըզճասընը իսթիմալ իթմէքլէ մախտումընը ժան թէս-
միյէ իթմէքտէ իտի :

Մարգար աղա զէվճէսի կիպլի պիր բէզիլէնին խաթըլ
իչիւն պու գատար ֆէտաքեարլըգլար իխթիյար իթտիլինի ,
եանի վաթանընը պիլէ թէրք իտուպտէ ախէր մէմէքէթ-
լէրէ տիւշտիւիւնի տիւշիւնտիւքճէ եաբաղըլը իշէ բէշի-
ման օլտու իսէտէ , նէ չարէ իշ օլմուշ պիթմիչ օլմաղըլա

չարնաչար աղղընը գաբայրայ օթուրմագտա իքէն յիւն
նիւն պիրինտէ պէլտէյի մէգքիւրէտէ սէրսէրի տօլաչ-
մագտա օլան մէճհիւլիւլ ահվալ տէլիգանլըճա պիր շախս
կէօրտիւքի, մէրգում սէրսէրի ատէմ քէնտինի կէօղէտիր,
վէ եախօտ եօլունու գօլլայօր կիպի պիր թավրու հարա-
քէթտէ պուլունտուղունու Մարգար աղա կէօրիւպ, թէ-
ածիւպ իթտի, զիրա քէնտինէ էօյլէ կէլիօրուտուքի,
չախսր մէրգում հէր նէ գատար էսվապու հէյէթինի թէպ-
տիլ վէ թաղէիր իթմիշ իտի իսէտէ, հէր հալտէ մէր-
գումը Ըստամպօլտա կէօրմիւշ օլտուղունա էյիտէն էյի
գանմըշ իտի:

Մարգար աղա քէնտույէ մինասիպ պիր իշ էլտէ ի-
տէպիլմէք մագսասըլըլա հէր կիւն Պուգրէշ շէհրինին
չարսու վէ բաղարընտա տօլաչմագ ատէթի օլուպ, վէ կիւ-
նիւն պիրինտէ շէհրը մէգքիւրտէ պիլ մինասիպէ մուարէ-
ֆէ վէ տօստլուգ բէյտա իթմիշ օլտուղու միւթէպէր պիր
թիւճճար մաղաղասընտա օթուրուպ ախղուիթա հադ-
գընտա, թաճիրի մէրգում իլէ գօնուշուք իքէն, պալա-
տէ իշար գըլընտըլը մէճհուլիւլ ահվալ տէլիգանլընըն
քէնտույէ պիր չէքի տիւղէն վէրմիշ օլտուղու հալտէ սը-
գը սըգըեա վէ աճէլէթէն մաղաղայի մէգքիւրէնին էօ-
նիւնտէն կէչտիյինի կէօրիւպ, հէման թաճիրի մումաի-
լէյիտէն մաաղուր տիլէյէրէք, սիւրաթլէ մաղաղատան
տըչարը ֆըրլայուպ մէրգում տէլիգանլընըն արգասընա
տիւշտիւ, վէ քէնտինի մէրգումէ կէօթէրմէմէք իչիւն,
քէմալի իհթիրազ իլէ տապրանուպ եօլունու գօլլամագ-
տա իտի:

Նիհայէթ Մարգար աղա մէրգումն քէնտի իգամէթ
իթմէքտէ օլտուղու օթէլէ կիրտիյինի քէմալի թէաճիւպ
իլէ կէօրիւնճէ, նէ եաբաճաղընը պիլէմէյիպ շաչըրտը
գալտը, վէ պիր մրգտար թէրէտտիւտ իլէ էօթէ պէրի

պաղընաբգտան սօնրա, պիր թագրիպ իշերի կիրերէք, մէրգում ածիգանլընն քէնտի օտասը գարուսը էօնին. տէ գէվճէսի էլիգա իլէ, լաիւպալի սուրէթտէ կէօրիւշտիւյինի կէօրտիւ, վէ մէրգումն սէօինտէն վէ սիմա. սընտան, սապըգ. Ըստամպօլտա գըզգարընտաշընն խա. նէսինտէ խըտմէթ. քեարլըգ իթմէքտէ օլան Մարգօ նա. մըյըլա կէնճտէն պիր խըրվաթ օլտուղունու թանըտը, մէրգում հէման էլիգանն օտասընա կիրէճէք ի. քէն, նա. կեահան Մարգարը կէօրիւր կէօրմէղ կիւյա պիրինի արա. յօր կիպի պիր հալ քէսպ իտէրէք հէման օրաճըգտան սափուշուպ, օթէլին իւսթ գաթընա չըգտը:

Էլիգա օտա գարըսընն էշիյինտէ տուրմուշ օլմաղըլա, թապիյի գօճասընը կէօրէմէտիյինտէն, տէլիգանլընն էօյ. լէ պիրտէն պիրէ պըրագուպ սափուշուղունա թէաճիւպ իտէրէք, գարուտան էյիլիպ տըշարըյա տօղրու աթփը նազար իթաիգտէ, Մարգար աղայը կէօրիւպ վուգույի հալի անլաաը, վէ սօն տէրէճէ պիր սօուղ գանլըլըգ իլէ հիշ քէստինի պօղմայարագ, պու մատտէ հագգընտա գօ. ճասընն թապիյի քէնտիսինէ իտէճէք սուալլէրին ճէվա. պընը վիրմէյէ հագըրլանտը:

Մարգար գէվճէսինին մէղքիւր կէնճ խըրվաթ իլէ կէօ. ըիւշտիւյինի կէօրիւպ հիտէթինտէն աթէշ քէսիլէրէք խըշմըլա օտա գարուսընտան իշերույէ կիրտի, վէ սան. տալէպէրի պիրիպիրինէ չարբարագ նիհայէթ պիրինի չէ. քիւպ օթուրտու, էլիգա գօճասընն հիտէթինին սէպէ. պինի պիլմէմէղիքտէն կէլէրէք, ըղհարը թէճահիւլ իթ. տի, վէ սիմասը թաաճիւպ ալամէթի կէօսլէրի պիր հալ քէսպ իտուպ քէլամէ աղազ պիրլէ մէրգումա . . .

— Հայր օլա միւսիւ թէլաշը պիր հալտէ կէօրինի. յօրսունուգ, նէ՞ վար աճէպա, վէֆղէլատէ պիր չէյփի զուհուր իթաի:

— (Հիտէթ իլէ) Ելի՛ղա, պէնիմ իլէ է յլէնիյօրմուսուն :

— Հաշա հատաիմ տէ յիլ . . :

— Նէ իլէ քէնտինի միւտաֆաա իտէճէքսին :

— (Թաաճիւկ իտէրէք) Նէ իչիւն միւտաֆաա իտէյիմ :

— Օտա գարուսընըն էօնիւնտէ կէօրիւշտիւյիւն տէ-
լիգանլը իչիւն :

Խապիսէյի մէրգուլմէ սօն տէրէճէ պիր սօուգ փան-
լըլըգ իպրազ իթմէքլէ գահգահա իլէ կիւլմէյէ պաշլա-
յուկ գօճասընա շուսվէչհիլէ ճէվապ վէրտի :

— Հա՛, թէլաշընըզըն սէպէպի պո՛ւմը իմիշ, էկէր Կա-
լընըգ պու իսէ պիր շէյ տէ յիլ տիր, չիւնքի մէրգուլմ
տէլիգանլը պէնիմ էն եագըն, վէ էն սէվտիյիմ ագրա-
պամուսն տրը. էվէթ մէրգուլմ պէնիմ էօղպէ էօղ աճու-
ճամըն օղլու տրը :

— Մատամ եալան սէօյլէյօրսունուգ :

— Հաշա, հիչ պիր վագըլթ եալանը իրթիքեապ ֆթ-
մէմ :

— Եալան սէօյլէտիյինիզ շունտան պէլիքի, մէրգուլմ
պէնի կէօրիւր կէօրմէզ սավուշուկ կիթտի, զիրա էկէր
սահիհէն ամուճանըզըն օղլու իտի իսէ, պու իհթիթիազէ
նէ մանա վէրիլէպիլի :

— Իհթիրա՛ղմը, աալա, նիչիւն իհթիրազ իտէճէք ի-
միշ, պիզ զաթէն եարըմ սաաթտան զիեատէ իտիքի կէօ-
րիւշիյօրուտուգ, վէ սիզին կէլտիյինիզ վագըլթ օ տախի
հէման կիթմէք իւզրէ յլտուղունտան, զաթընըգ տախի
մուճախլէյհի կիւյա սիզտէն իհթիրազ իտուպտէ գաշըյօր
կիպի պէլլէտինիզ, հալպուքի իշ պիլտիյինիզ վէ եաթօտ
թահմին իթտիյինիզ եօլտա տէ յիլ տիր, զիրա մալիւմիւ-
նիզ օլտուքի, մուճախլէյհին պուրաեա իլք կէլիշի օլմա-
յուկ, պիր քաշ տէֆա տահա կէլմիշ տիր, վէ հաթտա
պունտան պէօյլէ տախի ամուճապընըն գըզընը, եանի ճա-

րիչենիզի, արգուլէտիքճէ կէլիպ սէրպէսթճէ կէօրիւշէ-
պիլիր օլտուղունու . . :

Մարգար մէրգումէնին « Եարըմ սաաթտան զիեատէ
տիրքի կէօրիւշիւյօրուտուք » տէտիյինին սըրֆի եալան օլ-
տուղունու էյի պիլիր իտի, զիրա նասըքքի մալիւմիւ-
միզ տիր, մէրգումուն տահա հէնուզ օթէլէ կիրտիյինի
կէօրմիւշ օլտուղու շէօյլէ տուրսուն, ալէխուսուս մու-
մալիլէյհանբն սօն տէրէճէ սըյրըդլըդ իլէ « Արգու իթ-
տիքճէ կէլիպ պէնի կէօրէճէք » տէտիյինտէն, տէրէճէյի
նիհայէտէ հիտէթլէնիւպ մէրգումէնին սէօզիւնիւ քէստի,
վէ պօղազընըն տէլիյինի եըրթարճասընա պաղըրարագ :

— Մատամ, պէն շաշգըն տէյիլիմ, սէն պէնի ալտա-
թամազըն մէրգում սէնին հիչ պիր շէյին տէյիլտիր,
պէն օ տօլմալարը եուլթմամ . . :

— Տէմէք քի, սատագաթըմտան չիւպհէ իտէյօրսու-
նուլ :

— Հայ հայ, չիւպհէ իտէյօրում, վէ տահա տօղ-
րուսունու իսթէրսէն, սէնին սույի ախլագընը թաստիգ
իտէր մուքպիթ տէլիլէրիմ տախի վարտըր :

Մէրգում գօճասընտան պու սէօզլէրի իշիտինճէ
(քէսիին խըրսըզ մալ սահիպինի աստըրըր) սէօզիւն վէհ-
վասընճա, մումալիլէյհտէն պէշ գաթ զիեատէ պիր հի-
տէթ իպրազ իթմէքլէ ազիմ պիր կիւրիւլթիւտիր գօ-
բարտը իսէտէ, պու թարիգ իլէ մէրգումը իսքեաթ ի-
տէմէյէճէ յինի անլայուպ, էքսէրիյէն գատընլարըն իս-
թիմալ իտէ կէլտիյի էն սօն սիւհահա սարըլտը, եանի հէճն.
կիւր հէճնկիւր աղլամայա պաշատը :

Պիչարէ Մարգար աղա, պիզէ նամալիւմ օլան պիր մատ-
տէտէն տօլայը պիր վագըթտան պէրու գարըսընըն եա-
նընտա տիլի գըսա օլմաղըլա բէքտէ իւսթիւնէ վարամազ
իտի, վէ պունտանտա պաշգա, զավալը ստամ խապի-

սէյի մէրսումէյի վէֆգէլատէ պիր մուհապէթ իլէ սէվ-
տիյինտէն , մումաիլէյհանըն պու սօն հիւճիւմիւնէ , եանի
կէօղ եաչլարընա մուգաւլէմէթ իտէմէյուպ հէման թէսիւմ
սանճաղընը չէքէրէք կէրէյի կիպի եումուշատը , վէ պու
պէլիյէտէն խէլաս օլմանըն չարէսինի իլէրուտէ տիւչիւն .
մէյէ գարար վէրիպ . . . զէվճինէ խիթապէն , « էլի'գա
իլթէ պու տէֆալըգ սուչունու աֆֆի իթտիւմ , լաքին
պուրայա կէլէն տէլիգանիլը էօզպէ էօզ ամուճանըն օղլու
տախի օլսա եինէ պէրապէր կէօրիւշիւպ գօնուշմանըզը
չէտիտէն մէն իթմէքլէ , սօն տէֆա օլարագ սանա սէօյ-
լէրիւմքի , էկէր պունտան պէօյլէ պիր տահա պէնիւմ իղ-
նիւմ օլմատըզը հալտէ , շունուկ պունուկլա կէօրիւշտիւ-
յիւնի , վէ եախօտ պու կիպի նապէճա հարաքէթլէրտէ
պուլունտուղունու իշիտէճէք օլուրսամ , շու անտ պու անտ
հագգը իչիւն , հիչ պիր կէօնա էօզիւր գապուլ իթմէյէ-
րէք անը վահիտտէ սէնի պըրաղուպ կիտէրիւմ » տիմէք-
լէ , մէրգումէնին խաթըրընը պու սուրէթլէ թաթեիպ իթ-
մէյէ պաշլատը :

Խապիսէյի մէրսումէ գօճասընըն պիւթիւն պիւթիւնէ
եէլքէնլէրի սույա էնտիրտիյինի կէօրէրէք , գալպինտէն
վէֆգէլատէ պիր սէվինճ տույմագտա իտի իսէտէ , իչին
պու մէրքէզէ գարար վէրտիյինէ տախի գանաաթ իթմէ-
յէրէք , չէյլթանի շիվէլէր , վէ կէօնա կէօն կիւրիշմէլէր
իլէ օլ գատար աղլատը սըզլատը , օլ գատար ֆէրեատու
ֆիղան իթտիքի , նիհայէթ զավալը Մարգար աղայը իթ-
տիյի սիթէմու ազարընա նատիւմ վէ ըզհարը բէշիմանի
իթտիրմէյէ գատար չալըշտը , վէ ֆիլվագը մէրգում էր-
քէքլիյին շանը օլան ճէնապ տէտիքլէրի օլ շէրէֆլի հըս-
սիյաթը տախի ունութարագ , զէվճէսինտէն աֆֆիլըգ
տիլէյէրէք « Բարտօն մատամ պիր տահա խաթըրընըգա
տօգունմամ տիմէյէ թէնէզգիւլ իթմիշ Խտի : »

Պու վագաայի ղարիպետէն իբի իւշ այ գատար Ծօնրա,
Մարգար աղա երինէ մէրգում տէրիգանլընըն, քէնտի ի-
գամէթ իթմէքտէ օլտուղու օթէրին էթրաֆընը կիզլի
կիզլի տօլաշտըղընը կէօրիննէ, թէքրարէն վէսվէսէյէ
տիսշար օլարագ արթըգ պու պէլլիյէտէն խէլաս օլմագ ի-
չիւն, հէր նէ օլուրսա օլսուն Պուգրէշ շէհրինի թէք ի-
տուպ Ըստամպօլա ավտէթ իթմէյէ գարար վէրտի, վէ
կիւն հալ իլէ գարըսընը գանտըրապիլիպ պէրապէր Ըս-
տամպօլա կէլէրէք, Պէյ օղլունսուն թարլա պաշը նամ
մահալինտէ վագը, ֆուգարա ֆագաթ նամուսու պիր
էրմէնի ֆամիլետասընըն սաքին օլտուղու խանէտէն իբի
օտա իսթիճար իթմէքլէ զէվճէսինի օրաւա իսքեան իթ-
տիրտի :

Մարգար աղա, նիքեահլը գարըմ տըր տէտիյի մէքը
քեարէնլին, վէ տահա տօղրուսու անճագ շէհվէթը նէֆ-
սանիյէսի խաթըր իչիւն, սիննու սալինտէն, վէ թանը-
տըղը անպապարընտան տախի զէրրէ գատար արու հի-
ճապ իթմէյէրէք, պաշընա պիր շապկա կիյմէքլէ ֆը-
րէնկիլիք թասլամատա, վէ ութանմատան միլլէթինի տա-
խի ինքեար իտուպ, թա քիւչիւքլիւքտէն պէրու ֆէս
խոթիմալ իթմէքտէ իքէն պէօյլէ պիրտէն պիրէ շապկա
կիյմէօինլին սէպէպինի սուալ իտէնլէրէ, « Պէն պունտան
պէօյլէ էրմէնիլիյի գապուլ իթմէմ, պէն էֆրէնն օլտում
տիմէքլէ կիւյա իֆթիխար իթմէքտէ իտի :

Ժան պէշ ալթը եաշընտա իքէն, վալիտէսի հաֆթա-
տա իւշ տէօրա կիւն, մէրգումը գօնշուսու պուլունան
մէզքիւր էրմէնի ֆամիլետասընա պըրագուպ քէնտիսի սօ-
գաղա չըգար, վէ թա ագշամ իւսթիւ էվէ ավտէթ իտէր
խտի, գօճասը մէրգումէնլին պու հալինի գօնշուսունտան
խապէր ալարագ, զէվճէսինէ, պու հալլէրտէն քէնտի-
նին ասլա խօշնուտ օլմատըղընը ըզհար չիթտիքտէ, մէզ-

պուրէ , գօծասընա ճէվապ օլարադ , քէնտիսի , էօյլէ
պիլտիյի վէ թանրտըղը մէրֆուզէ եանի (չիզմաթիք) գա-
րըլարտան օլմայուպ , (կիւյա էրմէնի գարըլարընը կյամ
իթմէք իթէր իտի) իլլա խալիս վէ ասըլ խըրիսթիյան
օլմաղըլա , ճանընըն սէլամէթի իչիւն հէր կիւն քիլիսա
վէ այազմալէրի զիեարէթէ իհթիեաճը օլտուղունու , վէ
գօծասընըն քէնտիսինէ գարըլմայա պիր տէրէճէյէ գա-
տար հազգը վար իսէ տէ . հալպուքի տին խուսուսունա
կէլինճէ զէրրէ գատար միւտախէլէ իթմէյէ ասլա վէ
գաթան սէլահիյէթի օլմատըղընը աչըգտան աչըղա պէ-
յան իթմէքտէ իտիքի , պու խուսուստա մապէյնլէրինտէ
բէք չօդ գըյուլուգալ վուգու պուլմուշ իտի , վէ Մարգար
աղա զէվճէսինին բսլահ օլաճաղընտան գաթի իւմիւտ
իթմէքլէ , հիչ օլմաղսա պիր տէրէճէյէ գատար ըահաթ
իտէպիլմէք իչիւն , « Լանէթ օլսուն եիւզիւնէ » տէյէրէք
մէրգումէնին հալլէրինի կէօրմէմէզլիք , վէ եաբտըզլարը-
նը իչիթմէմէզլիքտէն կէլիր իտի , հալպուքի խապիսէյի
մէրսումէ , գօծասընըն պու ֆութուրսուղլուղունտան իս-
թիֆատէ իտէրէք , կիտէ կիտէ հատտու իթիտալինի
թէճալուզ իտուպ , սույի ախլադ , վէ ըէզալէթու շի-
նաէթտէ օ գատար 'թէգատտիւմ իթտիքի , նիհայէթ
կիւնիւն պիրինտէ Մարգար , մէրգումէնին եէնիտէն պիր
մինասիպէթսիզ հալինի կէօրմէքլէ տիւնիւ պաշընա զըն-
տան օլուպ նէ եաբաճաղընը շաշըրտը , վէ հէման մու-
մաիլէյհայի թէբէլէտիքտէն սօնրա խանէսինտէն տախի
գօվմայա գարար վէրտի իսէտէ , հէր նասըլ իսէ պիր իհ-
թիրաղէ մէսին հիչ պիր շէյ եաբամայարադ , քէնտի
քէնտինէ , « Նէ եաբայըմ Ալլահ պին տիւրլիւ պէլասընը
վէրսին , պէն քէնտի էլիւմ իլէ էվիմի եըգտըմ , պու պէնիմ
ճէզայի ամէլիմտիր էլպէթտէքի չէքմէլիլիւմ » տէյէրէք ,
իչպու ըէզալէթի տախի հազմ իտուպ աղզընը գաբատը :

Վէ ֆիւլ վագը (չալմա ելին գաբուսընը չալարլար գա-
բուսը) տարպը մէսէլին վէհվասընճա, մէրգում պէքեար.
լըղընտա նէչէ նէչէ կէնճ վէ ճահիլ գըղլարը « Սէնի ա-
լըրբմ » տէյերէք, վէ էհլի ըրգ գատընլարը տախի կէօնա
կէօն աշքգպաղըղլար, վէ պախուսուս մալիք օլտուղու
սէրվէթի սայէսինտէ իղֆալ իտուպ, բէք չօգլարընըն նա-
մուսունու չէհվէթը նէֆսանիյէսինէ ֆէտա իտէրէք, զէ-
վալլըլարըն սէֆալէթու բէրիչանիյէթլէրինի մուճիպ օլ-
մաղըլա, անլէրին կիւնահընը չէքմէքտէ, եանի պիհիք-
մէթուլլահը թաալա, պու խապիսէնին տէհչէթլիւ բէն-
չէսինէ կիրիֆթար օլուպ էքտիյինի պիչմէքտէ իտի :

Մարգար աղա գարըսընըն իրթիքեապ իթտիյի բէղա-
լէթի խաթրընա կէթիրտիքճէ մէրգումէնին, քէնտի մա-
լիւմաթը օլմագսըղըն տահա բէք չօգ տէֆալէր պու կի-
պի ուլղունսուղ հալլէրտէ պուլունմուշ օլտուղունու հի-
սապա ալմագլա, միւթլագա ժանըն պիր հարամգատէ
օլտուղունա եէնիտէն եէնիյէ վէ գաթպէ գաթ գանի օ-
լուպ, արթըգ պիւթիւն պիւթիւնէ չօնուղուն եիւզիւնի
պիլէ կէօրմէք իսթէմէյիւպ, մէրգումը քեամիլէն վալի-
տէսինին հիւքմիւ թահտընա պըրագմըլ իտի, պու սէ-
պէպլէ մէրգում օն սէքիզ եաշընա վարընճայէ գատար,
վալիտէսի օլաճագ խապիսէնին թէրպիյէսի իլէ բէրվէր-
տէ օլուպ, մէրգումէնին սույի ախլագընա վէ հէր նէվի
մէզմում վէ մէքրուհ խույլարընա հիսսէտար, վէ ատէթա
բէզիլէյի մէրսումէնին պիր միւճէսսէմ մօտէլի օլմուշ իտի :

Քէօթիւլէր տայիմա քէօթիւյի սէվէր օլտուղու կիպի,
ժան տախի վալիտէսինի վէֆգէլատէ սէվէր իտի, վէ հէր
նէ գատար մէրգումէ տախի պիլ մուգապէլէ, վէ վալի-
տէլիք տուլղուսու իլէ էվլատընը եանի ժանը սէվմէքտէ
իտի իսէտէ, չէհվէթը նէֆսանիյէսի խուսուսընա կէլն-
ճէ, ինտինտէ հիշ պիր չէյին էհէմմիյէթի գալմաղ, վէ

կէօզիւնէ հիշ պիր շէյ կէօրիւնմէզ օլմաղըլա, հայվան-
լարա պիլէ թապիյի օլան վալիտէլիք հըսսիեաթը մուգատ-
տէսէսինի տախի հէվայի նէֆսինէ ֆէտա իտուպ, կիւ-
նիւն պիրինտէ էվինի պարզընը գօճասընը, վէ պիր տա-
նէճիք էվլատընը տախի թէրք իտէրէք, վէ գօճասընըն
սանտըղընը սօյարագ, մուգատտէմա վասֆը կիւզէրան
իտէն, վէ արգասընտան թա Պուգրէշ շէհրինէ գատար
կէլմիշ օլան պաշտան չըգարտըղը խըրվաթ տէլիգանըսը
իլէ պէրապէր ֆիրար իթտի :

Ժան վալիտէսի իլէ պէրապէր պիր օտաւտա եաթմագ-
տա օլուպ, մէրգուլմէնին կիճէնին նըսֆընտա ֆիրար իթ-
տիյինտէն ասլա խապէրի օլմամաղըլա, սապահլէյին օ-
յանտըղընտա, վալիտէսինի գարեօլասընտա կէօրէմէտի,
վէ անճագ օտանըն կէօղէ չարբաճաք պիր մահալինտէ
քէմայի թաաճիւպ իլէ միւհիւրլիւ պիր մէքթուպ պուլ-
տուքի, զարֆըն իւզէրինտէ քէնտի իսմինի օգույունճա,
աղիմ պիր էնտիշէ իլէ էլի այաղը թիթրէյէրէք, մէք-
թուպը աչըպ աթիիւզգիքը քէլամլարը օգուտու :

Սէվկիլի էվլատըմ Ժան

« Էլիմի պարզըմը, վէ ալէլ խուսուս ճանու թէնիմ-
տէն զիեատէ սէվտիյիմ պիր թանէճիք էվլատըմը, եանի
սէնի պըրուգուպտա ֆիրար իթտիյիմ իչիւն պէնի թայիպ
իթմէ, զիրա արթըգ գօճամ օլաճագ օլ մէլուն հէրիֆին
տէրտինի չէքէճէք թագատըմ վէ եիւզիւնի կէօրմէյէ իգ-
թիտարըմ գալմատը, անճագ չօգտան պէրու սէնտէն
կիլլէմէյէ մէճպուրէ օլտուղում պիր էսրարը, արթըգ
պսւ կիւն ըզհար իտէպիլիրիմ շէօյլէքի, գօճամ օլաճագ,
եանի Մարգար աղա տէնիլէն հէրիֆ սէնին պապան տէ-
յիլ տիր : »

Ժան պու սէօզլէրի օգույունճա շիմէքտէն վուրուլ-
մուշ կիպի, նէ օլտուղունու պիլմէտի, վէ հէման եէրէ

գաբանմամբ իջին, գարեօլասրնն տէմիրինէ տայա-
նուպ պիր մեգտար ըզթըրապի գալպ իլէ տիւշինտիւք-
տէն սօնրա, թիթրէյերէք տէֆա մէքթուպը էլինէ ալքպ
պագը գալան սէօզլէրի աախի օգումայա պաշլատը:

« Էվէթ, սէվկիլի էվլատըմ, մերգում խապիս հէրիֆ
սէնին պապան տէյիլ տիր, վէ սէն էրմէնի միլլէթինէ
մէնսուպ օլմայուպ, իլլա պիր էֆրէնէ էվլատըսըն, վէ
պէօյլէ օլտուղուտա սէնին հազդընա այնի իսապէթ օլ-
մուշ տըր, չիւնքի մերգում տիւնեատէ էմսալի պուլուն-
մաղ տերէճէտէ քէօթիւ վէ ալչազ պիր ատէմ օլմաղըլա,
էլպէթտէրի սէնին պապան օլմայա շայան տէյիլ իտի,
մերգում սէնին քէնտի էօզպէ էօզ էվլատը օլմատըղընը
բէք էյի պիլիր իսէտէ, պու պապտէ պէնի խըրըալայա-
մաղըտը, չիւնքի պէնտէն սօն տերէճէ գօրդմայա մուհիմ
պէպէպլէրի վարտըքի, չիմտի սանա պիլտիրէմէտիյիմ ի-
ջիւն պէնի մաղուր թութմանը բէճա իթմէքլէ պէրապէր,
շու տախի մալիւմ օլաքի ինշալլահ պէր կիւն պիրիպիրի-
միզի պուլտուղումուղտա, պու տէհէթլիւ էսըարը սանա
պիլտիրմէյի վատ իտէրիմ:

« Իշթէ սէվկիլի էվլատըմ պու անէ գապար պապանը
պէլլէտիլին հէրիֆին սօն տերէճէ ալչազ պիր ատէմ օլ-
տուղունու, վէ պէն իսէ չիմտի էօզպէ էօզ բէտէրին օ-
լան ատէմ իլէ պէրապէր օլտուղումու պիլմիշ օլասըն,
լաքին բէճա իտէրիմ սանա, մէնաֆիյի շախսիյէնին, վէ
ալէլիսուսուս միւսթագպէլինին խաթըր իջին օլմայաքի
Մարդար աղայա պիր շէյ չաղտըրասըն: »

Ինշալլահ պիր կիւն ասըլ բէտէրին օլան զաթը սանա
կէօսթէրմէյի, վէ սէնի տախի մերգումըն գուճաղընա
թէսլիմ իթմէյէ մուվաֆֆազ օլուրում:

Ժամն մեղքիւր տէհչէթլիւ վէ մուֆասալ մէքթուպը օգուտուգտան սօնրա , զիհնի տօլաչըպ դարեօլասընըն իւսթիւնէ տիւչի վէրտի , վէ պիր մըգտաբ շաքիգը լիւճճէյի էնտիչէ օլտուգտան սօնրա , վալիտէսինին մէքթուպտա զիքր իթտիյի կիպի էօյլէ պիր ալչագ ատէմին էվլաթը օլմայուպտա , պիր էֆրէնճ ֆամիլէասընա մէնսուպ օլտուղունա պիր տէրէճէյէ գատար սէվինմէտէ իտի , վէ իշթէ հէքեայէմիզին պիրինճի դըթասընըն իլք ֆապըլարընտա իշար գըլընտըղը կիպի պու սէպէպտէն իտիքի ժամն քէնտիսինի պիւթիւն պիւթիւնէ ֆրրէնկլէթմիշ , վէ իսմի ատէթա Օհաննէս իքէն , վարա վարա Օննիկ վէ սօնրատա պիւսպիւթիւն ժամա թահվիլ իթմիշ իտի :

Ժամն վալիտէսինին քէնտուսինէ նասիհաթ իթտիյի սէօղլէրի հարֆը հարֆընճա իճրա իթտի , շէօյլէքի սուրէթը զահիլէտէ օլ անէ գատար բէտէրի պէլլէտիյի Մարգար աղա իլէ կիւյա վալիտէսինին պէօյլէ պիր բէշալէթ իլէ ֆիրար իթտիյինտէն արլանարադ մէրգումէնին հագգընտա լանէթլէր օգուտագտա , վէ մալիւմիւմիզ օլտուղու վէչհիլէ անճագ միւսթագպէլինին թէէմինաթը խաթըր իչին , մումաիլէյհայը պիւսպիւթիւն թէրք իթմիշ , վէ քիւշէյի խաթըրընտան չըգարմըշ կիպի կէօրիւնտի , ֆագաթ խաֆիյէն վալիտէսինի բէք չօգ արաչորրտը իսէտէ , պիր միւմքիւն մէրգումէտէն հիշ պիր էսէր կէօրիւլէմէտի , վէ թապիյի մուրուրի զէման իլէ , եանի մէրգումը թանրտըղմըղ կիւնէ գատար օն իւշ օն տէօրտ սէնէ կէչմիշ օլմաղըլա մումաիլէյհայը սայքի պիւսպիւթիւն ունութմուշ իտի հալպուքի եօգարըտա զիքր իթտիյիմիզ կիպի մէրգումըն զաթէն ճիպիլիլէթի ալչագ վէ քէօթիւ օլտուղունտան վալիտէսինին ախլագը մէզմումէսինի քեամիլէն ախգ իթմիշ , վէ միւթէմատիյէն Մարգար աղատան տախի ֆէնա իպրէթլէր կէօրէրէք հէր տիւրի

Ֆրագու խապասաթտէ մէրգումանք գուլաճ գուլաճ թէ-
գատտիւմ իտէրէք ատէթա ինսան չէքլինտէ պիր ճանա-
վար օլմուշ իտի :

Ժանըն բէտէրի զանն օլունան Մարգար աղա գարը-
սընըն ֆիրարընը այնի խապէթ ատտ իտուպ , ճանվէրը
մէրգումէնին բէնչէսինտէն գուրթուլտուղունա սէվինիր
իտի իսէտէ , պիր տէրէճէյէ գատտար մէղպուրէնին պու-
սօն ընգալէթինտէն սւթանարագ օլապիլտիյի գատտար
խալգտան կիզլէմէյէ չալըչուպ , սուալ իտէնլէրէ « Մէմ-
լէքէթտէ վալիտէսի խասթա օլմաղըլա մէրգումէյի կէօր-
մէք արզու իթտիյինտէն Պուգրէչէ կէօնտէրտիմ » տէ-
մէքտէ իտի :

Մարգար աղա տէյիլ գարըսընը , իլլա մէղպուրէնին
չալտըղը մալլէրի էլտէ իտէպիլմէք իչիւն , էօթէ պէրի
տիւչէրէք բէք չօգ մէսարիֆաթա տիւչար օլուպ ֆագաթ
հիչ պիր շէյէ մուվաֆֆագ օլամայարագ , վէ օլանճա
վարընը տախի պու ուղուրա սարֆ իտէրէք , միւսթաղ-
րագը տէրեայի ֆագրու զարուրէթ օլտուղունու , կէրէք
Սէրմէտ պէյ , վէ կէրէք միւսիւ Տէրպանեան կէօրմէքլէ ,
վէ զաթէն մէրգումըն սարաֆլըղը հէնկեամընտա աղ չօգ
ախզուիթա իթմիչ օլտուգլարընտան մումաիլէյհին սաա-
տէթլի կիւնլէրինի պիլիլէր իտի , իմտի մէրգուման Մար-
գար աղանըն հալինի աճըտարագ օղլունու եանի Ժանը
եանլարընա ալմաղլա , պու սուրէթլէ իհթիյարը մէրգու-
մը գայըրմագտա իտիլէր :

Ֆագաթ օգույանլարըմըզա շուտա մալիւմ օլաքի , կէ-
րէք Սէրմէտ պէյ վէ կէրէք միւսիւ Տէրպանեան , վէ
հաթտա մատամ Տէրպան պիլէ Ժանըն պիր հարամգատէ
օլտուղունտան մալիւմաթլարը օլմայուպ , իլլա մումաի-
լէյհի Մարգար աղանըն էօղպէ էօղ էվլատընը զանն իթ-
մէքտէ իտիլէր :

Իշխէ ժանըն իգամէթ իթտիյի խանէ նազլու պէյան
իթտիյիմիզ հալտէ օլուպ . ֆամիլեաճա օլան ասալէթինի
տախի էլիմիզտէն կէլաիյի դատար գարիյնի քիրամէ թէֆ-
հիմ իտէպիլտիք զանն իտէրիզ :

ՕՆՍԷՔԻԶԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ԺԱՆ ԻԼԻ ՄԱՏԱՄ ՏԵՐՊԱՆԵԱՆ

Ժան հէր ագշամ խանէսինէ ալտէթ իթտիյինտէ ,
ֆասլը էվէլտէ իշար գըլընտըղը շիրին վէ կիւղէլ էնգա-
րէլի պէսլէմէ իլէ շագալաշմագ ատէթի իքէն , օլ ագշամ
իլք տէֆա օլարագ քիմնէյէ պիր չէյ տէմէքսիղլին օ-
տասընա կիրուպ գաբանտըղը մէրգումէ էնգարէլի պէս-
լէմէնին մէրագընը միւճիպ օլմաղըլա , մումաիլէյհին շու-
ինֆաալինէ սէպէպ նէ օլտուղունու անլամագ իսթէյուպ ,
վէ հէնուղ միւսիւ Տէրպանեան թարաֆընտան կէլէն պիր
մէքթուպը ժանա վիրմէք պէհանէսի իլէ , եաբ հաբ նէր-
տիւպանտէն եօգարը չըգարագ ուսուլ իլէ վէ արգա ար-
գայա իքի տէֆա ժանըն գաբուսընը վուրարագ ճէվա-
պընա միւնթագըր օլտու :

Ժան լիւճճէյի թէֆէքքիւրաթէ տալմըշ օլմաղըլա օ-
տա գաբուսընըն վուրուլտուղունու անճագ իշիտէպիլտի ,
վէ պու սուրէթլէ միւթաալասընա մանի օլանա ճանը կէ-
րէյի կիպի սըգըլարագ , սէրտ պիր սէտա իլէ , « Բիւմ-
տիր օ » տէյի սէսլէտի :

Պէսլէմէ գըղ սէսինէ պիր միլայիմէթ վէրէրէք մէր-
գումա ճէվապէն « Պէնիմ միւսիւ ժան աչընըղ գաբու-
յու » տէտի :

— Սէնմիսին , Սիմա :

— Էվէթ պէնիմ , մէքթուպունուղ վար :

Ժան օտա գաբուսընը աչըպ պէսլէմէնին էլինտէն մէք-
թուպը ալտը , վէ քիմոնէն տիր տէյու մէրգումէյէ սի-
լալ իթտի :

— Միւսիւ Տէրպանեանքն ուշադր կէթիւրտի :

— Բէք ալա , տահա պաշգա պիր տէյէճէյին վաճմը :

— Էվէթ վարտըր , աճէպ քէյֆսիզմիսինիզ տէյու զի-
նապէսի իլէ մէրադ իթմէքտէիտիմ չիւնքիւ պու աղչամ
սիգտէ պաշգա պիր հալ կէօրիւնմէքտէ տիր :

— Հայքը հիչ պիր շէյիմ եօդ :

— Մատէմքի քէյֆսիզ տէյիւսինիզ , եանիչիւն պու
աղչամ միւթատընըզ իւզրէ պէնիմէ հիչ կէօրիւշմէքսիզին
պէյյէ օտանըզա գաբանտընըզ :

— Սիմա , պիլիւսինքի պէն սէնի սէվէրիմ , լաքին պու
աղչամ . . .

— (Ժանքն սէօզիւնիւ հիտէթլէ քէսէրէք) Սիզ պէնի ,
եանի Սիմայը սէվմէյիպ իլա Հօռօբսիմայը սէվէրսինիզ :
Ժան մէրգուսէտէն պու Հրուիբսիմէ իսմինի իշիտինճէ ,
տէրունինտէն կիզլի պիր ահ իտէրէք գըզարտը , վէ մէր-
գուսմէյէ իսթապէն . . .

— Պէն սէնի սէվէրիմ , Սիմա , աննատընմը :

— Էվէթ , պէլքի իսմիմ մուամիլէյհին իսմինէ պէն-
գէտիյի իչիւն , պիր տէրէճէյէ գատար ճարիյէնիզիտէ
սէվմէքտէսինիզ , լաքին շուրասը սահիհտիրքի Հրուիբսի-
մէ սիզի հիչ պիր վազըթ պէնիմ կիպի սէվմէյէճէք ,
չիւնքի նըշանլըսը վարըմըշ տէյօրլար . . . հէմ պագա-
լըմ պէնիմ գատարտա կիւզլմիտիր , ահ պիր տէֆա օլ-
սուն մէրգուսմէյի կէօրմէյէ նէ գատար արզու իտէրիտիմ :

— Սիմա , պունլար հէպ պօշ սէօզլէր տիր , նասըլքի
տէտիմ , պէն սէնտէն զայրըսընը սէվմէմ , անճագ պու
աղչամ սէնինլէ կէօրիւշմէտէն օտամա չէքիլտիյիմին սէ-
պէպի շուտըրքի , պիր ազ եազըմ վար , վէ բէքտէ լու-
զումիւս պիր իշ իչիւն օլտուզունտան պէնի եալընըզ պը-
րագմանը բէճա իտէրիմ , թաամտան սօնրա իսթէտիյին
գատար գօնթւշապիլիլիզ :

Վէ ժան իսթէքսիզ օլտուղու հալտէ մահզա Սիմանըն խաթրընը խօշ իթմէք իւչիւն զարուրի օլարագ պիր իքի տէֆա բուս իտուպ մուամալէյհայը պաշընտան սավտը :

Պէսլէմէ գըզ պու գատարընա տախի գանա'աթ իտուպ կիւլիւմիւլէրէք կիթտիքտէն սօնրա , ժան տէֆա օտա գաբուսընը գաբայուպ պէսլէմէնին կէթիրմիշ օլտուղու մէքթուպը աչարագ օգուլմայա պաշլատը իսէ տէ , զաթէն օգուլմատան տախի մա'ալինի պիլիր իտի , չիւնքիւ Տէրպանեանըն մատտէյի մալիւմէ հագգընտա օլ կիճէ քէնտիսինէ բէսմէն մալիւմաթ վէրէճէյինի վահանտան տույմուշ իտի :

Պունտան էվէլքի ֆասըլտա իշար գըլընտըղը կիպի ժան թա հիյնի սէպավէթինտէ խայըն վէ քէօթիւ պիր չօճուգ օլմաղըլա , պէօյիւտիւքճէ , մէզմուժ վէ ալչագ խոյլարը տախի պէրապէր իլէրուլէմէքտէ օլուպ , շէօյլէքի քէնտիսինի իլք տէֆա օլարագ Հիւնքեար իսկէլէսի չայըրընտա կէօրիւպ թանըտըղմըզտա , արթըգ սէֆիհ-լիլին վէ չաբգընըղըն սօն տէրէճէսինէ վարմըշ իտի իոէ տէ , բէք չօգլարը կիպի վէ (ինսանըն ալաճասը իչէրուսինտէ տիր) Տէտիքլէրի սէօղիւն միւճիւպիւնճէ նէ մաթա' օլտուղու գըլըղընտան գըյաֆէթինտէն ապլա տնլա չըլամաղըտը , ղիրա մալիւմիւմիւլ օլտուղու վէչիլէ , մուամալէյհ , տայիմա իւսթիւ պաշը սօն տէրէճէ տիւզկիւն վէ ղայէթ սիւպիւ կէզմէքտէ օլուպ , ախլագը մէզմուսմէսինի անճագ , թէղեինաթ վէ ալայիլի ելպիսէ բէքտէսի իլէ սէթը իթմէքտէ իտի :

Վէլ հասըլ տէտիլիմիզ կիպի ժան կէրէք բէտէրի զան օլունան Մարգար աղա վէ կէրէք վալիտէսի էլիգա կիպի , վէ պէլքի անլէրտէնտէ ղիյատէ հուգուլաթը նէֆսանիլէսինին ղէնճիր պէնտ պիր էսիրի օլմաղըլա , պիր թագըմ ույղունսուզ վէ նամուսսուզ մահալլէրէ կիճէ

կիւնտիւղ կիրուպ չըգւայր քէնտինէ միւթատ իտիքտէն պաշգա , էզհէր ճիհէթ վալիտէսինէ հէմ հալու հէմ մէշ-րէպ պիր ֆահիշէնին պիրինէ տիլտատէ , վէ ըհզիլէյի մէրսումէնին վատիյի վասլընա ճան աթմագլա , նիհայէթ ֆահիշէյի մէղպուրէյի իգամէթ իթմէքտէ օլտուղու մի-նասիպէթսիղ խանէտէն չըգարուպ , վէ էքսէրիյէն մէղ-պուրէ ըհզիլէլէրին ատէթը գատիմէլէրի միւճիւպիւնճէ , խանէ սահիպէսինէ օլան պօրճունու տախի սօն մանկըրա գատար թէտիյէ իտուպ , այրըճա վէ պաշլը պաշընա պիր խանէ իսթիճար իթմէքլէ օթուրթմուշ իտի , վէ իշթէ պու սէպէպտէն կէրէյի կիպի մէսարիֆի արթմըշ վէ չօր-պաճըլարընտան ալտըղը մաաշ , թապիյի իքթիֆա իթմէ-յուպ , քիւշատ իթտիյի մէսարիֆ գաբուսընը գաբամագ-իչիւն մէճպուրի պիր թագըմ մինասիպէթսիղ թարիզլէ-րէ սալիք , վէ հաթտա իսթիլասաթէ տախի իրթիքեապ իթմիշ օլմաղըլա , մահէզա սաատէթը հալտէ եաշամագ , եանի հէր պիր իսթէտիյի զէֆգու սէֆահաթը սուհուլէթ իլէ իճրա իտէպիլմէք իչիւն , հէր նէ թարիգ իլէ օլուր-սա օլտուն պիր վուրկուն վուրուպտա , պէօյիւճէք պիր մէպլաղ էլտէ իտէպիլմէյէ պիր ֆըրսաթ արամագտա իտի :

Ժանըն պու մէզմում վէ մէքրուհ հալլէրինտէն , նէ չօրպաճըլարընըն , վէ նէտէ պիր քիմէնին ղէրրէճէ մա-լիւմաթլարը եօղ իտի , չիւնքի մէրգում պու խուսուստա սօն տէրէճէ իհթիրազ իլէ տավրանըպ , եաբտըղը իլլէրի ղայէթ ուսթալըզլը թէտպիրլէր իլէ ճիւմէտէն կիզլէմէ-յէ մուվաֆիագ օլապիլմիշ իտի իսէ տէ , ֆագաթ իքի մաղազանըն տախի հիսապլարը պիր եապանճընըն եանի վահանըն եէտինէ կէչինճէ . թապիաթըյըլա պիր կիւն տէյիլ իսէ պիր կիւն իշին իւսթի աշըլուպ , վէ չօրպաճը-լարը պու հալլէրէ աշինա օլարագ , միւճէրրէտ քէնտինի գօվաճագլարընը տիւշիւնտիւքճէ տէրեայի մէյուսիյէթէ

միւթաղբազ , վէ ճիհան պաշընա զընտան օլմագտա իտի :

Մէրգում օլ կիճէ մախվիճէ օտասընա գաբանարագ պու հալլերի ինճէտէն ինճէյէ տիւչիւնիւպ , վէ ատէթա տիվանէ կիպի քէնտի քէնտինէ լաֆ իտէրէք աթիւիւզ զիքքը քէլամարը սէօյլէյմէքտէ իտի :

« Հասըլը պու ատամ , (եանի վահան) թա հիյնի սա պավէթիմտէն պերի , հէր պիր թէչէպպիւսաթըմա պիր սէտտը միւմանաաթ , վէ հէր թէգատտիւմիմէ մանի օլ մագտա տըր , ահ պու մէլունըն պէնիմ իլէ օլան ըէգա պէթի թա մէքթէպտէ պէրապէր օգուտուղումուզ զէմանտէն պերի պաշլայուպ , պու կիւնէ գատար էլան տէվլամ իթմէքտէ տիր , էվէթ մէքթէպտէ պիլէ օգուտուղումուզ հէր պիր տէրստէ միւթթասըլ պէնի կէչէրէք հօճալարըմըզըն սիթայիշու աֆէրինինէ մագհար օլուր իտի , աթէչի աշգընա տիլտատէ օլտուղում մաշուգէմի տախի էլիմտէն ալտը , զիրա հիչ շիւպհէմ եօգ քի էկէր պու մէլուն օլմասա իտի , պէն շիմտիյէ գատար չօգլարընա եաբտըզըմ կիպի Հըռիբսիմէյի տախի հէր հալտէ քէնտիմէ ըամ իտէրիտիմ , էվէթ էկէրչի մէրգումէ վահանա կէճնիւլ վիրմէմիշ օլսա իտի , բէնչէմտէն գուրթուլամա յաճաղընա շիւպհէ վաճըրյըտը , լաքին կէչմէսիւն նա սիպինտէն . . . ահ Հըռիբսիմէ տիւնեա պիր եէրէ կէլսէ , վէ նէ գատար սէն պէնտէն իգրահ իթսէն , էլպէթտէ էր եա կէճ սէնի էլիմէ կէչիրէճէյիմի պիլմիշ օլսաըն . . . »

Մէրգում կիւյա գարշուսընտա մուխաթիպի վար կիպի պալատէ զիքը օլունան պու սէօզլէրի սէօյլէտիքտէն սօնորա եինէ սիւքիւթ իտուպ , տիւչիւնմէյէ պաշլատը , վէ պիր մըգտար միւթաալատէն սօնրա տէֆաէն քէլամէ աղաղ իտէրէք շու վէչիլէ սէօզիւնէ տէվլամ իթտի :

Եօ'գ Եօ'գ . . . հիչ պիր վաղըթ պու օլամազ շէյ տիր վահան հիսապլարըմը կէօրէրէք , հէր պիր իշիմէ ալեահ

օլաճադ , հէր էսրարումը պիլէճէք , հէր եաբտըղը՝մը ան-
լայաճադ , իխթիլասաթըմը . . . էվէթ , ատէթա խըր-
սըղըղըմը մէյտանէ չըդարըպ պէնի ալէմէ ըիւսլայու
պէտնամ իտէճէք . . . խըրսըղըգ . . . իխթիլասաթ
տհ . . . նէ տէհչէթլիւ քէլիմէ . . . :

Ժան պու խըրսըգ քէլիմէսինի թէքէլլիւմ իտէր իթ-
մէղ , հաթըրնա պիր շէյ կէլմիշ կիպի նակեահան սէօ-
ղիւնի գաթ իտուպ , վէ կիւյա թէքմիլ ագլընը պաշնա
ճէմ իթմէք իչիւն էլինի անլընա գոյարագ , պիր մըգ-
տար թէֆէքքիւր իթտիքտէն սօնրա այաղա գալգուպ
օտանըն տէրունինի տօլաշմայա պաշլատը :

Պու արա մէրգուսին չէհրէսի չէյթանի պիր թէպէս-
սիւմ ըղհար իթմէքլէ « խըրսըղըգ . . . հէ . . . պագա-
լըմ խըրսըգ քիմ իմիշ » տէյէրէք սէվինճինտէն էլլէրինի
օվուշտուրմաղա պաշլատը , մէրգոււմ , մէշհուր Խունան
սէնաթ քեարլէրինտէն (սիրակուսալը) Արքիմիթէս իսմի իլէ
միւսէմմա զան էհլի սէնաթըն , պիր սըրր արայուպտա
պուլտուղունտա (իվրա իվրա) եանի , պուլտոււմպուլտոււմ
տէյէրէք սէվինճինտէն անը վահիտտէ վէֆաթ իթտիյի
կիպի , Ժան տախի հէնուզ զիհնինտէ թէվէլլիւտ իթմիշ
օլան , վէ սօն տէրէճէ հագգընտա խայըրը զանն իթ-
տիյի պիր բըլանտան զուհուրա կէլէճէք մուհասէնաթըն
թէֆէրըուաթընը տիւշիւնտիւքճէ մէսըուրիյէթինտէն ,
ագլընա խըֆէթ կէլէճէք զանն իտէր իտի :

Մէրգոււմ , պիչարէ վահանըն ալէյհինտէ թասապվուր
իթտիյի տէհչէթլիւ տուգագտան հասըլ օլաճադ սէմէրէ-
յի թէխայիւլ իտէրէք , գուվլէյի ագլիյէսինէ , վէ կիւյա
մալիք օլտուղու զէքեապլէթէ հայրէթտէ գալըպ , քէ-
մալիք քիպուր զուրուր իլէ « Ահ ագըլ վէ զէքեապլէթ տէ-
նիլէն չէյէր պէնիյի պէշէրէ պէօյիւք պիր զէնկինլիք տիր »
տիմէքլէ , քէնտի քէնտինէ իֆթիխար իթմէքտէ իտի :

Ժան պիր գալ տագըգա էվէլ, մաղմում վէ միւքէտ-
տէր պիր հալտէ իքէն նակեահան տէրեայը մէսրուրիյէ-
թէ զարգ օլուպ, օտանքն տէրունինի էլլէրինի օլուշտու-
րարագ տօլաշըպ տուրուր իքէն, օտա գաբուսը ուսուլ
իլէ վուրուլտու, վէ էնգարէլի շիրին պէսլէմէ կէօրիւ-
նիւպ, « Միւսիւ թաամ հազըր տըր պույուրմագմըսընը »
տէյինճէ, մումաիլէյհ « Կէլիօրում » տէյէրէք հէման
օտա գաբուսընը գաբայուպ թաամա էնտի, վէ մալիւ-
միւմիզ օլտուղու կիպի Մարգար աղա խասթալըղը սէպէ-
պի իլէ եալընըզ թաամ իթմէքտէ օլտուղունտան, մէր-
գում էնգարէլի շիվէքեար պէսլէմէյի գարչըսընա ալա-
րագ հէմ թաամ իտէր, վէ հէմ քէմալի շէվգու նէշէ իլէ,
մումաիլէյհա շիրին գըզըլա ալ գատէհ վէր գատէհ նու-
շի շէրապ իտէր իտի :

Պատէլ թաամ Ժան չագըը քէյֆ, վէ նէշէեապ օլտու-
ղու հալտէ, պէսլէմէսինին թէքլիֆ իթտիյի գահվէյի
տախի գապուլ իթմէյէրէք, միւսիւ Տէրպանեանըն խա-
նէսինէ կիթմէք իւզրէ հէման շիթապլէ էվին գաբուսըն-
տան տըշարը չըգտը :

Իլք ագչամտան եաղմայա պաշլամըշ օլան եաղմուր,
պիր թագըմ գուր իտէն միւսիւլէրին վէ գօգէթ մատմա-
զէլլէրին պատիյի էսէֆլէրի օլաճագ սուրէթտէ էլան տէ-
վամ իթմէքտէ, վէ մէրգումանըն քէշթու կիւզարլէրինէ
մանի օլմագտա օլուպ. վէ ֆիլ վագը ատէթա գըշ մէվսի-
մի կիպի օլ կիճէ Պէօյիւքտէրէ բիեացասընտա հիշ պիր
քիմնէ եօղ իտի :

Ժան շէմսիյէսինին ալթընա կիզլէնէրէք շիթապլէ Մէ-
սար պուրնունտա վագը չօրպաճըսըն խանէսինէ վա-
րուպ, հէման մէրգումըն օտասընա կիրտի, վէ միւսիւ
Տէրպանեանըն ագչամտան չօգ օթուրմագ ատէթի օլմա-
յուպ, անճագ եարըմ սաաթ գաուար մումաիլէյհ իլէ

միւքեալէմէ , վէ թալիմաթ ախզ իթտիքտէն սօնրա , իզին իաթէյէրէք օտա գաբուսընտան տըշարը չըգընճա , միւսիւ Տէրպանեան տախի միւթատը իւզրէ հէման եաթագ օտասընա կիրուպ եաթտը :

Ժան չօրպաճըսընըն եանընտան մուֆարէգաթ իթտիքտէն սօնրա մատամ Տէրպանեանըն օտասընա կիրուպ մուսաիլէյհայը չարը չէճմ իլէ քէնտի վիրուտինէ միւնթա զըր օլտուղունու քէմալի մէսրուրիյէթ իլէ կէօրտիւ :

Մատամ Տէրպանեան մուգատտէմա թա'րիֆ օլունտուղու կիպի գըրգ եաչընը կէչկինճէ պիր գատըն իտի իսէտէ , ատէթա թագէ կէսճլէր , վէ նէվճիվան գըզլար կիպի սօն տէրէճէ , հէվաու հէվէսէ մայիլէ պիր գատըն օլմաղըլա , օն եէտի եաչընտա իքէն , եանի թա գըզլըղընտան կէօրիւչիւպ գօնուչտուղու տէլիգանըլարըն կէօնա կէօն շիվէու կիրիշմէ իլէ կէօնիւլէրինի չալմագ , վէ ագըլլարընը պաչլարընտան ալմագ իլմինէ պէզլը հիմէմու մագտէրէթ իթմէքլէ պու խուսուստա կէրէյի կիպի մէլէքէ քէսպ իթմիշ օլուպ , նիհայէթ միւսիւ Տէրպանեան իլէ ագտը իզտիվաճ իտէրէք , մուսաիլէյհին օլ տէրէճէ մուհապէթինի ճէզպ իթմիշ իտիքի , միւսիւ Տէրպանեան եիրմի եիրմիպէշ սէնէլիք էվլի օլտուղու հալտէ տախի , հէնուզ կէլին կիւվէյի օլմուչլար կիպի մուսաիլէյհանըն հէր պիր էմրինէ նօգթասը նօգթասընա վէ քէմալի սաաագաթ իլէ իթաաթ իթմէքտէ իտի :

Մուսաիլէյհա զաթէն ֆիրումայէտէն կէլմէ պիր ֆըգարա ֆամիլեայէ մէնսուպ օլտուղու հալտէ , վէ էքսէրինէ պու կիպիլէրին ատէթլէրի օլտուղու կիպի , գօճասը սէրվէթինի արթըրտըգճա , քէնտիսի տախի թավրու հարաքէթինի թէպտիլու թաղեիր իտէրէք , տայիմա աալէթ վէ քիպարլըգ սաթմագտա , վէ կէչմիշ հալինի պիւթիւն պիւթիւնէ ունուտարագ քէմալի քիպրու ղուրուր

իլէ աթրպ թուծմագտա իտի :

Թայիֆէյի նիսատէն պաղըլարընըն , գօճատըգճա վէֆդէլատէ պիր հըրսու թամաքեարըղա տիւշտիւքլէրի կիպի , մէրգումէ տախի ալթուն պիրիքտիրմէք սէվտա . սընա տիւշիւպ կէօնա կէօն թէտպիրլէր վէ նէչէ նէչէ տէսիսէլէր իլէ գօճասընտան բարա թուծմագըրգտա թա օ գատար իլէրույէ վարտըքի , զավալընըն սէրվէթի կիւն . տէն կիւնէ թէտէննի պուլուպ քէնտիսի իսէ օնա նիսպէ . թէն կիթտիքճէ եիւքիւնի թուծմագտա , եանի զէնկին . լէնմէքտէ իտի :

Մէրսումէ օն սէնէյի միւթէճավուզ պու թարիգէ տէ . վամ իթմէքլէ , էբէյիճէ պիր սէրվէթէ մալիքէ օլմուշ իտի իսէտէ , քիմսէյէ պիր էյլիք իթմէզ , վէ պիր ֆը . դարայա ասլա սատագա վիրմէզ օլուպ , հաթտա պիր թանէճիք քէրիմէսինի պիլէ հէր շէյտէն մահրում իտէր , վէ « Պապասընըն վազիֆէսի տիր վարսըն եաբսըն » տէ . յէրէք մէրգումէտէն պէշ բարայը պիլէ էսիրկէր իտի :

Մուամիլէյհա հէրնէ գատար նուգուտու էմվալ խու . սուսունտա թապ ու մէրթէպէյէ գատար , խասիսէ վէ թամաքեար իտի իսէտէ , մուհապէթ ճիհէթինէ կէլինճէ պիւթիւն պիւթիւնէ թապիտիթընըն մուղայըրընտա օլա . րադ . տէրէճէյի նիհայէտէ ճէօմէրտ վէ սախավէթլի իտի , շէօյլէքի պիլ մինասիպէ հէր կէօրուիւյիւ վէ գօնուշտու . զու տէլիգանլըյա պիւա իթիւրազ կէօյնիւնիւ վէրիւր , վէ պէլքի անլէրտէն պիր արուզու կէօրմէտիյի հալտէ տա . խի , մուհապէթ խուսուսունտա մալիքէ օլտուզու սախա . վէթը վէֆդէլատէսինտէն նաշի , մէրգուման տէլիգան . լըլարը քեամիյապ իթմէքլիյի քէնտինճէ պիր ֆազիլէթ ատտ իտէր իտի :

Մուամիլէյհա մառամ Տէրպանեանըն ախլագճա օլան պու զաաֆէթինտէն բէք չօզլար իսթիֆատէ իտէպիլիշ .

էր իտի իսէտէ , եալընը ախլագը համիտէ իւէ միւթ-
թասըֆ օլան նամուպու տէլիգանընըն պիրի , մէրգու-
մէսին չու մինասիպէթսիզ հալինի տայիմա թայիպ իտէ-
րէք ասլա եիւզ վիրմէմիշ իտի , վէ իշթէ պու զաթը նա-
տիրիււ սըֆաթ թանըտըղմըզ վէ պիւտիյիմիզ , Հըռիբ-
սիմէ նամ տուլթէրը բագիզէնին աչըզը սատըզը Վահան
նամ տէլիգանը օլմաղըլա մումաիլէյհանըն եանի չօրպա-
ճըսըն զէվճէսի պուլունան մաստամ Տէրպանեանըն իշվէու
կիրիշմէրինէ , վէ աթտըլը աչգու մուհապէթ օգլարը-
նա քաճըրիմանքեարի պիր սէպաթլէ կէօյիւս վիրէրէք ,
վէ ֆագիլէթու հիւսնի ախլագ սիւահլարըլըլա միւսէլլա-
հէն , մէրգումէսին նէվպէ նէվ իշվէպաղըլըլարընա , վէ
մէքը ու ֆիսունունա մուգավէմէթ իտէպիլմիշ իտի :

Փիլ հագըզա Վահան հալէթը շէպապէթ պէլասը իւէ
մումաիլէյհանըն դուրտուղու շէհվէթ տուզաղընա բէք
դժլայ սուրէթտէ տիւշէպիլիր իտի իսէտէ , մէրգում թուզ
էքմէք հագըզընը սայար խալիսիւ պալ վէ ֆագըլ պիր
տէլիգանը օլմաղըլա , էլպէթտէքի վէլինիյմէթի վէ բէ-
տէրի մագամընտա օլան չօրպաճըսընըն ըրզընա պու կի-
պի պիր խըյանէթ իթմէյէ ասլա իրթիքեապ իտէմէզ ի-
տի , վէ իշթէ Վահան պու նագիք նօգթալէրի միւլահա-
զա իթմէքլէ նէֆսինէ սէօզ կէիւրուպ , թըպդը թըպդը-
յա եուսուֆըն Զիւլէյիալէ իթտիյի մուամէլէսի կիպի պիր
հալտէ պուլունմաղըլա իֆֆէթու ինսանիյէթ վագիֆէսի-
նի նօգթապը նօգթապընա իճրա իտէպիլմիշ իտի :

Մատամ Տէրպանեան Վահանըն կէօյնիւնիւ ճէլպ իտէմէ-
տիյինէ սօն տէրէճէ հիտտէթլէնիւպ , մէրգումըն ըէտտը
մուհապէթ իթմէսինի քէնտինէ աղիւմ պիր հագարաթ աւտ
իտէրէք ֆըրսաթընը պուլունճա ախլը սարը ինթիգամ
իթմէյէ դարար վըրտիքտէն սօնրա , էկէր Վահան օլմա-
տըլըսա , պարի ժանըն գալպինի ճէլպ իթմէք իսթէյուպ ,

Վահան իչիւն իսթիմալ իթմիշ օլտուղու շիվէ. քեարըզ սիւ-
լահլարընը ժանա տօղրու չէվիրմիշ իտիքի, մերգում Վա-
հան կիպի հիւսնիւ ախլազ սահիպի օլմայուպ, սատա-
գաթ, ինսանիյէթ, վէ ֆազիլէթ տէնիլէն մազատտէս
վազիֆէլէրին, ինտինտէ զէրրէ մըգտարը էհէմմիյէթի օլ-
մատըգտան պաշգա, հաթտա, Վահանըն մերգումէյի
իբլէմէյիպտէ, մուհապէթինի բէտտ իթտիյինէ մալիւմա-
թը օլմաղըլա, քէնտի քէնտինէ Վահան իչիւն « Խույ-
սուղ տըր, ագըլըզ տըր վէ տույղուսու եօգ տըր » տի-
մէքլէ մումաիլէյհի թայիպ վէ թահմիգ իթմէքտէ իքէն,
շիմտի պէօյլէ պիր մէմուլին զայրի գըսմէթ կէլիպտէ ա-
յաղընա տօլաշտըղընը կէօրիւնճէ, հէման ճանընա վին-
նէթ տիւշէրէք մերգումէնին հագգընտա հըսս իթտիյի
չէհվէթ տույղուսու շէօյլէ տուրսուն, հիշ օլմաղսա մէ-
նաֆիյի շախսիյէսի խաթրը իչիւն պիւլա շարթ կէօյնիւ-
նիւն մըֆթահընը մէզպուրէնին եէտը չէհվէթինէ թէսլիմ
իթմէքլէ իւշ տէօրտ սէնէտէն պէրի ֆաճիրէյի մէրսու-
մէնին, եանի վէլինիյմէթի սայըլան չօրպասըսը զէվճէսի-
նին աշըգը օլմուշ իտի :

Նասըլքի տէտիք ժան սատըգ մուհապէթին, եանի
բաքիպաղըլըլա օլան թաաշիւզըն մանասընը տախի պիւ-
մէզ վէ անլամազ օլմաղըլա, մահզա մումաիլէյհայը շէհ-
վէթը նէֆսանիյէսի, վէ ալէլիսուսուս մէնաֆիյի շախսի-
յէսի իչիւն սէվէր իտի :

Մատամ Տէրպանեան տախի մերգում իլէ անճա քէյ-
ֆի իչիւն մուհապէթ իտէր իտի իսէտէ մերգումէնին պու-
խուսուստա պաշգա պիր նիյէթը խաֆիյէսի վար իտի,
չէօյլէքի, քէնտիսի պիր տէրէճէյէ գատար վազթընը
կէլիրմիշ, վէ ատէթա գօճամաղա եիւզ թուրմուշ օլմա-
ղըլա, քէնտինճէ պու սինտէն սօնրա, պաշգա պիր ա-
տէմպուլուպտա անընլա էյլէնէպիլմէք միւմքիւնսիւղ տէ-

յիւ իսէտէ , հայրեմա միւշկիւլ օլաճաղընտան , պիր միւմ-
քիւն ժանըն եագաաընը պըրագմագ իսթէմէզ իտի :

Հալպուքի ժան կէնճ վէ տէլիգանլը օլտուղու հասէպի
իլէ , պիր կիւն տէյիլ իսէ պիր կիւն հէր հալտէ էվլէնէ-
րէք քէնտինի պըրագապիլիր օլտուղունա մէրգումէնին
ագլը էյիտէն էյի գանմըշ օլմաղըլա , ժանը միւէպպէտէն
բէնչէսինտէն գաշըրմամագ , վէ պիւսպիւթիւն էլտէ ի-
տէպիլմէք էֆքեարը իլէ , իլէրուտէ գըզընը մէրգումա
վիրմէյի տիւշիւնմիւշ վէ պու խուսուստա գօճասընըն տա-
խի բէյինի իսթիհսալ իտէպիլմիշ իտի իսէտէ , ժանըն
մումաիլէյհանըն պու նիյէթինտէն ասլա մալիւմաթը եօղ
իտի , չիւնքի մէրսումէ պիր գաշ սէնէլէր տահա ժանըն
քէյֆինի չըգարապիլմէք իչիւպ պու խուսուստա մէրգու-
մա հիշ պիր շէյ աշմամըշըտը , հալպուքի մէրգումըն պէօյ-
լէ պիր թէքլիֆէ բույի բիզա կէօսթէրէճէյի մէճհուլ օլ-
տուգտան պաշգա , քէնտիսի տախի աշըգընը , եանի ժա-
նը քէրիմէսինտէն գըսգանըր իտի իսէտէ , պու ճիւմլէ ,
պաշգա պիր թարիգէտէ սալիքէ օլամագ իտի , իմտի ժա-
նըն , գըզըյըլա իզտիվաճը կիւնէ գատար եալընըզ քէն-
տիսի սէվիպտէ անտէն սօնրասընը տախի օ վագըլթ տիւ-
շիւնմէյէ գարար վէրմիշ իտի :

Հէրնէհալ իսէ , ժան մատամ Տէրպանեանըն օտասընա
կիրուպ մէրգումէնին սիմասընտա միւքէտտէր պիր հալ
կէօրէրէք , հէման թէքլիֆսիզճէ եանընա եանաշուպ , վէ
պէլքի ճիտտի օլմատըղը հալտէ վէֆգէլատէ պիր մու-
հապէթ կէօսթէրմէքլէ մումաիլէյհանըն էլինի թուլթուու ,
վէ « Ագշամլար հայր օլտուն մատամ » տէտի :

Մումաիլէյհա , իսթիսգալ ալամէթի կէօսթէրիւպ , է-
լինի ժանըն էլինտէն չէքտի , վէ պիր հալի տիլկիրանէ
իլէ մէրգումըն սէլամընա ճէվապ օլարագ . . .

— ժան , սիլմիշ օլասընքի , պու ագշամ սանա չօդ

կիւճէնտիմ :

— Աման ձիյէրբարէմ քէրէմ պույուրուն սէպէպի նէ տիր :

— Սիղէ մէքթուպ կէլմէտիմի ,

— Էվէթ , իքի սաաթ գատար ադտէմ միւսիւ Տէր-
պօնեանտէն պիր մէքթուպ ալտրմքի , զաթէն մաալինին
նէ օլտուղու մալիւմիւմ իտի :

— Մատէմքի մէքթուպ էլինիղէ կէլմիլ , եա նիլին
պէնի պու վազըթա գատար աճ աճքնա պէքլէթտինիլ ,
զիրա կէլէճէ յինիլտէն մալիւմաթըմ օլմաղըլա պիրլիքտէ
թաամ իթմէք իլին , միւսիւ Տէրպանեանը եէմէյէ իս-
թէյիմ եօք տիմէքլէ պաշըմտան սալտըմ , վէ էլան սիպի
պէքլէմէքտէ իտիմ :

— Ահ ճիյէր բարէմ ափփ իտէրսինիլ . . . պէնտէնիլ
թաամ իթմիլ իսէմտէ , սիղի իլէ պէթապէր սօֆրայա օ-
թուրմայը տախի , ճիհանըն հիլ պիր զէվզընա թէրճիհ
իթմէտիլիմ իլին , պու իլթիֆաթընըզը քէմալի թէշէք-
քիւք իլէ գապուլ իտէրիմ , լաքին կէճ գալտըլըմա պէն-
տէնիլի թապիպ իթտիլինիլգոէն անլալըլըյօրքի , պու կիւն-
քի կիւզէքան իտէն հալլէրտէն ասլա մալիւմաթընըզ օլ-
մամալը տըր զանն իտէրիմ :

— Հայըր , իսիւտա մլիմ հիլ պիր շէյտէն մալիւմա-
թըմ եօք , լաքին հէր նասըլ իսէ եէմէք օտաւընա ինէ-
լթմտէ , օրատա թէքու թէնհա հէմ գօնուշուր վէ հէմտէ
պիրազ թաամ իտէրիլ , զիրա օլ տէրէճէ աճըմքի , իլիմ
կէշէյօր , վէ հէման պայըլմագ տէրէճէլէրինէ կէլիյօրում :

Մէրգումէ պույուրուն տէյէրէք թաճըն էլինտէն
թաւթաու , վէ իքիսի պիրլիքտէ թաամ օտաւընա ինտիլէր :

Ֆիլհազըզա էվլին իլինտէ պիր իհթիեար վանըլ աշ-
ճըտան մատա ճիւպէսիտէ եաթմըշ օլտուգլտըլմտան
սպքի եալընըզ կիպի իտիլէր , զիրա մումալիլէյհանըն

գըզը տախի բէտերի իլէ պէրապէր թաամ խողպ , վէ զ
կիճէ հէվա պօզուդ օլմաղըլա բիաղայը կէզմէք վիւմքիւն .
սիզ օլաճաղընտան հէման էրքէնճէ եաթմըշ իտի :

Ժան հէրնէ գատար քէնտի խանէսինտէ թաամ իթ .
միշ իտի իսէտէ , մատամ Տէրպանեանքն խաթըր իչիւն
պէրապէր մէզէլէնէրէք , պիր քաշ տանէ շարապ տախի
իլմէքլէ եէնիտէն պիր նէշէ քէսպ իթտի , վէ մէրգո մէ
իլէ միւքեալէմէյէ պաշլայուպ շու վէշիլէ պէտտը քէ
լամ էյլէտի :

— Մատամ , պու կիւնքի կէշէն հալլէր , գալպիմիսս
տէրէճէ մուզթարըպ ։ :

Մատամ Տէրպանեան « Մաղուր պույուրուն » տիմէք .
լէ , մէրգումըն սէօղիւնիւ գաթ իտուպ , վանլը աշճըլը
լըզըրտը , վէ մէրգումա « Հայտէ Դէորք ախպար սէն
պիղէ պագմա կիթ րահաթլան » տէտի , մէրգում ճօգ
վագըթ ժանըլա մատամասընըն թէքու թէնհա սաաթ .
լաք իլէ գօնուշուպ կէօղիւշուքլէրինի պիլէրէք , վէ
մէրգումէնին պու հալլէրինէ ալըշըգ օլմաղըլա , ապա
պէյանը էֆքեար իթմէքսիղին ճանընա միննէթ տիւշէ .
րէք օտասընա չէքիլիւպ եաթտը :

Մատամ Տէրպանեան Դէորդ ախպարը սավտըգտան
սօնրա ժանա խիթապէն , « Շիմտի սէօղիւնիւզէ տէվամ
իտէպիլերսինիզ , չիւնքի էվին իչինտէ ճիւմլէսիտէ եաթ .
միշ օլմաղըլա պիզտէն պաշգա ատէմ եօզ կիպի տիր »
տէտի :

Ժան սէօղիւնէ տէվամ իթմէքլէ , օլ կիւնքի վագաա .
յը , եանի վահանըն պուկտան պէօյլէ քէնտի իչիւն քիւ .
շատ օլունան մաղազանըն հիսապլարընպ պագմաղա մէ .
մուր օլմասընը , վէ պու հալ իսէ մահգա քէնտինին նա .
մուսընը բայիմալ իթմէք նիյէթը զարաղքեարանէսի իլէ
վահանըն հիլլէ ու տէսիսէլէրինտէն նէշաթ իթմիշ օլ .

տողունու , էօյլէ պիր հալու դալ իլէ նագլ իթտիքի մու-
մախլէյհա հիտէթինտէն աթէշ քէսիլիւպ , ֆագաթ տիւ-
շիւնէրէք վէ աղըր պիր վագար իլէ « պու վագաա վա-
հանըն տէսիսէսի իլէ օլտողունու լայրգըլլա թաստիգ
իտէպիլտինի՞զ մի » տէտի :

Ժան մումախլէյհանըն պու սէօզիւնտէն կիւյա կիւճէն.
միշ կիպի պիր հալ կէօսթէրէք , մատամ Տէրպանեա-
նըն եիւզիւնէ աշրգանէ պիր նիկեահ իլէ պագըպ « Ահ
Մագրուք (միւսիւ Տէրպանեանըն զէվճէսինին իսմի Մագ-
րուհի իտի) սէօզիւմէ իթիմատ իթմէյօրմուսունուզ ,
եօխսամը քէմալի ինսաֆսըզլըք իլէ մուհապէթինիզի ըե-
տտ իտուպտա , սիզին կիպի հիւսնիւ ճէմալտէ եէքթա ,
վէ հէր պիր խասիյէթը ճէմիլէ իլէ պիհէմթա օլան պիր
գատընը թահգիբի իտէն վահանըն հագգընտա էլան էս-
կի մուհապէթինիզ թագէլէնտի՞մի :

Ժան նիսա թայիֆէսինին զաիֆ թարաֆլարընը բէք
ալա պիլտիյինտէն , պու սէօզլէր իլէ մումախլէյհանըն ճէ-
նապընա , վէ տահա տօղրուսու ասըլ ճան էվինէ տօ-
գունմագլա մէրգումէնին վահանըն հագգընտա էսկիտէն
օլան զազապու զարազընը թէճտիտ վէ թահրիք իթմէք
իսթէմիշ իտիքի , պու սուրէթլէ մագսատը բիւր ֆէսա-
տընա բէք գօլայ մուվաֆֆագ օլապիլտի , զիրա մէր-
գումէ ժանըն պու սէօզլէրինի , եանի մուգատտէմա վա-
հանա ըզհարը տէրտի աշգ իտուպտա , մումախլէյհտէն
հագարաթ կէօրտիւյիւնէ ժանըն մալիւմաթը օլտողու-
նա , վէ պու հալի միւթթասըլ վահան , մահզա քէնտի-
սինի իսթիհզա վէ թէրզիլ իթմէք էֆքեարըյըլա մէր-
գումա խապէր վիւրմիշ տիր զաննընտա պուլունմաղըլա ,
գուրշուն իլէ պէօվրիւնտէն եարալանմըշ տիշի բէլէնկ կի-
պի գուտուրաուդճա գուտուրաու , վէ եիւզլէրի գըզա-
րուպ կէօզլէրինտէն աթէշլէր սաչարագ , վէ հիտէթին-

տէն սէսի գըսըլարագ « Ահ ժան Վահանըն սանա խա-
պէր վիրտիյի շէյին գաթան ասլու էսասը եօգտըր, քեա-
միլէն եալան տըր, պէն անըն կիպի ֆիրումայէտէն կէլ-
մէ ատի պիր ատամն արզը մուհասպէթ իթմէյէ հիշ պիր
վագըթ թէնէգղիւլ իթմէմիշիմ » տէտի . . . վէ հըսս
իթտիյի հիտտէթին թէնէսիրինտէն հէման պայըմագ մէր-
քէղլէրինէ վասըլ օլուպ, էլի իլէ ժանա սու շիշէսինի
կէօսթէրիւպ, սու իսթէտիյինի իշարէթ իլէ անլաթմագ-
տա իտի :

Հիշ պիր թէաթրօ օյունճուսու պու խուսուստա ժան
գատար մէհարէթ իլէ իճրայի լուպիյաթ իտէմէզ իտի .
շէյլէքի, մերգում մատամ Տէրպանեանըն Վահանըն
հագընտա հըսս իթտիյի տէհշէթլիւ հիտտէթի կէօրմէք-
լէ գալպինտէն սօն տէրէճէ մէսրուր վէ մէմուլն օլտու-
ղու հալտէ, իշպու լուպիեաթը զարիպէյի սօն բէրտէսի-
նէ գատար օյնամաղա գարար վէրտի, վէ հէման ըրգգա-
թամիզ պիր հալ քէսպ իթմէքլէ սու շիշէսինի աճէլէթէն
գարըպ, վէ պիր պարտաղա տօլտուրարագ մէրգումէյէ
թագտիմ իտուպ, « Ահ մատամ, էկէր պու գատար միւ-
թէնէսիրէ օլաճաղընըր, վէ պու մէրթէպէ եիւրէք օյ-
նաթաճաղընըր պիւմիշ օլսա իտիմ, շիմտիյէ գատար
քէօշէյի գալպիմտէ բինհան իթմիշ օլտուղում իշպու
էսրարը խիւտա ալիմ . . . »

Մատամ Տէրպանեան, մէրգումըն կիւյա իթիզար մա-
գամըլըլա սէյլէտիյի պու սէօղլէրտէն տահա զինատէ
հիտէթլէնիւպ ժանըն սէօղլինիւ գաթ իթտի վէ . . .

— Ահ միւսիւ ժան, պէնի Վահան կիպի պիր վանըլ
այվաղ էվլատընը սէվմէյէ իրթիքեապ իտէճէք գատար
տտի վէ միւպթէղլէ պիր գատը'նմը զանն իտէյօրսու-
նուզ, տէտի :

— Հաշա էֆէնտիմ, պէնտէնիզ հագգը ալինիլտէ մէր-

գումըն պանա էսրար գապիլինտէն օլարագ տէմիշ օլ-
տուղու սէօղլէրի սէօղլէյօրում :

— Լաքին էլպէթտէ մէրգոլմըն շու իֆթիրասընա ի-
նանմըշ օլմալսընըզ . . . զիրա պիր ատէմ ինանմատըզը
չէյէ էհէմիլյէթ վէրիպտէ լիսանընա պլմազ :

— Հաշա՛, պէնտէնիզ մէրգոլմըն սէօղլաչէ ինանմըշըմ
տէմէք իսթէմէտիմ, անճագ սիզին վահանը թասահհուպ
իթտիլինիզ իչին . . .

— (Ժանըն՝ սէօղլունիւ քէսէրէք) Պէնմի մէրգոլմը
թասահհուպ իտէյօրում, (աճը աճը պիր կիւլիւմէյիշ
իլէ) Պէնիմ մէրգոլմը նէ կէօնա թասահհուպ իթտիլիմի,
իլէքուտէ կէօրէճէքսինիզ :

— Լաքին րէճա իտէրիմ մատամ, հէր նէ դատարը վա-
հան պէնտէնիզին ալէյհիմտէ պուլունմագտա իտէ տէ,
գուլունուզ պունույըլա պէրապէր հիշ պիր վագըթ իս-
թէմէմքի, վահան պէնիմ սէպէպիմ իլէ պիր զիեանէ օղ-
րասըն :

— Ա՛հ միւսիւ ժան պիլմիշ օլասընքի, գատընլար
տիւնեատէ հէր տիւրլի ճէվրու ճէֆայէ թահամիւլ ի-
տէպիլիրլէր, Լաքին հագարաթ խուսուսընա կէլինճէ հիշ
պիր վէչհիլէ թագաթ կէթիրէմէզլէր :

— Տէմէքքի, մէրգոլմոտան ախըր ինթիգամ իտէճէք-
սինիզ :

— Հիշ ասլու էսասը օլմատըզը հալտէ, մահզա նա-
մուսումը բայիմալ իթմէք դաստըյըլա հագգըմտա իթ-
տիլի պու տէհչէթլիւ իֆթիրանըն էլպէթտէ ճէզասընը
չէքմէլի տիր :

— Լաքին, մատամ պէնտէնիզ . . .

— Բէճա իտէրիմ միւսիւ ժան, հաթըրմ իչին Խաբա-
ճագ իչիմէ միւտախէլէ իթմէյին :

Ժան իչին պու մէրքէզէ կէլիչինտէն վէֆգէլատէ մէմ.

նուն օլարագ , վահանքն հագգընտա մումաիւէյհանքն քեանսնը գալպինտէ ալէվկիր օլան ինթիգամ աթէշինի պիր թագըմ ուսթալըգլը սէօղլէր , վէ զայէթ շէյթանի թապիրլէր իլէ քէօրիւքլէյուպ թուլթուշտուրտուգտան սօնրա , մերգումէյէ ճէվապէն :

— Մատէմքի պէօյլէ իսթէյօրսունուզ , պէնտէնիզտէ ասլա միւտախէլէ իթմէմ , սիզ վաըըն մերգում իլէ հիսապընքը կէօրին , շիմտի պու պահսը գարայալըմտա պէնտէնիզէ բաճի օլան մէսէլէյէ կիրիշէլիմ :

— Գանդը մէսէլէ իչին տէյօրսունուզ :

— Նասուրի պիր ազ էվլէլ էֆէնտիմէ իֆատէ իթտիմ իտի , մահզա հիմմէթինիլէ քիւշտ օլունան մաղաղա մըն հիսապլարը պիր օխէրին եանի վահանքն եէտինէ կէմէսի պէնտէնիզէ բէք պէօյիւք հագարաթ օլմաղըլա , պու հալին զայէթի պաշգա պիր շէյ օլմայուպ , իլլա գուլունդըթն իլէրուտէ պիւսպիլթին մաղաղատէն թարտ օլունմաղլըրմը իյմա իտէր օլտուղունտան , պու խուսուտա նէ թարիգ իթիսազ իտէճէյիմ տայըր սիգ տէն թալիմաթ ալմադ իսթէրիտիմ :

— Պունու պիլմիշ օլասընըգ քի , պէն սաղ օլտուգճա հիչ պիր քիմսէ սէնի իշինտէն թարտ իթմէյէ միւզթէ , տիր օլամազ :

— Թէշէքքիւր իտէրիմ , լաքին . . .

— (Մէրգումըն քէլամընը գաթ իտէրէք) Ժան , պէն սէնին պիլտիյին գատընլարտան տէյիլիմ , սէն հալա պէնիմ գուլվէթու թէհսսիրիմին նէ տէրէճէլէքտէ օլտուղունու պիլմէյօրսուն :

— Քէրէմ պույուրուն սէվտիյիմ , զէվճինիզ միւսիւ Տէրպանեանքն սէօղլինիւզտէն տըշարը չըգմազ օլտուղու , նու բէք ալա պիլիերիմ , հալպուքի մալիւմիւնիւզ օլտուղու կիպի մումաիւէյհա եալընըգ օլմայուպ , իլլա ջրթազ

սահիպի տիրքի, անէ տախի թէէստիր իշէթմէնիլ գա-
պիլ օլամազ զանն իտէրիմ:

— Սէրմէտ պէյ իշիւն տէյօրսունուզ տէյիլմի:

— Էվէթ էֆէնտիմ:

— Ա՛հ սէվկիլի ժանըմ, թէէսսիւֆ իտէրիմքի, սիզ
հալա չօծուգ ումուշսնըզ, սիզ պիլմէյօրսունուգքի (թէօվ-
պէ թէօվպէ պէօյիւք սէօյլէտիյիմէ) պէնիմ կիպի ազլը
պաշնտա պիր դատըն, քէնտի սէվտիյի զաթըն մէնֆա-
աթը իշիւն տէրմիյանը տամէն իտուպտէ իշէ թէշէպպիւս
իթտիյի հալտէ նէլէր եարմաղա միւգթէտիրէ օլամազ,
էվէթ միւսիւ Տէրպանեանըն օրթաղը Սէրմէտ պէյ տէ-
տիքլէրի զաթ, վազաա թիզ մէշրէպ, զահիտ վէ էօյլէ
գօլայ թուլթուլուր գաբըլըր պիր առէմ օլմատըղընը ճա-
րիյէնիլ տախի թաստիգ իտէրիմ, հալպուքի միրի մու-
մաիլէյհին մալիք օլտուղու պու խասիյէթլէր, մուհապէթ
աթէշի իլէ գալպու զիհնի գավրուլմագտա օլան ագըլը
վէ միւտէպպիրէ պիր գատընըն մէվգըլի իճրայէ վազ ի-
տէպիլէճէյի թէտապիրի զարիպէյէ նիսպէթէն, հիշ մէ-
սապէսինտէ շէյլէր տիր. վէլ հապըլ սէվկիլի ժանըմ, սա-
նա օլան մուհապէթիմին նամընա անտ իտէրիմքի. պուն-
տան օն պէշ եիրմի կիւնէ գատար սիւրմէզ, վահան տէ-
նիլէն օլ ալչազ խապիս, տէյիլ սէնին մաղաղանըն հի-
սապըլընը բույէթ իթմէք, իլլա օ պիր մաղաղատէն տա-
խի թարտու թէպէիտ օլունաճաղընա հիշ շիւպհէնիլ օլ-
մասըն:

Ժան քէմալի հայրէթ իլէ մատամ Տէրպանեանը տին-
լէմէքտէ օլուպ, մէրգումէնին պու սէօզլէրինտէն հըսս
իթտիյի սէվինճի կիզլէմէյէ չալըշարագ, վէ շու հալինի
չազտըրմամագ իշիւն, մումաիլէյհայէ շու վէշիլէ ճէվապ
վէրտի:

— Ահ մատամ, տօղրուսու ախըր ինթիգամ խուսու:

սունտա պու գատար իւրի վարաճաղընըզը ասլա մէ-
մուլ իթմէզ իտիմ, վէ էկէր իշին պուրալարա վարաճա-
ղընտան մալիւմաթըմ օլայըտը, խիւտա ալիմ Վահանըն
հագգընտա սիզէ հիշ պիր շէյ տէմէզ իտիմ:

— Աճայիպ, պիրաղ էվէլ սիղ պանա, մէրգուլը թա-
սահհուպ իտէյօրսուն տէյօրուտունուզ, վէ շիմտի իսէ
պիլաքիս Վահանը թասահհուպ վէ միւտաֆաա իթմէք
իշին օլանճա գուվվէթինիզի սարֆ իտէյօրսունուզ,
տօղրուսու պու բէք շարիպ պիր . . :

— (Մէրգուլին սէօզիւնի քէսէրէք) Բէճա իտէրիմ
Մադրուզ, պու խուսուստա պէնտէնիզի մաազուր թուլթ-
մալըսընըզ, զիրա հէր նէ տախի օլսա, վէ մէրգուլմ պանա
նէ գատար տիւշմէնլիք իթսէ, եինէ պիր ատէմին էքմէ-
յինէ մանի օլմագ պէնիմ վիճտանըմա տօգունուր, վէ
հիշ պիր վէչհիլէ գալպիմ րահաթ իթմէզ:

— Տէմէք օլուրքի, մէրգուլըն պէնիմ կիպի էհիլ բրզ
պիր գատընըն նամուսընը բայիմալ իթմէսինէ վիճտանը-
նըզ րազը օլույօր, էօյլէմի, եա՛ղըգ եա՛ղըգ, պէն սիզի
պէնի սէվէյօր պէլլէրիտիմ, լաքին թէէսսիւֆ իտէրիմքի
եանըմըչըմ:

— Ահ մատամնէ տէյօրսունուզ, հագգը ալինիզտէ
տույտուղըմ մուհապէթտէն զէրրէ գատար շիւպհէ իթ-
մէմէնիզ իշին, տէյիլ Վահանը թասահհուպ իթմէք, իլ-
լա էլիմտէն կէլսէ պիւթիւն տիւնեալարը գըրար կէչէրիմ,
էվէթ նամուսունըզըն վիգայէսի խուսուսընտա ճանըմը
տախի ֆէտա իթմէյէ ամատէյիմ:

— Թէչէքքիւր իտէրիմ:

— Վագաա Վահան հէր հալտէ քէնտի իշինի ույտու-
րուպ էբէյիճէ պիր սէրվէթ սահիպի օլմուշ, վէ հաթտա
պու սէօզիւմէ խապաթ տախի շու տըրքի, նըշանլըսը իշին
Պէյօղլունուն Բէրուզ ազա նամ մահալլէսինտէ պաշը

պաշնա պիրտէ իսլամ խանէսի իսթիճար խտէպիւմիչ իսէ տէ , պէնտէնիզ ելնէ մէրգումը աճըրըրմտան էքմէյի- նէ մանի օլմագ իսթէմէ յօրուտում , ֆագաթ մատէմքի սիզ էօյլէ իսթէյօրսունուզ , պէնտէնիզ հիչ պիր շէյ տէ- մէտիքտէն մաատա , հաթտա լազըմ կէլտիյի հալտէ , խաթըրընը իչիւն պու խուսուստա էլիմտէն կէլէն մուա- վէնէթի տախի տիրիզ իթմէյէճէյիմի նամուքում իւս- թիւնէ սիզէ սէօզ վէրերիմ :

— Թէշէքքիւր իտէրիմ սէվկիլի ժանրմ :

— Փագաթ մատամ , սագըն զանն իթմէյինիզքի , Վահանպ պիր զարազըմ վար , հաշա' , պէնտէնիզ մէր- գումը հէր ան սէվէրիմ , հալպուքի պիր ազ էվվէլ տէ- տիյիմ կիպէ սիզի , տէյիլ Վահանտէն , իլլա ճանրմտան- տա զիեթտէ սէվտիյիմտէն , հագգը արինիզտէ հըսս իթ- տիյիմ մուհապէթին ուղրունա հէր շէյի ֆէտա իթմէյէ հաղըր օլտուղում իչիւն , հէր նէ էմր իթսէնիզ , քէօրքէօ- րունա վէ նօգթասը նօգթասընա պիլա իթիրազ իթաաթ իթմէքտէն պաշգա նէ' եաբապիլիւրիմ :

— Ահ ճիվանըմ պինլերճէ թէշէքքիւր իտէրիմ :

— Փագաթ Մագրուգ , մալիւմիւնիւզ օլտուքի , պու իշ պէլլէտիյինիզ գատար սուհուլէթ իլէ պաշա շըգամա- յաճագ տըր :

— Նիչիւն . . :

— Զիւնքի Մուհիպ Պէյ Վահանըն բէք զիեթտէ տօս- տու վէ ճանտան ահպապը օլտուղունտան մէրգումը թա- սահուպ իտէճէյի չիւպհէսիզ տիր :

— Պու տէտիյինիզ մատտէնին պէնճէ հիչ պիր էհէմ- միյէթի եօզ իսէ տէ , անընտա չարէսինի պուլմագ գօլպ տըր :

— Նէ կիպի :

— Եանի Մուհիպ պէյ իլէ Վահանըն տօստուղու մա-

պէյնինտէ ֆէսսաւ թօհումլարը էքէրէք, մէրգումանը պիրիպիրլէրի իլէ տիւշման իթաիրմէք գատար դօլայ պիր շէյ օլամաղ :

— Նասր'ը օլապիրիր :

— Մուհիպ պէյին պիղէ սըգճա վիզիթա վերալլին. տէն պիր շէյ անլամայօրմուսունուղ :

— Վագասա պիր այտան պերի տիրքի, միրի մումաիլէյի խանէնիզէ չօգճա կիտուպ կէլիյօր, ֆագաթ պոնն. տան նէ' նէթիճէ հասըլ օլապիրիր :

— Սէօյլէյէճէյիմ մատտէ, էլան թահգըղաթէ միւհ. թաճ իսէ տէ, շու տախի պէնճէ քիր տէրէճէյէ գատար տահիհ տիրքի, Մուհիպ պէյ պիղիմ Զապէլի (մէրգումէնին քէրիմէսինին իսմի Զապէլ իտի) սէվէյօր զանն իտէրիմ :

— Սիզին քէրիմէնի' գիմի :

— Էլէթ, նիչիւն պու գատար թէաճիւպ իտէյօր. սունուղ :

— Հայրը թաաճիւպ իթմէյօրում, օլապիրիր, հալ. պուքի պէնտէնիզ Մուհիպ պէյ տէն էօյլէ պիր շէյ մէ. մուլ իթմէմէքտէյիմ :

— Խնսանլարան հէր շէյ մէմուլ տըր :

— Էյ քէրիմէնիզ տախի պու մուհապէթէ իշթիրագ իթմիշմիտիր :

— Օրաաը թաստիգէ միւհթաճ տըր, լաքին ծնպէշ եիրմի կիւնտէն պերի տիրքի մէրգումէնին հալինտէ պիր մահգունիլէթ կէօրմէքտէյիմ, վէ մալիւմա օ եաշտա քիր գըզլն մահգունիլէթի բէքտէ սէպէպսիզ օլամաղ :

— Տօղրուսունու իսթէրսէնիզ մատամ, սիզ չիմաի տէ. տինիզտէ խաթըրմա կէլտի, պէնտէնիզ տախի պիրագ վագըթտան պերի տիրքի, Մուհիպ պէյին հալինտէ պիր թէպէտիւլաթի զաքիսէ միւշահատէ իթմէքտէյիմ, լա.

քին պէնճէ պու հալ բէք մինասիպէթսիղ տիր զանն ի տէրիմ, զիրա մալիւմա մէզհէպ ֆարգը պու իշէ մանի օլաճաղընա շիւպհէ եօգ տըր :

— Ժան նէ տէյօրսուճուղ, մէզհէպ ֆարգը օլմասա ի տի տախի, երնէ միւմքիւն օլամաղըտը, չիւնքի պէն մէրգուճէնին ալաճագ զէվճիւնի շիմտիտէն հաղըրլամը չըմ :

— Վէ բէք զիեատէ ագըլլըլըգ իթմիշսինիզ :

— Հէր նէ հալ իսէ, շիմտի օ խուսուս լաղըմ տէյիլ, անճագ պու մատտէ, Վահան իլէ Մուհիպ պէյի պիրիպիրլէրի իլէ պօզուչտուրմաղա կիւզէլ պիր վասէթա օլապիլիր վէ պէն տախի պունտան բէք գօլայ իսթիֆատէ իտէպիլիրիմ զանն իտէրիմ :

Ժան պու խուսուստա եանի Մուհիպ պէյին Զապէլէ օլան ալագասը Վահան իլէ պօզուչմաղա նասըլ վասէթա օլապիլիր օլտուղունա տայիր մուճաիլէյհատէն իյզահաթ թալէպ իտէճէք իքէն, էվին իւսթ գաթընտա պիր շամաթա իշիտիլտի, վէ մատամ Տէրպանեան սէպէպինի ան լամագ իշիւն օտա գաբուսընտան տըշարը չըգտըգտա, պէսլէմէ գըզ մէրգուճէյի գարչըլայարագ, մատմաղէլ Զապէլին պիր ազ րահաթը օլմատըղընը խապէր վէրինճէ մուճաիլէյհա պէսլէմէյէ խիթապէն, « Մարիեա սէն Զապէլին եանընա կիթտէ պէնտէ կէլիյօրում » տէյէրէք, մէրգուճէյի սավտը, վէ հէման ժանըն եանընա կէլիպ « Աֆֆ իտէրսին միւսիւ պէն գըզըն եանընա կիտէյօրում, եարըն ինշալլահ էօյլէնտէն սօնրա եա Փըրըլտագտա վէ եախօտ Հիւնքեար սույունտա կէօրիւշիւրիւզ » տիմէքլէ մէրգումտան մուֆարէգաթ իթտի :

Զաթէն վագըթ տախի մուրուր իթմիշ, եանի եարը կիճէյի իքի սաաթ գատար կէշմիշ օլմաղըլա, Ժան տախի հէման այաղա գալգուպ, վէ հիշ պիր քիմնէտէն կէօ

ընկմէ, էրէք մերգումէ իլէ վէտալաշտըգտան սօնրա ,
« Եարբն սուլարտա կէօրիւշիւրիւզ » տիմէքլէ խանէսինէ
կիթտի վէ կէօնա կէօն իւմիւտլէր իլէ սապահա գատար
եաթըպ ուլուտու :

ՕՆՏՕԳՈՒԶՈՒՆՃՈՒ ՖԱՍԸԼ

ՀԻՒՆՔԵԱՐ ՍՈՒՅԸ

Ֆիլ վագր միւսիւ Տէրպանեանքն քերիմէսի մատմա-
ղէլ Զապէլ, կիճէլէյին պիրտէն պիրէ քէյֆինի պօզմուշ
օլուպ, վալիտէսինի եանընտա պուլամատըղընտան Մա-
րիեա նամ պէսլէմէլէրինի օյանտըրմըլ իտի, վէ մէրգու-
մէ պէսլէմէ գըղըն տախի կէլիւպ մատամ Տէրպանեանէ,
քերիմէսինին պիր աղ խասթա օլտուղունու խապէր վէր-
տիլի մանղուրումուղ օլտու :

Մատամ Տէրպանեան ժռն իլէ վէտալաշտըգտան սօն-
րա քերիմէսինին եանընա վարուպ մէրգումէյի եաթա-
ղընտա եաթմըլ, վէ էքէյիճէ քէյֆսիզ պիր հալտէ օլ-
տուղունու կէօրիւպ, հէման եանընա եանաշտը, վէ էլի-
նի թուլթարագ . . :

— Նէ՛ օլտուն գըղըմ, նէրէն աղըրեօր, տէյու սուա՛լ
իթտի :

Մէրգումէ պիր տիլկիրանէ նիկեահ իլէ վալիտէսինին
եիւզիւնէ պագարագ, հիշ ճէվապ վիրմէյուպ անճագ
աղլամայա պաշլատը :

Մատամ Տէրպանեան քերիմէսինին աղլատըղընը կէօ-
րիւնճէ, մէրգումէնին հագգընտա օլան շիւպհէսի ար-
թարագ, քէնտի քէնտինէ « Պէօյլէ հիշ պիր սէպէպ օլ-
մատըղը հալտէ աղլամագ թէքին տէյիլտիը . միւլթազա
պու գըղըն գալպինտէ կիպլի պիր էնտիշէ օլմալտըր ,
տէրիտի . վէ հէման մէրգումէնին եիւզիւնի բուս իթ-
մէքլէ . . :

— Նիւիւն աղլայօրսուն դըզըմ'նէ վար :

— Պիւմէմ, լաքին խասթայըմ զանն իտէրիմ :

— Սճայիւպ, պիր ատամ խասթա օյունճա աղլա՛րմը :

— Նէ եաբայըմ քէնտիմի թուլթամայօրու՛մ, թայիմա
սղլամագ իսթէյօրում :

— Նէ՛ րէնտէն պիհուզուրլուգ հըսա խտիյօրսուն :

— Իչիմ սըգըլըյօր :

— Տօգտօրա խապէր իտէլի՛մմի :

— Հայլը հայլը պօշ շէյ տիր, պէլքի ույուրսամ սա՛-
վուշուր :

— Հայ՛ հայ՛, էլպէթտէ սավուշուր, պիր աղ (օտըգօ-
լան վէրէյիմմի սանա, իչէրմիսին) :

— Սիզ պիլիրսինիզ :

Մէրգումէ հէման (թուալէթէ) մախսուս օլան պիւրօ-
նըն տէրէյինի աշուպ պիր ուֆագ շիշէ ալտը, վէ քէրի-
մէսինէ գօգըթթաղգոմն սօնրա, պիր քաշ տամլա պար-
տաղըն իչինէ գօգարագ, վէ սու իլէ մախսմալ իթմէքլէ
մէրգոմէ յէ թաղտիմ իտմալ . . . :

Ալ Զապէլ, իչքի եիւրէյինն սըգընթըսը սավուշ-
սուհտա քաջաթ ույուրսալիլէսին, զիրա Խարըն բազար
տըր վէ փլթէ հէվատա աշըլըյօր, հիշ շիւպհէմ եօգքի
հիւնքեար սույունտա վէֆգէլատէ գալմպալըգ օլուր,
իմտի պաղքի սապահա էյի գալգասըն, շիւնքի միւթ-
լագա Խարըն պիգտէ կիթմէլիլիզ, հէմ ումարըմքի միսա-
ֆիրլէրմիկտէ օլաճագ, տէտի :

Մուամիլէյհա պու « Միտաֆիրլէրլիլիզ օլաճագ » տի-
վէսի կլէ Մուհիպ պէյի էյմա իթմէր Խսթէր իտի իսէտէ,
աշըգտան աշըղա միրի մուամիլէյհին իսմինի սէօյլէմէ-
յուպ անճագ բուճուզ իլէ անլաթմագ էֆքեարընտա իտի,
իմտի պու սէօղիւն քէրիմէսինէ նէ տէրէճէ թէէսսիր ի-
տէճէլիլի անլալագ իչիւն պիգգալթլէ մուամիլէյհանըն
Կիւզիւնէ պագտը, հալպուքի Զապէլ, եա ֆուլթուրսուզ :

լուղղունտան , վէ եախօտ ուսթալըղընտան , հիչ քէնտինի
սլօզմաեարագ գատէհի վալիտէսինին էլինտէն ալըպ իչտի ,
վէ եօրկանը պաշընա չէքիւպ , հէման կէօղէրինի գա-
բայը վէրտի :

Մուգատտէմա իֆատէ օլունսուղու կիպի , մատամ
Տէրպանեանըն քերիմէսի մատմաղէլ Զապէլ , հիչ պիր
վէչհիլէ վալիտէսինէ պէնգէմէյուպ , անճագ հէր պիր
հալ իլէ բէտէրի միւսիւ Տէրպանեանը անտրըր իտի ,
մէրգումէ սաֆթիյնէթ վէ նազիք տուլղուլու պիր բա-
քիզէ գըզճըաղ օլմաղըլա , քէնտի հագգընտա վալիտէ-
սինին ֆութուրսուղղուղունու կէօրէրէք , պիլ մուգապէլէ
քէնտիսի տախի վարավարա վալիտէսինտէն սօղուլուպ ,
պիւթիւն պիւթիւնէ պապասընա սարըլմըլ վէ մէրգումը
ճանքնտան զիւտտէ սէվմիչ իտի :

Ֆիլվագը մատմաղէլ Զապէլ օլ կիճէ պիրտէն պիրէ
տէրունինտէ պիր սըզընթը հըսա իթմէքէ քէյֆինի պօղ-
մուչ իտի , մումաիլէյհանըն պու քէյֆսիլլիի հագգըն-
տա , մատամ Տէրպանեանըն , եանի վալիտէսինին իթտիլի
թախմին պիր տէրէճէյէ գատար սըհհէթէ մագըրուն իտի ,
չիւնքի պիչարէ գըզճըաղ իլք տէֆա օլարագ գալպինտէ
պիր հըսսիեաթը ղարիպէ , վէ խօշ պիր էնտիչէ տուլմագ-
տա իտիքի , սըրըրնա պիր սըրտաշ պուլամատըղընտան
քիմսէյէ տէրտի տէրունընի ըզհար իտէմէյուպ , ըազը
աչգընը չարնաչար քէնճինէյի գալպինտէ մահֆուլ իթ-
մէյէ մէճպուրէ օլմուշ օլմաղըլա , անճագ կեահպէ կեահ
էվին թէնհա պիր օտասընա չէքիլիւպ զարի զարի աղ-
լամագըլա թէսէլլի պուլմագտա իտի :

Մումաիլէյհա օլ անէ գատար գալպինտէ թէվէլլիւտ
իտէն պու հըսսիեաթը աճիպէնին նէ օլտուղունու պիլէ-
մէտիլինտէն , քէնտինի աղըրճա պիր խասթալըլա կի-
րիֆթար օլմուշ տըր զանըյըլա զիւտտէսի իլէ թէէսսիւֆ

իթմէքտէ իտի :

Վէ հագըգաթէն մերգումէ պագիրէ գըղճըազ իլէ-
թը մուհապէթ իլէ մէլուլէ իտիքի , իշպու խասթալըղըն
սէպէպի տախի Մուհիպ պէյին հագգընտա տույտուղու
աշգու մուհապէթտէն նէշաթ իթմիշ օլտուղունու օգու-
եանլարըմըզ էլպէթտէ անլամըշ օլմալըտըրլար զանն ի-
տէրիզ :

Վագաա Մուհիպ պէյ տախի բագիդէյի մէրսումէնին
հագգընտա սօն տէրէճէ պիր մուհապէթ հըսս իթմէքտէ
խաի իսէտէ , անճագ օլ անն գատար պիրիպիրլէրի իլէ
պու խուսուստա ապա գօնուշուպ կէօրիւլմէմիշլէր , վէ
անճագ մապէյնլէրինտէ կեահպէ կեահ մանատար վէ
սուզիշլի նիկեահլէր միւպատէլէ օլունմաշ իտիքի , իքի
բագիպազ աշըգու մաշուգէ պէյնինտէ վուգուա կէլէն
պու պագըշլար , լիսանը հալ իլէ թէքէլլիւմ ծլունան պին-
լէրճէ աշգու մուհապէթ միւպահասալէրինի միւհթէվի
տասիթանլէրտէն չօգ զիեատէ կըսսէլէր անլաթապիլիր
օլտուղու միւսթաղնիյի իշթիպահ տոր :

Լաքին սատ հայֆի պու զէվալլը կէնճլէր գալպլէրին-
տէն հըսս իթտիքլէրի աշգու մուհապէթ տույղուլարընա
գաբըլըպ հիշ պաշգա պիր շէյ տիւշիւնմէյէրէք , եանի
ճիհանքն գայիտէլէրինի հիսապ թահտընա ալմայարագ ,
քէնտիլէրինի քէօր քէօրունա խէլասը միւմքիւնսիւզ , վէ
շըգըլմազ պիր գույուեա աթմըշլար իտի :

Ֆիլ հագըգա թարաֆէյն սատագաթ վէ խալիսէթ իլէ
պաշլանըմըշ օլան , մուհապէթ տէնիլէն օլ մուգատտէս
տույղու պէնիյի պէշէրէ պախշը իլահի օլմաղըլա , հիշ պիր
վէչիլէ միլլէթ վէ մէզհէպ ֆարգը իթմէզ իսէտէ , չիֆա-
յիտէքի գայիտէյի աշվալի ճիհան պիւսպիւթիւն պաշգա
տիւրլի օլմաղըլա , պու իքի պիշարէլէր տախի , պուլուն-
տուղլարը հալու մէվգըլարընըն իգթիզասընճա , վէ պա-

զը էսպապը մուհիմէյէ մէպնի , իւրիտիտէ նայիլի մէրամ
օլամայաճագլարընտան , հէր հալտէ սէֆիլ վէ պէտպահտ
օլաճագլարը կիւն կիպի զահիր իտի :

Մէրդուման իքի կէնճլէրին պէտպայէթը թէաշիւզլէրի
շու սուրէթլէ վագը օլմուշ իտի , պիր կիւն Մուհիպ պէյ
հէնուզ չըգարտմըշ օլտուղու (Ֆօթօղրաֆընըն) պիր տա-
նէսինի հէտիյէ մագամընտա օլարագ մատամ Տէրպան-
եանէ թագտիմ իթմիշ , վէ մէրդումէ տաթի ըէսմը մէզ-
քիւրի տիգգաթ իլէ սիւզտիւքտէն սօնրա « Բէք կիւզէլ
չըգմըշ տըր , կէօթիւր ալպիւմէ գօյ Զապէլ » տիմէքէ
քէրիմէսինէ վէրմիշ օլուպ , վէ մումաիլէյհա տաթի , վա-
լիտէսիլաւէն զիեատէ թասվիրի մէզքիւրէ տիգգաթ իլէ
պագըպ , « Վագաա պէյ էֆէնաթ վալիտէվին տէտիյի
կիպի բէք հիւսիւնլի օլմուշ » տէյինճէ Մուհիպ պէյ
վապֆ օլունմազ պիր նէզաքէթ իպրագ իտուպ , վէ պա-
շընը էյէրէք , եալընըզ պիր իշարէթը մախսուսէ իլէ մու-
մաիլէյհայէ արգը թէշէքքիւր իթմիշ իտի :

Իշթէ պիր ատէմի եա էպէտի սուրէթտէ սէֆիլ ու խա-
րապ , վէ եախօտ մէսուտ ու քեամիեապ իտէն աշգու մու-
հապէթ տէտիքլէրի հըսսիեաթը զարիպէ , էքսէրիյէն պու-
կիպի հէշ գապիլինտէն օլան շէյլէրտէն պաշլար :

Հէր նէ հալ իսէ , իլք ազշամտան եաղմայա պաշլամըշ
օլան եաղմուր , սապահա իքի սաաթ գալընճայա գատար
տէվամ իթտիքտէն սօնրա քէսիլմիշ , վէ հէվա տաթի բէք
լէթաֆէթլի սուրէթտէ աշլմըշ օլմաղըլա սօն պահար
մէվսիմիլինթի թէրապլէթի , տիւնեանըն հիշ պիր թարաֆընպ
գըյաս օլունմազ , վէ ասըա նիսպէթ գապուլ իթմէզ տէ-
րէճէտէ օլան , պօղազ իչի մէվգըսընը ատէթա ճէննէթ
պաղլարընա թահվիլ իթմիշ իտի :

Կիճէտէն իւլիւֆէր պալըղը շիքեարընա չըգան պալըզ
գալըզլարը իւշեր իքիշեր պերիպիլինի միւթեագգիպ , ին-

նի մահալլէ վէ եախօտ Բազար պաշը իսկէլէլերինէ եա-
նալմագտա , վէ մէրգուման պալըգճըլարըն դապա վէ ա-
հէնկսիզ սէսլէր իլէ դարմագարըշըգ վէ ղայրի միւնթա-
ղամ օլտուղու հալտէ օգուտուգլարը եիւրիւք թիւրքիւ-
լէր իլէ , Բազար պաշը գաղինօսընտա իճրայի ահէնկ ի-
պէն սազէնտէկեանըն , չալմագտա օլտուգլարը մէշհուր
թանպուրի Մաման պէյին իխթիրաաթընտան սապահ չէն-
պէրի տէնիլէն բիյըրէվի իիւլալ իթմէքտէ իտիլէր :

Պու արա եղլան տիլլի թապիր օլունան իքի չիֆտէ
ճէտիա վէ եալտըզլը պիր բիեատէնին , պէյազ չարսաֆ
կիպի ասլա գըմըլտամամագտա օլան տէնիլի եարադադ-
ահէսթէ ահէսթէ Բազար պաշը սահիլինտէն կէշմէքտէ
օլտուղու կէօրիւլթի :

Բիեատէյի մէզքիւրէնին տէրունինտէ պուլունան զաթ ,
մէզքիւր գաղինօտա չալընան չալկընըն ահէնկինտէն միւ-
թէէսսիր օլարագ տէրունի տիլտէն պիր ահ չէքիւպ , հէ-
ման իսկէլէյէ եանաշմալարընը գայըգճըլարա էմր իթտի ,
վէ մէրգուման տախի գայըղը տէրագապ իսկէլէյէ եա-
նաշտըրտըգլարընտա , Սէրմէտ պէյին մախտումի , վէ պի-
ղիմ մալիւմիւմիւզ օլան Մուհիպ պէյ հէման իսկէլէյէ
սըջլայուպ , գաղինօնուն բիյէկեահինտէ օլան սահիլտէ
պիր մանտալիէնէ ալուպ օթուրտոն , վէ քէմալի տիգգաթ-
իլէ մէզքիւր խանէնտէկեանը տինլէմէյէ պաշլատը :

Մուամիլէյհին գաղինօյա մէնսուպ օլան մէվգըտա օ-
թուրտուղու հէնկեամտէ , սազէնտէլէր տախի , բիյըրէվին
սոն խանէսինի չալմագտա իտիլէր քի . պիթէր պիթմէզ ,
սապահ չարգըլարընա կիրիշիւպ , « Սապահ օլտու ույան
էյ մէսթի նազըմ , մուհապէթ տուրուրգան ույդու նէ
լազըմ » չարգըլը միւէսսիրէյի քէմալի շէվգու խահիշիլէ
օգումայա պաշլատըլար , վէ Մուհիպ պէյ , իշպու կիւֆ-
թէյի պէրճէսթէտէն վէֆգէլատէ միւթէէսսիր օլարագ

հիշ միւթատը օլմատըղը հալտէ հէման գաղինօնուն (կար-
սօնունը) Զըղըրուպ պիր գատէհ ըագը ըամարլատը , աւ-
շաղ « պաշ իւսթիւնէ » տէյուպ , ըագըյը կէթիրիր կէ-
թիրմէզ միրի մումաիլէյհ տէր ան վէ պիւա սապըր իշտի ,
վէ արգա արգայա պիր քաշ տանէ տահա ըամարլայուպ ,
էհլի քէյֆ առէմէր կիպի քէմալի խահիշիլէ չագմայա
պաշլատը :

Մուհիպ պէյին միւթատը եալընըզ թաամ վագթի
պիր քաշ շէրապ իլմէք իքէն , շիմտի իսէ պէօյլէ ըագը
ճունունլէրի կիպի սապահլէյին հէման արգա արգայա
չագմասընտան հալինտէ վէֆգէլատէ պիր թէպէտիւլթ
վուգու պուլտուղու անլաշըմագտա իտի :

Մահալի մէզքիւրտէ նաղմէսազ օլան խանէնտէկեանը
խուպավաղանըն սէտայի հաղինանէսինէ , աղաճտան աւ-
ղաճա բէրվազ իտէն ճընս ճընս գուշարըն նաղմաթը խօշ
էլխանանէսինի կիւշ իտէնլէր , առէթա խանէնտէկեան
իլէ թույուրը մէզքիւրէ մապէյնինտէ պիր սուալ ճէվապ
վագը օլույօր զանն իտէճէքլէրի կիպի , (բէք միւհսսիր
տիր նէվայի էհլիտիլ էհլիտիլէ , նաղմէյի ճանսուղի պիււ-
պիււ տիր Կագան բէրվանէյի) պէյթը ըէնկինէնին մաղ-
մունը վէհվասընճա , թույուրը մէզքիւրէնին նաղմէյի
ճանսուղլէրի Մուհիպ պէյին գալպինէ օլ մէրթէպէ թէ-
էսսիր իթմիշ իտիքի , միրի մումաիլէյհ առէթա քէնտի
քէնտինտէն կէշմիշ պիր հալէ կիրիֆթար օլմուշ կիպի
կէօրիւնմէքառէ իտի :

Հէր նէ հալ իսէ Մուհիպ պէյ պու հալ իլէ մահալը
մէզքիւրտէ պիր աղ տահա արամ , վէ նուշի պատէ իլէ
կիւյա քէյֆինի թէմամ իթտիքաէն սօնրա , նիմ մէսթ
օլտուղու հալտէ , հէման եէրինտէն գըլյամ իթմէքլէ ,
ուշաղը չըղըրուպ գաղինօնույա օլան պօրճունու թէտի-
յէ իտէրէք , ահէսթէ ահէսթէ Խըրըլտագ պաղչէսի տէ .

նիլէն մահալէ չըգժագ իւզրէ պայրըտան եօգարը եիւ-
րիւմէյէ պաշլատը :

Պօղազ իշինին էն պիրինճի , վէ էն կիւզէլ մէվգըսը
օլան , իշպու Ֆըրըլտագ պաղչէսի տէնիլէն միւրթէֆի վէ
միւֆէրրիս մահալ , օլ սապահ հէվանըն թէրավէթինտէն
գալու գալէմիէ վասֆ օլունմագ մէրթէպէտէ կիւզէլ , վէ
նազար բուպա պիր հալ իթիսապ իթմիշ իտի , շէօյլէքի
աֆիթապը ճիհան թապըն զիեայի հայրէթ ֆէզասը ,
եուշուա տէտէ թէսմիյէ գըլընան միւրթէֆի տաղըն թէ-
բէսինի թէնվիր իթմէքլէ , տիտէյի էրպապը նազարէ ,
ճէպէլը մէգըիւր , (Վէսուվ վէ էտնա) տաղլարը կիպի ա-
տէթա պիր եանար տաղ շէքլինտէ կէօրիւնիւպ կէօղէրի
գամաշտըրըր . վէ լէթաֆէթտէն ճապէճա գըզարմըշ օլան
ասիւմանըն բէնկի , Անատօլ վէ Րումէլի Գավազլարընըն
գօյլարընտա գարշը պէ գարշու պիրէր ուֆանդգ հավըզ
շէքլինտէ կէօրիւլէն տէրեայէ ագսէնտագը հայրէթ օլ-
մաղըլա , իշպու մէնզարէյի պինաղիրէյի սէյուլ թէմա-
շա իտէնէրին զիհինլէրինի տօլաշտըրըր իտի :

Թապիաթըն թա պու մէրթէպէ կիւզէլլիյի տիւնեա-
նըն պիրինճի մէվգըսը , վէ վաթանըմըզ օլան Ըստամպօլ
չէհրինին Պօղազ իշիսինէ մախսուս օլմաղըլա , իսթատը
էզէլին եէտը գուտրէթը իլահիյէսի իլէ թէշքիւու թէզէ-
ին գըլընան բայի թահտըմըզը , ճէնապը վաճիպէլ վու-
ճուտ հազրէթլէրինին տիւնեալէր տուրտուգճա մահ-
ֆուզ պույուրմասը տուայի վաճիպիւլ էտասընը էօմրիւ-
միւզ օլտուգճա վիրտի զէպան իթմէմիզ էլզէմ տիր :

Պալատէ զիքրի սէպգաթ իտէն Մուհիպ պէյ ահէս-
թէ ահէսթէ պայրըր չըգուպ Ֆըրըլտագ պաղչէսինին թա
ուճունտա թէնհա պիր մահալին քիւշէսինէ շէքլիւպ օ-
թուրարագ տէրեայի թէֆէքըիւրէ տալտը . մէգըիւր միւ-
ֆէրրիս վէ Տիւքիւշա մահալտէ սապահ գահվալթըսը իթ-

մէք իշխան կէլմիշ օլան պիր քաշ խըրթաթիեան ֆամիլ-
եալէրի, պիրիպիրլէրի իլէ կիւլիւշիւպ գօնուճագտա ի-
տիլէր, պունճարտաճ գօլթուգ գօլթուղա քէշթուղիւզար
իթմէքտէ օլան իքի տուխթէրը զիւհրէ բէյքէր, Մու-
հիպ պէյին կէլիւպ թէնհա պիր քիւշէյէ չէքիլտիլինի
կէօրմիւշ օլմալարըյըլա, Ֆըրանսըզ լիսանը իլէ վէ մահ-
զա միրի միւշարիլէյին հագգընտա շու վէշհիլէ միւ-
քեալէմէ իթմէքտէ իտիլէր . . :

— Եազըզ, վարիսէ շու պի չարէ տէլիգանլընըն բէք
պէօյլէք պիր տէրտի օլմալը . . :

— Եվէթ, բէք միւքէտտէք պիր հալաճէ կէօրիւնիյօր :

— Կէլտիլինտէ տըզգաթ իթտիլիլզմի, նասըլ եու-
վարանըյօրոնտու . . :

— Սարխօշ օլմալը, լաքին պէօյլէ ալէսսապահ . . :

— Հիշ շիւպհէ եօգքի սարխօշտըր, լաքին նէ տէրսին
գըզգարընտաշ, հալու թալընտան մէմուլ օլունապիլի-
միքի, պու մէրթէպէ գըյաֆէթի տիւզկիւն վէ նազիք
պիր տէլիգանլը պէօյլէճէ րագը ճիւնիւնի օլուն :

— Աման եարապալիմ, տիւնեա բէք աճայիպ օլմուշ-
տըր, հիշ պիր վագըթ գըլըզ գըեաֆէթէ էհէմմիլէթ վէ-
րիլմէմէլի տիր :

— Վագա՛ա հագգընըզ վար, լաքին քիմ քէշֆ իտէ-
պիլիւր, օլաքի զապալը տէլիգանլընըն վէֆգէլատէ պիր
քէտէրի օլապիլսին . . :

Մէրգումէ իքի կէնճ գըզլար պէօյլէճէ, միրի մումաի-
լէյին Ֆըրանսըզ լիսանընը պիլմէզ զանն իտէրէք հալինի
մուաիլէգէ իթմէքտէ իտիլէր, հալպուքի Մուհիպ պէյ
քէնտի հագգընտա թէքէլլիւմ օլունան պու սէօզլէրի նօգ-
թասը նօգթասընա անլամըշ օլմաղըլա տէրէճէյի նիհա-
յէտէ ութանտըր, վէ քէնտի քէնտինէ, « Իլահի եարապ-
պիմ պէնիմ հալիմ պէօյլէ պէօյլէ նէրէյէ վաքաճագ »

տէտի Կ վէ արեւը Կ հիճապընտան մահալի մէջ քիւրտէ օչ
թմարամայանդ Կ հիճան գաղթուպ, Բաղարի պաշը իսկէ
լեւինէ ինէրէք քէնտիքի պէքլմէքմէ օլան գալըլընա
բագիպէն Պէօյլըքտէրէ յէ կիթտի :

Ճասքլըլի մալիւմիւմիւ պիք . Մուհիպ պէյին սնապահ
լէյին էրքէն Պէօյլըքտէրէ ճահիպինէ կէլտիյիէ պաշքա պիք
չէյ իշին օլմայուպ, իլլա միւսին Տէրպաննանըն Գամիւ
եռաքըն մըլարաւա պուլարաւ սէվկիլիսինի : Եւսնի մատ
մաղէլ Զապէլի կէծրմէքտէն իպարէթ մլուպ, ֆագաթ
վաղըթ էրքէն, վէ մէրգուլմէլէրին տըլարը չըլմաքընա
հայի զհիճան լաղըթ օլմաղըլըն, կիւնաթիւղիւն ստաթ եքտի
նէքիլինի Կ Կաթար Եօթէ պէրի էյլէնմէքլիյէ մէճպուրի
յէթ հաթըլ օլարաւ, Պէսյիւք մէքրէաէ Կաթի պիք աղ
վագըթ կէշիլտիքտէն, ոսնրա թաամ էթտի, վէ պատէլ
թագաթ պիք արապա իլէ Թոզրիւ Օրթա չէլմէ նամ մահալէ
կէլիւպ օթոքիւն :

Երմտի պաշքա Եօլու վարիսէտէ օ վագըլթլար սուլա
րա կիտէն ֆաթիլեալէր, հէր հալտէ մահալի մէջ քիւրտէն
կէլմէյէ մէճպուր օլտուգլարիւնտան, իրի մուլալիլէյ
տաթի Կրաճըգտա արաւ իթմէքլէ, Մաթաթ Տէրպաննա
նըն, քիլիմէօի մատմաղէլ Զապէլ իլէ պէրապէր օրատն
կիւզար իթմէլէրինէ միւնթաղըր ճլտու իսկալէ, մէրգու
մէլէրին Եօլունն կէօղէալիւթ կիպի կէօրիւնմէմէք իշին,
օլապիլտիլի Կատար քէնտիքի կիլլէմէքտէ ինի :

Մուհիպ պէյ մահալի մէջ քիւրտէն արաւ իթտիլի հէն
կեամտէ քէնտիքի պաղը ղարիպ վէ թօհաթ հալլէթ միւ
չահատէ իթմէքլէ թէհաթիւպինի թուլթամաղ իտի :

Նէօյլէքի թէպտիլի ապու հէվա զըմընտա Թէնի մա
հալէյէ եաղըլըն կէլէնլէրին էքսէրիսի, վէ ալէլ խու
սու միլլէթիմիգտէն օլտնլար ֆաթիլեալէրինի հաթա եա
լընը կէլտէ պըրաղարաղ, վէ պաղէն քէնտիլէրի պէրա

պէր օլմատըգլարը հալտէ , եա պիր ագրապա վասէթա . սըյըլա , վէ եախօտ ֆամիլեաճա քէյթու կիւզար իթմէքտէ օլուպ , քէնտիլէրի իսէ ագշամյարա դատար քէմալի կերմիլէթ իլէ , վէ կիւյա մաւհիմպիր իշ կէօրիւյօրլար կիպի պաշլարընը ասըպտա օյունա տալտըգլարը սահիհէն թաաճիւպէ շաւան պիր հալ տըր :

Մէրգուճանըն մահալի մէղքիւրէ կելիր կելմէզ , վէ հէնուզ գահվէլէրինի իշմէքսիզին տէրագապ իքիշէր վէ եա տէօրտէր քիշի պիրլէշիւպ , քիմի թավլու , վէ քիմի իքի եիւզ վէ եախօտ բըրէֆա տէնիլէն օյունլարա տալըպ , կէօզլէրինէ հիշ պիր շէյ կէօրիւնմէյէրէք , վէ էթրաֆլարընա տախի աթֆըր նազար իթմէքսիզին միւթէմատիլէն օյնատըգլարընը , վէ օյուն պաշընտա վէ եախօտ բարթի խիթամընտա , իքի օրթագ եէքտիկէրինին չօլբալըգլարընը վէ մէհարէթսիզլիքլէրինի մէյտանէ չըգարարագ պիրիպիրլէրինէ աճամը վէ մազէթա սըֆաթլարընը վիրմէքտէ , վէ պազէն ատապու թէրպիլէնին խարիճինտէ օլարագ հազարաթէ տախի ճիւրաթ իթմէքտէ օլտուգլարընը , չօգ տէֆա քէմալի թէէսսիւֆ իլէ կէօրիւլիւշ օլտուզու կիպի , օլ կիւն պու գապիլտէն օլանլարտան տէօրտ քիշի հէման Մուհիպ պէյին եանը պաշընտա օթուրուպ իքի եիւզ օյնամագտա խտիլէր :

Պունլարտան պիրի կիւյա վէֆգէլատէ պիր սէնաթ սահիպի , վէ եախօտ էմնալըզ պիր հիւնէրէ մալիք տիր կիպի , քէմալի քիպրու ղուրուր իլէ արգատաշլարընա շու վէշհիլէ խիթապ իթմէքտէ իտի :

— Հասըլը էօլիւրսէմ շու օյունու պէրապէր կէօթիւրէճէյիմ վէսէլամ :

— Ատամ ոէնտէ վազ կէշ Ալլահը սէվէրսէն , պէյլէ աթէշ կիպի քեահատ կէլիրսէ նինէմոէ օյնար :

— Էօյլէսի տէյիլ գազըն ալազը , չըրագ , պէն էյէր

ըստ լիցիայի և քաղաքացիական զուգահեռ թահապահ չար-
մասնաբան, գաղութ օլուրմուլուտու :

— Օրթաղըմ գուրայը ինքեար իթտիքտէն սօնրա ,
սէնտէ էլպէթ չարբաճագսըն սանքի պուտա պիր ուս-
թալը գմը տըր :

— Սէն օրալարընը պիւսէն տահա նէ իսթէրսին :

— Պագ տէմինքի բարթիտէ օրեա իքիլիսինի աթարմ-
տա , մաչա պաճաղընա սարըլտըմքի էլլի ալթըն էտէմէտին ,
իլթէ սէնաաթ պուրալարտա տըր :

— Հասըլը մաղէթասըն վէսսէլպմ :

Իքի եիւզ օյունունա աչինա օլան սէլիւրծիլէրտէն պի-
րի , զուրուրլէթը աղիմէ իլէ գուրուլմագտա , վէ օյու-
նու մէղքիւր խուսուսընտա վէֆգէլատէ մէհարէթու մէ-
լէքէսի վար զանն օլունան ատէմի թասահհուպէ գալ-
դըլպա , վէ մէրգումըն ուսթալըղընը թագտիր իթմէքլէ ,
միւնաղայէ միւտալիլէ իտուպ , « Աֆֆ իտէրսին պիրա-
տէր , տօղրուսու հաճի նիգօտ աղա իքի եիւզի բէք կիւ-
զէլ օյնար , վէ տէյէպիլիլիմքի Օրթա չէյմէ օյունճուլա-
րընըն իլինտէ անըն կիպի հիսապըլ օյնաեան օյունճու-
եօգ տըր » տիմէսի իլէ , հաճի նիգօտ աղա թէսմիլէ
գըլընան ատէմ , մէրգումըն պու աֆէրիյնու սիթայիլին-
տէն տէրէճէյի նիհայէտէ քէյֆլէնէրէք , վէ կիւեա էվ-
րօբա աքատէմիեալարընտան միտալ ալմըլ կիպի պիր
թալը իլէ , « Էֆէնտիմ պէն պօլ լաֆլար տինլէմէմ , պիր
ատամ օյնատըղը օյունուն ճանընը պիլմէլի : »

Մէրգուման իքի եիւզ տէնիլէն օյունուն գայիտէսի միւ-
ճիւպինճէ , օյուն արասընտա քէմալի սիւքիւթ իւզըն
պուլունտուգլարընտան , Մուհիպ պէյ տալի տէրին տէ-
րին քէնտի տէրտինի տիւլինմէյէ մէճպուր օլուպ ,
զիհնին իլղալ իտէն բաթըրտընըն մէրս օլմասընտան մէմ-
նուն օլմաղըլա , եէնիտէն միւլահաղա տէրեասընա տալ-

մշակման և նախնական սաղ թարափրնտա, էրէյի պիւ
միւտէթտէն պէրու պաշլարընը ասրպտա սուս բոն-թաւ-
լս օնամագտա օլանլարըն պիւրի, ավազ ավաղ հայդը-
րաբադ քարշուսթտաքինէ, « Չալգալասանա պէ պէօլէ
զար աթըլըրմը, գազ տաղը պէնի (խախա) մը սանտըն
պէն ասթիւ եութմամ » տէյէ պաղըրմասըյըլա, միւր
մուսթիւրէյէ պսւ տէհէթլիւ սէտամտէն արանսըզա կէլէ-
րէք նէ օլտուղոնու պիւմէտի :

Մէրգուման թավլա օյնաեանրարտան պիւրի եէնիլտի-
յինտէն սօն տէրէճէ հիտէթլէնէրէք, բուլլարը խըշմըլա
թափանըն թահտասընա չարբար, վէ տէհէթլիւ քիւ-
ֆուլէր իլէ « պիւր դաբուտան կէլա օլուրմու » տէյիւ .
պաղըրմու արուրուրուտու, վէ գարըրմտաքի օյուլնու
տափի բարթիլի գազանմըշ օլտուղոնտան, պէօլիւք պիւ
սէթլէթ հըտէ իտէպիլմիշ կիպի մահզուզ վէ մէմսուն օ-
լաղադ մահիթապէ գալգըշուպ վէ գահգահա իլէ կիւլէ-
րէք, « գար ութթասընը թանըր օ տիմէքէ մէրգումը
պիւթիւն պիւթիւնէ հիտաթթլէնտիւրի իտի :

Թոհիպ պէյ օ ի.քի եիւզճիլէրին եէնիտէն պիւրիպիւ-
լէրի իլէ իմթիհանուրէ գապէթէ պաշլամալարընը կէօ-
րիւնճէ. արթըգ օրատա րահաթ իտէմէյէճէյինէ ազլ-
քէսէթէք, հէման պաղա գալգուպ թէնհա պիւր մահալ
արամադտա իտի, հալպուքի թէնհա օլադ եէրլէր տա-
խի, հէրաթէթը չէմսին թէհսսիւրի թահթընտա օլմաղըլա
օթուրմագ միւմքիւն օլամայուպ, գահվէնին օ պիւր ճիհէ-
թիւտէ պիւր տէրէճէյէ գատար նիւքիւթ իլէ Նիւն օյ-
նամագտա օլադ իքի թաղըմ քէսանըն, օլամպիլտիլի գա-
տար հըզաղըրնտա օլարագ վարըպ օթուրտու :

Պաշլապըն պիւր թաղըմը Ռուս բըրէֆապը, վէ տիկէ-
րիտէ, օ վաղըթլար Լստամպօլտա մօտա հիւքմիւնտէ
օլան ուիսթ տէնիլէն պիւր նէվի ինկիլիլ օյուլնուտու բա-

րա իլէ, ետե՛րի ատէթա գումար ջնամադարձ խաղէր :

Վագա՛ւ օլ անէ գատար մէրդումանըն շլամթա վէ բաթըրալարը իշիտիւմէմիշ իտի իսէ տէ, գէվալը Մուհիւ պէյին պահտընտան պոնկարտա միւնաղապէ պաշլալուպ, վէ պաղըրըպ չըղըրմագլա պիրիպիրէրինէ :

— Ախպար պէօյլէ այուլթօճուլուզ օլմազ, պին պէշփա պանա թահլը իւնընտան քեսէատ աչըրմազ տէմիլիմէ :

— Էյ նէ եաքայըմ ճանըմ, պէյ գըղտանը խայըմ :

— Էվէթ ջըլննու պաշտա օլուրսա պէյ չէքէրէր, պագսանա սօլը կիթտիմ :

— Նէ պիլէյիմ բարմաղըմը դօգլամարմա զամգ :

— Ամա պէօյլէ օլմազ, սէն տէմինքի Համի պըսնըն միգէրինագէտ պէօյլէ եաքաըն պիրնէսէն օյնամա ջանքըն պըրտա բաքա գայպ էտէյօր :

Բըրէֆաճըլարըն մարաղալարը տահա պիթմիլէն յու իլթ օյնսեպնլաք տախի ազիմ պիր կիւրիլթի աօթարալազ վէ իլէրինտէն պիրի Կալազը օլտուգճա « Բէնօնա իթտի Հագի պէյ իւշ լըվէ եազ պիղէ » վէ օրթաղը տալի « Օնօր պիզիմ տիր պիլին օնօրունաղ եօզ լաթ փա պաղըրըպ հայգըրմաղա պաշլատըլար :

Մըհիպ պէյին պու ատէմէրին հալինէ քեսէիւպ իթտիլի հիպի, պիզ տախի միրի մումաիլէյէ իլէ պէրապէր, հէմ թաաճիւպ վէ հէմաթ թէեսպիլի իտէրիզ, չիւնքիւ մէրգոբմանըն անճազ ճումա, վէ փաշէրիսինն տախի եալընըք բաղար կիւնէրի միւսաատէրի օլտուղու հալտէ, ֆամիլեալէրինի վէ քէօյ գէվգիլնի պըրդղուպտա պէօյլէ ազշամարա գատար՝ վէ քէմաի էնաիլէ իլէ ցունա տալըրգլարընա, պաշգա պիր չէյ տէնվէիպ, իլլա պը կիպի զավալըլարա խալթա նաղարըյու պաքուպոն հալլէրինէ աճըմաղապըլ :

Հէրնէհալ իսէ սաաթ եէաի եէաի պուշուղ պաշլարըն :

տա , ժան վէ մատամ Տերպանեան իլէ , քերիմէսի մատ .
մազէլ Զապէլ , վէ մայեթլէրինտէ Մարիեա նամինտա պէս .
լէմէլէրի տախի օլտուղու հալտէ , Հինքեար սուլունա
կիթմէք իչին , ահէսթէ ահէսթէ , Օրթա չէշմէ բիյլկեա .
հինտէն կէշտիքլէրինի , Մուհիպ պէյ կէօրմէքլէ եիւրէյի
չարբմայա պաշլատը , վէ մէրգումանտէն կէօրիւմէմէյէ
չալըչարագ , հէման պիր մահալտէ կիզլէնի վէրտի :

Մուհիպ պէյ չարնաչար եարըմ սաաթ գատար , տահա
սապըր թիւքէնիրճէսինէ զարուրի Օրթա չէշմէտէ էյլէն .
տիքտէն սօնրա , հէման մէրգումնն արգասընտան Հինք .
քեար սուլունա կիթմէք իւզըէ մահալի մէզքիւրտէն մու .
ֆարագաթ էթտի :

Հինքեար սուլու տէնիլէն մահալին հալու մէվգըսը բա .
յիթահտըմը սաքինլէրինտէն բէք չօղունուն մալիւմի օլ .
տուղունտան վաոֆու պէյան իթմէյէ հաճէթ կէօրմէ .
յիւպ , անճագ շու գատարընը տիմէքլէ իքթիֆա իտէ .
րիգըր , սօն պահար մէվսիմինին թէրավէթը ճէտիտէսի ,
վէ հըւպուպ իտէն բօյրագլ բուզիկեարընըն լէթաֆէթի ,
մահալի մէզքիւրէ պաշգա պիր բէֆնագ պախշ իթմիշ .
լէր իտի :

Հավըն քէնարինտէ մէշհուր քէմանի եհհուտի Գէմա .
ըն թագըմը իճրայի ահէնկ իթմէքտէ օլուպ , ֆասըլա .
ընը պիթիւրի պիթիւրմէշ , կէօյա նէօվպէթ քէնտիլէրի .
նինտիր կիպի բուզիկեարըն թահրիգի իլէ պաթթալ քէս .
տանէ վէ գավագ աղաճլարընըն , սօն պահար մէվսիմինին
հիւքմինճէ գուրումայա եիւզ թուրմուշ օլան եաբրագ .
լարընըն պիրիպիրէրինէ միւսատէմէսինտէն հասըլ օլան
խըշըլթըլարըն խօշ սէտալէրի , ատէթա պիր նէվի մու .
սիգիլիգ իթտիքլէրի , ճալիպի տըգգաթ պիր հալ իտի :

Կէրէք հավըն հէվալիսինտէ , վէ կէրէք սէտլէրտէ
ճէսիմ պիր գալպալըգ օլուպ մատամ Տերպանեան քէ .

րիմէսի իլէ , վէ ժան տախի պէրապէ՛ր օլտուղու հալտէ , հավզըն իւզէրինէ նազըր օլան սէտտէ օթուրուպ , էթրաֆու էքնաֆընտա օլան ֆամիլեալէրին թուալէթինի , վէ պուլունտուգլարը վազիյէթի , միւտագըգանէ վէ ինճէտէն ինճէյէ մուախէզէ իթմէքտէ իտի , վէ զաթէն մինէլ գատիմ մահալի մէղքիւրէ կէլէն ֆամիլեալէր թէնէզզիւհ իչին կէլմէյուպ մահզա պիրպիրլէրինին հալու էթվարընը վէ կիյինտիքլէրի էլպիսէլէրինին կուսթօսընը (գրիթիդ) իչին կէլտիքլէրի մալիւմտիր :

Հէրնէհալ իտէ պու արա մալիւմիւմիզ օլտուղու վէչհ իլէ Մուհիպ պէյ տախի մահալի մէղքիւրէ կէլիպ , տըգգաթ իլէ սէտլէրտէ օթուրան ֆամիլեալէրի կէօզտէն կէչիրիպ մատամ Տէրպանը արամագտա օլտուղունու ժան կէօրմէքլէ , հէման եէրինտէն գըյամ , վէ միրի մումալիլէյհի եանլարընա տավէթ իտինճէ , Մուհիպ պէյ տախի քէմալի մէմնունիյէթ իլէ իչպու տալէթէ իճապէթ իտէրէք , կէլիպ մէրգսւմանըն եանընա օթուրտու :

Մէտէնիյէթին իզթիզասընտան օլտուղու կիպի քէմալի նէզաքէթ իլէ թարաֆէյն իսթիֆսարը հալու խաթըրտան սօնրա , մատամ Տէրպանեան , Մուհիպ պէյ իլէ քէրիմէսինի մատմագէլ Զապէլին պիրիպիրլէրինի կէօրտիւքլէրինտէ պիւա իթթիյաք իպրազ խոէճէքլէրի հալլէրինի սէզմէք վէ թարաֆէյն հուսուլէ կէլէճէք օլան թէէսսիրաթըն տէրէճէսինի անլամագ մագսատըյըլա , տիւզիւյէ պիր քէրիմէսինէ վէ պիրտէ միրի մումալիլէյհէ պագմագտա իտի :

Վէ ֆիլ վագը , մումալիլէյհա բէք գօլայ սուրէթտէ մագսատընա նայիլէ օլապիլլտի , չինքի կէրէք Մուհիպ պէյ , վէ կէրէք մատմագէլ Զապէլ պիրիպիրլէրինի կէօրտիւքլէրինտէ , գալպլէրինտէ հըսս իթտիքլէրի էնտիչէյի կիզլմէյէ միւզթէտիր օլամատըգլարընտան , հէման

ընկաւն ընկէ թահվիլ օլմադըլա, թափալի յի սիմալերին. տէ պիւր արարը ենտիշեալ իւնէն հան զահիրու նիւմայան օլմադտա իտի ըի, պու հալ իլէ պիւսպիւթիւն հազայր էլէ վերտիւնը:

Մուհիպ պէյ, մատալ Տէրպանեզնըրի արդգ աթ զիլէ ընտիւրերնի սիւզմէ քաւ օլմուղըւնու անլայլընճա պու. լաւնուղու շու միւշիւլ վազիլէ թախն գուլթուլմազ էֆ. ընտարըլըլա ընտմէ աղաղ խոնքէք մատալ Տէրպանեզնի խիթապէն:

— Զօգտանմը թէշիթ իթմիշիաթ Կոզ:

— Հայրը անճազ եարամ սաթթ գաթար վար, գէ պիւր տալիս զաթը արնիկին սեօղիւնի իթմէ քաւ ի ըն, գէ մեմալ իթալիւմիզ կիպի, հեման թէշիթ պույուր. մազլա սիպի մէմուշն իթտիւնիզ:

— Թէշէքըիւր խոնքիւս, տեմէքըի թափալ իտեճէ ըի. մի պիւր յօրուտուշուգ:

— Եսթաղֆիւրուլա, անճազ միւսիւ մաշն հեվանըն ընտար իթիւպալ իթմեանիւնն ը. թէշիթ խոնքէ յինիզի վեմալ իթմէ քիլէ, օլ պապտե պիգի թէշալիւր իթմիշ իտի. Կաթալա պույուրտուղըւնուզ կիպի հալա բէք ը. ընտմէնտի, մեմալ քաւերիւթի պու սէնէ կիւղէլ պիւր սօթ պաթար իթմէ յէ մուվաֆիպազ օլաճարզ:

Ին Էօյէ զանն իտերիմա զան Մուհիպ պէյէ պիւր սիկարա թաղտիւմ իթտիք. տէն յաճըա սեօղէ միւտալիլէ իտուպ վէ գլիթի մուսաֆ. լէյհէ խիթապէն . . .

— Դալըզա կէլտիւնիզ տէշիլի:

— Էվէթ էֆէնտիւ:

— Էօյէ իսէ երբէն թէշիթ իթմիշ օլմալըլընը:

Սի շիլմէլիլ էլմէնճէ կէլիպաթ յաղճըզ Էօթէ պիւրիւս.

Կաթար:

— Պէնտէնիզ իտէ Էվտէ սապահտան պէրի զաթը ալի-
նիզի ետմէյէ պէքլէմէքտէ իտիմ, (կիւյա մատամ Տէր-
պանեանըն մալիւմաթը եօզ կիւլի խաֆիյէն) Մէտէլէյի
մալիւմէ հազգընտա պիր մալիւմաթ ալմազ իսթէրիտիմ:

— Պու մատտէյէ տայթը տիւն ազչամ բէտէրիմ իլէ
ազըճըզ կէօրիւչէպիւտիմ իսէ տէ, թէէսսիւֆ իտէրիմքի
հիչ պիր մալիւմաթ ալամտուրմ:

— Միւսիւ Վահանտա ազչամ սիլտէ իտի, տէյիլմի:

— Էվէթ, հաթտա բէտէրիմ իլէ կէօրիւչտիւյիւմիւզ-
տէ, միւսիւ Վահան տախի հազըր իտի, լաքին մէրգում
սապահլէյին տահա պէնտէնիզ ույգուտա իքէն, պիր
բուսուլա պըրագըպ կիթմիչիտի, զալիպաքի . . .

Մատամ Տէրպանեան, մէրգումանըն կիզլի կէօրիւչ-
մէլէրինտէն կիւյա եալընըզ Վահան քէլիմէսինի տույա-
պիւմիչ կիպի, պիրտէն պիրէ միրի մումալիլէյհին սէօզիւ-
նի դաթ իտէրէք շու վէչհիլէ պէտտը քէլամ էյլէտի:

— Աման պէյ էֆէնտի քէրէմ պույուրուն, Վահան
տէտինիզտէ խաթըրմա կէլտի, մէրգում էլան հըռիքսիմէ
իլէ թէէհհիւլ իթմէք էֆքեարընտամըտըր:

Մուհիպ պէյ մումաիլէյհանըն պու սուալինտէն տիւ-
չարը իսթիպրապ օլուպ մէրգումէնին եիւզիւնէ պագտը,
վէ ճէվապ օլարագ . . .

— Շիւպհէ եօզ, վէ մէմուլ իտէրիմքի եագըն վա-
զըթտա տախի տիւյիւնի եաբըպ պիթիրէճէք տիր. լա-
քին պու սուալինիզ պէնտէնիզէ բէք զարիպ կէօրիւնմէք-
տէ տիր, վէ էլպէթտէ պիր նիյէթէ մէպնի օլմագ կէ-
րէք տիր:

— Հայըր, հիչ պիր նիյէթէ մէպնի տէյիլ տիր, ան-
ճագ ճարիյէնիզ մէրգումանըն թէէհհիւլ իտէճէքլէրինի
մէմուլ իթմէմէքտէյիմ:

— Նիլին մէմուլ իթմէյօրսունուզ, մատամքի շունճա

վագըթտան պէրի, պիրիպիրէրինի ճանու կէօնիւլտէն սէվմէտէ տիրլէր, հէր հալտէ իզտիվաճ իտէճէքլէրի տա-
խի պէտիհի վէ միւճէրրէտ տիր :

— Պիզ էօյլէ չօգ մուհապէթ իտէնլէրի կէօրտիւք,
խաթըրընըզա կիւճ կիթմէսիւն ամմա, հաչա սիզտէն, վէ
միւսթէսնալար օլտուղունու տախի գապուլ իթմէքլէ,
տէյէպիլիլիմքի, էքսէրիէն, էրքէքլէր մուհապէթ խու-
սսսընտա սապիթ գատէմ օլմայուպ անճաք պինտէ պի-
րի ահտընտա վէֆատար օլապիլիլ :

— Պույուրտուղունուզ պի վէֆալըգ, վէ սատագաթ-
սըզլըգ խուսուսու եալընըզ էրքէքլէրէ այլտ օլմայուպ,
թայիֆէյի նիսատէ տախի պուլունապիլիլ զսն իտէրիմ :

— Էվէթ պուլունապիլիլ, լաքին բէք ազ, վէլ հասըլ
ճարիյէնիզ էրքէքլէրին պիր հալինէ զիեատէսի իլէ թաա-
ճիւպ իթմէքտէյիմ :

— Դանըք հալլէրինէ :

— Նասըլքի տէտիմ իտի, (միւսթէսնալարը ունութ-
մայալըմ) էրքէքլէր էն զիեատէ սէվտիլլէրի պիր գատը-
նըն մուհապէթինի, իսթէտիլլէրի վագըթ գալպլէրին-
տէն սուհլլէթ իլէ տէֆ իթմէքլիյէ մուվաֆֆազ օլա-
պիլիյօրլար, լաքին պունու պէօյլէ եաբապիլլմէք իչիւն
աճէպ նէ ալաթ իսթիմալ իտէյօրլար իսէ, ճարիյէնիզ
անը պիլմէյէ զիեատէսի իլէ մէրագ իթմէքտէյիմ :

— Քէրէմ պույուրուն պէնտէնիզ պիր շէյ անլայամա-
տըմ . . .

— Էվէթ հագգը ալինիզ վար. ճարիյէնիզ անլաթա-
մատըմ, մէսէլա վահան չըռիբսիմէյի շէօյլէ սէվէրիմ
պէօյլէ ըայէթ իտէրիմ, վէ զայրի հիւմ. . . տէտիլի հալ-
տէ պաչգալարընրտա սէվմէքտէ, վէ պէլքի չըռիբսիմէ-
յի ճանտան վէ ճիտտի օլարագ սէվմէքտէ իսէ տէ, լա-
զըմ իլէտիլի հալտէ մէրսումէյի բէք գօլայ ունուտա-

պիլիւպտէ, կէօյնիւնիւ պիր պաշգասընադա վերէպիլիյօր :

— Թէէսիւֆ իտէրիմքի էլան տէտիյինիզ սէօզլէրտէն հիշ պիր շէյ անլայամատըմ :

— Տէմէք օլուրքի ճարիյէնիզի հէր պիր շէյի աշըգտան աշըղա սէօյլէմէյէ մէճպուրէ իտէճէքսինիզ :

— Տօղրուսու էօյլէ օլտուղու հալտէ բէք մէմնուն օլուրուտում :

Մատմազէլ Զապէլ մէրգումանըն նէ մատտէ իւզերինէ կէօրիւշմէքտէ օլտուգլարընը անլամայա մէրագ իտէր իտի իսէտէ , հիշ պիր շէյ անլայամազլտը :

Պու արա կիւզէլ վէ կէնճ պիր գըզըլա տէլիգանլընըն պիրի արգալարընտան կէլմէքտէ օլան իհիթիւարէ պիր գատըն իլէ կէլիւպ , մատամ Տէրպանեանըն օթուրտուղու մահալին եանը պաշընտա պուլունան խալի սէտէ կէչէրէք օթուրտուլար :

Մատամ Տէրպանեան ֆամիլեայի մէզքիւրէյի կէօրիւնէճէ , կէօզի իլէ պիր իշարէթ իտուպ , Ժան իլէ Մուհիպ պէյէ մէրգումանը կէօսթէրէրէք , շու վէչհիլէ սէօզիւնէ միւպաշիրէթ իթաի :

— Իշթէ պու ֆամիլեանըն կէլիշի բէք իսապէթ օլտու , շիմտի տէյէճէյիմ սէօզլէրի , հէմ գօլայ անլայապիլէճէքսինիզ , վէ հէմտէ միւսիւ Ժան տախի սէօզիւմի թաստիգ իտէճէք տիր (Ժանա խիթապ իտէրէք) . . . :

— Միւսիւ Ժան , շու եանըմըգտաքի սէտէ կէլէն գըզըն քիմ օլտուղունու էլպէթ թանըտընըզ , տէյիլմի :

— Էվէթ էֆէնտիմ պիլտիմ :

— Իշթէ պու զէվալը գըզճըազ տախի , հէր խուսուստա Հըռիբսիմէյէ հէմհալ սայըլապիլիր , զիրա ըէֆագաթընտա պուլունան տէլիգանլը , պիր քաշ սէնէլէրտէն պէրու մէրգումէնին կիւյա նըշանլըսը իսէտէ , պաշգալարընը տախի սէվմէքտէ օլտուղունու միւսիւ Ժան տախի

Թաստիգ իտէր (Ժանա խիթապէն) էօյլէ տէ՞յիլմի :

— Էվէթ էֆէնտիմ, վագաա պուլուրտուղոնուլ կի-
պի օլտուղունա մալիմաթըմ վար :

— Իշթէ Վահան տախի թըպգըյա սուրէթը
ղահիրէտէ կիւյա ճանու կէօնիւլտէն Հըռիբսիմէյի սէվ-
մէքտէ իսէտէ, պաթընէն կէօյնիւ պաչգալտընտա տըր :

Մուհիպ պէյ մէրգումէնին պու քէլամլարընտան աղիմ
պիր էնտիշէյէ տիւշար օլարագ, վէ Վահանը միւտաֆաա
իթմէք էֆէքեարըյըլա . . :

— Նէ տէյօրսունուլ մատամ, տէտիյինիզ սէօղլէրի
Թաստիգ իտէպիլիրմիսինիզ, տէտի :

Մատամ Տէրպանեան զաթէն իշին պու րատտէյէ կէ-
մէսինի պէքլէմէքտէ օլուպ, վէ Թասալվուր իթտիյի բը-
լանը հէման մէվգըյը իճրայէ վազ իթմէյէ գալգըշարագ
աղըր պիր թավր իլէ մումաիլէյէ հէվապէն . . :

— Էվէթ պէյիմ, ճարիյէնիզ պիզզաթ Թաստիգ իթ-
մէյէ հազըրըմ, չիւնքի էլիմտէ միւսպիթ տէլիլլէրիմ վար :

— Նէ տէյօրսունուլ մատամ, սահիհմի սէօյլէյօր-
սունուլ :

— Սահիհ, հէմ բէք սահիհ սէօյլէյօրում :

Մատամ Տէրպանեան, հէր նէ գատար Վահանըն հագ-
գընտա տէտիյի սէօղլէրի գըղընտան կիզլի օլարագ զա-
յէթ բէստէն սէօյլէմէքտէ իտի իսէտէ, պու տէֆա պիւս-
պիւթիւն մէրգումանէ եագլաշարագ, վէ խասսէթէն Մու-
հիպ պէյէ խիթապ իտէրէք շու վէշիլէ սէօղիւնէ տէ-
վամ իթտի :

— Ֆիլ հագըղա, զաթըալինիզ կիպի, ճարիյէնիզ տա-
խի Վահանըն, Հըռիբսիմէյի ճանու կէօնիւլտէն սէվտի-
յինի պիլիր, վէ լազըմ կէլտիյի հալտէ պու խուսուտա
իտտաա տախի իտէր իտի իսէմտէ, հալպուքի սոնրա
պիւթիւն պիւթիւնէ եանըլմըշ օլտուղումու անլատըմ,

զիրա պունտան տէօրտ պէշ այ դատար ագտէմ Վահան
պիզիմ Զապէլ իլէ տախի թէաշիւգէ պաշլամըշ օլտու-
ղունու Ֆարգ իտէրէք . . :

Մուհիպ պէյ մուամաիլէյհանըն պու սէօզիւնտէն շիմ-
շէքտէն վուրուլմուշ կիպի նէ օլտուղունու պիլմէտի , վէ
դըզարըպ պօղարագ , հէման մէրգումէնին սէօզիւնի քէ-
սէրէք վէ թիթրէք պիր սէտա իլէ . . :

— Նէ տէյօրսունուշ մատամ , մատմաղէլ Զապէլ ի-
շինմի տէյօրսունուղ :

— Էվլէթ , Զապէլ իշիւն տէյօրում , վէ էկէր ճարիյէ-
նիզ մինղայրի հատտին ուղաղը կէօրիւր , վէ հէր պիր հալի
քէշֆ իտէր պիր գատըն օլմասամ իտի , շիմտիյէ գատար
րէք չօգ սւլղունսուղլուգլար զուհուրէ կէլէճէյի շիւպ-
հէսիզ իտի :

— (Խէլէճանլը պիր սէտա իլէ) Եանի տէմէք իսթէր-
սինիզքի , քէրիմէնիզ տախի անընլա . . :

— Էվլէթ , հիշ շիւպհէմ եօղ իտիքի , էկէր ճարիյէնիզ
օյտնըգ պուլունմասաիտիմ , մէրգումէ տախի կէնճլիք վէ
ճէհալէթ պէլասըյըլա պիր տէրէճէյէ գատար պու մի-
նասիպէթսիզ թէաշիւգէ իշթիրագ իտէճէքտի . . :

— Լաքին մատամ պու տէտիյինիզի էյիճէ թաստիգ
իթմիշմիսինիզ :

— Բէք ալա թաստիգ վէ թահգըգ իթտիքտէն մաա-
տա , հաթտա . . :

Մէրգումէ պաշլատըղը մէգալէյի դաթ իտուպ , կիւ-
յա սէօյլէմէյէ իշթիրտղ իտիյօր կիպի ըզհարը թէրէտ-
տիւտ իթտիքտէն սօնրա սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք . . :

— Էվլէթ , հաթտա պու խուսուպտա պիղղաթ քէնտիմ
տախի միւճէրէպիմ . . . Ֆիագաթ րէճա իտէրիմ արթըգ
պու պահսը գաքայալըմ . . :

Վէ մատամ Տէրպոսնեսն կիւյա նսոմուրնըն խաթըր ի-

չին տահա իլերուսինէ վարմագ իսթէմէյուպ տէրունի տիւտէն պիր ահ չէքերէք, խաթմը քէլամ էյլէտի իսէ տէ, ֆագաթ կէօսթէրտիյի թարզու թալրընտան, վէ սէօյլէմիշ օլտուղու սէօղլէրտէն կիւյա Վահանըն պիր արա քէնտի ըրզընատա թասալլութ իթմիշ օլտուղունու լայը- գըյըլա անլաթտը, հալպուքի պու իշին նասըլ օլտուղու ֆասլը էվէլտէ իշար օլտուղունտան օգույանլարըմըզա մա- լլում օլմաղըլա արթըգ թէքէրիւրէ հաճէթ կէօրմէյիզ:

Մուամիլէյհանըն պէեան իթտիյի պու տէհչէթլիւ էս- րարըն նէ էֆքեարէ մէպնի օլտուղունու խանըն մալիւմա- թը օլմաղըլա, սուրէթա վէ թագլիտ օլարագ ըզհարը թէաճիւպ կէօսթէրտի իսէտէ, Մուհիպ պէյ ճիտտի պիր իսթիղըպա տիւչար օլուպ, մէրգումէյէ խիթապէն . . :

— Մատամ տէտիյինիլ սէօղլէր բէք աղըր վէ հաթտա ինանըլմաղ չէյլէր տիր, ֆագաթ մատէմքի սիզ սէօյլէ- յօրսունուզ հէր հալտէ ինանմամըզ վաճիպ տիր, հա- պուքի պէնտէնիզին ազըմա մուղայրը օլան պիր հալ վար քի պունու իյզահ իթմէնիզի խասսէթէն թէմէնի իտէրիմ:

— Րէճա իտէրիմ, ճարիյէնիզի թազելիզ իթմէքտէ օ- լան պու մէսէլէյի գաբայալըմ արթըգ, չինքի . . :

— Հէրնէ գատար թաճիզ օլույօրսունուզ իսէտէ, խաթ- ըրմ իշին իտէճէք սուալիմէ ճէվապ վիրմէյէ հիմմէթ պույուրուն:

— Էսթաղֆիրուլլահ պույուրուն . . :

— Վահանըն պու կիպի մէզմում հալլէրէ իճթիսար իթ- տիյինէ նա՞սըլ թահամմիւլ իտուպտա, զէվճինիզէ խապէր վիրմէտինիզ:

— Ճարիյէնի՞զմի խապէր վիրէյիտիմ:

— Շիւպհէ Խօզ, մատէմքի մէրզումըն նիյէթը մէզ- մումէսլինի էյիտէն անլամըշ իտինիզ:

Ժան քէնտիսի տախի մահպա սէօղլէ գարըշմըշ օլմազ

իշին թաաճիւպ ալամէթի կէօթերիր պիր հալ իլէ քէ-
լամէ աղազ իտուպ :

— Տօղրուսու մատամ, պէնտէնիզ տախի Մուհիպ պէ-
յին սէօզիւնի թաստիգ իտերիմ, Վահանըն պու մինասի-
պէթսիզ հալինի գօճանըզա պիլտիրմէք լազըմ կէլիր իտի
զանն իտերիմ, տէտի :

Մատամ Տէրպանեան կիւյա մերգումանըն պու սէօզ-
լէրինտէն տիլկիր օլմուշ կիպի եիւղիւնի էքշիտէրէք շու
վէչհիլէ ճէվապ վէրտի :

— Թէհասիւֆ իտերիմքի, ճարիյէնիզին նէ մէշրէպտէ
օլտուղունու շունճա միւտտէթտէն պէրու իքինիզ իլէտէ
կէօրիւշտիլիւմ հալտէ էլան անլայամամըշսընըզ տըր, վա-
գաա Վահան կէրէք ճարիյէնիզին, վէ կէրէք պի կիւնահ
գըզճըազըմըն նամուսընը բայիմալ իթմէյէ գալգըշմըշտը,
հալպուքի մէրգումըն շու հալինի ճէհալէթինէ համլ ի-
սուպտէ, աֆֆի իթմէքլիք հէմ խըրիսթիեանըզ, վէ հէմ-
տէ ինսանիյէթին վագֆիէսինտէն օլտուղունու սիզ տախի
թաստիգ իտէրսինիզ, վէ պունտան գաթի նազար մէր-
գում թա հիյի սէպալէթինտէն պէրու եանըմըզտա օ-
լուպ, պէօյլէ պիր գապահաթ իլէ էքմէյինտէն իթմէյէ
պիր տիւրլի վիճտանըմ րազը օլմազ իտի, զիրա մալիւմը
ալիլէրի տիրքի, միւսիւ Տէրպանեան պու հալի տուեար
տույմազ մէրգումը թարտու թէպեիտ իտէճէյի շիւպհէ-
սիզ օլուպ, մահգա էսրար գապիլինտէն օլան պու մատ-
տէյի եալընըզ պէն իլէ Վահան վէ պիրտէ ճէնապը հա-
պիլիւր իքէն, օլ վագըթ պաչգալարընըն տախի տուեա-
ճաղը տէրքեար, վէ մէսէլէնին պաչգա րէնկլէր քէսպ
իտէճէյի աշիքեար օլմաղըլա, հէրչի պատապատ պու
հալի քէթմ իթմէքլիյի մինասիպ կէօրմիւշիւտիւմ, վէ
շիմտի հէր նասըլ իսէպօշ պուլունուպտա սիզէ սէօյլէտի-
յիմէ տախի թէհասիւֆ իտերիմ, լաքին պունույուլա

պէրապէր, կերէք զաթը ալինիզին վէ կերէք միւսիւ ժա-
նըն, նամուսլու վէ ագիլ զաթլար, վէ տահա տաղլուսու
քեաթիմի էսրար օլտուղունուզու բանա պիլտիյիմէն իտի
քի, հաթտա պու խուսուտա կերէք Վահանէ, վէ կե-
րէք տիկերլէրինէ պիր շէյ տիմէմէնիզի բէճա իթմէյէ
տախի հաճէթ կէօրմէմիշ իտիմ, իմտի բէճա իտէրիմ, ար-
թըզ պու պահսը գարայալըմ:

Խապիսէյի մէրսումէ պալատէ իշար գըլընան սէօղ-
լէրի, էօյլէ պիր մէհարէթ էօյլէ պիր թավը իլէ սէօյլէ-
տիքի, Մուհիպ պէյ Վահանըն ախլադը համիտէ սահի-
պի պիր զաթ օլտուղունու բէք չօգ թէճրիպէլէր իլէ
էյիտէն անլամըշ իտի իսէտէ, պու ճիւմլէ մուսաիլէյ-
հանըն սօն տէրէճէ ուսթալըգըլը, վէ պիր թագըմ ֆիթ-
թէու ֆէսատ տարուլէրի իլէ ալուտէ օլան սէօղլէրինտէն,
զէհրապէ չիյը մէրադու ալամ, վէ տէրէճէյի նիհայէտէ
թէլիսիկեամ օլմաղըլա, պունճա երլտան պերու բիշթէյի
ուխուվլէթ իլէ բապըթա պէնտի մուհապէթի օլտուղու
ահպապընըն, եանի Վահանըն բիեաքեար, վէ ախլադը
պօղուգ պիր ատէմ օլտուղունա պիր տէրէճէյէ գատար
ինանմայա պաշլամըշ օլուպ, բէճա մագամըյըլա մէրսու-
մէյէ . . .

— Բէճա իտէրիմ մատամ, պիր սօն սուալիմ տահա
վար, լութֆէն ճէվապընա հիմմէթ պույուրմանըզը թէ-
մէննի իտէրիմ, տէտի:

— (Սըգըլըյօր կիպի պիր թալը իլէ) Աման պէյ էֆէն-
տի, արթըզ պաշգա սէօզէ պագալըմ, ալիմ Ալլահ պու
կիպի պիր պահսա կիրիշտիյիմէ պինլէրճէ բիւշման օլտում:

— (Հիտտէթ իլէ) Հայըր հայըր մատամ, հէր հալտէ
սուալիմէ ճէվապ վիրմէյէ մէճպուրէսինիզ, մատէմքի էն
սատըզ կէօրիւշտիւյիմ, վէ հիւնիւ տխլազ ոահիպի
զանն իթտիյիմ ահպապըմըն հագգընտա պու գատար ազ-

վիեաթ օլունույօր , պէնտէնիզ պու հալլերի թէֆէրրու-
աթըյըլա անլամայա հագգը սարիհիմ օլմազըլա , պու
խուսուստա սօն տէրէճէյէ գաստար իսրար իտէճէյիմ :

— Մատէմքի պու միւպահասանըն տէվամը խուսու-
սընտա հըսս իթտիյիմ սըգլէթէ թարաֆը ալիյէրինտէն
էհէմմիյէթ վէրիլմէյօր , մատէմքի ինտինիզտէ զէրրէ գա-
տար խաթրըմ սայըլմայօր , իմտի պույուրուն սուալինիզին
ճէվապընը վիրմէյէ ամատէյիմ :

— Խաթրընըզ պաշըմ իւսթիւնտէտիր մատամ , հալ-
պուքի պու մէսէլէնին պէնճէ զիեատէ էհէմմիյէթի օլ-
տուղունտան , թէֆէրրուաթըյըլա անլամայա իսրար իթ-
տիյիլմէ պէնտէնիզի մա'զուր թուլթմալըսընըզ :

— Պույուրուն պէյիմ , սուալ իտինիզ , ճարիյէնիզ պիր
հարֆ քէթմ իթմէքսիզին պիլտիյիմի սէօյլէմէյէ հազը-
լըմ :

— Թէչէքքիւր իտէրիմ , շուրայը պիլմէք իսթէրիտիմ
քի , վահան էլան պու հալէ տէվամ իթմէքտէմի տիր ,
եանի ֆէրիմէ հանըմ իլէ թէաշիւգ իթմէք էֆքետըն-
տամը'զըր :

— Էկէր ճարիյէնիզ միւսաատէ իթսէմ , վէ մէրգում
տախի ֆըրսաթ պուլսըրսա , տէվամ իտէճէյի չիւպհէ-
սիզտիր , ֆադտթ նասըլքի մալիւմիւնիւզտիր , ճարիյէ-
նիզ պու ույղունսուզ հալին էօնիւնիւ ալմագ իչիւն պիր
միւտէթտէն պէրու տըրքի վահանը խանէմէ գապուլ իթ-
մէմէքտէյիմ :

— Աճապ մատմազէլ տախի մէրգումա հէմ էֆքետար-
մըտըր :

— Շրտսընը լայըգըյըլա քէչֆ իտէմէզ իտէմտէ , շու-
գատաընը տէյէպիլիւրիմի , Զապէլ հէր նէ գաստար ա-
ֆիֆէ վէ բագիյէ պիր գըզ իսէ տէ , նիհայէթ եինէ ին-
սանտըր , վէ պիր կիւն տէյիլիսէ պիր կիւն եանըլմասը-

տա իհիմնալին խարիճինոէ տէյլտիր, վէլ հասըլ պու
կիպի իշէրէ տիգդաթ իթմէք վալիտէլէրին պօրճուտըր :

Մէրգումանն պէօյլէ ուզուն ուզտըքա վէ քէնտին
տէն կիզլի օլարադ գօնուշտուգլարը մատտէնին, հէր
հալտէ քէնտի հադդընտա վէիլմ մանալէրի հալի օլտու
զունու զէվալլը մատմազէլ Զապէլ տիւշիւնմէքտէ իտի :

Մուհիպ պէյ մատամ Տէրպանեանտէն պու սէօզլէրի
իշիտինճէ, տէրէճէյէ նիհայէտէ մուգլթարըպ օլարադ
պիր մըդտար թէաճիւպ իլէ մէրգումէնին եիւզիւնէ պադ
տը, վէ եինէ քէլամէ ալազ իտուպ . . .

— Տօզրուսու մատամ, պէնտէնիզ պու հալլէրէ . . .

Պու առա ժան պիրտէն պիրէ միրի մումաիլէյհին սէօ.
զիւնի դաթ իթմէքլէ « Ըման պիրատէր պաչգա սէօզէ
պադալլմ, զիրա իշթէ միւսի Տէրպանեան կէլիյօր տիմէ
սի իլէ իւշիւ պիրլիքտէ մէրգումըն իրայէ իթտիյի ճի
հէթէ պադտըլար . վէ թապիյի պիր միւտէթտէն պէրու
մէվզույի պահա օլան մէսէլէյէ խիթամ վէրիլտի :

Վադա'ա միւսիւ Տէրպանեան բազար կիւնլէրի ատէթ
իթմիշ օլտուզու կիպի պատէլ թամպիր իքիսաաթ գա
տար եաթըպ ույուտուգտան սօնրա օյանսը, վէ էվին ի
շինտէ եալընըզ օթուրմատան ճանը սըգըլուպ, ֆամիլ
եասըյըլա վադըթ կէշիրմէք իշիւն չիւնքեար ոույունա
կէլմիշ իտի :

Մէրգուման քէմալի թաազլիմ իլէ միւսիւ Տէրպանեա
նը գապուլ իթաիլէր, վէ հալու խաթըր սուալինտէն սօն
րա, շունտան պունտան սէօզ աչըլուպ, կեհա միւքեա
լէմէ վէ կեհաշտա չալըլ տիյնէմէքլէ էյլէնիլլէր իտի ի
սէ տէ, եալընըզ միւսիւ Տէրպանեանտէն մա'ատա ճիւմ
լէսիտէ պիրէր կէօնա միւլահազալէրէ տալմըշ Բուրուզա
րընտան մէրգումըն սուալլէրինէ կիւճ հալ իլէ ճէվապ
վիրմէքտէ իտիլէր :

Պու մինվալ իւզրէ աղչամ օլուպ սա՛ւթ օն պիր պու-
լուզ րատտէլէրինէ կէլինճէ , մահալի մէզքիւրտէ պու-
լսնան ֆամիլեալէր , արգա արգայա քէօյէ ինմէքտէ օլ-
տուգլարը կիպի , մատամ Տէրպանեան տախի այաղա
գալգարաք , Հիւնքեար սուլունտան Սարբեարէ կիտիլէ-
ճէք թարիգտէ վագը պահճէլէրին իքի կէչէլէտի ինճիր
վէ գըղըլճըք աղաճլարքնըն արասընտա օլան տարաճըդ-
եօլլարտան կէչիպ Մէսար պուրնունա վասըլ օլտուլար ,
վէ հէր նէ գատար կէրէք միւսիւ Տէրպանեան վէ կէրէք
ժան , Մուհիպ պէյին օլ կիճէ խանէլէրինտէ միսաֆիր
օլմասընք թէքլիֆ իթտիլէր իսէ տէ , միրի միւշարիլէյհ
պիր միւմքիւն իշպու թէքլիֆաթը գապուլ իթմէյիւպ ,
վէ մատմաղէլ Զապէլտէն մատտա ճիւմէսի իլէ վէտալա-
շարագ , Մէսար պուրնու իսկէլէսինտէ քէնտույի պէք-
լէմէքտէ օլան գայըղընա րագիպէն մէրգումանտէն մու-
ֆարիգէթ , վէ սօն տէրէճէ մահզուն վէ միւքէտտէր պիր
հալ իլէ եալըյա տվտէթ իթտի :

Մուհիպ պէյին մատմաղէլ Զապէլ իլէ վէտա իթմէք-
սիզին պըրաղուպ կիթմէսինին սէպէպինի օգուեանլարը-
մըղ էլպէթտէ անլամբլար իսէտէ , պիզ եինէ պիր քաչ
սէօղ իլէ իյզահաթ վիրմէյի մինասիպ ատտ իտէրիզ :

Շէօյլէքի մատամ Տէրպանեանըն մալիւմիւմիզ օլտու-
ղու ֆէսատամիզ պիր նիյէթը մախսուսէսինէ մէպնի , հիչ
ասլու էսասը օլմատըղը հալտէ , քէրիմէյի միւհթէրէմէ-
սինի վահանըն մաշուգէսի տիր կիպի կէօթէրմիշ օլտու-
ղունա , վէ Մուհիպ պէյ ֆաճիրէյի մէզպուրէնին պու-
սէօղլէրինէ պիր տէրէճէյէ գատար ինանմըշ օլմաղըլա ,
մահլա մէրգումէյէ կիւճէնմիշ օլտուղունու անլաթմագ
իլին մախսուսի օլարագ պէօյլէ պիր հալի ինֆատլ իպ-
րաղ իթմէքլէ ալըպ եէօրիյի վէրմիշ իտի :

Միրի մումալէյհին մատմաղէլ Զապէլէ իթտիյի պու-

ինժառանգեալն Երանան, Տէրապանեան, հիշ պիր շէյտէն
խապերի օլմատըղը իչիւն տըգգաթ իթմէմիշ օլուպ, ֆա.
գաթ զէվճէսի իլէ ժան էյիճէ ֆարգընա վարմըշ օլտուգ.
լարը կիպի, սէպէպինի տախի բէք ալա պիլիրլէր իտի:

Մատմագէլ Զապէլ Մուհիպ պէյին նէղաքէթու թեր.
պիյէսինի պիլտիլի հալտէ պու մուամէլէյի զայրը լայը.
գէսինէ, եանի միրի մուամիլէյին պէյլէճէ գայիտէյի
մէտէնիլլէթի բայիմալ իտուպտա, քէնտի իլէ վէտալաշ.
մաեարագ ալըպ երրիւյի վէրտիլինէ սօն տէրէճէ ճանը
սըգըլըպ մուղթարըպէ օլմաղըլա, պու իսթիագալըն սէ.
պէպինի անլամագըղա զիեատէսի իլէ մէրագ իթմէքէ
տիւշիւնիր տուրուր, վէ մուամիլէյին շու մուամէլէյի
պարիտէսինի հիշ պիր շէյէ համլ իտէմէզ իտի:

Փագաթ պու ինժառանգ չիւնքեար սուլունտա վալիտէ,
սինին սաաթլար իլէ միրի միւշարիլէյի իլէ խաֆիյէն կէօ.
րիւշտիւլիւնտէն սօնրա վուգու պուլմուշ օլտուղունու
թահտը միւլահագայէ ալարագ, վէ զաթէն մուամիլէյի
վալիտէսինին նէ՞ չիլէք օլտուղունու եավաշ եավաշ ան.
լամըշ օլմաղըլա, միւճէրրէտ պու վագաատէ մէրսումէ.
նին բարմաղը պուլունտուղունա, եանի հէր հալտէ քէն.
տինի Մուհիպ պէյէ կէշմիշ օլմասընա գանաաթ կէթիր.
տի, վէ զէվալը գըղճըազ օլ կիճէ թապէ սապահ կէճա
կէճն էնտիլէլէր իլէ կէօղլէրինի գաբոյամատը:

Իլթէ խապիսէյի մէրսումէ մահզալ շէհվէթը նէֆա.
նիյէսի խաթըրը իչիւն պիր թանճէրք պիկիւնահ վէ բա.
գիզէ գըղճըաղընը պու կիպի ազվիեաթլար իլէ իթհամ
իտուպ պիր քէրէճէյէ գատար նայիլի մէրամ օլապիլիշ
իտի, չիւնքի Մուհիպ պէյին վահանա կիւճէնէճէյի տէր.
քեար օլուպ, պու մինաալիլէթլէ բապըթա պէնտ օլտուգ.
լարը ըիլթէյի մուհապէթին գաթ օլտոնաղը պէտիհի իտի:

ԵՒՐՄԻՆՃԻ ՖԱՍՈԼ

ԽՆՐԱՐՁ ՊԵՏԻՔ

Իշպուհ հէքեայէյի աճիզանէմիզտէ էքսէր տէֆա խըր-
սըզ Պէտիք նամ շախսըն վասֆը կէչմիշ օլմաղըլա, կէրէք
մէրգոււմըն թէրճիմէյի հալինի, վէ կէրէք մալիւմիւմիւզ
օլան վազաատէ, եանի վահանը տէնիզտէն գուրթար-
տըգտան սօնրա, նէ սուրէթլէ խէլասը նէֆա իթմիշ օլ-
տուղունու պէեան իթմէյի վատ իթմիշիտիք:

Մէրգոււմ Պէտիք անասըլ Պէյօղլու վարըշը միւթէմէ-
քիւնլէրինտէն, վէ էրէյիճէ նամուսլու, վէ օրթա հալլը
էսնաֆ պիր ֆամիլեայէ մէնուպիլէթի վար իտի իսէ տէ,
քէնտիսի պիլ աքիս խույսուզ, վէ ախլազը պօղուզ պիր
ատէմ օլմաղըլա, սայքի ֆամիլեասընըն խարապընը մու-
ճիպ օլմուշ իտի:

Խըրսըզ Պէտիք տէլիգանլըլըղընուս խույսուզ վէ զավ-
ղաճը պիր ատէմ օլուպ, էն ուֆագ շէյլէրտէն, թալաշ
ալէվի կիպի բարլար հիտէթլէնիւր, վէ մարաղա իթմէյէ
ճան աթար օլտուղունտան, պէյնէլ նաս խըրսըլ Պէտիք
թէսմիլէ օլունուր իտի իսէ տէ, իքինճի մախլասը պու-
լունտուղու հալու մէվգըյա, վէ սալիք օլտուղու թա-
րիքէ, տահա զիեատէ եագըշըր օլմաղըլա, քէնտիսինի
թանրեանլար եէլթէնտիլի սէնաթը կէօրմէք վէ իշիթմէքլէ,
վարա վարա խըրսըլ քէլիմէսինի խըրսըզ թէպուլ իթ-
տիքլէրինտէն, մախլասը խըրսըզ Պէտիք գալմըշտըքի,
պու եէնի մախլաս մէրգոււմըն հալու էթվարինէ բէք մի-
նասիպ օլտուղունտան, պիզ տախի պու էլգապը իսթի-
մալ իտէճէյիզ:

Վէ ֆիւ վագը պիղիմ Պէտի.ք ու ֆագտան պաշլայուպ վա-
րա վարա խըրսըղըդտա քէսպը մէհարէթ իթմէքէ պէյ-
նէլ սիւրէգա էքէյիճէ ուսթա վէ խաթըր սայըլըր պիր
խըրսըղ սայըլմըլ իտի, խըրսըղ Պէտիյին հագգընտա չօթ
թօհաֆ վէ դարիպ հէքէայէլէր նագլ օլունուր իսէտէ, օ.
գույանլարըմըղը թաատի իթմէմէք իշին պու նագլիյէթ.
լէրտէն սարֆը նագլար իթմէքէ շու գատարընը տիմէյէ
մէհպուրուզքի, մէրգում Պէտիյին թաանիւպէ շահան
հալլէրի տախի վար իտի, շէյլէքի նամուսընը վէ էօմրինի
թէհլիգէյէ իլգա իտէրէք գաղանմըլ վէ տահա տօղրուսու
չալմըլ օլտուղու ադճէյի, իրթէ կիւնիւ նէ եաքաճաղընը
տիւշիւնմէյէրէք սօն մանկըրընա գատար խօվարտալըգտա,
վէ ալէլ խուսուս կէօրիւշտիւյի ահպալարընըն ուղրու-
նա ֆէտա իտէր, վէ եհնի պիր ավ պուլունճայա տէկին աճ
աճընա կէզէր իտի, վէ Պէյօղլու սէմթինտէ կէրէք մէյ-
խանէճի, վէ կէրէք չալկըճը էսնաֆընտան, մէրգում Պէ-
տիյին բարասընը ալմահան քէք նատիր պուլունապիլի
իտի տէտիյիմիզ հալտէ, միւպալաղա վէ եախօտ խիւաֆ
սէյլէմիշ օլմայըզ :

Մէրգումը թանրտըղըմըղ եանի հէքէայէմիզտէ վաս-
ֆընը իթտիյիմիզ հէնկեամտէ գըրգ պէշ եաշընը կէշկին.
ճէ օլարագ, օրթա պօյլու էսիէր իւսթիւնէ, վէ տէլի-
գանլըլըղընտա օլան թիզ մէշրէպլիյինէ նիսպէթէն, խօշ
չէհրէլի վէ լաթիֆէյի սէվէր թօհաֆ պիր ատէմ իտի :

Նասըլքի տէտիք մէրգում մէնսուպ օլտուղու ֆամիւ-
եասընըն խաթըր սայէսինտէ կէնճիլիյինտէ, եանի եիրմի
եաշընտա իքէն, պիւ մինասիպէ Սէրմէտ պէյին գօնաղը-
նա կիրուպ չըգմաղըլա, Մուհիպ պէյի, վէ անըն վասէ-
թասըլըլա կէրէք վահանը վէ կէրէք ժանը էյիճէ թա-
նըր իտի :

Ձիւնքի Պէտիյին վալիտէսի, հայլը սէնէլէրտէն պէրու-

Սէրմէտ պէյին հարէմինէ լազըմ օլան տիքիշ վէ էշեայը սայրէյի եաբուրըր , վէ հէր պիր մուամէլէսինտէ քէմալի սատագաթ վէ ճանսիրէրանէ խըտմէթ խտէրէք , կէրէք միւրի մուամալէյին վէ կէրէք հարէմը միւհթէրէմէլէրի պուլունան հանրմ հազրէթլէրինին , օլ տէրէճէթէվէճճիւհաթըլարընա մազհար օլմուշ խտի քի , պու մինասիպէթիլէ օղլունու եանի Պէտիյի տախի չօգ տէֆա պէրայի մասլահաթ պէրապէրինտէ գօնուղա կէթիրտիյինտէ , հէմ խօշնուտըլըլա դապուլ խտէրէր , վէ հէմ տէ մէրգուլմըն իշկիւզար վէ թօհաֆ օլմասը հասէպի իլէ պէյիւքտէն քիւչիւյէ դատար սէվտիքլէրի կիպի , հաթ տա վալիտէսինին վէֆաթընտան սօնրա տախի , միւհթէվէֆիյէնին խաթըր իշիւն հազգընտա զէրէ դատար ըաղ պէթտէ գուսուր իթմէզլէր խտի :

Հալպուքի մէրգում Պէտիք ախլագընըն պօզուգլունտան , վալիտէսինին վէֆաթընտան սօնրա , Սէրմէտ պէյին գօնաղընտա իթմէտիյի խասարաթ գալմամըշ խտի . վէ կիւնիւն պիրինտէ տախի պէյիւճէք պիր խըրսըզլըգ իթմիշ օլմաղըլա , Սէրմէտ պէյ սարիգը մէրգումը մահա մէրհումէ վալիտէսինին խաթըր իշիւն հիւքիւմէթէթէսլիմ իթմէտի իսէտէ , պունույուլա պէրապէր պիւսպիւթիւն վէ միւհպպէտէն գօնագտան գօլմուշ խտի :

Ճագաթ կեհապէկեհա Մուհիպ պէյ բէտէրինտէն կիզլի օլարագ մէրգումը գօլլար վէ խարճըգ տախի վէրիր խտի , լաքին Պէտիք կիթտիքճէ խըրսըզլըգտա թէգատտիւմ իտուպ վէ պիր քաշ տէֆալէր եագայը էլէ վիրմէքլէ մահպուս տախի օլմուշուտուքի , Մուհիպ պէյ սարիգը մէրգումըն պու հալլէրինի իշիթմէքլէ ըսլահընտան իւմիւտինի քէստիքտէն մատա , արթըգ պէյիլէ պիր չաքկըն իլէ կէօրիւշիւպ գօնուշմագտան իլէրուտէ նամուսուսնունըն սէքթէտար օլաճաղընը անլայուպ , մէրգում իլէ

պիւթիւն պիւթիւնէ գաթի ալագա իթմէքլէ , եիւզիւնի տախի կէօրմէյէ իքրահ իթմէքտէ իտի :

Մէրգում Պէտիք հէր կէօնա չարկընդը իթմամ իթտիքտէն սօնրա , (բաբէլճիլիք) տէնիլէն , եանի պիր քաչ քէնտիսի կիպի իբսիղլէր իլէ օլթագլաչը քէօչէ պաչլարընտա տուրուպտա , կէօնա կէօն հիլէու տէսիսէլէր իլէ իւչ քեահատ օյունու օյնաերպ խալգըն բարասընը զասպ իթմէյէ պաչլամըչ իտի , վէ Պէյօղլու ճիվարընտա չօգտան իբլիյի բազարէ չըգմըչ օլմաղըլա , չօգլուգ օրալարտա տիքիչ թութուրամալանաղընը ագլը քէսէրէք , եքսէրի քէօյլէրէ , վէ բանայըրլարա կիսիպ ճահիլ վէ սաֆտէրուն ատէմլէրին վէ ալէլ խուսուս էսնաֆ կիրհիհընըն բարասընը մէգքիւր իւչ քեահատ օյունու իլէ , վէ պազէն տախի կիրուհը երազիլի մէրգումէնին իսթիմալ իթտիքլէրի լիսանլարը շիվէսինճէ , մանթար տէտիքլէրի պիւր նէվի սօյկունճուլուգլա կէչինմէյի քէնտինէ միւթստ իթմիչ իտի :

Վէ իշթէ մալիւմիւմիղ օլտուղու վէչիլէ , վահանըն տէնիլէ տիւշտիւյի ագչամը մէրգում Պէտիք տախի , իրթէ կիւնիւ Հիւնքեար իսկէլէսինտէքի միլլի զիյնէթտէ հայըճա գալտպալըգ թէճէմիւ իտէճէյինի պիլիւր օլտուղունտան , կիւնտէլիք չըգարմագ իչիւն ագչամտան Պէյօգտա պէյթուլթէթ իթմէքլէ , սապահլէյին երքէն Հիւնքեար իսկէլէսինէ պաչգա բաբէլճիլէր կէլմէտէն , քէնտիսի իշինի պէճէրէպիլմէգ մագսատըյըլա , Մուհիպ պէյին րագիպ օլտուղու կէօքսույու նամ վաբօրտա պուլունմագտա իտիքի , օլ ագչամքի զուհուրա կէլէն վագաանըն նէ օլտուղու վէ նասըլ խիթամ պուլտուղու օգուեանլարըմըղա մալիւմ օլմաղըլա , արթըգ թէքէրիւրէ հաճէթ կէօրիւլմէմիչ տիր :

Մոնհիպ պէյ սարիգը մէրգումը մահըուստա զանն իթ.

տիյինաէն , հէման վարօրուն տէրունինտէ , վէ թա եանը պաշընտա զուհսւր իթմէսինէ զիեաաէսի իլէ թաաճիւպ իթմիշ իտի , վէ ֆիլ վազը մէրգուժ Պէտիք մահբուստան չըգալը հէնուզ պիր' իրի կիւն օլմազըլա հէման իճրայի խապասաթէ պաշլամըշ իտի :

Մէրգուժ աննը աչըզ խըրսըզըղա պաշլամազտան է . վէլ , բարասըզ գալտըղը հալտէ , քէօրրիւնին ալթընտա . քի օլան տուպալարըն քէնարլէրինտէն , վէ թա տէրինլէր . տէ կէմիլէրին ալթմըշ օլտուղու զէնճիրլէրին իւզէրինտէն միրեա չըգարուպ սաթար վէ անընլա թէայյիւշ իտէր ի . տէր իտի , Գալաթա իլէ Ըստանպօլ արասընտա օլան տէ . նիզին վէ ալէլ խուսուս քէօրրիւնին ալթընտա եանի գա . արը տէրեատէ օլան թաշլարը պիրէր պիրէր սայմըշ իտի տէսէքտէ խիլաֆ սէօյլէմիշ օլմայըզ :

Խըրսըզ Պէտիյին պաշլըճա թէվաթիւն իթտիյի մահալ . լէրին պիրիտէ , Ըստամպօլ քէօրրիւսի ալթընտա օլան տուպալէրին իւսթի իտիքի , մէրգուժ ատէթա էվտէ գար . եօլասընտա եաթար կիպի մահալի մէզքիւրտէ եաթըպ , քէմալի իթթիրահէթ իլէ ույուր իտի :

Սարիգը մէրգուժն գօլլարը , եէտիյի տայագլարտան , վէ զապիթլէրին թուլուպ կէօթիւրտիւքլէրինտէ պաղ . լատըզլարը իբին թազեիգալթընտան ատէթա սագաթլան . մըշ իտի իսէտէ , պու միւմանաաթէ նիսպէթէն , մէրգուժ պալըզ կիպի տէնիզտէ եիւզէր , վէ հէր պիր թարաֆընը սէրպէսթ սէրպէսթ կէզէր իտի :

Վէ մահզա պու մէհարէթի սայէսինտէ իտիքի , մալիւ . միւմիզ օլտուղու վէհհիլէ Վահանը էօյլէ սուհուլէթ իլէ գուրթարապիլմիշ իտի , վէ մէրգուժ հէրնէ գատար Մու . հիպ պէյին խաթրը իշիւն , վէ ալէլ խուսուս Վահանը սէվտիյինտէն , իշպու ֆէտաքեարլըղը իճրա իթմիշ իտի իսէտէ , հէրնասըլա մէրգուժն էլինտէն տէնիզէ տիւշիւպ .

տէ թէսատիւֆէն տուպալարըն գէնճիրլէրինէ սաբլանմըլ
օլան չանթայը աչըրմադ մադսատըլըլա , կիւյա քէնտինի
զաթթ իտէմէյուպտէ գօլլարը եօրուլտուղունտան գաա-
րը տէրեատէ պաթմըլ կիպի կէօսթէրէրէք կէօզտէն նի-
հան օլմուշ իտի :

Հալպուքի մէրգում, Վահանը գուրթարտըգտան սօն-
րա , քէնտի էվի կիպի հէր պիր թէրաֆընը պիլտիյի քէօբ-
րինին ալթընա կիզլէնէրէք , վէ տէնիզին իւսթիւ թէն-
հալաշտըղընը կէօրմէքլէ , հէման կիճէնին գօյու գարան-
լըղընտան պիլ իսթիֆատէ չանթայը ալըպ , Ազապ գա-
բու ճիհէթլէրինէ գարաեա չըգարագ սավուշմուշ իտի :

Մէրգում Պէտիք գարաեա չըգար չըգմադ եօլա տիւ-
չիւպ , պիրքաչ սէնէլէրտէն պէրու մուարէֆէ բէյտա իթ-
միշ օլտուղու , Թաթափլա իլէ Հաճի Ահմէտ մահալլէսի
արասընտա , ղայէթ էսկի , վէ ատէթա գուլիպէմսի պիր
էվտէ իգամէթ իթմէքտէ օլան պէքեար չամաչըրծըր
Զօհի նամ գատընըն խանէսինէ կիթտի :

Մէրգումէ Զօհինին թէայյիւշի եալընըլ չամաչըրծըրգ
եիւզիւնտէն օլմայուպ պազը մինասիպէթսիղ թիճարէթ-
լէրէ տախի էլ աթար իտի , վազաա գօգօնա Զօհի եաշ-
լըճա պիր գատըն իտի իսէտէ , էբէյիճէ կիւզէլ վէ ֆա-
գաթ նամուս խուսուսունտա քէնտիսի կիպի պօզուգճա
վէ սահիպէյի սույի ախլագ պիր գըզը վար իտի , Պէտի-
յին կեահպէ կեահ մէրգումէ Զօհինին խանէսինտէ
պէյթութէթ իթտիյի արգատաշլարընտան պազըլարընըն
մալիւմաթը օլուպ , մահալի մէղքիւրէ կիտուպ կէլտիյինէ
պաշգա մանալէր վէրիլլէր իտի իսէտէ , հալպուքի պիզիմ
Պէտիյին ապա օ եօլլարտա պէզի օլմայուպ անճագ մէր-
գումէ Զօհիյէ չամաչըրընը եայգատըր , վէ պազէն տախի
էլէ կէչիրէպիլտիյի էչեայի մէսրուգէյի սագլատըր իտի ,
եանի մումաիլէյհա չամաչըրծը Զօհի , ատէթա խըրսըլ

Պէտիյէ եաթագլըգ իթմէքտէ իտի :

Հէր նասըլ իսէ դայպ օլան չանթանըն տէրունինտէ իւչ
երւզ լիրա մըգտարի պիր բարա վար օլտուղունու պիրլըր
իսէքտէ , մէրգում խըրսըզ Պէտիյին էլինէ մէպլաղը մէզ-
պուրէտէն անճագ երւզ երւզերմի լիրա գատար կէչմիշ
իտի , վէ կէօրիւնիւրքի մէզքիւր լիրալարըն պագըսը տէ-
նիզէ տէօքիւլմիւշ իտի , Պէտիք ինսանըն երւզիւնէ կիւլ-
մէքտէ օլան սարը սարը Օսմանլը լիրալարընը կէօրիւնճէ ,
Գալիֆօրնիեատաքի ալթուն մատէնլէրինի պուլմուշ կիպի
սէվինճինտէն ագլընը դայ իթմէյէ պիր շէյ գալմատը ,
վէ չանթանըն տէրունինտէ պուլունան էվրագը տախի էֆ-
րէնճ գալայիմի նագտիյէսի զանն իթմիշ օլմաղըլա , տիգ-
գաթ իլէ պիրէր պիրէր գուրութտու լաքին սօնրատան
էվրագը մէզքիւրէնին , պիր թագըմ շէհատէթնամէլէր վէ
սէնէտաթտէն իպարէթ շէյլէր օլուպ , ասլա քէնտիսինէ
եարար օլմատըղընը տախի անլամըշ իտի իսէտէ , պու-
ճիւմէ էվրագը մէզքիւրէյի քէմալի տըգգաթլէ , հագ-
գընտա հէր ճիհէթլէ էմնիյէթը քեամիլէսի օլտուղու Զօ-
հինին խանէսինտէ բարալարըյըլա պէրապէր , պիր էսկի
սանտըգ տէրունինտէ մուհաֆագա իթմիշ իտի :

Նասըլքի տէմիշիզ , սարիգը մէրգում վագթըյըլա ազ-
շօգ իշ իչինէ կիրմէշ չըգմըշ օլմաղըլա , պու կիպի էվ-
րագըն քէնտիսինէ գաթան ֆայիտէսի եօղ իսէ տէ , սա-
հիպինին ինտինտէ պէօյիւք էհէմմիյէթի օլտուղունա ագ-
լը էրէրէք տիգգաթ իլէ սագլամըշ իտի . մէրգում հէր
նէ գատար չանթատաքի էվրագը վահանա իատէ իթմէք
իսթէրիտի իսէ տէ , պէրապէրինտէ պուլունան բարայը-
տա քէնտիսինտէն մաթլուպ իտէճէքլէրի տէրքեար օլուպ,
պու գօրգույուլա զարուրի էվրագը մէզքիւրէյի տախի
մէյտանէ չըգարմայա պիր տիւրլի ճէսարէթ իտէմէմիշ
իտի :

Ֆիլ վագրը խորսըզ Պետիյին տիւշինտիւյի կիպի, էվ-
րագը մեղքիւրէնին իչինտէ վահաննն թա հիյնի սէպալէ-
թինտէ մէքթէպտէ իքէն, խօճալարնտան ալմըչ օլտու-
զու հիւսնիւ ախլագընը, վէ օգուտուղու տէրսլէրտէ իպ-
րագ իթտիյի մէհարէթու մէլէքէսինի թաստիգ իտիճի
քեաղըտլար, վէ ալէլ խուսուս չօրպաճըլարննն ատէթի
գատէմէլէրի միւսիւպիւնճէ, հէր սէնէ խրտմէթլէրինտէ
միւսթախտէմ օլան խատէմէլէրէ վիրմէքտէ օլտուգլա-
րը (պօն սէրվիչ) եանի սատագաթլարընը թաստիգ իտէր
չահատէթնամէլէրի վար իտի քի, պու քեաղըտլար հա-
գըրգաթէն վահաննն ինտինտէ ատէթա ղայպ իթմիչ օլ-
տուղու մէպլաղ գատար էհէմմիյէթի վար իտի :

Վագաա վահան էվրագը մեղքիւրէյի հէր կիւն պէ-
րապէր թաշըմայուպ, չէքմէճէսինտէ հըֆը իթմէքտէ
իտի իսէ տէ, մէքթէպտէ իքէն գալէմէ ալմըչ օլտու-
զու աշգու մուհապէթէ տայըր պագը էչարը միւթէատ-
տիտէնին պահսընը Հըուիւսիմէյէ կէչմիչ օլմաղըլա, մու-
մաիլէյհա տախի աշըգըննն թէրթիպու ինչա իթտիյի է-
չարը մեղքիւրէյի օգուտույա արուղու իթմիչ օլուպ, վէ
պու քեաղըտլար իսէ չէհատէթնամէլէրի իլէ պէրապէր
պիր բագէթ իչինտէ մահֆուզ պուլունմաղըլա, մաշու-
գէսինէ կէօթիւրմէք իչիւն ճիւմէսինի պիրտէն, եանի
բագէթի թէքմիլ ալուպ չանթասընա գօյմուչ իտի :

Խըրսըզ Պետիք հէր նէ գատար միւսէյյէպ վէ խօ-
վագրտա մէշրէպ պիր ատէմ իտի իսէ տէ մահզա հիւքիւ-
մէթ գօրգուսունտան էլինէ կէչիրտիյի մէպլաղը իսթէ-
տիյի կիպի գուլլանամամագտա իտի, վէ հաթտա բարա-
սը վար օլտուղունու արգատաշլարընա չագտըրմամագ
իչիւն, էվէլքի կիպի անլէր իլէ պէրապէր խըրսըզը իթ-
մէտէ, վէ հիսսէսինէ խապէթ իտէն բարայը տախի ու-
րուպլու պուշուգլու հիսապ իտէրէք ալմագտա օլտու-

զու կիպի, չանթայը էլինէ կէշիրտիյի ադչամըն, իրթէսի բազար կիւնի զուհուր իթտիյի Պէյօղլու հարեգը քէպի-րի էսնասընտա մէրգում Պէտիք, իճրայի խապասաթէ գալգըլան պիր թագըմ, սիւրէգա, վէ էրազիլ կիրուհը-նա ըէյասէթ իթմէքլէ զասպու թալանէ չըգմըշ իտի:

Վէնասըլքի մալիւմիւմիզ տիր մէրգում Պէտիք սար-հօշ Գասպարըն գըզը Վիրգինէյի տախի, հարիքը մէզ-քիւր էսնասընտա, մահզա իլէրուտէ կէօրիւլէպիլմէսի մէլհուզ վէ մէմուլ օլան պիր մէնֆաաթըն խաթըր իշին հէրնասըլսա զիքրի սէպգաթ իտէն մէրտ առկէր չափու-շունըն էլինտէն գաբըպ պապասընա թէսլիմ իթմիշ իտի, հալպուքի իճրա իթտիյի պու խըտմէթէ մուգապիլ պիր քաշ քէրրէ սարիւօշ Գասպարտան իւճրէթ թալէպ իթ-տիքտէ, մէրգում Գասպար, գըզընըն նակեահան զայ-պու նապէտիտ օլմասընտան պահա իտէրէք, օ իշտէն հիշ պիր մէնֆաաթ հասըլ օլմատըղընը պէյան վէ ըզհարը թէէսսիւֆ իթմիշ իտի, լաքին Պէտիք մէրգումըն սէօ-ղիւնէ էմնիյէթ կէթիրմէյուպ հէր հալտէ հագգընը իս-թէր, վէ իւճրէթինի ալմատըղը թագտիրտէ, քէյֆիյէ-թի հիւքիւմէթէ խապէր վիրէճէյի թէհտիտաթըլըլա Գասպարըն կէօզիւնի գօրգգումմագ խաթէմիշ իտի, ֆա-գաթ Գասպար, մէրգումըն հիշ պիր վագըթ պէօյլէ պիր չէյ եաբմաղա իճթիսար իտէմէյէճէյինի ըանա պիւտի-յինտէն, Պէտիյին թէհտիտաթընա զէրրէ գատար էհէմ-միյէթ վիրմէյուպ (էլինտէն կէլէնի արտընա գօյմա) տի-մէքլէ մէրգումըն մաթլուպընը ըէտտ իտէրէք ատէթա գօլմուշ իտի, վէ ֆիլ վագը պու մատտէյի Պէտիք հիւ-քիւմէթէ խապէր վիրսէ քէնտիսի տախի Գասպար կիպի, վէ պէլքի անտէնտէ աղըրճա պիր ճէզայէ չարբըլապիլըր օլտուղունա գանարագ, իթէր իսթէմէզ սիւքիւթ իթ-մէքլէ իշի թաթըլըյա պաղլայուպ վէ Գասպար իլէ սու-

րէթը զահիրէտէ եվէլքի կիպի իւնսիյէթու մուհապէթ
իթմէքտէ իտի իսէտէ , ֆըրսաթընա տիւշիւրիւնճէ մէր-
գումմոան պու իշին աճըսընը գաթպէգաթ չըգարմայա
գարար վէրտի :

Պէտիք սարխօշ Գասպարտան ախըը ինթիգամ իթմէ-
յէ կիճէ կիւնտիւզ պիր ֆըրսաթ արամագտա իքէն , իշ
քէնտի այաղըյըլա կէլիւպ տիւշմիւշ իտի , չէյլէքի օ կիւն-
լէրտէ Գասպարըն եանընտա էրէյիճէ բարա պուլունտու-
ղունու չագտը , վէ արգատաշլարընտան գումար օյնա-
մագտա մէհարէթը վէֆգէլատէսի օլան հայլաղըն պիրին-
տէն քէնտի լիսանլարընճա պաղը (գաւանճա) տէնիլէն
հիյլէլէրի էօյրէնիպ , վէ պաշլըճա տօլու զար գուլլանմայը
լայըգըյըլա մէշք իթտիքտէն սօնրա , հէման վագըթ զայպ
իթմէքսիղին Գասպարը պուլարագ շունտան պունտան կէօ-
րիւշիւպ , վէ իւշէր պէշէր տանէ չագըպ չագըշտըրտըգ-
տան սօնրա , ուֆագ ուֆագ էյլէնմէք , եանի գուրուշա
իքիլիյէ պարպուտ օյնամայը թէքլիֆ իթտի , վէ Գասպար
տախի Պէտիյին (գաւանճա) եարար օլտուղունա մալիւ-
մաթը օլմայուպ հէման մէրգումըն թէքլիֆինի գապուլ
իտինճէ , իքիսի պիրլիքտէ , էքսէրիյէն գումար օյնաթ-
մագտա օլան Գըլպուրնու ճիվարընտա տարաճըգ սօգա-
ղըն իշինտէ վագը , բիս վէ մուրտար պիր գօլթուղա կիր-
տիլէր , վէ գօլթուգճույա պիր շիշէ բագըյըլա պիր չիֆտ
տէ զար կէթիրմէսինի էմը իթտիքլէրինտէ , մէրգում գօլ-
թուգճու տախի իլք ագշամտան Պէտիյին խասսէթէն կէ-
թիրմիշ օլտուղու պիր չիֆթ տօլու զարը կէթիրիւպ մէր-
գումանէ թէսլիմ իթմէքլէ եանը պաշլարընտա կէշիպ օ-
թուրտու :

Գասպար իլէ Պէտիք քէմալի մուհապէթ իլէ պիրէր ի-
քիշէր չագտըգտան սօնրա , հէման պարպուտ օյունունա
մուպաշիթ , վէ էվէլա ուֆագտան պաշլայարագ , (ի-

քիւիյին երմի բարասը էօնիւնէ , եիւզիւիւն գըրգ բա-
րասը արտընա , իւշիւքտէ ըէսթօ , նէ կէլիրսէ) ֆիւան
տէյէրէք , վարա վարա իշի պէօյիւթտիւէր , վէ Պէտիք
հազըրլատըզը գաւանճալը զարլարը իսթիմալ իտէրէք սար-
խօշ Գասպարըն օն սէքիզ մէճիտիյէսինի ալըպ մէրգումը
պիր բարասըզ պըրագտըգտան սօնրա , իսթիհզայէ տախի
գալգըչարագ , « նէ եաբալըմ ախպար , զար պէօյլէ իս-
թէտի , պիր կիւնտէ օլաքի սէն գազանասըն » տիմէքլէ
մէրգումը պիւթիւն պիւթիւնէ հիտէթլէնտիրի իտի :

Գասպարըն պարպուտտա զայպ իթտիյի բարա քէնտի
գազանճը օլմատըղը տէրքեար տըր , զիրա մէրգում հէր
կիւն պօշ կէզմէքլէ թապիյի պիր չէյ գազանամաղ իտի ,
անճագ մէպլաղը մէզպուրը Հըռիքսիմէնին թէվասսութը-
յըլա , վէ պաշլըճա մումաիլէյհանըն քէֆալէթի թահ-
տընտա օլարագ , թէֆէճիլիք իթմէքտէ օլան թամաքեար
պիր գատընտան իսթիգըրազ օլունմուշ իտիքի , կիւյա
Գասպար մէզքիւր մէպլաղ իլէ պիր թիւթիւնճի տիւք-
քեանը աշըպտա ագչամտան ագչամա էվինէ պիր օգգա
էքմէք կէթիրէճէք իտի :

Հէրնէ հալ իսէ սարխօշ Գասպար իսթիգըրազ իթտիյի
բարանըն պիր գըսմընը ըագըյա վէրիպ վէ պագըսընը
տախի քեամիլէն գումարտա զայպ իթտիքտէն սօնրա ,
տէրէճէյի նիհայէտէ մահզուն վէ միւքէտտէր պիր հալ
իլէ մահալի մէզքիւրտէն ալըպ Եիւրիւյի վէրտի , վէ խըր-
սըզ Պէտիք տախի պիլ աքիս մէմնուն վէ մէսրուր օլարագ
չադմայա պաշլատը , վէ միւքէմմէլ սուրէթտէ գաֆայը
թուլթուպ գազանմըշ օլտուղու օն սէքիզ մէճիտիյէնին մա-
նօսընը տիւքեանճըյա թէտիյէ իթտիքտէն սօնրա , վա-
րըպ քէնտիսինէ գաւանճա մէշք իթտիրէն իքսիզի Մա-
ճար ճիվարընտա պուլտու , վէ հայլազը մէրգում իլէ պէ-
րապէր գօլթուղուն պիրինտէ օթուրուպ ալ գատէհ վէր

գատէհ քեմալի կէրմի իլէ չագմայա պաշլատը :

Խըրպըզ Պէտիք մէշրէպի իգթիզասընճա խօվարտալը. զա պաշլայըպ , Գասպարտան գաղանտըղը օն սէքիզ մէ. ճիտիյէյի եէյիւպ պիթիւրտիքտէն սօնրա սըրա քէնտի բա. րալարընա կէլիպ , վէ պարխօշլուղունտան հէր պիր միւ. լահազայը ունուտարագ , վուր բաթլասըն չալկըճըլարա մէճիտիյէլէր ֆըրլաթտըղընը հիւքիւմէթին մալիւմի օլ. տուգտա , վէ զաթէն մէրգոււմըն հագգընտա չիւպհէլէ. րի օլմաղըլա , Իըլպուրնու գարաղօլունտա օլան միւլաղիմ էֆէնտի պիր խաֆիյէ իլէ մայէթինտէ իքի նէֆէր տախի զապթիյէ օլարագ հէման կէլիւպ գօլթսւգտան իչերի կիրտի , վէ պիղիմ Պէտիյի , զէվգու սէֆա տէրեասընտա զարգ օլտուղու հալտէ արգատաշըյըլա պէրապէր տէր. տէսթ իտուպ Գալաթա սէրայընա կէօնտէրտի :

Պէտիք օլ կիճէ ըէֆիգի իլէ պէրապէր մահպէստէ եաթտըգտան սօնրա , իրթէ կիւնիւ իսթինթագ օլունուպ , օ գատար բարայը նէրէտէն էլինէ կէչիրմիշ օլտուղու սուա՛լ օլունտուգտա , սարխօշ Գասպար նամ քիմէսնէ. տէն պարպուտ օյնայըպտա գաղանտըղընը , վէ մէրգում Գասպարըն եանընտա տահա չօգ բարա պուլունտուղու. նու խապէր վիրուպ , էյէր էմր իտէրլէրսէ քէնտիսի թահտէլ հըֆը օլտուղու հալտէ Գասպարը էլի իլէ գօյ. մուշ կիպի պուլաճաղընա սէօղ վիրմէսի իլէ , հիւքիւմէթ տախի մէրգում Պէտիյին ըէֆագաթընա պիր խաֆիյէ իլէ իքի զապթիյէ գաթարագ արայուպ պուլմասընը էմր իթմիշիտի , վէ Պէտիք տախի Գասպարըն էյլէնտիյի մա. հալլէրի բէք ալա պիլտիյինտէն , մէրգումը Պէյօղլու ճի. վարընտա տէլիք տէչիք արաւտըգտան սօնրա , Գալաթա. յա էնիպ , վէ նիհայէթ թէօատտիւֆի օլարագ , մալիւ. միմիզ օլտուղու վէչհիլէ մէրգում սարխօշ Գասպարը իս. կէլէ պաշընտա օլան գահվէլէրին պիրինտէ վահան իլէ

օթուրմուշ օլտուղունու կէօրմէքլէ տէրագապ մէրգումը
թութտուրմուշ իտի, (մէզքիւր գահվէնին իւսթ գաթըն-
տա, վար եէմէզ Մէլգօնըն Վիրգինէ իլէ պէրապէր քէ-
մալի եէսու ֆութուրլա պէքլէտիյի օգույանլարըմըզըն էլ-
պէթտէ խաթըրլարընտա օլմալըտըր) :

Խըրսըզ Պէտիք Գասպարը տէրտէսթ իթտիրմէքլէ (*)
պիր գաթ տահա ինթիգամ ալմագ իսթէմիշ իտի իսէ տէ,
հալլուքի Գասպար, Պէտիյէ պարպուտտա զայպ իթմիշ
օլտուղու մէպլաղը, պիր գատընտան իսթիգրազ իթմիշ
օլտուղունու իսպաթ իտէրէք, թէպրիյէյի զիմմէթ իտէ-
պիլմիշ օլմաղըլա, աղըրճտ պիր ճէզայա միւսթահագ
կէօրիւմէյուպ անճա գումար օյնտտըզլարը իչին պիր
իքի կիւն թէվգըֆ իտիլտիքտէն սօնրա, Պէտիք իլէ
պէրապէր սալը վէրիլմիշէր իտի :

Վահան հայլը վագըլթտան պէրու պէտիյին եիւզինի
կէօրմէմիշ օլուպ (հէր նէ գատար խըրսըզ Պէտիք Վա-
հանը տէնիդտէն գուրթարմըշ իտի իսէ տէ, մէրգում
պօղուլմագ տէրէճէլէրինտէ քէնտինտէն պի խապէր օլ-
մաղըլա Պէտիյի ապլա թանըեամամըշ իտի) պէօյլէ պիր-
տէն պիրէ զապթիյէլէր իլէ կէլիպ Գասպարը թութտուր-
տուղունու կէօրիւնճէ զիեատէսի իլէ թաաճիւպ իտէրէք,
վէ պու զարիպ թէսատտիւֆի այնի ֆըրսաթ աոտ իթ-
մէքլէ, զայպ իթմիշ օլտուղու չանթանըն հագգընտա

(*) Սարխօշ Գասպարըն Վահան իլէ պէրապէր մէզքիւր
գահվէտէ պուլունտուգլարընըն սէպէպինի, պիր քաշ սէօզ իլէ
օգուհանլարըմըզա պէհան իթմէյի զայլա կէօրմէյիզ, շէօյլէքի,
կիւյա մէրգուր Գասպար, Վահանըն րէֆագաթըլըլա Վիրգինէ-
յի արամագ իչին էօթէ պէրի կէզմիշ օլտուղլարընտան, ապ-
տէթլէրինտէ, Գասպարըն թէքլիֆի իւզրէ պիր գահվէ իլէ նար-
կիլէ իշմէք իչին մէզքիւր գահվէխանէտէ օթուրմուշլար իտի :

պիր մալիւմաթ ալմագ մագսատըյըլա հէման մէրգումըն արգասընտան Գալաթա Սարայընա գատար կիթմիշ իտի, ֆագաթ հիւքիւմէթ Գասպար իլէ Պէտիյի թէվգըֆ իթմիշ օլտուղունտան իսթէտիյի մալիւմաթը ալմաղա մուվաֆֆագ օլամայըպ, անճագ պիր իքի կիւնտէն եանի Պէտիյին մահրուստան սալը վէրիլտիյինի տույունճա, տէրհալ կիտուպ մէրգումը պուլտու, վէ չանթասընըն նէ օլտուղունու մէրգումա սուալ իթտիքտէ, Պէտիք չանթայը կէօրմիւշ օլտուղունու քիւլիւյէն ինքեար իթմէքտէ օլուպ, հաթտա վահան, եալընըզ էվրագը քէնտինէ իստէ իթտիյինտէ չանթանըն տէրունինտէ պուլունան իւլ եիւզ լիրա գատար մէպլաղըն իսմինի պիլէ անմայաճաղընը նամուսընըն իւզէրինէ եէմին իթմիշ իտի իսէտէ, մէրգում Պէտիք պիր տիւզիւյէ « Պէն էօյլէ չանթա մանթա կէօրմէտիմ, հէր հալտէ տէնիզըն ալթընա կիթմիշ օլմալը » տիմէքլէ ինքեար իթմէքտէ իտիքի, վահան տախի պիր տէրէճէյէ գատար մէրգումըն սէօզիւնէ ինանարագ, շայպ օլան էվրագը էլէ կէչիրէպիլէճէյինտէն իւմիւտինի գաթ իթմիշ իտի :

Հէրնէհալ իսէ խըրսըզ Պէտիք պալատէ իֆատէ գըլընտըղը կիպի, բարասը օլտուղունու արգատաշարընա չագտըրմամագ իչիւն էսկի հալինի թէպտիլ իթմէմիշ օլուպ, անճագ էլինէ կէչիրմիշ օլտուղու եիւզ եիրմի լիրա գատար բարանըն, սայքի եիրմի լիրասընը զէվգինէ սարֆ իթմիշ, վէ պագը գալան եիւզ ատէթ լիրայը, ըէֆիգլէրինտէն կիզլի, պէօյիւք գումար ետրլէրինէ կիտէրէք, կիճէ կիւնտիւզ կեհա Փըրաօն, վէ կեհա ըօլինա տէնիլէն օյունլարա տալմաղ իլէ, իւշ ալըն իչինտէ թէքմիլէն բալալըրընը շայպ իտուպ էվէյքի հալէ տիւշմիւշ, եանի պիր բարասըզ գալմըլտը :

Խըրսըզ Պէտիյին կիճէլէրի կեհա քէօբրիւ ալթընտաքի

տուպալէր իւզէրինտէ վէ կեահտա զիքրի սէպգաթ իտէ՜
պէքեար չամաչրըճըսը Զօհի նամ դատընըն խանէսինտէ
պէյթութէթ իթմէքտէ օլտուղունու եազմըչ իսէքտէ ,
մէրգում կիւնտիւզլէրի իչինտէ , եանի Պէյօղլու ճիվա-
րընտա էյլէնիր օլտուղունտան օգույանլարըմըզլա պէրա-
պէր մումաիլէյհի պուլմադ իչիւն Պէյօղլու վարըչընըն
Մաճար տէնիլէն մահալլէսինի քէչթու կիւզար իտէլիմ :

ԵՒՐՄԻՊԻՐՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ԲԱՅԻԹԱՀՏԸՄԸԶԸՆ ԱՐԿՕ ԼԻՍԱՆԸ

Պէյօղլու վարըշընըն Մաճար տէնիլէն մահալին ալ-
թընտա , վէ Եէնիշէհիր ճիվարը ճատտէսինէ էնիլէճէք
օլան իշկէմպէճի Եօգուշունուն իւթիւնտէ վագը , Բա-
շավրաճըլար խանը տինմէքլէ մաարուֆ զայէթ էսկի վէ
հէման խարապէ Եիւզ թուրմուշ պիր պինա պուլունմագ-
տա տըրքի Պէյօղլու վարըշը միւթէմէքիւնլէրինտէն չօգ-
լարը մահալի մէքքիւրըն նէ օլտուղունու պիլիրլէր իսէտէ ,
բայիթահտըմըղըն ճիհէթը սայիրէսինտէ իգամէթ իթմէք-
տէ օլան ահալիյէ տախի , խանը մէքքիւրըն պագը ահ-
վալը զարիպէսի հագգընտա , մալիւմաթ վիրմէք մագսա-
տըլըլա պիրքաշ սէօզ սէօյլէմէյի մինասիպ ատտ իտէրիվ :

Մահալի մէքքիւրըն նագլիյէթի թափսիլաթընա կիրիշ-
մէզտէն , գարիյնի քիրամ էֆէնտիլէրիմիզէ շունու իսթար
իտէրիզքի , խանը մէքքիւր հագգընտա վասֆու հէքեայէ
իտէճէյիմիզ հալլէր պունտան օն տէօրտ օն պէշ սէնէ
մուգատտէմ կիւզէրան իտէն վագաալէր օլուպ , էլհալէ-
թու հազիհի հիւքիւմէթը Սէնիյէ սայէսինտէ , վէ պաշ-
լըճա Պէյօղլու միւթէսարըքիլըղը ճանիպը պէհիյէսինտէն
տէրտէսթ օլունա կէլէն թէտապիրի միւէսսիրէ , վէ տըգ-
գաթը վէֆգէլատէ թէէսսիրի իլէ , պու կիւնքի կիւն օ-
րալարը հէր նէվի ույղունսուզլուգտան միւպէրրա վէ էմին
պիր հալտէ պուլունմագտա տըր :

Կէրէք Բաշավրաճը խանընտա , վէ կէրէք խանը մէք-
քիւրէ մէնսուպ օլան իթիթիսալինտէքի զահվէխանէտէ վա-

գաա բաշավրաճը էսնաֆընտան պազը զարարսըզ, վէ քէնտի հալլէրինտէ ֆագըրլար իսքեան իթմէքտէ իտի իսէլէրտէ, գահվէյի թէշրիֆէ ըաղպէթ պուլուրան միւշ-թէրիլէրին, տէմէյէլիմ ճիւմէսի, իլլա եիւզտէ սէքսէն պէշի, ըրսըզ խըրսըզ, իբսիզ սաբսըզ, տօլանտըրճը, գու-մարպազ, մանթարճը վէ հայլազ քիմսէլէր իտիլէրքի, միւճէրրէտ կէրէք Պէյօղլու ճիւվարընտա, վէ կէրէք ճի-հէթը սայիրէտէ վուգու պուլան հէր նէվի սըրգաթ վէ ճինայէթ մէզքիւր բաշավրաճը խանընտան, վէ եա իթ-թիսալինտէքի գահվէխանէ գըլըղընտա օլան պաթագ-խանէտէն թէվէլլիւտ իթմէքտէ իտի:

Վէլ հասըլ Բաշավրաճը խանը, վէ իթթիսալինտէ պու-լունան գահվէխանէ հէր կէօնա սըրգաթու ճինայէթին վէ հէր նէվի խապասաթու խասարաթըն պիրիճիք մէր-քէզի իտի տիսէք, ասլա միւպալաղա սէօյլէմիշ օլմայըզ:

Փագաթ նասըլքի պալատէ իֆատէ իթմիշիզ մահալի մէզքիւրըն շու հալի, հիւքիւմէթը սէնիյէնին նազարը տըզգաթընը տալէթ իթմիշ օլմաղըլա, էլհամտիւլլահ վէլինիյմէթը պի միննէթիմիզ, մէրտուլմէքը չէշմի վաթա-նու միլլէթ օլան բատիշահըմըզ Սուլթան ապտիւլ Համիտ խանը սանի էֆէնտիմիզ հաղրէթլէրինին սայէյի ասայիշ վայէյի չէհին շահիլէրինտէ պու կիւնքի կիւն օրալարտա, վասֆ օլունաճագ օլան չիրքին հալլէրին էսէրի պիլէ պու-լունմամագտա օլտուղու աշիքեար տըր:

Պէյօղլու հարիքը քէպիրին զուհուրինտէն էվէլ տա-խի օրալարը բէք էմին պիր հալտէ տէյիլիտի իսէ տէնա-սըլսա օլ տէհչէթլիւ աֆէթ, Պէյօղլու վարըշընըն էն կիւ-ղէլ վէ էն միւթէպէր մահալլէրինի եագըպ քիւլ իթմիշի-քէն, մահալի մէզքիւրէ թագարրուպ իտինճէ, կիւյա եագմայա գըլյամմըշ կիպի հէման օրաճըգտա պասըլքըշ իտի քի, եանան եէրլէրտէ թէվաթիւն իթմէքտէ օլան

կիրուհը հրազիւ հէման թագըմ թագըմ խանը մեղքիւրէ կէլիպ , քէնտիլէրինէ վաթան իթիխազ իթմիշ օլմալարը . յըլա , արթըգ Բաշավրաճը խանը պէօյլէ քիպար վէ միւ . թէպէր միւթէճիւրլէրի սայէսինտէ , տէրէճէյի նիհայէ . տէ քէսպը շէօհրէթ իթմիշ իտի :

Էվրօբա գըլթասընտա պուլունան միւթէմէտտին միւ . լէթլէրին բայիթախտլէրինտէ , մէսէլա Բարիզ Լօնտրա , վէ հմապլի միսիլլու քէսպը շէօհրէթ իթմիշ օլան ճէսիմ պէլտէլէրտէ , թէվաթիւն իթմէքտէ օլան կիրուհը սիւ . րէգա վէ ճանիլէրին , քէնտիլէրինէ մախսուս օլարագ , իճատ վէ թէքէլլիւմ իթմէքտէ օլտուգլարը , Արկօ տէ . նիլէն պիր նէվի միւտհիշ լիսանլարը օլտուղու կիպի , բա . յիթահտըմըգտա սաքին օլան հրպապը ֆըսգու ֆուճու . րըն , մէրգուլման էվրօբալը սիւրէգանըն շու մէհարէթլէ . րինէ զապթէ իտէրէք , պունլարըն տախի քէնտի քէնտի . լէրինէ պիր նէվի Արկօ լիսանը իճատ վէ թէհասիա իթ . տիքլէրի չօգլարա մալիւմ տիր :

Էվրօբա մէշահիրի շուարասընտան պազը զէվաթը զէք . եավլէթսիմաթըն , Արկօ լիսանը հագգընտա , մուֆասսալէն եազմըշ օլտուգլարը միւթէատտիտ ֆըգըրալէրինտէ , լիսա . նը մէղքիւր իշիւն մէտէնիյէթին իգթիզասը տըր տէտիք . լէրի կէօրիւմիւշ իսէտէ , պիզ մինղայրի հատտին , պու կիպի ահվալը մէզմուլմէյէ սէֆալէթին քէսրէթինտէն վէ ալէլ խուսուս թէրպիյէնին նէտրէթինտէն նէշաթ իտէր տիմէքլէ իքթիֆա իտէրիզ :

Բայիթահտըմըգտա թէվաթիւն իթմէքտէ օլան կիրու . հը հրազիլին թէքէլլիւմ իթտիքլէրի Արկօ լիսանընտա իս . թիմալ իտէկէլտիքլէրի լուղէթլէրին հքսէրիսի Ղըպթի գաւմընըն եանի (Չինկեանէ) միլլէթի լիսանընտան ալըն . մըշ իսէտէ , պիր գըսմը տախի թիւրքճէ լուղէթլէր օ . ուպ , անճագ մանալարը թէպտիլու թաղեիր իտիլմիլ

օլմադըլա , էվրօբա վէ ալէլ խուսուս Բարիզ պէլտէսինտէ
Թէքէլլիւմ օլունա կէլէն Արկօ լիսանը գատար , միւքէմ-
մէլ վէ ֆասիհ օլմայուպտա նագքս գալտըղընըն սէպէ-
պի , պիզիւմ սարիքու ճանիլէրին մէհարէթսիզլիյինտէն
օլմայուպ , անճագ հիւքիւմէթը էպէտ միւտէթին ճահտու
իգտամաթը սայէսինտէ , էրազիլի մէրսումէնին կիւնտէն
կիւնէ ազալուպտա , Թէգատտիւմ իտէմէտիքլէրինէ , Եա-
նի բայիթահտըմըզտա Թէմէլ Թութամատըզլարընա համլ
օլունսա ճայիզ տիր :

Տիւնեանըն էն մուզգամ , վէ էն շէօհրէթ շուար օլան
բայիթախտլէրինտէ , էրպապը ճինայէթին վէ զիւմրէյի
էրազիլին քէսրէթիլէ պուլունտսուզլարը մալիւմը ամմէ օլ-
տուղու կիպի , ճէնապը Հագ զէվալ վիրմէսիւն , պիզիւմ
բայիթահտըմըզ օլան իշպու Ըստամպօլ պէլտէսի տա-
խի , հալու մէվգքսը իգթիզասընճա պիւատը միւթէ-
մէտտինէյի մէզքիւրէ սընրֆընտա մուազգամ վէ շէօհ-
րէթ շրար պիր պէլտէյի ճէսիմէ իսէ տէ , պի մէննիհի
Թա'ալա , մէզքիւր պէլտէլէրէ նիսպէթէն կիրուհը արազի-
լին , ճիւզվի գապիլինտէն պուլունմասընըն սէպէպի պաշ-
գա պիր շէյ օլմայուպ , իլլա սայէյի Շահանէտէ սէֆա-
լէթու զարուրէթին պիր տէրէճէյէ գատար գըլլէթինտէն
օլտուղու շիւպհէտէն վարէսթէ տիր :

Էվէթ պիլա միւտահանէ տիյէպիլիրիզքի , սէվկիլի վա-
թանըմըզտա սաքին օլան պաշլըճա միւսլիւմ վէ զայրը
միւսլիւմ վաթանտաշլարըմըղըն ալասընտան էտնասընա
գատար , քէնտի մըգտարլէրինճէ , ֆագըր ֆուգարանըն
հալինէ մէրհամէթ իտուպտա , սատագա վիրմէք Թապի-
յի օլտուղունտան , զարուրէթու սէֆալէթին պիր տէրէ-
ճէյէ գատար էօնիւ ալընապիլմիշ , վէ իշթէ պու սախա-
վէթը ճէմիլէ տիրքի մահզա սըրգաթու ճինայէթին , վէ
տահա պունա մէմասիլ նէյէ նէյէ ույղունսուզ հալլէրին

Թէգատառիւմիւնի մէն իտէպիլմիշտիր զաննը գալիսինտէ.
յիզ:

Հէքեայէյի աճիզանէմիզի գըրաաթէ Թէնէզզիւլ պու.
յուրմագտա օլան զէվաթը քիրամըն աֆֆլէրինի Թէմէնի
իթմէքլէ, պու մատտէ հագգընտա աճիզանէ պիր քաշ
սէօզ տահա սէօյլէյիւպտէ իշպու պահսըմըզա խիթամ,
վէ եէնի սէօզիւմիւզէ տէվամ իտէլիւմ:

Ագլը գասիրիմիզէ, պիզ մինշայրի հատտին մէտէ.
նիյէթ եանի (սիվիլիզասիյօն) տէնիլէն քէլիմէնին մանա.
սընը, մահզա ինսան քէնտույէ պէնզէրլէրինին հալլէրինի
աճըմագ, վէ ինսաֆու մէրհամէթ իթմէք օլտուղունու
անլարըզքի, պու խասիյէթը ճէմիլէ իսէ, մինէլ գատիւմ,
եանի տէօրտ պէշ եիւզ սէնէյի միւթէճավուզ, միւքի.
միզտէ սաքին օլան հէր սընըֆ ահալիմիզէ Թապէյի պիր
հալ օլուպ, հաթտա (ինսաֆ տինին եարըսըտըր) տէնմէքլէ
ատէթա տարպը մէսէլ հիւքմիւնէ կէշմիշտիր, իմտի մա.
տէմքի, մէտէնիյէթ տիմէք մէրհամէթ տիմէք տիր, վէ
պու ֆազիլէթին իսէ միւքիմիզտէ մէվճուտ օլտուղունա
տիւնեա շէհատէթ իտէր, տէմէք օլուրքի, Ավրօքա միւ.
լէթլէրի պիզէ մէտէնիյէթ սաթմագտան չօգ էվէլ, պի.
զիւմ մէրհոււմ վէ մաղֆուր ապաու էճտատըմըզ հէմ մէ.
տէնիյէթի վէ հէմտէ ինսանիյէթի բէք ալա պիլիւրլէր
իմիշ:

Հէր նէ հալ իսէ, բայիթահտըմըզտա, պուլնտան օն
պէշ սէնէ գատար ագտէմ, Թէտրիս օլունան Արկօ լի.
սանընըն (ակատէմիյասը) պալատէ վասֆ օլունան Բա.
չավրաճը խանը, վէ իթթիսալինտէքի գահվէխանէ օլմա.
ղըլա, լիսանը մէզքիւրըն մուճիտլէրի, էրաղիլի մահու.
տէյի մէշհուրէտէն, գազագ Անտօն, քէլ Մուսթաֆա,
խազ Ղաղարօս, վէ զայրը հիււմ քիմէնէլէր օլուպ, պաշ
խօճալէրի, եանի (բրէֆէ սօրլարը) տախի, մալիւմիւմիզ

օլան վէ վասփու հալլերի կիւղերան իտէն , խըրսըզ Պէ-
տիք , վէ Նիդօլի , վէ տահա սայըրլարը իտիլէր :

Հիքեայէմիզի օգույան ղէվաթը քերամլն , հէր նէ գա-
տար զահմէթ իսէ տէ պիղիմլէ պերապէր մէզքիւր (ա-
գատէմիեայէ) , եանի Բաշավրաճըլար խանընըն իթթիսա-
լինտէքի գահվէյէ կէլմէլէրինի թէմէննի իտէրիզ :

Ժան իլէ մատամ Տէրպանեանըն , պիչարէ վահանըն
ալէյահնտէ իթտիքլէրի խափի միւքեալէմէլէրինտէն իւչ
կիւն սօնրա , եանի օ հաֆթանըն չարչէնպիհ կիւնի , ագ-
չամ իւսթիւ հավա եաղմուրլու օլտուղու մինասիպէթի
իլէ , մէզքիւր գահվէխանէտէ պիր թագըմ իբսիզ սար-
սըլ , վէ գըլըզ գըյաֆէթլէրի պօղուզ ատէմլէր թօբ-
լանըպ , պազըլարը գումար օյնար , վէ էքսէրիսի տախի
մուգատտէմա իճրա իթմիշ օլտուգըլարը խըրսըզըլըլարը-
նըն հէքեայէլէրինի Արկօ լիսանըյըլա պիրիպիրլէրինէ քէ-
մալի խահիշ իլէ նազլ իտէրլէր իտի :

Մէզքիւր գահվէնին տէրունինտէ պուլունան էշեա վէ
լէվազիմաթ , սօն տէրէճէ սէֆիլ պիր հալտէ իտի , շէօյ-
լէքի կազ լամպասը իսինտէն տէօրտ եանը գարարմըշ ,
վէ պիր չօգ էօրիւմճէքլէր պաղլամըշ օլան քէօշէնին պի-
րինտէ վազ օլունմուշ , էսկի պիր սաճ մանկալըն իւզէրին-
տէ ասլա գալայ եիւզի կէօրմէմիշ քերլի բասլը պիր կիւ-
յիւմիւն իշինտէքի սույըն գայնամասընտան զուհուրէ կէ-
լէն պուխար , միւշթէրիլէրին իշտիքլէրի էսրար , վէ
թիւթտիւրտիւքլէրի թաթլը սէրթ թիւթիւնիւն տիւման-
լարընա գարըշմագլա , ատէթա տըշարըտան գահվէնին
տէրունինի կէօրմէք մուհալ օլուպ , օ կիպի քէսկին վէ
մուրտար թէաֆֆիւնէ ալըշմայան պիր ատէմին տախի ի-
չէրույէ կիրուպտէ հասթա օլմագսըզըն տըշարը չըգա-
պիլմէսի հէր հալտէ միւմքիւնսիւզ իտի :

Դահվէնին սաղ վէ սօլ ճիհէթլէրինտէ , ղպյէթ էսկի ,

վէ ընկը թապիսի թաղերի ումուշ ելըթըգ քիլիմէր իէ
էօրթիւլիւ ուն բէքէլէրին , վէ օրթասընտա տախի չիւ-
րիւք չարըգ պէշ օն իսկէմլէ , վէ հասըրլարը սէօքիւ-
միւշ սանտալիյէլէր իւզէրինտէ օթուրան միւշթէրիլէր ,
կիւյա (լիւքսէնպուրկ) գազինօսընտաքի աղըր (ֆօթէյլ-
լէրտէ) օթուրմուշլար կիպի քէյֆլէնիւպ պիրիպիրլէրի
իլէ լաթիֆէ իթմէքտէ իտիլէր :

Մահալի մէզքիւրըն թաւան վէ տիվարլարընըն թէզե-
ինաթը տախի մօպիլեասընտան աշաղը գալմագ իտի ,
շէօյլէքի , թաւանըն չաթլայըպ իքիյէ պէօրիւնմիւշ ուն
թահտալարըն արասընտա , բասկալեանըն սօն հաֆթա-
սընտա քիլիսատէն վէրիլէն պիր տէմէտ զէյթին տալը
սօգուլմուշ իտիքի , մէզքիւր զէյթին տալընըն իւզէրին-
տէ միլեօնլար իլէ սինէքլէր թէվաթիւն իթմէքտէ իտի-
լէր , վէ տիւմանտէն գարարմըշ ուն տիվարըն սօլ թէ-
րաֆընտա տէմիր կիպի գուրուլմուշ խաշվարի պիր ել-
պաշը սիմիտինին ալթընտա , մէշհուր Գալիեօնհու հաճի
Բառնաբասըն գօլլարը վէ պաճագլարը չըրըլ չըպլագ ,
եանի Ֆիլիգաճը էլպիսէսինի լապիս օլտուղու հալտէ ,
միւսավվէր սուրէթի գահրիմանքեարի պիր հալ իլէ ասը-
մըշ իտիքի , միւշթէրիլէր սուրէթը մէզքիւրէյէ , էվրօքա
ընսասմլարընըն թէրսիմ իթմիշ օլտուգլարը , պէօյիւք նա-
բօլէօն Պօնաբարթըն Ավրսթէրլից մուհարէպէսինի գա-
զանտըղը կիւնտէ լապիս օլտուղու աղըր ունիֆօրմասը-
յըլա ասքէրէ կէօրիւնտիւյի թասվիրէ պագարճասընա
պագըպ տա հայրէթ իթմէքտէ իտիլէր :

Տայը Բառնաբասըն թասվիրինին թա գարչուսընտա ,
ֆէնա վէ պիչիմսիղ սուրէթտէ չըզըմըշ , էսկի վէ նամ-
տար Պէյօղլու էրմէնի քիլիսասը թուլումպաճըլարընըն ,
ըէյիսլէրի էլինտէ գըրպաճ օլտուղու հալտէ ազիմ պիր
թանթանսիլէ արգալարընտան գօշարագ եանկընա կիթ-

տիքէրննի, վէ անըն իթթիսալինտէ, Շիրին Ֆերհատ,
Լէյլա իլէ Մէհնուն, վէ Գէրէմ իլէ Ասլը, աշղըը սա-
տըզարըն թիմսալլէրի տիվարտան սարգըթըլմըշ, վէ պու-
սուրէթլէրին թա իւսթ թարաֆընտա տախի թէլլէրի գօթ-
մուշ պօզուգ տէնիլէն պիր նէվի սազ ասըլմըշ իտի :

Հէլէ ըաֆլարտա սըրայըլա տիղիլմիշ օլան սէրլի եա
սէրսիզ նարկիլլէրին սուլարը հաֆթալարճա տէյիշիլմէ-
միշ օլմաղըլա սայքի սար սարը պիր բէնկ քէսպ իտուպ,
շիշէլէրին իւսթիւ տախի թօզտան կէօրիւնմէմէքտէ իտի :

Մէզքիւր գահվէնին միւսթէճիրի Ագըսգալը ց . . . նա-
մընտա էսմէր եիւզլիւ վէ ճին կէօզլիւ դայէթ գուրնազ
վէ բիեաքեար պիր ատէմ իտի քի, սէնա'թը սապըգը աշ-
ճը օլուպ, պիր չօգ գօնագլարտա եըլլարըլա իշլէմիշ օլ-
մաղըլա, սէնա'թը մէզքիւրէտէ էրէյիճէ մէհարէթ քէսպ
իթմիշիտի իսէտէ, հէր իշլէտիյի գօնագտան եաղ բիրինչ
վէ էրզազը սայիրէ սըրգաթ իտուպ ֆիրուխթ իթտիյի
տույուլանճա, արթըգ մէրգումը քիմնէ գապուլ իթմէ-
տիյինտէն, խանը մէզքիւրը իսթիճար իթմէքլէ, հէմ
գահվէճիլիք, վէ հէմտէ կիւյա օտապաշըլըգ իթմէքտէ
իտի :

Մէրգում Ագըսգալը գահվէճի, ց . . . միւշթէրիլէրի
կիպի, վէ պէլքիտէ անլէրտէն չօգ զիեատէ հիլէքեար
պիր իբսիզ օլմաղըլա, էքսէրիյէն մէրգուման հայլաղլա-
րըն չալտըզլարը էշեալէրի տոււն ֆիեաթ իլէ ալըը, վէ
գահվէճիլիքտէն զիեատէ պու ախզու իթատէն միւսթէ-
ֆիտ օլուր իտի :

Մէզքիւր գահվէխանէնին սօգաղա նաղըր օլան բէն-
չէրէսինին էօնիւնտէ, պիղիմ մահուտ խըրսըզ Պէտիք,
հէր պիր հալ իլէ քէնտինէ միւշապիհ մէճհուլիւլ աճվալ
պիր շախս իլէ պաշընք ասըպ տամա օյնամագտա օլուպ,
մէրգումանըն շու վաղիյէթլէրինի սէյը իթմէք կիպի թօ-

հաճախ պիտի հալ օլամազ խտի, չէօյլէքի իքիսիտէ գարշըպէ գարշը տամա թահտասընըն իւղէրինէ տօղրու էյիլիպ տէրին տէրին տիւշիւնմէքլէ, կիւյա Սգտէնիզէ գարադ ույտուրաճազլար կիպի տէրեայի թէֆէքքիւրէ տալմը օլտուգլարընտան, գահվէտէ սէօյլէնէն սէօղլէրի իշիթ մէմէքտէ իտիլէր:

Գահվէնին պիտի քէօչէսինտէ, սօն տէրէճէ սէֆալէթլէրինի այան իտէր էսվապլար կիյինմիշ օլան, իւշ քիշի, պիտի թագլմ մուրտար բաշավրալարը այրըմագլա մէշղուլ օլուպ, մէրգուլմանտէն կիղլի օլարադ պիտիպիլլէրի իլէ բէստէն կէօրիւշիւրլէր իտի:

Նալկեահան մէգքիւր գահվէխանէնին իւսթ թարաֆըն տա եանի Մաճար տէնիլէն մահալլէտէ, վէֆգէլատէ պիտի բաթըրտը գօբարադ, ճամ չէրլիվէ, վէ գատէհ պարադ գըրլմա սէսլէրի իլէ պէրապէր աէհչէթիւ սուրէթտէ, « Եէթիլին գօնշուլար Սլլահ աշգընա օլսուն ճան գուրթարան եօգմը » տէյու պիտի գատըն սէտասը իշիտիլտի:

Կէրէք Պէտիք վէ կէրէք գահվէտէ պուլզանան էրազիլտէն չօգլարը, պու տէհչէթիւ սէտայը իշիթտիքլէրինտէ, ճիւմլէսի պիտէն գահվէտէն տըշարը ֆըրլալուպ, մահալի մէգքիւրէ տօղրու գօշուլմագտա իքէն, բիւր բիւրի գըլըղընտա թէմիզէ կիյինմիշ, եանի, սըթթընտա պէյազ կէօմլէյիլէ շալ էօրիւնէյի եէլէկ, վէ տիղիւտէ լիմօն քիւֆի լէնկիլնտէ չուհա շալվար օլուպ, գար կիպի պէյազ չօրապլար կիյինմիշ, պաշընտա ֆէս եօգ, վէ էլինտէ աչըգ պիտի սալտըրմա օլտուղու հալտէ, կէնճտէն պիտի ատէմին եօգուշտան աշաղա քէմալլի չիլ թապլէ գաշմագտա օլտուղու կէօրիւլտիլ:

Մէրգուլմ գօշտուգճա, պօյնուլնտան սաքլմիշ օլան կիւլմըսէլի ալթուլ գօրտօն կէօյսիւնիւն իքի ճանիպլի

տէօյմէքտէ օլտուղու էրազիլի մէզպսւրէնին, վէ ալէշ խուսուս պիղիմ խրրսըզ Պէտիյին նազարը տըզգաթընը ճէլպ իթմիշ օլմաղըլա, ըէֆիգլէրի պուլունան կէնճտէն զայէթ չէվիք, վէ սոն տէրէճէ քիւսթախ չաքկընըն պի-
րինէ, « Հայտէ զէյպէք, իշ կէօրէճէք սըրատըր շունուն (թուֆասընը) (*) վուր պազալըմ » տէմէքլէ հայլազը մէր-
գումը թէշվիգ վէ թէշճի իթմէքտէ իտի քի, մէրգում հայլազ, զաթէն ֆիրար իթմէքտէ օլան հէրիֆին ալթուն սաաթ գօրտօնուկ կէօրիւնճէ աղզընըն սալեալարը ագ-
մաղա պաշլամիշ օլմաղըլա գօրտօնու չարմաղա ֆըրսաթ կէօզէթմէքտէ իտի :

Էրազիլի մէզքիւրէտէն պազըլարը ըէֆիգլէրի օլան տէ-
լիգանըլ հայլազըն նիյէթինի անլամըշ օլտուգլարընտան, անլէր տախի մէրգումը թէշվիգու թահրիգլէ պէրապէր, « Հայտէ Զէյպէք տէյիրմէնին թուֆասընը (սաաթը չարք տէմէք) վուր ամմա սըրգաֆը (պուշաղը) գօլլա տիմէք-
տէ իտիլէր :

Հայլազը մէրգում կէրէք Պէտիյին վէ կէրէք էրազիլի սայիրէնին թէշվիգաթընտան քէսպը ճէսարէթ իտէրէք հէման ֆիրար իթմէքտէ օլան չախսըն էօնիւնէ կէրիլուպ, քէնտինի հէրիֆին կէօյսիւնէ չարբտը, վէ մէրգումա սալ-
տըրմասընը իսթիմալէ մէյտան պըրազմայուպ, պիր համ-
լէտէ ալթուն սաաթ իլէ գօրտօնուկ չարմասըլըլա, տէրան կէօզտէն նիհան օլմասը պիր օլտու :

Փիրար իտէն չախս էօնիւնի քէստիրէն հայլազըն քէն-

(*) Էրազիլի մէրսումէնին թէքէլլիւմ իթտիլէրի Արկօ լիսա-
նընը պիլտիլիմիզ գատար օգույանլարըմըզտան աշինա օլմայան-
լարա անլաթա պիլմէք իչիւն, բարանթէզ իչինտէ օլարագ մա-
նալարընը պէյան իթմէյի մինասիպ ատտ իթմիշիզ տիր :

տինի թաւթմադ իսթէյօր զաննբյըլա պիր թագրիպ մեր. գումքն էլինտէն երադայը սըյըրմաղա մուվաֆֆադ օլտու. զունա սէվինիր օլմաղըլա ալթուն գօրոտն իլէ սաաթըննն աչըրըլտըղընը ասլա ֆարգ. իտէմէմիշ իտի :

Էրազիլի մերսումէ ֆիրար իտէն ատէմի թէագրիպ իթ. մէքտէ օլան զապթիյէ գօլընու կէօրտիւքլէրինտէ, հէ. ման ինլէրինէ չէքիւտիլէր, եանի գահվէյէ կիրուպ, սա. աթ գօրոտնու էօյլէ չաբուգլուգլա աչըրմըշ օլան Զէյպէք տէնիլէն հայլաղըն չէվիքլիյինի մէտհու սէնա իթմէքլէ, պիրան էվէլ մերգումքն կէլիւպտէ բայլարընը վէրմէօինի կէօգէտիրլէր իտի :

Պու արա ուճուզճա էշեայի մէսրուգէ սաթըն ալըպտա թիճարէթինին տաուը տիվնաղընտա գալմըշ օլան էսկիճի եէհուտինին պիրի գահվէտէն իչէրույէ կիրիպ, « Պիր չէյ վաճմը » տէյու սուալ իտինճէ միւշթէրիլէրին էքսէրիսի օտալարընտա, վէ գահվէնին բէքէլէրի ալթընտա սագ. լամըշ օլտուգլարը նէվպէ նէվ էշեալէրի եէհուտիյէ իրայէ իթմէքլէ բազարըղա եաթտըլար, վէ եէհուտի տախի զա. թէն Ագըսգալը գահվէճինին մուայէնէ իտուպտէ սաթըն ալմադ իսթէմէտիյի էշեալէրէ, գըյմէթլէրինտէն չօգ. ա. չաղա ֆիեաթ վէրիր իտի իսէտէ, պաղըլարը զարուրէթ. լէրինտէն նաշի սաթտըլար, վէ էքսէրիսի տախի եէհու. տիյի սարագայա ալարագ աղիմ գահգահալէր գօբարուպ էյլէնիրլէր իտի :

Եէհուտի գահվէտէն չըգուպ կիթտիքտէն սօնրա, միւշ. թէրիլէրտէն ուզուն պօյլու, վէ պիր կէօղիւ ամա օլան հայլաղըն պիրի, նասըլա եէհուտինին թօրպասընտան պիր թագրիպ աչըրմըշ օլտուղու, էսկիճէ պիր թարա. պըլուս գուշաղընը, Ագըսգալը գահվէճիյէ իրայէ իթ. մէքլէ, « Բաշա ալըրսըն Ագըսգալը » տէտի :

Գահվէճի գուշաղըն էլինէ ալուպ, վէ իչինի տիլինի պիր

էյիճէ թէճէսսիւս իթտիքտէն սօնրա , մէրգոււմ եէք չէշմ հայլաղա խիթապէն . . :

— Տէնկօ (քէօր) օ տէյիլ ամմա պառօ կանէսինին (իսլամ գատընընըն) թուֆասընտան (չալմագ) պիր շէյ անլայամատըգ :

— Ատամ պիր շէյ օլմատըքի , թամամ թուֆասընը վուրույօրուտում մարիզ (զապթիյէ) կէլտի պէնտէ տօղրու բէճիզէ (էվէ) ճըզլամ (գաչմագ) էթտիմ :

— Հիչ պիր շէյ արագլայամատըն (չարբմագ) :

— Պիր այնասըզ (քէօթիւ) տէյիրմէն (սաաթ) արագլաւտըմ :

Պու արա խըրսըզ Պէտիք այաղա գալգուպ մէրգու մանըն եանընա եանաշտը , վէ սէօզլէրինի միւտախէլէ ի տէրէք , Ագըսգալըյա խիթապէն . . :

— Մանթար տըր (եալան) ծօ մանկիզտէ (բարա) ալտը ամա քէրիզէ (գումար) պայըլտը :

— Պէն մանթար աթմամ :

— Պիզ Նիգօլի իլէն չայըն (գըզըն) բէճիզինտէ բիյիզ (իչրէթ) գայընօրուտուգ (իչմէք) պուտա բէճիզին գարչըսընտաքի թաթօյա (գահվէխանէ) կէլտի , օնտա մանկիզլէրի պայըլտը :

Խըրսըզ Պէտիք Ագըսգալըյըլա միւքեալէմէ իթմէքտէ իքէն , եագըշըգլըճա ուզուն պօյլու տէլիգանլընըն պիրի , էլլէրինի ֆըրանսըզ պիչիմի բանթէլօնըն իւզէրինտէն պաղլամըշ օլտուղու գըրմըզը գուշաղըն իչինէ սօգմուշ օլտուղու հալտէ Պէտիյին եանընա կէլիպ , վէ թէքլիֆսիզճէ մէրգուսուն օմուզունու տէօյէրէք « Պէտիք , սիզին բէճիզէն տէնիզ կէօրիւնիւրմի , (թիւթիւնիւն վարմը տէմէք) տէյինճէ , Պէտիք մէզքիւր լաֆզըն մանասընը էյիճէ անլամըշ օլմաղըլա , Մէտտէրհանէտէ եաբըլմըշ օլան իւթիւ օյմալը աղաճտան մամուլ սիկարա գութուսունը

սալթասընըն ճէպինտէն չըգարուպ , պիլա իթիրաղ մէր-
գում տէլիդանլըյա թագտիմ իթտի :

Մէրգում « Սապահտան պէրի սիրսիմ (թիւթիւնիւմ)
եօղուտու » տէյէրէք գալընճա պիր սիկարա եարըպ գու-
թույու Պէտիյէ վէրտի , վէ Պէտիք մէրգումն խիթապէն . . :

— Ըսթըրատի՞ պէ , թաշ թութմայօրմուսուն , (բա-
րան եօդ մը) տէյու սուալ իթտի :

— Ագչամ քէրիզէ պայըլտըմ , շիմտի եանըմտա պիր
մատարա տէօքմէտէն (գալպ մէճիտիյէ) պաշդա մանկի-
զիմ գօգ , պանա պիր բաթագօզ (չարիեէք մէճիտիյէ)
թօգա (վէր) էթ , նէ օլուր չօրիզ (խըրսըզլըզ) եաբարսագ
վէրիւրիմ :

Պէտիք ճէպինտէն պիր չարեէք մէճիտիյէ չըգարուպ
մէրգումն վիրէրէք « Իքի բաթագօղում վար , պիրի սա-
նա պիրիտէ պանա գալսըն » տէտի , ֆիլ հագբգա մէր-
գում խըրսըզ Պէտիյին Իքի չարեէք մէճիտիյէտէն պաշ-
դա բարասը եօղուտու , հալպուքի պու մագուլէ էլիա-
սըն պիրիպիրլէրինէ մուավէնէթլէրի չօգ տէֆա կէօրիւ-
մէսի թաաճիւպէ շաեան տըր , Պէտիք չարեէք մէճիտի-
յէյի մէրգումէ վէրտիքտէն սօնրա զայէթ բէստէն . . :

— Բարէլէ (իւշ քեահատ օյունու) չըգալըմմը , տէտի :

— Ստամ սէնտէ , տիւն սարհօշ Գասպար , պէն , վէ
Սօթիրի չըգտըզ իշթէ , ագչամա գատար իւշիւմիւզտէ
խապէղանըտըզ (աճըտըզ) սօնրա Մարիզօնուն էսկի պա-
լամսունու (տօսստունու) եագալատըզ , թամամ մանկիզ-
լէրին թարլասընա կիրէ յօրուտուզ մարիզլէր կէլտի , պիզ-
տէ բանկիյի չէօզտիւք , (գաչտըզ) :

Բէքէնին իւզլէրինտէ պօյլու պօեուհա եաթմագտա օ-
լան թագրիպէն գըրզ եաշընտա էլլէրի վէ գօլլարընըն
իւսթիւ կէօնա կէօն էշքեալը աճիպէ իլէ հաճըլար իշ-
լէնմիշ , վէ եիւզիւնտէ պըչագ ճէրիհէլէրի օլան պիր ա-

տէմ, եւքչէճմ հայլազա խըթապէն . . .

— Տիքիդի գըրըգ պէ , (քէօր տիմէք) Նիքօլիյի տիքիդ էտէ յօրմուսուն , (կէօրիւյօրմուսուն) տէտի :

— Պիւմէմիսին , օ շիմտի գալանթօնլանմըշ , (Պէտիյէ խըթապէն) տէյիլմի Պէտիք . . .

— Պէն չօգտան տիքիդ իթտիյիմ եօգ , ամա օ հէր վադըթ կէճէ թուֆասընտան իշինի կէօրիւր :

Բէքէնին իւզէրինտէ քէմալի ըէխալէթ իլէ եաթան շախ , կէրիլէրէք վէ պիր քտչ տէֆա կիւրիւլթիւ իլէ էօքսիւրիւպ էսնէտիքտէն սօնրա ալաղա գալգտը , վէ եւքչէճմ հայլազը գահվէնին քէօչէսինէ չէքիւպ կիզլիճէ գօնուշտուգտան սօնրա , եիւքսէք տէս իլէ « Գիմնէյէ բէնիդ (սէօլլէմէք) էթմէյէսին » տիմէքլէ , մէրգուստան այրըտը :

Պու արա լաթէրնաճը գըրըղընտա , եանի էնլի բան , թէլօն վէ պաշընտա ուզուն բիւսկիւլլիւ ֆէս կիլինմիշ եիրմի եաշընտա տէօրտ գաշ տէլիգանլընըն պիրի , էլինտէ պէյազ պիր պէզ իլէ պիր տէսթէ ըսկամպիլ քեահատը օլուպ , սօլուղու քէսիլէրէք գահվէտէն իչէրույէ կիրէր կիրմէզ արգասընտան սարխօշ Գասպար երգըլըր տէրէճէտէ քէօր սարխօշ իչէրի կիրիպ մէրգում տէլիգանլընըն եագասընա սարըլտը , վէ տիլի աօլաշարագ « Պըրանգօ պէնտէ բայքմը իսթէրիմ » տէտի :

Տէլիգանլը մէրգումա բայ վէրմէք իսթէմէտիյինտէն պէյնլէրինտէ պիր միւնազաա տըր պաշլատը , վէ խըրսըզ Պէտիք իշպու մարազայա միւտախէլէ իտէրէք իշի թէսվիյէ իթմէք իսթէյուպ « Պըրանգօ պանա պագ ճընկար (գալկա) իսթէմէզ տէմէքտէ իքէն , չօճուղուն պիրի գահվէտէն իչէրու կիրուպ մէրգումըն գուշաղընտան չէքտի :

ԵՒՐՄԻՒՔԻՆՃԻ ՖԱՍՈԼ

(Ս Ի Վ Ր Ի Գ Օ Ձ)

Խըրսըզ Պէտիք գուշաղընտան չէքէնին քիմ օլտուղու նու անլամագ իչիւն արգասընա տէօնիւպ, մէրգում չօճուղու կէօրիւնճէ տէրագապ թանըտը, վէ պիր խօշ չէհրէ իլէ կիւլիւմսիյէրէք « Վայ (Սիվրիգօղ) սէ՛նմիսին նէ վար պագալըմ » տէյու, մէրգում չօճուղա սուա՛լ իթտիյինտէ չօճուգ տախի ճէվապ օլարագ եալընըզ պաշըյըլա պիր իշարէթ իտուպ, Պէտիյին գուշաղընտան պիր չէյ բըսըլտամասըյըլա, հէման Պէտիք սալթասընըն գօլունսւ կիյէրէք, վէ գահվէտէ պուլունան էրազիլին պիրէր իշէ տալտըզլարընտան պիւ խթիֆատէ, քիմնէյէ պիր չէյ չագտըրմագսըզըն մէրգում (Սիվրիգօղ) թէսմիյէ իթտիյի չօճուգլա պէրապէր գահվէտէն չըգուպ կիթտի :

Յըրանսա մէշահիրի չուարասընտան էօթէնսիւ նամէտիպի քեամիլին, թէէլլիֆ իթմիշ օլտուղու էսրարը Բարիզ թէսմիյէ գըլընան, մուֆասսալ վէ մէշհսըր հէքեայէյի զարիպէսինտէ վասֆու թարիֆ իթտիյի (Դօրթիեար) նամըյըլա թօբալ ֆագաթ զայէթ գուրնազ պիր չօճուղա, կիրուհը սիւրէգանըն, հէր նէվի խապասաթը մէշքու թալիմ իթտիրմէքլէ, մէրգում չօճուղուն քէնտիլէրինէ, նէ կէօնա հիւսնի խըտմէթ իթտիյինի, վէ նէ տէրէճէ մուալլէնէթտէ պուլունմուշ օլտուղունու հէքեայէյի մէզքիւրէյի օգուեանլարա մալիւմ տիր :

Պու կիպի ասլու նէսլի պէլլիսիզ մէճհուլիւլ ահվալ

չօճուգլարըն վիճուտի, հալընը Բարիզ շէհրինէ, վէ եա-
խօտ պիլատը սայիրէյէ մախսուս օլմայուպ, պին նէֆս
բայիթախտըմըղտա տախի բէք չօգ պուլունմագտա օլ-
տուղունա էրպապը տիգդաթըն թէսլիմ իտէճէյի շիւպ-
հէտէն վարէսթէ օլմաղըլա, պիզ տախի բայէլայն պու-
գապիլտէն օլան սէֆիլ սապիլէրին կիճէլէրի սապահլա-
րա գատար Պէյօղլու գալտըրըմլարը իւզէրինտէ եաթըպ
ույուտուգլարընը քէմալի էսէֆի տէրուն իլէ կէօրմիւ-
շիւզ տիր :

Պու չօճուգլարըն էքսէրիսի պագէն քիլիսա, վէ պա-
գէն տախի կիրուհը աղնիյա գաբուլարընտա ասըլմըչ օլան
անալարը պապալարը պէլլիսիզ վէլէտի զինա մասուլէր
օլուպ, հէր նէ գատար կեահ քիլիսա ճէմիլէթի ճանի-
պինտէն, վէ կեահտա խայըրիսահ պիր զաթ թարաֆըն-
տան սիւտանայա թէսլիմ իտիլիպտէ գայըրըմագտա ի-
սէլէրտէ, էքսէրիէն սիւտտէն քէսիլտիքլէրի կիպի, էօյէ
վալիտէլէրինէ թէտիյէ օլունան մա'աշ տախի պէրապէր
քէսիլտիլինտէն, մէրգուման պիչարէ սապիլէրէ, պիր
տէրէճէյէ գատար իւճրէթ իլէ վալիտէլիք վագիֆէսինի
իյֆա իտէն գատընլար, զաթէն ֆագրու զարուրէթլէ-
րինտէն նաշի քէնտի էօզպէ էօզ էվլատլարընը պիլէ պէս-
լէմէյէ աճիզէ օլուպտա չօգ տէֆա պիրէր մահալէ ճան
էվլատը մագամըյըլա վէրիպ պաշլարընտան տէֆ իթմէ-
յէ մէճպուրէ օլտուգլարը հալտէ, պիզ զարուր պու պի
շարէ մասուլարը պէշ ալթը եաշընա կիրէր կիրմէզ սօ-
գազա պըրագաճագլարը տէրքեար օլմաղըլա, զալալը-
լար կէօզլէրինի աշար աշմազ, մէքթէպ մագամընտա սօ-
գագ գալտըրըմլարընը, վէ իլմու հիւնէր եէրինէ տախի,
սույի ախլագ, սըրգաթ, ճինայէթ, վէ ղայըրէհիւմ կիպի
պիր թագըմ էֆալը մէզմուլմէյի կէօրիւր, վէ էօյրէնիր
օլտուգլարընտան, պունլար պէօյիւտիւքճէ, հէր նէվի

խտպասաթու թէզալէթաէ գուլաճլամա թէգատտիւմ ի. տէճէքլէրի թապիլի օլուպ, հէլէ եիրմի եիրմի պէշ չաղ. լէրինէ կիրտիլէրինտէ արթըգ չէ յիրտէքտէն եէթմէ էօն. լէրի ալընմաղ վէ էլէ ավուճա սըղմաղ պիրէր հայլաղ օ. լաճագլարընա քիմ շիւպհէ իտէպիլիր :

Ճայի թէաճիւպ շուրաւը տըրքի, մէրգուճան պիշարէ սապիլէրին քեաֆֆէսիտէ, միլէլը միւթէլիֆէտէն, վէ պէլ խուսուս խըրիսթիեան զիւմրէսինէ մէնսուպ օլուպ, իլլէրինտէ հիշ պիր իսլամ չօճուղու պուլունմամագտա օլ. տուղու Պէտիհի օլմաղլա, տէմէք օլուրքի իսլամ վա. թանտաշլարըմը, պու խուսուսա խըրիսթիեանլարտան զիեատէ էհէմիլլէթ վէրտիլլէրինտէն, պու կիպի մէզմուճ հալլէրին վուգուլինի մէն իտէպիլմիշ օլտուգլարը անպա. չըլմագտա տըր :

Ագլը գասիրիմիզին հիւքմիւնճէ, եաշատըղըմը շու. օն տօգուղունճու միւնէվվէր սարրտէ քէմալի տաղի տէ. ըուն, վէ թէէսսիւֆի ազիմ իլէ կէօրիւլմէքտէ օլան պու կիպի նապէճա վէ մէզմուճ հալլէրէ, մէտէնիլլէթ նամը նամիսի իլէ իֆթիլիար իթմէքտէ օլան շիրքէթը պէշէրի. յէ ճիհէթպէ ճիհէթ մէսուլ տըր զանն իտէրիզ :

Հէմ թէաճիւպ, վէ հէմտէ թէէսսիւֆ օլունաճագ պիր հալ վար իսէ, օ տախի շուրասըտըրքի, մէրգուճան սա. պիլէր գըշ գըյամէթտէ եաղմուրըն գարըն ալթընտա եաթ. մաղա մէճպուր օլտուգլարը հալտէ, շիտէթի սէրմատէն տօնմամագ իչիւն, խասսէթէն ալըշտըրմըշ օլտուգլարը պիրէր քէօրէյէ սըգը սըգըյա սարըլուպ սապահլարա գատար եաթմագտա, վէ քէնտիլլէրինի մահզա պու սա. տըգ հայվանլարըն վասէթասըյըլա սօուգտան մուհաֆա. զա իթմէքտէ օլտուգլարը կէօրիւլմիւշ տիր :

Վէ իլթէ խըրսըղ Պէտիլի չըղըրմայա կէլէն չօճուգ տա. խի մէրգուճան սապիլլէրին գապիլլինտէն օլարագ, իլի օլ.

մատղը հալտէ, եանի, քէնտիսինի խորսըզըղա կէծ-
թիւրմէտիքէրի կիծէլէրի, Դալաթա ճիվարընտա Ֆըրան-
սըզ կէօմրիւսինին գարշուսընտա, եըլլարճա տուրմագտա
օլան սահիպի պէլլիսիզ էսկի պիր ֆըչը իչինտէ, զէմանը
մագիտէ Եունան ֆէյլէսօֆլարընտան, մէշուր Դիոգինէս
նամ ֆէյլէսօֆ կիպի պի ֆիթուրանէ պէյթուլթէթ իթ-
մէքտէ իտի :

Մէրգուճ չօճուղուն տախի էմնալէրի միսիլու, հայը
վագըթտան պէրու ալըշտըրմըշ օլտուղու Սիվրիգօզ նա-
մընտա պիր քէօրէյի վար իտիքի, հէր կիծէ մէգքիւր
հայվան միւթթաալ չօճուղուն կէլմէսինի պէքլէր, վէ օլ
տախի քէօրէյի գուճագլայրպ ֆըչընըն իչինէ ալըր, վէ
սապահա գատար պիրիպիրէրինէ սարըլըպ ույուրլար
իտի, վէ իչթէ պու սէպէպտէն, մէրգուճ չօճուգ, ար-
գատաշը օլան քէօրէյին նամըյըլա Սիվրիգօզ մախլասը-
նը թաշըմագտա իտիքի պու նամ իլէ եատ օլունտուղուն
տա կիւճէնմէտիքտէն մատտա, հաթտա պիլաքիս իֆթի-
խար պիլէ իտէր իտի :

Մէրգուճ սէֆիլ չօճուղուն Սիվրիգօզ նամըյըլա, եա-
նի քէօրէյին մախլասընը թաշըտըղընա իֆթիխար իթ-
մէքլիյէ պիր տէրէճէյէ գատար հագգը վար իտի, զիրա
ինսանլարտան կէօրէմէտիյի մուլմէնէթի չօգ տէֆա մէգ-
քիւր Սիվրիգօզ թէսմիյէ գըլընան քէօրէքտէն կէօրմիւշ
իտի, շէյլէքի մէգքիւր սատըգ հայվան գըշ կիծէլէրինին
տէհշէթլիւ սօուգլարտան ատէթա պիր վալիտէյի միւշ-
ֆիգէ կիպի քէնտինի ըսըթտըգտան մատտէ, հայլի վա-
գըլթարտան պէրի մահալի մէգքիւրտէ պուլունան աշճը
տիւքեանլարընտան, վէ էքմէքճի թապլաքեարլարընտան
էօլիւմ հաթտինտէ տայագլար եէյէրէք, էթ բարշապարը,
վէ էքմէք լօգմալարընը չալըպ չըրբարագ տօղու չօճու-
ղուն նէզտինէ կէթիւրէրէք, հէմ քէնտի եէր վէ հէմ մէր-

գումա եւտիրիւր իտի :

Պի հիքմէթուլլահը թաալա , պու կիպի թէաճիւպէ շահան տիրայէթ , վէ թա պու մէրթէպէլէրէ գատար սատագաթ , մահզա մէրգում հայլանլարա մախսուս վէ թապիի օլտուղու մալիւմը էրպապը տըգգաթ օլմաղըլա , պալատէ վասֆ իթտիյիմիզ աշվալը ղարիպէյէ , գարիյնի քիրամ էֆէնտիլէրիմիզլին , պիլա շիւպհէ ինանաճագլարը զաննը գավիսինտէյիզ :

Խըրսըզ Պէտիյին (Սիվրիգօզ) թէսմիյէ իթտիյի չօճուգ , թագրիպէն օն պիր եա օն իքի չաղէրինտէ , ուֆագ վէ մայի կէօղլիւ ղայէթ սարը վէ չիլ եիւզլիւ , սօն տէրէճէ գուրու վէ զաիֆիւլ պիւնեէ պիր մախլուգ օլուպ , ճէպ հէսինտէ ատէթա խըտրէլլէզ նըշանը կիպի պէօյիւճէք պիր պէն վար իտի , վէլ հասըլ թապիաթ , պու պիշարէ չօճուղուն սէֆալէթինի իքմալ իթմէք իչիւն մէրգումը հիւսնի էնտամտէն եանի կիւզէլլիքտէն տախի մահրում պըրագմըլ իտի , ֆագաթ շու տախի մալիւմ օլաքի , մէրգում չօճուղուն պէտ չէհրէլիյինէ , վէ վիճուտճա օլան զաաֆէթի վէֆգէլատէսլինէ նիսպէթէն տէրէճէյի նիհայէտէ ղէքի , վէ ղայէթ գուրնազ օլմաղըլա , եէտի եաշն տան օն եաշնա գատէմ պասանա գատար գունտուրա պօեաճըլըղը իթմէքտէ իտի իսէտէ , ֆագաթ կիճէլէրի Գալաթա ճատտէսի գազինօլարքնտա քէօր սարխօշ ղէվգու սէֆայէ տալմըլ օլան կիրուհը սիւֆէհանըն , օթուր տուգլարը մասալէրին ալթընտան իչիլմիշ սիկարա բարչալարը թօրլամագ միւլապէսէսի իլէ , իշրէթ զօրունտան կէօղլէրինի գաբայըպ ույուգլամատա , վէ պուրունլարընըն ուճունու պիլէ կէօրմէյէ իգթիտարլէրի օլմայան մէզքիւր սարխօշարըն , եըլան կիպի պաճագլարը արասընա սօգուլուպ , թիւթիւն գութուլարընը , չէմսիյէլէրինի , մէնտիլէրինի , վէ պաղէն տախի կիյմիշ օլտուգլարը

գալօշարընը պիլէ այագլարընտան տաղ չագալը կիպիքէմա-
լի մէհարէթ իլէ չըգարուպ ալըր վէ հէման սավուշուր իտի :

Մէրգումըն մալիք օլտուղու պու խասիյէթլէրի , եանի
սըրգաթ խուսուսընտա օլան գուվվէյի ագիլիյէսի , կիրու-
հը էրագիլին , վէ պաշլըճա սէրխօշ Գասպարըն գըզընը ,
հալասընըն խանէսինտէն քէմալի ճէսարէթու մէհարէթ
իլէ աշըրմըշ օլան մահուտ Նիգօլի նամ սարիգը մահիրին
նազարը տըրգաթընը ճէլպ իթմիշ օլմաղըլա , չօճուղուն
պու լիեագաթընտան իսթիֆատէ իթմէք նիյէթի իլէ , նէ
եաբտը եաբմատը , մէրգումըն զիհնիի գանտըրըպ , գուն-
տուրա պօյաճըլըզընտան ֆարիղ իթտիրտմէքլէ , քէնտի
մայէթինէ ալըպ , իշինտէ գուլլանմայա , եանի պէօյիւ-
ճէք խըրսըղըրգլար իթտիրմէյէ ալըշտըրմըշ իտի քի ,
միւտէթը գալիլէ զարֆընտա մէմուլին զայրի սուրէթտէ
թէգատտիւմ իտէրէք , քէնտույէ իհալէ օլունան էն կիւճ
վէ էն միւշկիւլ իշլէրի տախի , ուսթասընը , եանի Նիգօ-
լիի հայրէթտէ պըրագաճագ սուրէթտէ , պիր մէհարէ-
թը վէֆգէլատէ իլէ պէճէրիպ եիւզ աղարթսըղընը Նի-
գօլի կէօրիւնճէ , պէօյլէ պիր չըրագ եէթիշտիրմիշ օլ-
տուղու իշիւն իֆթիխար իտէր , վէ թիւքէնմէզ պիր խա-
զինէյէ մալիք օլմուշտըր կիպի սէվինիր տուրուր իտի :

Վէ ֆիլ հագըգա մէրգում Սիվըրիգօզ , պէտէնինին
զաաֆէթինտէն նաշի , ատէթա քէմիքսիզ , վէ կէլինճիք
թէսմիյէ գըլընան հայվան կիպի ինճէ օլուպ , կիրիլմէզ
տէլիքլէրէ վէ էն տար բէնչէրէլէրէ սօգուլուր , վէ քէ-
մալի սուհուլէթ իլէ իճըայի խապասաթ իտէր իտի :

Հէր նէ հալ իսէ , խըրսըղ Պէտիյի պիր մահալէ տա-
վէթ իշիւն գուլաղընտան բըսըլտամըշ օլան մէրգում Սիվ-
րիգօզ , էհէմմիյէթլի պիր ատէմ թարաֆընտան կէօնտէ-
րիլտիյի խըրսըղ Պէտիյին պիւլա իթիրագ իշպու տավէթէ
իճապէթ իթտիյինտէն անլաշըլմագտա իտի :

Խորհրդով Պէտիք մերգում Սիվրիգօզ նամ չօճուղու հէր կէօրտիւրնատէ միւքէտտէր օլմագտա իտի , չիւնքի պա. քատէ իֆատէ օլունտուղու կիպի չօճուղուն անլընտաքի պէն մերգում Պէտիլին խաթըրնա զարիպ պիր վագաա պըրագըր իտի . վէ պու սէպէպլէ Սիվրիգօզը այրըճա պիր մուհապէթ իլէ սէվէր իտի :

Մէրգում խորհրդով Պէտիք Սիվրիգօզտան Գասըմքաշա ճիվարընտա , պիր մէյխանէտէ , էսկի տօտու օլան Նի. գօլինին քէնտինի պէքլէմէքտէ օլտուղունու անլայլպ , հէմ եօլուն ուղունլուղունու տույմամագ , վէ հէմտէ պիր միտէթտէն պէրու զիհնինտէ թէվէլլիւտ իթմիչ օլան պիր չիւպհէյի հալլ իթմէք Նիյէթի իլէ , նասըլաա մինասի. պէթ ալարըրագ վէ ահպապըդ թարգընա կիրիմէքլէ , էսնայի րահտէ մերգում չօճուղա միւքեպլէմէյէ պաշ. լայուպ , հէմ կիտէր , վէ հէմտէ շու սուալլէրի իտէր իտի :

— Սիվրիգօզ պէ , էյի հաթըրմա կէլտի սանա պիր շէյ սօրաճալմ :

— Սօր պագալմ :

— Անանը պապանը թանըրմըսըն :

— (Կիւլէրէք) Պէնիմէօյլէ շէյլէրիմ օլմամալըտըր զանն իտէրիմ :

— Նասըլ օլմամալը , հիչ անասըզ պապասըզ ատէմ օլուրմն :

— Օրասընը պիլմէմ , լաքին շուգատարընը էյի պի. չիքիմքի , պէնիմ օ իսմիլէ հիչ պիր թանըտըղըմ քիմէ եօզ տըր :

— Էյ սէնի քիմ պէօյիւթմիւշտիլ , չիւնքի պէն սէնի թանըեալը անճագ տէօրտ սէնէ գատար վար , օնտան էվէլ քիմլէրին եանընտայրտըն :

— Ենիքէօյտէ եազմա իշլէմէքտէ օլան ֆուգարա պիր գարընըն եանընտա իտիմքի , մերգումէ գարըլը

եկտի եաշումա կիրինճէյէ գատար վալիտէմի զանն իտէ-
րիտիմս :

— Սոնրա մէրգումէնին վալիտէն օլմատըղընը նաւըլ
անլայապիլտին :

— Զիւնքի մէրգումէ գարընըն պիր սարխօշ գօճասը
վար իտիքի , հէր ագչամ քէօր սարխօշ էվէ կէյիպ , պէ-
նիմ իչիւն « Շու Բիչի էվտէն տէֆ էթ » տէմէքլէ գարը-
նըն տէօյէր իտի , վէ մէրգումէ տախի էրթէ կիւնի գար-
չըրգ օլարագ , ագչամտան գօճասընտան եկտիյի տայա-
ղըն աճըսընը պէնտէն չըգարրպ , « Ուղուսուզ բիյէ է-
վիմտէն տէֆ օլ , սէնին իչիւն հէր ագչամ էքմէյիմ հա-
րամ օլույօր » տէմէքլէ , պիլա մէրհամէթ հէր կիւն պէ-
նի թէքէլէր տուրուր իտի :

— Մէրգումէնին պաշգա էվլատլարը վաճմըյըտը :

— Էվէթ , պիր թանէսի պէնիմ իլէ եաշտաշ , վէ օ պիրի
պէնտէն պիր եաշ քիւյիւք իքի էրքէք էվլատը , վէ օն
տէօրտ եաշընտա տախի պիր գըզը վար իտիքի , էվին ի-
չինտէ եալընըզ մէրգումէ գըզըրազ պէնի աճըմագլա
վալիտէսինտէն կիլլի պանա էքմէք , վէ պագըտա եէմիշ
վէրիւր իտի , չիւնքի վալիտէլէրի էվլատլարընըն հագգը-
նը պէն եէյօրում զաննըյըլա պէնի չօգ տէֆա աճ պը-
րագըր իտի :

— Նիհայէթ :

— Նիհայէթ , գարը գօճա կիճէ կիւնտիւզ պանա
բիյ տէտիքլէրինտէն , պու բիյ լաֆղընըն նէ օլտուղու-
նու պիր տիւրլիւ անլայամատըղըմտան , սօգագտա պէ-
րապէր օյնատըղըմըզ պէնտէն պէօյիւճէք չօճուգլարա
սօրտում , իսէտէ , պանա բիյ տէնիլտիյինին մանասընը ,
եանի պէնիմ իլէ պաշգալարընըն տօղուշունտա պիր ֆարգ
պուլունատուղունա կիւճ հալ իլէ ագլըմ էրտի , վէ մէր-
գումէ եաղմաճը գարընըն վալիտէմ օլմատըղընը անլայըն .

ճա, պարի հիշ օլմազսա տայագտան գուրթուլապիլմէք
իչին, պիր սապահ էրքէն էվին իչինտէքիլէր տահա ու-
յումագտա իքէն գաշտըմ, վէ կէզէ կէզէ անճագ ագ-
շամ իւսթիւ Գալաթայա կէլէպիլտիմ քի, իշթէ օնտան
պէրի պու ճիվարլարտա պուլունմագտայըմ:

— Ասըլ իսմին նէտիր:

Սիվրիգօզ մէրգումըն պու « իսմին նէտիր » տէմէսին.
տէն հիշ պիր շէյ անլաեամայուպ քէմալի թէհաճիւպ իլէ
Պէտիլին եիւզինէ պագտը, վէ պու սուալէ ճէվապ օլա-
րագ . . :

— Աճայիպ, պունճա վագըթտան պէրի իսմիսի պիլ-
մէյօրմույուտուն, Սիվրիգօզ տէյիլմի:

— Սիվրիգօզ իսիմ տէյիլտիր էվլատըմ, պիր մախլաս
տըր, էլպէթտէ սէնի վաֆթիզ իթտիքլէրինտէ պիր իսիմ
գօյմուշլարտըր:

— Պէն վաֆթիզ մաֆթիզ պիլմէմ, անճագ շու գա-
տարընը պիլիլրիմքի, պէնիմ իսմիմ քիւշիւքլիւյիւմտէ բիլ
իտի, օնտան սօնրա երլլարըլա պանա արգատաշլըգ իտէն,
վէ գարնըմը տօյուրան սէվկիլի քէօբէյիմին իսմինի թա-
շըրըմ քի, Սիվրիգօզ օլտուղունու սէնտէ պիլիլրսին:

— Էվէթ պիլիլրիմ, էյ շիմտի տէմէք օլուրքի, ասըլ
անան պապան քիմլէր օլտուղունու վէ նէրէտէ պուլուն-
տուգլարընը էլան պիլմէզսին, տէյիլմի:

— Պիլմէմ, վէ հէմտէ պիլմէք տախի իսթէմէմ, պէ-
նիմ շիմտի անամ Սիվրիգօզ տըր, վէ պապամ տախի սին-
եօր նիգօլաքի տիր քի, պէնի պազը տէօյէր իսէտէ պա-
զըտա սէվէր:

— Սանա սիւտ վէրէն գարընըն իսմինի պիլիլրմիսին:

— Պիր էյիճէ պիլէմէմ ամմա, շէյլէ խէյալ մէյալ
խաթըրմա կէիլյօրքի, պէն մէրգումէ գարըյա, տայիմա
(միթէրա) տէր իտի իսէմտէ, զալիպա գօնշուլարըմըզ մէր-

գումէյի գօգօնա Զօհի տէյու չըղըրմագտա իտիւէր :

Պէտիք Սիվրիգօղտան պու Զօհի իսմինի իշիտինճէ պիրտէնպիրէ սիւքինտի , վէ սօնրա չօճուղա պիր շէյ չադտըրմամագ իշիւն քէնտիսինի թօբլայուպ . . :

— Զօհի՞մի տէտին . . :

— Էօյլէ զանն իտէրիմ , զալիպա մէրգումէյի թանըյօրսուն , տէյիլի :

— Նէ մինասիպէթ . . . նէրտէն թանըյաճաւմ . . . սէն շիմտի մէրգումէյի կէօրէճէք օլուրսան թանը՛րմսըն :

— Մաշալլահ թանըրլմ դահէր , հաթտա կէչէնտէ թաթավլա ճիվարընտա կէօրտիւմ :

— Թանըտը՛մը սէնի :

— Հայըր , պէն զաթէն մէրգումէյի կէօրիւր կէօրմէզ սավուշտում , լաքին նիշիւն պէօյլէ ինճէտէն ինճէյէ շէյլէր սօրույօրսուն :

Պէտիք մէրգումըն պու սուալինէ ճէվապէն « Հիչ պիր շէյ եօգ , եօլտա ճանըմըզ սըղըրմամագ իշիւն իտի » տէմէքլէ սիւքիւթ իտուպ տիւշիւնմէյէ պաշլատը :

Ֆիւ վազը խըրսըզ Պէտիք Սիվրիգօղըն հազգընտա տայիմա շիւպհէ իշինտէ իքէն , պու Զօհի իսմինի իշիտինճէ , պիւսպիւթիւն թաճաիւպ տէրեասընա զարգ օլտու , զիրա նասըլքի մալիւմիւմիզ տիր , թաթավլա գուրպինճ տէ իգամէթ իթմէքտէ , վէ քէնտի կէօզ աշինասը օլան գատընըն իսմի տախի Զօհի օլմաղըլա , միւճէրրէտ չօճուղուն տէտիյի եէնի քէօյլիւ եազմաճը գատընըն , քէնտի պազը պազը խանէսինտէ պէյթուլթէթ իտուպ , վէ արա սարա չամաշըրընը երգաթտըղը մահուտ Զօհի օլտուղունա պիր տէրէճէյէ գատար գանա՛աթ կէթիրիւպ , ֆըրսաթընա տիւշիւրիւնճէ հէր հալտէ մէրգումէ Զօհիյի սըղըշտըրարագ , հայի վազըթտան պէրու զիհնինի իշղալ իթմէքտէ օլան իշպու էսրարը անլամագլըղա գարար վէրտի :

Հապուրի խորաբլ Դէտիկն Սիվրիգօղ նամ չօճուղուն հազգրնտա օլան շիւպհէսի, եալընըղ պու Զօհի մէսէլէսի օլմայուպ, իբլա պաշգա մուհիմ պիր սէպէպի վար իտի քի, օգուեանլարըմըթ թաստի իթմէմէք իշիւն, օլապիլ տիյի գատար մուխթասար սուրէթտէ նազլու պէյան իթ վէյի միկնասիպ ատտ իտէրիզ:

Շէօյլէքի, իշպու հէքեպէնին թարիխինտէն օն իքի սէնէ գատար ագտէմ, մէրգուլ խըքսըղ Դէտիք, գար. Կապալ էննասընտա, շիտէթլի սուրէթտէ գար եազմագ. տա օլան պիր կիճէտէ, Մաճար ճիվարընպա վազը մի. նասիպէթսիզ խանէլէրին պիրինտէ, օ վազըթլար ատէ օլտուղու կիպի, վէ էքսէրիյէն գըշ մէվսիմինտէ իճրա օ. լունա կէլէն տէրնէք տէտիքլէրի պիրնէվի ըէզալէթ պա. լօղնտա (էհամաիւլլաշ շիմտի օ կիպի շահանը թագալի օլան ըէզալէթլէրին իճրասընա հիւ.քիււմէթը Սէնիյէ ճա. նիպլինտէն միւսաատէ իտիմէյէրէք պիր չօգ ույղունսուզ հալլէրին էօնիւ ալընապիլմիշտիր) քէնտինէ հէմ հալ ըէ. ֆիրգլէր իլէ իյշու իշըլթ իտուպ էյլէնմէքտէ իքէն, նա. սըլսա մահալի մէգքիւրտէ խօվարտալըգ իտէն միրասնէ. տինին պիրինին սարխօլուղուլա տիւշիւրմիւշ օլտուղու գայիմէ չըգտանընը կէօրիւպ, քիմնէնին ֆարգընա վար. մամըշ օլտուղու հալտէ ալըպ սալուշմուշ իտի:

Զըզտանը մէգքիւրըն տէրունինտէ ալթը եէտի եիւզ ղուրուշ գատար բարա օլտուղունու Դէտիք կէօրիննէ քէնտիսինի ատէթա պիր պանքէր զանն իտուպ, հէման մահալի մէգքիւրտէ իճրա օլունան տիկէր տէրնէքլէրէ կիրուպ չըգմագլա չագմայա պաշատը, վէ արգատալ. լաընպանի սալը Տիմիթի, եբըրգ Դօսթի վէ քիւթիւք Սիլիքտան նամ քիմէսնէլէր, Պէֆիլին եանընտա բալպ օլ. տուղուհը քէգտիքլէրինտէն մէրգուլ գուլմար օյնամալա տալլէթ իթտիլէր, վէ մէրգուլ տալի մէմնունիլէթէ

գապուկ խողպ, հէման տէօրտիւ պիրլիքտէ, մահուտ
բաշավրաճը խանըն ալթընտա Պիւլպիւլ տէրէսի ճատտէձ
սինին արդա ճիհէթլէրինտէ, եանի կէօլպաշը իլէ Զիյաս
սօգաղը նամ մահալլէրին արասընտա քիւթիւք Ալիքսանըն
միւթէսարըրըֆ օլտուղու խանէսինէ կիթփիլէր (*):

Պէտիք արգատաշլարըյըլա էվէ վարըրվարմազ, կիւյա
իլմիշ օլտուղու իշրէթ ազ կէլմիշ կիպի, պիր կալճն րա-
զը տօլտուրթտու, վէ հէման րէֆիզլէրի իլէ չազըպ
գումար օյնամայա պաշլատը:

Փագաթ խանէյի մէզքիւրէտէն պիր քաշ էվ եօգա-
լըտա պուլընան ույղընսուզճա էվին պիրինտէն արա-
սարա, բէստէն պիր ինիլթի սէսի, վէ պազէն տախի եիւք-
սէք սէտա իլէ պիր գատընըն ֆէրեատու ֆիղանընը իշիթ-
մէքլէ զիեատէսի իլէ մէրազ խողպ, հէրնէ գատար պու-
հալին սէպէպինի, էվին իլինտէ իգամէթ իթմէքտէ օլան
իհիթիեարէ պիր ճատը գարըյա սուալ իթտի իսէտէ, մէր-
գումէ ճատը գարըտան « Պիր խասթա գատըն վարտա,
հէր կիճէ պէօյլէ ֆէրեատու ֆիղան իտէք » ճէվապընը
ալապիլմիշ իտի:

Հէրնէհալ իսէ Պէտիք խանէյի մէզքիւրէտէ չազըպ
չազըպ քէօր սարխօշ օլտուղու հալտէ գումարա տէվամ
իթմիշ, վէ պիր եիրմիլիք գայիմէսի գալանա գատար
թէքմիլ բարալարը պայըլըպ թէմիզլէնմիշ օլմաղըլա, սա-
պահա պիր պուշուգ սասաթ գալարագ, արգատաշլարընը
էվտէ պըրագուպ քէնտիսի համամա կիթմէքլէ պըրճըգ
ույսեհապիլմէք մագսատըյըլա սօգաղա չըգմըշ, վէ Խէօլ

(*) Մահալի մէզքիւր օ վագըթլար բէք պօզուգ պիր հալտէ
իտի իսէտէ, համոտ օլա չիմտի թէմիզլէնմիշ օլմաղըլա օրթա հալ-
լէ էսնաֆ Փագաթ նամուսու Փամիլեպլէր իգամէթ իթմէքտէ
օլտուղարը ճիւմէյէ մալիւմ տիր:

պաշընտան տօլաշըպտա Պիւպիւլ տէրէսի ճատտէսինէ չըգ-
մագտա իքէն, նակեահան գուլաղընա հէնուղ տօղմուշ
պիր չօճուգ նալէսի իշիթմէքլէ, հէման արգասընա պա-
գար պագմազ, պաշը սիյահ պիր չալ իլէ էօրթիւլիւ,
ուզուն պօյլու գուրուճա ղայէտ պէտ չէհրէ, վէ թագ-
ըիպէն էլլի եաշընտա պիր գարը կէօրտիւքի, գուճաղըն-
տա աճը աճը ֆէրեատ իթմէքտէ օլան պիր գունտաղա
սարըլմըշ չօճուղուն աղղընա էմգիք չէքէրի թըգամագ-
տա իտի :

Մէրգումէ Պէտիյի կէօրմէքլէ հէման եանընա եանա-
շուպ, վէ էնգարէլիէրէ մախսուս օլան թէքէլլիւմ իլէ,
« Աման ախպար Ալլահ աշգընա օլսուն շու իքի Օսմանը
լիրասընը վէ շու մասուլմը ալտա նէ եաբարսան եաբ »
տէյէրէք գունտաղը Պէտիյէ թագտիմ իթմէքլէ, հէման
մահալի մէգքիւրտէ պուլունան տարածըգ սօգագլարըն
պիրինէ սաբարագ ճին կիպի կէօզտէն նիհան օլտու,
մէրգում Պէտիք ղաթէն ույգուսուղ, հէմ րագը իւֆիւ-
նէթի վէ հէմտէ գումարտա ղայպ իթմիշ օլտուղու բա-
րանըն աճըսըյըլա պիւսպիւթիւն սերսէմլէնմիշ օլուպ, աս-
լա սօրկու սիւալ իթմէյէրէք, վէ սօնունու տիւշիւնմէք-
սիղին, մէրգումէնին քէնտիսինէ թագտիմ իթմիշ օլտու-
ղու գունտաղը, մաքինավարի պիր հալ իլէ գուճաղընա
ալըպ, նէրէյէ կիտէճէյինի քէնտիսիտէ պիւմէյէրէք Տօ-
լապ տէրէսի ճիվարընա տօղրու շաշգըն շաշգըն եիւրիւ-
մէյէ պաշլատը :

Խըրսըզ Պէտիք Տօլապ տէրէսինտէ տուրուպ պիրաղ
տիւշիւնտիւքտէն սօնրա, նակեահան խաթըրնա պիր չէյ
կէլմիշ կիպի ատըմլարընը սըգլաշտըրարագ, էլմա տաղընըն
եանընտաքի եօգուշտան վէ թաշըլարըն իյինտէն Բան-
կալթիյէ տօղրու չըգմայա պաշլատը, վէ քէօշէպաշըն-
տաքի գարաղօխանէնին էօնիւնտէն կէլմէմէք իշիւն սօ-

գաղա սարըպ , Բանկալթինին արգա ճիհէթինտէ վազը
Դըրմըղը խանըն հէնուզ աչըմըշ օլան գահվէնին բէնճէ-
րէսի ալթընա սօգուլուպ սօլուգ ալմայա պաշլատը :

Գահվէճի հէնուզ տիւքքեանը աշուպ իրի վէ ըշըգը
ճամ ֆէնէրի բէնչէրէնին արգասընա գօյտուղու հալտէ
տիւքքեանըն իչինի սիւբիւրմէյէ տալմըշ օլմաղըլա Պէ-
տիյին օրաճըգտա կիզլէնտիյինի կէօրմէմիշ իտի , լաքին
Պէտիք մէգքիւր ֆէնէրին ըշըղընտան պիլ իսթիֆատէ ,
վէ քէնտի քէնտինէ սէօյլէշէրէք « Պադալըմ այըմը գուրտ
մը » տէմէքլէ , չօճուղուն եիւզիւնէ էօրթիւլմիւշ օլան
գալընճա տիւլպէնտին իսթիւնտէն գար տանէլէրինի սիւ-
քէրէք , եիւզիւնի աշտը , չօճուգ աղղընտա օլան էմզիյի
էմմէքլէ սէսինի քէսմիշ իտի , Պէտիք չօճուղու մուայէնէ
իթտիքտէն սօնրա , սարխօշուղունտան տիլի տօլաշարադ ,
վէ եինէ խօտպէխօտ սէօյլէշմէյէ պաշլայըպ , « Սաղըմըշ
պէ , սէսինի քէստի իսէ պէն էօլտիւ զանն իթտիմ , իշ-
թէ պու թօհաֆ , անլընտա պիւրտէ պէօյիւճէք պէնի
վարքի , էյէր գըզըսա վազթընտա էյի բարա իտէճէք
տիր » տիմէքլէ , եինէ տիւլպէնտ իլէ չօճուղուն եիւզիւնի
էօրթտիւ , վէ հէման Բանկալթի ճատտէսինէ չըգուպ ,
մէզարըլըն գարընընտա օլան պէօյիւճէք էվլէրի սիւզ-
տիւքտէն սօնրա , մահալի մէգքիւրտէ վազը Սուրք Յակօր
խասթախանէսինին էօնիւնտէ տուրուպ տէրին տէրին տիւ-
շիւնմէյէ պաշլատը :

Պէտիյին անլընա տօղրու քէմալի շիտէթլէ , թիբի իլէ
գարընք էմմէքտէ օլան , գարաեէլ տէնիլէն բուզիկեա-
րըն թէհասիւրի իլէ , վարա վարա սարխօշուգտան այըլմայա
պաշլայուպ գուճաղընտա սօուգտան թիւրիլ թիւրիլ թիթ-
րէմէտէ օլան մասուլմը նէ եաբաճաղընը տիւշիւնէրէք
խասթախանէնին էօնիւնիւ տօլաշըր տուրուր իտի , վէ պիւր
արա եա մահալի մէգքիւրտէ պուլունան քէպլիւր խանէլէրին

պիրինէ , վէ եախօտ Սուրբ Յակոբ խասթախանէսի դա-
բուսընա ասարագ ալըպ եիւրիւյի վերմէյէ թասավիւր
իթտի իսէտէ , պիր տիւրիւ դարար վիրէմէտի , չիւնքի
Պէտիք հէր նէ գատար ախլագը պօզուգ վէ սէֆիհ պիր
ատէմ իտի իսէտէ , էքսէրիյէն պու մագուլէ էչխասըն պա-
զըլարընա թապիյի օլտուղու կիպի , մէրգուժ խըրսըգ՝ Պէ-
տիք տախի ղայէթ մէրհամէթլի օլմաղըլա , էկէր չօճու-
ղու օրալարտա պըրագսա հէր հալտէ սօուղուն շիտէթին-
տէն տօնաճաղընա ագլը քէսէրէք « Եօգ Եօգ կիւնահ տըր
կիւնահ , պէն պու չօճուղու պըրագամամ » տէմէքտէ իտի :

Կէօրիւնիւրքի Պէտիք , պու պիկիւնահ մասումճբաղըն ,
քէտէրու մատէրինին իշլէմիշ օլտուգլարը պիր խաթայէ
հիշ պիր վագըթ մէսուլ թութուլամայաճաղըն , վէ մէր-
գուման խայընլարըն միւսթահագ օլտուգլարը ճէղայը ,
հիշ պիր չէյտէն խապէրի օլմայան պու պիչարէ մախիւ-
գըն չէքմէսի վաճիպ օլամայաճաղըն , քէնտի հիսսի թա-
պիսի իլէ անլամըշ իտիքի , պալտտէ իֆատէ գըլընտըղը
կիպի « Պէն պու չօճուղու հէր հալտէ քէնտիմէ ճան էլ-
լատը մագամըյըլա գապուլ իտէրիմ , էլպէթտէ Սլլահ ա-
նըն գըսմէթինի պանա կէօնտէրի , վէ նասըլքի տահա
մէրգումէ սահիպ օլմատան պիլէ կէօնտէրտի » տէյէրէք ,
պէտ չէհրէ գարըտան ալըպտա սալթասընըն ճէպինէ գօյ-
տուղու իքի ատէթ Օսմանը լիրալարըն Եօգլատը :

Պէտիք չօճուղու քէնտի էվինէ կէօթիւրիւպ , մահալ-
լէսինտէ հէնուգ տօղուրմուշ պիր գատընա , նէ եաբըպ
եարմայըպ այտա օթուգ գըրգ զուրուշ վէրիպտէ , քէն-
տի էվլաթլարըյըլա պունու տախի պէսլէմէսինի , մէր-
գումէ սիւտ վէրիւր գարըյա րէճա իթմէք նիյէթը խայ-
րիյէսինտէ իտի իսէտէ , չի ֆայիտէքի , այտա պիր քէրի
անճագ էվէ կիտէր օլտուղունտան , ֆամիլըասընըն նէղ-
ալինտէ զէրրէ գատար իթիպարը վէ նուֆուգը օլմամա-

ղըլա, չօճուղուն գապուլ օլունմասը քէստինճէ շիւպէթ
թահտընտա խտի, հալպուքի « Հէր նէ օլուրսա օլսուն,
վէ եօլ իլէ օլմազսա զօր իլէ օլսուն էլպէթտէ գապուլ
իթաիրէճէյիմ » տիմէքլէ հէման օրաճըգուման եծլա տիւ-
զիւլիւպ, Բէօրիւն թէքէսինէ, եանի ֆամիլեասընքն իգա-
մէթ իթմէքտէ օլտուղու խանէյէ կիթմէք իշիւն, քէսման
եօլլարտան, եանի Բանկալթիտէքի գըշլա մէյտանը ճիհէ-
թինտէն, տէրեսայի թէֆէ.ք.քիւրէ դարգ օլմուշ օլտուղու
հալտէ տալլըն տալլըն Վալիտէ չէշմէքինէ տօղքսէ էն-
մէքտէ խտի :

Իւք ագշամտան պէրի միւթէմատիյէն եաղմադտա օ-
լան գար, ալէր արա քէսիլմիշ խտի իսէ տէ եէնիտէն քէս-
պը շիտտէթ իտէրէք, կէօզ կէօզիւ կէօրմէզ սուրէթտէ,
տէհչէթլիւ պիր թիրի էսիպ սափոնըմայա պաշլամըշլոր :

Պէտիք նէրէյէ պասաճաղքնը պիլմէզ հալտէ քէօր
քէօրունա պաշլընը ասըպ կիթմէքտէ իքէն, նակեահան
պաշլընա գալըն պիր պէզ էօրթիւլիւպ պօղարճասընա
սըգտըղլարընտան նէֆէսի քէսիլէրէք պէյնի տօլանտը,
վէ հէման տափրանմայա մէյտան պուլամայաքադ եիւ-
զիւն գօյու եէրէ գարանտը, վէ պու տարպէյի նակեահ
զուհուրտէն էնտու պէնտ օլարադ նէ օլտուղունու պիլէ-
մէյուպ, անճադ գուճաղընտաքի մասումըն գարլարըն
իշինտէ եուվարլանտըղը, վէ եուվարլանտըգճա աճը աճը
ֆէրեատ իթմէսինի իշիտէպիլտի :

Պու արա իւշ քիշի պիրտէն պիշարէ Պէտիյին կէշսի
իւզէրինէ չէօքէրէք, պիրի մէրգուլմըն պաշլընա քէմէնտ
կիպի աթմիշ օլտուգլարը չուվալ գալընըղընտա օլան պէ-
զի իքլէր իլէ սըգը սըգըյա պաղլատը, վէ օպիրլէրի տա-
խի իւպթիւնիւ պաշլընը եօգլայարադ, սալթասընքն ճէ-
պինտէն պէտ չէհրէ գարընըն, չօճուղու կէօթիւրմէսի
իշիւն իւճրէթ մէգափըյըլա վէրմիշ օլտուղու իքի տտէթ

Օսմանը լիրասընը ալարագ, քէմալի սիւրաթէ էլմատա-
ղընա տողրու սալուշուպ կիթտիլէր :

Պէտիք պիր արչըն գատար եիւքսէքիլքտէ երղըմըշ
օլան գարըն իչինտէ օն տագըգա մըգտարը օ եանա պու
եանա տէպէլէնիպ, նիհայէթ սօն տէրէնէ մէշագգաթ-
լար իլէ պիր թագըրիպ պէզի պաշընտան չըգարմայա մու-
վաֆֆագ օլապիլտի, վէ հէման ալաղա գալգուպ տէօրտ
եանընա նազար իտիննէ, մահալի մէզքիւրտէ քէնտին-
տէն պաշգա հիշ պիր ֆէրտը վահիտ պուլունմատըղընը,
քէմալի խէֆֆու հիրաս իլէ կէօրտիւ :

Պու արա շաֆագ աթմագ իւզըն օլուպ, Բանկալթի-
տէքի ֆըրէնկ քիլիսասընըն գամբանասը խալըր սապահ
տուասը իչին քիլիսայէ տավէթ իթմէքտէ իտի :

Կէրէք սօուղուն չիտէթինտէն, վէ կէրէք վուգու պու-
լան պու տէհշէթլիւ հալլէրտէն պիզիմ խըսըզ Պէտիքտէ
սարխօշուղուն զէրրէ գատար էսէրի գալմայուպ պիւ-
թիւն պիւթիւնէ այըմըշ իտի, վէ լայըգըլըլ օրթալըգ
աղարմըշ օլմաղըլա, պուլունտուղու մահալին, եանի,
կէրէք գըլա մէյտանընըն, վէ կէրէք վալիտէ չէշմէսի-
նին հէր պիր թարաֆլարընը, իյնէ արարճասընա արատը
թարատը իսէ տէ, պիր միւմքիւն չօճուղուն էսէրինի պու-
լամատը, վէ պիր իքի բօնճ իչմէքլէ հէմ բսընմագ, վէ
հէմտէ ագըլ պաշընա կէլիպտէ պու տէհշէթլիւ վագա-
այը տիւչիւնմէք, վէ քէնտինէ պէօյլէ պիր մուամէլէտէ
պսւլունան հայլաղլարըն քիմլէր օլտուգլարընը անլամագ
իչին հէման եէնի շէհրէ էնիպ մէյխանէնին պիրինէ
կիրմէք իսթէտի իսէտէ, ուֆագըղը վարմը տէյու էլինի
ճէպինէ սօգտուգտա, գարընըն վէրտիյի լիրալարըն ա-
շըրըլըղընը կէօրէրէք, էքտիլինի պիշմիշ, եանի բէք չօգ
տէֆալար քէնտինին պաշգալարընա եարտըղը իչին, իլք
տէֆա օլարագ պաշընա կէլմիշ օլտուղունու, քէմալի

եհսու. ֆիթուր իլէ անլատը :

Խըրաղ Պէտիք պաշնա կէլէն շու մէմուլին դայրի հա-
լին սէպէպինի, եալընը բարասընը չալմագ նիյէթի իլէ
օլմայուպ, իլլա պաշըճա չօճուղու էլինտէն գարմագ
էֆքեարը իլէ օլտուղունու քէշֆի իտէպիլմիշ իտի իսէտէ,
անճագ պու ֆիլիլին ֆայիլէրինին քիմլէր օլտուղլարընը
վէ մէրգուճան միւթէճասըրլարըն պու խուսուստա նէ
կէճնա մէնֆաաթլարը պուլունտուղունու սօնունա գա-
տար անլայամամըշ իտի իսէ տէ, հէր հալտէ մէրգում
մասումըն վալիտէսի, մահալի մէղքիւրտէ օլ կիճէ ինլէ-
յուպ ֆիղան իտէն գատըն օլտուղունուտա ֆարգ իտէ-
պիլտի :

Խիւլասայի քէլամ Պէտիք օլ կիւնի սապահլէյին մէյ-
խանէնին պիրինէ կիրուպ, խըրսընտան ագչամա գատար
չագտըգճա գուրտու, վէ գուրտուգճա չագտը, վէ նի-
հայէթ քէօր սարխօշ օլտուղու հալտէ, պէլինէ պիր սալ-
տըրմա սօգարագ տօլլու, կիճէքի ինիլթի սէսի իշիտիլ-
մէքտէ օլան խանէյէ կիթտի :

Էվին իշինտէ պուլունան գարըլար Պէտիյին պու հա-
լինտէն սօն տէրէճէ իւրքէրէք ճիւմլէսի պիրէր տէլիյէ
գաշմըշ օլտուղլարընտան, Պէտիք օտանըն պիրինտէ եա-
բաեալընը գալտը, վէ օտանըն տէրունինի քէշֆի իթմէք-
տէ իքէն, տիվարըն իւղէրինտէ ասըլմըշ օլան պաղը գատ-
րօլարըն իշինտէ, օլ կիճէ քէնտինէ չօճուղու թագտիմ
իտէն պէտ չէհրէ գատընըն էշքեալու սիմասընը անտը-
րըր պիր (ֆօթօղրաֆ) կէօղիւնէ իլիշմիշ օլմաղըլա, հէման
թասվիրի մէղքիւրի ալըպ գօյնունա գօյտուգտան սօնրա,
պաղըրուպ չըղըրմայա, վէ օտա գաբուլարընը թէքմէլէ-
մէյէ պաշլայընճա, ֆէլէյին չէնպէրինտէն պիր քաշ տէ-
ֆա կէշմիշ, ճին կէօղիւ վէ տէօրտ քէօշէ ճատընըն պի-
րի, « Նէ իսթէրսին եալրում զօրուն նէտիր » տիմէքլէ

Պէտիյի գարշըլատը, վէ Պէտիք տախի հիտտէթ իլէ « Գա-
րըլարը իսթէրիմ ապչամքի վուգուլաթը սորաճարմ » տէ-
տիյինտէ, մէգքիւրէ ճատը գարը մէրգուլէլէրի չըղըրտը,
Պէտիք սէրտ պիր չէհրէ վէ թէհտիտ իպրազ իթմէքլէ
մէզպուրէլէրի իսթիճվապ իթմէյէ պաշլատը իսէտէ, մէզ-
պուրէ գարըլարըն ճիւմլէսիտէ պիր աղըզ վուգսլի հալի
քիւլլիյէն ինքեար իթտիքլէրինտէ, Պէտիք վէֆգէլատէ
հիտէթլէնիպ, վէ սապահտան պէրի իյմիշ օլտուղու րա-
գընըն իւֆիւնէթի պիւթիւն պիւթիւնէ գաֆասընա սըչ-
րայարագ հէման պէլինտէքի սալտըրմայա էլ աթտըղընը
գարըլար կէօրիւնճէ, ճիւմլէսի պիրտէն ալազլարը օլ-
տուգճա « Ճան գուրթարան եօգմու պիղի տօղրայօթ »
տէյու հայգըրմալարըյըլա, կէրէք գօնչուլար, վէ կէրէք
ճիւլարտա պուշուրնան զապթիյէ գօլու տէրագապ եէթի-
չիպ, Պէտիյին գօլմըրընը արգասընա պաղլայարագ տօղ-
րու գարաղօլլանէյէ կէօթիւրտիւլէր :

Պէտիք, էվ պանըպտա գարըլաթա պուչադ չէքմէք
ճիւնհասըյըլա մահքիւմ օլուպ, թէմամ պիր պուչուգ սէ-
նէ գառար մահքէստէ գալտըգտան սօնրա, պիր ահհա
պու կիպի հարաքեաթը նամէրզիյէտէ պուլունմայաճաղը-
նա, վէ խանէյի մէգքիւրէյէ ապլա իրիչիք իթմէյէճէյի-
նէ կիւճպէլա կիւճ պիր քէֆիլ իրայէ իթմէքլէ մահքուս-
տան չըգմիշ իտի, վէ չուտա մալիւմօլաքի, հէրնէ գա-
տար Պէտիք օլ կիճէքի վուգուլի հալի թէֆէրրուաթըյ-
յըլա մահքէմէյէ իֆատէ իթմիշ իտի իսէտի, տարասը
ալընմըշ օլմաղըլա ճանիպը հիւքիւմէթտէն մէրգուլն ի-
ֆատէսինէ չօգլուք էհէմմիյէթ վէրիլմէմիշ իտի :

Վէլհասըլ Պէտիք պու մատտէյի անլամայա քէք չօգ
ճահտու իգտամ իթմիշ իտի իսէտէ, էլան լայըգըյըլա ան-
լայամամըշ իտիքի, պիղիմ ալ չօգ պու խուսուստա մա-
լիւմաթըմըզ օլմաղըլա, պիր քաշ սէօզ իլէ օգուկանլա :

ըմբռնող պէյան իթտիքտէն սօնրա ասըլ հէքեայէմիզէ տէվամ իտէլիմ :

Նէօյէքի , համլինի վաղ իտէն գատընըն պուլունտու . ղու խանէնին միւթէսարըրֆէսի Թօբալ էպէ նամըյըլա , սօն տէրէճէ ախլազը պօզուզ վէ ճանիյէ պիր ճատըրֆտի քի , էքսէրիյէն պու Եօլտա ույդունսուզ վէ զայրի մէշրու լօֆուսալարը խանէսինտէ գապուլ իթմէքլէ լազըմ օլանը եարըպ պէճէրէրէք նագտէն միւսթէֆիտ օլուր , վէ մալիքէ օլտուղու սէնաթը իզթիզասընճա , չօզ տէֆա պիր պաշգասընըն էմքի միւճիւպինճէ , վէ մահզա բարա գաղանթագ սէվտասըյըլա չօճուղու ալըր իքէն , վալիտէսինտէն կիզլի օլարագ պիլա ինսաֆու մէրհամէթ պօղար իտի :

Միլվազը օլ կիճէ մէրսումէ Թօբալ էպէ նամ ճատը , մէզքիւր մասումը տախի հէր հալտէ թէլէֆ իթմէյէ պապասը օլաճագ խայքնտան էմի ալմիշ իտի իսէտէ , չօճուղու Պէտիյէ թէսլիմ իտէն պէտ չէհրէ գատընըն միւմա . նաաթըյըլա իշպու ճինայէթը միւտհիշէյի իճրա իտէմէմիշ ֆտի , զիրա մէրգումէ պէտ չէհրէ գատըն , Թօբալ (*) էպէնին բէք սատըգ տօսթու օլմաղըլա , հէյ պիր վէչհ իլէ մումաիլէյհանըն խաթըրըն գըրամազ օլտուղունտան , պիչարէ մապուճըրազ պու սուրէթլէ ճանվէրը մէրգումէնին էլինտէն գուրթուլապիլմիշ իտի :

Հէր նէ հալ իսէ մէրսումէ գատըն , չօճուղու խըրսըզ

(*) Մէրգուվէ պէտ չէհրէ գատըն մինէլ գատիմ Թօբալ էպէ տէնիլէն խաթըրէնին պաշ միւլթէրիտի օլուպ , չօզ տէֆա մէրգուվէյէ պէօյէ խայըրը վէ բարա գազպնաճագ իլէր գըլալագլալը օլմաղըլա , պու սէպէպտէն մապէնիլէրինտէ սօն տէրէճէ սատըգանէ պիր տօսթուգ բէյտա օլմասը մինաթիպէթի իլէ մէրսումէնին ֆօթօղրաֆը տիվարտան ասըլմը իտիքի , հէրնասըլսա խըրսըզ Պէպիլին էլինէ կէշտիլի օգույանլարըմըզա մալիմ տիր :

Պէտիյէ թէսլիմ իտուպտէ էվէ տէօնտիւյիւնտէ , կէրէք
Թօբալ էպէ , վէ կէրէք պաշգալարը , մուճախէյհայէ խի-
թապէն « Աման թէյզէ (օ եօլտա ույղունսուզ էվէրտէ
օ կիպի գատընլարա թէյզէ իսմինի վէրտիքլէրի ատէթը
գատիմէտէն տիր) Նէ՛ եաբտըն , չօճուղու օ պօշ պօղազ
վէ ըէզիլ հէրիֆէ նիչիւն թէսլիմ իթտին , օնա խըրսըզ
Պէտիք տէրլէր քի , պու իշի եարըն ալէմէ չավ իտէճէք
տիր » տէյէրէք մէրգումէյի կէրէյի կիպի գօրգութ-
տուլար , վէ հէման իքի իւշ էվ աշաղըտա օլան , վէ օլ
կիճէ գումարտա Պէտիյին բարասընը ալան , Գիւթիւք
Ալիքսանա միւրաճաւթ իթտիքլէրինտէ , մուճախէյհ Ա-
լիքսան տախի գարընըն իւճրէթ մագամըյըլա վէրմիշ օլ-
տուղու իքի ատէթ լիւրալարը Պէտիքտէն ալըպտա , քէն-
տիլէրի բայլաշմագ սէվտասըյըլա , արգատաշլարընը գան-
տըրըպ , եանի , Սալը Տիմիթրի իլէ եըրըզ Գօսթիյի
մայէթինէ ալարագ , խըրսըզ Պէտիյին իւզէրինէ նակեա-
հան հիւճիւմ իթմիշլէր իտի քի , օնտան սօնրասը օգու-
եանլարըմըզա մալիւմ օլմաղըլա թէքէրրիւրէ հաճէթ
կէօրմէյիզ :

Անճագ շու գատարընը պէյան իթմէմիզ էլզէմ տիր
քի , պու վագաանըն իրթէսի կիւնի սապահլէյին էրքէն ,
օրթալըզ սօուգտան ճամ կիպի տօնմուշ օլտուղու հալ-
տէ , մէրգումէ թէյզէ թէսմիյէ գըլընան պէտ չէհրէ գա-
տըն , Սալը Տիմիթրի նամ հայլաղըն մուլափէնէթի իլէ
չօճուղու ալըպ եէնի քէօյէ կէօթիւրտիւ վէ Գանըլ էպէ
տէնիլէն աճիւզէնին թավսիյէյի մախսուսէսի իլէ , կէչէն
Փասըլլարտա չէնտ տէֆա զիքրի սէպգաթ իթմէքլէ մա-
լիւմիւմիւզ օլան Զօհի նամ գատընա թէսլիմ իթմիշլէր
իտի քի , մէրգումէ Զօհի տախի , պազը շարթլար իլէ
չօճուղու գապուլ իթմիշ իտի :

Մասումը մէզքիւրըն թանըտըղըմըզ Սիվրիգօղ նամ

հայազճրգ օլտուղու անլաշըմըշ իսէտէ , մէրգումն բէ-
տէրու վալիտէսինին քիմլէր օլտուղունու , վէ բայիթահ-
տըմըղըն գանղը ճիհէթլէրինտէ սաքին օլտուգլարընը
վէ մուսաիլէյհա պէտ չէհրէ գպտընըն մէրգուման իլէ ,
նէ տէրէճէլէրէ գատար մինասիպէթի պուլունտուղունու ,
հէքեայէմիզին տէվամընտան անլաշըլապիլէճէյի տէր-
քեար տըր :

ԵՐԱՅԻՄԻԱՅԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՊԻՐ ԷՍՊԻՍՈՍ

Պալատէ իֆատէ գըլընտըղը կիպի, խըրսըղ Պէտիք Սիվրիգօղըլա էսնայի րահատէ հէմ կիտէր վէ հէմտէ տէ-
րին տէրին տիւշիւնիւր իտի, մէրգօւմ կիւյա գուվվէյի
ադլիյէսի իլէ, օն իքի սէնէ էվէլքի էսրար բէրտէսլինի
երթըրպտա վուգույի հալի անլամագ իսթէր իտի իսէտէ,
պիր միւմքիւն իշին իշինտէն չըգամայըլա, անճագ իւմիւ-
տի Զօհի նամ գատընտա գալմըչըտըքի, հէր հալտէ մէր-
գումէյի իսթիճվապ իթմէքլէ, պու մուամմայը հալլ ի-
տէճէյինի զանն իթմէքտէ իտի :

Յիլ հագըգա մէղքիւր վագաանըն գուհուրինտէն պէ-
րի, օն օն իքի սէնէ կէչմիշ իտի իսէտէ, պիզիմ Պէտիք,
քէնտի կիպի պիր գապատայընա օլան մէմուլին զայրի
պիր հագարաթը էօյլէ մուրուրի զէման իլէ բէք գօլայ
ունուտուր ատէմլէրտէն տէյիլ իտի, զիրա մէրգօւմ,
վագաայի մէղքիւրէ սէպէպի իլէ, սօյուլուպ տէօյիւ-
տիւքտէն պաշգա, հաթտա պիր պուշուգ սէնէ մահրուս-
տա պիլէ գալտըղընը խաթըրնա կէթիրտիքճէ, մէղքիւր
վուգուլաթ, հէման օլ կիւն վուգու պուլմուշ կիպի հի-
տէթլէնիր իտի :

Նասըլքի տէմիշիլ Սիվրիգօղ, զայէթ գուրնաղ պիր
չօճուգ օլմաղըլա, մէրգօւմ Պէտիլին պէօյլէ թէֆէքքիւր
տէրեասընա տալտըղընտան, հէր հալտէ քէնտինճէ պիր
չէյ վար օլտուղունու քէչֆ իտէրէք, ուսուլ իլէ Պէտի-
յին օմուղունա տօղունտու, վէ իսթիհզա թարղըյըլա :

— Զօգ տիւշիւնիյօրսուն տայր , զալիպա պէնիմ տօղուումուն , պէնճէ պիր մինասիպէթի օլմալը տըր , տէտի :

Պէտիք Սիվրիգօղըն պու տօգունուշունտան , եայլը պիր զէնպէրէքտէն թահրիք օլուրճասընա սիւքինտի . վէ ույգուտափն օեանըր կիպի պիր հալ իլէ մէրգումըն սուալինէ ճէվապէն . . :

— Պիր չէյ եօգ , պէն պաջգա չէյ տիւշիւնիյօրուտում :

— Հայրը , օլամազ միւթլագա պէնիմ հապգըմտա տիւշիւնիյօրուտուն :

Պէտիք մէրգումըն պու սէօղլէրինտէն միւթէէսսիր օլարագ , աղըր պիր վագար քէսպ իտուպ , վէ սէօղլէրինէ էհէմմիյէթ վիրէրէք , շու վէչիլէ ճէվապ վէրտի :

— Սիվրիգօղ , էվլատըմ պիւմիշ օլքի , պէն զէնի ճօգ սէվէրիմ :

— Թուլթալըմքի սահիհէն սէվէրսին , ֆագաթ նէ չըգար պունտան :

— Զօգ խայըրը չէյլէր չըգար :

— Պէնիմ իչին էն խայըրը չէյ բարա գազանմազ տըր :

— Վագաա էօյլէ , վէ պէնիմ խայըրը տէտիյիմ չէյտէ , անճագ սէնին բարա գազանման վէ տահա տօղըղսու զէնկին օլման իչին տիր :

Սիվրիգօղ , խըրսըզ Պէտիյին սէօյլէտիյի սէօղլէրինէ զէրէ գատար էհէմմիյէթ վէրմէտիքտէն պաջգա , ատէթա էյլէնմէյէ գալգըշարագ , գահգահա իլէ կիւլտիւ վէ մէրգումըն սէօղլինէ ճէվապ օլարագ :

— Պու իշտէ էլպէթ սէնինտէ բայըն վար , տէյիլմի , տէտի :

— (Սիվրիգօղուն գուլաղընտան ուսուլ իլէ չէքէրէք) վայ . . . չէյթան չէքիճի : պէնիմ իլէ էյլէնիյօրմուսուն , լաքին պիւմիշ օլասըն քի պէն . . . :

Սիվրիգօղ մէրգումըն քէլամընը գաթ իտէրէք , « Հէր

նէ հալ խէ շիմտի օնլար լազըմ տէյիլ, իշթէ կէլտիք, սինեօր Նիգօլաքի սէնի պսւրատէ պէքլէյէճէք իտի » տէ. մէքլէ, Պէտիյի ղայէթ վասի պիր մէյխանէտէն իչէրի սօգտու :

Վազըթ ագչամ օլմասը մինասիպէթի իլէ թէք թիւք ագչամճըլար, կըտալարընը էօնլէրինէ ալուպ չագմայա պաշլամըլար իտի. վէ մէյխանէնին տէստկեահտարը տախի, մէղէլիք թուրպ րէնտէլէմէքտէ իքէն, Սիվրիգօզ մէրգուլմըն եանընա եանաշուպ Նիգօլիյի սիւալ իթմէսի. յիլէ, տէստկեահտար մէրգուլմա ճէվապէն . . :

— Սինեօր Նիգօլաքի, պիր պուշուգ սաաթտան զի. եատէ տիր քի, սէնի վէ արգատաշընը պէքլէմէքտէ իտի, ֆագաթ իւթիւ պաշը թէմիզ գալան թօն պիր ատամ կէլիւպ, մէրգուլմ իլէ պէրապէր գահվէ իչմէյէ կիթ. տիլէր :

— Կիթտիյի մահալի սէօյլէմէտիմի :

— Հայըր, լաքին շիմտի կէլէճէք, կէլիւլէրսէ օթուր. սունլար տէյու, պանա ըսմարլատը :

— Պէտիք Նիգօլինին օրատա օլմայուպտա սօնրա կէլէճէյինի մէյխանէճիտէն խապէր ալքնճա Սիվրիգօզա խիթապէն, « Սէն պուրատա օթուր պէնիմ ազըճըգ իշիմ վար, եարըմ սաաթա գատար կիտէր կէլիւրիմ, էյեր Նի. գօլի կէլիւրսէ պէնի պէքլէսին տէմէքլէ » գաբուտան տը. շարը չըգուպ վէ ատէթա գօշարագ թաթաւլա եօլունու էլէ ալտը :

Սիվրիգօզ էվէլա մէրգուլմըն պըրագըպ կիթմէսինէ թա. աճիւպ իթտի իսէտէ, սօնրատան « էլպէթտէ պիր իշի օլ. մալը » տէյերէք էհէմմիյէթ վէրմէտի, վէ մէյխանէճիյէ եարտըմ իթմէյէ պաշլայուպ, կէլէն միւշթէրիլէրին քի. մինէ աթէշ վէ քիմինէ ըագը կէօթիւրիւպ կէթիւրմէքտէ իտի :

Պէտիք պիր ան էվվէլ թաթապլայա կիթմէք իչին ,
քէսման հօլլարտան գօշարագ , նիհայէթ մահալի մագ-
սուտինէ եթիշիւպ , տօղրու չամաշըրնը Զօհինին էվինէ
կիթտի , վէ խանէյի մէգքիւրէտէ , պազը էշեալէրինի
մուհաֆազա իթտիյի սանտըղը աշըպ , ալթիւսթ էտէրէք ,
վահանին չանթաքնտան պուլտուղու էվրագըն իչինտէն ,
ղայէթ էսկի քեաղըտլարա սարըլը պիր շէյ պուլուպ ,
սալթասընըն ճէպինէ վազ իթտիքտէն սօնրա , աճէլէ իլէ
գաբուտան տըշարը չըգար իքէն , մերգումէ Զօհի Պէտի-
յին շուհալինէ թաաճիւպ իտէրէք , մերգումա խըթապէն :

— Նէ օ տայը Պէտիք , սէնտէ պիր թէլաշ կէօրիւյօ-
րում , թագէ պիր շէյմի եագալատըն :

— Պիր շէյ հօգ . . . :

— Սըգը սըգըյա սանտըղը գարըշտըրըյօրուտունտա :

— Պիր շէյ լազըմ օլտուտա ալմայա կէլտիմ :

— Վարըսա բէք լազըմը պիր շէյ օլմալըյըտը :

Պէտիք մերգումէին իշիտէմէյէճէյի սուրէթտէ բէս-
տէն օլարագ , « Եարըն նէ օլտուղունու անլարսըն » տէ-
յէրէք , հէման գաբույը գաբայըպ տըշարը չըգտը :

Փիլ վագը մէյխանէճինին տէտիյի կիպի , Նիգօլի մէյ-
խանէտէ Պէտիյի պէքլէմէքտէ իքէն Ժան կէլիւպ մեր-
գումը չըղըրմըշ , վէ իքիսի պիրլիքտէ Գասըմբաշատա
Դուլագսըղ նամ իսլամ մահալլէսինտէ վագը , թէնհա
պիր գահվէյէ կիրուպ , զայէթ մահրէմանէ օլարագ ու-
զսն միւտէթ կէօրիւշմիւշէր իտի :

Ժանըն Նիգօլի իլէ նէ մինասիպէթի օլտուղունա , թա-
պիյի օգուեանլարմըղ թաաճիւպ իտէճէքլէրինտէն , պու
իքի խապիսլէրին պիրիպիրլէրիլիլէ օլան աշինալըգլարը-
նըն սէպէպինի , վէ իթտիքլէրի միւլագաթըն նէտէն ի-
պարէթ օլտուղունու մուխթասարէն պէյան իթմէմիզ
կըլէմ տիր :

Նասըլքի պունտան ագտէմ իֆատէ իթմիշիզ, ժան զայէթ սէֆիհ վէ գըլըգըլը գըյաֆէթի չարգընըն պիրի օլմաղըլա, կէրէք վէլինիյմէթի մագամընտա օլան չօրպաճըսընը գէվճէսինի մասամ Տէրպանեան, վէ կէրէք քէնտի խանէսինտէ ատէթա մէթրէսի կիպի օլան էնգաւ ընլի պէսլէմէ իլէ վագըթ կէչիրիր իքէն, շէհվէթը նէֆսանիյէսի ուզըունա հալու մէվգըսընը, վէ նամուսունը տախի ֆէտա էտէրէք, մէրգուլէլէրտէն կիզլի Պէյօղլու նուն ուլղունսուզ մահալլէրինտէ իգամէթ իթմէքտէ օլան զայէթ ատի, վէ ընզիլէ գարըլարտան խապիսէնին պիրինիտէ, այրքճա պիր խանէ իսթիճար իթմէքլէ ալըպ օթուրմուշ օլտուղունու պիրիրիզ:

Թէսատիւֆաթը զարիպէտէն օլարագ, ժանըն իւփուն ճի մէթրէսի պուլունան ընզիլէնին Մարիզօ նամ գըզգարընտաշը տախի հէր տիւրլի խապասաթու շինաէթտէ Էնթթա ու պի հէվթա օլան թանըտըղըմըզ Նիգօլի նամ սարիքը մահիրին տօստու օլուպ, չօգ տէֆա ժանըն մուլաւճէհէսինտէ, կիւյա էնիշթէսի սայըլան, Եանի գըզգարընտաշընըն տօստու Նիգօլինին պահսը կէշմէքլէ, քիզիլէյի մէրսուլմէ, քէմալի իֆթիխար իլէ սըրգաթ վէճի նայէթ խուսուզունտա մէրգուլմըն մէհարէթի վէֆգէլա տէսինի մէտհու սէնա իթմէքտէ օլտուղու կիպի, հաթտա պիր իքի տէֆա տախի քէնտի էվինտէ մինապիպէթ ալտըրարագ, խասաէթէն ժանը, մէրգուլմ խըրսըզ Նիգօլի իլէ կէօրիւշտիւրմիւշ իտի:

Ժան պիշարէ վահանըն ալէյհինտէ թապալիւր իթտիյի ճէհէննէմքեարի տուզաղը սուհուլէթ իլէ պաշա չըգարապիւմէսի իշիւն հէր հալտէ, մէրգուլմ Նիգօլի կիպի, կէօղիւնի պուտագտան պագընմազ, քիւլաթախ, սօն տէրէճէ քեաթիմը էսրար, վէ հէր տիւրլի խապասաթտէ շէօհրէթշըար պիր խապիսին մուլէնէթը խայֆնանէպինէ

միւհթամ օլտուղու տէրքեար օլմաղըլա, պէօյլէ սէր վէս
ըկատէ սըր վիրմէզ պիր մուավինի կէօքտէ արարըքամ
եէրտէ պուլմուշ կիպի սէվինէրէք, հէման մէթրէսի օլան
ըհզիլէյի մէրսումէնին թէվասուլթըյըլա, մէրգում Նիգօ-
լիյի պուլուպ կէօքիւշմիւշ, վէ թասավվուր իթտիյի բը-
լանը թէֆէրրուլթըյըլա մումահիլէյհէ պիլտիրմիշ օ-
լուպ, վէ մէրգում տախի ժանըն քէնտույէ ըզհար իթ-
միշ օլտուղու բըլանըն պաղը ճիհէթլէրինի թասհիհ, վէ
նօգսանընը իքմալ իթտիքտէն սօնրա, հէման իյճապը իճ-
րասընա թէշէպպիւս իթմիշ իտի :

Վէ իշթէ պու մինասիպէթ իլէ իտիքի, ժան Նիգօ-
լիյէ պու մատտէնին հադգընտա սօն թալիմաթընը վիր-
մէք մագսատըյըլա, Գասըմ քաշատէքի մէյիանէտէ խաս-
սէթէն պու իշ իյին խըրնըզ Պէտիյի պէքլէմէքտէ օլտուղու
հալտէ ալըպ պիր գահվէյէ կէօթիւրմիւշ վէ ուզուն միւ-
տէթ կէօքիւշմիւշլէր իտի :

Ժանըն Նիգօլիյէ իթա իթտիյի սօն թալիմաթ, Վա-
հանըն տէնիգտէ զայպ իթմիշ օլտուղու էվրագըն հադ-
գընտա իտի, չէօյլէքի էվրագը մէզպուրէնին, Պէտիյին
եէտինտէ պուլունմասընա տայըր, Վահանըն թալիմինինի,
վէ հէր նէ գատաղ մէրգում Պէտիյին պու խուսուսը քիւլ-
լիւյէն ինքեար իթմիշ օլտուղունու ժան Վահանտան իշիթ-
միշ, վէ անլամըշ իտի իսէտէ, պու մագուլէտէ օքանլար,
քէնտիլէրինէ հէմէֆքեարու հէմ մէշրէպ օլան, ըէֆիդ-
լէրինտէն հիշ պիր չէյ կիզլէմէզ օլտուգլարընա տախի
գանաաթ կէթիւրէրէք, շայէտ խըրնըզ Պէտիյին նէզտինտէ
պէօյլէ պիր չէյ վար իսէ, աղընը արայուպտա հէր հալ-
տէ էլէ կէշիւրմէսինի, Նիգօլիյէ էքիտէն թէնպիհ իթմիշ
իտի :

Նիգօլի աղ չօգ զէքի, վէ գուվվէյի աղիլիյէ սահիպի
պիր ատէմ օլմաղըլա, ժանըն իթիխազ իթմիշ օլտուղու

Թէտապիրէ ակեահ օլունճա , էվրագը մէգքիւրէնին վի-
ճուտինսէն հուսուլէ կէլէճէք օլան մուհասէնաթը բէք
գօլայ քէշֆի իտէպիլիւպ , պու խուսուտա , եանի էվ-
րագը մէգքիւրէյի էլէ կէշիրէպիլմէք իչիւն , հիշ պիր շէյ
տիրիղ իթմէյէճէյինի վատ իթմէքլէ , մէրգուսմոան մու-
ֆարէգաթ իտէրէք խըրսըղ Պէտիյին քէնտիսինի պէք-
լէմէքտէ օլտուղու մէյխանէնին եօլունու թուրտու :

Էղ ճիւմլէ Ժան , անճագ եիւզտէ եիրմի էվրագը մէգ-
քիւրէյի Պէտիյին եէտինտէ մէմուլ խոուպ , վէ մէրգումըն
պու մատտէյի քիւլիւյէն ինքեար իթմէսինի տախի ,
մահզա գօրգուսունա համլ իտէրէք , շայէտ մէրգումըն
եէտինտէ պէօյլէ պիր շէյ եօղըսա տախի , հիշ օլմազսա
պիր Թէճրիւպէ իթմէքլիյի տիւշիւնմիւշ իտի :

Հէրնէ հալ իսէ , կէլէլիմպիզիմ խըրսըղ Պէտիյէ , մէր-
գում Զօհինին խանէսինտէն չըգուպ քէմալի չիթապլէ
եիւրիւյէրէք տօղրու մէգքիւր մէյխանէյէ կէլտիյինտէ ,
վագըթ կէշմիշ , վէ սուլար գարարմայա պաշլամըշ օլմա-
ղըլա , կէրէք մէյխանէ վէ կէրէք միւշթէրիլէր , գանտիլ-
լէրինի եագմըշ օլուպ , (չէքմէղ էլէմու միհնէթինի գէրրէ
ճիհանըն , բէքճէ սարըլան տամէնինէ բիրի մուղանըն)
մըսրայի նէշէֆէզասը վէհվասընճա , իլք ագշամտան մահ-
զունու միւքէտտէր հալ իլէ մէյխանէյէ կէլէն միւշթէ-
րիլէր սագըյը կիւլէնտամ , վէ ճամը կիւլֆամ սայէսինտէ
հէր պիր տէրտլէրինի ունուտուպ եիւզլէրի կիւլէր , վէ
քէյֆիյէթը սահպա իլէ պիրէր քիւլէյէ չէքիլմիշ օլան
մէճլիսի ըրնտան , կեահ շարգըու կագէլխան , վէ կեահի
նազրէզէնը զէֆգու շատան օլմագտա իտիլէր :

Պէտիք մէյխանէյէ կիրինճէ էլան Նիգօլինին կէլմէ-
տիյինէ թաաճիւպ իթմէքտէ իքէն , քէնտի բամբըլամագ-
սըղըն մէյխանէճի եարըմ օգգալըղ պիր շիշէ բագը , վէ
պէօյիւճէք պիր թապագ իլէ թուրք սալաթասը կէթիւ-

րիւպ , մերգումըն էօնիւնտէքի թահատտան մամուլ եու-
վարլագ սօֆրայա վազ իտէրէք « Սինեօր Նիգօլաքիտէն
ճապա » տէյուպ կիթտի :

Պէտիք էօնիւնտէքի գատէհի լէպալէպ տօլտուրուպ ,
(հարամա հէլալ գաթմայարագ) եանի սու տախի գօյմա-
յարագ պիր քաչ տանէ եուվարլատըգտան սօնրա , Սիվ-
րիգօզը նէզտինէ չըղըրուպ օթուրթտու , վէ սալթասընըն
ճէպինտէն , մուրուրի զէման իլէ էսկիմիչ , վէ բարա բար-
չա օլմուչ քեաղըտլարա սարըլը պիր ֆօթօղրաֆ չըգար-
տըքի , մահֆազասը կիպի էսկիմիչ վէ սաբ սարը քէսիւ-
միչ իտի :

Մէրգում , թասվիրի մէգքիւրի պիր էյի սիւզտիւք-
տէն սօնրա , Սիվրիգօզա թագտիմ իթմէքլէ , « Շու թաս-
վիրին սահիպէսինի թանըրմըսըն » տէյու սուալ իթտի :

Սիվրիգօզ թասվիրի կէօրիւնճէ պիրտէն պիրէ սիլքին-
տի , վէ քէմալի հայրէթ իլէ պիր մըգտար թասվիրի մէգ-
քիւրէ պագտըգտան սօնրա , « Ահ էվլէթ պու գարըլը
թանըրմ , հէմ բէք էյի թանըրմ » տէտի :

— Նէրէտէ կէօրմիւչ օլտուղուն խաթըրնա կէլմէյօրմը :

— Նա՛սըլ կէլմէյօր , պու գատընը չօգ տէֆա , պէնի
տէօյէրէք սէօյէրէք պէօյիւթմիւչ օլան եազմաճը գա-
րընըն էվինտէ կէօրմիչիմ :

— Նէ իչին օրայա կէլտիյինտէն մալիւմաթըն վա՛րմը :

— Պաղը պաղը անալըղմա բարա կէթիրիր իտի ,
հաթտա պիր կիւն պիլմէմնէ սէպէպէ մէպնի մէրգումէ
իլէ մապէյնլէրինտէ պիր մարազա վուգու պուլտու քի ,
օնտան սօնրա պիր տահա եիւզիւնի կէօրէմէտիմ :

— Տէմէքքի արթըգ բարա կէթիրմէտի , տէյի՛լմի :

— Էվլէթ , շիմտի անլայօրումքի , տաեագ եէտիյիմին
սէպէպի , մէրգումէնին բարա կէթիրմէտիյինտէն նէչաթ
իթմէքտէ իտի :

Պէտիք Սիվրիգօղըն էլինտէն թասվիրի ալարագ, տըգ-
գաթ իլէ քեաղըտա սարըպ ճէպինէ գօյտու, վէ պիր
գատէհ ըագը տահա չագտըգտան սօնրա մէրգումա խը-
թապէն, « Շիմտի էլպէթ անլատըն քի, իշթէ սէնին տօ-
ղուշունտա պիր էսրար վարըմըշ, վէ էկէր քիմնէյէ պիր
շէյ տէմէյիպտէ սէօղիւմի տիյնէյէճէք օլուրսան, պու
էսրարտան սոնա չօգ ֆայիտէլէր չըգապիլիր » տէմէքլէ,
պիշարէ չօճուղու թաաճիւպ տէրհասընտա պըրագտը:

Վագաա Սիվրիգօղ, հէր նէ գատար եօլտա կէլիրի-
քէն, խըրսըղ Պէտիյին սօրուշարընա էհէմիյէթ վիրմէ-
յօր իտի իսէ տէ, մէզքիւր թասվիրի կէօրիւնճէ, հէր
հալտէ քէնտի տօղուշու հագգընտա պիր էսրար օլտու-
ղունա, վէ պու էսրար բէրտէսինին ըէֆ օլունմասը միւ-
ճէըրէտ խըրսըղ Պէտիյին մուավէնէթի իլէ օլաճաղընա
էյիտէն ագլը քէսէրէք, մէրգումըն էլինի թուլթու, վէ
առտէթա ըհճա մէգամըյըլա քէլամէ աղազ իտուպ . . :

— Տէմէք օլուրքի, սէն պէնիմ . . :

Սիվրիգօղ սէօղիւնի իթմամ իտէմէտի, չիւնքի Պէտիք
մէրգումըն քէլամընը գաթ իտէրէք, « Սուս օլ իշթէ նի-
գօլի կէլտի, չիմտիքի հալ պու իշի մէրգումտան կիզլէ-
մէմիզ լազըմ կէլիր, իլէրտէ կէօրիւշիւրիւզ » տիմէքլէ,
միւպահասայէ խիթամ վէրտիլէր:

Ֆիլ վագը նիգօլի տիւզկիւնճէ պիր գընաֆէթ իլէ
մէյիսանէտէն իլէրի կիրուպ կէօղիւ իլէ Պէտիյի արամագ-
տա իքէն, Պէտիք մէրգումը սէսլէյիպ, « Նիգօլի պու-
րատայըղ թէյու » եանընա տալէթ իթտի:

Պու իքի հայլաղարըն, պիրիպիրլէրինէ իթտիքլէրի
ըաղպէթու իհթիրամը կէօրմէք կիպի թօհաֆ պիր հալ
օլամաղըտը, չէօյլէքի Պէտիք հէր նէ գատար սինճէ նի-
գօլիտէն պէօյիւք, վէ անտէն էսկի պիր խըրսըղ իտի ի-
սէտէ, մէրգում Նիգօլիյէ ուսթա սըֆաթը վիրէրէք թալ-

Թիֆ խողպ , « պուլուրուն ուսմա նիդ օլի » տէմէքէ , եէրինտէն գըննմ , վէ նիգօլիյէ քէնտի եէրիննե օթուր-մաքնը իպրամ իթտի , վէ պէրապէրինտէ պիր մըգտար չաղպ , շունտան պունտան կէօրիւշտիւքտէն սօնրա , նի-գօլի պահսա կիրիշէրէք , շու վէշնիւք քէլամէ իպթիտար էյլէտի :

— Էյ տայը պէտիք , շիմտի ծնլարը պըրազալըմտա , իշ հագգընտա կէօրիւշէլիմ , նէ եարըյօրսուն պադալըմ , պիր չէյ պէնէքէպիլիյօթմուսուն :

— Պիր չէյ եարտըղըմ եօգ , պաղը (մանթար) աթըյօրում , վէ պաղը (բարէլէ) չըգանօրսամտա , հիւ պիր չէյ օլմայօր :

— Ատամ էօյլէ չէյլէրտէն , նէ մէնֆաաթ հասըլ օ-լապիլիր :

— Էյ նէ եարասըն գարտաշ , հիւ օլթաղսա աճ գալ-մամաք իչին . . .

— Տայը Պէտիք պիլիրսինքի պէն սէնի աճըրըմ . վէ բարա գազանմանը իսթէրիմ :

— Էվէթ պիլիրիմ , սաղ օլ , պիղ զաթէն էսկի տօստ տէյիլմիլիդ :

— Վէ իշթէ էսկի տօստ օլտուղումուղ իչին տիրքի սէ-նի խայըրը պիր իշ իչին Սիվրիգօղ իլէ պուրայա չըղըրթարմ :

— Սաղ օլ , պէնտէ էլպէթ իւսթէսինտէն կէլիրիմ :

— Լաքին պաղը շարթլար պէեան իտէճէյիմքի , պուն-լարը գապուլ էթմէլիսին , պիրինճիսի շու տըր քի , հիւ քիմսէյէ պիր չէյ տէմէյէճէքսին :

— Օ թարաֆտան աուլա վէսվէսէ իթմէ , չիւնքի վա-թէն պէնիմ թապիաթըմը պիլիրսին :

— Հէր նասըլ իսէ , շիմտի բարան վաճըմ :

— Բարամը , պէնտէ բարա նէ կէզէր :

— Շիմտիլիք սանա պէշ տէօքմէ (մէճիտիյէ) գատար

Թօգա էտէրսէմ իշինէ կէլիւրմի :

Պէտիք մէծիտիյէլէրին սէօղիւնի իշիտինճէ տաճա էլինէ կէշմէտէն , վէօղլէրի երլտըզ կիպի բարլատը , վէ Թաաճիւպ իլէ նիգօլինին եիւզիւնէ պագարագ . . :

— Պէն սանա քիմեամը սօրույօրում , տէտի :

— Բէք ալա , էօյլէ իսէ տիյնէ պէնի քի , շարթլարումը սէօյլէ յիմ :

— Սէօյլէ պագալում :

— Նասըլքի տէտիմ , էվէլա քիմնէյէ պիր շէյ տէմէյէճէքսին , օնտան սօնրա սանա հէր պիր տէյէճէյիմ սէօղլէրէ գարչը կէլմէյէրէք , վէ սէպէպինի տախի սօր . մաեարագ նօգթասը նօգթասընա իճրա իթմէլիսին :

— Էլիմտէն կէլիւր շէյլէր իսէ նիչիւն եաբմայաճարմ :

— Օնտանտա գօլայ շէյ օլամազ :

— Տէտիյին չօրիզ (խըրսըզլըգ) իշի տէյիլմի :

— Հայըր հայըր , պէնիմ սանա տէյէճէյիմ շէյ խըրսըզլըգ օլմատըգտան պաշգա , պէլքիտէ սէվապ տըր :

— Սէօյլէ Ալլահը սէվէրսէն , նէ իմիշ պագալում :

— Պունտան իւշ այ գատար ագտէմ , եանի Պէյօղլու եանկընընըն իւք ագշամըսը , տէնիզէ տիւշմիւշ պիր տէլիգանլըյը գօլթարտըղըն էլպէթտէ խաթըրնտան չըգմամըշտըր :

— Էվէթ , հաթտա պէն օ տէլիգանլըյը չօգտան Թա . նըրըտըմ :

— Պիլիւրիմքի Թանըրըտըն , հալպուքի պիզ պիւրիպիւրիմիզի պիլիւրիզա , սէն մէրգում տէլիգանլըյը Թանըյըպ եախօտ աճըտըղընտան գօլթարմայա սավաշմատըն , իւլա զավալընըն էլինտէն տէնիզէ տիւշէն չանթայը էլինէ կէշիւրէպիլմէք իշիւն քէնտինի տէնիզէ աթտընըսը տէյիլմի :

— Պէն չանթա մանթա կէօրմէտիմ :

— Վազաս սահիպինէտէ պէօլէ տէյերէք ինքեար իթտիյինի իշիթտիմ :

— Պիր առամ պիլմէտիյի շէյի ելպէթ ինքեար էտէր :

— Էօյլէսի տէյիլ զազըն ալաղը , սէն էյի պիլիւսինքի պէն տօլմա եօլթմամ , վազաս պաշգալարընա պու մատ տէյի ինքեար էթմէք նէ գատար ազըլլըլըգ իսէ , պէն տէն կիզլէմէքտէ օնտան զիեատէ համադաթլըգ տըր , չիւնքի չանթանըն սէնտէ օլտուզունու էյի պիլիւրիմ :

— (Պօզուլարագ) Նէ՞տէն պիլիյօրսուն :

Նիգօլի , էլինի չէնէսինէ դօյուպտա , քէնտի սէօզլէրինի տըզգաթը թամմէ իլէ տիյնէմէքտէ օլան Սիվրիգօզա խըթապէն , « հայտէ Սիվրիգօզ պիրազ էթէ պերի կէզտէ կէլ » տէյինճէ , Սիվրիգօզ պիլա իթիրազ մէր գումանըն եանընտան գալգարագ մէյիսանէճինին եանընա վարուպ , էվէլքի կիպի մէրգուլմա եարտըմ էթմէյէ պաշլատը :

Սիվրիգօզ կիթտիքտէն սօնրա , Նիգօլի ազիմ պիր վագար քէսպ իտուպ , վէ սէօզլէրինէ վէֆգէլատէ պիր էհէմիյէթ վիրէրէք , մանատար պիր պագըշ իլէ խըրսըզ Պէտիյին եիւզիւնէ պագտըգտան սօնրա . . .

— Շիմտի տէյէճէք սէօզլէրիմի էյի տինլէ , պէն սէն տէն , չանթանըն իչինտէն պուլտուզուն բարատան բայ խթէմէյօրում , զիրա պիլիւրիմքի սէն շիմտիյէ գատար օ բարալարը չօգտան եէյիւպ պիթիրմիշ օլմալըսըն , անճագ սանա զէրրէ գատար ֆայիտէսի օլմատըգտան պաշգա , պէլքիտէ պիր կիւն պաշընա պէօյիւճէք պիր պէլա կէթիրմէսինին իհթիմալի օլան քեաղըտլարը , խաթըրնը խօշ էտէրէք , եանի բարայըլա սաթըն ալմագ իսթէյօրում :

Պէտիք , պու իշտէն քէնտինէ էրէյիճէ բարա չըգաճաղընը անլայընճա տիւշիւնմէյէ պաշլատը , վէ պիրազ թէրէտտիւտ իթտիքտէն սօնրա . . .

— Էյի ամմա արգատաշ ծնտան պէրի իւշ պուշնդ տէօրտ այ օլույօր , նէրէյէ գօյմուշ օլտուղումու ունութ մուշ կիթմիշիմ :

— Տիւշիւնիւպ պուլմալըսըն , զիրա նասըլքի պիրազ էվէլ տէտիմ իտի , պու իշտէ իքիմիզտէ հէմ բարա գա . զանըպ , վէ հէմտէ սէվապ իթմիշ օլաճաղըզ , վէ տէյէ . պիլերիմքի , կէրէք ծէն վէ կէրէք պէն , միւտէթը էօմ . ըիւմիւղտէ հիշ պէօյլէ հէլալընտան բարա գազանմամըշը :

— Աճայիպ , սէվապ իշլէմիշ օլաճաղըզ հա :

— Շիւպհէ եօզ , հէմ զարիպ եէրի շուրասըտըրքի , պու սէվապը թանըտըղըն վէ պիլտիյին պիր տէլիգանը . եա իթմիշ օլաճաղըզ , չիւնքի մալիւմա , մէզքիւր քեա . զըտլարըն իշինտէ պիր թագըմ սէնէտաթ վարքի , պուն . լար սանա վէ պանա հիշ եարամաղ իսէտէ , մէրգուլմ տէ . լիգանը իշիւն բէք էլզէմ օլապիլիր :

— Փագաթ Նիգօլի գարտաշըմ էյի տիւշիւնմիւշմիսին , սօնրա պաշըմըզ պէլայէ օղրամասըն :

— Սէն էյի պիլիրսինքի , պէն էօյլէ չէյլէրի սէնտէն զիեատէ գօլլարըմ , վագաա էկէր քեաղըտլարը սէն քէն . տի էլին իլէ թէսլիմ իթմիշ օլայըտըն , օլապիլիր իտիքի բաքայըտա սէմտէն իսթէսօֆնլէր , վէ պղնտան պիր պէ . լատա զուհուր իտէպիլիր իտի , հալպուքի շիմտի իշ էօյ . լէ տէյիւ , շիմտի իշ անճագ պէնիմ էլիմ իլէ թէսվիյէ օ . ըամուշօրքի , պէնտէն հիշ պիր շէյ մաթլուպ իթմէյէ հագլաքը օլմասըրգտան պաշգա , հաթտա իւճըէթ պիլէ վէրէճէքլէրի տէրքեար տըր :

Նիգօլինին մանթըգա մուվաֆֆըզ օլան պու սէօղլէրի թըրըզ Պէտիյէ թէէսսիր իթմիշ օլմաղըլա , մէրգումը հէր վէհէլէ հագլը կէօրմէքտէ իտի , զիրա պուլունտու . զու մէվգը իգթիզասընճա , կիւնիւն պիրինտէ քէնտինին կեահպէ կեահ կիրուպ չըգտըղը Զօհինին խանէսի հիւ .

քիւմէթ թարագընտան թահարրի օլունմասը իհթիմալին խարիճինտէ պիր հալ տէ յիլ իտի , վէ օլ վագըթ էվրա . գը մէզքիւրէ քէնտի նէզտինտէն չըգտըրը հալտէ , հագ . գընտա պիր չօգ շիւպհէլէր տավէթ իտէճէ յինէ Գանա . աթ կէթիրտի , վէ պունտան գաթինազար , էկէր էվրա . գը մէզքիւրէ յի թէսլիմ իտէճէք օլուրսա , հէմ իլէրուտէ զուհուրի մէհուզ օլան պէլատէն գուրթուլաճաղընտան մատէ , պու իշտէն հէմ վահան վէ հէմ ծիգօլի , վէ պաչըճա քէնտիպի միւսթէֆիտ օլաճաղը շէյլէ տուր . սուն : հաթտա պու մինասիպէթ իլէ , պիւր տէրէճէ յէ գաթար քինու զազաղընտան գօրգտուղու Նիգօլինին տախի տօստուղունու գազանմը շլաճաղընը տիւշիւն . մէքլէ , հէր չի պատապատա քեաղըտարը Նիգօլիյէ թէս . լիմ իթմէյէ գարար վէրտի , ֆագաթ մէրաղընը մուճիպ օլան պիր քէյֆիլէթի անլամագ էֆքեարըյըլա . . .

— Էյի ամմա տայը Նիգօլի , նասըլ օլտուտա սէն պու . իշէ ակեաճ օլապիլտին , տէտի :

— Վա՛յ , տէմէք օլուրքի սէն սէօղիւնտէ պուլունմա . յօքսուն :

— Նէ՞ կիպի :

— Շաքթլարմըզը նէ չաբըգ ութթթտուն , հէր պիր տէտիլիմի պիլա իթիրազ , վէ սէպէպինի սօրմագաղըն նօգթասը նօգթասընա իճրա իտէճէ յինէ տայըր սէօղ վէր . մէտինմի իտի :

Պէտիք վէրտիյի սէօղիւ խաթըրնա կէթիրէրէք , պիւրաղ տիւշիւնտիւքտէն սօնրա , Նիգօլինին էլինի տօստալնէ սուրէթտէ չըգտը , վէ . . .

— Բէք ալա , սէօղիւմտէ պուլունմաճաղըմ , քեահատ . լարը նէ վագըթ իսթէրսին , տէտի :

— Էկէր միւմքիւնի վար իսէ շիմտի իսթէրլիմ :

— Հաչըյ , շիմտի նասըլ օլապիլիւր , սաաթ իքի պու .

չուղա կէլտի , պուռնտան սօնրա . . :

— Բէք ալա , եարբն սապահ օլսուն , պու ազշամ պէնտէ միսաֆիր գալըրսըն , եարբն էրքէնճէ կիտիւպ կէթիրիրսին , օլմազմը :

— Օլուր , ֆադաթ սօրմագ ալըպ օլմասըն ամմա , քաջ զուրուշ վէրէճէքսին :

— Շիմտիքի հալ նասըլքի տէտիմ պէշտէօքմէ վէրէճէյիմ , քեաղըտլարը եարբն սապահ կէթիրտիյինտէ , եիրմի տանէ տահա ալաճագսըն , վէ պիլքմէսինա նէ օլուր նէ օլմագ իլէրուտէ տահա պաշգա շէյլէրտէ օլապիլիր :

Նիգօլի Պէտիյին աղզընըն սալեալարընը ագըտորը սուրէթտէ ճէպինտէն պիր ավուճ մէճիտիյէ չըգարուպ , վէ մէքգուճըն ըազը օլուպ օլմայաճաղընա պէքլէմէքսիղին , պէշատէթ մէճիտիյէյի մէքգուճըն էօնիւնէ վազ իթմէքլէ « Գօյ շուռլարը ճէպինէտէ պէրէքեաթ վէրսին » տէ , տէտի :

Պէտիք գաթէն հաֆթալար իլէ պէշ բարասըզ կէզմէքտէ իքէն , չիլ չիլ մէճիտիյէլէրի կէօրիւնճէ , վէֆգէլատէ սէվինճինտէն թիթրէք պիր սէտա իլէ , « Պէրէքեաթ վէրսին » տէյէրէք , բարալարը ճէպինէ գօյտու , վէ չիլէնին ալթընտա իքի բարմագ գատար գալմըշ օլան ըազըլը « Սաղըղընա Նիգօլի » տէյէրէք . պիր եուտուճմտա եուվարլատը :

Վագըթ կէշմիշ օլմաղըլա , մէյիսանէտէ սայքի հիլքիմնէ գալմամըշ , վէ մէյիսանէճի տախի գաբուլարը չէվիրէրէք , լամպալարը տախի սէօյիւնտիւրիւպ , հէման մէքգուճանըն կիթմէլէրինէ պէքլէմէքտէ իտի :

Նիգօլի Պէտիյէ « հայտէ արթըզ կիտէլիմ » տէյուպ այաղա գալգտը , վէ տէսուկեահըն էօնիւնտէ Պէտիք պիր եիրմիլիք ըազը տահա բարլաթաըգտան սօնրա , պիր շիշէ տախի տօլտուրթտըրուպ Սիվրիգօղա թէսլիմ իթտի :

լէր, վէ պիր մուշամմա ֆէնէր եագըպ, իւշիւ պիրաէն մէյխանէտէն չըգտըլար :

Մ'ալիւմիմիզ օլտուղու կիպի Պէտիք Նիգօլինին տա-
վէթինէ իճապէթ իթմէքլէ, օլ կիճէ մէրգումըն պէյ-
թուլթէթ իթտիյի մահալտէ միսաֆիր օլաճագտը :

Էսնայի ռահտէ մապէյնլէրինտէ, հիշ պիր սէօզ թէա-
թի օլունմագսըզըն եիւրիւյէրէք, վարա վարա Գասըմ-
բաշատա վագը իսլամ գապրիսթանընա եագլաշըպ, վէ
գապրիսթանը մէզքիւրին գուրպինտէ ղայէթ էսկի, վէ
ալշագ պիր պինանըն էօնիւնէ կէլինճէ, Նիգօլի տուր-
տու, վէ ճէպինտէն պիր անահտար չըգարարագ գարու-
յը աշտը, վէ իւշիւ պիրլիքտէ իշէրույէ կիրտիլէր :

Մէշքիւր գուլիպէմսի խանէնին պիր ուֆագ հալլիսի
օլուպ, եօգարը չըգըլաճագ նէրտիւպանըն ալթընտա պիր
կիզլի գաբու վար իտիքի, պիր եապանճընըն Մէզքիւր
գաբույը ֆարգ, իտէպիլմէսի մահալ գապիլինտէն իտի,
Նիգօլի մէզքիւր կիզլի գաբույը, պիր սուրէթը մախսու-
սէտէ տիւրտմէսի իլէ աշըլտը, վէ Նիգօլինին տէլալէթի
իլէ իշէրու կիրինճէ, Պէտիք ատէթա քէնտիսիսի պիր
չիլինկիր տիւքքեանընտա գանն իթտի :

Ֆիւհ հագըգա մահալի մէզքիւր ատէթա միւքէմմէլ
պիր չիլինկիր տիւքքեանը կիպի էօրս չէքիճ, քէօրիւք
օճագ, վէ տահա պուշլարա մէմասըլ ալաթու էտէվաթ
իլէ տօլու իտի :

Նիգօլի, իւշ այագ նէրտիւպան իլէ մահալի մէզքիւ-
րին իւթիւնտէ օլան օտասընա չըգուպ պիր գանտիլ
եագարագ Պէտիյի տախի եօգարըյա տավէթ իթտի, օ-
տայի մէզքիւրին պիր քէօշէսինտէ, թագըրիպէն էլլի եա-
շընտա պիր ատէմ, ղայէթ քիրլի պիր եաթագտա եա-
թըպ խըըլայարագ ույումագտա իտի, Սիվըրիգօզ մէրգու-
մը կէօրիւնճէ կիւլէրէք Նիգօլիյէ խիթապէն, « Պու ագ-

շամ պիղիմ ուսթա Բինկօ երնէ զիեատէ քաչըմըչ օւմալը » տէտի :

Նիգօլի Սիվրիգօղըն տէտիլինէ էհէմմիյէթ վիրմէյուպ ճէվապ վիրմէտի , վէ քէօլէնին պիրիստէ տիւրիւլմուչ օլան պիր եաթաղք եայարագ պէտիյի խիթապէն , « Տայը Պէտիք եասլան պագայըմ շուրայա » տէտի :

Պէտիք եաթաղըն իւզէրինտէ օթուրուպ , քէմալի թաաճիւպ իլէ էթրաֆը կէօզտէն փէչիրտիքտէն սօնրա քէվամէ աղազ պիրլէ . . :

— Պուրապը չիլինկիւր տիւքքեանըմը տըր , տէյու Նիգօլիյէ սուալ իթտի :

— (Նիգօլի կիւլէրէք) էփէթ չիլինկիւրիք էօյրէնիյօ քուս , արթըգ չօրիգճիլիքաէն վազ կէչտիմ , հիչ օլմազսա իհթիեալըղըմտա էլիմտէ պիր պիլէզիք օլուք , տէյիլմի :

— Սահիհմի՛ սէօյլէ յօրսուն :

— Էփէթ , նէյէ թաաճիւպ իտէ յօրսուն , հաթտա ուսթամ տախի շու խըրլամագտա օլան հէրիֆ տիր :

— Սագըն մատարաճըլըգ (գալպազանլըգ) ֆիթմէյէսին :

— Նէ միսասիպէթ . . . քաքին նէ ումուրուն սէնին իւզէրինէ լազըմ օլմայան շէյլէրի նէ սօրարմըն , սէն քապընը իշտէ քէյֆինէ պագ , եօխսա խաֆիյէլիյէմի պալլատըն :

Պէտիք պոճստան զիեատէ պիր շէյ սուալ իթմէյէ ճէսարէթ իտէմէտի , վէ զաթէն եարըմ օգգալըգ պիր շիշէ քազը եուվարլամըչ իքէն , էփաէքի շիշէյի տախի պաշը պաշընա չազըպ պիթիլրտիքտէն սօնրա , քիլսապիւֆիլան գաֆայը սարարագ , հէման օթուրտուղու եէրտէ տըղը վէրտի :

Նիգօլի սապահլէյի նէրքէն Պէտիլի սէսլէյուպ օյաւ տըրտը . վէ քիտալտալըր կէթիլիւպտէ բարասընըն փաթ եանընը ալմասընը իթթար իթմէքլէ , Պէտիք հէման գալ-

գուպ ներտիւպանտէն աշաղը էնտիյինտէ , ագչամոռան եաթուպ խըրլամագտա օլան շախսըն , օճաղըն պաչընա կէչերէք զայէթ ուֆագ պիր անահտար չէքիճլէտիյինի քէմալի թաաճիւպ իլէ կէօրտիւ , վէ սահիհէն մահալի մէզքիւրըն ատէթա պիր չիլինկիր տիւքքեանը օլտուղու-նա գանաաթ կէթիրտի :

Վագաա Նիգօլինին ուսթամտըր տէտիյի իճթիեարճա ատէմ , չինկեանէ միլլէթինտէն Բինկօ մախլասըյըլա զա-յէթ ուստա պիր չիլինկիր իտիքի , Նիգօլինին մայէթինտէ օլուպ , տէմիր գասա վէ գաբու աչմագ իչիւն թավչան տէնիլէն պիր նէվի անահթարլար եաբար վէ Նիգօլիյէ սաթար իտի , վէ մալիւմիւմիւզ օլտուղու կիպի Նիգօլի տախի մէզքիւր անահտարլարտան իսթիֆատէ իթմէնին եօլունու բէք ալա պիլիր իտի :

Մահալի մէզքիւրըն հավլիսի իւզէրինտէ պուլունան օտատա տախի , սօն տէրէճէ ֆագըր պիր արապ գաըըսը իգամէթ իթմէքտէ օլուպ , մէրգումէ իչ եաղընտան մում իմալ իթմէքլէ թէայյիւչ իտէրիտիքի , զավալլը գատըն , ագվաթը եէվմիյէսինին թէտարիքի խուսուսընտան պաչ-գա կէօղիւնէ հիչ պիր չէյ կէօրիւնմէզ օլտուղունտան , գօնչուլարընըն , եանի Նիգօլինին մահալի մէզքիւրտէ նէ իչ իլէ մէշղուլ օլտուղունու անլամայա ասլա մէրագ իթ-մէմիչ իտի :

Նիգօլի հէրնէ գատար , իճրա իտէճէք օլտուղու իչէ մուավին մագամըյըլա , ճիհէթ պէ ճիհէթ էմնիյէթը քեա-միլէսինի գազանմըչ , վէ սըր սագլամագ խուսուսընտա չօգ տէֆա թէճրիւպէ իթմիչ օլտուղու խըրսըզ Պէտիյի տախի պէրապէր ալմագ նիյէթի իլէ , Սիվրիգօղըն վասէ-թասըյըլա Գասըմքաչայա տավէթ իթմիչ իտի իսէտէ , մուախսարէն թանտան ախզ իթմիչ օլտուղու սօն թալի-մաթ միւճիւպիւնճէ , իչին իչինէ պիր եապանճը գարըչ-

տրամայր քեարը ագիլ սայմայուպ, գարարընը տէյիշ-տիրտի, վէ մէգքիւր իշի եալընը Սիվրիգօզըն մսւավէ-նէթի իլէ տախի պաշա չըգարապիլէճէյինի անլայարագ, Պէտիյէ օլ խուսուստա հիշ պիր չէյ ալմայուպ, անճագ Վահանըն էվրագընը էլտէ իթմէքլիք իլէ իքթիֆա իթ-միշ իտի,

Հէր նէ հալ իսէ Պէտիք չամաշըրճը Զօհինին էվինտէ, քէնտինէ մախսուս սանտըղընտա մահֆուզ պուլունան Վա-հանըն էվրագընը ճէպինէ գօյտուգտան սօնրա, մէրգու-մէ Զօհիյի իսթիճվապէ պաշայուպ, Սիվրիգօզըն ասու-նէսի հագգընտա, կեահ թէհտիտ վէ կեահ րէճա մէ-գամըյըլա քէսպը մալիւմաթ իթմէք իսթէտի իսէտէ, մէրգումէ Զօհի միւթէմատիյէն, «Թանըմամ պիլմէյօրում, խաթըրմա կէլմէյօր» կիպի սէօզլէր իլէ ինք'ար իտէր տուրուր իտի, Պէտիք մէրգումէնին հիշ պիր չէյ իգըար իթմէյէճէյինի անլայարագ, սօն թէտպիրինէ միւրաճա-աթ էթտի, եանի եէտինտէ պուլունան պէտ չէհրէ գա-տընըն ֆօթօղրաֆընը մէրգումէյէ կէօսթէրէք . . .

— Սըթըգ պունա պիր չէյ տէյէճէյին եօգա, էլ-պէթտէ պու թասվիրին սահպէսի օլան գարըյը թա-նըրսըն . տէյիլմի, տէտի,

Զօհի թասվիրի մէգքիւրի կէօրիւնճէ տէրագապ թա-նըտը, վէ պիրաղտա պօզուլտու իսէտէ, անինտէ քէն-տինի թօբլայուպ, վէ սօն տէրէճէ պի ֆիթուր պիր հալ իլէ . . .

— Էվէթ թանըրմ, տէտի,

— Էյ նէ մինասիպէթ իլէ թանըմագտասըն :

— Պու գատըն, պիր չօգ քիպար ֆամիլեալէր թանըր, վէ էվլէրինէ կիրէր չըգար օլտուղունտան, պաղը պաղը պանա տիքիշ տիքտիթմէք իշիւն կէլլը իտիքի, մումալի-լէյհայը օ մինասիպէթ իլէ թանըմագտայըմ, հալպուքի

հայրը սէնէլէրտէն պէրու մերգումէնին եիւզիւնի կէօր-տիւյիւմ եօգ, վէ ներէտէ իգամէթ իթտիյինի տախի պիւմէմ :

Պէտիք մերգումէնին պէտ չէհրէ գատընը թանրտը-ղընը իգրար իթտիյինտէ, իշի պիր տէրէճէյէ գատար անլամագլըղա իւմիւտ իթտի իսէտէ, հալպուքի հէր նէ եարտըյըսա պունտան պաշգա պիր մալիւմաթ ալամա-յուպ, պիր միւմքիւն մումաիլէյհայը սէօյլէտէմէտի, վէ նիհայէթ պիր կիւն, պիգղաթ Սիվրիգօզը Զօհիյէ թագ-տիւմ իթմէյէ գարար վէրէրէք, « Հօշիմտի կէչմէ նասի-պինտէն, էլպէթ պիր կիւն տէյիլիսէ պիր կիւն պու իշի անլայաճաղըմ » տէյէրէք մէրսումէտէն մուֆարէգաթ իթտի, վէ հէման Գասըմբաշատէքի ագչամտան միսաֆի-րէթէն պէյթուլթէթ իթտիյի խանէյէ վարարագ Նիգօ-լիյի պուլտու :

Մէրգում Նիգօլի ատէթա չիլինկիր գալֆասը կիպի էօնիւնէ պիր մէշին պաղլամըշ, վէ էլի եիւզի գարարմըշ օլտուղու հալտէ ուսթա Բինկօ իլէ պէրապէր քէմալի խահիշ իլէ իշլէմէքտէ իտի, Պէտիք մէրգումէն պու հա-լինէ թաաճիւպ իտուպ, « Սֆէրին Նիգօլի էյէր պէօլէ խահիշ իլէ չալըչաճագ օլուրսան ազ միւտէթ զարֆընտա ուսթա պիր չիլինկիր օլաճաղընա չիւպհէ օլունամազ » տէյէրէք, մէրգում իլէ ագչամտան եաթմըշ օլտուգլա-րը օտայա չըգտըլար, վէ Պէտիք նէգտինտէ օլան էվրա-գը, սարը պիր մուշամմա չըզտան տէրունինտէ հըֆզ օլ-տուղու հալտէ Նիգօլիյէ թէսլիւմ իթտի :

Նիգօլի էվրագը մէգքիւրէյի պիրէր պիրէր կէօզտէն կէչիրտիքտէն սօնրա, քիսէսինտէն եիրմի ատէթ սիւմմէ-ճիտիյէ չըգարուպ պէտիյին ալուճունա պիրէր պիրէր սայտըգտան սօնրա « Քիւմնէյէ պիր շէյ տէմէյէճէյինի էլ-պէթ պիլիրսին » տէտի :

Խորսրդ Պետիք սօն տերէճէ մահզուղիյէթ իլէ մէճի-
տիյէլէրի ճէպինէ գօյտուգտան սօնրա « 0 Թարափտան
էմին օլ, պէն քիմնէյէ պիր շէյ սէօյլէմէմ, անճագ սա-
նա ըէճա իտէրիմքի, պազը պազը իշ տիւշէրսէ պէնի
ունութմայասըն » տիմէքլէ, ֆէֆգէլատէ պիր սէ-
վինճ իլէ մահալի մէզքիւրտէն մուֆարէգաթ իտուպ,
եանընտա պուլունան մէպլաղը գումար օյնամագլա չօ-
ղալթմագ իւմիւտի իլէ, հէման Գալթա ճիհէթինէ կէ-
շէրէք սօլուղունու գումարխանէլէրին պիրինտէ ալտը :

Պետիյին եէտինտէ օլան եիրմիպէշ ատէթ սիմ մէճի-
տիյէլէրին հալի նէ օլաճաղընը օգուեանլարըմըզ բէք գօ-
լայ քէշֆ իտէպիլիւրէր :

ԵՒՐՄԻՏԵՕՐՏԻՒՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

Ն Ի Գ Օ Լ Ի Ի Շ Է Պ Ա Շ Լ Ա Ր

Խըրսըզ Պետիյին քեմալի մահզուզիյէթ իլէ մահալի մէզքիւրտէն միւֆարէգաթ իթտիյինտէն պիր իքի սա'աթ գատար սօնրա , Նիգօլի էլինէ կէշիրտիյի էվրագը մէզքիւրէտէն տէնիզ սույունտան ըսլանըպտա ըհնկլէրի պօզուլմամըշ օլանլարը , տըգգաթը թամմէ իլէ պիրէր պիրէր այըրուպ , զաթէն մուշամմատէն մամուլ օլան մահֆազասընըն տէրունինէ վազ իտէրէք սանտըղընտա սագլատը , վէ Սիվրիգօղը թէնհա պիր մահալէ կէօթիւրիւպ , պիր սաաթտան զիեատէ մէրգումա մուհիմ վէ պէճիտ թալիմաթլար վէրտիքտէն սօնրա , « Հայտէ Սիվրիգօղ սէնի կէօրէյիմ , էկէր պու իշի իսթէտիյիմ եօլտա իճրա իտէրսէն արթըգ կէօղիւմէ պագ » տէտի :

Սիվրիգօղ քէնտինէ իհալէ գըլընան պու մէմուրիյէթտէն վէֆգէլատէ մէմնուն վէ մէսրուր օլարագ , սօն իմ թիհանընը վէրիպտէ (Բրէֆէսօրտան) տօգտօրլուգ տիպլումասը ալաճագ օլան թալէպէլէր կիպի , Նիգօլինին « արթըգ կէօղիւմէ պագ » տէտիյի սէօղտէն քէյֆլէնիպ սէվինճինտէն օյնամայա պաշլատը , վէ ուսթասընա շէրէֆ կէթիւրիւր պիր ճէսարէթ իլէ « Էօյլէ պիր սուհուլէթ իլէ իճրա իտէճէյիմ քի սէն պիլէ հայրէթտէ գալաճագսըն » տէյերէք հէման գարուտան տըշարը չըգտը :

Մէրգում չօճուղուն , ալտըղը թէրպիյէ իգթիզաճընճա , միւճէրրէտ ֆէնալըգ վէ խաասրաթ իլլէմէքիյէ վէֆգէլատէ պիր արզուսը վար իտի :

Վահան էֆէնտիլէրինին էմրի միւճիւպիւնճէ , հաֆ-
թատա իւշ տէօրտ կիւն ժանըն քիւշատ իթմիշ օլտուղու
մաղազայէ կէլիւպ , հիսապլարընը ըույէթ իթմէքտէ իտի,
վէ ժան տախի մէրգումա հիշ պիր կէօնա ինֆա'ալ իթ-
մէտիքտէն մաատէ , հաթտա էվէլքինտէն զիեատէ պիր
մուհապէթ իլէ կէօրիւշմէքտէ օլուպ , կիւյա պու խու-
սուստա Վահանը մաղուր թուլթար , վէ չօգ տէֆա մու-
մաիլէյհէ , « Աֆֆ իտէրսին պիրատէր , պէնիմ սէպէպիմ
իլէ եօրուլույօրսուն » տիմէքլէ խաթընը թաթեիպ ի-
տէր իտի :

Ղարայիպ նէվինտէն օլարազ , Վահան սաֆ տէրուն-
լուղունտան նաշի ժանը , օլ տէրէճէ քէօրքէօրունա պիր
մուհապէթը պիրատէրանէ իլէ սէվէր իտի քի , Հըուիւսի-
մէնին պազը պազը . մումաիլէյհին ալէյհինտէ պէեանը
էֆքեար իթմէսինէ տախի էհէմմիյէթ վիրմէտիյի օգու-
եանլարըմըզա մալիւմ տիր , իմտի Վահան մէրգումըն պու
թալթիֆաթընտան վէֆգէլատէ մէմնուն օլարազ , « էս-
թաղֆիրուլահ էֆէնտիմ , գաբու եօլտաշը տիմէք պիրա-
տէր տիմէք օլտուղու կիպի , պիզիմ մապէյնիմիզտէ պու
եօլտա իշլէրէ էհէմմիյէթ վէրիլմէմէլի տիր » տէմէքլէ ,
մումաիլէյհին իլթիֆաթընա մուգապէլէ իտէր իտի իսէ-
տէ , չի ֆայիտէքի , ժան սահիպի սույի ախլազ , վէ ճի-
պիլիյէթի ալչազ պիր ատէմ օլմաղըլա , սաֆ տէրուն վէ
սատըզ Վահանըն պու մուհապէթինէ խուսումէթ նազա-
ըըյըլա պազար , վէ մումաիլէյհին քէնտի հազգընտա
իպրազ իթտիյի մուհապէթու ուխուվէթի տէրէճէսինէ
նիսպէթէն , գալպինտէ մահֆուզ օլան ատալէթի կիւն-
տէն կիւնէ արթար իտի :

Շիրքէթը պէշէրիյէյէ , պիրիպիրլէրինի մուհապէթը
պիրատէրանէ իլէ սէվմէք բէք պէօյիւք պիր ֆազիլէթ
իսէտէ , հալպուքի ճէնապը վահիպէլ վուճուս հաղըլէթ .

լերինն , ֆուեուղաթը իլահիյէսինտէն օլան ահպապըդ վէ տօսալուգ տէնիլէն օլ մուգատտէս սըֆաթէ զէրրէ դատար շաեան վէ լայըգ օլմայան պիր թագըմ էրպապը ֆըսգու ֆուճուրա , վէ իքի կիւնլիւք գատէհ եարանը օլան քէսանէ , քէմալի ճէօմէրտլիք իլէ պօլ պօլ « Ահպապըմ տըր տօստում տըր » տէմէք տախի , էֆքեարը աճիզանէմիզճէ կիւնահ սայըլմալըտըր , չիւնքի էյլէ օլտուղու հալտէ , ասըլ մուհապէթ տէտիքլէրի օլ մուգատտէս հըսսիեաթըն գըլմէթը հագըգըլէսի ինգըրազ պուլաճաղը շիւպհէսիզ տիր :

Իշթէ Վահան տախի պալատէ իֆատէ գըլընտըղը կիպի , ախլագը համիտէսի իգթիզասընճա զէրրէ գատար մուհապէթինէ շաեան օլմայան ժանը սէվէր , վէ մէրգու մըն սուրէթը զահիրէտէ քէնտի հագգընտա կէօսթէրտիյի մուհապէթի , ճիտտի զանն իտէրէք մէմնուն օլուր իտի իսէտէ , անճագ պիր միւտէթտէն պէրու , Մուհիպ պէյլին քէնտիսի իլէ պիր հալի պէրուտէթ իւզրէ (*) տալրանտըղընը ֆէրք իտէրէք զայէթ տիլկիր օլմաղըլա , պու պէրուտէթին նէտէն նէշաթ իթտիյլինի անլամաեա զիեատէսի իլէ մէրագ իթտիյլինտէն , եազըխանէնին պաշընտա օթուրուպ հէմ եազը եազար , վէ հէմտէ պու հալի տիւշիւնիւր իտի :

Ժան միւթաալա իթմէքտէ օլտուղու ֆըրանսըզճա կազէթայը տիւրէրէք գասանըն իւզէրինէ վազ իտուպ , Վա-

(*) Մուհիպ պէյ իլէ Վահանըն մապէյնինտէ զուհուրէ կէլէն պէրուտէթին սէպէպի , չիւնքեար սուլունտա ժանըն հագըր օլտուղու հալտէ , միրի մումաիլէյհ իլէ մատամ Տէրպանեանըն միւքեպլմէլէրինտէ , Վահանըն հագգընտա կէչէն սէօզլէր , վէ տահա տօղրուսու իֆթիրալէր օլտուղու օգուեանլարըմըզըն մալիւի օլմագ կէրէք տիր :

հանա խիթապէն . . .

— Պէնտէնիզ թաամ իթմէ յէ կիտիյօրում, իսթէք ի տէրսէնիզ պույուրուն, տէտի :

— Թէշէքքիւր իտէրիմ, պէնտէնիզ օ վազիֆէյի իյֆա իթմիշիմ :

Ժան « Սիզ ալիմ » տիմէքլէ, Վահանը եալընըզ պըրաղուպ տըշարը չըգընճա, Վահան էլինտէ օլտուղու տէմիր գալէմի, եազըրխանէնին իւսթիւնէ ֆըրըլաթտը, վէ մաղազանըն տէրունինի տիւշիւնէրէք տօլաշմայա պաշլատը, մէրգոււմ քէնտի քէնտինէ սէօյլէշէրէք « Եօ'գ Եօ'գ էլպէթտէ պու հալին սէպէպինի անլամալըյըմ', տէյուպ տէֆա եազըրխանէնին պաշընտա օթուրարագ գալէմի էլինէ ալտը իսէտէ պիր միւմքիւն եազամաղըտը :

Վէլհասըլ Վահան, միրիմումաիլէյհ իլէ պու խուսուստա սուրէթը վազիհանէտէ կէօրիւշիւպտէ, էֆքեարընը անլամայա ֆըրսաթ արարգան, նակեահան Մուհիպ պէյ մաղազա գաբուսընտան իշէրույէ կիրիպ, վէ պիր միւտէթտէն պէրու միւթատը միւճիւպիւնճէ սուրէթը պարիտէ իլէ Վահանը սէլամլատը, վէ եէքտիկէրի իլէ վաճիպէտէն օլան իսթիֆսարը հալու խաթըրտան սօնրա, Վահան միրիմումաիլէյհին քէնտի հագգընտա իպրաղ իթմէքտէ օլտուղու մուամէլէյի պարիտէնին էսպապը մուճիպէսինի անլամագ էմէլի իլէ հէման միւպահասայէ կիրիշէճէքքէն, Մուհիպ պէյ անտէն էվէլ քէլամա աղաղ իտուպ . . . :

— Սիզի իլէ խուսուստի օլարագ, կէօրիւշմէք իսթէրիտիմ, աճապ միւսաատէնիզ օլապիլիւրմի, տէտի :

— Էսթաղֆիրուլլահ, նէ վազըթ էմր իտէրսէնիզ պէնտէնիզ հազըրըմ' :

— Շիմտի վազթինիզ օլապիլիւրմի :

— Հայ հայ, պուեուրուն :

— Հայրը պուրատա օլամազ, տիկէր պիր մահալէ կիթմէլիիզ :

Վահան պուռուրուն տէյերէք « Տէրագապ եաղմագտա օլտուղու տէֆթէրի գաքատը , վէ ժան կէլէնէ գատար մաղաղայը համալլարտան պիրինին նէղարէթինէ իհալէ ի-տէրէք Մուհիպ պէյ իլէ պէրապէր մաղաղատէն չըգուպ , Գալթա ճիվարընտա Սանտըգճըլար իչինտէ վագը , ճի-վանի նամ շախտըն քիւշատ իթմիշ օլտուղու գազինոյա կիրիւպ օթուրտուլար :

Մուհիպ պէյին էֆքեարը անճա , մատամ Տէրպան-եանըն Վահանըն հագղընտա տէտիյի շէյլէրի , մումաի-լէյհին անլայամայաճաղը սուրէթտէ ըումուզաթ իլէ թա-տիզ իթմէք օլուպ , քէմալի սիւքիւթ իլէ գահվէլէրինի իչտիքտէն սօնրա , միրի միւշարիլէյհ քէլամէ աղազ ի-տէրէք , շու վէչհիլէ միւքեալէմէյի քիւշատ իթտի :

— Սիզէ պիր շէյ տանըշաճագտըմ , լաքին պիլէմէմ-քի . . :

— Պուլուրուն :

— Պունտան պիր քաշ կիւն ագտէմ , պիզիմ եաղըտա միսաֆիր գալտընըղըտը , օլ կիճէ պէնտէնիզէ « Պիրազ վագըթտան պէրու մահզուն վէ միւքէտտէրսինիզ , էկէր պու մահզունիլէթինիզին սէպէպի եէնի պաշլանմըշ պիր թէաշիւզ իտէ , պէնտէն քէթմ իթմէյինիզ , զիրա օլ խուսուտա հայլըճա միւճէրրէպիմ տէտինիզ իտի » , ա-ճապ շիմտի խաթրընըզա կէլիյօ՞րմու :

Վահան միրիմումաիլէյհին պու սուրէթտէ միւքեալէ-մէյէ պաշլատըղընա թաաճիւպ իտէրէք , վէ պու մու-գատտէմէնին արգասընտան աշըլաճագ օլան մէտէլէնին նէտէն իպարէթ օլաճաղընը խօտպէխօտ , եանի Մուհիպ պէյ պու խուսուտա պահսա կիրիշմէղտէն էվէլ , քէն-տիսի մէսէլէյի քէշֆ իտէպիլիպտէ , անէ կէօրէ ճէվապ

հաղորդամագ իչին , պիր մրգ տար տիւշինտիւքտէն սօնրա :

— Վագաա խաթրըմա կէլմէյօր ամա , էլպէթ սէօյ .
լէմիշ օլմալըյըմ , տէտի :

— Էվէթ սէօյլէտինիզ , վէ պէնտէնիզ տախի սիզին
աչգու մուհապէթ խուսուսընտա բէք չօգ թէճրիւպէլէ .
րինիզի պիլտիյիմտէն , պու պապտէ սիզտէն պազը թա .
լիմաթը մուհիմէ ալմագ իսթէրիմ :

Մուհիպ պէյ Վահանա , «Աչգու մուհապէթ խուսուսըն .
տա բէք չօգ թէճրիւպէլէրինիզ վար» տիմէսի իլէ , մահա
մատամ Տէրպանեանըն մէրգում հագգընտա , կիւյա կերէք
քէնտիսինէ վէ կերէք քէրիմէսի մատմագէլ Զապէլէ թէա .
չիւզ իթտիյինի ըումուզաթ իլէ անլաթմագ իսթէմիշ օլտու .
ղունու օգուեանլարըմըզ պէլքի անլատըլար իտէտէ , պիչարէ
Վահան , խապիսէյի մէրսումէնին քէնտի ալէյ յինտէ սէօյ .
լէտիյի սէօզլէրտէն ասլա խապէրտար օլմամաղըլա , միրի
մումաիլէյ յին տէտիյինի , մահա Հըռիբսիմէյէ օլան մու .
հապէթը տիրինէսի խուսուսընը իյմա իտիյօր կիպի անլա .
յըպ , վէ կիւլիւմսիյէրէք . . :

— Էվէթ պէյիմ , հագգը ալինիզ վար , հայը սէնէ .
լէրտէն պէրի տիրքի , մուհապէթ խուսուսունտա միւ .
ճէրրէպ օլտուղումու ինքեար իտէմէմ , տէտի :

Մուհիպ պէյ , Վահանըն թէաչիւզ խուսուսունտա
պէօյլէ կիւլէրէք , վէ պիլա ինթիրազ միւճէրրէպ օլտու .
ղունու իյթիրաֆ իթմէսինի իչիտինճէ , քէնտի քէնտինէ
« իչթէ իյթիրաֆ իտիյօր , տէմէք օլուրքի մատամ Տէր .
պանեանըն տէտիլքլէրի քեամիլէն սահիհ իմիշ տէմէլէ ,
հիտտէթինտէն աթէշ կիպի գըզարտը , վէ . . :

— Տէմէք օլուրքի միւճէրրէպ օլտուղունուղու իյթի .
րաֆ իտէյօրսունուզ , տէտի :

— Մէկէր ինքեարը գապիլմիտիր , մատէմքի զաթը
ալինիզին տախի մալիւմաթը վար :

— Էվէթ մալիւմաթըմ վար :

— Լաքին պու սուալէրինիդ , պէնտէնիզէ բէք զարիպ կէօրիւնիյօր :

— Հայրը հիշ պիր չէյ եօգ . . . շիմտի ասըլ մէվզույի պահս օլան մէսէլէյէ կիրիչէճէյիմ :

Գրսգանճըգ տէնիլէն հըսսիեաթը միւտհիչէ , մուհապէթին գարանլըգ կէօլկէսի օլմաղըլա , հիշ պիր վէչհիլէ անտէն այրըլմազ , վէ էքսէրիյէն բէնչէյի մուհապէթէ կիրիֆթար օլան աչըգլար , նէ գատար ալիմ վէ նէ գատար ֆէթին տախի օլսալար , եինէ սէվտիքլէրի զաթըն , հէր պիր հալու թավըընը մէգքիւր գըսգանճըգ կէօլկէսի իլէ կէօրիւպ տայիմա եանըշ զիւյիւմլէրէ զահիպ օլարագ , մաշուգէլէրինի , տէյիլէն սատըգ ահպապլարընտան , իլլա քէնտի քէնտիլէրինտէն պիլէ գըսգանըր օլտուգլարը կիպի , Մուհիպ պէյ տախի , սըտգու սատագաթընը , վէ հիւսնի ախլագընը բէք չօգ թէճըրիւպէլէր իլէ անլամըշ օլտուղու վահան կիպի պիր զաթը սատագաթ սիմաթտէն մաշուքէսինի , եանի մատմազէլ Զապէլի գըսգանմայա պաշլայուպ , ատէթա վահանա քէնտի էօզ րագիպի նազարըլըլա պագմաղա , վէ անէ կէօրէ մուամէլէ իթմէքտէ իտի :

Մաշուգէսինի , վահանտէն գըսգանտըղընա տայրը Մուհիպ պէյ պիր տէրէճէյէ գատար մաղուր թութուլմալը տըր , զիրա պիր ատէմին քէնտի ճանու կէօնիլտէն սէվտիյի մաշուգէսինի գըսգանմագ թապիյի պիր հալ օլտուղու չէօյլէ տուրսուն , հաթտա մալիւմիմիզ օլտուղու վէչհիլէ ֆիթնէքեարլըղընտան նաչի , մատամ Տէրպանեան , « վահան մատմազէլ Զապէլի սէվէր , վէ մուսմալիլէյհա տախի վահանէ կէօնիլ վէրմիշ տիր » տէյէրէք իքիսինի տախի իթհամ իթմիշ օլմաղըլա , Մուհիպ պէյի տէհչէթիւ շիւպհէլէր իչինտէ պըրագմըշըտը քի ,

միրի մուճախէյ՝ տախի Վահան իւն իթմէք իսթէտիյի
պու միւքեալէմէտէն, կիւյա մատտէյի թաստիգ իտուպ-
տէ, անա կէօրէ կյճապը իճրասընա թէշէպպիւս իտէ-
ճէք իտի, չէօյլէքի, քէնտինին մատմաղէլ Զապէլի ճա-
նու կէօնիւլտէն սէվտիյինի Վահանա ըզհար իտէրէք,
մէրգուճուան պու խուսուստա նէ եաբմասը լաղըմ կէլէ-
ճէյինէ տայըր թալիմաթ իսթէյիւպ, չայէտ Վահան
մատմաղէլ Զապէլին ալէյհինտէ պիր սէօզ սէօյլէսէ, վէ
եախօտ քէնտինէ, պու մուհապէթտէն վաղ կէշմէսինի
նասիհաթ իտէճէք օլսա, էլպէթտէ պու հալլէր, Վահա-
նըն մէրգուճէյի սէվէր օլտուղունա իսպաթ, վէ տէլիլի
գալի սայրլաճաղընտան, օլ վաղըթ մատամ Տէրպանեա-
նըն Հինքեար սույունտաքի տէտիյի սէօզլէրէ նօգթասը
նօգթասընա ինանմայա գարարը գաթի վէրմիշ օլմաղըլ,
տօղրուտան տօղրույա իսթիյղահը մատտէյէ կիրիշիւպ,
շու վէշիլէ սէօզիւնէ տէվամ իթտի:

— Ահ պիրատէր պաշըմա կէլէն հալլէրի պիլմէզսին:

— Հայր օլա:

— Պիր միւտէթտէն պէրու տիրքի, միւրղի կէօյնիւմ
ազատէյի գայտը մուհապէթ իքէն պիր աֆէթի տէվրա-
նըն շահիպաղի չէշմանընա շիքեար օլմուշ տըր:

— Ահ պէյիմ պէն սիզէ տէտիմ իտի, աճէպ խաթ-
րընըզա կէլիյօրմու, տէմէք օլուրքի զաննըմտա եանըլ-
մամըշըմ, թախմինիմ բէք տօղրու իմիշ:

— Էվէթ զաննընըզ բէք տօղրու իսէտէ, պու հալին
սէպէպի քիմ օլտուղունու, եանի քիմին աշղըյըլա նա-
լան օլտուղունու պիլմէզսինիղ տէյիլմի:

— Հայրը նա՞սըլ պիլէպիլիւրիմ:

— Զօրպաճընըզ միւսիւ Տէրպանեանըն քէրիմէսի մատ-
մա . . .

— Ահ Զապէլիմի, աման պէյիմ նէ տէյօրսունուզ:

— Ֆազաթ նիչին թէլաշ իտիյօրսունուզ :

— Թէլաշ տէյիւ պէյիւմ, Թաաճիւպ իտիյօրում :

Մուհիպ պէյ Վահանըն պու հալինի կէօրէրէք քէնտի քէնտինէ « Ահ մատամ Տէրպանեանըն տէտիյի սէօզ տօղլու իմիշ, խէլէճանէ տիւշար օլույօր » տէմէքտէ իտի, վէ պէլքիտէ քէնտիսի Վահանտան զիեատէ էնտիշէյէ տիւշար օլարագ . . :

— Աճայիպ, պու գատար թէաճիւպէ շաեան պիր հալմըտըր պու :

— Հէմ Թաճիւպէ վէ հէմտէ էսէֆէ շաեան տըր :

— Նիչին էսէֆէ շաեան օլույօր, սագըն մէրգուճէնին պաշգա սէվտիյի օլմասըն :

Վահան իլէ Մուհիպ պէյին պէյլէ քէմալի կերմի իլէ միւքեալէմէ իթտիքլէրի հէնկեամտէ, կէօղիւնտէ եէշիլ կէօղլիւք, վէ պաշընա սիյահ գօրտէլալը պիր եաս շապկասը կիյինմիշ օլտուղու հալտէ, ուղուն պօյլու պէեազ վէ չաթալ սագալ ալթմըշ եաշընտա թախմին օլունանիհ-թիեար, ֆազաթ տէլիգանլը կիպի սէրիիւ հարաքէ պիր տտէմ կէլիւպ, Վահանըն եանը պաշընտա օթուրարագ, կիւյա կազէթա միւթաալա իտէյօր կիպի պիր հալ կէօս-թէրիրիտի իսէտէ, հալպուքի մէրգում կազէթայը օգու-մայուպ անճա իւսթիւնէ պագար, վէ խալգըն նազարըն-տան ֆըրսաթ պուլտուգճա, Վահանըն թալրու հարա-քէթինի, վէ պաշտան այաղա գատար կիյտիյի էլպիսէ-նի, վէհասըլ հէր պիր հալինի քէմալի տըգգաթ իլէ թէճէսսիւս իտէր տուրուր իտի :

Նէրէք Վահան վէ կէրէք Մուհիպ պէյ, քէնտի միւ-քեալէմէլէրինէ տալտըղլարընտան մէրգում մէճհիւլիւ ահվալ իհթիեար ֆըրէնկին, միւթէմատիյէն քէնտիլէրինի սիւլմէքտէ օլտուղունուն ֆարգընա վարամայուպ, միւ-պահասալէրինէ տէվամ իթմէքտէ իտիլէր, վէ հաթտա

Վահան Մուհիպ պէյին սուալինէ ճէվապէն . . :

— Տօղրուսու պէյիմ օրասընը քէշֆ իտէմէմ, զիրա մալիւմա (ինսանըն ալաճասը իչէրիսինտէ տիր) տէրլէր մէշհուր սէօզ տիր , պէնտէնիզին էսէֆէ շաեան տըր տէ. տիյիմ մատտէ , մումաիլէյհանըն սիզտէն պաշգա աշըզը օլուպ օլմատըզը խուսուսուստա տէյիլ իտի , անճագ զա. թը ալինիզին , նայիլի մէրամ օլմաղըլա պու մուհապէթ. տէն մէսուտ օլամայաճաղընըզ գազիյէսի տիր քի , պու հալէ քեաֆֆէյի ահուպպանըզ , վէ ալէլ խուսուս պէն. տէնիզ նէ գատար թէէսսիւֆ իթսէմ եէրի տիր , զիրա մալիւմը ալինիզ տիր քի , սիզ իսլամ , վէ մումաիլէյհա ի. սէ խըրիսթիյան մէզհէպինէ մէնսուպէ տիր :

Նասըլքի տէտիք , Մուհիպ պէյ մէրգուլմըն պու սա. հիհ , վէ մանթըզա մուվաֆըզ օլան սէօզլէրինէ , գըս. գանճըզ կէօզլիյի իլէ նազար իտէրէք , հէր հալտէ Վա. հան մատմաղէլ Զապէլի սէվէր օլմաղըլա , քէնտինի մու. մաիլէյհատէն սօղութմագ իսթէյօր զիւլիւմինէ զահիպ օլարագ . . :

— Պու տէտիյինիզ մանի պէնճէ շաեանը գապուլ տէ. յիլ տիր , զիրա մուհապէթ տէտիքլէրի մատտէ , էօլէ պէյհուտէ . . :

Մուհիպ պէյ սէօզլինէ տէվամ իտէմէտի , չիւնքի պու արա ժան գազինօտան իչէրու կիրիպ մէրգուլմանըն եանընա կէլմիշ օլմաղըլա , թապիյի գաթը միւքեալէմէ իթմիլլէր իտի , Վահան մէրգուլմա « պուլուրուն միւսիւ պիր գահվէ ալամաղմըսընը » տէյինճէ , ժան « Հայըր միւսաատէմ եօգ միւսիւ Տէրպանեան մաղաղատա սիզի պէքէյօր » տիմէքլէ , իւչի պիրլիքտէ մահալի մէզքիւր. տէն մուֆարէգաթ իթտիլէր :

Պու միւքեալէմէտէն Մուհիպ պէյին Վահանըն հագ. գընտա օլան չիւպհէսի զայիլ օլմատըգտան պաշգա ,

հաժտա թէզաեիւտ պիլէ իթմիշ օլտուղու օգուեանլա-
րըմըզ անլատըլար , չիւնքի վահանըն հիշ պիր շէյտէն
մալիւմաթը օլմատըղը հալտէ , թապիյի խոսուսը մէզ-
քիւր հագգընտա օլան էֆքեարընը սէրպէսթ սէրպէսթ ,
վէ քէմալի սատագաթ իլէ տօղրուտան տօղրույա պէ-
եան իթմիշ իտի :

Վահան իլէ Մուհիպ պէյ ժանըն ըէֆագաթըլըլա
գաղինօտան չըգտըզլարընտա , զաթէն պալատէ վասֆ
օլունան մէճհուլիւլ ահվալ իհթիեար ֆըրէնկ , (*) մէր-
գումանտէն պիր քաշ տագըզա էվվէլ գաղինօտան չը-
գուպ կիթմիշ իտի :

Դագինօնուն միւսթէճիրի օլուպ ճիվանաքի թէսմիյէ
օլունան զաթ , Դալաթա ճիվարընըն էսկիսի օլմաղըլա ,
օրալարտա սէրսէրի ագչամ սապահ տօլաշմագտա օլան
կիրուհը արագիլին սայքի եիւզտէ սէքսէն պէշինի խսիմ-
լէրի իլէ թանըր վէ պիլիր օլտուղունտան մէրգում իհ-
թիեար ֆըրէնկի կէօրտիւյիւնտէ , եինէ օլ ճիվարտա
մէյիւանէճիլիք իթմէքտէ օլան Ըսթէլեօ նամ արգատա-
շընա խիթապէն . . :

- Շու իհթիյար ֆըրէնկի թանընապիլտի^օնմի :
- Թանըյամատըմ , զանն էտէրսէմ էճնէպի օլմալը :
- Նէ մինասիպէթ , պու ատամ միւճէրրէտ թէպտիլի
դըյաֆէթ իթմիշ հայլազլարտան պիրի օլմալը :
- Տէմէքքի սէն թանընօրսուն :
- Էվէթ բէք չօղունու թանըր իսէմտէ , պու հայլազ

(*) Մէրգում մէճհուլիւլ ահվալ իհթիեար ֆըրէնկ , Վահա-
նըն ճէպինտէն թիւթիւն թապագասընը չըգարըրըզան տիւ-
շիւրմիւլ օլտուղու միւսթէսմէլ մէնտիլինի ալըպ գօյնունա գօյ-
մուշ իտիքի , Վահան նէ օլ անտէ , վէ նէտէ սօնրա մէնտիլինին
ղայպ օլմաղընտան ասլա մալիւմաթը օլմատը :

բէք ուսթալըզը տավրանմըջ օլտուղունտան, նասըսա հանկըսը օլտուղունու անլայամատըմ:

Յիւ հագըգա գաղինօճընըն տէտիյի կիպի, մումաի. լէյհ իհթիեար փըրէնկ, թանըտըղըմըզ նիգօլի քէնտիսի խտիքի, սօն տէրէճէ մէհարէթ իլէ, վէ թանըմայաճագ սուրէթտէ թէպտիլի հալու հիյէթ խտէրէք, ժանըն թա. լիմաթը միւճիպինճէ իչէ պաչլամըջ խտի:

Մուգատտէմա վասփ օլունտուղու կիպի, Պէյօղլու հարիգը քէպիրինտէ, հիւքիւմէթ թարափընտան, հա. բիգզէտէկեանէ չատըրլար թէվզի օլունուպ, մուվագգա. թէն մէզարլըգտա իսքեան իթտիրիլմիշլէր խտի, ֆագաթ մէփսիմի շիթանըն թէգարրուպի իլէ մէրգուման պիշարէ. լէրին գարտա եաղմուրտա չատըրլար ալթընտա գալմա. սընա հիւքիւմէթը Սէնիյէ ճանիպի ալիսինտէն ճայիզ կէօ. բիւլմէյուպ, խասսէթէն շէրէֆսատըր օլան իրատէյի մէր. համէթ ատէյի ճէնապը ճիհանտարի միւճիպինճէ, մէզ. քիւր հարիգ զէտէկեանտէն գուտրէթլէրի օլմաեանլարը իսլամ գօնաղլարընտա իգամէթ իթտիրիլմիշ օլմաղլա, Հըուրսիմէ տախի ֆամիլեասը իլէ պէրապէր Բէրուզաղա նամ մահալլէտէ, պիր քաչ ֆամիլեա պիրլիքտէ օլտուգ. լարը հալտէ, պէօյիւճէք պիր իսլամ գօնաղլընտա սաքինէ օլմագտա խտի:

Վահան մաշուգէսինէ եանի Հըուրսիմէնին խանէսինէ եազըն օլմագ իչիւն վալիտէսինի, մուգատտէմա իգա. մէթ իթմէքտէ օլաուղու Տօլապ տէրէսի ճիվարընտան չը. գարուպ, պիր օտաճըգ. իսթիճար իթմէքլէ, մահալի մէզքիւրէ նագլի մէքեան իթմիշ խտի քի, հէր կիճէ ա. տէթի գատիմէսի իւզրէ, իհթիեար վէ մաշուչէ վալիտէ. սի իլէ պէրապէր թաամ իթտիքտէն սօնրա, Հըուրսի. մէնին իգամէթ իթտիյի խանէյէ կէլիւպ, մաշուգէսի կէ. պիր իքի սաաթ գատար միւսահիպէթ խտէր, վէ կինէ:

վախտէսինին նեղտինէ կիտուպ եաթար իտի :

Վահանըն իգամէթ իթմէքտէ օլտուղու խանէ տախի , ղայէթ վասի պիր իսլամ գօնաղը օլմաղըլա , պիր քաչ ֆամիլեա իսքեան իթմէքտէ օլտուղլարընտան , ֆամիլեայի մէղքիւրէլէրէ մէնսուպ օլան էր.քէ.քլէրին պաղըլարը , սէնաթլարը իգթիղասընտան կէճ վագըթ էվէ կէլմէլէրի սէպէպի իլէ , սայ.քի կիճէնին սաաթ իքի պուչուղունա գատար խանէյի մէղքիւրըն գաբուսը աչըգ գալմագտա իտի իսէտէ , օլ անէ գատար հիչ պիր կէօնա մաղարրաթ վուգու պուլմամըչ իտի :

Վահան մալիւմիւմիղ օլտուղու վէչհիլէ , Մուհիպ պէյ իլէ մահրէմանէ կէօրիւշտիլի կիւնիւն կիճէսի , միւթատը իւզրէ պատէլ թաաթ վախտէսինի եաթարըտըգտան սօնրա հէման Հրօիքսիմէնին խանէսինէ կիթմիչ իտի , Վահան էվտէն տըշարը չըգար չըգմաղ եարըմ սաաթ գատար գաբունըն եանընտա կիղլէնիւպ պէքլէմէքտէ օլան կէօլկէմպի , վէ աոտէթա քէլպ շէքլի կիպի պիր շէյ էվտէն իչէրույէ կիրուպ , վէ ճին կիպի հիչ պիր քիմնէյէ կէօրիւնմէքսիզին , ուսուլ իլէ նէրտիւպանտէն չըգարաղ հէման Վահանըն վախտէսինին եաթմագտա օլտուղու օմայա կիրտի , մէրգսւմըն մաշուչէ վալիտէսի , քէնտինտէն պիխապէր ուլումագտա օլուպ , օտանըն տէրունինէ կիրէն կէօլկէյի թապիլի կէօրէմէմիչ իտի :

Մէղքիւր օտանըն տէրունինտէ էկէր օյանըգ պիր աւտէմ պուլունսա իտի նիմ ըչըգլա եանմագտա օլան գանտիլին զիեալերի իլէ իչէրի կիրէն կէօլկէնին Սիվրիգօղ քէնտիսի օլտուղունու անլայաճաղ իտի :

Վահանըն էշեասը Պէյօղլու հարիգը քէպիրինտէ քիւլլույէն եանմըչ օլուպ , օլապիլտիլի գատար միճէտտէտէն էշեայի լաղըմէ թէտարիք իտէպիլմիչ իտի իսէտէ , պուճիւմէ եինէ օտանըն տէրունի պօշ կէօրիւնմէքտէ իտի ,

շէօյլէքի քէօշէսին պիրինտէ , իւթիւնտէ պազը էլսինէյի միւթիւնիֆէտէն գիթապլար օլտուղու հալտէ , քիւչիւք պիր ճէվիզ սանտղըն եանընտա Վահանըն գարեօլասը , վէ անըն իւթ թարաֆընտա օլան տիվարըն ալթընտա վալիտէսինին եաթաղը պուլունմագտա օլուպ , տիվարըն իւթիւնտէ տախի զայէթ հիւսիւնլի վէ էլէմպախշ սուլ . ըէթտէ չըզըլմըշ օլան եէտի եարէլի (եօթը խօց) պիր Մէրեհմանէ թասվիրի ասըլմըշտը :

Սիվրիգօզ օտա գարուսընասն կէօլկէ կիպի խաֆիֆիք իլէ կիրէրէք , չիմէք չափար կէօլլէրի իլէ թարֆէթիւլ . լայնիտէ էթրաֆընը թէճէսսիւս իթտիքտէն սօնրա , գօճա գարընըն տէրին ույգուեա տալմըշ օլտուղունու թաս . տիգ իտուպ , սօն տէրէճէ ուսուլէթ իլէ սանտղըն եանընա եանաշտը , վէ ճէպինտէն ճէվիզ ճէսամէթինտէ պիր եումագ պալմուլու չըգարուպ , գանտիլին եանմագտա օլան ֆիթիլինին սըճագլըղըլըլա ըսթտըգտան սօնրա , հէման սանտղըն անահտար տէլիլինէ սըզը սըգըլա եա . բըշտըմագլա , թէհայիւրտէ գալընահագ սուրէթտէ պիր մէհարէթ իլէ թըպգը թըպգըլա անահտարըն գալըպընը չըգարտը , վէ իսթէտիյի կիպի օլտուղունու մէմուլնիյէթ . լէ կէօրտի :

Սիվրիգօզ օտանըն իչինտէ նէվար նէեօգ ճիւմէսինի . տէ թալան իթմէքիլիյէ ճան աթար իտի խէտէ , պու պապտէ Նիգօլիտէն ալմըշ օլտուղու խուսուսի պիր էմր միւճիւպիւնճէ հիչ պիր էշեայէ տօգուլնմատը , վէ խանէ . յի մէգքիւրտէ հիչ պիր խասարաթ իթմէքսիզին կիթմէյէ մէճպուր օլտուղունա սօն տէրէճէ ճանը սըգըլարագ , օտա գարուսընտան տըշարը ֆըրլանուպ վէ եինէ կէլտիյի կիպի հիչ պիր քիմնէտէն կէօրիւնմէյէրէք էվտէն չըգար կիթտի :

Սիվրիգօզ քէնտուլէ իհալէ օլունան պու մէմուրիյէթի ,

սուրէթը քիւսթախանէտէ վէ սօն տէրէճէ մէհարէթ իլէ պաշա չըգարտըգտան սօնրա , օլ կիւն սապահտան ագշամա գատար կէրէք վահանը վէ կէրէք ժանըն մաղաղա սընըն հէր պիր թարաֆընը քէմալի տըգգաթ իլէ քէշֆ իթմիշ , վէ հէր պիր թէտպիրի հազըրլամըշ օլան ուսթա սընը , եանի Նիգօլիյի , Սագըզլը պազիրկեան գըլըլընա կիրմիշ օլտուղու հալտէ (Բալէ քրիսթալ) թէաթըօսու նուն գարշուսընտաքի գազինօտա պուլտու , վէ չըգարմըշ օլտուղու պալմուսընտան մամուլ անահտար գալըպընը մուսաիլէյհէ թէպիմ իթմէքլէ , պու իշի նէ գատար սուհուլէթ իլէ իճրա իթտիյինի պիլիֆթիխար վէ թէֆերուաթըլլա նագլ իթտի :

Նիգօլի Սիվրիգօզըն իճրա իթմիշ օլտուղու պու խըտմէթի հասէնէտէն վէֆգէլատէ խօշնուտ օլմաղըլա , մէրգումըն սըրթընը տէօյիւպ , վէ եիւզլէրինի մուհապէթը բէտէրանէ իլէ եօխշայարագ , « Աֆէրին օղլում , հայտէ արթըգ եէրիմիզէ կիտէլիմ » տէմէքլէ իքիսի պիրլիքտէ ֆէնէրի եագարագ մալիւմիմիզ օլան Գասըմ բաշատէքի ինլէրինէ վարտըլար :

Նիգօլի էվէ վարըրվարմագ , ատէթը գատիմէսի իւզըէ քէօր սարխօշ եաթըպ ույումագտա օլան ուստա Բինկօյու օյանտըրուպ , Սիվրիգօզըն չըգարմըշ օլտուղու անահտար գալըպընը կէօսթէրտի , մէրգում ուսթա Բինկօ կէօզլէրինի սիլէրէք գալըպը մուսայէնէ իթտիքտէն սօնրա , « Բէք ալա տըր , տօղրուսու սէնին Սիվրիգօզընըն էմալի պուլունմագ » տէյէրէք , հէման կիճէլէյին իշէ սօյունուպ , վէ Նիգօլինին մուավէնէթի իլէ մէզքիւր գալըպըն շէքլինճէ պիր անահտար եարմաղա պաշլատը :

Ֆէրտասը կիւն սապահլէյին էրքէն , Նիգօլի եինէ թէպտիլի շէքլու էսվապ իթմիշ օլտուղու հալտէ քէշֆէ պաշլայուպ , ժանըն քիւշաու իթտիյի մաղաղայը սօն տէ :

Ֆա օլարագ պիր տահա կէօզտէն կէշիրտիրտէն սօնրա ,
Դուլէ գաքուսընտարի հազըրճը տիւքքեանլարընա կիրէ-
րէք (կուսթօսունհա) մուվաֆըզ պիր (գօսթիւմ) արամագ-
տա իտի :

— Պու վագապէրտէն սօնրա , վուգու պուլաճագ օ-
լան հալլէրին հէքեայէսինէ կիրիշմէղտէն էվէլ , շունու
տախի տիմէյէ ունութմայալըմքի , վահան իլէ Մուհիպ
պէյին պէրապէր գազինօեա կիթտիքլէրինի , ժան , վա-
հանըն մաղաղատա պըրագաթըլ համմուտան անլամըշ օ-
մաղըլա , տէրագապ նիգօլիյի պուլուպ մալիւմաթ վէր-
միշիտիքի , մէրգումըն տախի գազինօյա կէլիպտէ մու-
մալիլէյհիւմին եանը պաշընտա օթուրտգըղու զաթէն օ-
գուեանլարըմըզա մալիւմ տիր :

ԵՒՐՄԻՊԵՇԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՂԱՐԻՊ ՊԻՐ ՍԸՐԳ Ս. Թ.

Վահան իլէ Մուհիպ պէյին մահրէմանէ միւքեալէմէ-
լէրի էսնասընտա, ժանրն. կէլիպտէ, « Միւսիւ Տէրպան-
եան մաղազատէ սիզի պէքլէյօր » տէյերէք Վահանը
գազինօտան չըղըրտըղը օգուեանլարըմըզըն խաթըրլա-
րընտա օլմալըտըր :

Ֆիլ հագըզա միւսիւ Տէրպանեան ժանրն մաղազասըն-
տա Վահանը պէքլէմէքտէ իտի, մումաիլէյհ օթթաղը-
նըն, եանի Սէրմէտ պէյին արզուսը միւհիպիւնճէ, կէ-
րէք քէնտի հիմայէսի թահարնտա պուլունան մաղազա-
նըն, վէ կէրէք խասսէթէն ժան իչիւն քիւշաու օլունան
օտանըն հիսապլարընը, եանի ալթը պյըղդ (պիլանչօսընը)
իսթէմիշ օլմաղըլա. Վահան Մուհիպ պէյտէն այրըլուպ
մաղազայա կէլտիյինտէ միւսիւ Տէրպանեան, քէմալի նէ-
զաքէթ իլէ մէրգումա իսթապէն . . .

— Վահան էվլատըմ հէր նէ գատար զահմէթ իսէ,
բազար իրթէսի սապահընա գատար հէր հալտէ կէրէք
պիզիմ վէ կէրէք պու մաղազանըն հիսապլարընը պաշ ի-
տուպ, ալթը պյըղդ պիլանչօսունու եաբմալըսըն զիրա
բէք էլզէմ տիր, տէտի :

— Պաշ իւսթիւնէ էֆէնտիմ, լաքին նասըլքի մալիւ-
միւնիզ տիր, պու կիւն ճումա վէ վագըթ տախի ագչամ
օլմաղըլա պաշլանըլամազ, վէ եարըն տախի ճումա իր-
թէսի տիրքի հէր հալտէ ագչամա գատար թահսիլէ տօ-
լաշաճաղըմտան, թապիլի էլիմէ գալէմ ալմազ միւմբիւն.

սիւղ օլաճաղը շիւպհէսիզ տիր :

— Հա , թահսիլ տէտինտէ էյի հաթըրմա կէլտի , սա .
լը կիւնիւնէ թամամը թամամքնա վատէսի հուլուլ խտէն
պիր պօնօ վար քի հէր հալտէ էօտէմէմիզ լազըմ տըր ,
անըն իչիւն եարըն զիեթտէ պիր մէպլաղ էլտէ խտէպիւ-
մէյէ չալըչմալըսընըզ , (ժանա խիթապէն) պուրանըն սա .
թըշընտան նէ մըգտար բարա վար :

Ժան գասայը աչուպ մումաիլէյէ օն պէշ ատէթ գա .
տար պէշ լիրալըգ պանգնօթ վէ էլլի լիրա գատար տա .
խի նազըտ իրայէ իթմէքլէ . . . :

— Էլլի լիրա գատարտա եարըն թահսիլ օլունապիլէ-
ճէյի մէլհուզ տըր քի , ճէման իքիեիւզ եէթմիշ պէշ լի-
րա տէմէք օլուր , տէտի :

— Բէք ալա , իմտի տէմէք օլուրքի պու հաֆթանըն
թահսիլաթը իլէ գասատէքի մէվճուտաթ , պօնօյը էօտէ-
յէպիլէճէք տիր , տէյիլմի միւսիւ վահան :

— Էվէթ էֆէնտիմ , զիրա եարընքի թահսիլաթ իլէ
պէրապէր , ալթը եէտի եիւզ լիրա գատար մէվճուտա .
թըմըզ օլաճաղընը մէմուլ խտէրիմ :

— Ջօգ էյի , շիմտի կէլէլիմ հիսապ մէսէլէսինէ , վա-
գա'ա պու հաֆթա (սուրը Խաչ) եօրթուսը օլմասը մինա .
սիպէթի իլէ իքի կիւն թաթիլիմիզ վար , վէ պու եօր-
թուլարտան իսթիֆատէ իտուպտա , էլպէթ կէզմէյէ կի-
տէճէյիտինիզ իսէտէ , խաթըրմ իչիւն էյլէնճէնիզի պաշ-
գա պիր վագըթա թէէխիիր իթմէքլէ , պու բազար կիւ-
նի , էվէլա պիզիմ մաղազանըն վէ սօնրատա պուրանըն
հիսապլարընը բույէթ իտէրէք , պիլանչօսընը բազար իր-
թէսի կիւնի ալըպ Պէօյիւքտէրէյէ կէթիրմէնիզի բէճա
խտէրիմ :

— Բէք ալա էֆէնտիմ , իշ հէր շէյտէն իլէրի տիր ,
մատէմքի հիսապլարըն պու գատար էլզէմիյէթի վար

տէյօրսունուզ, պէնտէնիզ բազար կիւնիւ պիւանչօյը թան-
դիմ իտէր, վէ բազար իրթէսի կիւնի տախի ալըպ զաթը
ալինիզէ կէթիրիրիմ:

— Թէչէքքիւր իտէրիմ:

— Էսթաղֆիրուլլահ վազիֆէմ տիր:

Միւսիւ Տէրպանեան սաաթա պագարագ « վաբօրու-
միւզուն վագթի հազլաշմը » տէյուպ ժան իլէ պէրա-
պէր Վահանը սէլամլայըպ կիթտիլէր, Վահան տախի պիր
մըգտար մաղազատէ էյլէնտիքտէն սօնրա Պէյօղլունա
չըգտը:

Վագաա Վահան, միւսիւ Տէրպանեանըն տէտէյի կի-
պի, իքի կիւն եօրթուտա Հըռիբսիմէյի ալըպ Պէյգօզ-
տա սաքինէ օլան թէյզէսինէ կէօթիւրէճէք իտի իսէտէ,
չօրպաճըսընա գարչը կէլէմէյիւպ, խահնախահ րէճա մէ-
գամբյըլա օլան պու էմրէ իմթիսալէն, բազար սապահ-
լէյին էրքէնճէ էվէլա Ըստամպօլտաքի մաղազանըն, վէ
անտէն սօնրա Գալաթայէ կէչիւպ ժանըն հիսապլարընը
րույէթ իտէրէք, բազար իրթէսի կիւնի տախի, Հըռիբ-
սիմէյի պէրապէր ալարագ Պէյիւքտէրէյէ կէօթիւրիւպ,
թանդիմ իտէճէք օլտուղու պիւանչօյու միւսիւ Տէրպան-
եանէ թէսլիմ իթտիքտէն սօնրա, մաշուգէսի իլէ պէրա-
պէր Պէյգօզա կէչիւպ, օլ կիճէ Հըռիբսիմէնին թէյզէսի
խանէսինտէ միսաֆիր գալմայա գարար վէրմիշ իտի:

Փիւհագըգա պալատէ իֆատէ օլունտուղու կիպի, Վա-
հան չօրպաճըսընա վէրմիշ օլտուղու սէօղ միւճիւպիւնճէ,
բազար սապահլէյին էրքէն, Ըստամպօլա կիտուպ էօյլէնէ
գատար հաղըպ չըգարագ հիսապլարընը պաշ իթտիքտէն
սօնրա, հէման Գալաթայա կէչէրէք ժանըն հէսապլարընը
տախի պագմայա պաշլամըշ բտը:

Հալպուքի Վահան, ագչամըն սաաթ օնիքիսինէ գա-
տար սօլուգ ալմագսըզըն եաղուպ չըգարագ պիր միւմ-

քիւն հիսապըն իշինտէն չըգամատը , զիրա մալիւմիւմիլ
օլտուղու կիպի , մէրգում , գաբու եօլտաչընըն , եանի
ժանըն , կէրէք Ըստամպօլտաքի մաղաղատէ մէմուրիյէթի
հէնկեամընտա , վէ կէրէք Գալաթա ճիհէթինէ կէչիւպտէ
միւսթագիլէն պաշլամըշ օլտուղու իշտէ իրթիքեապ իթ .
միշ օլտուղու իսթիլասաթը ալինէ կիպի աբ աշըգ կէօր .
մէքլէ , աաթթա պու խըրսըզլըղը քէնտի եաբմըշ կիպի
մահճուպ օլուպ նէ եաբաճաղընը , վէ նէ թէտպիր իթի .
խազ իտէճէյինէ շաչըրմըշ գալմըշ ըտը , չիւնքի էկէր
պուլտուղու հիսապա կէօրէ պիլանչօ եաբսա , հէր հալ .
տէ ժանըն խըրսըզլըղը մէյտանէ չըգուպ , նամուսընըն
բայիմալ օլաճաղը , վէ տահա տօղրուսու ըշղալէթ իլէ
գօվուլաճաղը կիւնէշ կիպի աշիքեար օլուպ , ֆաղաթ
վահան , միւթթասըֆ օլտուղու ինսանիյէթ վէ հիւսնի
ախլաղը իգթիղասընճա , վէ հըսսիյաթը հասէնէսինտէն
թահըրիգ օլաբագ , պունճա միւտէթտէն պէրու պիրատէր
մագամըյըլա սէվտիյի գաբու եօլտաչընըն պու հալինի ,
հիշ պիր վագըթ թէճվիղ իտէմէյուպ , պիր մըգտար թէ .
ըէտտիւտ իլէ տիւչիւնտիւքտէն սօնրա , պու խուսուստա
ժան իլէ կէօրիւշիւպ , իսթիյզահը մատտէ իթմէք , վէ
մահզա մէրգումըն միւշալէրէթի իլէ պիլանչօսընը եաբ .
մագլըղը վաղիֆէ ատտ իթմէքլէ , հիսապը եաբը պու .
չուգ պըրաղարագ , ալաղա գալգըպ մաղաղանըն տէրու .
նինի սըգը սըգըեա տօլաշմաղա պաշլատը :

Վահան գաբու եօլտաչընը շու նամուսուղլուգտան
գուրթարմանըն թէտպիրինի տիւչիւնէրէք օլ տէրէճէ
տալմըշտըքի , մաղաղանըն պէքճիսի պուլունան համմա .
ըն իշէրույէ կիրուպ քէնտինի պէքլէմէքտէ օլտուղունու
կէօրէմէմիշ իտի , համմալը մէրգում , Վահանըն պու հա .
լինէ թէաճիւպ իթմէքլէ , նիհայէթ միւշարիլէյհի սէս .
լէյուպ . . .

— Միգալիս Վահան սաաթ օնիքիլի կէջտի, մաղաղայր
գարայալըմը, տէտի :

Մէրգու մ ույգուտան օեանըր կիպի հէման արգանընա
տէօնէրէք համմալը կէօրիւպ . . :

— Հայտէ գարայալըմ, տէտի :

— Պու ադշամ պիզիմ քէօյտաշարըն պիրինին իսմի
թաշիկ օլմաղըլա, թէպրիք իթմէյէ կիտէճէքսիմ, ա-
ճէպ միւսաատէ իտէրմիսի՞նիզ :

— Կիթ, լաքին կիճէ յի օրատա կէջիւրմէյէսին :

— Հայըր պիր իքի սաաթտան կէլիպ եինէ պուրատա
եաթաճաղըմ :

— Էօյլէ օլտուղու հալտէ պէյիսէօգ կիտէպիլիքսին :

Համմալ պու միւսաատէտէն վէմուռն օլարագ Վաճա-
նա արզը թէշէքքիւր իթպիքտէն սօնրա մաղաղայր գա-
բայուպ, հէմշէհրիսինին իսմինի թէպրիզ իթմէյէ կիթտի :

Վագաա ժան իրթիքեապ իթմիշ օլտուղու պու իխթի-
լասաթը զայէթ ուստալըգը սուրէթտէ թութմուշ օլտու-
ղու տէֆթէրլէքտէ կիզլէյէպիլըմիշ իտի իպէտէ, հալլու-
քի Վահան պիրինճի տէրէճէտէ մուհապիպ, վէ զիհնի
քէսկին պիր տէլիգանը օլմաղըլա, ադըպէթ մէրգուլըն
խըրսըղըղընը անլայապիլմիշ իտի :

Վահան իհէր պիր էյլէնճէպինի, գարու եօլտաշընըն
իքմալի նամուսը, ուզըռնա ֆէտա իտէրէք, հաթտա
իրթէ կիւնի մաշուգէսինի Պէյգօղա կէօթիւրմէյէ սէօգ
վիրմիշ իքէն մուսաիլէյհանըն տախի խաթըրընը բայիմալ
իթմէքլէ, կէճէլէյին Պէյիւքտէրէյէ կիտուպտա, միւ-
սիւ Տէրպանեանտէն կիզլի օլարագ ժան իլէ պու խու-
սուստա կէօրիւյմէյէ գարարը գաթի վիրուպ, մաղաղա-
տէն չըգար չըգմաղ ալէթ թաաճիլ իսկէլէյէ տօղըռ գօ-
շարագ Պէյիւքտէրէյէ կիթմէք իշիւն պիր գայըգ պուլ-
մայա սալաշար :

Վահան իսկելէյէ կիթտիյինտէ զաթէն օրթալըգ գա-
րարմայա պաշլայուպ , հէման սաաթ պիրէ թէգարրուպ
իթմէքտէ իտի , օլ կիւն սապահտան ագչամա գաւոտար
հավատա , թահամմիւլի զայրի գապիլ . եանի ինսանըն
նէֆէսինի գաթ իտէրճէսինէ պիր սըգլէթ օլուպ , վագ-
թը ղէվալէ գատար տէվամ իթմիշ , վէ ագչամ գարան .
ըղը պասընճա կէօք կիւրլէմէյէ պաշլայարագ , վէ ագա-
պինտէ շիտէթիւ պիր պաթը բուգիկեարը իլէ տէնիզ
տախի գապարմագլա թապիյի իսկելէտէ գայըգ պու-
լունմամագտա իտի :

Վահան մահալի մէգքիւրտէ գայըգ պուլամայաճաղը-
նը ագլը քէսէրէք , հէման քէմալի շիթապլէ գօշուպ թօբ-
խանէ իսկելէսինէ կէլտի , վէ հէրնասըլսա օրաւոա թէ-
սատտիւֆէն պիր գայըգ պուլմաղըլա բազարըղընը իտուպ
Պէօյիւքտէրէյէ միւթէվէճճիւհէն եօլա չըգաը :

Պահրու պէրրի գօյու պիր գարանըգ իսթիլա իթմիշ
օլմաղըլա , Վահան բաքիպ օլտուղու գայըղըն գանղը իս-
կելէյէ մէնսուպ օլտուղունու , վէ գայըգճընըն եիւզինի
պիլէ կէօրէմէտիյի կիպի , մէրգում գայըգճը տաթի միւշ-
թէրիսինին նէ չէքիլտէ ատէմ օլտուղունու կէօրէմէմիշ
իտի :

Գայըգ սալը բազարը բիյիկեահինէ վասըլ օլունճա ,
նակեահան հէվա բօյրաղլայուպ շիտէթլի սուրէթտէ պիր
կիւն աօղրուսու էսմէյէ պաշլատը , վէ կիթտիքճէ թէ-
չէտտիւտ իթմէքլէ տէնիզտէ տաղլար կիպի տաղլալէր
բէյտա , վէ հէման զարգ օլմագ թէհլիքէսի հիւվէյտա
օլմագտա իտի :

Գայըգ պու մինվալ իւզրէ օրսա բօճա կիտէրէք իքի
պուշուգ սաաթըն իյինտէ անճագ Օրթաքէյէ վասըլ օ-
լապիլիպ , վէ պիրպիրինի թէագիպ իտէն շիտէթը էմվա-
ճը տէհչէթ ֆէգատէն արթըգ օնտան իլէրույէ վարմագ

միւմքիւն օլամայաճաղընր վահան անլայուպ , վէ զիեա-
տէսի իլէ գօրգարապ , գայրգճընըն իւճրէթինի թէտիյէ
իթմէքլէ , հավլիճանըլա վէ կիւճպէլա կիւճ պաթա չը-
գա Օրթաքէօյ իսկէլէսինէ եանաշապիլտիքտէն սօնրա ,
տալղալար գայըղը գաբըպ թունտան թունա սալտըլար :

Վահան տէնիզ տալղալարընտան սըրսըզլամ օլտուղու
հալտէ գարայա չըգար չըգմազ տէհչէթիւ սսւրէթտէ
կէօք կիւրլէմէսի իլէ շիմչէքլէր չագըպ , վէ արգասըն-
տան հէր պիրի ֆընտըգ թանէսի ճէոամէթինտէ օլարապ
եաղմուր իլէ գարըլըգ պիր տօլու եաղմայա պաշլայըպ ,
պահու պէրրի կէօզ կէօզիւ կէօրմէզ պիր հալէ գօյ-
մուշ իսի :

Վահան սահիլի սէլամէթէ չըգտըգտան սօնրա արթըգ
Պէօյիւքտէրէյէ կիտուպտէ ժան իլէ մէսէլէյի մալիւմէ
հագգընտա կէօրիւշմէքլիյի թապիյի սապահա թէէխիիր
իթմիշ օլմաղըլա , անճագ Օրթաքէօյտէն Պէյօղլունա
կիթմէք իչիւն հէր նէ գատար աթ վէ արապա արատը
խէտէ , հավանըն պօղուգլուղունտան սօգազլարտա ին
ճին պուլունմատըղընտան չարնաշար եայա օլարապ էվինէ
կիթմէյէ գարար վիրուպ եօլա չըգտը , վէ պին տիւրի
մէշագաթ իլէ անճագ կիճէնին սաաթ պէշ պուչուգ եա
ալթը սուլարընտա , սօն տէրէճէ եօրղուն վէ սըրսըզլամ
օլտուղու հալտէ խանէսինէ եէթիշէպիլտի :

Իշթէ մէրգոււմ կիճէ կիւնտիւզ ճիհէթպէ ճիհէթ ա-
լէյհինտէ կէզմէքտէ , վէ մատտի մանէվի սուրէթտէ
խարապընա եիւրիւմէքտէ օլան տիւշմանընըն , եանի խա-
յըն վէ նանքէօր գաբու եօլտաշընըն մէնաֆիյի շախսի-
յէսի իչիւն էօմիւլնի թէհլիգէյէ իլգա իտէրճէսինէ պիր
ֆէտաքեարլըգ իճրա իթմէքտէ իտի : Մուճաիլէյհին պու
ֆէտաքեարլըղընըն գատրու գըյմէթինի խայըն ժան պիլ-
մէզ , վէ պիլէտէ սույի ախլագընտան նաշի էհէմիլիյէթ

վիրմէ յէճէ յի տէրքեար իսէտէ , մէկէր ճէնապը վաճի-
պէլ վիճուտ հաղրէթլէրի , քէնտի գուլարընտան պնզը-
լաքընըն իճրա իտէկէլտիքլէրի , պու կիպի ֆազլիլէթլէրի
կէօրիւպ թագտիր իթմէ յէճէքմի իտի . . :

Վահանըն Օթթաքէօյտէն եօլա չըգտըղը էսնատէ , Պէ-
յօղլունտա քէնտի իգամէթ իթտիյի խանէտէ տախի ա-
թիւիզ գիքը զարիպ հալլէր կիւզէրան իթմէքտէ իտի ,
մէրգումըն իհտիեար վէ մաշուչէ վալիտէսի օղլունու թա-
ամէ պէքլէյէ պէքլէյէ օսանըպ , հէման օթուրտուղու
եէրտէ ույոււկա դաւմըշ օլմաղըլա , թըպղը էվէլէրի կիւ-
նիւն ագչամըսը կիպի , Սիվրիգօղ ուզուլ իլէ կէլիւպ իտ-
նէյի մէգքիւրին գարուսը էօնիւնտէ , Վահանըն միւթա-
տը իւզրէ կէլիպտէ վալիտէսի իլէ թաամ իթտիքտէն սօն-
րա հըրիքսիմէնին խանէսինէ կիթմէսինի պէքլէմէքտէ
իտի , Սիվրիգօղ պիր չօգ պէքլէտիքտէն սօնրա Վահանըն
կէճիքպիլինէ ճանը սըգըլըպ , պու տէֆա մէրգում կէլ-
մէտէն իշինի պէճէրմէյէ գարաթ վիրմէքլէ , պիր թալէրիպ
խանէյի մէգքիւրէ կիրէքէք օտողրու Վահանըն օտասընա
չըգտը , վէ իհթիեարէ գատընըն քէնտինտէն պիլապէր
հալտէ ույումուշ օլտուղունու թաստիգ իթտիքտէն սօն-
րա , էվէլէրի կիւնիւն ագչամըսը , պալմոււմու իլէ անահ-
տարընըն գալըպընը չըգարմիշ օլտուղու սանտըգ ճանըն
եանընա եագլպշուպ , վէ ճէպինտէն պիր ուֆագ անահ-
տար չըգարարադ մէգքիւր սանտըղը աշտը , վէ տըգդաթ
իլէ սանտըղըն տէրունինի թէճէսիւս իթտիքտէն սօնրա ,
բաքէթ շէքլինտէ պիր չօգ քեաղըտլար չըգարուպ , էվ-
րագը մէգքիւրէ տէրունինէ պիր շէյ գօյարադ սանտըղը
գարատը , վէ տէֆա քիլիտլէյիպ , հիշ պիր քիմսէտէն
կէօրիւնմէքսիղին խանէ գարուսընտան տըչարը չըգտը ,
վէ պու իշի տախի սուհուլէթ իլէ պաշա չըգարապիլիշ
օլտուղունա սէվինիպ , վէ տուտագլարընտա շէյթանի

պիր թէպէսսիւմ կէօրիւլտիւյի հայտէ , Բէրուզ աղա մա-
հալլէսինտէն Դալաթայա տօղրու էնմէյէ պաշլատոր :

Սիվրիգօղըն , քիմնէյէ կէօրիւնմէքսիղին քէմալի սոռք
հուլէթ իլէ վահանըն խանէսինտէ իճրա իթտիյի մէմու-
րիյէթի հէնկեամընտա , ժանըն մաղաղասընտա տախի
պաշգա պիր զարիպ վագաա զուհուրէ կէլմէքտէ իտի ,
չէօյլէքի , եաղմուրըն շիտտէթի սուրէթտէ եաղմասը սէ-
պէպի իլէ , մահալի մէպքիւրտէ հիչ պիր քիմնէ պուլուն-
մաուրըլընտան վէ կիճէնին գօյու գարանըլընտան իտթի-
ֆատէ իտէրէք , էլինտէ ուֆագ պիր խըրաղ ֆէնէրի
օլտուղու հալտէ ուզուն պօյլուճա կէնճտէն իւսթիւ պաշը
ղայէթ թէմիզ , վէ սիւսիւճէ կիյինմիչ պիր ատէմ , ժա-
նըն մաղաղասը գարուսը էօնիւնտէ տուրարագ , էլինտէ
պուլունան ֆէնէրին ըջըլըյըլա գաբունըն անահտար տէ-
լիյինի արայըպ պուլտու , վէ ճէպինտէն պիր անահտար
չըգաղուպ , էթրաֆընա պիր աթֆը նաղար իթմէքլէ ,
քէնտինի կէօրէճէք հիչ պիր ֆերսը վահիտ պուլունմա-
աըլընա թէէմին օլտուգտան սօնրա , ատէթա քէնտի
տիւքքեանընը աչար կիպի ֆիթուր իթմէյէրէք սուհու-
լէթ իլէ գաբուսը աչըպ իչէրույէ կիրտի :

Շախսը մէրգում մաղաղայի մէգքիւրէյէ բէք չօգ կիւր-
միչ չըգմըչ կիպի , հէր պիր թարաֆընը պիլիւր պիր հալ
կէօսթէրէրէք , հիչ պիր եանա իլիշիք իթմէքսիղին տօս-
տօղրու ագճէ գասասընա եանաչուպ , վէ ճէպինտէն պաշ-
գա պիր անահտար չըգարարագ , մաղաղանըն գաբուսընը
աչտըլը կիպի , գասայը տախի գօլայլըգ իլէ աչտը , վէ
տէրունինտէ պուլունան ալթը եէտի եիւզ լիւրալըգ պանգ-
նօթ վէ նագքտը , վէ պիր թագըմ անթիգա մալամընտա
օլան էսկի ալթուն միւսթիւքեաթը տախի կիզլի պիր տէ-
րէյին էլինտէն ալարագ , ճէպինէ գօյսուգտան սօնրա ,
պու գասայընա տախի գանտաթ իթմէյէրէք գաբունըն

տէրունինի ինճէտէն ինճէյէ արաշտըրմայա պաշլատը, վէ նիհայէթ քիւչիւք պիր մահֆազա տէրունինտէ մահֆուզ պուլունսն զայէթ միւսէննա պիր թէք թաշլը պըրլանթա եիւզիւյի տախի բարալար իլէ պէրապէր ճէպինէ թըգըշտըրտըգտան սօնրա, մաղազանըն գաբուսունու աւալըգ պըրաղարագ տըշարըյա չըգտը:

Սարիգը մէրգոււմ սօգազա չըգտըղընտա ֆուրթունա էլան տէվամ իթմէքտէ, վէ սիճիւմ կիպի եաղմուր եաղմագտա օլուպ, սօգագտա տախի հիչ պիր ֆէրտը վահիտ պուլունմատըղընտան, բէք գօլայ ֆիրար իտէպիլիր իտի իսէտէ, հէր նէ էֆքեարէ մէպնի իսէ, մումաիլէյհ գաշմայը թէճվիզ իթմէյուպ, պիր հալի թէրէտտիւտ իլէ մաղազանըն էօնիւնտէ պիր աշաղը պիր եօգարը տօլաշմայա պաշլատը:

Պու արա մալիւմիւմիզ օլտուղու կիպի, քէօյտաշլէրինէ իսիւմ թէպրիքինէ կիթմիշ օլան մաղազանըն պէքճիսի չագբըր քէյֆ օլտուղու հալտէ ավտէթ իթմէքտէ օլուպ, շախսը մէզպուրըն մաղազանըն գաբուսըն էօնէրինտէ տօլաշտըղընը կէօրիւնճէ վէսվէսէ իտէրէք մաղազայէ տօղրու գօշմայա պաշլատըղընը, սարիգը մէրգոււմ կէօրիւնճէ օլ տախի ֆիրարէ եիւզ թութտու իսէտէ, ֆագաթ պէքճի մումաիլէյհէ օլ գատար եագլաշմըշտըրքի, հէման օլ արա չագմագտա օլան տէհշէթիւ պիր չիմշէյին զիեասընտան, սարիգը մէրգոււմըն վահան քէնտիսի օլտուղունու քէմալի իսէֆֆու թաաճիւպ իլէ կէօրիւպ տուրտուղու եէրտէ ատէթա թաշ քէսիլիպ տօնա գալտը:

Սարիգը մէրգոււմ պէքճինին քէնտիսինի թանըտըղընը անլայընճա, մէրգոււմա սիւքիւթ նըշանէսի օլարագ բարմաղընը տուտաղընըն իւզէրինէ վազ իթտիքտէն սօնրա ճէպինտէն պիր քաշ ալթուն չըգարարագ ուզագտան պէքճիյէ տօղրու ֆըրլաթտը: Վէ հէման ֆիրար իտէր-

քէն , կիւյա ներէյէ կիտէճէյինի շաշըմըշ կիպի , մաղա-
ղանըն արգա ճիհէթինտէն տէօնիւպ տօլաշըպ եինէ մա-
հալի մէգքիւրէ կէլմիշ իտի , վէ պէքճի իսէ կերէք վա-
հանը պէլլէտիյի շախսըն քէնտիսինէ փըրլաթտըղը ալ-
թունլարտան , վէ կերէք մաղաղա գաբուսունը աշըգ
պուլտուղունտան վէֆգէլատէ պիր էնտիշէյէ տիւշար օ-
լարագ ալագը օլտուգճա պաղըրմասըյըլա , տիկէր մա-
հալլէլէրին պէքճիլէրի տախի մէրգումըն իմտատընա եէ-
թիշիւպ սարիգը մէզպուրը գօվալամայա պաշլատըլար :

Պէքճիլէր սէքիզ օն ատըմ գատար մէրգումա եագլա-
շըրլար իտի իսէտէ պիր միւմքիւն էլէ կէշիւմէյէ մուվա-
ֆըգ օլամագլար իտի , վէ կեահ պէ կեահ չագմագտա
օլան շիմշէքլէրին զիեալէրի իլէ մէրգուման պէքճիլէրին
տախի պաղըլարը ֆիրար իթմէքտէ օլան շախսըն վահան
քէնտիսի , օլտուղունու , վէ պաղըլարը տախի մէրգու-
մըն յէքլու սիմասընտան վէ կիյինմիշ օլտուղու էսվապըն-
տան չօգ տէֆա օրալարտա կէօրիւպ թանըտըգլարը պիր
ատէմ օլմասընը իսպաթ իթմէքլէ վահանը պիզզաթ թա-
նըեանլարը թաստիգ իթմէքտէ իտիլէր :

Սարիգը մէրգում քէնտիսի թա'աղըպ իթմէքտէ օլան
պէքճիլէրէ սիւահ կէօսթէրէրէք թէհտիտ իլէ քիւրէք-
ճիլէր իշինէ տօղրու գօշմագտա իտի , վէ անլէր տախի
արգասընտան մահալի մէգքիւրէ եիւրիւյիւշ իթտիքլէ-
րինտէ , նակեահան արգալարընտան թաշա թուլթուլմուշ
օլտուգլարընը անլատըլար , վէ հաթտա վէֆգէլատէ պիր
մէհարէթ իլէ գուրշուն կիպի նըշան ալըրճասընա աթը-
լան թաշլարտան , պէքճինին պիրինին գաֆասը եարը-
լուպ գանլար ագմայա պաշլայընճա , մէրգուման պու-
եհնի վէ մէմուլին զայրի տիւշմէնին հէր հալտէ սարիգը
մէրգումըն ավէնէսինտէն օլտուղունու անլայուպ , անը
տախի ախզու կիրիֆլթ իթմէք մագսատըյըլա արգալա-

ընը ու ճանիպէ տողրու չէվիրմիչէր իբէն, սարիգը մեր-
գողմ տախի, պէքծիլէրին պու վաղիյէթինտէն իսթիֆա-
տէ իտէրէք, պիր իբի էլ տապանճա պօշալտըպ ֆիրար
իթմէքտէ իտի:

Պէքծիլէր իբի աթէշ Խրասընտա գալմըշ օլտուգլա-
րքնտան պիւսպիւթիւն շաշըրմիշլար իտի, ֆագաթ կէրէք
տապանճանըն սէսինտէն, վէ կէրէք մէրգուճան պէքծի-
լէրին կիւրիւթիւսիւնտէն ուղագտա կէզմէքտէ օլան
զապլթիյէ գարագօլու իշիտուպ տէրագապ մահալի մէզ-
քիւրէ եէթիշմիչէր իտի իսէտէ, կէրէք պէքծիլէրի թա-
շա թուլթան առէմ վէ կէրէք սարիգը մէրգուճ ֆիրար
իթմիշ օլտուգլարընտան, զապլթիյէլէր օրալարտա պէք-
ծիլէրտէն մահալի քիմսէյի պուլամատըլար:

Մէզքիւր զապլթիյէ գօլունոն գօմանտասը պոլունան
միլաղիմ էֆէնտի. մաղազանըն համմալընը իսթիճվապ
իթմէյէ պաշայուպ, վէ մէրգուճըն իֆատէսինէ կէօրէ
խըրսըզը թանըր օլտուգլունու վէ հաթտա մէրգուճ քէն-
տինէ սուս օլմագլըզը իշարէթ իտուպ բարա տախի ֆըր-
լաթմըշ օլտուգլունու սէօլլէյինճէ տէրագապ պիր ֆէնէր
եագարագ միլաղիմ էֆէնտի պիղզաթ մահալի մէզքիւրի
թահարրի իթմէքլէ, պէքծիլին իֆատէսի միւճիւպիւնճէ
եէրտէն տէօրտ առէտ Օսմանլը լիրասը, վէ մաղազանըն
գաբուսու էօմիւնտէն տախի քիրլիճէ, վէ ուճունտա
մարգալը պիր եաղըզ պուլտուքի, մէզքիւր մէնտիլ խըր-
սըզըն իւզէրինտէն տիւշմիւշ օլտուգլու անլաշըլաղըր կէ-
պի, ուճունտա գըրմըզը իբէք թէլի իլէ իլէնմիշ օլան
(վ) հարֆը տախի մէնտիլի մէզքիւրըն Վահանըն օլմա-
սընա պիր տէրէճէյէ գատար իսպաթ իթմէքտէ իտի:

Միլաղիմ էֆէնտի վաղիֆէսի իգթիզասընճա, էվէլ է-
միրտէ մաղազանըն գաբուսընը գարաթտըրուպ, վէ էօ-
նիւնէ իբի նէֆէր զապլթիյէ պէքլէթտիւքտէն սոնրա, վու-

գույի հալի ճուրնալ խտերէք, վէ մաղազանն համալը-
նը տախի տէրտէսթ իթմէքլէ դարաղօլա իրսալ իտուպ,
քէնտիսի տախի մայէթինտէ օլմալ զապթիլէ գօլու իլն
պէրապէր Դալաթա ճիվարընը քէօշէ պուճազ սապահա
գատար արատը իսէտէ, պիր միւմքիւն խըրսըզը էլն կէ-
չիրմէյէ մուվաֆֆադ օլմատը:

Սարիգը մէրգում Դալաթա ճիհէթինին արգա սօգազ-
լարընտպն տօլաշարագ, Ազապ գաբուսընտա վագը Դա-
լաֆաթ եէրի տէնիլէն մահալէ եէթիչիպ տուրտու, վէ
պիր մըրգտար մահալի մէզքիւրտէ պէքլէտիրտէն սօնրա,
գուլաղընա ուզագտան պիր այագ սէսի կէլմիշ օլմաղըլա
հէման տապանճասընը էլինէ ալարագ կէլէն ատէմէ միւն-
թագըր օլտու:

Պիր քաշ տագըրգատէն սօնրա մալիւմիւմիզ օլան Սիվ-
րիգօզ զահիր օլուպ Սարիգը մէզպուրըն պուլունտուղու
մահալէ եագլաշտը, Սարիգ Սիվրիգօզը թանըմըշ օլմա-
ղըլա տապանճասընը ճէպինէ գօլուպ, վէ մապէյնլէրին-
տէ հիշ պիր քէլիմէ թէաթի օլմագսըզըն իքիսի պիրլիքտէ
Ազապ գաբուսընտան եօգարը չըգուպ Դասըմքաշայէ
տօղրու կիտէր օլան մահալէյէ սաբարագ աճէլէ իլն
եիւրիւմէյէ պպշատըլար:

Պու արա հէվա քիւշայիշ պուլուպ եաղմուր քէսիլ-
միշ, վէրուլլի ապիւմանը գաբըլայան սիեահ պուլուլթլարը
րուզիկեար տէֆու թէպեհտ իթմիշ օլուպ մահիթապը
ալէմթապ պէրու պահրէ զիյաբաշը հայրէթ օլմաղըլա
օրթալըզը կիւնտիւզ կիպի աղարթմըշ իտի իսէտէ, տա-
հա հէնուզ սաաթ կիճէնին պէշ պուշուղը իտի:

ԵՐԽԱԼԹՈՆՃԸ ՖԱՍԸԼ

ՀԸՌԻՐՍԻՄԵՆԻՆ ԲՈՒՆԱՍԸ

Նասրէքի տէտիք վահան սիծիմ կիպի եաղմուր, վէ
փրնտը տանէլէրի ճէսամէթինտէ տօլու եաղմագտա օլ-
տուղու հալտէ, Օրթաքէօյ իսկէլէսինտէն եայա օլարագ
եօլա չըգտը, վէ անճա կիճէնին սաաթ պէշ պուշուգ եա
այթը սուլարընտա իւթիւնտէն պաշընտան սուլար ագա-
րագ, տէրէճէյի նիհայէտէ եօրղուն, վէ միւզմիհալ խանէ-
սինէ եթիշէպիլիպ իհթիեարէ վալիտէսինի ույումուշ պուլ-
տու, մէրգումըն էօյլէ կէճ վագըթ էվէ կէլմէսի իլը տէֆա
վուգու պուլմուշ պիլը հալ օլտուղունտան, խանէտէ սա-
քինէ օլան ֆամիլեալարըն նաղարը տըգգալթընը ճէլպ ի-
տուպ, հէր պիլրի պիլը կէճնա զիւլիւմէրէ զահիպ օլմուշ-
լար իտի:

Վահան էվէ կէլիւր կէլմէշ հէման իւթիւնի տէյիշուպ,
վէ եօրղունլուղունտան նաշի թաամ տախի իթմէքսիլին,
քեարեօլասընա կիրուպ եաթտը իսէտէ, օլ կիւնքի վու-
գու պուլան հալլէրտէն զիհնի իշղալ օլմաղըլա, սապահա
գատար պիլը միւմքիւն կէօզլէրինի գաբայամատը, մու-
մաիլէյհ պիլը ան էվլէլ սապահ օլուպտա, Պէօյիւքտէ-
րէյէ կիտէրէք, Ժան իլէ մէսէլէյի մալիւմէ հագգընտա
խաֆիյէն կէօրիւշիւպ իշի սըրասընա գօյտուգտան սօնրա,
եանի Ժանըն իթա իտէճէյի իյզահաթ միւճիւպիւնճէ պի-
լանշօյը եաբըպ տէֆա Պէօյիւքտէրէյէ չըգմայը տիւշին-
մէքլէ սապահա գատար պիլը տիւրլի ույուեամամըլ իտի:

Սապահա պիլըպուշուք սաաթ գալընճա վահան գալ-

գուպ . միւճէտոտէտէն հարտըրմբը օլտուղու էլպիսէսինի կիլինտի , վէ հէր ագչամբի միւթատը իւղրէ Հըռիբսիմէ . յի կէօրէմէմիշ օլտուղունտան , մուճաիլէյհանըն վէսվէսէ իտէճէյի աշիքեար օլմաղըլա , մէրգուճէյի կէօրիւպտէ գալպինի բահաթ իթմէք , վէ էօյլէ հօլա չըգմայա գարար վէրտի իսէտէ , ֆագաթ , էվէ կէլմիշ օլտուղունու վալիտէսինէ տախի տույուրմագ իսթէյուպ , մաշուշէյի մէզպուրէյի օեանտըրտը , վէ մէրգուճէնին տախի գալպինի միւթմէին իթտիքտէն սօնրա , էվտէն տըշարը չըգուպ , Հըռիբսիմէնին խանէսինէ կիթմէք իշիւն սօգաղը սարտը :

Հըռիբսիմէնին սաքինէ օլտուղու խանէ տախի թարիֆ օլունտուղու վէչհիլէ Վահանըն էվինտէն բէք ուղագ տէյիլ իտի , մալիւմիւմիզ օլտուղու կիպի , մուճաիլէյհանըն իգամէթ իթմէքտէ օլտուղու խանէտէ պիր քաշ ֆամիլեա տահա իսքեան իթմէքտէ իտիլէր , Վահան էվին գարուսու էօնիւնէ վաորը օլտուղունտա խանէ խալզը էլան ույումագտա օլուպ անճագ Հըռիբսիմէնին օտասընտա ըչըգ օլմաղըլա , մէրգուճէնին տախի , քէնտիսի կիպի օլկիճէ ույուեանտըղընը անլպապիւմիշ իտի :

Վահան գարույը չալտըղընտա , Հըռիբսիմէ մալիքէ օլտուղու հըսսիեաթը թապիյէսի իլէ , կիճէնին գարանըղընտա գարուսընը էլէ ալան տտէմին հէր հալտէ Վահան քէնտիսի օլաճաղընը անլայըպ , տէրան հալլիյէ գօշարագ գարույը աչտը , ֆագաթ պու շամաթատէն խանէտէ պուլունանլարըն էքսէրիսի օեանուպ , էօյլէ վագըրթսըզ Վահանը կէօրտիւքլէրինէ թաաճիւպ իթտիլէր , զիրա նապըլքի տէմիշիզ մուճաիլէյհին տայիւմա ագչամտէն մաշուգէսինի կէօրմէք ատէթի օլտուղունտան , էլպէթտէ մուհիւմ պիր սէպէպի օլմալըտըր զաննըյըլա կէօնա կէօն զիւիւմէրէ զահիպ օլմուշլար իտի :

Կէրէք զիւքիւր վէ կէրէք նիսա պու մադձւէտէ օլան
ատէմէրին հալլէրի բէք աճայիպ տիր , պունլարին էք-
սէրիսի , քէնտի տէրտլէրինի ունուտուպ , շունուն պու-
նոն իշլէրինի անլամագլըղա վէֆգէլատէ պիր մէրագլարը
օլտուղունտան , վահան իլէ Հրուբսիմէնին գօնչուլարը
տախի պու գապիլտէն օլուպ , զաթէն քէնտիլէրի էսնաֆ ,
վէ կէչինմէլէրինտէն աճիզ ֆուգարա ատէմէր օլտուգ-
լարը հալտէ , քէնտի պուլունտուգլարը հալու մէվգըյէ
պագմայուպտա կիճէ կիւնտիւզ մէրգումանն թափու
հարաքէթլէրինի կէօգէտէրէք , պիր պիրլէրինէ ֆապ իթ-
մէքտէն աշրըր տէրէճէ քէյֆ տալմագտա իտիլէր :

Հրուբսիմէնին սաքինէ օլտուղու օտաճըգ խանէյի
մէզքիւրըն թա իւսթ գաթընտա օլուպ , տէրունինտէ
պուլունան էշեանն հալի , մէրգումէնին տէրէճէյի նի-
հայէտէ զարուրէթու սէֆալէթինի պէյան իտէր իտի ,
շէօյլէքի տիվարըն ալթընտա էսկի ֆագաթ թէմիզ ավիր
եաթաղըն իյինտէ , իքի իւշ այտան պէրու միւհլիգ պիր
խտաթալըղա տիւշար օլան վալիտէսի եաթմաֆտա , վէ
աննն եանընտա պիր եաթագ տահա օլուպ , օլտաթի
Հրուբսիմէնին իտիքի , մէզքիւր եաթաղըն պիր թարա-
ֆընտա , մուգատտէմա զայպու նապէտիտ օլան վիրգի-
նէնին քիւշիւք պիրատէրի Տըրգստոնամ էօքսիւզ չօճուգ ,
քէնտինտէն պիսապէր վէ մէլայիքլէրէ մախսուս պիր հալ
իլէ ուլումագտա իտի :

Օտայի մէզքիւրէնին պիր քիւշէսինտէ , զայէթ էսկի
պիր սանտըգ , վէ իքի ատէթ գըրըգ սանտալէէ , վէ
Հրուբսիմէնին կիճէյի կիւնտիւզէ գաթարագ իշլէմէքտէ
օլտուղու քեարկէֆտէն , պաշգա լէվաղիմաթը պէյթիյէ-
նէ տայըր հիւշ պիր էշեա պուլունմամագտա իտի , ան-
ճագ տիվարըն իւզէրինտէն , ճանու ճիկէրլէրի խանէրի
էլէմ իլէ զախմըտար օլան տէրտլի քիմէսնէլէրին , պիրի-

ճիւղ թէսէլլիսի պուլունան իյսիու Մէսիհ էֆէնտիմիզ հազ-
րէթլէրինին սալիպէ կէրիմիշ (խաչելութիւն) օլտուղու
հալտէ սուրէթը մուգատտէսէսի ասլմըշ օլուպ , զանն
իտէրսինքի միւպարէք պաշընը էյիպտէ ֆամիլեայի մէզ-
քիւրէնին շու հալի էսէֆ իշթիմալինի մահզուն մահզուն ,
վէ բըգդաթամիզ պիր նիկեահ իլէ սէյր իթմէքտէ իտի :

Օտայի մէզքիւրէնին պիր քիւշէսինտէ , ատի թահա-
տէն մամուլ էսկիճէ պիր իսկէմլէ իւզէրինտէ նիմ քըզլա
կեահ բարլայուպ վէ կեահ գարարմագլա եանմագտա
օլան գանտիլին զիեալէրի պու տէհշէթլիւ սէֆալէթէ ,
զանն իտէրսին պաշգա պիր սուրէթ վէրիւր իտի :

Զաթէն Հըռիբսիմէնին բէտէրու մատէրի մալիւմիւմիզ
օլտուղու կիպի , օրթա հալլը առէմլէր օլուպ , բէտէրինին
վէֆաթընտան սօնրա պիշարէ վալիտէլէրի էօքսիւզ գալ-
մըշ օլան գըզլարըյըլա պէրապէր չալըշլապ չապալայարագ ,
ադվաթը եէվմիյէլէրինի , անճագ թէտարիք իտէպիլմէք-
տէ , վէ հաթտա խայըրսըզ վէ սէֆիհ կիւվէյիսինի եանի
սարիսօշ Գասպարը տախի գըզընըն խաթրը իշիւն անընըն
թէրի իլէ պէսլէմէյէ մէճպուրէ իքէն , պիրտէ Պէյօղլու
հարիքը քէպիր տարպէսի իլէ , չօգլարը կիպի պու պէտ-
պախթ ֆամիլեա տախի , զարուրէթու սէֆալէթին տէրէ-
ճէյի նիհայէսինէ վասըլ օլմուշ իտի :

Հէրնէհալ իսէ Հըռիբսիմէ գարըյը աշըպ վահանը օ-
տասընա , եանի խասթէ եաթմագտա օլան վալիտէսինին
եանընա կէօթիւրիւպ , քէլամէ աղաղ պիրլէ . . :

— Ահ միւսիւ վահան նէրէտէ գալտընըզ , խիւտա ա-
լիմ պու կիճէ սապահա գատարնէ ճարիյէնիզ , վէ նէտէ
վալիտէճիյիմ վէսվէսէմիզտէն նաշի ասլա ույուեամատըզ ,
տէտի :

— Նէ եաբայըմ աղիղէմ , մուհիմ պիր իշ սէպէպի իլէ
աիճագ կիճէնին սաաթ ալթը պուշուղունտա սըր սըգլամ

էվէ կէլէպիւտիմ :

— Էվէթ (կիւլէրէ.ք) եհնի եարտորտողընըզ կիւվէյի-
լի.ք էսվապընըզ կիյտիյինիզտէն անլաչլըբօրքի սօն տէ-
րէճէ ըսլանմըշ օլմալըսընըզ . . . լաքին սիզտէ պիր հալ
կէօրիւյօրում, գալպինիզտէ պիր խէլէճան օլմալը տըր,
նիչիւն ճարիյէնիզտէն կիզլէյօրսուլնուզ :

— Պիր շէյիմ եօգ ճանրարէմ, կիճէ չօգ եօրուտում
տա ճնտան օլմալը :

— Հայըր պու հալինիզ եօրղունլուզ ալամէթի տէյիլ
տիր, միւթլազա պաչգա պիր սէպէպի օլմալը :

Ֆիլ հազըզա կիճէտէն պերի Վահանըն գալպինտէ
միւթէթի օլան հէյէճանըն ասարը սիմասընտան նիւմա-
յան օլմագտա, վէ մէրգումըն պու հալի իսէ աչգու մու-
հապէթ իլէ բերվէրտէ օլան Հըւիբսիմէ կիպի պիր մա-
շուգէյի սատըգէնին նիկեահի աչըգանէսինտէն գօլայ
գուրթուլամազ իտի, վէ պու էնտիշէնին սէպէպի ժանըն
իլթիլասաթը մէսէլէսի օլտուղու մալիւմիմիզ օլուպ, ֆա-
գաթ մումաիլէյհ, գաբու եօլտաչընըն, նամուսընը սօ-
նունա գատար վէ հէր պիր ճիհէթլէ մուհաֆաղա իթ-
մէք էֆքեարընտա օլմաղըլա, Հըւիբսիմէյէ պու մատտէ
հազգընտա մալիւմաթ վէրիպտէ մէրգումըն էսրարընը
ֆաշ իթմէյի ճայիզ կէօրմէյիւպ, « Պիր շէյիմ եօգ »
նիմէքլէ, ինքեար իտէր տուրուր իտի, վէ պու մէսէ-
լէյի գաբամազ էֆքեարըյըլա մումաիլէյհայէ . . .

— Օ տէյիլ ամա վալիտէն նասըլ օլտու, տէտի :

— Ահ վալիտէմի սօրմա, ազչամտան պիրազ էյիճէ
իտի իսէտէ, կիճէ պէնիմ սէպէպիմ իլէ եիւրէյինի օյ-
նաթտողընտան պօղուլտու :

— Աճայիպ սի՛ղմի սէպէպիյիթ վէրտինիզ :

— Էվէթ սէվկիլի Վահանըմ ճարիյէնիզ սէպէպ օլտում,
չիմտի նասըլ օլտուղունու սէօյլէյիմտէ տիյնէ, մալիւմա

հէր ագշամբի կիպի սիզի պէքլէմէր իւզրէ բէնչերէտէ օ-
թուրմաշուտում, վէ սիզ տախի միւթատրնըզ իւզրէ վագ-
թը մուայէնտէ թէշրիֆ իթմէտիյինիզտէն, գալպիմէ պիր
մահզունիյէթ չէօքիւպ, տիւշիւնէ տիւշիւնէ նասըլտա շու-
րահըգտա ույուեա գալմըշըմ, նէ գաստար ույումուշ օւ-
տուղումու պիլէմէմ, ֆագաթ ղայէթ տէհչէթլիւ պիր
րիւյա կէօրտիւմբի, հէման պաղըրարագ օեանտըմ, վէ
վալիտէմ տախի աճէպ նէ օլտում տէյու եիւրէյինի օյ-
նաթմիշ օլմաղըլա խասթալըղը թէշտուիւտ իթտի :

Խասթա եաթմագտա օլան գօճա գարը, ղայէթ եա-
վաշ պիր սէտա իլէ մուամալէյհանըն սէօզիւնի թաստիզ
իթմէքտէ իտի :

— Աճայիպ նէ րիւյա իմիշ պու :

— Ահ սէվկիլի վտհանըմ սօրմա, բէք տէհչէթլիւ րիւ-
յա իտի, չէօլլէքի, կիւյա փիզ գանիլէ լէպալէպ մէմու-
օլան ղայէթ վասի պիր կէօլիւն իչինէ տիւշիւպ, պօղուլ-
մագ մէրքէզլէրինէ վասըլ օլմուշ իքէն, ճարիյէնիզ սիզի
գուրթարմագ էմէլի իլէ, էլիմի սիզէ տօղրու ուզաթտըմ
իսէտէ, նասըլտա պէնտէ մէզքիւր գանլը կէօլէ տիւշիւպ,
չապալամաղա պաշլատըմ, վէ շու հալտէ սիզէ եագլաշ-
մաղա նէ գաստար ճահտ իտէր իտի իսէմտէ, պիր տիւրլի
մուվաֆֆագ օլամաղըտըմ, պու արա մէզքիւր գանլը
կէօլին տէրունինտէն տէհչէթլիւ վէ ղայէթ պաթթալ պիր
սիյահ եըլան զուհր իտէրէք, հէման սիզին իւզէրինիզէ
հիւճիւմ իթմէքտէ իքէն, պիրտէ . . :

— (Թիթրէք պիր սէտա իլէ մէրգումէնին սէօզիւնի
քէսէրէք) Ահ ազիլէմ պէնտէնիզ րիւեալէրէ ինանմամ ա-
մա, նասըլտա պու նագլիյէթինիզտէն մէպտէմէ մուղայըր
օլարագ սօն տէրէճէ պիր գօրգու հըսս իտիյօրում :

— Ահ սէվկիլի վահանըղըմ հէլէ սօնունու տինլէ . . .
մէզքիւր տէհչէթլիւ ճանվէր իւզէրինիզէ հիւճիւմ իթմէք :

տէ իրէն , պիրտէ . . :

Հրոճիքսիմէ սէօգիւնի գաթ իտուպ սէլ կիպի կէօզ եա-
շը տէօքմէ յէ պաշլատը , մուճաիլէ յհանըն խաթըրնա է-
սէֆէնկիդ պիր վագաա կէլմիլ օլմաղըլա , խահնախահ
միւքէտքէր օլմագապ իտի :

Վահան մուճաիլէ յհանըն կէօզ եաշը տէօքտիւլիւնի
կէօրիւպ միւթէհասիր օլտու վէ էլլէրինի բուս իթմէքլէ ,
« Բէրէմ պրէյուրուն ճան բարէմ , նիշիւն աղլայօրսունուդ
սէօյլէ յին Սլլահ աշգընա օլմուն , նէ վար » տէտի :

Հրոճիքսիմէնին , ագշաւտան պէրի ույգուսուղուգտան
մախմուր ահուվանը տիտէկեանընտան պըրլանթա թանէ-
լէրի կիպի կիւլի սատ պէրգը բուխսարի իւզէրինէ տիւ-
շիւպ տէ եուվաըլանմադտա օլան կէօզ եաշլաըրնը եասէ-
մէն կիպի պէգազ վէ նազիք էլլէրի էլէ սիլէրէք , շու
վէչիլէ սէօգիւնէ տէվամ իթտի :

— Էլլէթ , սէվկիլի Վահանըմ , մէգքիւր մարը հէլա-
հիլ նիսար հէման պօյնունուղա սարըլաճագ իրէն պիրտէ
նակեահան Վիրգինէյի կէօրտիւմքի . . :

Վէ Հրոճիքսիմէ եինէ աղլամայա պաշլայուպ , ահ սէվ-
կիլի Վիրգինէմ , աճէպ նէրէլէրտէսին , սաղմբսըն էօլ-
միւշմիւսիւն . . . տէտիքտէն սօնրա սէօգիւնէ տէվամ
իթտի :

— Վիրգինէ կէլինէք էսվապ իլէ , եանի պէեազ էլ-
պիսէլէր լապիս օլտուղու հալտէ , վէ մէլայիքէ կիպի գա-
նաալարը օլմաղըլա կէօլիւն իւզէրինէ տօղրու բէրվազ
իտէրէք իմտատընըզա եէթիշիւպ կիրիպանընքտան
թուլթուսուղու կիպի սիզի սահիլի սէլամէթէ չքարտը ,
ճանվէրը մէգքիւր սիզի էլլինտէն գաշըըտըղընա հիտէթ-
լէնիւպ , աղզընտան կէօգիւնտէն զէհիրլէր բիւսկիւրէրէք
զապիմանէ պիր պագքչ իլէ կէօլիւն սահիլլնտէ տուրմագ-
տա օլան Վիրգինէյէ պագաըգտան սօնրա , հէման ճա-

ընդհանրին իւղէրինէ գոյուտու :

Պու արա Վիրգինէ իրգգաթամիզ պիր նիկեաճ իլէ հա-
լիմի աճըմադտա իքէն , երլան տըր հէման պոյնումա սա-
լըլտը , վէ պու տէհչէթլի ճանավարըն սուգ սուգ թէ-
նիմէ սոգունուշունտան սոն տէրէճէ խէֆֆու խէլէճան
իլէ պաղըրնարագ օյանտըմ :

Իշթէ սէվկիլի Վահանըմ պու տէհչէթլիւ ըիւյա թէքին
տէյիլ տիր , միւթլագա պաշըմըզա պէօյիւճէք պիր պէ-
լա կէլէճէյինի հքսս խոխօրում :

Փիլ վագը Վահան տախի պու կիպի շէյէրէ էմնիյէթ
կէթիրմէզիքէն , Հըռիքսիմէ կիպի պու տէհչէթլիւ ըույա-
նըն ճագլիյէթինտէն տիւշարը քնտիյէ օլտու իսէտէ ,
մումաիլէյայէ պէլլի իթմէյէրէք , « Էֆէնտիմըիւյա տէ-
տիքէրի գան ալամէթի տիր , սիզ ագշամտան պէնտէնիզ
իլին վէսվէսէ իթմիշ , վէ օ խէյալ իլէ ույումուշ օլտու-
ղունուզտան , թապիլի պէօյլէ ույղունսուզ վէ հավլինագ
ըռնեալէր կէօրէճէք խոխիքի , պէնտէնիզճէ զէրրէ գա-
տար էհէմնիյէթի եօգ տըր » վէ մերգում մէսէլէյի տէ-
յիշտիրմէք իսթէյուպ . . :

— Օտէյիլ ամա էնիշթէնիզտէն պիր խապէր վաճմը ,
տէտի ,

— Ալլահ պին տիւրլի պէլասընը վէրսին , նասըլքի պի-
լիրսինիզ ճարիյէնիզին քէֆալէթի թահտըճտա օլարագ
թէֆէճի հիսապը իլէ եիրմի ատէթ սիմ մէճիտիյէ ալ-
տըգքի , մէպլաղը մէզպուր իլէ կիւյա պիր տիւքքեան
աշուպտան , չօճուղու իլին ագշամտան ագշամա պիր օգ-
գա էքմէք կէթիրէճէք իտի , հալպուքի մէլուն հէրիֆ ,
բարաղը ալլազ կիթտի , վէ օլ կիւնտէն պէրի պիր տահա
եիւղիւնի կէօրէճէտիք , շիմոի մերգումէ թէֆէճի գա-
րընըն բարաաընը ճարիյէնիզ , ղալէթ տուն ֆիեաթըլա
իշ իշլէմէքլէ եավաշ եավաշ էօտէյօրում , հալպուքի հան-

կը պիրինի ետքայրմ, ահ սեվկիլէմ հալլամէն ճէկապը
Հաքգա շիքեալէթ օլմասըն ամմա , չէքպիլիմ սէրէնհամ
լէրէ տաղլար թահամիւլ իտէմէզ , զիրա խապթա վալի-
տէճիլիմ պիր եանտան վէ պու էօքսիւզ չօճուզ տիկեր
թարաֆտան հէր կիւն եէյէճէր իսթէրլէր , վէ հէլէ հէ-
քիմ վէ էճզա բարասը պիւսպիւթիւն պէլիմի պիւքէյօր ,
ահ պախավէթի վահանճըղըմ էկէր սիզին մուավէնէթի-
նիզ օլմազսա , իւչիւմիզինտէ աճլըդտան էօլէճէյի շիւպ-
հէսիզ ծլտուղու շէօյլէ տուրսուն . հաթտա սիզին . . :

— (Մումաիլէյհանըն սէօզիւնի քէսէրէք) էսթաղֆիր-
ուլլահ ճանբարէմ . . . րէճա իտէրիմ պիր տահա պէօյլէ
հիչ գապիլինտէն օլան շէյլէրի տիհանընըզա ալմայընըզ ,
քեաշքի էլիմտէն կէլսէտէ տահա . . .

— (Վահանըն սէօզիւնի գաթ իտէրէք) Թէշէքքիւր ի-
տէրիմ ճիվանըմ , պինլէրճէ թէշէքքիւր իտէրիմ :

— Բէճա իտէրիմ սեվկիլի Հըռիբսիմէմ , արթըզ պու
պահսը գաբաեալըմ , պու սապահ Պէյգօզա կիտէճէյի-
տիք , տէյիլմի :

— Էվէթ էֆէնտիմ , էօյլէ վատ պույուրմուշուտունըզ :

— Էսէֆ իտէրիմքի , վատիմտէ պուլունամայաճաղըմ :

— (Թաաճիւպ իտէրէք) Նիչիւն . . .

— Անըն իչիւն քի , պա կիւն ագշամա գատար , բէք
միւսթաճէլ իչլէրիմ վար , հէր հալտէ աշլէրի թէսվիյէ
իթմէք մէճպուրիլէթինտէյիմ :

— Լաքին պու կիւն եօրթու տըր , տէյիլմի :

— Էվէթ եօրթու տըր , ֆադաթ նէ չարէ , հէր հալ-
տէ պու կիւն , վէ հաթտա շիմտի շաֆագ աթար աթ-
մազ մաղազայէ էնէճէք օլտուղումտան , ինչալլահ կէլէ-
ճէք բաղար էրքէնճէ կիտէրիզ , օլմազմը՝ մէլէյիմ :

— Հայ հայ , նէյէ օլմազ :

Պու արա շաֆագ թէգարրիւպ իթմէքտէ օլուպ , օր-

Թալըգ եաւաշ եաւաշ աղարմայա պաշլամըշ օլմաղըւա ,
մահալլէտէն թէքթիւք ատէմլէր կէշիպ տէօնմէքտէ օլ-
տուղունու Վահան կէօրմէքլէ , էրքէնճէ Պէօյիւքտէրէյէ
կիտուպտէ Ժանը էվինտէ պուլմագ նիյէթի իլէ , « Էհ
« Էվկիլի Հըռիքսիմէմ արթըգ պէնտէնիզէ միւսաատէ ի-
տինիզտէ կիտէյիմ ինչալլահ ագչամահ կէօրիւշիւքիւղ »
տէյէրէք այաղա գալգըպ կիթմէյէ հազըրլանտը , վէ
մուամիլէյհա տախի նըշանլըսընա ըրիֆագաթ իտէրէք
գարուեա գատար էնիպ , սէվտիյինին արգասընտան պագ-
մագտա իտի :

Վահան մուամիլէյհա իլէ վէտաւաշուպ , եօլա չըգտը ,
վէ հէման սօգաղը տէօնմէք իւզրէ իքէն , նակեհահան
մայէթինտէ իւշ նէֆէր զապթիյէ օլտուղու հալտէ , խա-
ֆիյէ մէմուրլարընտան էն գըտէմլիտի , Ս . . . Էֆէնտի
գարշուսընա չըգսւպ մերգումըն եօլունտան ալը գօյտու ,
վէ էրէյիճէ պիր թէրպիյէ իլէ . . .

— Միւսիւ Վահան թէսմիյէ օլունան զաթ սի՛զմիսինիզ ,
տէյու սուալ իթտի :

— Էվէթ Էֆէնտիմ պէնտէնիզիմ :

— Միւսիւ Տէրպանեան նամ թիւճճարըն մայէթինտէ-
սինիզ , տէյիլմի :

— (Թաաճիւպ իտէրէք) Էվէթ Էֆէնտիմ , լաքին . . .

— (Մուամիլէյհին սէօզիւնի քէաէրէք) Էյօյլէ իսէ պու-
յուրուն գարաղօլա կիտէճէյիզ . . .

Վահան քէմալի հայրէթ իլէ մերգումըն եիւզիւնէ պա-
գարագ , պու հալտէն հիշ պիր շէյ անլայամաղ իտի ,
վէ նիհայէթ մուամիլէյհին պու ույղունսուղ տավէթինէ
ճէվապէն . . .

— Աֆֆ իտէրսինիզ Էֆէնտի , սագըն եանլըշըգ օլ-
մասըն , զիրա պէնտէնիզին գարաղօլճա հիշ պիր մինա ,
սիպէթիք եօգ ալը , տէտի :

— Պէջնա եօզ , տահա ալա եա , պուլուրուն կիտէլիմ :
տէզ էկէր եանլըչ իսէ բէք գօլայ անլաշըլաճաղը շիւպ-
հէսիզ տիր :

— Էյի ամմա , պէնտէնիզին շիմոի բէք միւթաճէլ
իշիմ վար , ագչամ իւսթի կէլսէմ օլմաղմը :

— Հայըր օլամազ , շիմոի հէր հալտէ պէրապէր կիթ-
մէլէյիզ :

Պու արա մէրգում խաֆիյէ մէմուրընըն պիր իշարէթը
մախպուսէսի իւզըրէ , տէրապազ զապթիյէլէր վահանըն
եանընա եագլաշըպ մէրգումը արալարընա ալտըլար :

Վահան պու մէմուլին դայրի վագաաաթէն նէ եարաճա-
ղընը , վէ նէ սէօյլէյէճէյինի շաշըրմըշ գալմըշ օլմաղըլա ,
խաֆիյէ մէմուրինէ բէճա մէգամըլըլա օլարազ . . :

— Էֆէնտի , հիշ շիւպհէմ եօզքի պէնտէնիզի պիր
պաշգասընա պէնղէթէրէք , նամուսը վէ միւթէպէր պիր
ատէմին հադգընտա լայըգարզ վէ մինասիպէթսիզ պիր
հարաքէթտէ պուլունույօրսունուզքի , պու իսէ . . :

Մէմուրը մէրգում քէսպը հիտէթ իտուպ , վէ եիւ-
զիւնի էքշիտէրէք , վահանըն սէօգիւնի գաթ իթմէլլէ . . :

— Օֆ ամմա ուզաթտընըզ հա , հայտէ կիտէլիմ տէ-
յօրում սիզէ , սիզ ասլա նէզաքէթտէն անլամայօրսունուզ ,
խիւտա ալիմ էկէր պիրազ տահա պօշպօղազըլգ իտէրսէ-
նիզ , պէնի պաշգա մուսամէլլէտէ պուլունմազըլըզ մէճ-
պուր իտէճէքսինիզ , տէտի :

Վահան մէրգումա սէօզ անլաթամայաճաղընը ֆարգ
իթմէլլէ , « Բէք ալա պուլուրուն կիտէլիմ , լաքին բէճա
իտէրիմ էմը իտինիզտէ զապթիյէլէր ուզագտան կէլսին-
լէր , զիրա մալիւմա պէնիմ նամուսըմ վար , վէ իսթէմէմ-
քի պու հալիմի քիմսէ կէօրսին » տէտի :

— Պանա ամիրիմտէն հէր նէ էմը վիրիւմիշ իսէ նօգ-
թասը նօգթասընա իճրա իթմէյէ մէճպուրըմ , պունտան

գաթինազար , էկէր սիւղ տէտկյինիւղ կիպի նամուսլը պիւր քիմնէ իսէնիւղ հիւքիւմէթ մէմուրլէրի ըէֆազպլթընտա պուլունտուղունուղ հալտէ , զէրրէ գատար նամուսունուղա խալէլ կէլմէզ , իմտի պույուրուն :

Մէմուրը մէրգում պիչարէ Վահանը թահտէլ հըֆը , վէ էննայի ըահտէ քաչմամասը իչիւն զիեատէսի իլէ տըգ-գաթ իտէրէք տօղրու Գալաթա սէրայընա կէզթիւրտի :

Ձէվալը Հըռիբսիմէ պու մինասիպէթսիւղ վազապը է-վէլինտէն սօնունա գատար քէմալի էնտիչէ իլէ թէմաչա իտուպ , վէ էլինտէն հիչ պիւր չէյ կէլմէտէյինի տիւչիւն , մէքլէ սօն տէրէճէ մէրազ իտէրէք , պու մէմուլին ղայրի վազաանըն նիհայէթինէ միւնթազըր օլմաղըրա պէրապէր , քէնտի քէնտինէ , « Միւթլազա պիւր եանլըչըգ օլմալը , հիչ շիւպհէմ Եօգ քի շիմտի էլպէթտէ սալը վէրէճէքլէր , անճազ չէքալիյի գօրպու վէ ըլթըրապ եանընտա գալա-ճազ » տիմէքլէ քէնտինի թէսէլլի իթմէքտէ քտի :

Վահան Գալաթա սարայընա վարտըղընտա վազըթ էր-քէն , վէ զապիթանտէն տահա քիմնէ պուլունմաաղըն-տան , գաբու արասը տէնիլէն մահալտէ պիւր սպաթ գա-տար թէվլըքի օլունտու , պատէհու պին պաշը ըութպէ-սինտէ պիւր զապիթ հուզուրունա չըգարըլուպ մոգիթա-սարէն իսթիճվիսպ վէ իֆատէսի ալընտըգտան ոօնրա , մուհաքէմէսի ըույէթ օլունճայէ գատար մուվադգաթէն հապս օլունաճաղընը զապիթի միւշարիլէյհտէն անլայըն-ճա , վէֆգէլատէ պիւր էնտիչէյէ տիւշար օլարազ , գան-ղը միւթէպէր ատէմի իսթէրլէր իսէ քէֆիլ կէօսթէրիւպ-տէ սալը վէրիլմէսինի զապիթի մումաիլէյհէ քէք չօգ-րէճա վէ նիեազ իթմիշ իաի իսէտէ , մէրգում նրգաթէն պէօյլէ պիւր թէքիլֆի գապուլ իտէմէյէճէյինի , վէ գա-պուլ իթտիյի թազտիրտէ քէնտիսի ինտէլ գանուն մէտուլ օլաճաղընը սուրէթըր ըէսմիյէտէ պէյան իտէրէք , պիւր

մուծիպի գանուէն հապս օլունմասընա էմր վէրմիշ իտի :
Վահանըն պէօյլէ նահեհահան թէվգըֆ օլունմասընըն
սէպէպի հէքեայէմիգին ըէվիշինտէն անլաշըլապիւմիշ իտէ
տէ , պիր քաշ սէօզ իլէ թէֆէրրուաթընը տախի պէյան
իթմէյի մինասիպ ատտ իտէրիզ , շէօյլէքի մալիւմիւզ
օլտուղու կիպի կիճէքի վուգսւաթտէ , ժանըն մաղաղա-
սընտա պէքճիլիք իտէն համալը հիւքիւմէթ ախզու կի-
րիֆթ իտուպ , վուգույի հալի սուալ իթտիքլէրինտէ ,
համալը մէրգում ասըլ խըրսըզըն մաղաղա մէմուրլէրին-
տէն վահան նամ տէլիգանլը օլտուղունու , վէ մէրգու-
մըն ֆիլրաիր հէնկեամընտա կէրէք քէնտիտի , վէ կէրէք
մուճաիլէյհի թանըեան տիկէր պէքճիլէրին տախի ըայէ-
լայն կէօրմիւշ օլտուգլարընը հիւքիւմէթ մուվաճէհէսինտէ
թագտիր իթմիշ օլմաղըլա , հիւքիւմէթ տիկէր պէքճիլէրի
տախի իսթիճվապ , վէ մէրգումանըն տախի հարֆը հար-
ֆընճա համալը մէրգումըն սէօգիւնիւ թաստիգ իթտիք-
լէրինտէ , կէրէք մէրգուման պէքճիլէրին իֆատէլէրինի ,
վէ կէրէք համալը մէզպուրըն թագրիլինի պա ժուրնալ
Գալաթա սարայընա պիլտիրտիքտէն սօնրա , իհթիեաթէ
ըայէթէն օլ կիճէ համալը թէվգըֆ , վէ սապահլէյին
էրքէն նարիզը մէրգումըն քաշարքէն իւզէրինտէն տիւ-
շիւրմիւշ օլտուղու մարգալը մէնտիլի , վէ համալէ աթ-
մըշ օլտուղու տէճրտ առէթ լիրայի Օսմանիյէյի համալը
մէրգում իլէ պէրապէր Պէյօղլու միւթասարըքլըղը Զա-
նիպը ալիսինէ կէօնտէրմիշ իտի :

Գալաթա սարայընտա տախի վահանըն հալու էշքեա-
լընը , վէ իգամէթ իթմէքտէ օլտուղու մահալլէսինհամ-
մալը մէրգումտան անլայըպ , մուճաիլէյհին սէրիան թէվ-
գըֆընը , խաֆիյէ մէմուրլարընտան , վէ պու կիպի իշ-
լէրտէ մէհնրէթը քեամիլէսի տէրքեար օլան , Ս . . . է-
ֆէնտի նամ իւշկիւղար քիմնէյէ թէվտի օլունմուշ օլուպ :

մուծախիլէյհ տախի ալմըչ օլտուղու էմրը ալի միւճիւպին. ճէ, սապահլէյին չափագ աթար աթմազ հէման մէրգու. մըն խանէսինէ վարուպ սօրմուչ իտի իսէտէ, խանէ տէ. բունինտէ պուլունանլար, վահանըն մաշուչէ վալիտէսինի աճըտըզլարընտան, պու հալի մէրգումէտէն կիզլէյուպ, փագաթ, մէրգում վահանըն կիճէլէյին կէլմիշ օլտուղունու, վէ սապահա գարշը էվտէն չըգըպ կիթմիշ իսէտէ հէր հալտէ նըչանլըսընըն էվինտէ պուլունաճաղընը, Ս... էֆէնտիյէ խապէր վէիտիլէր, վէ մուծախիլէյհ Ս... էֆէնտի տախի ալտըղը ֆալիւմաթ միւճիւպինճէ Հըւիւսիմէնին խանէսինէ կէլմէքտէ իքէն, վահանը եօլտա գարշըլայուպ ախզու կիրիֆթ իթմիշ իսիքի նասըլ օլտուղու օգուեանքարըմըզա մալիւմ տիր :

Օլ կիւն ագչամա գատար միւսիւմ Տէրպանեան վահանըն կէլիւպ տէ հիսապլարըն պիլանչօսընը Կէթիրմէսինէ միւնթագըր օլմագտա իքէն, ագչամըն սաթ եարըմ սուլարընտա, Եէնի ժահալլէ գաթաղօլունուն միւլաղիմի, մուծախիլէյհի մէրքէղէ տալլէթ իթմէքլէ վուգույի հալի, եանի Գալաթա ճիհէթինտէ պուլունան մաղազասընըն, վահան նամ եաղըճըպընըն էլի իլէ կիճէլէյին սօյուլտուղու. խապէրի տէհչէթ էսէրինի վէրիպ, սապահլէյին հէր հալտէ Պէյօղլու միւթէօարըրըֆըղընա կիթմէսինի միւնիւ Տէրպանեանէ իխթար իթմիշ իտի :

Միւսիւ Տէրպանեան պու մէմուլին զայրի վէ տէհչէթիւ խապէրի ալտըղընտա չաչըրուպ գալտը, վէ գայ ադիլ օլարագ խանէսինէ ալտէթ իտուպ մատամասընա իշզու վագաւայի միւէլլէմէյի պիլտիրինճէ մէրգումէ սոն տէրէճէ պիր թէլաշէ տիւչիւպ, վէ ահու ֆէրեատլէր իտէրէք պայըլմըչ գալմըչըտը :

Ժան տախի պու հէվատիտի տույար նուլմաք, միւսիւ Տէրպանեանըն խանէսինէ գօշուպ վէ տէրէճէյի նիհայէ.

տէ պիւր թէյաշ կեօսութեանք, ելէլա մալաթ Տէրպան-
կանն ագլընը պաշնա կեթիրմէյէ պափաշըպ, վէ սօնրա
տախի կերէք մէրգումէյի, վէ կերէք միւսիւ Տէրպան-
եանը թէսէլլի իթմէյէ պաշլահարագ, « Հէր հալտէ
եանլըլըրգ օլմայր, հիւ պիւր վադըթ Վահանտէն պէշլէ
պիւր խըյանէթ մէմուլ օլունմաղ » տիմէքլէ կիւյա մեր-
գոյմը միւտաֆա'ա իթմէքտէ իտի :

Միւսիւ Տէրպանեան կիճէյի ղապահ իտինճէյէ գա-
տար պին տիւրիւ վէսվէսէ, վէ կէօնա կիւն էնտիշէ-
րէ տիւչար օլմաղըլա հէման սապահլէյին էրքէն իւք վա-
բօրըլա Ըստամպօլա էնէրէք Գալաթայա կէչտի, վէ վա-
գոյքի հալի բայէլայն կէօրիւպ, պունճա մէնէլէրտէն պէ-
րի էվլատ մագամըյըլա սէվտիյի Վահանն պու տէրէ-
ճէ ալշագ ճասընա պիւր խըեանէթի իրթիքեապ իթմիշ
օլտղղըլ խաթըրնա կէլտիքճէ ագլընա խըֆֆէթ կէ-
մէքտէ իպի :

Ելէլիմ պիշարէ Հըգիթսիմէյէ, մուսաիլէյանն հալի
հիւ պիւր շէյէ գըյա օլունմաղ իտի, շէօյլէքի զավա-
լը գըղճըաղ նըշտըլըսընը ագչամա գատար կէօլլէյէ
կէօլլէյէ կէօլլէրի եօլտա գալմըշ, վէ պին տիւրիւ վեր-
վէսէլէրէ տիւչար օլուպ, տէրգայի ղամու գասալլէթէ
տարմըշ իտի, Վահան հէր կիճէ սաաթ իքի սուլարընտա
քէնտինի կէօրմէյէ կէլիւր օլմաղըլա, օլ կիճէ մէրգոլմըն
կէլէճէյի վադըթ կէչիպ, վէ հէնուղ մէյաանէ չըգմաթը-
ղընը կէօրէրէք, հէր հալտէ հապս օլմուշ զբուղընա
գանաաթ կէթիրմէքլէ, տիղլէրինի տէօյէ տէօյէ աղլար,
վէ Բթէշի ֆիրգաթ իլէ ճանու ճիկէրինի տաղլար իտի :

Մուսաիլէյա պէօլլէ պիւր հալի բիւրմէյալ իլէ կեահի
իւմիւտ, վէ կեահի եհսու ֆութալը տէրեաւընտա չալ-
գանըպ տուրուր իքէն, նակեահան գարու չալընաղ, վէ
մէրգումէ գաբուլը չալան քիմնէյի հէր հալտէ սէվալլի,

վէ չարը չէշմիլէ պէքլէտիյի Վահանը զանն իտէրէք ,
քէմալի շիթապլէ , վէ նէրտիւպանլէրի իւչէր տէօրտէր
աթլայարագ գաբույա տօղրու գօշուպ աչտը , վէ ճա-
նընտան զիեատէ սէվմիշ օլտուղու զաթը կէօրէճէք իւ-
միտիւնտէ իքէն , սօն տէրէճէ մէնֆուրը , վէ եիւզիւնի
կէօրմէյի պիլէ իքրահ իթտիյի , էնիշթէսի , եանի սար-
խօշ Գասպարը քէօր քիւթիւք սարխօշ , վէ տուտագլա-
րընտա իսթիհզաքեարի պիր թէպէսսիւմ օլտուղու հալ-
տէ գարշուսընտա տիքիլի վէրտիյիների կէօրտիւ :

Մումահիլէյհանըն սարխօշ Գասպարը կէօրտիւյիւնտէ
քէսպ իթմիշ օլտուղու հիտտէթին վէ հըսս իթտիյի նէֆ-
րէթին տէրէճէսինի , օգուեանլարըմըզըն միւթապալսընա
իհալէ իտէրիզ :

ԵՒՐՄԻԵՏԻՏԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՇՊԻ Ի Պ Հ Է

Սարխօշ Գասպար իբր թարափընա եայլանարագ գա-
րուտան իշէրույէ կիրտի , վէ կիւճ հալ իլէ նէրտիւպան-
տէն եօգարույա չրգապիլիպ օտայէ կիրինճէ խթիհզա
իլէ կիւլիւմիլէրէք Հըռիբսիմէյէ խիթապէն . . :

— Ագչամլար հայր օլտուն սէվկիլի պալտըզըմ , տէտի :
Հըռիբսիմէ մէրգումըն սէլամընա ճէվապ վիրմէյէրէք ,
վէ քէմալի իգրահ իլէ եիւզիւնի բէնչէրէյէ տօղրու չէ-
վիրիւպ օթուրտու :

Գասպար մուամիլէյհանըն քէնտի հագգընտա օլան
նէֆրէթինի պիլտիլինտէն , թապիլի պու ինֆիալէ էհէմ-
միլէթ վիրմէտի , վէ պիր մրգտար պուրնունուն ալթըն-
տան գապա վէ էտէպէ մուղայըր պիր թիւրքի մըրըլտան-
տըգտան սօնրա . . :

— Էհ սէվկիլի պալտըզըմազըմ , չէշմին բուշէն օլտուն ,
արթըգ պունտան պէօյլէ պէնտէն նէֆրէթ իթմէյէճէք-
սին , զիրա սէնին կիւզէլ խաթըրն իչիւն , պու կիւնտէն
իթիպարէն նըշանընը տախի պիզիմ էսնաֆա տախիլ իթ-
տիքքի , էլպէթտէ տույմուշ օլմալըսըն տէյիլմի , տէտի :

Հըռիբսիմէ մէրգումըն պու սըյըրըգճա սէօյլէտիլի սէօ-
զիւն տէհչէթլիւ մանասընը անլայարագ , եայլը պիր զէն-
պէրէքտէն թահրիգ օլուրճասընա եէրինտէն սըչրատը ,
վէ քէնտինի զապթ իտէմէյէրէք . . :

— Սարխօշ տինլէյէճէք վազթիմ եօգ տըր , տէտի :

— Նա սըլ սարխօշ , տէմէք օլուրքի սէնինքինին չօրիզ-

ճիւղէ պաշտարդներն տույմատն , էօյլէ՞մի . . . :

— Նէ տէյօրսուն չօրիգճիլիք նէտիր :

— Պիղիմ իսանըմըզճա խըրսըզըզ տէմէքտիր, ֆագաթ նիչիւն թէճահիւլ իտիյօրսուն , նըշանլընըն , եանի միւսիւ վահանըն խըրսըզըզը իչիւն տէյօրում, լաքին զավալը աճէմի օլտուղունտան եագայը բէք չաբուգ էլէ վէրմիշ , էհ պէյիս եօգ վարա վարա էլպէթ օտա ուսթա օլուր , պիզ պու սէնաթը աննէմիզին րահմինտէ էօյրէնմէտիք ա :

Հէր նէ գատար պու մելուն հէրիֆին իսթիհզա իլէ տէմիշ օլտուղու սէօզլէր , պիշարէ Հըռիբսիմէնին ճիլէրի-
նէ խանչէր կիպի իշլէմիշ իտի իսէտէ , հալպուքի հիշ օլ-
մազսա սէվտիյի զաթըն հագգընտա պիր մալիւմաթ քէսպ
էթմէք նիլէթի իլէ , չարնաչար մէրգում իլէ միւսահիպէ-
թէ իրթիքեապ իտուպ , վէ սէօզլէրինէ պիր հիւմիլէթ
վէրէրէք . . . :

— Լաթիֆէյի պօշլա էնիշտէ , սահի՞հմի սէօյլէյօր-
սուն , տէտի :

— Նասըլ լաթիֆէ , նըշանլընմը , տօստո՞ւն մը , նէ
իսէ պիլմէմ ա , սէնին միւսիւ վահանըն , չօրպաճըսընըն
մաղաղասընը լայըգըյըլա սօյմուշ , վէ քաչարիքէն պէք-
ճիլէր թանըմըշար , խիւլասայի քէլամ շիմոի տէլիքտէ
թիւնէյօր , անլաշըլապի՞լտիմի :

Հըռիբսիմէ ֆէնա հալտէ պօզոլարագ պէնզի պէթի
քիւլ քէսիլտի , վէ հէման պայըլմագ տէրէճէլէրինէ վա-
պը օլտու իսէտէ , պու վագասայի միւտհիշէյի լայըգըյը-
լա անլամագ իչիւն , օլապիլտիյի գատար քէնտիսինի զապթ
իտէրէք . . . :

— Նասըլ օլուպտա սէն պու իշի տույապիլտին , տէտի :

— (Սըյըբէճա կիւլէրէք) Պիղիմ էսնաֆա տայըր օլան
շէյլէրի պէնիմտույմամամ գապիլմիտիր , (տէլիքտէ) պի-
զիմթիլէրտէն տայիմա իւշ պէշ քիշի պուլունուրքի պու

կիպի հալէրի գօլայլըզլա օնլարտան տուեարըզ :

— Լաքին էնիշտէ պու իշին գաթան ասլու էսասը օլմամալը , տիւղճէ պիշարէ Վահան տէհչէթիւ պիր իֆթիրայէ օղրամըշ օլմալը տըր , չիւնքի պու անէ գատար մերգոււմըն հագգընտա ասլա պէօյլէ պիր շէյ իշիտիլմիշ տէյիլ տիր , վէ պուլնտան գաթինազար պիր իքի այտան պերիաիրքի մաաշը արթմըշ օլմաղըզա արթըգ պու կիպի մէզմոււմ պիր հայէ իրթիքեապ իթմէյէ իհթիեաճը եօղուտու . . . :

— Իհթիեաճը եօգմը , (կիւլէրէք) զավալը Հըուրեւիմէ շաշարըմ ագլընա , հաթտա Վահան պու խըրսըղըղը իրթիքեապ իթմիշ օլտուղու իշին մագուր թուլուլմալը տըր . չիւնքի գէվալլընըն ալտըղը մաաշ հէր նէ մըգտար օլսա տախի , աշտըղը մէկարիֆաթէ կէօրէ , եինէ իքթիֆա իթմէյէճէյի տէրքեար տըր :

— Աճայիպ նէ մէսարիֆաթը վարտըր :

— Բէք չօգ , չիւնքի զավալը Վահան աստէթա իւշ էվ պէսլէմէյէ մէճպուր իտի :

— Իւշ էփմի :

— Էվէթ , մէսէլա շախսընա այբու օլան մէսարիֆաթտէն պաշգա , քէնտի էվի պիր , պիղիմ էվի , (եանի սէնի տէմէք իսթէրիմ) իքի . վէ պիրտէ տօստունուն էվի վարքի , մալիւմա օ մագուլէ գարըլարըն խանէլէրի էօյլէ սւֆագ թէֆէք մէսարիֆ իլէ գաբանըր շէյ տէյիլտիր , չիւնքի օնլար հիշ օլմաղսա հաֆթատա պիր տէֆա օլտուն . . . :

Հըուրսիմէ մերգոււմըն տէտիյի սէօղլէրին մանասընը տալընըղընտան անլայամայուպ քէլամընը գաթ իտէրէք . . . :

— Նէ տէյօրսուն էնիշտէ անլայամայօրում , քիմին պօստու իշին տէյօրսուն , տէտի :

— Վահանըն, թուլթմուշ օլտուղու տօստու իշին իթ-
տիյի վէֆգէլատէ մէսարիֆաթը տէյօրում, անլամայօր-
մուսոն :

Հըռիբսիմէ էնիշթէօինին, սէվտիյի զաթ հագգընտա
իթտիյի պու իֆթիրատէն, եըլտըրըմտան վուրուլմուշ կի-
պի պիր հալ քէսպ իտէրէք, վէ պիր մըգտար նիկեհնի
ղազէպանէ իլէ մէրգումըն եիւզինէ էյրի էյրի պագ-
տըգտան սօնրա, տէրէճէյի նիհայէտէ հիտտէթլէնիւպ
աթէշ քէսիլտի. վէ եիւքսէք սէտա իլէ . . . « Տէֆ օլ
շուրատան մէլուն հէրիֆ սէն հէրքէսի քէնտին կիպի ալ-
չագ վէ չաքգընմը զանն իտէյօրսուն » տէյէրէք խըշմը-
լա օտա գարուսընտան տըշարըյա չըգտը :

Սարխօշ Գասպարըն, Վահանըն հագգընտա ճիւրաթ
իթմիշ օլտուղու պս իֆթիրա հիշ պիր էֆքեարէ մէպնի
օլմայուպ, մահզա Հըռիբսիմէնին շախսընա օլան խուսու-
սի պիր խուսումէթը գատիմէսինտէն նաշի օլմաղըլա, պու
սէօզ իլէ մումաիլէյհանըն գալպինի պիր գաթ տահա եա-
րէլէմէք իսթէմիշ իտի քի, իթտիյի պու իֆթիրանըն մու-
մաիլէյհա իւզէրինէ հասըլ իթմիշ օլտուղու սույի թէհս-
սիրինի կէօրմէքլէ, տէրէճէյի նիհայէտէ քէյֆլէնէրէք,
հէման արգասընտան տըշարը չըգուպ, Հըռիբսիմէյէ . . .
« Տօղրու սէօյլէտիլիմ իշին պանա տարըլըյօրսուն, տէ-
յիլի . . . զարարը եօզ, էլպէթտէ պիր կիւն մէրգու-
մըն մէշհուր պիր խըրսըզ օլտուղունա ինանտըղըն կիպի,
պու տէտիլիմի տախի թէսլիմ իտէճէքսին » տէյէրէք
տէֆ օլուպ կիթտի :

Հըռիբսիմէ Գասպարըն կիտէր այագ տէմիշ օլտուղս-
պու սէօզլէրէ ասլա ճէվապ վիրմէտի իսէ տէ, նըշանըլ-
սընըն օլ կիճէ վէֆգէլատէ օլարագ կիճէնին պիր նըս-
ֆընտա էվինէ կէլտիլինի, խանէյի մէզքիւրտէ սաքին օ-
լան ֆամիլէալէրտէն տույուպ, վէ օլ սապահ էրքէն մու-

մաիլէյհին քէնտիսի իլէ կէօրիւշտիւյիւնտէ , սիմասընտա
պիր ասարը խէլէճան , վէ զարիպ պիր հալ միւշահատէ
իթմիշ օլտուղունու խաթըրլայրպ , մէրգումըն պու ահ-
վալը զարիպէսինի թահտը թէֆէ.ք.քիւրէ ալարազ , օլ
կիճէ սապահլարա գատար ույուեամայրպ , վուգու պու-
լան պու հալլէրի արիզու ամի.ք տիւշիւնմիւշ իտի :

Պալատէ իշար իթտիյիմիզ կիպի սարխօշ Գասպարըն
Վահանըն ալէյհինտէ տէտիյի սէօղլէրին , վէ ալէլ խու-
սուս իթմիշ օլտուղու սօն իֆիթիրանըն սույի թէէսիրի
Հըռիբսիմէնին իւզէրինտէ կէօրիւլմէյէ պաշլատը , վագաա
մուամիլէյհա Նըշանլըսընտան պէօյլէ պիր մէզմում հալ
մէմուլ իթմէզ իտի իսէտէ , պազը իմարէլէր մէրգումէ-
նին պիր տէրէճէյէ գատար շիւպհէսինէ սէպէպիյէթ վիր-
միշլէր իտի , մուամիլէյհա քէնտի քէնտինէ , « իլահի
եարապպիմ'նէ միւտհիշ հալ տըր պու , ֆիլ հագըզա է-
կէր Վահան պէնիմ պիլտիյիմ վէ թանըրղըմ զաթ իսէ ,
հիշ պիր վագըթ պէօյլէ պիր շէյի իրթի.քեապ իթմէզ ,
ֆագաթ պունույուլա պէրապէր տիւնեատէ օլմատըզ շէյ
եօզ տուր , Վահան հէր նէ մէրթէպէ իւլիւվի մէշրէպ ,
վէ հիւսնի ախլազ սահիպի պիր ատէմ օլսա տախի , եի-
նէ ագըպէթ ինսան օլմաղըլա , եանըլապիլիր օլտուղու
իհթիմալին խարիճինտէ պիր մատտէ տէյիլ տիր , էվէթ
ճէնապը վաճիպ էլ վուճուտ հագրէթլէրինտէն մատէ , հիշ
պիր քիմնէ խաթատէն սալիմ օլամազ . . . լաքին նէյէ
իհթիեաճը վար իտի . . . ա'հ սիւպհան Սլահ օլմայաքի
մէլուն էնիշտէմին տէտիյի սէօղլէր սահիհ օլտուն . . .

Մուամիլէյհանըն կէօյնիւ պիր մըգտար վատիյի թէ-
րէտտիւտտէ պիր հալի սէրասիմէ իլէ տօլանտըգտան
սօնրա , եինէ խօտպէ խօտ սէօյլէշմէյէ պաշլայրպ « Հայլը
հայլը . . . Վահան մատէմքի ինսան տըր պէր միւզթէ-
զայի պէշէրիյէ , հէր նէվի ճիւնհա իլէ միւթթէհիմ օլա-

պիլիր, Էվէթ, Խըրսըզ, գաթիլ, գանլը տախի օլապի-
լիր, Լաքին պէնտէն պաչգասընըն օլամազ . . . Էվէթ,
պէնտէն պաչգասընը սէվմէք ճինայէթինի հիչ պիր վա-
գըթ իրթիքեապ իտէմէզ » տիմէքտէ իտի :

Հըռիբսիմէ գատընլըզ Խըլգաթը իգթիզասընճա, սէվ-
տիյի զաթըն, հալէթը պէշերիյէ պէլասըյըլա իրթիքեապ
իտէպիլիր օլտուղու մէլհուզ օլան հէր պիր գապահաթէ
չէյմի ինսաֆ իլէ պագմաղա ամատէ իտի իսէտէ, անճագ
ճէնապընա տօգուռնան մատտէյէ, Եանի վահանըն քէն-
տինտէն պաչգա պիր գատըն սէվմիշ օլտուղու ճինայէթէ,
հիչ պիր վէշիլէ աֆֆ իտէմէզ իտի, վէ իշթէ մումաիլէյ-
հա, էնիշթէսինին վահան իչիւն Խըրսըզ տըր տէմէսին-
տէն պիր տէրէճէյէ գատար շիւպհէլէնմիշ իտի իսէտէ,
Իքինճի իթհամաթընա, Եանի, Գասպարըն « վահանըն
սէնտէն պաչգա պիր մէթրէսի վար » տէտիյի սէօզէ,
սըրֆ իֆթիրա մագամըյըլա նազար իտէրէք հիչ պիր
վէշիլէ ինանմամըշ իտի :

Վէլհասըլ զավալը գըզճըազ իւք կիւնիւն կիճէսի կի-
պի, լէյէյի մէզպուրէտէ տախի թարիֆի զայրի գապիլ
պիր ըզթըրապը տէրուն իլէ չէքքու շիւպհէ տէրեասըն-
տա չալգանարագ, հէրնէ օլուրսա օլսուն սապահլէյին
Գալաթա սէրայընա կիտուպտա նըշանլըսընը կէօրիւպ
գօնուլմագ, վէ տէֆի վէսվէսէ իթմէքիյէ գարար վիրէ-
րէք, քէմալի սապըրսըզլըզլէ սապահա միւնթագըրէ օլտու :

Սապահլէյին Հըռիբսիմէ վահանըն վալիտէնինի կէօ-
րիւպ, մէրգուլմէնին գալպինի թէէմին իթտիքտէն սօնրա
Գալաթա սէրայընա կիթմէյի մինասիպ կէօրմիւշ օլմաղը-
լա, Խանէյի մէզքիւրէ վարուպ, վահանըն իգամէթ իթ-
մէքտէ օլտուղու օտայէ չըգտը, վէ մէրգուլմըն վալիտէսի
թապիյի օղլունուն հագգընտա վէսվէսէ իթմէքտէ օլուպ,
Հըռիբսիմէ մէրգուլմէյի « Պիր Իքի կիւն իչի օլտուղուն :

տան կէլէմէյէճէքտիր, մերադ իտէճէք պիր շէյ եօգ վէսլէսէ իթմէ » եօլլու սէօզլէր իլէ թէսէլլի իթմէքտէ իքէն, նակեհաճան խանէնին տէրունինտէ վէֆգէլատէ պիր բաթրրտը գօբտու :

Հըռիբսիմէ մէգքիւր շամաթանըն նէ օլտուղունու անլամագ իչիւն օտա գաբուսընտան տըշարը չըգըպ, հէման սօֆատա մահալլէնին քեհաճա վէ մըգտարընըն ըէֆագաթըլըլ, էվլէլքի սապահ Վահանը ախըու կիրիֆթ իտէն հիւքիւմէթ մամուրընը մայէթինտէ իքի նէֆէր զապթիյէ օլտուղըլ հալտէ գարշուսընտա կէօրիւնճէ, խէֆֆու տէհշէթինտէն թաշ քէսիլմիշ կիպի տօնա գալտը :

Ֆիլվագը, Ս . . . էֆէնտի նամ խաֆիյէ մէմուրը պաէմըր Այի Վահանըն օտասընը թահարրի իթմէյէ կէլմիշ օլուպ, օտանըն տէրունինի իյնէտէն իբլիյէ գատար արալուպ թարատըգտան սօնրա, Վահանըն գարեօլասը եանընտա պուլունան սանտըգտան պաշգա շաեանը էհէմմիյէթ պիր շէյ պուլամայարագ, սանտըղը մէգքիւրի Գալթա սարայընա իրսալ իթտի :

Վահանըն վալիտէսի, գապթիյէլէրին օղունուն սանտըղընը կէօթիւրտիւքլէրինի կէօրիւնճէ վասֆը նադապիլ ֆէրեատու ֆիղանլէր իտէրէք սանտըղը պըրագմագ իսթէմէզ իտի, վէ էվլատըմը, սէվկիլի Վահանըմը իսթէրիմ տէյու աղլար վէ մահալի մէգքիւրտէ պուլունանլարըն ճիյէրինի տաղլար իտի :

Հըռիբսիմէ մերգուլմէյի թէսէլլիյէ գալգըշուպ « Վահան պիր հաֆթա գատար չօրպաճըլարընըն էմրի իլէ լի էճիլէ մասլահաթ պիր մահալէ կիտէճէյինտէն սանտըղընը իսթէմիշ » տիյէրէք, վէ զաթէն մերգուլմէ պունալմըլ վէ մաշուշէ պիր գատըն օլմաղըլա Հըռիբսիմէնին սէօզլէրլնէ գանաաթ կէթիլիւպ սէսիմի քէսմիշ իտի :

Ս . . . էֆէնտի սանտըղը մէգքիւրի Գալթա սէրա-

յընա իրսալ իթտիքտէն սօնրա , տէրէճէյի Երհայէտէ
պիր նէղաքէթ իլէ Հըռ-իբսիմէյէ խիթապէն , . . :

— Ա.Ֆ.Ֆ. իտէրսիսիզ մատմագէլ , ալտըղըմ մալիւմաթէ
նէղարէն , զաթը ալինիզ թէվգըֆ օլունան վահան նամ
քիմէսնէսին նըշանըսը օլմալքսընըզ , տէյիլմի , տէտի :

Հըռ-իբսիմէ խէվֆու թէլաշքնտան մէրգուլմըն սուալինէ
նէ տիւրլիւ ճէվապ վիրէճէյինէ շաշըրմըշ գալմըշ օլուպ ,
հիճապընտան աթէշ կիպի գըզարարագ , մէրգուլմըն եիւ-
զիւնէ պագտը , վէ թիթրէք պիր սէտա իլէ . . . :

— Էվէթ էֆէնտիմ , անէյու ճէվապ վէրտի :

— Տօղթուսու մատմագէլ իճրա իտէճէյիմ թէշէպպիւ-
սաթտէն մահճուպ օլմագտա իսէմտէ չիֆայիտէքի , մէ-
մուրիյէթիմին վազիֆէսինի տախի հարֆը հարֆընճա իճ-
րա իթմէքլիյէ մէճպուր օլմուղումտան , միւսաատէնիզլէ
իգամէթ իթտիյինիզ խանէյի տախի թահարրի իթմէք-
լիյիմ էլզէմ տիր :

Ս , . . . էֆէնտի գապթիյէ նէպարէթը ճէլիլէսինէ շէ-
րէֆ կիթիրիր սուրէթտէ նազիք վէ թէրպիյէլի պիր ա-
տէմ օլմաղըլա , Հըռ-իբսիմէ իլէ թա պու տէրէճէ թէր-
պիյէ իլէ կէօրիւշտիւյիւնէ , մէրգուլմէնին գալպինտէ մէ-
մուրը մումաիլէյհ հագգընտա պիր տէրէճէ էմնիյէթ
հասըլ օլմաղա պաշլայուպ , մէրգուլմա ճէվապէն . . . :

— Մատէմքի պու խուսուստա , եէտինիզտէ պիր էմրը
ալի վար տէյօրսունուզ , ճարիյէնիզ տախի չարնաչար
միւթապաաթ իթմէյէ մէճպուրէյիմ , անճագ էկէր ճէ-
վապը միւմքիւն իսէ , միւսաատէ պույուրունտէ , սիզէ
պիր շէյ սուալ իտէյիմ , տէտի :

— Պույուրուն :

— (Հիճապընտան գըզարարագ) նըշանըմ օլան պիչարէ
տէլիգանընըն նէ ճիւնհա իլէ իթհամ օլունտուղունու ,
վէ նէ վազըթա գատար մահթուստա գալաճաղընը ան-

լամագ իսթերիտիմ:

— Թէէսիւֆ իտերիմքի, նըշանլըմ տըր տէտիյինիզ տէ-
լիգանլը խըրսըզլըգ թէօհմէթի իլէ իթհամօլունմուշ տըր,
մահբուսիյէթինին միւտէթի խուսուսունա կէլինճէ, օ-
րասընը քէշֆ իտէպիլմէք, շիմտիքի հալ գապիլ տէյիլ
տիր, հէր նէ հալ իսէ, իմտի սիզ խանէնիզէ կիտինտէ
պէնտէնիզտէ կէլիյօրում:

— Պույուրուն, լաքին րէճա իտերիմ, էկէր միւմքին
իսէ, զապթիյէլէր կիթսէտէ, զաթը ալինիզ միւնֆէրիտէն
թէշրիֆ պույուրսանըզ, օլամա՞զմը:

— Բէք ալա տէտիյինիզ կիպի օլսուն, պէնտէնիզ եա-
լընըզ կէլիրիմ:

Հըռիբսիմէ « Թէշէքքիւր իտերիմ » տէյէրէք խանէ-
սինէ վարար. վէ պիրազ սօնրա տախի մէմուրը մէրգում
Հըռիբսիմէնին տիլ խահը իւզրէ եալընըզ օլարագ, վէ
նըզամէն մումաիլէյհին խանէսինի տախի տըգգաթ իլէ
թահարրի իտուպ, նուգուտու մէսրուգայէ տայըր հիշ
պիր ալամէթ կէօրէմէտիյինտէն, մահալի մէմուրիյէթինէ
ազիմէթ իթտի:

Հըռիբսիմէ նըշանլըսընըն հագգընտա էնիշթէսի սար-
խօշ Գասպարըն տէտիյի սէօզլէրի խաֆիյէ մէմուրընըն
տախի թաստիգ իթտիյինի անլայընճա վահանըն նէ ազիմ
թէհիլքէտէ օլտուղունու ֆարգ խտուպ, վիրմիշ օլտու-
ղու գարար միւճիւպիւնճէ, Հիւքիւմէթ մարիֆէթի իլէ
կէրէք նըշանլըսընըն, վէ կէրէք քէնտի խանէսինին թա-
հարրիեաթընտան պիր սաաթ սօնրա, պաշընը սիյահ պիր
շալ իլէ էօրթիւպ, վէ եիւզիւնի կէօզիւնի գաբայարագ
Գալաթա սէրայընա կիթմէք իւզրէ եօլա չըգտը:

Պիչարէ Հըռիբսիմէ Գալաթա սարայընըն նէրէտէ օլ-
տուղունու ըրւյապընտա պիլէ կէօրմէմիշ իքէն, սէվտիյի
զաթըն մուհապէթի խաթըրը իչիւն, հէր պիր շէյի կէօ-

զիւնէ ալարագ , էսնայի ըահտէ թէսատիւֆ իթտիյի պա-
ղը միւսին վէ քեամիլ ատէմէրէ հիճապընտան գըզարըպ
պօզարուգ Գալաթա սէրայընը սօրա սօրա պուլտու , վէ
գաբուտան իչէրի կիրուպ նէօվպէթտէ տուրան գարաղօլ
նէֆէրինտէն մահբուս խանէնին նէրէտէ օլտուղունու ան-
լայուպ գօշա գօշա մահալի մէղքիւրըն գաբուտու էօնիւ-
նէ վարտը :

Հըռիբսիմէ միւտէթը էօմրինտէ Հիւքիւմէթ գաբու-
սընա կիթմէմիշ օլմաղըլա , մահալի մէղքիւրտէ կէօրիւ-
լէն գալապալըղը , վէ իշիտիլէն շամաթայը , վէ պիր թա-
գըմ զապլիէլէրին աշաղը եօգարը էնիպ չըգտըզլարընը
քէմալի խէվֆիւս տէհչէթ իլէ թէմաշա իթմէքտէ օլուպ ,
եիւրէյի սաաթ րադգասը կիպի չարբարագ կիւճպէլա
կիւճ պիր թագրիպ մահբուսխանէյէ վարապիլտի իսէտէ ,
պիր տիւրլիւ սէվտիյի զաթըն , եանի վահանըն եիւզիւնի
կէօրիւպտէ գօնուշապիլմէք միւմքիւն օլամատը , չիւնքի
վահան գանուըն ահքեամը միւճիւպիւնճէ ինթիլագ օ-
լունմուշ օլուպ հիշ պիր քիմսէյէ կէօթէրիլմէմէքտէ իտիւ

Հըռիբսիմէ , հէր հալտէ վահանըն պիր տէֆա օլսուն
եիւզիւնի կէօրէպիլմէյէ ըուխսաթ ալմագ իչիւն , թա
միւթէսարըրֆ հազրէթլէրինին հուղուրունա պիլէ չըգուպ-
տա րէճա իթմէյի կէօզիւնէ ալմըշ օլմաղըլա պու նիլէթ
իլէ սալօնա չըգարագ , գաբու արասը տէնիլէն մահալտէ
իլք ազշամտան ֆէնէրսիղ վէ եախօտ սարխօշ օլտուգլա-
րը հալտէ կէթիրիլմիշ օլան ատէմէրին իչինտէ վահանը
պուլապիլմէք իչիւն մէրգումանը տըգգաթ իլէ կէօզտէն
կէչիլմէքտէ իտի իսէտէ , վահանը կէօրէմէտիքտէն պաշ-
գա հաթտա մէրգուման գապա վէ թէրպիլէսիղ ատէմ-
լէրին սըյըրգճա իթմիշ օլտուգլարը հարֆէնտաղըղա
հէտէֆ օլտուղունու անլայընճա սօն տէրէճէ հիճապ ի-
տուպ , էրազիլի մէրգումէտէն իգրահ իտէրէք ուզագ-

լանտը , վէ քէմալի մահզունիյէթ իլէ մէլիլ մէլիլ տէօրտ
եանընա պագար , վէ մագսատընա ննյիլ օլապիլմէք իւ-
միւտի իլէ պիր չարէ արար իտի :

Պէտպախտ Հըռիբօիմէ գուղուսունու զայպ իթմիլ գօ-
յուն միսալի տէրէճէյի նիհայէտէ եէսու ֆութուր իլէ
սալօնըն տէրունիսի տօլաչըպ տուրուրըգան , նակեահան
Ժանը կէօրմէքլէ եիւրէյի չարբմազա պաշլատը , մալիւ-
միւմիզ օլտուղու կիպի մումաիլէյհա հէր նէ գատար Ժա-
նը հազզ իթմէզ իտի իսէտէ , կէրէք սէվտիյի զաթըն
հագգընտա սահիհ պիր մալիւմաթ ալմագ , վէ կէրէք
քէնտիսի միւթէսարրըֆ հազըթլէրինին նէգտինէ կէօ-
թիւրմէք իչիւն , չարնաչար մէրգում իլէ միւշավէրէթ իթ-
մէյէ գարար վէրիպ , զայէթ եաւաշ պիր սէտա իլէ Ժա-
նը սէսլէտի :

Հըռիբօիմէ , վասֆ զլունտուղու կիպի սէյահ պիր շալ
իլէ հէր նէ գատար մէպթուրէ իտի իսէտէ , Ժան մու-
մաիլէյհայը կէօրիւր կէօրմէզ թանըտը . վէ մէրգումէյի
կէօրտիւյիւննէ հըսս իթմիլ օլտուղու չէյթանի մահզու-
զիյէթի կիզլէյուպ , միւքէստէր պիր հալ քէսպ իտէ-
րէք . . :

— Ահ մատմազէլ սիզմիսինիզ . . . աման եարապպիմ
հիչ մէմուլ իթմէզ իտիմ . . . ֆագաթ սիզի պէօյլէ պիր
մահալտէ եաբա եալընըզ կէօրմէք . . :

— Էվէթ միւսիւ , ճարիյէնիզիմ , վէ նէ իչիւն կէլմիլ
օլտուղումու պիլիրսինիզ :

— Էվէթ պիլիրիմ վէ թէէսսիւֆ իտէրիմքի . . :

— (Ժանըն սէօզիւնի քէսէրէք) Էօյլէ իսէ միւսիւ ,
Ալլահ աշգընա օլսուն տօղբուսունու սէօյլէյին , աճէպ
տույտուղում սահիհմի տիր :

— Խիւտա պիմ մատմազէլ , պէնտէսիզ տախի սիզտէն
զիւստէ պիր չէյ պիլմէմ , վագաա թէէսսիւֆ օլունուր-

քի, կէօրիւլէն իմարելէր Վահանը եղէր ճիհէթ իթհամ իթմէքտէ իսէլէրտէ, անճագ շուգատարընը քէյէպիլի-րիմքի, պէնտէնիզ գաբու եօլտաշըմտան հիշ պիր վագըթ պէօյլէ պիր շէյ մէմուլ իթմէմ, պունույըլա պերապէր, հիւքիւմէթին տախի անգարիպ պու իշի մէյտանէ չըգա-րաճաղը պէտիհի տիր:

— Ահ միւսիւ, մատէմքի գաբու եօլտաշընըլտան պէօյլէ պիր շէյ մէմուլ իթմէմէքտէսինիզ վէ մատէմքի մէրգումըն խաթըրընը սայմագտասընըզ, իմոի էօյլէ օլ-տուզու հալտէ ըէճա իտէրիմ ճարիյէնիզէ ըէֆագաթ ի-տինիզտէ պերապէր միւթէսարըրքի պէյին հուզուրունա չըգալըմ, վէ հիշ օլմազսա մուվագգաթէն օլտուն մէրգու-մըն մուհաքէմէսի կէօրիւլինճէյէ գատար, քէֆալէթէրապըլըլա մահըուտան խէլասընը նիեազ իտէլիմ:

— Ահ մատմազէլ, կերէք գաբու եօլտաշըմ միւսիւ Վա-հանը սէվտիյիմունէ, վէ կերէք զաթը ալինիզին նազիք խաթըր իշիւն էմրինիզէ միւթապաաթ իթմէք ճանըմա միննէթ իսէտէ, չիֆայիտէքի միւմքիւն տէյիլ տիր:

— Նիշիւն միւմքիւն օլամայօր:

— Անըն իշիւնքի, էվէլա միւթէսարըրքի պէյ էլան թէշ-րիֆ իթմէմիշէր տիր, սանիյէն գանուն, պու խուսուստա զէրրէ գատար իթիմանաաթ գապուլ իթմէյուպ մէրգումըն սէպիլի թախիյէսինէ ճէվազ վիրմէզ, զիրա թէէսսիւֆ օլունուրքի տօստումուզ Վահան տտէթա ճինայէթ թէօհ-մէթի իլէ իթհամ օլունմուշ օլմաղըլա, ըէճամըզըն քու-պուլ պույրուլաճաղը մուհալ գապիլինտէն օլտուզու շիւպ-հէսիզ տիր:

— Ահ միւսիւ, պիշարէյի հանկը խայըն իթհամ իտիյօր:

— Հիշ քիմսէ, անճագ նասըլքի տէտիմ կէօրիւնէն իմարելէր:

— Հիշ օլմաղըս պիր տէֆաճըզ օլտուն Վահան իլէ

կէօրիւշմէքլիյիմէ պիր չարէ օլամա՞զմը :

— Ահ մատմազէլ նասրլքի տէտիմ, մէրգում ինթիլագ օլմաղըլա , կէօրիւշէպիլմէնիզէ ըուխսաթ վէրիլէճէյինի մէմուլ իթմէմ, հալպուքի . . :

Ժան սէօզիւնի գաթ իտէրէք տիւշիւնմէյէ պաշլատը , մէրգում Հըռիբսիմէյի պիրան էվէլ տուզաղա տիւշիւրմէք իշիւն հէման օլ տագըզատա ճէհէնէմքեարի պիր ֆիք-րէ զահիպ օլարագ վագըթ զայպ իթմէքսիզին իյճապը իճրասքնա գարար վէրիպ , սէօզիւնէ շու վէշիլէ տէվամ իթտի :

— Սիզ չուրատէ ազըճըզ տուրունուզտա պէնտէնիզ շիմտի կէլիրիմ, մէմուլ իտէրիմքի ինշալլահ տէտիյինիզլն չարէսինի պուլապիլէճէյիզ . . :

— Աման ըէճա իտէրիմ օլապիլտիյի գատար չարըզ կէլինիզ :

Ժան « Շիմտի կէլիրիմ » տէյէրէք , Հըռիբսիմէյի վա-հանը կէօրէպիլմէք իմիւտիւնտէ պըրաղըպ , ալէթ թա-ճիլ նէրտիւպանտէն աշաղը էնիւպ կիթտի , վէ պիր չա-րիյէքտէն սօնրա սիմասընտա պիր մահպունիյէթ ալամէթի օլտուղու հալտէ մումաիլէյհանըն եանընա կէլէրէք զա-յէթ քէսիք պիր սէտա իլէ . . :

— Ահ մատմազէլ թէէսսիւֆ իտէրիմքի , հէր նէ եար-տըմ իսէ միւմքիւն օլամատը , պու կիւն վահանը կէօրէ-պիլմէնիզ մուհալ գապիլինտէն տիր , եարքն պագալըմ իշլէր նէ հալ քէսպ իտէրսէ անէ կէօրէ մուամէլաթտա պուլունուրուզ :

— Ահ միւսիւ նէ տէյօրսունուզ , տէմէքքի պու կիւն կէօրէմէյէճէյիմ :

— Միւմքիւն տէյիլ , ֆագաթ եարքն պագալըմ . . :

Ժան մումաիլէյհայէ պիր լիրա թագտիմ իտէրէք « էլ-պէթտէ իհթիեաճընըզ վար իմտի ըէճա իտէրիմ պունու

գապուշ իտինիզ» տէտի :

Հռուբսիմէ թաաճիւպ իլէ ժանըն եիւզիւնէ պագտը , վէ էլի իլէ լիւրայը ըէտտ իտէրէք :

— Եօգ եօգ միւսիւ իհթիեաճըմ եօգ , թէշէքքիւր իտէրիմ , տէտի :

— Լաքին մատմազէլ պէնտէնիզ պու ագճէյի իլէրուտէ գաբու եօլտաշըմտան ալմագ շարթըյըլա սիզէ իգրազ իտիյօրում , վէ մէրգումըն սիզէ նագտէն օլան մուալէնէթի տախի ըէտտ իտէմէզսինիզ զանն իտէրիմ :

Հռուբսիմէնին պու մուալէնէթը նագտիյէյէ նէ գատար իհթիեաճը օլտուզունու պիլիբիզ , իմտի մէրգումէ կէրէք ժանը կիւճէնտիրմէմէք , վէ կէրէք քէնտինին մէպլաղը մէզպուրէ էշէտտը լուզումի օլտուզունտան , իլէրուտէ պու լիւրայը վահան մէրգումա էօտէյէճէք իւմիւտի իլէ « թէշէքքիւր իտէրիմ » տէյէրէք գապուշ իթտի :

Պու արա կէնճտէն վէ էբէյիճէ կիւզէլ պիր գատըն քէմալի սէրպէսթի իլէ մէրգումանէ եագլաշուպ , վէ ժան իլէ պիր իշարէթը մախսուսէ միւպատէլէ իթտիքտէն սօնրա , մէրգումա խիթապէն . . . :

— Միւսիւ սէօզիւնիւզէ մանի օլտում իսէտէ աֆֆի իտէրսինիզ , սէվտիյիմ զաթըն մուգատտէմա ճարիյէնիզէ թարիֆի միւճիւպիւնճէ , վէ էկէր եանըլմայօր իսէմ , իսմինիզ ժան , վէ մէրգումըն գաբու եօլտաշը օլմալըսընըզ , տէյիլի , տէտի :

Հռուբսիմէ ժան իլէ միւսահիպէթէ տալմըշ օլմաղըլա մէրգումէ կէնճ գատընըն եանլարընա կէլտիյինի ֆարգ իթմէմիշ օլուպ , պիրտէն պիրէ արգասընա տէօնէրէք մումաիլէյհայը կէօրմէքլէ թաաճիւպ իթտի :

Մէրգումէ կէնճ գատըն մալիւմիմիզ օլան նիգօլինին տօստու , վէ ժանըն տախի պալտըզը մագամընտա օլան

Մարիդօ նամ րէզիլէ իտիքի , հէր նէ դատար քեամիլնէ կիլիմիլ իտի իտէտէ պու ճիւմլէ եինէ հալու էթվարը , վէ ճիւնպիլի րէֆթարը կիրուհի աշիւֆթէկեանտէն օլտուզունու իյմա իտէր իտի :

Ժան մումաիլէյհայը կիւյա իլք տէֆա կէօրմիւշ վէ թանըմազ կիպի ըզհարը թաաճիւպ իտուպ , վէ զայթ ուսթալըզլա թէճահիւլ ալամէթի օլարագ ումուզլարընը սիլքէրէք . . :

— Մաամա քի՞մի իչիւն տէյօրսունուզ , տէտի :

— Մահրուտա պուլունան դարու եօլտաշընըզ վահան իչիւն տէյօրում , թանըմայօրմուսունուզ :

— Տէտիլինիզ զաթը թանըրըմ , լաքին սիզին մէրգումէ իլէ . . :

— (Ժանըն սէօզիւնի քէսէրէք) Ահ միւսիւ մէրգում պէնիմ տօստում տըր , պէն անըն իչիւն իքի կիճէտիրքի կէօզլէրիմի դաբամայըզ կիճէ կիւնտիւզ աղլամըշըմ , էյ վահ պիլ պիրիպիրիմիզի բէք չօգ սէվէրիտիք . . :

Հըռիբսիմէ մումաիլէյհանըն պու սէօզլէրինտէն էլի այաղը պուզ քէսիլիպ թէքմիլ վիճուտըյըլա թիթրէմէյէ պաշլատը , վէ խէլէճանը գալպինտէն նաչի սէսի քէսիլէրէք , « Աման եարապպիմ տէմէքքի պու գարը . . : »

Աշիւֆթէյի մէզպուրէ Հըռիբսիմէնին պու տէտիլինի իչիթմիշ օլմաղըրա , վէ մէրսումէնին գըզ օլտուզունու ըանա պիլտիյի հալտէ , մահզա հագարաթ իթմէք նիյէթի իլէ , մատմագէլ տիյէճէք եէրտէ . . :

— Ահ մատամ կէօրիւնիւրքի սիզտէ պէնիմ կիպի միւսիւ վահանը կէօրմէյէ կէլմիշսինիզ , վարըսա մէրգումին գըզգարընտաշը օլմալըսընըզ , տէտի ,

Հըռիբսիմէնին զաթէն մէրգումէյէ ճէվապ վիրէճէք թապու թագաթը գալմայուպ հէման պայըլմագ տէրէճէլէրինէ կէլմիշ օլտուզունու Ժան կէօրմէքլէ , վէ կիւյա

քէնտի տախի քնտիչէյէ կիրիֆթար օլմուշ կիպի պիր հաշ քէսպ իտէրէք մէրգումէյէ . . :

— Մատամ հէր հալտէ եանըլըյօրսունուզ, պիղիմ պիլտիյիմիզ վէ թանըտըղըմըզ վահան նամ տէլիգանընըն էօյլէ տօստու բօստու եօգ տըր, վագաա թէսատիւֆաթը ղարիպէտէն օլարագ սիղին տախի տօստունուզուն իսմի վահան օլապիլիր, հալպուքի . . :

— (Հիտէթլէ ժանըն սէօղիւնի քէսէրէք) Հայըր հայըր միւսիւ, եանըլ օլամագ, պէն պիրպուշուգ սէնէյի միւ. թէճավուզ պէրապէրինտէ տիւշիւպ գալգտըղըմ ատէմի պիլմէյօրմույում, հէր հալտէ մահբուստա օլան վահան նամ քիմէսնէ սիղին գաբու եօլտաշընըզ, վէ պէնիմ տա. խի տօստում, վէ տահա տօղրուսու գօճամուըր, տէտի :

Հըռիբսիմէ արթըզ թահամիւլէ թագաթը գալմայա. րագ, « Ըման եարապպիմ նէ օլույօրում » տէտի, վէ ինթիյարի օլմատըղը հալտէ պաշը ժանըն ումուզունա տօղրու սարգըլարագ հէման օրաճըգտա պայըլա գալտը :

Կէրէք ժան վէ կէրէք մահալի մէզքիւրտէ պուլու. նանլարտան պազըլարը, քիմի սսւ վէ քիմի լիմօնաթա իլէ պիշարէ Հըռիբսիմէնին իմտատընա եէթիշիւպ, կիւճհալ իլէ ագլընը պաշընա կէթիրէպիլտիլէր իսէտէ, մումաի. լէյհա ֆէնա հալտէ խասթէլէնմիշ օլմաղըլա, ժան տէ. րագապ պիր արապա ճէլպ իտէրէք, մումաիլէյհայը ա. րապայա պինտիրտի վէ քէնտիսի տախի եանըպաշընտա օթուրարագ ալըպ խանէսինէ կէօթիւրտի :

Օգույանլարըմըզ Մարիղօ նամ րէզիլէնին մահալի մէզ. քիւրէ կէլտիյի, ժանըն թէրթիպի իլէ օլտուղունու ան. լամըլ օլմալը տըրլար :

Ժան իճրա իթմիշ օլտուղու պու թէտպիրին հուսուլէ կէթիրտիյի մուվաֆֆագըլէթի կէօրէրէք, տէրէճէյի նի. հայէտէ մէմնուն օլուպ, վէ քէնտի քէնտինէ սէօյլէշէ.

րէք . . . Ե՛հ արթըգ իշէր սըրասընա կիրտի . . . Էվէթ
պունտան սօնրա Հըռիբսիմէ պէնիմ տիր . . . տէմէքլէ ,
մումաիլէյհայը խանէսինէ պըրագտըգտան սօնրա , օլ
կիւնի իճրասը մուգարրէր օլան Վահանըն մուհաքէմէսին .
տէ հազըր պուլունմագ իշիւն , ալէթ թէաճիլ Եինէ Դա .
լաթա սէրայընա ալտէթ իթտի :

Ձէվալլը Հըռիբսիմէսին կէօրմիւշ օլտուղու տէհշէթիւ
ըիւյանըն մանասը Եավաշ Եավաշ ըզհար օլունմագտա իտի :

ԵՒՐՄԻՍԷՔԻԶԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

Մ Ո Ւ Հ Ա Ք Է Մ Է

Ժաննն մաղաղաբնը սօեան խըրսըզնն նիգօլի օլտուղունու օգուեանլարըմըզ ֆէհմ իթտիլէր իսէտէ , մէրգում նիգօլինին պու խուսուստա իթիխազ իթմիշ օլտուղու թէտպիրի , վէ համմալ իլէ պէքճիլէրին սարիգը մէզպուրը վահանը զանն իթտիքլէրինին սէպէպինի , վէհասարլ պու վագաաննն պագը գարանլըզ քէօշէլէրինի տախի , սուրէթը մուխթասարէտէ պէյան իթմէմիզ լաղլւմ օլմաղլա , պէր վէշը աթի նագլ իտէրիզ :

Շէօյլէքի , ժան սըրգաթըն վուգուինտէն իքի կիւն է . վէլ , խաֆիյէն նիգօլիյի մաղաղասընա կէօթիւրիւպ կէրէք մաղաղա գաթուսընն վէ կէրէք գասա անահտարլարննն գալլալարննը վէրմիշ իտիքի , նիգօլի տախի մալիւմիւմիզ օլան ուստա Բինկօյա անահտարլարը իմալ իթտիրուպ , էօյլէ գօլայլըզլա կէրէք մաղաղայը , վէ կէրէք գասայը աշապիլմիշ իտի :

Վէ պուռտան մատէ նիգօլի ժաննն թալիմաթըյըլա , վահաննն օ կիւնլէրտէ կիյմիշ օլտուղու էսվապընն թըպգըսը օլարապ պիր գաթ էլպիսէ թէտարիք իտուպ , վէ օլսպիլտիյի գատար մէրգումըն հէր պիր թարզու թավընը թագլիտ իտէրէք , վէ զաթէն մէրգում նիգօլի վիճուտճա , եանի կէրէք պօյ վէ կէրէք պէտէնէն վահանը անտըրըր օլմաղլա , վէ քէմալի մէհարէթ իլէ պիր տէրէճէյէ գատար սիմասըննն շէքլինի տախի մէրգումըն էլքեալինէ ույտուրարապ , սայքի թըպգը թըպգըյա վա-

հանա պէնզէմիշ իտի , վէ հէլէ պու միւշապիհէթ կիճէ-
նին գարանլըղընտա օլ գատար թըպգը թըպգընա կէօ-
րիւնմէքտէ իտիքի , Նիգօլիյի վահանտէն թէֆրիգ իթմէք
ատէթա միւմքիւնսիզ կիպի օլուպ , հաթտա էն ալըշգան
կէօզլէրին տախի բէք գօլայ սուրէթտէ ալտանապիլէճէյի
շիւպհէսիզ իտի :

Նիգօլի ժանըն քէնտիսինէ իրայէ իթմիշ օլտուղու թէ-
տապիրի ագիւնէնին մէղաեասընա վարընճա , ժանըն
գուվվէյի ագիւնէսինէ հայրէթտէ գալարագ , մէրգումըն
հայլազլըգ վէ խապասաթ խուսուսընտա , նիսպէթ գա-
պուլ իթմէզ տէրէճէտէ քէնտինտէն ուսթա վէ քիւսթաթ
օլտուղունու անլատը , վէ պու թէտապիրին սայէսինտէ ,
պիր պաշգասընըն ճանը եանրպտա , քէնտինին եագայը
սըլըրապիլէճէյի տէրքեար օլմաղըլա , հէման ճանընա
միննէթ տիւշէրէք , մէրգումըն թալիմաթընը նօգթասը
նօգթասընա գապուլ իթմիշ իտի :

Նասըլքի իֆատէ իթմիշիզ Նիգօլի իճրա իթտիյի խա-
պասաթտէն սօնրա բէք գօլայ ֆիրար իտէպիլիր իտի ,
հալպուքի քէնտինին վահան օլտուղունու մաղազա համ-
մալընա կէօսթէրմէք նիյէթը ֆասիտէսի իլէ , մախսուսէն
օրալարտա օեալանմըշ իտիքի , մէրգում համմալ քէնտի-
սինի կէօրիւպտէ վահանը զանն իթսին , վէ նասըլքի
թախմինի կիպիտէ կէրէք համմալը մէրգում , վէ կէրէք
տիկէր պէքճիլէր խըրսըղըն վահան քէնտիսի օլտուղու-
նու կէօզլէրի իլէ կէօրմիւշ օլտուգլարընտան , պու խու-
սուտա շէքքու շիւպհէլէրի գալմայուպ լաղըմ կէլտիյի
հալտէ եէմին տախի իթմէյէ հաղըր խալիլէր :

Վահանըն ալէյհինտէ պու ճէհէննէմքեարի տուղաղը
ժան թէրթիպ իթմիշ օլմաղըլա , հէք հալտէ պու իշին
ղայէթի վահանն ախզու կիրիֆթ օլունուպտէ մահբէսէ
աթըլաճաղը , վէ գանդունէն խանէսի թահարրի օլուֆա-

րագ , պագը եվրագընը տախի հիւքիւմէթին մուայէնէ
իտէճէյինի ինճէտէն ինճէյէ հէսապ իթմիշ օլմաղըլա ,
նիգօլի նամ հայլաղըն վասէթասը , վէ հարամգատէ Սիվ-
րիգօղըն մարիֆէթի իլէ խըրսըզ Պէտիքտէն սաթըն ալ-
տըրմըշ օլտուղու եվրագը , մալիւմիւմիզ օլտուղու կիպի ,
մաղաղանըն սօյուլտուղու կիճէ , մէրգում Սիվրիգօղըն
էլի իլէ Վահանըն սանտըղընա գօնուլմուշուտուքի , պիթ-
թապի պու իշտէն Վահանըն զէրրէ գատար մալիւմաթը
եօղ իտի :

Վահանըն բարալար իլէ պէրապէր տէնիզէ տիւշտիւ-
յիւմտէ զայպ իթտիւմ տէտիյի եվրագըն պէօյլէճէ սանտը-
ղընտան զուհուր իթմէսի , հէր հալտէ մէրգումըն բարա-
լարը եութմագ էֆքեարը իլէ քէնտինի էնգաստէն տէ-
նիզէ աթմըշ օլտուղու աշիքեար օլաճաղընտան , վէ մէր-
գումըն պու հիյլէսի մէյտանէ չըգտըգտա , կէրէք չը-
պաճըլարընըն , վէ կէրէք հիւքիւմէթ մուվաճէհէսինտէ
պիր գաթ տահա միւթթէհիւմ թուլթուլաճաղը տէրքեար
օլուպ , պու հալ իլէ արթըգ Վահան մանէվի սուրէթտէ
էօլմիւշ օլաճագ իտիքի , զաթէն ժանըն տախի պիրիճիք
արզուսը պու իտի :

Ժան մուարէֆէ բէյտա իթմիշ օլտուղու ճանիլէրին
վասէթասըյըլա , Վահանըն վիճուտինի տիւնեա եիւզիւն-
տէն գալտըրտարագ , մէրգումըն քէնտի իշինէ եանի մա-
ղաղասընա միւտախէլէ իթմէսինտէն գուլթուլապիլիրիտի
իսէտէ , ֆագաթ պէօյլէ պիր ճինայէթէ իրթիքեապ իթ-
տիյի հալտէ , Հըռիբսիմէյի էլտէ իտէմէյէճէքտի , չիւն-
քի մումաիլէյհա թապիյի սէվմիշ օլտուղու զաթըն մա-
թէմինի չէքիպ , վէ մէրգումըն խաթըր իշիւն պիւսպիւ-
թիւն թէրքը տիւնեա օլարագ գաթան քէնտինէ եանաշ-
մայաճաղընը ֆէհմ իտէրէք , Վահանը մանէվի սուրէթտէ
էօլտիւրմէքլէ Հըռիբսիմէնին կէօղիւնտէն չըգարմագլըղա

գարար վերմիշ խոի :

Իշթէ խայրն ժան գուրմուշ օլտուղու պու ճէհէննէմ . քեարի տուղաղ իլէ քէնտինէ զէրրէ գատար պիր տիւշմանլըղ օլմատըգտան պաշգա , հաթտա տայիմա լէյհինտէ պուլունան պիշարէ Վահանըն քիւլլիւյէն խարապընա եիւրիւմէքտէ խոի , վէ ճայի թէհսսիւֆ շուրապըտըրքի , խայընը մէրգումըն պու թէշէպպիւսաթը շէյթանիյեսի ճիհէթպէ ճիհէթ մուվաֆագաթ պուլմագտա խոի :

Հէրնէհալ իսէ , Վահանըն մուհաքէմէսինտէ հազըր պուլունմագ իշիւն , միւսիւ Տէրպանեան իլէ ժան , վէ Սէրմէտ պէյին թարաֆընտան տախի պիլ վէքեալէ Մուհիպ պէյ Դալաթա սէրայընա կէլմիշէր օլուպ , քէմալի սապըրսըղլըգ իլէ մուհաքէմէնին պաշանըլմասընա ինթիզար իթմէքտէ խոիլէր :

Պու իւշ շախսըն հէր պիրի պիրէր կէօնա էֆքեարտէ խոիլէր , շէօյլէքի , ժան , Վահանըն մատտի վէ մանէվի խարապիլէթի սայէսինտէ , վէ մատամ Տէրպանեանըն քէնտի հագգընտա օլան մուհապէթի վասէթասըյըլա , չօրպաճըսընըն խանէսինի հիւքմիւ թահատընա կէշիրտիյի կիպի մաղաղալարընըն ընանը իտարէսինի տախի էլտէ իտէճէյինտէն պաշգա , վահշիեանէ պիր շէհվէթ իլէ սէվմիշ օլտուղու Հըռիքսիմէյի տախի բէնչէսինէ կէշիրէպիլէճէյի իւմիւտի իլէ բէրվէրտէ օլուպ , հէրնէ գատար սիմասը պիր ասարը մահզունիլէթ իպրաղ իթմէքտէ խոի իսէտէ , գալպինտէն տախի վէֆգէլատէ մահզուղ վէ մէսըուր օլմագտա խոի :

Միւսիւ Տէրպանեան իսէ պունճա եըլտան պէրու էվլատ մագամըյըլա սէվմիշ օլտուղու Վահանըն պու ալշագլըղը խաթըրընա տիւշիւնճէ , տէրէճէյի նիհայէտէ միւքէտտէր օլուպ , մէրգումըն հագգընտա հըսս իթտիլի հիտէթանպէան թէշէտտիւտ իտէրէք , հէր հալտէ նանքեօր Վա-

հանրն էն շիտէթլի ճէզալար իլէ միւճազաթ գըլընմասը արզուսըյըլա սուզան օլուր իտի :

Մուհիպ պէյէ կէլինճէ , մուճաիլէյհ բէտէրինտէն վա-
հանրն ճէզայա չարբըլմասը խուսուսընտա միւսիւ Տէր-
պանեան իլէ պէրապէր իտտաա իթմէսինէ տայըր էմր
ալմըչ օլուպ , վէ մալիւմիւմիզ օլան մատտէտէն տօլայը
ատէթա վահան իլէ տարղըն կիպի իտի իսէտէ , պու
ճիւմլէ եինէ հալինէ աճըր օլտուղունտան , լազըմ կէլտիյի
հալտէ մէրգոււմը միւտաֆաա իթմէք նիյէթինտէ իտի :

Վազաա միրիմուճաիլէյհ , մատամ Տէրպանեանըն վա-
հանրն ալէյհինտէ տէտիյի սէօզլէրէ ինանտըղը կիպի ,
մէրգոււմըն խըրսըղըղընա տախի էօյլէ գօլայ ինանմամըչ
իտի իսէտէ , էզճիւմլէ պու խուսուստա թէրէտտիւտտէ
գալմըչ իտի :

Վէլհասըլ Մուհիպ պէյ հէրնասըլսա վահանա տիւշմէն
նազարըյըլա պագար իտի իսէտէ , զաթէն տօղուշունտան
իւլիւվի մէշրէպ , վէ ալիճէնապ պիր զաթը ֆագիլէթսի-
մաթ օլմաղըլա (Միւրիւվէթմէնտան նակեամիյի տիւշմէնլէ
կեամ ալմազ , Ատուտէն մէրտ օլան ֆըրսաթ տէմինտէ
ինթիգամ ալմազ) պէյթի մէշհուրէնին մազմուըն հագը-
գաթ նուճունըն վէհվասընճա , միրիմուճաիլէյհ տախի ,
մէրգոււմ հէր նէ վագըթ րէֆահը հալտէ պուլունուրսա
օլ վագըթ ախզը ինթիգամ իթմէյէ գարար վէրմիշ իտի :

Հէր նէ հալ իսէ կիւնտիւղիւն սա'աթ եէտի սուլարըն-
տա մէճիս թէշէքքիւլ իտէրէք , էվէլա վահանըն մուհա-
քէմէսինէ պագըլմաղա գարար վէրիլիւպ , մազնուըն ա-
լէյհի թահտէլ հըֆզ մահքէմէյէ կէթիլիլմէսի էմր օ-
լունտու :

Պիչարէ վահան զապթիյէլէր րէֆագաթըյըլա մէճի-
սէ կիրէր կիրմէզ թան իլէ միւսիւ Տէրպանեանը տիվանըն
սաղ ճիհէթինտէ , վէ Մուհիպ պէյի տախի սօլունտա

հազըր կէօրիւպ, իսթիրհամ նազարըյըլա չօրպանընըն,
վէ իքի ահպապլարընըն եիւզիւնէ պագտը իսէտէ, Թան
իլէ միւսիւ Տէրպանեանտէն հիշ պիր ասարը թէրահիւմ
կէօրէմէտի:

Վահանըն պու ճիյերլէր բարէլէյիճի պագըչընտան
միւթէէսսիր օլմամագ, վէ հալինէ մերհամէթ իթմէմէք,
Մուհիպ պէյ կիպի նազիք վէ մերհամէթլի ատէմ իյին
տէյիլիտի, պու սէպէպտէն միրի մումաիլէյհ մէրգումը
կէօրիւր կէօրմէզ տէրունինտէն պիր ահը սէրտ չէքիւպ,
վէ աճըգըլ պիր պագըչ իլէ կէօղլէրինի կէօյէ տօղրու
չէվիրտիքտէն սօնրա Վահանըն եիւզիւնէ պագտը:

Մէճլիս նըզամէն մահքէմէճէ օլան պագը մուսմէլա-
թըն իճրաօընտան սօնրա մուհաքէմէյէ պէտտ իտուպ,
Րէյիս էֆէնտի հէյէթ թարաֆընտան Վահանէ խիթա-
պէն . . .

— Իսմինիզ նէտիր:

— Վահան թէսմիյէ օլունմագտայըմ:

— Քաչ եաչընտա վարսընըլ:

— Եիրմիպէչ եիրմիալթը չաղլարընտա օլմալըյըմ զանն
իտէրիմ:

— Նէ իշ իլէ մէշղուլտունուզ:

Վահան Րէյիս էֆէնտինին պու սուալինէ թաաճիւպ
իտուպ, վէ գըզարարագ . . .

— Մէքթէպտէն չըգտըղըմ կիւնտէն պէրի միւսիւ
Տէրպանեան նամ թիւճճարըն մայէթինտէ պուլունմագ-
տայըմքի, կէրէք քէնտիսի վէ կէրէք չէրիքի պուլունան
Սէրմէտ պէյին մախտումի, մահքէմէյի ալիյէնիզտէ հա-
զըր պուլունտուգլարը ճիհէթլէ, սատագաթըմը թաա-
տիգ իթմէյէ հազըր սըրլար զանն իտէրիմ, տէտի:

— Զօրպանըլարընըղըն սատագաթընըղը թաատիգ ի-
տուպ իթմէյէճէքլէրի տիկէր խուսուսա տըր, անճագ սի-

ղէ սուալ օլունան մատտէլէրին ճէվապընը վէրմէլիօնիդ :

— Պույուրուն :

— Հագգընըգտա օգունան մազպաթանըն մաալինտէն , նէ ճիւնհա իլէ իթհամ օլունտուղունուղու էլպէթտէ ան լատընըզ , իմտի քէնտինիգի միւտաֆաա իթմէյէ մէզուն սընըզ , պույուրուն . . .

— Հագգընը ածիզանէմտէ օգունան մազպաթանըն մաալի աչըգտան աչըղա , կիւյա պէնտէնիզ վէլինիյմէթիմ մագամընտա օլան չօրպաճըմըն գասասընը սոյմուշում տէյու կէօսթէրիօր . հալպուքի պէնտէնիզ սըրգաթըն վուգու պուլտուղու կիճէ , մահքէմէյի ալիլէրինտէ հազըր պուլունան գաբու եօլտաչըմ միւսիւ ժան իլէ պիր հիսապտան տօլպը կէօրիւշմէք իչիւն , Պէօյիւքտէրէյէ կիթմէք իւզրէ պիր գալըղա րազիպ օլտում իսէտէ , հավանըն շիտէթինտէն կիտէմէյուպ կէրի տէօնմէյէ մէճ պուր օլարագ , օլ կիճէ սաաթ պէշ ալթըր սուլարընտա Օրթաքէօյտէն եայա վէ ըսլանմըշ օլտուղում հալտէ էվիմէ կիտուպ եաթմըշ իտիմ :

— (Բէյիս ժանա խիթապէն) Միւսիւ օլ կիճէ գաբու եօլտաչընըզըն սիգէ կէլէճէյինտէն մալիւմաթընըզ վար . մըյըտը :

— Հայըր էֆէնտիմ , պու խուսուստա պէնտէնիզէ պիր շէյ տէմէմիլ իտի , հալպուքի միւսիւ վահանըն տէտիյի տախի օլմազ պիր շէյ տէյիլ տիր :

— (Բէյիս վահանա խիթապէն) Տէտիյինիզէ շահիտինիզ վաճմը :

— Հայըր էֆէնտիմ :

— Սիգի Օրթաքէօյէ գատար կէօթիւրէն գալըգճըյը թանըճըսընըզ :

— Հայըր էֆէնտիմ , կէրէք կիճէնին գարանըղընտան , վէ կէրէք եաղմուրըն շիտտէթինտէն մէրգաւմըն եիւղիւ :

նի կէօրեմէմիշիտիմ :

— Գայրղըն հանկը իսկէլէյէ մէնսուպ օլտուղունու պիլիրմիսինիզ :

— Հայըը էֆէնտիմ պիլէմէմ :

— Թէէսսիւֆ օլունուրքի պու կիպի սէօզլէր իլէ ազա. տէյի կիրիպան իտէմէյէճէքսինիզ քէնտինիզի միւտա. ֆաա իթմէք իչիւն մահքէմէնին գապուլ իտէպիլէճէյի տէլիլէր իպրազ իթմէնիզ լազըմ կէլիր :

— Պունճա երլտան պէրու սատագաթըմտան պաշգա հիչպիր տէլիլ իպրազ իտէմէմ :

— Փիլ հագըգա սատագաթընըզը իպրազ իտէր պիր թագըմ շէհատէթնամէլէր էլէ կէշիրիլմիշտիրքի, պունլար սիզի միւտաֆաա իտէճէք եէրտէ պիլ ագիս հիյլէնիզի թաստիգ իթմէքտէ տիրլէր, զիրա սիզ մէզքիւր շէհա. տէթնամէլէր իլէ պազը էվրագը « Տէնիզէ տիւշտիւյիւմտէ ղայպ իթտիմ » տէտիյինիզ հալտէ, էվրագը մէզքիւրէ. նին սանտըղընըզտա մահֆուզ պուլունմասը, մահզա չօր. պաճընըզըն սիզէ էմանէթէն թէսլիմ իթմիշ օլտուղու իւշ եիւզ լիրայը եուլթմագ նիլէթի իլէ օլտուղու կիւն կիպի ղահիր տիր, վագաա պու մէսէլէնին շիմտիքի վուգուաթ իլէ պիր կէօնա մինասիպէթի եօղ իսէտէ, էզ ճիւմլէ պիր տէրէճէյէ գատար պու սըրգաթըն ֆայիլի սիզ օլտու. ղունուղու տախի իսպաթ իթմէյէ քեաֆի ատտ օլունսա կէրէք տիր :

Վահան րէյիս էֆէնտինին պու սէօզլէրինտէն հիչպիր շէյ անլայտմամագլա, քէմալի թէհայյիւր իլէ միւշարի. լէյհին եիւզիւնէ պագմագտա իքէն, մէրգում սարք մու. շամմա իշինտէ մահֆուզ պուլունան պիր բաքէթ էվրագը Վահանա իրայէ իթմէլէ . . :

— Տէնիզէ տիւշտիւյիւմտէ ղայպ իթտիմ տէտիյինիզ քեաղըտլար պունլար տէյիլմի, տէտի :

Վահան էվրագը մեղքիւրէյի կէօրմէքլէ , հայրէթին տէն տօնա գալտը , վէ պիր մըգտար տիւշիւնտիւքտէն սօնրա . . . :

— Ահ էֆէնտիմ , պէն պու էվրագը չանթա տէրու նինտէ օլտուղու հալտէ տէնիզտէ զայպ իթմիշ իտիմ , տէտի :

— Էվէթ շիմտիյէ գատար հէրքէս էօյլէ պէլլէմիշ իտի , հէրնաօրլ իսէ , շիմտիքի հալ պու մէսէլէ շէօյլէ տուր պուն , շու մէնտիլի թանըրսընըզ ա :

Րէյիս մայիւմիւմիւզ օլտուղու կիպի , նիգօլինին Վահանն իսննտան պիր թագրիպ աշըրըպտա , ֆիրարը էսնասընտա էնգաստէն սօգաղա պըրագմըշ օլտուղու մէնտիլի Վահանէ իրայէ իթտիյինտէ , մէրգում պու հալլէրտէն պիւսպիւթիւն շաշըրուպ . . . :

— Էվէթ , պու մէնտիլ պէնտէնիզին տիր , տէտի :

Րէյիս « Շահիտլէրիտէ տինլէյէլիմ » տիմէքլէ , էվէլա մաղազանըն համմալընը , վէ սօնրատա տիկէր պէքճիլլէրի եէկեան եէկեան իսթիճվապ , վէ Վահանը կէօսթէրէրէք « Պսւ ատէմի թանըրմըսընըզ » տէտիյինտէ , մէրգուման տախի « Էվէթ էֆէնտիմ թանըրըզ վէ օլ կիճէ մաղազայը սօյուպտա ֆիրար իտէն , վէ հաթտա կէօրէմէտիյիմիզ պիր ալլէնէսի իլէ պէրապէր պիզէ կեահի թաշ վէ կեահտա թապանճա պօշալտան ատէմ պու իտի » տէյերէք եէմին իթմէքտէ իտիլէր :

Շահիտլէր տիյնէնտիքտէն սօնրա , մէճլիս խաֆիյէն միւզաքէրէյէ գարար վիրուպ , Վահան իլէ տիկէր պուլունան զէվաթ տըշարը չըգարըլտը :

Վահան վուգու պուլան պու հալլէրտէն ատէթա տիվանէյէ տէօնմիւշ օլուպ , նէ եաբաճաղընը , վէ նէ տէյէճէյինի շաշըրմըշ իտի , մէրգում տէհշէթլիւ պիր ըիւյա կէօրիւյօր զանն իթմէքտէ իտի :

Մուհիպ պէյ տախի Վահանն տէնիզտէ զայպ իթտիմ

տէմիշ օլտուղու էվրագըն պէօյլէ նակեահան մէյտանէ չրգմաօրնտան տիւշարը էնտիշէ օլուպ , պիրարա Վահանըն հիյլէքեար պիր ատէմ օլտուղունա գանաաթ կէթիր . մէքտէ իտի իսէտէ , տիկէր թարաֆտան տախի , մէրգումըն տէհչէթիւ պիր տիւշմէնին տէսիսէլէրինէ գուրպան կիթմիշ օլտուղունու տիւշիւնմէքտէ իքէն , մէճլիս միւզաքէրաթընա խիթամ վէրմիշ օլմաղըլա մազնունը ալէյհի տէֆա ճէլպ իթմիշ օլտուղունտան Մուհիպ պէյտաթի հուզզար իլէ պէրապէր մահքէմէյէ կիրտի :

Փիշ հագըգա սայէյի ասալէթ վայէյի հազրէթը թա . ճիտարիտէ , հաքիմլէրին ճիւմլէսիտէ ասիլ , վէ հագգանիյէթ բերվէր ատէմլէր օլմաղըլա , Վահանըն իշպու սըրգաթ մատտէսինտէ գաթիյէն մէտիսայի օլմատըղընը կերէք ըէվիշի հալտէն , վէ կերէք մէրգումըն սատէտիլանէ վիրմիշ օլտուղու ճէվապլարտան անլամըշլար իտի իսէտէ , չիֆայիտէքի կէօրիւնէն իմարէլէր , վէ պէքճիլէրին շահատէթլէրի , Վահանը հէր հալտէ մահքիւմ իթմէքտէ իտիլէր , իմտի մահքէմէ շարնաշար գանունըն ահքեամընա թէվֆիգան հարաքէթ իթմէյէ գարար վիրուպ , Րէյիս էֆէնտի եէնիտէն քէլամէ աղազ , վէ Վահանա խիթապէն . . :

— Թէէսսիւֆ օլունուրքի , կերէք կէօրիւնէն իմարէլէր , վէ կերէք շահիտլէրին միւթթէհիւտիւլ մաալ իթտիլլէրի շէհատէթ սիգի մահքիւմ իթմէքտէ օլտուղու կիպի . գանունըն ահքեամընա թէվֆիգան , հապա օլունմանըզա մահքէմէճէ գարար վէրիլմիշ տիր , իմտի պաշգա պիր տէյէճէյինիզ վարմլտըր :

— Պէնտէնիզ պու սըրգաթ մատտէսինտէ ասլա մալիւմաթըմ օլմայուպ , հէր պիր ճիհէթլէ պի սուշ վէ պի կիւնահ օլտուղումտան պաշգա հիշ պիր տէյէճէյիւմ եօգտըր , կէօրիւնէն իմարէլէրէ կէլինճէ պունլար պիլմէտի .

յիմ վէ թանճամարդըմ տէհչէթիւ վէ խոնորիզ պիր տիւշ-
մէնիմ թարափընտան զայէթ ուսթալըգլա թանք օլուն,
մուշ տուզագլար օլտուղունու քախի հըսքիեաթը թապի-
յէմ իլէ անլայօրսում, իմտի մահ.քէմէյի ալինիզին գա-
րարընը գապուլ իթմէմլէ պերապեր, մէգ.քիւր տիւշմէ-
նիմ իլէ օլան տավամը տախի ճէնապը վաճիպլ վուճուտ
հազրէթլէրինին տիվանը ատալէթինէ իհալէ իտէրիմ,
տէտի :

Վահան պալատէ մոջհաքքէր օլան միւէսսիր քէլամլէրի
կէօջ եաշը պէգ.քէրէ.ք իյրատ իթմէ.քլէ խաթմը քէլամ
իթմիշ ի.քէն, Մուհիպ պէյ կէօզլէրի տօլմուշ օլտուղու
հալտէ հաքիպլէրէ . . . « Էֆէնտիլէր պէնտէնիզ հէր նէ
գատար քէտէրիմ թարափընտան ալիլ վէքեալէ մահ.քէմէյի
ալիյէնիզտէ միւտտայի սըֆաթըյըլա պուլունմագտա ի-
սէմոէ, մազնունը ալէյհին սէօզիւնիւ թաստիգ իթմէ.քլէ,
մէրգումըն մահ.քիւմիյէթինի գապուլ իտէմէմ, իմտի էկէր
միւմքիւն օլապիլիրսէ, Վահան պիզգաթ պէնտէնիզին քէ-
ֆալէթի իլէ սալը վէրիլիպտէ, մահ.քէմէյի ալիյէնիզին
գարարը թէէխիսիր օլունմասընը նիյազ իտէրիմ » տէտի :

Բէյիս միրի մուամալէյհէ ճէվապ օլարագ, « Մահ.քէ-
մէ գարարընը թէէխիսիր իտէպիլիր, լաքին գանունէն
մազնունը ալէյհին սալը վէրիլմէսի միւմքիւն օլամազ »
տէյուպ, պէր մուճիպի գանուն Վահանըն մուվագգաթէն
հապս օլունմասընա գարար վէրիլտի :

Ժան իլէ միւսիւ Տէրպանեան Մուհիպ պէյին Վահանը
քէտէրինին րէյինէ գարշու թասահհուպ վէ միւտաֆաա
իթտիլինէ թաաճիւպ իթմէ.քտէ իտիլէր :

Յիլ վագը միւսիւ Տէրպանեան հէր նէ գատար Վա-
հանըն իրթիքեապ իթմիշ օլտուղու պու խըյանէթէ լա-
յըգըյըլա իսանմըշ օլուպ, խաթըրնա կէլտիքճէ հիտէթ
տույմագտա իտի իսէտէ, մուամալէյհէ վասֆ օլունտուղու

միսիլլու մերհամէթլի պիր ատէմ օլմաղըլա վահանըն թա
պու տէրէճէ թագեի.ք օլունմասընը հիշ պիր վագըթ թէճ-
վիզ իտէմէզ իտի , հալպու.քի միւսիւ Տէրպանեան պիւս-
պիւթիւն զէվճէսինին թէէսսիրի թահարնտա գալմըշ օլ-
տուղունտան , պաղըրնա թաշ պասուպ , վահանըն էն շի-
տէթլի ճէզալէր իլէ թէճէզզի գըլընմասընա մահզա գա-
րըսը օլաճագ մէլունէնին խաթըր իչիւն խահնախահ բու-
յի բիզա կէօսթէրիւպ իտտաասընա տէվամ իթմէքտէ իտի :
Փիլ հագըգա վահան էզհէր ճիհէթ քէնտինի ճէնա-
պը Ալլահըն մուավէնէթինէ իհալէ վէ թէվտի իթմէքլէ
զիյրտէ մուհարրէր շու պէյթի հիքմէթ ֆէզայը վիրտի
զէպան իտէրէ.ք մահբուսա կիթմէքտէ իտի :

Ալլահա թէվէքիւլ իտէնին եավէրի Հագ տըր
Նաշատ կէօնիւլ պիր կիւն օլուպ շատ օլաճագ տըր :

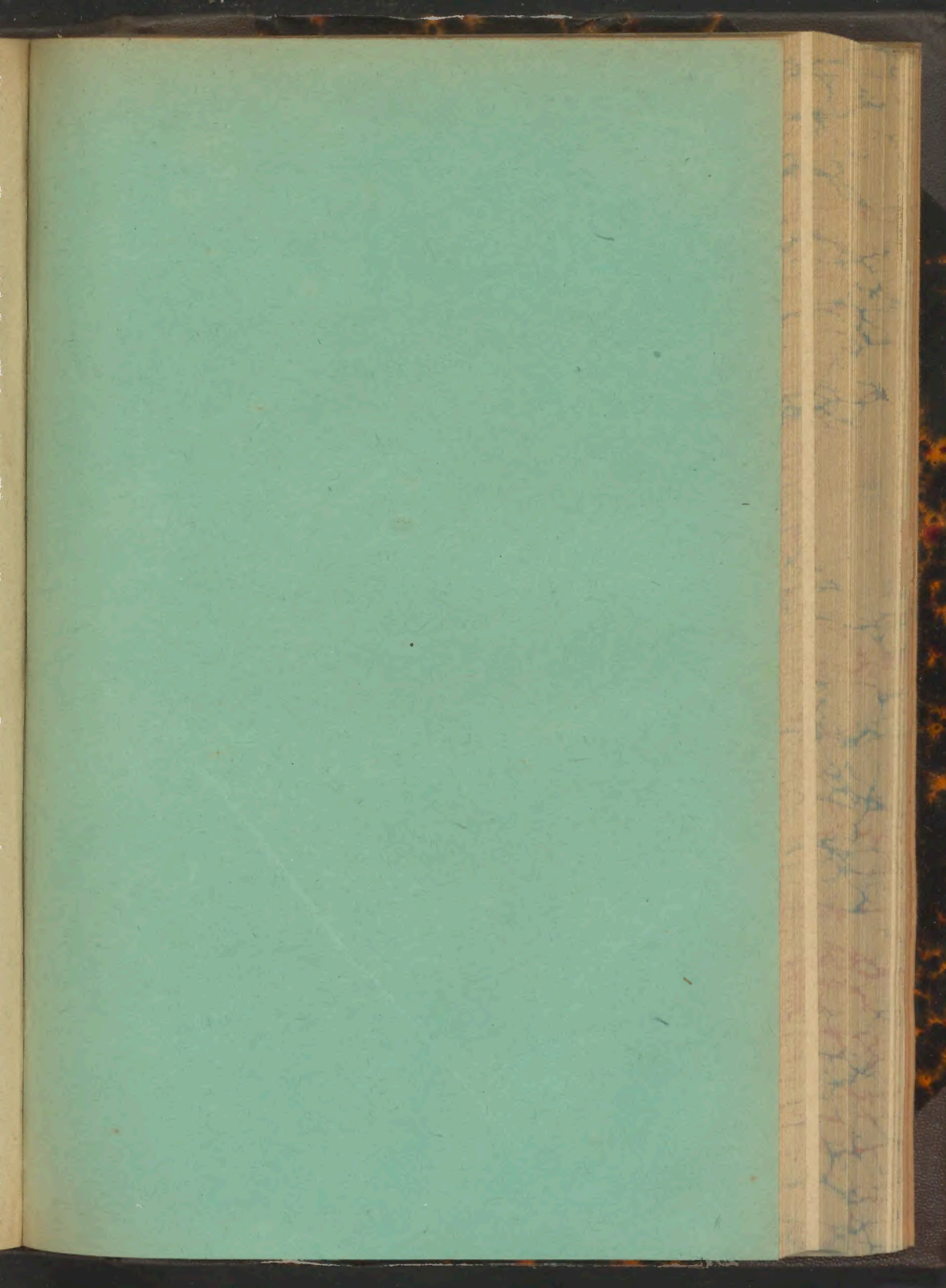
امده بعد من
مسما

ԽԻԹԱՄԸ ՃԻԼՏԸ ՍԱՆԻ

Ֆ Ի Հ Ր Ի Ս Թ

Սահիճե	Սաբբըր	Խաբա	Սեվապ
7	11	մաաշընը	մաաշընը
11	24		վահանը թահսիլէմի կէօնտէրտինիզ
64	19	թապ ու	թա պու
67	13	իչուպ	իչիւն
87	22	թէգէին	թէգէին
131	10	ազըսգալը, ֆ.	ազըսգալը, ֆ.
175	13	մէղքիւր	մէղքիւր
187	17	իյմտ	իյմա
192	25	օլաուղու	օլաուղու
214	7	եօրուտոււմ	եօրուտոււմ
216	4	կէլիւ	կէլիւ
238	2	նաալլէի	նաալլէի

Geograph	Geograph	U. S. Coast
228	2	Geograph
216	4	Geograph
214	1	Geograph
182	25	Geograph
181	17	Geograph
178	12	Geograph
171	10	Geograph
87	22	Geograph
81	12	Geograph
84	10	Geograph
11	24	Geograph
7	11	Geograph

Պիքինճի ճիւտ 8 դուրաշ

Իքինճի ճիւտ 10 դուրաշ

Հէր քիթապճը տիւքեանլարընտա պուլունուր

ՀԷՔԵԱՅԵՑԻ

ԻՔԻ ԳԱՐՈՒ ԵՕԼՏԱՇԼԱՐԸ

ԵԱԽՕՏ

ՀԱԳԳՈՒ ԱՏԱԼԷԹԻՆ ԶԱՀԻՐԻ

ԷՍԷՐԸ

ՅՈՎԱԿԻՓ Յ. ԳՈՒՐԳԱՆ

ՃԻԼՏԸ ՍՈԼԻԾ

معارف نظارت جلیله سنک رخصتنامه معیله طبع اولمشدر

ԱՍԻԹԱՆԷ

ՄԱԹՊԱՍՅԸ ՆՇԱՆ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

1885

ՀԵՔԵԱՅԵՅԻ

ԻՔԻ ԳԱՐՈՒ ԵՕԼՏԱՇԼԱՐԸ

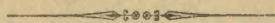
THE
PUBLISHED

ՀԷՔԵԱՅԵՑԻ

ԻՔԻ ԳԱԲՈՒ ԵՕԼՏԱՇԼԱՐԸ

ԵԱԽՕՏ

ՀԱԳԳՈՒ ԱՏԱԼԵԹԻՆ ԶԱՀԻՐԻ

ԷՍԷՐԸ

ՅՈՂՍԷՓ Յ. ԳՈՒՐԳԱՆ

ՃԻԼՏԸ ՄԱԼԻՍ

ԱՍԻԹԱՆԷ
ՄԱԹՊԱ՝ԱՅԸ ՆՇԱՆ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

—
1885

1881

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

500 N. 5TH ST. NEW YORK, N. Y.

1881

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

1881

ԵՒՐՄԻՏՕԳՈՒԶՈՒՆՃԸ ՖԱՍԸԼ

ՄՈՒՀԻՊ ՊԵՅ ԻԼԵ ՎԱՀԱՆԸՆ ՆԵՍԼՈՒ ԱՍԸԼԼԱՐԸ

Հէքեայէյի աճիղանէմիղտէ վապօ իթտիլիմիզ էշխաար մուհիմէնին նէսլու ասըլլարընը օլասլիլտիյի գատար պէյան իթմիշ իսէքտէ, եալընըզ իքի զաթըն եանի Վահան իլէ Մուհիպ պէյին ասըլլարընը, վէ մերգումանըն պիրի իսլամ վէ տիկերի խըրիսթիեան օլտուզլարը հալտէ տաւ խի, եէք տիկերլէրի իլէ օլան մինասիպէթլէրինին սէպէպինի տախի պէյան իթմէմիզ էլզէմ տիր:

Հալպուքի մումաիլէյիւմին միւվէտէթլէրի քէնտիլէրինէ աթատան տէտէտէն մէվրուս օլմաղըլա, պունըն էսպապընը անլայապիլմէք իշին, պիղզարուր հէքեայէմիզ թարիխնտէն պիր տէհը գատար իլէրույէ աթֆը նազար իթմէմիզ լազըմ կէլիր:

Շէօյլէքի ճէտտը էմճէտը հազրէթը Բատիշահի ֆիրտէվս աշիեան Սուլթան Մահմուտ խանը ատլի հազրէթլէրինին էյեամը սալթանաթը սէնիյէլէրինտէ տէրի ալիյէտէ Պէտէսթան խօճակեանը միւթէպէրանընտէն մուհիպզատէ Պէհիճ էֆէնտի նամ զայէթ զէնկին վէ ախլագը համիտէ սահիպի պիր զաթը մէմտուհէլ սըֆաթ վար իտիքի, մումաիլէյի բազըտամէնիքտէ պի հէմթա պիր բաքիզէ իլէ թէզէվվիւճ իտուպ, Սէրմէտ պէյ նամըյըլա պիր էրքէք էվլատ սահիպի օլմուշուտը:

Մումաիլէյի Սէրմէտ պէյ չօգ տէֆա հէքեայէմիղտէ վասֆը կիւզէրան իտէն Մուհիպ պէյին բէտէրի, վէ միւսիւ Տէրպանեանըն տախի շէրիքի օլտուղու օգուեանլարըմըզ էլպէթտէ անլատըլար:

Պէհհիճ էֆէնտինին քէնտինտէն քիւչիւք Նիւման աղա նամը յըլա պիր գարընտաչը վար իտիքի , մէրգում պէ-քեար վէ բէրհիգքեարըգլա պիրատէրինին խանէսինտէ քէմալի հիւսնի իմթիզաճ իլէ իգամէթ իթմէքտէ իտի :

Մէրգումանին բէտէրլէրի հէր նէ գատար ըիճալը տէվլէթը էպէտիւլ տէվամտէն օլուպ գարուճը պաշըլըգ ըութպէյի ալիյէսինի հայըգ իտի իսէտէ , հէր նասըլսա էվլատլարը բէտէրլէրինին թարիքինէ սալիք օլամայսւպ թիւճճարըղա հէվէս իթմիշ օլմալարըյըլա . Նիւման աղա տախի պիրատէրի Պէհհիճ էֆէնտիյէ իմթիսալէն , բէտէրինտէն մէվրուս վարիտալթը նուգուտէ թէպտիլ իթմէքլէ մըսըր չարսուսը գարուսընտա պիր աթթար տիւքքեանը քիւչատ իտէրէք ախըուիթայէ պաշլամըշ , վէ աթթարըգտէրիքէն քեարկիւղարըղը սայէսի իլէ վարա վարա թիւճճարըղա գարար վիրուպ , միւտէթը գալիլէ զարֆընտա մէմուլին զայրի սուրէթտէ թէգատտիւմ իտէպիլմիշ իտի :

Մէրգուման Պէհհիճ էֆէնտի իլէ Նիւման աղա քէմալի իւմուու ասայիշ իլէ իմրարը էվգալթ իթտիքլէրի հալտէ , պու ճիհան տէնիլէն միհնէթ խանէնին քիմնէյէ պագը գալմայաճաղը , միսիլու , Պէհհիճ էֆէնտի տախի թարիխի միլատըն 1825 սէնէսինտէ թէրքը տաղտաղայի տիւննա , վէ աղմի տարի պէգա իթմիշ իտի :

Մէրհում Պէհհիճ էֆէնտինին բէտէրի կիւնիւնտէն թաքէնտի վէֆաթընա տէկին գօնաղընտա այվաղըգ իթմէքտէ օլան միլլէթիմիզտէն էրզըրումյը Կիրակօս ախպար նամ պիր իշթիյար ատէմ վար իտի , մէրգում էգհէրճիհէթ սատըգ վէ սաֆտէրուն պիր ատէմ օլմալըլա Պէհհիճ էֆէնտինին հիւսնի թէվլէճճիւհինէ պիր տէրէճէյէ գատար մաղհար օլմուշուտուքի , մէրհումը միւշարիլէյ մալու ճանընը վէ ըրզու նամուսընը քեամիլէն մէրգում Կիրակօսա էմնիյէթ իտէրէք , քէնախի իթմինանը գալպիլէ

չօգ տէֆա պէրայի մասլահաթ տիյարի ակսէրէ երլլարճա սէյեսահաթ իտուպ կէլիր իտի :

Մինէլ գատիմ միլլէթը աճիզանէմիզէ թապիյի , վէ միւճիպի իֆթիխարըմըզ օլան իշպու սըտգու սատագաթ , խուսուսընտա պիր քաչ սէօզ սէօյլէմէմէք գապիլ օլա . մատըղընտան , չարնաչար գարիյնի քերամ էֆէնտիլէրի . միզին թաստի օլունմալարընը տախի կէօզիւմիւզէ ալա . ըագ , աֆֆլէրինի իսթիրհամ իթմէքլէ եինէ հիքեայէմի . զի տէվամ իտէլիմ :

Շէօյլէքի թէպաիյէթը սալթանաթը սէնիյէ իլէ միւֆ . թէխիր օլտուղումուզ կիւնտէն , եանի թախտը ֆէրիսուն . տէ պախտը Օսմանիյէ սայէ էնտաղը աուալէթ պույուրան սէլաթինի մուազզամատէն , ճէննէթ մէքեան ֆաթիհ Սուլթան Մէհմէտ Խան հազրէթլէրինին , էեամը սալ . թանաթը սէնիյէլէրինտէն թա պու կիւնէ գատար միլլէ . թիմիզ սըտգու սատագաթընըն թագտիր պույուրուտուղու կիպի . Տէվլէթը էպէտ միւտէթին պիր չօգ ումուրը խու . սուսը , միլլէթը աճիզանէմիզին եէտը իտարէսինէ իհալէ գըլընտըղը , մահզա սատագաթըմըզը թաստիգ իթմէյէ պիր տէլիլի գավի սայըլսա կէրէք տիր :

Էվլէթ պիլա միւտահանէ սէօյլէրիզ քի , էօթէտէն պէ . ըի վիւքէլայի ֆախխամ հազրաթընըն էքսէրիսինին գօ . նագլարընտա էրմէնի ալվաղլար պուլունմագտա օլուպ , մէրգումանըն պու անէ գատար հիչ պիր կէօնա սուլի հալլէրի իշիտիլմէմիլ օլտուղունու քէմալի իֆթիխար իլէ իսպաթ իտէպիլիրիզ , զիրա էլեէվմ բայիթահտըմըզտա պուլունան կէրէք թէպատտէն , վէ կէրէք էճնէպի պան . քէրէլէրին վէ թաճիլլէրին մաղազալարը էրմէնի պէքճի . լէրէ թէսլիմ գըլընտըղը ճիւմլէյէ մալիւմ տիր :

Պէհիճ էֆէնտի պալատէ իֆատէ գըլընտըղը կիպի մէ . գատիր շինաս վէ մէրհամէթլի պիր զաթը սախապլէթ սի .

մաթ օլմադըլա , վէֆաթը հէնկեամընտա կերէք զէվճէ-
սինէ վէ կերէք մախտուժի Սէրմէտ պէյէ , իհթիյար այ-
վազ Կիրակօսա հզհէր ճիհէթ հիւրմէթ . վէ մըգտարը
քեաֆի պիր մէպլաղ իթասըյըլա մերգուժը մէմլէքէթի-
նէ կէօնտէրմէլէրինէ տայըր խասսէթէն վասիյէթ իթմիշ
օլաւպ , անլէր տախի էֆէնտիյի մուժաիլէյհին վէֆաթըն-
տաճն սօնրա մերհուժուժն վասիյէթինի Կիրակօսա պէյան ,
վէ իսթէտիյի անտէ մէմլէքէթի ճանիպինէ ըէվան օլմա-
ղա մէզուժն օլտուղուժնու ըզհար իթտիլէր իսէտէ , մեր-
դուժ Կիրակօս միւթէվէֆա էֆէնտիսինին քէնտի հազ-
պընտա իթմիշ օլտուղուժ վասիյէթի կէօզ եաշը տէօքէրէք
տինլէտիքտէն սօնրա , քէլամէ աղազ իտէրէք , քէնտինին
մէմլէքէթտէ օնսէքիզ եիրմի չաղլարինտէ Սարգիս Նա-
մըյըլա պիր էվլատընտան պաշգա հիշ պիր քիմնէսի օլ-
մատըղընը , վէ թալիւգաթը օլսա տախի հիշ պիր վա-
դըթ մերհուժ էֆէնտիսինին հարէմինի թէրք իտէմէյէ-
ճէյինի , վէ հաթտա գօվուլսա պիլէ էլինտէ տօղմուշ վէ
ազուլինտէ պէօյիւմիւշ օլան քիւչիւք էֆէնտիսինին եանի
Սէրմէտ պէյին մուհապէթի իչիւն եինէ պիր եէրէ կի-
տէմէյէճէյինի աճը աճը աղլայարագ պէյան իթտիքտէ ,
հանըմ ճէնապլէրի տախի մերգուժըն պու հալու գալին-
տէն զիեատէսի իլէ միւթէէսսիրէ օլարագ նիեազընը քէ-
մալի մէմնուժիյէթ իլէ գապուլ , վէ մատէմքի Լստամ-
պօլտա գալմայը արզու իտէյօրսա , օղլու Սէրգիսի տա-
խի կէթիրմէյէ էմը իթմիշ իտիքի , Կիրակօս տախի մա-
էլ մէմնուժիյէ հանըմընըն էմըինէ իմթիսալէն տէրագապ
օղլու Սարգիսի Լստամպօլա կէթիրտիւպ , իքիսի պիր-
լիքտէ գօնագտա քէմալի ասայիշ իլէ իմրարը էվդաթ
իթմէքտէ իտիլէր :

Պէհիճ էֆէնտիսինին վէֆաթընտան սօնրա , զէվճէսի
էօքսիւղ գալմըշ օլան էվլատընը եանի Սէրմէտ պէյի օլ

տէրէճէ պիր մուհապէթը վէփղէլատէ իլէ սէվէր խորքի ,
մերդումըն հէր պիր չօծսւգճա արղուլէրինի հարփը հար-
փընճա իճրա , վէ « Աման էվլատըմ ինճինմէսին էօք-
սիւզ տիր սըգըլմագըն » տէյերէք , մէքթէպտէն տախի
չըգարարագ կեահ իհթիեար Կիրակօս վէ կեահ օղլու
Սէրքիս ախպարըն ըէֆագաթըյըլա հէր կին մէսիրի
կեահչէրտէ կէղտիրիպ էյլէնտիրիր խոր :

Մումաիլէյհանըն էվլատը հագգընտա իթիիալ իթ-
տիյի պու թարիգին նէ գատար մուղիրը , վէ նէ գատար
չարքըք օլտուղունու Նիւման աղա , եանի Սէրմէտ պէյին
ամուճասը հէր նէ գատար պէյան իթմիշ խոր իսէտէ ,
վալիտէսի տայիմա , Նիւման աղանըն հագյը վէ մանթըգա
մուվափըգ իթիրաղլէրինէ մինասիպէթսիզ ճէվապլար վիր-
մէքլէ մապէյիլէրինտէ էրէյիճէ գըյլուգալ վուգու պուլ-
մուշ խոր :

Մէրհամ Պէհիճ էֆէնտինին գէվճէսի ղայէթ կիւզէլ վէ
թագէ պիր բաքիգէ օլուպ գօճասընըն վէֆաթընտան սօն-
րա արթըգ պիր տահա էրէ վարմայը թէճվիլ իթմէյէ-
րէք թէքմիլ մուհապէթինի պիրիճիք էվլատընա վէրմիշ-
խորքի , պալատէ իշար գըլընտըղը կիպի մերդում վալի-
տէսինտէն եիւզ պուլուպ գօնաղըն իչինտէ տտէթա պէօ-
յիւք քիւչիւք քիմնէյի սայմաղ , վէ հաթտա ամուճա-
սը Նիւման աղատէն պիլէ իհթիրաղ իթմէղիտի :

Նիւման աղա եէկէնինին պու սէրքէշանէ հալլէրինի
քէմալի էսէֆի տէրուն իլէ կէօրմէքլէ մերդսւմ չօճուղուն
չու նապէճա հարաքէթինին սէպէպի պաշլըճա վալիտէսի
օլտուղունա չօգտան գանմըշ օլմաղըլա արթըգ սապըր եա-
նարագ պիր կին մումաիլէյհայէ սիր ապուսը չէհրէ իպ-
րաղ խտէրէք շու վէչհիլէ իթապէ պաշլատը :

— Պագսանըղա հանըմ էֆէնտի , մալիւմիւնիլ օլտուն-
քի թուրթուղունսւղ պու թարիլ էվլատընըղը սէվմէք

ընթացում, պիւլաքիս գէվալը չօճուղուն խարապընա եիւ-
րիւմէքտէ տիր, վէ պէնտէնիզ սաղ օլտուգճա սիզին կիպի
ագբլսըզ պիր դատընըն էլիիլէ եէկէնիմին միւթագպէլի-
նին մահվ օլմասընը, վէ տահա տօղրուսու միւթէվէֆա
պիրատէրիմ կիպի նամուալու վէ միւթէպէր պիր ատէմին
օճաղընըն սէօնմէսինէ հիչպիր վէչհիլէ թահամմիւլ իտէմէմ,
տէտի :

Մումաիլէյհա Նիւման աղանըն պու սէօղլէրինտէն քէս-
պը հիտէթ իտէրէք աթէչ քէսիլտի, վէ էյրի էյրի մէր-
գումըն եիւզիւնէ պագարագ . . :

— Աճա'յիպ, էվլատըմը սէվմէյի պանա քիմ մէն իտէ-
պիլիր, պէնիմ տիւնեա եիւզիւնտէ անտէն պտչգա քիմիմ
վարտըր, տէտի :

— Լաքին էվլատ սէվմէք պէօյլէ օլմազ լթէմիլտէ խա-
թա օլմաղ տէրլէր մէչհուր սէօղ տիր, լաթէչպիհ, սիզին
էվլատընըզը սէվմէնիզ, թըպզը թըպզըբեա մայմունըն եափ-
րուսընը վէֆգէլատէ սէվտիլինտէն սըգա սըգա պօղ-
տուղունա միւչապիհտիր, վէլհասըլ էկէր սիզ ագըլը պիր
վալիտէ օլմուչ օլմանըղիտի, չօճուղու մէքլթէպտէն չը-
գարուպտա պէօյլէ հէրկիւն պօմպօչ կէզտիրմէղիտինիզ :

— Էվլատըմ քէնտինէ լազըմ օլան իլմի էօյրէնմիլչ օլ-
մաղըլա, արթըզ միւթէվէֆա բէտէրինին պըրագտըղը
սէրվէթ սայէսինտէ պիր էյամ կէզիպ էյլէնմէլիտիր :

— Հա'յըր էֆէնտիմ հա'յըր, պու տէտիլինիզ օլմաղ-
չէյտիր, մատէմքի պէնտէնիզ չօճուղուն ամուճասը պու-
լունմուչում, վէ մատէմքի էվլատըմ եօգտըր, հէր հալտէ
մէրգում պէնիմ էվլատըմ սայըլմագլա թահալը էմիմտէ
օլմալը տըր, իմտի եարընքի կիւնտէն իթիպարէն չօճու-
ղա տիւքըբեանըմա ալաճաղըմքի, ախըու իթայէ ալը-
չըպ, իլէրա տէ միւթէպէր պիր թիւճճար օլմաղըլա միւ-
թէվէֆա բէտէրինին նամու շանընը պու սուրէթլէ թէղ-

եիա իտէպիլսին :

— Ա՛յ Ալլահ կէօսթերմէսիւն , սիլ նէ տէյօրսունուզ նիւման աղա ագլընըզա խըֆֆէթմի կէլտի , էվլատըմը շու գատար սէրվէթի իլէ էսնաֆ չըրաղըմը իտէճէ յիմ , հայըր հայըր նաֆիլէ պու զիւվամլէրէ զահիպ օլմայընը , հէմ էկէր տահա տօղրուսունու իսթէրսէնիզ պէն քիմէտէն նասիհաթ իսթէմէմ պէնիմագլըմ պանա քեաֆի տիր :

— Էսէֆ իտերիմքի սօնրա բէշիման օլաճագսընըզ , լաքին ֆայիտէ իթմէյէճէք տիր :

— Արթըզ ուզուն սէօզ տինլէյէմէմ , անճագ շու գատարընը պիլմէնիզ լազըմ տըրքի , սիզին պէնիմ իշլէրիմէ միւտախէլէ իթմէյէ գաթսն հազգու սէլահիյէթինիզ եօգ տըր վէ հէմտէ օլամազ :

Նիւման աղա մումաիլէյհանըն պու սիթէմումիլ սէօզլէրինտէն սօն տէրէճէ կիւճէնէրէք « Եա էօյլէմի , բէք ալա պիլտիլինիզ կիպի եաբընըզ » տէյէրէք , հէման օլ կիւնիւ պիրատէրինին գօնաղընը թէրք իտուպ , քէնտույէ այիտ օլան էշեսսընը աքարագ խանտա պիր օտաճըզ իսթիճար իթմէքլէ միւնֆէրիտէն իգամէթ իթմէյէ պաշլաար :

Մումաիլէյհ վայէթ թիլ մէշրէպ , վէ հիտէթմիլաճ , ֆագաթ հէր ճիհէթլէ տօղրու , վէ սէօզիւնտէ սապիթ պիր զաթ օլմաղըլա , օլ կիւնտէն պէտտ իլէ պիր տահա կէրէք կէլինինի , վէ կէրէք պիրատէրըզատէսինին եիւզլէրինէ պագմամայը ահտ իթմիշ իտի :

Նիւման աղա կէրէք քէնտի էհիլիյէթի սայէսինտէ վէ կէրէք բէտէրինին նամու շանը վասէթտուրըլա իսթէտիլի անտէ տէվլէթ մէմուրիլէթլէրինէ կիրիպիլիւր իտի խէտէ հալպուքի մէրգում պիր միլլէթին մանէն վէ մատտէթէն թէգատտիւմի մահզա թիւճճարլըզլա օլաճաղը

զիւյիւմինտէ օլուպ , քէնտի թիւճճարլըլա տէվամ իթտիք . տէն պաշգա , ահուպպսսընը տախի թարիգը ախզուի . թայէ սէվը իտէր օլտուղու հալտէ , քէնտի էօղ պիրա . տէրզատէսինին վալիտէսի էլի իլէ սալիք օլտուղու շու թարիքը նապէճայի կէօրիւպ կիճէ կիւնտիւզ ահ իտէր տուրուր իտի :

Ֆիլ հագըզա Սէրմէտ պէյ վալիտէսինին տիլխահը իւզ . րէ քէմալի սէրպէսթիյէթ , վէ զէվգու սէֆահաթ իլէ պէօյիւեիւպ եավաշ եավաշ Կիրակօս իլէ Սէրգիս ախպար . լարըն ահպապլըգլարընտան զէվգ տույմամագտա , վէ ատէթա մէրգումանտէն իսթիսգալ իթմէքլէ , կիրուհը անփէհատէն քէնտինէ եաշտաշ պիր չօգ տօստլար , վէ պազը տալգավուգլար րէֆագաթըյըլա իյշու իշըէթէ տէվամ , վէ պիր թագըմ մինասիպէթսիզ մահալլէրէ կի . րուպ չըգմագլա բէտէրինտէն գալմա վարիտաթընը չիւ . րիւթմէյէ պաշլամըշ իտի :

Կիրակօս մուճախլէյհին շու նապէճա հալլէրինի կէօ . րիւպ թէէսսիւֆ իտէր , վէ կիճէ կիւնտիւզ մէրգումըն արդասընտան տօլաշարագ , կեահ րէճա մագամըյըլա նա . սիհաթ , վէ կեահիտէ թէհտիտ իլէ սէրգէնիշ իտէր իտի իսէտէ , հիշ պիր չէյէ միւֆիտ օլմատըղընը քէմալի մահ . զունիյէթի դալպ իլէ կէօրիւպ , Սէրմէտ պէյին թուլթ . տուղու պու թարիքին էնճամը ֆէնա օլաճաղընը վալի . տէսինէ պէյան իթտիքտէ , մուճախլէյհա « Նէ եարալըմ տահա տէլիգանլը տըր էլպէթտէ սիննի քէմալինի պու . լուրսա ագլը պաշընա կէլիր » տէմէքլէ Կիրակօսըն սէօզ . լէրինէ էհէմմիյէթ վէրմէզ իտի :

Սէրմէտ պէյ Կիրակօսըն կիճէ կիւնտիւզ քէնտինի գօլլատըղընտան պիհուղուր օլարագ , վէ հէր հալտէ մէր . գումըն հիւնայիթինտէն գուրթուլապիլմէք զիւյիւմինտէ օլուպ , հալլէթի շէպապէթ պէլասըյըլա մէրգում իհթիյար

վէ սատրգ Կիրակօսա տիւշմէն նազարըյըլա պագմաղա պաչայուպ , նիհայէթ պիր կիւն վալիտէսինէ , մէրգում Կիրակօս ախպարը գօնագտան գօվուպտա , պաչգա պիր այվազ ալմալարընը րէճա իթմիշ իտի իսէտէ , հալպուքի միւմաիլէյհա հէր նէ գատար օղլունուն հէր պիր էմրինի պիրա թէրէտտիւտ իճրա իտէր իտի իսէտէ , պիր միւմքիւն պու էմրինէ միւթապաաթ իտէմէյուպ , « Եօգ էվլատում օ տէտիլինիզ շէյ հիշ պիր վագըթ օլամաղ , Կիրակօս հէր նէ գատար գօնաղըմըդտա այվազ սըֆաթըյըլա պուլունմագտա իսէտէ , հագըգաթը հալտէ էօյլէ օլմայուպ , մէրգում ֆամիլեամըղ աղասընտան սայըլսա կէրէք տիր , ահ Սէրմէտճիլիմ էվլատում , մէրհում բէտէրինին ինթիյար Կիրակօսըն հագգընտա իթտիլի վասիյէթի ունութտոն մը , վէ պունտան գաթինազար մէրգում սէնին էյիլիլին իլիւն չալըշմագտա օլտուղու շիւպհէտէն վարէսթէ տիր » տէտիլինտէ , Սէրմէտ պէյ « Մատէմքի մէրգումին գօնաղըմըդտա պուլունմասը էլզէմ իսէ վարսըն գալսըն , ֆագաթ պունտան պէօյլէ րէֆագաթըմոտա պուլունմասընը , վէ պէնի գօլլամասընը հիշ պիր վէշհիլէ իսթէմէմ , տէտի :

Ֆիլ հագըգա հանըմ ճէնապլէրինին տէտիքլէրի կիպի մէրգում Կիրակօս հէր նէ գատար այվազ սըֆաթընտա իտի իսէտէ , հագըգաթը հալտէ գօնաղըն իլինտէ ատէթա պիր պէօյիւք բէտէր կիպի նաֆիզ վէ թէէսիրի վար իտի :

Սէրմէտ պէյ Կիրակօսըն հիմայէթինտէն գուրթսլուպ քէմալի սէրպէսթի իլէ ղէվգու սէֆահաթէ տէվամ իտուպ , կիւնիւն պիրինտէ Գալաթա ճիհէթինտէ վագը կիւմիւշ հալգալը նամ մէյիսանէտէ պիր թագըմ սիւֆէհա վէ տալգավուգլար իլէ քէօր քիւթիւք սարխօշ օլտուղու հալտէ չալկը չալարըուպ վէ քէօշէք օյնաթտըղընը

պիթ թէսատիւֆ Կիրակոս կէօրմէքլէ, նէ օլտուղունու շաշըրտը, վէ հէման մէյիսանէտէն իշէրույէ կիրուպ Սէր-մէտ պէյին ըէֆիգլէրինէ հադարաթէ պաշլատը, վէ ան-լէր տախի մէրգոււմն իւզէրինէ հիւճիւմ իթտիլէր, ֆա-դաթ Ուէրմէտ պէյ հէր նէ գատար Կիրակոսըն պու հա-րաքէթինտէն տիլկիր օլմուշ իտի իսէտէ. պու ճիւմլէ երինէ մալիք օլտուղու իւլիւվիլի ճէնապը իգթիզասընճա մէրգոււմը միւտաֆաա իթմէքլէ տալգաւուգլարա էլ գալ-տըրմալարընը մէն իթմիշ իտի :

Կիրակոս Սէրմէտ պէյին պու հալինտէն միւթէսսիր օլարագ գօնաղա ալտէթ իտուպ ֆէնա հալտէ խասթա-լանարագ էճէլ եաթաղլնա տիւշիւպ եաթտը, հանըմ ճէ-նապլէրի հէր նէ գատար թապիպլէր ճէլպ իթմէքլէ մէր-գոււմն թէտավիսինէ էզ ճանուտիլ թէշէպպիւս իթտի իսէտէ պիր միւմքիւն ֆայիտէ իթմէյուպ անպէան բէն-չէյի էճէլէ կիրիֆթար օլմագտա իտի :

Կիրակոս հէր հալտէ էօլէճէյինի անլայուպ, վէֆա-թընտան իքի կիւն էվէլ վազիֆէյի բուհանիյէսինի իճրա իթտիքտէն սօնրա օղլու Սարգիս ախպարա, հէր նէ վու-գու պուլսա տախի գօնաղը թէրք իթմէյուպ հանըմն. տան այրըլմամասընը, վէ էլինտէն կէլտիյի գատար Սէր-մէտ պէյէ համիլիք իթմէսինի նասիհաթ իթմիշ օլտու-ղու կիպի, հանըմ ճէնապլէրի իլէ տախի կէօրիւշիւպ կէ-րէք Սէրմէտ պէյի. վէ կերէք օղլու Սարգիսի էվլէն. տիրմէսի իշիւն նիեազ, վէ մումաիլէյատէն հէլալըգ ալմաղըլա սօն տէֆա օլաօրագ Սէրմէտ պէյին տախի կէօղլէրինտէն էշքը հասրէթլէ բուս վէ ըսլահը հալ ի-տուպ տէ մէրհսւմ բէտէրլինին թարիքինէ սալիք օլմասը-նը ըէճա մէգամըյըլա նուսհս բէնտ իթտիքտէն սօնրա թէպիմի բուհ իթտի :

Հանըմ ճէնապլէրի իհթիյար Կիրակոսը բէտէրի մէգա-

մընտա սէվտիյինտէն մէրգումըն վէֆաթընտան միւթէհս-
սիր օլարագ, Սէրմէտ պէյ իլէ քէնտիսի վէօզ եաչը տէօ-
քէրէք մէրհումըն օղլու Սէրգիս գատար թէհասիւֆ վէ
աճը տոլյմագտա օլուպ, տէրագապ մէրգումըն ճէնա-
ղէսինի քիլիսայէ կէօնտէրէրէք, էրմէնի այնընըն իգթի-
ղասընճա վէ քէմալի զիյնէթ իլէ գալտըրըմասընը, վէ
հէր նէ մէսարիֆ օլուրսա քէնտիսի թէտիյէ իտէճէյինի
օղլու Սարգիս ախպարա պէեան իթտիքտէ, մէրգում
տախի հանըմընըն էմրի միւճիւպիւնճէ բէտէրինին ճէնա-
ղէսինի գալտըրտուպ պալըզլը գապրիսթանընա տէֆն
իթտիրմիշիտի :

Կիրակօսըն վէֆաթընտտն սօնրա օղլու Սարգիս ախ-
պար թապկի բէտէրինին եէրինէ կէչէրէք գօնաղըն ու-
մուրու խուսուսընը եէտը իտարէսինէ ալըպ, մէրհում բէ-
տէրի կիպի վէ պէլքի անտէնտէ զիեատէ քէմալի մուհա-
պէթ վէ սատագաթլա հանըմընա խըտմէթ իթմէքտէ իտի :

Հանըմ ճէնապլէրի մէրհում Կիրակօսըն վէֆաթըն հէն-
կեամընտա, քէնտույէ իթմիշ օլտուղու թէքլիֆի, եանի
օղլու Սէրմէտ պէյին թէղէվիւճինի աղլէ եագըն պու-
լարագ, պէլքի էվլէնիպտէ չօլուգ չօճուք սահիպի օլուր-
սա աղլը պաչընա կէլիը տիմէքլէ միրի մուամալէյհի թա-
րիխի միլատըն 1832 սէնէսինտէ ապլու ասալէթի, վէ իֆ-
ֆէթու իսմէթի միւսթէպան պիր տուխթէրի զիւհրէ բէյ-
քէր իլէ էվլէնտիրտիյի կիպի, մէրհում Կիրակօսըն տիլ-
խահը իւզըն Սարգիս ախպարը տախի ֆագըը ֆագաթ
նամուսըն պիր էրմէնի դըզըյըլա էվլէնտիրմիշ իտի :

Սէրմէտ պէյ թէէհհիւլ իթտիքտէն սօնրա պիւթիւն
պիւթիւնէ զէվգու սէֆահաթէ տալարագ ազ միւտէթ
զարֆընտա պապասընտան գալմա վարիտաթըն պէօյիւք
գըսմընըն չիւրիւթմիւշ վէ Սարգիս ախպարը տախի վալի-
տէսինին բէյինէ գարշու օլարագ գօնագտան գօլմուշ իտի :

Սարգիս կէօզ եաշըյլա գօնաղը թէրք իտուպ պիր
թիւճճար մայէթինէ կիրմիշ իտի իսէտէ արա սարա եի-
նէ գօնաղա կէլիւպ կիթմէքլէ Սէրմէտ պէյին հալինի կէօ-
րէրէք աճըր , վէ մուճաիլէյհին սօն տէրէճէ ֆագրու զա-
րուրէթէ տիւչար օլտուղունու անլայուպ , պապասընտան
քէնտիսինէ մէվրուս օլան ագճէյի , կէթիրիւպ հանըմընա
թէսլիմ իթմէքլէ կէօզ եաշը տէօքէրէք մէպլաղը մէզ-
պուրի քէնտի ագճէսի կիպի գապուլ իթմէսինի նիեազ
իթտիքտէ , մուճաիլէյհա տալի խահնախազ վէ էշէտտը
լուզումընտան նալի էօտիւնճ մագամընտա օլտրագ Սար-
գիսին կէթիրտիյի ագճէյի գապուլ իթմիշ իտի :

Չափալը Սարգիս պօշ տուրմայուպ տայիմա Նիւման
աղանըն նէզտինէ կիտէր , վէ հանըմընըն տիւչար օլտուղու
սէֆալէթի մուճաիլէյհէ պէյան իթմէքլէ Նիւման աղա-
նըն մէրհամէթինի տալէթ իտէր իտի իսէտէ , հիշ պիր
շէյէ մուվաֆֆագ օլամազ իտի , վէ նիհայէթ կիւնիւն
պիրինտէ հանըմընըն ֆէնա հալտէ խասթա օլտուղունու
խապէր ալընճա , հէման Նիւման աղանըն նէզտինէ վա-
րուպ օլ գատար աղլատը սըզլատըքի , մէրգումարթըգ
Սարգիսին ֆէրեատընա թապավէրը մուգավէմէթ իտէմէ-
յուպ , Սարգիս իլէ պէրապէր կէլինինին սաքին օլտուղու
խանէյէ կիթմէկէ բազը օլմուշ իտի :

Մուճաիլէյհա հանըմ ճէնապլէրի զէվճի մէրհում Պէ-
հիճ էֆէնտինին սայէսինտէ տէրէճէյի նիհայէտէ պիր
սա'ատէթը հալտէ իքէն , շիմաի էսկի պիր եաթագտա
եաթըպ , վէ հէման սէօնմէյէ մէյալ օլան ուֆագ պիր
գանտիլին նիմ ըշըղըրըլա ճան չէքիշմէք տէրէճէլէրինտէ
խասթա , վէ մէրգումէնին պաշը ուճունտա կէլինի , եա-
նի Սէրմէտ պէյին սատըգ վէ բաքիզէ զէվճէսի օթու-
րուպ գայըն վալիտէսինին տիւչար օլտուղու շու հալի
սէֆալէթ իշթիմալէ պագար , վէ տէրունի տիլտէն ահ

խառնույ պղծամագտան իբէն, նակեահան տէսթուր տին. մէքլէ օտա գարուսը աչըլոր, վէ Նիւման աղա այվազ Սարգիսին ըէֆագաթը, յըլա իչէրույէ կիրաի :

Սարգիս Նիւման աղայէ բարմաղը, յըլա խասթա եաթ. մըշ օլան հանըմընը կէօսթէրէրէք « Ահ պագընըզ էֆէն. տի սէօզիւմտէ զէրրէ գատար խիլաֆըմ եօզ, իյթէ միւ. թէվէֆա պիրատէրինիզին նազու նայիմ իլէ բէրվէրտէ օլան զէվճէյի բաքիզէսի, վէ մէրհում բէտէրիմ իլէ պէն. տէնիզին միւրիւվէթքեար հանըմըմ շու հալտէ պուլուն. մագտա տըր տէյուկ, վէ սէլ կիպի կէօզ եաշը տէօք. մէքլէ մոմաիլէյհին այագլարընա գաբանտը . . :

Նիւման աղա պուլունտուղու օտանին չար թարաֆընա պիր աթֆը նազար իտէրէք հիւքմ իթմէքտէ օլան զա. րուրէթու սէֆալէթի քէմալի տէհչէթ իլէ կէօրիւկ, վէ զաթէն կէրէք այվազ Սարգիսին ըրզգաթամիզ սէօզլէ. րինտէն, վէ կէրէք հանըմ ճէնապլէրինին հալի բիւր մէլա. ինտէն տէրէճէյի նիհայէտէ միւթէէսսիր օլմաղըլա, ար. թըզ քէնտիսինի զապթէ իզթիտարը գալմայարագ, եիւքսէք սէտա իլէ վէ հընչգըրա հընչգըրա աղլամայա պաշլատը :

Խասթա վէ տալըն հալտէ եաթմագտա օլան պիչարէ գատընճըազ Նիւման աղանըն աղլամասընտան, վէ այվազ Սարգիսին ահու էնինինտէն օյանուկ կէօզլէրինի աշտը, վէ մէրգում Սարգիսին էլինտէ եանմագտա օլան չիֆթէ մօմլու ճամֆէնէրին բարլագ զիեասըյըլա Նիւման աղա. յը կէօրիւկ թանըտը . . . վէ խէլէճանլը պիր սէտա իլէ . . . « Աման եարապպիմ աճէպ ըիւյամը կէօրիւյօ. րում . . . ահ Նիւման աղա սիզմիսի նիզ », տէտի :

Նիւման աղա սէլ կիպի կէօզ եաշը տէօքէրէք հէման մումաիլէյհանըն այագլարը ալթընա տիզ չէօքիւկ, « Ահ էֆէնտիմ պէնտէնիզիմ, էվէթ սէվկիլի զէվճինիզ մէր.

հում Պէհիճ էֆէնտինին պիրատէրի նիւման գուլունու-
ղում քի , մին զայրի հատտին խասսէթէն սիզի պու հալ-
տէն խէլաս իթմէք իչին կէլմիչիմ , տէտի :

— Ահ եօգ եօգ , ճարիյէնիզ սիզին մուսվէնէթինիզէ ,
վէ տահա տօղրուսու սախավէթինիզէ լայըգէ տէյիլիմ .
զիրա պէն քէնտի էլիմ իլէ պու հալէ տիւշար օլտում ,
տիւնեանըն հէր պիր ճէվրու ճէֆասը վէ հէր պիր զա-
րուրէթու սէֆալէթի մահզա ճարիյէնիզէ միւսթահագ
տըր . ահ նէ գատար եանըլմըր . . . էվէթ ագըլսըզլըգ-
վէ խօտպինլիքլէ նասիհաթլարընը րէտտ իտէրէք ,
հէմ պէնիմ վէ հէմտէ պիր տանէճիք էվլատըմըն
միւսթագպէլինի մահվ իթտիմ . . . էյ վահ էվլա-
տըմը սէվէյօրում զաննընտայըտըմ , հալպուքի մէկէր
էվլատըմըն ճէլլատը օլմուշումտա ասլա խապէրիմ օլմա-
մըշ . . . էվէթ էօզ էլիմլէ ճան բարէմի , էվլատըմ , պի-
շարէ Սէրմէտճիյիմի , մանէվի սուրէթտէ . . . :

Մումաիլէյհա սէօզիւնի իթմամ իտէմէյուպ աղլամա-
յա պաշլատըղընը նիւման աղա կէօրիւպ քէլամէ աղազ
իտէրէք . . . :

— Աման էֆէնտիմ քէրէմ պույուրուն կէլմիշ հալլէրի
տէր խաթըր իթմէքլէ պիր ֆայիտէ հասըլ օլմաղ , իմտի
հալի հազըրա պագալըմ , վէ պու կիւնտէն . . . :

— (Մէրգոււմն քէլամընը գաթ իտէրէք) էվէթ ճա-
րիյէնիզ կէլմիշի տէր խաթըր իթտիքտէն սօնրա հալի
հազըր հագգընա սէօյլէյէճէքտիմ , չէօյլէքի պիրաղ է-
վէլ իլթիրաֆ իթմիշ օլտուղում կիպի ճարիյէնիզ ագըլ-
սըզլըղմըն ճէզայի սէզասընը պիլա իլթիքեա չէքմէյէ
բաղի իսէմտէ , հալպուքի կէրէք պիշարէ էվլատըմըն վէ
կէրէք շու (բարմաղըյըլա օղլունուն զէվճէսինի կէօսթէ-
րէրէք) սէֆիլէ գըզճըաղըն պէնիմ ճէզալէրիմէ իլթիրաք
իթմէլէրի ճայիզ օլամայաճաղը չիւպհէսիզ օլմաղըլա ,

Այլ հաշգընա վէ մերհում պիրատէրինիզին ըուհը բազը
խաթըր իշին էվլատըմը ղէվճէսի իլէ պէրապէր թահթը
հիմայէթինիզէ ալմանըզը ըէճա խոէրիմ, տէտի :

— Քէրէմ պուլուրուն էֆէնտիմ պէնտէնիզ տախի մահզա
պուլուրտուղունուզ մատտէ իշին խաքիրայլէրինէ կէլ-
միշիտիմ, նասըլքի մալիւմիւնիզ տիր պէնտէնիզին սիզտէն
վէ եէկէնիմ Սէրմէտ պէյտէն պաշգա թաալիւզիմ եօք,
վէ համտ օլտուն վարիտաթըմ իսէ հատտէն էֆզուն չօգ-
օլմաղըլա, պու կիւնտէն իթիպարէն էվլատընըզը :

Նիւման աղա պաշլամըշ օլտուղու մէգալէյի պիթի-
րէմէտի, զիրա օարա գօնաղըն գաբուսը էօնիւնտէ պիր
շամաթա իշիտիլմէքտէ օլուպ, կիճէնին սուսլուղու սայէ-
սինտէ Սէրմէտ պէյին սէսի օլտուղու ըէք գօլայ սուրէթտէ
անլաշըլմագտա իտի, չէօյլէքի միրի մումաիլէյհ պինլէրճէ
ալթունլար եէտիրտիի տալգափուզլարըն պիրի իլէ շու
վէչհիլէ միւնազաա իթմէքլէ «Պէ Ալլահըն ղալիմլէրի սիզ-
տէ հիշ ինսաֆու մէրհամէթին էսէրի հօգմըտըր, հիշ
օլմաղսա էօտիւնճ մագամընտա օլտուն պէշղուրուշ վէր,
պիչարէ վալիտէմ խասթատըր իքի ճէպիմտէ պիր չօրպա
բիշիրէճէք գատար բարամեօք տըր, ալլահ աշգընա եիւզ
բարա օլտուն վէր», տէյու եալվարմագտա իտի իսէտէ,
մէրգում խայըն հէրիֆ, նէ եաբալըմ պէնիմ տէ բարամ
եօգ, պօշ պօշունա կէզէճէյինէ իլիմն բօրթուքալ սաթ-
տա բարա գազան, տէյէրէք ալըպ եէօրիւյի վէրաի :

Նիւման աղա ասըլգատէ եէկէնինին շու ճիյէրլէր բա-
րալայըճը սօզլէրինի հարֆ պէ հարֆ իշիտէպիլմիշ օլ-
տուգտան մատէ մէրգում խայըն տալգափուղըն տախի հա-
գարաթընը անլայընճա, հիտէթինտէն աթէշ քէսիլտի,
վէ հէման կիտուպ մէրգում խայըն վէ ալչագ հէրիֆի
թէբէլէմէք նիյէթի իլէ օտա գաբըսընտան տըշարը ֆըր-
լամագտա իքէն, Սէրմէտ պէյ սօն տէրէճէ միւքէտտէր

վէ կէօզների եաշը օլտուղու հալտէ օտա գաբուաքնը աշտը, վէ հէման ամուճասը Նիւման աղայը դարշուսընտա կէօրիւնճէ շաշըտըղընտան սանէմ կիպի տօնա գալտը :

Նիւման աղա մէրգոււմը կէօրիւր կէօրմէզ... «Ահ Սէրմէտ էվլատըմ սէնի պու հալտէ կէօրմէլիմիտիմ, տիյէրէք եէկէնինին պօյնունա սարըլտը, վէ Սէրմէտ պէյտախի պիր մըգտար թէհայյիւր իթիքտէն սօնրա հէման սիլքինուպ ամուճասընըն այագլարընա գաբանարագ . . . «Ահ սէվկիլի ամուճամ նէ գատար մահճուպըմ եանընըլտա » տիմէքլէ կէօզ եաշը տէօքմէյէ պաշլատը :

Պու արա օտանըն տէրունինտէ պուլունանլար, եանի Սարգիս ախպար իլէ Սէրմէտ պէյին զէվճէսի, վէ հաթտա միրի մուճաիլէյհին խասթա վալիտէսի տախի ճան հագգըլըլա այաղա գալգարագ մէրգոււմանէ սարըլըպ եիւքսէք սէտալէր իլէ աղլամագտա իտիլէր :

Մահալի մէզքիւրին շու տիլ խըրաշ մէնգարէսինի վասֆու թէրսիմ իթմէք գուվվէյի ագլիյէմիզին մօվէֆզընտա օլմաղըլա, անճագ գարիյինի քիրամըն թէխայիւլու թասավլուրլէրինէ իհալէ իտէրիզ :

Նիւման աղա եէկէնի Ուէրմէտ պէյին անլընը էշքը թէհասսիւր իլէ բուս իթտիքտէն սօնրա քէլամէ աղազ իտէրէք » Սէրմէտճիյիմ էվլատըմ, պիր ազ էվէլ գաբուսըն էօնիւնտէ շունճա միւտէթտէն պէրու սատըգ ահպապ զանն իտէրէք եէտիրիւպ իչիրտիյին մէլուն իլէ իթտիյին միւսահիպէթի, վէ մէրգոււմըն ճիւրաթ իթմիշ օլտուղու հագարէթի հարֆ պէ հարֆ վէ քէմալի էսէֆի տէրուն իլէ կէրէք պէն, վէ կէրէք պուրատա հագըր պուլունան սատըգ տօսալարըն իշիթտիք, հիշ չիւպհէմ եօքքի պու ագշամքի շու վագաայի էլէմ պախլատէն արթըք միւթէնէպպիճ օլմաղըլա պունտան պէօյլէ ըսլահը հալ իտէճէքսինիզ տիր, վէ իշթէ պու կիւնտէն իթի-

պարէն թէքմիլ վարիտաթըմը տիւք քեանըմը վէ մաղա-
զալարըմը սանա իհալէ իթմիշ օլտուղում մալիւմին օլ-
տուն, իմտի եարըն սապահտան պէտտիլէ տիւքքեանըմա
կէլիւպտէ իշէ միւպաշիրէթ իթմէնի թէմէննի իտէրիւմ . . :

— Ահ թէշէքքիւր իտէրիւմ . . :

— Փագաթ Սէրմէտճիյիւմ էվլատըմ պիլմիշ օլասընքի ,
հալէթը շէպապէթ պէլասըիլէ մէրհում բէտէրինին վա-
րիտաթընը քէմալի թէսէյիւպ իլէ չիւրիւթտիւյիւն կէօյ-
նիւմէ օլ դատար կիւճ կիթմէյուպ , նէթէքիւմ էլինտէ
տօզմուշ վէ աղուշինտէ պէօյիւմիւշ օլտուղուն մէրհում
սատըգ կիրակօսըն օղլու (Սարգիսի իրայէ իտէրէք) չու
համիյէթլի վէ սատըգ ատէմի էվինտէն գօվտսւղուն
գալպիմէ բէք կիրան կէլմիշ իտի . . :

— Ահ թէօվպէ թէօվպէ . . :

— (Մէրգումըն սէօղիւնի քէսէրէք) եօգ էվլատըմ,
պու եարտըղընը իշ հիշ պիր վագըթ Օսմանլըլըգ շա-
նընա վէ ալէլ խուսուսա Փամիլեամըղըն մէգատիր չինաս-
լըղընա տիւշմէզ իտի , լաքին հէր նասըլ իսէ , մատէմքի
ըզհարը նէտամէթ իլէ խաթանըզը թասվիպ իտէյօրսու-
նուզ , պէն տախի պսւ սուչունուզու աֆֆ իթմէյ'է հա-
զըրըմ , վէ չու տախի մալիւմին օլտուն քի պու ագշամ
պէն , պէն մահզա պու սատըգ ատէմին հատտէն էֆղուն
ըէճաու նիեաղլէրինէ տայանամատըղըմտան պուրայէ կէլ-
տիւմքի , այնի իսապէթ օլմուշ օլտու , վէ նէգատար մէմ-
նուն օլտուղում տախի ճէնապը Ալահա մալիւմ տիր :

Սէրմէտ պէյ , պաշընը ասըպտէ սուս բուս կէօզ եա-
եաշը տէօքմէքտէ օլան զէվալլը Սարգիս ախպարըն պօյ-
նունա սարըլըպ , «Ահ Սէրգիսճիյիւմ աֆֆ էյլէ պանա»
տէմէքլէ , մէրգում սատըգ ատէմին կէօյնիւնիւ ալմագ-
տա , վէ Սարգիս տախի միրի մումաիլէյհին էթէքլէրինի
բուս իտէրէք «Էսթազֆիրուլլահ պէյիւմ գուլունուզ էօմ»

րիւմ՝ օլտուդճա խանէտանը ալինիղէ միննէթտար դալա-
ճաղըմ՝ տիմէքտէ իտի :

Պալատէ վասֆու իշար դըլընան վադաալէրտէն օնպէշ
կիւն սօնրա Սէրմէտ պէյ պիւսպիւթիւն թէպտիլի ախ-
լադ վէ ըսլահը հալ իթմէքլէ, ամուճասընըն թահտը հի-
մայէթինտէ օլտուղու հալտէ էօկի հալու մէվգըսընը էլ-
տէ իտէպիլմիշ զուպ ֆամիլէասը իլէ պէրապէր քէմալի
ասայիշու իսթիրահէթ իլէ իմրարը էվգաթ իթմէյէ պաշ-
լատը :

Պու հալ իլէ նէշէ սէնէտլէր միւրիւր իթտիրաէն սօն-
րա, եանի թարիխի միլատըն 1844 սէնէսինտէ Նիւման
աղայէ էմրի հագ վագը օլուպ, Սէրմէտ պէյ հագգը-
յըլա մէրհումը միւշարիլէյհին վարիտաթքնա սահիպ օլ-
մաղըլա, պաշլը պաշընպ թիւճճարլըղա պաշլայարագ
կիւնտէն կիւնէ թէգատտիւմ իթմէքտէ իտի (*):

Նիւման աղանըն վէֆաթքնտան քըրք կիւն սօնրա,
Սէրմէտ պէյէ պիր էրքէք էվլատ օլուպ խանէտանընըն
նամըյըլա մասումը մէրգումը Մուհիպ պէյ թէսմիյէ իթ-
տիյի կիպի օլ կիւնլէրտէ Սարգիս ախպար տախի վահան
նամըյըլա պիր էրքէք էվլատ սահիպի օլմուշ իտի :

Մէրգուման չօճուգլար սայքի պիրիքտէ պէօյիւլիւպ

(*) Սէրմէտ պէյին պի Ս.վնուլահը Թաալա էսկի հալու մէվ-
գըսընը էլտէ իտէպիլիւպտէ ասայիշու իսթիրահէթլէ իմրարը
էվգաթ իթտիյինի տալգավուգլար քէմալի թէհասիւր իլէ կէօր-
իւրլէր իտի իսէտէ, միրի մումայիլէյհ մէրգուման տալգալուգ-
լարըն : վէ ալէլ խուսուս մէրհում ամուճասը Նիւման աղանըն
քէնտի խանէսինէ կէլտիյի կիճէ պիր հիւզլիւք պիլէ էօտիւնճ
վիրմէք իսթէմէյուպ հաթտա « Իլիսօն բօրթօգալ սաթտա բա-
րա գաղան » տիմէքլէ քէնտիսինի թահղիրէ ճիւրաթ իտի՛ն խա-
յըն վէ ալչագ հէրիֆին կիրիֆթար օլտուղու ֆտղրու գարու-
րէթինի կէօրմէմէքտէ իտի :

վէ Սէրմէտ պէյ տախի Սարգիս ախպարըն էվլատը Վա-
հանը , Մուհիպ պէյտէն թէֆրիգ իթմէյերէք իքիսինի
պիրլիքտէ պիր մէքթէպէ գոյարաֆ իմու թէրպիյէլէրի
խուսուսընտա պէզլը հիմմէթ իթմիշ իտի :

Պիր քաչ սէնէ սօնրա մէրհում Պէհիճ էֆէնտինին ա-
ճէմիսթան իւքբասընտա պուլունան ահուպպայի գա-
տիմէսինտէն Պօղոս տէրպանեան նամզաթըն մախտուժի
Պետրոս տէրպանեան ըստամպօլա կէլիպ Սէրմէտ պէյէ
իլթիճա իթմիշ իտի քի , միրի մումսիլէյհին , տէրպան-
եանը քէնտի գումբանեասընա ալըպ , վէ մէրգումըն կէ-
րէք սատագաթընը վէ կէրէք իշկիւզարլըղընը թէճըիւպէ
իթտիքտէն սօնրա , սէրմայէսի օլմատըղը հալտէ քէնտի-
սինէ եէք պէ եէք շէրիք իթմիշ օլտուղունու պունտան
ագտէմ վասֆ իթմիշիղ տիր :

Սարգիս ախպարըն վէֆաթընտան սօնրա Վահանը Սէր-
մէտ պէյ մաղազաւընա ալմըշ օլուպ , իշթէ մումսիլէյհին
Մուհիպ պէյ իլէ օլան մինասիպէթի պու սուրէթլէ
պաշլամըշ իտի :

ՕԹՈՒԶՈՒՆՃՈՒ ՖԱՍՏԸ

Մ Է Մ Ո Ւ Լ Ի Ն Ղ Ս Յ Ր Ի Ի Ք Ի Վ Ի Զ Ի Թ Ս Լ Է Ր

Պիշարէ վահանըն մահաբուսիյէթինտէն տէօրտ կիւն սօնրա, ժան սըգը սըգըյա Պէյօղլու ճիհէթինին հէր պիր թարափընը տէօնիւպ տօլաշըպ Նիգօլիյի արամըշ իտի իսէտէ պիր միւմքիւն պուլամամըշ իտի :

Գարիյնի քիրամ էֆէնտիլէրիմիզին մալիւմի օլտուղու կիպի, ժան չօրպաճըսքնըն մաղազասընը Նիգօլիյէ սօյտուրտուգտան սօնրա, սարիքը մէրգոււմ իլէ հիսապընը ըույէթ իտուպտէ նուգուտը մէսրուգատէն հիսսէսինէ իսապէթ իտէն մէպլաղը էլտէ իտէպիլմէք նիյէթինտէ օլմաղըլա, (պիր թաշ իլէ իքի գուշ վուրմագ) եանի հէմ վահանը մաղազատէն թարտ իթտիրմէք, վէ հէմտէ քէնտիսի իշպու սըրգաթտէն միւսթէֆիտ օլմագ էֆքեարընտա իտի, հալպուքի հիսապընըն տախիլինտէ օլմահան թէք թաշը պըրլանթա եիւզիւյին Նիգօլիյին էլինտէ գալմասը թէհլիքէլի պիր մատտէ օլտուղու շէօյլէ տուրսուն, հաթտա ժան հէրնասըլ իսէ զաֆլէթ իլէ եիւզիւյի գասատա ունութմուշ օլուպ, մէրգոււմ Նիգօլիյին անը տախի արայըպ պուլաճաղընը հիշ մէմուլ իթմէզ իտի :

Իմտի ժան հէր հալտէ մէղքիւր եիւզիւյի էլտէ իտէպիլմէք իշիւն վէֆգէլատէ պիր թէլաշա տիւշերէք, Նիգօլիյի Գասըմբաշա ճիվարընտա տախի արայըպ պուլամատըղընտան, մէրգոււմն մէթըէսի օլան Մարիդօյա միւրաճաաթ, վէ հէր հալտէ Նիգօլիյին կէլիւպ կիզլի պիր մահալտէ քէնտինի պուլմասընը, վէ էկէր կէլմէզսէ սօնրա պաշը ֆէնա հալտէ պէլայէ օղրայաճաղընը սուրէթը

Թէհտիտանէտէ ընդիլէյի մեղպուրէյէ պէեան իթտիք-
տէն սօնրա , տօղրու Հըռիբսիմէնին խասթէ եաթմագտա
օլտուղու խանէյէ կէլիւպ մումաիլէյհայը կէօրմէք իս-
թէմիշ իտի :

Ֆիլ հագըգա մալիւմիւմիղ օլտուղու կիւպի պիշարէ Հը-
ռիբսիմէ իւշ տէօրտ կիւնտէն պէրու խանէսինտէ խասթէ
եաթմագտա իտի , մումաիլէյհա ճանու թէնինտէն զի-
եատէ սէվտիյի Վահանքն քէնտինի պիր աշիւֆթէյէ ֆէ-
տա իթմիշ օլտուղունու , վէ պէօյլէ պիր խայրնտան հէր
շէյ մէմուլ օլունաճաղընը , եանի մէրգումըն նամուսուղ
պիր խըրսըղ օլմասընա տախի պիթթէտրիճ ինանմայա
պաշլամը , վէ պու հալի տիւշիւնտիւքճէ պիշարէնին
քէյֆսիլլիյի կիթտիքճէ թէշէտտիւտ իթմիշ իտի :

Հըռիբսիմէ հէր ճիհէթլէ սատըպ պէլլէտիյի Վահա-
նըն քէնտինի պէօյլէճէ խայրնըղ իլէ ալտաթմըղ օլտու-
ղու էֆքեարըյըլա մէլուլու ըննուր հալտէ եաթաղընտա
եաթըպ աճը անը կէօղ եաշլէրի տէօքմէքտէ իքէն նա-
կեահան օտա գաբուսը վուրուլտու , վէ տըշարըտան
« Միւսաատէնիղ վարմըտըր մատմաղէլ » տէյու ժանըն
սէսի իշիտիլմէսի իլէ , մէրգումէնին իհթիեար վալիտէսի
քէրիմէսի կէպի խասթա օլտուղու հալտէ տախի չարնա-
շար գալղուպ գաբուլը աշարագ քէմալի թաաղիմ իլէ
ժանը գապուլ իթտի :

Ժան պիր ասարը մահղունիյէթ իպրագ իտէր չէհրէ իլէ
օտա գաբուսընտան իչէրույէ կիրուպ Հըռիբսիմէյի սէ-
լալատըղտան սօնրա , մումաիլէյհայէ . . :

— Կէլիշ օլա մատմաղէլ նասըլ օլտունուղ , տէտի :

— Ահ սօրմայընըղ միւսիւ բէք ֆէնա հալտէ խաս-
թայըմ :

— Էլպէթտէ խասթա օլաճագընըղ , զիրա պիր քաշ
կիւնտէն պէրու վուգու պուլան էսէֆէ շահան հալլէր ,

էրքէք օլտուղում հալտէ պէնտէնիզի պիլէ իզաճ իթմէք-
տէ տիր , գանտէ դալտըքի սիզին կիպի նազիք վէ զա-
իփ իւպիւնեէ պիր բաքիզէ յի , հէր նասըլ իսէ շիմոի
նըշանլընըզ թարափընտան սիզէ սէլամլար կէթիրտիմքի . . .
ինչալլահ անլէրին թէէսսիրի իլէ իֆագաթ պուլուսու-
նուզ , էվէթ մատմազէլ տիւնքի կիւն նըշանլընըզ իլէ կէօ-
ըրիւտիւմ , տէօրա պէշ կիւնտէն իքինճի տէֆա օլարագ
մուհաքէմէսինէ պագըլլաճագ , վէ մէմուլ իտէրիմ քի
թէպրիյէ յի զիմէթ իտէպիլէճէք տիր :

— Ալլահ վէրէտէ տէտիյինիզ կիպի օլայրտը :

— Լաքին աֆֆ իտէրսինիզ մատմազէլ , մէրգումըն
հագգընտա բէք պի ֆիթուր պիր հալտէ պուլսնույօր-
սունուզ , սիզ քի միւսիւ Վահան իչիւն . . .

Հըռիրսիմէնին վալիտէսի մէրգումըն պու սէօզիւնէ
քէրիմէսի թարափընտան պիլ վէքեալէ ճէվապ վիրէրէք . . .

— Էլպէթտէ պի ֆիթուր օլաճագ , մէրգումըն հագ-
գընտա պիրաղտա պաշգալարը տիւշիւնիւպտէ աճըսըն-
լար , տէսի :

— (Նիմ թէպէսսիւմ իլէ) մատամ Մարիդօ իչիւն տէ-
յօրսունուզ , աէյիլմի :

— Պիլմէմ , հէր քիմ իսէ եէրէ կէշսիւն :

— Լաքին մատամ պու խոսուստա հագգընըզ եօգ
տըր զանն իտէրիմ , զիրա միւսիւ Վահան էրքէք օլմասը
մինասիպէթի իլէ , թապիյի պու կիպի . . .

Հըռիրսիմէ հիտէթինտէն աթէշ կիպի գըզարարագ
եաթաղըն իչինտէ գալգուպ օթուրտու , վէ ժանըն քէ-
լամընը գաթ իտէրէք . . .

— Տօղրուսու միւսիւ ժան մուհաքէմէնիզէ տէյէճէք
եօգ , գարու եօլտաշընըղը բէք ալա միւտաֆաա իտէ-
յօրսունուզ , վէ սիզի պու խոսուստա թէպրիք տաիի
իտէրիմ , ֆագաթ էսէֆ իտէրիմ քի . ճարիյէնիզ էլան

երբէրէքին պէօլէ պիր իմթիյաղէ մալիք օլտուգւարընը
ճէհալէթիմտէն նաչի պիլմէյօրում :

— Նէ կիպի էֆէնտիմ :

— Էօյլէ եա , սիզին էֆքերարընըզճա պիր էրքէք , բա-
քիզէ վէ սատըգ պիր գըզճըազըն կէօյնիւնիւ ճէլպ իթ-
տիքտէն սօնրա , մէրդումէնին մուհապէթը մուգատտէ-
սէսինի , նամուսուուզ վէ հէղար աշինա պիր աշիւֆթէյէ
ֆէտա իթմէքլիյէ մէզուն ատտ օլունապիլիյօր :

— Ահ ազիզէմ Հըռիւսիմէ , պէնտէնիզ օլ սէօղիւ էն-
գաստէն վէ ատէթա քէօրլիւք օլարագ սէօյլէտիմ իտի ,
հայրը էլմասըմ հայրը , քէնտի նամուսընը թանըեան , վէ
գալպինտէ ազըճըգ ճէնապ թաշըր օլան պիր աոէմ ,
հիշ պիր վադըթ սէվմիշ օլտուգու զաթը ալինիզ կիպի
հիւսնի ճէմալտէ եէքթա , վէ նամուսու իֆֆէթ խու-
սուսընտա պի հէմթա պիր բաքիզէյի մէլէքէլէրէ պիլէ
ֆէտա իթմէզ , պէնտէնիզ մին զայրի հատտին նըշանլը-
նըզ օլան միւսիւ Վահանըն պու հալինի պիլէրէք պիր
քաշ տէֆալէր , վէ հաթտասօն տէֆա օլարագ Հիւնքեար
խսկէլէսինտէ , կէահ րումուզաթ իլէ վէ կէահի սուրէթի
վազիհանէտէ սիզէ իթթար իթիմ իսէ տէ , թէէսսիւֆ
իտէրիմ քի զաթընըզ օլ վագըթ սէօլէրիմէ էհէմիլիլթ
վիրմէտիքտէն մաստէ , հաթտա պէնտէնիզի թահգիր
պիլէ իթտինիզ իտի լաքին պէյիս եօք , կէշմիշին իւզէ-
րինէ սէօյլէշմէք համագաթըգտըր , իմոի աթըգ պու
պահաը գաբայըպտա սիզին հագգընըղտա կէօրիւշէլիմ : .
պու կիւն հէգիմ վիզիթա իթտիմի :

Ժան պալատէ իշար գըլընսն էսօղլէրի , էն մէշհուր
թէաթըօ օյունճըլարընը պիլէ հայրէթտէ պըրագըր սու-
րէթտէ պիր ուսթալըգ , վէ օլ տէրէճէ րըգգաթամիզ
պիր հալգ իպրապ իտէրէք սէօյլէտիքի , զէվալը Հոիւ-
սիմէնին պի չարէ Վահանըն հագգընտա օլան շիւպհէլէրի

սըհհէթէ միւպէտտէլ օլարագ , մէրգումա խիթապէն . . :

— Տէմէք օլուրքի , զաթընըլ մէրգումուն պու մէզ-
մում հալինէ աշինա իտինիզ էօյլէմի . . :

— Հայ հայ , էսէֆի տէրուն իլէ սէօյլէրիմքի բէք ա-
լա պիլմէքտէ իտիմ , լաքին բէճա իտէրիմ նասըլքի տէ-
տիմ արթըզ պու միւպահասայէ խիթամ վէրէլիմ :

Հռիբսիմէնին վալիտէսի քէրիմէսի կիպի մէրգումըն
պու սէօզլէրինտէն տիւչար էնտիշէ օլարագ « Ահ միւսիւ
նէ տիյօրսուուուզ , պու հալ պիզէն ատէթա հայաթու մէ-
մաթ գապիլինտէն օլմաղըլա , մահզա պու մատտէյի մէվ-
ղույի պահս իթմէմիզ լազըմ կէլիր » տէտի :

Ժան կիւյա մէրգումէ իհտիեար գատընըն հալինի ա-
ճըեօր կիպի տէրունի տիլտէն պիր ահ չէքէրէք , մումա-
իլէյհանըն էլինի թուլթուու վէ . . :

— Ահ սէվկիլի վալիտէճիյիմ նասըլ անլաթապիլէյիմ
սիզէ , պէնտէնիզ պիր քաշ տէֆալէր մատմազէլէ խաս-
սէթէն պու մատտէ . . :

Պու արա օտա գաբուսընըն վուրուլմասըլըլա ժան
պաշլամըլ օլտուղու մէգալէյի իթմամ իտէմէյուպ հէման
ճէպինտէն իքի ատէթ Օսմանլը լիրասը չըգարարագ Հը-
ռիբսիմէնին վալիտէսինէ վէրտի , վէ մէրգումէյէ հիշ
պիր սէօզ սէօյլէմէյէ մէյտան պըրագմայարագ « Մու-
ախսարէն եինէ կէօրիւշիւրիզ » տիմէքլէ ալաղա գալ-
գուպ կիթմէյէ հազըլըլանմագտա իքէն , գաբու աչըլըպ
Մուհիպ պէյ իչէրույէ կիրտի :

Ժան Մուհիպ պէյին պու մէմուլին զայրի վիզիթա-
սընտան էնտու պէնտ օլարագ թաաճիւպ իթտիյի կիպի
միրի մումաիլէյհ տախի մէրգումը օրատա կէօրմէքլէ
թաաճիւպ իթմիշ օլուպ ֆագաթ հիշ պօզմայարագ , վէ
պիֆիթուր պիր հալ իպրագ իթմէքլէ « Օ՛ մաշալլահ միւ-
սիւ Ժան սիզի պուրտա կէօրէճէյիմի ասլա մէմուլ իթմէզ

խորհման տէտի :

— Էվէթ Եֆէնտիմ, պէնտէնիզտէ մատմագէլին քէյ-
ֆսիզ օլտուղունը իշիթտիյիմտէն զիյատէսի իլէ մէրագ-
խուուպ կէօրմէյէ կէլմիշ իտիմքի, զաթը ալինիզին թէշ-
րիֆ իթտիյինտէ պէնտէնիզտէ հէման կիտէյօրուտում :

— Ե՛ա Եօյլէ՞մի, տէմէք օլուրքի կէօրիւշէմէյէճէյիզ :

— Հայըը Եֆէնտիմ, շիմտիքի հալ կէօրիւշէմիզ միււ-
քին տէյիլտիր, միսատէնիզլէ պէնտէնիզ կիտէյիմտէ
Եարըն ինշալլահ կէօրիւշիւրիզ :

— Բէք ալա նաւըլ իսթէք իտէրսէնիզ :

Ժան պաշըյըլահ ճիւմլէսինի սէլամլայուպ, վէ Հըռիբ-
սիմէ իլէ իսասէթէն վէտալաշտըդտան սօնրա, Մուհիպ
պէյի մահալի մէզքիւրտէ պըրագարագ կիթտի :

Մէրգսւմ Հըռիբսիմէյի ճէլպ իթմէք խուսուսընտա
գուրմուշ օլտուղու բըլանլարընըն հուսուլէ կէթիւրտիյի
մուհասէնաթը, Եանի մումաիլէյհանըն Վահանտան սօ-
ղումուշ օլտուղունու կէօրիւպ սէվինմէքտէ իքէն, Մուհիպ
պէյին նալկեհան մահալի մէզքիւրէ կէլիշինտէն, իշինին
սէթթէտար օլահաղը զիւյիւմիւնէ զահիպ օլմուշ իտի ի-
սէտէ, թէսատտիւֆի օլարագ մէրգումըն պու վէսվէսէ-
սինին աքսիսի վուգու պուլտուղունու օգուեանլարըմըզ
անլայաճագլար տըր :

Մուհիպ պէյ ժանըն մուֆարէգաթընտան սօնրա տէ-
րէճէյի նիհայէտէ պիր նէզաքէթ իլէ քէլամէ աղազ, վէ
Հըռիբսիմէյէ խիթապէն . . .

— Մատմագէլ սիզի թահիզ իթտիյիմ իշին աֆֆը-
նըզը իսթիրհամ իտէրիմ տէտի :

— Էսթաղֆիրուլլահ պէյիմ, թէշրիֆինիզտէն մէմ-
նուն օլտուգ :

— Նէզաքէթինիզի իճրա իտիյօրսունուզ, շիմտի միււ-
սիւ Վահանըն վալիտէսինի կէօրմէյէ կիթտիմտէ, զաթը

ալինիղին քէյֆսիղ օլտուղունու մահալի մէղքիւրտէն ի շիտիւպ թէէսսիւֆ իթտիմ իտի :

— Թէչէքքիւր իտէրիմ, աճէպ զավալլը գատընճը ազ նէ՞ հալտէ տիր : Թէէսսիւֆ իտէրիմքի, մէրգումէյի կիտուպ կէօրէմէյօրսում :

— Պէնճէ հիչ Կէօթիմէսէնիղ տահա էվլա տըր, չիւնքի մէրգումէ պիւսպիւթիւն ազլընը զայոյ իթմիշ պիր հալտէ պուլունմագտա տըր :

— Աման պէյիմ նէ տէյօրսունուզ, տէմէքքի պիշարէ գատընճը ազ օղլունուն պաշինա կէլէն հալլէրի տույմուշ օլմալը տըր :

— Էվլէթ էֆէնտիմ տույմուշ, վէ հաթտա պունալտըղընտան միւսիւ վահանըն տիւշար օլտուղու պէլայէ ա տէթա սիղի սէպէպ թուլթմագլա, աճը աճը ինքիսար իթմէքտէ աիր . . . ֆագաթ պէնտէնիղ . . . :

Յիլ վագը Մուհիպ պէյ վահանըն վալիտէսինի կէօրիւպտէ հարճըգ վիրմէք նիյէթը խայրիյէսի իլէ մէրգումէնին խանէօինէ կիթտիյինտէ, զէվալլը գօճա գարընըն կէօզ եաշըյըլա Հըռիբսիմէյէ պէտտուա իթտիյինի իշիթմիշ իտիքի, պու տախի ժանըն եէնի պիր թէտպիրինին էսէրի օլտուղու տէրքեար իտի, չիւնքի ժան պիր արա մէրգումէնին իգամէթ իթմէքտէ օլտուղու խանէյէ կիթմէքլէ գօնչուլար իլէ կէօրիւշմիւշ վէ անլէր տախի մէրգումտան տույմուշ օլտուղլարը հատիսէ միւսիւպինճէ մաուշէ գօշճա գարըյը պու խուսուստա գանաըրմըլլար իտի :

Հէր նէ հալիսէ Հըռիբսիմէնին վալիտէսի միրի մուսաիլէյհին սէօղիւնտէն քէսպը հիտէթ իթմէքլէ քէլամընը գաթ իտուպ . . . :

— Աճայիպ նէ թօհաֆ հալտըր պու, օղլունուն թուլթտուղու նապէճա թարիգտէն, ճիհէթ պէ ճիհէթ պիղիմ իշիթիքեայէ հագգըմիղ օլտուղու հալտէ, պիւաքիս

մերգումէ պիղատէն թէչէքքի խոխօր էօյլէ մի տէտի :

Մուհիպ պէյ մուամաիլէյհանըն պու մէգալէսինի վահանըն խըրսըզլըղը հագգընտա զանն իտէրէք քէմալի թաճիւպ պիլէ . . :

— Տիմէք օլուրքի մատամ, չօգլարը կիպի սիղ տախի պիչարէ վահանըն կիւյա ատի պիր խըրսըզ օլտուղունա ինանմըչ օլմալըրընըզ տըր , տէտի :

Շիւպհէ եօգ, լաքին օ մատտէ շէօյլէ տուրսուն , պիղծէ անտէն պէթթէր մինասիպէթսիզ պիր հալ վուգուպուլմուչ տուր քի , Հըռիբսիմէմին քէյֆսիպլլի տախի մահզա մէզքիւր տէհչէթլու վագաատան նէշաթ իթմիշ տիր :

Հըռիբսիմէ հէր նէ գատար Մուհիպ պէյէ պիր շէյ սէօյլէմէսինի վալիտէսինէ իշարէթլէր իլէ անլաթտըրմագաաիտի իսէտէ , մերգումէ իհթիեար գատընըն ճանը բէք եանմըչ օլմազըլա , քէրիմէսինին իշարէթլէրինէ էհէմիլիէթ վիրմէյուպ « Մատէմ քի պէյ էֆէնտի խայընը մերգումըն ահպապը պուլունմագաատտըր , էլպէթտէ հէր շէյի պիլմէսի լազըմ կէլիր » տէմէքլէ , չէնտ կիւն ագտէմ վուգու պուլան հալի , եանի վահանըն կիրուհը աշիւֆթէկեանտէն պիր մէթըէսի օլտուղունու միրի մուամաիլէյհէ եանա եանա վէ եէկեան եէկեան նագլու պէյան իթտի :

Մուհիպ պէյ վահանըն հագգընտա մուամաիլէյհանըն տէտիլի սէօզլէրի քէմալի իսթիղրապ իլէ տինլէյէրէք , մուգատտէմա մատամ տէրպանեանըն տախի մերգումըն ալէյհինտէ տէտիքլէրինի տէրխաթըր իթմէքլէ պիւսպիւթիւն վահանըն , հէր նէվի նագլիք տույղուլարտան պիպէհրէ օլուպ , անճագ հէվայի նէֆսինէ էսիր , վէ շէհվէթ բէրէսթ պիր ատէմ օլտուղունա գանաաթ կէթիրիւպ , թէէսսիւֆ իյլէտի , վէ տէրունինտէն պիր ահ չէքէրէք մերգումէյէ . . . :

— Ահ մատամ, միւսիւ Վահան հերնէգատար ահպապ-
ըմ իսէտէ պունուլըւ պերապէր քէմալի էսէֆի տերուն
իլէ մէրգումըն հագգընտա տէտիյինիզ նապէճա վէ նա-
լայըգ սէօզլէրի թաստիգ իթմէյէ մէճպուրըմ, էվէթ միւ-
սիւ Վահան չօրպաճըսը եանի վէլի նիյմէթի մեգամընտա
պուլունան միւսիւ Տերպանեանըն ըրզընա թասալլութ
իթտիյի կիպի, մումաիլէյհին քերիմէսի մատմազէլ Զա-
պէլ իլէ տախի թէաշիւգ իթմէք իսթէմիշ օլտուղունու
պէնտէնիզ տախի պիլիրիմ, վէլ հասըլ մէրգումըն շու հա-
լինէ նէ գատար թէէսսիւֆ օլունսա ընվատըր, տէտի :

Զավալը Հըռիբսիմէ քէմալի ռատագալթլէ սէվտիյի
նըշանլըսընըն սույի ախլագընը թաստիգ իտիճի եալընըզ
պիր հալինի ըայէլայն կէօրիւպ իշիթմէքլէ թա պու տէ-
րէճէ մէլուլու մահղուն օլմուշ իքէկ, Մուհիպ պէյտէն
տախի իշիթմիշ օլտուղու սէօզլէրին թէէսսիւֆ իլէ ար-
թըգ պիւսպիւթին մէրգումտան սօղուլուպ տտէթանէֆ-
րէթ պիլէ իթմէյէ պաշլամըշ օլմաղըւ միրի մումաիլէյհէ
խիթապէն . . . :

— Տէմէք օլուր քի պիղիմ միւսիւ Վահանըն, նէ գօգ-
լայանըն պուրնու տիւշէր նատիտէ չիչէք օլտուղունու
զաթը ալինիզ տախի պիլմէքտէ իմիշսինիզ, տէտի :

— Վագաա պէնտէնիզ մէրգումըն հագգընտա պիր
ազ էվէլ տէտիքլէրիմի թէէսսիւֆ իտէրէք թաստիգ ի-
տէր իսէմտէ, հալպուքի վալիտէնիղին տէտիյի կիպի,
միւսիւ Վահանը թա օ տէրէճէ պայաղը հալլէրէ, եանի
պիր ընգիլէյէ իրթիքեապ իտէճէք գատար ճէնապսըզ
պիր ատէմ օլտուղունատա թէպիմ իտէմէմ :

— Թէէսսիւֆ իտէրիմքի ճարիյէնիզ տախի վալիտէմին
տէտիյինի թաստիգ իտէպիլիրիմ, չիւնքի պիղզաթ կէօզ-
լէրիմ իլէ կէօրմէք, վէ գուլագլարըմ իլէ իշիթմէք պէտ-
պահտըղընա նայիլէ օլմուշում տըր :

— Վագա ալի աղ էվվել տէտիյիմ կիպի պու նա պէճա հալլէրէ նէ գատար թէէսիւֆ օլունսա սէզատըր , հալպուքի ինչալլահ միւսիւ Վահան աղ կիւնտէն մահ- բուստան չըգարտա , պիզզաթ քէնտիսինտէն պու մատ- տէյի իսթիյզահ իտէրիզ :

— Տէմէքքի մէրգուժն թէպրիյէյի զիմմէթ իտէպի- լէճէյինէ իւմիւտ իթմէքտէսինիզ :

— Էվէթ էֆէնտիմ , էվէլ Սլլահ պէնտէնիզ քէֆալէթ իթմէքլէ մէրգուժն աղ կիւնտէն գուրթարապիլմէք իւ- միւտի գալիսինտէյիմ , զիրա մալիւմիւնիզ օլունքի պէն- տէնիզին էֆքեարը աճիզանէմճէ , միւսիւ Վահան հէր նէ տախի օլսա եֆնէ խըրսըզ տէյիլտիւր վէ հէմտէ օլամազ :

— Ճարիյէնիզին զիւյիւմիւմէ կէլինճէ , պու տէրէճէ- լէրտէ սույի ախլագ սահիպի օլան պիւր ատէմտէն , հէր նէվի մէզմուժ հալլէր մէմուլ օլունսա կէրէք տիւր , վա- գաա ճարիյէնիզ հէր նէ գատար պունտան պէօյլէ մու- մալէյհին եիւզիւնի կէօրմէմէյի ահտ իթմիշ իսէմտէ . պունուլլա պէրապէր պիչարէնին մահբուստա գալմա- սընը տախի իսթէմէմ , զիրա նասըլքի տէտիմ , մէրգուժն հէր նէ գատար սէվմէզ իսէմտէ , հալինիտէ աճըր օլտու- ղումտան , մուվաֆֆագ օլապիլմէնիզի ճէնապը Հագտան թէմէննի իտէրիմ :

Հըռիբսիմէ պու սէօզլէրի տէտիքտէն սօնրա աղլամա- յա պաչլատը , վէ կէօզ եաչլարընը միւրի մումալէյհտէն սէթր իթմէք իչիւն մէնտիլի իլէ եիւզիւնի էօրթտիւ :

Մուհիպ պէյ իսէ մումալէյհանըն , Վահանըն հագ- գընտա տէտիյի սէօզլէրտէն տիլկիւր օլարագ , քէտէրնագ պիք սէտա իլէ . . . :

— Աֆֆ իտէրսինիզ մատմազէլ , զաթը ալինիզ պիչա- րէ Վահանը բէք ինսաֆնըզ , սուրէթտէ մուհաքէմէ իտի- յօրսունուզ , տէտի :

Հըռիբսիմէ կէօզ եաշլարընը սիլտիքտէն սօնրա պիր ահ չէքիւպ , վէ խէլէճանը գալպինտէն նաշի քէ.քէլէյէ.րէ.ք մուամաիլէյհէ ճէվապէն . . :

— Էսթաղֆիրուլլահ , ճարիյէնիզ քիմնէյի մուհաքէմէ իթմէք հատտիմ տէյիլտիր , անճադ շու գատարընը տէ.րիմքի , պէն մէրգուլմ իլէ օլան մուհաքէմէմի ճէնապը Հազգը ճէլիլիւլ ալա հազրէթլէրինին մահ.քէմէյի իլահի.յէսինէ իհալէ իթմիշիմ տիր , տէտի :

— Էվէթ էֆէնտիմ պու խուսուստա հազգընըզ վար . հազգու տաալէթին զահիրէ չըգմասը անճադ ճէնապը խալլազը ճիհան հազրէթլէրինին րէյի իլահիյէսինէ մէր.պուլթ օլտուղու շէքքու շիւպհէտէն վարէսթէ տիր , իմ.տի րէճա խտէրիմ էկէր պիր շէյէ իհթիեաճընըզ վար ի.սէ , առէթա պիրատէրինիզէ արզ իտիյօրսուլնուլ կիպի պիլա իհթիրազ պէյան իտինիզ ,

— Թէշէքքիւր իտէրիզ պէյիմ հիշ պիր շէյէ իհթի.եաճըմըզ եօգ :

— Շայէտ պիր շէյէ լուզումունըզ օլուպտա , պէնտէ.նիլտէն պաշգա պիրինէ միւրաճաաթ իթտիյինիզ հալտէ , սօն ադրէճէ կիւճէնէճէյիմի , վէ առէթա քէնտիմէ պիր հազարաթ առա իտէճէյիմի սիզէ խալիսանէ պիլտիր.տի.քտէն սօնրա , միւսաատէ պույուրունսւզտա արթըզ կիտէյիմ :

— Էսթաղֆիրուլլահ պէյիմ րէյ սիլին տիր , հալպու.քի նէ գատար թաճիզ օլանըզ տալի տէֆահէն թէշրիֆ պույուրմանըզը թէմէննի իտէրիզ :

Մուհիպ պէյ « պաշ իւսթիւնէ » տէյերէք վէ քէմա.լի թաաղիմ իլէ մէրգուլմանըլա վէտալաշտըգտան սօնրա , իշիթտիյի սէօզլէրին սույի թէէսսիրինտէն զայէթ մահ.զուն վէ միւ.քէտտէր օլտուղու հալտէ մահալի մէզքիւր.տէն մուֆարէգաթ իթտի :

Մալիւմիւմիզ օլտուղու վէչհիլէ զէվալլը Մուհիպ պէ-
յին զաթէն գալպի խանչերի մուհապէթ իլէ զախոըտար
իքէն , վուգու պիւլան պու հալլէր միրի մումաիլէյհին
տէրտի տէրունինի պիր գաթ տահա արթըրմըչ օլմաղը-
լա , (պիր թարաֆտան ճէվրի եար պիր եանտան եարան
ղէմի) մրսրանըն վէհվասընճա , պիչարէ տէլիգանլը կիւնլէ-
րինի ահու ֆէրեատ իլէ կէչիրմէքտէ , վէ « Պու տէրտու
էլէմին թէսէլլիսի անճագ նուչի սահպայի զէմֆէրսա իլէ
օլուր » տիյէրէք կիճէ կիւնտիւզ իչրէթէ տիւչիւպ եա-
վաշ եավաշ բէրիչանիյէթէ եիւզ թուլթմագտա իտի :

ՕԹՈՒՋ ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍՈԼ

Ր Ե Տ Տ Ը Մ Ո Ւ Հ Ա Պ Ե Տ

Ժանըն Հըռիբսիմէյէ տէմիշ օլտուղու կիպի, պիշարէ Վահանըն մուհաքէմէսինէ իքինճի տէֆա օլարազ պա-
գըլմըշ, վէ եինէ իլք մուհաքէմէ կիպի լէյհինտէ հիշ պիր
սէմէրէ կէօրիւլէմէյիւպ, եանի մէրգոււմ հիշ պիր վէչհի-
լէ թէպրիյէյի զիմմէթ իտէմէյէրէք պիթթապի եէնիտէն
հապս օլունմուշ իտի իսէտէ, Մղահիպ պէյին վասէթայի
միւլէսսէրէսի իլէ, վէ ալէլ խուսուս միրի մումաիլէյհին
քէֆալէթի թահտընտա օլարազ, եիրմի կիւն գատար
հապս օլունտուգտան սօնրա, մուվազգաթէն սէպիլի
թախլիյէ գըլքնմըշ իտի :

Էվէթ միրի մումաիլէյհ մալիւմիւմիզ օլան վազաալէր-
տէն տօլայը, Վահանա տիլկիր օլտուղու հալտէ տախի,
բէտէրի Սէրմէտ պէյին րէյինէ գարշու օլարազ, վէ ահ-
պապընըն խաթըր իչիւն հէր պիր շէյի կէօզիւնէ ալարազ
պին տիւրլիւ ֆէտաքեարլըզար իլէ նէ եաբըպ եաբմա-
յըպ նիհայէթ մէրգոււմը մահքսուտան չըգարտմայա մու-
վաֆֆազ օլապիլմիշ իտի քի. պու սէպէպտէն բէտէրի-
նին սիթէմու սէրգէնիչինէ հէտէֆ օլմուշ, վէ սայքի պիւս-
պիւթիւն մումաիլէյհին նազարընտան տիւշմիւշ իտի :

Վազաա Սէրմէտ պէյ էվլատը կիպի սէվտիյի Վահա-
նը, խըրսըզ օլտուղու հալտէ տախի, հիշ օլմագսա բէ-
տէրի մէրհոււմ Սարգիս ախպարըն խաթըր իչիւն եինէ պու
տէրէճէլէրտէ թէքտիր վէ թազեիզ օլունմասընը իսթէ-
մէզ իտի իսէտէ, հալպուքի մալիւմիւմիզ օլան իշպու սըր-
գաթ մատտէսի միրի մումաիլէյհին վէֆգէլատէ մէրա-

գընը մուծիպ օլմաղըլա, հէր հալտէ հազըգաթը հալին զահիրէ չըգապիլմէսի իչիւն, Վահանըն պիր միւտէթ տա- հա հապս օլունմասընըն էլզէմ իտուկինի տախի թահտը թէֆէքքիւրէ ալարագ, մախտումինին քէնտինտէն իզին- սիզ պու իշէ միւտախէլէ իթմէսինէ զիեատէսի իլէ կիւ- ճէնմիշ, վէ հաթտա միրի մումաիլէյհէ պիր չօգտա սի- թէմ իթմիշ իտի :

Ժան իսէ, Վահանըն զայպուպէթինտէն իսթիֆատէ իտէրէք, մերգումըն միւտէթը մահաւսիյէթի էննասըն- տա պէշ ալթը քէրրէ Հըռիբսիմէ իլէ կէօրիւշիւպ, կէօ- նա կէօն վէ ուսթալըգըլը թէտպիրէր իլէ մումաիլէյհայը Վահանտան սօղուտուպ, պիր տէրէճէյէ գատար կէօյ- նիւնի ճէլպ իթմէյէ տախի մուվաֆֆագ օլապիլմիշ իտի, վէ Հըռիբսիմէնին վալիտէսի տախի քէմալի զաֆլէթ իլէ Ժանըն, իչի զէհր իլէ տօլու, վէ տըշի շէքէր իլէ միւ- լէմմա օլան սէօհպէթի տիլֆիրիպանէսինէ ճանս կէօնիւլ- տէն գաբըլարագ, կիւյա քէրիմէսինին սաամէթը հալինէ չալըշքեօր զաննըլըլա, տօղրուտան տօղրույա միւֆսիտի մէրգումըն էֆքեարընա խըտմէթ, եանի Վահանը Հը- ռիբսիմէնին նազարընտան տիւշիւրէրէք, Ժանըն նիյէթք ֆասիտէսինին պիր ան ագտէմ իճրասընա մուլալէնէթ իթ- տիյի կիպի, քէրիմէսինէ . . . :

— Հըռիբսիմէ գըզըմ, ճէնապը Հագ պիզի աճընօրու- մուշ քի, նըշանըն օլաճագ չաբգըն իլէ թէզէվվիւճ իթ- մէտէն մէրգումըն պօեապընըն վէ ֆօեասընըն նէ օլտու- ղունու անլայապիլտիք, իմնի մէմուլ իթմէմքի պունտան պէօյլէ արթըգ մէրքում հայլազա մուհապէթին օլապիլ- սին, տէտի :

Հըռիբսիմէ վալիտէսինին պու տիլ խըրաշ սէօղլէրինէ անճագ աղլամագլա ճէվապ վէրիր իտի, վէ մէրգումէ տախի սէվկիլի գըզընըն շու հալինէ ճիյէրի բարալանմագ .

լա, քէնտիսի տախի Հըռիբսիմէյէ իմթիսալէն նօհուտ տանէսի կիպի կէօղ եաշլարը տէօքէրէք շու վէչհիլէ սէօ. զիւնէ տէվամ իթտի:

— Ահ սէվկիլի Հըռիբսիմէմ, աէօքտիւյիւն կէօղ եաշլարա նէզարէն, էլան վահանըն հագգընտա մուհապէթիին պագը օլտուղունու անլայօրում:

— Պէ՞նմի . . . հաշա, վագաա պունտան ագտէմ մէր. գումը բէք չօգ սէվէրիտիմ, լաքին էյ վահ պէնիմ պէտ. պահուլըղըմտան մէկէր քի օ խայըն պէնի ասլա սէվմէզ իմիշ, չիւնքի . . .

Վէ մումաիլէյհա հընչգըրա հընչգըրա աղլայարագ վալիտէսինին պօյնունա սարըլուպ սէօզիւնի իթմամ իտէմէտի, (*)

Իհթիեարէ գատըն պիլ մուգապէլէ քէրիմէսինի քէմալի իշթիեագիլէ պիր քաչ տէֆա բուս, վէ մումաիլէյ. հանըն կիւլ եիւզիւնի էօրթմիշ օլան թարիմար վէ սիւն. պիւլ կիպի խամ պէ խամ քեաքիւլէրինի էլի իլէ տիւ. զէլթէրէք . . .

— Ահ ճիյէր բարէմ, սէվկիլի գըզըմ, իհթիեար վալիտէճիյինի թայիպ իթմէ, վագաա պէն սէնին կէօյնիւ. նէ սահիպէ օլամամ, վէ հըսս իթտիյին մուհապէթէ տախի միւտախէլէ իթմէյէ գաթան հագգու սէլահիյէթիմ օլմատըղընը բէք ալա պիլիրիմ, հալպու կիպի սէվկիլի

(*) Վագաա Հըռիբսիմէնին վալիտէսի բէք տօղրու թախմին իթմէքտէ խտի, գիրա մումաիլէյհանըն պէօյլէ աճը աճը կէօղ եաշլարը տէօքմէսի, բէյղուլէյի գալպինտէ նըչանլսընըն հագգընտա օլան մուհապէթին պագը գալընշ օլտուղունա պիր տէլիլի գալի տիր, կէրէք զիւքիւր վէ կէրէք նիսա, պիր ատէմին հըսս իթտիյի իլը մուհապէթ սուլյուլարը էօյլէ բէք քօլայլըզլա մահվ օլմաղ օլտուղու, մուհապէթ խուսուսընտա միւճէրրէպ օլանլարա մալիւմտիր:

Հըռըրսիմէմ սէն էյի պիլըրսին քի, գըզ էվլէնտըրմէք խոսուսընտա պիչարէ վալիտէնին ճանը նէ գատար եանմըշ տըր, էվլէթ գըզըմ մէրհումէ գըզգարընտաշընը մէկէ կէօղիւմիւզիւն էօնիւնտէ իսպաթ տէյիլմիտիւր, իմտի սէն սէօյլէ գըզըմ, պիչարէ Գայիանէնին հալիւնտէն միւթէնէպպիհ օլմալը տէյիլմիլիզ:

— Հայ հայ, էկէր զէվալլը գըզգարընտաշըմը Գասպար կիպի սարխօշ վէ սէֆիհ պիր զալիմ հէրիֆէ վիրմէսէ իտիք, շիմտիյէ գատար սաղ գալսաճաղը շիւպհէսիզ իտի, մէրգումէնին գօճասը օլաճաղ զալիմին զսւլմիւնտէն էօլմիւշ օլտուղունու քիմ ինքեար իտէպիլիւր, իմտի սէվկիլի վալիտէճիլիմ, տէմէք օլուքքի կէքէք մէրհումէ գըզգարընտաշըմըն, վէ կէրէք պէնիմ անլըմըզըն եաղըսը պէօյլէ իմիշ, վէ պիրաղ էվէլ տէտիլին կիպի, Գայիանէնին տիւչար օլտուղուն հալտէն միւթէնէպպիհ օլարագ, պէն տախի պունտան պէօյլէ տիւնեա ատընը վիրմէյիպտէ պիր մանասթըր քէօշէսինէ չէքիլմէյէ գարար վիրմիշիմ տիր, չիւնքի պէնի ճանը կիպի սէվէր զանն իթտիլիմ, վէ պունճա երլարտան պէրու աթէչի մուհապէթ իլէ ճանու ճիյէրիմի տաղլատըլըմ, վէ կիճէ կիւնտիւզ հասրէթի աշգըյըլա աղլատըլըմ ատէմտէն պէօյլէ ինսաֆսըզճա ալտանմըշ օլտուղուն հալտէ, հիշ թանըմատըլըմ, վէ եախօտ բէք աղ պիլտիլիմ պիր ատէմտէն ալտանմայաճաղըմա քիմ քէֆալէթ իտէպիլէճէքտիր, ահ սէվկիլի վալիտէճիլիմ մէկէր երքէքլէրտէ ապա ինսաֆու մէրհամէթ տէտիլէրինին էսէրի եօղըմըշ:

— Հայըր գըզըմ հայըր, բէք եանլըշ հիւքմ իտէյօրսուն, պիր ատէմին ալչագըլըլ ումումա համլ օլունմաղ, մէկէր մէրհում բէտէրին շիմտիքի ատէմլէր կիպի ալիմ վէ (սիվիլիզէ) օլմայուպտա, գապա վէ հիշ պիր շէյ պիլմէտիլի հալտէ, Ալիճէնապ վէ նամուսըլու պիր երքէք

տէյիլմի իտի , վէ մէկէր էլան զէվճէսինի ճանու կէօ-
նիւլտէն սէվէն , վէ ուղուրունա ֆէտայի ճան իտէն
եիւղ պինլէրճէ վէ միւեօնլար իլէ համիյէթիւ էր.քէքէր
եօ.քմը տըր , վէ պունտան գաթինաղար , մէկէր չի գա-
րըլարտա տախի սիւտի պօզուգ ալչազ վէ գօճասընըն
հալինի աճըմայան մէրհամէթսիզ խապիսէլէր պուլուն-
մագտա տէյիլմիտիր :

— Թուլթալըմ քի բէք չօգ ալիճէնապ վէ նամուսլու
ատէմէր պուլունապիւսին , հալպուքի պունլարըն պիզէ
նէ ֆայիտէսի օլապիլիւր , տէյիլմիքի կէրէք պէնիմ վէ
կէրէք մէրհումէ գըզգարընտաշըմըն պէտպահալըզըմըզ-
տան տայիմա պէօյլէ ալչազ վէ միւֆսիւտ ատէմէրէ թէ-
սատիւֆ իտէճէյիզ :

— Մէրհումէ գըզգարընտաշընըն պէտպահալըզը խու-
սուսընա տէյէճէյիմ եօգ , ֆագաթ սէնին հագգընա կէ-
լինճէ մէսէլէ պիւսպիւթիւն տէյիլիւր . չիւնքի սէն պէտ-
պահտ օլմատըզտան մատէ , հաթտա քէնտիւնի պահտը-
եար տախի ատտ իտէպիլիւսին :

— Աճայիպ , պէ՞նմի քէնտիմի պահտըեար ատտ իթ-
մէլիյիմ :

— Էվէթ սէն :

— Նիչիւն :

— Անըն իչիւնքի , նըշանլըն օլաճագ հայլաղըն նէ չի-
չէք օլտուղունու անլայրպտա , նիքեահըն չէօղիւմէզ
պաղլարըլըլա պաղլանմաղտան էվէլ մէրգուլը թէրք ի-
տէպիլմէք ազիմ պիր պահտըեարըլըզ օլտուղու չէօյլէ
տուրսուն , ճէնապը հագ մէզքիւր հայլաղըն եէրինէ գար-
շընա ալիճէնապ վէ երէյիճէտէ սէրվէթ սահիպի պիր ա-
տէմ չըզարտըքի , հիչ օլմաղսա ֆամիլեամըզըն սաատէ-
թի , եանի բէնչէյի ֆագըրու զարուրէթտէն գուլթուլմագ
իչիւն օլ զաթիլէ իզտիվաճ իթմէն լաղըմ կէլիւր :

Հըռիրտիմէ թաաճիւպ իլէ վալիտէսինի տինլէմէքտէ
օլուպ , մսւմաիլէյհանըն նէտէմէք իսթէտիյինի անլամըշ
խոի իսէտէ , ըզհարը թէճահիւլ իտէրէք . . . :

— Բի՛մ իմիշ պու գարչըմա չըգան զէնկին վէ ալիճէ-
նապ ատէմ , տէտի :

— Բի՛մ օլաճագ , իշթէ միւսիւ ժան իչիւն տէյօրում :

— Միւսիւ ժանմը , նէ տէյօրսուն վալիտէճիյիմ չըլ-
տըրտընմը , տէտիյին օլապիլիւր շէյմիտիւր :

— Աճայիպ նի՛չիւն օլմայօրումուշ :

— Մէրգում սանա պէօյլէ պիր թէքլիֆ իթտիմի իտի :

— Հայրը . . . լաքին ժանըն սէնի վէֆգէլատէ պիր
մուհապէթ իլէ սէվմէքտէ օլտուղունու բէք ալա պիլի-
րիմ , վէ մումաիլէյհին շիմտիյէ գատար պէօյլէ պիր թէք-
լիֆ իթմէտիյինին սէպէպի տախի պաշգա պիր շէյ օլ-
մայուպ , իլլա սէնտէն գապուլ օլունմաղ միւլահաղասըն-
տան օլմաղըլա պիր տիւրլի ճէսարէթ իտէմէյօր :

Էկէր պու իհթիրաղէ մէպնի պէօյլէ պիր թէքլիֆտէ
պուլունմայօրսա բէք զիեատէ ագըլըլըգ իտիյօր , չիւնքի
պէնիմ պէօյլէ պիր թէքլիֆի գապուլ իտէմէյէճէյիմ ա-
չիքեար տըր :

Նիշիւն գապուլ իթմէյէճէքսին :

— Օնուն իչիւնքի , էվէլա մէրգումը սէվմէմ , սանի-
յէն ժան վահանըն գարու եօլտաշըսը , վէ ահպապը օլ-
մաղըլա մումաիլէյհ իլէ էվլէնմէք , վահանը պիր գաթ
տահա թահգիր իթմէք տէմէքտիր վէ մատէմքի մէրգում
հասպէլ գատէր շիմտի մաղտուր հալտէ պուլունմագտա-
տըր , իմտի պէնճէ պէօյլէ պիր իշէ թէշէպպիւս իթմէք
սօն տէրէճէ ալչագըլըգ արրքի , հիչ պիր վաղըթ գապուլ
իտէմէմ :

— Տօղրունու պու տէտիյին բէք թօհաֆ տըր , մէկէր
վահանըն սէնի սէվլէրիմ տէտիյի հալտէ , պիր ըեզիլէյէ

կէօնիւ վիրմէսի գատար ալչգալըգ օլապի՛րմի :

— Վադաա հագւլն վար , մէրգումն իրթիքետպ իթտիյի մատաէ ալչագլըղն տէրէճէյի նիհայէսի օլտուգաան պաշգա , հաթա ատէթա պիր ճինայէթ տիր , լաքին չիֆայիտէ քի պէն ալչագլըղա գարչըղգ աչագլըգ իթմէյէ հիչ պիր վէչ հիլէ . . :

Պու արա սօֆատա այագ սէսլէրի իչիտիւմէլլէ Հըու իրսիմէ թապիյի սէօղիւնիւ գաթիթտի , վէ ֆիլվադը օտա գարուսը աչըլուպ , խանէյի մէղքիւրին ալթ գաթընտա իգամէթ իթմէքտէ օլան , թաքրիպէն էլլի եաչընտա զայէթ ֆիթնէքեար վէ թիլքի պագըչը պիր գատըն իչէրույէ կիրուպ մէրգումանը սէլամլատըգտան սօնըա , միւսթահղիւանէ սուրէթտէ նիմ թէպէսսիւմ իլէ . . :

— Մատմաղէ՛լ նըչանընըղ միւսիւ Վահան կէլմիչ սիզին իլէ կէօրիւչմէք իսթէյօր , պէն հէր նէ գատար մէրգումը եօգարըյա տավէթ իթտիմ իսէտէ , սիզտէն րուխսաթ ալմատըգճա օտանըղա կէլէմէյէճէյինի պէյան իթտի , իմտի նէ էմրինիզ օլուր , զիրա մումաիլէյհ հապլիտէ պէքլէյօր , տէտի :

Անա իլէ գըղ մէրգումէնին վէրտիյի պու խապէրտէն ֆէնա հալտէ պօզուլտուլար , վէ Հըուիքսիմէնին վալիտէսի քէրիմէսի իլէ պիր իշարէթ միւպատէլէ իթտիքտէն սօնրա մէրգումէ գատընա ըէճա թարզընտա օլարագ . . :

— Աման գըղ գտրտաչ նէգատար զահմէթ իսէ , գօնչուլուղումուզ խաթըրը իչիւն մէրգումա պուրտա տէյիլտիրլէր տէմէնիզի ըէճա իտէրիմ , տէտի :

— Պաշ իւսթիւնէ , պէն նասըլ իսթէրսէնիզ էօյլէ սէօյլէրիմ , հալպուքի մէրգում սիզին պուրատա օլտուղունուղու բէք ալա պիլիր :

— Հիր նասըլ իսէ պէյիւ եօգ , սիզ տէտիյիմ կիպի սէօյլէյինիզ :

— Տէմէք օլուրքի մէրգումը գապուլ իթմէյէճէքսինիդ :

— Էվէթ , շիմտիքի հալ էօյլէ եաբմամըլ լազըմ կէլիր :

Մուամիլէյհ մէրգումանը տըրգաթ իլէ պաշտան աշաղէ գատար սիւզտիւքտէն սօնրա , « Բէք ալա պէնճէ հալա խօշ , տէտիլինիդ կիպի սէօյլէրիմ , վէ հաթտա իսթէրսէնիդ մէրգումը ատէթա գօվարըմ պիլէ » տէտի , վէ սէօյլէտիյի սէօղիւն ճէվապընա տախի պէքլէմէքսիզլին տէֆ օլուպ կիթտի :

Փիլ հագըգա մէրգումէ գատընըն խապէր վէրտիյի կիպի , Վահան մահբուստան չըգտըղը կիւնիւն էրթէսի սապահը կէլիւպ Հըռիբսիմէ իլէ կէօրիւշմէք իչիւն մուամիլէյհատէն բուսսաթ թալէպ իթմէքտէ իտի :

Մէրգում էվէլլէրի պիլա թէքլիֆ վէ իսթէտիյի անտէ նըշանըսընըն օտասընա կէլէպիլիլի իքէն , իթհամ օլունտուղու ճինայէթէ , Հըռիբսիմէ հէր նէ գատար ինանմամըլ օլսա տախի , եինէ մուամիլէյհայէ ֆէնա թէէսսիլ իթմիշ օլաճաղընը հըսսի թապիսի իլէ անլայուպ վէ մէրգումէտէն նէ կէօնա մուամէլլէ իլէ գապուլ օլունաճաղընը պիլմէտիլինտէն իհթիրուղ իլէ տավրանմայագարար վիլէրէք , կէօրիւշմէք իչիւն մէրգումէտէն իսթիզան իթմիշ իտի :

Հէր նէ գատար Հըռիբսիմէնին Վահան իլէ կէօրիւշմէյէ կէօյնի եօղիտի իսէտէ , պու ճիւմէ մուամիլէյհէ պէտ մուամէլլէ օլունմասընը տախի իսթէմէղ իտի , ֆագաթ Վահանա էլան մուհապէթի վար զանն օլունմասըն իչիւն , վէ տահա տօղրուսու մէրգումը գապուլ իտուպ իթմէմէք խուսուսընտա պիր գարաբը գաթի վիլմէյէ վագըթ տախի օլմատըղընտան , իսթէր իսթէմէղ վալիտէսինին ըէյինէ միլթապաաթ իթմէյէ մէճպուրէ օլուպ , մէրգումէ գօնշու գատընըն վասէթասըյըլա « Պունտա

« Խոգ տըր լար » տէտիրամէյէ ըույի ըիզա կէօսթէրմիչ իտի :

Մէրգումէ գօնշու գատընըն տէտիյի կիպի վահան
Հըռիբսիմէնին Խոգարըտա օլտուղունու բէք ալա պիւ-
տիյի հալտէ , մուամիլէյհատէն « Պունտա Խոգ տըրլար »
սէօղիւնի իշիտինճէ , կէօյսիւնտէն գուրչուն իլէ վու-
րուլմուշ կիպի նէ օլտուղունու պիլմէտի , վէ հէման եէրէ
գաբանմամագ իշիւն անճագ սօգագ գաբուսընա տաեա-
նապիլիպ , վէ քէմալի մահգունիյէթ իլէ մէրգումէ գօն-
շու գատընըն եիւղիւնէ պիր մըդտար պագտըգտան սօն-
րա , հիչ պիր շէյ տիմէյէրէք գաբույը գաբայըպ կիթտի :

Վահան ճանընտան զիեատէ սէվմիշ օլտուղու Հըռիբ-
սիմէտէն պու մուամէլէյի պարիտէյի կէօրիւնճէ քէնտի
քէնտինէ սէօյլէշէրէք « Էյ վահ արթըգ տիւնեատէ հիչ
պիր իւմիւտիւմ գալմատը , տէմէք օլուրքի մուամիլէյ-
հա տախի չօղլարը կիպի պէնի ասի պիր խըրսըզ պէլ-
լէմէքտէ տիր » տիյէրէք տիւչարը հիւզնու էլէմօլմագ-
աա իտի :

Պիչարէ Վահան , մէլուն ժանըն թալիմաթը շէյթա-
նէյէսի իլէ Մարիզօ նամ աշիւֆթէնին քէնտի հագգըն-
տա Հըռիբսիմէյէ տէմիշ օլտուղու սէօղլէրտէն զէրրէ
գատար մալիւմաթը օլմայուպ , մուամիլէյհանըն պու
պէտ մուամէլէսինի մահզա խըրսըզլըգ իլէ իթհամօլուն-
մասընա համլ իթտիյինէ նէ գատար եանըլմագտա օլտու-
ղու մալիւմիւմիդ աիր :

Օլ կիւն ախշամա տէկին , վէ հաթտա կիճէ եարըսը-
նա գատար , Հըռիբսիմէնին վալիտէսի միւթէմատիյէն
ժան իլէ թէզէվիւն իթմէսինէ տայըր քէրիմէսինի գան-
տըրմագտա իտի , մէրգումէնին պու խուսուստա իպրազ
իթտիյի հագլը տէլիլէրէ , Հըռիբսիմէ հիչ պիր վէչհիլէ
մուգապէլէ իտէմէյուպ սիւքիւթ իյլէմէքտէ իտի :

Ջէվալը Հըռիբսիմէ կիճէ սապահա գատար ույսուեա :

մայուպ, պիր եանտան վահաննն պի վեֆալղընը, վե մերդում պիւթիւն պիւթիւնէ նամուսընը զայպ իթմիշ օլմաղըլա պունտան պեօլէ հիշ պիր իշէ կիւճէ օլամայուպ շայէտ մումաիւլէյհ իլէ էվլէնսէ պիլէ քէնտիսինի կէչին, տիրէմէյէճէյինի, վէ տիկէր թարաֆտան տախի ժանն քէնտի հագգընտա ըզհար իթմէքտէ օլտուղու վեֆգէլատէ մուհապէթի, վէ մումաիւլէյհին, վահանն հալի սեֆալէթինէ նիսպէթէն կիւնտէն կիւնէ էֆէնտիլէրինին, նէղտինտէ քէսպը էհէմմիյէթ իտէրէք, իթիպարու սերվէթինի արթըրաճաղընը, վէ քէնտուլէրի սօն տէրէճէլէրտէ ֆագըրու զարուրէթտէ օլտուգլարը հալտէ, անճագ պեօլէ պիր թէգէվվիւճին սայէսինտէ նայիլի սատէթ օլաճագլարընը ինճէտէն ինճէյէ տիւշիւնիւպ, հէր չի պատապատ, վէ հիշ օլմազսա խասթէ միզաճ վէ իհթիեարէ վալիտէսինին սօն եաշընտա րահաթ իտէպիլմէսի խաթրը իչիւն իշպու թէգէվվիւճէ գարար վիրուպ պիթիրմիշ օլտուղունու սապահլէյին վալիտէսինէ պիլտիւրինճէ, մէզպուրէ տախի մէսուրիյէթինտէն քէրիմէսինէ ըզհարը թէշէքբիւր, վէ պիր չօգ տուալէր իտէրէք մումաիլէյհպը պիր քաչ տէֆա բուս իթտի:

Մէրգումէ իհթիեարէ գատըն քէրիմէսի իլէ պու խուսուստա նէ թարիգ իթիխազ իտէճէլէրինէ տայըր միւշավէրէ իթմէքտէ իքէն ժան տախի թէսատիւֆի օլարագ իւթէ կէլիւպ, ատէթի գատիմէսի միւճիւպիւնճէ, Հըքիբաիմէյէ աշըգանէ նիկեահլէր, վէ տիլֆիրիպանէ քէլամլէր իլէ մումաիլէյհայէ ըզհարը տէրտի մուհապէթ իթմէքտէ օլտուղունու, իհթիեարէ գատըն ալնի ֆըրսաթ աատ իտէրէք, պիր թագըմ բումուզաթ, վէ իւթիւն քէօյի քէլամլէր իլէ մագսատընը մէրգումա պիլտիրմէք իսթէմիշ իտի քի, ժան զաթէն մումաիլէյհանն նէ տէմէք իսթէտիլինի չագարագ, հէր հալտէ մագսատը բիւր

Ֆէսատընա նայիլ օլապիլէճէ յինի անլայսւպ վէֆգէլատէ սէվինմէքլէ , մէզպուրէնին էֆքեարընա մուվաֆըզ սէօզլէր սէօյլէտիքտէն սօնրա , ֆէրտասը կիւնի եինէ կէլէճէ-յինի վատ իտէրէք մէրգուլմանտէն մուֆարազաթ իյլէտի :

Ֆէրտասը կիւն սապահլէյին հէնուզ շաֆազ աթմըշ իքէն , պալատէ վասֆ իթտիյիմիզ թիլքի պազըշլը դօնշու գատըն , եինէ տուտագլարընտա իսթիհզաքեարի պիր թէպէսսիւմ օլտուղու հալտէ Հըռիբսիմէնին օտաթընա կիրէրէք , մէրգուլմէյէ պիր մէքթուպ թագտիմ իթմէքլէ . . . « Մատմաղէյ պուլ մէքթուպ սիզին օլմալը տըր » տէտի :

— Գի՞մ կէթիրտի աճէպա :

— Գիմտէն կէլմիշ օլտուղունու պիլմէմ , լաքին էկէր զաննըմտա եանըլմաղսամ էսկի նըշանլընըզ թարաֆընտան օլմալը տըր տէտի :

Մէրգուլմէ ֆիթնէքեար գարը , մահզա Հըռիբսիմէնին գալպինի գըրմազ մագսատըյըլա « էսկի նըշանլընըզ թարաֆընտան կէլմիշ տիր » տիմէքլէ , ժանըն պիր միւտէթտէն պէրու մահալի մէքքիւրէ սըգճա կէլիւպ կիթմէքտէ օլտուղունու անլաթմազ , վէ կիւյա Հըռիբսիմէյէ , ժանտան էօթիւրիւ եէնի նըշանլըն տըր տէմէք իսթէմիշ իտի :

Հըռիբսիմէ մէրգուլմէ մէքքեարէ գատընըն տէտիյի սէօզտէն տիլկիր օլտու իսէտէ հիշ ալտըրմայուպ , մէքթուպը ալտը , վէ « թէշէքքիւր իտէրիմ » տէյերէք մէրգուլմէյի սավտըգտան սօնրա , պիր պագըշ իլէ զարֆըն իւզէրինտէ մէսթուր յընն եազընըն քիմին եազըսը օլտուղունու անլամազլա . քէմալի էնտիշէ իլէ վէ էլլէրի թիթրէյերէք մէքթուպը մէքքիւրի աշտը , վէ լէվհասընտա մէսթուր օլան աշըգանէ պիր միւֆրէտ իլէ աթի իւզ զիքըր քէլամլարը օգուտու :

« Եյ Էսէրի զիւլֆի տիւրփիզի օլտուղում պի վէֆա չը-
ուիբսիմէմ »

« Ձէքմէ տամէն նաղ իտուպ իւֆթատէլէրտէն վէհ մ » գըլ »
« Կէօքլէրէ աչըլմասուն էլլէրքի տամանընտա տըր »

« Թարաֆը պի ինսաֆանէլէրինտէն հագգը աչըգա-
« նէմտէ իծրա օլունա կէլէն մուամէլէյի զայրի լայրգա-
« նըն , սէպէպի նէ օլտուղունու լութֆէն , վէ շու հալի
« էսէֆ իշթիմալի ածիզանէմէ մէրհամէթէն պէեանէ հիմ-
« մէթ պուեուրմանըզը թէմէննի իտէրիմ :

« Վագաա պէնտէնիզ պիր տէրէճէյէ գատար պու
« ինֆալին սէպէպինի քէշֆ իթտիմ իսէտէ , պունուլըլա
« պէրապէր եինէ հալի թէրէտտիւտ իշինտէյիմ , շէօյ-
« լէքի , զաննը ածիզանէմէ կէօրէ սիզ տախի բէք չօգլա-
« ըր կիպի պէնտէնիզին ատի պիր սարիք օլտուղունա
« հիւքմ իթմէքտէսինիզ կիպի անլայօրումքի , էկէր պու
« մէրթէպէ թահգիրէ միւթթահագ օլտուղուման սէպէ-
« պի պսւ իսէ , գալպիմէ սօն տէրէճէ կիրան կէլէճէյի
« պէտիհի տիր , զիրա մալիւմիւնիզ օլտուղու կիպի , պիր
« ատէմ եապանճըլարտան թաշա թուլթուլտուղունա օ-
« գատար էհէմմիլէթ վիրմէյուպ , իլլա քէնտի սէվտիյի
« զաթ թարաֆընտան ապուսը չէհրէ իլէ պիր կիւլ տէ-
« մէթի աթըլտըղընտա , վէ պու հալիլէ էնտախտ օլունան
« պիր չիչէյէ պիլէ հէտէֆ օլունմագլըզա թահամմիւլ կէ-
« թիրէմէյիւպ ատէթա մէթրայլօզ թօբու տարպէսի իլէ
« թա ճիկէր կեահընտան զախմըտար օլմուշ կիպի աճը
« տույաճալը թապիյի պիր հալ օլտուղունաիզին նաղիք
« գալպինիզ տախի շէհատէթ իտէր զանն իտէրիմ :

« Ահ ճանբարէմ Հըուիբսիմէ , մէկէր մահբուստա օլ-
« տուղում կիւնլէրին գատորինի պիլմէլի իմիշիմ , չիւնքի
« օ կիւնլէրաէ սիզտէն էլան սէվիլմէքտէյիմ զաննըյըլա

« օլ զընտան պանա ճէնէթ մէգամընտա օլմալը իքէն
 « հալիմտէն թէշէքքի իթմէքտէ իտիմ, շիմտի աֆսս'ւս
 « հէզա'րան աֆսուս քի, կիւյա մահբուստան գուրթուլ-
 « տում, լաքին պիւթիւն պիւթիւնէ ճիհան պաշմա զըն-
 « տան օլտու : »

« Իմտի սէվկիլի Հըռիբսիմէմ, տէրումէնտ աշըգընը-
 « զըն հայաթու մէմաթը մահզա իշպու շուգգայի աճի-
 « զանէմին ճէվապընըն իթասընա մէրպուլթ օլտուղու մա-
 « լիւմը պի ինսաֆանէլէրի պույրուլտուգտա արթըգ լուլթ-
 « ֆու քէրէմ միւրվէթլիւ հանըմըմ էֆէնտիմ ճէնապլէ-
 « ըինին տիր : »

Ելան աշըգը սատրգընըզ
 ՎԱՀԱՆ

Պալատէ մուհարրէր մէքթուպըն պազը սաթըրլարը
 ըսլանըպտա կիւճ հալ իլէ օգուհապիլմէսինէ նաղարէն,
 պիշարէ Վահան մէքքիւր սաթըրլարը եազտըղընտա պիր
 քաշ տէֆալէր աղլամըշ օլտուղունտան, կէօզ եաշը իլէ
 եազըլարըն էքսէրիսի պօզուլմուշ օլտուղու անլաշըլմագ-
 տա իտի :

Հըռիբսիմէ Վահանըն նիեազը միւճիւպինճէ, մէք-
 թուպը մէքքիւրէ ճէվապ օլարագ խըրսըզլըզլա միւթ-
 թէհիմ օլտուղունսն օլ գատար էհէմիլէթի օլմայուպ,
 իլլա քէնտինի պիր ըէղիլէյէ ֆէտա իթմիշ օլտուղու ի-
 չիւն սիթէմէր եազմագ արգուսինտէ իտի իսէտէ, վալի-
 տէսի մէրգումէնին պու ըէյինէ գարշը կէլմէքլէ, « Սա-
 գըն ճէվապ եազմայասըն գըղըմ, զիրա հազըր մէրգում
 իլէ գաթի ալագա իտիլմիշ իքէն, ճէվապ վիրմէն իլէ
 եէնիտէն մինասիպէթ բէյտա իթմիշ օլուրուզ քի, պու
 հալ իսէ իլէրուտէ եաքաճագ օլտուղումուղ իշէ, եանի
 մէնֆաաթըմըզա տօգուհուր օլտուղու շիւպէհէտէն վա-

րէսթէ օլմաղըլա , հէր հալտէ սիւքիւթ իթմէքլիյին մէ-
նաֆիյիմիզ իգտիզասընտան տըր » տիյէրէք , մուամաիլէյ-
հանըն էֆքեարինէ միւմաննաաթ իթմիշ իտի :

Օլ կիւն ագշամագատար պիչարէ վահան պիլա թա-
համիւլ Հըռիբսիմէյէ եազմըշ օլտուղու մէքթուպըն ճէ-
վապընը պէքլէմիշ , վէ մուամաիլէյհա թարաֆընտան պիր
սաթըր եազըեա պիլէ տէսթըրէս օլմատըղընտան , քէն-
տի քէնտինէ , պէլքի Հըռիբսիմէ վալիտէսինտէն կիզլի օ-
լարագ մէքթուպըն ճէվապընը եազմըշտա , քէնտինէ կէօ-
րիւպ բէնճէրէտէն աթար միւլհազասըյըլա կիճէնին սա-
աթ պիր պուչուգ սուլարընա գատար մէրգուլմէնին խա-
նէսի էօնլէրինտէ կեահ իւմիւտ վէ կեահ մէյսուսիյէթ
իլէ տօլաշմագտա իքէն , կիճէնին գարանլըղընտա պիր ին-
սան կէօլկէսինին Հըռիբսիմէնին խանէսինէ կիրտիյինի
կէօրմէք իլէ , մէրգուլմէն քիմօլտուղունու անլամայա զի-
եատէսի իլէ մէրագ իտուպ , մահալի մէզքիւրտէն այ-
րըլմամաղա գարար վէրտի :

Վահանըն գարանլըգտա կէօրտիւյի ինսան կէօլկէսի ,
Ժան քէնտի իտի քի , մէրգուլմ պու տէֆա խասսէթէն
Հըռիբսիմէնին վալիտէսինին տավէթի իլէ կէլմիշ իտի ,
զիրա մէրգուլմէ իհթիեարէ գատընըն զիւյիւմիւնճէ , վա-
հան եազմըշ օլտուղու մէքթուպըն ճէվապընը ալամատը-
ղը թագտիրտէ , իսթիյզահը մատտէ զըմնընտա , պիզ-
ղաթ Հըռիբսիմէ իլէ միւքեալէմէ իթմէք իսթէյէճէյի մէլ-
հուղ օլմաղըլա , վէ պէօլլէ օլտուղու հալտէ Հըռիբսիմէ
տախի վահան իլէ կէօրիւշէրէք , Ժանըլա թէգէվվիւճ
իթմէք իչիւն վէրտիյի սէօղտէն ճայապիլիր օլտուղունու
իհթիմալտէն ատտ իթմէքլէ հէման պիր ան էվէլ Ժան իլէ
կէօրիւշիւպ իշպու թէգէվվիւճիւն գարարընը վիրուպ պի-
թիրմէք էֆքեարըյըլա , մէրգուլմը օլ կիճէ խանէսինէ
տավէթ իթմիշ իտի :

Հըռ-իբսիմէնին վալիտէսի իհթիեաթէ րայէթէն քերի-
մէսինի գօնչու գատընըն օտասընա կէօնտէրիւպ ժան իլէ
եալընըզ գալընճա , Հըռ-իբսիմէնին պսւլունտուղու հալ-
տէն պահս իտէրէք , վէ պիր չօգ միւքեալէմէլէրտէն սօն-
րա , նիհայէթ աչըգտան աչըղա , « Իկէր գապուլ իտէրտէ
Հըռ-իբսիմէնի քէմալի մէմնունիյէթ իլէ քէնտինէ վիրմէք-
լիյէ հազըր օլտուղունու պէյան իթտի :

Նասըրքի տէմիչիզ , ժան զաթէն մումալիէյհանըն քէնս
տինէ պէօյէ պիր թէքլիֆ իտէճէյինի անլամըչ օլմալը-
լա , Հըռ-իբսիմէնին պու սուրէթլէ քէնտի քէնտինի տու-
ղաղա տիւչիւրտիւյինի կէօրէքէք վէֆքէլատէ մէմնուն օլ-
տու , վէ հէման պիլա իթիւրազ մերգումէնին թէքլիֆինի
գապուլ , վէ միւտէթը գալիլէ զարֆընտա պու իյի եաբըպ
պիթիւրէճէյինէ սէօզ վիրէրէք , վէ իրթէսի կիւնի տախի
սէօզ պաղը կէթիւրէճէյինի վաա իթմէքլէ մահալի մէզ-
քիւրտէն մուֆարազաթ իթտի :

Ժան էլլին գաբուսընտան տըշարըյա չըգմազ իւզրէ
իքէն , հէման Վահանը գարչըլայուպ տուրտու , վէ մեր-
գումը կէօրտիւյիւնտէ հըպս իթմիչ օլտազըու էնտիչէյի
կիզլէյէրէք , մումալիէյհին քէնտինէ պիր թէօզ սէօյլէմէ-
սինէ մէյտան վիրմէյուպ , « Պէնտէնիզտէ սիզի կէօրմէք
իսթէրիտիմ , լաքին էվտէ օլմատըղընըզտան , հէր հալտէ
պուրատա պուլմազ իւմիւտինտէ իտիմ » տէտի :

Վահան , ժանըն Հըռ-իբսիմէնին խանէսինտէն չըգտը-
ղընա թաաճիւպ իթտի իսէտէ , սօնրատան մերգումըն
կէօսթէրտիյի սէպէպինի ագլէ եազըն պուրարազ էմին
ջլտու , վէ մերգումա խիթապէն , « Պուրատա կէօր-
իւլմէքլիյիմիզ մինասիպէթ Խըմազ պիր գահվէյէ կիտիլիմ »
տիյէրէք , ժան իլէ պէրապէր մահալի մէզքիւրտէ պու-
լունան թէնհա գահվէլանէլէրին պիրինէ կիտուպ օթուր-
տուլար , վէ էվէլա ժան քէլամէ տղազ իտէրէք . . .

— Ահ պիրատեր, սիզէ ֆէնա պիր խապէր վիրմէյէ մէճպուր օլտուղումա զիեատեսի իլէ թէէսսիւֆ խտէրիմ, տէտի :

— Հէր նէ իսէ պիւլա իհթիրաղ սէօյլէյին, զիրա պէն տէնիզ պիր այտան պէրի տիր քի ֆէնա խապէրլէր իշիթմէյէ, վէ էսէֆէնկիզ հալլէր կէօրմէյէ ալքշտըմ :

— Մուհիպ պէյին բէտէրինին ըէյինէ մուխալիֆ օլաւադ սիզէ քէֆալէթ իթմիշ օլտուղու մալիւմինիւղ տիր, պու սէպէպտէն միրի մումաիլէյհ միւսիւ Տէրպանեան իլէ միւշապէրէ իթտիքտէն սօնրա, հազգընրզտա եէնիտէն տավայէ գըյամ իտէճէքլէրինի իշիթմիշ օլտուղումտան, սիզէ պիւտիրմէք իսթէրիտիմ քի, սիզ տախի անէ կէօրէ չիմտիտէն քէնտինիզի միւտաֆաա իթմէք խուսուսլարընը թէտարիք իտէսինիզ :

— Ահ նէ տէյօրսընուզ պիրատեր եինէմի մահբուս օլաճաղըմ, լաքին միւսիւ ժան պէնտէնիզ պէօյլէ պիր չէյի իրթիքեապ իթմէզ օլտուղումու սիզ տախի բէք ալա պիլմէքտէսինիզ զանն խտէրիմ :

— Շիւպհէմի վար, էլպէթտէ պիլիթիմ, լաքին չիֆայտէ :

— Իմտի ըէճա խտէրիմ պիրատեր, պանա պիր թաւրիք իրայէ իտինիզ, նէ եաբայըմ, գանղը թարիզէ սաւիլիք օլայըմ :

— Վազաա պիրատեր պուլունտուղունուզ հալ էսէֆէ շաեան տըր, լաքին չիֆայիտէ պաշա կէլէն չէքիլիւ տէրլէր, իմտի պէնտէնիզին ազլըմճա, սիզին շու վարթատէն խէլաս օլապիլմէնիզ, եալընըզ պիր չէյ իլէ օլապիլիւ :

— Աման պիրատեր, սէօյլէ ալլահ աշգընա սէօյլէ, նէ իլէ օլապիլիւ :

— Էֆէնտիլէրիմիզին մէրհամէթինէ իլթիճա իթմէլիսինիզ :

— Լաքին նասըլ օլապիլիր , վէ պէնտէնիզ նէ եիւզ իլէ մէրգումանըն մէրհամէթինէ միւրաճաթ իտէ պիլիրիմ :

— Եկէր տէտիլիմ կիպի եաբարսանըզ բէք գօլայ օ . Լապիլիր :

— Ն՞է կիպի :

— Վազաա սիզին պու իշտէ ղէրրէ գատար մէտխա . լինիզ օլմատըզընը , վէ հէր հալտէ պիսուչ օլաուզունու . ղու թաստիգ իտէպիլիրիմ :

— Թէչէքքիւր իտէրիմ :

— Իմտի պէնիմ սիզի վիրէճէք նասիհաթըմ պու տըր , շէօյլէքի , սիզ կէրէք Սէրմէտ պէյէ , վէ կէրէք միւսիւ Տէրպանեանէ այրը այրը պիրէր մէքթուպ եազարագ մէր . գումանըն մէրհամէթինի տավէթ իթմէք էֆքեարըյըլա , հէրնասըլիսէ շէյթանէ ույուպտա պէօյլէ պիր խաթատէ պուլունտում տիմէքլէ , սարիքին քէնտինիզ օլտուզունու իգրար , վէ . . :

— Նէ տէյօրսունուզ միսիւ . . . ա'հ եօգ եօգ . . . ասըլաճաղըմը պիլսէմ տախի եինէ հիչ մէտխալիմ օլմա . տըզը ճինայէթի իյթիրաֆ իտէմէմ . . . ահ թաննէ ճէ . սարէթ իլէ պանա պու կիպի ալչագճա պիր նասիհաթ վիրիյօրսուն . . :

— Լաքին մահզա պէն սիզէ տօստըուգ իթմէք էֆքիւրըյըլա . . :

— Փագաթ պունտան պէօյիւք տիւշմանըք օլամագ :

— Թէէսսիւֆ իտէրիմքի , պէնտէնիզին էֆքաերընը անլայամայարագ պիւսպիւթին եանըշ մանա վէրիյօրսունուզ :

— Բէճա իտէրիմ արթըգ սուս օլունուզ :

— Մատէմքի սէօգիւմիւ պիթիրմէյէ միւսաատէ իթմէյօրսունուզ , իմտի պիլտիլինիզ կիպի եաբընըզ , վէ Եայքի պէնտէնիզ պու խուսուստա Եիզէ հիչ պիրշէյ սէօյլէ

մէտիմ, անճազ թէքերըն իտերիմքի, պէնիմէֆքեա-
րըմ սիղէ . . :

Վահան արթըզ մերգումըն սէօղլերինի տինլէմէք իս-
թէմէյուպ . . . « Իրայէ իթտիյինիզ թարիք իչիւն թէ-
շէքքիւր իտերիմ » տիյէրէք, մահալի մէղքիւրտէն հի-
տէթլէ ալըպ եիւրիւյի վէրինճէ . . . Ժան տախի քէնտի
քէնտինէ սէօյլէշէրէք « Հայ շաշգըն հայ, կէօսթէրտիյիմ
թարիգէ սալիք օլսանտա օլմասանտա իշին պիթմիշտիր,
պունտան պէօյլէ Հըռիբսիմէ պէնիմ օլտուգտան պաշգա,
հաթտա մաղազա տախի պիւթիւն պիւթիւնէ պանա գա-
լաճագտըր, էվէթ իլէրուտէ պէն միւթէպէր պիր թիւճ-
ճար օլաճաղըմ, վէ սէն իսէ գունտուրա պօեաճըլըղը ի-
տէճէքսին » տիմէքլէ, գահվէտէն տըշարը չըգտը, վէ
սա՛ւթ կիճէնին իւչիւնէ վարմըշ օլմաղըլա օլ կիճէ մէթ-
րէսի օլան բէզիլէնին խանէսինտէ միսաֆիր գալըպտա,
իրթէսի սապահասը էրքէն գասըմբաշա ճիվարընա էնէ-
րէք Նիգօլիյի արամաղա գարար վէրտի, զիրա մերգու-
մըն Նիգօլիյի պուլմագ իչիւն իթտիյի ճահտու իգտա-
մաթը պէյոլուտէյէ կիտսւպ պիր միւմքիւն սարիքը մեր-
գումը պուլամամըշ իտի :

Պիչարէ Վահան Հըռիբսիմէտէն ճէվապ ալամատըղը
իչիւն զաթէն մահգուն վէ միւքէտտէր պիր հալտէ իքէն,
կէրէք ժանըն վէրտիյի մինասիպէթսիզ նասիհաթտան,
վէ կէրէք մերգումտան տույտուղու հայըրսըզ հէվատիս-
տէն, եանի թէքրարէն թէվգըֆ օլունաճաղընը իշիթմէք-
լէ, պիւսպիւթիւն տիւշարը մէյուսիյէթ օլարագ, օլ կի-
ճէյի թարիֆի նագապիլ էլէմիւ էնտիշէ իլէ սապահալտը :

Ձէվալը տէրիգանլը սարխօշ կիպի նէ եաբաճաղընը
պիլմէզ իտի, լաքին մերգումըն էն զիեատէ պատիյի է-
սէֆի օլան մատտէ, ժանըն տիւշմէնքեարի նասիհաթը,
վէ եախօտ թէքրարէն մահբուս օլաճաղը գօրգուսու օլ-

մայուպ, իլլա սէվտիյի զաթըն նաղարընտան տիւշմիւշ օլ-
տուղու խաթըրնա կէլինճէ տիւնեա պաշընա զընտան օլ-
մաղըլա, պիր տէֆա օլտուն Հըռիբսիմէ իլէ պիղզաթ կէօ-
րիւշիւպտէ, մուժաիլէյհանըն շու ինֆաալինին սէպէպի
հազըզիսինի անլայապիլմէք իշիւն ճանընը տախի վիր-
մէյէ հաղըր իտի :

Վահան պու էֆըքար իլէ « Հէր նէ օլուրսա օլտուն միւ-
ճէրէտ ճանքարէմ իլէ կէօրիւշմէլիլիմ » տէյէրէք, սա-
պահլէյին էրքէն Հըռիբսիմէնին խանէսինէ կէլուպ, վէ
անճագ զիքրի սէպգաթ իտէն գօնշու գատընըն րէյու
մուպէնէթի իլէ, պիլա իսթիզան վէ պաղթէտէն Հըռիբ-
սիմէնին օտասը գաբըսընը աշաբագ, սիմասընտա տէր-
տու էլէմ հիւվէյտա վէ վիճուտինտէ պիր լէրզէ բէյտա
օլտուղու հալտէ իշէրույէ կիրտի :

Հըռիբսիմէ վալիտէսի իլէ սապահլէյին էրքէն օեանուպ
միւքեալէմէ իթմէքտէ իքէն . Վահանը պէօյլէ նակեա-
հան վէ մէմուլին դայրի օլաիագ գարշուլարընտա կէօր-
տիւքլէրինտէ շաշըրըպ գալտըլար, վէ Հըռիբսիմէ քէմա-
լի հայրէթինտէն նաշի, եալընըզ « Աման եարապպիմ
քէնտիսի տիր » տէյէպիլտի :

Վահանըն հալի տախի մուժաիլէյհամատէն աշաղը
գալմագ իտի, զէվալը տէլիգանը եիրմիւշ կիւնտէն պէ-
րու կօէրէմէտիլի նըշանլսընը պիրտէնպիրէ կէօրիւնճէ
պայըլմագ տէրէճէլէրինտէ եիւրէյի շարքմայա պաշլա-
տը, վէ էլինի կէօյսիւնէ վաղ իտէրէք խէլէճանը պիր
սէտա իլէ Հըռիբսիմէյէ խիթապէն . . . :

— Մատմազէ'լ, շու հալի քիւսթախանէմէ աֆֆ պու-
յուրմանըզը թէմէննի իտէրիմ, լաքին նէ եաբայըմ, մա-
տէմքի պուլունտուղում հալի բիւր մէլալէ էհէմմիյէթ
վիրմէտինիզ, պէնտէնիզ տախի պիղզարուր սիզի թաճիզ
իթմէյէ մէճպուր օլտում, տէտի :

Հըռիբսիմէնին վալիտէսի քերիմէսինէ ճէվապ վիրմէյէ մէյտան պըրագ մայարագ էյրի էյրի մէրգուլմըն եիւզիւնէ պագտըգտան ձգնթա քէլամէ աղազ պիրլէ . . .

— Լաքին միւսիւ պէօյլէ ըուխաթ թալէպ իթմէք սիզին պաղթէտէն օտամըզա կիրմէք տտապու թէրպիս յէնին խարիճինտէ պիր մատտէ օլտուղունու պիլմէլի իտինիզ զանն իտէրիմէ տէտի :

— Ահ վալիտէճիյիւ, վազաա հագգը ալինիզ վաը, Լաքին ըէճա իտէրիմ պէնտէնիզի պու խուսուստա մաղուր թուլթամալընըզ, զիրա մալիմա կիչէն կիւն ըուխա սաթ թալէպ իթմիշ իտի իտէմտէ, հէր նասըլսոյ Վէրիլմէմիշ իտի :

— Մատէմքի պունու պիլիյօրուտունուզ, իմտի նէ սարէթ իլէ . . .

— Քէրէմ պույուրուն վալիտէճիյիմ, պէնտէնիզ զաթէն պիրազ էվիէլ պու խուսուստա աֆֆընըզը իսթիյհամ իթտիմ իտի . ֆիլ վագը թարաֆընըզտան նէ կէօնա մուամէլէ իլէ դապուլ օլունահաղըմըտա կէրչի բէք ալա պիլիրիտիմ, հալպուքի նէ եարայըմ պաշգա շարէմ եօղըտը, չիւնքի հէր հալտէ մատմագէլ Հըռիբսիմէնին պէնտէնիզէ օլան ինֆաալինին սէպէպինի անլամագլըղըք ըսգըմ կէլիր քի, պու խուսուստա տէյիլ սիթէմու հագարաթընըզա հէտէֆ օլմագ, իլլա էօլիւմիւմի պիլէ կէօզիւմէ տըմշ օլտուղում մալիւմիւնիւզ օլտուն :

— Մատմագէլ իլէ կէօրիւշմէնիզին պունտան պէօյլէ մինասիպէթի օլամագ, իմտի հէրնէքի տիյէճէքսէնիզ պանա սէօյլէյիւպ ճէվապընը ալապիլիբսինիզ :

— Ահ մատամ, միւթէվէֆա քերիմէնիզին ըուհը բագը աշգընա օլտուն, պէնտէնիզի շու նիլմէթի ճիհան դըյմէթտէն մահրում իթմէյուպ, միւսաատէ պույուրունտա սուշունմըն նէ օլտուղունու քէնտիլէրինէ սուալ

խտէյիմ :

Հըռիբսիմէ պու անէ գատար քէմալի սիւքիւթ իլէ տուրուպ մէրգումանըն միւքեալէմէլէրինէ միւտախէլէ իթմէյէրէք անճագ կէօզ եաչը տէօքմէքտէ իքէն , մու- մաիլէյհին « Սուչումնէ օլտուղունու քէնտիլէրինէ սուալ իտէյիմ » սէօզէ ճէվապ վիրմէյէ հազըրլանարագ կէօզ- լէրինի սիլտի . վէ վալիտէսինտէն չէնտ կիւնտէն պէրու ալմըլ օլտուղու թալիմաթ միւճիւպիւնճէ , ուղուն ուզա- տըյա միւպահասալէրէ կիրիչմէքտէն իճթինապ իտէրէք , անճա . . :

— Էսթաղֆիրուլլահ հիչ պիր սուչունուզ եօգ տըր , տէտի :

— Ահ սէվկիլի Հըռիբսիմէմ , մատէմքի սուչում . . :

— Րէճա իտէրիմ միւսիւ պունտան պէօյլէ արթըգ ճարիլէնիզէ գըզգարընտաչ սըֆաթընը վէրինիզ :

Վահան մսւմաիլէյհանըն պու մէմուլին ղայրի սէօ- զիւնտէն պիւսպիւթիւն ալթիւսթ օլուպ տօնա գալտը , վէ պիր մըգտար թէհայյիւր իլէ մէրգումէնին եիւզիւնէ պագտըգտան սօնրա . . :

— Աճայիպ , պունճա եըլլարտան պէրու մաչուգէմ վէ նըչանըմ օլուպտա , ազ կիւնտէն տախի զէվճէմ օլաճագ զաթը՛նասըլ գըզգարընտաչ թէսմիյէ իտէպիլիրիմ , տէտի :

— Նէ պէյիս վար , մէկէր շիմտիյէ գատար սիզին իլէ գարտաչ վէ գըզգարընտաչ կիպի պարընմագտա տէյիլմի իտիք , մէկէր պէյնիմիզտէ օլան մուհապէթ գարընտաչ- լըգ մուհապէթի հուտուտընը թէճավիւզ իթմի՞շմիտիր :

— Վագաա պույուրտուղունուզ կիպի տիր , հալպու- քի . . :

— Հէր նէ հալ իսէ , պունտան պէօյլէ ճարիլէնիզ սի- զէ գըզգարընտաչ օլմագ իսթէտիլիմ կիպի . սիզին տախի շիմտէն կէրու պանա պիրատէր մագամըյըլա նազար իթ-

մէնիզի հէմ թալէպ վէ հէմտէ ըէճա իտէրիմ:

— Հայրը մատմաղէլ հայրը, պունլար գապուլէ շա-
եան սէօղլէր տէյիլ տիր, անճագ մէքթուպըմտա եազ-
տըղըմ կիպի, զաթընը իթհամ օլունտուղում թէօհմէթէ
ինանարագ պէնտէնիզտէն նէֆրէթ իթմէքտէսինիզ:

— Հաշա ճարիյէնիզ սիզտէն նէֆրէթ իթմէքտէ տէ-
յիլիմ:

— Մատեմքի էօյլէ տիր, նիչին մուհապէթիմի ըէտտ
իտիյօրսունուզ, վէ տահա աչըղընը սէօյլէյիմ, նիչին . . :

— Մուհապէթինիզի գարընտաշ կիպի օլտուղու հալ-
տէ ըէտտ իթմէտիքտէն մատտէ հաթտա մաէլ մէմնու-
նիյէ գապուլ իտէրիմ:

— Լաքին պիզ մահգա թէզէվվիւճ իթմէք իչին պի-
րիպիրիմիզէ մուհապէթ իթմէքտէ իտիք:

Չիֆայիտէ էվլէնիրսէք իքիմիզին տախի սէֆիլ օլա-
ճաղը շիւպհէսիզ տիր:

— Նիչին սէֆիլ օլաճաղըղ:

— Անըն իչին քի կէրէք սիզ, վէ կէրէք ճարիյէնիզ սօն
տէրէճէլէրտէ ֆագըր վէ հալի զարուրէթտէ պուլունմագ-
տայըղ:

Տէմէք օլուրքի գապահաթըմ զէնկին օլմատըղըմ իմիշ
էօյլէմի:

— Փագըրըգ գապահաթ տէյիլ, լաքին . . :

— Ահ Հըռիբսիմէ, պիլտիմ, պիլտիմ, ալթուն տէ-
տիքլէրի մատէնին բարըլթըսը կէօղլէրինիզի գամաշտըր-
տըղընը անլայօրում, էվէթ Նիսա թայիֆէսինին, տէմէ-
յիմ ճիւմէսի իլլա եիւզտէ սէքսէնի սէրվէթու սա'ատէթ,
վէ ալայիչի տիւնեա իչին էն սատըգ մուհապէթի վէ էն
նազիք տույղուլարը բէք գօլայ սուրէթտէ ֆէտա իտէր
օլտուգլարընը պիլիրիմ, էվէթ պիլիրիմքի տիւնեատէ ալ-
թուն օլտուգճա սիզին կիպի հուզուգաթը տիւնեէվիյէ

իլէ բերվերտէ օլան գնտընլարըն ինտինտէ , տօսթլուդ , մուհապէթ , միւվէտտէթ , աչգ , ալագա , տէնիլէն շէյ-լէրին զէրրէ գառար էհէմմիյէթի օլամազ , լաքին էյ-վահ ազիղէմ չըուիբսիմէ , պէն սիզի թայիֆէյի Նիսա ի-չինտէ միւսթէսնա պէլլէմիչիտիմ : Էվէթ պէն սիզէ ատէ-թա պիր մէլէքէ կիպի բէրէսթիշ իթմէքտէյիտիմ , ա՛հ նէգատար եանըմըշըմ , նէգատար համագաթլըք իթ-միչիմ . . :

Շըուիբսիմէ վահանըն պու ճիյերլէր բարալայըճը քէ-լամլարընտան միւթէէսսիրէ օլարագ , հէման Մարիզօնըն մէսէլէսինի աչուպտա մերգումը տէտիքլէրի սօզլէրէ նա-տիմ վէ մահճուպ իթմէք իսթէտի իսէտէ , վալիտէսի մու-մաիլէյահանըն էֆքեարընը անլայուպ կիզլի պիր իշարէթ իլէ մէն իթտի , վէ Շըուիբսիմէ եալընըզ « Ահ վահան պիրատէր պու սիթէմլի սէօզլէր գըզգարընտաշընըզըն գալպինի ինճիտիյօր օլտուղունու ունուտույօրսուճուզ » տիմէքլէ իքթիֆա իթտի :

Վահան մումաիլէյահանըն պու գըզգարընտաշ քէլիմէ-սինի տայիմա թէքէրրիւր իթտիյինէ պիր գաթ տահա թէ-էսիւֆ իտէրէք , քէնտինի զապթ իտէմէյուպ քէտէրին-տէն նաչի աղլամայա պաշլատը , վէ . . :

— Ահ զալիմ պիլաքիս սէն պէնիմ գալպիմի ինճիտի-յօրսուն , սէն պէնի թահգիր իտիյօրսուն էվէթ ֆըզա-րալըղմը եիւզիւմէ վուրույօրսուն , ա՛հ քեաշքի գալի-ֆօրնիեա մատէնլէրի , վէ պիւթիւն տիւնեանըն ալթուն-լարը պէնիմ օլայըտըտա , ճիւմլէսինի այաղընըզըն ալթը-նա վազ իտէրէք , մատէմքի պու ֆանի ճիհանըն սէր-վէթու սա՛տտէթի սատըգ վէ խալիս մուհապէթիմէ թէր-ճիհ իտէյօրսուն , իմտի ալպու տիսիզ մատէնլէրի վէ եա-լընըզ կէօյնիւնի պանա վէր տէյէ պիլէիտիմ :

— Էհ պիրատէր արթըգ պու գատար սիթէմ քեա-

ֆիւտիւր , թէէսսիւֆ իտէրիմ քի , սիզ պէնիմ տօստլուղու-
մուն գատրինի պիլմէտինիզ , վէ էլանտա պիլմէ յօրսունուզ :

— Տօստլուք մը , աճայիպ պու՞մը տօստլուղունուզ :

— Էվէթ , պէն սիզին էլան տօստունուզ օլտուղումու
թաստիգ իթմէք իչին խասսէթէն ըէճա իտէրիմքի , պու-
մէմէքէթտէ տուրմայասընըզ , զիրա սիզի եէնիտէն մահ-
բուս իտէճքլէրինի բէք ալա պիլմէքտէ յիմ :

— Ահ զալիմ , մատէմքի մուհապէթիմի ըէտտ իթ-
մէքտէսին , մատէմքի պէնի թէրք իտուպտէ պիր պաշ-
գասըյըլա թէգէվվիւճ իտէճէքսին էլպէթտէ պէն տախի
պունտան պէօյլէ պու մէմլէքէթտէ տուրմայաճաղըմ , ֆա-
գաթ պաւ ֆիրարըմ մահբուստան էզիյէթտէն , սէֆա-
լէթտէն , վէ նիհայէթ էօլմէքտէն գօրգտուղումտան օլ-
մայուպ , իլլա միւսթադպէլտէ սէնին տիւշար օլաճաղըն
սէֆալէթի կէօրմէմէք , վէ իշիթմէմէք իչին օլաճապ տըր ,
էվէթ շու տազըգատա անտ իտէրիմքի , սէֆիլ վէ մէլուլէ
իհթիեար վալիտէճիյիմի պիլէ թէրք իտուպ ֆիրար իտէ-
ճէյիմ , վէ քիմ պիլիր եա տէնիզլէրտէ , եա ուլու տաղ
վէ պէեապանլէրտէ , վէ եախօտ տիյարը զուրպէթտէ խան
քիւշէթէրինտէ , սօն նէֆէսիմտէ տախի Հըռիբսիմֆ նամը-
նը եպտ իտէրէք թէտլիմի ըուհ իտէճէք օլտուղում մա-
լիւմիւն օլսուն :

Պալատէ մուհարրէր քէմալի աշգու մուհապէթ իլէ
սէօյլէնէն պու միւէսսիր վէ ճան խըրաշ քէլամլէր , զէ-
վալլը Հըռիբսիմէյի պիր հալէ գօյտուլար քի , մումաի-
լէյհ հէման նըշանլըսընըն պօյնունա սարըլուպտա , հէր
նէ օլուրսա օլսուն , տիւնեա վէ ախրէթ քէնտինտէն մու-
ֆարէգաթ իտէմէյէճէյինի պէյան իտէճէք իտի իսէտէ ,
վալիտէսի մէրգումէնին հալինէ վազըֆ օլմաղըլա , քէրի-
մէսինէ մէյտան վիրմէյիւպ . . :

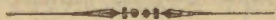
— Էհ միւսիւ արթըգ պու գատարը քեաֆի տիր . . .

րէճա իտէրիմ Ալլահ աչգընա օլտուն պիզի եալընըզ պը-
րագընըզ, տէտի :

Վահան մէրգումէնին պու սէօզիւնտէն ույգուտան ա-
յըբըր կիպի պիր հալ քէսպ իտէրէք, կէօզ եաշլարընը
սիւտի, վէ մումաիւէյհէ խիթապէն . . . « Էվէթ վալի-
տէճիյիմ հագգընըզ վար, արթըզ եիւզսիւզլիւյիմ հատ-
տինի թէճավուզ իթտիյինի պէնտէնիզտէ պիլիրիմ, սիզի
պունճա միւտէթտէն պերու թաճիզ իթմիշ օլտուղում
իշիւն աֆիընըզը իսթիրհամ իտէրիմ, հագգընըզը հէլալ
խտինիզ » տէտիքտէն սօնրա, ճէպրէն մէրգումէնին էլի-
նի չէքիւպ բուս իթտի, վէ Հըռիբսիմէյէ թարիֆի նա-
գապիլ տէրէճէտէ միւէսսիր վէ ոուզիշլի պիր նիկեահ ի-
լէ պագարագ . . . « Էհ արթըզ էլվէտա Հըռիբսիմէմ,
արթըզ հասրէթ գըյամէթէ գալսըն . . . ահ միւէպպէ-
տէն էլվէտա . . . »

Մէրգում պու ճան խըրաշ քէլամէրի կէօզ եաշը իլէ
տէտիքտէն սօնրա, տէրէճէյի նիհայէ պիր սիւրաթ իլէ
նէրտիւպանլէրտէն աշաղը գօշարագ, սօգագ գաբուսը-
նը գաբայուպ անը վահիտտէ կէօզտէն նիհան օլտու :

Հըռիբսիմէ պիչարէ Վահանըն պու հալինի կէօրմէրլէ,
արթըզ սապրէ թագաթըր գալմայուպ, հէման այաղա
գալգտը, վէ տիվանէ կիպի մէրգումին լարգասընտան գօ-
շարագ ավազը օլտուգճա Վահան Վահան տէյու ֆէր-
եատուս ֆիղան իթմէյէ պաշատը իսէտէ, չի ֆայիտէքի
Վահան զէվալը Հըռիբսիմէնին սէտասընը իշիտէմէմիշ օլ-
տուղու կիպի, մումաիւէյհանըն զայ ագիլ պայըլմըշ օլ-
տուղունու տախի կէօրէմէմիշ իտի :

ՕԹՈՒՋ ԻՔԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

Ֆ Ի Ր Ա Ր

Վահան քէմալի մէյուսիյէթ իլէ Հըռիրսիմէնին խանէ-սինտէն չըգուպ քէնտի էվինէ կէլինճէ , գօնչուլար , եէ-նիտէն հիւքիւմէթ թարաֆընտան արանըլտըղընը խապէր վիրտուլէր , մէրգում զաթէն տէֆաթլէ հապս օլունաճա-ղընը ժանտան իշիթմիշ օլմաղըլա , տէրէճէյի նիհայէտէ մահզուն օլուպ , քէնտինի պիր տահա արամայա կէլէն-լէրէ « պունտա եօգ » տէմէլէրինի գօնչուլարա ըէճա իթտիրտէն սօնրա օտասընա չըգտը , վէ Մուհիպ պէյէ թագտիմ օլունմագ իշին մուֆասսալ պիր մէքթուպ եա-զարագ ճէպլինէ գօյտու :

Վահան օլ կին ագչամա գատար վալիտէսինին եա-նընտան այրըլմատը , իհթիեարէ գատընըն օղլու իլէ Հը-ռիրսիմէնին պէյնլէրինտէ կիւզէրան իտէն հալլէրտէն մա-լիւմաթը եօղուտու իսէտէ , հըսսիեաթը թապիյէսի իլէ վուգու պուլան ահվալի միւտհիշէյէ , վէ անլէրտէն թէ-վէլլիւտ իտէճէք օլան վագապլէրէ տօղրուտան տօղրույա Հըռիրսիմէյի մէսուլ թուլթարագ , պիրտիւղիյէ մումաի-լէյհայէ պէտտուա իտէր , վէ օղլու տախի մէրգումէնին հագգընտա քէօթիւ սէօզ սէօյլէմէմէսինի վալիտէսինէ ըէճա իտէր իտի :

Օլ կին Վահան ագչամա գատար իհթիեարէ վալիտէ-սինի պէլլէի եիւղ տէֆա աղլայարագ բուս իթտիյի կի-պի , մէրգումէ տախի օղլունուն պու հալլինէ թաաճիւպ իտէրէք , պիւ մուգապէլէ էվլատընը էօբիւպ սէվտիրտէն սօնրա , էլլէրի Վահանըն պօյնունա սարմըշ օլտուղու հալ-տէ ույուեա գալտը :

Մէրգուսմէ մէլուէ գատննն խասթալըդը պէյին իւ-
ֆիւնէթի օլուպ , ագլը կեահ կիտէր կեահ կէլիր օլմաղը-
լա , հուշեար օլտուղու տէմլէրտէ , բէք կիւզէլ վէ ագի-
լանէ սէօղլէր սէօյլէր իտի իսէտէ , բարթմա նէօվպէթի
կիպի իւզէրինէ պիր հալ կէլէրէք պիւթիւն պիւթիւնէ
քէնտինի զայպ իտէր , վէ հէման պիհուշ օլարադ ույուր
իտի :

Վահան վալիտէսինին քէնտինտէն պի հապէր ույու-
տուղունտան իսթիֆատէ իտէրէք ուսուլ իլէ պաշնը մէր-
գուսմէնին էլլէրինտէն գուրթարտը , վէ մէրգուսմէնին եա-
թաղը էօնիւնտէ տիզ չէօքիւպ էլլէրինի պիրիպիրինէ գա-
վուշտուրարադ , տիվարտան աշաղը ասըլը օլան Մէրեհ-
մանէ թասվիրինէ պագուպ , պիր մըգտար սէսսիզ սէտա-
սըզ տուա իթտիքտէն սօնրա այաղա գալլտը , վէ իշի-
տիլիր պիր սէտա իլէ մէզքիւր մուգատտէն թասվիրէ խի-
թապէն , վէ կիւյա մուխաթիպինին ճէվապ վիրմէյէ իգ-
թիտարը վար կիպի , « Եա՛ վալիտէյի միւշֆիդէ , սէն քի
քէնտին կիպի գալպլէրի եարէլի օլանլարնն պիրիճիք թէ-
սէլլիտին , իշթէ պու իհթիեար վէ մէլուէ վալիտէմի
անճադ սէնին հիմայէթինէ իհալէ իտէրիմ » տէտիքտէն
սօնրա էյիլիւպ վալիտէսինին էլլէրինի էօրտիւ , վէ պի-
հուշ եաթմագտա օլան իհթիեարէ գատննն եիւզիւնէ
ճիյէրլէր բարալայրճը պիր նիկեահ իլէ պագըպ աղըայա-
րադ , « Սհ սէֆիլէ վալիտէճիյիմ , հայըրլը էվատ օլուպ-
տա սէնին շու իհթիեարլըղնտա վէ շու խասթա հալին-
տէ րահաթ իթտիրէմէտիմ , աֆ էյլէ պանա , վալիտէլիք
հագգընը հէլալ իթ » տէյէրէք , ուսուլ իլէ օտա գա-
բուսընտան տըշարը չըգուպ , վէ հիշ պիր քիմսէտէն կէօ-
րիւնմէքսիզին սօգաղա չըգտը :

Օլ կիւն պիչարէ Վահանն գալպի կիպի հավա տախի
գաբալը , վէ կէօղլէրի միսիլլու նէմնագ օլուպ . ագշա-

մըն սաաթ եարրմը սուլարընտա ինճէ վէ թողամա պիր
եաղմուր եաղմայա պաշայրպ օրթալըղը կէրէյի կիպի
սօգգւթմուշ օլմաղըլա պայքի սօգաղլարտա քիմնէ եօգ
կիպի իտի, Վահան պաշընը բալթօսընըն էնլի եաղալարը
իյինաէ կիզլէմիշ օլտուղու հալտէ, Բանկալթիտէ վազը
գըշլա մէյտանը էօնիւնտէն կէչէրէք Մէզարըղըն գա-
լուսընը չալար, վէ գաբու աշըլընճա տօղրու քիլիսայէ
կիրուպ տուայէ պաշլատը :

Մէզքիւր ախշապ քիլիսանըն զիյպու զիյնէթտէն արի,
վէ պուլունտուղու հալու մէվգըսը, Վահան կիպի գալ-
պի մահզուն վէ մաղմուլմ օլան զիեարեթճիլէրէ վէֆգէլ-
ատէ պիր թէէսսիը իտէճէյի կիպի, Վահան տախի մէզ-
քիւր մուգատտէս մահալէ կիրինճէ միւթէէսիը օլուպ,
կէօզ եաշը տէօքէրէք տուա իթմէքտէ իքէն, միհրապըն
էօնիւնտէ սիեահ պիր գարարթը կէօրիւնմէքտէ իտիքի,
մումաիլէյհ կէրէք զիհնիին իշղալ օլմասընտան, վէ կէ-
րէք քիլիսանըն տէրունիւտէ հիւքմ իթմէքտէ օլան գա-
լանըգտան, մէզքիւր կէօլէյի կէօրէմէմիշ իտի :

Վահան տուպսընը պիթիքտիքտէն սօնրու քիլիսատէն
աըշարը չըգուպ, պիր մահալ արար կիպի էօթէ պէրի պա-
գընմագտա իքէն, մէզքիւր կէօլկէ տախի եավաշ եավաշ
Վահանըն արգասընտան կէլէրէք, մօւմաիլէյհին ումու-
ղունա տօգունուպ, զայէթ հալիմ վէ թաթըլ պիր սէտա
իլէ « Ագչամլար հայր օլսուն էվլատըմ » տէտի :

Մէրգում պիրտէն պիրէ սիւքինիպ արգասընա տէօն-
տիւ վէ քէնտինէ սէլամ վիրէն զաթը պիր պագըշ իլէ թա-
նըմագլա հէման մէրգումըն տէսթինի թուլթուպ քէմալի
հիւրմէթ վէ թաաղիմ իլէ բուս իտէրէք . . .

— Ահ ազիզ բէտէր պէնտէնիզտէ սիզի արամագտա
իտիմ, տէտի :

— Թէչէքքիւր իտէրիմ, ինշալլահ հայըր տըր :

— Ահ բէտէրը ազիզիմ, թէէսսիւֆ օլունուրքի պիզ, հայրըր վէրէֆահը հալտէ օլտուղումուզ կիւնէրտէ ասլա սիզի արամայուպ, անճագ պաշմըզ տարա կէլինճէ սիզին կիպի հիւրմէթլի զաթլարա միւրաճաաթ իտէրիզ:

— Զաթէն մէսլէքիմիզ ըզթըրապ վէ սէֆալէթ բէնչէսինէ կիրիֆտար օլան պիշարէ գարընտաշլարըմըզա մուավէնէթ իթմէք իսէտէ, թէէսսիւֆ օլունուրքի, պսւ վազիֆէյի մուգատտէսէյի լայըգըյըլա իճրա իտէմէմէքտէյիզ, զիրա, նամը նամիյի իլահիյէսի իլէ իֆթիխար իթմէքտէ օլտուղումուզ իսիյու Մէսիհ հֆէնտիմիզ հազրէթլէրի տախի, տայիմա մանէն վէ մատտէթէն սէֆիլ վէ ֆուգարա օլանլար իլէ իւնսիէյէթ իտուպտէ անճագ օ կիպիլէրի թէսէլլի պույուրմագտա իտի:

— Ահ հիւրմէթլիւ բէտէր, զաթը ալինիզէզհէր ճիհէթ սընրֆըր բէհապլինէ շէրէֆ կէթիւրի պիր ատէմսինիզ:

— Էսթազֆիրուլլահ, ա'հ էվլատըմ մատէմքի ահալիմիզ հէր պիր ճիհէթլէ թէայյիւշիւմիզի տէր իւհտէ իտուպ պիզի պէսլէմէքտէ տիր, տէմէք օլուրքի պիզ տախի անլէրին տար վագըթլարընտա էլէմիզտէն կէլէն մուավէնէթի տիրիզ իթմէմէլիյիզ, իմտի պիզիմ կիրուհըն պուլնտան պաշգա նէ՞ վազիֆէսի օլապիլիր. լաքին շիմտի պուլնլար լազըմ տէյիլ, պույուրուն օտայա կիտէլիմտէ օրատա ահէսթէ ահէսթէ կէօրիւշիւրիւզ:

Մումաիլէյհին, մուգատտէմա Պէյօղլու հարիքը քէպիր էսնասընտա Բանկալթի Մէզարլըղընտա թանըտըղըմըզ, վէ Հըռիբսիմէնին գըզգարընտաշը Գայիանէնին վէֆաթը հէնկեամընտա, մէրգումանըն չատըրընտա կէօրտիւյիւմիզ, բաբազլըզ իսմի ալիսինէ հէր վէչիլէ շաեան Տ. Մ. նամընտա հիւրմէթլիւ վէ ֆէտաքեար զարիպ վէ սաֆտէրուն բաբազ օլտուղունու օգուեանլարըմըզ էլպէթտէ անլատըլար:

Մուճախիլէյճ Վահանը ալուպ օտաւորնա կէօթիւրտի , վէ կիճէնին սաաթ տէօրտիւնէ գատար խաֆիյէն կէօրիւշտիւքտէն սօնրա , Վահան իլէ պէրապէր մէղարլըղըն գաբուսընա գատար կէլէրէք « Էվլատըմ հագթա՛ւա հաղբէթլէրինտէն իւմիւտինի քէսմէ , պիլմիշ օլասընքի , ճէնապը Այլահ հիչ պիր վագըթ մաղտուր վէ մաղլումգուլլարընը եիւզ իւսթիւ պըրադմազ , իմտի Այլահ պիլէնճէ օլտուն » տիմէքլէ , Վահանը եօլա գօյտու , վէ քէնտիսի տախի քիլիսայէ կիրուպ , մէրգումըն սէլամէթի իչիւն տուայէ պաշլատը :

Վահան մէրգում բաբազա պաշընա կէլէն տէհչէթիւհալլէրի , վէ ալէլ խոստու հըռիքսիմէնին ահաշիքէն լիյինտէն աճը աճը իշթիքեա իտուպ , վէ նամուսընըն պուսուրէթլէ բայիմալ օլմասընտան արթըգ Ըստամպօլտա վագըթ կէչիրէմէյէրէք , հէր հալտէ ֆիրար իթմէյէ մէճպօւր օլուպ , ֆագաթ նէրէյէ կիտէճէյի պէլլիսիզ օլտուղունու մէրգում բաբազա պէնան , վէ իշթիեարէ վալիտէթինի մուճախիլէյճին հիմայէթինէ իհալէ , վէ Մուհիպ պէյէ երազըշ օլտուղու մէքթուպը աախի միրի մուճախիլէյճէ վիրմէք իչիւն բաբազա թէսլիմ իթտի , վէ բաբազ տախի միրի մուճախիլէյճին պուլունտուղու մահալի Վահանտան անլայուպ , հէր հալտէ իճրասընա միւպաշիրէթ իտէճէյինի , վէ քէնտի սաղ օլտուգճա վալիտէսինի ճիհէթ պէճիհէթ հիմայէ իթմէքլիյի Վահանա վատ պիրլէ մէրգումըն թէէմին իթմիշ իտի :

Վահան կիճէնին գօյու գարանլըղընտան իսթիֆատէ իտէրէք , քիմնէտէն թանըմագսըղըն թէբէ պաշընա տօղրու եիւրիւմէյէ պաշլատը , վէ Գալաթա գուլէսինին արգա սօգագլարընտան պիրինէ կիրէրէք , ախշապ վէ էոկիճէ պիր խանէնին գաբուսունը պիր քաչ տէֆա սըգը սըգընա չալտը խսէտէ , գաբու աշըլմայուպ անճագ խա-

նէնին իւսթ գաթընտաքի բէնճիրէտէն պիր գատըն պա-
շընը տըշարը չըգարմագլա , ըում լիսանը իլէ « Գիմի՞ իս-
թէրսինիզ » տէյու սուալ իթտի :

Վահան մէրգումէնին եիւզիւնիւ էյիճէ կէօրէպիլմէք
իչիւն գարշըքի գալտըրըմա չըգտը , վէ բէնճէրէյէ պա-
գարագ ըում լիսանը իլէ . . :

— Աֆֆ իտէրսինիզ մատամ , աճապ սինեօր Լսթէլ-
եօնըն խանէսի պսւ՞ մը տըր , տէտի :

— Էվէթ պուրասը տըր :

— Քէնտինի կէօրմէք իսթէրիտիմ :

— Լաքին շիմտի ույուեօր , սապահլէ յին վաքօրա կի-
տուպ տէ կէօթիւշսէնիզ օլմազ մը :

— Հայըր մատամ , շիմտի կէօրմէքլիյիմ իգթիլա ի-
տէր , վէ էկէր քէնտինի թաճիզ իտէն ատէմին պէնտէ-
նիզ օլտուզումու անլարսա , սիզէ տարըլմատըգտան պաշ-
գա հաթտա թէշէքքիւր պիլէ իտէճէյի չիւպհէսիզ տիր :

Գատըն , աղբճըգ տուրունուզ տէյէրէք , գօճասը զանն
օլունան սինեօր Լսթէլեօլը օյանտըրըպ , վէ մէրգումտան
իսթիլան իտէրէք բէնճիրէյի գաբատը , վէ հէման աշա-
ղը ինուպ գաբույը աչարագ Վահանը խանէսինէ գապուլ
իթտի :

Վահանըն սինեօր Լսթէլեօ թէսմիյէ իթտիյի քիմնէ
օրթա պօյուլ էթինէ տօլուճա գըրմըզը եանագլը , վէ
գուվվէյի պէտէնիյէսի եէրինտէ թագըրիպէն գըրգ եա-
շընտա խօշ մէշրէպ վէ շէրապ բէրէսթ պիր առէմիտիքի,
մէրգում մուգատտէմա Գալաթա կիւմրիւյի բիյշկեահին-
տէ սանտալճըլըգ իթմէքլէ , Վահանըն ահպապը օլուպ
մուճաիլէյի գարընտաշը կիպի սէվէր , վէ հէր վէշհիլէ
խաթըրընա ըայէթ իտէր իտի :

Վահան չօրպաճըլարընըն մայէթինտէ իքէն , մէմուրի-
յէթի պաշըճա կիւմրիւքտէն մալ չըգարմագ օլմաղըլա ,

Ըսթէլեօյը պու վասէթա իլէ թանըր, վէ միւթէմատիյէն մերգուամըն սանտալընա պինմէքլէ բարա գազանտորըր իտիքի, պու սուրէթլէ պէյնէրինտէ խալիս պիր տօսալուգ բէյտա օլմուշ իտի :

Ըսթէլեօ պիր քաչ սէնէ սանտալըրըքա իշթիզալ իթմէքլէ, մուսխարէն հէր նասըլ իսէ սէնաթը մէզքիւրէյի թէրք իտէրէք, Շիրայա իշլէմէքտէ օլան պիր թիւճճար վաբօրունա թայիֆէլիքլէ կիրիւպ, վէ զաթէն ագըլըր ճէսուր վէ պապաիկիտ պիր ատէմ օլմաղըլա քէնտիսի վաբօրըր մէզքիւրըն գաբտանընա սէվտիւրէրէք, միշօյըք, թայֆէլիք տէրիքէն, ազ միւտէթ զարֆընտա (լօսթօրօմօ) եանի թայիֆէլէրին բէյիսի օլմուշ իտի :

Վահան Ըսթէլեօյը խանէսինտէ պուլապիլէճէյինի չօղլուք իւմիւտ էթմէմէքտէ իտի իսէտէ հիշ օլմասա զէվճէսինտէն նէվագըթ կէլէճէյինի անլայուպ, անա կէօրէ իշինի սըրապընա գօյմագ էֆքեարընտա իքէն, մերգուամը խանէսինտէ պուլապիլտիյինէ զիւտէսի իլէ մէմնուն օլտու :

Հէքնէ հալիսէ մերգում Ըսթէլեօ, իրթէ կիւնիւ ատէթի գատիմէսի միւճիւպիւնճէ Շիրաեա եօլճու օլմաղըլա ագչամտան շարապըր զիւտէճէ աթարագ էրքէնճէ եաթըպ ույումագտա իտի, մերգում մախմուր մախմուր օյանուպ պիր քաչ տէֆա էմնէտիքտէն սօնրա կէօղլէրինի էլլէրի իլէ սիւտի, վէ միսաֆիրինի թանըեարագ « Օ՛ միւսիւ վահան հօշկէլտին պունէ ըիւզիկեար էստի, տօղրուսու սիզի պուրատա կէօրմէք թաճիւպէ շաեան պիր հալտըր » տէյէրէք, վէ վահանա ճէվապ վիրմէյէ մէյտան տախի վիրմէմէքլէ, գարըսընա, « Մատամ չաբուգ շաբապ կէթիր եէմէք հազըրլա » տէյուպ վահանըն պու մէմուլին զայրի վիզիթասընտան վէֆգէլտտէ քէյֆէնմէքտէ իտի :

Պիչարէ վահան զաթէն իւք կիւնի աղշամընտան պէրի հիչ պիր շէյ հէմէմիշ օլմաղըլա Ըսթէլեօնըն իգրամընը քէմալի մէմնունիյէթ իլէ գապուլ իթտի, վէ թաամտէն սօնրա մէրգուլմ իլէ խաֆիյէն կէօրիւշիւպ վուգույի հալի պիլտիրտի :

Ըսթէլեօ զաթէն վահան միննէթտար օլմաղըլա, մէրգուլմտան կէօրտիւյի ինսանիյէթէ գարչըլդ քէնտի տաւտի պիր իյիտլիք իթմէք ֆըրսաթընը գօլլար իքէն, վահանըն թէքլիֆինի մաէլ մէմնունիյէ գապուլ խտուպ՝ « Պէնտէնիզ տախի շաֆագ աթար աթմաղ վարօրտա պուլունմագ իչիւն խասսէթէն սանտալք քիրէն գաբուսընտա պէքլէթտիրմէքտէ խտիմ, իմտի մատէմքի իչ պու եօլտաւտըր, արթըդ սապահա ինթիզար իթմէք համադաթըլդ օլմաղըլա, հէման շիմտիտէն թէզի եօգ սիլի ալըպ վարօրա կէօթիւրէյիմ, վէ անտէն սօնրասընա ալլահ քէրիմ տիր, էլպէթտէ պիր եօլ տիւշիւնիւրիւզ » տէտի :

Ըսթէլեօ վահանըն թէշէքքիւրլէրինէ գուլագ պիլէ ասմայուպ հէման պյաղա գալգուր, վէ ալէթթաաճիլ կիյինտիքտէն սօնրա « Հայտէ միւսիւ վահան հաղրը օլ » տէյէրէք, հէման կիճէնին սա'աթ սէքիզի սուլարընտա պիր ուֆաճըգ ֆէնէր եագըպ, քէնտիսի էօնտէն, վէ վահան տախի արգասընտան գալաթայա տօղրու ինմէյէ պաչատըլար :

Մէրգուլման քիրէն գաբուսը իսկէլէսինէ վասըլ օլունճա, Ըսթէլեօ իսկէլէնին եամաճընտա պաղլը օլան սանտալլարըն պիրինէ եագլաշուպ, վէ էլինտէքի ֆէնէրին ըշըլըյըլա տէրունինտէ եաթուպ իըրլամագտա օլան կէնճտէն պիր ատէմի կէօրիւր կէօրմէզ « Եագօ'մի Եագօ'մի տէյէրէք մէրգուլմ օեանտըրտըր :

Մէզքիւր կէնճ ատէմ վաթօրուն թայֆէլէրինտէն օլուպ Ըսթէլեօյը պէքլէմէքտէ օլմաղըլա ամիրինի թանըեարագ

հէման սրչրայր վերտի, վէ տերագապ գըչ իրինի չէօ-
ղերէք քիւրէքլէրի թագթը, վէ բուման պույուրուն տէ-
մէսի իլէ, էվլէա Վահան վէ արգասընտան Ըսթէլեօ սան-
տալը մէգքիւրէ բագիպ օլարագ տէնիզէ տօղրու աչըւ-
տըլար :

Սանտալ պիր քաչ գայրգ պօյու իսկէլէտէն աչըլմըչ
իքէն, եագընլարտա զայէթ ուֆագ վէ չէրչի պիր գայրգ
օլուպ տէրունինտէ իքի քիչի վար իտիքի, պունլար տէհ-
չէթլիւ քիւֆիւրլէր իլէ պիրի պիրլէրինի պօղարճասընա
տէօյիւչմէքտէ իտիլէր, գայրգ մէրգումանըն իթիչմէլէ-
րինէ թահամմիւլ իտէմէյուպ իքի եանընա տօղրու պիր
իքի տէֆա եալբալատըգտան սօնրա տէվրիլտի, վէ տէ-
րունինտէ պօղազ պօղաղա տէօյիւչմէքտէ օլանլար տէնիզէ
տէօքիւլտիլէր :

Վահան պու տէհչէթլիւ վագաայր սանտալըն տէրու-
նինտէն քէմալի էնտիչէ վէ ըզթըրապը գալպ իլէ սէյր
իտուպ, հէր պիր տէրտինի ունութարագ մէրգուման պի
չարէլէրի բէնչէյի էօլիւմտէն գուրթարմագ իչիւն արգա-
տաչը Ըսթէլեօյա բէճա իթտի, վէ մէրգում տախի հէր-
նէգատար էյի պիր ատէմ իտի իսէտէ, քէնտիլէրինին
պուլունտուգլարը հալ, պու կիպի իչլէրէ միւտախէլէյէ
միւսաիտ օլմատըղընը, վէ պիր պէլայա տախի օլրայա-
պիլմէլէրի մէհնուզ օլտուղունու, իթիրազ եօլլու Վահանա
պէեան իթտի, հալպուքի Վահան, մէրգում Ըսթէլեօեա
« Սման պիրատէր հէրնէ օլուրսա օլսուն մէրգուման պի-
չարէլէրի գուրթարմագ ինսանիյէթլիմիզին իգթիզասըն-
տան տըր » տէմէլէ Ըսթէլեօյը գանտըրտը, վէ պալա-
տէ իֆատէ գըլընտըղը կիպի մէրգում զաթէն ալիճէնապ
պիր ատէմ օլմաղըլա Վահանըն թէքլիֆինի գապսւլ պիր-
լէ, հէման մէրգումանըն իմտատընա եէթիչտիլէր :

Դագաղէտէլէրին վիճուլէրի պիրիպիրլէրինտէն պաիտ

օլտուղու հալտէ կեահ ըուլի տէրեատէ նիւմանն վէ
կեահ գաարը իւմմանտէ նիհան օլուպ սանտալ տախի պիր
թարաֆա, վէ պիրտէ տիկէր եանա գօշուշուպ մերգու-
մանը թէագըպ իթմէքտէ իտի, վէ պիր չարեէք գատար
պու էսէֆէնկիդ հալ տէվամ իթմէքլէ, գազագէտէկեան-
տէն պիրի հէման պօղուլմագ տէրէճէլէրինտէ իքէն հէր-
նասըլ իսէ պիր արա ճան հագգըյըլա սանտալըն գըչընա
սարըլտը իսէտէ, արթըգ թապու թուվանը գալմատը-
ղընտան էլլէրի կէվլէյիւպ պըրագըլէրինճէ, վահան մէ-
մուլին զայրի պիր ճէսարէթ քէսպ իտէրէք մաղրուգը
մէրգումըն սաչլարընտան գավրատը. վէ Լսթէլեօնըն
մուսավէնէթի իլէ մէրգումը էօլիւմ հատտինտէ կիւճպէլա-
կիւճ սանտալըն տէրունինէ ալըպ, արգատաշընը տախի
արամայա պաշլատըլար :

Վահան մէրտ Լսթէլեօ իլէ Կուրթարմըշ օլտուգլարը
ատէմին ըէֆիքինի տախի բէք չօգ արատըլար իսէտէ,
պիր միւմքիւն պուլամայուպ, վէ մահալի մէգքիւրտէ զի-
եատէ էյլէնմէք թէհլիքէլի օլտուգտան մատէ, գուր-
թարմըշ օլտուգլարը ատէմ տախի ֆէնա հալտէ խասթա
օլմաղըլա մէրգումըն թէտավիյէ իհթիյաճը տէրքեար օլ-
տուղունու տախի նազարը տըգգաթէ ալարագ, արթըգ
չարնաչար իքինճի մաղրուգը տախի ճէնապը Հագգըն
մուսավէնէթինէ իհալէ իթմէքլէ սլէթ թաաճիլ եօլա չըգ-
տըլար :

Հավա դայէթ գարը վէ եաղմուր տախի չիտէթլի սու-
րէթտէ տէվամ իթմէքլէ պէրրու պահրը գօյու պիր գա-
րանըգ իսթիլա իթմիշ օլմաղըլա, ըուլի տէրեատէ վա-
հանըն ըագիւպ օլտուղու սանտալտէն մատտա հիչ պիր
չէյ կէօրիւնմէմէքտէ իտի, Լսթէլեօ սանտալճընա «Հայ-
տէ Նագօմի սէնի կէօրէյիմ տավրան պաղալըմ» տէյին-
ճէ, մէրգում տախի սըգը սըգընա քիւրէյէ տավրանուպ

միւտէթը գալիլէ զարֆընտա Թօբխանէ աչըգլարընտա լէնկէրէնտազ օլան վաբօրլարըն պիրինէ եանաչտը , վէ Լսթէլեօ նէօվպէթտէ տուրան Թայիֆէյի սէսլէյինճէ , մէրգուժ տախի ամիրինի . եանի Լօսթօրօմօյը սէսինտէն Թանըյուպ տիկէր պիր Թայիֆէ իլէ պէրապէր նէրտիւ . պանը էնտիրէրէք , էվէլա քէնտինտէն պի հապէր վէ միւզմիհալ եաթմագտա օլան ատէմի վահան իլէ Լսթէլեօնն եարտըմըյըլա վաբօրա չըգարտըգտան սօնրա , Լօսթօրօմօ իլէ վահան տախի մէրգուժըն արգասը սըրա եօգարը չըգտըլար , պու արա Թօբխանէյի ամիրէնին սա . աթը սապահըն տօգուզընը վուրմագտա իտի :

Լսթէլեօ միսաֆիրլէրինի , եանի վահան իլէ տէնիզ . տէն գուրթսլան ատէմի գամարասընա կէօթիւրիւպ պիր մուժ եագտը , վէ խասթայը սօյունտուրուպ քէնտի գար . եօլասընա եաթըրտըգտան սօնրա , պիլտիյի պազը մալի . ճէլէր , վէ պիր Թագըժ րուհլար իլէ մէրգուժը Թէտավիլէ պաչլատը իսէտէ հիչ պիր Փայիտէ կէօրիւլէմէտի . մէր . գուժ վահանա եաչտաչ կէնճտէն վէ շիրին պիր ատէժ օլուպ , անճագ հայաթ նըչանէսի օլարագ պիր նէֆէս ալըպ վիրմէտէ իտի . կէրէք վահան վէ կէրէք Լսթէլեօ մէրգուժը պիր չօգ Թէճէսսիւս իթտիլէր , հալպուքի աս . լա Թէչխիս իտէմէտիլէր :

Լսթէլեօ վահանը խասթանըն եանընա պրրաղարագ քէնտիսի գամարատան տըչարը չըգուպ իչի իլէ մէչղուլ օլտու , վահան մէրգուժըն պաչը ուճունտա օթուրարագ հէր պիր հալու հարաքէթինի կէօղէտիր . վէ պու ղարիպ հալ քէնտինէ Թէէսիր իթմիչ օլմաղըլա տէրին տէրին տիւչիւնմէյէ պաչլայուպ , քէնտի քէնտույէ սէօյլէչէրէք , « իլահի Եարապպիմ , գանղը էպլէհ , վէ գանղը ճահիլ տիր օ քի , սէնին վարըղընը Թաստիգ իթմէզ , ահ հիչ պիր վէչհիլէ հիքմէթինտէն սուալ օլունմազ սէնին , էվէթ

պունտան տէօրտ պէշայ ագտէմ գաղաէն տէնիղէ տիւ-
շիպտէ պօղուլմա տէրէճէլէրինտէ վասըլ օլմուշ իքէն թա-
նըտըղըմ պիր ատէմ պէնի բէնչէյի էճէլոնէն գուրթար-
տըղը կիպի , շիմտի պէն տախի տէնիղին թամ պու ճի-
հէթինտէ , եանի պէնիմ թէլէֆ օլաճաղըմ մահալտէ հիչ
թանըմատըղըմ վէ պիլմէտիյիմ պիր սէֆիլի խէլաս , իթ-
մէյէ միւգթէտիր օլտսւմ , ահ եա'րապպիմ հիքմէթինէ
գուրպան օլայըմ , էվէթ պէնիմ կիպի աճիղ վէ ասի գու-
լունու , պէօյէ պիր խալըր խահլըգ իշլէմէյէ վասէթա
իթտիյին իշիւն էօմրիւմին հէր տաղըգաւորնտա թէշէքքիւր
իթմէյէ մէճպուրըմ « Տէմէքլէ աղլար իտի :

Ճիլ հագըգա վահանըն տէտիյի կիպի պու վագաա ճէ-
նապը հագգըն պիր ճիլվէյի իլահիյէսի իտի , զիրա վա-
հան հագգը ճէլիւլիլ ալա հաղրէթլէրինին էմրի շէրիֆի իլէ
քէնտինին սէֆալէթինէ մուճիպ օլան էն տէհչէթլիւ տիւշ-
մանլարընտան պիրինի , եանի նիգօլի նամ հայլաղը բէն-
չէյի էճէլտէն գուրթարմըլ իտիքի , էկէր վահան մէր-
գուլմը թանըմըլ օլսա , վէ քէնտինին անէ հիչ պիր զարա-
րը օլմատըղը հալտէ անճագ տիկէր պիր շախսըն էմրի իլէ
իթմիշ օլտուղու զալիմիյի պիլտէ իտի , միւճէրրէտ պու
թէսատիւֆաթը զարիպէտէ ճէնապը հագգըն պիր հիք-
մէթի միւլսթէֆի օլտուղունա քէմալի թէհայիւր իլէ գա-
նաաթ կէթիրէճէյի վարէսթէյի շէքքու իշթիպաշ իտի :

էն զիւտտէ շաեանը հիքմէթ , վէ ճայի թաճիւպ շու-
րապլտըր քի , վահան նիգօլիյի գուրթարտըգտան սօնրա ,
պիր չօգ ֆէտաքեարլըգ , վէ տէրէճէյի նիհայէտէ ճահ-
տու իդտամ իլէ սարիքը մէրգուլմըն արգատաշընը տա-
խի խէլաս իթմէք իաթէտիյի շախս , թըպքը նիգօլի կի-
պի քէնտինին տօստու օլմայուպ , վէ տօղրուտան տօղ-
րուեա տէյիլ խէտէ , տօլայըտան օլտուն քէնտինէ տիւշ-
մէնլիք իտէն պիլիմ մահսու խըրսըլ Պէտիք իտի քի ,

մէրգումըն հէր նէ դատար եիւզկէճլիքտէ մէհարէթը քեամիլէսի վարիտի իսէտէ, օլկիճէ քէօրքիւթիւք սար խօշ օլմաղըլա քէնտինի դօմանտայէ իգթիտարը օլմա տըղընտան, Նիգօլի կիպի պահտըեար օլամայուպ հէր նա սըլիսէ պօղուլմուշ իտի :

Մէրգուման հայլաղլարըն նասըլ օլուպտա մէմուլին ղայրի օլարագ օլկիճէ, եանի վահանըն ֆիրարը էսնա սընտա տէնիզտէ պուլունտուգլարընըն ոէպէպինի մուխ թասարէն նագլու պէեան իթտիքտէն սօնրա եինէ հէ քեայէմիգէ տէվլամ իտէլիմ :

Շէօյլէքի ժան Նիգօլիյի բէք չօք արայըպ թարա տըգտան սօնրա հէր նասըլիսէ Մարիղօնըն թարիֆի իլէ պիր սապահ էրքէն մէրգումը Գասըմքաշատա մալիւ միւմիզ օլան մահալտէ եագալայապիլմիշ իտի իսէտէ, Նիգօլի կիւյա ժանը թանըմամաղլըգտան կէլիւպ . . . « Պիրատէր քէյֆտէմիսինիզ, եօխսա պէնի պիրինէմի պէն զէթտինիզ » տիյէրէք, ըզհարը թէճահիւ իթմիշ, վէ ժան տախի մէրգումը թէհտիտ իտէրէք, էկէր չալմըշ օլտու ղու պըրլանթա եիւզիւյի, վէ մէպլաղը մէզպուրըն տախի հիշ օլմաղսա եարըսընը քէնտինէ վիրմէզիսէ օլանտէ հիւ քիւմէթէ թէսլիմ իտէճէյինի պէյան իտինճէ, Նիգօլի մէրգումը պաշտան պյաղագատար սիւզտիքտէն սօնրա, պուրնոնոն ալթընտան կիւլէրէք . . .

— Պիրատէր ճիտտի օլարագ սէօյլէրիմքի, սիզ միւ ճէրըէտ եանըլըյօրսունուգ, տէտի :

— Էկէր պու տաթսըզ (գօմէտիյի) օյնամաղա էլան տէ վամ իտէճէք օլուրսան հալին բէք ֆէնա օլաճագ տըր :

— (Իսթիհզա իլէ կիւլէրէք) եանի (գօմէտի) եավաշ եավաշ (թըրաթէտիյէ) թէպտիլ օլաճագ տէմէք իսթէր սինիզ, էօյլէմի :

— Օրասընը պիլմէմ, լաքին նամուսըմըն իւսթիւնէ եէ :

մին իտերիմքի , սէնի շիմտի հիւքիւմէթէ թէսլիմ իտէ-
ճէ յիմ :

Նիգօլի սօն տերէճէ պիր սըյըրգլըգլա գահգահա իլէ
կիւլէրէք , ժանը չաթլատըրճատընա սարագայէ ալուպ :

— Բէճա իտերիմ միւսիւ նամուս սէօզիւնիւ բարան ,
թէզ իչինէ ալարագ սէօյլէյինիզ , զիրա կէրէք սիզ , վէ
կէրէք մին զայրի հատտին պէնտէնիզ նամուս տէնիլէն
քէլիմէնին մանասընը տախի պիւմէյիզ , հէր նէ հալիսէ
շիմտի շագայը պօշլայալըմ տա ճիտտի օլարագ կէօրիւ-
շէլիմ , ահ միւսիւ , վէլէվ տէտիլինիզ կիպի սիզին տէ-
լալէթինզ իլէ , եանի օրթագլաշը օլարագ իշպու խըր-
սըզըզը իթմիշ օլուպտա սիզին բայընըզը վիրմէզսէմ , նէ
լազըմ կէլիր իմիշ , տէտի . . .

— Նէճի լազըմ կէլիր . . .

— Էվէթ հիշ պիր շէյ լազըմ կէլմէզ , զիրա սիզ օգա-
տար ագըլսըզ տէյիլիւնիզ քի պու մատտէ հագգընտա
հիւքիւմէթէ միւրաճաաթ իտուպտա , քէնտինիզի տախի
պէնիմ իլէ պէրապէր իթհամ իտէսինիզ :

— Լաքին Նիգօլի , պիւմիշ օլասըն քի (աշ թաշընճա
քէպճէյէ պահա օլմազ) տէրլէր , հիտէթ տէնիլէն շէյ
ինսանա պու հիսապլարը իթմէյէ մանի օլուր :

— Աման պիրատէր էկէր էօյլէ պիր շէյ եաբսան տօշ-
րուսու բէք թօհաֆ օլուր , շէօյլէ քի , իքիմիզիտէ մահ-
բուս իտէրլէր . վէ օրասը զաթէն պէնիմ պիւտիլիմ պիր
մահալ օլմազըլա էլիմտէն կէլաիլի գատար սիզի բահաթ
իթտիրմէյի , բարանթէզ իչինտէ օլարագ կէրէք սէնին վէ
կէրէք պէնիմ (նամուսըմըզըն) իւզէրինէ սէօզ վէրիրիմ :

Ժան մէրգուլմ հայլազըն պու իսթիհզաքեարի սէօզլէ-
րինտէն վէֆգէլատէ հիտէթլէնէրէք վէ թէհտիտ եօլու ,
« Նէ զանն իտէյօրսուն մէլուն մէկէր պաշգա սուրէթլէ
սէնին հագգընտան կէլէմէզմիլիմ , տէտի ,

Նիգօլի մերգումըն նէ տէմէք իսթէտիլինի անլայուպ , քէնտիսի տախի չէհրէսինի չէվիրէրէք , վէ հիտէթ իլէ ժանըն եիւզիւնէ պագարագ » հայտէ պօյունու կէօրէ- յիմ տէֆ օլ շուրատան , զիրա պէն սէնին պիտիլին հէ- րիֆլէրէ պէնզէմէմ , սօնրա ագշամա էվինին եօլունու պուլամազսըն » տէտի :

Ժան ագլսըրա հայլազը մերգումըն կէօղիւնի գօր- գուտուպտա հիչ օլմազսա բրըլանթա եիւզիւյի օլսուն է- լէ կէչիրմէք էֆքեարընտա իտի իսէտէ , օնա տախի մու- վաֆֆագ օլամայաճաղընը անլայուպ , ըում լիսանը իլէ մերգումա « (էնեասու Նիգօլի) եանի կէշմէ նասիպին- տէն » տէյէրէք ալըպ եիւրիւյի վէրտի :

Հալպուքի ժանըն գալպի հիչ պիր վէշիլէ ըահէթ օլ- մայուպ , կէրէք մէզքիւր եիւզիւյի էլտէ իտէպիլմէք , վէ կէրէք մերգումտան ինթիգամ ալմագ էֆքեարըլըլա , տօղրու Բաչապրաճը խանընա կիտուպ խըրսըզ Պէտիլի պուլարագ վուգույի հալի մերգումա նագլ իթմիշ իտիքի , Պէտիք տախի պու իշտէն քէնտինէ բէք չօգ բարա տօ- ղաճագ օլտուղունա ագլը քէսէրէք ժանըն թէքլիֆինի մաէլ մէմնուկիյէ գապուլ , եանի Նիգօլինին էլինտէն մէզ- քիւր եիւզիւյի ալտըգտան սօնրա , մերգումըն հագգըն- տան կէլէճէյինի տախի վատ իթմիշ իտի :

Պէտիլին պաշլըճա էֆքեարը պու իշին սայէսինտէ , կէրէք ժանտան վէ կէրէք Նիգօլիտէն բարա թութմագ օլուպ կիճէ կիւնտիւզ մերգումը արամայա պաշլատը :

Նիգօլի տախի , ժանըն ըահաթ տուրմայուպտա , հիւ- քիւլմէթ մարիֆէթի իլէ օլմազսա պաշգա պիր սուրէթլէ միւլէրէտ քէնտինտէն ախզը ինթիգամ իտէպիլիւր օլ- տուղունա էյիտէն գանի օլուպ , վէ մալիւմիւմիզ օլտու- ղու կիպի , ժանըն վասէթասըլըլա սահիպ օլտուղու պէշ ալթը եիւզ լիւանըն սայէսինտէ , Ըստամպօլտան ֆիրար :

վէ տիեարը ախէրաէ պիր իշ իլէ մէշղուլ օլուպտա , գօր-
գուսուղ բէրվասըզ , վէ քէմալի իսթիրահէթ իլէ իմրարը
էվգաթ իթմէքլիյէ գարար վէրմիշ օլմաղըլա , իշպու նի-
յէթիւնին ինրաաը զըմնընտա , թէսատիւֆաթը զարիպէ-
տէն օլարագ , մէրգուլ տախի վահանըն ֆիրար իթմէք
իշինն բագիպ օլաճաղը վարօրըն թայիֆէլէրինտէն պիրի
իլէ , օն ատէթ Օսմանըլ լիւրասընա բազարըզ իթմիշ իտի
քի . մէրգուլ թայիֆէ տախի վարօրըն դապտանընա նի-
գօլի իշինն « թէյլէմին օղլու » տուր տիյէրէք , մումաի-
լէյհի եունան թօրրաղընա գաչքրաճագ իտի :

Նիգօլի վահանըն ֆիրար իթմէքտէ օլտուղու կիճէ ,
Սիվրիգօղը պիր իշ պէհանէսի իլէ պաշընտան տէֆ իթ-
տիքտէն սօնրա , չալմըշ օլտուղու բարալարը պիր քէմէր
տէրունինէ վազ իթմէքլէ պէլինէ պաղլատը . վէ հէման
կիճէլէյին Գասըմբաշատէն չրգուպ Աղապ գարուսը ճի-
հէթինէ տօղրու կէլմէքտէ իքէն , նակեահան խըրսըզ
Պէտիք քէօր սարխօշ օլտուղու հալտէ մէրգուլմը դարըլ-
լայարագ , « ահ նիհայէթ եագալատըմ » տիմէքլէ սրգը
սըգընա նիգօլինին պէլինէ եաբըշտը :

Ֆիլ վագը Պէտիք ժանըն թալիմաթը իւզրէ նիգօլիյի
կիճէ կիւնտիւզ արայուպ պուլամատըղընտան , օլ կիճէ
հըրսընտան լայըզըյըլա գաֆայը թուլուպ տօղրու Գա-
սըմբաշայա կիթմէքլէ նիգօլինին պէյթուլթէթ իթմէքտէ
օլտուղու գուլիպէնին գարուսընը գըրարագ իշէրի կիրտի
վէ մէրգուլմը օրատա պուլամատը իսէտէ օտանըն ալթ-
իւսթիլիյինտէն նիգօլինին ֆիրար իթմիշ օլտուղունու
անլայուպ Աղապ գարուսընա տօղրու կէլմէքտէ իտի .
անճագ չուրասը մալիւմ օլա քի նիգօլի քէնտի գուլիպէ-
սինտէն չըգար չըգմազ , հէման պիր իքի տագըգա սօնրա
Պէտիք տախի մահալի մէզքիւրէ կիրմիշ իտի :

Հէր նէ հալ իսէ նիգօլի պու մէմուլին զայրի միւմա .

նաաթտէն շաշրուպ , բութ կիպի տօնա գալտը . վէ տէ-
րագապ խրրսըզ Պէտիյին պու թէշէպպիւսաթը , հէր հաւ-
տէ ժանըն թէրթիպու թահրիքի իլէ օլտուղունու անլա-
յուպ , հալիմանէ պիր սէօյլէյիշ իլէ Պէտիյէ . . :

— Պէտիք գարընտաշըմնէ՞ իսթէրսին պէնտէն . տէտի :

— Նէմի իսթէրիմ . չալտըղըն բարալարըն եարքսընը
իսթէրիմ . . . սէնի հընզըր սէնի պէնիմ կէօղիւմի օնպէշ
եիրմի մէճիտիյէ իլէ պօեայուպտա քեահատլարը էլիմտէն
ալմագ հա . . :

— Ճանըմ նէ տէյօրսուն չըլտըրտը՞նմը :

— Պէն նէ տէյօրսամ պիլիրիմ , շունտան շո՞քայա կիթ-
մէյէ եագանը պըրագմայաճարմ :

Պէտիք Նիգօլի գատար գուրնազ վէ իշկիւզար տէյի՞
իտի իսէտէ , հալպուքի անտէն չօգ զիետտէ կիւճլի վէ
գուվվէթլի իտի , վէ Նիգօլի տախի մէրգոււմըն պու խա-
սիյէթինի պիլտիյինտէն , գսւվվէյի պաղուսի իլէ Պէտիյի
հազլայամայաճաղընը ազլը քէսէրէք , անճագ հիյլէու
տէսիսէ իլէ մէրգոււմըն էլինտէն եագայը սըլըքմագլըղըն
եօլունու տիւշիւնսիւշ , վէ տէրագապ զիհնինտէ պիր բը-
լան թասսավուր իտէրէք . . :

— Պէտիք գարտաշըմ սանա տօղրսւսունը սէօյլէյիմմի
տէտի :

— Սէօյլէ պագալըմ :

— Պու իշի սանա խապէր վիրէնին քիմ օլտուղունու
էյի պիլիրիմ , անճագ մէրգում սօն տէրէճէ խայըն վէ
ալչագ պիր առէմ օլմաղըլա , իշինի պէճէրտիքտէն սօն-
րա , սանա հիշ պիր շէյ վէրմէյէճէյի մալիւմ տիր , վէ
նոսըլքի պիլիրսին պիզ պիրիպիրիմիզլէ էսկի վէ սատըգ
նօստ օլտուղումուղտան սէնտէն հիշ պիր շէյ կիզլէմէ-
յէճէյիմ , իմտի պէնի տինլէ , պիլմիշ օլասընքի պէն հէ-
ման պու կիճէ եունան թօրաղընա ֆիրար իտէյօրում ,

էկէր իսթէրսէն շիմտիտէն թէգի եօգ պէնիմ իլէ պէրա-
պէր կէլ, օրատա քիմսէ պիզի թանըմազ օլմաղըլա պիր
տիւքեան աչարագ իշէ պաշլարըզ, վէ գարընտաշ կիպի
պիրիպիրիմիզլէ պարընըր կիտէրիզ:

Պէտիք պիրազ տիւշիւնտիւքտէն սօնրա, մէրգումըն
թէքլիֆիւնի կիւյա գապուլ իթմիշ կիպի պիր հալ կէօս-
թէրէրէք « Բէք ալա մատէմքի պէօյլէ իսթէեօրսուն պէն-
տէ գապուլ իթտիմ կիթտի » տէտի:

Մէրգուման իբի հայլազլար պիրիպիրլէրինի տէքէ կէ-
թիրմէք էֆքեարընտա իտիլէր, շէօյլէքի, Նիգօլի պիր
ֆըրսաթընա տիւշիւրմէքլէ Պէտիյի վուրուպ թէլէֆ իթ-
մէքլէ մէրգումըն էլինտէն եագայը սըյըրմագ նիյէթի
ֆասիտէսինտէ օլտուղու կիպի, Պէտիք տախի վարօրա
կիտէր իքէն, էսնայի ըահտէ գայըղըն տէրունինտէ Նի-
գօլիյի սիլահլա թէհտիտ, վէ սըգըշտըրարագ բարալարը
ալտըգտան սօնրա, պիր թագրիպ գայըղը տախի տէվիր-
մէքլէ մէրգումը տէնիզտէ պօղմագ էֆքեարընտա իտի:

Վէ ֆիլ վագը Նիգօլի ապա եիւզմէք պիլմէտիքտէն
մատտէ, տէնիզտէն տախի զիեատէսի իլէ գօրգար իտի,
վէ Պէտիք իսէ անա նիսպէթէն տէնիզտէ ատէթա պալըգ
կիպի եիւզէր օլտուղու հասէպի իլէ, քէնտիսի հէր հալ-
տէ գուրթուլաճագ, վէ Նիգօլի տախի միւճէրըէտ պօ-
ղուլաճագ էֆքեարընտա իտի իսէտէ, պի հիքմէթուլահը
թաալա մալիւմիւմիւզ օլտուղու վէշհիլէ (էվտէքի բաղար
չարսույա ույամատը) եանի պիլ աքիս Նիգօլի գուրթու-
լուպտա, քէնտիսի պօղուլմուշ կիթմիշ իտի:

Հէր նէ հալիսէ մէրգուման իբի հայլազլարըն նիյէթը
ֆասիտէլէրի պիրի պիրլէրինէ միւշապիհ օլտուղու հալտէ
աչապ գաբուսընտան կէշէրէք պալըգ խտնէ իսկէլէսինէ
տօղըու կէրլտիլէր, վէ մէգքիւր իսկէլէսին եագընլարընտա
պաղը օլան ուֆաճըգ վէ օյնագ պիր պալըգ գայըղը-

նըն իբրինի չէօգիւպ տէրունինէ աթլատըլար , վէ տէրա-
գապ Պէտիք քիւրէյէ , եաբըշտը :

Մէրգում սըգը սըգընա քիւրէք չէքմէքլէ գայըգ տա-
խի քէմալի սիւրաթլէ հարաքէթ իթմէքլէ պիր չարիեէք
զարֆընտա քէօբըիւյի կէշտիլէր , վէ թամամ թօբխանէ
աչըգլարընա վասըլ օլտուգլարընտա , Պէտիք նակեահան
քիւրէքլէրի պըրագըպ օթուրտուղու եէրտէն սըշըրատը ,
վէ սըյրա պըշագ նիգօլինին իւզէրինէ հիւճիւմ իթմէքլէ ,
« Արթըգ էլիմտէն գուրթուլաճաղըն եօգ , թէզ չիմտի
բարալարը չըգար եօխսա պաղըրնը տէլէրիւմ » տէյինճէ ,
զաթէն նիգօլինին էֆքեարը տախի Պէտիյին իւզէրինէ
հիւճիւմ իթմէք օլմաղըլա , օլտախի հէման լթարֆէթիւլ
այնիտէ պէլինտէն պիր թապանճա չըգարուպ Պէտիյին
կէօյսիւնէ տօղըու աթէշ իտէճէք իքէն , Պէտիք մէր-
գումա մէյտան վիրմէյէրէք հէման պէլինէ սարըլտը , վէ
պու չիտէթլի սատմէլէրտէն գայըգ տէվրիլիւպ իքիսի
պիրլիքտէ տէնիզէ տիւշտիւլէր քի , նէթիճէյի հալին
նասըլ օլտուղու օգուեանլարըմըզըն մալիւմի օլտուղուն-
տան , թէքըրաբէ հաճէթ կէօրմէյիզ :

Սապահլէյին շաֆագ աթար աթմաղ պալըգճըլար
Գիւրքճիլէր գաբուսը իսկէլէսինին բիյշկեահինտէ Պէտի-
յին նաշէսինի կէօրտիւքլէրի կիպի . իւսկիւտար գայըգ-
ճըլարը տախի Գըզ գուլէսի աչըգլարընտա պաթմըշ օլան
պալըգ գայըղընը պուլուպ սահիպինէ թէսլիւմ իթտիլէր :

Պու վագաանըն նասըլ օլտուղսւնու , Ըսթէլեօ իլէ Վա-
հան , վէ Եագօմիտէն պաշգա հիշ պիր քիմնէ պիլմէ-
տիքլէրինտէն . հէրքէս կէօնա կէօն մանալէր վէրտիքլէրի
կիպի , օլ կիւնիւն ագշամը բայիթահաըմըղտա թապ օ-
լունան պիր ֆըրանսըզ զաղէթասընտա , ժան աթի իւզ
զիքը հավատիսի օգուտու , « Պու սապահ Գիւրքճիլէր
գաբուսը իսկէլէսի բիյշկեահինտէ մաղըրուգէն վէֆաթ

Իթմիշ օլան պիր ատէմին նաչէսի պուլունտուղու կիպի տէնիզին իւզէրինտէն տախի էսկիճէ պիր շապգա պուլունմուշ տըր , պու վագաալի միւէլլէմէ հագգընտա , ալտըղըմըզ մալիւմաթը մէվսսագայէ նէղարէն , մաղրուգ օլան շախս խըրսըզ Պէտիք նաւըյըլա էսկի պիր հայլազ օլուպ , քէնտի կիպի կիրուհը էրազիլտէն օլան պիր րէֆիգի իլէ պէրապէր , հէր նէ սէպէպէ մէպնի իսէ պիր պալըգ գայըղընա րագիպ օլտուգլարը հալտէ գայըգ գաղաէն տէվրիլիպ . իքիսի պիրտէն պօղուլմուշլար իսէտէ , անճագ պիրինին նաչէսի պուլունապիլմիշ տիր : »

Ժան պալատէ մուհարրէր հէվատիսի օգույուպ կէրէք խըրսըզ Պէտիյին վէ կէրէք տիւշմանը օլան Նիգօլինին թէլէֆ օլտուգլարընը անլայարագ վէֆգէլատէ սէվինմէքտէ իտի , ֆիլվագը մէրգոււմ , բարալար իլէ եիւզիւյի էլտէի տէմէմիշ իտի իսէտէ , քէնտի զիւյիւմիւնճէ հիշ օլմազսա Նիգօլի կիպի թէհլիքէլի պիր տիւշմանտէն գուրթուլա պիլմիշ իտի :

Ժան մէզքիւր պըրլանթա եիւզիւյին տախի Նիգօլի իլէ պէրապէր զայպու նապէտիտ օլտուղոն էֆքեաթընտա իտի :

Իշթէ Նիգօլի պէօյլէ պիր զարիպ թէսատիւֆ իլէ , սէֆալէթինի մուճիպ օլտուղու ատէմին վասէթասըյըլա էօլիւմտէն գուրթուլուպ , վէ եինէ միրգոււմըն թահտը հիմայէթինտէ օլարագ վաբօրըն գամարասընտա եաթմաքտա իքէն , Ըսթէլեօ վաբօրըն հէքիմի իլէ գամարատէն իչէրույէ կիրտի :

Թապիպ տըգգաթը թամմէ իլէ Նիգօլիյի մուպէնէ իթտիքտէն սօնրա պաղը մուալիճէլէր թէրթիպ իթտի , վէ Նիգօլի մէզքիւր իլաճլարըն թէէսիրի իլէ եավաշ եավաշ քէնտինի պուլարագ կէօղլէրինի աչտը , վէ զաթէն շաֆագ աթըպ օրթալըգ աղարմըշ օլմաղըլա , Նիգօլի պու-

լունտուղոյ մահալի լայրգըրլա կէօրիւպ, վէ տէհչէթլի պիր ըիւյա կէօրմիւշ զաննըրլա քէնտու քէնտույէ սէօյլէ-շէրէք « Աման եարապպիմ նէ տէհչէթլիւ ըիւյա տըր, պու տէմէքտէ իտի :

Ըսթէլեօ մէրգումըն եանընա եագլաշուպ « Պիրատէր ըիւյա կէօրմէքտէ տէյիլսինիզ, մուհագգաքէն տէնիզտէ պօղուլմագ իւզրէ իտինիզքի, ճէնապը Ալլահըն մուալէ-նէթի վէ սօնրա պէնիմլէ պէրապէր պուլունան (Վահանը կէօսթէրէրէք) շու մէրտ տէլիգանլընըն վասէթասըրլա գուրթուլա պիլտին տէյինճէ . . :

Նիգօլի ագշամտան պէրի պաշընա կէլէն հալլէրի խաթըրլայարագ ըիւյա օլմատըղընը անլատը, վէ հէման էլլինի պէլլնտէքի քէմէրէ կէօթիւրիւպ մէվճուտ օլտուղու-նու թապտիգ իթտիքտէն սօնրա չէհրէսինտէ պիր պէշաշէթ կէօրիւլտի, վէ Ըսթէլեօնըն « Սէնի պու մէրտ տէլիգանլը գուրթարտը » տէմէսի իլէ, կէօլլէրինի Վահանա տօղրու չէվիւրիւպ, մէրգումը անը վահիտտէ թանըտը, վէ տիւշարը հայրէթ օլարագ եիւքսէք սէտա իլէ պիր ահ չէքիւպ պայրլա գալտը :

Վահան իլէ Ըսթէլեօ հէքիմին իհթիեաթէն պըրագմըշ օլտուղու րուհլարը մէրգումա գօղլատարագ ագլընը պաշընա կէթիւրէպիլտիլէր, վէ մէրգումա աճըգլը պիր սէտա իլէ Վահանա խիթապէն . . :

— Սհ նէ տէյօրսուն պիրատէր տէմէք օլուրքի սիզ պէնի խէլաս իթտինիզ էօյլէ մի . . . աման եարապպիմ նէ զարիպ հալ տըր պու . . . տէմէք քի էօմըիւմի սիզէ պօրճուլում, ահ թէշէքքիւր իտէրիմ, տէսի :

— Շիմտի թէշէքքիւրին սըրասը տէյիլ տիր, անճագ նասըլ օլտունուզ, պիր եէրինիզտէ աղըր հըսս իտիյօր-մուսունուզ :

— Համտ օլաղէն էյիեիմ, անճագ պիրազ եանըմաղըրյօր,

— Լաքին վաբօրն հէքիմի սիզի էյի հալտէ կէօրտիւ :

— Տէմէքքի պէն պիր վաբօր տէրունինտէ պուլուն .
մագտայրմ :

— Ըսթէլեօ մէրգումըն սէօզիւնէ ճէվապ օլարադ . . :

— Էվէթ Շիրայա իշլէմէքտէ օլան (Ս.քիլլա) նամ թիւճ .
ճար վաբօրունատասքնըզ քի , ագչամ իւսթիւ հարաքէթ
իտէճէք տիր , ագչամա դատար աահա վագթինիզ վար ,
իսթէրսէնիզ տըշարը չըգուպտա էկէր պօղուլմամը իսէ
արգատաչընըզ պուլապիլիրսինիզ :

— Վագա արգատաչըմ ճանըմա դաստ իթմէք էֆ .
քերարնտա իտի իսէտէ , պէն եինէ մէրգումըն պօղուլ-
մասընը իսթէմէտիյիմ կիպի եիւզիւնիւտէ կէօրմէյի իգ-
րահ իթմէքտէյիմ :

— Մատէմքի , սիզէ դաստի վարըմըշ նիչիւն մէրգու-
մէ հիւքիւմէթէ թէսլիմ իթմէյօրսընըզ :

— Պէն հիշ պիր վագթ ճիւքիւմէթէ միւրաճաաթ ի-
տէմէմ , զիրա մէրգումըն պիր տէրէճէյէ գատար պանա
գաստ իթմէյէ հագգը վար տըր :

— Աճայիպ , նաճըլ հագգը օլապիլիր :

— Զիւնքի մէրգումըն զէվճէսի պէնի պաշտան չըգար-
մըշ օլմաղըլա , պիր սէնէտէն պէրի տիրքի մումաիլէյհա
իլէ մինասիպէթ բէյտա իթմիշ իտիմքի , կէրէք գօճասը
վէ կէրէք գարընտաչլարը , քի ճիւմէսիտէ սատըգ ահ-
պապլարըմ իտիլէր , իթտիյիմ խըյանէթէ պէտէլէր հալ-
տէ պէնտէն ախըը ինթիգամ իտէճէքլէրի շիւպհէսիզ տիր ,
իմտի էկէր սիզ վէ եախօտ գապտան պէնտէնիզի Շիրայէ
կէօթիւրմէք իսթէմէյուպտա տըշարը չըգմաղա մէճպուր
օլուրսամ էօմրիւմի գուրթարտըղընըզ պէհուտէ օլաճագ
տըր , չիւնքի հէր հալտէ մէրգուման պէնի էօլտիւրէճէք-
լէրտիր :

Նիգօլինին պու եալան սէօզլէրի սըհհէթէ գարին կի .

պի օլմաղըլա վահան իլէ Ըթեղեօ ինսնտըլար իսէտէ ,
վահան իշի պիր էյիճէ Թաստիգ իթմէք իսթէյուպ . . :

— Լաքին կիճէնին նըսփընտա տէնիզտէ նէ՞ իշինիզ
վար իտի , տէտի :

— Պէնտէնիզտէ օրայը սէօյլէյէճէքտիմ , շէօյլէքի մէր-
գումէ իշվէպազ գարընըն էլինտէն իզմիրէ գաշմագ էֆ-
քեարըյըլա պու կիճէ գայըգլա Նէմցէ վաբօրլարընտա
գահվէճիլիք իթմէքտէ օլան պիր ահպապըմա միւրաճա՝
աթ իտէճէքտիմ քի . մէրգումէնին գօճասը տախի կիւյա
կէօնտէրիյէ կէլմէք պէհանէսի իլէ պէրապէրիմտէ պու-
լունմագտա իտի , հալպուքի տէնիզէ աչըլտըղըմըզտա
մէրգում պէնի գաթլ իթմէք իշիւն իւզէրիմէ հիւճիւմ ,
վէ պէնտէնիզ տախի Թապիյի քէնտիմի միւտաֆաա իթ-
մէքտէ իքէն գայըգ տէվրիլիպ իքիմիզ պիրտէն տէնիզէ
տիւշտիւք :

Պալատէ իշար գըլընտըղը կիպի Նիգօլինին տիւզտիւյի
եալանլար իհթիմալտէն պայտ օլմատըղընտան քեամիլէն
ինսնըլտը , վէ Ըթեղեօ իլէ վահան մէրգումը իզմիրէ
կէօթիւրէճէքլէրինի վատ իթտիքլէրինտէ , Նիգօլի վէֆ-
գէլատէ սէվինիւպ ըզհարը Թէշէքքիւր իթմէքլէ . . :

— Համտ օլտուն քէնտիմի իտարէ իտէճէք գատար
բարամ օլմաղըլա , սիզէ լազըմ կէլէն իւճրէթի տախի վէք-
տիքտէն սօնրա , եա իզմիրէ վէ եախօտ Շիրայա չըգտը-
ղըմըզտա տախի պիր տիւքեան աչըպտա նամուսըմ իլէ
կէչինէպիլիրիմ զանն իտէրիմ , տէտի :

— Հայ հայ էլպէթտէ կէչինիրսինիզ , վէ շու տախի
մալիւմին օլտուն քի կէրէք պէն վէ կէրէք սինեօր Ըս-
թէլեօ սիզտէն իւճրէթ գապուլ իթմէքլէ եաբտըղըմըզ
ինսանիյէթի աքճէ իլէ սաթան ատէմլէրտէն տէյիլիզ ,
տէտի :

Վաբօր ագշամ իւսթիւ եօլա չըգուպ , վահան իլէ Նիշ

գօլի անընդամենը Կֆքեարլարտա օլտուղլարը հալտէ վա-
թանլարընը թէրք իթմէքտէ իտիլէր :

Նիգօլի հէրնէ գատար տօղտուղու կիւնտէն պէրու
խապասաթ վէ ճինայէթ իլէ մէլուֆ վէ սօն տէրէճէ ախ-
լաղը պօղուգ պիր ատէմ իտի իսէտէ , վահանըն քէնտի
հագգընտա իճրա իթմիշ օլտուղու ինսանլիյէթ , գալպինէ
վէֆգէլատէ թէէսսիր իթմիշ իտի , չիւնքի վահանը մա-
նէն էօլտիւրմիւշ օլտուղու հալտէ մէրգոււմ մատտէթէն
քէնտինի էօլիւմտէն գուրթարմըշ օլտուղունու խաթրընա
կիթիրտիքճէ , պու հալ վարա վարա մէրգոււմըն ախլա-
ղընը թէպտիլ իթմէքլէ , իթտիյի խապասաթէ նատիմ
օլարապ պիթ թէտրիճ թարիգը խաթիգամէթէ սալիք օլ-
մագտա իտի :

Էրապար ճինայէթին վէ հէրնէվի պույի տիլապ սա-
հիպի օլանլարըն էքսէրիսի իճրա իթտիքլէրի քէմլիյէ պէ-
տէլ էյլիք վէ ինսանլիյէթ կէօրտիւքլէրինտէ , պիր տէ-
րէճէյէ գատար ըսլահը նէֆս վէ թէպտիլի ախլապ իտէ-
ճէքլէրի զաննը գավիսինտէյիղ :

Յիլ հագգըգա վահան Նիգօլինին քէնտույէ իթմիշ օլ-
տուղու տիւլմէնլիյի պիլմէմէքլէ վէ սըրֆ ինսանլիյէթին-
տէն թահրիք օլարապ տիւլմէնինէ էյլիք իթմիշ օլտու-
ղու հալտէ , եա իսիյու Մէսիհ էֆէնտիմիղ հագրէթլէ-
րինին « տիւլմէնինիղէ էյլիք իտինիղ » պույուրտուղու
կիպի , պիր ատէմ քէնտի տիւլմէնինի պիլիպ թանըմագ-
լա , քէմլիյէ պէտէլ էյլիք իտէնլէրին տիւնսա վէ ախ-
րէթ նայիլի միւքեաֆաթ օլաճագլարընա չիւպհէմի վար :

ՕԹՈՒՋ ԻԻԶԻՒՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՄՈՒՀԻՊ ՊԵՅԻՆ ՄԵՍՈՒԼԻՑԷԹԻ

Վահանըն ֆիրար իթմիշ օլտուղու հավատիսի էվվէշա Մուհիպ պէյ տույմուշ իտի, չիւնքի միրի մումաիլէյհ մալիւմիլ օլտուղու կիպի, Բանկալթի մէղարլըղնտա վագը քիլիսպտէ միւսթալտէմ զարիպ բաբազըն վասէթասըյըլա, Վահանտան միր մէքթուպ ախղ իթմիշ իտի քի, մէքթուպը մէղքիւրտէ մումաիլէյհ ֆիրարընըն էսպապը միւսիպէտինի շու վէչհիլէ պէյան իտէրէք էօզը տիլէմէքտէ իտի,

Պիրատէրը ըուհպէրապէրիմ էֆէնտիմ ճէնապլէրի

« Ինտի աճիզանէմտէ հէր շէյտէն զիեատէ գըյմէթտար օլան նամասըմիլէ պէրապէր, մինէլգատիմ ճանուլթէնիմտէն էֆզըն սէվմիշ օլտուղում Հըռիբսիմէմի տալի միւսէպպէտէն զայպ իթտիքտէն սօնրա, ալթըգ Լստամպօլտա տուրուպտա, եարու աղեարըն սէնկի թանընա վէ շունուն պունուն սիթէմամիլ պագըյլարընա հէտէֆ օլմագտան իսէ, թէրքը տարու տիյար իթմէքլիյի մինասիպ կէօրտիւմ » :

« Վագա'ա չիմտիքի հալ գանղը թարաֆա կիտէճէյի. մի պիլմէղ իսէմտէ, իւք չըգաճաղըմ իսկէլէտէն, նէրէտէ պուլունտուղումու, իչպու մէքթուպը սիգէ թէպլիմ իտէն հիւրմէթլիւ զաթտան անլայապիլէճէյինիլ տէրքեար տըր, հէր նէ գատար ֆիրարըմտան տօլայը հիւքիւմէթը սէնիյէնին զաթը ալինիլի մեսուլ թութաճաղը մէլհուլ իսէտէ, հալպուքի զաթը ալինիլ կէրէք պէյ բէտէրինիլին նուֆուզը, վէ կէրէք պուլունտուղունուլ հալու մէվգը

սայէսինտէ քէնտինիզի սուհսւլէթ իլէ գուրթարապիլիր-
սինիզ տէյու զանն իտէրիմ, շայէտ զաննը աճիզանէմին
աքսիսի վուգու պուլուրսա, եանի զաթընըթ թագեիգ՝ վէ
թէքտիր իթտիքլէրին մերգում բաբազըն վասէթասըյըլա
պէնտէնիզէ պիլտիրտիյինիզ հալտէ, ասլա վագըթ զայպ
իթմէքսիզին, վէ հէր կէօնա բինճու աղապը կէօզիւմէ
ալարագ հէման Ըստամպօլա կէլէճէյիմէ զէրրէ գատար
շիւպհէնիզ օլմասըն :

ՄՈՒՀԻՊՊԻ ՍԱՏԸԳԸՆԸՉ ՎԱՀՍՆ

Մուհիպ պէյ պալատէ իշար գըլընան մէթուպըն մա-
պինտէն վուգույի հալի քեամիլէն անլատը, հալպուքի
միրի մուամիլէյհին պաշընտան սէվտա բուզիկեարլարը
էսմէքտէ օլուպ, պու կիպի իշլէրին իզգէրինէ տիւշիւն-
մէյէ վագթի եօղուտը, անճագ Վահանը, ֆիրար իթ-
տիյինէ պիր տէրէճէյէ գատար մագուր թուլթմագլա,
վուգու պուլաճագ ահվալին նէթիճէսինէ միւնթագըր օլ-
լարագ, ասըլ քէնտի տէրտինի տիւշիւնմէքտէ իտի :

Փիլվագը միրի միւշարիլէյհ էլէմը տէրունինի ունուտա-
պիլմէք էմէլի իլէ իյշու իշրէթէ տէվամ, վէ չօգլուգ գօ-
նաղատա կէլմէյուպ կիրուհը բինտանը մէյաշամիլէ կի-
ճէ կիւնտիւզ իւնսու իյթիլաֆ, վէ պու սուրէթլէ սէր-
մայէյի էօմրու նամուսընը իթլաֆ էթմէյէ պաշլամըշտը
քի, Ժան մուամիլէյհին պու հալինի այնի ֆըրսաթ ատտ
իտէրէք, Վահանա եաբմըշ օլտուղու կիպի Մուհիպ պէյի
տախի պիր տուզաղէ տիւշիւրմէք էֆքեարինտէ իտի, զի-
րա մէրգումըն Վահան իլէ Մուհիպ պէյին մապէյնլէր-
ինտէ նէշը իթմիշ օլտուղու ֆէսատ թօխումլարը, իսթէ-
տիյի սէմէրէյի հուսուլէ կէթիւրմէմիշ իտի, եանի միրի
մուամիլէյհ Վահանըն ախլաղը պօզուգ պիր ատէմօլտու-
ղունա ինանտըղը հալտէ տախի էլան մէրգումըն սա-

տորդ ահպապը օլմաղըլա, պիթթապի Հըռիբսիմէնին մու-
վաճէհէսինտէ քէնտինէ բաղմէն Վահանը թասահհուպ վէ
իլթիզամ իտէճէյի մէլհուզ օլուպ, պու սէպէպտէն Մու-
հիպ պէյին Հըռիբսիմէն իլէ բէյտա իթմիշ օլտուղու մի-
նասիպէթը տօստանէնին քէնտի հագգընտա խալըրը օ-
լամայաճաղընա ագլը քէսէրէք, էվէլ էմիրտէ իշպու մի-
նասիպէթի գաթ իթտիքտէն սօնրա, էֆէնտիլէրինին էմրի
իլէ Վահանըն եէրինէ միրի մումաիլէյհին մաղաղայէնէ-
զարէթ իտէճէյի իհթիմալին տախիլինտէ պիր մատտէ օ-
լուպ, շայէտ պէօյլէ պիր հալ վուգու պուլտուղունտա
օլվազըթ քէնտիսի իսթէտիյի կիպի տօլապընը չէվիրէ-
մէյճէյի հիսապ իթմէքլէ, պունուն տախիսէրիան պիր
չարէսինի տիւշիւնմէքտէ իքէն, իշ քէնտի տիլխահը իւզ-
քէ այաղըլըլա կէլմիշ իտի :

Շէօյլէքի միւֆսիտի մէրգում Վահանըն վուգույի ֆի-
րարընը մէմնունիյէթը ազիմէ իլէ տույուպ, էվէլա մա-
տամ Տէրպանեան իլէ պու մէսէլէ հագգընտա միւշավէ-
րէ իթտիքտէն սօնրա, իշպու ֆիրար մատտէսինէ կէօնա
կէօն րէնկլէր, վէ միւֆսիտանէ մանալէր վիրէրէք միւսի
Տէրպանեան կիպի մէքատիր շինաս վէ ալիճէնապ զա-
թըն զիհնինի պիր մէրթէպէ չէլմիշ վէ գանտըրմըշ իտի
քի . մումաիլէյհ միւֆսիտի մէրգումըն թահրիքի, վէ
պաշըճա զէվճէսի օլաճագ մէլունէնին իղվայի չէյթա-
նիյէսի իլէ, սայէսինտէ քէսպը սէրվէթու իթիպար իթ-
միշ օլտուղու, վէ ատէթա վէլինիյմէթի մագամընտա օ-
լան Սէրմէտ պէյէ աթիւղ զիքը մաալտէ պիր թէզկիրէ
իրսալ իթմէյէ ութանմամըշ իտի :

Թէզկիրէյի մէզքիւրէյի ժան քէնտիսի գալէմէ ալըպ
չօրպաճըսընա տախի իմզալաթմըշ իտի քի շու վէչհիլէ
եազըլմըշլտը :

Միւրվեթիւ Էֆէնտիմ ճէնապլէրի

»Նանքէօր վէ մէլուն Վահանն իրթիքեապ իթմիշ օլ-տուղու սըրգաթը մէզմումէտէն տօլայը գօմբանեամըղըն կէրէյի կիպի սէքթէտար օլմասը մալիւմը ալիլէրի տիր , մէրգում գանունէն թէվգըֆ վէ իսթինթագ օլունուպտա, կէրէք նուգուտը մէսրուգայը , վէ կէրէք ինտիմոէ պին լիրա գըյմէթի վէ ալէլ խուսուս միւթէվէֆա վալիտէմին պէնտէլէրինէ եատիկեար մէգամըյըլա վէրմիշ օլտուղու միւսէննա պըրլանթա եիւզիւյին իսթիրտատը մէմուլի գավիսինտէ իտի իսէքտէ , մէսմույի ալիլէրի պույրուլ-տուղու կիպի , էսնայի մուհաքէմէտէ մախտումը ալիլէրի Մուհիպ պէյ ճէնապլէրինին , մէմուլին զայրի սուրէթտէ օլարագ նանքէօրը մէրգամը իսթիսհապու միւտաֆաայէ գալքըյմասըյըլա , պիթթապի մահքէմէճէ պիր գարարը գաթի վէրիլէմէյուպ , անճագ սարիգը մէզպուր մուվագ-գաթէն հապա օլունմաղըլա իսթինթագընա տէվամ օլուն-մագտա իքէն , պու տէֆա եինէ միրի մումաիլէյհ զաթը ալիլէրի նամըյըլա պիղէ բաղմէն մէրգումա քէֆալէթ իթ-մէքլէ մահբուստան չըգարտուպ վէ չէնտ կիւն սօնրա տախի ֆիրար իթտիրմիշ օլմաղըլա սարիքը մէրգումըն շէրիքի օլտուղու էզհէր ճիհէթ անլաշըլմըշ տըր :

Իմտի կէրէք նուգուտը մէսրուգայը , վէ կէրէք մէգ-քիւր պըրլանթա եիւզիւյի գանունէն Մուհիպ պէյտէն թալէպ իտէճէք օլտուղում մուգարրէր օլուպ . խահնա-խահ միրի մումաիլէյհին ալէյհինէ տավայէ գըյամ իթ-մէքլէյէ գարարը գաթի վիրմիշ իսէմոէ . հալպուքի իյճա-պը իճրասընա թէշէպպիւս իթմէզտէն էվվէլ պիր քէրրէ գաթը ալիլէրինէ պիլաթիմէք տախի վաղիֆէյի նէզաքէթ աոտ իթմիշ օլտուղում մալիւմը ալիլէրի պույրուլտուգ-տա , խուսուսը մէզպուր հագգընտա հէր նէ էմրինիղ օ-

լուրսա պիր ան ագտեմթարափը աճիզանեմէ պիտիրմէս
նիզ սիյազընտա , իշպու թէզկիբէյի աճիզանեմ սաւլպը
սէնավէրիլէրինէ թիստար դըլընտը :

Պ. ՏԵՐՊԱՆԵԱՆ

Սէրմէտ պէյ քէմալի սըյըրգըլըզլա եազըլմըշ օլան իշ-
պու մէքթուպը օգուհունճա , սօն տէրէճէ հիտէթլէնտիջ
վէ զաթէն միրի մօւմաիլէյհ իհթիյար օլմաղըլա հըսս իթ-
տիլի էնտիշէտէն ատէթա նուղուլ ինտիրմիշ կիպի սըհհէ-
թինէ խալէլ կէլմիշ իտի :

Սէրմէտ պէյ զաթէն Ելիր վագըթտան պէրու էվլաշ
տընըն հալինտէ պիր թէպէտտիւլաթը ղարիպէ , վէ պիր
թէսէյիւպ միւշահատէ իթմէքտէ իտի քի , պու հալ մի-
րի մումաիլէյհին վէսվէսէսինի մուճիպ օլարագ , պու
թուսուստա մախտումինտէն իյզահաթ թալէպ իթմէք նի-
յէթի իլէ պիր քաշ տէֆա մումաիլէյհի կէօրմէք իսթէ-
միշ իտի իսէտէ , հէր տէֆասընտա ուշագլար իհթիրագ
իլէ Մուհիպ պէյին չօքլուք գօնաղա կէլմէտիլինի խա-
պէր վէրմիշէր իտի քի , պու հալ իհթիյար բէտէրին պիւս-
պիւթիւն պատիլի էսէֆի օլմուշ իտի :

Միրի միւշարիլէյհ քէմալի էսէֆի տէրուն իլէ էվլա-
տընըն իթիսագ իթմիշ օլտուղու պու նասպէճա թարիքի ,
վէ անտէն թէվէլլիւտ իտէճէք օլան մինաուպէթսիզ հալ-
լէրի միւլահաղա իթմէքտէ իքէն , պալատէ մուհարրէր
մէքթուպըն մաալի էսէֆ իշթիմալինտէն մուհիպ պէյին
տէհշէթլիւ պիր ճինայէթ իլէ տախի իթհամ օլուստու-
ղունու , վէ պու նամուսուղլըգ իսէ տօղրուտան տօղրու-
եա քէնտինէ , եանի խանէտանը նամը ալիսինէ ալիտ օ-
լաճաղընը թահտը թէֆէքքիւրէ պընճա հիտէթլինտէն
աթէշ քէսիլմէքտէ իտի :

Նասըլլէրի տէմիշիզ Սէրմէտ պէյ հիյլէու տէսիսէլէր :

տէն իւրաքանչիւր տօղորու վէ սափթիյնէթ ֆաղաթ թիյղ մէշրէպ վէ հիտէթիւ պիր զաթ օլուպ, հէր շէյտէն զի-
 Եատէ նամուս ճիհէթլէրինէ վէֆգէլատէ էհէմմիյէթ վէ-
 ըրը օլմաղըլա, հիշ պիր վէչհիլէ մախտումինտէն պու կի-
 պի ատի պիր խըյանէթ մէմուլ իթմէզ իտի իսէտէ, չի
 ֆայիտէքի մէքթուպը մէզքիւրըն տէհչէթիւ մաալինէ
 կէօրէ. «Մատէմքի խըրսըզլըգ թէօհմէթի իլէ միւթթէ-
 հիմ օլան Վահանը էսնայի մուհաքէմէտէ թասահհուպ,
 վէ միւտաֆուս իթմիշ, վէ հաթտա պատէլ մուհաքէմէ
 մերգսւմա քէֆալէթ իտէրէք մահրուստան չըգարտմըշ,
 վէ մէրգոււմ տախի պուստան իսթիֆատէ իթմէքլէ ֆի-
 րար իթմիշ իտի », իմտի հէրքէսին, կէօրիւնէն իմարէ-
 լէրին հիւքմիւնճէ Մուհիպ պէյէ ատէթա Վահանըն
 մուլիւնի նազարըյըլա պազաճազլարընը, վէ հիշ օլմազ-
 սա, սարիգը մէրգոււմն ֆիրարընը թէսհիլ իթմիշ տիր
 զիւյիւմիւնէ զահիպ օլաճազլարը թապիյի վէ տէրքեար
 իտի :

Սէրմէտ պէյ մախտումի իլէ Վահանըն պէյնիտէ օ-
 լան մուհապէթը գատիմէյի պիլիր իտի իսէտէ, հալպու-
 քի քէնտի ըէյինէ մուխալիֆ օլարագ, վէ ազիմ պիր
 մէսուլիյէթ տէրիւհտէ իթմէքլէ, էսնայի մուհաքէմէտէ
 հէմ չիքիայէթճի վէ հէմ շէֆաաթճըլըգ իտէճէյինի վէ
 պուստան գաթինազար հիշ մալիւմաթը օլմատըղը հալտէ,
 քէնտիննամու իթիպարըյըլա մէրգոււմ քէֆալէթ իտուպ
 տա մահրուստան չըգարտաճաղընը ասլա մէմուլ իթմէտիյի
 կիպի, միրի մումաիլէյհ պու կիպի հալլէրին տօսալուք վէ
 ահպապլըգ հուտուտը խարիճինտէ շէյլէր օլտուղունու
 միւլահազա իթմէքլէ, միւճէրրէտ պու իշտէ պաշգա պիր
 էսրար օլաճաղընը քէշֆ իտուպ, մահզա օղլունու իս-
 թիճվապ իտէրէք պու հալի անլայապիլէճէյինէ գարար
 վէրտի, վէ տէրագապ գօնագտա պուլունան ուշագլարը

ճէլայ, վէ հէր նէրէտէ իսէ Մուհիպ պէյի սէրիան պու-
լուպ կէթիրմէլէրինէ տայըր էվամիրը չէտիտէ իթա իթ-
միշ իտի :

Ուշագլար էֆէնտիլէրինին էմրի միւճիւպիւնճէ Մու-
հիպ պէյի էօթէպէրի բէք չօգ արատըգտան սօնրա, նի-
հայէթ Գալաթա ճիվարընտա օլան մէյիւանէլէրին պի-
րինտէ Զիւմրէյի Պատէքէշան իլէ պէրապէր պատէնուշ
վէ նիսմէսթ օլտուղու հալտէ պուլտուլար, վէ անճագ-
ագչամ իւսթիւ գօնաղա կէթիրէրէք, միւրի մուամալէյհին
կէլտիյինի Սէրմէտ պէյէ խապէր վէրտիլէր :

Մուհիպ պէյ վահանա քէֆալէթ իտուպտէ մահբուս-
տան չըգարտմըշ օլտուղու իշիւն բէտէրինին սիթէմու-
սէրզէնիշինէ հէտէֆ օլաճաղընը պիլիւր իտի իսէտէ, մէր-
գումըն ֆիրարընտան տօլայըր միւսիւ Տէրպանեան թա-
րաֆընտան իշէ պաշգաւ ըէնկէր վէրիլէճէյինի, եանի
քէնտինին տախի վահան կիպի խըրսըզլըգլա իթհամ ի-
տիլէճէյինի խաթըրնտան պիլէ կէչիրմէմէքտէ իտի :

Հէր նէ հալ իսէ Մուհիպ պէյ բէտէրինին օտասընա
կիրտիյի էանատէ. մուամալէյհ էբէյիճէ խասթա օլտու-
ղու հալտէ եաթաղընտա եաթմագտա օլուպ, մախտու-
մինֆ պարիտ պիր մուլամէլէ իլէ գապուլ իտէրէք եիւ-
ղիւնի էքշիթտի :

Միրի մուամալէյհ բէտէրինին թաւրու հէյէթինտէն
վուգույի հալի անլայուպ, վէ էվէլա քէնտիսի քէլամէ
աղազ իտէրէք . . .

— Բէտէրը աղիզիմ նիշիւն եաթըբօրսունուղ քէյֆ-
սիզմիսինիզ . . . տիմէքլէ մուամալէյհին եաթաղընա եագ-
լաշուպ տէստինէ բուս իթմէք իսթէտի :

Միրի մուամալէյհ հիտէթլէ էլինի կէրը չէքտի, վէ
ղազէպնագ պիր նիկեհա իլէ մախտուլինէ պագարագ . . .

— Ա՛հ խայըն սէնին կիպի խայըրսըզ էվլատա մալիք

օլան պիր բէտերին հալի պաշգա կէօնա օլապիլիրմի , տէտի :

— Աման բէտերը ազիզիմնէ տէյօրսունուզ , գանձը հալիմուն թէշէքի իթմէքտէսինիզ :

— Թէշէքքիւրէ շահան հիշ պիր հալին եօգքի :

— Գապահաթըմին նէ՞ օլտուզունու պէեանէ հիմմէթ պույուրուրմուսունուզ :

— (Հիտէթինտէն աճը աճը կիւլէրէք) Գապահաթընը մը , հայրը հիշ պիր գապահաթըն եօգ անճագ էկէր սէհ նի խապէրը մախսուս իլէ ճէլպ իթմէզսէխաթ , պէլքի ճէնա զէմոտէ պիլէ հազըր պուլունմագ իսթէմէյէճէքտին , եազըք եազըք շու սինու սալիմոտէ պանա եարու մուալին օլաճագ եէրտէ , կիտէ կիտէ նասիհաթ տինլէմէզ , սէզզ անլամազ , սերքէշ վէ եարամազ օլտուն :

— Հաշա վէլինիլմէթիմ , պէնտէնիզ սերքէշիք վէ եարամազը սըֆաթլարընը հիշ պիր վէշհիլէ գապուլ իտէմէմ :

— Էվէթ սիննին քէմալէ իրտիքճէ ագլըն պաշընա կէլիր իւմիւտինտէ իքէն , պիլ աքիս վէֆգէշտտէ պիր եարամազ օլտուն , լաքին պիլմիշ օլասըն քի պու հալ պէօլլէ անվամ իտէմէզ , վէ պէն ճէտ պէ ճէտ ճանըմ կիպի մուհաֆազա իթտիյիմնամուսըմը սէնին կիպի խալըրսըզ պիր էվլատըն վասէթասըյըլա բայիմալ օլմասընա թահամիլ իտէմէմ :

Մուհիպ պէյ բէտերինին պու սէօզլէրինտէն ֆէնա հալտէ պօզուլարագ պաշտան այաղէ գատար թիթրէտի , վէ պօզուք պիր սէտա իլէ . . .

— Աֆֆ իտէրսինիզ բէտեր , պէնտէնիզ մինղայրի հատտին ապու ճէտտիմին նամուսընը մուհաֆազա իթմէք խուսուսընտա ճանըմ տախի պիլ իֆթիխար ֆէտա իթմէյէ հազըրըմ , անճագ րէճա իտէրիմ , սուչում հէր նէ իտէ

աչըդտան աչըղա սէօյլէյին քի պէնտէնիզտէ անլայուպ
անէ կէտրէ քէնտիմի միւտափա'ա իտէյիմ, տէտի :

— Ա' սուչունու անլամագ մը իսթէյօրսուն , բէք ալա ,
պուլուրուն , իշթէ պիր նամուսուզլուգ մէսէլէսի քի ,
մահլա րէյիմէ մուխալիֆ օլարագ սէնին խօտ սէրանէ հա-
րաքէթինտէն նէշաթ իթմիշտիր , ա'հ Մուհիպ պու աֆֆ
օլունուր դապահաթ տէյիլտիր :

Վէ միրի մումաիլէցհ միւսիւ Տէրպանեանտէն ախզ
իթմիշ օլտուղու մէքթուպը էլլէրի թիթրէյէրէք մախ-
տումինէ թագտիմ իթմէքլէ , « Շիմտի պու մէքթուպը
օգուրսան իճթիսար իթմիշ օլտուղուն դապահաթըն տէ-
րէնէսինի անլարսն » տէտի :

Մուհիպ պէյ թաաճիւպ իլէ մէքթուպը ալարագ օգու-
մայա պաշլատը , վէ օգուտոագճա պիշարէ տի լիգանլընըն
պէնզի սարարըպ վէ տիզլէրինին պազը քէսիլէրէք , ա-
յագ իւզթի աուրամայուպ հէման եան գանէրէսինին իւ-
զէրինէ տիւշի վէրտի :

Սէրմէտ պէյ պիր մըգտար սիւքիւթտէն Վօնրա այա-
ղա գալգտը , վէ աղիմ պիր վագար քէսպ իտէրէք ,
քէնտի քէնտինէ « Անլաշըլտը անլաշըլտը » տէտիքտէն
սօնրա , բարմագլարընը եագմասա օլան մէքքիւր տէհէթ-
լիւ մէքթուպը հիտէթ իլէ ափուճընըն իշինտէ էգէրէք
օտանըն օրթասընա ֆըրլաթտը , վէ բէտէրինէ խիթապէն...

— Ա'հ բէտէրը աղիզիմ , տիւնեատէ պուստան քէրթի,
վէ պունտան ատի պիր ալչագլըգ օլամագ , էմէթ պու ալ-
չագ ատէմին էֆքեարը սիզտէն բարա թութմագ տըր ,
տէտի :

— Ահ քեաշքի եալընըգ բարա մէսէլէսի օլալըտը , պէն
մինղայրի հատտին սայէյի շահանէտէ , պին լիրայը ատէ-
թա պին զուրուշ էթտէր կիպի թէտիյէ իտէպիլիբիմ , լա-
քին իշբարատա տէյիլտիր , սէնի վահան կիպի . . :

— (Բէտէրինին սէօղիւնի քէսէրէք) խըրսըզ տէյու
իթհամ խտիյօրլար էօյլէտէյիլմի . . . Լաքին պէյիս եօգ :

— Նա՛սըլ պէյիս եօգ :

— Զիւնքի էվէլ էմիրտէ պուրասընը պիլմէնիզ լաղըմ
կէլըր քի , վահան ասլա խըրսըզ տէյիլ տիր վէ պէնտէ-
նիզ պունու պիլտիյիմտէն իտիքի հէր պիր մէսուլլէթի
տիր իւհտէ իտէրէք մէրգումա քէֆալէթ իթթիմ , վէ
պիր կիւն տէյիլ իսէ պիր կիւն հազգու ատալէթին հէր
հալտէ զահիրէ չըգաճաղընա ասլա չիւպհէմ եօգ տըր :

— Սայէյի շահանէտէ , հազգու ատալէթին զահիրէ
չըգապիլմէսի մահզա հիւքիւմէթը սէնիյէնին հիմմէթու վա-
սէթասըյըլա օլաճաղը տէրքեար օլտուղու կիպի , վահա-
նըն պիր միւտէթճիք տահա հապս օլունմասը լաղըմ կէ-
լըր իքէն , սէն իսէ խօտ սէրանէ վէ պիւթիւն պիւթիւնէ
րէյիմէ գարչը օլարագ մէրգումը . . .

— (Սէօղիւնի քէսէրէք) Օհրէմ պույուրուն , վահանըն
պիր սաաթ պիլէ մահրուտա գալմասը սիզլին շանընըզ-
տան տէյիլ իտի , չիւնքի մէրգում , վէլէվ խըրսըզ տախի
օլմուշ օլսա իտի եինէ բէտէրինին խաթըր իչիւն . . .

— (Հիտէթ իլէ) Տէմէք օլուր քի իչլէտիյին խաթայէ
նատիմ օլաճագ իքէն , հալա պանա բաղմէն մէրգումը
միւտաֆա՛ա իտէյօրսուն էօյլէ մի՞ :

— Հաթտա էօմրիւմիւն աօն տաղըգասընա գատար
մէրգումը միւտաֆաա իտէճէյիմ :

— Բէտէրինին էմրինէ գարչու , էօյլէ մի՞ :

— Ինտի աճիզանէմտէ հազգու ատալէթ բէտէրիմին
էմրինտէն զիւտառէ մուհիւմ վէ մուգատտէս տիր :

— Կիւյա պէն հազգու ատալէթի պիլմէյօրումտա ,
սէնտէն էօյրէնէճէյիմ էօյլէմի :

— Էսթաղֆիրուլլահ , էլպէթտէ պիլիբսինիզ , ֆագաթ
պիլմէմ հէր նէ սէպէպի մէպնի իսէ պիլմէք իսթէմէեօր-

սունուղ :

— Հայրը հայրը , պէն մերգումըն բէտէրինին խաթ-
րընը սէնտէն գիյատէ սայարըմ , ֆագաթ սէնին Վահա-
նը պու տէրէճէ թասահհուպ իթմէն միննէթտարըդ օլ-
մայուպ , իլլա եա կիզլի պիր էսրարէ մէպնիտիր , վէ եա-
խօթ շու լանէթլի մէքթուպտա եազըլտըղը կիպի սէն տա-
խի սարիքը մերգումըն մուալինի օլմալըսըն :

Մուհիպ պէյ բէտէրինին պու սէօզիւնտէն նէ օլտու-
ղունու պիլէմէյուպ պաշտտն այաղա գաաարտէհէթլիւ
սուրէթտէ թիթիրէտի իսէտէ , հիչ ճէվապ վիրմէյէրէք
սիւքիւթ իթտի , վէ օտատան տըշարը չըգմագ իւզրէ գա-
բուեա տօղրու իլէրլէտի :

Սէրմէտ պէյ մումալիլէյհին պիֆիթուր հալինտէն վէ
իպրազ իթտիյի սօուգ գանլըլըզլա ալըպ եիւրիւյի վիր-
մէքտէ օլտուղունու կէօրմէքլէ , հիտէթի տէրէճէյի նի-
հայէյէ վասըլ օլուպ , սէօզիւնէ տէվամ . . . վէ « նէ-
րէյէ կիտիյօրսուն , նիչիւն ճէվապ վէրմէյօրսուն » տէտի :

— Պու կիպի պիր հէզէեանէ ճէվապ վիրմէյի թէնէզ-
զիւլ իտէմէմ :

Սէրմէտ պէյ մերգումըն պու սէօզիւնտէն տահա զի-
եատէ հիտէթլէնիւպ , վէ հէման թէքտիրէ պաշայաճագ
իքէն , օտագաբուսը տըշարտան վուրուլտու , իվէ խատէ-
մէկեանտէն պիրի պիլիսթիգան իչէրույէ կիրուպ , Սէր-
մէտ պէյէ պիր մէքթուպ իթա իթտիքտէն սօնրա տը-
շարըյա չըգտը :

Սէրմէտ պէյ « պագալըմ պու նէ իմիչ » տէմէքլէ ,
մէքթուպը մէզքիւրի աչքպ վէ անճագ եաըլսընը օգույա
պիլմիշ օլտուղու հալտէ , զավալը իհթիեարըն պէնզի
քիւլրէնկինէ միւշապիհ օլուպ , վէ կէօզլէրի հիտէթին-
տէն աթէչլէր սաչարագ , մախտումինէ « Ահ Մուհիպ
խայըն էվլատ , ագըպէթ մէֆթիմէ սէպէպ օլաճագսըն ,

սաղըրգլա օլմայայտըն . . . աման Նարապպիմ'նէ տէրէ-
ճէ ատէպսիղլիք տիր պու » տէմէքլէ , մէքթուպը մէզ-
քիւրըն պագըսընը տախի օգույուպ պիթիրտիքտէն սօն-
րա Մուհիպ պէյին եիւզիւնէ ֆըրլաթտը վէ «Տէֆ օլ գար-
չըմտան մէլուն կէօղիւմէ կէօրիւնմէ » տէյուպ զայ ագիլ
պայըլա գալտը :

Մուհիպ պէյ պու սօն սիթէյլէրին նէտէն իսապէթ
իթտիյինի անլայամայըպ շաշըրմըշ գալմըշ իտի . վէ մէք-
թուպը տախի օգոււմայա վագթի օլմայուպ , անճագ իհ-
թիեար բէտէրինին պայըլմասընտան վէֆգէլատէ թէլա-
շա տիւշէրէք ուշագլարը եարտըմա չըղըրտը , վէ տէրա-
գապ գօնաղըն մախսուսի թապիպինի ճէլպ իթտիրէրէք
միրի մումաիլէյհին ագլընը պաշընա կէթիրմէյէ չալըշ-
մագտա իտի :

Թապիպ Սէրմէտ պէյ իչիւն մուալիճէ թէրթիպ իթ-
մէքտէ իքէն , Մուհիպ պէյ տախի օտանըն պիր քէօշէ-
սինէ չէքիլէրէք , բէտէրինին պայըլմամընա սէպէպ օլան
մէքթուպտա շու աթիտէքի սաթըրլարը օգուտու :

«Միւրվէթլիւ քէրիմ էլչիյէմ էֆէնտիմ ճէնապլէրի »

«Մալիւմը ալիլէրի պույուրուլտուզու կիպի մախտու-
մի ալիլէրի խըքսըզ Վահանըն ֆիրարընը թէսհիլ իթմիշ
օլմաղըլա , ֆամիլեամըղըն մատտէթէն զնրարտիտէ օլ-
մասընա սէպէպ օլմուշ իքէն , պու տէֆա տախի մանէ-
վի սուրէթտէ , եանի նամուսըմըղը չիքէսթ իթմէքլիյէ
օղրաշտըղը էսէֆէ շաեանտըր , չէօյլէքի միրի մումաի-
լէյհ պիր վագըթտան պէրու (զէրրէ գադար մալիւմա-
թըմըղ օլմատըղը հալտէ) պիր թանէճիք քէրիմէմ ճարի-
յէնիգի պաշտան չըգարմագլըղա սավաշըպ , հաթտա ագ-
տէմճէ եաղըրուպտա հէնուզ էլիմիգէ կէչէն լիսանը ֆըր-
անսէվի իլէ պիր մէքթուպ եազարադ , բաքիզէյի մէր-

սումէյի իղփալ իթմէքլէ պիւթիւն պիւթիւնէ խանէմիգի խարապ իթմէյէ գատար իծթիսար իթմիշ օլտուղու մա- լիւմը միւնիւմանէլէրի պույրուլտուգտա , միրի մուամիլէյ- հին պու հարաքեաթը նահէմվարէսի , զաթը ալիսիգին նամուսընա տախի տօգուլնաճաղը շիւպհէտէն վարէսթէ օլմաղըլա լութփէն , վէ հիշ պիր կէօնա թէօհմէթի օլմա- յան բաքիզէ գըզճըաղըմըն իլէրուտէ կիրիֆթար օլաճա- ղը հալի բիւր մէլալինէ մէրհամէթէն մախտումը ալիլէ- րինին պուլնտան պէօյլէ պու կիպի հարաքեաթը նամէր- զիյէտէ պուլընուպտա ապայիշիմիգի իխլալ իթմէմէսի սի- յագընտա իշպու նիյազնամէյի ճարիեանէմ թաստիը գըլընտը :

(Պատէլ թահրիր) , մէսմուլաթը ճարիեանէմէ նէզարէն միրի մուամիլէյհ ֆիրար իթտիրմիշ օլտուղու խըրսըզ վահանըն նըշանլըմտըր տէտիյի Հըուիբսիմէ նամ խապիսէ իլէ մինասիպէթ բէյտա իթմիշ օլմաղըլա , րէզիլէյի մէր- սումէ իլէ իքթիֆա իտուպտա , բաքիզէ պիր քըզճըա- ղըն նամուսընը պէրպատ իթմէք նիյէթը զալիմանէսին- տէն վազ կէշմէսինի թարաֆը ճարիեանէմտէն մախտումը ալիլէրինէ րէճա իթմէնիգի խասսէթէն թէմէննի վէ նիեազ իտէրիմ :

Մ. ՏԵՐՊԱՆԵԱՆ ՃԱՐԻԹԵԼԵՐԻ

Վագաա Մուհիպ պէյ ֆըրանսըզճա օլարագ պիր այ ագտէմ մատմագէլ Զապէլէ պիր մէքթուպ եազմըշ իտի իտէտէ ճէվապընը ալամամըշ իտի , իմտի պալատէ մու- հարէր մէքթուպը վալիտէսինէ վէրտիյինի անլատը , վէ պու իսէ մէրգումէսին քէնտի հագգընտա մուհապէթի գալմամըշ օլտուղունա պիր իսպաթ օլմաղըլա , միրի մու- միլէյհ Զապէլին պի վէֆալըղընտան զիեատէսի իլէ թէ- էսսիւֆ իթմէքտէ իքէն , մէքթուպը մէզքիւրտէ իլավէյի մէգալ օլարագ եազըլմըշ օլան սօն սաթըրլարըն մանայի

մէզմուճսի , եանի քէնտինին մահզա Հրո-իբսիմէ իլէ մի-
նասիպէթ բէյտա իթմէք նիյէթը ֆասիտէսի իլէ Վահա-
նը քաչըրմըչ տըր կիպի կէօսթէրիտիյինի , վէ պու խու-
սուստա մատամ Տէրպանեանըն սօն տէրէճէ սըյըրըզլըզլա
թասնի իթմիչ օլտուղու մէքրու ֆիթնէսինի տիւչիւնտիք-
ճէ տիլխուն , վէ տէրտը տէրունի էֆզուն օլարագ , բէ-
տէրինին , իչպու լանէթլի մէքթուպը օգուտուղունտա
հըսս իթմիչ օլտուղու էնտիչէնին տէրէճէսինի քէչֆ իտէ
պիլմիչ իտի :

Մուհիպ պէյ մատամ տէրպանեանըն իչպու թէչէպ-
պիւսաթը զայիմանէսինի , անճագ քէրիմէսինին նամու-
սընը մուհաֆազա իթմէք նիյէթի իլէ օլտուղունա համլ
իթմիչ իտի իսէտէ , միւրի մուճաիլէյհին պու խուսուստա
եանըլմագտա օլտուղու օգուեանլարըմըզա մալիւմ տիր ,
չիւնքի մէրգումէ հէր պիր շէյի քէնտի շէհվէթը հայվա-
նիյէսինէ ֆէտա իթմէքլէ , ժանըն թալիմաթը միւճիւ-
պիւնճէ իչլէմէքտէ , վէ մահզա մէրգումըն մէնֆաաթը
խաթըր իչիւն պիր թագըրիպ Մուհիպ պէյին Ջապէլէ թէզ-
կիրէ եազտըղընա քէսպը մալիւմաթ իտէրէք իչպու լա-
նէթլի մէքթուպը Սէրմէտ պէյէ կէօնտէրմիչ իտի :

Խապիսէյի մէրսումէ Սէրմէտ պէյին ախլագընը պիւ-
տիյինտէն , մուճաիլէյհի օղլունուն ալէյհինէ գըյամիթ-
տիրմէք նիյէթը ֆասիտէսի իլէ , պիրպիրինէ միւթէա-
գըպ իքի տէհչէթլիւ տարպէ իլէ միւրի մուճաիլէյհի ճի-
յէրինտէն զախմըտար իթմէք իսթէմիչ իտիքի , քեամի-
լէն մուվաֆֆագ օլապիլտի :

Նասըլքի տէմիչիզ Սէրմէտ պէյ նամուս մէսէլէսինէ
հէր շէյտէն զիեատէ էհէմմիյէթ վէրիր պիր զաթ օլմա-
ղըլա մախտուլմինին խըրիսթիեան ֆամիլեալարը իլէ մի-
նասիպէթսիզ հալլէրտէ պուլունմասընա , վէ պաչըճա ալ-
րըչ օլտուղու մէքթուպըն մաալի տալի հէր ճիհէթլէ քէն-

տի էֆքեարինէ մուծապըզ օլուպ , եանի վահանըն ֆի-
րարը մէսէլէսինտէ օղլունուն նիյէթը խաֆիյէսինի կիւյա
անլայարադ , միւսէրրէտ Մուհիպ պէյ Հըռուրսիմէյի
զապթընա կէչիրմէք էֆքեարըյըլա վահանը Ըստամպուլ-
ապն տէֆ իթտիրմիշ օլտուղու զիւյիւմիւնէ զահիպ օլմա-
ղըլա օլ տէրէճէ կիւսէնմիշ իտիքի , պունտան պէյլէ
պիր տահա մախտումինին եիւզիւնի կէօրմէմէյէ դարար
վէրմիշ իտի :

Վէ ֆիւ վազը միրի մուսաիլէյհ հէքիմին թէրթիպ իթ-
միշ օլտուղու իւսճլարըն թէէսսիրի իլէ ազըճըզ քէնտի-
նի պուլտու , վէ կէօղլէրինի աշար աշմազ Մուհիպ պէյի
գարշուսընտա կէօրիւնճէ տէրունինտէն պիր ահ չէ-
քիւպ . . :

— Սհ խայըրսըզ էվլատ , եալընըզ պսւ ատէպսիզլիք
գալմաշըտը , հէլէքի անըտա իճրա իտուպ պիթիրմիշ-
սին , տէտի :

Մուհիպ պէյ հիտէթինտէն թիթրէյէրէք պու հագա-
րաթը տախի հազմ իտուպ բէտէրինին սէօղիւնէ ճէվապ
վիրմէտի :

Սէրմէտ պէյ օղլունուն պու սիւքիւթինի , ֆիթուր-
սուզլուղընա համլ իթմէքլէ իլավէյի մէգալ իտուպ . . :

— Էլպէթտէ պու մէքթուպը տախի օգուտուն տէյիլ
մի , տէտի :

— Էվէթ օգուտում , անճագ իլավէյի մէգալ օլարագ-
սոն տէրէճէ սըյըրգճա եաղըմըշ օլան սաթըրլար սըրֆ
ղարաղտան իպարէթ օլուպ , վէ հիշ ասլու էսասը օլմա-
տըղը իչիւն էհէմմիյէթէ շահան տէյիլ տիր , ֆագաթ
մատմաղէ Զապէլի սէվմիշ օլտուղում խուսուսընա կէլին-
ճէ , իյթիրաֆ իտէրիմ քի , մուսաիլէյհայը մուհապէթը
խալիսանէ իլէ սէվէրիտիմ վէ էլանտա սէվմէքտէյիմ :

— (Հիտէթիլէ) վագա'ա պիր վագըթտան պէրու հէր

նէվի հայլազլըղա տէվամ իթմիշ օլտուղունու պիլիւր իտի
իսէմտէ , ֆագաթ պու տէրէճէ հայասըղըղընը մէմուլ
իթմէզ իտիմ :

— Հէր նէ իսէմ տախի եինէ սիզին էվլաթընըղմ :

— Սաղլըզլա օլմայայտըն :

— Հէր նէ հալիսէ , ֆագաթ շուտա մալիւմիւնիզ օլ-
մալը քի , պիլր աոէմ սըտգու սատագաթ վէ խալիսանէ
մուհապէթ իլէ պիլր բաքիզէ գըզճըազը սէվմիշ օլտուղու
իչիւն նամուսըզ վէ հայասըզ աոտ օլունամազ :

— Տէմէք օլուրքի սէնի խըրսըզլըզլա իթհամ իտուպ-
տէ , նամու նամուսըմը բայիմալ իթմէք իսթէյէն պիլր
աոէմին քէրիմէսի հագգընտա պու տէրէճէ խալիս պիլր
մուհապէթ հըսս իթմէքտէսին , էօյլէ մի :

— Մատմազէլ Զապէլի , բէտէրու վալիտէսինին հարա-
քեաթը մէղմումէսինէ մէսուլ թուլթմագ ինսաֆ տէյիլ-
տիւր չիւնքի մումաիլէյհա մէլայիքէ կիպի : . :

— (Հիտէթլէ մախտումինին սէօզիւնի գաթ իտէրէք)
Ֆագաթ հէր նէ օլսա տախի մէրգումէ իլէ գաթի ալա-
գա իթմէն լաղըմ կէլիւր :

— Միւմքիւն տէյիլ տիւր :

— Տէմէք քի էլան էմրիմէ մուխալիֆէթ իթմէքտէսին :

— Թէէսսիւֆ իտէրիմքի էօյլէ եաբմագլըղա մէճ-
պուրըմ :

Սէրմէտ պէյ մումաիլէյհին պու խարըրնտան պաշը
տէօնիւպ , վէ ագլու հուշունը ղայպ իտէր տէրէճէտէ հի-
տէթլէնէրէք , էլի այաղը թիթրէյէ թիթրէյէ այաղա
գալգաթը , վէ ավազը օլտուգճա Մուհիպ պէյին եիւզ-
իւնտէն եօգարը հայգըրարագ . . :

— Սէնի մէլուն սէնի . . . տէֆ օլ , չըգ հուզուրում-
տան , պունտան պէօյլէ պիլր տահա գօնաղըմա այագ-
պասմանը իսթէմէմ , ալիմ Սլլահ էկէր պիլր տահա պու-

րայա այագ պաստըղընը կէօրիւրսէմ, սէնի ուշագլարա
րէզալէթ իլէ . . :

Մուհիպ պէյ բէտէրինին պու սօն հաքարաթընա քէ-
մալի մահճուպիլէթ իլէ կէօյիւս կերերէք, վէ թիթրէք
պիր սէտա իլէ քէլամէ աղազ պիրլէ . . :

— Քէրէմ իտին բէտէրը ազիզիմ, թէլաշ պույուր-
մայըն, պէնտէնիզի պիրտահա կէօրմէյէճէքսինիզ, վէ է-
կէր պիր տահա պու գօնաղա այագ պասարսամ, տէտի-
յինիզ կիպի մէլուն վէ նամուսսուզ պիր ատէմ օլայըմ,
ֆագաթ թէէսսիւֆա իտէրիմ քի պու իթտիյինիզ հա-
գարաթէ բէշիման օլաճագսընըզ, տէտի :

— Ահ տահա պուրտամըսըն, չըգ հուզուրումտան,
ճէհէննէմ օլ տէյօրսւմ սանա . . :

Վէ զավալը իհթիյար իքինճի տէֆա օլարագ զայ ա-
գըլ եաթաղընըն իւզերինէ տիւշերէք պայըլա գալտը :

Մուհիպ պէյ թարիֆի նագապիլ պիր ըրգգաթ իլէ
բէտէրինին հալինէ պագըպ « Եա Բապպիմ սէն հէման
գուտրէթը իլահիյէն իլէ պիշարէ բէտէրիմէ մուլին օլ, վէ
պէնիմտէ մէրգումմա գարչը մէճպուր օլարագ իշէտիյիմ
իսեանէ աֆֆէյլէ » տէյուպ, վէ սէլ կիպի կէօզ եաշը
տէօքերէք, տէրունինտէ տօղուպ պէօյիւմիշ օլտուղու գօ-
նաղա պիր տահա այագ պասամագ նիյէթի իլէ մահալի
մէզքիւրտէն մուֆարէգաթ իթտի :

Իշթէ մէլուն Ժան մատամ Տէրպանեան օլաճագ խա-
պիսէնին միւշավէրէթի իլէ, պապա օղուլ արասընտանէշ-
ըր թօխմի ֆէսատ, վէ մէրգումըն միւտէթը մէտիտէտէն
պէրու միւպատէլէթէն պէյնլէրինտէ ճէրիեան իտէն վա-
լիտու վէլէտ մուհապէթը մուգատտէսէյի պու սուրէթլէ
պէրպատ իթմէյէ մուվաֆֆագ օլապիլտի :

Սէրմէտ պէյ պիր հաֆթա գատար էսիր ֆիրաշ օլ-
տուգտան սօնրա քէսպը իֆագաթ իտէրէք միւսիւ Տէր-

պանեանըն թէհտիտ իլէ թալէպ իթմիշ օլտուղու մէպլա-
ղը , եանի նուգուտը մէսրուգանըն թէքմիլինի , վէ պըր-
լանթա եիւզիւլին գըյմէթինիքի , ճէման պին իքի եիւզ
լիրայա պաշ պաղլանըլմըշ իտի , քեամիլէն թէտիյէ իթ-
տիքտէն սօնրա , գօմբանեատէն այրըլուպ , պիրտահա
Տէրպանեանըն եիւզիւնէ պագմամաղա ահտ իթտի :

Միրի մումաիլէյհ հէր նէ գատար էվլատընը ըսլահը
հալ իթմէսի իլլին խանէսինտէն գօլմուշ , վէ մէրգումա
ճէպ հարճըղը մագամըյըլա պաղլամըշ օլտուղու մըգ-
տարը քիֆայէ մաաշը տախի գաթ իթմիշ իտի խէտէ ,
պու ճիւմլէ էվլատընըն նամուսընըն բայիմալ օլմասընա
տախի բաղը օլմայուպ , սայքի մէպլաղը մէզպուրը թազ-
մին իթմէքլէ , տօղրուտան տօղրույա պիր տարպը մէ-
սէլին վէհվասընճա , ըրսզըզտան ըրզընը սաթըն ալմըշ իտի :

ՕԹՈՒՋ ՏԷՕՐՏԻՒՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՄԵՄՈՒԼԻՆ ՂԱՅՐԻ ՊԻՐ ՍԱԱՏԵԹ

Վահան իլէ Նիգօլինին Ըսթէլեօ նամ մէրտ ատէմին վասէթասը, ըլլա բագիպ օլտուգլարը (Ս.քիլլա) նամ վաբօր օլ կիւնի ագչամբն սաաթ օն պիր պուչուք բատտէլէրին տէ, բայիթասըմըզ լիմանընտան մուֆարէգաթ իտէրէք, Շիրայա միւթէվէճճիւհէն թահրիգը չարխը ազիմէթ իթմէքլէ Սարայ պուրնուսու տէօնմէքտէ իտի :

Պիչարէ Վահան սիմասընտա պիր ալամէթը քէտուրէթ, վէ գալպինտէ տաղի ֆըրգէթ օլտուղու հալտէ կիւվէրթէ իւղէրինտէ տուրարագ, տօղուպ պէօյիւմիւշ օլտուղու վաթանընըն եավաշ եավաշ կէօզտէն նիհան օլմասընը ըզթըրապը տէրուն իլէ թէմաշա իթմէքտէ օլուպ . « Եւրապպիւմ աճէպ շու մէմլէքէթի պիր տահա կէօրէպիլէճէքմիլիմ . եօխսա մը սօն կէօրիւշիւմ մի օլաճագ » տէմէքտէ իտի, մէրգում պու էֆքեար իլէ կեահ Ըստամպօլ դըյըլարընա, վէ կեահ տէրեայի պի ինթիհայէ աթֆը նազար իտէրէք, պիր մըգտսըր միւլահազատէն սօնրա, եինէ քէնաու քէնաույէ սէօյլէշմէսինէ տէվամ պիրլէ, « էյ վահ պու մէմլէքէթի տէֆաէն կէօրմէքլիյէ նիլին արզու իտիյօրում, մէկէր նամուսումը, վէ սէվտիլիմի պուրատա ղայպ իթմէթիմ մի, մէկէր պունտան պէօյլէ պիր տահա պուրայէ այագ պասապիլիւրմիլիմ, հայըր հայըր հիշ պիր վագըթ . . . էլվէտա էյ սէվկիլի վաթանըմ . . . էլվէտա, ահ միւլէպպէտէն էլվէտա, չիմտէն կէրու պէնիւմ վաթանըմ տիյարի ղուրպէթ օլաճագ տըր, էվէթ պիր շաիրի մահիրին տէտիյի կիպի (էհլի տիլ արամ

իտեր հէր դանտէ քիմ րաղպէթլէնիւր , կեահ օլուր զուր-
պէթ վաթան կեահի վաթան զուրպէթլէնիւր) , վէ իշթէ
պանա տախի վաթանըմ զուրպէթ օլտու » վէ մէրգոււմ
կիւվէրթէ իւղէրինտէ տօլաշմագտա իքէն . նակեահան
տուրտու . վէ իշիտիլիւր պիւր սէտա իլէ « Եա իհթիւտարէ
վալիտէճիլիմի , ահ հիշ օլմաղսա օլ պիշարէյի թէն կէօղի
իլէ պիւր տահա կէօրէպիլմէք իշիւն . . :

Մէրգոււմն պու միւլահաղալէրի , Ըսթէլեօնն կէլիպ-
տէ » հայտէ միւսիւ վահան պիրաղ շէյ եէյէլիմ տիմէ-
սի իլէ գաթ օլունտու , վէ վահան չարնաչար մէրգոււմն
թէքլիֆինի գապուլ իտէրէք իքիսի պիրլիքտէ գամարա-
յա ինտիլէր :

Վարօր քէմալի սիւրաթլէ հարաքէթ իտուպ գաթը
մէսաֆէ իթմէքլէ վարա վարա պէօյիւք Չէքմէճէ բիշ-
կէահինէ վասըլ օլտու , վագըթ կէչմիշ օլմաղըլա բէրտէ-
յի զուլմէթ պէրրուլ պահըր մէսթուր իթմիշ իտի , վահան
Ըսթէլեօնն տալմէթի իւղրէ թաամէ օթուրտու իսէտէ ,
անճագ պիւր քաշ լօղմա շէյ եէյէպիլտի , վէ զաթէն պիւր
քաշ կիճէտէն պէրի ույգուսուղ օլմաղըլա , Նիդօլինին
եաթմագտա օլտուղու եաթաղըն եանը պաշընտա պիւ-
ղիւլիւպ եաթտը , վէ հէման ույուեա գալտը :

Մէրգոււմ օլ կիճէ ալէմի մանատէ սապահա գատար
կեահ վալիտէսի , վէ կեահիտէ Հըռիբսիմէ իլէ միւլագաթ
իթմէքտէ իտի :

Փէրպասը կիւն հիշ պիւր վագաա զուհուր իթմէքսի-
ղին , վարօր Չանագգալէսի պօղաղընը իմրար վէ ազչա-
մա գատար սիւրաթլէ հարաքէթէ տէվլամ իթտի , անճագ
կիճէ գարանըղը պասընճա ուֆուգտա պաղը չիմէք ա-
լամէթլէրի կէօրիւլտիւյի կիպի , կեահ պէ կեահ թա ու-
ղագլարտան տախի կէօք կիւրլէմէսի սէտալէրի իշիտիլ-
մէքտէ իտի :

Բույի սէմատէ կէօրիւլէն պու իմարէլէր Ըսթէլեօնն նազարը տըգգաթընը ճէլլ իթմիշ օլմաղըլա, խէլէճանը գալլա իլէ, Վահանա, պիր իքի սաաթա գատար հաւանըն պօզուլուպ պէօլիւճէք պիր ֆուրթունա զուհուր իտէճէյինի, տէնիզ մէլլահլարընա մախսուս օլան պիր վագար իլէ պէյան իթտի, վէ գապտանըն էմրի իլէ զէյրի գօմանտասընտա պուլունան թայիֆէլէրլէ պէրապէր իհթիեթէ ըպէթէն պաղը թէտապիրի մուհիմլէնին իճրասըյըլա մէշղուլ օլտու :

Պու արա կէօք եիւզիւնտէ նիմ ըշըգլա բարլամագտա օլան բէրաքէնտէ երլտըզլար պիրէր պիրէր նապէտիտ օլուպ, պէրըու պահըր կէօզ կէօզիւ կէօրմէզ սուրէթտէ զիֆիր կիպի պիր գարանլըգ իսթիլա իտուպ, տէհէթլիւ պիր սիւքիւթ հիւքմ իթմէքտէ իտի քի, պու հալ էն եիւրէքլի վէ էն շէճի ատէմլէրէ պիլէ իւրքիւնթի վիրմէքտէ իտի :

Նիգօլի քեամիլէն քէսպը իֆագաթ իթմիշ օլուպ, վագօրըն տէրունինի ահէսթէ ահէսթէ տօլաշմագտա իքէն, պիր քաշ կիւն ագտէմ քէնտինի Շիրայէ գաչըրմագ իչիւն օն ատէթ լիրայա բազարլըգ իթմիշ օլտուղու թայիֆէյի կէօրիւպ, վէ կէճէնին գարանլըղընա նիսպէթէն մէրգումը թանըյըպ, վէ հէման էլինէ պիր քաշ լիրա սըգըշտըրարագ, քիմնէյէ պիր շէյ տիմէմէսինի թէնպիհ իթմիշ, վէ մէրգում տախի գապուլ իտէրէք Նիգօլիյի թանըմամաղըգտան կէլմէք իտի :

Ըսթէլեօնուն թախմինու հիսապը իւզրէ, կէճէնին սա'աթ պէշի սուլարընտա բույի սէմատէ պուլուլթլար պիրիպիրլէրինի թէագըլպ իթմէքտէ, վէ ագապլինտէ շիտէթլիւ պիր լոտոս էսմէյէ պաշլայուպ տէրեաեիւ զիւնտէ տաղլար կիպի տաղլարար բէյտա, վէ անը վահիտտէ, հէր պիրի ֆընտըգ ճէսամէթինտէ պիր տօլու եաղմագլա, ատէթա

գուրչուն տանելէրի կիպի թայիֆէլէրին եիւզլէրինի վէ կէօզլէրինի եարալամագտա խտի :

Վազթը սէհէրէ պիր իքի սա'աթ գալարագ , բուզի- կեարըն ղիեատէլէշմէսի իլէ , ֆըրթընանըն շիտէթի տա- խի տէրէճէյի նիհայէյէ վասըլ օլուպ , վաբօր կեահ իչի պօշանմըզ գապագ կիպի բույի տէրեայի տէհչէթ ֆէ- զատէ նիւմայան , վէ կեահ գաարը կիրտապտէ նիհան օլմագտա , վէ եէլքէն իրլէրի իլէ մագարալարըն սէտալէրի պիրիպիրլէրինէ գարըշըպ , զանն իտէրսինքի Ալլահ Ալլահ տէյու չըղըրըշմագտա խտիլէր :

Պու արա վաբօրըն սանճագ տիրէյի բուզիկեարըն շի- տէթինէ թահամիւլ կէթիրմէյուպ , եարը պէլինտէն գը- ըըլտը , վէ թէհչէթլիւ պիր սէտա իլէ տէվրիիւ պիյմի ճան իլէ գամարատա եիւզիւ գօյու եաթմագտա օլան վահան իլէ Նիգօլինին խէֆֆու հիրասլարընը սօն տէ- րէճէյէ վասըլ իթտի :

Հէլէ կիւվէրթէ իւզլէրինտէ պուլունան սու ֆըշըլարը- նըն պիրի պիրլէրինէ չաթըշմալարընտան զուհուրէ կէլէն կիւրիւթիւլէր վէ թայֆէլէրին ճիւմլէսի եէք ավազ «աման (Սյի Նիգօլա) » տէյու իսթիմտատ սէտալէրի պաշգա պիր տէհչէթ վիրմէքտէ խտի :

Հէր նէ հալիսէ վաբօր սապահա գատար պիրիպիրինի միւթեագիպ էմլանը տէհչէթ ֆէզատէն , ատէթա պիր լիմօն գապուղը կիպի չալգանա չալգանա , վէ պաթա չը- գա օլապիլտիյի գատար եօլունա տէվամիւտուպ , վէ սա- պահչէյին կիւնէշ տօղտուղունտա , բուզիկեար աղըճըզ տինմէքլէ , կիւճպէլա կիւճ իղմիր լիմանընա կիրէրէք տէմիրլէյէպիրմիշ խտի :

Պիշարէ Վահան իւչ տէօրտ կիւնտէն պերու չէքմիշ օլ- տուղու կէօնիւլ էղպըլ , վէ ույգուսուղըլուգտան զաթէն միւզմիւհալ իքէն , պու տէհչէթլիւ ֆըրթընա տախի իւս-

Թէ կէլէրէք, զազալլը տէրիգանլը ելլարճա խասթա
եաթմըշ կիպի պիր հալէ կիրիֆթար օլմուշ իտի, զիրա
մէրգում միւտէթը էօմրիւնտէ ասլա տէնիզ իլէ եօլճու-
լուգ իթմէմիշ օլմաղըլա, զուհր օլան տէհէթլիւ ֆըր-
թընանըն գօրգուսըյըլա ֆէնա հալտէ խասթալանմըշ իտի
քի, Նիգօլի մէրգումըն քէնտույէ իթմիշ օլտուղու ինսա-
նիյէթէ, մուգապէլէյի պիլ միսլ օլարագ, օլկիճէ սա-
պահա գատար Վահանըն եանընտան այրըլմայուպ էլին-
տէն կէլէն թէտավիյի տիրիզ իթմէմէքտէ իտի :

Սապահէլէ յին ֆուրթունա էնտիյինտէ, Վահանըն քէս-
պը սըհէթ իտէպիլէճէյի մէմուլ իքէն, պիլ աքիս մու-
մաիլէյհին խասթալըղը թէշէտտիւտ իտուպ, անպէ ան
ֆէնալաշմագտա օլտուղունու, Նիգօլի քէմալի էսէֆի տէ-
րուն իլէ Ըսթէլեօյա պիլտիրտի, վէ մէրգում հաղըգ պիր
թապիպ մարիֆէթի իլէ լայըղը թէտավի օլունմատըգճա
թասհիհի միղաճ իտէմէյէճէյի անլաշըլուպ, Նիգօլի Ըս-
թէլեօ իլէ պու խուսուստա միւշավէրէ իթտիքտէն սօնրա
Վահանը իզմիր իսկէլէսինէ չըգարտը, վէ հէման պիր սէտ-
եա կէթիրտէրէք, մումաիլէյհի շէհըր մէզքիւրտէ պու-
լունան էն միւքէմմէլ լօգանթալարըն պիրինէ կէօթիւրիւպ
եաթըրտը, վէ տէրագապ մէշհուր պիր թապիպ ճէլպ ի-
տէրէք էզճանուտիլ Վահանըն թէտավիսինէ թէշէպպիւս
իթտի :

Ըսթէլեօնըն մէշղուլիյէթի միւսաատէ իթտիքճէ Վա-
հանը կէօրմէյէ կէլիր իտի, վէ Նիգօլինին մումաիլէյհի
հագըրնտա իպրաղ իթտիյի պիրատէրանէ ֆէտաքեարըլը-
ղընը թասիսիւս թագտիր իտէրէք, հէր կէլիլինտէ մէր-
գումա խասսէթէն թէշէքքիւր իտէր իտի, Ըսթէլեօ վա-
բօրըն իզմիր լիմանընտան հարաքէթ իտէճէյի կիւնտէ
եինէ Վահանը կէօրմէյէ կէլիւպ մէրգումըն աղըճըրգ էյի
հալտէ կէօրմէքլէ մէմուլն օլտու, վէ քէնտիսի հէր հալ-

տէ օլ կիւն եօլա չըգաճաղընը պէեան խտէրէք, շայետ
սէքիզ օն կիւնէ գատար վահան քէսպը իֆագաթ խտէր-
սէ մերգումը ալուպ Շիրայա կէթիրմէսինի Նիգօլիյէ
թաւսիյէ . վէ էկէր միւմքիւն օլամազսա, եանի վահա-
նըն խասթալըղը իմթիտատ խտէրսէ, քէնտիսի Շիրատէն
Ըստամպօլա սէֆէր իթտիյինտէ, մախսուսի օլարագ իղ-
միրէ օղրայուպ մերգումանը պուլաճաղընը պիլտիրտի,
վէ քէմալի մուհապէթ իլէ վահանըն անլընտան պիր քաշ
տէֆա ըուս իթտիքտէն սօնրա, Նիգօլիյէ տախի միւ-
քէրէրէրէն արզը թէշէքքիւր, վէ էլինի սուրէթը խալի-
սանէտէ սըգարագ. վէսալաշուպ, վէ « Բապպիյէ էմա-
նէթ օլունուզ » տէյէրէք վաբօրունա ավտէթ իթտի :

Վաբօր ֆուրթունատան հայրճա զէտէլէնմիշ օլմաղը-
լա, պիզզարուր իզմիր լիմանընտա էյէնիպ, վէ օլապիլ-
տիյի գատար միւտէթը գալիլէ զարֆընտա թամիրինի
իքմալ իտուպ հէման օլ կիւն ագշամ իւթիւ սավպը մագ-
սուտէ միւթէվէճճիւհէն լիմանը մէզքիւրտէն հարաքէթ
իթտի :

Նիգօլի սապահլարա գատար ույգուսունը սաթըպ, ա-
տէթա պիր վալիտէյի միւշֆիգէ կիպի վահանըն գար-
եօլասը պաշը ուճունտա պէքլէյուպ, մերգումը հէր վէշ-
հիլէ թէսէլլի իթմէքտէ, վէ պունտան գաթինազար թէ-
տալիսի իշիւն, սօն տէրէճէ իպրազը սախավէթ խտէրէք
մաէլ մէֆնունիյէ ավուճըլա բարա սարֆ խտէր իտի :

Պիշարէ վահան կիւնտէ իւշ տէօրտ քէրրէ տէհէթլիւ
վէ մուհլիք նէօվպէթլէրէ կիրիֆթար օլուպ պիւթիւն
պիւթիւնէ քէնտինի զայպ խտէր իտի . մուճալիլէյհ պու
էսնալէրտէ սայրգլամաղա պաշլայուպ միւթէմատիյէն,
Հըռիբսիմէ իլէ վալիտէսինին խիմլէրինի եստ, վէ ագլը
պաշընա կէլտիքտէ իլլէթինին զօրունտան ֆէրեատ խտէր
իտի, վէ Նիգօլի մերգումըն պու ճիյէրսուզ հալինի կէօ-

րիւպ , մահազա պիչարէնին պու հալի բէրիչանիյէթինին սէրի սէպէպի քէնտիսի օլտուղունու տիւշլանտիւքճէ , մուճաիլէյհին հազգքնտա ըրգգաթու մուհապէթի աթար . վէ պիր ան էվէլ քէսպը սըհհէթու ափիյէթ խտէ պիլմէսի խուսուսընտա ճան աթար իտի :

Վէլ հասըլ պիչարէ Վահան սէքիզ օն կիւն գատար հայաթու մէմաթ տէրեասընտա չալգանուպ տուրտուգտան սօնրա , պի աֆնուլահը թաալա եավաշ եավաշ քէսպը սըհհէթ իթմէյէ եիւզ թութուպ , պիր քաշ կիւնտէն տախի թաամ իթմէք իչիւն լօգանթանըն սալօնունա ինէրէք , վէ Նիգօլի պէրապէրինտէ օլտուղու հալտէ , օթէլտէ պուլունան միսաֆիրլէր իլէ կէօրիւշիւպ թաամ իթմէյէ պաշլամըշ իտի ,

Վահան Նիգօլինին քէնտի հազգքնտա իպրազ իթմիշ օլտուղու սախավէթու ինսանիյէթտէն միլթէհասիը օլարազ ըզհարը թէշէքքիւր իտէրէք . . .

— Ահ միւսիւ Վալեանօ , (*) սիզտէն կէօրտիւյիւմ ինսանիյէթի նէ վազըթ վէ նէ իլէ միւպատէլէ իտէպիլէճէյիւմ տէտի :

— Աման միւսիւ երուանդ նէտէյօրսունուզ , սիզ պէնի թանըմատըղընը հալտէ , հազգքմտա էօյլէ պիր ինսանիյէթ իճրա իթտինիզքի , էօմըիւմ օլտուգճա սիզէ միննէթտար գալաճաղըմ շիւպհէսիզ տիր :

— Թէշէքքիւր իտէրիւմ , լաքին պիրատէր պիլմիշ օլասընըզքի էկէր սիզ եանըմտա պուլունմասանըզ իտի , պէն շիւտիյէ գատար չօգտան էօլմիւշ կիթմիշիտիւմ :

(*) Նիգօլի ինթիեաթէ բայէթէն իամինի թէպտիւ իտէրէք , քէնտիինի (Վալեանօ) թէսմիյէ իթտիրմիշ օլտուղու կիպի , Վահան տախի Ըսթէլէեօնըն նասիհաթը աքիլանէսի իլէ (երուանդ) օլմուշ իտի :

— Հաշա պու տէտիյինիզ բէք միւպալաղալըտըր , զի-
րա էկէր պէնտէնիզ օլմասամ իտի , մէկէր տօստունուզ
պուլունան օլ մերտ Ըսթէլեօ այնի պէնիմ կիպի , վէ պէլ-
քիտէ պէնտէն զիեատէ սիզի հիմայէ իթմէյէճէքմիյիտի ,
վէ պունտան գաթի նազար շուրաքսը տախի պիլինմէլիքի ,
պէն մէմուլիմին խարիճինտէ օլարադ սիզտէն պիր էյլիք
կէօրտիյիւմ հալտէ , սիզ իսէ իճրա իթմիշ օլտուղունուզ
ինսանիյէթին պէտէլինի պէնտէն պէքլէմէյէ հագգընըզ
վար իտիքի , զէրրէսինի պիլէ իյֆա իտէմէտիյիմ իչիւն
թէէսսիւֆ իտէրիմ :

— Տէմէք օլուրքի արթըգ պիրի պիրիմիզէ պօրճու-
տէյիլիզ :

— Պէն էօլտիյիւմ տագըգայա գատար սիզէ ճիհէթ
պէ ճիհէթ պօրճում օլտուղունու իյթիրաֆ իտէրիմ :

Վէ մերգսւմ վահանը թէհայիւրտէ պրրագաճաք սու-
րէթտէ նակեահան աղլայուպ վահանըն պօյնունա սա-
րըլտը վէ մերգումը պիր քաշ տէֆա բուս իթտի :

Նասըլքի տէմիշիզ Նիգօլի պիւսպիւթիւն թէպտիլի հա-
լու ախլագ իտուպ ինսանիյէթ թարիքինէ կիրմիշ իտի ,
մէրգում վահանա իթմիշ օլտուղու քէօթիւլիւյի տիւչիւն-
տիւքճէ պիր մէրթէպէ վիճտան ըահաթսըղըղընա տիւ-
չար օլմուշ իտիքի , տիւնեատէ անտէն զիեատէ տէհչէթ-
լիւ պիր պի հուղուրլուք օլամազ , Նիգօլի հէման վահա-
նըն այաեագլարընա գաբանուպ ալէյհինտէ իթմիշ օլ-
տուղու զալիմիյի իյթիրաֆ իտուպտա աֆֆընը իսթիր-
համ իթմէք նիյէթինտէ իքէն , պաղը քէնտինճէ օլան իհ-
թիրազաթէ մէպնի , նիյէթինի թէէխիսի իտուպ , քէլա-
մէ աղաղ պիրլէ . . :

— Շիմտի պունլարը պրրագալըմտա , նէ թարիգ իթի-
խաղ իտէճէյիմիղի տիւչիւնէլիմ տէտի :

— Տօղրուսու պիրատէր , պէնտէնիզ էլան նէ եարա-

ճաղրմա պիր գարար վերէմէմիջիմ :

— Պէնիմ էֆ.քեարբմ, սիզին իլէ պերապեր Շիրայա կիթմէք տիր :

— Սիզին հալինիզ պանա գըյաս օլունամազ, Ըստամ, պօլտան նէ սէպէպլէր իլէ ֆիրար իթմէյէ մէճպուր օլտուղումու պիլիրսինիզ, իմտի իհթիեաթէ բայէթէն, պէնտէնիզ ուզագ պիր մահալտէ թէվաթիւն իտէրսէմ բա. հաթ վէ էմին օլապիլիրիմ :

Վահան սէրկիւղէշթինի նիգօլիյէ նագլ իթմէզտէն է. վէլ, զաթէն մէրգում պիլիր իտի, զիրա մէրգումն պաշընա կէլէն ֆէլաքէթլէրին եիճզտէ գըրգընա քէնտի սէ. պէպիյէթ վիրմիշիտի, վէ հաթտա մէրգումն աօրլ իւմի Վահան օլտուղունա տախի մալիւմաթը օլմաղըլա, Վահանն իհթիրազաթընն էհէմիյէթինի թաստիգ իտուպ, վէ պիր մըրգտար տիւշիւնտիւքտէն սօնրա չու վէշհիլէ քէլամէ ազազ իթտի :

— Պիրա'տէր, ճէնապը Ալլահ շահիտ օլսուն քի հիչ պիր վագըթ սիզտէն մուֆարէգաթ իթմէք իսթէմէմ, լաքին չիֆայիտէ պուլունտուղունուզ հալու մէվգըյը տախի նա. զարը տըրգաթէ ալմամըլ լազըմ կէլիր, իմտի հաթըրմա պիր շէյ կէլտի քի, էկէր ույարսա հագգընըլտա խայըրլը օլաճագ զանն իտէրիմ, լաքին պիլմէմ գապուլ իտէրմիսինիզ :

— Բէճա իտէրիմ նէ օլտուղունու սէօյլէյինիգ :

— Սիզ ինկիլիզճէ պիլիրսինիզ տէյիլ մի :

— Էվէթ հատտիմճէ պիլիրիմ, վէ տահա պաշգա էվրօքա լիսանլարընտա տախի ազ չօգ աշինայըմ, եանի թալեանճա վէ ֆըրանսըղճա տախի կէօրիւշէպիլիրիմ :

— Բէք ալա, տահա մինասիպ օլուր :

— Լաքին նիչիւն սօրույօրտունուզ :

— Սօրտուղումուն ասլը շուտըր քիլ քէյֆաիլլիյինի :

զին աղըր կինըրինտէ պու լօգանթայա թաամ իթմէք իչին զայէթ զէնկին պիր ատէմ կէլմէքտէ իտի քի , պու զաթ ոուսիյալը պիր էրմէնի թաճիր օլուպ , քիւլլիյէթլի պիր մէրաս մէսէլէսինին թէսվիյէսի իչին Հինտիսթանէ կիտուպտա ինկիլիզ հիւքիւմէթինտէն հագգընը թալէպ իթմէք էֆքեարընտա իտի , հալպուքի մէրգում ինկիլիզ լիսանընա աչինա օլմատըղը հասէպի իլէ էլպէթ պիր թէր- ճիմանէ լուղումը օլաճաղը շիւպհէսիզ օլմաղըլա , էկէր մումաիլէյհ իլէ Հինաիսթանա կիթմէյի գապուլ իտէր- սէնիզ , շիմտիտէն թէզի եօգ կիտէր թիւճճարը մէրգու- մըն իգամէթ իթմէքտէ օլտուղու օթէլի անլարըմ , վէ էկէր իսթէրսէ սիզի տաիսի թագտիմ իտէրիմ քի իչինիզէ կէլտիյի հալտէ պէրապէր կիտէրսինիզ :

— Աման պիրատէր պու տէտիյինիզ պէնիմ հագգըմ տա բէք հայքըլը օլաճագ տքը զանն իտէրիմ , իմտի տօստ . լուղումուղուն խաթըր իչին պիլա միւսամէհա մէրգումը պսւլմալըսընը :

— Բէք ալա , շիմտի կիտէր պուլուրում , ֆագաթ պի- րատէր մալիւմա կիտէճէյինիզ մահալ բէք ուզագ օլմա- ղըլա , իյիճէ տիւչիւնմէնիզ լաղըմ կէլիր :

— Հիչ տիւչիւնմէք լաղըմ տէյիլ տիր , բէճա իտէրիմ վագքթ զայպ իթմիչ օլմայալըմ :

Նիգօլի « Պաշ իւթիւնէ շիմտի կիտէր պուլուր վէ սի- ղէ պիր խապէր կէթիրիւրիմ » տիյէրէք հէման օթէլտէն տըշարըյա ֆըրլատը :

Իրթէ կիւնի սապահլէյին էրքէն Նիգօլի Վահանը ա- լուպ թիւճճարը մէրգումըն իգամէթ իթմէքտէ օլտուղու օթէլէ կէթիրտիւ , վէ իւչիւ պիրիքտէ պիր իքի սաաթ գատար միւքեալէմէ իթմիքտէն սօնրա , Վահան պաղը շարթլար իլէ իչպու թէրճիմանըգ մէմուրիյէթինի գապուլ իտուպ , վէ մումաիլէյհին ֆէրտասը կիւնի հէր հալտէ

եօլա ըէվան օլաճաղը մուգարրէր օլմաղըլա, պիթթապի վահան տախի օլկիւնտէն նիգօլինին վասէթասըլըլա եօլ հաղըրըլըլարընը իքմալ իտուպ, վաբօրա պինմէյէ հաղըրլանտը, հալպուքի թիւճճարը մէրգումըն Հինտիսթա-նէ կիտէճէյի շիմտիքի հալ մէճհուլ օլուպ, իշինին ըէ-վիշինէ կէօրէ հարաքէթ իտէճէյինի, վէ ֆազաթ իս-կէնտէրէ ճանիպինէ կիտէճէյինին մուհազգադ օլտու-ղունու պէյան իթտի :

Թիւճճարը մէրգում էթինէ տօլուճա օրթա եաշլը, վէ գարապաղը էրմէնիլէրէ մախսուս պիր էշքեալտէ, եանի գարա գաշլը վէ գարա պըլըլըլ ուղուն պօյուլ վէ կիւճի գուվէթլի պիր ատէմ օլուպ, սիմասընտա պիր ասարը մէրտանէկի միւշահատէ օլունմագտա իտի, մու-մաիլէյհին սէօզիւնէ նէզարէն, նիգօլինին խապէր ալմըշ օլտուղու կիպի քիւլիւյէթլիւ պիր միրաս մէսէլէսինտէն տօլայը Հինտիստանէ կիթմէք նիյէթինտէ իսէտէ, էվէ-լա իսկէնտէրիյէտէ պու մատտէ հագգընտա պիր մահիր ալօգաթիլէ գօնուշուպ միւշավէրէ իթտիքտէն սօնրա նէ թարիք իթիխազ իտէճէյինին գարարընը վիրէճէք իտի :

Վահան իրթէսի կիւն մումաիլէյհի օթէլինտէ պուլ-մագ շարթըլըլա, մուվագգաթէն այըլըլապ, նիգօլի իլէ պէրապէր օթէլէ տէօնտիւլէր, վէ սապահա գատար կէօ-րիւշիւպ, Վահան հէր նէրտէ օլսա, վէ նէ հալտէ պու-լունսա մէքթուպ իլէ պիլտիրէճէյինի նիգօլիյէ վատ վէ նիգօլի տախի քէնտինին հէր հալտէ Շիրայա կիտէճէյինի պէյան իթտի :

Յէրտասը կիւն սապահլէյին Վահան նիգօլի իլէ պէ-րապէր մումաիլէյհի օթէլինտէ քէնտիլէրինէ միւնթագըր օլտուղու հալտէ պուլտուլար, վէ իւշիւ պիրլիքտէ պիր սանտալէ ռաքիպէն վաբօրա չըգտըլար քի, վաբօր տախի հէման եօլա չըգմագ իւզրէ տէմիր ալմագտա իտի, նի-

գօլի կէօղ եաշը իլէ Վահանըն պօյնունա սարըլըպ . . :

— Ահ պիրատէր սիզտէն մուֆարէգաթ իթմէքլիք գալպիմէ բէք կիրան կէլիօր , լաքին չիֆայիտէքի ճէնա , պը Յալլահըն էմրինէ միւթապաաթ իթմէմիզ լազըմտըր , իմտի ըիճա իտէրիմ տօստըղղումուզուն տէվամը իչիւն շա ճիւզի մէպլաղը գապուլ իտինիզ , տէյէրէք , մէրգումըն ալուճանա պիր ուֆաճըգ քիսէ սըգըշտըրարագ . . :

— Պու մէպլաղ , պէնտէնիզին սիզէ եատիկեարը օլսուն , տէտի :

— Նիգօլինին Վահանա թագտիմ իթտիյի քիսէ տէրունինտէ , էլլի ատէթ օսմանլը լիրապը վար իտի , լաքին Վահան քէմալի ալիճէնապըզլա մէպլաղը մէզպսւրի գապուլ իթմէյուպ , վէ մահզունանէ պիր պագըշ իլէ . . :

— Տօստըղղումուզուն պագը գալմասընա արղու իտէրսէն , պանա պու կիպի թէքլիֆլէրտէ պուլունմամալըսըն , տէտի :

— Լաքին պիրատէր պու ճիւզվի գապիլինտէն օլան մէպլաղ տօստըղղումուզուն պագըսընա պիր նիշանէ սալըմալը տըր , վէ պունտան գաթինազար աքչէյէտէ լուզումունուզ օլտուղու տէրքեար տըր , իմտի ըէճա իտէրիմ գապուլ իտինիզ :

— Աէրզէ գատար հագգըմ օլմատըղը պիր մէպլաղը գապուլ իթմէքլիյէ հիշ պիր վագըթ վիճտանըմ րաղը օլմայօր :

— Հիշ օլմագսա էօտիւնճ մագամըյըլա օլսուն :

— Լաքին պիրատէր իհթիեաճըմեօգ տէյօրումսիզէ :

— Տօղրուսու պէօյլէ էհէմմիյէթսիզ պիր չէյ իչիւն գալպիմի գըրաճաղընըղը ասլա մէմուլ իթմէզիտիմ , ֆագաթ հէրնէ հալիսէ մատէմքի թէքլիֆիմի գապուլէ իմթինա իտիյօրսունուզ , պարի հիշ օլմագսա կեահ պէ կեահ մէքթուպ եազաճաընըզա պէնտէնիզի թէէմին իթմէլիսինիզ :

— Յլ խոստուտա զէրրէ գատար չիւպհէնիզ օլմամա լը տըր , վէ միւթէէմին օլունքի սիզէ միննէթտար օլտուղունու ասլա ունութմայաճաղըմ :

— Էսթաղֆիրուլլահ միննէթտար տէ յիւսինիզ , անճագ շուրասը մալիւմինիզ օլմալըտըր քի , պէնիմ սիզէ իհթիւ եաճըմ օլտուղու կիպի , սիզին տախի միւճէրրէտ պանա իհթիւեաճընըզ օլաճագտըր , վէ պու սէօղիւմի իսէ մահզա միւսթագպէլտէքի հալլէր թաստիք իտէճէքտիր :

Նիգօլի պու մաանտար սէօղլէրի պաշգա պիր թարղու վագար իլէ էյրատ իթմիշ օլտուղունտան վահան հէր նէ գատար թաաճիւպ իլէ մէրգումըն եիւզիւնէ պագտը իսէ տէ , ֆագաթ պիր շէյ անլայամայուպ . . :

— Մատէմքի պիր թէսատտիւֆաթը զարիպէ իլէ , ու խուվէթ պաղլարըյըլա պիրիպիրիմիզէ պաղլանմըշըզ , էլպէթտէ թարաֆէյն իհթիւեաճըմըզ օլաճագ տըր , տէտի :

— Հէր նէ հալիսէ , սաղ գալըրսագ իլէրուտէ հէր շէյ անլաշըլըր , իմտի վարըն սէլամէթ իլէ , ճէնապը հագ պիւլէնիզճէ օլսուն :

Վէ մէրգում խէլէճանը գալպիլէ կէօղ եաշը տէօքէրէք վահանըն պօյնունա սարըլուպ բուս իթտիյի կիպի , վահան տախի աղլայարագ մուգապէլէ իթմէքտէ իքէն , նակեահան խաթըրնա պիր շէյ կէլուպ , Նիգօլիտէն իթիզար իտէրէք , գուրշուն գալէմիլէ տէրագապ իքի սաթըր պիր բուսուլա եազտը , վէ Նիգօլիյէ վիրուպ , « աման պիրատէր շու բուսուլամը մահալինէ կէօնտէրմէնիզի լէճա իտէրիմ , զիրա բէք մուհիմպիր մատտէ իչիւն տիր » տէտի , վէ Նիգօլի տախի մէքթուպը ալըպ գարայա չըգար չըգմազ կէօնտէրէճէյինէ տայըր մումաիլէյհի թէէմմին իթտի :

Վարօր հէման հարաքէթ իտէճէյինտէն , Նիգօլի կիւճ հալիլէ վահանտան այրըլուպ վէ թիւճճարը մէրգում իլէ

տախի վէտալաշտրգտան սօնրա սանտալա բաքիպ օլտու :

Վաբօր հարաքէթէ պաշլայուպ կէօզտէն նիհանօլունճա-
յագատար, Նիգօլի բաքիպ օլտուղու սանտալուն տէրունին-
տէ այագ իւսթի տուրարագ մէնտիլ սալլամագտա օլտու-
ղու կիպի, Վահան տախի կիւվէրթէ իւզէրինտէ տու-
րուպ միւթէմատիյէն Նիգօլիյէ պագար, վէ պու ատէ-
մին հալու թաւրինէ թաաճիւպ իթմէքլէ պէրապէր, պէօյ-
լէ պիր մէրա վէ սաֆտէրուն ահպապտան այրըմաղա մէճ-
պուր օլտուղու իչին աղլար իտի :

Վաբօր սիւրաթը հարաքէթլէ եօլունա տէվամ իթ-
մէքտէ օլուպ, Վահան տախի քէնտինի էզհէր ճիհէթ
ճէնապը Հագգըն հիմայէթինէ թէվտի իթմէքլէ, կիտէ-
ճէյի եէրլէրտէ պաշընա կէլէճէյի մէլհուզ օլան ահվալը
նիյքու պէտի միւլահաղա, վէ զալիմ ֆէլէյին հիչ մէմուլ իթ-
մէտիյի հալտէ քէնտինի պու սուրէթլէ թունտան թունա
աթմագտա օլտուղունու տիւշունէրէք կիւվէրթէ իւզէ-
րինտէ մահզուն մահզուն պիր աշաղը պիր եօգարը կէ-
զիպ տօլաշմագտա իտի :

Վահանըն Նիգօլիյէ թէսլիմ իթմիշ օլտուղու մուխթա-
սար մէքթուպ մալիւմիւմիզ օլան Բանկալթի քիլիսասըն-
տաքի բաբաղա եազըլմըշ իտի, հալպուքի Վահան մէք-
թուպը մէքքիւրը զայէթ աճէլէ իլէ, վէ զիհնի բէրիշան
օլտուղու հալտէ եազմըշ օլմաղըլա պէօլիւճէք պիր եան-
լըչքք իթմիշ իտի, շէօյլէքի իսկէնտէրիյէյէ կիտիյօրում,
տիյիճէք եէրտէ իզմիրէ կիտէյօրում տէմիշ իտի :

Նիգօլի գարայա չըգար չըգմազ Վահանա իյանէթէն
վիրմէք իսթէյուպտա, մումալիլէյհին ալիճէնապըզլա
գապուլ իթմէտիյի էլլի ատէթ Օսմանը լիբասընը պիր
(կըրուքօ) եաբարաք, կիւյա Վահան վալիտէսինին իհ-
թիյաճը իչին կէօնտէրմիշ տիր կիպի, մէպլաղը մէզպու-
րը Վահանըն եազմըշ օլտուղու մէքթուպ իլէ պէրապէր :

ղայէթ նամուսըու վէ էմնլյէթլի պիր էմանէթճինին վա-
սէթասըյըլա բարաղա կէօնտէրտի , զիրա Վահան քէնտի
սէրկիւզէշթինի պիր հարֆ պիլէ կիզլէմէքսիզլին Նիգօլիյէ
նագլ իթմիշ օլտուղունտան , մէրգում տախի կէրէք մու-
մաիլէյհ բարաղ էֆէնտինին հիւրմէթլիւ պիր զաթ օլ-
տուղունա , վէ կէրէք Վահանն իշթիեարէ վալիտէսինին
սէֆալէթը վէֆգէլատէսինէ մալիւմաթը թամմէսի վար
իտի :

Իշթէ Նիգօլի պու սուրէթլէ տօղրուտան տօղրույա
տէյիլ իսէտէ , տօլայըտան օլսուն Վահանա նագտէն մու-
ալէնէթ իտէրէք . մումաիլէյհին հագգընտա իճրա իթ-
միշ օլտուղու զալիմլիյէ պէտէլ , քէնտի քէնտինէ կիւյա
հէլալըգ ալմագտա իտի :

Մէրգում Վահանտան մուֆարէգաթ իթտիքտէն սօն-
րա , արթըգ իզմիրտէ տուրմայա պիր սէպէպի գալմամըշ
օլմաղըլա , պիր իքի կիւնտէն Շիրայա կիտուպ Ըսթէլեօյը
պուլտու , վէ Վահանն թէրճիմանլըգ խըտմէթի իլէ Իս-
կէնտէրէյէ կիթտիյինի , վէ լաղըմ կէլտիյի հալտէ տախի
Հինտիսթանէ գատար կիտէճէյինի մումաիլէյհէ նագլ
իտուպ , քէնտինին իսէ Շիրատէ գալաճաղընը պիլտիր-
տի . վէ պիր հաֆթա գատար Ըսթէլեօյա միսաֆիր օլ-
տուգտան սօնրա մումաիլէյհին վէսաթաթու քէֆալէթի
իլէ մահալի մէզքիւրտէ պիր միւքէմմէլ գազինօ քիւշատ
իտուպ նամուսըյըլա կէչինմէյէ պաշլատը :

Նիգօլի քէնտի քեարկիւզարլըղը , վէ թապիւթընտա
օլան ճալիպ հալլէր սայէսինտէ միւտէթը գալիլէ զար-
ֆընտա քէնտինի միւշթէրիլէրինէ օլ տէրէճէ սէվտիրմիշ
իտի քի , հէրքէս միւսիւ վալեանօնն տիւքքեաննա
կիտէլիմ տէմէքտէ իտիլէր :

Վէ իշթէ մէրգում խըրսըղ Նիգօլի միւսիւ Վալեանօ
նամըյըլա մահալի մէզքիւրտէ մանէն վէ մատտէթէն թէ-

գատտիւմ իթմէքտէ իտի :

Վահանըն րէֆագաթընտա օլան մէրգում րուսիեալը թիւճճար , միւսիւ Ղազարեան նամըյըլա շէն մէշրէպ , վէ ղայէթ զէքի պիր զաթ օլմաղըլա , ազ վագթըն իշինտէ Վահանըն գատրու գըյմէթինի էյիտէն թանըտը , վէ մէրգումըն հալու թափընտան ճիհէթ պէ ճիհէթ մէմ-նուն օլուպ , էսնայի րահտէ տայիմա Վահան իլէ էլմու հիւնէր վէ մայիւմաթը ալիյէ խուսուսընտա միւպահանայէ կիրիշիւր , վէ մումաիլէյհին վէրտիյի ագիլանէ ճէվապ-լարտան միւթէլէզիզ օլուր իտի :

Վաբօր շաեանը էհէմմիյէթ պիր վագաա զուհուր իթ-մէքսիզին սալիմէն իսկէնտէրէյէ վասըլ օլտու , վէ թիւճ-ճարը մէրգում Վահան իլէ պէրապէր միւքէմմէլ պիր օ-թէլէ ինտիլէր . մումաիլէյհ հէր կիւն Վահանը պիր իքի սաաթ գատար եալընըզ պըրաղուպ կիտէր իտի :

Պու հալ իւզրէ պիր հաֆթա գատար շէհըր մէզքիւր-տէ իգամէթ իթմէքտէլէր իքէն , մումաիլէյհ պիր կիւն եինէ ատէթի միւճիւպիւնճէ միւնֆէրիտէն տըշարը չը-գուպ , վէ ազ միւտէթ սօնրա սիմասընտա պիր ալամէ-թը քէտուրէթ նիւմայան օլտուղու հալտէ օթէլէ ափտէթ իտուպ , Վահան իլէ շու սուրէթտէ միւքեալէմէյէ պաշ-լատը :

— Միւսիւ երուանդ , էլպէթտէ Ըստամպօլտա իքէն Հինտիսթան իւլքեասընտա մուգատտէմա վէֆաթ իթմիշ օլան խօճա Ղազար նամ ղայէթ զէնկին պիր զաթըն վաս-ֆընը իշիթմիշ օլմալըսընըզ տէյիլմի , տէտի :

— Էվէթ էֆէնտիւմ , չօգ տէֆա մումաիլէյհ սահիպ սէր-վէթ պիր էրմէնինին վասֆընը կազէթալէրտէ օգումուշում տըր :

— Իշիթէ պէն միւթէվէֆա խօճա Ղազարըն միրասխօր-լարընըն էն գըտէմլիսի , եանի մէրհումը մումաիլէյհին

էն եագըն ագըրապասընտան պուլունմագտայըմքի, հագգըմա իսապէթ իտէն քիւլլիւյէթի մէպլաղը էլտէ իտէպիլմէք իչիւն, պու կիւն ալօգաթըմիլէ կէօրիւչիւպ խուսուսը մէզպուր հագգընտա մէրգումըն եէտինտէ պուլունան պաղը էվրագիլէ լաղըմ կէլէն թալիմաթը ախիրէյի ալտըմ, իմտի պիր իքի կիւն սօնրա Հինտիսթան մէմալիքինին բայիթահտը օլան գալկիլթա շէհրինէ միւթէվէճճիւհէն եօլա չըգաճաղըմըզ մալիւմիւնիզ օլտուն, անճագ պու խուսուստա պանա քէմալի սատագաթ վէ սուրէթը ֆէտաքեարանէ իլէ խըտմէթ իտէճէ յինիզէ պէնի թէէմմին իթմէլիսինիզ :

— Հէնկեամը սէպավէթիմտէն թա պու անէ գատար թարիզը սըտգու սատագաթտէն ուտուլ իթմէտիյիմէճէնապը Հագ շահիտի ատիլ տիր :

— Բէք ալա թէշէքքիւր իտէրիմ :

Միւսիւ Ղազարեան վահանըն քէնտի հագգընտա տէտիյի սատէտիւանէ սէօղլէրտէն մէրգումըն պէհագգէն սատըզ վէ ալլագը համիտէ սահիպի պիրտէլիգանլը օլտուղունա ինանտը, վէ սէօղիւնէ տէվամ իթմէքլէ . . :

— Ձիրա ազիզիմ միւսիւ երսւանդ, մէպլաղը մէզպուրը էլտէ իտէպիլմէք խուսուսընտա գարչըմըզա բէք չօգ մանիլէր զուհուր իտէճէյի մէլհուզ օլմաղըլա, միւշքիւլաթու մէվանիյի մէզքիւրէյէ մուգավէմէթ իթմէք իչիւն ֆէտաքեարըզ վէ սատագաթ լաղըմ օլտուղսւ շիւպհէսիզ տիր :

— Էլիմտէն կէլէն հէր նէվի ֆէտաքեարըզը տիրիզ իթմէյէճէյիմի սիզէ սէօղ վէրերիմ, վէ ճէնապը հագգըն մուավէնէթի իլէ հէր պիր միւմանաաթը բայիմալ իտէպիլէճէյիմիզէ իւմիւտ իթմէքտէյիմ :

— Ինչալլահ, պէնտէ նայիլի մեւվաֆագաթ օլտուղում հալտէ, սիզէ մէմուլինիզին խարիճինտէ միւքեա-

Ֆաթ իտէճէյիմի նամուսըմըն իւզէրինէ անտ իտէրիմ :
— Թէշէ.ք.քիւր իտէրիմ :

Փիլ հագըգա մումաիլէյհի միւսիւ Ղազարեան , միւ-
թէվէֆա Հինտիսթանլը խօճա Ղազարըն մէշրուէն վարի-
սի օլուպ , մէրգուլըն իսքէնտէրիյէտէ մուգիմ մէշհուր
պիր ալօգաթըն թալիմաթըյըլա հիսսէսինէ իսապէթ ի-
տէն մէպլաղը էլէ կէշիրէպիլմէ.ք իւմիւտիւնտէ իտի :

Միւսիւ Ղազարեան միւսէյիպլի.ք մէրթէպէսինէ վա-
րըրճասընա սախապէթլի , վէ գէվգու սէֆա խուսուսընտա
սօն տէրէճէ ճէօմէրտ պիր զաթ օլտուզսնտան իշպու-
քիւլլիյէթլի միրասըն իւմիւտի իլէ , բէտէրինտէն գալմա
վարիտաթը ճէսիմէյի հուզուզաթը նէֆսանիյէսի ուզ-
րունա սարֆ իտուպ պիթիրմիշիտի , մէրգուլմ հէր նէ գա-
տար թիւճճար սըֆաթընը հայիզ իտի իսէտէ , հագըգա-
թը հալտէ իշի բէ.ք պօզուգ , վէ ախզուիթասը հէրճու-
մէրճ պիր հալտէ օլմաղըլա , շայէտ մէգքիւր միրասը էլ-
տէ իտէմէտիյի թագաիւրտէ , ըզհարը իֆլաս իտէճէյի
շիւպհէսիզ իտի :

Հէր նէ գատար ալօգաթ միւսիւ Ղազարեանըն հագ-
ըր սարիհի օլան մէպլաղը էլէ կէշիրէպիլէճէյի խուսուս-
ընտա մումաիլէյհի իւմիւտ պախշ սէօզլըր իլէ թէէմմին
իթմիշիտի իսէտէ , ճայի թաաճիւպ շուրասը իտի.քի , մէր-
գուլմ զաթէն կիւլըր եիւզ վէ լաիւպալի մէշրէպ պիր զաթ
ի.քէն , ալօգաթըն սէօզլըրինտէն տախի մէմնուն վէ մէս-
րուր օլաճագ եէրտէ , պիլ աքիս պալատէ իֆատէ գը-
լընտըղը կիպի , Վահանըլա կէօրիւշմէսինտէ միւ.քէտտէր
վէ մաղմուլմ պիր հալտէ պուլունմագտա իտի , տէմէ.ք օ-
լուր.քի մումաիլէյհին շու հալի .քէտուրէթ իշթիմալինին ,
միւճէրրէտ պաշգա պիր սէպէպը խաֆիսի օլմալըյըտը ,
վէ նու իսէ մահզա հիքեայէմիզին տէվամընտան անլա-
շըլաճաղը տէր.քեար սըր :

Հէրնէ հալիսէ մուսաիլէյհ վահան իլէ պիլրիֆագաթ բօրթսայիտէ վարուպ, վէ անտէն պիր ինկիլիզ վաբօրու-նա ըագիպէն եօլա ըէվան օլտուլար :

Էսնայի ըահտէ հիշ պիր քէտէրնագ վագաա զուհուր իթմէքսիզին, քէմալի իւմնու ասայիշ իլէ, զէմանը մա-զիտէ Հինտիսթան նապապլարընըն տարաթու տէպտէպէ իլէ հիւքիւմ իթտիքլէրի Գալկիւթա շէհրինէ վաաըլ օլուպ, վէ միւսիւ Ղազարեան իսկէնտէրէտէ իպրագ իթտիյի սա-խավէթէ իմթիսալէն մահալի մէքքիւրտէ տախի (օթէլ Պըրըթիշ) նամ մէշհուր վէ միւքէմմէլ պիր օթէլտէ իքի օ-տաճըգ իսթիճար իտէրէք, վահան իլէ պիլ ըէֆագաթ իգամէթ իթտիլէր :

Միւսիւ Ղազարեան վահանըն վէսաթաթը, եանի թէր-ճիմանըզը մարիֆէթի իլէ պիր իքի տէֆա տէվայիրի ըէսմի-յէյէ պիլ միւրաճա'ա միրաս մէսէլէսինին թէսվիյէսինէ թէշէպպիւս իթմիշ իտի իսէտէ, էքսէրիյէն իսքէնտէրէ-տէ եաբմըշ օլտուղու կիպի, մահալի մէքքիւրտէ տախի եալընըզճա տըշարը չըգար վէ անճագ ագշամլարը օթէ-լէ ափտէթ իտէր օլտուղունտան, վահանըն պիթթապի մու-մաիլէյհին, միրաս մէսէլէսինտէն պաշգա նէ իշ իլէ մէշ-ղուլ օլտուղունա, վէ հէր կիւն ագշամա գատար նէրէ-լէրտէ կէզտիյինէ տայըր ասլա մալիւմաթը օլմայուպ, պիզ գարուր քէնտի տախի շէհրը մէքքիւրի միւնֆէրիտէն տօ-լաշըր իտի :

Միւսիւ Ղազարեան պիր կիւն եինէ միւթատը իւզըէ սապահլէյիի տըշարը չըգսւպ, կէճէնին Խաթ իւշիւ սու-լարընտա սարխօշ օլտուղու հալտէ օթէլէ ափտէթ իտէ-րէք, վէ թա'ամ տախի իթմէքսիզին օտաաընա չէքիլտի, վէ ազիմ պիր հէյէճան իլէ օտանըն տէրունինի տօլաշ-մայա, վէ քէնտի քէնտինէ սէօյլէյմէյէ պաշլատը, վա-հան քէնտի օտաաընտան մէրգուլըն սէօզլէրինի քէմալի

էնտիշէ իլէ իշիթմէքլէ , հէման մումաիլէյհին օտա գա-
բուսը անահտարը տէլիյինտէն նէ եարմագտա օլտուղու-
նու թաաճիւպ իլէ սէյր իթմէքտէ իտի :

Միւսիւ Ղազարեան էլինտէ պիր րէվօլվէր օլտուղու
հալտէ տըգգալթըլա թէթիյինի մուաեէնէ իթմէքտէ , վէ
քէնտուքէնտույէ , « բէք ալատըր , հէր շէյտէն էվէլ
ինթիգամըմը ալմալըյըմ , ահ տիւննատէ ախզը ինթիգամ
կիպի լէզիզ պիր շէյ օլամազ , էվէթ , պէն միլեօնլար սա-
հիպի օլապիլսէմ տախի , եինէ նամուսսուգլուգլա եաշա-
մագ իսթէմէմ , հէր հալտէ օլ մէլունլարըն այագլարըմըն
ալթընտա ճան չէքիշմէլէրինի կէօբմէտիքճէ : պիր միւմ-
քիւն րահաթ իտէմէյէճէյիմ » տէմէքտէ իտի :

Վահան մումաիլէյհին իյրատ իթմէքտէ օլտուղու տէհ-
շէթլիւ քէլամլարըն մանասընը էյիտէն անլայուպ , վէ իշէ
միւտախէլէ իթմէքլէ , վուգույի մէշնուզ օլան պէօյիւճէք
պիր ճինայէթլին էօնիւնի ալապիլմէք , վէ պու սուրէթլէ
տօստունու կիրիֆթար օլաճաղը ազիմ պիր պէլատէն գուր-
թարմագ նիյէթը խայրիյէսի իլէ , օտա գաբուսընը վուրտու :

Միւսիւ Ղազարեան քէնտի միւլահազալէրինէ տալմըշ
օլմաղըլա գաբուսընը վուրուլմասընտան պիրտէն պիրէ սիլ-
քինտի , վէ սէրտ պիր սէտա իլէ « քիմտիր օ » տէյու
պաղըրտը :

Վահան մումաիլէյհին սուալինէ ճէվապէն , « էֆէն-
տիմ աշընըզ գաբույը պէնտէնիզ իմ , ղայէթ մուհիմ պիր
սէօզիւմ վար սիզէ » տէտի :

— Արթըզ եարըն սապահ կէօրիւշիւրիւզ :

— Միւմքիւն տէյիլ , շիմտի կէօրիւշմէլիլիզ :

Մումաիլէյհի , Վահանըն ըսրարընտան հիտէթլէնիւպ
եիւզիւնի էքիլթտի , վէ տէրագապ մասանըն իւզէրինտէն
թապանճայը ալուպ գարեօլասընըն եասթըզը ալթընա
կիզլէտիքտէն սօնրա գաբույը աշտը :

Վահան մուժախէյհին թապանճայր քէնտինտէն կիզ-
լէտիյինի կէօրմիւշիտի իսէտէ, հիւ պիր շէյ պէլլի իթ-
մէյէրէք . . . :

— Սիզի թաճիզ իթտիյիմ իշիւն աֆֆընըզը թալէպ ի-
տէրիմ, տէտի :

— Էսթաղֆիրուլլահ . . . լաքին . . . պէնտէ հէման
եաթաճագտըմ, հէր նասըլ իսէ, Էլպէթտէ մուհիմ պիր
սէպէպինիզ օլմալը տըր.քի . . . :

— Միւսաատէնիզլէ շիմտի, իֆատէ իտէճէյիմ, պիր
ազ Էվէլ ազիմ պիր հէյէճան իլէ քէնտի քէնտինիզլէ տէ-
տիյինիզ սէօզլէրի իշիթտիմ, վէ . . . :

— (Հիտէթ իլէ Վահանըն սէօզիւնի քէսէրէք) ա' տէ-
մէքքի պէնի կէօզլէյօրուտունուզ Էօյլէմի :

— Հա'չա, թէսատիւֆէն իշիթտիմ, վէ սիզէ սատա-
գաթըմ խուսուսընտա վիրմիշ օլտուղըմ սէօզիւ հարֆ պէ
հարֆ իճրա իթմէք իսթէրիմ :

— Նէ տէմէք իսթէյօրսունուզ :

— Նասըլքի տէտիմ, պիր ազ Էվէլ տէտիյինիզ սէօզ-
լէրտէն անլաշըլտըզընա կէօրէ, զաթը ալինիզ պիրինտէն
ինթիգամ ալմագլըզա սաւաշըեօրսունուզ, վէ պու հա-
լիսէ պաշընըզա պիր պէլա կէթիրէճէյի միւհլթէմիլ օլ-
մաղըլա, վէ մատէմքի պէնտէնիզ հէր ճիհէթլէ սիզէ ֆէ-
տաքեարլըգ իթմէյի սէօզ վիրմիշիմ, իմտի, եա օ տուր
քի պու խուսուստա կիրիֆթար օլաճաղընըզ հէրնէվի գա-
զա ու պէլալէրէ պէնտէնիզ տախի իշիթիրագ իթմէլիյիմ,
վէ եախօտ սիզի պու կիպի պիր թէհլիքէլի թէշէպպիւ-
սաթտէն մէն իթմէլիյիմքի, պու խուսուստա Էլիմտէն կէ-
լէն հիւ պիր շէյի տիրիզ իթմէյէճէյիմ մալիւմիւնիզ օլ-
սուն :

— Միւսիւ Երուանդ, թէէստիւֆ իտէրիմքի սիզէ պու
ագչամ միւճէրրէտ պիր հալ օլմուշ տըր, զիրա բէք ա :

պուգ սապուգ սէօյլէ յօրսունուզ :

— Լաքին էֆէնտիմ գուլաղըմլա իշիթտիմ :

— Եանլըշ անլամըշսընըզ , իմտի ըէճա իտէրիմ արթըզ պէնի եալընըզ պըրագընըզ , զիրա ույգուամ վար եաթա՝ ճաղըմ :

Մսւմաիլէյհին պու սօէզլէրի , ոափտէրսւն վէ սատըզ Վահանըն ճէնապընա տօգունմուշ օլմաղըլա հիտէթլէնտի : վէ . . .

— Աֆ իտէրսինիզ էֆէնտիմ , շիմտիտէն թէզի եօգ իսթիֆամը գապուլ իթմէլիսինիզ , տէտի :

— Պէնտէն մէմնուն տէյիլմիսին :

— Նասըլ մէմնուն օլապիլիբիմ , մատէմֆի սատագաթըմըն գատրու գըլմէթի պիլինմէյօր , իմտի պէնտէնիզ տախի շու անտէ իսթիֆա իտէրիմ :

— Եարըն սապահ կէօրիշիւրիւզ , իմտի ըէճա իտէրիմ պէնի եալընըզ պըրագընըզ :

— Լաքին էֆէնտիմ պէնտէնիզ . . .

— (Հիտէթ իլէ) օ'ֆ , չըգըն օտամտան տէյօրուամ սիզէ :

Վահան , մուսուիլէյհին քէնտինի ատէթա գօվըյօր օլտուղունու կէօրիւնճէ , ագընը զայպ իտէր տէրէճէտէ տիւչարը էնտիշէ օլարագ , հէման թարֆէթիւլ ալնիտէ պիր սըչրայըչըլա գարեօլանըն եանընա վարտը , վէ եասթըղըն ալթընտան թապանճայը գարըպ , թիթրէք պիր սէտա իլէ « Էվլէթ կիտէճէյիմ Լաքին պու մուհլիք սիլահըտա պէրապէր կէօթիւրէճէյիմ » տէյէրէք օտա գարուսընտան տըչարը ֆըրլամագտա իքէն , միւսիւ Ղազարեան մէրգումըն գօլունտան թուլթուպ , վէ , « Միւսիւ Երուանդ Ալլահ աչգընա օլսուն տուր կիթմէ » տիյէրէք , ճէպրէն Վահանը ալըգօյտու :

Մուսուիլէյհ , Վահանըն թուզ էքմէք հագգընը սաեար պիր ատէմ իտուկինի , վէ քէնտի հագգընտա մէր-

գումլին հըսս իթտիյի մուհապէթի անլատը , վէ մումաի-
լէյհին իպրազ իթտիյի սատագաթտան միւթէէսսիր օլուպ
կէօզլէրի տօլարագ . . :

— Ա՛հ միւսիւ Երուանդ , մատէմքի պու կիպի պիր
թէսատիւֆաթը ղարիպէ իլէ , էսրարըմըն պիր գըսմընա
վագըֆ օլտուն . վէ մատէմքի հագգըմտա թա պու մէր-
թէպէ ֆէտաքեարլըգտա պուլունույօրսուն , իմտի սէր-
կիւզէշթիմին թէքմիլինի տախի պիլմէն լազըմ կէլիր , ըէ-
նա իտէրիմ օթուրունտա սէօյլէյիմ , տէտի :

Վահան « թէշէքքիւր իտէրիմ տէյէրէք » պիր սան-
տալիեէ ալուպ օթուրտու , վէ միւսիւ Ղազարեան տախի
շու վէշհիլէ իտարէյի քէլամ իթտի :

« Հիյնի շէպապէթիմտէ , եանի հէնուզ ճն տէօրա եա-
շըմտա օլտուղում հալտէ , պէրմիւքթէզայի շիվէյի գա-
տէր ճանըմտան զիեատէ սէվմէքտէ օլտուղում վալիտէմի
ղայպ իթտիմ , բէտէրիմ մումաիլէյհանըն վէֆաթընտան
սօնրա , պէնի թիֆիլզ շէհրինտէ տայըմըն նէզտինէ պը-
րաղարագ , քէնտիսի կէրէք տէֆիղամ իթմէք , վէ կէրէք
պէրայի թիճարէթ Պուգրէշ շէհրինէ կիթմիշ իտի , մու-
մաիլէյհ պէշ սէնէ գատար շէհրը մէզքիւրտէ իգամէթ
իտուպ կեահպէ կեահ մէքթուպ եազըպ հալինտէն մա-
լիմաթ վիրմէքտէ իտի իսէտէ , անտէն սօնրա իքի սէնէ
գատար մումաիլէյհտէն մէքթուպ ալամայարագ թապիյի
աղիմ վէսվէսէլէրէ տիւշար օլմուշ իքէն , կիւնիւն պիրին-
տէ , (չօգ տէֆա քէնտուսինտէն վասֆընը իշիթմիշ օլ-
տուղում շէհրը մէզքիւրտէ մուգիմ ահուպպայի գատի-
մէսինտէն օլան բուհանի կիրուհընտան) Պիր բաբազըն իմ-
ղասըյըլա մումգի շու մէքթուպը ալտըմ :

Մէրգում տէֆթէր քէսէսինտէն մուրուրի զէման իլէ
րէնկի սարարմըշ պիր քեաղըտ չըգարուպ Վահանա թագ-
տիմ իթտի քի . շու մա՛ալտէ եաղըլմըշ իտի :

Սէվկիլի էվլատըմ,

« Բէտէրինիզին նակեահան իւշ պէշ կիւն զայպուպէ-
թինտէն սօնրա, նաշէսի թունա նէհրինտէն պուլունտու,
միւթէվէֆայի մումաիլէյհին ահուպպասը զիւյիւմիւնճէ,
վէ ալէլ խուսուս հիւքիւմէթճէ մաղրուգէն թէլէֆ օլ-
մուշ օլտուղունա գանա'աթ հասըլ օլտու իսէտէ, հալ
պուքի հագըգաթը հալ էօյլէ օլմայուպ, անճագ մէր-
հում բէտէրինիզ խաֆիյէն մուարէֆէ բէյտա իթտիյի,
վէ նէ միլլէթ ու մէզհէպտէն օլտուղու նամայիւմ, էլիզա
նամ պիր աշիֆթէյի մէշհուրէնին եէտը զատտարանէսի
իլէ գաթլ օլունտուղունու բէք ալա պիլմէքտէյիմ, է-
վէթ, աշիւֆթէյի մէրսումէնին գօճամտըր տէտիյի Մար-
գար աղա նամ սօն տէրէճէ ախլագը պօզուգ, վէ սէֆիհ
պիր էրմէնինին մուավէնէթի իլէ բէտէրինիզին էօլտիւ-
րիւիւպ թունայա աթըլտըզը պէնճէ կիւն կիպի զահիր
տիր: »

Վահան մէքթուպըն մապագըսընը օգումայարագ տիւ-
շիւնմէյէ պաշատը, մէրգում մէքթուպը մէզքիւրտէ
Մարգար իսմինի օգուեունճա ժանըն բէտէրի մարգար
աղա խաթըրնա կէլիւպ, վէ հաթտա մէրգում Մարգա-
րըն զէվճէսի եանի ժանըն վալիտէսինին ան ասըլ Պուգ-
րէշլի օլմասընը իշիթմիշ օլտուղու տախի խէյալ մէյալ
խաթըրնա կէլէրէք, իշպու թէսատիւֆաթը զարիպէյէ
նէ մանա վիրէճէյինէ շաշըրմըշ գալմըշ իտի:

Միւսիւ Ղազարեան Վահանըն պու թէրէտտիւտինի
կէօրմէքլէ . . . « Նիշիւն տիւշիւնիյօրսուն, տէվամ իթ-
սէնէ » տէտի:

— Մարգար աղա իսմի իլէ Լստամպօլտա պիր ատէմ
թանըմագտայըմտա անը տիւշիւնիյօրում:

— Լաքին մէքթուպտա օգուտուղուն Մարգար նամ
խայըն քիմսէնին չօգտան վէֆաթ իթմիշ օլտուղունու

անլամբը մ'տըր :

Վահան արթըգ իշին իլերուսինէ վարձայը մինասիւ պ կէօրմէյերէք « հէր նէ հալ իսէ » տէյուպ մէքթուպըն պագըսընը տախի օգումնյա տէվամ իթտի :

« Մէրգում Մարգար սուրէթը զահիրէտէ կիւյա նա մուսընըն բայիմալ իտիլտիյինտէն բէտէրինիզի գաթլ իթմէքլէ ինթիգամ ալմագ իսթէմիշ իսէտէ , կերէք գարըսը օլաճագ մէլունէնին վէ կերէք քէնտինին ասըլ նիյէթը ֆասիտէլէրի մումաիլէյհին նէզտինտէ պուլունան աքչէյի զասպ իթմէք իշին օլտուղու շիւպհէտէն վարէսթէ տիր , չիւնքի Մարգար գարըմ'տըր տէտիյի ըզիլէնին նէ չիչէք օլտուղունու բէք ալա պիլմէքլէ , օմագուլէ նա մուսսուգ պիր գարը իշին պէօյլէ պիր ճինայէթէ ճիւրաթ իթմէյէճէյի տէրքեար իտի » :

« Ճայի թաաճիւպ շուրասը տըր քի , միւթէվէֆա բէտէրինիզին հէր ղէման եանընտա քիւլլիւյէթիւ աքճէ սագլամագ միւթատը իքէն . գաթլ օլունտուղու կիճէ անճագ եիւզ էլլի ֆըրանգ գատար բարասը պուլունմագտա իտի քի , պու սուրէթլէ մէրգուման ճանիլէրին իճրա իթտիքլէրի ճինայէթտէն պաշգա էլլէրինէ հիշ պիր շէյ կէչմէտի :

« Ահ էվլատըմ թէէսսիւֆ իտէրիմ'քի , մէրգուման ճանիլէրին իճրա իթտիքլէրի ճինայէթի թէֆէրրուաթըյըլա պիլտիյիմ հալտէ , պուլունտուղում հալու մէվգը իգթիւզասընճա , օլ իքի խունրիզլէրի բէնչէյի հիւքիւմէթէ թէսլիմ իտէմէյուպ , անճագ ճէնապը գատիրուլլահըն տիվանը առալէթինէ իհալէ իթմէք մէճպուրիյէթինտէ պուլունմագտայըմ , վէ իշպու մէքթուպը սիզէ եագմագտան միւրառըմ , մէրգումանտէն ախըր ինթիգամ իթմէնիզ իշին օլմայուպ (չիւնքի մէրգուման ճանիլէր չիմտի Պուգրէշտէ տէյիլտիրէր , վէ նէրէյէ կիթմիշ օլ-

տուգլարը տախի նամալիւմտիր) իլլա սէրիան Պաւգրէշէ կէլիպտէ էմանէթէն Ուլահ հիւքիւմէթինին նէզտինտէ մուհաֆազա իտիլմիշ օլան միւթէվէֆա բէտէրինիզին վա-
րիտաթընա սահիպ օլմանըզ իշիւնտիր » :

« Միւթէվէֆա բէտէրինիզին Պուգրէշ շէհրինտէ , պէն-
տէն պաշգա մուհիպպու սըրտաշը օլմասըզընտան , մէր-
գումըն հէր պիր էսրարընը պիտիլիմ կիպի , սիզին տա-
խի Թիֆլիզտէ տալընըզըն խանէսինտէ մուգիմ օլտու-
ղունուզը մէրհումը մումաիլէյհտէն իշիթմիշ օլտուղում-
տան տըրքի իշպու մէքթուպը տօղրուտան տօղրույա սի-
զէ եազապիլտիմ » :

Իսլահասայի քէլամ Պուգրէշէ կէլտիլինիզտէ պէնի Սան-
ըսթէֆանօ քիլիսասընըն բըրօիսթօսը (խօստովանահայրը)
տէյու սուալ իթմէլիսինիզ :

ԸՍԹԵՖԱՆԻ ՎԱՍԻԼԵՎԻՉ

Վահան պալատէ մուհարրէր մուֆասսալ մէքթուպը
պիթիրտիքտէն սօնրա , միւսիւ Ղազարեանէ թաքտիմիթ-
մէքլէ , « Տօղրուսու բէք զարիպ հալ տըր պու » տէտի :

— Էվէթ , հէմ զարիպ վէ հէմտէ տէհշէթլիւ տիր :

— Անլատըղըմա կէօրէ պու մէքթուպը սիզէ եազան
քիմսէ բում բաբազը օլմալըտըրքի էլպէթտէ զաթը ալի-
նիզ Պուգրէշէ կիտուպտա մումաիլէյհի պուլմուշ օլմալը-
սընըզ տէյիլ մի :

— Հայ հայ , լաքին թէէսիւֆ իտէրիմքի կէճ գալտըմ
չիւնքի տայըմ պանա « Սէն տահա տէլիգանլըսըն հիւքիւ-
մէթ իշլէրինէ , վէ ալէլ խուսուս աալա վէ նիզայա ագլըն
իրմէզ » տիմէքլէ , պէնի կէօնտէրմէք իսթէմէյուպ , վէ
օղլու պէնտէն պէօյիւք օլմաղըլա մէրգումըն Պուգրէշէ
կիտուպտէ , թարաֆըմտան պիլվէքեալէ բէտէրիմին վա-
րիտաթընա սահիպ օլմասընը , վէ իշի թէսվիյէ իթտիք-

տէն սօճրա բաժաշարը ալըպ կէլմէսինէ ֆամիլեանա գա-
րար վերմիլլէր իտի իսէտէ , պէնիմ , հիչ պիր վէշէլիէ մէր-
գումա էմնիլլէթիմ օլմամաղըլա միւմանաթ իթմէքտէ
իտիմ քի , պու խուսուստա տայրմըն ֆամիլեասը իլէ պէյ-
նիմիքտէ էքէյիճէ պիր պէրուտէթ հասըլ օլմուշ իտի :

Հալպուքի պիր կիւն հէր նէ օլուրսա օլաուն տէ յէրէք,
էվտէն ալըպ եիւրիւյի վէրտիմ , վէ քիմնէ յէ պիր շէյտի-
մէքսիզին եօլա ըէվան օլուպ , ֆագաթ շուրասընը պիլմէ-
նիզ լաղըմտըր քի , հէր նէ գատար պու եօլմուլուղըմբէ-
տէտէրիմին վարիտաթընա սահիպ օլմագ մագսատըյըլա
իտի իսէտէ , պաշլընա մերգումամա զալիմէքտէն ախըր ին-
թիպամ նիլէթի իլէ իտի քի , օլ խուսուստա լաղըմ կէլտի-
յի հալտէ թէքմիլ վարիտաթըմը տախի ֆէտա իթմէյէ
հաղըր իտիմ :

— Լաքին մերգումանըն Պուգրէշտէ օլմատըլարընը
բարաջ մէքթաւպընտա իշար իթմիշ իտի զանն իտէրիմ :

— Եվէթ Լաքին բարաղըն պու սէօզիւ , մահզա պէ-
նի ախըր ինթիգամտէն մէն իթմէք իշիւն տիր զանն իթ-
մէքտէյիտիմ , հէր նէ հալիսէ , Պուգրէշէ վասըլ օլտու-
ղում կիւն հիչ պիր եէրտէ սօլուգ պզմագսըզըն , բարաղը
մէրգումը պուլմագ իշիւն տօղրու Սան ըսթէֆանօ քիլի-
սասընա կիթտիմ , օլկիւն եէվմը մախսուս , վէ եախօտ
եօրթու օլմատըղընը պիլտիլիմ հալտէ , քիլիսայի մէգքիւ-
րէնին հավլիսինտէ վէֆգէլատէ պիր գալապալըգ կէօ-
քէրէք թաաճիւպ իթտիմ , վէ սէպէպինի սուալ իթտի-
յիմտէ , մէղքիւր իզտիհամըն , մումաիլէյի բարաղըն ճէ-
նաղէսի ալայը ֆիւն թէճէմիւ իթտիլինի քէմալի եէսու
ֆուլթուր իլէ իշիտուպ , տէրագապ քիլիսանըն տէրունինէ
սալտըրարագ թապուլթըն իւզէրինէ տիւշիւպ , « Ահ ա-
զիզ բէտէր պէն սիզի պուլմագ իշիւն նէրէլէրտէն կէլ-
տիմ , վէ նէ կէօնա ըինճու մէշագաթըլար չէքտիմ » տիյէրէք

հընչգըրա հընչգըրա աղլամայա պաշլատմ :

Հաղըրունըն պազըլարը պէնի տիվանէ զանն իթաիլէր իսէտէ , էքսէրիսի տախի , բաբազը մէրգոււմը էյի թանըր օլտուգլարընտան , միւճէրըէտ մէրգոււմտան պիր էյիբ կէօրմիւշիւմտէ , անըն իչիւն պու գատար էսէֆ իտիօր տւմ զիւյիւմիւնէ զահիպ օլտուլար , վէ ֆիւհազըգա մէրգոււմ ֆաղըլ իհիթիեարըն ճանօրզ սիւմսընտա տսարը հա միյէթու ֆազիլէթ նիւմայան օլմագտա իտի :

Վահան , միւսիւ Ղազարեանըն մէրգոււմ բաբազըն հագ գընտա իթտիլի մէտհու սիթայիշի իչիտինճէ , Բանկալթի մէզարլըղընտաքի , Տ. Մ. նամ բաբազ խաթըրնա կէլիպ , կէօղլէրի տօլուգլանտը , վէ տէրունի տիլտէն պիր ահ չէ քէթէք . . . « Բահմէթ օլտուն ճանընա , պու կիպիւհիւրն մէթիւ զաթլար խըրիսթիեանլըղըն պատիլի չէրէֆլէրի տիրէր » տէտի :

— Հայ հայ , տիւնեատէ բաբազըղըն վազիֆէտինի թանքեան պու կիպի հիւրմէթիւ զաթլարըն գատրու գըյ մէթլէրինէ պահա պիչիլէմէզ , հէրնէ հալ իսէ , ճէնազէ իլէ պէրապէր մէզարլըղա գատար կիտուպ տէֆնինտէն սօնրա , նէ եաբաճաղըմը վէ նէրէտէ պէյթուլթէթ իտէ ճէյիմի , պիլմէտիլիմ հալտէ մահզուն մահզուն շէհիրէ տէճմէքտէ իքէն , նակեահան պիրի գօլումտան թու թուպ , « Աֆֆ իտէրսինիզ միւսիւ սիզէ պիր չէյ սօրա ճաղըմ » տէտի :

Մէրգոււմ եիրմիսէքիզ օթուզ չաղլարընտա կէնճտէն պիր ատէմ օլուպ , աղլամագտան կէօղլէրի գըզարմըշ իտի , մումաիլէյհին պու հալինի կէօրտիւյիւմտէ , պույուրսն , տէտիմ :

— Պէրապէրինտէ պուլունտուղունուզ ճէնազէ պէնտէ նիզին ըէտէրի իտի , վէ զաթընըզ տախի պէնիմ հիպի մէրգոււմը աճըտըղընըզտան մումաիլէյհի թանըր օլտուղու :

նույն անլայրըրյօր, հալպուքի էկէր եանըմայօրսամ, սիդ էճնէպի օլտուղունուկ հալտէ բէտէրիմի նէ սուրէթլէ . . :

— Մուամիլէյհին սէօզիւնի գաթ իտուպ, աղլայա-
րագ էլլէրինի թուրտում, վէ վուգուլի հալի նագըփթ-
տիմ, վէ մէրգումըն ճէվապլարընտան, մէրհում բարագըն
բէտէրիմին մագթուլէն վէֆաթ իթտիլինի օղլունտան կիզ-
լէմիշ օլտուղունու անլայընճա, պէն տախի օլ խուսուս-
տա մէրգումա հիշ պիր շէյ ալմատըմ, անճագ մուամի-
լէյհ, բէտէրիմին միւթէվէֆա պապասընըն բէք ազիզ
տօստու օլտուղունու թաստիդ իտուպ, վէ Ուլհա հիւ-
քիւմէթի նէզտինտէ հրֆզ իտիլմիշ օլան բէտէրիմին վա-
րիտաթընա տէսթըրէս օլմագըղըմ խուսուսընտա էզճա-
նուտիլ պանա մուավէնէթտէ պուլունտճաղընը վէ իշիմ
թէսվիյէ օլունճայա տէկին, պէնի քէնտի խանէսինտէ
միսաֆիր իտէճէյինի վէ էկէր թէքլիֆինի գապուլ իթ-
մէզսէմ ֆէնա հալտէ տիլկիր օլաճաղընը պէյան իթտիք-
տէ, պէնիմ տախի զաթէն ճանըմա միննէթ տիւշէրէք
մէրգումըն թէքլիֆինի մէմունիյէթը ազիմէ իլէ գապուլ
խտէրէք, օլ կիւնտէն իթիպարէն նիյէ միւտէթ խանէսինէք
տէ միսաֆիր օլտում:

Մէրհում բարագըն մէքթուպտա եազմըշ օլտուղու կի-
պի, Մագար իլէ էլիզանըն, Պուգրէշտէ օլտուգըրը հէն-
կեամտէ իգամէթ իթտիքլէրի օթէլի, մէրգում բարագըն
օղլունուն վասէթասըյըլա պսլտում, վէ էլիզանըն յու-
զագտան ագրապասը օլուպ օթէլը մէքքիւրտէ սաքին օ-
լան պիր ֆամիլէատէն, հալլի վագըթտան պէրու ալիւֆ-
թէյի մէզպուրէնին գօճասըյըլա պէրապէր տիյարը ա-
խէրէ կիթտիքլէրինի անլատըմ:

Մէրհում բարագըն օղլու հիւքիւմէթ մէմունիյէթին
տէ միւթախտէմ օլմաղըլա, մուամիլէյհին վասէթասը-
յըլա պիր իքիսէնէ գատար օղրաշուպ, կիւճ պէլա կիւճ

բեռներին վարիաթընդ էլտէ իտէպիլտիմ, վէ հէման
թիֆիդէ կիթմէյէ հազըրլանմագտա իքէն, կիւնիւն պի-
րինտէ բարազըն օղլու ալէթթաածիլ պէնի աղնլարագ :
ւ Տէմէսին տգրապանըզ օլան Մարգար աղանըն զէվճէնի
էլիզա գըզըյըլա պէրապէր (չիւնքի՝ Մարգար իչիւն մեր-
գուժա ագըրապամտըր տէմիչ իտիմ) պու կիւն շէհիրի-
միդէ վասըլ օլտաւ » տէտի, « աման նէ տէյօրսուն եան-
լըշ օլմասըն » տէյինճէ, մէրգում, « Հայա ծանդըշ օլա-
մազ մէմուրիյէթիմին իգթիզաօընճա բասաթօրթլարընը
պիլէ պիզզաթ օգուտում, վէ հաթտա իգաժէթ իթտիք-
լէրի օթէլի տախի պիլիրիմ, » տէտի :

Պսւ մէմուլին զայրի հէվաճիտի տույտուղումտա, հայ-
լը վագըրթտան պէրու քիւշէյի գալպիմտէ անճագ քիւլ
իդէ էթթիւլմիւշ օլան ինթիգամ աթէլի նալիճահան իշ-
թիալ իտուպ, աչիւֆթէյի մէրսումէնին իգամէթ իթ-
մէքտէ օլտուղու օթէլի սալըգ ալտըմ, վէ ագչամ իւս-
թիւ իւշ պէշ թանէ Ուլահ շէրապըյըլա գաֆայը թութ-
տուգտան սօնրա, թըպգը պու աղչամքի կիպի պիր թա-
պանճա ալուպ տօղրու օթէլը մէլքիւրէ վարըպ գարու-
յը չալտըմ :

Գաթու ալըլըպ իչէրոնէյէ կիրտիմ, վէ պիրինճի գաթըն
սալճանուճա չըգտըղըմտա, դարչըմա թարիֆի նաղապիլ
կիւզէլիքտէ պիր տօլթիթէրի բէրի բէյթըր չըգուպ, վէ
կիւլիւ ստա ալէրիքը ըուխասարի հիճապընտան ալ ալ օլա-
րագ, զայէթ լաթիֆ վէ թաթըր պիր սէտա իլէ . . .
« քիմի իսթէրնինիլ միւսիւ » տէտի :

Ահ միւսիւ Երուանդ, իշթէ օլտագըրգատա, հէվայի
նէֆսանիյէսինէ էսիր օլան զէմ բէրէսթ վէ ալչագ ատէմ-
լէր կիպի, վաթանըմը, միլլէթիմի, մէզհէպիմի բէտէրի-
միւ ինթիգամընը, վէլհամըլ քէնտիմի պիլէ ունութտում,
դիրա մէրգումէնին հիւսնիւ էթվարը վէ չիվէու ըէֆթա :

ըը ճանու ճիշերիմէ ակթէշէր պըրագմըշ, վէ գէնճիրի
զիւֆիւնի պոյնումա թագմըշ օլմաղըլա, էլիմ պյաղըմ
թիթըէյէրէք . . . :

— Աֆ իտէրսինիզ մատմազէլ, աճապ մատամ էլիզա
պուրատամը տըր, տէյէպիլտիմ :

Բէրիյի մէրսուվէ ֆիսունսազ կէօզլէրիկի աչարագ, վէ
նիմթէպէսսիւմիլէ զօնչէ տիհանը նիհանընը քիւշատ իտէ-
րէք իքի սըրա ինճու տանէլէրի կիպի պէյազ տիչէրիկի
կէօթէրմէքլէ . . . :

— Վալիտէմի իպթէյօրսունուզ էօյլէմի, տէտի :

— Մատամ էլիզանըն վալիտէնիզ օլտուղունզու պիլէ-
վէմ, անճագ մէրգումիլէ կէօրիւշմէք իսթէրիտիմ, էկէր
միւմքիւնի վար իսէ խապէր վիրսէնիլտէ . . . :

Մումաիլէյհ լէօզիւմի թէմամ իթմէյէ մէյտանչ վիր-
մէյուպչ « Պույուրուն միւսիւ պույուրուն » տիլէրէք,
վէ սէրվի կիպի խերամ իտէրէք պէնի վալիտէսինին օտա-
սընա կէօթիւրիւպ, « Վալիտէճիյիմպու միւսիւ դիզինչէ
կէօրիւշմէք իսթէյօր տէտիքտէն սօնրա օտա գաբուղնչ
տան տըյարըյա չըգուպ, կիթտի հալպուքի կէօյնիւմի
տախի պերապէք կէօթիւրտի :

Մէրգումէ էլիզա թագքիպէն գըրք պէշ եաշընտա պիր
գարը օլմաղըլա, սահիպէ ժլտուղու հիւսնիւ անէ նէզա-
րէն, օն պէշ երիմի սէնէ ագտէմ քէնտինին աախի քէրի-
մէսի կիպի ճանլար եագըճը պիր աֆէթի տէվրան օլ-
տուղու անլաշըլմագտա իտի :

Մէրգումէ պէնի կէօրիւր կէօրմէշ նէզաքէթ իլէ քէ-
լամէ աղազ իտուպ ճարիյէնիզլէ նէմատտէ հագգըն-
տա կէօրիւշմէք իսթէտիյինիզի անլայա պիլիրմիյիմ տէտի :

Մումաիլէյհանըն պու սուալինէ նէ կէօնա ճէվապ վէ-
րէճիյիմ շաշըրմըշ գալմըշ իտի իսէմտէ պու ճիւմէ քէն-
տիմի թօրլայուպ . . . :

— Մատամ սիզինլէ Էսկի պիր հիսապըմը թէսվիյէ
իթմէք իչին կէլտիմ, տէտիմ:

— Աճալիպ ճարիչէնիզ իլէ՞ մի, սագըն եանլըչ օլմաորն

— Հայըր եանլըչ օլմաազ, սիզ Մարգար աղա նամ
չախսըն զէվճէսի տէյիլմի սինիզ:

Պու սէօզիւմտէն էլիզանըն բէնկի աթտը, չիւնքի պէն-
տէնիզին սըֆաթը բէտէրիմի անտըրըր օլմաղըլա, մէր-
գումէ տըգգաթ իլէ եիւզիւմէ պագըպ եաւաչ եաւաչ ի-
չին նէ օլտուղունու անլայարագ, պօղուգ պիր սէտա իլէ:

— Լաքին միւսիւ ճարիչէնիզ օլ մէլուն հէրիֆի պօշա-
եալը հայլի զէման օլտու:

— Նէ պէյիս վար էլվէրիրքի բէտէրիմի թէրգումէ իլէ
պէրապէր էօլտիւրտիւնիւզ . . .

Մէրսումէ պու սէօզիւմտէն էնտուպէնտ օլարագ . . .
« Նէ տէյօրսունուզ միւսիւ քէյֆտէմիսինիզ » տէտի, վէ
պէն տախի, « Պէյհումտէյէ ինքեար իթմէյինիզ մատամ
զէվճէնիզ օլաճագ օլ մէլուն հէրիֆին տախի սըրասը կէ-
լէճէք տիր, իմտի պահտ էօյլէ իսթէտիրքի բէտէ-
րիմին իսթիգամընը էվէլա սիզտէն ալմաղա պաչլայըմ »
տէյերէք, պէլիմտէն թապանճայը չէքտիմ:

Էլիզա տէհչէթլիւ պիր սէտա իլէ պիլէյիմէ սարըլուպ
« Ահ միւսիւ բէտէրինիպի օլ մէլուն հէրիֆ էօլտիւրտիւ,
վէ պէն անըն իչին մէրգումը պըրագտըմ, ահ Ալլահ աչ-
գընա պանա դըյմայընը » տէյուպ եիւքսէք սէտա իլէ
աղլամայա պաչլատը:

Մէրսումէնին սէտասընտան քէրիմէսի աբալ թաբալ
օտա գաբուսընը աչուպ իչէրույէ կիրտի, վէ էլիմտէ թա-
պանճայը կէթիէէք, սիլահը ալմագ նիյէթի իլէ իւզէրիմէ
տօղրու հիւճիւմ իթտի իսէտէ, խէֆֆու տէհչէթինտէն
նաչի գուճաղըմա տիւչիւպ պայըլա գալտը:

Պէնտէնիզ մէրգումէնին պէօյլէ զաղ ագըլ պայըլտըղը-

նը կէօրէրէք նէ օլտուղումը պիլմէտիմ, վէ հէման թա-
պանճայը պիր եանէ աթարագ վալիտէսի իլէ պերապեր
չալըշոկպ կիւճպէլա կիւճ ագլընը պաշընա կէթիրէպիլ-
տիք :

Մուժաիլէյհա կէօգլէրինի աչուպ թարիֆի նագապիլ
պիր ճագիպէլի պագըշ իլէ եիւզիւմտէն եօգարը պագա-
րագ, « Ահ միւսիւ վալիտէմի էօլտիւրմէյէճէքսին տէ-
յիլ մի » տէյինճէ, պէնտէնիզ պիւսպիւթիւն քէնտիմ-
տէն կէշէրէք, թապանճայըմ էրգումէյէ թագտիմ իտուպ
վէ այագլարընա Գաբանարագ, « Ահ էօմրիւմիւն վարի »
ճիլէր բարէմ, նագլըճանանըմ, մատէմքի վալիտէն օլա-
ճագ մէլունէյի էօլտիւրէրէք բէտէրիմին ինթիգամընը
ալամամագտայըմ, իմտի լուծֆէն չու թապանճայը ալուպ
աիլը նագիք էլլէրինիլլէ գուլունուղու էօլտիւրիւն . զիրա
արթըգ պու հալտէ եաշամագ իսթէմէմ, տէյինճէ, մու-
մաիլէյհա մէլպիդէլէրէ մախսուս պիր թէպէսսիւմիլլէ
գօլումստան թուլթուպ պէնի այաղէ գալտրորտը, վէ քէ-
լծմէ աղազ պիրլէ, « Եօգ ճիվանըմ սիզին կիպի մէրտ վէ
հիւպնէտար պիր տէլիգանըլ էօլմէմէլի տիր, ահ քէօր օլ-
սուն օ կէօգլէր քի սիզէ հագարտթ իլէ փագարլար, վէ
գըրըրլաըն օ էլլեր քի սիզէ վուրմայա հագըրլանըր » տէ-
յէրէք, պէնի պիւթիւն պիւթիւնէ քէնտինէ հայրան, վէ
ագլըմը քեաքիւլլէրի կիպի բէրիշան իթտի :

Հէր նասըլ իսէ ծթէլտէ պուլունանլար կիւզէրան իտէն
պու հալլէրի իշիտէմէմիլլէր իտի, վէ զաթէն վագըթ կէ-
միշ վէ սուլար գարարմըշ օլմաղըլա, էլիզանըն եիւզիւնէ
պիլլէ պագմայուպ, անճագ ճանբարէմտէն ըուխսաթ թա-
լէպ իտէրէք կիթմէյէ հագըրլանտըմ, վէ նէրտիւպանտէն
աշաղը էնտիլիմտէ, մէրգումէ արգամ սըրա կէլիւպ,
« Եարըն հէր հալտէ թէշրիֆ իթմէնիզի թէմէննի իտէ-
րիմ » տէտի, վէ պէն տախի « ճան իլէ պաշ իւսթիւնէ »

տէյերէք, մերգումէ իլէ վէտալաշուպ տըշարը չքդտըմ:
Իշթէ բէտէրիմին ինթիգամընը ալմագ նիյէթի իլէ կիթ-
միշ օլտուղում մահալէ կէօյնիւմի տախի իւսթէ վիրէրէք
խանէմէ ալտէթ իթմիշ իտիմ:

Օլ կիճէ սնապահա գատար սէյրեհնամայուպ, շաֆագ
աթար աթմաղ տըշարը չըգուպ, վէ գագինքնն պիրինտէ
էյլէնտիքտէն զօնրա տօղրու օթիլէ վարտըմ: մերգումէ
տուխթէրը զիւհրէ բէյքէր կիւլէթէք պէնի գարշուլայուպ:
« Աֆէրին սէօզիւնիւզտէ սատըգըմըշընըղ, հաղըք ծփտամ
էլիզատա պունտա եքդ, իմտի մերպէսթճէ կէօրիւշիւ-
րիւզ » տէյերէք զչհն վէշիլէ բէլամէ իսթիտար էյլէտի:
« Եվէլա շունու սէօյլէյիւլ բի, սիղի կէօրտիյիւմ տաղը-
գատա վէֆգէլատէ պիր մոհհապէթ իլէ սէվտիմա տէ-
յինճէ, ագլըմ պաշըմտան կիտուպ, « Ահ ճիյէր բճրէմ
թէշէքքիւր իտէրիմ, պէնտէնիզ տախի » . . .

Մսւմաիլէյհա սէօզիւմի քաթ իտէրէք « Զաթէն տէ »
յէճէյինիլլէ պիլիրիմ, իմտի քէրէմ պուշուրաւնտա ճարիջ
յէնիղի տինլէյին » տէյերէք: Երնէ բէլամէ աղաղ պիրլէ:
« Մատամ էլիզա պէնիթ վալիտէմ տէյիլ տիր » տէյին:
ճէ, « Ահ ճիյէր քիւշէմ, սիղին կիպի պիր մէլէյին վա-
լիտէսի, էլպէթտէ անըն կիպի ճանվէր պիր գարը օլա-
մաղ » տէտիմ:

Մէրսումէ կիւլէրէք, « Լաքին պունույըլա պէրապէր
մէրգումէնին պիր գըլընա տօգունմանըղը տախի խթէ-
մէմ, իմտի մէրգումէյէ իլիշմէյէճէյինէ սէօզ վէրիրմի-
սին, տէտի:

— Ահ ճիյէր բարէմ սիղին էմրինիլլէ լա օլմաղ, վա-
գաւա խաթրընըղ իչիւն մէրգումէյէ իլիշիք էթմէմ, ֆա-
գաթ Եիւզիւնիտէ կէօրմէք իսթէմէմ, տէտիմ:

— Զաթէն կէօրմէյէճէքսինիզ, իմտի տինլէ, մատամ
էլիզա պէնի իհթիւպը ֆագաթ զայէթ զէնկին պիր Գոն:

Թա մեթրես իթմէք իշիւն պու մեմէքեթէ կեթիրմիշ տիր , հալպուքի մերգում իհթիեար Գօնթ պիր իշ զըմ մըյըլա Վիեննայա կիթմիշ օլուպ պիր հաֆթատան կելէ ճէք , վէ մումաիլէյհ հէր նէ գատար զէնկին իսէտէ , մալիք օլտուղու սերվէթին ինտիմտէ զէրրէ գատար էհէմէ միյէթի օլմումաղըլա , էկէր սիզ Ալլահըն էմրի իլէ ճարի յէնիզի զէվճէլիլէ գապուպ իտէրսէնիզ , շու տաղըզպտա մումաիլէյհտէն վազ կէշէրէք ու վէ աճ գալաճաղըմք տաճ խի պիլէմ , երնէ սիզիլէ իսթէտիյինիզ մահալէ կէլմէյէ հազրըքմ տէտի :

Թէրսումէնին պու աէօղիւնի իշիթտիյիմտէ սէվինճիմ տէն հէմպն այագլաղընա գաբանըպ , ահ մէլէյիմ աէտիյ յէնիզի էգճանուտիլ գապուպ իտէրիմ տէտիմ :

Վէ իշթէ պու սուրէթլէ միճմաիլէյհա իլէ գալմայա գարար վիրուպ , քէյֆիյէթի ահպապըմ օլան բարաղըն օղլոնա աչտըմ վէ մերգումըն մեքալէնէթի փէ կիճէնիշ պիր նըսֆընտա մերգումէյի օթէլտէն գալըրոնք , վէ Սան ըսթէֆանօ քիլիսասընտա ահպապըմըն յէ հատէթի փէ նիքեհանըմըզ գըյըլտը :

Պէր իքի կիւն պէլտէյի մէզքիւքէնին էթրաֆընտա պուլունան քէօյլէրին պիրինտէ իսաֆիյէն իզամէթ իթս փիքտէն սօնրա , էլիլմնըն սօստու օլան խըրվաթըն մաւրիֆէթի իլէ պիզտէն ախըք ինթիգամ իտէճէյի միւհթէ միլ օլտուգտան պաշգա , մումաիլէյհ Գօնթուն տախի պէնի գօլալայաճաղը մէհուզ օլուպ , պիւսպիլթիւն Ուսլահ թօրրաղընը թէրք իթմէքլէ մէմէքէթիմէ կիթմէյէ գարար վէրտիմ , իմտի պիր սապահլէյին էրքէն զէվճէմ իլէ պէրապէր ահպապըմըն խանէսինէ կէլտիք , վէ մերգումէն ընֆագալթըյըլա կէրէք բէտէրիմին , վէ կէրէք մէրհում բաբաղըն մէզարլարընը զիեարէթ իթաիքտէն սօնրա իքի սէնէյի միւթէճավուզ պէնի խանէսինտէ թէք :

ըիմու թաազիմ իլէ գապուլ իտէն ահպապըմը կէօզ եա-
շըյըլա բուս , վէ մէրգոււմ իլէ վէտալաշուպ վաբօրա բա-
քիպէն մէմէքէթիմ ճանիպիւնէ ըէվան օլտոււմ :

Վէլ հասըլ հէր պիր մուխաթարատէն սալիմ օլտուղու-
մուզ հալտէ Թիֆլիզէ վարտըզ , վէ պիր պուշուզ սէնէ
սօնրա պիր էրքէք էվլատ սահիպի օլտոււմ քի , աթթըզ
վալիտէսինի տահա զիեատէ սէվմէյէ պաշլատըմ , պու
մինվալ իւզըրէ պէշ սէնէ գատար քէմալի ասպիշու իս-
թիրահէթ իլէ իմրարը էվգաթ իթմէքտէ իտիք :

Պիր կիւն իշ զըմըլըլա քէօյլէրին պիրինէ կիտուպ , վէ
իքի կիճէ գալտըգտան սօնրա խանէմէ ավտէթ իթտի-
յիմտէ էվլատըմ իլէ զէվճէմի էվտէ կէօրէմէյուպ , թա-
ահիւպ իթմէքէ գօնշուլարա սուալ իթտիմ իսէտէ պիր
ճէվապ ալամատըմ , վէ նիհայէթ զէվճէմ օլաճագ խա-
պիսէնին աայըմըն օղլու իլէ պէրապէր ֆիրար իթտիքէճ
ըինի իշիտինճէ , տիւնեա պաշլումա զընտան ծլուպ , կէրէք
մէրգոււմէնին հագգընտա օլան մուհապէթիմտէն , վէ կէ-
րէք էվլատըմըն հասրէթինտէն , ֆէնա հալտէ խասթա-
լանուպ եաթաղա տիւշտիւմ :

Պիր սէնէ գատար ֆէնա հալտէ խասթա եաթըպ վէ
պիր չձֆ բարալար սարֆ իթտիքտէն սօնրա պի ափնուլ-
լահը Թապալա քէսպը իֆագաթ իտէր իթմէզ , հէման
զէվճէմ օլաճագ խայիւնէյի արամայա պաշլատըմ իսէտէ ,
պիր միւմքիւն էլէ կէշիրէմէտիյիմտէն քէնտիմի պիւթիւն
պիւթիւնէ խարապիյէթէ վիրուպ , կիճէ կիւնտիւզ ահու
ֆէրեատ իլէ իյշու իշրէթէ տէվամ , վէ իյտէն կիւճտէն
ավարէ օլմաղըլա վարիտաթըմ տախի չիւրիւմէյէ պաշ-
լատը , վէ հէման ըզհարը իֆլաա իթմէք իւզըրէ իքէն , իշ-
պու միրաա մէսէլէսի զուհուրէ կէլմէքլէ օլանճա վարի-
տաթըմը նագտէ լթէպտիլ իտուպ Հինտիսթամնէ կիթմէյէ
հագըրլանտըմ :

Պա հալ իւզրէ իքէն Բէթրսպուրկտա մուգիմ տօստ լարըմտան պիրի Թիֆլիզէ կէլէրէք տայըմ օղլու իլէ զէնէ ճէմին իզմիրտէ օլտուգլարընը , վէ էն ղարիպ եէրի շուրասը տըր քի մէրգուման իշպու մէրաս մէսէլէսինի պէնտէն էվէլ տույմուչքար վէ տայըմ օղլու պէնիմ նամու շանըմը ալարագ մէզքիւր քիւլլիյէթլիւ մէպլաղը էլտէ իտէպիլմէք իչիւն Հինտիսթանէ կիտէճէքլէրինի խապէր վէրինճէ , հէման վագըթ ղայպ իթմէքսիզին եօլա տիւշիւպ տօղրու իզմիրէ կիթտիմ քի մահալի մէզքիւրտէ մէրգումանը պուլամատըմ խստէ սիզէ թէսատիւֆ իթտիյիմ իվչիւն մէմնուն օլտում :

— Թէշէքքիւր իտէրիմ :

Պէնիմ իզմիրէ կէլտիյիմտէն պիր հաֆթա էվէլ մէրգումանըն իսկէնտէրէտէքի ավօգաթը պուլմայա կիթտիքլէրինի իշիտուպ , վէ նասըլքի պիլիտսին սիզինլէ պէրապէր մահալի մէզքիւրէ կիթտիք , վէ պէն հէման իշպու միրաս մէսէլէսինէ մալիւմաթը թամմէսի պուլունան մուամաիլէյհ ավօգաթը պուլտում , վէ մէրգումտան , իքի խապիսլէրին քէնտիսի իլէ միրաս մէսէլէսի հագգընտա կէօրիւշտիւքտէն սօնրա Հինտիսթանէ կիթտիքլէրինի իշիթտիմ , անճագ ավօգաթը մէրգում անըլ վարիս պէն օլտուղումու անլայընճա թաաճիւպ իթտի , վէ մէրգուման հիլլէպազլարըն գուրտուգլարը բըլանը չիւրիւտիւր տէրէճէտէ , պէնտէնիզէ պէճիտ թալիմաթլար վէ մուհիմ նասիհաթլար վէրտի քի , մումաիլէյհիւմ խապիսլէրին թէհիտէսթ գալաճագլարընա շիւպհէմ եօղ իսէտէ , չիֆայիտէքի մահալի մէզքիւրտէ պուլուպտա իքիսինինտէ լէշլէրինի սէրէմէտիյիմ իչիւն վէֆգէլատէ քէտէր իթմէքտէ իտիմ :

Հէր նէ հալ իսէ , պու կիւն մէրգուման խապիսլէրին նէրէտէ օլտուգլարընը անլատըմ քի եարըն հէր հալտէ

Իբրևանի տախի թէլէֆ իտուպ՝ կերէք էվաւորմա՝ վէ
կերէք հազգը սարիհիմ օլան միրասէ ոահիպ օլանճաղլմ:

Վէ միւսիւ Ղաղարեան պու սօն քէլամարը հիւնթին-
տէն թիթրէյերէք, վէ տիչէրինի կըճըրթատարադ իյ-
րատ իթտիքտէն սօնրա խաթմը քէլամ իյլէտի:

Վահան մղմաիլէ չհին սերկիւզէչթինի քէմալի տըգ-
գաթ իլէ տիյնէյուպ վէ միւթէէսսիր ծընրադ՝ մէր-
ջում:

Վաղաա ախղը ինթիգամ իթմէյէ հազգընըզ վար
իսէտէ՝ միւսաատէնիլլէ պէստէնիզտէ պիր ֆեքքը պէ-
յան իթմէք իսթէրիմ, տէտի:

— Պույուրուն:

— Մէրգուման խապիսլէրին մուրտար գանլարընա կիր-
մէտէն քսէ, հիւքիւմէթ մարիֆէթի իլէ, կերէք հազգը-
նըզ օլան միրասը՝ վէ կերէք էվաւորնըզ ալմագլա իդ-
թիֆա իթսէնիլ օլմազ մը:

— Միւսիւն տէյիլ:

— Տէմէքքի հէր հալտէ ախղը ինթիգամ փօէճէք
սինիլ:

— Հէր հալտէ:

— Մատէմքի պէօյլէյէ գարար վիլմիշսինիլ, պէստէ-
նիլտէ փչթիրադ իթմէք իսթէրիմ:

— Նէ կիպի անըպամաւըմ:

— Նանի պէստէ սիլիլլէ պէրապէր կէլմէք իսթէրիմ,
վէ էկէր պու թէքիֆիմի գապուլ իթմէսէնիլ, Նոէ ան-
տէ իսթիֆամը գապուլ իթմէնիլ լաղըմ կէլիր:

Միւսիւ Ղաղարեան Վահանըն պու թէքիֆի իսղէրի-
նէ պիր մըգտար տիւշիւնտիւքտէն սօնրա, քէստու քէս-
տույէ գարարընը վէրիպ, « Բէք ալա մատէմքի հէր հալ-
տէ պէրապէրիմտէ պուլունմադ իսթէյօրսունուզ, պէս-
տէ գապուլ իթտիմ » տէտի:

— Թէչէքքիւր խտէրիմ, իմտի եաթալըմ զայրի, զի-
րա վազըթ եարը կէճէյի կէչտի, եարըն պագալըմ մի-
րաթի քեայինաթ նէ սուրէթ կէօսթէրիը, տէյէրէք այա-
ղա գալգաը, վէ մուճալիէյի սէլամլաւորգտան սօնրա
օտասընա չէքիլուպ եաթտը,

Վահան եալընըզ գալընճա միսիւ Ղազարեանըն տէտի-
յի սէօզլէրի թահտը միւթաալայէ ալարագ, մուճալիէյ-
հին թարթիք իթտիյի Մարգար աղա ժանըն պապասը օլ-
տուղաւն, վէ մէրգում Մարգար աղա զէվճէսինէ եղի-
սաբէթ թէսմիյէ իթտիլինի, վէ էլիզա իլէ ելիսաբէթ պիր
մանատէ խիմլէր օլմաղըլա, մէրգոնմէ ճանվէր գարընքն
գծճաթը մէրըն Մարգար իլէ միւսիւ Ղազարեանըն բէտէ-
րինի էօլտուրմիւլ ծըթուգլարընա էյիտէն գանտը, (*)

Վահան պսւ միւլահազալէր իլէ անճագ սապահա գար-
ըն թըթա պիլտի, վէ սապահլէյին գալգուպ միւսիւ
Ղազարեանըն արատը իսէտէ պուլամայուպ, օթէլին գա-
բուճըրնտան մուճալիէյի հաֆագ աթմազտան օթէլ-
տէն չըգուպ կիթաիլինի քէմալի իպթիդրապու ըղթըրապ
իլէ խապէր ալտը, Վահանըն մէրգում իլէ պէրապէր պուճ
լուճմադ իսթէտիյի պաչգա պիր չէյ իչիւն օլմայուպ, ան-

Հէքեալէմիզին իքինճի ճիլտինտէ (ժանըն Փամիլեճա Պան
ասալէթի) սէր լէվհասըլըլա պաշլանըլան օն եէտինճի Փասըլտա,
էլիզա եամի ժանըն վալիտէսի Ֆիրար իթտիյի կիճէ օղուճա
Խիթմայէն պըրագմըլ օլտուղու մէքթուպտա գօճասը Մարգար
աղա իչիւն « Պէնի խըրրալայամաղ շիւնքի պէնտէն դօրգաճաթ
սէպէպլէրի վար » չտէյի եազմըլ օլտուղու օգուեանըրըմըլ տէր-
խաթըր իթվիտիլէր :

Վէ իլթէ էլիզանըն տէտիյի սէպէպ, գարը գօճա պիր օլուպտա
միւսիւ Ղազարեանըն բէտլըրինի էօլտուրմիւլ օլտուգլարը էս-
րարընտան իպարիթ խուլկինի գաթիյնի քիրամէ մալիւմ օլմագ
իչիւն իչպու մահալտէ չէրհ վիլիլտի :

ճագ մուսախլէյհի պիր ճինայէթ իշլէմէտէն մէն իթմէք էֆքեարը իլէ իտի, իմտի մերգումըն պէօյլէ էրքէնճէ ալլայ երիրիւյի վիրմէսի, մէզքիւր ճինայէթի եալընըղիճրա իտէճէյինէ պիր տէլիլի գավի իտի:

Վահան մերգումըն նիյէթինի անլամըլ օլմաղըլա հէման օթէլտէն տըշարը չըգուպ միւսիւ Ղազարեանը արամայա պաշլատը, վէ էօթէ պէրի պիր չօք տօլաշտըդտան սօնրա նիհայէթ, մուսախլէյհին գաղինօնըն պիրինտէ եալընըղճա օթուրուպ իշրէթ իթմէքտէ օլտուղունու կէօրտիւ, Վահան քէնտինի կէօսթ էրմէյէրէք մէքգսւմըն հէր պիր տավրանըշընը տըգաթ իլէ կէօզէթմէքտէ իտի:

Միւսիւ Ղազարեան էլինի անլընա գօյուպ տիւշինմէքտէ, վէ սըգ սըգ տօլտուրուպ իշմէքտէ իտի, մէրգում պիր մըգտար պու հալէ տէվամ իթմէքտէ իքէն, խաթըրնա պիր շէյ կէլմիշ տիր կիպի փաթընա պագըպ աշաղա գալգտը, վէ պօրճունու վէրէրէք գաղինօտան տըշարը չըգուպ աճէլէ իլէ երիրիւմէյէ պաշլատը, վէ պիր քաշ տօլաշըգըլ սօգագըլարա կիրուպ չըգտըգտան սօնրա գաքսւսը աշըգ խանէնին պիրինէ կիրտի, վէ էթրաֆընը տըգաթ իլէ թէֆթիշիտէրճէսինէ նէրտիւպանլէրտէն եօգարը չըգուպ խանէնին իքինճի գաթը սալօնունա վասըլ օլտու, վէ տէօրտ եանընը թէճէսսիւս իթմէյէ պաշլատը:

Պու արա օտանըն պիրինտէն կէնճճէ վէ կիւզէլ պիր գատըն սալօնա չըգուպ, նէրտիւպանտէն աշաղա ինմէքտէ իքէն, նակեահան միւսիւ Ղազարեանը գարչըսընտա կէօրէրէք, նէ օլտուղունու պիլմէտի, վէ ատէթա թաշտան օյուլմուշ սանէմ կիպի տօնա գալուպ տուրտու:

Միւսիւ Ղազարեան րէնկի սարարմիշ վէ պաշտան աեաղէ գատար թիթրէյէրէք խըշմ իլէ մէրգումէնին գօլունտան թուլթուպ « Սէնի աշագ մէլունէ սէնի, էվլատըմը իսթէրիմ » տէտի:

Մէրգումէ բերելէ յերէք վէ միւսիւ Ղազարեանն այ-
ագլարնա գարօնցեայ « Աման գօծածըղում թէ՛ծկէ թէ՛օվ-
պէ . . . ահ սէնի Ալլազմը կէօնտէրտի , պէնի օլ խապի-
սին էլինտէն գուրթար տէ յուպ աղլամայա պաշլատը :

Միւսիւ Ղազարեան մէրգումէ յի շիտէթլէ այաղա գալ-
տըրուպ . . . վէ ֆըրըլտագ կիպի սալօնըն օրթասընտա չէ-
վիրէրէք « գա'լգ ճանվէր գարը ճէվապ վեր , էվլատըմը,
նէեաբտըն էվլատըմը » տէ յերէք մէրգումէ յի խըշմըլա
եերէ չարբտը , վէ « Ահ մէլուէն էքէտար իթուիլին նա-
մուսըմը գանըն իլէ թէմիզլէ յէճէքսին » տէտի :

Մուժաիլէ յհ պաշտան այաղա գատար թիթրէտի վէ
պիւսպիւթին . . . քէնտինի զայպ իտէրէք հէման էլճէպ ի-
տուպ թապանճայը չըգարտը , վէ զէվճէնինին իւզէրինէ
աթէշ իտէճէք իքէն , արգասընտան պիրի սըգը օրգըյա պի-
լէ յիլէ սարըլըպ մուժաիլէ յհին հարաքէթինի մէն իթտի :

Միւսիւ Ղազարեան հիտէթինտէն աթէշ քէսիլմիշ օլ-
տուզու հալտէ արգասընա տէօնիւպ Վահանը կէօրիւնճէ ,
« Պըրագ միւնիւ երուանդ պըրագ տէյօրում , եօխա
աղիմ Ալլահ շիմտի սանա գըյարըմ » տէտի :

Վահան գահրիմանքեարի պիր ֆէտաքեարըլըգլա կէօյ-
սիւնիւ մէրգումա իպրազ իտէրէք « Պույուրուն միւսիւ
պէնտէնիզի վուրսն » տէյուպ , վիճուտինի գարըյա սի-
թէր իթմէքլէ մուժաիլէ յհին գարշըսընա տիքիլի վէրտի :

Վահանըն պու հալու գալինտէն միւսիւ Ղազարեան միւ-
թէէստիր օլմաղըլա , թիթրէմէքտէ օլան էլինտէն թապան-
ճա եերէ տիւշիւպ , քէնտի քէնտինէ բաթլատը ,

կէրէք գարընըն ֆէրեատու նալէսինտէն , վէ կէրէք
թապանճանըն տէհշէթլիւ պիր սէտայըլա բաթլայըշընտան ,
սալօնըն սաղ թարաֆընտա պուլունան օտալարըն պիրինին
գաթուսը աշըլըպ միւսիւ Ղազարեանըն տայըսընըն օղլիւ
կէօրիւնտի , մէրգում տէրան վուգույի հապի անլամըշօլ :

մագըլայ, պիր ասնիյէ գասար օտարնտա էլլէնտիքտէն
սօնրա սալօնա չըգուպ, վէ միւսիւ Ղազարեանն իւզէրիս
նէ հիւճիւմ պիրլէ, « վայ սէն պուրայտամը կէլտին »
տիյերէք, էլինտէքի ղէվօլվէրի մէրգումըն կէօյնիւնէ տօղ-
ըզա աթէչլէտի իսէտէ, գուրչուն պի ալլուլլահը թաալա
զարարսըզնա ռլարագ Ղազարեանն զմուղունու սըյը-
րուպ, կիթտի տիվարտան սարլը օլան էկտամ այնասընա
չարբարագ բարչա բարչա իթտի :

Մէրգում միւսիւ Ղազարեանը գարչուսնտա էլան
տուրմագտա օլտուղունու կէօրիւպ, վէ հէման իքինճի
տէֆա օլարագ աթէչ իթմէք իւզրէ իքէմ, գարը մէր-
գումա մէյտան վիրմէ յէրէք տէրագապ պիր սանտալեա
գարմագլա մումսիլէ յհին գաֆաարնա եերլէշտիրիպ,
« իսյըն » էվատըմը էօլտիւրտին գօճամըտա մը էնը-
տիւրէճէքսին » տէյու ալագը չըգտըզնա հայգըրտը :

Մէրգում պանտալեանն տարպէսնտէն կէրչի կէրէյի
կիպի սէրսէմլէնիւպ տուրոմսուլատը իսէտէ, տէրագապ
քէնտուլի թօրլայուպ, գարբեա « վայ մէլունէ տէմէք
քի էլան գօճանը թասահհուպ իտէյօրոնն էօլլէմի, ալ
իմտի սանատա » տիյերէք մուճաիլէ յհանն իւզէրինէ ա-
թէչ իտուպ թափէօյսիլէնտէն եարալատը :

Պիչպըն գասրնճրագ չիմէքտէն Վուրուլուչ կիպի
տէհէթթիպ պիր աեաա իլէ եէրէ տէվրիլի վէրտիճ վէ
գաթիլի մէրգում պու ճիւայէթ իլէ իթթիֆա իթմէյուպ
հէման բըչաղա տավրանտը (չիւքի վահան հէր նասըլ
իսէ մէրգումըն էլինտէն ղէվօլվէրի գարմայա մուվաֆ-
ֆագ օլսալիլմիլ իտի) վէ եըլան կիպի միւսիւ Ղազար-
եանն իւզէրիսէ գօյուլագտա իքէն, սալօնն տէօրտ
թարաֆընը իհաթա իթմիլ օլան ժանտարմալարըն սիւն
կիւ բարըլթըլարընը կէթրիւնճէ, տէրագապ բըչաղը կիլգ-
լէտի, վէ քըյըֆ գըլըճ քէնտի իւզէրինէ կէլմէքտէ օ-

լան քօյիւ եիւզպաշարնա , միւսիւ Ղազարեան իլէ վա-
հանը կէօսթերէրէք « Էֆէնտի թուծուն շու գաթիլէրի,
զէվճէմի Էօլտիւրտիւլէր » տէտի :

Վահան իլէ միւսիւ Ղազարեան գաթիլի մէրգումըն
շու իֆթիրասընտան նէ օլտուգլարընը պիլէմէյուպ շա-
շըրմըշ գալմըշլար իտի , վէ հէման քէնտիլէրիւնի միւտա-
փապէ միւսարաաթ իտէճէքլէր իքէն , քօյիւ եիւզ պաշը-
սը մատտէնին թահգըգաթը իչիւն մէրգումանը սէօյլէթ-
մէյէրէք , իւչիւնի պիրլիքտէ պիր պէօլիւք ժանտարմա-
նըն մութհափազասը թահտընտա օլարագ պապը հիւքիւ-
մէթէ կէօնտէրտիյի կիպի , ճան չէքիշմէք իւզրէ օլան
մէճըուհէ գատընը տախի տէրագապ պիր սէտեայէ գօ-
յարագ զապթիյէ խասթախանէսինէ իզամ , վէ թէտալլի-
յի իպթիտայիեէ սինէ տէվամ իթտիրտի :

Ջէր նէ գատար Վահան Գալկիւթթա չէհըինտէ քիմ-
սէտէն թանըլմամագտա իտի իսէտէ , պու ճիւմլէ մէրգում
եօլտա ժանտարմալար իլէ կիթմէքտէ օլտուղունա տէրէ-
ճէյի նիհայէտէ ութանըպ արլանմագտա իտի , զիրա էսնա-
յի ըահտէ քէշթու կիւզար իթմէքտէ օլան , լօրտ , պան-
գէր , վէ թիւճճար փամիլեալէրի Լանտօ արապալարը-
յըլա կէվիպ տօլաշմագտա իքէն մէրգումանըն պէօյլէ
թահտէլ հըֆը , վէ քէմալի տէպտէպէ իլէ կէօթիւրիւլ-
տիւքլէրինի կէօրիւպ հէր հալտէ պէօյիւճէք պիր ճիւսա-
յէթէ ճիւրաթ իթմիշլէր տիր զիւյիւմիւնէ զահիպ օլա-
ճագլարը չիւպհէսիլ իտի , վէ ֆիւ վանգը ըասթ կէլէնլէր
մէրգումանէ չէշմի իգըահ իլէ նազար իթմէքտէ իտիլէր ,
վէ հաթտա մէքքիւր արապալարտան պիր թանէսի աախի
մէրագ իտուպ մէրգումանըն արգասընտան թա պապը
հիւքիւմէթէ գատար կէլմիշ իտի :

Քօյիւ եիւզ պաշըսը , մէրգումանը պէօյիւճէք պիր զա-
պիթ հուզուրունա չըգարուպ , վուգույի հալի զապիթի

մումաիլէյհէ իֆատէ իտինճէ , մէրդում տախի մազնունը
ալէյհէրի մուխթասար սուրէթտէ իսթիճվապ իտուպ ի-
ֆատէլէրինի ալտը , վէ զաթէն վագըթ տախի ագշամ օլ-
մաղըլա , իրթէ կիւնի մուհաքէմէլէրինէ պագըլմագ իչիւն
մէրգումանը պիրի պիրլէրինտէն այրը օլարագ հապս իթ-
տիրտիքտէն սօնրա , քէյփիլէթի պա ժուրնալ բօլիս նա-
զըրը ճէնապլէրինէ իշար իյլէտի :

Աիւսիւ Ղազարեանն մէճրուհէ ղէվճէսի հէրնէ գա-
տար էլան պէր հայաթ իտի իսէտէ , եարասը զայլէթ թէհ-
լիքէլի օլարագ ան պէ ան վէֆաթ իթմէսի իհթիմալտէն
պախտ օլմատըղընը , վէ պու ճինայլէթին ֆաիլի քիմ օլ-
տուղունուն անլաշըլապիլմէսի մահգա մէրգումէնին իգ-
րարընա մէրպուլթ օլաճաղը մատտէսի բօլիս նազըրընն
նաղարը տըրգաթընը ճէլպ իթմիշ օլմաղըլա , նազարը
միւշարիլէյհէ հէման վագըլթ ղայպ իթմէքսիզին սէր միւտ-
տայի ումումի էֆէնտի իլէ պէրապէր տօղրու խասթախա-
նէյէ կիտուպ , վէ խասթախանէնին մահիր տօթթօրը մա-
րիֆէթի իլէ կիւճպէլա կիւճ մէրգումէնին ազլընը պաշընա
կէթիրիւպ իսթիճվապէ պաշլատըլար :

Պիշարէ գատընճըազ տիլի տէօնտիլյի , վէ գուտըթի
եթէպիլտիլյի գատար իֆատէսինի վէրտի , շէօյլէքի ա-
սըլ քէնտիսի միւսիւ Ղազարեանն մէշրուէն ղէվճէսի օլ-
տուղունու վէ մէրգումըն տայընըն օղլու քէնտինի իղ-
ֆալ իթմէլէ գօճասընն խանէսինտէն գաշըրտըղընը , վէ
գաթիլի մէրգում մէշրու գօճասընտան գալանմըշ օլտու-
ղու էվլատընը տախի կէօնա կէօն խայընըրգար իլէ էօլ-
տիւրտիւքտէն սօնրա , կէրէք քէնտիսինի վէ կէրէք տսըլ
գօճասը միւսիւ Ղազարեանը տախի վուրմուշ օլտուղունու ,
վէլճասըլ օգուեանլարըմըզա մալիւմ օլան պիլ ճիւմլէ ահ-
վայի պէնան իթտիքտէն իքի սաաթ սօնրա , տէհէթիլու
նէօվպէթլէր իլէ վէֆաթ իտուպ , քէնտիսինի մուհապէ-

Թը խալիսանէ իլէ սէվմիշ օլտուղու գօճասընա իթտիյի
խայընլըղըն ճէզասընը պու սուրէթլէ չէքմիշ օլտու :

Սէր միւտտայի ումումի էֆէնտի , զապթիյէ նըղլըրընըն
էմրի իլէ , մէրգումէնին իֆատէսինէ նազարէն Վահան իլէ
Միւսիւ Ղազարեանըն լէյհինտէ օլարադ րաբօրթօսունու
թանգիմ իտուպ սապահլէյին մէվգուֆլարը տախի պիլ
իսթինթադ , քէյֆիյէթի լայըզըյըլա թահգըգու թէմ
եիզ իթաիքտէն սօնրա , անա կէօրէ իյճապը իճրասընա
պագըլմաղա գարար վիրէրէք , գօնագլարընա ավտէթ
իթտիլէր ,

Վահան մէճրուհէնին քէնտի լէյհինտէ վիրմիշ օլտուղու
իֆատէսինտէն մալիմաթը օլմայուպ , մումաիլէյհայը վու
րուլտուղու անտէ վէֆաթ իթմիշտիր զաննըյըլա , թապի-
յի վուգույի հալին տօղրուսու անլաշլամայուպ , մէր-
գում ճանինին կէրէք քէնտի վէ կէրէք Միւսիւ Ղազար-
եանըն ալէյհլէրինտէ իթտիյի ազվիեաթտէն նա'սըլ , վէ
նէ վէչհիլէ թէպրիյէյի զիմմէթ իտէպիլէճէքլէրինի , վէ
քէնտիսի զաթէն պէլտէյի մէղքիւրէտէ զարիպ վէ պիքէս
պիր ատէմ օլմաղըլա , հիշ պիր րիմէսնէտէն մուլավէնէթ
կէօրէմէյուպ , մահրուստա չիւրիւյիւպ գալաճաղընը , վէ
քիմպիլիր պաշընա աահա նէ պէլալէր կէլէճէյինի տիւ-
շիւնմէքլէ , պիշարէ տէլիգանլը ագլընա խըֆֆէթ կէթի-
րիր տէրէճէլէրտէ մէեուս վէ միւքէտտէր օլմագտա իտի :

Վահան օլ կիճէ հապս օլտուղու օտանըն տէրունինտէ
պու կիպի մուսիպէթէնկիզ միւլահազալար իլէ խապու
խէյալ տէրեասընտա չալգանարադ , « երնիւվիշթի զիշ-
թինտէն աճը աճը շիքեայէթէ պաշլայուպ , « եա'րապ-
պիմ'նէ միւտհիշ հալլէր տիր պու , պիր պէլատան գուր-
թուլմագսըզըն տահա պէթթէրինէ տիւշար օլմագտայըմ ,
ահ , տէմէք օլսուրբի պէն պիլմէտիյիմ հալտէ բէք պէօյ-
իւք կիւնահլար իչլէմիշ օլմալըյըմքի , պաշըմա պէօյլէ

տէհչէթիւ պէլալար կէիյօր . . . ահ էյ եէրի կէօյիւ
եարատան Մէվլա , պէնիմ կիպի զարիպ վէ պիքէս գաւ-
լունա նէ զաման լութփուն էրիչէնէք տիր Ննէ զէման պու-
չէքտիյիմ չիլլէ տօլաճագ տըր . . .

Պի ջարէ Վահան քէնտի քէնտինէ պալառէ մուհար-
րէր պու սէօզլէրի աղլայարագ սէօյլէմէքտէ , վէ սըտգը-
լա ճէնապը վաճիպէլ վուճուտ հաղրէթլէրինտէն իսթիմ-
տառ իթմէքտէ իքէն , նակեհան օտա գաբուսը աչըլտը ,
վէ մահրուսխանէնին վարտիեան պաշըսը , շապկապը է-
լինտէ օլտուղու հալտէ իչէրույէ կիրինճէ , Վահան թա-
ճիւպիւնտէն նաչի կէօզլէրինի սիլէրէք այաղա գալգըպ
մէրգումըն եիւգիւնէ պագմագտա իտի :

Վարտիեան պաշը քէմալի թէաազիմու թէրպիյէ իլէ
Վահանը սէլամլայուպ , « էփէնտի սիզի թաճիլ իթմէյէ
վէճպուր օլտուղում իչիւն աֆփընրըք թալէպ իտէրիմ
բօլիս նազըրը էփէնտի շիմտի սիզի իսթէեօր , իմտի պու-
յուրուն կիտէլիմ » տէտի :

Վահան բօլիս նազըրընըն , կիճէնին պիր նրփսճնաա
քինտինի կէօրմէք իսթէտիյինէ թաաճիւպ իթմէքլէ ,
« պույուրուն » տէյուպ մուճաիլէյհ իլէ պիր չօգ գա-
բուլարտան չըգարագ նիհայէթ սօգագ գաբուսընա վա-
սըլ օլտուլար , վէ հէման վարտիեան պաշընըն թէքիլփի
իլէ քէնտիլէրինէ ամատէ օլան պիր արապայէ րագիպ օ-
լարագ եօլա չըգարըլար , Վահան իչպու զարիպ հալէրէ
հիչ պիր մանա վիրէմէմէքտէ իտի :

Էանայի րահտէ Վահան վարտիեան պաշըյա պաղը շէյ-
լէր սուալ իթտի իսէտէ , մէրգում հիչ պիր շէյ պիլմէ-
տիյինի , վէ անճագ պիր շարիեէք էվէլ աքըշ օլտուղու
պիր էմրի ալի միւճիւպիւնճէ , քէնտինի ալըպ բօլիս նա-
զըրընա թէսլիմ իթմէյէ մէմուր օլտուղունու պէյան
իթտի :

Արապա սիւրա՛թլէ հարաքէթ իտուպ օն տագըգա-
տէն սօնրա պէօյիւճէք պիր գօնագ գաբուսը էօնիւնէ
վասըլ օլտու , վէ մէրգոււմ , վահանա « պուլյուրուն էֆէն-
տի » տիյէրէք պէրապէր մէզքիւր գօնաղա կիրտիլէր , վէ
պիր իքի գաթ նէրտիւք պանլէրտէն չըգարագ , զայէթ վա-
սի վէ միւզէ յեէն պիր սալօնա կէլինճէ , վարտիեան վա-
հանա « Աֆ իտէրսինիզ , ազըճըգ պուրատա տուրունուզ-
տա պէնտէնիզ նազըր ճէնապլէրինէ մուվասըլէթիմիզի
պիլտիլէյիմ , պագալըմ նէ էմրի օլուր » տէյէրէք պէօ-
յիւճէք պիր օտա գաբուսընտան իչէրույէ կիրտի :

Նազըրը մուճաիլէյի օտասընտա զայէթ քիպար վէ թա-
զէ պիր ինկիլիզ մատամասըյըլա այագ իւսթի վէ քէմա-
լի թաազիմու իհթիլրամ իլէ կէօրիւշմէքտէ իքէն , մու-
մաիլէյիս կիւզէլ մքտամանըն գօճասը զանն օլունան ու-
զուն պօյլու վէ նազլիք պիր տէլիգանլը տախի , զիքրի սէպ-
գաթ իտէն զապիթին կիւնտիւզքի վուդու պուլան ճինա-
յէթ հագգընտա նէզարէթէ թագտիմ իթմիշ օլտուզու
ժուրնալը օգուճագտա իտի :

Վահան պուլլունտուզու մահալին մէֆրուշաթու թէզեի-
նաթընը թէհայիւրլէ թէմաշա իթմէքտէ իքէն վարտի-
եան պաշը կէօրիւնիւպ վահանա « պուլյուրուն » տէտի :

Վահան թիթըրէյէրէք իչէրոցէ կիրուպ , վէ հայրան
հայրան օտանըն տէրսնինտէ պուլլունան ղէվաթէ պագ-
մագտա իքէն , մէրգոււմէ ինկիլիզ մատամասը նափեահան
եէրինտէն գըյամ , վէ տիզլէրինէ ալմըշ օլտուզու զայէթ
պէհատար պիր Լահօր շալ այագլարընա տօլաշարագ հէ-
ման վահանըն պօյնունա սարըլուպ էրմէնի լիսանը իլէ
« Ահ միւպիւ վահան նէ զարիպ թէսատիւֆ տիր պու . . .
տէյինճէ , վահան տախի ըիւյա կէօրիւյօր կիպի պիր հալ
իլէ եալքնը » ահ վիրդինէ սէնմիսին » տէյէ պիլիւպ , զայ
պըրլ գանէրէնին իւզէրինէ տիւշիւ վէրտի :

ՕԹՈՒՋ ՊԵՇԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՄԱՆԵՕՆԸՆ ՄԷՏԱԼԵՕՆԸ

Վահան իլէ Վիրքինէնին պէօյլէ նակեահանի վէ մէ-
մուլին ղայրի սուրէթտէ պիրիպիրլէրինի կէօրտիւքլէրին-
տէ հըսս իթտիքլէրի մէսրուրիյէթի թարիֆ իթմէք գա-
լէմիմիզին մալէֆգընտա պիր մատտէ օլմաղըլա , անճագ-
օգուեանլարըմըզըն թախմինու թասափվուրլարընա իհալէ
խտէրիզ . Վիրքինէ Սըր ճօն Ուիլըմօ վէ ֆամիլեասը իլէ
պէրապէր Լօնտրայա կիթմիշ օլտուղու հալտէ , չիմտի նէ
մինասիպէթ իլէ Հինտիսթան ըզլըմընտա պուլունտուղու-
նու , նասըլ վէ նէրէտէ Վահանը կէօրիւպտէ թանըմըշ
օլտուղու իլէրուտէ անլաշըլաճաղը հէքեայէմիզին րէվիշի
իգթիզասընտան իսէտէ , եալընըզ չու գատարընը տէրիզ
քի , Վիրքինէ մէնսուպ օլտուղու ֆամիլեանըն թէէսսիրի
վէֆգէլատէսի սայէսինտէ , Բօլիս նազըրընտան րուխսաթ
այարապ , օլ կիճէ Վահանը մահրուստա պըրագմայուպ
քէնտի գօնաղընա կէօթիւրմէքլէ րահաթ իթտիրմիշ իտի :

Իշթէ Վահան պունճա միւտէթ հատտէն էֆղուն տէր-
տու սէրէնճամլէր չէքտիքտէն սօնրա պի ալնսուլլահը թա-
ալա , իշպու զարիպ թէսատիւֆ սայէսինտէ , պիթթէ'տ-
րիճ իգպալու սաատէթ նէրտիւպանընըն իլք այաղընա
գատէմ պասմագտա իտի :

Միւսիւ Ղազարեանը տայըսընըն օղլու իլէ պէրապէր
չիմտիքի հալ Գալկիւթթա պէլտէսինտէ մահրուստա , վէ
Վահանը տախի Սըր ճօն Ուիլըմօն կէլինի , եանի Հանրի
Ուիլըմօն զէվճէսի մատամ Վիրքինէնին խանէօինտէ պը-
րաղարագ , պիրաղտա Ըստամպօլտու կիւզէրաճ իտէն ղա-

րիպ հալլերին հէքեայէսինէ միւսպաշիրէթ իտէլիմ :

Հրուիբսիմէ Վահանըն մուֆարէգաթ իթտիլի կիւնչ վալիտէսիինն րէյու արզուսընա րաղմէն քէնաինտէն չը-
գարագ մէրգումըն արգասընտան գօշտուղունու , վէ սօն-
րատա պայըլըպ տիւշմէսիինի օգուեանլարըմըզըն էլպէթտէ
խաթըրլարընտա օլմայը տըր :

Յիւ հագըգա մէրգումէ պիր իքի կիւն սօնրա նըշան-
լըսընըն թէրքի տարու տիւար իտուպտա ֆիրար իթ-
միշ օլտուղունու տուեունճա , հըսս իթտիլի քէտէր-
տէն խաաթալանմըշ իտի իսէտէ , վալիտէսի տայիմա միւս-
թագպէլտէ քէնտի հագլարընտա վուգույի մէլհուզ օլան
խայըլըլը հալլերին իւմիւտ պախշ էվսաֆըյըլա մումաիլէյ-
հայը թէսէլլի իտէր , վէ պիր եանտան տախի (քէնտի գիւ-
յիւմինճէ) ժանըն մալիք օլտուղու խասիյէթը ճէմիլէլէ-
րի թարիֆ իթմէքլէ , մէրգումըն հագըղնտա քէրիմէսի-
նին թէվէճճիւհինի տալէթ իթմէյէ չայըշըր իտի :

Ջավալը գատընճըազ , քէրիմէսի ժան իլէ թէղէվիւճ
իթտիլի հալտէ , աղիմ պիր իգպալէ նայիլէ օլաճագլարը
էֆքեսարը պաթըլէսի իլէ բէրվէրտէ օլուպ , ժանը օլ տէրէ-
ճէ մէտհու սէնալէր իլէ պալլանտըրմըշ իտիքի , պիչարէ
Հրուիբսիմէ նիհայէթ իքինճի տէֆա օլարագ թէքրար
Վահան քիւշէյի գալպինտէն իխրաճ իթմէքլէ , եէնիտէն
խապիսի մէրգումէ մէյըու մուհապէթ իթմէյէ պաշլա-
մըշ իտի :

Վագաս զավալը գըղճըազըն պաշգա պիր չարէսի տա-
խի գալմամըշտը , չիւնքի պիր եանտան ֆագըու սէֆա-
լէթ մէրգուման պիչարէլէրին տալլերինէ պինմէքտէ , վէ
պիր թարաֆտան իսէ Վահան պիւսպիւթիւն Լստամպօլ-
տան ֆիրար իթմիշ օլմաղըլա , արթըգ մէրգումըն պիր
տահա տէրի սաատէթէ կէլիպ տէ նըշանլըսընա սահիպ օ-
լաճաղը մէճհուլ օլուպ , վէ շայէտ կէլսէ պիլէ էօյլէ պիր

Ֆիրարիտէն իւմիւտ, պէ եւախօտ պիր մուհասէնաթ պէք-
լէմէքլիք համադաթլըգ օլաճաղընա շիւպհէ մի վար իտի :

Հէր դանդը գըղ օլա, միւճէրրէտ Հըռիբսիմէնին ի-
թիխազ իթմիշ օլտուղու թարիգի թութաճաղը տէրքետար
օլտուղու կիպի, մուճաիլէյհա տախի պաղըրնա թաշլար
պասարադ չարնաշար, ժան իլէ թէղէվիւճ իթմէյէ գա-
րար վիրուպ պիթիրմիշ իտի :

Ժան Վահանըն ֆիրարընտան սօնրա քէնտինի աղըր
սաթմագ էֆքետարը իլէ պիր քաշ կիւն Հըռիբսիմէյէ
կէօրիւնմէմիշ իտի, վէ անճագ մուճաիլէյհանըն վալի-
տէսինին տալէթը մախսուսէսի իւզրէ պիր քաշ կիւնտէն
քէմալի քիպրու դուրուր իլէ սէօզ պաղը մագամըքլա
պիր միւճէվհէր մէտալեօն ալուպ Հըռիբսիմէնին խանէ-
սինէ կէլտի :

Ժան մէղքիւր մէտալեօնըն օրթասընա քէնտի սուրէ-
թինի վազ իթմէքլէ մուգատտէմա քէնտի մէթըէսինէ
եանի Նիգօլինին տօստու օլան Մարիզօնըն քիւշիւք գըղ-
գարընտաշը Մանեօ նամ քէզիլէյէ հէտիյէ իթմիշ իտի.
հալպուրի մէրգում Հըռիբսիմէյի էլտէ իթաիքսէն սօն-
րա մէրգումէ Մանեօյը թէքք իթմէք Նիյէթիտէ օլմա-
քլա. կէօնա կէօն տէսիսէլէր իլէ պիր թագըրիպ մէղքիւր
մէտալեօնը մէրգումէնին էլինտէն ալմայա մուվաֆֆադ
օլուպ տօղրու Հըռիբսիմէյէ կէթիրմիշ իտի :

Վէ դարիպ եէրի շուրասը տըր քի ժան, Հըռիբսիմէնին
խանէսինէ կիրէր կիրմէզ, արգասընտան մէրգումէն իզի-
նի կէօզլէմէքտէ օլան Մարիզօ նամ րէզիլէ տախի հէման
գաբուլը աշք պուլմաղըլա իչէրույէ կիրուպ. վէ ագտէմճէ
ղիքրի սէպգաթ իտէն թիլքի պագըշըր գատընըն օտա-
սընա կիրուպ մէրգումէ իլէ պիր մըգտար խաֆիյէն կէօ-
րիւշտիւքտէն սօնրա, մէզպուրէ գարընըն վասէթասըրը-
լա բիմնէտէն կէօրիւնմէքսիզին Նէրտիւպանտէն եւաք եար

եօգալը չըգարագ սօփաննն պիր քիւշէսինտէ կիզէնի վէրտի , վէ ժաննն Հըռիբսիմէ իլէ իթմէքտէ օլտուղու միւքեալէմէյի աինլէմէյէ պաշլատը :

Հըռիբսիմէ օլ կիւն միւքէտտէր պիր հալտէ իքէն ժաշնըն կէլտիյինի տույուպ , վէ վալիտէսինին իճպարըյըլա իսթէր իսթէմէզ իւսթիւնի պաշնը աիւզէլթտի . վէ զօր իլէ կիւլիւմսիւյէրէք մէրգումը գարշըլատը :

Ժան մումալէյէյանն միւքէտտէր օլուպտա , մահ զուկիլթիւնի քէնտինտէն սէթը իթմէք իսթէտիյինին ֆարգընա վարմըլ օլմաղըլա քէլամէ աղազ պիրլէ . . .

— Մատմա՛ղէլ , զանն իտէրիմ սիզի թաճիզ իթտիմ կիպի անլայօրում , տէյինճէ , Հըռիբսիմէ մէրգումէ ճէ , վապէն էսթաղֆիրուլլահ նիչիւն թաճիզ օլպըմ , պուկիւն աղըճըզ . . .

Իհթիեարէ գատըն , Հըռիբսիմէ գալգարտա աքսի պիր սէօզ սէօյլէր իէվֆի իլէ քէրիմէսինէ մէյտան վիրմէյէլրէք . . . « Ահ միւսիւ ժան նէ տէյօրսունուզ , Հըռիբսիմէ սիզին թէշրիֆինիզտէն թաճիզ օլմատըլտան պաշգա , հաթտա տէրէճէյի նիհայէտէ մէմուն օլաճաղը շիւպհէսիզ տիր » տէտի :

Ժան պաշըյըլա մէրգումէյէ իպրաղը թէշէքքիւր իթտիրտէն սօնրա , նիմթէպէսսիւմ իլէ Հըռիբսիմէյէ խիթապէն . . .

Եօխսա վահանն զայպու պէթինտէն նաչի էքէֆ մի իտիյօրսունուզ :

— (Գըզարարագ) ըէճա իտէրիմ միւսիւ , պէնիմ ետնըմտա արթըզ մէրգումնն սէօզիւնիւ իթմէնիզ մինասիւպէթսիզ օլուր զանն իտէրիմ , տէտի :

Ժան Հըռիբսիմէնին պու քէլամընա քէնտի տիլսահը իւզրէ մանա վիրէրէք « Թէշէքքիւր իտէրիմ ազիզէմ , թէշէքքիւր իտէրիմ » տէտի , վէ իլավէյի վէգալ օլարագ :

— Զիրա սէվկիլիմ Հրուիբսիմէ , պէնտէնիզ սիզի անըն կիպի սուրէթը զահիրէտէ տէյիլ , իլլա գալպէն սէվէրիմ , վէլ հասըլ պիլմիշ օլասընըզ քի , սիզի կէօրտիւլիւմ կիւնտէն պէրի աթէշի աշգընըզա ճան աթտըմ , քէման էպրուլէրինիզ , վէ սիւնպիւլ կիպի կէյսուլէրինիզ պէնի թէսիւր իթտի , ահ հապիպէմ սիզտէքի օլան հիւսնիւլ լէթաֆէթէ վէ թապուլէրալէթէ քիմ թահամմիւլ իտէր , քիմ թապաթ կէթիրէպիլիւր , ահ սէվտիլիմ օլահու կէօզլէրինիզէ , վէ շիրին սէօզլէրինիզէ քիմ միւսէխիւէր օլմազ էվէթ գանգը ատէմ սիզին . . .

Հրուիբսիմէ պու սէօզլէրտէն մէմնունէ օլաճագ եէրտէ , քէսպը հիտէթ իթտի , վէ մէրգում տահա բէք չօգ աշգանէ սէօզլէր սէօյլէյէճէք իտի իսէտէ քէլամընը գաթ իտէրէք . . .

— Էհ միւսիւ ժան էվէրիւր արթըզ , ճարիյէնիզ այինէյէ պագմաթ ատէթիմ օլմաղըլա տէտիլինիզ գատար հիւսնէտուր օլմատըլըմը բէք ալա պիլտիլիմ կիպի , արթըզ պու գատար իսթիհզաքեարի մէտհիյէլէրէ թահամմիւլ իտէմէմ , տէտի :

— Ահ սէվկիլի Հրուիբսիմէմ , թէէսուլֆ իտէրիմքի , աշգու մուհապէթիլիլէ մէմիւ տէրունիմտէն քէմալի սըտգու սատագաթ իլէ ճօշմագտա , վէ ազգըմտան թաշմագտա օլան պու ճիտտի քէլամլէրի իսթիհզա զանն իտիյօրսուննուզ , էյ վահ՝ տէմէք օլուրքի սիզ պէնի սէվմէմէքտէսինիզ , ահ եօզ եօզ նաղէնին Հրուիբսիմէմ , սիզ նիսա թայիֆէսինին սէրվէրի պիր բէրի ատտ օլունահագ մէրթէպէտէ կիւզէլ օլմանըլա , պու ֆագրու զարուրէթ իչինտէ գալմանըլ հիւ պիր վէչհիլէ ճայիզ օլմամաղըլա , հաթտա աիւնեանըն հէր նէվի զիյպու զիյնէթի անճագ սիզէ շայէսմէ տիր , վէ պէնտէնիզ մին զայրի հատտին էլիմտէն կէլտիլի գատար հիւսնիւ ճէմալինիզէ բէվսագ

վերի միւս վերաթիւն սիւղի թէզերն իտեճէ յիմպ վէ պու սէօղիւմէ պիր նըշանէ օլմագ իչիւն, չիմաթի հալ իշպու մէտալեօնը սէօղ պտղը մէգամըյըլա գապուլէ հիմմէթ պույուրմանըը թէմէննի վէ նիեաղ իտերիմ, տէտի :

Վէ մերգոււմ ճէպինտէն զիքրի սէպգաթ իտէն մէտալեօնը չըգարուպ Հիւիքսիմէնին պագլարը ալթընա վազ իթտի :

Հըուիքսիմէ « թէշէքքիւր իտերիմ » տէյերէք մէտալեօնը ալուպ վալիտէսինէ թագտիմ իտինճէ , մերգոււմէ տախի կիւվէ յիսինէ ըզհարը թէշէքքիւր իթմէքլէ իքիսինի տախի թէպրիք իտուպ , պաղա գալգտը , վէ « Ալլահ թամամընա եթիշտիքսին » տէյերէք մէտալեօնը քէրիմէսինին պօյնունա աստը :

Ժան պիրազտահա տիլէր տէօքիւպ կէվէզէնտիքտէն սօնրա մէրգոււման իլէ վէտալաշուպ կիթմէյէ հազըրլանտը :

Մարիդօ , ժանըն Հըուիքսիմէյէ տէմիշ օլտուղու աշըգանէ սէօղլէրի քեամիլէն իշիտուպ , վէ գըզգարընտաշը Մանեօնըն մէտալեօնընը տախի մէրգոււմէյէ վէրտիյինի , վէ հէման ժանըն կիթմէք իւզրէ օլտուղունու անլեաւրաք , ուսուլ իլէ կիզլէնտիյի մահալտէն չըգտը . վէ եիսէքիմսէտէն կէօրիւնմէքսիզին մէրսուլմէ գօնշու գատընըն օտասընա կիրուպ կիզլէնտի :

Ժան գարուտան տըշարը չըգտըղընտա , իհթիեարէ գատըն քէրիմէսինէ պիր իշարէթը մախսուսէ իլէ պէրայի ըազպէթ մէրգոււմըն արգասը սրրա աշաղա ինմէսինի անլաթտը , վէ մումաիլէյհա տախի չարնաշար եէնի նըշանլընընը եօլա գօյմագ իչիւն արգասընտան սօգագ գաբուսընա գատար էնմիշ իտի :

Ժան կիթտիքտէն սօնրա Հըուիքսիմէ տախի վալիտէսինին նէղտինէ տէօնմէքտէ իքէն գաբընըն եանընտաքի

օրատա փառամէթ իթմէքտէ օլան մէրսումէ թիլքի պա-
գըշլը գօնշու գատըն օտաւընտան չըգուպ չըռիրսիմէնին
գօլունտան թուլթուռ . վէ « Մատմագէլ աղըճըգ օտամա
պուլուրուն սիղէ մուհիմ պիր սէօղիւմ վար » տէմէքլէ
մէրգումէյի օտաւընա տավէթ իթտի :

Չըռիրսիմէ թաաճիւպ իլէ օտատան իչէրոնյէ կիրէր
կիրմէզ , Վահանըն մահրուսիյէթի հէնկեամընտա Պապը
հիւքիւմէթէ կէիւպտէ մէրգում իչիւն սըյորգճա « տօս-
տում տըր » տէյէն Մարիղօյը գնարչոննտա կէօրտիւ-
յիւնտէ բուլթ կիպի տօնա գալտը :

Մարիղօ քէնտիսիսին օրատա հազրը պուլունմասը չը-
ռիրսիմէյէ նէ տէրէճէ սույի թէէսսիր իթմիչ օլտուղու-
նու անլայըպ , վէ մէրգումէնին հըսս իթտիյի տէհչէթի
մահվ իթմէք նիյէթի իլէ , սէօղլէրինէ պիր հիւլիյէթ վի-
րէրէք չըռիրսիմէյէ . . . :

— Ահ սէվկիլի գըզգարընտաչըմ : պէնտէն նէ գատար
իքրահ իթսէնիզ հագգընրզ վար տըր , լաքին պու կիւն
հագգընրգա պիւա իթթիւար իթմիչ օլտուղում քէմիյէ
պէտէլ սիղէ պիր էյիք իթմէք իսթէրիմ . էվէթ ինչալ-
լահ պէնիմ վասէթամ իլէ մանէվի սուրէթտէ պիր էօլիւմ
տէն խէլաս օլաճադսընրզ , տէտի , վէ մէրգումէ չըռիր-
սիմէնին կէօյսիւնտէ բարլամագտա օլան մէտալեօնը պիր
իչարէթ իլէ ըէֆիգէսի գօնշու գատընա կէօսթէրմէքտէ
իտի :

Չըռիրսիմէ Մարիղօնն սէօղլէրինտէն հիւ պիր շէյ
անլայամայարագ տիք տիք մէրգումէնին եիւղիւնէ պագ-
տը , վէ . . . :

— Աֆ իտէրսիսիզ մատամ նէ տէմէք իսթէտիյինիզի
անլայամատըմ :

— Բէք գօլայ անլաչըլուր , էվէլա սիղէ շունու տէյէ-
պիլիւրիմ քի սէօղ պպըր մէգամըյըլա կէօյսիւնիւզէ աս-

տըզընըզ մէտալեօն գըզգարընտաշըմ Մանեօնըն մալի տիր :

— (Թաաճիւպ իլէ) Նէ տէյօրսունուզ մատամ, նասըլ Մանեօ . . .

— Էլլէթ մատմազէլ, Մանեօնըն տըր, լաքին պոտ մատտէնին թէֆէրրուաթը իրզահաթընա կիրիչմէզտէն է վէլ, չօւրայը պիւմէնիզ լազըմ կէլիր քի, ծօն տէրէճէ սէֆիճ չարգընըն պիրի սիզի ալտաթըյօր :

Պու արա նէրտիւպանքն պաշընտան Հըռիբսիմէնին վալիտէսինին սէսի կէլմէքտէ իտի, մէրգումէ քէրիմէսինին կէճիքմէսինտէն վէսվէսէ իտէրէք, Հըռիբսիմէյի չըզըր մագտա իտի :

Մարիզօ գօճա գարընըն սէսինի իշիթմիշ օլմադըլա Հըռիբսիմէնին էլինի թուլթուու վէ « Մատմազէլ դալիպա վալիտէնիզ սիզի չըզըրըյօր, սիզէ տէտիյիմ սէօզլէրի շիմ տիքի հալ հիչ պիր քիմսէ վէ հաթտա վալիտէնիզ պիլէ պիւմէնի տիր, վէ պու իսէ անճագ մէսաֆիյինիզ իգէ թիզ սաընտան օլտուզու շիւպհէսիզ տիր, իմօի հիչ պիր շէյ պէլի իթմէյէրէք վալիտէսիզին եանընա կիտինիզ, ֆազաթ եարըն սապահ էրքէն Թագսիմտէքի Այի Թըրա եատա (Սուրք Երրորդութիւն) քիլիսաճընտա հէր հալտէ սիզի պէզլէյէճէյիմ, միւճէրրէտ պիր պէհօնէ յիլէ կէլիպ պէնի պուլմալըսընըզ զիրա հազգընըզա բէք խայրըլը օլաճագ սուրէթտէ պիր էսրար պէյան իտէճէյիմ սիզէ իմօի մատմազէլ պիլա միւսամէհա տէտիյիմ մահալէ կէլմէլիսինիզ . . . Նէ տէրսինիզ . . . պէքլէյիմ մի . . . :

Հըռիբսիմէ չաչըրտըղընտան մաքինավարի պիր հալ իլէ, բէք ալա կէլիրիմ » տիյէրէք, վալիտէսինին եանընա կիտուպ, մէրգումէնին տէտիյի սէօզլէրին իւզէրինէ տիւշիւնմէյէ պաշլատը :

Հըռիբսիմէ Մարիզօնըն թէնպիհի միւճիւպինճէ վալիտէսինի հիչ պիր շէյ ալմաեարազ քէմալի սապըրըզ :

լըգլա իրթէ կիսնիւն սապահընա փնթիղար իթմէքտէ իտի:
Մարիղօ, Նիգօլիյի սատըգ պիր մուհապէթ իլէ սէվ-
միշ օլտուղու կիպի, մէրգում տախի Մարիղօյը ախի խա-
լիսէթ իւզրէ սէվէր օլմաղըլա, ժաննն թէհտիտլէրի իլէ
ֆիրար իթմէյէ մէհպուր օլմասընը մէրգումէյէ պէեան
իթմիշ իտի իսէտէ, հէր նասըլ իսէ սէպէպինի պիլտիր-
մէմիշ իտի, հալպուքի Մարիղօ մալիքէ օլտուղու զէքեա-
վէթի սալէսինտէ, ժան Վահանըն ալէյհնտէ պիր տու-
զագ գուրմուշ, վէ Նիգօլիյի տախի քէնտինէ ալաթ իթ-
միշ օլտուղունու անլատըգտան մատէ, հաթտա ժան քէն-
տիսինէ տախի, հիշ ասուր ֆասլը օլմատըղը հալտէ Հը-
ռիքսիմէյէ Վահան իչին « տօստումտըր » տէտիրտմիշ
օլտուղունու տիւշիւնտիքճէ եափաշ եափաշ իշէ ալեհահ
օլմայա պաշլամըշ իտի:

Վագա՛ա Նիգօլի ֆիրար իթտիյի կիւն մէրգումէյէ պիր
մըգտար հարճըլգ պըրագմըշ իտի իսէտէ, հալպուքի Մա-
րիղօնն կէօզիւնէ բարա կէօրիւնմէյուպ, իլլա աշըգըն-
տան մուֆարէգաթ իթմիշ օլտուղունա ճաննըն եանմա-
սը շէօյլէ տուրսուն, քիւշիւք գըղգարընտաշը Մանեօնն
տախի կէլիւպտէ, ժաննն պիր թագրիպ քէնտույէ հէտի-
յէ մագամըյըլա վէրմիշ օլտուղու մէտալեօնը ալտըղընը,
վէ մէրգումըն քէնտիսինի եիւզ իւսթիւ պըրագուպտա,
թագէ պիր մէթրէս թսլթաճաղընը եանա եանա նագլ իթ-
միշ օլմաղըլա, Մարիղօ իշպու եէնի մէթրէսին հէր հալ-
տէ Հըռիքսիմէ օլաճաղընը անլայուպ, կէրէք քէնտի վէ
կէրէք գըղգարտաշը Մանեօնն ինթիգամընը խապիսը
մէրգումտան ալտըգտան պաշգա, պու թարիք իլէ Հըռ-
իքսիմէյէ տախի պիր էյիւք իտուպտէ, մէրգումէյէ իթ-
միշ օլտուղու քէօթիւլիյիւն հէլալըղընը ալարագ կիւյա
վիճտանընը ըահաթ իթտիրմէք իսթէմիշ օլմաղըլա հէր
նասըլ իսէ ժաննն եօլունու կէօզլէմիշ, վէ մէրգումըն Հը-

ռիբսիմէնին խանէսինէ կիրտիյինի կէօրէրէք, քէնտի տա-
խի խանէյի մէզքիւրէ կէլուպ մէզպուրէ գօնշու գատուն
իլէ կէօրիւշմիւշ, վէ պուխուսուստա էրէյիճէ քէսպը մա-
լիւմաթ իտէպիւմիշ իտի :

Հըռիբսիմէ Աարիդօնըն նէ այարտա գարըլարտան օլ-
տուղունու պիւմէքլէ մէրգումէնին տավէթինէ իճապէթ
իտուպ իթմէմէք խուսուսընտա թէրէտտիւտտէ գալմիշ
իտի, վէլհասըլ մէրգումէ օլ կիւնիւն կիճէսինի շիւպհէու
վէսվէսէլէր իլէ կիւճպէլա կիւճ սապահ իտուպ, հէրնէ
օլուրսա օլուն մէրուումէ իլէ կէօրիւշմէյէ գարար վէր-
տի, վէ սապահլէյին էրքէն քիլիսայէ կիթմէք իշիւն վա-
լիտէսինտէն բուխսաթ ալարազ, պաշընը սիյահ պիր շալ
իլէ պիւրիյիւպ թազսիմէ տգըրու հէմ կիտէր, վէ հէմ-
տէ իլք լիւնի ժաճըն քէնտիսինէ տէմիշ օլտուղու աշըգ-
անէ սէօզլէրին նէ մերթէպէլէրտէ սըհհէթէ գարին օլ-
տուղունու տիւշիւնիւր իտի :

Աշգու մուհապէթ տէնիլէն հըսսիեաթը մուգատտէսէ
Հագ թաալա հագրէթլէրինին պէնիյի պէշէրէ իհսանը ի-
լահիսի օլուպ, էն թաշ եիւրէքլի, վէ էն վահշի թապի-
աթըր ատէմլէր պիլէ հըսսիեաթը մուգատտէսէյի մէզ-
քիւրէ իլէ թէպթիլի հալու ախլազ իտէրէք հալիմ վէ
մահճուպ օլաճազարը պէտիհի տիր :

Կէրչի ժան տախի Հըռիբսիմէյի բէք չօգ սէվէր իտի,
հալպուքի մէրգումըն հըսսիեաթը պալատէ իշար գըլը-
նան աշգը իլահի, եանի խալիսէթ իւզրէ օլան մուհա-
պէթին մանէվի սուրէթի օլմայուպ, անճագ շէհվէթը
հայվանիյէ դապիլիւտէն օլմալըլա, զաթէն տօղուշընտան
պէրու վիւթթաալֆ օլտուղու սուրի ախլազընը թաոթիլու
թէպտիլ իտէճէք եէրտէ, մէրգումը տահա պէթթէր ֆէ-
ղահաթու շիսաէթ թարիքինէ սէվք վիթվիշ իտի :

(Խիւլգըն իսթիտատընա վապէսթէ տիր առաքը ֆէյզ :

էպորը նիսանտէն սատէֆ տիւրտանէ Էֆի' սէմ գաբար) իշխէ պիր շաիրի մահիրին իյրատ պույուրտուզու պու մէշհուր պէյիթ , Էֆ.քեարք ածիզանէմիզի բէք ալա իյ- զահ իտէպիլիբ զանն իտէրիզ , շէօյլէքի , նիսան եաղմու- րընըն տանէլէրի սատէֆին տէրունինէ տիւշիւպ տէ ին- ճու , վէ երլանըն աղզընա տամբատըղը հնշտէ զէհիր օլ- տուզու րիւլայէթ օլունմագտա տըր , վէ իշխէ պու հըս- սիյաթը իլահիյէ տախի նիսան րահմէթի կիպի օլմաղը- լա , հէր ատէմ քէնտի խըլգաթընա կէօրէ , եանի վա- հան կիպի մէրտ վէ սաֆտէրուն քիմնէլէրին գալպինտէ ինճու , վէ ժանէ մէմաուիլ ախլագը պօզուգ օլանլարըն տէրունինտէ տախի զէհիր օլաճաղը տէր.քեար տըր :

Հէր նէ հալ խաէ պիշարէ Հըռիբսիմէ Մարիզօնըն թէք- լիֆի իւզրէ էրքէնճէ քիլիսայէ վասըլ օլուպ , մէրգումէ- յի պիր Մէրեհմ անէ թասվիրի էօնիւնտէ սըտգու խա- լիսէթ իլէ տուա իթմէքտէ օլտուղունու կէօրիւնճէ , քէն- տիսի տախի անէ իմթիսալէն նիեաղու տուայէ պաշլատը , վէ նիհայէթ Մարիզօ մէրգումէյի կէօրիւպ պիր իշարէթ իթտի , վէ ի.քիսի պիրլիքտէ քիլիսանըն հապիսինէ չըգ- տըլար :

Մարիզօ մէրգումէյի թէնհա պիր քիւշէյէ կէօթիւ- րիւպ , վէ Էվէլա քէնտիսի քէլամէ ալաղ իտէրէք , « Ահ մատմազէլ սէօպիւմէ Էհէմմիլիէթ վիրուպտա , պուրայա պէնիմ իլէ կէօրիւշմէյէ կէլմէնիզէ տօղրուսու բէք ագըլ- լըրըդ իթտինիզ , չիւնքի Սյլահըն տէրկեահընտան դօ- վուլմուշ , վէ հէր նէվի խապասաթէ իրթիքեապ իտէր գըլըգըլ գըյաֆէթլի չարգընըն պիրինտէն , տէհշէթլիւ սուրէթտէ ալտանմագտա օլտուղունուզու չիմոթի անլա- յաճագսընըլ , վէ պանա թէշէքքիւր իտէճէքսինիզ » տէտի :

Հըռիբսիմէ սիւքիւթ իլէ մէրգումէնին եիւզիւնէ պապ- տըգտան սօնրա . . . :

Պու սէօզիւ տիւնքի կիւն էվտէտէ տէտինիզ իտի՝ վէ պէն տախի գիւտաւտէսի իլէ մէրադ իթտիմ, աճէպա իթ համ իթտիյինիզ ատէմ միւսիւ ժան . . .

— (Սէօզիւնի քէսէրէք) էվէթ էվէթ թա քէնտիտի, տիւնքի կիւն գըզ գարընտաշըմ պիչարէ Մանեօնըն մէ տալեօնընք սիզէ կէթիրէն ալշադ իչիւն տէյօրում:

— Լաքին պիր պաշգասընըն մալինի նասըլ ալըպտա պանա կէթիրէպիրի:

— Բէք գօլայ սուրէթտէ, չիւնքի մէրգում ալշադ հալի վագըթտան պէրու գըզգարտաշըմ իլէ պէրապէր մինասիպէթ բէյտա իթմիշ օլմաղըլա, մէզքիւր մէտալեօնը մէրգումէյէ հէտիյէ իթմիշ իտի՝ վէ կէչէնտէ հէր նասըլ իսէ պիր թագոբպ էլինտէն ալարադ, եէնի թուլթ մուշ օլտուղու մէթրէսինէ կէօթիւրէճէյինի սէօյլէմիշ իտի քի, պու սէօզ մահզա սիզտէն էօթիւրիւ օլտուղու չիւպ հէսիզ տիր:

Հըռիքսիմէ մէրգումէնին քէնտի հագգընտա տէտիյի պու սէօզլէրէ ֆէնա հալտէ կիւճէնիւպ . . .

— Մատամ սիզէ նէ քէօթիւլիւք իթմիշիմքի, պու նույըլա իքի օլույօր եիւրէյիմի եարէլէյօրսունուղ, տէտի:

— Հագգընըզ վար, ֆիլ ֆագը սիզ պանա ղէրրէ գատար քէօթիւլիւք իթմէտիյինիզ հալտէ, պէն սիզէ պէօյիւճէք պիր խայընըզ իթմիշ օլտուղումու իյթիրաֆ իտէրիմ, ֆագաթ չիմտիքի սէօյլէտիյիմ սէօզլէր գալպինիզիտէլմէք նիյէթի իլէ օլմայուպ, իլլա հագգըաթի հալի սէօյլէմէքտէյիմ, վէ պէրազ էվէլ հուղուրունտա տուա իթտիյիմիզ Մէրեհմաննէ պէնի գահր իթպինքի, սիզէ իթմիշ օլտուղում տէհչէթիւ խայընըզա պէտէլ պիր էյլիք իթմէքլէ աֆֆընըզա մազհար օլմադ իսթէրիմ, իմտի բէճա իտէքիմ սէօզիւմի գաթ իթմէքսիզին տինլէյինիզ պէնի, էն էվվէլ չուրապընը պիւմէնիզ լաղըմ տըրքի, պէն

սիզին հակի նըշանընըզ օլան նամուսը վէ սատըզ տէլի-
գանընըն եիւզիւնիւ պիլէ միւտէթը էօմրիւմտէ կէօրմիւշ
օլմայուպ , անճագ մումաիլէյհին վասֆընը իշիթմիշիմ'տիր :

— Ն՞է տէյօրսղնուզ , տէմէքքի . . :

— Էվէթ , սիզէ օլկիւն մերգումըն հագգընտա տէ-
տիյիմ սէօզլէր քեամիլէն եալան օլուպ , անճագ մէյուլն
ժանըն թալիմաթը շէյթանիյէսի իլէ սէօյլէտիմ , ա'հ մատ-
մազէլ աֆֆ էյլէ պանա օլ կիւնտէն պէրու վիճտանըմ'
պէնի պիհուզուր իթմէքտէ տիր , էվէթ , թէհասիւֆ ի-
տէրիմքի քէօր քէօրունա խապիսի մերգումա ալաթ օլ-
մուշ օլտում :

Հըռիբսիմէ պու սէօզլէրի իշիտինճէ ագլու ֆիգրի տօ-
լանմայա պաշլատը , վէ այագ իւզէրէ տուրաճագ մէ-
ճալի գալմայուպ , հէման մահալի մէզքիւրտէ պուլունան
մէզար թաշլարընըն պիրինին իւզէրինէ տիւշիւվէրիպ վէ
քէքէլէյէրէք , տէմէք սիզին Վահան իլէ . . :

— Նասըլքի տէտիմ , շու քիլիսա շահիտ օլսուն քի ,
պէն Վահանը ասլա թանըմամ , վէ հաթտա պիշարէ տէ-
լիգանընըն տիւնեատէ սիզտէն պաշգասընը սէվմէմիշ օլ-
տուղունը տախի բէք ալա թաստիգ իտէպիլիլրիմ ֆագաթ
հայըֆլար օլսունքի , սիզ պէնիմ սէօզլէրիմէ ինանարագ ,
զէվալլըյը խանէնիզտէն գօվուպ , կէրէք մէզքիւր սատըզ
վէ նամուսը տէլիգանընըն , վէ կէրէք պիզլաթ քէնտի-
նիզին միւէպպէտէն պէրպատընըզա սէպէպ օլտունուզ ,
տէտի :

Հըռիբսիմէ մերգումէնին պիշարէ Վահանըն հագգըն-
տա տէտիյի սէօզլէրի իշիտինճէ քէնտինի ղայպ իտէր տէ-
րէճէտէ զիհին բէրիշանըղընա տիւշար օլուպ , « Ա'հ մա-
տամ պիր շէյ օլույօրում . . . իւզէրիմէ պայըլմագ կէ-
լիյօր . . . Ալլահ աշգընա պիր ազ սու եօգմը » տէտի :

Մարիզօ տէրագապ քիլիսա խատէմէլէրինին օտասընա

գօշարագ սու կէթիրտի, վէ մերգումէնին աթէշէր ի՜նչնտէ եանմագտա օլան անլընա սէրէրէք պիր մրգտարտա իչիրտի,

Հրոխրսիմէ զիհնի տալմըշ օլտուղու հալտէ տիք տիք մէրգումէնին եիւզիւնտէն եօգարը պագուպ, վէ տիլի տօլաշարագ . . .

— Տէմէք քի մատամ ագճէ դազանմագ էմէյի իլէ ճանընըզ գարալատընըզ էօյլէ՞մի, տէտի :

— Հայըր մատմագէլ աքճէ իչիւն տէյիլ, իլլա մուհապէթիմին խաթըր իչիւն . . .

— Քիմի՞ն մուհապէթի իչիւն :

— Նիգօլիմին մուհապէթի իչիւն :

— Նիգօլի քիմ տի՞ր :

Մարիղօ Նիգօլինին քիմ օլտուղունու, վէ մէրգումին վասէթասըյըլա պիր այտան պէրի կէչիպ տէօնէն վագաալէրի, քէնտի մալիւմաթը օլտուղու գատար եէկեան եէկեան Հրոխրսիմէյէ նաքլու պէեան իտուպ, « Վէհհասըլ մատմագէլ նըշանլընըզ պուլունուպտա քէմալի ինսաֆսըզըլըլա մուհապէթինի ըէտտ իթտիյինիզ օլ քեամիլ վէ սատըգ տէլիգանլը սիզտէն պաշգասընը սէվմէմիշ օլտուղու կիպի, հըսսիեաթը թապիյէմ իլէ անլատըղըմա կէօրէ, մումաիլէյհ խըրսըզ տախի օլմայուպ, իլլա ալհագ վէ մէլուն ժանըն տէհչէթլիւ պիր տուգաղընա գուրպան կիթմիշ տիր » տէտի :

Հրոխրսիմէ զիհնինին բէրիշանիյէթինտէն, նէ սէօյլէյէճէյինի շաշըրուպ անճագ . . .

— Մատամ նիչիւն . . . ժան պունլարը նէ իչիւն եաբտը տէտի . . .

— Ահ սէֆիլ գըղճըազ հալա անլայամատըն մը, սէնի վահանտան սօղուտուպտա քէնտիբէնչէյի շէհվէթինէ կէչիրմէք, վէ աստէթա քէնտինէ մէթընս եարարագ պիրազ

վագրթտան սօնրա պիշարէ Մանեօ կիպի իթմէք իչին . . .
էվէթ պիզիմ կիպի , սէնին տախի նամուսընը բայիմալ
իթմէք . . . ահ սէվկիլի գըղգարտաշըմ պիւմիշ օլասը-
նըղքի , պիր-գատըն վալիտէսինտէն պիզիմ կիպի կիւնահ-
քեար տօղմաղ , իլլա պէօյլէ ժան կիպի խայըն վէ ին-
սաֆսըղ էրքէքլէրին էլի իլէ պու հալլէրէ տիւշէր & է-
վէթ պիլա միւպալաղա տէյէպիլիլիմքի , պիղ եօլտա
գատընլարըն եիւզտէ տօգսան պէշի հէր հալտէ ժան կի-
պի ալչագլարըն շէհվէթը նէֆսանիյէլէրինին գուրպան-
լարը տըրլար :

Հրուիսիմէ ալըգ ալըգ մէրգումէնին պու տէհշէթլիւ
քէլամէլէրինի հէմտինլէր , վէ հէմտէ մաքինալվարի պիր-հալ
իլէ օթուրտուղու մէզար թաշընըն շէվրէսինտէ պիթմիշ
օլան չայըրլարը պիրէր պիրէր գօբարըպ էօթէ պէրի ֆըր-
լաաըր իտի :

Մարիզօ մէրգումէնին շու հալինի թաաճիւպ իլէ թէմա-
չա իտուպ , գէվալլը գըղճըաղըն հալի ֆէհա օլտուղու-
նու անլաաը , վէ մուամալէյհայը թէսէլլի իթմէք նիյէթի
իլէ , սէօվիւսին թալրընը տէյիշտիրուպ . . . :

— Հալպուքի համտ օլտուն , չիմտի ժանըն նէ տէրէ-
ճէ ալչագ վէ սէֆիհ պիր աաէմ օլտուղունու անլաաընը
իմտի մէրգումտան արթըք քէնտինիղէ . . . :

Մարիզօ սէօղիւնէ տէվամ իտէմէտի , չիւնքի Հրուի-
սիմէ պիրտէն պիրէ այաղա գալգաը , վէ մէրգումէնին
սէօղիւնիւ գաթ իտուպ , ավաղը օլտուքճա հայգըրա-
րագ . . . « Եա վահանը . . . վահանըմը սէնտէն իսթէ-
րիւմ » տէյէրէք , մէրգումէնին ֆիսթանընըն էթէքլէրինէ
սարըլտը , վէ խըյմըլա եըրթարագ իքիյէ պէօլտիւ , Հրու-
իսիմէ ափվանէլէրէ մախսուս պիր գուվվէյի վէֆգէլա-
տէ քէսպ իթմիշ իտի :

Մարիզօ պիշարէ Հրուիսիմէնին պու հալինտէն տիւ-

չարք խեֆֆու տէհչէթ օլարագ, պիր եանտան քէնտփնի մուհաֆազա, վէ պիր եանտան մահալի մէզքիւրտէ պուլունանլարտան իսթիմատտ իտէր իտի:

Հրուիսիմէ մէրգումէյէ մէյտան պըրագմայարաք գօլունտան գավրայըպ, պիր տիւղիւյէ « Վահանը իսթէրիմ տէյօրում սիգէ մատամ » տէմէքտէ իտի, վէ նակեահան պիր գահգահա իլէ կիւլէրէք սըչըրայըպ օյնամայա պաշլատը, պիշարէ գըզճըազ պիւթիւն պիւթիւնէ չըլտըրմըչ պիթմիշ իտի:

Հրուիսիմէ պու հալիլէ ալապիլտիյինէ գօշարագ պիր պաշ քիլիսա գարուսընտան չըղուպ Բանկալթիյէ տօղրու եիւրիւմէյէ պաշլատը, վէ րասթ կէլտիյի ատէմլէրի եօլլարընտան տլա գօյուպ « Վահանը կէօրտիւնիւզմի » տէյու սօրար, վէ սօնրատա գահգահա իլէ ալըգ ալըգ կիւլէր իտի:

Մումաիլէյհանըն պու հալի էսէֆ իշթիմալիւնի կէօրէնլէրին խիւրէքլէրի բարչալանմագտա, վէ սապահլէյին էրքէն քիլիսայէ կիտէն գատընլար « Էյ վահ եազըզլար օլսուն նէ գատարտա կիւզէլտիր » տէմէքտէ, վէ էրքէքլէր տախի, « Աճայիպ պու պիշարէնին սահիպի եօգմրտըր նիչիւն տըշարը պըրագմըշլար » տէյու թաաճիւպ իթմէքտէ իտիլէր:

Պիշարէ Հրուիսիմէ պիր տիւղիւյէ « Վահանը իսթէրիմ Վահանը կէօրտիւնիւզմի » տէտիյինտէն, էրմէնի միւլէթինէ մէնսուպ օլտուղու անլաշըլմաղըլա, խայըրխահ զաթըն պիրի մումաիլէյհանըն գօլունտան թուլթուպ, Բանկալթիտէ վագը Սուրբ Յակօբ խասթախանէսինէ կէօթիւրմէքտէ իքէն, չէնտ տէֆա զիքրի սէպգաթ իտէն, Տ. Մ. նամ զարիպ բաբազ եօլտա րասթ կէլիւպ, Հրուիսիմէյի թանրաղ, վէ մէրգումէնին իշպու բէրիչան հալու հէյէթինէ թաաճիւպ իտէրէք, պաղը շէյլէր սուլալ

ի թափ իսէտէ , Հրուիբսիմէ բաբազը մէրգումայ « Պէն սէ-
նի թանրորմ սէն Վահանըն ներէտէ օլտուղունու պիլիր-
սին , իմտի պէնի մէրգումըն նէզտինէ կէօթիւր » տէմէք-
տէ իտի » , բաբազ մումաիլէյհատէն ագիլանէ պիր ճէվապ
ալմատրղընտան , քէմալի էսէֆի տէրուն իլէ մէրգումէ-
նին զիհնինէ աղըր պիր խասթալըգ թադի օլտուղունու ,
եանի ֆէնա հալտէ թէճէննիւն իթտիյինի անլատը :

Բաբազը մէրգում իլք կիւնիւն ագչամըսը կէճ վագըթ,
Վահանըն եօլա չըգտըղը կիւն , վաբօրտա աճէլէ իլէ ,
Իսկէնտէրէ տէյէճէք եէրէ « Իզմիրէ կիտէյօրում » տէ-
յու.քէնտինէ խիթապէն եազմըչ օլտուղու մէքթուպը , վէ
նիգօլինին կիւյա Վահան եօլայօր կիպիկէօնտէրտիլի էլլի
ատէթ լիրայը ալմըչ օլմաղըլա , հէման օլ կիւնիւ սապահ-
լէյին Վահանըն վալիտէսինին խանէսինէ կիտուպտա ,
մէրգումէ իհիթիեարէ գատընը թէսէլլի իթմէք , վէ հէմ-
տէ մումաիլէյհանըն մէտարը թէայյիւշի խուսուսընտա ,
մաշուշէյի մէզպուրէյի գայըրմագտա օլան գօնչու գա-
տընա լազըմ կէլէն բարայը վիրմէք իշիւն մահալի մէզ-
քիւրէ կիթմէքտէ իտի :

Մէրգում Հրուիբսիմէյէ , « Գըզըմ մատէմքի պէնի թա-
նըեօրսուն , իմտի պէնիմ իլէ պէրապէր կէլմէլիսինքի սէ-
նի Վահանըն նէզտինէ կէօթիւրէյիմ » տէյէրէք , մումա-
իլէյհայը գանտըրուպ պիր արապաեա իրքեապ իթմէքլէ
քէնտի տալսի եանը պաչընտա օթուրարագ , կիւճպէլա
կիւճ ալըպ խանէսինէ կէօթիւրէպիլտի :

Հրուիբսիմէնին պիչարէ վալիտէսի սապահլէյին քէրի-
մէսինին ագըր պաչընտա վէ սաղ սէլիմ օլտուղու հալտէ
քիլիսայէ կիտուպտա , պէօյլէ նակեհահանի , վէ մէմուլին
ղայրի օլարագ պիր հալտէ կէօրմէքլէ , նէ մէրթէպէտէ
մէյուս վէ միւքէտտէր օլաճաղը մալիւմ օլմաղըլա , ար-
թըգ թարիֆէ հաճէթ կէօրմէյուպ , անճագ չու գատա-

ընը տէրիզ քի , մէրգումէ Հրուիքսիմէյի իւսթիւ պաշը բարչա բարչա օլմուշ պիր հալտէ կէօթիւր կէօրմէզ զայ ագիլ պայըլմիշ տիւշմիւշ իտի :

Հէր նէ հալ իսէ բաբազ մէրսումէ պիչարէ վալիտէյի օլապիլտիյի գատար թէսէլլի իտուպ , մէրգումէնին պէօյլէ արանսըզ չըլտըրմասընըն սէպէպի , Վահանըն իֆիթիւրազընտան նէչաթ իթմիշ օլտուզունու քէչֆ իտէրէք , վագըթ զայ իթմէքսիզին տէրագապ պիր մահիր տօթթօր ճէլպի իլէ թէտափիսինէ սայ , վէ մէրգումէնին սէֆիլ վալիտէսինէ պիր մըգտար հարճըզ պըրագտըգտան սօնրա , Վահանըն վալիտէսինէ տախի զիեարէթ իթմէքլէ , մէզքիւր սէֆիլ ֆամիլեալէրին հալլէրինէ աճըեարաք քիլիսայէ ափտէթ իթտի :

Համիյէթլի բաբազ հէր կիւն Հրուիքսիմէյի կէօրմէյէ կէլիւպ , մումաիլէյհանըն խասթալըզը կիւնտէն կիւնէ թէչէտտիւտ իթտիյինէ թէէսսիւֆ իտէրէք կէօթիւր իտի . վէ նիհայէթ մէրգումէնին տիվանէլիյի պիր մէրթէպէ իլէրույէ վարմըշ իտի քի , արթըզ էփտէ զապթ իտէպիլմէք գապիլ օլամայուպ , վէ տօգթօրըն էմրի մասսուսի իլէ զավալըյը Սուրբ Փըրկիշ խասթախանէսինէ կէօթիւրմէյէ գաբար վէրիլտի :

Պիչարէնին վալիտէսի ֆէրեատու ֆիզան իտէրէք , « Հէր նէ օլուրսա օլսուն էվլատըմը եանըմտան այըրամամ » տէմէքտէ իտի իսէտէ , բաբազ . Հրուիքսիմէնին քէսպը իֆագաթ իտէպիլմէսի իչիւն պիր ան էվվէլ տօգթօրըն էմրինէ իթա'աթ իթմէք լազըմ' օլտուզունու սէֆիլէ գատընա պէեան իտուպ մէրգումէյի կիւճպէլա կիւճ գանտըրապիլտի , վէ հէման վաղըթ զայպ իթմէքսիզին , Հրուիքսիմէյէ « սէնի Վահանա կէօթիւրէճէյիմ » տիյէրէք , մումաիլէյհայը չօճուգ կիպի ալտաթըպ պիր արապայա պինտիրտի , վէ կէօթիւրիւպ Սուրբ Փըրկիշ խաս-

Թախանձսինէ թէպիմ իթաի :

Բաբազ Հրուբսիմէ յի Փըրկիլէ կէօթիւրտիւքտէն սօն-
րա քէնտիսինէ եագըն օլմագ իչիւն Բանկալթի ճիւլարըն-
տա պիր օտաճըգ իսթիճար, վէ նէ եարաը եարմաար
նիհայէթ Հրուբսիմէ իլէ Վահանըն սէֆիլէ վալիտէլէրիսի
պիրպիրէրի իլէ պարըշտըրուպ իքիսիկի պիր ժէքտէ իս-
քեան իթաիրէրէք, հէր կիւն մէրգումէլէրի կէօրմէյէ
կիթալիյի կիպի. հաֆթատա իւլ կիւն տախի հէր հալտէ
Հրուբսիմէնին զիեարէթինէ կիտէր, վէ մէրգումէնին
խաթթալըը հագգընտա քէսպը մալիւմաթ իտէք իտի :

Բուհայան կիրուհընըն շէրէֆու իֆթիխարը օլան պու
հիւրմէթիւ զաթ, Հրուբսիմէնին գըզգարընտաշը միւ-
թէվէֆա Գայիանէտէն էօքսիւզ գալմըշ օլան Տրդատ նաւ
չօճուղու տախի, պազը զէվաթը սախալէթ պիմաթըն վա-
սէթալարը, վէ ալէլ խոսուս օլ հէնկեամտէ խասքէօյ քի-
լիսաար վալիդի պուլունան մէրհում վէ մաղֆուր նէրսէս
Բաթրիլին միւլէսսիր թավսիյէսի սայէսինտէ, կիճէլի կիւն-
տիւզլի օլարագ Նուպար Շահնաղարեան մէքթէպինէ գօյ-
մայա մուվաֆֆագ օլապիւմիշ իտի :

Իշթէ բաբազը մէրգում ան ասըլ պիր բէտէրը միւլ-
ֆիգ կիպի ֆէլաքէթը քէֆնիյէ խանչէրի իլէ զախմըտար
օլան պու իքի սէֆիլ ֆամիլեալէրի պու վէչհիլէ ճիհէթ
պէ ճիհէթ, եանի կէրէք մանէն վէ կէրէք մատտէթէն
թէսէլլի վէ հիմայէ իթմէքտէ իտի :

Պու մինվալ իւզրէ կիւնլէր վէ հաֆթալէր կէչոի իսէ-
տէ, պիշարէ Հրուբսիմէնին հալինտէ հիւլ պիր թէպէտ-
տիւլաթ կէօրիւլէմէտի :

Շու տախի խաֆի օլմայաքի, Մարիզօ պիշարէ Հրուի-
սիմէնին Եէտի-գուլէ խասթախանէսինէ նազլ իտիլտիյի-
նի խապէր պլմըշ օլմաղըլա, մումալիլէյայը կէօրմէք ի-
չիւն հէր նէվի զահմէթի իսթիեար իտէրէք պիր քաշ տէ-
ֆալէր Փըրկիլէ գատար կիթմիշ իտի :

ՕԹՈՒՋ ԱԼԹԸՆՃԸ ՖԱՍԸԼ

Մ Ե Ե Ո Ւ Ս Ի Յ Ե Թ

Մուհիպ պէյ, բէտէրի իլէ միւնազաա իսուպաաֆօ-
նագաան մուֆարէգաթ իտէլի իքի այ գատար օլմաշ ի-
տիւ միրի մումաիլէյհին ագճէճէ օլան զարուրէթու իհ-
թիեաճը սօն տէրէճէլէրէ վապըլ օլաճադը թապիյի պիր
հալ իտի, զիյրա նապըքի մագիւմիւմիզ տիր. բէտէրի Սէր-
մէտ պէյ Կիւյա ըսլահը հալ իթմէսի իչիւն միրի մումա-
իլէյհին պիր բարա հարճըզ վիրմէմէքտէ իտի իսէտէ,
պու ճիւմլէ Մուհիպ պէյ քէնտի ահուպպասընտան պիր
հապպէյի վահիտէ պիլէ թալէպ իթմէքսիզին, գահթե-
մանքեարի պիր սէպաթ իթէ սէֆալէթէ կէչիլս կէրմէքլէ,
եարը աճ եարը թօգ իմրարը էվգաթ իթմէքտէ իտի:

Սէրմէտ պէյ Մուհիպ պէյին նէ յտէրէճէ զարուրէթ-
տէ օլաճաղընը էյիտէն քէշֆ իսուպ, ան պէ ան մումա-
իլէյհին պու հալէ տաեանամայարագ կէչիլս քէնտիսին-
տէն աֆֆ թալէպ իտէճէյի իւմիւտիւնտէ իտի, հապու-
քի կիւնլէր վէ հաֆթալէր կէչաթ իսէտէ, միրի մումաթի-
լէյհտէն պաւ եօլտա հիչ պիր էսէր կէզրիւրէմէտիլինէ,
վէ նէ վէյհիլէ թէայյիւշ իթտիլինէ զիեապէսի իլէ թա-
աճիւպ իթմէքտէ իտի, զիրա մէրգոււմ, մախաոււմիւն
քիմէտէն բարա իսթմէյէ իրթիքեապ իթմէզ ծլտու-
ղունու բէք ապ պիլիր իտի:

Ձէվալը իհթիեար հէր նէ գատար սուրէթը զահիթէ-
տէ ահուպպասընտ հիչ պիր շէյ պէյան իթմէյէրէք, վէ
մէրգոււմանըն Մուհիպ պէյին հագգընտա պիր շէյ տէ-
տիքլէրինտէ, ք վարսըն սէրքէշիլինին ճէզասընը չէքմին

վէ բէտէր տէմէք նէ օլտուղունու անլասըն » տէր իտի
իսէտէ , գալպինտէն ֆէնա հալտէ թէէսսիւֆ իթմէքտէ
օլուպ , մախտուժի կէլիւպտէ « Ահ բէտէրը ազիզիմ սու-
չումը աֆէյլէ » տէր տէմէզ , հէման քէնտիսի մումաի-
լէյհին պօյնունա սարըլուպ « Կէլ Մուհիպ էվլատըմ կէլ
իսեանընը քեամիլէն աֆֆ իթտիմ , ահ սէվկիլի էվլատըմ
պէն սէնսիզ եաշաեամամ տէյէճէյի » չիւպհէսիզ իտի :

Յիլ հագըգա Սէրմէտ պէյ Մուհիպ Պէյի վէֆգէլատէ
պիր մուհապէթ իլէ սէվէր իտի , հալպու քի էվլատընա
սէրֆիրու իտուպտէ մէրգումը եինէ գօնաղընա տավէթ
իթմէյիտէ , բէտէրլիլին շանու ազամէթինէ եագըշտըր-
մայարագ , չարնաչար օղունուն նարի հապէթի իլէ եա-
նըպ գալրուլմագտա իտի , ղէվալը իհթիեարըն շուգա-
տար սէրվէթի իլէ սաատէթի սէֆալէթէ միւպէտտէլ օլ-
մաղըլա կիւնլէրինի ահու ֆէրեատ իլէ կէլիւրէրէք , տիւն-
եատէ սաապէթ վէ բէֆահը հալ տէնիլէն շէյլէր սէրվէ-
թու սաման իլէ հուսուլէ կէլմէյուպ , անճագ վիճտան
րահաթըղըլըլա միւմըիւն օլապիլէճէյինի թաստիգ իթ-
մէքտէ իտի :

Մուհիպ պէյէ կէլինճէ , ահուպպաօը մէրգումա , բէ-
տէրինտէն աֆֆ տիլէմէսինի նասիհաթ իթտիլէրինտէ ,
մումաիլէյհ , « Գանդը իսեանըմ իչիւն աֆֆ տիլէյիմ , պէ-
նիմ պու խուսուստա վիճտանըմ րահաթ տըր , լաքին պու-
նուլըլա պերապէր հէր նէ օլտա աալի բէտէրիմէ օլան
հիւրմէթիմ պիր քէմալ տըր , վէ էօմրիւմ օլտուգճա մու-
մաիլէյհի ճանըմ կիպի սէվէճէք օլտուղում տէրքեար
տըր , հալպուքի էվինէ այագ պասամագ իչիւն նամու-
նըմըն իւզէրինէ եէմին իթմիշ օլտուղումտան հիշ պիր վա-
գըթ գօնաղա կիտէմէյէճէյիմ » տէմէքտէ իտի :

Պալատէ իշար գըլընտըղը կիպի Մուհիպ պէյին սէ-
ֆալէթի հատտինի թէճավուզ իթմիշ օլմաղըլա , շու ֆա-

գըր հալինի եարու աղեարտէն սէթր իթմէք նիյէթի իլէ
թէրքը տարու տիյար իթմէյի գուրաը , վէ հանկը եանէ
կիտէճէյինի տիւչիւնմէքտէ իքէն , Բանկալթիտէքի բա-
բազտան Վահանըն պուլունտուղու մահալի անլաեարադ ,
մէրգումէնին եանընա կիտուպտէ պէշ օն դուրուշ գա-
զանաճագ պիր իշ իլէ մէշղուլ օլմաղըլա թէայիւշ իթմէք-
լիյէ գարար վիրմէքլէ հէման կիտուպ բարազը պուլտը ,
վէ մոհմաիլէյհտէն , Վահանըն իզմիր ճանիպինտէ օլտու-
ղունու , վէ հաթտա վալիտէսինին թէայիւշի իշիւն էլլի
ատէթ օսմանը լիրասը կէօնտէրտիյինի քէմալի թաան-
իւպ իլէ խապէր ալտը :

Մուհիպ պէյ Վահանըն բարասը օլմաղըղընը բէք ալա
պիլտիյինտէն , պու հալի տույտուղունտա վէսվէսէյէ տիւ-
շար օլարագ , հէր հալտէ իզմիրէ կիտուպտա մէրգումը
պուլմագ , վէ մէրագընը միւճիպ օլան չու հալի անլա-
մագըլղա գարար վէրտի իսէտէ , հալ պու քի միրի մու-
մաիլէյհին իքի ճէպլինտէ պիր բարասը օլմապուպ , նէ եռ-
բաճաղընը տիւչիւնմէքտէ իտի :

Բարազ մուհիպ պէյի Պէյ օղլու հարիքը քէպիրտէն
պիր իքի կիւն սօնրա եալընըզ պիրտէֆա օլարագ կէօր-
միւշիտի իսէտէ , միրի մումաիլէյհին բէտէրի զայէթ զէն-
կին , վէ քէնտիսի տախի նազիք վէ սախավէթլի պիր տէ-
լիգանը օլտուղունու չօգ տէֆալէր կէրէք Վահանտան
վէ կէրէք Հրուրսիմէտէն իշիթմիշ օլմաղըլա , մէրգումըն
իզմիրէ կիտուպտէ ահպապընը պուլմագ խուսուսընտա
կէօպթէրտիյի խահիշէ նիսպէթէն , պիրտէն պիրէ թէրէտ-
տիւտ իթտիյինին սէպէպլինի , մալիք օլտուղու տիրայէթի
սայէսինտէ անլատը , վէ զաթէն միրի մումաիլէյհին հալ
ու գըյաֆէթլինտէն տախի սօն տէրէճէ զարուրէթտէ օլ-
տուղու անլալըլմագտա օլուպ , բարազ զայէթ ուսթա-
լըգլա սէօղիւ տօլաշտըրա տօլաշտըրա , վէ նիհայէթ մի-

նասիայէթ աշտորարագ , « Եկէր հաղըլըղընը Եօղ իսէ ,
զաթը ալինիղէ ճիհէթ պէ ճիհէթ միննէթտար օլան տօս .
տունուղ միւլիւ Վահանըն բարասընտան սիղէ պէշ առէթ
լիրա վէրէյիմօտ , սիղ սօնրա իզմիրէ կիթտիյինիղտէ մէպ .
քաղը մէզպուրը մուճաիլէյհէ Էօտէրսինիղ » տէտի :

Մուհիպ պէյին պաշգա պիր շարէսի գալմայուպ , վէ
ահուպպասընա միւրաճա'աթ իտուպտա հալինի մէրգոպ .
մանէ պէյան իթմէտէն իսէ , եապանճըտան աղճէ ալ .
մազլըղը տահա էվլա տտ աիտէրէք , բարաղը մէրգու .
մին թէքլիֆինի մէմնունիյէթլէ գապուլ իտուպ , պէշ ա .
տէթ օսմանլը լիրասընը ալտը , վէ հիշ քիմէյ յէ պիր
չէյ տիմէքսիզին վարօրա բաքիպէն իզմիրէ տօղրու Եօ .
լա րէվան օլտու :

Մուհիպ պէյին իզմիրէ կիթտիյի եթրմի կիւն գատար
օլմուշ իտի , վէ նաալըքի տէմիշիղ , Սէրմէտ պէյ մաի .
տումինին կէլիւպ տէ քէնտինտէն լաֆ տիլէմէսինէ , եա .
նի պարըլմասընա միւնթաղըր իրէն , կիւնլէր վէ հաֆ .
թալէր կէչիւպ միրի մուճաիլէյհին էլան մէյտանէ չըգ .
մամաարնտան զէվալըր իհթիեար զիեառէսի իլէ քէտէր
իթտիյինտէն օլ տէրէճէ թիթիղլէնմիշ իտի քի , գօնաղըն
իչինտէ պուլունան խառնէմէլէր միրի մուճաիլէյհին կէօ .
զիւնէ Վէօրիւնմէյէ ճէսարէթ իաքմէտիքլէրի կիպի , քէն .
տի տաիսի կիւնլէր իլէ օտապընչա գաբանուպ քիմնէյի
գապուլ իթմէզ իտի :

Պիր թանէճիք էվլատընըն նաբը հասրէթի պիչարէ իհ .
թիեարըն ճանու ճիյերինի գալուրմադրա օլմաղըլա , պիր
կիւն արթըպ սապրէ թահամիլի գալմայուպ , զիեատէ .
սի իլէ խաթըրըն սայ իթմէքտէ օլտուղու ահարսպարըն .
տան քեամիլ զաթըն պիրինէ , Մուհիպ պէյ իչիւն , « Ահ
պիրատէր կէօրիւյօրմուսուն շալ խայըն էվլատը , պէնիմ
քէնտիննէ տէրէճէ սէվէր օլտուղումա պիլտիյի հաբուէ ,

էլան կելիւպ կէօրիւնմէտի » տէմէսի իլէ , մուճախլէյհ տախի , « Նէ եաբսըն պիշարէ նէ եիւզ իլէ կէլսին , մա- տէմքի ղաթը պիսիզ զէվալը տէլիգսնըյը ըզգալէթ իլէ գօվառնուզ » աէյինճէ , Սէրմէտ պէյ մէրգուճն պու սէօղիւնտէն տաճա զիեառէ հիտէթլէնէրէք , « Օ'ֆ ա'ճա » նըմ իհթիեար պիր բէտէրին հիտէթ իլէ տէտիյի սէօզ- լէրէ էվլատը թարաֆընտան պու գատար էհէմմիյէթ վէ- ըիլմէլի' մի , նէ' եաբըյըմ շու սիննու սալիստէ պէն մի' քէնտիսինտէն աֆֆ տիլէյիմ » տէտի :

Մուճախլէյհ քեամիլ զաթ , Սէրմէտ պէյին էվլատը հագգընտա պիլա իսթիեար ըզհար իթմէքտէ օլտուղու շու մահզուճիյէթին մանասընը ֆէհմ իթմիշ օլմադըլա , « էֆէնտիմ զաթը ալիսիզ էկէր միրի մուճախլէյհի կէլմի- շի ունութարագ գապուլէ հիմմէթ պույուրուրսանըզ , պէնտէնիզ տախի հէր հալտէ պուլուպ հուղուրունուզա կէթ իրիրիմ » տէմէքլէ , հէման օլ կիւնտէն կէրէք քէնտիսի պիզպաթ , վէ կէրէք պաշգալարքնըն վէսաթաթըյըլա Մուհիպ պէյի բէք չօգ արատը իսէտէ , թապէի պուլա- մայուպ , միրի մուճախլէյհին Ըստամպօլտա պուլունմա- տըքընըզվէ հանկը ճանիպէ կիթտիյինտէն տախի քիմէնէին մալիւմաթը օլմասըղընը պիշարէ իհթիեարէ խապէր վէրտի- լէր , վէ մէրգում մախտուլմինին պէօյլէճէ թէրքի տարու տիեար իթմիշ օլտուղունու խապէր ալընճա , տէրէճէյի նիհայէտէ քէտէրլէնիւպ « Ահ քեսաշքի ֆազըր պիր առէմ օլպըտըմ տա գալպիմ բահաթ օլայըտը » տիմէքլէ կիճէ կիւնտիւզ աղլար տուրուր , վէ պու հալէ սէպէպ օլան- լարա աճը աճը լանէթ օգուր իտի :

Մուհիպ պէյին հալի տախի բէտէրինտէն պէշ պէտ- թէք իտի տիսէք , միւպալազա իթմիշ օլմայըզ . զիրա մա- լիչմիմիզ օլաուզու վէչհիլէ մուճախլէյհ ճանը կիպի սէվ- միշ օլտուղու մաշուգէսինտէն . բէտէրինտէն վէ ճիւմլէ

ահուպպասընտան այրըռուպ մահգա Վահանը պուլապիւ-
մէք նիյէթի իլէ տիեարի զուրպէթէ տիւշմիւշ իտի , ֆա-
գաթ նասըլ քի պիլիրիզ , Վահան իզմիրտէ օլմատըղըն-
տան , միրի մումաիլէյհ մերգումը պէյհուտէ եէրտէ
եիրմի կիւն գատար էօթէ պէրի արայուպ պուլամատը-
ղընտան , հիշ պիր տօսթու վէ աշինասը օլմայան էօյլէ
պիր մէմէքէթաէ նէ եաբաճաղընը վէ նասըլ կէչինէպի-
լէճէյինի տիւշիւնիւպ , վէ հիշ պիր չարէ պուլամատը-
ղընտան մէեուս օլմագտա իտի :

Վահանըն իզմիրէ կիտէյօրում տէյուպ տէ նամալիւմ
պիր մահալէ կիթմիւշ օլտուղու , Մուհիպ պէյին վէսվէ-
սէսինի արթըրմիւշ իտի , չիւնքի զաթէն մումաիլէյհ , Վա-
հանըն բաբաղա էլլի ատէթ լիրա կէօնտէրմէյէ միւգթէ-
տիր օլաճաղընա ագլը քէսմէյէրէք , մերգումըն պու մէ-
մուլին զայրի սախավէթինէ թապիյի էյի մանա վիրէմէ-
յէճէքտի :

Հէր նէ հալ իսէ միրի մումաիլէյհ խանըն պիրինտէ
պիր օտաճըգ իսթիճար իթմէքլէ մուվագգաթէն իսքեան
իթմէքտէ իտի իսէտէ , պու հալին պէօյլէ տէվամ իտէ-
մէզ օլտուղունու տախի նազարը տըրգաթէ ալըպ , ագ-
վաթը եէվմիյէսինին թէտարիքի խուսուսընտա կիւնտէ օն
զուրուշ օլսուն դազանմանըն եօլունու արար իտի իսէտէ ,
հալպուքի օլ անէ գատար բէտէրինին էքմէյի իլէ բէր-
վէրտէ օլան պիր ատէմին , բարա դազանմագ ճիհէթին-
ճէ միւպթէտի օլաճաղը թապիյի օլմաղըլա , մերգում
տախի պու խուսուստա զիեատէսի իլէ տիւշարը եէսու
ֆութուր օլմագտա իտի :

Վագաա միրի մումաիլէյհ լիսանը մատէրզատը օլան
թիւրքճէյի , եանի արապի ֆարսիտէն պաշգա , Պըրան-
սըզ վէ թալեան լիսանլէրինէ տախի հառտինճէ աշնա ի-
տի իսէտէ , չիֆայիտէքի , լիսան պիլմէք պաշգա , վէ բա-

րա գաղանմագ իլմի պաշգա պիր հիւնէր օլմաղըլա մէր-
գում, թահսիլ իթմիշ օլտուղու ուլումու ֆունունտան
խթիֆատէ իտէպիլմէք, եանի նէ եարբը եարմայըպտա
պիր կէշինմէ չըգարմագ խուսուսընտա բէքլիեատէ ճա-
հիլ գալմըշ իտի :

Մուհիպ պէյ Վահանն ախզուլիթայէ ալըշըգ վէ իշկիւ-
զար պիր տէլիգանլը օլտուղունու բէքալա պիլտիյինտէն,
հիշ օլմագսա մէրգումը իզմիրտէ պուլուրտա պէրապէր
տիւշէր գալգար իւմիւտիւնտէ իքէն, մէրգումըն զայ-
պուպէթի իլէ պու սօն իւմիւտիւնին տախի պօշտ չըգ-
տըղընը կէօրմէքլէ արթըգ պիւթիւն պիւթիւնէ տիւշարը
մէեուսիյէթ օլմագտա իտի :

Պիշարէ Մուհիպ պէյ պիր պուշուգ այ գատար մահ-
զունու միւքէտտէր իզմիր պէլտէսինտէ սիրիւնտիւքտէն
սօնրա, թէքրար Ըստամպօլա ավտէթ իթմէյի գուրտու
խէտէ, չի ֆայիտէքի, կիւյա Վահանա թէտիյէ իթմէք
շարթըյըլա բարազտան ալմըշ օլտուղու պէշ ատէթ լի-
րայի օամանիտէն եանընտա բէք ճիւզվի պիր շէյ գալ-
մըշ օլուպ, վէ մէզքիւր աքճէնին իսէ վարօր նավու-
նունա պիլէ քիֆայէթ իթմէյէճէյինտէն գաթի նազար,
իւսթի պաշը տախի բէժմիւրտէլիյէ եիւզ թութմաւշ օլ-
մաղըլա, օլհալտէ Ըստամպօլա կիթտիյինտէ, եարու աղ-
եարըն թանընա հէտէֆ օլաճաղընը տիւշիւնիւպ, հէր նէ
օլուրսա օլսուն վաթանընա այագ պաամամաղա գարար
վէրտի :

Պէր միւգթէզայի չիվէյի գատէր, պու կիպի մէսա-
յիպ վէ ֆէլաքէթլէր հէր քէսին պաշընա կէլէպիլիրի-
սէտէ, պաղըլար նասըլսա հէր պիր հալի կէօզէ ալտը-
րարագ պիր եօլունու պուլուպտա պաշլարընը գուրթար-
մայա միւվաֆֆագ օլուրլար, հալպուքի մուհիպ պէյ
մէշրէպի իգթիզասընճա, վէ (զայրէթի էրպապը աշգա

աֆէրին սատ աֆէրին, ապիմա մահգուն իբէն մէսրուր շէքքն կէօսթէրիր) Պէ յթի ֆէյլէսօֆանէն մազմուէն նընճա պիր միւմքիւն հալինի քիման յէ ըղհար իթմէյէ թէնէզգիւլ իտէմէղ իտի, վէ միրի մուսաֆէյէ յհին պու հաւ լի զուրուրիյէթինտէն նաշի օլմայուպտ, իլլա քիպար մէշրէպ վէ ճէնապ թաշրտըղնտան իլէրու կէլմէքտէ օլտուղու շէօյլէ տուրսուն, շայետ պու մէշրէպտէ օլմայուպտա հալինի արղ իտէպիլսէ իտի տաթի, հիյ պիլտիյի վէ թանրտըղ պուլունմայան պիր մէմէքէթտէ քիմէ միւրաճաաթ իտէպիլի իտի :

Միրի մուսաֆէյէ տօղտուղու կիւնտէն պէրու սէր վէթու սատտէթ վէ ըէֆահը հալտէ եաշամըշ իբէն, գատէրի հիւքիւմիւնճէ, վէ տահա տօղղու պիր եարբ պի վէֆա սէպէպինտէն վէ պիր սաարղ ահպապ ուղրունա պու հալլէրէ կիրիֆթար օլուպ, վէ հեր նէ գատար գահ ըրմանքեարի պիր պէսալէթ իլէ զարուրէթու սէֆալէթէ կէօյիւօ վիրմէքտէ իտի իսէտէ, հէր շէյին պիր հաւտուտու օլտուղու կիպի, Մուհիպ պէյին ֆագրու զարուրէթի տալի հատտինի թէճափուղ իտուպ, եանի ատէթա աճ գալմագլըգ մէրքէզինէ գատար վասըլ օլմուշ իտի :

Վէլ հասըլ պիշարէ տէլիգանլընըն աըթըգ տայանաճագ թապու թուվանը գալմայըպ, հալինի տիւշիւնէ տիւշիւնէ զիհնինէ պիր նէփի իսաթալըգ թարի օլմաղըլա, մաազալլահու թաալա իթլաֆը նէֆա իթմէյէ գատար վէրմիշ իտի :

Մուհիպ պէյ իբի կիւն գատար աճ վէ պի իլաճ գալլապ, վէ սօն կիճէյի սապահա գատար ույուլմամետալըգ, « Պէթլէ եաշամատան իսէ էօլմէք սէլամէթ տիր » տիմէքլէ, սապահլէյին հէնուղ շաֆագ աթմատան նիյէթ թը միւտհիշէսինի մէվգըյ իճրայէ գօյուպ պիթիլմէք էֆքեարըյըլա շէհըր մէգքիւրին թէնհա պիր մահալինէ,

եանի գըշլայի հիւմայունտէն իբի եիւզ մէթրօ գատար պայիտ օլան մէթրուգ պիր գապրիսթանէ վասըլ օլտու , վէ կէօղլէրինի բույի սէմայէ գալտըրարագ , « Ե'արապ-պիմ. ալստէյի իսեան օլան ճանըմը , սէն հէման տէրեպլի պի ինթիհայի լահմէթինլէ թաթհիր էյլէ » տէյէրէք , գօյնունտան իլմէք օլմուշ պիր իբ չըգարուպ պօյնունա թագը վէրտի . վէ սարըլըպ պիր աղաճըն իւզէրինէ չըգարագ իբին ուճունը մէզքիւր աղաճըն գուվէթլի վէ գալընճա պիր տալինէ սըգը սըգըյա պաղլատըքտան սօնրա կէօղլէրինի գաբատը , վէ հէման քէնտիսինի աղաճտան աչաղը աթարագ էօյլէճէ ասըլա գալտը :

Մուսնիլէյի քէնտինի աղաճտան սարգըթտըղընտա , մէզքիւր քուվէթլի տալ եայլանարագ , պիշարէնին պօյնունտա օլան իբի ֆէնա հալտէ սըգմըշ օլմաղըլա , զավալը տէլիգանլը պու սարսըլըչտան պիւթիւն պիւթիւնէ քէնտինի ղայպ իթմիշ իտի :

Մէրգումըն անի վահիտտէ սիմասը մօսմօր քէսիլիւպ վէ կէօղլէրի տախի տըշարը տիւշէրէք հէման պօղուլմագ մէրքէղլէրինտէ իքէն , նակեասհան էլպիսէյի ասքէրիյէ լապիս , վէ եիւզ պաշը բութպէսինի հայիզ ուզուն պօյլու վէ կէնճտէն պիր ատէմ սօլուղու քէսիլիւրճէսինէ գօշարագ , մահալի մէզքիւրէ եթիշիւպ , վէ կէօղ եուսուպ աչընճայա գատար տախի վագըթ վէֆթ իթմէքսիղին հէման գըլըճընը սըբըրարագ պիր վուրուչտա իբի քէստի , վէ Մուհիպ պէյ քէնտինտէն պի խապէր օլտուղու հալտէ հէման եէրէ տէվրիլէճէքքէն , մուսնիլէյի կէնճ եիւզ պաշը ասաքիւրէ մախսուս պիր չէվիքիւք իլէ , վէ այնի չաբուգլուգլա գըլըճը էլինտէն ֆըրլաթմասըյըլա միրի մուսնիլէյի գուճագլամասը պիր օլտու :

Եիւզ պաշը տէրագապ Մուհիպ պէյին պօյնունու սըգըշարըմագտա օլան իբի տախի քէստիքտէն սօնրա , միրի

մումախիլէ յհի, մահալի մէզքիւրին եագըննտա եաղան
եաղմուրլարըն քէսրէթինտէն առէթա պիր կէօլ հալի քէսպ
իթմիշ օլան սուլըն քէնարինէ կէօթիւրիւպ, եիւզիւնի վէ
կէօզիւնիւ ըսլաթտըզը կիպի նապըզլարընը տախի սըգը
սըգընա օվալամայա պաշլատը :

Մումախիլէ յհ սօղուք սուլըն թէէսիրինտէն պաշտան
այաղա գատար սարսըլուպ, կէօզլէրինի աշտը, վէ մէր-
գումըն եիւզիւնէ պագտըգտան սօնրա, պիր ահ չէքիւպ
երինէ քէնտիսինի զայպ իտէրէք պայըլտը :

Եիւզ պաշը պիր իքի տագըգատէն պէրու Մուհիպ պէ-
յին սիմասընը տըգգաթ իլէ թէճէսսիւս իթմէքտէ իքէն
կէօզլէրինի աշտըղընտա, մէրգում նակեհան եիւքսէք
սէտա իլէ « Սիւպհան Ալլահ պէն պու առէմի միւթլագա
թանըրըմ, լաքին հաթըրմա կէլմէյօր » Խիյէրէք, էլի իլէ
անլընը օվալայըպ, վէ պիրտէն պիրէ լայաղա գալգարագ
« Ահ պիլտիմ պիլտիմ պու զաթ պէնիմ վէլինիյմէթիմ
տիր, էլպէթտէ պու առէմի գուրթարմալըյըմ » տէտի,
վէ միրի մումախիլէ յհին չօճուգ կիպի գուճագլայուպ տօղ-
րու գըշլայա կէօթիւրտի :

Մէրգում մէրտ եիւզ պաշը Մուհիպ պէյի գըշլայի
հիւմայունէ կէօթիւրիւպ քէնտի եաթաղընա եաթըրտըգ-
տան սօնրա, վուգույի հալի Միրալայ պէյ էֆէնտիյէ ի-
ֆատէ, վէ միրի մումախիլէ յհին էմրի միւճիւպիւնճէ գըշ-
լանըն տօգթօրը օլ կիւն ագչամա գատար Մուհիպ պէյ
պաշը ուճուճանայալայ մէրգումը թէտալի իթմիշ
իտի, Մուհիպ պէյ օլ կիւնի ագչամագատար վէ կիճէյի
սապահա տէկին իսթիրահաթլէ ույումագլա ազըճըգ
քէնտիինի պուլապիլմիշ իտի :

Մումախիլէ յհ սապահլէյին կէօզիւնի աշտըղընտա, Պէյ-
օղլու հարիքը քէպիրինտէ էմնալի նամէսպուգ պիր գահ-
րիմանլըզլա Վիրքինէ իլէ Տըրգատը աթէշլէրին իլինտէն

խելաս խտն , վե մահգա բէնտի սայու զայրեթի իլէ եիւզ
պաշըլըգ բուծպէսինէ թէրֆի գըլընան մերտ վէ չէճի աս .
քէր չափուշընը գարշուսընտա կէօրիւնճէ , ըիւյա կէօրիւ-
յօր զաննըյըլա եաթաղըն իչինտէ գալգըպ օթուրտու ,
վէ շաշգըն շաշգըն տէօրտ եանընա պագար տուրուր իտի .
վէ մերգում մերտ ատէմ Մուհիպ պէյին պօյնունա սարը-
լուպ , « Ահ պիրատէր ճէնապը Հագգըն գուտրէթը իլա-
հիյէսինէ գուրպան օլայըմ , նէ զարիպ թէսատիւֆ տիր
պու , ահ էկէր պիրազ տահա կէճ գալմըշ օլսամ իտի ,
վէլինիյմէթիմի տէհշէթլիւ պիր էօլիւմ իլէ թէլէֆ օլմուշ
պուշաճաղըտըմ , լաքին էլհամտիւլլահ ճէնապը Հագ պէ-
նի սիզի գուրթարապիլմէյէ միւգթէտիր իթտի :

Վէ մումաիլէյհ գահրիման ասքէր սէվինճինտէն չօ-
ճուք կիպի աղլամայա պաշլայուպ , միւքէրրէրէն Մու-
հիպ պէյի բուս իթմէքտէ իտի :

Մուհիպ պէյին էլան սէօզ սէօյլէմէյէ իգթիտարը օլմա-
յուպ , անճագ զայէթ եավաշ սէս իլէ « Թէշէքքիւր ի-
տէրիմ պիրատէր » տէյէպիլտիքտէն սօնրա , եինէ այնի
թագաթսըլըգլա , նասըլ օլուպտա մերգում քէնտիսինի
կէօրմիւշ օլտուղունու սուալ իտինճէ , եիւզ պաշը քէլա-
մէ աղազ իտուպ , պիր այտան պերի թապուրը իլէ պէ-
րապէր իզմիրէ կէլտիյինի « վէ օլ սապահասը էրքէնճէ օ-
յանուպ գօղուշուն բէնճիրէսինտէն տիւրպիւն իլէ էթ-
րաֆը թամաշա իթմէքտէ իքէն , քէմալի տէհշէթլէ նէֆ-
սինէ սույի գաստ իթմէքտէ օլտունու կէօրէլէք հէման
խմտաաղնա գօշտուղունու նաըլ իթտի :

Մուհիպ պէյ տէֆաէն թէշէքքիւր իտուպ , իշպու զա-
րիպ թէսատիւֆ միւճէրրէտ հագթ սալա հաղրէթլէրինին
էմրի իլահիսի օլտուղունու , վէ քէնտի ին իլէրուտէ եա
տահա բէք չօգ սէրէնճամլար չէքէճէյինի , վէ եախօտ
չիլլէսի թամամ օլուպ էյի կիւնլէր կէօրէճէյինի տիւշիւն-

մէքտէ իբէն, միրալայ պէյ նախահան օտա գաւառներն տան իշերույէ կիրինճէ, եիւզ պաշը պէրայի թէրպիյէ տը շարը չըգմայա հաղըրլանտը, լաքին զապիթի մուճաիլէյհ պղըր պիր վագար իլէ մէրգումը ալը գօյարագ, « Տո՛ւր Տիլավէր օղլում (եիւզ պաշընըն իսմի Տիլավէր իտի) տէյուպ, վէ ճէպինտէն իւթիւ միւհիւրիւ պիր մէքթուպ չըգարարագ մէրգումա թագտիմ իթմէքէ՛ » պու մէքթուպը գօմանտար բաշա հաղըթլէրինէ թագտիմ էթ տէյինճէ, մուճաիլէյհ ուսուլի ասքէրի իւղըէ պիր թէմէնի իտէրէք մէքթուպը ալտը, վէ հէման օտա գաւառընտան տըշարը չըգմագ իւղըէ իբէն, զապիթը միւշարիլէյհ տէֆա մէրգումը չըղըրուպ, » Լաքին կէրէք սիզ վէ կէրէք պիզիմ պէյ պիրատէր, » (Մուհիպ պէյի իլմա իտէրէք) պու մէքթուպըն մաալինին նէ օլտուղունու պիլմէնիզ պէնճէ տահա ալա օլուր, չէօյլէքի պունտան ագտէմ ասքէրլիյին շանու շէրէֆի իզթիզասընտան օլտուղու կիպի, պիր շէճիանէ ֆէտաքեարլըգ իթմէնիզլէ, պէյ էֆէնտինին (Մուհիպ պէյին) իլթիմատու վէսաթաթլարըյըլա նայիլի միւքեաֆաթ օլտուղունուզը, եանի պաշ չափուշ իբէն եիւզ պաշըլըզա թէրֆի գըլընտըղընըզ պանա հէքեայէ իթմիշ իտինիզ, վէ պու տէֆա իսէ պիզիմ պէյ էֆէնտիյի մուհագգագ պիր էօլիւմտէն գուրթարտըղընըզ իշիւն, սայէյի շահանէտէ գօլ աղալըզը ըութպէսինէ թէրֆի գըլընմանըզա տայրը, գօմանտար բաշա հաղըթլէրինէ իշպու մէքթուպ իլէ իլթիմաս վէ ըէճա իթմէքտէ օլտուղում մալիւմիւնիւզ օլտուն, հալպուքի էվլատըմ պունլար խուսուսի ֆէտաքեարլըզլար օլուպ, ինշալլահու թաալա, իլէրուտէ ումուճէ տայրը, եանի սէվլիլի վաթանըմըզա պէօյիւք ֆէտաքեարլըզլար, վէ մուհիմ խըտմէթլէր իտէրէք, պէ հագգէն Պին պաշը Գայիմագամ վէ տահա ալա ըութպէլէրէ նայիլ օլուր

սունուզ տիմէքլէ խաթմը քէլամ է յլէտի :

Եիւզ պաշը պու մէսէրրէթ պախշ միւթտէտէն մէմնուն
օլարագ , էվէլա Մուհիպ պէյին անլընը , վէ պատէհօւ
զապիթինին էթէյինի պիր հալի միննէթտարի իլէ բուս
իթտիքտէն սօնրա տըշարը չըգուպ կիթտի :

Միրալայը մուամաիլէյի թագրիպէն եէթմիշ եաշընտա
ագ սագալլը իհթիեար, ֆագաթ տինճ վէ բէրհիզքեար պիր
ասկէր օլուպ , միւտէթը էօմրիւնիւ սիլքի ասքէրիյէտէ կէ-
չիրմիշ , վէ սագալլընը մուհարէպէ մէյտանլարընտա ա-
ղարթմըշ օլմաղըլա , ինգըլապաթը ահվալը ճիհֆնէ ա-
կեահ , վէ միւճէրրէպ պիր ատէմ օլտուղու նասիյէյի
հալինտէն անլաշըլմագտա իտի :

Մուամաիլէյի Մուհիպ պէյ իլէ եալընըզ գալընճա , է-
վէլա սըհհէթի հագգընտա պագը սուալլէր իթտիքտէն
սօնրա , քէմալի նէզաքէթ վէ ուսթալըզ իլէ մինասիպէթ
ալտըրարագ , մէրգումըն նէֆսինէ սույի գաստ իթմէսի-
նին էսպապը մուճիպէսինի սօրուշտուրմաղա պաշլայուպ ,
վէ Մուհիպ պէյ տախի պաշընա կէլէն հալլէրին եալը-
նըզ մուհապէթ խուսուսընը , եանի սէվմիշ օլտուղու մա-
շուգէսինին պի վէֆալըղընտան մէյուս օլարագ իթլաֆը
նէֆս իթմէյէ գալգըշտըղընը մուսթաուարէն իֆատէ իթտի :

Ձապիթի մուամաիլէյի քէլամէ աղազ իտուպ , իթլաֆը
նէֆս իթմէնին նէզտը իլահիտէ բէք պէօյիւք պիր կիւ-
նահ սայըլաճաղընը պէեան իթտիքտէն սօնրա շու վէչ-
հիլէ սէօղիւնէ տէվամ իտուպ , « էվլատըմ թէմսիլտէ խա-
թա օլմագ տէրլէր , պէնտէնիզ ասկէր օլտուղումտան պու
խուսուստա սիզէ ասկէրիճէ պիր միսալ վիրմէք իսթէ-
րիմ , շէօյլէքի , իթլաֆը նէֆս իթմէք , էօմիւր մուհա-
րէպէսինտէ պիր ինսանըն իւզէրինէ հիւճիւմ իտէն ճու-
յուշը սէֆալէթէ կէօյիւս վիրէմէյուպտա , ալլագճասը-
նա ֆիրար իթմէք տէմէք օլտուղու տէրքեար օլուպ ,

հալարուքի մերտ ատեմ, Շէճի վէ Պէհատըր ասկեր կի-
պի, պու մուհաճէմաթտէն ըիւհաթ իթմէյուպ, (եանի
քէնտի ըէնտինի էօլտիւրմէյէրէք) իլլա սօնունա գաւտար,
եանիեա հիւքմի գատէր եէրինի պուլունճայէ տէկին,
տիւնեա սէփալէթի իլէ գահրիմանլըգլա բէնլէլէլէրէք
էր եա կէճ ազատէյի սէր իտէր » տէտի :

Մուհիպ պէյ « Հազգը ալինիզ վար վազա'ա պէօյիւ-
ճէք պիր ճէհալէթտէ պուլունտում » տիյէրէք մէրգու-
մըն սէօղիւնի թաստիգ իթմէքտէ իտի :

Էմնայի միւսահիպէթտէ պիթթապի Մուհիպ պէյին
ֆամիլեսար հազգընտա պահս աչըլարագ . իհթիեար զա-
պիթ մումաիլէյհին մէնսուպ օլտուղու խանէտանըն Կա-
մընը իշիտինճէ . վէֆգէլատէ թասաճիւպ իտէրէք աման
պէյիմ նէ տէյօրսունուզ, սիզ Մուհիպ զատէ Սէրմէտ
պէյին օղլումուսընըզ, իլահի Եարապպիմ նէ զարիպ թէ-
սատիւֆ, տէմէք օլուր քի . . :

Մուհիպ պէյ մումաիլէյհին պու սէօղլէրինտէն տիւ-
չարը հայրէթ օլարագ սէօղիւնի գաթ իթմէքլէ . . :

— Բէտէրիմի թանընօրմուսո՞ւնուզ :

Աման պէյիմ նէ տէյօրսունուզ, եալընըզ բէտէրինի-
զի տէյիլ հաթտա տէտէնիզի մէրհում Նէճիպ էֆէնտիյի
տախի բէք էյի թանըրում, վէ մէրհումը մումաիլէյհ պէն-
տէնիզին վէլինիյմէթիմ մէգամընտա օլտուգտան պաշգա,
միւթէվէֆիյէ զէվճէմ տախի մէրգումըն էն եազըն թաա-
լիւգաթընտան իտի, ահ էվլատըմ մատէմքի սիզ հէր խու-
սուստա միննէթտար օլտուղում պիր զաթը ալի գատըրն
թօրնուսընըզ, իմաի շու սաաթտէն թէզի եօգ պէնտէ
խանէմի թէչրիֆ պույուրմալըսընըզ, զիրա պունտան
պէօյլէ սիզին գըչլատա եաթմանըզ հիշ պիր վէչհիլէ մի-
նասիպէթ ալմազ, տէտի :

Վէ միրի մումաիլէյհ մայէթինտէ օլան նէֆէրլէրին

պիրինի ճէլպ խողպ սերիան պիր սէտեա ալըպ կէլմէլէ-
րինի էմր իթտի :

Մուհիպ պէյ զապիթի մուամաիլէյհին իճպարընա տա-
յանամայսուպ , չարնաչար մէրգուլմըն թէքլիֆինի գապուլ
խտէրէք , օլ կիւնտէն իթիպարէն Միրալայըն խանէսինտէ
միսաֆիր օլտու :

Մուհիպ պէյ էլան թասհիհի միզաճ իտէմէմիշ օլմա-
ղըլա գըշլանըն տօգթօրը մարիֆէթի իլէ թէտափի օլուն-
մաֆտա իտի , վէ հէր նէ գատար գօնագտա հալայըզ վէ
խըտմէթքեարլար վար իտի իսէտէ , Միրալայը մուամաիլէյ-
հին ձէմիլէ նամ զայէթ տիլպէր վէ հէսնա քէրիմէսի
բէտէրինին էմրի մախսուսի իւզրէ Մուհիպ պէյին իլա-
ճընը վիրմէքտէ , վէ միրի մուամաիլէյհի էօզ պիրատէրի
մէգամըյըլա գայըրմագտա օլուպ , կիւնիւն պիրինտէ
հէր նասըլ իսէ բաքիզէյի մէրսուլմէնին հիւնի ճէմալինի
կէօրիւպ , հագգընտա պիր մուհապէթ հըսս իթմէյէ պաշ-
լամըշ իտի :

Միրի մուամաիլէյհին ձէմիլէ հագգընտաքի օլան պու-
եէնի հըսսիեաթք , Զապէլին մուհապէթի կիպի չիտէթլի
տէյիլ իտի իսէտէ , պիւսպիւթիւն պաշգա պիր հալտէ
իտի , վագաա ձէմիլէ մատմազէլ Զապէլ կիպի Ֆորան-
սըզճա պիլմէզ , բիյսնօ չալմազ վէ (ալաֆորանկալըղա) ա-
շինա տէյիլ իտի , հալպուքի Զապէլ գատար կիւզէլ վէ
բաքի տամէն պիր կիւլպէտէն օլտուգտան մատէ , սօն
տէրէճէ մահճուպ վէ գօրգաք պիր չօճուք օլուպ , հիշ
էրքէյիլէ կէօրիւշմէմիշ , վէ մուհապէթ նիյտուկինի ան-
լայամամըշ օլմաղըլա , տտէթա պիր սատէֆ գապուղը ի-
շինտէ մէսթուրէ գալմըշ պիր ինճու իտի տէսէք ճա-
յիզ տիր :

Վէլ հասըլ բաքիզէյի մէրգուլմէնին պու հալլէրի Մու-
հիպ պէյէ զիեատէսի իլէ թէէսիր իթմիշ օլուպ , վէ մու-

մախիւյն Ջապէտէն տիկիր օլմուշ օլմաղըլա հէր հալտէ ձէմիւլէյի Ջապէլին մափէֆզընտա 'պուլարագ կիւնտէն կիւնէ մէրսումէնին հագգընտա օլան մուհապէթի թէզա- եիւտ իթմէքտէ իտի քի, պու հալտէն միրի մումախիւյն խօշնուտ օլաճագ եէրտէ պիլ աքիս մահզուն օլուր իտի, չիւնքի Մուհիպ պէյին իքի ճէպինտէ պիր բարասը օլ- մայուպ, վէ Պայրամ տախի եագըն օլմաղըլա, կէրէք գօնագտա պուլունան խըտմէթ-քեարլարա պագչիլէր, վէ կէրէք ձէմիւլէյէ պիր հէտիյէ վիրմէք քիպարլըղըն վէ ին- սանիյէթին շանընտան օլաուղունու բէք ալա պիլմէքլէ պու խուսուստա նէ եարաճաղընը տիւչիւնիւպ, քէնտինի էօլիւմուէն գուրթարան եիւզ պաշընա ատէթա լանէթ օգուեարագ, « էյ վահ կիւյա Տիւլվէր պէնի էօլիւմուէն գուրթարտըղընա էյլիք մի իթմիշ օլտու, հայ'ըր հայ'ըր հիշ պիր վագըլթ, մէրգում պանա քէթիւլիւք իթտի, պէն չիմտիյէ գատար էօլմիւշ վէ պս զայլէլէրտէն գուր- թսւլմուշ իտիմ » տէմէքտէ իտի :

Մուհիպ պէյ տայիմա շս պէյթի վիրտի զէպան ի- տուպ, (Տէհ'ր վագֆ իթմիշ պէնի նէվրէս ճիվանլար աշ- գընա, հէր եէթէն մէհվէշ էսիրի խաթու խալ էյլէր պէ- նի) Տիմէքլէ, « իւահի եարապպիմ աշգու մուհապէթ պէ- լիյէպի իլէ շունճա սէրէնճամէր չէքմիշ իքէն, եէնի պաշ- տան եինէ տիւշարը աշգու սէվտա օլմալըմըյըտըմ, ա'հ կէօնիւլ կէօնիւլ պաշըմա պիր օլմազ պէլա օլտուն » տէ- յէրէք օտասընըն տէրունինի տօլաշըպ տուրուր իտի :

Յիլ հագըլգա միրի մումախիւյն պիր եանտան միւպ- թէլա օլտուլու մուհապէթի, վէ պիր եանտան տախի սօն տէրէճէյէ վասըլ օլմուշ օլան զարուրէթի մէլիլ մէլիլ վէ մահզուն պիր հալ իլէ տիւչիւնմէքտէ իքէն, նակեահան օտա գաբուսը աչըլուպ, վէ ճէմիլէ մէսթուրէ օլտուղու հալտէ իչէրույէ կիրէրէք, քէման կիպի թաթըլ վէ ա.

հէնկը պիր սէտա իլէ . . .

— Աֆ իտէրսինիզ պէյ էֆէնտի սիզի թաճիզ իթտիմ, տէտի,

— էսթաղֆիրուլլահ պուլուրուն :

— Պիր ատէմ կէլմիշ սիզինլէ կէօրիւլմէք իսթէյօր,

— Աճայիպ նասըլ ատէմ տիր :

— Ուշագլարըն գազլինճէ մէրգում Գոնսուլաթօ գաւազը իմիշ :

Մուհիպ պէյ թաաճիւպ իտէրէք աշաղը ինտի, վէ ճէմիլէնին տէտիյի կիպի գաւազըն քէնտիսինի պէքլէմէ տէ օլտուղունու կէօրիւպ, իշի սուալ իտինճէ, գաւազը մէրգում « Սիզի ինկիլիզ Գոնսուլաթօքնտան իսթէյօրլար, իմտի պուլուրուն կիտէլիմ » տէտի :

Միրի մումաիլէյհին ինկիլիզ Գոնսուլաթօսը իլէ հիշ պիր իշի օլմամաղըլա, « Պունտա պիր եանըլլըք օլմալը, լաքին հէր նասըլլա կիտէլիմ պագալըմնէ իմիշ » տիշ յէրէք գաւազը մէրգում իլէ Գոնսուլոս խանէյէ կիթտի :

Գոնսուլոս պէյ միրի մումաիլէյհի թաաղիմիլէ հուղուսընա գապուլ իպէրէք, միրալայ պէյին գոնաղընտա միսաֆիրէթէն իսքեան իթմէքտէ օլան Մուհիպ պէյ թէս միյէ գըլընան զաթ սիզմիսինիզ, տէտի :

— Էվէթ էֆէնտիմ պէնտէնիզ իմ :

— Տէմէք օլուրքի, իշպու (չէք) սիզին տիր. իմտի պուլուրուն :

Վէ մէրգում Մուհիպ պէյէ կէօրիւլտիյի անտէ էօտէն մէք շարթընը հափի եալընըզ տէօրտ եիւզ ատէթ ինկիլիզ լիւրսը գըյմէթինտէ օլան պիր (չէք) թադտիմ իթմէքլէ « Հէր գանղը Պանգայա իպրազ իտէրսէնիզ բարանըզը ալըրսընըզ, վէ էկէր արզու իտէրսէնիզ շիմտի պէն տախի էօտէյէպիլիրիմ » տէտի :

Մուհիպ պէյ Գոնսուլօզըն պու սէօզլէրինտէն հիշ պիր

չէյ անլայամայրպ , մէրդումը եա չըլտըրմըշ տըր , վէ եա-
խօտ քէնտի իլէ էյլէնմէք իսթէյօր զան իտէրէք թաաճիւպ
իլէ եիւզիւնէ պագուր , վէ . . . :

— Աֆ իտէրսինիզ էֆէնտիմ , պու իշտէ պիր եանլըշ-
լըդ օլմալը տըր , տէտի :

— Էկէր զաթը ալինիզին իսմի Մուհիպ զատէ Մուհիպ
պէյ իսէ , ասլա եանլըշ օլամազ :

— Վագա՛ա իսմիմ Մուհիպ տիր , ֆագաթ պէօյլէ պիր
բարայա պէքլէմէքտէ տէյիլիտիմ , վէ զարիպ եէրի շու-
րասը տըր քի , բարանըն քիմին թարաֆընտան կէլտիյի
տախի մալիւմ տէյիլ տիր :

— Էվէթ քիմ կէօնտէրմիշ օլտուղու մալիւմ տէյիլ ի-
սէտէ , սիզին նամընըզա օլտուղու տախի մուհագգագ
տըր , անճագ պու ագճէ սիզէ վէրիւմէք շարթըյըլա վէ
եօլլայան զաթ սիզի Ըստամզօլտա զան իտէրէք Սէֆարէթ
մարիֆէթի իլէ բէք չօգ արաթտըրմըշ , վէ նիհայէթ իզ-
միրտէ պուլունտուղունուզ անլաշըլարագ սիզի պուլուպտա
բարայը թէսլիմ իթմէք իչին , ինկիլիզ Սէֆարէթի թա-
րաֆընտան Գօնսօլաթօյա սըբարըշ պույրուլմուշ իտի , իմ-
տի նասըլքի տէտիմ էկէր արզու իտէրսէնիզ բարանըզը
շու անտէ էօտէյէպիլիրիմ :

Մուհիպ պէյ քէնտի քէնտինէ « Պու պիր եանլըշլըդ
իսէտէ , մուճիզէ նէվինտէն պիր հալ տըր » տիյերէք ,
Գօնսօլօզա , « Էկէր մինասիպէթ ալըրսա բարայը էօտէ-
սէնիզ տահա ալա օլուր » տէյինճէ , Գօնսօլօզ պէյ տա-
խի միրի մումաիլէյհին իմզասընը ալտըգտան սօնրա , մի-
րալայըն տախի քէֆալէթինի պա սէնէտ զապթ իտուպ ,
տէրագապ տէօրտ եիւզ ատէթ ինկիլիզ լիբասընը Մուհիպ
պէյէ թէսլիմ էյլէտի :

Միրի մումաիլէյհին բարալարը ալտըզը կիւնին իր-
թէսի ագչամը Արիֆէ օլմազըլա , կէրէք ծէմիլէյէ հէտի-

յէլէր , վէ կերէք ուշագլարն պագշիչէրինի թէտարիք
իտուպ , վէ պու մէմուլին զայրի պահտընարըգտան մէմ-
նունէն կիւզէլճէ պիր Պայրամ իթտի :

Մուհիպ պէյ արթըզ պիւսպիւթիւն իզմիրտէ իգա-
մէթ իթմէքլեյէ գարար վիրուպ , վէ միրաւայ պէյին վա-
սէթասըյըլա հիւքիւմէթ գօնաղը եագընլարընտա միւ-
քէմմէլ պիր եագընը օտասը քիւշատ իտէրէք վէ պաշ-
ընճա ճէմիլէնին մուհապէթի իւմիւտի իլէ մահաթի մէզ-
քիւրտէ քիւլլի հալ կէչինուպ , ճէնապը վաճիպ էլ վու-
ճուտ հազըթթլէրինէ համուռ սէնալէր իթմէքտէ իտի :

ՕԹՈՒՋ ԵՆՏԻՆՃԻ ՖԱՍՈՐ

Տ Ե Տ Ե Ի Լ Ե Թ Օ Ր Ո Ւ Ն

Ձերքի սէպգաթ իտէն Տ. Մ. Նամ հիւրմէթլիւ բա-
բազ, Նիգօլինին վահանըն նամըյըլա կէօնտէրմիշ օլտու-
ղու աքճէ իլէ, Հըռիբսիմէ վէ վահանըն վալիտէլէրինի
գայրըմագտա, վէ օլապիլտիյի գատար բահէթ իթտիր-
մէքտէ, իտի, նասըլքի պիլիլիզ բաբազ մէպլաղը մէզ-
քիւրըն պէշ լիրասընը Մուհիպ պէյէ վէրմիշ, վէ Հըռի-
սիմէնին թէտավիսի խուսուսընտա տախի բէք չօգ մէ-
սարիֆ իթմիշ, վէ մէզքիւր էլլի ատէթ լիրատան սպքի
հիշ պիր շէյ գալմամըշ օլուպ, վէ զաթէն բաբազ տա-
խի ղարիպ վէ ֆագըր պիր ատէմ օլմաղըլա տէրիւհտէ
իթմիշ օլտուղու վազիֆէյի սօնունա գատար նասըլ էյֆա
իտէպիլէճէյինի, Եանի մէզքիւր սէֆիլ ֆամիլեայը նէ
կէօնա պէսլէյէպիլէճէյի խուսուսըն տիւշիւնիւպ մաւզ-
թարըպ օլմագտա իքէն, կիւնիւն պիրինտէ Խնկիլթէրա
Սէֆարէթի գավասլարընտան պիրի Բանկալթի մէզարը-
ղընա կէլիւպ բաբազը մէրգումը պուլարագ պիր մէք-
թուպ թագտիմ իթտի :

Բաբազ մէքթուպը աշտըղընտա պիր (ֆօթօղրաֆ) կէօ-
րիւպ, թաաճիւպ իլէ թէտգըզ իթտի իսէտէ պիր միւմ-
քիւն թանրեամատը, թասվիրի մէզքիւրըն սահիպի թագ-
րիպէն ալթմըշ պէշ եաշընտա պըյըգսըզ վէ չէնէսինին
իքի թարաֆընտա ուզունճա պիր պէյազ սագալ օլտու-
ղու հալաէ Խնկիլիզլի օլտուղու անլաշըլմագտա իտիքի,
բաբազը մէրգում պու ատէմի ըրիյասընտա պիլէ կէօր-
միւշ տէյիլ իտի :

Բարազ քէմալի թաաճիւպ իլէ ֆոթօգրաֆտան մատէ
ինկիլիզ լիսանը իլէ մուհարրէր իքի գըթա բուսուլալար
տախի կէօրիւպ վէ մէզքիւր էվրագը օգույամայարագ
հալընըզ էքմէնիճէ եազըլմըշ օլան մէքթուպը օգույա-
պիլտի քի չու մաալտէ իտի:

Հիւրմէթլիւ բարազ էֆէնտի

« Միւշահատէ պույուրտուղունուզ իշպու մէքթուպա
լէֆֆէն թարաֆը ֆազըլանէլէրինէ կէօնտէրիլէն թասվի-
րին սահիպի սիզէ աթիւիզ զիքը ըէճալէրի իտէր, շէօյ-
լէքի, էվէլա իքի եիւզ լիրալըզ պիր (չէքի) ալուպ, Հան-
սօն Պանգասընա իպրազ իտէրէք, իքի եիւզ ատէթ ին-
կիլիզ լիրասընը գապուլ իթտիքտէն սօնրա խայըլը իշ-
լէրէ, եանի ֆագըր ֆուգարայա իմտատ իթմէնիլի, սա-
նիյէն տէօրտ եիւզ լիրալըզ (չէքի) տախի, Թանըմագտա
օլտուղունուզ Մուհիպ պէյ նամ քիմէսնէյի պուլուպ հէր
հալտէ մումաիլէյհէ թէսրիմ իթմէնիլի. սալիսէն հայիգ
օլտուղունուզ բուհանի մէմուրիյէթինիլին նամը ալիսի
իւզէրինէ սիզէ անտ վէրաիրիրիմ քի, կէրէք իշպու մէք-
թուպ, վէ կէրէք ալաըղընըզ մէպլազ հագգընտա քիմ-
սէյէ պիր շէյ տիմէյէրէք քեամիլէն քէթմ իթմէնիլի
թէմէննի վէ նիեազ իտէրիմ:

ԵԱՊԱՆՃԸ ՖԱԳԱԹ ՍՏՏԸԳ ՏՕՍՏՈՒՆՈՒՋ

Բարազ պալատէ մուհարրէր մէքթուպը հայրէթլէ օ-
գուեուպ, իշպու մէպլաղը քէնտինէ կէօնտէրէն զաթըն
քիմ օլտուղունու անլամագլըզա սայ իթտի իտէտէ, պիր
միւմքիւն պուլամատը, մէրգում պիր արա մէպլաղը մէզ-
պուրը վահան կէօնտէրմիշ տիր զիւլիւմինէ զահիպ օլտու
իսէտէ հալպուքի սահիպ իմզանըն, եանի թասվիրին սա-

հիպոթի հիշ թանրմատրդտան պաշտ, Վահանըն պէշ
այլթը երւզ լիրա բարա կէօնտէրէպիլէճէք հալտէ օլա-
ճաղընը ապլա մէմուլ իթմէզ իտի, վէ էկէր մէպլաղը մէզ-
պուրը Վահան կէօնտէրմիշ իսէ, իմզաղընը քէնտինտէն
սէթը իթմէյէ հիշ պիր սէպէպի պուլունմաթըղընը տա-
խի թահտը թէֆէքքիւրէ ալարագ, քէնտու քէնտույէ
« Հէր նէ տէ օլսա պու իշտէ Ալլահըն պիր հիքմէթի մէվ-
ճուտ օլտուղու տէրքեար տըր » տիյէրէք, գալսաը մէր-
գումիլէ պէրապէր իմկիլիզ Սէֆարէթխանէսինէ կիտուպ,
քէնտինտէն ալըտ օլան իքի երւզ լիրալըք (չէքի) գապուլ
իտէպիլէճէյինի, վէ ֆագաթ Մուհիպ պէյէ վէրիլմէք
իշին տիկէր տէօրտ երւզ լիրալըք չէքին քէնտի եանըն-
տա գալմատան իսէ Սէֆարէթտէ գալմասը տահա մինա-
սիպէթիլի օլաճաղընը իֆատէ, վէ միրի մուճաիլէյհին նէ-
րէտէ օլտուղունտան քէնտինին մալիւմաթը թամմէսի օլ-
մայուպ, անճագ մէրգում շայէտ ըստամպօլտա պուլուն-
մայաճագ օլուրսա, քէնտի զաննընճա իզմիրէ կիթմիշ օ-
լաճաղընը Սէֆարէթը միւշարիլէյհայէ պէեան, վէ մէզ-
քիւր տէօրտ երւզ լիրալըք (չէքի) Սէֆարէթէ իատէ ի-
տէրէք, մահալինէ ալտէթ իթտի :

Սէֆարէթը միւշարիլէյհա տախի բարաղըն գալինճէ
Մուհիպ պէյի ըստամպօլտա բէք չօգ արատըգտան սօն-
րա իզմիր Գօնսիւլաթօսընա եաղարագ, միրի մուճաիլէյհի
պուլուպտա աքճէսինի վիրմէլէրինի բէսմէն սըբարըշ իթ-
միշ իտիքի, նասըլ օլտուղու մալիւմ օլմաղըլա թէքրարէ
հաճէթ կէօրմէյիզ, անճագ շու գատարընը տէյէլիմքի,
Մուհիպ պէյ տախի պիր արա մէպլաղը մէզպուրը բէտէ-
րի թարաֆրնտան քէնտինէկէօնտէրիլտիլի, վէ եախօտ
բարաղըն թախմին իթտիլի կիպի, « Պէլքի Վահան կէօն-
տէրմիշ սիր » տէմէքտէ իտի իսէտէ, սօնրատան մէզ-
քիւր ագճէնին, ինկիլիզ Սէֆարէթխանէսի մարիֆէթի

իլէ Ըստամպօլտան կէօնտէրիտիյինի , վէ Վահանըն իսէ
Ըստամպօլտա օլմատըլը շէօյլէ տուրսուն , օլսա տախի մէր-
գումըն հիշ պիր վագըթ օ գատար բարասը օլմամյաճա-
ղընը միւլահազա իտէրէք , հիշ պիր եէրէ գարաթ վիրէ-
մէյիպ , անճագ բաբազըն տէտիյի կիպի , հէր հալտէ
պու իշին իշինտէ պիր սըրրը իլահի օլտուղունա թէպիմ
իթմէքտէ իտի :

Հէր նէ հալ իսէ բաբազ մէպլաղը մէզպուրը իտարէ
իլէ գուլլանուպ , կէրէք Վահան իլէ Հրուբսիմէնին վա-
լիտէլէրինին թէայյիւշէրինէ , վէ կէրէք տիկէր Փըգա-
րա կիրուհընըն իհթիյաճլարընա սարփ իտուպ , իմզա սա-
հիպլինին բէյի միւճիւպիւնճէ քիմսէյէ հիշ պիր շէյ տէ-
մէմիշ իտի :

Պալատէ իշար գըլընան տէօրտ եիւզ ատէթ ինկիլիզ
լիրասընըն նէ սուրէթլէ Մուհիպ պէյին էլինէ վասըլ օլ-
տուղունը օգուեանլարըմըզա պէյան իթմիշ օլտուղունմուզ-
տան , եինէ հիքեայէմիւզ թէլինի էլէ ալալըմ :

Ժան Հրուբսիմէնին չըլաբըմասընը իշիտիւպ գիեատէ-
սի իլէ քէտէր իթմիշ իտի , հալպուքի խապիսը մէրգու-
մըն հըսս իթտիյի պու քէտուրէթ , պիր ատէմին քէսիւպ
եէմէյէ հազըրլանտըղը թավուղունըն նակեահան զայպ
օլմասընտան նէ գատար աճը տույարսա , ժան տախի օ
նիսպէթլէ աճը տույմագտա օլուպ վէ պու տույղու իլէ
պիր տէֆա եէտի-գուլէ խասթախանէպինէ կիտէրէք Հը-
ռիբսիմէյի կէօրէպիլմիշ իսէտէ , մումաիլէյհանըն քէնտի-
նի թանըլըպ իւզէրինէ հիւճիւմ իթտիյինի կէօրմէրլէ ,
պիր տահա մահալի մէզքիւրէ կիթմէյէ ճէսարէթ իտէ-
մէյուպ , անճագ մէրգումէ էր եա կէճ քէսպը սըհհէթ
իտէր տէ եինէ քէնտինէ բամ օլուր իւմիւտինտէ իտի :

Ժան պիր կիւն մաղազասընտա եալընըզճա օլտուղու
հալտէ իլէրուտէ չէվիրէճէյի մանօվրալարը , եթնի չօր-

պաճըսընը պիւթիւն պիւթիւնէ թէէսսիրի թահտընա ալ-
մազըզըն թարիգինի տիւշիւնմէքտէ իքէն , նահեհան
վալիտէսի էլիզա մաղազա գաբուսընտան իչէրույէ կի-
րուպ , վէ հէման մէրգումըն պոյնունա սարըլարաք , « Ահ
ժան սէվկիլի էվլատըմ հէլէ Ալլահ ճանըմը ալմատան սէ-
նի պիր տէֆա տահա կէօրմէյէ նայիլ օլտոււմ » տէր վէ
էվլատընը էօրէր տուրուր իտի :

Ժան ինէ , վալիտէսինի կէօրտիւշիւնէ ասլա խօշնուտ
օլմայուպ , խապիտէյի մէրսումէյի քէմալի պէրուտէթ .
վէ ատէթա պիր նէֆրէթ իլէ գապուլ իթմիշ իտի , զիրա
մէրգումըն գալպինտէ տէյիլ պէնիյի պէշէրէ , իլա հայ-
վանլարա պիլէ թապիյի օլան հըսսիեաթըն էսէրի պիլէ
գալմամըլ օլտուղսւ շէօյլէ տուրսուն , մէրգումէնին պէօյ-
լէ պաղթէթէն մէյտանէ չըգմասընտան քէօթիւ հալլէր
զոհհուրա կէլէպիլիր զիւյիւմինտէ իտի :

Էլիզա էվլատընըն իպրաղ իթմիշ օլտուղու պու մուա-
մէլէյի պարիտէտէն ֆէնա հալտէ տիլկիր օլտու իսէտէ
հիչ ալտորրմայարաք պաշընա կէլէն հալլէրի , եանի իքին-
ճի գօճասընտան (ժանըն պապասը օլան խրըվաթտան)
Ձէքտիյի սէրէնճամէրի , վէ նիհայէթ մէրգումըն քէօթիւ
հալլէրինէ տայանամայուպ թէրք իթմիշ օլտուղունու ի-
ֆատէ , վէ պունտան պէօյլէ Տիւնեա վէ Ախրէթ քէն-
տինտէն պաշգա հիչ պիր իւմիւտի օլմատըզընը պէյան
իտինճէ , ժան մէրսումէյէ « Հէլէ սապը էթ պիր շէյ
եաբարըզ » տէյէրէք օլ կիւնլիւք պաշընտան սալմըշ իտի
իսէտէ , մէրգումէ եիւզսիզ գարք օն պէշ կիւն զարֆըն-
տա պէլքի օն տէֆա մաղազայէ կիտիւպ կէլմիշ օլմաղը-
լա , նիհայէթ ժան թաճիզ օլարաք , մէրգումէյի խըտ-
մէթքեար մէգամըյըլա միւսիւ Տէրպանեանըն խանէսինէ
գաբուլսնտըրմըլ իտի , վէ էլիզա իսէ իլէրուտէ ժանըն ,
չօրպաճըսը միւսիւ Տէրպանեանըն գըզըյըլա ագտը իզտի-

ված խոհանոցի միջոցով է վերադառնալով իշխմանը, վե պու-
 իզտիվան վուգու պուլտուղու թագաւորաւ, քէնտիսի տա-
 խի թագաւորի խնամքով քեարլըգլա կիրմիշ օլտուղու խանէ-
 նին գաւառնը օլաճաղը, վե քէնտի գուրնաղլըղը, եանի
 ֆիթնէ քեարլըղը սայէսինտէ մեղքիւր խանէտէ մուհիմ
 պիր մեվգը թուլթաճաղը իւմիւտի իլէ, իշպու մեմուրի-
 յէթի մուվագգաթէն գապուլ իտուպ, հալպուքի ժանըն
 թէնպիհու թալիմաթը մախսուսէօի իլէ քէնտինին քիմ
 օլտուղունու խանէ խալգընա ասլա տուլուրմայաճագ իտի
 վագաա էլիզա իքինճի գօճասը պուլսանան, եանի ա-
 սըլ ժանըն պապասը օլան խըրվաթը տախի թէրք իտուպ,
 պիր իքի սէնէ էօթէ պէրի սիւրինտիւքտէն սօնրա, ժա-
 նը պուլմագ էմէլի իլէ Բստամպօլա կէլմիշ իտի, հալպու-
 քի գօճասը տախի մէրգուլմըն իզինի կէօղլէյէրէք, օլ
 տախի օն կիւն սօնրա գարըսընըն արգասընտան Բստամ-
 պօլա կէլիպ, վե մէրգուլմէնին պիր քաչ տէֆալէր ժա-
 նըն մաղաղասընա կիրիպ չըգտըղընը կէօրէրէք, մու-
 գատտէմա գարըսընտան, Բստամպօլտա զայէթ գէնկին
 պիր էվլաւարը պուլուրնտուղունու պէլքի պին քէրրէի-
 շիթմիշ, վե էլիզանըն էքսէրի ժանըն մաղաղասընա կէլ-
 տիլինտէն, միւնէրէտ մաղաղայի մեղքիւրէ էվլաւընըն
 մալի օլտուղոգէնա շիւպհէսի գալմայուպ, թըպգը էլիզա
 կիպի քէնտիսի տախի օղլունու շու սաատէթը հալինտէն
 իսթիֆատէ իթմէքլիյէ գալգըչարագ, կիւնիւն պիրինտէ
 արանսըղ մաղաղայա կիրաի, վե օլ կիւն միւսիւ Տէրպան-
 եան մաղաղատա օլմաղըլա, մէրգուլմ պիր թաւըը հաքի-
 մանէ իլէ ժանը տըչարը չըղըրըպ, սօն տէրէճէ սըյըրգ-
 լըգլա քէնտիսի պապասը օլտուղունու, վե պօլմա բարա
 վիրմէսի լաղըմ կէլտիլինի, վե շայէտ բարա վիրմէյէճէք
 օլսըրգա, պէօյիւք արպէտալար գօբարըպ, քէնտինի չօր-
 պաճըսընըն վե պիւթիւն տիւքեանճըլարըն մուվաճէհէսին.

տէ րէզիլու ըիւսվայ իտէճէյինի սուրէթը թէհտիտանէ-
տէ պէյան իթտի :

Ֆիլ վագը մէրգում գարըսը էլիզա իլէ պերապէր պին
տիւրիւ խապասաթէ իրթիքեապ իթմիշ պիր առէմ օլ-
ուպ , իթտիյի թէհտիտաթը ֆիլիլէն իճրա իտէր օլտու-
ղու սիմասընտան անլաշըլապիլիր իտի :

Ժան մէրգում զէպէլլահի խըրվաթըն իշպու թէհտի-
տաթընը իշիտինճէ , նէ ազիմ պէլայէ օղրամըշ օլտու-
ղունու անլայուպ , էօյլէ պիր հէրիֆին էվլատը օլտու-
ղունա պին քէրրէ բէշիման օլմաղըլա , իշպու պէտ պահտ-
լըղընըն սէրի սէպէպի օլան վալիտէսի օլաճագ խայինէ-
յէ լանէթլէր օգուեարագ , վէ տէֆի պէլա իշիւն մէր-
գումըն էլինէ պիր լիրա սըգըշտըրըպ պաշընտան սավա
պիլմիշ իտի :

Մէրգումիքի կիւն սօնրա եինէ մաղազայէ կէլիւպ Ժա-
նըն գարշուսընտա տիքիլի վէրտի , վէ Ժան տախի գօր-
գուսընտան հըսս իթմիշ օլտուղու հիտէթի կիզլէյէրէք
պիր լիրա տահա վէրինճէ , մէրգում հէման լիրայը Ժանըն
սուրաթընա ֆըրլատըպ , « Պանա պագսանա եահու պէն
տիլէնճի տէյիլիմ , հէմ պէօյլէ ուֆագ թէֆէք բարալար
իլէ պէնիմ իշիմ կէօրիւլմէզ » տէտի , Ժան հիտէթինտէն
մօսմօր քէսիլէրէք մէրգումըն ալուճունա իւշ առէթ լի-
րա գօյարագ , օնտան պաշգա պիր բարա վէրէմէյէճէյինի ,
վէքէնտիսի չօրպաճը օլմայուպ ուֆագ պիր մա'աշիլէ ուշագ
օլտուղունու մէրգումա անլաթմագ իսթէտի իսէտէ , մու-
մաիլէյ , « Պու կիպի սէօզլէրին պինճէ զէրրէ գատար
էհէմիլյէթի եօգ տըր » տէյուպ , վէ սըյըրըգ սըյըրըգ կիւ-
լէրէք , « Պիր էյի էվլատ բէտէրինի հէր հալտէ պէսլէ-
մէյէ պօրճուլու տըր » տէտիքտէն սօնրա , իւշ առէթ լի-
րայը ալտը , վէ եասթըրըպ պըյըրըլաընը պուրարագ մու-
ղաֆֆէրանէ պիր հալ իլէ չըգուպ կիթտի :

Իւշ տէօրտ կիւն սօնրա ժան մաղաղատա օթուրուպ չօրպածըսը թարափընտան պիւ վէքեալէ զայէթ զէնկին վէ միւթէպէր պիր թիւճճար իլէ ախուրիթա զըմըլըլա կէօրիւշմէքտէ իքէն , խըրվաթտըր իչէրույէ կիրուպ , վէ հիչ պիր տալէթէ պէքլէմէքսիղին տօզրու եազը խանէնին պաշընա կէչիպ օթուրտու , վէ ժանըն քէնտիսինէ տօզրու հիտէթլի պագըշլարընա տախի էհէմմիլէթ վիրմէյէրէք , բարմագլարըլըլա եազը խանէնին իւզէրինէ թըրամբէթ չալմայա պաշլատը , թիւճճարը մէրգոււմ խըրվաթըն պու հալինի կէօրիւպ Ֆըրանսըզճա օլարագ ժանա «գույոււմը եաբտըրաճագսընըզ » տէտի , մէրգոււմ պիւմէզ իտիքի ժան գույու եաբտըրմայուպ , իլլա քէնտիսի տէրինճէ պիր գույուեա տիւշմիւշ իտի :

Հէր նէ հալ իսէ թիւճճարը մէրգոււմ միւքեալէմէսինի Ֆըրանսըզճայէ թէպտիլ իտէրէք պիր մըգտար տահա կէօրիւշտիւքտէն սօնրա պըրագուպ կիթտի , վէ խըրվաթ ժանըն իտէճէք օլտուղու սիթէմլէրինէ մէյտան վիրմէյէրէք , իսթիհզաիլէ « Ահ խայըրսըզ էվլատ իհթիեար բէտէրինէ պիրտէնճէ սէքսէն եիւզ լիրա հարճըզ վէրսէնտէ , հէմ սէն թաճիզ օլմասան , վէ հէմ պէն եօրուլուպ պուրալարա գատար կէլմէզսէմ օլմազմը » տէյինճէ , ժան արթըզ մէրգոււմըն շու սըյըրգըլըլնա թահամիւլ իտէճէք թագաթը գալմայուպ , հէման այաղա գալգտը , վէ պապասը օլաճագ եիւզսիւզ հէրիֆին եիւզիւնտէն եօգարը հայգըրարագ , « Տէֆ օլ շուրատան նամուսսըղ հէրիֆ , արթըզ ատէպսիղլիյին սօն տէրէճէսինէ վարտըն » տէյէրէք մէրգոււմը գօվտու , խըրվաթ քէմայի պի ֆիթուրըլգ իլէ « Վա'յ պէօյլէմի օլտուգ , պապանը հագարէթլէ գօվույօրուուն էօյլէմի , լաքին պիլմիշ օլասընքի շիմտի տիւնեայը պաշընա երղաճարմ , պէն էօյլէ բաթըրտըլարա բապուճ պըրագանլարտան տէյիլիմ , պանա բա-

ըա վերմէլի բարա անլատընմը , տէ հայտէ տալորան պա-
գալում » տէտի :

Ժան մերգուսմըն բարա ալմատան կիթմէ յէճէ յինի ագ-
լը քէսէրէք , պէշ լիրալըգ պիր պանգա գայմէսի ֆըր-
լաթտը , վէ « իշթէ պու սօն վէրէճէ յիմ տիր , ալիմ Ալ-
լահ էկէք պիր տահա պուրայա այագ պասարսան , սէնի
խըրաբղտըր տէյու հիւքիւմէթէ թէսլիմ իտէճէ յիմէ հիշ
շիւպհէն օլմասըն » տէտի :

Խըրվաթ « Վա'յ կիտի էվլատլըգ վա'յ նէ քէօթիւ վա-
գըթպ Էէթիշտիք » տէյէրէք պանգնօթը ճէպինէ Էէր-
լէշտիրտիքտէն սօնրա , « Պէրէքսաթ վէրսին էվլատում ,
շիմալիլիք (ատիյօ) « Տէտի , վէ տէֆ օլուպ կիթտի , վէ
մերգուսմ արթըգ Ժանտան բարա թուլթամայաճաղընը ան-
լայըպ , պաշգա սուրէթտէ իսթիֆատէ իթմէյէ գալգըշ-
տը , շէօյլէքի էվէլա պիր կիճէ մաղաղայը սօյմագլըղը տիւ-
շիւնտի իսէտէ , պունուն գօշայ պաշա չըգամայաճաղընը
ագլը քէսէրէք , Ժանըն էվինէ կիրմէյէ գարար վէրտի ,
վէ պիր ագշամ խաֆիյէն մերգուսմըն արգասընտան գօշ-
լաեարագ էվինի էօյրէնտի , վէ խանէյի մէգքիւրի լայը-
գըյըլա քէշֆ իթտիքտէն սօնրա , հէման պիր ֆըրրաթը-
նը կէօղլէմէքտէ իտի :

Ժան պիր իքի հաֆիթա գատար պապասընըն մէյտա-
նէ չըգամաղընը կէօրէրէք քէնտի քէնտինէ « Մէլզէն հէ-
րիֆ պուրալաքտա տիքիշ թուլթատուրամայաճաղընը ագլը
քէսէրէք պաշգա պիր մահալէ ճէհէննէմ օլուպ կիթմիշ
տիր » յտէյուպ » պէօյլէ պիր պէլայի նակեահանիտէն « Է-
քիլ օն լիրայըլա գուրթուլտուղունա մէմուն օլմագտա ի-
քէն , կիւսին պիրինտէ հէճան պիպիմ մահուտ Սիվրիգօզ ,
տուտագլարընաղա դարբիպ պիր թէպէսսիւմ օլտուղու հալ-
տէ մաղաղատէն իշէրի կիրտի :

Ժան մերգուսմ շէյթան շէքիճինի կէօրիւք կէօրմէզ

Թանջրայ տիւշարը խելէճան օլմայա պաշլատը իսէտէ , հիշ ալարըմատը , վէ կիւյա Սիվրիգօզը հիշ Թանըմայօր կիպի պիր հալ կէօսթերերէք « նէ իսթէյօթսուն չօճուգ » տէտի :

Սիվրիգօզըն ժանըն մաղազասընա կէլտիյինին սէպէ . պինի լայրգըյըլա անլաթապիլմէք իչիւն չարնաչար կէչէն վաքաաղէրտէն պահս իթմէմիզ լազըմ կէլիր , չէօյլէքի խըրաղզ Պէտիք Նիգօլինին ղայպուպէթի էսնասընտա , վէ ժանըն թաթմաթը մախսուսէօի իլէ մերգումըն ներէտէ օլտուղունու անլայապիլմէք նիթէթի իլէ Սիվրիգօզը էլտէ իտէպիլմէյի տիւշիւնմիւշ , վէ մերգում չօճուղու ալուպ քէնտինին պազէն իգամէթ իթմէքտէ օլտուղու Զօհի նամ գարընըն խանէսինէ կէօթիւրերէք , « իշթէ էվլատըմ սէ . նի պէօյիւտէն գարը պու տէյիլ մի » տէյուպ մերգումէյի Սիվրիգօզա թագտիւմ իթմիշ իտի , Սիվրիգօզ ղաթէն Զօհիյի թանըր օլտուղու կիպի , Զօհի տախի Սիվրիգօզը կէօրիւր կէօրմէզ թանըմըշ , վէ կէչէն վաքաալէրի , եանի մերգումըն վէլատէթի հագգընտա պիրտիյի չէյլէրի արթըգ սէթը իտէմէյուպ կերէք Պէտիյէ վէ կէրէք Սիվրիգօզա նագլ իթմիշ իտի :

Սիվրիգօզ պիր տէրէճէյէ գատար քէնտինին մուավէ . նէթի իլէ Նիգօլինին պէօյիւճէք պիր իշէ էլ աթմըշ օլտուղունու Պէտիյէ պիլտիրմիշ իտի , հալպուքի քէնտինի տախի , Պէտիք կիպի Նիգօլինին ղայպուպէթիսէ պիր մաճ նա վիրէմէյերէք տիւշարը էնտիշէ օլմազ տա իտի :

Խըրսըզ Պէտիյին մաղրուգէն վէֆաթընտան սէքիզ օն կիւն սօնրա , սիվրիգօզ , Նիգօլինին քէնտինի եիւզ իւսթի պըրաղուպտա էլինէ կէչիրտիյի բարալարըլա պէրապէր Ֆիրար իթմիշ օլտուղունու էյիտէն անլայուպ , եիւնէ էվլէքի կիպի սուրէթը ղահիրէտէ գոնտուրա պօեա . ճըլըղըյըլա իշթիղալ իթմէքտէ իտի իսէտէ , ասըլ մէտա-

ըր թէայոյիւշինի ուփագ թէֆէք սըրգաթ իլէ պէճերմէյէ պաշլամըշըտը :

Սիվրիգօզ դազանտըղը բարայը , վէ տահա տօղրուսու չալտըղլարընը տօղրուտան տօղրույա Զօհիյէ կէթիւրիւր օլմաղըլա , մուամաիլէյհա կերէք պու սէպէպտէն , վէ կերէք զաթէն մերգուամ սիւտ վէրմիշ օլտուղունտան Սիվրիգօզը սէվմէյէ պաշլատըղը կիպի , Սիվրիգօզ տաւի պիր կիւն հէր հալտէ , բէտէրու մատէրինի մերգուամէնին վասէթասըյըլա պուլապիլմէք իւմիւտի իլէ , Զօհիյի սէվինէ սէվինէ պէսլէր , վէ խաթըրնա տաիւր րայէթ իտէր իտի :

Սիվրիգօզ պիւ միշասիպէ ժանը թանըմըշ օլուպ , վէ մերգուամըն նիգօլիյէ սըբարըշ իտուպ իտուպտա աղ յօք քէնտի մուավէնէթի իլէ պաշա չըգարըլմըշ օլան իշտէն , մերգուամ նիգօլինին ֆիրարը մինասիպէթի իլէ քէնտինին հիշ պիր չէյ իսթիֆատէ իտէմէմիշ օլտսւղունու տէրխաթըր իտէրէք , ժանտան հիսսէսինէ իսապէթ իտէն մէպլաղը իսթէմէք , վէ հիշ օլմազսա մերգուամտան պիրչէյ գօբարմագ նիյէթի իլէ պիր քաշ տէֆա ժանըն մաղասը էօնլէրինէ գատար կիթմիշ իտի իսէտէ , հէր տէֆասընտա տաիւր մալիւմիւմիւղ օլան զէպէլլահի խըրվաթը , եանի ժանըն պապասընը եա մաղաղանըն տէրունինտէ , վէ եախօտ մահալի մէգքիւրտէ տօլաշտըղընը կէօրէրէք մերգուամըն գօրգուսընտան պիր միւմքիւն իչէրի կիրմէյէ ճէսարէթ իտէմէմիշ իտի , վէ հէր նասըլ իսէ պիր կիւն խըրվաթը մերգուսըն զայպուպէթինտէն իսթիֆատէ իտէրէք , մալիւմիւմիւղ օլտուղու վէչհիլէ մաղազայէ կիրմիշ իտի :

Պալատէ իֆատէ օլունտուղու կիպի , Սիվրիգօզ ժանըն « նէ իսթէրսին չօճուգ » տիմէսինէ ճէվապէն « Միւսիւչօգ չէյ իսթէրիւմ » տէյինճէ , ժան մերգուամը « Տէֆ օլօ ,

րատան մէլուն չարգըն » տէյուկ գովմուշ իտի իսէտէ , Սիվրիգօզ մանատար պիր պագըշ իլէ ժանըն եիւղիւնէ պագըպ , « Միւսիւ սիզ պէնի գովամայաճագսընը , չիւնքի ուսթամ օլան սինեօր Նիգօլաքի իլէ եարմըշ օլտուղու նսւզ իշէրի պիլիրիմ , վէ օլ իշտէ պէնիմ տախի հագգըմ օլմաղըլա անճագ հիսսէմէ իսապէթ իտէնի իսթէմէյէ կէլմիշիմ » տէտի :

Ժան , Սիվրիգօզըն պու սէօզլէրինտէն էնտու պէնտ օլարագ նէ տէյէճէյինի շաշըրտը իսէտէ քէնտինի տէրագապ թօբլատը , վէ հիշ պիր շէյ պէլլի իթմէյէրէք « Օլան չարգըն քիւխանի նէ տէյօրսուճ Նիգօլիքիմ տիր , տէֆ օլ եօխսա չիմտի սէնի թէբէլէրիմ » տիյէրէք մէրգուլը գովմուշ իտի :

Սիվրիգօզ իւմիւտինի գաթ իթմէյէրէք իրթէ կիւնի եինէ մաղաղայէ կէլիւպ ժանտան բարա իսթէտի , վէ թէհտիտէ տախի գալգըշուպ « Էկէր պէնիմ կէօյնիւմի խօշ իթմէսէն սօնրա հալին ֆէնա օլուր » տէյինճէ , պու տէֆա ժան գալգըպ մէրգուլմա պիր իքի թօգատ չարբըշըրտը , վէ պէքճիյէ սէսլէյուպ զաբթիյէ չըղըրմասընը էմր իթտիյինի Սիվրիգօզ տույունճա ալըպ եիւրիւյի վէրտի իսէտէ , « հօշ իմտի » տէյէրէք , պաշգա կէօնա աճըսընը չըգարմայա գարար վէրտի , չիւնքի մէրգուլմ էօյլէ օլուր օլմազ թէհտիտէրտէն գօրգար ճանաւար օլմայուպ , հէման իրթէ կիւնիւն ագշամըսը ժանըն եօլուճու կէօզլէյէրէք մէրգուլմըն արգասընտան թա էվինին գաբուսընա գատար կիտուպ պիր մահալտէ կիզլէնտի :

Մալիւմիւմիզ օլտուղու վէչհիլէ ժան , գըշ մէվսիմինտէ Եէնի գաբու ճիվարընտա իգամէթ իթմէքտէ իտի , մէրգուլմըն սաքին օլտուղու խանէ պօսթան իչի տէնիլէն մահալէ եագըն օլուպ էբէյիճէ վասի պիր պաղչէսի տախի վար իտիքի Սիվրիգօզ պիր թագբիպ մէղքիւր պաղ-

չէյէ կիրէրէք կիճէ եարըսընա պէքլէմէքտէ իտի :

Սա՛աթ կիճէնին պէշի սուլարընտա պաղչէ տիվարըն . տան աղըրճա պիր ճիսմին եէրէ տիւշմէսինտէն պիր բա . թըրտը զուհուր օլուպ Սիվրիգօզըն նազարը տըգգաթը . նը ճէլպ իտէրէք օլ ճանիպէ տօղըու պազընճա տիվարըն ալթընա տօղըու կէօլկէմնի պիր շէյին պիւզիւլիւպ օ . թուրտուղունու կէօրտիւ :

Մէվրիգօզտան մատէ հէր քիմ օլսա պու հալտէն տիւ . չաբը տէհչէթ օլաճաղը շիւպհէսիզ իտի , հալպուքի մէր . գոււմ : ասլա իւրքմէյէրէք « պէսպէլլի քէտի օլմալը » տէյուպ էհէմմիյէթ վիրմէտի վէ բշըգլարըն սէօնտիյիւն . տէն խանէ խալգընըն եաթըպ ույուճագտա օլտուգլարը . նը քէշֆ իթմէքլէ , հէման քէրթէնքէլէ կիպի էզին գաբ . լամալարընտան եօգարը չըգմայա պաշլատը , վէ օրթա գաթըն բէնճէրէսինէ վասըլ օլոպ , պիր աքսթը մախ . սուսէ իլէ սէսսիգ սէտաորզ ճամը քէսիպ չըգարտըգտան սօնրա իչէրույէ կիրտի :

Մէրգուճըն սիւրաթը հարաքէթի , վէ իճրա իթմիշ օլ . տուղու մէհարէթը վէֆգէլատէսի հագըգաթէն թէհայ . եիւրէ շաեան իտի :

Սիվրիգօզըն կիրմիշ օլտուղու օտանըն տէրունինտէ իքի քիշի եաթմագտա օլուպ , կիճէնին սուսլուղունտա մէր . գուճանըն աղըր աղըր նէֆէս ալըպ վէրտիքլէրինտէն հա . սըլ օլսն ինճէ պիր ֆըսըլթըտան մատէ հիշ պիր սէս ի . շիտիլմէմէքտէ իտի :

Սիվրիգօզ էվէլ էմիրտէ պուլունտուղու մահալի անլա . յըպ կէօրմէք էֆքեարըյըլա ճէպինտէն պիր ուֆադ մուճ . չըգարուպ ուսուլ իլէ եագտը , վէ գարեօլալաթըն պի . ըինտէ եաթըպ ույուճագտա օլսն պիր կէնճ գատընըն եիւզիւնի քէմալի թատճիւպ իլէ թէտգըգ իթմէյէ պաշ . լատը :

Սիվրիգօզըն թաաճիւպիւ կէնճ գաառնըն իւսթ աոււ տաղը իւզէրինտէ իրիճէ պիր պէն կէօրմէսինտէն նէշաթ իթմիշ իտիքի, թըպգը թըպգըյա քէնտինին տախիօ կիպի պիր պէնի օլտուղունտան պու զարիպ միւշաճիպէթէ թաաճիւպ իթմէքտէ իքէն, նակեաճան անկէր գաիեծ լանըն իյինտէ եաթմագտա օլան եաշլըճա վէ զայէթ չիրքին պիր գարը կէօզիւնէ իլիէրէք, պաշտան աշաղան գատար թիթրէտի, մէրգումէ իճթիեարճա գատընըն սիմասը, մուգատտէմա խըրսըզ Պէտիյին քէնտինէ կէօսթէրմիշ օլտուղու ֆօթօղրաֆըն թըպգընը իտի :

Սիվրիգօզ պու զարիպ միւշապիհէթլէրտէն ագլընա խըֆֆէթ կէթիրիբճէսինէ տիւշարը իաթիղրապ օլմուշ իքէն, պիրտէն պիրէ սօֆատան պիր աշաղ անտի իշտուաթ, վէ պիղազ սօնրա մէգքիւր աշաղ բաթըրտըն օտաշա տօղրու եազլաշարագ պիր ատէմին կէիւպ գաբույը ուսուլ իլէ վուրտուղունու, վէ արա սարա «Հօռօք պէնիմ աշ գաբույը» տէմէքտէ օլտուղունու իշտինճէ, զանվալը Սիվրիգօզ հայրէթէնտէր հայրէթ օլարագ, հէման կէնճ գաառնըն գարեօլասը ալթընա կիրուպ կիզլէնտի, վէ վուգույի հանլին էնճամընա միւնթաղըր օլտու :

Օտա գաբուսը միւթէմատիյէն, վէ ըէֆթէ ըէֆթէքէսպը չիտէթ իտէրէք վուրուլմագտա, վէ պիր եանտան ախիս եավաշճա թէլաֆֆուզ օլունմագտա օլան սէա եիւքսէլիպ, «Հօռօք պէնիմ տէյօրուճ աշտանա» տէյինճէ, Հօռօք թէսմիյէ գըլընամք վէ իւսթ աուտաղը իւզէրինտէ պէօյիւճէք պիր պէնի պուլունան կէնճ գատըն պու չամաթատէն օեանուպ սիւրաթլէ գարեօլատան աշաղը էնտի, վէ գաբույը աշմաղա կիտինճէ թապիյի արգասըն Սիվրիգօզա չէվիրմիշ օլմաղըլա, Սիվրիգօզ մէրգումէնին չու վաղիյէթինտէն իթիֆատէ իթմէք իաթէյուպ, հէման կիզլէնտիյի մահալտէն գուշ կիպի օրընտը

վէ կիրտիյի բէնչերէտէն չրգբալ գաչմագ էմէլի իլէ բէն-
չերէտէն տըշարոյա չրգմագ իւզէրէ իրէն , նակեահան
պէօյիւճէք պիր կէօլկէ բէնչերէ Էօնիւնտէ նիւմայան օ-
լուպ , վէ գոււվլէթլի պիր էլ Սիվրիգօզըն կէօյնիւնէ տօղ-
րու շիտէթլէ չարբտը , վէ մէրգոււմ տախի պու տարպէ-
տէն նէյէ օղրատըղընը պիւլէմէյուպ հէման աբալ թա-
բալ արգասը իւզրէ եէրէ տէվրիլտի :

Մէրգոււմ կէօլկէնին վիճուտի , Սիվրիգօզըն պիր ազէ-
վէլ քէամիշ օլտուղու ճամտան սըղամայուպ , սիւրմէյի
եօգարը գալտըրմազա օղրաշըրըգան գանատ տըր տէվ-
րիլտի , վէ տէհչէթլիւ պիր կիւրիւթիւ իլէ ճամլար գը-
րըլպ եարքսը պաղչէյէ , վէ եարքսը տախի օտանըն տէ-
րունինէ տէօքիւլտիւլէր :

Կէրէք Սիվրիգօզըն եէրէ չարբըլմասը շամաթասընտան
վէ կէրէք ճամլարըն գըրըլմասըյըլա մէզքիւր սիյահ վէ
պէօյիւճէք կէօլկէնին օտանըն տէրունինէ աթլամասը բա-
թըրտըլարընտան օտա գաբուսընը աչմագ իւզէրէ օլան
կէնճ գատըն վէֆգէլատէ տիւչարը խէվֆու տէհչէթ օ-
լարագ արգասընա տէօնտիւ , վէ ավազը օլտուգճա « եան-
կըն վար » տէյու հայգըրտըղը կիպի , տիկէր գարեօլատա
եաթմիշ օլան իհթիեար գատըն տախի մէրգոււմէնին նա-
լէսինտէն օեանուպ սըչրատը , վէ օտանըն տէրունինտէ
պուլունան իքի եապանճըլարըն խէյալ մէյալ կէօրիւնէն
կօլկէլէրինի կէօրիւնճէ , օլ տախի կէնճ գատընա իմթի-
սալէն ավազը չրգտըգճա « ճան գուրթարան եօք մը »
տէյու , աճը աճը պաղըրմայա պաշլատը :

Նագլ իթտիյիմիզ պու հալլէր , կէօզ աչըպ գաբա-
մագ միւտէթի իչինտէ , եանի սօն տէրէճէ չաբուգլուգ-
լա իճրա օլունմագտա իտի իսէտէ , գաբույը տըշարտան
վուրուպտէ քէմալի սապըրսըղըգ իլէ աշըլմասընա պէք-
լէյէն ատէմ իչիւն պիր եըլ գատար իմթիտատ իթմիշ

կիպի կէլիր իտի , վէ ֆիլ վագը կէնճ գատըն շաշըրտը-
ղընտան գարույը աչաճագ իքէն սիւրմէլէմիշ օլտուղու
կիպի , տըշարըտան տախի զօրլատըգլարընտան պիթթա-
պի գարու աշըլմամագտա իտի :

Պու գարկաշալըգ վէ շամաթալէրտէն էվին խալգը
պիւթիւն պիւթիւնէ օյանտըգտան մատա , գօնշուլար տա-
խի օյանուպ խէվֆու հիրաս իլէ էվին գարուսընը էլէ ալ-
մըշար իտիքի , ավլուտա եաթան ուշագ գարույը աշտը ,
վէ մահալլէլի պէքճի տախի պէրապէր օլտուղու հալտէ
« եանկըն նէրէտէ տիր » տէյուպ , հօգարը գօշմայա
պաշլատըլար :

Հէլէ կիճէնին զիֆիր գարանըղընտա օտանըն տէրու-
նինտէ պուլունանլարըն հալու վագիյէթլէրինի վասֆ իթ-
մէք գապիլ տէյիլ իտի , շէօյլէքի , տէօրտ քիշի պիր-
տէն քաշապիլլէք էմէլի իլէ պիր գարու եախօտ պիր ա-
շըգ տէլիք արաեարաք քէօր քէօրունա պիրի պիրլէրինէ
շարբարլար , վէ հէր պիր միւսատէմէլէրինտէ տէհշէթլիւ
սէտալէր չըգարըրլար իտի :

Պու արա եանկըն վար զաննըյըլա կէլէն գօնշուլար օ-
տա գարուսընը տըշարըտան զօրլայարագ ըիզէլէրինի գօ-
բարտըլար վէ գարու եէրէ տէվրիլինճէ , հօստէն էլինտէ
ըշըգ օլտուղու հալտէ ժան , վէ արգասընտան գօնշուլար
իշէրույէ գօյուլարագ , վուգույի հալի , եանի եանկըն
օլմայուպտա խըրսըզ կիրմիշ օլտուղունու անլատըլար ,
վէ ժան Սիվրիգօզ իլէ խըրվաթը , եանի պապասընը օ-
տանըն տէրունինտէ կէօրիւնճէ նէյէ օղրատըղընը պիլէ-
մէտի , վէ հայրէթինտէն տիլի թուլթուլուպ հիշ պիր շէյ
տէյէմէյէրէք տուրտուղու եէրտէ տօնա գալտմ :

Օտանըն տէրունի ըշըտըգճա կէրէք տուտաղը պէնլի
կէնճ գատըն , վէ կէրէք գօճա գարը քէմալի թէհայիւր
իլէ Սիվրիգօզըն սիմասընա պագմագտա իտիլէր , զիրա

Նասրէքի տէտիք Սիվրիգօզըն տախի մերգումէ կէնճ գա-
տըն Կիւպի իւմթ տուտաղընտա իրիճէ պիր պէնի պու-
լունմագտա իտի :

Խըրվաթ պու արա ֆիրար իտէպիւմէք էմէլի իլէ սի-
լահա տավրանտը , վէ սօֆայա տօղրու հիւճիւմ իտինճէ ,
գօնշուլար խէվֆու տէհէթլէրինտէն նաշի մերգումը ալը
գօյամաւորլար , վէ մուճաիլէյհ տախի նէրտիւպանտէն
աշաքը ինմէքտէ իքէն , զապթիյէ գօլունա թէսատիւֆ
իտուպ թէվգըֆ օլունտուղու կիպի , Սիվրիգօզ տախի
մերգումա իմթիտալէն , ֆիրար նիյէթի իլէ ալըգ գալմըշ
օլան բէնճէրէյէ տօղրու սէյիրթտի իսէտէ , մահալլէ
պէքճիտի մերգումը Եագալայուպ խըրվաթը տէրտէսթ
իտէն զապթիյէ Յէֆէրաթընա թէսլիւմ իթտի :

Նասրէքի տէմիշիզ խըրվաթ , Եանի Ժանըն պապասը ,
օղլունտէն էվինի սոյմագլըղը զաթէն թասավվուր իթմիշ
օլուպ , անճագ զարիպ Եէրի շուրասըտըրքի , մերգումըն
իշպու թէշէպպիւտաթը պախտըն պիր ճիլվէյի զարիպէ-
սի իլէ , Սիվրիգօզըն իճրասընա գալգըշտըղը սըրճաթըն
կիճէսինէ րասթ կէլմիշ իտիքի , պու սուրէթլէ քէնտի-
լէրինին մալիւմաթլարը օլմատըղը հալտէ , տէտէ իլէ թօ-
րան պէոյլէ պիր թէսատիւֆաթը աճիպէ իլէ քէնտի էօզ
ֆաւիլէտըրը իշինտէ պուլունմագտա իտիլէր :

Կէրէք ըէվիշի հալտէն , վէ կէրէք պալատէ իշար գը-
լընան վագաալէրտէն օգուԵանլարմըղըն էքսէրիտի իշին-
նէ օլտուղունու անլատըլար իսէտէ , պիզ Եինէ շէրճ իթ-
մէյի լազըմէտէն ատտ իտէրիզ , շէօյլէքի մուգատտէմա
Խըրսըղ Պէտիյին Սիվրիգօզա կէօսթէրմիշ օլտուղու ֆօ-
թօղրաֆըն սահիֆէսի մերգումէ գօճա գարը Ժանըն է-
վինտէ պուլունտուգճա , վէ հէքԵայէմիզին , իքինճի ճիլ-
տինին իլք ֆասըլլարընտա զիքրի սէպգաթ իտուպտէ խա-
նէյի մէզքիւրտէ սաքինէ օլան Ժանըն Էնգարէլի կիւզէլ

պէսլեմէսինն տողտաղը իւզերինտէ պսւղունան պէն իլէ Սիվրիգօզա միւշապիհէթի պուլունտուգճա, հէր հալտէ մումաիլէյհա էնգարէի պէսլեմէ իլէ Սիվրիգօզը պիր ըիշթէյի սըհրիյէթ պէնտ իթմէքտէ օլտուղու տէրքեար իտի, վէ պու սըհրիյէթ իսէ էօյլէ ուզագտան ուզաղա պիր ագհապալըգ օլմայուպ, իլլա Սիվրիգօզ մէրգումէ պէպլեմէնին ժանտան գաղանտըղը էօզ պէ էօզ վէ հա-
րամգատէ էվլատը իտիքի, մումաիլէյհա օն իքի օն իւշ սէնէ ագտէմ ժաննն էվինտէ իըթմէտքեարլըգ իտէն, վէ թասվիրի խըրսըգ Պէտիյին եէտինտէ պուլունան չէհրէ զիւյիւրտիւ իհթիեարճա գատընըն տէլալէթի իլէ մահուտ թօբալ էպէնին էվինէ կէթիրիլիւպ, մահալի մէզքիւրտէ համիլինի վազ իթտիրտիքտէն սօնրա, եինէ մէրգումէնին վասէթասըյըլա մասումը մէրգում խըրսըգ Պէտիյէ թէս-
լիմ օլունմուշ իտի : (*)

Զապլմիյէ գօլը Սիվրիգօզ իլէ խըրվաթը մէրքէզէ թէս-
լիմ իթտիլէր, վէ միլազիմ էֆէնտի վուգույի հալին ժուր-
նալընը թէրթիպ վէ թահրիր իթմէք իշիւն մէրգումանը մուխթասարէն իսթիճվապ իթտիքտէ էվէլա խըրվաթ
քէմալի ֆուլթուրսուզլուզլա « հաշա պէն խըրսըղը-
ղը գապսւլ իթմէմ, խանէ սահիպի պէնիմ էօզ վահիտ
էվլաաըմ տըր » տէյինճէ, Սիվրիգօզ տալի մումաիլէյհէ
իմլիսպէն, « պէնտէ խըրսըգ տէյիլիմ, անճագ շունճա
միւտէթտէն պէրի արամագտա օլտուղում վալիտէմի մէզ-
քիւր խանէտէ պուլապիլտիմ » տէտի :

(*) Գարիյնի բիրամըն պալատէ իշար գըլընան հալլերի էպիճէ
անլայապիլմէլերի իշիւն, հէքեայէմիզ իքինճի ճիւտինին օն եէ-
տինճի Փասըլըն իլք վէ իքինճի սահիֆէլէրի իլէ, եինէ ճիւտի
մէզքիւրըն եիրմի իքինճի Փասըլըն եիւզ գըրը տօգուղունճը
սահիֆէսինտէն պէտտ իլէ Փասըլ մէզքիւրըն սօնունա դատար
կէօզաէն կէշիլմէլէրի իխթար պունուր :

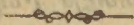
Միլազիմ էֆէնտի մերգուման սարիգլէրին իշպու թօ-
հաֆ իֆատէլէրինի ալըպ, վէ թաճիւպ իտէրէք իգրար-
լարը միւճիւպինճէ ժուրնալը թանգիմ իտուպ, սապահ-
լէյին թահտէլ հըֆզ իքիսինի տախի պապը հիւքիւմէթէ
իրսալ էլլէտի, վէ չէնտ կիւն սօնրա ժան տախի պէրա-
յի թահգըգաթ ճանիպը նէղարէթտէն չըղըլտըղընտա-
մէրգում, խըրվաթ իլէ իվրՍիգօզըն իտտաալէրինի հիւ-
քիւմէթ մուվաճէհէսինտէ քիւլլիւյէն ինքեար իթտի ի-
սէտէ, ֆազաթ մէրգումանըն ալէ յհլէրինէ տավայէ գը-
յամ իթմէքլիյին տախի քեարը ագիլ սայըլամայաճաղընը
հըսս իթմիշ օլմաղըլմ, պու խուսուստա կէվլէք տավ-
րանմագտա իտի, էզ ճիւմլէ հիւքիւմէթ մէրգուման սա-
րիքլէրի իւլէր սէնէ միւտէթլէ հապս իթտիրմիշ իտի:

Ժանըն ուֆուգը թալիյի պու կէօնա խաֆիֆ մէսայիպ
պուլուլթլարը իլէ գարարմայա պաշխտը, չէօյլէքի, մէր-
գում, Սիվրիգօզըն քէնտի էօզ պէ էօզ էվլատը օլտու-
ղունա է յիտէն գանմըշ օլուպ, վէ էնգարէլի պէսլէմէ
հէր նէ գատար Սիվրիգօզըն հիւքիւմէթ մուվաճէհէսին-
տէ իթտիյի իգրարը իշիթմիշ տէյիլ իտի իսէտէ, Մամաֆիհի
վալիտէլիք հըսսը թապիսի իլէ մէրգում չօճուղուն քէն-
տի էվլատը օլտուղունա տախի պիր տէրէճէյէ գատար
գանաաթ կէթիրուպ, պու խուսուստա էվտէքի չէհրէ
գիւյիւրտի գօճա գարըյը սըգըշքրտտըղը կիպի ժանը տա-
խի կիճէ կիւնտիւզ թաստիք իթմէյէ պաշխմըշ իտի:

Պիր ճինայէթտէն հէր հալտէ տիկէր ճինայէթլէր թէ-
վէլլիւտ իտէճէյի միսիլու, ժան տախի կէրէք հալի հա-
գըրտա տույտուղու էվճէ պի հուզուրլուգտան, վէ կէ-
րէք իլէրուտէ վուգուլի մէլհուղ օլան պէլալէրտէն ազա-
տէյի կիրիպան իտէպէպիւմէք իչիւն, Սիվրիգօզըն, եա-
նի քէնտի էվլատընըն վիճուտինի գալտըրմայը թասափ-
վուր իտուպ, պու վագաատէն իւշ այ գատար սօնրա մահ-

բուսխանէյէ կիտէրէք պապաւրնա պիլ միւրաճաա, թա-
սավլուր իթմիշ օլտուղու մատտէյի միւտհիշէ լի պէեան
իթտիքտէ, մէրգուժ խըրվաթ ժանըն էվլատը հագգըն-
տա թասավլուր իթտիյի պու վահշիլիյի տուլունճա, օղ-
լունուն, եանի ժանըն տախի հէր նէվի խապասաթտէ
քէնտինտէն աշաղը գալմատըղընը անլատը, վէ, « Պու
տէտիյին բէք գօլայ օլուր ամմա էվէլա պիզի մահբուս-
տան չըգարթմալըսըն » տէտի, վէ ժան տախի հէր նէ
գատար մէրգուճանըն սէպիլի թախիլիէ գըլընմալարընա
բէք չօգ չալըշտը իսէտէ, պիր միւմքիւն մուվաֆագ օ-
լամատը :

Ժան միւսթագպէլտէ վուգուլի մէլհուզ օլան մինա-
սիպէթսիզ հալէրին, քէնտի շէրէֆու իգպալինէ մանի
օլաճագլարընը ֆէհմ իթմէքլէ, տէ լիլ եալընըզ Սիվրի-
գօզը իլլա վալիտէսի պուլունան էնգարէլի պէսլէմէ իլէ,
մէրգումէ իշթիեարճա գատընը վէ հաթտա անասը էլի-
զայը պապասը պուլունան խըրվաթ իլէ պէրապէր տախի
քէմալի ըահէթի գալպ իլէ տիւնեա եփւզինտէն գալտը-
ըրը իտի :

ՕԹՈՒՋ ՍԷՔԻԶԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ԻՔԻ ՍԷՆԵ ՍՕՆՐԱ

Շու անէ տէկին վասֆու հէքեայէ իթտիյիմիզ վա-
գաւալէրաէն իքի սէնէ գատար մուրուր իթմիշ օլուպ ,
իշպու միւտեթ զարֆընտա շտեանը էհէմմիյէթ պիր հալ
զուհուր իթմէմիշ օլտուղունու պէեթանտէն սօնրա իլէրու-
տէ նագլ օղունաճագ ահվալին լայըգըլըլա թէլագգը օ-
լունմասը խուսղուրմտա , հէքեայէմիզտէ էվսաֆու էսա-
միսի սէպգաթ իտէն էլխասըն , պազըլարընըն պուլուն-
տուգլարը հալու վազիեթլէրինէ տայըր օգուեանլարը-
մըզա մաղիւմաթ վիրմէմիզ լազըմ կէլիր :

Շէօյլէքի , սօրխօշ Գասպար խըրսըզլըգլա թուլթուլուպ
ալթը այ գատար մահրէստէ եաթտըգտան սօնրա ֆէնա
հալտէ խասթալանարագ , պալտըզընըն , եանի Հըռիբսի-
մէնին պուլունտուղու Նէտի գուլէ խասթախանէսինէ կէօն-
տէրիմիշ օլտուղու կիպի , Հըռիբսիմէ տախի էլան քէսպը
իֆագաթ իտէմէյուպ մէզքիւր խասթախանէտէ թէտալի
օլունմագաա , վէ համիսի պուլունան բաբազ տախի ալ-
մըշ օլտուղու իքի եիւզ ատէթ ինկիլիզ լիրասը իլէ , կէ-
րէք մէրգումէնին , վէ կէրէք Վահանըն խասթա վէ մա-
շուշէ վալիտէլէրինի էլինտէն կէտիյի գատար գայըր-
մագտա իտի :

Սիվրիգօզ իլէ խըրվաթ էլան մահրուստա պուլունուպ
միւտէթը մահրուսիյէթլէրի խիթամ պուլմագ իւզրէ , վէ
Մարիղօ տախի Նիգօլիտէն մուֆարէգաթ իտէլի , պիւս-
պիւթին քէնտինի թօբլաեարագ բըզու վագարը իլէ չա-

ըշուպ կէշինմէքտէ օլտուղու կիպի, գըզ գարընտալը Մաննօտա տախի, ժան կիպի մէլուն պիր չարգընը թէրք իտուպտէ քէնտի իթիխազ իթմիշ օլտուղու թարիքէ սալիք օլմասընը նասիհէթ իթմիշ իտի իսէտէ, մերգումէ տինկմէյուպ, ժան իլէ օլան մինասիպէթը մէզմումէսինէ տէվամ իթմիշ, վէ ժան տախի, մերգումէյի անճազ հաֆթատա պիր տէֆա կէօրմէյէ թէնէզզիլ իթմէքտէ իտի:

Ժան մատամ Տէրպանեանըն միւրատը իւզրէ Զապէլիլէ նըշանլանմըշ, վէ ազ վագըթտա իզտիվաճ իտէճէքլէրի մուգարընը օլմաղըլա, մերգում պու սուրէթլէ չօրպաճըսընը վարիտաթընը եհտի զատտարանէսինէ կէշիրմիշ օլտուղու կիպի, միւսիւ Տէրպանեան մահզա ժանըն թահրիքի իլէ Սէրմէտ պէյտէն տավա իտուպտէ ալմըշ օլտուղու պին լիրայը միւթէճավուզ մէպլաղը տախի աերմայէ մագամըյըլա խապիսը մերգումըն թահտը իտարէսինէ վազ իթմիշ իտի:

Ժան միւսի Տէրպանեանըն մագաղասընը էլինէ կէշիրտիքտէն սօնրա, միւսթագիլանէ հարաքեաթէ պաշլայուպ էվէլա Հանրի Ուիլեմիլէ ժօրթ գօմբանեասընա պիր մէքթուպ եազարագ, պաղը սէպէպլէրտէն տօլայը Սէրմէտ պէյտէն այրըլտըզլարընը՝ վէ պունտան պէօյլէ միւնֆէրիտէն իշ եաբաճագլարընը պէյան իտուպ, եինէ էվէլքի կիպի գօմբանեա թարաֆընտան քէնտիլէրինէ գըրէտի օլունմասընը բէճա իթմիշ իտի իսէտէ, Հանրի ուիլեմ թարաֆընտան, չիմտիքի հալ բէշինէն մալ կէճտէրէպիլէճէքլէրինի, վէ ֆագաթ ազ վագըթտան, օրթաղը պուլունան Սըր ժօրթ գօմբանեալէրինէ այըտ պաղը մատտէյէրին թէավիյէսի զըմըյըլա Ըատամպօլա պիր սէեահաթ իթմէք նիյէթինտէ, օլտուղունու, վէ պու մինասիպէթլէքէնտիլէրի իլէ տախի իշ խուսուսընտա չիֆահէն կէօրիւշէճէյի պէյան օլունմուշ օլմաղըլա, ժան տախի մումա-

իլէյ՝ Սըր Հանրի Ուիլքըմըն շէրիքի ժօրժ նամ ինկիլիզին
Ըստամպօլա կէլմէսինէ չարը շէշմիլէ ինթիզար իթմէքտէ
իտիքի, խապիսը մէրգումըն ասըլ նիյէթը ֆասիտէսի, մահ-
զա մէզքիւր գօմբանեատէն գըրէտի իլէ քիւլլիյէթլի մալ
ալտըգտան սօնրա քղհարը իֆլաս իտուպ, չօրպաճըսընըն
եիրմի պէշ սէնէտէն պէրու գազանմըլ օլտուղու իթիպա-
րու նամուսընը մէնաֆիյի շախսիյէսինէ ֆէտա իթմէքլէ
մէրգումըն նիյքը նամընը պէրպատ իտէճէք իտի :

Ժան պէօյլէ բարլագ իւմիւտլէր իլէ բէրվէրտէ օլմա-
ղըլա, պիր արա միւսթագպէլինին իխլալընը թէհտիտ ի-
տիճի վագաալէրի, եանի խըրվաթ իլէ Սիվրիգօզըն մատ-
տէսինի տախի ֆէրամուշ իթմիշ օլուպ, անճագ մէրգու-
մըն պատիյի էսէֆի օլաճագ պիր մատտէ գալմըլ իտի
քի, օլ տախի հայվանի պիր շէհվէթ իլէ սէվմիշ օլտուղու
Հըռիբսիմէնին ատէմը սըհհէթի մատտէսի իտի, զիրա
խապիսը մէրգում էլտն մումաիլէյհանըն թասհիհի միզաճ
իտուպտէ քէնտինէ բամ օլաճաղը իւմիւտի գալիսինտէ
իտի, վէ ֆագաթ նասըքի տէտիք, Հըռիբսիմէնին հա-
լինտէ սըհհէթէ տայըր հիշ պիր իմարէ կէօրիւլէմէյուպ,
հաթտա էն մահիր տօգթօրլար պիլէ, մէճնուէյի մէր-
գումէնին իւլէրինէ պաղթէթէն պիր վագաայի վէֆգէ-
լատէ թէհսսիրի իլէ պէլքի քէսպը իֆագաթ իտէպիլէճէ-
յի զիւյիւմիւնտէ իտիլէր :

Մուհիպ պէյէ կէլինճէ, միրի մումաիլէյհ ալմըլ օլտու-
ղու տէօրտ եիւզ ատէթ ինկիլիզ լիբասընըն սայէսինտէ,
վէ ալէլ խուսուս ճէմիլէնին մուհապէթի իլէ իզմիրտէ քէ-
մալի իսթիրահէթլէ իմրարը էվգաթ իթմէքտէ օլուպ,
հալուլուքի կէրչի ահուպպասը թարաֆընտան եալաշ եա-
վաշ միրի մումաիլէյհ ունուտուլմուշ կիպի իտի իսէտէ,
անճագ բէտէրի հէր կիւն հէր սաէթ էվլատընը եատ իթ-
մէքլէ ահ իտէր տուրուր իտի :

Շիրատա պըրագտըլըմըզ միւսիւ վաշեանօ նամըյըլա
գագինօծուլըզ իթմէքտէ օլան պիզիմ մահաւտ Նիգօլի ,
ինսան սըրասընա կէչիւպտէ մահալի մէզքիւրտէ նամու-
սըյըլա կէչինմէքտէ , վէ մէշրէպի իգթիզասընճա ճիւմ-
լէտէն սէվիլմէքտէ իքէն , պիր կիճէ ահուպպասընտան
պիր զաթըն իսմինի թէպրիքէ կիթմիշ օլուպ , Շիրատէ
միւթէմէքքիւն էրազիլ կիրուհընտան պիր քաչը մէրգու-
մըն տիւքեանընը խալի պուլարագ իչէրոյէ կիրմիշէր ,
վէ օտասընտա սագլամըշ օլտուղու սանտըղընը գըրարագ
օլանճա բարասընը , վէ տիւքեանըն տէրուինտէ պուլու-
նան գըյմէթտար էշեալէրի տախի ալըպ կիթմիշէր իտի :

Նիգօլի պաշընա կէլէն պու հալտէն զիեատէսի իլէ է-
սէֆ իթտի իսէտէ , սօնրատան քէնտու քէնտույէ միւլա-
հազա իտէրէք , « էլպէթտէ պէօյլէ օլաճագտը , (խըյար
աքճէսի իլէ կէլէն էշէյին էօլիւմի սուտան տըր) Տէրլէր ,
զաթէն պու աքճէ հարամ օլմաղըլա , Ալլահըն աւալէթի
եէրինի պուլմագ իչիւն էլպէթտէ չալտըրմալըյըտըմ » տէ-
յուպ պու սուրէթլէ քէնտի քէնտինի թէսէլլի իթմէքտէ
իտի , վագա'ա (Սարիքլէր սարիքտէն չալտը Ալլահ կէօ-
րիւպ շաշա գալտը) տէտիքլէրի կիպի , Նիգօլինին խըր-
սըղըքլա զասպ իթմիշ օլտուղու ագճէյի , խըրսըղարտա
քէնտինտէն չալմըշլար իտի իսէտէ , Նիգօլինին պիր իւ-
միւտի տահա վարըտը , չէօյլէքի միւսիւ Տէրպանեանըն
գասասընտան աշըմըշ օլտուղու եիւզիւյի օլ ագշամը բար-
մաղընա թագմըշ օլմաղըլա խըրսըղարըն էլինէ կէչմէ-
միշ իտի :

Նիգօլի պօշ կէզմէքլէյի թէճվիզ իթմէյուպ պիր իքի
կիւն սօնրա մէզքիւր եիւզիւյի սարափըն պիրինէ թէր-
հին իտէրէք պիր մըգտար ագճէ իսթիգրազ իթմէքլէ եէ-
նիտէն տիւքեանընա մալ գօյուպ տօլապընը չէվիրմէյէ
պաշլատը , վէ ալ միւտէթ զարֆընտա էվէլքի մէրթէպէ-

սինտէն տահա ալա պիր հալէ վասըլ օլմուշ իքէն, կիճէ-
նին պիր նըսֆընտա տիւքեանընտան գաղաէն աթէշ զու-
հուր իտէրէք, չըրչըպլագ տըշարը ֆըրըլայուպ անճագ
ճանընը գուրթարապիլտի, վէ իշթէ, ճիւզվի պիր հա-
րամ քիւլլիյէթլի հէլալը տախի պէրապէր կէօթիւրիւր
տէտիքէրի կիպի, Նիգօլի պու տէֆա քէնտի անլընըն
թէրի իլէ հէլալընտան գաղանմըշ օլտուղու բարալարը տա-
խի պու սուրէթլէ զայպ իտէրէք հապպէյի վահիտէյէ
միւհթամ, վէ հէր պիր վէշհիլէ լաիլամ գալմըշ օլուպ,
մէրգոււմ պուլոււնտուղու հալին իգթիղասընճա եինէ խըր-
սըզլըզա պաշլայաճաղը մէմուլ օլունմագտա իքէն, պի-
լաքիս էօյլէ մէզմոււմ իշլէրէ իրթիքեապ իթմէյէրէք, տէ-
նիզ գըլըսընտա ուֆագ թէֆէք եիւք թաշըմագլա ամ
գալմայաճագ գատար կէշինմէքտէ իտի:

Նիգօլի Շու հալի բիւր մէլալտէ իքէն, կիւնիւն պի-
րինտէ Աթինատա պուլունան ասարը աթիգայի մէշհու-
րէնին սէյրու թէմաշասը իշիւն Շիրայէ կէլմիշ օլան պիր
էֆրէնճ ֆամիլեասընըն էշեասընը իսկէլէտէն օթէլէ թա-
շըմագ էմէլի իլէ, մէզքիւր ֆամիլեայէ բէհպէրլիք իտէն
ֆիր իհթիեար ֆըրէնկէ միւրաճաթ իթտի, վէ մէրգոււմ
տախի բաղը օլարագ Նիգօլիյէ պէշ ատէթ ինկիլիզ լի-
բասը պախշիշ վիրտիքտէն սօնրա, ֆէրտասը կիւնիւ եինէ
օթէլէ կէլիւպտէ խրտմէթլէրինտէ պուլունմասընը թէք-
լիֆ իտինճէ, Նիգօլի մէրքոււմ եապանճը ֆըրէնկին իշպու-
սախալէթը վէֆգէլատէսինէ թաաճիւպ իտէրէք մէմու-
նիյէթը ազիմէ իլէ մէրգոււմըն թէքլիֆինի գապուլ, վէ
ֆէրտասը կիւն սապահլէյին օթէլէ վարուպ մումաիլէյ-
հի պուլտու:

Նիգօլի օթէլին ուշաղընա սըր ժօրժ տէյու սուալ ի-
տուպ, վէ ուշագ տախի պիլ իսթիղան մէրգոււմը իհթի-
յար ֆըրէնկին եանընա կէօթիւրտի, մումաիլէյհի սըր ժօրժ

Թէսմիյէ գըլընան ինկիլիզ օտանըն տէրուներնտէ եալընըզ-
ճա կազէթա միւթալաա իթմէքտէ օլուպ, Նիգօլիյի կէօ-
րիւնճէ այաղա գալգառ, վէ « Ազըճըզ օթուրտա շիմոի
կէլիրիմ » տէյէրէք օտա գարուսընտան տըշարը չըգտը :

Նիգօլի մէրգումըն գուտումինէ ինթիզար իթմէքտէ
իքէն, նակեալան զայէթ կիւզէլ, վէ կէնճ պիր ինկիլիզ
մատամասը օտա գարուսընտան իչէրույէ կիրուպ Նիգօ-
լիյի կէօրիւր կէօրմէզ բութ կիպի գալտը, վէ քէմալի
թաաճիւպիւնտէն եիւքսէք սէտա իլէ « Ահ եարապպիմ
պէն պու ատէմի էյի թանըրըմ » տիյէրէք, մէրգումը պաշ-
տան այաղէ գատար տըգաթ իլէ սիւզմէքտէ օլտուղու
կիպի, Նիգօլի տախի մուճալիլէյհատէն օն գաթ զիեատէ
թէհայիւրտէ գալտը, զիրա իքի սէնէ ագտէմ իւճրէթ
իլէ կիճէլէյին մահուտ Նօնուֆար նամ րէզիլէնին խանէ-
սինտէն աշըրըպտա վար եէմէզ Մէլզօնա թէսլիմ իթմիշ
օլտուղու գըզճըազը, եանի Վիրքինէյի պիզլաթ գար-
շուսընտա կէօրմէքտէ իտի :

Նիգօլի պու զարիպ թէսատիւֆտէն նէ տէյէճէյինի
շաշըրըպ, « Ահ մատմազէլ . . . պէնտէնիզտէ զաթը ալի-
նիզի էյիտէն թանըտըմ լաքին սուշումը աֆֆ իտին » տէ-
յէրէք, Վիրքինէնին տյագլարընա գաբանմագտա իքէն,
պազթէթէն Վահան օտա գարուսընտան իչէրույէ կիրուպ »
էհ պիրատէր պիրազ էվէլ պէնի թանըեամատըղընա մա-
ղսըսըն, լաքին շիմոի արթըզ . . . « վէ մէրգում սէօ-
ղիւնի իթմամ իթմէքսիզին հէման Նիգօլինին պօյնուտ
սարըլուպ բուս իթմէյէպաշառը :

Վիրքինէնին, Նիգօլիյի մահալի մէզքիւրտէ կէօրէճէյի
խէյալինտէն պիլէ կէշմէզ իտի, վէ մոնճալիլէյհա անճագ-
Վահանը պուլմագ էմէլի իլէ մէզքիւր օտայա կէլէրէք Նի-
գօլիյէ թէսատիւֆ իթմիշ օլուպ, վէ Նիգօլի իլէ Վահա-
նըն պէյնինտէ օլան տօստըղուգտան մալիւմաթը օլմամա-

ղըլա Վահանըն մերգում հագգընտա իպրազ իթտիյի մու-
հապէթէ թաաճիւպ իթմէքտէ իտի :

Արգա արգայա վուգու պուլան պու միւճիգէ նէվին-
տէն հալլէրէ, Նիգօլի հիւ պիր մանա վիրէմէյէրէք, շաշ-
գըն շաշգըն Վիրգինէտէն Վահանա վէ Վահանտան Վիրգի-
նէյէ պագըպ, միւճէրրէտ ըիւյա կէօրիւյօր զաննընտա իտի :

Պու վադայի հայրէթ պախշանըն, թարաֆէյնին իւ-
ղէրինէ հասըլ իթմիշ օլտուղու թէէսսիրի, վասֆ իթմէք-
տէն զիեատէ թասսավվուրաթ իլէ անլաշըլապիլէճէյի տէր-
քեար օլուպ նաքլինտէն սարֆը նազար իթմէքլէ անճագ-
շու գատարընը տէրիլքի, օլկիւն ագշամա գատար Նի-
գօլի կիւղէրան իտէն վադաալէրի, եանի էվէլա Վիրքի-
նէյի աշըրուպտա Մէլգօնա թէսլիմ իթտիյինի, վէ սանի-
յէն ժանըն թէրթիպու թալիմաթըլըլա քէնտիսի Վահա-
նըն շէքլինի թագլիտ իտուպտէ մաղաղայը սօյտուղու-
նու, վէ սօնրա ժանա պիր բարա պիլէ վիրմէտիյինի, վէլ
հասըլ վուգու պուլան հալլէրին պիր նօգթասընը պիլէ
ղայպ իթմէքսիլին եէկեան եէկեան նագլու պէեան իտին-
ճէ, Վահան իշիթմիշ օլտուղու պու սէօղլէրէ պիր տիւր-
լի ինանմագ իսթէմէտի իսէտէ, մուախսարէն մատտէյի
թէֆէրրուաթըլըլա անլատըգտա թէսլիմէ մէճպուր օ-
լուպ, քէմալի խէֆիու տէհշէթլէ, ժանըն քէնտի ալէյ-
հինտէ գուրմուշ օլտուղու ճէհէննէմքեարի տուզագլարըն
տէրինիլինէ պագա պագա պէյնի տօլանըպ ագլընա խըֆ-
ֆէթ կէթիրիր տէրէճէտէ տիւշարը հայրէթ օլուր իտի :

Վահան, ժանըն Հըռիբսիմէյի բէնչէսինէ կէչիւրմէք ի-
չիւն, Մարիղօյա թասնի իթտիրմիշ օլտուղու տէհշէթլիւ
եալանըլարը տալի իշիտիւպ, Հըռիբսիմէնին քէնտիինի ըհտ
իթտիյինին սէպէպիլին անլայընճա, հայրէթու թաաճիւ-
պի. հիտէթու զագապէ միւպէտտէլ օլարագ, « Ա՛հ տէ-
մէք օլուր քի չիմտի Հըռիբսիմէ խապիս ժանըն աղուշին»

տէ պուլունմագտա տըր . . . օ'ֆ ինթիգամ ինթիգամ
ալմալըյըմ, գանըմըն սօն տամլասընը ախըը սար իթմէք
իչիւն ֆէտա իտէճէյիմ . . . էվէթ պիր ան էվէլ Լստամ-
պօլա կիտէճէյիզ » տէյէրէք, տիվանէ կիպի օտանըն
տէրունինի տօլաշըր տուրուր իտի :

Նիդօլի մէրգոււմըն շու հալինի քէմալի սիւքիւթ իլէ
սէյր իթտիքտէն սօնրա, խէլէճանլը պիր սէտա իլէ քէ-
լամէ աղազ իտէրէք, « Ահ միւսիւ Վահան պէն իրթի-
քեապ իթմիշ օլտուղում խապասաթըն ճէզասընը գըսմէն
օլսուն չէքտիմ, զիրա չալմըշ օլտուղում բարալարտան
եալընըզ էլլի ատէթ լիրայը, պէնիմ սէպէպիմ իլէ պիւս-
պիւթիւն սէֆալէթ իչինտէ գալմըշ օլան վալիտէնիզլին
թէայյիւչի իչիւն տօստունուզ պուլունան բաբաղա կէօն-
տէրտիքտէն սօնրա, պագը գալան մէպլաղըն ճիւմէսի-
նի, վէ հաթտա հէլալընտան գազանմըշ օլտուղումու տա-
խի զայպ իթտիմ. վէ իլէրուտէ տահա չէքէճէք օլտու-
ղում միւճազաթէ ինթիգար իթտիյիմ կիպի, էլպէթտէ
տիւլմէնինիզ օլան խապիս տախի ճէզայի սէզասընը չէ-
քէճէք » տէյինճէ. Վահան էլինի մէրգումա ուզատա-
րագ « Ահ պիրատէր վագա'ա սիզ տախի պիր տէրէճէյէ
գատար ճէզայա միւսթահագսընըզ. հալպուքի պիչարէ
վալիտէմ հագգընտա իպրազ իթմիշ օլտուղունուզ շու մէր-
համէթ, վէ ալէլ խուսուս խասթալըղըմտա պիզզաթ պա-
նա իթտիյինիզ էյիլքլէր իլէ, վէ չիմտիյէ գատար կէչիր-
միշ օլտուղունուզ մինասիպէթսիզ էօմրէ բէչիման օլարագ
ըսլահը հալ իտուպտա նամասլը⁹² ատէմլէր սըրասընա կէչ-
միշ օլտուղունուզտան, մազհարը աֆֆը իլահի օլտուղու-
նուզա ասլա շիւպհէնիզ օլմասըն, անճագ սիզտէն պիր
խըսմէթ թալէպ իտէճէյիմ քի. էկէր մուվաֆագաթ իթ-
մէզսէնիզ ֆէնա հալտէ կիւճէնէճէյիմէ գանի օլունուզ
տէյինճէ. Նիդօլի ճէվապ օլարագ, « Պիրազ էվէլ նա-

մուսլը ատէմէր սըրասընա կէշտին տէտինիզ իտէ՛ր իմտի
թագտիր պույուրտուղունուզ նամուսումըն իւզէրինէ եէ-
մին իտէրիմ քի . սիզին իշինն գանըմըն սօն տամլասընա
գատար տէօքէճէյիմէ էմին օլապիլիքսինիզ » տէտի :

Վահան « թէչէքքիւր իտէրիմ » տէյուպ մէրգումըն
էլինի տէֆաէն սըգտըգտան սօնրա սէօզինէ տէվամ ի-
տէրէք . « իմտի տինյէյինիզ պէնի . էվէլա միւսթագպէ-
լինիզի թէէմին իտէպիլմէնիզ իշինն սիզէ պէշ պին ադէթ
ինկիլիզ լիրասը վիրէճէյիմ քի , պու մէպլաղ հարամ օլ-
մայուպ իլլա վալիտէնին սիւտի կիպի հէլալ օլմաղըլա պի-
լա թէրէտտիւտ գապուլ իտէպիլիքսինիզ , չինքի շու անտէ
նայիլ օլտուղում սաատէթ , վէ սահիպի պուլունտուղում
միլեօնլար իլէ լիրալար պիր տէրէճէյէ գատաք սիզին
վասէթանըղլա էլէ կէշիրիլտի . սանիյէն պէնիմէ Ըստամ .
պօլա կիտուպտէ խապիսի մէրգումտան ախզը ինթիգամ
իթմէքլիյիմէ պանա մույին օլմանըղը թէմէննի իտէրիմ »
տէտի :

Նիգօլի մումալիէյհին թէքլիֆինի մէմնունիլէթլէ գա-
պուլ իտուպ , հէման օլ կիւնիւ Վահանըն էմրի իլէ , թէր-
հին իթմիշ օլտուղու եիւզիւյի չըգարուպ Վահանա թէս-
լիմ իթտի , վէ կիճէ տախի օթէլին սալօնունտա միւքէմ-
մէլ պիր սօֆրա գուրուլուպ քէմալի զէվգու շատի իլէ
թաամ իթտիլէր , վէ մէզքիւր սօֆրատա պուլունանլար
ալթը քիշի օլուպ , շէօյլէքի վիրքինէ իլէ գօճասը հան-
րի Ուլիլեմմեան պէեան , վէ գարշուլարընտա Վահան իլէ
միւսիւ Լազարեան , վէ սօֆրանըն իքի պաշընտա տախի
գարշուպէ գարշու Նիգօլի իլէ հէնուզ Շիրայա սէֆէք
իթմիշ օլան Լօսթօրօմօ Ըսթէլեօ նամ մէրտ ատէմ պու-
լունմագտա իտիլէր քի , ֆէրտասը կիւն սապահլէյին Ըս-
թէլեօտան մատէ ճիւմէսիտէ պիր վաբօրա ըաքիպ օլա-
րապ իզմիրէ միւթէվէճճիւհէն եօլա չըգտըլար :

Իզմիրէ մուվասըլէթ օլունտուգտա , վահան Մուհիպ
պէյին հազգընտա քէսպը մալիւմաթ իթմէք էմէրի իլէ
հէման ինկիլթէրրա գօնսիւլաթօսընա միւրաճաաթ իթտի,
օգուեանլարըմըզըն ֆէհմ իթմիշ օլտուգլարը կիպի , կէ-
րէք բաբազա . վէ կէրէք Մուհիպ պէյէ բարա կէօնտէ-
րէն վահան քէնտիսի օլթալ Գօնսօլօզ պէյ ալտըղը թա-
լիմաթ միւճիւպինճէ մէպլաղը մէզպուրը Մուհիպ պէյէ
էօտէմիշ օլտուղունսւ պա թէլէղրաֆ վահանա պիւտիրմիշ
օլմաղըլա , վահան պու վինասիպէթլէ միրի մումարիէյհին
իզմիրաթ պուլունտուղունսւ պիլիր իտի իսէտէ , նէրէտէ
իգամէթ իթտիլինտէն մալիւմաթը եօղ իտի , անճազ զիք-
րի սէպգաթ իտէն Գօնսօլաթօ գաւասընըն վասէթասը-
յըլա մէրգումը պուլարագ օթէլէ տավէթ իթտի :

Մուհիպ պէյ քէնտի իլէ պիք զէնկին ինկիլիզին կէօ-
րիւմէք իսթէտիլինի գաւաստան անլայընճա տիւշարը
էնտիշէ օլուպ , թալէպ օլունան պու միւլադաթ հէր հալ-
տէ եանլըշլըզլա ալմըշ օլտուղու բարալաք իջիւն օլաճա-
ղը զիւյիւմինէ զահիպ օլարագ պու խուսուստա գաւասա
պաղը սուալլէր իթտի , վէ գաւաս տախի մէրգումա ճէ-
վապէն « Պիք էյի մալիւմաթըմ եօղ իսէտէ տէտիլինիզ
կիպի օլմասը տախի իճթիմալտէն պաի'տ տէյիլտիր » տէտի :

Մուհիպ պէյ ազիմ պիր հէեէճան իլէ գաւապալա պէ-
րապէր վահանըն պուլունտուղու օթէլէ կէլիւպ վէ կէնճ-
տէն պիր ինկիլիզ , եանի թանըմագտա օլտուղումուզ հան-
րի Ուիլեմ թարաֆընտան իճթիրամաթը ֆայըգա իլէ
գապուլ օլունուպ , վէ մէրասիմի հալու խաթըրտան սօն-
րա թէրճիման վասէթասըյըլա սէօզէ պաշլայուպ . « Էկէր
եանըլմայօրսամ պունտան պիր պուշուգ սէնէ գատար
ագտէմ ինկիլիզ Գօնսիւլաթօսը եէտի իլէ տէօրտ եիւզ
ատէթ լիրայը գապուլ իտէն զաթ սիզ օլմալըսընըլ » տէ-
յինճէ . Մուհիպ պէյ ֆէնա հալտէ պօզուլարագ , վէ միւ-

ճէրբէտ մէպլաղը մեղպուր եանլըլըգլա քէնտիսինէ թէս-
լիմ օլտուղունու , վէ շիմտի ասըլ սահիպի մէյտանէ չըգ-
մըլ օլմաղըլա բարալարը կերույէ իյատէ իթմէսի լաղըմ
կէլէճէյինի տիւշիւնէրէք նէ տէյէճէյինի շաշըրտը . (զի-
րա նապըլքի պիլիւրիզ մուճաիլէյհ բարալարըն պէօյիւք
գըսմընը սարֆի իտուպ պիթիրմիշ իտի ,) Վէ Հանրինին
սուլալինէ թիթրէք պիր սէտա իլէ ճէվապ վիրէրէք , «Թէ-
էսսիւֆ իտէրիմ քի օլ վազըթ մէպլաղը մեղպուր եան-
լըլըգլա պէնտէնիլէ թէսլիմ օլունմուշ . վէ պէնտէնիլին
տախի զիեատէսի իլէ իհթիեաճըմ օլմաղըլա սարֆի իթ-
միշ իսէմտէ , էկէր միւսաատէ պույրուլուր իսէ մէպլաղը
մեղպուրտան եէտի աճիզանէմտէ գալմըլ օլան եիւզ ա-
տէթ լիրայը շիմտի թէսլիմ իտէր , վէ մապազըսընը տա-
խի ճէսթէ ճէսթէ էօտէմէք շարթըյըլա զաթը ալինիլէ
պիր սէնէտ վիրմէյէ հազըրըմ» տէտի :

Հանրի Ուիլեըմ մերգուլմըն տէտիքլէրինի ինկիլիլէրէ
մախսուս օլան սօուգ գանլըլըգլա տինլէյուպ « Նասի-
յէյի հալինիլտէն նամուսըլ պիր զաթ օլտուղունուզ ան-
լաշըլըեօր , իմտի էկէր մէպլաղը մեղպուր եանլըլըգլա
էլինիլէ կէչմիշ իսէ , սօն մաճկըրընա գատար կերույէ
իյատէ իտէճէյինիլէ շիւպհէմ եօղ իսէտէ , հալպուքի
մատտէ տէտիյինիլ կիպի տէյիլ տիր , մէպլաղը մեղպուրը
թարաֆընըզա իրօալ իտէն զաթ պէնտէնիլին ահպապըմ
օլմաղըլա , մուճաիլէյհին սէօղիւնէ նէզարէն , սիլէ օլան
պօրճունա մահսուպէն եալընըլ տէօրտ եիւզ լիրա կէօն-
տէրմիշ տիր քի , պիր իպրա սէնէտի վերտիյինիլ հալտէ
պազը գալան տէյինին տախի , եանի իքի պին ալթը եիւզ
լիրայը տախի շու անտէ սիլէ էօտէմէյէ հազըրըմ» տի-
յէրէք . ճէպինտէն պիր տէսթէ պանգա գայմէլէրի չը-
գարտը :

Մուհիպ պէյ հէր հալտէ մերգուլմ քէնտիսի իլէ էյ-

լէնիյօր զաննըյըլա հիօդէթլէ եիւզիւնէ պագտը , վէ « Աֆ
իտէրսինիզ էֆէնտի , պիրազ էվէլ նամուսը պիր ատէմ
օլտուղումը թագտիր իթտլինիզ հալտէ , պէնտէնիզլէ
պէօյլէ էյլէնմէյէ չըգըշմանըզ մինասիպէթսիգ տիր զանն
իտէրիմ » տէյինճէ , Հանրի եինէ սօուգ գանլըլըգլա մէր .
գումա ճէվապէն . . . :

— Տօղրուսու պէյ էֆէնտի սիզ բէր աճայիպ պիր
ատէմ իմիշսինիզ , պիրինտէն ալաճաղընըզ վար իմիշ :

— (Սէօզիւնիքէսէրէք) պէնիմ քիմնէտէն ալաճաղըմ եօգ :

— Փագաթ մաթլուպաթընըզա մահսուպէն տէօրտ
եիւզ լիրայը գապուլ իթմիշսինիզ :

— Մէպլաղը մէզպուր , պէտպահտըղըմտան նաչի
եանլըլըգլա էլիմէ կէշմիշ օլտուղունսւ սէօյլէտիմ իտի
զան իտէրիմ :

— Հայըր եանլըլ օլամազ , սիզէ պօրճլու օլան զաթ . . . :

— Լաքին պէնտէնիզ մէրգումը թանըմայօրում , պարի
լութֆէն իսմինի օլտուն սէօյլէյինիզ :

— Պէնտէնիզ մէրգումը ազ վագըթտան պէրի թանը-
մագտայըմ , հալ պուքի սիզին բէք էսկի պիր ահպապը-
նըզ օլտուղունա ապլա չիւպհէմ եօգ :

— Վագա'ա պէնտէնիզին վահան նամըյըլա պիր ահ-
պապըմ վար իտի , հալպուքի օ պիչարէ հէմ ֆաքիր վէ
հէմտէ . . . :

Միրի մուճաիլէյհ սէօզիւնի թէմամ իտէմէտի , չիւնքի
պու արա վահան օղա գարուսընտան իչէրույէ կիրուպ
« Ահ պէյիմ թէշէքքիւր իտէրիմքի ահպապընըզ ունութ-
մամըշսընըզ » տիյէրէք մուճաիլէյհին աղուչինէ աթըլտը ,
պու հալին Մուհիպ պէյէ նէ տէրէճէ թէէսսիր իթմիշ օլ-
տուղու թարիֆէ հաճէթ մէս իթմէզ , անճա շու գա-
տարընը զիքր իտէրիզքի իքի սատըգ ահպապլար
պիր քաչ տագըգա պիրի պիրլէրինէ սարըլմըշ օլտուղլա .

ըլ հալտէ հիշ պիր հարֆ թէաթի իթմէքսիզին կէօզ եա-
շը տէօքսիւքտէն սօնրա, էվէլա վահան քէլամէ աղազ
խտէրէք «վագա՛ա էֆէնտիմ պէնտէնիզի ունուլթմամըշսը-
նըզ, անճագ տէնիզտէ զայպ իթմիշ օլտուղուլմ մէպլաղը
միւսիւ տէրպանեանէ թէտիյէ իթմիշ օլտուղունուլ, ճէ-
նապընըզտան նաշի խաթրընըզտան խսւրուճ իթմիշտիրքի
պու կիւնքք կիւն սայէյի Ալլահտա մէպլաղը մէզպուրըն
եիւզ միսլինի էօտէյէ պիլիր պիր հալտէ պուլունմագտա-
յըպ՝ տէֆնճէ, Մուհիպ պէյ ահպապը օլան ֆէլէքզէ-
տէ վահանը շու սաատէթը հալտէ կէօրմէքիյէ նայիլ օլ-
տուղուլ իշիւն սէլ կիպի կէօզ եաշը տէօքէքէք ճէնապը
Հագգա թէշէքքիւրլէր իթմէքտէ խտի :

Վահան սէօզիւնէ տէվպմ իթմէքլէ էվէթ պիրատէր
պիրաղ էվէլ տէտիյին կիպի, պէնտէնիզ չիմտի ֆագըր
տէյիլիմ, իլլա ճէնապը Հագգըն պիր իհսանը սամէտա-
նիյէսի իլէ օլ մէթթէպէ զէնկինիմքի, վարիտաթըմը քեա-
միլէն սիզին կիպի ալիճէնապ տօալարըմին սա՛ատէթը
հալլէրինէ, վէ խսւնրիզ տիւշմէնլէրիմին գահրու . . .

Աէրգսւմ խահնախահ սէօզիւնի գաթ իթմէյէ մէճ-
պուր օլտուլ, չիւնքի ժան խաթրընակ էլմիշ իտիքի, պու
մինասիպէթլէ ահպապըյըլա խապիսի մէրգուլմն հագ-
գընտա ուզուն միւտէթ կէօրիւշիւպ Նիգօլիտէն իշիթտի-
յի սէօզլէրի թաստիգ իթտիքտէն մատէ, միրի մուժա-
իլէյհտէն տախի բէք չօք շէյլէր իշխուուպ, ժանըննէ տէհ-
շէթիւլ պիր մախլուգ օլտուղունա արթըզ շէքքու չիւպ-
հէսի գալմատը :

Վահան թէքիֆ իթմիշ օլտուղուլ մէպալիզի քիւլլիեյի
ճէպը իլէ Մուհիպ պէյէ գապուլ իթտիրտիքտէն սօնրա
օլ կիճէ իգամէթ իթմէքտէ օլտուղուլ օթէլին սալօնընտա
Բըրէնսլէրէ մախսուս շաչա՛ա իլէ միւքէմիլ վէ մուլթան-
թան պիր զիյաֆէթ քէշիտէ խոււպ, միգալայ պէյ իլէ

Տիւրպէր նամ մալիւմիւմիդ օլան մէրտ եիւզ պաշըյը տախի տալէթ իտէրէք, մուժաիլէյհի կերէք Վիրքինէյէ վէ կերէք գօճաճը Սըր Հանրի Ուիլեմա թագտիմ իտինճէ, Հանրի Ուիլեմա սէվկիլի զէվճէսինին պէօյլէ պիր գահրիման ա տէմին ֆէտաքեարլըղը սայէսինտէ էօլիւմտէն գուրթուլ մուշ օլտուղու հէքեայէսինի զաթէն պիլիր օլմաղըլա, մէրգում մէրտ եիւզ պաշըբա բէք պէօյիւք պիր միւքեաֆաթ իտուպ մուժաիլէյհի մէրտ ատէմի մէմնուն իթտի :

Օլ կիճէ քէմալի զէվգու շատի իլէ կեահի սազ վէ կեահի սէօզ, վէ կեահտա րագս իլէ սապահ իտէրէք, Վահան զաթէն Մուհիպ պէյտէն ճէմիլէ հագգընտա օլան մուհապէթի իյիթմիշ օլմաղըլա, սապահլէյին բէսմէն, սէրմէսթը պատէյի նիւվազիշու իքրամ օլան միրաւայտան քերիմէսի ճէմիլէ հանըմը Մուհիպ պէյ իշին զէվճէլիյէ թալէպ իթտիքտէ, մուժաիլէյհի պիլա իթիրազ վէ մէմնունիլէթլէ գապուլ իտուպ, անճագ Վահան պազը էսպապը մուհիմէտէն տօլայը եիւզ պաշը Տիւրպէր իլէ Մուհիպ պէյին Ըստամպօլա եօլճու օլմալարը լազըմ կէլէճէյինի, վէ պու մուֆարէգաթըն էն չօղու պիր այ գատար տէվամ իտէճէյինի միրալայ պէյէ արզ իթաիքտէ, միրի մուժաիլէյհի տախի մուվաֆագաթ իթտիքտէն սօնրա, իքի կիւնտէն քէնտիսի տախի գօնաղընտա պիր զիեաֆէթ վիրմէքլէ, ֆէրտասը կիւն եիւզ պաշը Տիւրպէր Մուհիպ պէյ իլէ պերապէր ճիւմլէսի միրի մուժաիլէյհի իլէ վէտալաշուպ Ըստամպօլա կիթմէք իւզըրէ եօլա չըգտըլար :

Էսնայի րահտէ կէչէն վագաւէրտէն պահս օլունսւզ, իզմիրտէն Ըստամպօլա գատար միւմթէտ օլան եօլուն ուզունլուղունու տույմամըլար կիպի օլմաղըլա, վաքօր Ըստամպօլա վասըլ օլուպ Սէրայ պուրնունը տօլաշմագտա իքէն, Վահան իքի սէնէ ագտէմ վաթանընը թէրք իթ-

մէյէ մէծպուր օլտուղու կիւնիւն կիճէսի խաթրընա կէ-
լիւպ, հէման թէքու թէնհա կիւվէրթէ իւզէրինէ չըգաը,
վէ տիզ չէօքէքէք ճէնապը Հագգա համուր պէնալէր
իթաիյի կիպի, նիգօլի Մուհիպ պէյ, վէ Վիրգինէ տա-
խի մէրգումա իմթիսալ իթմիչլէր իտի, զիրա մալիւմիւ-
միզ օլտուղու վէչհիլէ, մէրգուման տախի Ըստամպօլտան
մուֆարէգաթ իթտիքլէրինտէ Վահան գատար մուզթա-
րըպ վէ մազմում իտիլէր :

Օգուհանլարըմըզա լուզումը կէօրիւլէն պազը մալիւ-
մաթըն իթասը խուսուսընտա, Կալգիւթթա շէհրինտէ
կիւզէրան իտէն ահվալէ նագլը քէլամ իթմէքլէ իշպու
ֆասըզա խիթամ, վէ ելինէ հէքեայէմիզէ տէվամ իտէլիմ :

Վիրգինէ Սըրճօն ուիլեւմըն ֆամիլասը իլէ Լօնտրայա
կիթմիշ օլուպ, մուամիլէյհ ճօն վէրտիյի սէօզ միւճիւ-
պիւնճէ, մէրհումէ քէրիմէսի Ստէլայիտին միւտէթը մա-
թէմի խիթամ պուլուր պուլմազ, օղլու Հանրիյի Վիրքինէ
իլէ էվլէնտիրմիշ իտի, մէրգումանըն իզտիվաճլարընտան
պիր հաֆթա սօնրա Հանրինին օրթաղը Ժօրթ նամիհթի-
եար վէֆաթ իթմէքլէ, գօմբանեա մուվազգաթէն թա-
թիլի մուամէլէ իտուպ, վէ իքի թազէ կէլին կիւվէյի
էվրօբա ճգսուլի իւզրէ պալ այլարընը սէյահաթ իլէ կէ-
չիրմէք իսթէմիշ օլտուգլարընտան, հէմզիեարէթ վէ հէմ-
տէ թիճարէթ էֆքեարըյըլա, Հինտիսթանէ եօլճու ը-
մուշլար իտիքի պու մինասիպէթլէ գումբանեայէ տայրը
պազը մէտայիլին թէսվիյէսի էյիւն Գալկիւթթա շէհրինէ
կէլիլչլէր, վէ Հինտիստան վալիսի լօրտ ճէնապլէրի ճօն
Ուիլեւմըն ազիզ տօստու օլմաղըլա օղլու Հանրի Ուիլեւմ
բէտէրի թարաֆընտան վալիյի միւշարիլէյհէ խասսէթէն
թավսիլէ նամէլէր կէթիրմիշ իտի :

Մալիւմիիզ օլտուղու վէչհիլէ, Վիրքինէ զէվճի Հան-
րինին իլթիմասըյըլա Վահանը մահբուստան չըգարուպ օլ

կիճէ գօնադընտա միսաֆիր իթմիշ, վէ ֆէրտասը կիւն պատէլ մուհաքէմէ միւսիւ Ղազարեանն տայըսը օղլու միւհպպէտէն քիւրէք ճէզասընա հիւքմ օլսնուպ, միւսիւ Ղազարեան տախի գարըսընն թագրիրի միւհիւպիւնճէ թէպրիյէյի զիմէթ իտէրէք գուրթուլմուշ, վէ պաշլըճա Հանրինին իլթիմասու թէվասութըյըլա խօճա Ղազարըն միրաս մէսէլէսի մէրգումըն տիլխահը իւգերէ թէսվիյէ բէզիր օլուպ, միւսիւ Ղազարեան մէզքիւր միրաս սայէս սինտէ միլեօնլար սահիպի օլմաղըլա, վահանէ տախի վատ իթմիշ օլտուղու կիպի քիւլիւյէթլի պիր մէպլաղ իթա իթմիշ իտի :

Պու վագաալէրտէն իւշ տօէրտ կիւն սօնրա Հանրի Ու- իլեքմ զէվճէսի Վիրքինէ իլէ վահանը պէրապեր ալարագ- Լօնտրայա ազիմէթ իթտիյի կիպի, միւսիւ Ղազարեան տախի պէրայի սէյհաթ մէրգումանն բէֆագաթ իթմիշ օլ- մաղըլա, Սըր ճօն Ուիլեքմ միւսիւ Ղազարեան իլէ վա- հանըն քիմէր օլտուգլարըն, վէ ալէլ խուսուս վահա- նըն սէր կիւզէլթինի պիլ իսթիմա, մէրգումըն տիլաղը համիտէ իլէ միւթթասըֆ պիր զաթ օլտուղունա գանա- աթ կէթիրէրէք էվլատը կիպի սէվմէյէ պաշլամըշ իտի, Սըր ճօն աղ միւտէթ զարֆընտա վահանըն իշկիւզար, վէ թիւճճարլըգ գայիտէլէրինէ աշինա պիր տէլիգանլը օլ- տուղունու քէշֆ իտէրէք, տէրագապ մէրգումը միւթէ- վէֆա իհթիեար ժօրթըն եէրինէ գայըմ իթտիրուպ ախ- զուլթայէ պաշլաթմըշ իտիքի, պու հալ կերէք Վիրքի- նէնին վի կերէք Հանրինին պատիյի մէմնունիյէթլէրի օլ- մուշ իտի :

Վահան միւտէթը գալիլէ զարֆընտա թիւճճարլըգ խու- սուսընտա օլան մէլէքէսի սայէսինտէ, վէ ալէլ խուսուս ճէ- նապը հագգըն մուվաֆագաթըյըլա գօմբանեա էվէլքին- տէն չօգ զիեատէ թէգատտիւմ, վէ քիւլիւյէթլիւ թէ-

մէտտիւ իտէպիւմիշ օլտուղունտան, կէրէք Սըր ճօն վէ կէրէք մատամասը վահանք ատէթա միւթէվէֆա ԺօրԺ կիպի սէվիպ րայէթ իթմէյէ պաշլամըշար իտի քի, Սըր ճօն կէրէք վահանըն վէ կէրէք Վիրգիւնէնին թաալիւգ-լէրինի կէօրմէք մագսատըյըլա Ըստամպօլա սէյահաթ իթմէք արզուսքնտա օլտուգլարընը տույունճա հէման մուվաֆազաթ իթտիքտէն մատէ, էսնայի սէեհահաթլէ-ըինտէ ճիհէթ պէ ճիհէթ հիմայէ օլտէմալարընա տայըր Ըստամպօլտա պուրնան պազը նուֆուգքեար զաթլէրէ միւէսսիր թավօիյէլէր տաիի իթմիշ իտի :

Վահան թանըյմասը միւմքին օլմաեհաճագ սուրէթտէ միւթէվէֆա իհթիեար ԺօրԺըն հալու հիյէթինի թագ-լիտ, վէ նամու շանընը թագընմըշ օլտուղու կիպի, Նի-գօլի տաիի պիւսպիւթին էսվապու չէհրէպինի թէպտիլ վէ թաղեիր իտէրէք ատէթա անատան տօղմա պիր ին-կիլիզ օլմուշ իտի, վէլ հասըլ մէրգուման պէրապէրլէրին-տէ միւսիւ Ղազարեան աաիի օլտուղու հալտէ Ըստամ-պօլա վասըլ օլտուլար :

ՕՅՈՒՋ ՏՕԳՈՒԶՍԻՆՃՐ ԳԱՍԸ

ԻՔԻ ՍԵՏԻԼԵ ՎԱԼԻՏԵԼԵՐ

Վահան իւն ընթերցելիսն Լստամպուր մեկտալէն
լէրինաւն իւն կրն էլէլ ժան ինքեւար, ժորժըն ինկաւ
իւն պիր թէլէղրափ ախլ իթմիլ օրու, ժորժ, եախսաւ
Վահան մեղքիւր թէլէղրափ իւն (Օթէլ Էանկլըթէր) Եանի
Մխարի ախմէլէ մաարուփ պէօյիւք օթէլին պիրինճի
պալունը Զանրի Ուրիւրմ հիսապընա ինթիւար ինթմէնին
խապէթէն թէլմէնի իթմիլ օլմաղրլա, Ժան մաւմաթլէ յ
ժորժըն օրթաղը Զանրի Ուրիւրմ իւն պէրապէր Լստամպու
լա կէլմէքաւ օլտուղուտ տուեարագ վեթրէլտուէ սէն
վինգի վէ հեման մեղքիւր լօղանթանըն վաթի օալմընը
ժորժ իւն Զանրի ինթմէլմաւմաթընա ինթիւար, վէ հէր
կիւն սապանտան աքչամա գատար Եղթիր վաթթընըն վի
րուլինէ ինթիւար իթմէքաւ իւն

Ժան մեղքումանըն բայիթահտըմըլ լիմանըն վաթթ
օլտուղլարընը տուեար տույմաղ, հէման վաթթա կիտուպ
մաւմաթլէ յհեմ վէնկլին միսափլիլէրի թաաղիմ իւն պիլ իս
թիւպալ էթթլէրինէ տիւլիւպ օթէլէ կէօթիւրտի, վէ պիր
իւն սապաթտան միւսիւ Տէրպանման իւն պէրապէր տէ
փաէն օթէլէ կիտեղէք ընմի խօչամէտէյի ինթա, վէ թա
րափէյն ինթիփսարը հալու խաթըրտան սօնըն, Վահան
Էանի սրք ժորժ միւսիւ Ղաղարեանը վէնկլին պիր պանթէր
վէ Նիդիլ իւն Մուհիպ պէթ տաթի միւթէպէր պիլէր
թիւթմաթ արփաթլարըյլա, վէ մատամ Զանրի, Էանի
վիւրգինէյի վէլճի Զանրի իւն պէրապէր սապըգ գալու

եօլտաշք վէ չօրպանըսընա պիրէր պիրէր թագտիմ իթտի, վէ թապիյի օլ կիւն իշ հագգընտա պահս օլունմայուպ, մեր-գուամանըն իատէյի վիզիթալէրի հէնկեամբնտա ախզուի-թայէ տայըր սեօղ աշմագլըղա գարար վէրիլտի :

Վահան Վիրքինէնին թէպտիլի հալու գըյաֆէթ իթ-մէսինէ հաճէթ կէօրմէմիշ իտի, չիւնքի ժան իլէ միւսիւ Տէրպանեան ասլա Վիրքինէյի կէօրմէմիշ օլտուգլարըն-տան պաշգա, մուամալէյհա տախի հէր պիր թապրու վա-գար իլէ ինկիլիզ մատամալարընտան ֆարգ օլունմազ պիր հալ քէսպ իթմիշ իտի :

Վահան ժան իլէ միւսիւ Տէրպանեանըն մուֆաթէգաթ-լարընտան սօնրա վագըթ ղայպ իթմէքսիզին տօղրու-Բանկալթիտէքի մէզարլըգ քիլիսապընա վարուպ, էվէլա ճէնապը գատիրի միւթլաք հաղրէթլէրինէ էտայի թէ-շէքքիւրլէ, պիր մըգտար զանուզէտէյի նիյաղ ու տուա օլտուգտան սօնրա մալիւմիւմիւզ օլան բաբազը պուլտու, վէ բաբազ զաթէն մէրդումըն ֆօթօղրաֆընը կէօրմիւշ օլ-մաղըլա, քէնտույէ իքի եիւզ ատէթ լիրա կէօնտէրէն քիմնէ հէր հալտէ պու իհթիեար ինկիլիզ օլաճաղքնք քէշֆ իտէրէք հէման քէմալի թաաղիմ իլէ մուամալէյհի օտա-սընա տալէթ իթտի :

Վահան պիր սահաթտան զիեատէ մէրգում բաբազ իլէ խաֆիյէն գօնուշտուգտան սօնրա, Հըռիբսիմէ իլէ քէնտի վալիտէսինին իգամէթ իթմէքտէ օլտուգլարը խա-նէյէ կիթմէք իւզրէ բաբազլա պէրապէր մէզարլըգ գարու-սընտան տըշարը չըգտըլար, անճագ Վահանըն սիմասընտա սօն տէրէճէ պիր ասարը մահզունիյէթ միւշահատէ օլուն-մագտա իտի, զիրա մուամալէյհ ճանու թէնի կիպի սէվիլիշ օլտուղու Հըռիբսիմէնին մահզա քէնտի մուհապէթի իլէ թէճէննիւն իթմիշ օլտուղունտան էլան իէտի գուլէ խապ-թախանէսինտէ պուլունտուղունու բաբազտան խապէր ալ-մըշրտը :

Մէրգուման իբի իհթիեարէ գատընլար բաբաղըն հիւս-
նի թէէստիրի իլէ իմթիզաճ իտուպ Բանկալթինին արգա
հիհէթինտէ քիւլպասթըճը զօգաղընտա ուֆաճըգ պիր
խանէտէ իգամէթ իթմէքտէ իտիլէր, պիչարէ գատընլար
հէր նէ գատար բաբաղըն հիմայէթի իլէ կէչինիյօրլար իտի
խէտէ, չիֆայիտէքի իբիսինին եիւրէյի տախի էվլաոտ ա-
ճըսըյըլա զախմըտար օլտուղունտան հէր կիւն ագչամա
գատար, վէ չօգ կիճէ սապահա տէկին պիրի քէրիմէսի
Հըռիբսիմէ, վէ օլ պիրի տախի օղլու վահան իչիւն կէօզ
եաչը տէօքտիւքէրի կիպի, օլ կիւնիւն ագչամըսը եըլ
պաչը օլմասը մինասիպէթի իլէ բէք չօգ աղլայուպ, ագ-
չամին նիմգարանլըղընտա շու վէչհիլէ միւքեպլէմէյէ պաշ-
լայարագ, վահանըն վալիտէսի բէֆիգէսինէ խիթա-
պէն . . .

Եարըն եըլ պաչբտըր, հէր սէնէ պու ագչամ վահա-
նըմ պանա հէտիյէլէր կէթիլիլ իտի, լաքին էյ վահ իքի
սէնէ տիրքի . . . ահ պէնի շու իհթիեարլըղըմտա պիր
թանէճիք էվլատըմտան այբըան զալիմէր գահր օլտուն-
լար, տէտի,

— Ահ գըզգարընտաչ պէնիմ հալիմ սէնինքինտէն տէ
եաման տըր, չիւնքի սէն եալընըղ էվլատընըն զայպուպէ-
թի իչիւն աղլայօքտուն, պէն իսէ սէվկիլի գըզըմըն էօ-
լիւսիւնի հէր կիւն կէօզիւմիւն էօնիւնտէ կէօրմէքտէյիմ,
վէ էսէֆէ շաեան եէրի շուրասըտըրքի, հէքիմլէր կիւյա
էյի օլապիլմէսի իչիւն գըզըմը պանա կէօսթէրմէյօրլար,
ահ իւչ այտան զիեատէտիրքի Հըռիբսիմէմի կէօրէմէմիչ-
իմ, աճէպ նէ հալտէ տիր, բաբաղտա պու վագըթ օլ-
տու մէյտանէ չըզմասը,

— Պէլքի Հըռիբսիմէյի կէօրմէք իչիւն Փըրկիյէ կիթ-
տի, տօղրուսը գըզ գաբտաչ պու հիւրմէթլիւ բաբաղտա
օլմայալըտը հալիմիզ նէ օլաճագտը :

— Հագագըն վար, մերգըն հէր խուսուստա, իրիմի-
զին տախի պիրիճիք թէսէլլիսի իսէտէ, չիֆայիտէքի պէօյլէ
կիւնլէրտէ սէվկիլի էվլատարըմըլտան մահրուճ գալմագ,
լըզըմըզ . . :

Պու արա օտա գաբուսը աչըլուպ բարազ իլէ Վահան
իչէրույէ կիրինճէ գօճա գաթը թապիլի սէօղիւնի քէստի,
վէ իքի իհթիւարէ գատընլար հայրէթիլէ բարազըն րէ
ֆագաթընտա պոճուլնան իհթիւար ֆըրէնկին եիւզիւնէ
պագա գալտըլար, բարազ մէրգումանէ խիթապէն, «Պա-
գընըզ ճէնապը Հագ սիզի նէ գատար սէվկիյօր քի ք պէօյլէ
կիւնլէրտէ սիզի թէսէլլի իթմէք իչիւն պու զաթը կէօն,
տէրտի (Վահանը կէօսթէրէրէք) չիւնքի պու միւճիւ Վա-
հանըն թարաֆըրնտան սիզէ խայրըլը հապէրլէր փէթիւր-
միշտիր » տէյինճէ, Վահանըն վալիտէսի հէման ճան հաթ,
գըթըլա ալաղէ գալգուպ, ետնպանճը պիր ֆըրէնկ պէլլէ-
միշ օլտուղու էվլատընըն ալապլըրընա գաթընտըր, վէ Սհ
սինեօր էվլատըմ նէրէտէ տիր, սէվկիլի Վահանըմը նէրէտէ
կէօրտիւնիւզ տէյէրէք զարի զարի աղլամախա պաշա-
տըղընտա, բարազ, Վահանըն պու ճան խըրաշ մէնզա-
րէյի սէյր իթմէյի թահամմիլի ֆալմատըղընը տէրք ի-
տուպ, մէրգումէյէ, «Գատըն պէյնոտէյէ գալպինիլի»
զէյօրսուն, պու զաթ թիւրքճէ պիլմէզ, անճագ պէն
թէրճիման վասէթասըյըլա պիրազ էվէլ քէնտիլէրի իլէ
կէօրիւշտիւմ, վէ էյի խապէք պըտըմ քի Վահան ազ վա-
գըթտան էյի պիր հալտէ Լստամպօլա կէլէճէքմիլի օ իմ
տի արթըգ աղլամալը պօշատա Ալլահա ֆիւքր էյիէ, չիւն-
քի օղլուն պու էֆէնտիսին վասէթասըյըլա կէրէք անա
վէ կէրէք րէֆիգէնէ (Հըռ իբսիմէսին վալիտէսիլի կէսաթէ-
րէրէք) երպապըրգ կիւլէլ կիւլէլ հէտիլէյէր, վէ նէֆիս
թաամլար կէօտէքմիլտիրքի չիմտի պուրալա կէթիլէճէքլէր
«Տէտի իսէտէ, իհթիւարէ գատընլար բարազըն սէօղիւնի

գոհացաւ ասանայ Զեման Իրիսի քիրտէն իհիծիտար ֆոր-
էնկին (Վահանն էլէրինէ սարքըլայ աղլայարագ Էօրմէյէ
պաշլատըլար :

Վահան պու մէնզարէյի թագաթ ֆերսատէն թարի-
ֆի նագապիլ սուրէթտէ միւթէէսիր օլուպ , արթըգ մա-
հալի մէզքիւրտէ տուքմայա թագաթը գալմատը , վէհէ-
ման էլէրինի մէրգումէլէրին էլէրինտէն չէքիւպ գուր-
թաթտըգաան սօնրա օտաղաբուսընտան տըշարըյա ֆըր-
քատը , վէ աղլայա աղլայա խանէյի մէզքիւրտէն մուֆա-
թէգաթ փոռպ օթէլէ պվտէթ իթտի , բաբազ մէրգումէ-
լէրի թէսէքի իթմէքտէ իքէն Վահանն կեօնտէքմիչ օլ-
տուզու հետիյէլէր կէլիւպ , պիշարէ գատընչար պիւտէ-
տէրէճէյէ գատար միւթէսէլլի օլտուլար :

Ճերտասը կիւն Վահան Պէյ Յղլունուն էն միւֆէրրիհ
վէ էն տիլքիւշա մահալլէրին պիրիտէ լէվաքիմաթը պէյ-
թիլէսի միւքէմիլէ պիր խանէ քսթիճար իտղւպ , սապըգ-
շրուրսիմէնին , վալիտէօի իլէ պէրապէր իգամէթ իթ-
մէքտէ օլտուզու օտանքն էյեայի ֆազըրէսի իլէ խանէյի
մէզքիւրտէն պիր օտաճըղընը տէօշէթտի , վէ տիվարլարընը
տախի ինսանըն գայպինէ ֆէրահ պախչ օլան պիր թա-
գըմ սուրէթլէր իլէ թէզեին իթտիրտիքտէն սօնրա , հէ-
ման օլ կիւն բաբազ իլէ պէրապէր պիր արապայա ըագի-
պէն Սուրբ Փրկիչ խասթախանէսինէ ըէվան օլտուլար :

Եւք կիւնիւն կիճէսինտէն քէսքէթլէ գար եաղմըչ օլ-
ուպ օրթալըգ պէմ պէտազ օլտուզու կիպի , Եէտի Դուլէ
խասթախանէսի ղան իտէրսին քի պէյազ պիր չարսաֆ իլէ
քէֆիլէնմիչ , վէ պու հալ մահալլի մէզքիւրտէն հիւզնէն-
կիլ մէնզարէսինի գաթէնտէր գաթ մաղմումու միւքէտտէր
գըլմագտա իտի , արապա պիր գարըչ իրթիֆաղնտա եաղ-
մըչ օլան գարըն իւզէքինտէ իքի միւնթագամ խաթ չը-
գարագ խասթախանէնին ըիյչկեահինէ վասըլ օլուպ տուր-

տու. Էվէլա Վահան վէ արգաստնտան բաբազ անթլայուպ
գաբուտան իչերուլէ կիրտիլէր, բաբազ գաբունըն ճէպ-
հէսինտէ ասըլմըչ օլան մերհում վէ մաղֆուր Գաղազ Ա-
միրանըն սուրէթինի վահանա կէօթէրէրէք, « Պու մու-
քատտէս, պինանըն միւհասիսի պուլունան շու զաթը ֆա-
զիլէթ սիմաթըն ըհսմինի հէր կէօրիւլիմտէ, գալպիմ
միւթէհասիր օլմամագ գապիլ օլամայօր » տէյինճէ, վա-
հան պէրայի հիւրմէթ շապկասը էլինտէ թափիրը վէզ-
քիւրի թէմաշտ իթմէքատէ իքէն, բաբազ տաթի մերհումը
մուամաիլէյհին իսթիրահէթը ըուհը իչին բէստէն տփլա
օգումագտա իտի, պատէհու Վահան բաբազըն վասէթա-
սըյըլա Հըռիբսիմէյի կէօրմէք իչին նազըրտան լազըմ
կէլէն ըուխսաթը ալարագ, մուամաիլէյհանըն թէտավի օ-
լունտուղու տայիրէյէ կիթտիլէր :

Հըռիբսիմէ բաբազըն արզուսը միւհիւպինճէ օտանըն
պիրինտէ միւնֆէրիտէն թէտավի օլունմագտա իտի, մու-
ամաիլէյհին ճիննէթի օն պէշ կիւնտէն պէրու շիտէթինի
ղայպ իթմիշ օլուպ պիր հալի սիւքիւնէթ քէսպ իթմիշ
օլմասընտան հէքիմլէր թասհիհի միզաճ իտէճէյինէ պա-
յըր իւմիւտ իթմէքտէ իտիլէր, վէ մէրգումէյէ պէքճի-
լիք իտէն գատընըն իֆատէսինէ նազարէն Հըռիբսիմէ
կիւնտէ պիր քաշ տէֆա աղլար վէ սօնրա ույգուեա տա-
լար օլտուղու անլաշըտը, ֆիլ վագը բաբազ իլէ Վահան
օտայի մէզքիւրէ կիրտիքլէրինտէ, պիշարէ Հըռիբսիմէ
քէնտինտէն պի խապէր պիր հալ իլէ ույումագտա օլուպ,
զա'աֆը պէտէնինտէն նաշի նազիք վէ պալմմու կիպի
պէտազլանմըշ էլի գարեօլատան աշաղը սարգըլմըշ, վէ
սաչլարը տաթի տաղըլուպ սիմասընըն պիր գըսմընը հօրթ-
միւշ իտի :

Վահան մուամաիլէյհանըն պու հալի բիւր մէլալինի կէօր-
տիւլիւնտէ պայըլմագ տէրէճէլէրինէ վասըլ օլարագ ա-

յագտա տուրմաղա մէճալի գաբմաւոր , վէ հէման գաբմա-
տալիյէնին իւզէրինէ տէվրիլիպ աճը աճը կէօզ եաշը տէօք-
մէքտէ իտի :

Պու արա Հըռիբսիմէնին հալու թափընտան պիր ըիւյա
կէօրմէքտէ օլտուղու անլաշըմագտա իտի , վագա'ա մու-
մախլէյհ պիրտէն պիրէ « Վահան Վահան » տէյէրէք ույ-
գաւսընտան օյանուպ բաբազ իլէ եապանճը ֆըրէնկի կէօ-
րիւնճէ թաաճիւպ իլէ ալըգ ալըգ մէրգումանըն եիւզլէ-
րինէ պագմագտա իտի , բաբազ քէլամէ աղազ իտէրէք
« Գըզըմ զան իտէրսէմ րույա կէօրիւյօրուտուն տէյիլմի »
տէյինճէ , Հըռիբսիմէ մաաշուշ պիր հալ իլէ պիլմէմ . . .
ղալիպա էօյլէ օլմալը . . . էվէթ էվէթ Վահանըմը կէօր-
տիւմ , . . . լաքին նասըլ օլպպիլիր , Վահան . . .

— Վագաա Վահանընըզը ազ վագըթտան կէօրէճէյիւ
նիզլէ սիզի թէէմին իտէպիլիլիւմ , լաքին մէրգումը կէօ-
րիւպ գօնսուշմագ իչիւն ազլընըզ պաշընըզտա օլմալը ,
տէյիլմի :

— Սահի'հ սէօյլէյօրսուն Վահանը կէօրէճէքմիլիմ ,
Վահանը , միւմքիւն տէյիլ , եօգ եօգ Վահան չօգտան
էօլմիւշ տիր սէն պէնի ալտաթըյօրսուն , ա'հ պէն սէնի
էյի պիր ատէմ պէլլէմիշիտիմ . . . վէ մումախլէյհա « Վա-
հանը կէօրէճէյիմ » քէլիմէսինի շարգը օգուրճասընա
պիր նաղմէ իլէ թէրէննիւմ իթմէյէ պաշլատը , վէ պիր
միւգտար պու հալէ տէվամ իթտիքտէն սօնրա աղիւմ պիր
գահգահա իլէ կիւլէրէք « Վահանըմ էօլմիւշ տիր » սէօ-
զիւնի թէքէրիւր իտէր տուրուր իտի :

Բաբազ մումախլէյհանըն էլինի թութարագ « Պէնիմ
սէօզիլմէ ինանմայօրմուսուն , Վահան հայաթտա տըր
տէյօրում սանա » տէյինճէ , մումախլէյհա տիք տիք
բաբազըն եիւզիւնէ պագըպ , վէ մէրգումա ճէվապ օլա-
րադ հընչգըրա հընչգըրա աղլամայա պաշլատը , վէ պաշ

մէհու բարձաղը յըլա՝ Կապանը ֆըրէնկի Վէօսթէրէրէք
« Պու առէմ քիմ տիրէ նէ իսթէ յօր պէնսէն » տէաւ ,
բաբազ « Դըզըմ պու զաթ մահլը պիր հէքիմ տիր քի
սիզի քեամիլէն կիրիֆթար օլտուղունուզ խանթալըգ տան
գուրթարաճագ տըր , հաթտա մէրգումըն էմիի միւհիւ-
պիւնճէ սիզի պու կիւն ալըպ կէօթիւրէճէ յիմ , գիրա ար-
թըգ պուրաճա գալմանըզա հաճէթ կէօրիւլմէյօր » տէ-
յիւնճէ , Հըռիբսիմէ « Պէն պուրատա բէք բահաթըմ պաշ-
քա եէրէ կիթմէմ » տէյէրէք , Վահանը պաշտանն այյա-
ղա գաւտար սիւզմէյէ պաշտար »

Վահան մաշքօզէսինին շու հալի բիւր մէրալինէ պագ-
տըգճա ճիյէրի բարչալանարագ աղլամայա պաշտար իւ-
սէտէ , կէօզ եւաշարընը մէրգուլմէտէն սէթր իթմէք իշիւն
եիւզիւնի բէնչէրէյէ տօղրու չէվիրաի , վէ արթըգ մա-
հալի մէզքիւրաւ տուրապիլմէյէ իգթիտարը գալմայուպ
բաբազա պիր իշարէթ իթտիքտէն սօնրա օտա գաբոնսըն-
տան տըշարըյա չըգտը , վէ պիր սաաթ սօնրա բաբազ
տախի Հըռիբսիմէյի աշարաք պիլ արապայա իագիպէն
Վահանըն իսթիճար իթմիշ օլտուղու խանէյէ կէօթիւրաի :

Հըռիբսիմէնին խաւթալըղը պիրազ խաֆիֆլէնմիշ խոի-
խանտէ մէրգուլմէնին քեամիլէն քէսպը իֆագաթ իտէ-
պիլմէսի անճագ վէֆգէլատէ վէ մէմուլին զայրի պիր հաւ-
շին թէէստիրի իլէ օլաճաղընա տայրը աթըպպաշէ հազը-
գանըն վէրմիշ օլտուղլարը գարարը գաթի օգուխանըա-
րըմըզա մալլամ ցլտուղու կիպի , Վահան տախի մէրգու-
ման թապիպլէրին թէտապիրի հազըգանէլէրինի նօգթա-
սը նօգթաւընա իճրա իթմէքիյէ գարար վէրմիշ խոի ,
շէօյլէքի Հըռիբսիմէյի իսթիճար իթմիշ օլտուղու խանէ-
նին պիր օտանընա գարատարագ իքի կիւն գաւտար փըս-
մէթինտէ պուլունան զայէթ կիւղէլ պիր պէսլմէ գըլ-
տան մաատէ հիշ պիր քիմօէյի կէօսթէրմէմիշլէր խոի :

միւսմարտէս, միսհայի մէջ քիւրտէ տնւորտէսմա՝ քէնտինին
 իսթիմալ իտէկէլտիյի էշեպի պէյթիյէյի կէօրիւպ եաւ
 վաշ, եաւաշ հայի մազիսինի տէր խաթըրը իթմէյէ պաշ-
 լաւորըր Վիպի, տիվարարը թէպեին իթմէքտէ քըստէնէվ
 պէնէվ տիւ քիւշա լէսիմէրին մէնզարէլէրի տաթի մաշ
 մալիէ յիսանըն հուշեարըրընա հայլիճէ փախտէ իթմէքտէ
 իսթիկըր

Վահան պու իբի կիւնին զարփընտա պօշ տուքմայուպ
 էվէլա քարազըն վապէթասըյըլա կիճէյի կիւնտիւրըրի Թաս-
 քէօյ մէքթէպինտէ պաքուճան Վիքրքիսէնին քիւլիւք պիւ-
 րատէրի, վէ ճըռիքսիմէնին զիւտտէսի իլէ ինզիմէքտէ օլը
 տուքու ճըրգատ նամ շօճաղու կէթիրտիւպ կիւյա թէր
 ճիման ճիւքամըյըլա նէզտիտէ ալա գօյտուգ տան սօն-
 րա, ճըռիքսիմէնին պիւ տն էվէլ քէսպը իփաղաթ իտէ
 պիլմէսի խաղազընտա հէքիմէրին թէրթիպաթըր ճիւ-
 ճիւպիսնէ լազըմ գէլէն հէր պիւշէյի իքմալ ճէլ իթմաթ
 իթմէքլէ ճիման իշէ պաշլատըր, շէօյլէքի ճըռիքսիմէ խա-
 նէյի մէզքիւրէ գէլտիյինին իքիսնի կիւնի էօյլէտէն օտն-
 րա հէքիմէրին գօրլաթմըր օլտուգլարը պիւ րուհըն թէ-
 էսսիրի իլէ օլ մէքթէպէ տէրին պիւր ույգուեա տալի-
 ջըսըր քի, քէնտինին պուրունտաղու օտնտէն գալտըրը-
 լուպտա տիկէր պիւր օտայա նաղլ խոթլտիյինտէն տալա
 խապէրի օլմամըյ իտիւ

Օտայի մէզքիւրըն թաւան իլէ տիվարըրըր գալա քա-
 լէմէ թապիւր օլունմազ մէքթէպէտէ եալտըրըր յիշէքլէր
 վէ կէճա կէճա լէսիմէրիլէ միւսէննա օլտմաղը կիպիւ-
 տէօրտ քիւշսինտէ ղիյէթ պէօյիւք պիւրէր էնտամայիւ-
 նէպի վաղ օլունմաշ, վէ շար թարափը ինտանըն կէօղլէ-
 քինի գամաշարաճա գ տալէթմէ քիւճէլա վէ բիւրադ
 մօպիլէալէր իլէ տօնաւորըրըր խոի

Վէլ հասըլ մէզքիւր օտանըմ թէլիինաթըր նաղալըր

պատճառներ կէօրիւպտէ հայրէթտէ գալմամագ քապիլ տէ-
յիլ խաի , վէ իշթէ Հրոիբսիմէ մահալի մէգքիւրտէ բէն-
կեարէնկ Եթլաս վէ դատիֆէ գումաշլար իլէ մէֆրսւշ
Եալտըզը պիր գարեօլանըն տէրունինտէ աստէթա պիր
Գըրաշիյա կիպի , ֆագաթ քէնտինտէն պի խապէր պիր
հալտէ եաթըպ ույունմագտա , վէ իւզէրինէ տախի եօր-
ղան մէգաւր յըլա զայէթ պահատար պիր լահօռ շալ պը-
րագքըմըշ իտի :

Հրոիբսիմէ ագշամըն սա'աթ եարբմը սուլարընտա օ-
յանուպ , նիմ գաքանլըգտա եաթմըշ օլտոնդու եալտըզը
գարեօլանըն կիրան պահա բէրտէլէրինի , վէ օտանըն տէ-
ըզնինտէ պուլունան էշեայի նէֆիսէյի խէյալ մէեալ տէ-
չէրէք միւճէրրէտ թիպա կէօրիպօր զանընյըլա կէօղլէրին
նի գարատը իսէտէ ույունեամատը , չիւնքի պու արա դա-
յէթ հազին պիր սէտա իլէ չալըը սէսլէրի իշիթմէքտէ ի-
տիւ ֆիլ հագքգա օտանըն բէք եագընընտա պիր ինճէ
սաղ թագըմընըն զայէթ միւէսսիր պիր բիյըրէվ չալմագտա
օլտուգլարը , վէ պիրձիրինի միւթէագըպ կեահ քէման
կեահ նէյ վէ կեահիտէ թանպուր այրը այրը բիյըրէվին
բարչաբարընը սուզիյի սուրէթտէ իճրա իթմէքտէ իտի-
լէր , Հրոիբսիմէ սօն տէրէճէ թէհայեիւր իլէ գարեօլա-
սընըն տէրունինտէ գալգուպ օթուրարագ կէօղլէրինի էլ-
լէրի իլէ սիլէր , վէ քէնտիսինի մուգատտէմա օգումուշ
օլտուգու Պին պիր կիճէ մասալլարընտաքի ալթունտան
Մամուք սարայլարըն իշինտէ զանն իտէր իտի , հէլէ սագ-
լարըն հիւզնէնկիլ ահէնկինէ գարըձմըշ օլան խանէնտէ-
կեանըն եանըգ եանըգ վէ զայէթ բէստէն թէրէննիճմ
Էթտիքլէրի (նէրտէ գալտըն սէվտիյիմ շարգըսընը կիւշ
խաուպ , իքի պուշուգ սէնէ գատար ագտէմ Պէյգօզ իս-
կէլէսինտէ վահանըն կէճիքտիյի կիճէ եինէ պու միւէս-
սիր շարգըձը տինկէմիշ օլմաղըլա , կէրէք օլ ագշամըր վէ

կէրէք ֆէրտասը կիւնի Հիւնքեար Իսկէլէսինտէքի վու-
գու պուլան հալլէրի տէր խաթըր Իտէրէք Իքի էլլէրի
իլէ կէօզլէրինի գաբատը , վէ շալ Եօրզանը տախի պաշը-
նա չէքէրէք հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամայա պաշլատը :

Հըռիքսիմէ պաշընը Եօրթմիւշ օլմաղըլա պիր գաթ
տահա զուլմէթտէ գալմըշ Իքէն , Թաւանտան ասըլը զա-
յէթ պէօյիւք պիր ափիզէնին միւթէատաւիտ մուլուգլարը
եաւաշ եաւաշ բարլամայա պաշլայուպ , պիրտէն պիրէ Իշ-
թիպ իթմէքլէ օտանըն տէրունինի Իսթիլա իթմիշ օքան
գարանըլը թէպէեիտու իմհա , վէ կիւնտիւզ կիպի չադ
Թարաֆը նուր իլէ միւլէմէա Իաինճէ , Հըռիքսիմէ պու
թէպէտիւլաթը նակեահանիյի հըսա Իտէրէք կէօզլէրինի
աշտը , վէ քէմալի հայրէթլէ մահալի մէզքիւրի թէզեֆն
Իթմէքտէ օլան զիյ գըյմէթ էշեպլէրի թէմաշա Իթմէքտէ
Իքէն , նակեահան օտանըն տէօրտ քէօշէլէրինտէ մէվզոս
էնտամ այնալարընըն պէհէրինին Իւզէրինտէ այրը այրը
եալարըլը վէ Իքի եազըլար օլտուղու կէօզիւնէ Իլիշէրէք ,
ազլու հուշօնըն միւսաատէ Իտէճէյի քասար տըգգաթ-
լա « վալիտէն » , « վահանըն » եէկէնլէրին Տըրդատ իլէ
Վերգինէն քէլիմէլէրինի օգույապիլտի :

Պու արա օտանըն տէրունինի անպէր Խուրա վէ Էօտ
աղաճը գօգալարը պիւրիւլիւպ , րայի հայի մէզքիւրէնին
Թէէսսիրի պիր Թարաֆտան , վէ սամէա նիւվազը տիլօ-
ճան օլան սինէ քէմանըն սէտայի հազինանէսի տիկէր
եանտան Հըռիքսիմէյի սէրմէսթը պատէյի էվհամ Իտէ-
րէք , միւտէթը Էօմրիւնտէ ճանընտան զիեատէ սէվմիշ
օլտուղու զէվաթըն Խիմլէրինի պու հալի մէճզուպէ իլէ
օգուտուգճա , մէզքիւր Խիմլէր թէճէսսիւմ Խալիօղլար
զանընյոլա հէման թիթրէյէ թիթրէյէ գարեօլատան ա-
շաղը էնիպ վէ եիւքսէք սէտա իլէ զէվաթը մումալիլէյ-
հիւմայը պիրէր պիրէր եատ . վէ գանղըսընըն պօյնունա

ստի՛ր ճշգրտեալ թէ՛րք տոհմական իրէն՝ պիտո՛ւն ճիշդ և՛
տաճըն չար քիչէսինտէ պուլունան մեղքիւր այնքէ՛ն
կիւյս պիտէ գուլիւ յի խափիյէ յի վեֆդէլատէ իլն աչլուր
ճատըն տէօրաի պիտէն աչլուլ , վալիտէսի , վիրգի-
նէ , վաֆան , վէ Տըրգատ նամ չոճուգ ճիւմէօի եէք
ալիւզ « ա՛հ չրո իրօմէ » տէյէրէք , ճէրգումէնին պոյ-
նուեա սարիլուլար :

Հրոհրօմէ քէնտինի պէծյլէ նազեաճան աճվտիլի զաթ-
լարըն աղուշինտէ կէօրիւնճէ եալլուրդ պիտ ահ տէյէպի-
լիւզ պայրլա գալտը :

Պալատէ իշար գըլլնան պու աճվալի զարիպէնին ֆէրձ
տաօը կիւֆի Հրոհրօմէ մեղքիւր խճնէտէ խապթէ եաթ-
մապա ա խոի իսէտէ , աթըրպապի հաղըգանըն ֆշմու թէր-
թիպաթը ագիլանէլէրինին հիւննի թէէսօիլի կէօրիւլիմ
եանի Հրոհրօմէ մէրգուճան տօգթօրլարըն մէմուլի իւզ-
րէ քեաթիլէն տէֆի ճիննէթ իթմիլ վէ տօճազ ոչաչընտա
պթի ալ սէրսէմիք գալմըշիտի , վաճան օլ կիւն պիտ իքի
սա աթ մուճիլիյէանըն եանընտա օթուրուլ « Մէվկիլիմ
Հրոհրօմէ պի աֆուլաճը թաալա թաքաֆէյն լէքիշ օլ-
տուղուճուլ պուսճա ճէվրու ճէֆանըն աթթըզ Նիհայէթի
կէլմիշ օլմաղըրա աղ կիւնտէն ժիւրատըմըզա նալիլ օլաճա-
ղըմըզա շիւպհէն օլմաղըն » տիյէրէք մէրգուճէյի թէսէլ-
լի խտէր իտի , վէ հէճան օլ կիւնտէն կէրէք քէնտի վէ կէ-
րէք Հրոհրօմէնին վալիտէսի թօրնու Տըրգատ իլն պէրա-
պէր մեղքիւր խճնէտէ քէմալի աադիլիլ իգամէթ իթ-
մէքաճ օլտուգչարը կիպի , քէնտիսի տախի հէր կիւն թէպ-
տիլ գըեաֆիլիլ իլն վիրգիլնէյի ալըպ Հրոհրօմէնին նէզ-
աթիսէ կէօթ իւրիւր վէ ագըլամա գաւաթը Էյլէնտիքաէն սօն-
րա եինէ վիրգիլնէ իլն պէրապէր օթէլէլ ալտէթ իտէր իտի-
վաճան Հրոհրօմէնին սիւրաթլէ քէմալը սըհհէթու
աֆիլիլ իթմէսիտէն մէմուլ օլապ պու ճիւմէթ տէն

զայսի միւսթերին օլտուղտա, հեման իւէրուտէ Խճրաքնը
Թասնավզը իթմիշ օլտուղու մատտէլէ իլէ Մէշրու օլտու
շէօլէքի էվէլա Նիգօլիյի մալիւմիւմիզ Զաւն Զօհի (*) նամ մա
հուտէնին նէգտինէ կէօնտէրիւպ ազճ գուվէթի իլէ մէր
գումէ յի էլտէ իթտիքտէն ոօնրա իքինճի պէֆա զլարագ
մահրուսխանէ յէ կիտուղ սուքէթը մահրեմանէտ Սիվրի
գօզ իլէ կէօրիւշտի, վէ պուտէֆա բէնտիքն ուսր
Նիգօլի օլտուղունու մէրգումա պէեան իթմէքլէ մահա
քէնտի մէնֆաթը, վէ իւէրուտէ նայիլ օլաճադ պաւաէ
թին խաթըր իշիւն պու խուսուստա քիմսէ յէ պիւշէյ տէ
մէմէսին էքիտէն թէնպին իթտի, Սիվրիգօզ զաթէն
քէքքին ֆիքիլիկ պիւք Զօհի օլմաղըլա հէր ճիհէթլէ
Նիգօլինին բէյինէ միւթապաթ իթմէք հազգընպա խա
յորը օլաճաղըն քէնֆիտէրէք պիւլա իթիլպազ մէրգումն
թէքթիքինի գապուլ իթմիշ կտիւս զայսի իլէ իլէ
Ֆէրպապը կիւն Նիգօլի միւսիւ Տէրպաննէն մադա
ղաքնը սոյաուղու կիճէ կիլմիշ օլտուղու էլպիսէ յի կի

(*) Նիգօլի Սիվրիգօզը էվլատը կիպի սէվտիյիւտէն Ըստամ
պօլա կէլիւր կէլմէզ մէրգումը արայրոյ մահրուստա ծլտուղուն
տույնունա թէնպիլ գըյաֆէթլէ կիտուլ կէօրմիւշ, վէ կիւս
Նիգօլի քէնտինէ աքթըրը իթմիշ կիպի մէրգումա պէշիքս հարն
ըգ վէրմիշ իտի, Սիվրիգօզ բարաղարը կէօրիւնճէ մէրգումնա
պանճընն հէր հայտէ ուսթասը Նիգօլինին գաֆատարը վէ պէլ
քիտէ օրթաղը օլտուղունա շիւպէսի գալմայարագ մահրուսիւ
թինին սէպէպինի, վէ օլ միւսսիպէթլէ վալիտէսինի Թանըն է
վինտէ սուլտուղունու, վէ մուգատտէմա քէնտի սիւտամնաը օ
ւմն Զօհիքը գաթընն տաթի պու իլէ նիւնա օլտուղունու կէ
եան իթտիքտէ Նիգօլի տաթի մէքթիւր մատտէ յի վաճանա սիւ
տիւմիշ իտիքի, պու խուսուստա լայնգըլա ալպաթապիլմի
իւն մէրգումէ Զօհիյէ միւրաճա աթ իթմէքլէ գաթաթէքիւ
միշ իտի :

Զայսի իլէ իլէ Զօհիքը գաթընն տաթի պու իլէ նիւնա օլտուղունու կէ

յերէք Վահան իլէ պէրապէր պապը հիւքիւմէթէ կիթ-
տիլէրօ վէ՛Վահան ինկիլիզ Սէֆարէթի թափսիյէսի իլէ տէ-
րագապ մուգատտէմա մահրուսիյէթինի հիւքմիտէն մահ-
քէմէնին ըէյիտի պուլունան զաթըն հուզուրունա չըգա-
րագ խուճուսի պիր միւքեալէմէ թալէպ իթտի, վէ մու-
մաիլէյ յ տախի մէրգիւմը թաազիմ իլէ գապուլ, վէ նէ
տէյէճէյիսի սուալ իտինճէ, Վահան շու վէչհիլէ քէլամէ
աղաղ իտուպ « Մուգատտէմա մահքէմէյի ալիյէնիզ գա-
րարը միւճիւպիւնճէ մուվագգաթէն մահրուսիյէթինէ
հիւքմօյլունապ, վէ պիր միւտէթ հապսօյլունտուգտան
սօնրա մուախթարէն քէֆալէթ իլէ սէպիլի թախլիյէ գը-
լլինըպտա, տէֆաէն հապսօյլուրում գօրգուսըյըլա լօնտրա-
յա ֆիրար իթմիշօյան Վահան նամ քիմէսնէնին սուչսուզ
օլմասը, վէ ասըլ խըրսըզըն Ըստամպօլտա քէմալի իսթի-
րահէթլէ իմրարը էվգաթ իթմէքտէօլտուղու պի ալլուլ-
լահը թաալա անլաշըլմըշտըր » տէյինճէ, մումաիլէյ թա-
աճիւպ իտէրէք, « Էկէր պույուրտուղունուզը ֆիիլէն թաս-
տիգ իտէրսէնիզ տէրէճէյի նիհայէտէ մէֆուունօլաճաղը-
մաշիւպչէնիզօլմասըն, զիրա պէնտէնիզ հէք նէ գատար
օլվագաապէ մէրգսւմ տէլիգանլընըն էօյլէ պիր մէզմում
իշէ իրթիքեապ իթմէյէճէյիսի նասիյէյի հալինտէն ան-
լամըլ իտի խէմտէ, թէէսիւֆ իտէրիմքի կէօրիւնէնի-
մարէլէր զէվալլըյը ճիհէթ ալէ ճիհէթ իթհամ իթմէքտէ
իտիլէր » տէտի, Վահան մումաիլէյհէ ճէվապէն « Վա-
գաա էֆէնտիմ հագգը ալինիզ վար, մէրգում տէլիգանլը
Լօնտրատա պէնտէնիզէ վուգույի հալի, եանի, սօն տէ-
րէճէ ուպթալըզլա թաանի օլունմուշօյան իմարէլէրին քէն-
տինի մահքիւմ իթտիյինի, վէ պու խուսուստա մահքէ-
մէյի ալիյէնիզլին մահգա մէզքիւր իմարէլէրէ նաղարէն ա-
տալէթի իճրա իթմիշօլտուղունու պիլա թէչէքքի իֆա-
տէ իթմիշտիր, իմտի շու ասըլ մատալէթ հասըլ ճէնա-

պը միւլիւքեանէտէ հագգու աստլէթին զահիրի իլէ մազ-
լսւմէ միւքեաֆաթ վէ զալիմէ միւճաղաթ գըլընմազ միւզ-
թեղայի հագգանիյէթ օլաուղունու սիզ տաթի թաատիգ
իտէրսինիզ զան իտէրիմ » տէտի :

Քէյիս էֆէնտի վահանըն իֆատէնիսի տինլէտիքտէն
սօնրա » « հագգանիյէթի զահիրէ չըգարմադ » վէ գանու-
նըն ահքեամընա թաթպիգէն աստլէթի մէվգըյը ինրայէ
վազ իթմէք մէմուրիյէթիմիզին իգթիզասընտան փսէտէ
անճազ տէտիյինիզ սէօզլէրի տէլայիլի գավիյէ իլէ իսպաթ
իթմէնիզ լազըմ վէչիթ » տէյինճէ , վահան , « Պունտան
տա գօլայ շէյ օլամազ , իմտի ազըճըգ քէրէմ պոչու
ըուն » տէյէրէք տըշարը յըգտը » վէ հէման Սիվրիգօզ
իլէ Նիգօլիյի իչէրույէ իախալ իտէրէք Րէյիս էֆէնտիյէ
թագտիմ իթմէքլէ « Պունլարըն իֆատէլէրիստէն հագը-
գաթը հալի անլայապիլիթիսինիզ » տէտի :

Նիգօլի իլէ Սիվրիգօզ օգուեանլարըմըզա մալիւմ օլ-
տուղու կիպի մուգատտէմա ժանըն թալիմաթըյըլէ վա-
հանըն ալէյհինտէ փճրա իթմիչ օլտոնգլարը խապատաթը
եէկեան եէկեան վէ թէֆէրրուաթըյըլա իֆատէու պէ-
եան իթտիքլէքինտէ , Րէյիս էֆէնտի քէմալի իսթիզրազ
իլէ տինլէյուպ , տէրագապ վագապի մէզքիւրէաէ , ետէ
նի օլ կիճէքի խըրսըզըն միւճէրլէտ վահան օլտուղունու
եէմիլլէր իլէ շէհատէթ իտէն կէրէք մաղաղանըն համ-
մալընը , վէ կէրէք տիկէր պէքճիլլէրի ճէլպ իթտիթէք
Նիգօլիյի մէրգումանէ կէօսթէրիւպ « Մուգատտէմա միւ-
սիւ Տըպանեան նամ թիւճճարըն մաղաղասընը կիճէլէ-
յին սօյան խըրսըզ պու ատէմ մի իտի » տէյինճէ , մէր-
գումանըն ճիւմլէսի պիրտէն , « էվլէթ էֆէնտիմ կէճըլ-
միւզ իլէ կիօթաիւք , խըրսըզըն պու ատէմ օլտուղունու
լազըմ կէքտիյի հալտէ եինէ եէմին իթմէյէ հագըրըզ »
տէյուպ , էվլէլէր շէհատէթլէրինի թագտիգ իթտիլէր :

կէօնտէրմէնիդի ընճա իտէրիմ » տէտի :

Մուսաիլէյհ Ռէյիս էֆէնտի Վահանա ճէվապէն « Վագա » հագգընըզ վար պիշարէ Վահանըն Ըստամպուլա կէլտիյինտէն սօնրա ժանըն տէրտէսթ օլունմասը տահա ալս օլըք, հալպուքի մէրգուլմէն ժուգուլի հալի անլայուպտա ֆիրար իտէպիլմէսինի տախի հիսապ թահտընա ալմամըզ լաղըմ կէլիր « Տէյինճէ, Վահան մուսաիլէյհի պու խուս սուսաա թէէմլին իտէրէք, թալէպ իթտիյինի, եանի ժանըն ճիհէթ պէ ճիհէթ իթհամընը հալի օլան մաղպաթանըն պիր սուրէթինի ալտըգտան սօնրա, կէրէք Նիգօլիյէ վէ կէրէք Սիվրիգօզ իլէ խըրվաթա քէֆալէթ իտէրէք, վէ Ռէյիս էֆէնտինին հագայըգչինալըղընտան ըզհարը թէչէքբիւր իթմէքլէ մուսաիլէյհին նէզտինտէն մուֆարէգաթ իթտի :

Վահան Սիվրիգօզ իլէ խըրվաթը մուվագգաթէն Զօհինին խանէփնտէ իսքեան իթտիթուպ մուսաիլէյհայէ պէճիտ թալիմաթլար իթասըյըլա ֆէրտասը կիւնի ժանըն էվինէ կէօնտէրտի, Զօհի դայէթ իշկիւզար վէ պու կիպի իչէրտէ մէլէքէսի տէրքեար պիր աճիւզէ օլմաղըլա, էօհտէսինէ իհալէ գըլընան մէմուրիյէթի Վահանըն մէմուլինտէն գիեատէ պիր հիւսնիւ սուրէթտէ պաշա չըգարապիլտի, շէօյլէքի մէրգուլմէ պիր թագըրիպ ժանըն խանէփնէ կիրդւպ, տուտաղը պէնլի կէնճ պէսլէմէյէ, քէնտիւնին, էօլմիւշ զան իթտիյի էվլատընըն սիւտանասը օլտուղունու, վէ էվլատընըն էլան սաղ օլուպ դայէթ զէնկին վէ նուֆուլը պիր զաթըն թահտը հիմայէթինտէ պուլընտուղունու, վէ էկէր մէրգուլմ չօճուղուն համիսի պուլընան զաթըն էմիրլէրինէ իթաաթ իտէրլէրսէ կէրէք քէնտիլէրինին վէ կէրէք էվլատընըն հագլարընտա խայըրը օլաճաղընը կէնճ պէսլէմէյէ, եանի Սիվրիգօզըն վալիտէսի իլէ, մուգաւտաէմա Սիվրիգօզը Սալլը Տիմիթրի նամ

հայրազնն ըէֆագաթըյըլա խասքէօյտէքի քէնտի խանէսինէ կէթիրէն մալիւմիւմիզ օլան չէհրէ զիւյիւրտի գատընա օլ տէրէճէ չիվէլի պիր լիսան իլէ իֆատէ իթտիքի, մէրգուլմէլէր հայրան հայրան մումաիլէյհայը տինլէմէքտէ իտիլէր :

Զօհի քէնտի սէօզլէրինին մումաիլէյհիւմայէ իթմիշ օլ տուղու թէհասիրի տէրք իտուպ իլավէյի մէգալ օլարագ մէրգուլմէ տուտաղը պէնլի կէնճ գատընա եանի Սիվրի֊ գօզըն վալիտէսինէ խիթապէն « Գըզըմ մալիւմիւն օլսուն քի պէն սէնին հալինի զիեատէսի իլէ աճըրըմ, չիւնքի կէնճլիք պէլասըյըլանամուսընք եէտի մուհապէթինէ թէս լիմ իթտիլին խայըն ատէմին սէնտէն պաշգա պիր չօգ ա չիւֆթէլէր իլէ մինասիպէթի օլտուգտան պաշգա, չօր պաճըսընըն գըզընա նըչանլանտըզընք վէ ազ վագըլթտան սէնի պիւսպիւթիւն թէրք իտուպտէ մէրգուլմէ իլէ իզտի վաճ իտէճէյի մուգարրէր օլմաղըլա կէրէք սէնի, վէ կէրէք սէնիլէ օլան մուհապէթը խաֆիյէսինի պիլէն պու գտտընը (իհթիեարճա գատընը կէօսթէրէրէք) հեր հալտէ խանէսինտէն տէֆու թէպեիտ իաէճէյի չիւպհէսիզ տիր » տէտի, վէ մէրգուլմէ մուխաթիպէլէրինին տիւչարը էնտիլէ օլտուգլարընը կէօրիւպ տէֆաէն քէլամէ աղազ վէ սէօզլէրինի նօգթալայարագ « իմտի իքինիզէ պիրտէն սէօլլէրիմքի, էկէր իլէրուտէ նամուսսուզ վէ սէֆիլ պիր հալտէ գալմանըզը իսթէմէզսէնիզ, տէտիլիմ կիպի մէրգուլմ սախապէթի վէ զէնկին ատէմին մէրհամէթինէ իլթիճա իթմէնիզ լազըմ կէլիր » տէյուպ խաթմը քէլամ իտէրէք մէրգուլմէլէրին ճէվապընա միւնթագըր օլտու :

Զիքրի սէպգաթ իտէն էնգարէլի կէնճ պէսլէմէ զաթէն ժանըն Հրուիքսիմէ նամըյըլա պիր գըզա տիլտատէ օլտուղունու, վէ պիր միւտէթտէն պէրու քէնտինտէն սօսուտուղունու, վէ հաթտա չօրպաճըսընըն գըզընա նըչանլանտըզընը տախի տույմուշ օլուպ, Զօհիլին տէ

տիյի սէօղլէրի թէսիմէ մէճպուր օլտուգտան պաշգա, էօլմիւշ զանն իթտիյի հարամգատէ էվլատընըն պէր հայաթ օլտուղունու մալիւմիւմիզ օլան վագաատէն պիր տէրէճէյէ գատար անլայապիւմիշ օլմաղըլա, Զօհիյէ « Աֆիտէրսինիզ մատամ ազըճըզ պուրատէ օթուրունուզտա պիզ չիմտի կէլիրիզ » տիյէրէք մէրգումէ իհթիեարճա գատըն իլէ պէրապէր օտա գաբուսընտան տըշարըլա չըգտըլար, վէ պիր միւտէթ պիրի պիրլէրի իլէ խաֆիյէն միւշավէրէ իթտիքտէն սօնրա տէֆա Զօհիյին նէզտինէ կէլիպ, էվէլա կէնճ գատըն մէրգումէ Զօհիյէ խիթապէն « Մատէմքի էվլատըմ սաղըմըշ մէրգումըն մէնֆաաթըր չիւն հէր պիր տէտիլինիզի իճրա իթմէյէ հաղըրըմ, վէ պու գատըն տախի (գօճագարըլը կէօսթէրէրէք) վալիտէմ մէգաճընտա օլմաղըլա էզ հէր ճիհէթ պէնիմ իթիխազ իտէճէյիմ թարիգէ սալիք օլաճաղընա էմին օլապիլիրսինիզ, իմտի լութֆէն էվլատըմըն համիսի պուլունան զաթըն էմրի նէտէն իպարէթ իսէ պէեան էտինիզ » տէյինճէ, Զօհի « Մուամիլէյհ զէնկին քիմսէնին էմիրլէրի բէք գօլայտըր, չէօյլէքի, եարըն թարաֆընըզա կէլէճէք օլան հիւրմէթլիւ պիր ատէմէ էվլատընըն էսրարը վէլատէթինի պէեան իտէճէքսին, վէ պու գատըն տախի վուգույի հալէ զիյմէտխալ օլմաղըլա սէօղլինիւզի մէրգումատէմին մուվաճէհէսինտէ թաստիգ իտէճէք տիր, իշթէ չիմտիքի հալ մէրգում մուլազզամ զաթըն արզուսը պունտան իպարէթ օլուպ, իլէրուտէ տահա նէ էմր իտէրսէ պէն եինէ պիզ զաթ կէլիւպ սիզէ պիլտիրիրիմ » տէտի, վէ մէրգումէլէրտէն թէքլիֆինին գապուլ օլտուղունու անլայընճա « Ինշալլահ եինէ կէօրիւշիւրիւզ » տէյէրէք մէմնունիյէթլէ վահանըն նէզտինէ ավտէթ իտուպ էլտէ իտէպիլմիլմիշ օլտուղու մուվաֆագըլթի մէրգումա նագլ իթտի :

Վաճառ ֆերտասը կիւն Զօհինին տէտիյի կիպի իհթի-
եարճա պիր ատէմ Թանըն խանէսինէ կէլիւպ մէրսուլմէ Ի-
քի գատընլարը զայրի ըէսմի օլարագ , պիլ իսթիճվապ ,
Ժանըն մահուտ Թօթալ էպէ նամ աճիւղէյէ եէնի տօղ-
մուշ օլան մասուամը պօղմասընը Թէքլիֆ իթմիշ օլտուղու-
նու , ֆագաթ մէրգուլմէ իհթիեարճա գատընըն պէօյլէ
պիր ճինայէթին իճրասընա միւմանաաթ իթտիյինի , վէլ
հասըլ Սիվրիգօղքն վէլատէթի խուսուսընա այրտ օլան
հէր պիր ահվալը մաղիյէյի պիր քեաղըտա եաղըպ , վէ
մէրգուլմէլէրէ իմգալաթտըգտան սօնրա վահանըն նէզտի-
նէ ավտէթ իտուպ , մէգքիւր քեաղըտը մումաիլէյհէ Թէս-
լիւ իթմիշ իտի :

Ժան , վահանըն մուգապէլէյի պիլ միսլ օլարագ քէն-
տի ալէյհինտէ գուրտուղու տուղաղլարտան զէրրէ գա-
տար մալիւմաթը օլմայուպ , մէրգուլմի հալա Հանըն Ու-
իլէրմին օրթաղը Սըր Ժօրթը զանն իտէրէք , միւսիւ Տէր-
պանեան իլէ կիճէ կիւնտիւղ մումաիլէյհին օրթաղըյըլա
պէիապէր քէնտիլէրինէ իատէյի վիզիթա իտուպտէ իշ
հաղգընտա կէօրիւլէհէքլէրի իւմիւտիւ իլէ բէրվէրտէ օլ-
մագաթա իտիլէր :

ՔՐՐԳՆՃԸ ՖԱՍԸԼ

Պ Ա Լ Օ

Սէրմէտ պէյ մուգատտէմա քիւլլիյէթիւ ախզուիթա իթմիշ օլտուղու Հանրի Ուիլերմիլէ օրթաղը Սըր ժօրժըն Ըստամպօլա կէլմիշ օլտուգլարընը տույմուշ իտի իսէտէ մահզունիյէթինտէն նաշի մէրգուման ինկիլիզլէր իլէ կէօ-րիւշմէյէ ասլա արզու իթմէմիշ իտի, ֆիլ հագըգա միլի մուամիլէյհ էվլատընըն զայպուպէթինտէն տօլայը հըսս իթմիշ օլտուղու ազիմ քէտէր մուրուրի զէման իլէ թէս-քին օլաճագ եէրտէ պիլ աքիս թէքսիլ օլմագտա իտի, զէվալլը իհթիեար (խէյալին տիւշտէ կէօրմէք արուզույի տիտէ վիւ ճան տըր, կէքզ աչմագ խապտէն հէր սուպ-հիտէմ տիւշ վար' տըր սէնսիզ) պէյթին մէնթուգընճա, էքսէրի էվլատընը րիւեասընտա կէօրիւպ մահզուգ, վէ օեանտըղընտա մահզուն օլտուղու կիպի պիր կիճէ եինէ ալէմի մանատէ Մուհիպ պէյի կէօրիւպ հէման «Ահ էվլատըմ նէրտէ գալտըն նիշիւն պէնի պու գատար աղլէթ-տին» տիյէրէք էվլատընըն պօյնունա սարըլմագտա իքէն նակեահան օեանուպ ֆէնա հալտէ մահզուն օլարագ աղլամայա պաշլամըշ իտի:

Մուամիլէյհ պու հալի բիւր մէլալտէ իքէն օտա ուշադլարընտան պիրի կէլիւպ Սըր ժօրժ իլէ պէրապէր պիր քաշ էճնէպի ֆըրէնկլէրին քէնտի իլէ կէօրիւշմէյէ կէլ-տիքլէրինի խապէր վէրտի, Սէրմէտ պէյին հէր նէ գատար մէրգումանը գապուլ իթմէքլիյէ միւսատէսի եօղիտի իսէտէ թէրպիյէյէ ըայէթէն չարնաչար քէնտիլէրինէ միւնթաղըր օլտուղունու խապէր վիրմէսինի ուշաղա էմր իթտի,

վէ պիր իքի տագըգա սօնրա , էօնտէն Հանրի Ուիլերմ
իլէ միւսիւ Ղազարեան , վէ արգալարընտան թէպտիլի
հալու հէյէթ իթմիշ օլտուգլարը հալտէ վահանըլա Մու-
հիպ պէյ օտա գարուսընտան իշէրույէ կիրուպ բիրի մու-
մաիլէյհի սէլամլատըգտան սօնրա միւսիւ Ղազարեանըն
թէրծիմանլըղը վասէթասըյըլա կէօրիւշմէյէ պաշատըլար ,
վէ թապիյի Սէրմէտ պէյին միւսիւ Տէրպանեան իլէ օր-
թագլըգտան այրըլմասը խուսուսընտա պահս աշըլընճա ,
միրի մումաիլէյհ ուշագլարը պուլունան վահան նամխա-
յընըն իրթիքեապ իթմիշ օլտուղու խըրսըլըգտան , վէ
պու մինասիպէթլէ միւսիւ Տէրպանեանըն հարաքեաթը
նալլըգէսինտէն աճը աճը շիքեայէթէ պաշայուպ «Գալ-
պիմէ էն զիեատէ աղըր կէլէն մատտէ զարարու զիեանէ
օղրատըղըմ մէսէլէսի օլմայուպ , իլլա մէրգումըն սէպէ-
պինտէն պիր թանէճիք կէօղիւմին նուրը կիպի սէվտիյիմ
էվլատըմտան իքի սէնէյի միւթէճավուզ այրը գալտըղըմ
մատտէսի տիր քի , պու իֆթիրագ ազ վագըթտան ճա-
մէյի հայաթըմը չաքէչագ իտէճէք տիր » տէյիպ , վէ մի-
սաֆիրլէրի օլտուղունը տախի ունութարագ զարի զարի
աղլամայա պաշատը :

Մուհիպ պէյ բէտէրինին պու հալինտէն միւթէէսիր
օլարագ վահանըն էլինի խաֆիյէն սըգմատա , վէ վահան
տախի միրի մումաիլէյհէ մուգապէլէ իտէրէք պիրագ
տահա քէնտինի զաթթ իթմէսինի իյմա իթմէքտէ իտի ,
Սէրմէտ պէյ կէօղլէրինի սիլէրէք սէօղիւնէ տէվամ իտուպ
« Վէլ հասըլ էվլատըմ ճէհալէթինտէն նաշի պիր խայընը
պանա գարչու թասահհուպ վէ միւտաֆաա իթմէքլէ հէմ
քէնտիսինի տիեարը զուրպէթին գահու ղէմինէ , վէ
հէմտէ պէնի շու սիննու սալիմտէ տէրտը ֆիրագէ սալտը ,
ա'հ Մուհիպ էվլատըմ աճապ էլան պէրհայաթմըսըն » տի-
մէքլէ , հազըրունըն ճիլէրլէրինի բարչալամագտա իտի :

Միևսիւ Ղազարեան Վահանըն կիզլի պիր իշարէթի իւէ միրի մուամաիլէյհին սէօղիւնէ մուգապէլէ իտէրէք « Մազուր պուեուրուն պէյ էֆէնտի , Վահանըն գապահաթը թաստիգ օլունտո՞ւմը , պէլքի էվլատընը մերգուլմըն պիսուլ օլտուղունու պիլէրէք միւտաֆա'ա իտէյօրուտու » տէյինճէ . Սէրմէտ պէյ . « Ահ միւսիւ հէր նէ տախի օլսա շուրասը սահիհ տիր քի սէվկիլի մուհիպիմտէն իֆթիւրագըմըն սէպէպի մահզա էվլատըմ կիպի սէվմէքտէ օլտուղում օլ նանքէօր Վահան . . :

Պու արա օտա գաբուսը պիլա բուխսաթ աչըլուպ մալիւմիւմիզ օլան եիւզ պաշը Տիլավէր ասկերլէրէ մախսուս պիր թավրը սէրպէսթանէ իլէ իչէրույէ կիրտի , վէ հազըրունը սէլամլատըգտան սօնրա քէմալի հիւրմէթլէ Սէրմէտ պէյին էլինի բուս իտէրէք պիր մէքթուպ թագտիմ իթտի , միրի մուամաիլէյհ թապիյի պաշլամըլ օլտուղու մէգալէյի գաթպիրլէ թաաճիւպլէ մերգում եիւզ պաշընըն եիւզիւնէ պագմագտա իքէն , Տիլավէր « Պէյ էֆէնտի լութֆէն օգուեուպտա ճէվապընա հիմմէթ պուլլուրմանըը թէմէննի իտէրիմ զիրա բէք միւսթաճէլ տիր » տէյինճէ , Սէրմէտ պէյ մէքթուպըն իւսթիւնտէ քէնտի իսմու շէօհրէթի եագըլմըլ օլտուղունու անլամագլա զարֆը եըրթուպ էվէլա իմզասընը թէտգըգ իթտի քի « Իզմիրտէ մուգիմ ասաքիրի շահանէ միրալայը թէվֆիգ պէնտէլէրի » եագըլմըլ իտի , Սէրմէտ պէյ միրալայը մուամաիլէյհի բէք էյի թանըր օլտուղու կիպի , զաթէն մերգում Մուհիպ պէյէ , բէտէրի Սէրմէտ պէյ իչիւն վէլինիյմէթիմ տիր տէմիլ օլտուղու տախի օգուեանլարըմըլա մալիւմ տիր :

Սէրմէտ պէյ մէքթուպը մէզքիւրըն պիր քաշ սաթըրլարը անճագ օգուլյապիլմիլ իքէն , պէնզի սօլմայա վէ էլէրի թիթրէմէյէ պաշլատը , վէ պիրազ տահա օգումա :

յա տէ՛վածմ իտիւպ նա կեանքն մէքթուպ էլինտէն տիւշ-
տի , վէ երիւմի պէշ եաշընտա օլան տէլիգանլըլարա մախ-
սուս պիր չէվիքլիքլէ եէրինտէն սըչրայուպ հէման եիւզ
պաշը Տիւլալէրին էլլէրինի թուլթուու , վէ աճըգլը պիր
սէտա իլէ « Ահ էֆէնտիմ տէմէք քի ճիւէր բարէմ էվլա-
տըմ Մուհիպիմ նէֆսին » սուլի գաստ իտէյօրուտու , վէ
սիզ գուրթարտընըզ էօյլէմի . . . ահ սէօյլէ Ալլահ աշգը-
նա օլսուռն սէօյլէ շիմտի սաղմթտըր , նէրէտէ տիր . . .
պէն անսըզ եաշայամամ տիւնեանըն պիր ուճուռնտա տա-
լի օլսա կիտիպ կէօրմէլիյիմ » վէ պիշարէ իհթիեար թա-
րիֆի նազապիլ ճան խըրաշ պիր հալու գալ իլէ սէօզիւ-
նէ տէ՛վածմ իտէրէք « Եարապպիմ սօն նէֆէսիմ չըգմա-
մատան ճիւէր բարէմի պիր տահա թէն կէօզիւ իլէ կէօ-
րէպիլէճէքմիյիմ . . . ահ Մուհիպ էվլատըմ նէրտէսին »
տիմէքտէ , վէ սէլ կիպի կէօզ եաշը տէօքմէքտէ իքէն ,
Մուհիպ պէյ բէտէրինին քէնտի հասրէթի իլէ ճիւէրլէր
բարէլէյիճի ֆէրեատու ֆիղանընա արթըզ թագալթ կէ-
թիրէմէյուպ թարֆէթիւլայնիտէ հէման պաշընա գօյմուշ
օլտուղու գալբաղը պիր թարաֆա աթտը , վէ էյրէթի
սագալընը իլէ մայի կէօզիւլիւնի տախի չըգարուպ պա-
պասընըն գուճաղընա աթըլտը վէ « Բէտէրը ազիզիմ տիւն-
եանըն ուճուռնա գատար կիթմէնիլէ հաճէթ եօգ իշթէ
պէն պուրատայքմ ֆուճաղընըլտայըմ » տիյէրէք էշքը
հասրէթլէ իհթիեար պապաաքընըն եիւզլէրինի կէօզլէրինի
բուս իթմէյէ պաշլատը :

Մէզքիւր տիլ սուղան մէնզարէնին թաֆսիլաթընա կի-
րիշմէյէ լուզում կէօրմէյուպ անճազ չուգատարընը տի-
մէքլէ իթթիֆա իտէրիզ , չէօյլէքի , Սէրմէտ պէյ նա-
կեահան էվլատընը գուճաղընտա կէօրիւնճէ եալընըզ պիր
ահ տէյէպիլիւպ պայըլտը , վէ հէման եէրէ տիւշէճէքքէն
վահան իլէ օղլու մուճալիլէյհի գուճաղլայուպ սէտիրին

իւզերինն էաթըրտըլար, մումաիլէյս պիր չօփ միւհասիր
րուհլարըն թէհասիրի իլէ եավաշ եավաշ այլլարադ կէօզ-
լէրինի աչընճա էլլէրինին պիրինի էվլատը Մուհիպ պէյ
վէ տիկէրինի տախի վահանըն էսկի հալու հիյէթի իլէ
հէմիշէ բուս իթտիքլէրինի կէօրէրէք թաաճիւպ իլէ պիր
մախտումինն վէ պիրտէ վահանըն եիւզլէրինն պագաթ
տուրուր իտի :

Վահան իլէ Մուհիպ պէյ օլ կիւն ծգուեանլարըմըղա
մալիւմ օլան վագաալէրի, վէ չէքիլէն շունճա մէշագ-
գաթլէրին սէրի սէպէպի ժան օլուպ մէրգումըն նէ տէ-
րէճէլէրտէ ալլագ պիր մախլիւգ օլտուղունու պիթ թաֆ-
սիլ Սէրմէտ պէյէ նագլու պէեան իթտիլէր, վէ մումաի-
լէյս վահանըն սուչսուղլուղունու անլայընճա մէրգում-
տան աֆֆ թալէպ իթմէքլէ օղլու Մուհիպ պէյէ տախի
վահանը թասահիւպ վէ միւտաֆաա իթտիլի իլիւն թէ-
շէքիւր իթտիլի կիպի, վահանըն չէքմիշ օլտուղու պուն-
ճա սէրէնճամլէրէ մուգապիլ պի աֆլուլլահը թաալա նա-
յիլ օլտուղու սէրվէթու սաատէթի տուլուպ ճէնապը Հագ-
գա համուս սէնալէր իթմէքտէ ինի, վէլ հաալլ մումաի-
լէյս մահգուղիլէթինտէն նաղը ֆէրտասը կիճէ Հանրի
Ուիլեւմ իլէ վահանըն Միսիրի օթէլինտէ վիրէճէքլէրի
պալօտա հաղըր պուլունմագլըղա տախի սէօզ վիրմիշ իտի :

Սէրմէտ պէյ տէրհալ ֆըգարա վէ միւհթանիյնէ սա-
տագալէր թէվզի վէ գուրպանլար զէպս իթտիրտիլի կի-
պի էվլատընը մուհագգադ պիր էօլիւմտէն գուրթանըմը
օլան գահրիման վէ մէրտ եիւզ պաշըյա տախի աթիյէ-
լէր վիրտի իսէտէ, մումաիլէյս պէեանը թէշէքիւրտէն
սօնրա կիւլիւմսիեէրէք « ինայէթ պուեուրուն պէյ էֆէն-
տի, թէլաշ իլէ թագտիւմ իթաիլիւմ մէքթուպըն մապագը-
սընը օգուեամատընը, ըէճա իտէրիւմ օգուլունուլ, զիրա
միրալայ պէյ հէր հալտէ ճէվապընըղա միւնթագըր տըր »

տէյինճէ, Սէրմէտ պէյ պու տէֆա մէքթուպը մէզքիւրի ալէնէն օգուտու քիմաալի, Մուհիպ պէյին իթլաֆը նէֆս իթմէքտէ իքէն Տիլավէրին եէթիշիւպ գուրթարտըը, վէ պիր միւտէթ քէնտի խանէսինտէ սաքին օլուպ մուախիսա-րէն քէրիմէսի ճէմիլէ հանրմը զէվճէլիյէ իսթէմիշ օլտու-ղունտան իպարէթ օլմաղըլա, միրի մուամիլէյհ իշպու մէքթուպըլա Մուհիպ պէյին արգու իթտիյի թէզէվվիւճ խուսուսընսա բէտէրի Սէրմէտ պէյին ըէյինի իսթիհսալ իթմէք իսթէմիշ իտի :

Սէրմէտ պէյ մախտումինին Ջապէլտէն ֆէրաղէթ կէլ-մէքլէ պիր իսլամ գըզըյըլա թէզէվվիւճ իթմէք արգու-սընտա օլտուղունը, վէ մէրգումէնին քէնտի թանըտըը վէ պիլտիյի նամուսը պիր զաթըն քէրիմէսի պուղունտու-ղունա իֆրաթ մէրթէպէ մէմնուն օլուպ, տէրագապ մի-րաշայը մուամիլէյհէ պիր թէլէզրաֆ քէշիտէ իտէրէք, քէմալի մէմնունիյէթլէ քէրիմէյի միւհթէրէմէլէրինի կէ-լինի վէ էվլատը մէգամըյըլա գապուլ իտէճէյինի, վէ նէգատար չաբուգ օլապիլիրսէ բաքիզէյի մէրսսմէյի ալըպ պիր ան ագտէմ Ըստամպօլա կէլմէսինի միրի մու-մաիլէյհէ ըէճա իթմէքտէ իտի :

Միսաֆիրէր եանի Հանրի Ուիլերմ իլէ միւսիւ Ղա-զարեան վէ Սըր Ժօրժ նամըյըլա Վահան մէմնունիյէթը ազիմէ իլէ վէ պալօտա կէօրիւշմէք շարթըյըլա միրի մու-մաիլէյհ իլէ վէտալաշուպ, հէման Եէնի քէօյ իսկէլէսին-տէն իւշ չիֆտէ պիր գալըղա ըաքիպէն սիւրաթլէ Ըստամ-պօլա վասըլ, վէ Եէմիշ իսկէլէսինէ չըգարագ միւսիւ Տէր-պանեանըն մաղազասընա վարուպ իատէյի վիզիթա իթ-տիլէր :

Ժան իլէ միւսիւ Տէրպանեան մէրգումանը իհթիրամա-թը ֆայըգա իլէ մաղաղա գարըսընտան իսթիգալա իթ-տիլէր, վէ Թարաֆէյն իսթիֆսարը հալու խաթըրտան

սօճրա պիր մըգտար Լօնտրա չէհրինին ըութուղէթի իլէ
բայթահտըմըգ ապու հէվասընըն լէթաֆէթինէ տայըր
միւքեալէմէ օլունուպ եավաշ եավաշ ախզու իթա խու-
սուսընտա պահա աշըլարագ, Սէրմէտ պէյին միւնֆէյի-
լէն չիրքէթտէն այրըլմասը, վէ Վահանըն մաղաղայը սօ-
եուպ ֆիրար իթմէսի մէսէլէսինէ կիրիչիլիւպ, ժան միւ-
սիւք Տէրպանեանտէն զիեատէ Վահանըն հագգընտա աճը
աճը սիթէմլէրէ պաշլայուպ « Եազըգլար օլսուն քէնտի
գատրու գըյմէթինի պիլէմէտի, պէն քէնտիսինի գա-
րընտաշըմ կիպի սէվէրիտիմ » տէյինճէ, միւսիւ Ղազար-
եան տախի, « Էլպէթտէ էօյլէ օլմալը գաբու եօլտաշը
տիմէք գարընտաշ տիմէք տիր, էօյլէ տէյիլմի միւսիւ
Տէրպանեան » տէտի, վէ Տէրպանեան տախի քէլամէ ա-
ղազ պիրլէ « Նիլ հագգըգա էօյլէ տիր, լաքին չիֆայիտէ
պիզիմ միւսիւ ժանըն տէտիյի կիպի քէնտի գատրու գըյ-
մէթինի պիլմէտի, պէն նանքէօրը մէրգումը ժանը սէվ-
տիյիմ կիպի եանի էվլատըմ մէգամընտա սէվէրիտիմ շա-
քին հայըֆլար օլսուն քի նանու նիյմէթի այագ ալթընա
ալտը » տէտի :

Սըր ժօրթ (եանի Վահան) Ղազարեանըն թէրճիմանըլ-
ըլ վասէթասըյըլա միւսիւ Տէրպանեանէ խիթապէն :

— Յագաթ սիզ օլ գատար էսէֆ իթմէմէլիսինիզ, չիւն-
քի Վահանըն չալմիշ օլտուղու ագչէյի Սէրմէտ պէյ թաղ-
մին իթմիշ տիր, տէտի :

— Պէնտէնիզ բարա խուսուսընտան պահա իթմէյօր-
ում, անճագ չիքեայէթիմ մէրգումըն ոտտագաթսըզըլ-
ըլնտան էօթիւրի տիր :

— Տէմէք օլուրքի մէրգումըն խըրսըզ օլմասընա չիւպ-
հէնիզ գալմամըշտըր :

Ժան Տէրպանեանէ ճէվապ վիրմէյէ մէյտան վիրմէյէ-
րէք « Նէ տէեօրսունուզ միւսի, Վահանըն ատի պիր խըր-

սըղ օլտուղու կիւնէշ կիպի աշիքեսար տըր » տէյինճէ ,
Սըր ժօրժ « Տօգրուսու էսէֆէ շաեան տըր տիյէրէք » սիւ-
քիւթ իթտի :

Պատէհու ժանըն մուգատտէմա իշ հագգընտա Սըր
ժօրժա եազմըշ օլտուղու մէքթուպըն պահսը աջըրնճա ,
Հանրի Ուիլերմ ճէվապէն « Պիզ սըր ժօրժ իլէ պու մէսէ-
լէ հագգընտա միւզաքէրէ իտուպ գարարընր տախի վէր-
տիք , շէօյլէքի , եինէ քէլէվիլէ Սէրմէտ պէյ իլէ պիւ եշ-
թիրագ փշէ պաշլատըզընըզ հալտէ իսթէտիյինիզ գատար
մազ կէօմտէրէճէ յիմիպէ էմին օլտպիլիրսինիզ , լաքին պու-
նըյըլա պէրապէր սիպէ էմնիյէթիմիզ եօգ տըր կիպի , ան-
լաշըմասըն , անճագ պու մատտէ գօմբանեամըզըն մէնա-
ֆիյի իզթիզարնտան տըր » տէյինճէ , ժան մէրգումա
ճէվապէն . . .

— Մագաթ մուճաիլէյհ պիզէ ինֆաալ իթմիշ տիր ,
տէտի :

— Պիզ օ խուսուսըն թէսվիյէսի իշիւն խասսէթէն Սէր-
մէտ պէյ իլէ կէօրիւշտիւք , շէօյլէքի միրի մուճաիլէյհի
եարըն ագշամ վիրէճէք օլտուղումուզ պալոյա տավէթ
իթաիք քի , մէրգում իհթիեարըզընա ըազմէն խաթրըմը-
զը գըրմայարագ տավէթիմիզէ իճապէթ պույուրաճագ-
լարտըր , իմտի էկէր սիզ տախի եարըն ագշամ խաթրը-
մազա ըայէթէն թէշրիֆէ ըաղպէթ պոյուրուրսանըզ սի-
զի միրի մումաիլէյհ իլէ պարըշտըրմագ բէք գօլայ օլա-
պիլիւր , վէ պօքնտան գաթինազար պալօմըզը թէշրիֆ պու-
յուրան պազը զէվաթը քիրամ իլէ կէօրիւշտիւպ իլէրուտէ
ֆայիտէ մէնտ օլաճաղընըզ տախի միւհթէմիլ տիք , չիւն-
քի զէվաթը մումաիլէյհիւմանըն Նէքսէրիսի պանքէր վէ
թիւճճար սընըֆընտան տըրլար :

Ժան իլէ միւսիւ Տէրպանեան Հանրինին պու սէօղիւն-
աէն պիրի պիրլէրինին եիւզիւնէ պագտըլար վէ Տէրպան :

նան մուծարիլ յհէ խիթապէն . . . « Տօղրուսու բէք դա-
րիպ թէստաիւֆ տիր պու , զիրա պիզ զաթը ալինիզի խա-
խանէմիզէ տալէթ իտէճէքտիք , չիւնքի տիւյիւնիւմիւզ
վար » տէյինճէ , Սըր ժօրժ (վահան) ըզհարը թաաճիւպ
իտէրէք « Աճայիպ , մատմազէլիմի էվլէնտիրլյօրսունուզ »
տէտի :

— Էվլէթ էֆէնտիւմ , միւսիւ ժանք քէնտիմէ տամատ
իտէճէյիւմ :

— Տօղրուսու բէք մէմնուն օլտում (ժանա խիթապէն)
թէպրիք իտէրիւմ միւսիւ ժան :

— Թէչէքքիւր իտէրիւմ , լաքին պուրատա գապուլ իթ-
մէմ , հէր հալտէ պէնտէ խանէմիզի թէչրիֆէն ֆամիլէա
միզը պաթթընար գըլմանըզը թէմէննի ֆտէրիւմ ,

— Վազաա բէք մէմնուն օլտուրուտում , լաքին չիֆա-
յիտէ միւմքիւն օլամայաճազ տըր , զիրա պալօմըզըն տա-
վէթ թէգլիրէլէրի պիլէ քեամիլէն տաղըթըլմըլ տըր :

Միւսիւ Ղաղարեան սէօզէ միւտախէլէ իտէրէք , « Լա-
քին էֆէնտիլէր էկէր գապուլ պուլլուլուրսա պէնտէնիզ
պիր թէքլիֆ իտէճէյիւմ , էթմէնի միլլէթի տյնի միւճիւ-
պիւնճէ բէսմը նիքեաճըն իճրապը անճա բաղար կիճէպի
օլապիլիր , իմտի եարընքի ճուճա իրթէտի ազչամընչ վէ-
չին վիւվէյի վէ ճիւմլէ տիւյիւնճիլէր տախի պէրապէր
օլտուղու հալտէ պալօմըզը թէչրիֆ պուլլուրուրար , սա-
պահա գատար էյլէնիպ սայքի տիւյիւնիւն իլք կիճէպի
Պէյօղլունտա եարմըլ օլուրուզ , վէ իրթէտի բաղար կի-
ճէտի տախի պիզ Եննի գաբույա էֆէնտիլէրին խանէլէրի-
նէ կիտէրէք նիքեաճ բէսմիւնտ հաղրր պուլլունուրուզ , զան
իտէրսէմ պէօյլէ բէք մինասիպէթլի օլուր , քէ տէրսի-
նիզ էֆէնտիլէր » տէյինճէ , Հանրի իլէ Մահան իքիսի պիր
աղըզ « Հ'այ հ'այ բէք ալա բէք մինասիպ ջըլլէք » տէյ-
վապ , Միւսիւ Ղաղարեան ճէպիւնտէն իքի էիւզ լիւրալըզ

գատար պանգնօթ չըգարուպ ժանա Թագտիմ իթմէքէ
« Աֆֆընըզա մաղրուրէն պու մէպլաղը եիւզ կէօրիւմլիւյի
մէգամըյըլա Թագտիմ իտէրիմ » տէյինճէ , Հանրի տա-
խի մուժաիլէյհէ իմթիսալէն « պէնտէնիզ տախի օլ շէ-
րէֆտէն մահրում գալմագ իպթէմէմ » տէյէրէք , օլ տա-
խի պիր տէսթէ պանգնօթը սայմագսըզըն ժանըն ավու-
ճընա պըզըշտըրտըգտան սօնրա Վահանա խիթապէն « Էյ
հիւրմէթլիւ ժօրթմ սիզին հէտիյէնիզիտէ կէօրէլիմ » տէ-
տի , վէ ժօրթ (Վահան) տախի մէրգումա ճէվապէն « Պէն-
տէնիզ հէտիյէմի պալօյա Թէշրիֆ իթտիքլէրինտէ ումու-
մէն մուվաճէհէսինտէ Թագտիմ իտէճէյիմ » տէտի , վէ
կիւլիւսնիյէրէք « Զիրա մալիւմը ալինիզ տիր քի պէնտէ-
նիզ շաշապը սէվէր պիր ատէմ օլտուղումտան հէտիյէ-
մին մէսթուր գալմասընը իսթէմէմ » սէօղլէրինի իւսվէյի
մէգալ էյէտի :

Վահանըն պու սէօղլէրինին մանասընը Հանրի իլէ միւ-
սիւ Ղաղարեանտան մատէ քիմսէ անլայամագ իտի , հէլէ
ժան տէսթէ իլէ պանգնօթլարը կէօրիւնճէ կէօղլէրի երլ-
տըզ կիպի բարլայարագ « Թէշէքքիւր իտէրիմ , էկէր միւ-
սիւ Տէրպանեան տախի գապուլ իտէրոէ պուեւլտուղու-
նուզ կիպի եաբարըզ » տիյէրէք չօրպաճըսընա կիզլի պիր
իշարէթ իթտի , վէ մէրգում տախի բէք մէմնուն օլու-
րուտղում , (ժանա խիթապէն) հալպուքի միւսիւ ժան բէ-
տէրինիզ Մարգար աղայր նէ եաբալմ , մէրգում ալիլ
վուճուտ օլմաղըլա . . :

Վահան մէրգումըն սէօղլիւնի քէսէրէք « Պէնտէնիզ պիր
սէտեա կէօնտէրիլիմ » տէտի . անճագ միւսիւ Ղաղար-
եան Մարգար նամընը իշիթտիյինտէ պիրտէն պիրէ սար-
սըլալը իսէտէ քէնտինի Թօրլայարագ « Տէմէք օլուր քի
պու միւշկիւլ տախի հալլ օլուպ պիթտի , իմտի սէօղ վէ-
րիրսինիզ տէյիլմի » տէյինճէ մէրգուման տախի « բէք

ալա » տիյերէք ֆերտասը կիճէ պալօյա կիթմէյէ գա-
րար վերտիլէր , վէ միսաֆիրլէր տախի մահալի մէզքիւր-
աէն մուֆարէգաթ իտուպ անճագ կէճ վագքթ օթէլէ
ավտէթ իթտիլէր :

Երթէսի կիւնիւն սապահասը վահան , Սուրբ Փրկիչ
խասթախանէսինտէ խասթա հալտէ եաթմագտա օլան
սարհօջ գասպարըն էօլիւմ հատտինտէ օլտուղունըն խա-
պէրինի ալըպ վիրգինէյէ պիլտիրմիշ իտի , մերգումէ զա-
թէն Ըստամպօլա կէլէլտէն պերու բէտէրինի էլան կէօ-
րէմէմիշ , վէ մերգում Գասպար հէր նէ գատար բէտէր
իսմինէ շայէսթէ պիր ատէմ տէյիլ իտի իսէտէ պու ճիւմ-
լէ վիրգինէ էվլատլըգ վագիֆէսինի իճրա իթմէք իսթէ-
յուպ , պիր տէֆա օլտուն պապասընը կէօրէպիլմէք ար-
զուսըյըլա սուղան օլմագտա իտի քի . պու խապէրի տու-
յար տույմագ զէվճի Հանրի իլէ վահանը տախի պէրա-
պէր ալարագ Փրկիչէ կիտուպ պապասընըն եաթմագտա
օլտուղու տայիրէյէ կիրէրէք Գասպարը հէման ճան չէ-
քիշմէք իւզրէ պուլտու , ֆիլ վագք Գասպար իքի կիւն-
տէն պերու քիմնէյի թանըմագտա իտի իսէտէ հիք-
մէթտէն օլարագ քէրիմէօինին պաշը ուճունտա պուլուն-
տուղունու հըսսի թապի իլէ անլայուպ նակեհան կէօզ-
լէրինի աշտը , վէ գըզընը թանըեարագ « Ահ գըզըմ վիր-
գինէմ բէտէրինին հալինի կէօրիւյօրմուսուն . . . ահ վիր-
գինէմ սանա իթմիշ օլտուղում խայընլըղը աֆ էյլէ »
տէյինճէ , « վիրգինէ մերգումըն պօյնունա ռարըլուպ ,
« Հայրը պապաճըղըմ հայրը սէն պանա խայընլըգ իթմէ-
յուպ պիլ աքիա էյլիք իթմիշ օլտուն » տէտի իսէտէ ,
Գասպար մերգումէսին տէտիյի սէօզլէրի փշիտէմէյուպ
քէնտի սէօզիւնէ տէվլամ իտէրէք « Ահ գըզըմ պիշարէ
վալիտէնէ էթտիյիմ խայընլըղըն ճէզասընը գաթ պէ գաթ
չէքտիմ փ վէ սէն տախի իսթէմէյէրէք պէնիմ պու հալիմի

կէօթիւպ վալիտէնին ինթիգամընը ալմիշ օլտոււն , լաքին օղլում նէրէտէ . . . Տըրդատըմ նէ օլտու , էյ վահ մեր- գումը կէօրմէտէն էօլէճէյիմ » տիմէքլէ միւէպպէտէն կէօղլէրինի գաբատը :

Յիւ ֆագը Դասպար վիրքինէնին էվլէնտիյինի վէ սաա- տէթը հալինի անլամայա միւքթէտիր օլամաեարագ , վէ Տըրդատ նամ էվլատընը տախի կէօրէմէյերէք էօլմիւշ , վէ պու սուրէթլէ զէվճէսինէ իթմիշ օլտուղու խայընլըղըն ճէզաբընը չէքմիշ իտի :

Վիրքինէ մուգատտէմք լամուճատը խայըն Մէլզօնըն վէֆթթը հէնպեամընտա իթմիշ օլտուղու կիպի բէտէրի- նին ճէսէտի պաշը ուճուճտա տիզ չէօքիւպ աղլաեարագ մէրգումըն կիւնահլարընըն աֆֆը խուսուսընտա ճէնապը Հագգա տուա , վէ փաթիրահէթը ըուհը իչիւն մէզքիւր մուգատտէս մահալտէ պուլունան պիչարէկեանէ միւքէմ- մէլ պիր զիեաֆէթ քէշիտէ օլունմասընը էմր իթմէքլէ մահզունու ձիւքէտտէր զէվճի Հանրի վէ Վահան իլէ պէ- րապէր Պալըգլը գապրիսթանընտա բէտէրինին նաշընը տէֆն իթաթիրտիքսէն սօնրա ագչամ իւսթիւ օթէլէ ալ- տէթ իթտիլէր , վէ մէրգումէ հէր նէ գատար օլ կիւն մահզունէ փախ իսէտէ զէվճէսի իլէ Վահանըն իպրամընա տայանամայարագ չարնաչար թօալէթ օտապընա կիրուպ էն աղըր էլպիսէսինի վիյինտի վէ էն պահատար միւճէ- վէհրաթընը թագընուպ պալօյա կէլէճէք օլան զէվաթը իսթիգպալ իթմէ չէ հագըրլանտը :

էյեամը մէզքիւրէ գարնավալ մէզքիմի , վէ հավալար տախի ղայէթ միւսախտ օլմալըլա հէր նէնէ աստէթտէն օլ- տուղու կիպի Պէյօղլունուկ պէօյիւք ճատտէսի օմուզ օ- մուզու սէօքմէզ պիր գալապալըգ , վէ արգա սօգազլար- տա տախի էշքեալը աճիպէ իլէ թօհաֆ թօհաֆ մասքէյի վէ մասքէսիզ մասխարալէր չալկը վէ կէօնա կէօն ահէնկ-

լէր իլէ կիւնտիւզ ագչամագատար ՝ վէ կիճէլէրի տախի սապահա տէկին կեզմէքտէ , վէ սայէյի Շահանէտէ հէր քէս հատտինճէ մէզագըր մէշրէպինի իճրա իթմէքտէ օլտուղու միսիլու , Վահանըն թէրթիպ իթմիշ օլտուղու պալօ տախի գարնալալըն սօն հաֆթասը եանի (անճարակ պըսակ) տէնիլէն բաղարըն ճումա իթթէսի ագչամըսընա թէսպտիւֆ իթմիշ օլուպ , մումաիլէյհ իքի կիւն էվէլ պալօնըն միւքէմմէլ վէ միւթանթան սուրէթտէ իճրասը խուսուսընտա մէսարիֆաթը քիւլլիյէ իլէ հէր պիր լէվազիմաթը թէհիլլէի թտիրմիշ իտի , շէօյլէքի իգամէթ իթտիքլէրի (Օթէլ Լանկըթէրին) եանի Միսիրի Լօգանթասընըն վասի սալօնը հատտու հիսապէ կէլմէզ մումլար իլէ թէնվիր քըլընմըշ , վէ չար թարաֆը տախի լիմօն աղաճլարը վէ լէնկէարէնկ չիյէքլէր իլէ տօնաթըլմըշ օլուպ , գարուսըն սաղ թարաֆընտա իշրէթ պիւֆէսի վէ սօլունտա տախի մուզիքաճըլարըն օթուրաճագ մահալլէրի թէֆրիգ դըլընմըշ օլմաղըլա , սալօնըն թա ճէպհէսինտէ ղայէթ քէպիր ինկիլիզ վէ Օսմանըլը պայրագլարը քիւշատէ օլունմուշ իտի , վէլ հասըլ մահալի մէզքիւրըն մէֆրուշաթու թէգեինաթը թարիֆտէն միւսթաղնի պիր հալտէ իտի :

Պատէլ թաամ միսաֆիրլէր կէլմէյէ պաշայուպ , վէ սաաթ կիճէնին իւշիւ սուլարընտա Տերպաննան իլէ ժանըն տիւյիւնճիլէրի վէ մատմազէլ Զապէլ տախի թէլլի բուլլը կէլինլիք էսվապը լապիսէ օլտուղու հալտէ միւթէատտիտ արապալար վէ սէտեալէր իլէ մահալի մէզքիւրէ վասըլ օլունճա , պանտա մուզիգա տախի ահէնկէ պաշատը , վէ էվէլա նէրտիւպանըն իքի ճիհէթինտէ ղայէթ թէմիզ կիլինմիշ էլլէրինտէ պէյազ էլտիվէնլէր վէ պօյունլարընտա պէեազ պօյունպաղլարը պաղլը (կարսօնլար) պաշալըր աչըգ օլտուղու հալտէ սաֆ պէսթէյի թաազիմու թէքրիմ օլմաղըլա մէրգուլմանը գարշըլատըգլարը կիպի նէր-

տիւպանըն պաշնտա Հանրի իլէ ժօրթ (Վահան) վէ ռալ-
օնտա տախի միւսիւ Ղաղարեան իլէ մատամ հանրի եա-
նի Վիրքինէ կէլին իլէ կիւվէյիլ վերէֆագաթլարնտա
պուլունան միսաֆիրլէրի իսթիգպալ իլթաիլէր, վէ ատէթ-
տէն օլտուղու հալս խաթըր սուալինտէն սօնրա եինէ
սազու սէօզէ միւպաշիրէթ օլունտու :

Ժան իլէ կէլին միսաֆիրլէրին իլինտէ վալիտէսի էլի-
զա տախի պուլունմագտա իտի, անճագ պապալըղը Մար-
գար աղա ալիլ վուճուտ օլտուղունտան պալոյա կէլէ-
մէտիլի կիպի, մատամ Տէրպանեան տախի տիւյիւն խա-
նէսինի եալընըզ պըրագմամագ, վէ իրթէսի բազար կի-
ճէսի վուգսւ պուլաճագ օլան ճէմիլէթ իլինէ կվճէ լու-
զումը կէօրիւլէն շէյլէրի նըզամա դօյմագ միւլապէսէսի
իլէ խահնախահ էվինտէ գալմըշ իտի, վէ չու տախի խա-
ֆի օլմայաքի, Ժան խանէսինտէն չըգտըղընտան պիրչա-
րեէք սօնրա Զօհի խանէյի մէզքիւրէ կէլէրէք էնգարէ-
լի պէսլէմէ իլէ մալիւմիւմիլ օլան գօճա գարըյը ալըպ
տըշարըյա չըգտը, վէ եէնի գարուտան Սուլթան Պաեա-
զըտա գատար եիւրիւյէրէք մահալի մէզքիւրտէ պիր ա-
րապաճըյա « Զաբըգ պիզի Պէյ օղլունա կէօթիւրմէլիսին
գաչ զուրուշ իսթէրսէն վիրէճէյիմ » տէմիշ, վէ արապա
տախի սիւրաթլէ եօլա չըգմըշ իտի :

Միսաֆիրլէրին պալօեա վիրուտլէրինտէն եարըմ սա-
աթ սօնրա խատէմէլէրին էն դըտէմլիսի սալօնա կիրուպ
Սէրմէտ պէյ էֆէնտինին թէշրիֆինի, վէ մումաիլէյին
արգասընտան իւշ նէֆէր աղըր միսաֆիրլէր տահա կէլ-
միշ օլտուգլարընը հազըրունա թէպշիր իտինճէ, եինէ պէր
մէնվալը մուհարրէր մէրգուլման տախի թաագիմ իլէ գա-
պուլ օլունտուլար, Սէրմէտ պէյտէն սօնրա կէլէն միսա-
ֆիրլէր, թէպտիլի հալու գըեաֆէթ իթմիշ օլտուգլարը
հալտէ, եիւզ պաշը Տիւլմէր իլէ Մուհիպ պէյ վէ Նիգօ-

լի իտիւնք , մէրգումաննն սալօնա մուվասըլէթլէրինտէն սօնրա հէման բաքսա պաշլանըլուպ քէմալի կերմի իղէ տէվլամ օլունմագտա իտի :

Սա'աթ կիճէնին եհտիսինտէ պալօտա պուլունանլար պիր նէշէյի կերմա կերմի իլէ շամբանեա շիշէլէրինի պօշալթմագտա վէ պիր եանտան տախի բագս իթմէքտէլէր իքէն , նակեահան էշքեալը աճիպէ վէ գատըն իլէ էրքէք գըլաֆէթլէրի կիլինմիշ պիր սիւրիւ մասխարալէր սալօնա տօղրու եիւրքիւիւ իթտիլէր , վէ հագըրուն մէրգումաննն պէօյլէ խուսուսի պիր պալօեա սիւրսալ կէլմէլէրինէ թաաճիւպ վէ ըզհարը հիտէթ իթտիլէր իսէտէ , Սըր ժօրթ մէրգուման մասխարալէրին եապանճը օլմատըգլարընը պէյան իթմէքլէ մէճլիսէ տախիլ իթաի , վէ անլէր տախի կէրէք իշու իշրէթէ վէ կէրէք բաքսա իշթիրագ իթտիլէր , ֆադաթ պու արա էլիզաննն պիր թագրիպ ժաննն եաննա եագլաշըպ գուլաղընտան պիր շէյ ֆըսըլտամըշ օլտուղունու , վէ ժաննն տախի պէնգինին սօլտուղունու վահան չագմըշ օլմաղըլա միւսիւ Ղազարեանէ տախի պիր իշարէթ իլէ անլաթտը , վէ մէրգում տախի էլիզայը տիգգաթ իլէ սիւզէրէք թիթըէմէյէ պաշլատը , վագաա էլիզա միւսիւ Ղազարեանը կէօրիւր կէօրմէզ թանըմըշ , վէ պու վէխիմ թէսատիւֆի օղլունա խապէր վիրմէքլիյի քեարը ագիւլատտ իթմիշ իտի :

Պիր մըգտար տահա զէֆգու սէֆայէ տէվլամ իտիլտիքտէն սօնրա , ժօրթ (վահան) հուզգարըն աշգընա շարապ թէքլիֆ իտինճէ , թապլիյի մուղիգա սիւքիւթ իթմիշ , վէ բաքս տախի մուվագգաթէն թաթիլ օլունա մուշ իտի , ժօրֆ գատէհի էլինէ ալարագ էվէլա Սէրմէտ պէյ իլէ միւսիւ Տէրպանեանէ խիթապէն « Շէրէֆինիզէ էֆէնտիլէր » տէյէրէք նուշ իտուպ , վէ պատէհու « Պու տախի կէլինիմիզին աշգընա տիմէքլէ շէրապը իշտի , հա-

զըրրուն տախի մէրգումնա իմթիսալ իթտիքտէն սօնրա ճիւմ-
լէսի եէք ավազ « Կիւվէ յիմիզին աչգընա տախի իչէլիմ »
տէյուպ գատէհլէրինի էլլէրինէ ալաւլար , վէ « Թօգա
թօգա իտէլիմ » տէյու գատէհլէրի պիրպիրլէրինէ չարբ-
տըգլարընտա , Ժան տախի քէնտի գատէհլինի Ժօրժըն գա-
տէհլինէ տօգումնտուրաճագ իքէն , մէրգում էլինի չէքիւպ ,
հազըրունա ճէվապէն « Էյի ամմա էֆէնտիլէր էվէլա
կիւվէյի էֆէնտի սիգէ թագտիմօլունմալը , եանի մուճա-
իլէյհին առալէթը զաթիյէսինէ , վէ մալիք օլտուղու խա-
սայիսի մէմուհէսինի տայրը պիր նալթգ իյրատ օլունմա-
սը էլգէմտիր , պէնտէնիզ պիլ իֆթիխար պու մէմօրիլէ »
թի տէրիւհտէ իտէրիսէմտէ , էվէլա հէտիյէմի կէլինիմիզ
ճէնապլէրինէ թագտիմ , վէ իյրատը նուլթգ իթտիքտէն
սօնրա կիւվէյիմիզ միւսիւ Ժան իլէ ղայէթ նէչէլի վէ տա-
հա տօղրուսու ղայէթ չիտէթի պիր թօգա իտէճէյիմքի ,
գատէհլէթիմիզին միւսատէմէսինտէն գըղըլըմլար զուհր
իտէճէք տիր զան իտէրիմ « տէյէրէք մուգատտէմա Տէր-
պանեանըն գանասընտան Նիգօլինին աչըրմըչ օլտուղու
պըրլանթա երեզիլի ղայէթ միւսէննա վէ ալթունտան մա-
մուլ պիր գուլթու տէրունինտէ մահֆուզ պուլունտուղու
հալտէ սազըգ չօրպաճըսը միւսիւ Տէրպանեանէ թօգ-
տիմ Խուպ « Պու երեզիլիան պէնճէ զիեատէսի իլէ է-
հէմիլէթի օլմաղըլա մահզա քէրիմէ հանըմընըլա լայըգ
կէօրտիւմ , իմտի լուլթֆէն մատմազէլ թարաֆընտան գա-
պուլ իթմէնիզի րէճա իտէրիմ » տէտի :

Միւսիւ Տէրպանեան , կէրէք Ժան վէ կէրէք հազըրուն-
տան պազըլարը կիպի Սըր Ժօրժըն ասլա թիւրքէ պիլ-
մէտիլի հալտէ պէօլէ պիրտէն պիրէ լիսանը մէզքիւրի
ղայէթ ֆասիհ թէլաֆֆուզ իթմէսինէ վէ տէտիլի սէօզ-
լէր իլէ միւհէրրէտ պիր շէյ անլաթմագ էֆքեարընտա օլ-
տուղունոճ ֆարգ Խուպ թաաճիւպ իտէրէք մաքինալա :

րի պիւր հաւելէ « Թէ՛քքիւր իտէրիմ » տիմէքլէ երեզիւյի աւտը , վէ մահֆաղանըն գարաղընը աչարագ քէնտիւնին մուգատտէմա չալտըրմըջ օլտուղու երեզիւյի կէօրէնճէ թա՛մահլապիւնի զարթ իտէմէյուպ քէնտու քէնտույէ « Եարապի նէ աղրէպ իշտիր պու » տէտի , վէ հէման ժանա կէօսթէրէք « Ժան շունա պագ չալտըրտըղըմըգ երեզիւք պու տէյիլժի » տէտի :

Ժան մէգքիւր երեզիւյի կէօրէրէք չօրպաճըսընտան օն գաթ զիեատէ տիւշարը քնտիշէ օլուպ թիթրէմէյէ պաշլատը , վէ խէլէճանլը պիր սէտա իլէ « Էվէթ օ տըր » տէր տէմէզ , երեզիւ մասքէլի մասխարալէրտէն պիրի պաղթէթէն իլէրլէյուպ Ժանըն եանընա կէլտի , վէ մէքգումըն մուգատտէմա Մանեօյա վէրտիյի , վէ մուսխարէն Հըրիբսիմէյէ սէօզ պաղը տէյու կէթիրմիշ օլտուղու Մէտալեօնը Ժանա թագտիմ իտէրէք « Էհ միւսիւ Ժան պու մէտալեօն տախի կէլին հանըմա պէնիմ հէտիյէմ օլտուն , պունուտա Վահան չալմըշ տէյիլտիրա իմտի քէնտի մալինիզ կիպի գապուլ իտէպիլիբսիւնիզ » տէտի :

Ժան արգա արգայա վուգու պուլան պու մէմուլին զայրի հալլէրէ հիշ պիր մանա վիրմէյուպ շաշըրմըջ գալմըջ իտի , Ժօրթ (Վահան) մէրգումըն պու ըվթըրապընը կէօրէրէք Տէրպանեանէ խիթապէն « Լաքին Էֆէնտիլէր նէ՛ վար նէ՛ օլտունուզ « տէյինճէ , Տէրպանեան » տօղրուտու բէք աղրէպ պիր հալ տըր պու , սիղէ հէքեայէսիւնի իթմիշ օլտուղում կիպի պու երեզիւյի Վահան գասպամտան . . .

Վահան հիտէթինտէն պաշտան այազա գատար թիթրէյէրէք , մէրգումըն սէօզիւնիւ գաթ պիր լէ քէնտի տէվամ իտուպ . . .

— Չալմըշ տըր տէյէճէքսին տէյիլժի , Լաքին պու Մէտալեօն նէա տէրսին , տէտի :

— Անը պիլմէյօրում, լաքին եէմին իտէրիմքի պու եիւ .
զիւյի Վահան չալմը իտի, (ժանա խիթ ապէն) տէյիլմի ժան
սէօյլէսէնէ , չալտըրտըղըմըզ եիւզիւք պու տէյիլմի տիր :

— Էվէթ պու . . . օ եիւզիւք տիր քի . . . :

Վահան մերգումա մէյտան վիրմէքսիզին « Էվէթ պու
օ եիւզիւք տիր , պէն տախի շահաւոթի իտէրիմ , ֆա-
գաթ Վահան չալմը օլմայուպ իլլա սէն , անլատընմը ալ-
չազ , սէն քէնտին Նիգօլինին վասէթասըյըլա գասատա
պուլունան ալթունլար իլէ չալտըն » տէյինճէ , ժան ա-
թէշ կիպի գըզարարազ « նօ տէյօրսուն միւսիւ սայըզ-
լայօրմուսըն եօխաս սարխօշմը օլտուն » տէտի :

— Հայր՛ը ալչազ մէյուն հայրը ճիտտի սէօյլէյօրումքի ,
սէն միսլի պուլունմազ ալչազ վէ խայըն չաբզընըն պի-
րիսին . . . :

Ժան մերգումըն իւզէրինէ հիւճիւմ իտէր կիպի պիր
հարաքէթ իպրազ իտէրէք « Լաքին սէն քիմօլույօրսունքի
պանա . . . »

— (Վահան մերգումըն սէօզինի քէսէրէք) ա' պէնիմ
քիմ օլտուղումու պիլմէք մի իսթէրսին . . . :

Բէք ալա , կէրէք , պէնիմ քիմ օլտուղում վէ կէրէք
սէնին նէ մէրթէպէ խայըն պիր ճանի օլտուղուն չիմտի
անլաշըլաճազ տըր , տէյէրէք , ղայէթ ուսթալըզլա Հինտ
մէմալիքինտէ եաբտըրըպտա եիւզինէ կէչիրմիշ օլտու-
ղու տէրիյի պէյազ սագալըյըլա սըյըրըպ աթտը ,
վէ քէնտի էսկի հալու հիյէթի եանի Վահան օլտուղու
զահիրէ չըզընճա , ժան աւոթթա եէտի պաշլը պիր էթ-
տէր կէօրմիւշ կիպի տէհչէթինտէն կէրի կէրի կիթմէյէ
պաշլաստը , վէ միւսիւ Տէրպանեան տախի սօն տէրէճէ
հայրէթ իլէ « Իլահի նէ կէօրմէքտէյիմ . . . Վահան տըր
Վահան տըր » տէտի , վէ այագտա տուրաճազ մէճալի
գալմայուպ սանտալիյէնին իւզէրինէ եըղըլա գալտըղը կի-

պի , Զապէլ տախի օլտուղու եէրտէ պայըլմըչ իտի :

Վահան տէրագապ միւսիւ Տէրպանեաննն եաննա վա-
րուպ էլինի բուս իտէրէք « էվէթ վէլինիյմէթիմ էվէթ
պէնտէնիզիմ, Վահանըմ, էվլատընըզըմ, լաքին թէէսսիւֆ
իտէրիմ քի էլինիզտէ պէօյիւմիւչ օլան պէնիմ կիպի սուչ-
սուզ պիր ատէմի լայըզըյըլա թահգըզ իթմէտէն , ֆա-
միլեանըզըն նամուսընը բայիմալ իտէն պէօյլէ պիր խապի-
սին սէօզլէրինէ չօնուզ կիպի գաբըլարագ պէնի օլ տէ-
րէճէ թագեիգ իթտինիզ քի նիհայէթ հէր պիր հագարա-
թը կէօզիւմէ ալարագ , վէ ճանտէն ազիգ սէվտիյիմ նը-
չանըմը , պիրատէրիմ մէգամընտա օլան ահպապըմը վէ
խիւլասայի քէլամ պէնտէն պաչգա եարու մույինի օլմա-
յան իհթիեար վէ ալիլէ վալիտէճիյիմի պիլէ եիւզ իւսթիւ
պըրաղարագ ֆիրար իթմէյէ մէճպուր օլտում, ֆագաթ
ճէնապը Հագգըն էմըը իլահիսի իլէ պու ֆիրար հագգը-
մա օլ տէրէճէ խայըրլը օլտու քի , պու կիւն.քի կիւն հատ-
տու հիսապա կէլմէզ պիր սէրվէթէ մալիգ պուլունմագ-
տայըմ , վէ իշթէ պու սէրվէթին սայէսինտէ կիւվէյի ին-
թիխապ իթտիյինիզ մէլունըն նէ մուզիր պիր ճանվէր օլ-
տուղունը զահիրէ չըգարմագլա , պիչարէ քէրիմէնիզի պու
տէհչէթլիւ եըլանըն զէհիրլի ազուչինտէն խէլաս իթմէյէ
մուվաֆֆագ օլտուղում իչիւն ճէնապը Հագգա թէչէք-
քիւր իտէրիմ « Տէտի , վէ հագըրունա խիթապէն » իշթէ
էֆէնտիլէր պիրաղ էվէլ վատ իթտիյիմ նուլթըր սէօյլէ-
տիմ « Տէյինճէ , ժան եիւզիւնտէ ըէնկ գալմամըչ օլտու-
ղու հալտէ բէբէլէյէրէք » լաքին տէտի.քլէրինին իսպա-
թընա գատիրմիսին « Տէտիյի կիպի , միւսիւ Տէրպանեան
ժանըն պու սէօզիւնտէն նէֆէս ալարագ » էվէթ իսպաթ
իթմէլիսին « Տէր տէմէզ , Վահան թաաճիւպ իլէ չօրպա-
ճըսընըն եիւզիւնէ պագաւրագ » տէմէք քի էլան սէօզլէ-
րիմէ ինանմայըպ իսպաթ իսթէյօրսունուզ էօյլէմի , բէք

ալա ծնտանտա գօլայ չէյ օլամաղ » տէյէրէք էլի իլէ մասքէէ մամարանլարը կէօսթէրինճէ , մէրգումմն թարֆէթիւլայնիտէ պիր զէնպէրէք եայլնտան թահրիգ օլուր կիպի մասքէլէրինի սըյըրրալ ճիւմէսի պիրտէն եանի , Հըռիբսիմէ , Մարիզօ , Մանեօ , Էնգարէլի պէսլէմէ իլէ րէֆիգէսի իհթէյարճա գատըն , սապըգ եազմաճը վէ Սիվրիգօզըն սիւտ աննէսի Զօհի , Սիվրիգօզ Նիգօլի , խըրվաթ , եիւզ պաչը Տիւղէր , վէ Մուհիպ պէյ , կէլիւպ ժանըն էթրաֆընը իհաթա իթտիքլէրինտէ , վահան տէֆա քէլամէ աղազ իտուպ « իշթէ ալլագ ճանվէր պու զէվաթըն էքսէրիսի տախի պէնիմ կիպի հըքսու թամալընըն վէ չէհվէթը հայվանիյէնին գուրպանլէրի տիրէր , էվէթ պունլար մահզա տէտիքլէրիմի պիրէր պիրէր իսպաթ ի տէճէքլէր տիր » տէտիքտէն սօնրա , եինէ միւսիւ տէրպանեանէ խիթաղէն , « Պունլարտան մատէ մահքիւմիյէթիմի հիւքմ իտէն հէյէթին ըլյասէթի թարաֆընտան կիւվէյինիզ հագգընտա վէրիւմիշ օլտուղու գնարարը վէ շու քեաղըտը տախի ալըճա օգուլապիլիրսինիզ » տէմէքլէ ինկիլթէրրա սէֆարէթինէ կէօստէրիւմիշ օլան ֆազպաթանըն պիր սուրէթինի վէ Էնգարէլի պէսլէմէ իլէ թէֆիգէսի գօճա գարընըն իմզալէրի իլէ մումզի մալիւմիւմիզ օլան քեաղըտը տախի չօրպաճըսընա թագտիմ իթտի :

Տէրպանեան ալըգ ալըգ քեաղըտլարը ալտը վէ իւսթիւնքէօյիւ օգուլաքաղ տէրան կիւվէյիսինին եանի ժանըն վահան իլէ Հըռիբսիմէնին ալէյհլէրինտէ եաքմըշ օլտուղու խայընլըգլարա , վէ մէրգումըն քէնտի զէլճէսի օլաճաք մէլունէ իլէ օլան մինասիպէթը նալայըգէսինտէն պաչգա , պիր քաչ թանէ տահա մէթրէսի պուլունտուղունու , վէ հաթտա պիր հարամզատէ էվաաը տախի օլտուղունու վէ մէրգումը թօքալ էպէնին վասէթասըյըլա պօղմագ իսթէտիլինի , վէլ հասըլ հէքեայէմիզի օգուլեան :

լարա մալիւմ օլան արդ ճիւմէ անգլալէ վաղըֆ օլտուգ. տա և հալտէն գալէ վէ գալտէն հալէ կէլէրէք նէ ետրա. ճաղընը վէ նէ տէյէճէ յինի շաշըրտը, վէ հէման աղլը. նա խըֆֆէթ կէլիշ կիպի վահանըն գուճաղընա արթը. Լըպ « Ա'հ վահան էվլատըմ աֆֆ էյլէ պանա » տէմէքտէ իտի :

Ժան մալիք օլտուղու ոռուգ գանլըլըղա, վէ տահա տօղրուսու եիւզսիւզլիպլինէ նիսպէթէն պիր արա պայըլը. մագ մերքէզինէ կէլիշ իտի իսէտէ, եինէ քէնտինի թօթը. ըայուպ, վէ ֆիրաթտան պաշգա սէլամէթի գալմամը օլտուղունու քէշֆ իտէրէք գաբույա տօղրու իլէրլէտի, ֆուգաթ միւսիւ Դաղարեան կէօզլէրի ինթիգամ գը. զըլճըմլարը սաշմագտա օլտուղու հալտէ մէրգուճըն գարչուսընտա տիքիլէրէք, « Տո'ւր ալշագ տուր նաֆիլէ գաշմաշա մէրամ իթմէ զիրա միւմքիւն տէյիլտիր և վա. իտէն օլաճագ մէլոնէ տախի պիրագ էվէլ պէնի թանը. մագլա գաշմագ իսթէտի իսէտէ մուվաֆֆագ օլաթմտը, զիրա գաբուճուլաթա քիմսէյի տըշարը պըրագմամագ իւ. չիւն թէնպիհ օլունմուշ տըր » տէտի, վէ ֆիլ վագը եիւզ պաշը Տիլավէր էլիզայը սիւրիւքլէյէրէք սալօնա կէթիւ. միշ իտի, վէ միւսիւ Դաղարեան թիթրէյէրէք սէօզիւնէ տէլամ իտուպ. Ժանա « էվէթ պէնիմ տախի տօլայը. տան սէնինլէ պիր հիսապըմ վար. չիւնքի սէն բէտէրիմի շու թապիսէ իլէ պիլ իշթիրագ էօլտիւրմիւշ օլան Մար. գար նամ նամուսսուղ ատէմին օղուլլուղու, վէ պու զի. նաքեար ճանիյէ գարընըն նամէշրու էվլաթըմըն, պապաճ օլաճագ օլ իսայըն հէրիֆ իլէ օղթաշմայաճարմ, չիւնքի ատիլ Ալլահ մէրգուճը էլտէն այադտան քէօթրիւմ իտէ. ընք պէլասընը վէրտիքտէն մատէ, սէնին կիպի պիր ճան. վէրէ հիշ օլմագսա իսմէն օլտուն պապա, վէ շու Ալլահըն պէլաթը օլան նամութըղ գարըյա գօճա տինմէքլէ ճէ.

զասընը չէրմէքտէ տիր « Իմտի սէնին կիպի մուղիրը պիր ճանվէրին վիճուտինի տիւնեա եիւզիւնտէն գալորըմագ ալնի աէվապ սայըլաճաղընտան , պու խըտմէթի պիղզաթ քէնտիւմ տէրիւհտէ իտէճէյիմ տիր » տէտի :

Միւսիւ Տէրպանեան ժանըն նէտէրէճէլէրտէ պիրխապիս օլտուղունու անլատըղը միսիլլու մէրգոււմըն պիր վէլէտիզինա օլմասընա տախի շիւպհէսի գալմայըպ , ատէթա պիր զէհիրլի երլան տըր կիպի մումաիլէյհտէն իգրահ իթմէքտէ իտի , ժան իսէ միւսիւ Ղազարեանըն թէհշիտլէրինի իշիտինճէ , տուն մէշըէպ վէ ճէնապսըզ ատէմլէրէ այըտ օլան ալչագըղը էլէ ալարագ Վէհաճ Տէրպանեանըն վէ կէահտէ Սերմէտ պէյիս ալագլարընա գաբանըպ քէնտիսի իշիւն չէֆաաթ իթմէլէրինի ըէճա իտէր , վէ աղլայարագ Վահան իլէ միւսիւ Ղազարեանէ « Աման Ալլահ աշգընա օլտուն սուչումը աֆֆ էյլէյին » ճանըմա գըյմայըն տէր » վէ գօրգուսունտան թիթրէր իտի ,

Վահան կիպի իւլիւվի ճէնապ վէ մէրհամէթլի պիր ատէմին , վէ Հըռիբսիմէ միսիլլու չէֆգաթը գաբլիյէյէ մալիբէ պիր պագիրէնին , տիւշմէնլէրի օլան ժանըն շուհալի եէս իշթիմալինի կէօրիւպտէ աճըմամագ վէ մէրհամէթ իթմէմէք գապիլ օլամայաճաղը աշիքեար իտի , վէ ֆիլ ֆագը Հըռիբսիմէ , ըրգգաթընտան նաշի կէօղլէրի տօլմուշ օլան Վահանա պիր աթֆը նիկեահ իտինճէ (գալպտէն գալպէ եօլվար) տէտիքլէրի կիպի Վահան մուշմաիլէյհանըն նէ տէմէք իսթէտիյինի անլայըպ , միւսիւ Ղազարեանէ « Բէրէմ պուեռուրուպ աղըճըգ պէնտէնիզի տինլէմէնիզի ըէճա իտէրիւ » տիմէքլէ շուվէհիլէ քէլամէ աղլաղ իթտի , վէ ժանը իյմա իտէրէք « Պու ալչագ ատէմ պէնտէն գէրրէ գատար պիր քէօթիւլիւք կէօրմէտիյի » վէ պէնիւմ քէնտիսինի գարընտաշ կիպի սէվէր օլտուղումու պիտիլի հալտէ , էօրիւմիւմէ գաստ իտէրճէ :

սինէ ալէյհիմտէ կէզտիյի իշիւն էն չիտէթլի ճէզալէրէ միւսթահադ իսէտէ , ֆադաթ մատէմքի մէրգումըն պանա իթտիյի տիւշմէնլիյի սայէսինտէ սիզին կիպի ալիճէնապ օտստլարըն մուհապէթինէ նայիլ օլտում , վէ մատէմքի էլեւեմ մալիք օլտուղում սէրվէթու սաատէթ մէրգումըն պանա իթմիշ օլտուղու խըյանէթտէն թէվէլլիպտ իթտի , տէմէք օլուրքի պու իշտէ միւճէրրէտ հադգոն ատալէթի պու սուրէթլէ զահիրէ չըգարան ճէնապը Հադգըն պիր հիքմէթը իւհիյէսի մէվճուտ տըր , իմտի պէնտէնիզ տախի պու խայընը ճէնապը վաճիպ էլ վուճուտ հազրէթլէրինլն ատալէթինէ իհալէ իտէրիմ » տէտի , վէ տէտիյի սէօղլէրտէն քէնտու կիպի միւթէսսիր օլան հազըրունէ խիթապէն « էֆէնտիլէր (ժանը կէօսթէրէրէք) պու խապիս իշիւն , մէկէր պիզիմ իլէրուտէ սաատէթը հալիմիզի կէօրմէք կիպի ազըր պիր ճէզա օլապիլիթմի » տէտիքտէն սօնրա , ժանա « էվէթ ալչադ , նամուսընը բայիմալ իտուպտէ մանէվի սուրէթտէ էօլտիւրմէք իսթէտիյին գարու եօլտաշընըն շու սա'ատէթը հալի սանա'միւէպպէտէն պիր ճէզա օլսուն , իմտի արթըգ տէֆ օլ պուչրատան » տէյինճէ , ժան մէրգումըն պու միւսաատէնլն տէն պիլ իսթիֆատէ ալադլարը տօլաշարադ սալօնտան տըշարը չըգտը վէ հազըրունտան պազըլարը մէրգումըն եիւզիւնէ թիւքիւրմէքլէ թահգիր իթտիլէր իսէտէ , ժան պու կիպի հադարաթլէրէ էհէմմիյէթ վիրմէյուպ , վէ պու գատարճըդ իլէ գուրթուլտուղունա սէվինէրէք կիթտիյի կիպի վալիտէսի էլիզա տախի հէման մէրգումըն արգասըսըրա օթէլտէն չըգուպ կիթտի :

Պալատէ իշար գըրընան վազաանըն պիտայէթինտէն նիհայէթինէ գատար մահալի մէզքիւրտէ հիւքմէթմիշ օլան թէհասիւրի թարիֆ իտէպիլմէյէ միւզթէտիր օլամա տըղըմըզը պատէլ էլթիրաֆ անճադ պազը մէվատտը մու-

հիմնենք մութասարէն պէտանընը լազրմէտէն առտ խտէ-
րիզ, չէօյլէքի օլ հաֆթանըն բէնչէմպիհ սապահառը եանի
(Վարդանանց եօրթուսը կիւնի, Վահան Հրօրօսիմէ իլէ, վէ
միւսիւ Ղազարեան տախի մատմազէլ Զապէլ իլէ, Տ. Մ.
նամ բաբաղըն վասէթասըյըլա նիքեահ օլտուգլարը կի-
պի, Նիգօլի տախի Մարիղօ իլէ բէզմէն ագտը իզտիվաճ
իթմիշ իտի, վէ պիր քաչ կիւնտէն իզմիրտէ պըրագտը-
ղըմիզ միրալայ տախի Սէրմէտ Պէյին տավէթի միւճիւ-
պիւնճէ քէրիմէսի ճէմիլէ իլէ պէրապէր Ըստամպօլա կէլ-
միշ օլուպ, Սէրմէտ պէյին եալսըընտա միւթանթան սու-
րէթտէ տիւյիւն թուրուլարագ նիքեահլարը գըյըլմըշ վէ
մէղքիւր ճէմիլէթտէ, Վահան իլէ պէրապէր Մուհիպ պէյ
իլէ մինասիպէթը տօստանէլէրի պուլունան զէվաթըն էք-
սէրիսի հազրը պուլունմուշլար իտի, վէ Մուհիպ պէյ
արթըզ եիւզ պաշը տիլավէթի գօնաղընտա ալքօնտաղ-
պիրաճէրի մագամընտա սէվիպ խաթըրնա րայէթ իթ-
մէքտէ իտի :

Ժանըն պապալըղը Մարգար աղա պու տէհչէթիւ հալ-
լէրի տույօնճա ֆիւճճէթէն վէֆաթ իտուպ խըրֆաթիւ
եանլըգ այնը միւճիւպիւնճէ սօն տէմինտէ թէօվպէ տի-
մէյէ պիլէ մուվաֆֆագ օլամամըշ իտի :

Վահան Ժանըն ասըլ պապասը օլան խըրվաթա « Լա-
նէթ օլսուն եիւզիւնէ » տէյէրէք պիր մըգտար բարա վէ՛-
րիպ սավտըգտան սօնրա, Սիվրիգօղըն վալիտէսի իլէ բէ-
ֆիգէսի պուլունան գօճա գարընըն միւթագպէլլէրիթի թէ-
էմմին իտէճէք գատար պիր մէալաղ իթա իթմիշ, վէ Սիվ-
րիգօղը տախի թէրպիլէ իտուպ ինսան սիլքինէ տախիլ իթ-
մէք էմէլի իլէ, մէրգուճը կիճէլի կիւնտիւզլի պիր մէք-
թէպէ գօյմասընը մալիւմիւմիւզ օլան բաբաղա խտտէ-
թէն թավօիլէ իթտիլի կիպի, չամաշըրճը Զօհիլի տախի
ունութմայարագ մըգտարը քիֆայէ պիր մէպաղ իլէ մէր-

գումէնին խաթընը խօշ իթմիշ իտի :

Միւսիւ Տէրպանեանէ կէլինճէ , մուճաիլէ յհ արթըգ զէվճէսի իլէ օթուրմայը թէճվիլ իտէմէ յուպ գըզը վէ կիւ-
վէ յիսի իլէ պէրապէր Րուսիեա մէմալիքինէ հիճրէթ իթ-
տիյի կիպի , վահան տախի իշլէրինի սըրասընա գօյմագ
էմէլի իլէ մուվագգաթէն Լօնտրայա կիթմէյէ մէճպուր
օլուպ , վալիտէսի իլէ գայնանասընը (Հըռիբսիմէնին վա-
լիտէսինի) եինէ բաբազըն թաճթը հիմայէթինէ իհալէ , վէ
թա վարօրա գատար կէօնտէրիյէ կէլմիշ օլան Մուհիպ պէյ
վէ Նիգօի իլէ վէտալաշարագ , զէվճէսի Հըռիբսիմէ պէ-
րապէրինտէ օլտուղու հալտէ Հանրի վէ Վիրգինէնին ը-
ֆագաթլարըլա Լօնտրայա ազիմէթ իթմիշէր իտի :

Խ Ա Թ Ի Մ Է

Վահանըն ֆամիլեասը իլէ պէրապէր ազիմէթլէրինտէն
պիր ալ գատար սօնրա , մալիւմիւմիւլ օլան Տ. Մ. նամ
բարազմուճաիլէյտէն ալմըշ օլտուղու մէքթուպտ աթի
իւզզիքը ճէվապշ եազմըշ իտի քի , նասըլսա միւսվէտէսի
էլիմիգէ վէշմիշ օլմաղըլա այնէն տէրճ իտէրիլ :

1872 Ապրիլ 10

Սէվկիլի Էվլատըմ Վահան

Թահտը հիմայէյի աճիզանէմէ իհալէ իթմիշ օլտու-
ղունուլ իհթիեարէ գատընլար , ասայիշի հալ վէ ըահէ-
թի պալ իլէ եաշամագտա , վէ ճէնապը հօգգա կիճէ
կիւնտիւլ համուս սէնալէր իթմէքտէ տիրլէր , լութֆէն
պանա վիրտիյինիլ վէպլաղըն նըսֆընը արզընըլ միւճիւ-
պինճէ միւհթաճիյնէ թէվիլ իտուպ , վէ նըսֆը տիկէրի-

նի տախի մէմլէքէթիմէ կէօնտէրտիմքի հէման երգըլմադ հէման երգըլմադ իւզրէ օլան ֆգարը մէքթէպիմիզին թա- միրու ըսլահնա սարֆ իտիլէճէք տիր , հէման ճէնապը Ալլահ միլլէթիմիզտէ սիզին կիպի սախավէթլի զաթլարը թէքսիր պուլուրսուն :

Կէրէք Մուհիպ պէյին ըէֆահը հալինտէն , վէ կէրէք սայըր եարանը վէֆատարանըն ահվալինտէն պահս իթմէ- յէ լուզոնմ կէօրմէմ , զիրա հիւ չիւպհէմ եօգքի անլէր սիզի իլէ տօղրուտան տօղրույա միւքեաթէպէ իթմէքտէ տիրլէր , անճագ սիզէ պիտիրէճէք օլտուզում տէհչէթ- լիւ պիր վագաատէն գալպինիզ ինճինէճէք իսէտէ չիֆա- յիտէքի էմրինիզ միւճիւպիւնճէ եազմաղա մէճպուրըմ , շէօյլէքի Ըստամպօլտան մոլֆարէգաթընըզտան պէրի հիւ- քիւմէթը սէնիյէ կիճէ կիւնտիւզ ժանը արամագտա իտի իսէտէ , պիր միւմքիւն էլէ կէչիրէմէմիլ իտի , մէկէր մէր- գում Տէրպանեանըն մէթրսւքէ զէվճէսի իլէ պէրապէր , վէ պապասը խըրվաթ իլէ վալիտէսի էլիզա տախի մայէ- թինտէ օլտուզու հալտէ , Տավուտ բաշա ճիւվարընտա պու- լունան պահճէլէրին պիրինտէ վագը ուֆաճըզ պիր խա- նէտէ իգամէթ իթմէքտէ իմիլլէր , մէքթուպըմըն թա- ըրիինտէն իւչ կիւն էվէլ կիճէնին պիր նըսֆընտա Սիվ- ըրիգօզ (*) մէրգումանըն խանէսինէ կիրէրէք կէրէք պա-

(*) Մալիւմիւնիւզ օլտունքի թավսիյէնիզ միւճիւպիւնճէ հէր նէ գատար Սիվրիգօզը (Սէրուքէ) նամըլըա մէքթէպէ գօյմուչ իտի իսէմտէ , մէրգում « Հէր աղաճ մէյվէսինտէն թանըլը » սէօզիւն մանայի ապիյէսինճէ պապասընըն խալիս էվլատը տըր- եանի ըսլահ գապուլ իթմէզ պիր հայլազ օլմաղըլա պիր քաշ տէ- ֆա մէքթէպտէն գաշմըլ իտի , մատամ Տէրպանեանըն գալինճէ իչպու ճինայէթը միւտհիչէյի Սիվրիգօզըն եաբմըլ օլտուզու ան- լաշըլըյօր , չիւնքի մէրգում հայլազըղա ալըմըլ օլմաղըլա հէր- նանըլա ժանըն էվինի պուլարագ , մէրգումա « Մատէմքի պա- պամըմըլըն պանա բարա վէրմէլիսին » տէրիմիլ , վէ ժան տա- խի մէրգումը պիր իքի տէֆա թէբէլէյիպ գօվմուչ , հարիքին վուզու պուլտուզու կիճէ ճիւմլէսիտէ քէօր սարիօշ ուլումագտա իմիլլէր , անճագ մատամ Տէրպանեան ըիւյա կէօրիւր կիպի մէր- գումըն էվին իչինի տօլաշտըղըն կէօրտիւմ տէյօր , վէ հայլազը մէրգում օլ կիճէտէն պէրի նապէտիտ օլմաղըլա մէրգուման իլէ պէրապէր եանմըլ օլտուզու տախի մէլհուզ ալը ,

պասը օլան ժանըն վէ կէրէք մապամ Տէրպանեանըն օլանճա բարալարընը չալտրդտան սօնրա իշէ րէնկ վիրմէմէք իշին խանէյի մէգքիւրի տախի պէշ ալթը եէրինտէն թուրուշտուրմուշ, էօյլէքի տէրուինտէ պուլունանլարըն ճիւմլէսի, եանի ժան, խրըվաթ, վէ էլիզա, եանրպ քիւքքիւթիւք օլմուշլար վէ անճագ մատամ Տէրպանեան նիմճան իլէ աթէշլէրին իշինտէն գուրթուլապիլմիշ իտի, ղարիպ եէրի չուրասքտըրքի օլ կիճէ հիւքիւմէթը սէնիյէ ժանըն կիզլէնմիշ օլտուղու մահալի անլալուպ, մէրգուլմը տէրտէսթ իթմէք իշին մահալի մէգքիւրէ կէլմիշլէր իսէտէ խանէյի ալէվլէր իշինտէ պուլմուշլար վէ մատամ Տէրպանեանը գուրթարմըշլար իտիքի, մէրգուլմէ վուգուլի հալի հիւքիւմէթէ խապէր վիրտիքտէն մօնրա թէսլիմի րուհ իթմիշ, վէ պէնտէնիզ սապահլէյլն պու տէհշէթիւ վագաանըն խապէրինի ալուպ հէման մահալի մէգքիւրէ կիթտիմ իսէտէ, անճագ մատամ Տէրպանեանըն եարը եանմըշ ճէսէտինի կէօրէպիլտիմ, չիւնքի օպիրլէրի թանըլմազ սուրէթտէ պիրէր սիյահ քիւթիւք օլմուշլար իտի, իշթէ ճէնապը հագ մէրգուլմանը աթէշլէր իշինտէ եագարագ ճէզալէրինի վէրմիշ օլմաղըլա պարի ճանլարընը տախի ճէհէննէմ աթէշի իլէ եագմապը իշին տուա՝ իթմէմիզ էլզէմ տիր :

Ահ սէվկիլի էվլատըմ ճէնապը Հագգըն պիզէ փրայէ իթմիշ օլտուղու թարիքը իսթիգամէթտէն այրըլանլարըն, վէ սլտուղու սատագաթէ րայէթ իթմէյէնլէրին էնճամը իշթէ պէօյլէ օլուր, վէլ հասըլ չօգ տէֆա սիզտէն իշտուպ էզպէր իթմիշ օլտուղում պիր մէշուր պէյթի, մահգա խաթըրնըզա պըրագմագլա խաթմը քէլամ իտէրիմ :

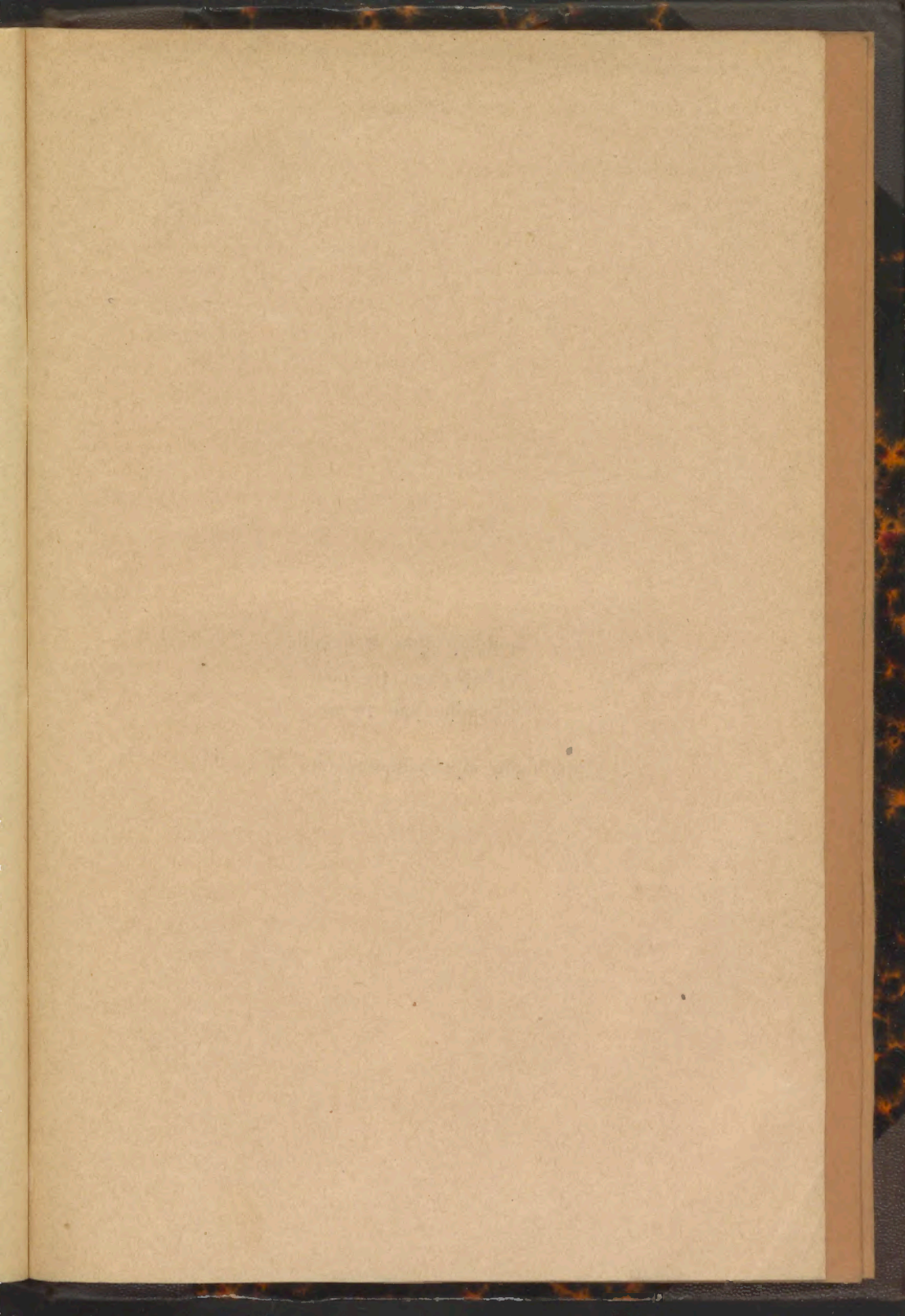
ինսանէ սատագաթ եարաշըր կէօրսէտէ իքրահ
Եարու մույին տիր տօղըուլարըն հագրէթի Ալլահ

ՏՈՒԱՃԸՆԸ Տ. Մ.

ԽԻԹԱՄԸ ՀԵՔԵԱՅԷ

Ֆ Ի Հ Ր Ի Ս Թ

Սանիձի	Սարըր	Խաբա	Սեվապ
14	5	Որմէտ	Սէրմէտ
19	1	ալա հաղգընա	Ալլահ աղգընա
20	50	միւթէնէպարհ	միւթէնէպահ
22	10	սէնէտլէր	սէնէլէր
27	27	էսզլէրի	սէօզլէրի
07	30	հալգ	հալ
39	3	մէկր	մէկէր
41	11	հայրր	հայր
47	26	օլտուղունա իզին	օլտուղունա սիզին
98	6	վահան	վահանա
78	29	աչապ	ազապ
86	4	իթտիլէրի	իթտիլէրինտէ
86	10	օլարագ	օլարագ
94	16	օէրէմ	քէրէմ
101	10	թէէսսուֆա	թէէսսուֆ
104	8	միւլահազալէրի	միւլահազալէրտէ իքէն
146	14	նազարը	նազըրը
147	3	նըզըրընընըն	նազըրընըն
172	9	տտա	տտա
176	5	օլմայուպտ	օլմայուպ
178	24	Մուհիպ պէյ	Մուհիպ պէյին
198	13	սըբարըշ իտուպ	իտուպտա
204	29	սահիֆէսի	սահիպէսի
208	7	իվրսիգօզըն	Սիվրիգօզըն
212	7	բարալարը	բարալարը
212	20	ֆիւր	պիւր
213	28	մանմաիլէյհա	մումաիլէյհա
225	15	սէյհաթ	սէհալաթ

Պլիննի ճիւտ 8 դուրուշ

Լփննի ճիւտ 10 դուրուշ

Լուցիննի ճիւտ 12 դուրուշ

Հէր քիթապնը տիւքեանլարնտա պուլունուր

